Refik Halid Karay

14
Roman

3 cilt bir arada!
Türk Prensesi Nilgün
Mağaa Melikesi Nilgün
Nilgün'ün Sonu

Nilgün

İNKILÂP

Refik Halid Karay

●

Nilgün

Nilgün / Refik Halid Karay

© *2009,* İnkılap Kitabevi
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş

Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi, sayfa tasarım Derya Balcı, İsmet Sayar
Kapak tasarım Okan Koç
Redaksiyon Ayşegül Oral
Yayına hazırlayan Aslıhan Karay Özdaş

ISBN: 978-975-10-2940-9

10 11 12 13 14 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

İNKILÂP
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Refik Halid Karay

Nilgün

roman

İNKILÂP

Refik Halid Karay

1888 yılında Beylerbeyi'nde Serveznedar Mehmed Halid'in oğlu olarak doğan Refik Halid'in anne tarafı Kırım Giraylarına dayanmaktadır; baba tarafı ise 18. yüzyıl sonlarında bir kolu Mudurnu'dan İstanbul'a göçen Karakayış ailesindendir. "Galatasaray Sultanisi" ve "Mekteb-i Hukuk"ta okuyan yazar, Meşrutiyet sıralarında gazeteciliğe başlamıştır. Kısa sürede hiciv yazılarıyla üne kavuşmuş, "Fecri Âti" edebiyat topluluğunun kurucularından olmuştur. "Kirpi" adıyla yazdığı taşlamaları ve siyasal yazıları sonucu İttihat Terakki hükümetince Anadolu'nun çeşitli illerinde beş yıl sürgüne gönderilmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın son yılı İstanbul'a dönebilmiştir. Dönüşünde Robert Kolej'de öğretmenlik, Sabah gazetesi başyazarlığı, iki kez Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Refik Halid, bu süreçte "Aydede" mizah dergisini çıkarmıştır.
Siyasal yazıları ve görüşleri nedeniyle memleketten ayrılmak zorunda kalan yazar, Halep'e yerleşerek yayımladığı "Vahdet" gazetesindeki yazıları ve çalışmalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye bağlanmasına katkıda bulunmuştur. 1938'de yurda dönen Refik Halid, dergi ve gazetelerde günlük yazılar yazmış ve 20 kadar roman kaleme almıştır.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimini, güçlü gözlem yeteneği ve dilinin zenginliğiyle farklı türlerdeki eserlerine taşıyan Refik Halid, Memleket Hikâyeleri'nde Anadolu gerçeğini; Gurbet Hikâyeleri ve Sürgün gibi eserlerinde, derin memleket hasretini edebiyatla buluşturmuştur. Yazarın, Ago Paşa'nın Hatıratı, Kirpinin Dedikleri gibi mizah eserlerinde; Bir Avuç Saçma, Makyajlı Kadın gibi kroniklerinde; Minelbab İlelmihrab ve Bir Ömür Boyunca adlı hatıratlarında, çok yönlü ve renkli anlatımı, sosyal-siyasal ortamın resimlendirilmesini sağlar. Anahtar, Nilgün, İki Cisimli Kadın, 2000 Yılın Sevgilisi, Bugünün Saraylısı gibi romanlarında ise sürükleyici kurgular içinde tasvir yeteneğiyle yaratıcılığını birleştirerek, genel olarak bireysel ilişkileri ve özel olarak da kadın-erkek ilişkilerini mekân-zaman boyutlarında derinlemesine ele alır, romanların geçtiği dönem ve mekânlara ait ince detaylara yer vererek anlatımını zenginleştirir.

18.7.1965 tarihinde İstanbul'da ölen yazar Refik Halid, muhalif kaleminin keskinliği, temiz İstanbul Türkçesi, renkli anlatımı, tasvir gücü ve yaratıcılığıyla, Türk edebiyatının en güçlü isimlerinden biridir.

Kitap yayına hazırlanırken yapıtın edebi niteliği göz önünde tutularak yazarın özgün anlatımı korunmuş, gençlerin de yararlanması amacıyla bazı sözcükler dipnotlarla açıklanmıştır.

BİRİNCİ KİTAP

TÜRK PRENSESİ NİLGÜN

Bu romanımı, başından geçen bir vakayı bana –geniş ölçüde değiştirilmek şartıyla uzun bir mevzu verdiğinin farkına varmadan– iki kadeh arasında anlatıveren macerasever ahbabım M. O. Aykut'a ithaf ediyorum. Şimdi kim bilir nerelerde, ne işlerle meşguldür. Yolu açık olsun.

R. H. K.

BİRİNCİ BÖLÜM

İtalyanların Habeşistan'a sevkiyat yaptıkları sırada idi; 1936 senesinde. Faşist askerle dolu bir İtalyan vapurundayım: Mazotla işleyen 22 bin tonluk, 24 mil süratinde bembeyaz Conte Verdi adındaki bir yolcu vapuru...

Şarka gidiyorum. Niçin? Ben kimim?

Sizlere bunu şimdiden söylemeyeceğim. Yazıma ifşaatla[1] başlamalıyım. Önceden izahat vermemekle beraber öyle tahmin ediyorum ki hikâyem ilerledikçe şahsiyetim kendiliğinden belirecek.

Hüviyetime ait olan kısmı az çok örtülü geçmek istememin sebebi, okuyucuları meraka düşürmek gibi bir roman tekniğine dayanmıyor. Birdenbire açığa vurmak hoşuma gitmiyor. İşime gelmiyor da diyebilirim. Şayet tedricen[2] yahut sonuna doğru hepsi meydana çıkarsa pekâlâ! Olacağın önüne geçilmez.

Neyse sadede gelelim:

İkindi üzeri dört yolcu briç oynuyor; ben seyrediyorum. Büyük kumarı sevdiğimden böylelerine katılmam. Yanıma

1 ifşaat: gizli bir şeyi ortaya çıkarmak için yapılan açıklamalar
2 tedricen: azar azar, derece derece

yaklaşan steward,[1] tepsi içinde bir kâğıt uzattı; usulca, adeta sıkılarak fısıldadı:

"Ekonomika yolcularından bir kadın sizi görmek için şiddetle ısrar ediyor."

Eski harflerle eciş bücüş yazılmış olan pusulaya göz attım:

"Şehzade merhum Rükneddin Efendi Hazretlerinin kerimeleri ismetlu Nilgün Sultan zatıâlileriyle görüşmek arzu buyuruyorlar. Teşrifinizi istirham ederim.

Teyzesi Dilbeste"

Bunlar da kim? İlk aklıma gelen şu oldu: Darda kalmışlar; benden yardım isteyecekler. Sonra düşündüm: Nereye gidiyorlar? Bu vapur İtalyan askerlerini Masava iskelesine boşaltınca doğruca Bombay, sonra Seylan Adasında Kolombo'ya uğrayıp Singapur'a, oradan Hong-Kong'a gidecek... Uzak Şark!

Garip şey...

Avrupa'da, Mısır'da, Suriye'de barınacak yer kalmadı mı? Yanlarında erkek olmadığı mektuptan ve kadının bizzat steward'a müracaatından anlaşılan Sultan'la teyzesi turist mevkiinde seyahat zorluğuna katlanmalarına göre, Hint, Çin, Cava taraflarına elbette muayyen bir maksat için gidiyorlar.

Bir anda kafamdan bunları geçirdim; ayağa kalktım.

İkindi üzeri Kızıldeniz ortasında kafanızdan memnun olmanız epeyce güçtür... Hangi mevsimde ve hangi ayda bulunursanız bulununuz, aynı vaziyet: beyin pelte, pıhtı gibidir.

---

1 steward (İng): gemilerde yolcuların hizmetine bakan görevli, kamarot

Mevsim ve ayların orada ne ehemmiyeti var? Hepsi birbirinden farksız. Hava daima sıcak, boğucudur. Denizi su mefhumuna uyar renkte, seste ve şekilde göremezsiniz. Üstünde olduğunuz halde altında imişçesine gece gündüz ağırlığını taşırsınız. Dumanlana dumanlana kayan bir lav tabakası... gemiye nasıl sıvaşmadığına ve bakır teknesini nasıl eritmediğine şaşarsınız.

Gökyüzü de denizin eşidir. Mavilik aramayınız. Zaten Kızıldeniz'de nereye bakılsa ekseriya bir tek renkle karşılaşılır; çürümeye yüz tutmuş kurşun kubbeler rengi... sahile yakın da geçseniz toprak, kurşun tabakasından ibarettir; bir tutam yeşillik ve bir avuç gölgeye rastlamamak şartıyla.

Steward'a işaret ettim; salondan çıktık...

Onun "Ekonomika" dediği mevki, bu vapurlarda cumhur cemaat ucuza seyahat eden yolculara mahsus yerdir.

Tuğla harmanlarının sıcağı... vapurun etrafında beyaz keten örtüler çekildiği halde gölgelikte olduğum hissini duymuyorum. Kızıldeniz'in gölgesi de kurşunîdir, tesirsizdir. Gölgelik bir göz bağcılığıdır; içinde bulunduğunuz zaman hafif loşluğunu görür, fakat rahatlığını fark edemezsiniz. Hatta gölgenin ayrı bir tazyiki vardır; ağır bir kumaş sırtlamış gibi...

Şunu söyleyeyim ki Sultan Hazretlerinin teyzeleri Dilbeste Hanımefendiyle mülakata etiketsiz gidiyorum. Beyaz pantolon ve kısa kollu, yakası açık bembeyaz bir gömlekle...

Sordum:

"Nerede?"

"Efendim zahmete katlanacak... kendisinin buraya çıkması usulden olmadığına göre turist kısmına kadar size delalet edeceğim."

O önde, ben arkada yürüyoruz. Kendi kendime diyorum ki:

"Vah vah! Osmanlı hanedanından biri, bir sultan, şu vapurun içinde bir nevi mahpus... istediği tarafa gidemiyor. Sırf parası olmadığı için paralı birtakım adamların yanına sokulabilmek hakkından mahrum edilmiş vaziyette... Fena yapıldı bu iş. Çoluk çocuğa ilişmemeliydiler; yahut bütün hanedan servetine el koyarak gelirini bir barem dahilinde her ay kendilerine göndermeliydiler. Çoğu sefil, perişan oldu."

Merdivenleri iniyoruz.

"Evet," diye söyleniyorum, "perişan oldular, çil yavrusu gibi etrafa dağıldılar, yerlere serildiler; ayaklar altında çiğnenenler var. Kaç tanesini de düşkün halde gördüm. Ne berbat, ne üzücü halde!"

Birtakım sahneler gözümün önünden geçiyor; Fransa'da, İtalya'da, Suriye ve Lübnan'da, biraz da Mısır'da karşılaştığım sahneler... Çok gezen, memleket memleket dolaşan bir adam olduğum için o sahneleri benim kadar gören azdır. Hele bir tanesini aklımdan hiç çıkaramam:

Paris'te idim; bir ev tutmuş, rahatıma bakıyordum, günün birinde kapı çalındı, aralık yapıp baktım. Loşlukta iyi seçemediğim bir erkek. Fransızca:

"Ne istiyorsunuz?" diye sordum.

Türkçe cevap aldım:

"Tanımadınız, tanılacak halim de yok a..."

Yol verdim; girmekte tereddüt ediyordu. Utanırca kekeledi:

"Ben, Hayrullah..."

"Hayrullah?"

"Evet, Hayrullah... Kanlıca'dan Hayrullah..."

Yine hatırlamadığımı görünce yavaşça ilave etti:

"Sultanzade Hayrullah..."

"A!" diye haykırdım, "Siz misiniz? Sen misin? Buyur, buyur!"

Şimdi açtığım kapıdan aksetmiş ışık altında onu iyice görüyordum. Hayrullah idi muhakkak... Lakin kendisi söylemeseydi tanımaklığım imkânsızdı. Evvela kıyafeti beni şaşırttı: Üzerinde işçi tulumu, başında muşamba kasket vardı. Sonra bütün çehreden kala kala iri kirpikli yeşil, şahane gözleri kalmıştı. O kadar... Kıvırcık, hatta büklüm büklüm sarı saçları nerede? Kasketini çıkarınca gördüm: Dazlak bir baş.

Ne çabuk olmuş bu yıkım?

İçeriye girmesi için ısrar ediyorum.

"Hayır," diyor, "Kıyafetim fena... İki kelime söyleyip gideceğim."

Senli benli konuşamıyorum artık... Sefalete düşen eski varlıklılara karşı insan düşünmeden tekellüflü oluyor:[1]

"Yok, geliniz, biraz oturunuz; dinlenirsiniz."

Kabul etmiyor. Zira belli ki halini teşhirden utanıyor. Ayrıca ezilmiş artık; eski benliğinden eser yok. Ayaktakımından olup gitmiş...

"Nedir emriniz?"

Ayaktakımından olmuş; fakat henüz ar damarı patlamamış. Söyleyemiyor. Ben yardım ettim:

"Beş yüz frank yetişir mi?"

---

1 tekellüflü olmak: özen göstermek, kendi isteğiyle külfete girmek

Kansız çehresi –sevinçten mi, utandığı için mi?– önce al al oldu, sonra morardı:

"Çok bu... Yüz frank isteyecektim."

"Giriniz!" diye adeta yalvarıyorum. Dinlemiyor. Döndüm, çantamdan parayı çarçabuk, içindekileri masaya dökerek seçtim, getirdim. Aldı; ne el verdi, ne teşekkür etti; merdivenlere seğirtti; gitti. Gitmedi, hırsızlık yapmışcasına kaçtı.

Çocukluğumuzda beraberce Boğaziçi'nin altını üstüne getirirdik; bir devir sıkı fıkı arkadaşlık etmiştik. Sandallarına, atlarına, arabalarına binerdim. Koruda ava çıkar, Göksu'da tiyatroya gider, körfezde lüfer avlardık. Yanımızda lalalar, harem ağaları, dalkavuklarla...

Merdivenleri inmekte devam ediyoruz.

Aşağıdan uğultu halinde konuşmalar geliyor; İtalyanca konuşmalar... Galiba üçüncü sınıf kamaralar askerlerle dolu...

"Evet, efendim, küçük zabitler, çavuşlar ve onbaşılar orada seyahat ediyorlar. Bir miktar da sivil yolcu var..."

Nilgün Sultan da bunlardan biri...

Dip tarafta yalnız uğultu değil, rüzgâr da var. Rüzgâr? Bu kelime Kızıldeniz'de demin bahsettiğim gölgelik gibi mefhumunu tamamıyla kaybetmiştir. Hele bir Boğaziçi. Bir Marmara çocuğu için...

Yüzüme vuran rüzgâr vantilatörlerden geliyor. Sıcaklığına ilaveten insan soluğu, yarı bozuk peynir, keçi sütü kokan ve etrafa teke kılları savurduğu sanılan bir rüzgâr! Mamafih

her taraf tertemiz, bembeyaz yağlı boyalı... Bir hastane pavyonunu andırıyor.

İşte faşist ordusunun çavuşları: onlar da temiz... hem çoğu ne kadar genç, güzel delikanlı! Delikanlıdan ziyade bu çağa girmeye hazır çocuklar.

Delikanlılık çağma girmek kaçta kaçma müyesser olacak?[1] Habeşistan'a sefer, avdet[2] ihtimali az bir yolculuktur. Duş altından yeni çıktığı anlaşılan bir asker, kamara camını ayna yerine koymuş saçını tarıyor.

Ben onu, yarın o saçlardan yakalamış bir Habeş'in elinde, gırtlağına aynadan daha ışıklı bir bıçağın süründüğü vaziyette görüyorum; bakamıyorum.

Hak Habeşli'de... Hakkını tanıyorum, lakin küçük faşiste acıyorum.

Steward yolunu da değiştirdi, askerlerin işgal ettikleri bölmeleri geçtik; dar bir koridordayız; kamara kapılarından biri açıldı, bir kadın başını uzattı ve hemen geri çekildi.

Durduk.

İşte o kadın karşımda. Ancak kırklık.. hem de endamlı eni konu güzel, camii yıkılmamış mihraplardan.

Nilgün Sultan bu mu?

"Aman, beyefendi, sizi büyük zahmetlere soktuk; mahcubuz vallahi... fakat Nilgün'e söz geçiremedim ki..."

Yeltendikçe, işveli konuşuyor. Demek Dilbeste Hanım'la karşılaşmıştım. Üzerinde beyaz ketenden bir etek ve incecik bir bluz. Tam başı ucumuzda yanan ampul, ziyasını kadının

1 müyesser olmak: kolaylıkla ortaya çıkmak, elde edilmek
2 avdet: geri dönme

açık yakalı göğsü üstüne döküyor. Değme genç kızda böylesine rastlamak güç.

Sıcak, kapalı yerlerde, hele ikindi üstü erkek, kadın hakkında daima müsamahalı, daima iştahlıdır.

Konuşmasına devam ediyor:

"Bir dakika bekleteceğim, Nilgün hemen teşrif buyuracağınızı ümit etmiyordu; yatıyordu. Mamafih ziyanı yok, girelim!.."

Sultan büsbütün yabancı bir adamı, velevki vatandaşı olsun, yatağında mı kabul edecekti? Durakladığımı gören Dilbeste Hanım tekrarladı:

"Girelim. Bir doktor olsaydınız girmeyecek miydiniz? Zavallı zaten hastadan farksız; sıcağa tahammül edemiyor."

"Peki, öyleyse, kusur bende değil" manasına gülümseyerek bir yüz hareketi yaptım. Kapı açıldı. Hoş, benim de ceketsiz ve kolsuz gömlekle gelişim laubalilikti ya! Sıcak, laubaliliğe yol açar, laubaliliğe ve tabiiliğe... Şu var ki Nilgün Sultanınki kadar değil.

Zira onu yatakta gecelikle buldum. Yalnız, omuz ve göğüs çıplaklığını örtmüş olmak için pembe renkli bir ipek eşarpa sarılmıştı. Arkasındaki yastıklara dayanmış, yarı oturur vaziyette... kımıldanmadı; tuhaf tuhaf gülümsüyordu. Şımarık, adeta arsız, belki de küstah bir gülümsemeyle!

Bu gülümsemeye çocuksu, saf da denilebilirdi. Birden hüküm edemedim. Beni, yine çocuk meraklılığı ve saffeti ile bir süzüyor, baştan aşağı, ağzını açmaya lüzum görmeden, hakkı imiş, ne yapsa olur, mübah görülürmüş gibi enine boyuna bir tetkik ediyordu ki...

Katıla katıla gülecek diye korktum.

Çılgının biri!

Ama ne tatlı, ufacık tefecikliği içinde ne şeker, ne cici, ne iç açıcı bir çılgın. Sadece yüzünü görüyorum. Belki de sandığım kadar ufak tefek değil. Ayağa kalkınca karşımda ince, fakat boylu boslu bir vücut bulmam da ihtimal dahilinde. Yatakta iken bunu kestirmek güç.

Teyze hanım ona –hakikaten bir hasta ve bilhassa bir çocukmuş gibi– yarı azar, yarı muhabbet dedi ki:

"Yavrum bir şey söylesene! Beyefendi ricamızı kabul buyurdu da ta buralara kadar geldi."

Ben mırıldanıyorum:

"Zarar yok, efendim, zarar yok. Nasıl isterlerse..."

Ağzımdan çıkan bu sözlere kendim de şaştım. Hiç de mazur görmek ve Sultan hanımın kaprisine boyun eğmek niyetinde değildim. Hatta bir an, dönüp kamaradan çıkıvermeyi bile düşünmüştüm. Yapamadım: Hâlâ yapamıyordum. Bana acayip bir tutukluk ârız olmuştu.[1]

Yılan gözleri karşısında tavşanın başına gelen hal sanki!

Yoksa bu kesikliği kamaranın havasına sinen koku mu veriyor? Fazla keskin bir muz ve eter rayihası, ha, tanıdım: Tırnak cilası kokuyor; Sultan'ın tırnakları şıkır şıkır. Oje şişesini de –dikkat ettim– yanındaki masacığın üstünde fırçasını cama yapışık açık bırakmış. Müsrif, dağınık, pervasız bir mahluk.

Yirmisinde var mı? Ancak. Genç kızlar yatakta, olduklarından fazla körpe görünürler. Belki yirmi iki, yirmi üç yaşında. Nihayet sesi çıktı:

"Safa geldiniz. Mil mersi!"

---

1 ârız olmak: sonradan ortaya çıkmak

Ses nefis; kelimeler bayağı. Terbiye alamamış bu kızcağız. Alamaz da... kendini bir beğeniyor ki, beğendiğini öyle belli ediyor ki!

Dilbeste Hanım bir tabure uzattı:

"Lütfen oturmaz mısınız? Güneş öte yana geçtiği için bu saatte kamaramız nispeten az sıcaktır."

"Cehennemin dibidir. Katran kazanına düşmüş böceklere döndük!"

Sultan öyle dedi ve eşrabının ucunu çekip "püf püf" yaparak yelpazelenmeye koyuldu. Malumat taslamak için olacak, ilave ediyordu:

"Dante buralara gelseydi 'L'Enfer'ini daha iyi yazardı."

Tahammül edilmez bu kıza! Dişlerimi sıktım ve teyzeye dönerek sordum:

"Ne konuşacağız efendim?"

Nilgün'e kıymet vermediğimi anlatmak için ötekine hitap etmiştim. Fakat Sultan cevap verdi:

"Ben de pek iyi bilmiyorum. Konuşayım dedim, işte!"

Bu kadarı fazla idi. Ağzımı açacaktım, Dilbeste imdada yetişti. Ha, bir de şu olmuştu: Nilgün Sultan'ın eşarbı omuzlarından kaymıştı.

"Müşkül bir vaziyet karşısındayız da, efendim... vapurda tek vatandaşımız sizsiniz. Kime meramımızı anlatabiliriz."

Tamam: tahminim gibi... iş para talebine dayanacak. Hem, içimde, deminden beri bir şüphe hasıl olmuştu. Bunlar ne Sultan, ne saraylı. İki avantüriye;[1] belki de basbayağı dolandırıcı. Zaten ben şehzade Rükneddin Efendi diye bi-

1 avantüriye: serüvene atılan, maceracı

rini pek hatırlamıyorum. Hoş, hanedanın hepsini de tanımam. Öyle birçok Efdalüddin'ler, Mükrimüddin'ler vardır; işitiriz. Bakalım, böyle bir zat mevcutsa bile Nilgün onun kızı mıdır?

Olamaz. İşin içinde iş var ve işi çeviren Dilbeste. Dilbeste, eline geçirdiği şirin, fakat görgüsüz bir kızı Sultan yerine koyarak gezdiriyor. Geçim yolunu bulmuş! Ayıp şey... ilk fırsatta bu rezaletin devamına mani olmalıyım.

Çatık kaşla bu sefer Nilgün'e bakıyorum. Çok zeki... zihnimden geçenleri okuyordu. Teyzesine dedi ki:

"Beyefendi bizi görünce kestiremedi. Evvela kendinden para isteyeceğimizi sandı; sonra da hüviyetimiz hakkında şüpheye düştü. İkisinde de aldanıyor."

Bana dönerek devam etti:

"Aldanıyorsunuz beyim... para meselesini aklınızdan çıkarın."

"Ya ötekini?"

Böyle demedim, tabii... gözlerim sordu.

"Ötekini de! Ben sizin çocukluk arkadaşınız Sultanzade Hayrullah'ın büyük anası Selime Sultan'la kardeş çocuğuyum. Babam yaşasaydı şimdi dördüncü veliaht olacaktı."

Hiddetlenmemişti; gülümsemesi daima yerinde. Dişleri taze cilalanmış tırnaklarından daha parlak... demin saf, çocuksu olan tebessümü artık alaycı, çapkın... seyrine doyulmuyor. Ömrümde o kadar manalı, cazibeli, sihirli tebessüm görmemiştim. Gözlerimi ayıramıyordum. Aman Yarabbi! Tebessüm ne büyük kuvvetmiş.

Bunun da farkına vardı:

"Teyze," dedi, "bey de gülüşümü beğendi!"

Gülümsemeyi bırakarak gülmeye başladı. Ben de gülüyordum, Dilbeste Hanım da... Birdenbire hepimiz çocuklaşıvermiştik. Sıcağı duymuyordum ve aklımdan geçirdiklerim için nezaketen olsun özür dilemeye lüzum hissetmiyordum. Ama henüz inanmış değildim. İşim inanmak götürmez.

Gülmek bizi yordu, terletti. Nilgün, tekrar eşarbıyla yelpazelenmek lüzumunu duymuş olacaktı ki elini omzuna götürmüştü. İpek kumaşın çoktan kayıp kenara düştüğünü anladı; lakin tekrar örtünmeye ihtiyaç görmedi. "İşte, tanıştık, ahbap olduk. Hacet kalmadı..." der gibi de yüzüme baktı. Böyle şeylere aldırmıyordu. Az sonra yatağından fırlayıp dizlerime sürünerek, belki de omzuma elini basarak kalkar, kamarada kimseyi adam yerine koymayan bir fütursuzlukla geceliği yarı açık dolaşabilirdi.

Onu bir Osmanlı Prensesi diye kabul edemezdim. Önüme bir yığın vesika, hüccet,[1] tasdikname koysa bile!

"Affedersiniz, Sultanım, bu vapurda işiniz ne? Nereye gidiyorunuz, ne yapmaya? Ticaret maksadıyla mı seyahate çıktınız?"

Esprimin yavanlığı, söz ağzımdan fırladıktan sonra dikkatime çarpmıştı. Nilgün çıplak omuzlarını hafifçe oynatmakla iktifa etti[2] ve gayet ciddiyetle şu kısa cevabı verdi:

"Evlenmeye gidiyorum."

Dilbeste Hanım da teyit[3] lüzumunu duydu:

"Evet, izdivaç maksadıyla gidiyoruz."

---

1 hüccet: kanıt, delil
2 iktifa etmek: yetinmek
3 teyit: doğrulama

Nilgün gülümsüyor. Hatta beklemediğim bir mahcubiyetle gözlerini önüne eğmiş vaziyette. Şaşkıncasına yüzüne bakakalmışım.

Nasıl şaşmayabilirdim ki bu Osmanlı Prensesiyle evlenecek olan adam her kimse evvela Uzakşark'ta bulunuyordu; sonra onu üçüncü mevkide seyahat ettirmek suretiyle yanına getirtiyordu. Demek ki geçimi yolunda bir koca değildi. Neden gidiyor, nasıl bir mecburiyetle?

Düşüncemi sözlerimle gizledim:

"Âlâ," dedim, "tebrik ederim; hayırlı olsun!"

"Daha olan bir şey yok."

"Ne gibi?"

"Yani evlenmek niyetiyle yola çıktım ama kiminle evleneceğimi henüz bilmiyorum. Daha açık söyleyeyim: Koca aramaya gidiyorum."

O, şaşkınlığımı tuhaf bulduğunu tatlı gülümsemesiyle anlatmak istiyordu. Beni hüzün kaplamıştı. Dilbeste Hanım'a döndüm, tenkitkâr bakışlarımla sessizce, fakat belagatle teyzeye hitap ettim; gözlerim:

"Haydi, şu kız delişmenin biri... sen, kırkını bulmuş bir kadın nasıl oluyor da böyle bir macera peşinde onu cehennemin bucağına sürüklüyorsun? Ayıp!" diyordu. Lakin birdenbire aklım başıma geldi: Nilgün'ün Prenses ve Dilbeste'nin hakiki teyzesi olmak şartıyla itabımda[1] haklı olabilirdim. Yoksa, iki sergüzeşetçi kadının yaptıklarına, yapacaklarına kayıtsız kalmam lazım gelirdi. İtaba kalkışmakla inanmadığım hüviyetlerini zımnen tasdik etmiş olmuyor muydum? Budalalık istemez: "Allah kısmet açıklığı versin, iyi şanslar

1 itap: azarlama, paylama

temenni ederim!" dedim ve ben de manalı yapmaya çalışarak gülümsedim; tabureden kalktım.

Tam bu sırada kapıya vuruldu. Dilbeste'nin telaş alameti göstermesine Prenses ehemmiyet vermedi; seslendi:

"Entrez!"[1]

Körpe bir İtalyan askerinin içeriye kafasını uzattığını gördük. Asil hatlı bir çehre. Nilgün sevindi; gözlerinin içi gülerek İtalyanca ona bir şeyler söyledi. Anlayabildiğim kadarı şu manaya geliyordu:

"Yarım saat sonra hazırım... Geciktiğimi affediniz!"

Delikanlı çekildi. Nilgün:

"Yazık şu gençlere,"diyordu, "ölüme gidiyorlar. Azrail eğer bir çehreye sahipse bu, Habeş neferinkinden daha korkunç olamaz, herhalde... biçare çocukları azıcık oyalamak için ne mümkünse yapıyorum. Beraber hoş vakit geçiriyoruz; şiirler okuyoruz, eğlenceler tertip ediyoruz; dans ve çalgı.. hepsi oluyor."

"İyi ediyorsunuz..."

"Elbette iyi yapıyorum. Bana tapıyorlar. Gidiyor musunuz?"

"Evet. Yukarıda bekleyen ahbaplarım var."

"Ama daha bir şey konuşmadık."

"Öyle... konuşmadık. Lakin yarın, öbür gün, münasip bir saatte tekrar ziyaretinize gelirim."

Dilbeste söze karıştı:

"Nilgün birinci mevki bir kamaraya nakletmek istiyordu. Masava'dan evvel boş yer yokmuş."

"Peki?"

---

1 antre (Fr.): giriniz!

"Lüks bir kamara olduğunu haber aldık... İlle oraya geçecek."

"Kendisine layık yer böylesidir."

Alay ediyordum ama güya karşımdakine belli etmemek için asık suratla söylüyordum. Nilgün'ün gözleri daha ilk defa gözlerimin içine dikildi, sabit kaldı. O zamana kadar göz göze gelmeden, bakışmadan konuşmuştuk.

Evvela gözlerim, az sonra şuurumun ufukları, derinliği, kıyısı köşesi, bütün benliğim, maddi ve manevi varlığım, tamamım, ismini tayin edemeyeceğim renkteki bu ışıklı nemle aydınlanmış gibi oldu. Ama nasıl bir aydınlık? Nasıl bir renk?

Bu aydınlığın da, rengin de ismi yoktur; tarifi yapılamaz. En fazla, yağmurlu akşamlarda tramvay tellerindeki elektrik mavisi kıvılcımları hatırlatıyor. En sevdiğim rengi ve aydınlığı...

Vücudumu –"hararet" diyemeyeceğim; zira sıcak memleketlerde gezenler o kelimenin ne kadar tatlı söylense bir zevke delalet edemeyeceğini bilirler– hoş bir buğu kaplamıştı. Dumanı görünmeyen erimiş, hiç olmuş, yine de mevcut bir tütsü ki rengi ancak güzel rüya renklerini andırıyor.

Güzel rüyalarımızdaki renkler hakkında bir fikir edinmiş misiniz? Mesela dünya yeşili rüya yeşiline benzemez. Onu sadece görmezsiniz; aynı renge girmiş gibi olursunuz. Ben de şimdi bu halde idim; Nilgün'ün gözleri renginde idim. Ama hangi renktir bu? Belki gökyakut... içine bazen zümrüt, bazen firuze rengi karışan, gölgeler dolup yine açılan bir gökyakut!

Bakışıyoruz.

Birdenbire eğilsem ve Dilbeste'yi, unvanları, izzetinefsimi, terbiyemi hiçe sayarak o gözleri öpüversem mi? Öpsem, öpsem mi? Öpsem ne olur ki?

"Yarın bu saatte beklerim, yarın muhakkak!"

"Muhakkak gelirim."

Nilgün öyle söyledi; ben kati lisanla bu cevabı verdim. Bir yemin etmediğim kaldı:

"Vallahi gelirim, billahi!" demediğim...

Habeşistan'ı fethe giden İtalyan askerlerinin çalgı ve şarkı sesleri arasından kaçarcasına koşarak koridorları geçtim; merdivenlere saldırdım. Kararlar alıyor, hükümler veriyorum:

"Bir daha yanlarına gitmem. Pek bayağı, adice düzenbaz, çok aşağı tabakadan kadınlar... Ne söyledilerse yalan. Olgun bir fahişe körpe bir kızı sermaye yapmış, pahalıya satmak için bir unvan takarak onu hakikatin meydana çıkması imkânsız, uzak yerlere götürüyor; uzak ve parası, meraklısı bol diyarlara! Zaten oralarda Türk kadını rağbettedir; üstelik 'Sultan' diye de sürülür, yutturulursa altın madeni, inci tarlası!"

Oh! Yukardayım, genişliğe kavuştum. Deniz ve gök hep kurşun renginde ve kurşun kaplı kubbe hareketsizliğinde ama daha rahat nefes alıyorum. Hayır, "nefes almak" yanlış bir söz... daha rahat soluyorum. Kızıldeniz'de teneffüs soluk şeklindedir.

Bara girdim. Bir Tennt's birası ısmarladım. Bu, gayet berrak, gayet açık renkli, köpüğü her biranınkinden daha beyaz, daha nazenin bir İngiliz içkisidir. Buğulu bardağı ellerimin

içine alıp tuttum; pencereye uzatıp baktım; serinliğe benzer bir şey duyuyorum. Bundan sonra herkesin anladığı manada serinlik duymak bana kimbilir ne zaman müyesser olacak?

Vapurda kırk bir buçuk milleti temsil eden yolcular kaynaşıyor. Tabii İtalyanlar başta... Fakat Alman da çok; Çinli, Japon, Hintli, Cavalı da var. İngiliz'siz hangi vapur gördünüz? Güzel kadınların az olmasından başka eksiğimiz yok.

Yarın, dediğini yapar, lüks kamarayı tutarsa Nilgün aramızda güzel kadın mı sayılacak? Bunu düşünüyorum.

Tayin edemiyorum. Zira ondan bende kalan intiba tabiatıyla bir şekil alamıyor. Sadece gülüşü, göz göze geldiğimiz zamanki renkli ışık, iki yuvarlak omuz aklımda kalmış. Endamını ve umumi heyetini görmemiştim ki... bücür bir şey olabilirdi.

Hanedandan da öylelerini tanımıştım; yerden yapma, sıska, hemen hemen Rüküş Hanım denilecek kızlar. Onların da yüzleri, gözleri hiç fena değildi; vücut züğürdü idiler. Fakat büsbütün görgüsüz, vekarsız sayılamazlardı.

Nilgün güzel, zeki de olsa sosyetede yer alacak terbiyeden mahrumdu. Birden ürktüm:

"Ya, yukardaki kamarayı tutunca acayip kıyafetlerle meclisimize katılır, afur tafur yemek salonuna girer, münasebetsizlikler ederse? Bu kızın giyim kuşam nedir bildiği yok. Kâfi ve muvafık[1] elbiseleri bulunmadığı da belli. Rezil edecek kendisini.. beni de!"

Gözümün önüne geldi: Mesela akşam yemeğine allı dallı bir sabah elbisesiyle oturuyor! Masa başında kendisini

1 muvafık: uygun

idare edebilecek, çatalını düşürmeden, kadehini kırmadan, örtüye dökmeden bu işin içinden alnının akıyla çıkabilecek miydi?

"Çok şüpheli, çok!"

Tabağa vurarak garson çağırması, tiz sesiyle konuşması, çınlatıcı kahkahalarla gülmesi beklenebilir. Yolcular birbirlerine:

"Kimdir bu?" diye soracaklar.

"Bir Türk Prensesi!" diyerek söyleşecekler.

Rezalet! Asıl rezalet bana musallat olması... Eminim, hep yanımda vakit geçirecek. Belki de koluma girerek, eteğimden çekerek, omzuma vurarak... Evet rezalet!

Nereye kaçabilirim? İyisi surat etmek, daha olmazsa azarlamak, sırnaşırsa dehlemek... Teyzesine açıkça anlatırım:

"Tanışmamış olalım."

Biranın ikinci bardağında mühim bir nokta zihnime takıldı: Beni nereden biliyorlardı? Biliyorlardı: zira Nilgün, Sultanzade Hayrullah ile çocukluk arkadaşı olduğumuzu söylemişti... Tuhaf şey... Bunu bilmek için hanedandan bir kısmını yakından tanımak, ayrıca benim hakkımda da malumat sahibi olmak iktiza eder. Öyle olmasa vapurda bulunduğumu nereden anlayacaklar? Defterde yazılı ismim, büsbütün yabancı için bir mana ifade etmez.

Sakın Nilgün gerçekten hanedana mensup olmasın?

"Daha fena," diye mırıldandım, "üzüntüm ve mahcubiyetim artacak. Bir belaya çattım ki... inşallah üçüncü mevkide kalırlar. Lüks kamara çok pahalıdır; o fedakârlığı göze alamazlar; zaten paraları da muhakkak kıt; koca çıkıncaya kadar idare etmeleri lazım."

"Koca çıkıncaya kadar?.." Gülümsemekten kendimi alamadım. Barmen beni neşelenmiş sandı ve üçüncü birayı doldurmak için yüzüme teşvik edici bir tavırla baktı.

"Peki..." dedim. Deminki mülakatın tesirinden kurtulamıyordum. Kim olsa kurtulmaz. Nilgün, Prenseslik iddiasında bulunmasaydı bile o sahne yine tuhaftı, acayipti, kolay unutulamazdı. İlk göreceği erkeği, geceliği sırtında yatakta kabul eden bir kız... Omzundaki eşarpla "püf püf" diye sesler çıkararak yelpazelenmesi, tok ve safçasına konuşması, zihnimden geçenleri cin gibi sezmesi...

"Çok tuhaftı, çok garipti..."

Böyle mırıldanıyordum. Sahte Prenses, İstanbul'da yanına alıp Küçüksu'ya gitmek, oradan sütlü mısır veya kâğıt helvası dişleyerek Göksü içersine doğru kol kola yürümek için hoş bir kızdı, kenar kızı... Paris'te buluşsaydık nehir kıyısı lokantalarında parmaklarımızı sürmekten çekinmeyerek balık tavası yer, şarap içer, sarhoş olur, otlar üstüne yatar, sızardık. Sonunda, belki de saç saça baş başa gelir, ayrılırdık.

Ama burada? Neuzubillah! Zevkinden de, şerrinden de sakınmalı.

Acaba nerede inecekler? Herhalde Müslüman zenginlerin, prenslerin kaynaştığı malum diyarlardan birine... Belki de benim gideceğim şehre... zira bu vasfı en ziyade o şehir haizdir. Bir kere daha konuşsam da meraktan kurtulsam mı?

Bereket, ahbap olduğum yolcularla sohbete daldık ve epeyce heyecanlı mevzular üzerinde münakaşa ettik de Nilgün'ü unuttum. Büsbütün mü unutmuştum? Hayır, ara sıra kafamda bir şey duyuyordum, bir dalış, kısa süren bir

kayma. Bu, beynimin iç geçirmesiydi; iç geçirmeye benzeyen hatırlamalar vardır.

Nilgün'e rastlayışımın bir tesiri de bana çoktan beri aklımdan geçirmediğim Osmanlı hanedanını düşündürmek oldu. Taze sultanlardan, hanım sultanlardan geçim sıkıntısına uğrayanlar hep böyle, diyar diyar izdivaç peşinde mi koşacaklar? Onlara lazım gelen hayat bilgisini ve cemiyet terbiyesini vermeyen bizlerdik; görgüsüzlük içinde yetişmelerine aldırmamıştık. Filvaki bir kısmı esasta varlıklı olduklarından iyi kötü tutunabileceklerdi ama, içlerinde, ellerinden yakalanıp yeni emekleyen çocuklar gibi yürütülmezse şu koca dünyada düşmeden yol alamayacaklar da epeyce vardı..

Şimdi aşağıda mandolin seslerine uyarak İtalyan küçük zabitleriyle sarmaş dolaş dans eden, belki de tepine tepine çarliston oynayan Nilgün –eğer gerçekten hanedandan ise– o bedbahtlar kafilesinden bir numune değil miydi?

Nilgün, daha ziyade İstanbul'un çocukluğumda bazı akrabalarımızı ziyaret için gittiğimiz, birkaç gece misafir kaldığımız şehir etrafı mahallelerinde tanıdığım komşu kızı tiplerini gözümün önüne getiriyor. Tamamıyla onlara benzediğinden dolayı mı? Hayır. Bizim o zamanki komşu kızları şüphesiz kendilerine göre terbiyeye, bir ahlak göreneğine bağlıydılar; çoğu arsızlık, hele hayâsızlık etmezdi. Ama birdenbire, bu laubali oluverişleri vardı ki bu hal tıpkı Prensesin tarzına uyardı.

Ah o mahalleler ve evler!

Sokak cephesinden manzaraları belki kasvetliydi. Ahşap, kara yüzlü, çarpuk çurpuk, birbirlerine yaslanarak ancak tutunabilen, birbirlerine koyunlar gibi sokularak uyuklayan,

sessizce geviş getirdikleri sanılan bu takati tükenmiş evlerin arka tarafları hep bahçelikti. Küçücük bahçeler...

İyi geçinenler yahut ikide bir dargınlık çıkarıp yine çarçabuk, bir kandil, bayram, sünnet düğünü, nikâh, ölüm, kaza, hastalık vesilesiyle barışıveren o komşular arasında yemiş hediyesi âdetti. Mevsiminde, bahçesindeki meşhur karaduttan bizimkiler gönderir, zamanı gelince yandaki evden onlara bir tepsi kayısı yollanırdı. Erik, incir, nar, kızılcık, ayva... oralarda hepsi ve en iyisi olurdu. Hünnap, üvez ve muşmulanın âlâsını yine o bahçelerde yemiştim. Hünnap ağaçlarına bayılırdım.

Sonra her bahçede asma ve çardak vardı. Makaralı kuyulardan bol bol su çekilir, yerler daima rutubetli dururdu. Islak ve çürük toprak kokusunu şimdi duyar gibi oluyor, çardak gölgesinin hasretini çekiyorum. Ne serinlikti o? Yaşlık içindeydik; insanları da ayak taraflarından kökleri mevcutmuşçasına beslediğine, keyiflendirdiğine, ıslak tuttuğuna inanacağım gelen bir serinlik!

Vapurumuz Mendep Boğazı'na doğru giderken yaş toprak ile çardak gölgesi, Cenneti tarife yeter; Kevser ve huri lüzumsuz. Çıkrıklı kuyuda su tabakasına çarpan gaz tenekesinin çıkardığı evvela sert ve cumburtulu, sonra tok ve boğuk sese, o "gulu gulu"ya kulak vermiş haldeyim şimdi... işitemiyorum. İşittiğim, pervanenin lav sathını yarmaya çalışan zahmetten bitkin gümbürtüsüdür.

Ne diyordum? Evet, bu mahallelerde hemen hemen her ev kafesle arka pencerelerinden birbirinin bahçesini görürdü. Lakin erkekler işe yahut kahveye gitmedikçe kadınlar oralara ayak basmazdı. İş saatinde, yani sabahtan akşam vak-

tine kadar erkeğin hasta olmadıkça evde kalması ayıp sayıldığı için kadın artık iç bahçelerde sere serpe gezebilirdi.

Mamafih erkek başlarının sezildiği pencereler de büsbütün yok değildi. Yaşlı ve evde çalışan erkekler... Mesela bizim misafiri olduğumuz teyzemizin kocası hattat Avni Efendi, tefsir-i şerif yazdığı için mübarekleşmiş Hacı Zühtü Hoca, Kur'an-ı Kerim kapları yapan mücellit Rahmi Baba gibi...

Hattat Avni Efendi, kâğıt üzerine yazı yazmayı sevmezdi. Bir dut veya incir yaprağını küçücük deliklerle işleyerek faraza bir maşallah tefsir eder, yahut hurma çekirdeğine Fatiha yerleştirirdi. Fakat asıl hüneri, ihtisası Kulhuvallahinin tamamını, yani İhlas suresini pirinç tanesine sığdırmaktı. Bunu bir ayda yazar, yarım altına satardı. Güllaç üstüne yazı yazdığı olurdu.

Her üçü de köşe minderine bağdaş kurmuş vaziyette çalışırlardı. Yazın başlarında takkeleri, sırtlarında haydarî hırkaları, hemen hemen yerlerinden kımıldamadan... Biz kışın o taraflara uğramazdık.

Mücellit Ruhi'nin ciltleri sanat eserleriydi; bunu sonradan anlamıştım ama çocukluğuma rağmen o zaman da sezmiştim. Babama, bir Kur'an'ı altı parçaya bölerek her birine ayrı cilt, her cilde ayrı bir kap yapmıştı. Ciltler, baş taraflarından birer kulak çekilip açılarak bu kaplara sokulurdu. Türbe yeşili renginde deri üstüne mihrap biçimi altın yaldızlı nakışlarla bezenmişti. Derilerin kokusunu bile unutmamışım: Bildiğimiz iyi sepilenmiş sahtiyanın ödağacı ve buhur dumanı sinmiş kandil akşamları rayihası!

Babam Ramazanda her gün bu ciltlerden birini kabıyla paltosunun iç cebine yerleştirir, cami cami dolaşarak hatim indirirdi. Taşıması kolaydı; az yer tutardı.

Sıra sıra rafta duruşları da hoştu, doğrusu... İkinci bir kapta saklı bulunmaları da Allah kelamına başkaca bir hürmet teşkil ediyordu.

Müfessir Zühtü Hoca, ayrı ve sağlam kap içinde bulundukça Kur'an-ı Kerim'in yanda taşınmasında mahzur-u şer'i olmadığını söylemişti. Babam onlarla övünür, camide açarken etraftakilerin bakıp görmesini istediğinden gayet ağır hareket ederdi. Tavırları aklımda yer edip kalmış ki aradan otuz sene geçtiği halde bugün oluyormuş gibi gözümün önünde...

O mahallelerde erkekler işlerine gider gitmez –erkeklerin bir kısmı devlet dairelerinde memur, bir kısmı da kavaf, saraç, nalıncı, peştemalcı gibi esnaftı; aralarında gelin elbisesi, teli, taçı, yapıştırması, askısı kiralayan zengin bir yağlıkçı da vardı– bahçe kapıları açılır, kadınlar ve kızlar takunyalarını tıkırdatarak dışarıya uğrarlardı.

Çoğu evin siftah işi sileceklerle, hamam havlularını ipe asmak kurutmak... Erkenden bir gusulhane sonu faaliyeti olmayan ev nadirdi. Galiba kadınlar onunla, ipe serilen takımlarla övünürlerdi de! Zira tombul tazelerin bu vazifeyi yaparken tuhaf bir hal aldıklarını, kaşlarını çatmalarına rağmen memnun göründüklerini ve kalçalarında bambaşka bir oynaklık olduğunu görürdüm; anlamazdım. Neden sonra hatırlamalarım arasında sebebini keşfettim.

Şimdi yeniden zihnimde canlandırmam da galiba hep su ile alakalı oluşundan...

Kuyu çıkrıkları, tulumbalar harekete geçerdi. Taşlıklara, bahçeciklere, geceleyin keyfince dinlenmiş, durulmuş serin sular kova kova dökülürdü. Maltataşı döşeli avlulara da... Bazı evlerde tahtalar da ovulurdu. Her taraf ıslanır, yaş tahta ve toprak kokusu her tarafa yayılırdı.

Çocukların o esnada ayak altında dolaşmasına cevaz olmadığından bizler odada mahpus tutulurduk. Kuşluk vakti faaliyeti sona erer, mutfak işlerine sıra gelirdi. Hep gölge, nem, serinlik içinde ve kâfi bir güneş altında...

Sıcaktan en fazla bunaldığımız saatteyiz: Güneş batmak üzere. Zannetmeyiniz ki güneşin batışı Marmara'daki bir lodos gurubu kadar renkli, şaşaalı olacak... bilakis! Güneş, çekmeyen ocaktaki bir kütük parçası gibi tüte tüte sönerek öbür tarafa kayıp gidecek.

Nilgün Sultan'ın "püf püf!"leri aklıma geldi. Üst kat salonlarda ve uzandığı hazır şezlonglarda da mı amiyane hareketleri tekrarlayacak? İtalyan Koloneli, İngiliz Majoru, Amerikan Konsolosu, Alman bilgini, Oxford'dan dönen genç Hint Racası, Mısır Üniversitesi'ni bitirmiş Cavalı Prens ile konuşurken de mi?

Belki de daha ilerisine gidecekti: Göğsünü aralayarak içeriye doğru üfleyecekti. Bahsettiğim mahallenin bir kızı "Aman, ne sıcak, ne sıcak!" der, öyle yapardı. Adı Şükûre idi; ben "Aşure" çağırırdım; kızar, üst üste koyduğu yüksük kına yakılmış serçe parmaklarını uzatarak:

"Bir daha söylersen boz!" tehdidinde bulunur, yani darılacağını anlatırdı. Darılırdı da... Dargın ayrıldığımız olurdu. Bir sene sonra tekrar gelişimizde yine dargın bulurdum;

siftinirdim de ben barışırdım. İçimde öyle bir his var ki Nilgün'le de yolculuğumuzda böyle olacak!

Peki ama zihnim Dilbeste'yle neden meşgul değil? Azıcık geçkin ama asıl güzel kadın o... hem bir İskandinavya güzelini andırıyor. Gözleri menekşe renginde, teni şeffaf, kanı gürbüz, boy uzun, endam ince. Tuhafı şivesi de acayip... belli belirsiz Anglo-Sakson aksanı! Acaba ben mi yanılıyorum da Kafkas şivesini yanlış tefsir ediyorum?

Vapurun birinci süvarisi Senyor Guido Garjoulo karşımda. İngilizcemi beğenen bu Cenovalı denizci Atatürk'ün Habeş meselesinde İtalya'ya karşı İngiliz siyasetini tutmasına pek kızıyor; belli! Telsizden aldığı taze haberleri verdi. Fikrini açıkça bildirmeyi bir yolcu gemisi kaptanı olduğu için muvafık bulmuyor; bitaraf olmaya gayret ediyor. Lakin bir Akdeniz ve Latin çocuğu ne kadar çalışsa ve şimal milletlerine benzemeye uğraşsa hislerini yine gizleyemez.

Ayrıldık. Az sonra döndü:

"Vapurumuzda bir Osmanlı Prensesi bulunduğundan haberdar mısınız?"

"Evet."

Kısa kesmek istedim ama hemen fikrimi değiştirdim. İzahat vermek daha doğru ve benim için ilerde hayırlı olurdu:

"Görüşmek arzu etmişlerdi; bugün tanıştım. Azıcık konuştuk.

"Osmanlı, Türk manasına da gelir mi?"

"Bir milleti anlatmak için gelmez; imparatorluğun çeşitli milletlere mensup anasırını[1] ve o devleti anlatır. Lakin burada 'Osmanlı', 'Osmanoğlu', demesine bir aile, soyadı-

1 anasır: unsurlar

dır. Hemen hemen 'Bourbon' 'Hohenzollern', 'Habsburg', 'Romanof' gibi yahut farz ediniz bir 'Tudor', bir Stuart."

"Teşekkür ederim, sir."

Kaptan benimle "sir-sör" unvanı kullanarak İngilizce konuşur. Zira kartımda ismimin sonunda, şark memleketlerinde Türklüğümü gösteren bir alamet bulunsun diye "Bey" kelimesini koyarım; bu, onun için Lord'luk gibi bir şey...

Dedim ki:

"...Fakat bilmem ki genç hanım, gerçekten Osmanlı hanedanından mı?"

Yüzüme tuhaf bakışından çekindim, ilave ettim.

"Çoğunu, hepsini tanımam da..."

"Pasaportu tamamıyla yolundadır. İngiliz vizesi de var: 'Prenses Imperiyal Ottoman' olarak tasdik edilmiş. Yanındaki hanım için böyle bir kayıt yok. Paralı olmamaları bir şey ifade etmez."

"Elbette..."

"Kendisini asaletine layık şekilde ağırlamak fırsatını bulamadığıma müteessirim.."

"Haklısınız."

Uzaklaştı. İtalyan Kaptan yeni Türk rejiminin memleketten çıkardığı hanedana hürmet göstermek suretiyle Atatürk'ten hıncını almak niyetinde! Bana son sözünde adeta bir itap sezmiştim. "Siz zengin adamsınız; fedakârlık ederek onu yukarıya aldırmanız lazımdır" dercesine...

Ben, aksine aşağıda kalmasına, bu tarafa burnunu bile göstermemesine taraftardım. Para meselesi değil... Taşıdığı unvanı düşürülmüş görmek korkusu.

Yarın behemehal[1] onlarla konuşmalı, lüks kamaraya taşınmaları ihtimalini önlemeliyim. Keşke Dilbeste, Prenses olsaydı yahut velev sahi, velev yalan o unvanı taşısaydı... Çok iyi idare edeceğine, iyi tesir bırakacağına emindim; iki kat elbise ile dahi...

Hoş onun da bir kusuru gözümden kaçmamıştı: Fazla erkekçile benziyor, durgun ve ağır hali altında azgın bir dişilik sakladığı seziliyordu. Bana, bütün vücudumda dolaştığım elleriyle yokluyormuşcasına hissettiren öyle bakışları vardı ki... Sırtım kendisine çevrili olduğu zaman bile bu bakışların her tarafımda çırpındığını duyuyordum. Çiçeğe konmadan önce bal arısının çırpınışı gibi! Çiçeklerin o vaziyette kalınca ürperip ürpermediklerini bilmem; fakat ben sırtımda ürpermemsi şeyler, hafif, ısırıcı temaslar duymuştum. Beyaz tenine uymayan, daha çok esmer kadınlarda rastlanan bir "göz aç gözlülüğü!"

Nilgün'ünkilerde o hal yoktu. Nükte, şaka, alay, çocuksu, kurnazlık ve sizi kavradığı zaman da muhitinizin rengini gökyakuta çeviren sihirli bir renkle dolu idi.

Zavallı!

Derinliğine bir şefkat, bir acıma ruhumu kapladı. Garip bir hisle onun felakete doğru gittiğini, kendisinin de bunu bildiğini, işi hırçınlığın bir şekli olan delişmenliğe vurduğunu anlıyordum.

Belki de bu acıma ve bu his, birinci süvarinin pasaport hakkında verdiği teminattan ileri geliyordu. Osmanlı Prensesi olduğunu tasdik eden İngiliz vizesi... kolay elde edile-

---

1 behemehal: mutlaka, ne olursa olsun

mez; İtalyan kaptan da İngiliz aleyhtarlığına rağmen buna şiddetle güvenmektedir.

Geçici politika cereyanları asırlardan beri kökleşmiş kanaatleri sarsamıyor.

Yarın Prenses Nilgün'ü tekrar göreceğim; "Muhakkak gelirim" demiştim; gitmeliyim.

Bu sefer merdivenleri tek başıma iniyorum; inerken de kendi kendime diyorum ki:

"İnşallah giyimli bulurum; salonun bir köşesine çekilir, rahat rahat konuşuruz; boyu bosu hakkında da bir fikir hasıl ederim. Bakalım, yepyeni ne marifetler gösterecek, ne tuhaflıklar, ne acayiplikler yapacak?"

At cambazhanesinde fevkalade eğlendirici bir numara seyrine gidiyormuşum gibi şimdiden içimde neşe var. Dün gece sıcaktan, belki biraz da o kızla teyzesinden dolayı rahat edememiştim. Kafam, yatağımın başucundaki vantilatör gibi, aynı uğultu ile durmamacasına işledi. Rüya ile hülya arası neler görmedim, ne münasebetsiz şeyler?

Serin bir denizde bulunsaydık elbette böyle olmazdı. Mütemadiyen terlemiştim; sırsıklam kesilen yatağımı ikide bir çeviriyor, ikide bir havluma yüzümü siliyordum. Boynuma talk sürmek için de kalktığım oldu. Zira ter cildimi tahriş ediyor; yine terden gözlerimin yanması ayrı bir azap. Çarşı hamamlarında göbek taşına terlemek için uzandığım zaman da yanardı.

"Ekonomika" kısmı bugün sessiz. Herkes kamarasında, yarı çıplak kalmayı tercih etmiş olacak. Askerler de öyle... kendilerinden geçmiş bir halde uyukluyorlar galiba... yalnız

hamam dairesinde su şakırtıları: Bunalan gidip duşun altına giriyor, herhalde.

32 numaralı kamaraya giden koridorun dönemecindeyim. Loşluk arasında, kenara dayanmış ve birbirine sarılmış iki vücut fark ettim. Evet, yanılmıyorum, iki vücut. İki erkek mi? Ayak seslerimden irkilip ayrıldılar.

Rezaletin daniskası: Bunlar Nilgün ve dün kamaraya başını uzatan İtalyan askeri!

Ters yüzüne hemen döndüm; merdiveni buldum; ilk basamağa ayağımı atmıştım, pantolonumun kemerinden biri yakaladı, çekti, durdurdu. Kim olabilir ki? Nilgün'dür. Evet, Nilgün'dü.

"Bırakmam!"

"Rica ederim... her şeyin bir haddi var."

"Ama sizin hususi hayatıma karışmaya hakkınız yok."

Ona hiddetle mi, nefretle mi, tiksinme içinde bir acıma ile mi baktım, farkında değilim. Başka bir nokta, öfkeme rağmen bütün dikkatimi çekmişti: Nilgün uzun boylu idi; gayet biçimli, ne zayıf, ne dolgun, harikulade güzel vücutlu bir kız.

Gözlerimi ayıramayarak bakmakta devam ediyordum: Bilhassa –Birinci Cihan Harbi sonrası modasına uygun– ki ancak eteği altından boylu boyuna görünen bacakları güzelden ziyade yüksek cins, halis kan, su katılmamış asil, pek nadir rastlanan kişizadelikte... Kızı öyle bir yükseltiyor, arz ve takdim ediyordu ki belki de onu, olduğundan fazla uzun boylu gösteren de bunlardı.

Ayağımı basamaktan indirdim.

"Değil mi ama? Hayatıma karışamazsınız. Ne akrabayız, ne nişanlı, ne karı koca."

"... Fakat taşıdığınız isim, unvan?"

"Buradakiler beni sadece turist olarak tanıyorlar."

"... Yarın, unvanınızla yukarıya çıktığınız zaman ne olacak?"

"Büsbütün başka biri olacağım."

Yine gülümsüyor. İnsan uzun müddet kızamıyor bu tatlı sapığa. Bambaşka biri olacakmış! Kolay sanki mahalle kızının bir yer değiştirmekle yüksek sosyete kadınına dönmesi... Dayanamadım:

"Siz ne yaptığınızı, ne yapacağınızı bilmiyorsunuz!" dedim. Gülümsemesini manalaştırarak cevap verdi:

"İyisini biliyorum. Geliniz, hazır teyzem kamarada uyurken biz salona geçelim. Bomboş. Daha serbest konuşuruz."

Nilgün, anladım ki yalnız kendisi istediği vakit karşısındakini gözlerinin gökyakutluğu içine alıyor. O gözler her zaman aynı kuvvette değil. Lüzum gördükçe sihirbazlık olarak fosforlu ışığını kullanmaktadır. Şimdi bunlar sadece elaya çalan, alelade, fakat cilası henüz kurumamış, el sürülse çizilir, silinir hissini veren taze gözlerdir.

Salona girdik. Ne yapayım? Öfkem geçmemişti ama Prensesin hoşluklarını, delişmence söyleyişlerini kaçırmak şu eğlencesiz vapurda ve şu ölü saatte fazla bir ağırbaşlılık olur, işi lüzumundan çok ciddiye aldığıma delalet ederdi.

Nilgün'ü olduğu gibi kabul lazım...

"Düşündüm, taşındım, yanımızdaki 28 İngiliz lirasını gözden çıkarıp üst kata nakledeceğim. Bu, cebimizde kalan son paradır. Topu topu 28 lira!"

E, yok, bu kadarı cinnet! Kız yanaklarına iki şamar hak ediyor. Ellerimi zor tutuyorum. Bir, birine; bir öbürüne...

Oh! Ne iyi olurdu. Hüngür hüngür, katıla katıla bir ağlamadır tutturur, sonra rahat eder, açılır, tekrar gülümsemeye başlardı.

Ben ki buraya nasihat vermek için gelmiştim. Dinleyecek kim? Susup duruyorum.

"... Demin vapur komiserine teyzemi gönderdim. İş oldu, bitti."

Bir şey demekliğim icap ediyor, söz bulamıyorum. Nilgün çocuksu değil; zirzoptan, hoppadan, delişmenden üstün... adeta deli; tipik bir ruh hastası. Sultanzade Hayrullah da böyle idi; cebindeki parayı harcamadan içi rahat etmezdi. En iyi arkadaşlarından Mısırlı Prens Ali vardı ki ayda bir kendisine gönderilen iki yüz lirayı o gece, postadan alır almaz gazinolarda, barlarda, yabancı kadınlar ve erkeklerle yer, tüketir; geri kalan günleri odasında kapanarak yarı aç, yarı tok, felsefi eserler okumak, vecizeler ve öğütler yazmakla geçirirdi.

Nilgün de o hastalardan... hatta bu hali bana Osmanlı hanedanına mensup olduğunun bir ispatı gibi geliyor. Hoş, bütün Gotha almanağı bir ruh hastaları listesi sayılmaz mı? Ecnebi hükümdarlarla soyları, sopları arasında akıl muvazeneleri[1] bozuk olanlar bizimkine kıyas edilince daha geniş ve şümullü[2] yer tutar. Mühim bir kısmı akıllı delilerdir. İngiltere'nin en büyük hükümdarı Kraliçe Elisabeth bile anlayışımca bir nevi hasta idi.

Tarihçiler Osmanlı hanedanında şuur bozukluğunun "velî" lakabı taktığımız Beyazıd II. ile başladığına galiba dik-

1 muvazene: denge
2 şümul: kapsam

kat etmemişlerdir. Veli, Deli, Yavuz ve saire hepsi bir kapıya çıkar. Tabiidir ki psikiyatr gözüyle bakınca...

Genç Nilgün o yaşlı kütüğün bir sürgünü, bir filizi!..

Ama ne körpe bir filiz...

Onun söylediklerine aldırmamış görünerek sordum:

"İsminiz 'Nilgün' mü, 'Nilgün' mü?"

"Doğrusu Nilgün, yani 'çivit renkli' ama Nilgün olunca biraz Türkçeleşiyor; hem söylemesi çok kolaylaşıyor. Kolay kıvrak, bana da uygun!"

"Tamamıyla! Gülgün de olabilirdi."

"Fazla pembeleşirdim, istemem. Telaffuz ederken karşımdakilerin dudaklarını büzmesini seyretmek de canımı sıkardı. Zaten teyzem beni kısaca 'Nil' diye çağırır."

Nil? Ben de zihnimden geçirirken sanırım onu bu isimle çağıracağım. Sırası gelmişken sordum:

"Teyze Hanımefendi evli değil mi?"

"Üç kocadan boşandı; şimdi dul. Siz evlisiniz, bir İngilizle... biliyorum."

"Beni iyi bildiğinizi anladım. Bunları hep Prens Hayrullah'tan mı öğrendiniz?"

Ne olursa olsun, ister hakiki prens, ister evlatlık... Nil'in tasvirini yaptığım mahalledeki çocukluk sevgilim Şüküre'ye benzeyen tarafı çok; mücellit Ruhi Baba'nın torunu. Şüküre de esrarengiz görünmeye, insanı merakta bırakmaya, merakta kalmamdan zevk almaya düşkündü. Muhtelif vesileler icat eder, sözünü tamamlamaz, gözlerim açılmış, sabırsız ve sinirli halde beklememe aldırmaz, gülerdi.

Şüküre bugün Ankara'da zamane ricalinden birinin karısı olmak dolayısıyla yüksek mevki sahibi, sosyete kadını,

refah içinde... Kızını Londra'da gördüm; kolejden çıkmış kurumlu, saçları platine, soğukneva bir mahluk... diplomat zevcesi. Anasını küçüklüğünden tanıdığımı ihtiyatsızca söyleyince suratını astı ve:

"Ya? öyle mi efendim?" dedi ve başını öte yana çevirdi. Halbuki büyükbabası mücellit Ruhi Baba bir sanatkârdı; zenginleşen soyu sopu onun eserlerini toplayıp salonlarındaki vitrine dizmeli, övünmelidirler. "Mirîmiran"[1] rütbesinden sivil paşa unvanını almış bir mürtekip[2] kaymakam olsaydı "paşa babamız" diye asalet taslarlardı.

Şükûre'nin gözlerini hatırlamaya çalışıyordum, bulamıyorum. Saz benzi, azıcık yanmaya başlamış mısır püskülü renginde saçları ve yeni giydiği haşır haşır basma entarisinin kirişli teması... işte hatıram bu kadar. Ponponlu mercan terliklerini de görüyorum. Köpek ulursa hemen ayaklarından çıkarır, güllü frenk keçesinin üstüne ters kapatırdı.

Frenk keçesi? Onlara bu isim verilmişti; Avrupa'dan gelir, arşınla satılır, odalara siyah başlı çivilerle mıhlanırdı. Yün yerine kenevirden dokunduğu için az zamanda tüyleri aşınır, ip kanaviçesi meydana çıkardı. Silindiği vakit etrafa ıslak halat kokusu yayılır, bana Boğaziçi iskelelerini hatırlatırdı. Deniz suyunu içtikten sonra çöreklenip güneş karşısında bir vapur daha gelinceye kadar uykuya yatan halattan boa yılanlarını...

Ben bunları bir lahzada düşünmüştüm. O sözünü kesmemişti: "... zevcenizi de, sizi de bir ay evvel Mısır'da Héliopolis ötelinde görmüştüm. Bir suarede..."

---

1 mirimiran: beylerbeyi

2 mürtekip: rüşvetçi, rüşvet alan

"Nasıl oldu da ben sizi göremedim?"

"Görseniz de hatırlayamazsınız. O sene hem sarışındım, hem de tombul bir kızcağızdım. Manasız, şahsiyetsiz, utangaç bir şey... bu sefer yani geçen gün Port-Said'den vapura binerken yukarıda, küpeşteye dayanmış, giren yolcuları seyrediyordunuz. Pek ehemmiyet verip bana dikkatli bakmadınız bile... dalgın, adeta mahzundunuz da... halbuki bilmediğiniz yerlere gitmiyordunuz. Yoksa bu zevcenizden de ayrıldınız mı?"

Benimle bu kadar meşgul olmuş bulunması üzerimde küçük bir memnuniyet hasıl etmişti ki Nilgün'e bir yakınlık duymaya başlamıştım. O tesirle ve tatlılaştığını kendimin de işittiği bir sesle dedim ki:

"Güzel Sultanım, yanınızdaki bütün parayı harcamak doğru mu? Masava'dan sonra bu turist yahut ekonomika kısmında pek az yolcu kalacak. Ben de sık sık ziyaretinize gelirim. Filvaki sizin karaya beş parasız inmemeniz için elimden gelen naçiz hizmeti yapabilirim ama lüks kamara sefası o fedakârlığa değmez. Siz, asıl İtalyan askerleri vapurdan çekilip gidinceye kadar yukarıda bulunmalıydınız."

Deminki sarılma sahnesini hatırladığım için son cümlede sesim de bakışım da sertleşivermişti ki, Nilgün:

"Düşünmeyin o şeyi," diye sesime ve bakışıma cevap verdi, "koketri[1] değil, bir vazife idi. Beni bir kere kucaklarsa ölmeden memleketine döneceğine inanıyordu, esirgeyememedim."

Hoppala! Sarılıp öpüşmeyi de ne kadar hafiften alıyor ve ne hiçten sözlerle kandırılıyor! Nil'i elde etmek her çapkı-

1 koketri (Fr.): beğenilme merakı

nın başaracağı işlerden... karısı olsa insanı öldürür bu kız... hem de şu akla, ahlaka sığmaz cevapları çocuk saflığıyla vere vere, masum edalarıyla! Fark etmiyor mu münasebetsizliklerini? O zekâ ile anlamaması imkânsız. Mahsus yapıyor. Hatta bana koridor sahnesini isteyerek ve ayak seslerime kulak vererek mahsus hazırladı. Ne gibi bir maksatla?

Ellerimi şikâyet ve şaşkınlık ifade eden bir hareketle yukarı kaldırdım, başımı sağa sola salladım. Susmuş, halimi hayretle seyrediyordu; "nedir bundaki acayiplik?" dercesine...

"Düzenbaz!"

İçimden dört, beş kere o kelimeyi tekrarladım. Dilbeste'nin uyumuş olması da uydurma! Kızla başbaşa kalmam için beraberce düşünmüşler; hep düzen. Düzenbazlar!

Benden ne beklediklerini, beni niye alet etmek istediklerini anlasam.. Nilgün, tekrar konuşuyor:

"Size kendimi kolay tanıtıp ısındıramayacağım. İçiniz vesvese dolu, aldatılmak korkusu bir cins ruh hastalığıdır; kurtulmaz bundan... benim hallerim karakterimin icabıdır. Herkesinkine benzemediğini biliyorum ama..."

Omuzlarını silkti. Bu omuzlar ince delikli kumaştan bir bluz altında. Sütyeninin ve kombinezonunun birbirine zıt renkteki brötelleri –biri leylaki, öbürü kavuniçiydi!– gözleri çekiyor.

İntizamsız sağa sola kaydıklarından düzeltmek ihtiyacı da duyuyorum. Bu derece ihmalkâr giyinilir mi? Karşımda ayak ayak üstüne atmış öyle bir oturuş ki... çoraplarını muhakkak burup diz kapakları üzerinden sıkıştırmış olarak tutturmuştur. Evet, tam dediğim gibi... Galiba hanedandan

birkaç zengin, aralarında para toplayıp Nilgün'ü başlarından savmışlar. Ta Uzakşark'a... münasebetsizliklerinden kurtulmak için! Kendimi tutamadım:

"Yukarıda," dedim, "daha itinalı giyinmeniz ve daha ağırbaşlı hareket etmeniz sizi sıkmayacak mı?"

Bir güldü, bir güldü... gülmekten gözleri yaşaracak nerdeyse.. alay da ediyor.

"Ömürsünüz, vallahi... pek hoşsunuz. Sizi kardeşim gibi seveceğim; şimdiden seviyorum zaten. Ömür adam billahi! Ömür, ömür, pek tatlı!"

Masaya dayadığım elimi de bu esnada hafif hafif okşuyor. Okşamak yetmedi; tuttu; sıkıyor. Keşke gelmeseydim!

"Sözlerimde gülünecek, alaya alınacak ne var?"

Üzülmüş göründü; cevap vermiyor; yahut cevabını arıyor. Az sonra kendi kendine söylenircesine:

"Fena ediyorum," dedi, "bana dost olacak iyi insanları gücendiriyorum."

Ağlayacak şimdi de... bir öfkelendiren, bir kendisine acındıran Nilgün'le ahbaplık için sinirlerin çok sağlam olması lazım. Bu defa ben onun elini tuttum. İnce ve uzun parmaklı, oldukça büyük, fakat kibar eller.

"Yok," diyorum, "gücenmedim. Sizi mümkün olduğu kadar mazur görmeye karar verdim. Söyleyiniz. Seyahatinizin çok riskleri olan bir avantüre benzediğini elbette anlıyorsunuz. Beni dinlerseniz hemen kamaranızı değiştirmekten vazgeçiniz."

"Olamaz artık."

"Ben komiserle, kaptanla konuşurum."

"Kararım karardır. Hem, sizin hayatınız hep 'avantür' içinde geçmedi, geçmiyor mu? Nasihat yerine ders verseniz daha iyi edersiniz."

Elini bıraktım, ayağa kalktım. Nilgün ağlıyor. Güzelce bir kadının ağlaması beni bitirir. Tek "fetişist" olduğum nokta budur: Cinsî bir zevk benliğimi kaplar, kendimi güç zapt ederim. Filvaki bu zevkim, kadını bilhassa ağlatacak derecede, sadizm şeklinde değildir. Avcumdaki eli öpmek arzusuna hâkim olamadım; dudaklarıma götürürken Prenses birden elini çekti, yerinden fırladı, haysiyetine dokunulmuş, büyük bir hakarete uğramışçasına:

"Rica ederim," diye bağırdı, "hürmetsizliğe gelemem!"

Daha demin İtalyan çavuşuyla sarmaş dolaş halde yakalamıştım onu... Seni gidi aşifte! Şamar değil adamakıllı dayak istersin! Hürmetsizliğe gelemezsin? Bu kız, bir timarhane kaçkını! Gözleri de, bacakları da, omuzları da, hepsi de kendisinin olsun!

Yürüdüm, salondan çıktım. Lanet bir daha selam verene! Hem böyle oluşu bir nimet: yukarıda tanımamaklıktan gelirim. Kurtuldum! Kurtuldum! Artık tanımamaktan gelmek hakkım!

Nilgün hayatımı mükemmelen biliyor. Kendisine nasihat yerine avantür dersi vermemi istedi; yanılmıyor. Fakat beni nereden bu kadar iyi öğrenmiş? Kimlerden?

Conte Verdi –bu vapurumuzun ismidir– Afrika kıyısına yakın gidiyor ki dumanlı ufuklar hizasında karayı seçiyoruz. Karayı, yani toprağı... kara, toprak, kıyı öyle mi olur? Kül renginde, tek renk paftası ve en küçük bir tümsek bile görünme-

yen düzlükler. Hayat eseri yok. Halbuki arkasında loş ormanları, coşkun nehirleri, geniş gölleri, hatta tepeleri karlı yüksek dağlarıyla ucu bucağı bulunmaz Afrika saklı. Ressam paletinin bütün boyaları orada. Renk, ses, hareket âlemi orası.

Tuhafı şudur ki vapur Asya sahiline yaklaşsa, manzara aynıdır; iki kıyı birbirinin eşidir. Lakin solumuzun arkasında öbürünün ihtişamını bulamazsınız. Arabistan yarımadasında ne var? O bölgeye bir tane akarsu, bir gölcük, bir orman parçası bile nasip olmamış. Olmamış ama ismi "Arabie heureuse - Bahtiyar Arabistan!"

Tarihin en eski devrinde hakikaten bahtiyar imiş; henüz Fenikeliler ortada yokken bir medeniyet merkezi imiş; ıtriyat diyarı imiş. Günlük, buhur, bütün güzel rayihalı zamklar, öd ağaçları Kızıldeniz'in ormanlık ve yeşil sahalarında yetişirmiş. Bunlar kanallarla sulanır, keskin güneşten ve bol sudan feyiz[1] alarak gelişir, etrafı rayihalı buğulara boğarmış.

Zaman bu medeniyeti ve bu bereketi tamamıyla yerin dibine sokmuş, örtüp en küçük izini bile kaybetmiş. Şaka değil: Saba Melikesi Belkıs ülkesindeyiz.

Vapurumuz öyle bir ülkenin kraliçesi olmak sevdasına kapılmış modern bir Belkıs'ı Uzakşark'ın baharat cennetine götürüyor. Ama ne acayip bir Belkıs!

Kızıldeniz'den bir çıksak... İki sahilin görünmediği enginlerinde bile –haritası gözümün önünden gitmediği için olacak– daima darlığını duyar, sıkıntısını çekerim.

Ayrıca bütün Nilgün meselesi de beni sıkıyor; akşama pandomim başlayacak, onu burada göreceğim. Neler yapa-

1 feyiz: bolluk, bereket

cak, acaba? Şimdiden yerin dibine geçecek gibi oluyorum. İn, inemezsin. Kamarama kapanıp oturmaya mı mecbur kalacağım?

Vapurda üç Türk olacağız: Ben, deli Nil, isterik Dilbeste! Muaşeret adabını bilişim beni kurtarıyor. Lakin onlar? Çok üzücü bir seyahat mukadder imiş. Zaten kendileriyle görüşmemekliğim de acayip düşmeyecek mi? Koyu Kemalist görünürüm, sakıt[1] hanedan azasıyla temas etmek istemediğimi sezdiren bir tavır alırım, olur.

Bulunduğum bir pencereden dışarıyı gözetlemekteyim; lüks kamara tarafına bakmadan duramıyorum. Geliyorlar mı diye... Belki kavgamızdan sonra fikrinden vazgeçivermiştir.

Yalnız şunu itiraf edeyim ki vazgeçmesini hem istiyor, hem istemiyordum. Bir dam altında uzun müddet karşılaşmazsam göreceğim gelecek galiba. Şimdi biliyorum: Nilgün güzel; güzel olduğu kadar sevimli. Bir kere tanıdınız mı unutamayacağınız güzellerden ve sevimlilerden... Beraberken ikide bir onu kucaklamak, kucağıma alıp taşımak, vücudunu kollarımda ve göğsümün üzerinde duymak arzusu veriyordu. Hem de öbür ciheti düşündürmeden... kedi ve ceylan yavrusu, kuzu, çocuk, insana nasıl böyle bir arzu verirse, tıpkı! Taşırken ara sıra ağzından, gözlerinden, kulaklarından da öpersiniz. Memnundur, ses çıkarmaz, uslu uslu durur. Nihayet yerine bırakırsanız, birden fırlar, hürriyete koşar, kaçar.

Hayalat[2] içinde yüzüyorum. Neler söylüyorum? Nil öyle bir mahluk mu? Titiz, aksi, haşarı, hain bir kız. Dedim ya,

---

1 sakıt: düşmüş, düşen
2 hayalat: hayaller

dayak yoksulu. Kucağa almalı ama kollarınızla kemiklerini çıtırdatmalı; sıkmalı, sıkmalı, canını yakmalı! Ancak o zaman rahatlık duyarsınız. Kendisi de ondan sonra keyfinden bayılır; bir müddet yatışır, uslanır. Hani evlatlıklar vardır, hasta ruhlu şeyler... aksilik, lanetlik damarları kabarır da hanımlarından bir temiz dayak yemedikçe akıllanıp uslu ve muti[1] iş görmezler, normal hale dönmezler. İşte Nilgün o huyda!

Poker masasına çağırıldığım için gözcülük ettiğim yerden uzaklaşıyorum. İşi oluruna bırakmalı. Vapurda azapsız eğlenceler var. Ben de az mal değilimdir; Nilgün gibi vartaları çok atlatmışımdır!

Yemek salonundayız; akşam yemeği, etiket saati...

Erkekler beyaz smokinli, kadınlar tuvaletli. Benim masamda dört kişiyiz. Amerikalı bir petrol mütehassısı ile karısı ve bir İngiliz mütekait[2] binbaşısı. İtalyanlar hep bir arada, hepsi de erkek ve zabit. Başka masalarda karmakarışık yer yer öbürleri...

Köşede Port-Sait'ten beri boş duran masaya iki kişilik takım konmuş. Eyvah! Asıl fenası şu ki buraya gelecekler henüz meydanda yok. Hepimizden önce otursalardı ne olurdu? Alışmamışlar için dolu bir yemek salonuna girmek, çevrilen gözler karşısında sendelemeden tabiiliği bozmadan yürümek o kadar zor ki...

Sumatra'ya gidecek olan petrol mütehassısının karısı dedi ki: "Vapurumuzda bir Türk Prensesi var, biliyor musu-

1 muti: itaatli, boyun eğen
2 mütekait: emekli

nuz? Şimdiye kadar turist kısmında imiş, bugün lüks kamaraya taşınmış. Acaba nasıl şey bu 'sültan?'"

Bana soruyor:

"Genç, güzel, fakat cemiyete girmemiş bir kız... malum ya, kapalı saray hayatı içinde geçti ömürleri... bazısının görgüleri noksan kaldı," diye bazı lakırdılar geveledim; kapı tarafına bakmaktan korkuyorum. Hatta masamdakileri olsun giriş sahnesinden ayırmak maksadıyla batı tarafını işaret ederek:

"Gurup bu gece nispeten renkli," dedim, "bakınız hilal de parlıyor."

Sessizlik içinde dikkatin işitilmeyen sesini duydum; gözlerin bir tarafa çevrilmesinden hasıl olan akissiz sedayı. Hepimiz kapıya bakıyoruz.

İşte onlar!

Evet, işte onlar. Lakin bunlar onlar mıdır? Sergüzeştlerle yüklü hayatımın sayılı sürprizlerinden biri, belki birincisi: salona, yan yana iki kibar kadın giriyor. Nilgün ile teyzesi mükemmel, mükellef, bütün etiket kaidelerine uygun giyinmişler; eğilen metrdotel'in önünden vekar ve ihtişamla geçiyorlar. Yine metrdotel seğirtip sandalyelerini çekiyor, tekrar eğiliyor. Nilgün ona hafif bir tebesümle ve güç sezilir bir baş işaretiyle teşekkür etti. Dahası var: yerinden hürmetle kalkıp selam veren baş süvariye pek nazik bir şekilde mukabeleyi iki kadın da unutmamıştı.

Az daha alkışlayacaktım. Salonda bir takdir mırıltısı mı dolaşıyor? Hayır. Fakat dolaşıyor diyeceğim geliyor.

Belli etmemeye çalışarak süzüyorum: Dilbeste Hanım'ın elbisesi açık gri bir tuvalet; onun üstünde de çıplaklığını ka-

payan ufacık bir pelerin. Nil, beyaz dantel tuvaleti içinde enfes! Göğsüne kadar köpük içinde gibi... öyle hafif bir köpük ki nasıl oluyor da vantilatör rüzgârı çarptıkça üflenerek sıyrılıp uçmadığına, sabit kaldığına şaşıyorum.

İngiliz mütekaidi, hanedana karşı beslenen irsi hayranlıkla yeni yolcular hakkındaki fikirlerini bir kelimede hülasa[1] etmekten kendini alamadı:

"Haşmetlu!"

Haşmetlu! Nilgün mü haşmetlu? Evet, şu anda, o kıyafette ve o edasıyla cidden böyle.

Amerikalı kadın yine sordu:

"Yanındaki kim?"

"Teyzesi. Ana tarafından olduğu için unvanı yoktur; sadece 'hanım'dır. Sultanın ismi: Nilgün."

Bakmadan gördüğüne inandığım binbaşı Mac Clellan bir müddet sonra şu hükmü verdi, sustu ve artık konuşmadı:

"Çok güzel kız. Hem de söylediğinizin aksine fevkalade görgülü. Avrupa saraylarında yetişmiş gibi. Pek de ciddi..."

Ne kadar zaman için? Bu delinin ipiyle kuyuya inilmez: Şimdi birdenbire, belki de bana bakarak bir gülmedir tuttursa!

Hiçbir tarafa bakmıyor; bakıyor göründüğü halde... Beni de aramıyor. Fakat muhakkak yerimi biliyor, görmüştür. Ne şeytandır o! Kayıtsız, neşeli, lakırdıcı olmam lazım.. Lüzumundan yüksek sesle konuştuğumun farkındayım. Baksın diye mi? Aldırmamazlığı gücüme mi gidiyor? Hani onu tanımamazlıktan gelecek ben idim?

---

1 hülasa: özet

Bir aralık göz göze geldik, gelmemiş gibi olduk. Bakışı dokunmadan geçti. Yaptığı sürprizin tesirini bile merak etmeyen, büsbütün alakasız, azametli olmaya dahi yeltenmeyen, doğuştan heyecansız bir bakış. Nilgün aşağıda mahalle kızı, burada sultan rolünü oynayan bir sahne ve sinema yıldızıydı. Hangi hali, asıl karakterine uygun? Hem niçin böyle, iki şahsiyetli, birbirine zıt roller yaparak yaşıyor? Hadiseyi sadece şuur kargaşalığıyla mı izah edeceğim? Başka ne olabilir?

Gizlice bakıyorum: kusursuz yemek yiyorlar, alçak, ürkek sesle değil icap eden tonda konuşuyorlar. Prenses teyzesine karşı kâfi derecede hürmetkâr... Teyze de dozunu bulmuş halde: "onun yaşça büyüğüyüm ama o bir sultan..." diyor, bunu belirtiyor.

Sultan? Sahi! Sultanlık üzerinde; başında tacı eksik; ama eksikliği duyulmuyor. İkisinde de mücevher namına bir şey yok. Varmış tesiri yapan nedir? Galiba Nilgün karaya ayak basmadan aradığı kocayı bulacak. Oxford'lu genç Hint Racası ile Cavalı Müslüman Prensinin gözleri onun üzerinden ayrılmıyor. Delikanlı Raca çok yakışıklı; Cava Prensi pek zeki...

Yolculuğumuz eğlenceli olacak.

Şimdi kahvelerimizi içiyoruz. Salona en sonra giren prensesle teyzesi herkesten önce kalktılar. Kaptan Garjoulo bunu gözlüyordu ki yanındakileri selamlayarak masasından ayrıldı, yollarına dikildi ve hürmetle eğildi, uzatılan elleri öptü.

Çıt yok. Sadece vantilatörlerin artık alıştığımız ve duymamaya başladığımız uğultusunu birdenbire tekrar işitiyoruz.

Benim bulunduğum köşenin önündeler. Nil İtalyanca konuşuyor. Ne yapacağım? Petrol mütehassısıyla karısı, hatta İngiliz mütekaidi hareketimi gözlüyorlar. Kalktım. Dilbeste'nin mütebessim bakışından cesaret alarak müphem[1] bir şekilde ikisini birden selamladım. Yalnız teyze cevap verdi. Prenses orada olduğumu görmemiş, lakırdıya dalmış rolünü bir yaptı ki benim bile imreneceğim geldi.

Küskün... Acaba küskünlüğü uzun sürecek mi? Mahzun gibiyim. Salon yavaş yavaş boşalıyor. Nilgün şimdiden vaziyete hâkim. Hep kendisinden bahsolunduğuna eminim: gruplar arasında Prenses kelimesi çok geçiyor.

Amerikalı kadınla –kocasına nispetle pek genç, beyaza yakın sarı saçlı, sigara düşkünü güzelce biri– küpeşteye dayandık, denizi seyrederek sessiz duruyoruz. Vapurun saldığı yüzlerce ışıktan sütunlar üzerinde kayıp giden bir masal sarayındayız. En ufak kırışık veya ürperti eseri görülmeyen denizin sıcaklığı yüzümüze vuruyor, sanki... sigaramı atmaktan çekiniyorum: bir neft tabakası imiş de alev alacak, parlayıverecekmiş gibi...

Aklım Nilgün'de. Hâlâ vekarını muhafaza ediyor mu? Rolünden bıktı mı yoksa? Yarın gece nefeslikler ardında, kuytuluğa sığınmış, Raca ile öpüşürken görürsem, ben şaşmam. Öbür yolcular hayretten küçük dillerini yutarlar, o başka!

Fazla duramadım; kadını da lafa tutarak yürüyüş yapıyoruz. Yollarımı mütemadiyen değiştiriyorum, her tarafa göz atıyorum bizimkileri arıyorum. Tamam oradalar, hasır

1 müphem: belirsiz

koltuklara gömülmüş oturan altı kişilik grup içinde. İtalyan koloneli, Alman arkeolog, Japon diplomatı, kaptan ve kendileri... Mihver devletlerini temsil eden grupta.

Uzaklaştım, yakınlaştım. Amerikalı kadınla flört yaparca tavırlar alarak gidip geliyorum. Nil bu halime gülümsüyordur. Kimi aldatıyorum? İşte çocukluğumda mahalle kızı Şükûre ile olduğu gibi siftinmeye yine ben başladım. Elimde değil; civarından ayrılamıyorum. Bir bakışta âşık olmadım ya bu kıza? Fransızların yıldırım darbesi dedikleri neviden!

Hayır, kalbimden değil, düzene geldiğimden dolayı izzetinefsimden vuruldum. Onu görüp azarlamak istiyorum. Hesap sormadıkça ve birkaç söz söylemedikçe gece uyku gözüme girmez.

Bir vesile bulup Amerikalıyı kocasına bıraktıktan sonra Nilgün'ün kamarasına giden yol üzerinden, kuytu bir yer seçtim. Bekliyorum, aynı zamanda gözetleyebiliyorum da...

Çok geçmedi, Nil koltuğundan kalktı, teyzesi de. Erkeklerin dördü de yerlerinden fırlamış askerce, dimdik ayakta duruyorlar. Ne hürmet! Hürmet mi? Tazim![1]

Aradaki mesafe epeyce. Nihayet geldiler; gölgem önlerine serildi. Fakat daha ben ağzımı açmadan o konuştu:

"Burada olduğunuzu biliyordum," dedi, "yukarı çıktığımız zaman sizi kıyafetimizle, görgüsüzlüklerimizle utandıracağımızı sanmıştınız; mâni olmaya çalıştınız. Şimdi siz mahcup mevkiye düştünüz. Bonsuvar![2] Hayır, bonsuvar değil, bayıldığınız dilden söyleyeyim: Good Night!"[3]

---

1 tazim: yüceltme, ağırlama

2 bonsoir (Fr.) : iyi geceler

3 good night (İng.): iyi geceler

Yüzü karanlıkta, hatlarını göremiyorum, lakin sesinde intikam alışın zevki dalgalanıyor.

Bir şey söyleyemedim.

Azıcık daha durdu; sonra yine karanlıkta taze ananas ve hafifçe gül kokan eli ağzımın üzerinde dolaştı:

"Old boy!"[1] dedi; uzaklaştılar. Bir lahza eli sürüldüğü için meyve ve çiçek kesilen dudaklarımı hiddetle, fakat şevkle ısırıyorum.

Ertesi gün sabah kahvaltısından sonra iki mektup yazdım. Birisi, Beyrut'a geldiği sırada kendisine yerleşmesi için yardım ettiğim ve dostluğunu kazandığım Şehzade Ahmet Ferideddin Efendi'ye; öbürü Nis'te tanıştığım Damat Kâmi Bey'e... zarfları Masava'dan postaya vereceğim. Onlardan Nilgün hakkında malumat istiyorum. Ustalıklı idare-i kelam ettim; şüphelendiğimi söylemedim. Eğer hanedan arasında böyle biri yoksa yahut münasebeti Sultan sayılmayacak kadar uzaksa elbette bildirirler.

Şehzade Ferideddin Efendi'nin kullandığı kabartma ve yaldızlı bir taç altında divanî hatla ismi basılmış hakikî parşömen mektupluk kâğıt ve zarf elime geçer, içinden kendi el yazısıyla Nilgün'ün sahte hüviyeti meydana çıkarsa görür gününü! Parmaklarını ağzımın üstüne vurarak, çocukla şakalaşırcasına:

"Old boy!"

Öyle mi? İngilizleşmemi kastederek:

"Good Night!"

---

1 old boy (İng.): ahbap, eski dost

Değil mi? Öğretirim sana! Bildiği iddiasında ama benim ne adam olduğumu henüz anlamamış. Onun gibi nice şeytan çekicinin ayağına pabucunu ters giydirmişim ben! Eğer kendimden bahsetmemek kararında olmasaydım birkaç misal verir, boş övünmediğime sizi de inandırırdım.

Zarfları ceketimin dış yan cebine koydum; vapurun posta kutusuna hemen atacağım. Fikir değiştirmemek için...

O tarafa doğru gidiyorum. Bu sabah Nilgün'e karşı fazla öfkeliyim. Rüya ve kâbusların tesiri de mi var? Bütün gece hep kendisiyle uğraştım; daha doğrusu o benimle uğraştı, beni yordu. Saçma sapan şeylerdi; lakin az çok realiteye uyuyordu. Mesela yemek salonuna geceliği ile giriyordu, yolcuların birer birer yüzlerine eğilip:

"Püf püf!"

Yaparak üflüyor, "Serinlersiniz! Serinlersiniz!" diyordu. Aşağı kamaradaki sahnelerden aldığım intibalarla rüyamda bunları görmem pek tabii idi. Hakikat o sahneler kadar acayip olursa rüyalardan ne beklenir?

Hele bir tanesi çok tuhaftı: Vapurun güvertesine toplanmıştık; ortada yüksek bir yer hazırlamışlardı. Uzaktan kaptan göründü; yanında siyah bir örtüye sımsıkı sarılmış bir insan şekli... kösteklenerek yürüyor. Halk uğuldamakta...

O heyulayı yüksek yere çıkardılar. Garjoulo düdük çaldı. Sükût...

"Müzayede başlıyor. Muhammen kıymeti 5000 Liret!"

Tayfalardan biri siyah örtüyü çekti. Altından çırılçıplak Nilgün çıktı. En latif tebessümü dudaklarında, hoş bir poz almış, memnun, heykel gibi duruyor.

Ben yanımdakilere soruyorum: "Neden onu satıyorlar?" cevap veriyorlar: "Mussolini emretmiş!" Sesler:

"6000 Sterlin!"

"7000 Mark!"

"8000 Yen!"

"9000 Dolar!"

Herkes milletinin parasıyla arttırıyor. Londra'dan dönen genç Mihrace, kızın ayakları altına, ceviz iriliğinde inciler dizili bir kolye fırlattı. Cavalı Şehzade ne yapacak diye bakıyorum. İşte elinde bir Male hançeri! Bileğini bükemedim; keskin çelik kulağımda vızıldayarak uçtu, Nil'in tam yüreği hizasına saplandı; sapının titrediğini bile görüyorum, ama kanlar akmadıktan başka sanki nişan yerlerinde kurşun hedefi bulunca mekanizması harekete geçen kuklalar gibi o, bir gitar nağmesine uyarak Tino Rossi'nin

Marinella Reste encore dans mes bras!

türküsünü çağırıyor, dans ediyor. Biz de hep bir ağızdan döne döne aynı türküyü söylüyoruz.

Delilik!

Daha ne delice şeylerle didiştim; alacakaranlıkta kalkıp banyoya koştum. Güneş, ufuktan fırladı; derhal bir öğle güneşi kadar keskin –sulara renkler veren ve gölgeler salmadan, ışık şakalarıyla bir müddet oyalanmadan– derhal göğe yapıştı, kaldı. Buranın güneşi zerre kadar artist değil. Softa bir güneş!

Ancak mektuplarımı bitirince biraz ferahladım.

Vapur Komiserinin bulunduğu kısma inmek için Nilgün'ün dairesi önünden de geçilir. Bu yolu belki de bir ümitle seçtim. Lüks kamara iki yatak odasıyla bir saloncuk-

tan ibarettir; salonun perdeleri kapalı, geniş camları da yukardan o tarafa nazırdır. İçimde bir his var: Beni görecek, çağıracak... yolumu gözlediğini bile sanıyorum.

Fakat beklediğim olmadı; kös kös merdiveni inmeye başladım, onunla yarıda karşılaştık. Nereden geliyor? Başıyla selamladı; aynı surette cevap verdim. Nilgün çıkıyor, ben iniyorum; rayihasını duyarak...

"Biraz bakar mısınız?"

Durdum. Parmağıyla ceketimin spor yan cebinden taşan zarfları işaret ediyor:

"Bunlar ne?"

"Mektup. Masava'dan postaya verilmesi için kutuya atacağım."

"Şimdiden?"

"Evet, hem 'şimdi' veya 'sonra?' Bu benim bileceğim iş. Size taalluku[1] yok."

"Var."

"Ne gibi?"

"İçinde benden bahsetmediğinizi söyleyebilir misiniz?"

Kızardığımı görmesin diye bir basamak daha indim. Ne şeytan çekici! Hakikaten cin yavrusu!

"Daha vakit çok. Geliniz biraz dolaşalım. Yabancıların iki vatandaşı birbiriyle dargın, birbirine düşman farz etmelerini istemem. Siz de istemezsiniz, tabii."

Basamakları çıktım. Devam etti:

"Ayrıca ikimiz de aynı yolun yolcusuyuz. Değil mi, efendim?"

---

1 taalluk: ilgisi olma, aitlik

Yani "İkimiz de sergüzeşt peşindeyiz" demek istiyor, galiba.

Sordum:

"Hep didişecek, yenişecek miyiz Sultan?"

"Vesvese ve şüpheyi bırakıncaya kadar öyle olacağa benziyor."

Gülümsüyor ve gözlerimin içine bir lütufta bulunurcasına gözlerine gökyakut rengi vererek, beni o renkle kavrayıp o renkte tutuşturarak bakıyor. Ayak sesleri duyduk; merdiveni çıkmaya koyulduk. Konuşuyor:

"Aşağıya, ahbaplarıma uğradım.. Ayıp olurdu hatırlarını sormamak.. yarın akşam karaya çıkacaklar.. ölüm sahiline!"

"....."

"Bir şey söylemiyorsunuz?"

"Karışmam artık.. Müsaade buyurunuz da münakaşasız konuşalım. Zaten bu geceyi hep sizinle uğraşarak geçirdim."

"Tahmin etmiştim. Ama bir aralık ben de sizi sinirlenerek düşündüm."

"Hangi kusurumdan dolayı?"

"Hep aynı şeyden, itimatsızlığınızdan dolayı. Ne vardı sabah karanlığı oturup şuna buna mektup yazarak öteberi sormak?"

Yukardayız. Çok oluyor artık; susamam:

"Prenses," dedim, "galiba ciddi konuşmamız lazım."

"Peki, bizim daireye girelim, sigaranızı yakınız; istediğiniz içkiyi getirtelim; iki dost gibi konuşalım. Kabul mu?"

"Pekâlâ!"

Muamma çözüleceğe benziyor. Belki de bir itirafla karşılacağım. Bana ne? Sultanlığı sahte de olsa umurumda

değil. Osmanlı hanedanının haysiyetini korumak bana mı kaldı? Hindistan'da yalancı şehzadelere, düzme Osmanlı padişahlarına ve yalancı saray erkânına az mı rastladım? Artık meselenin bu cihetini mühimsediğim yok; merakımı halletmek için aslını öğrenmek istiyorum. İstediğim uzun müddet daha Nilgün'ün oyuncağı olmamak. Benimle üç gündür oynuyor.

Müsavi[1] kuvvette değiliz. Sonunda yenilecek olan kendisidir; zira –anlatması uzun– karşısındaki adam bu oyunlara idmanlıdır. Çok seyahat etmişlerden korkmalı. Nilgün önce kâh mahalle kızı, kâh han nesli görünerek, bir taarruza geçip bir acındırarak sinirlerimin takatini tüketmekle meşgul. Kendisine âşık olmam için şahsına mahsus bir taktikle de çalışmakta... Yağmur yemiş kurt, harcıâlem usullerle kapana sıkıştırılamaz. Yenilikler lazım.

Onu ilk defa çiğ ışık altında, açık havada görüyorum; göz kuyruğu ile tetkik ediyorum. Basit sanılan hünerli makyajı dikkatime çarptı. Renkler deri üstüne yapışmış durmuyor; kanından geliyormuş gibi içerden aydınlık ve uçucu... Profilini ehemmiyetle süzüyorum; zira aklıma geldi: Osmanlı hanedanında burnun mevkii büyüktür, burunlar ekseriyetle şahanedir. Nilgün'ünki de küçük değil ama halis uslupta düz Grek burnu...

Burnu ile meşgul olduğumu anladığına yemin edebilirim.

"Alameti farikadan mahrum muyum?" demesini bekledim; geçiştirdi. Onda Kafkas ırkı galip... Oynak yaman bir

1 müsavi: eşit, denk

Latin zekâsıyla karışmış halde. Güzelliğini arttıran da bu. Zaten zekâ yalnız gözlerinde okunmuyor, bütün yüz hatlarında, vücut hareketlerinde kendini gösteriyor; sihirli bir şua[1] gibi etrafında dalgalanıyor.

Kadınların cinsî cazibe olarak bir şua neşrettiklerini ileri süren Doktor Besançon haklı. Nilgün, bu nurun en tılsımlısını da yaymaktadır. Evet, doktora göre kadın vücudundan ışığımsı bir şeyler yayılırmış. Fakat aynı derecede ve tesirde değil. Kimisininki yelpaze biçiminde dağılır, kesifliğini kaybeder, bazısınınki ise bir noktaya toplanır, keskinleşirmiş.

Şuanın ismi var: "N" veya Charpentier şuası... Besançon'un iddiasınca kadın ışıklı bir mahluktur; vücudunun her parçasından ışık sızar. Adaleler, sinirler de ışık kaynağıdır ama fosfor bakımından en kesif, kuvvetli olanını beyin verir ve çehrenin üst kısmından dışarıya aksettirir; alından, gözlerden ve düz olmak şartıyla burundan... Fen adamlarının hususi fotoğraf camı üzerine geçirdikleri bu "rayon"ların tesiri erkeğe aşk telkin etmesidir.

Aramızda "fam fatal" diye isim taktığımız felaket getirici ve erkeği kendisine esir edici kadınlar o şuayı bir noktaya toplayarak keskinliğine neşredebilenlerdir. Güzel olmak şart değil.

Nilgün bunlardan birisi midir?

Bu sabah onu dün geceki kadar güzel bulmuyorum. Hayır, Nil güzel olmaktan ziyade acayip... yahut hem güzel, hem acayip. Bazen güzellik, bazen acayiplik galebe ediyor; karar alamıyorsunuz.

---

1 şua: ışın

Hatta tuhafı şu ki gözlerinde de fevkaladelik yokmuş. Benim gökyakut renginde sandığım ve nuruna daldığım gözler bildiğimiz ela gözler... Yalnız bakış mükemmel! Zaten doktorun kitabında da (N) şuasının müthişinin güzel gözlerden ziyade bakışları acayip gözlerden saçıldığı yazılıydı. Çok doğru.

Dikkat ediyorum: Nil'i tarife kalkışınca daima "acayip" kelimesi kullanmaktayım. Kadının kudretli tarafını anlatmak için bu kelimeden münasibi yoktur. Osmanlı Prensesinde ise en bariz vasıf o!

Besançon bir paradoks meraklısıdır; belki bahsettiği ışık da laf! Fakat benim bildiğim şudur: Kadını kadın yapan, yalnız kadına mahsus, kadına uygun, kadın tarafından yapılınca hoşa giden hususi "hal"dir; kendisinde o "hal" olunca –taşkın, ürkütücü, tiksindirici kusurlar haricinde– çirkin kadın da yoktur ve o "hal" sürüp gittiği müddet, yaş ne olursa olsun kadın, kadındır.

Bu "hal" acaba Charpentier şuası mı?

Nilgün'ün burnuna bir daha baktım. Paradokscu Fransız, erkeğe "büyük aşk"ı ilham eden Grek heykellerindeki gibi kırışıksız, düz, biçimli bir burundur, demişti... Kleopatra'nın tarihî burnu şimdi karşımdadır. Bu kız biçimli olan burnu, çok güzel olmayan gözleri ve pürüzsüz saf ve asil alnı ile o doktorun ışık saçan kadın iddiasını bana adeta tasdik ettirecek.

İhtimal ki gökyakut renginde diye anlatmaya kalkıştığım nur o "N" şuasıdır; ben çok hassas bir pelikül gibi onu zapt ettim, zapt oldum.

Kamaramın kapısına yaklaştık. Konuşma yahut karşılıklı iltifat anı hulul etmek[1] üzere... Neler diyecek? Yine masal mı okuyacak? Ben dobra dobra fikirlerimi ve şüphelerimi söyleyeceğim.

Nilgün, odaya girmeden, aklına birdenbire bir şey gelmiş gibi telaşla sordu:

"Saat kaç şimdi?"

"On buçuğa geliyor."

"Ne? On buçuğa mı geliyor? Eyvah! 'Swimming pool'da[2] buluşacaktık; beni bekliyorlar. Dün gece söz vermiştim."

"Kimlere?"

"Japon diplomatıyla Alman zabitine..."

"Beraber suya mı gireceksiniz?"

"Evet."

"Ben de geleceğim."

"Gelebilirsiniz. Orada elbette başkaları da var."

Conte Verdi'nin yüzme havuzu kusursuzdur; yeşilimtırak bir boya ve ışık tertibatıyla serin, kuytu hale sokulmuştur. Barında oturarak suya girenleri rahatça seyredebilirsiniz. Zaten vapur mekanik at yarışı, sinema, tenis yeri nevinden vakit geçirtecek eğlence vasıtalarından mahrum değil! Bandosu da güzel ama ikide bir İtalyanların Habeşlilere tarizen[3] yaptıkları bir türküyü "Facetto nero" havasını çaldığı için beni sinirlendiriyor. Her cumartesi akşamı da maskeli balo veriliyor; yani bu gece verilecek.

---

1 hulul etmek: gelip çatmak, zamanı gelmek
2 swimming pool (İng.): yüzme havuzu
3 tariz: taşlama, laf dokundurma

"Pisin"e[1] "Siz de geliniz" demedi; gelebilirmişim; orada başkaları da varmış.. "İki dost gibi konuşalım" kararıyla baş başa oturmak için kamarasına çağrılan adama böyle mi söylenir?

"... Mamafih," dedi, "ikindi üstü odamdayım; beklerim. Çaylarımızı birlikte içeriz."

"Peki."

"Belki gören olur, zahiri kurtarmak lazım" düşüncesiyle hürmetkâr bir vaziyet takınarak kapıdan ayrıldım. Nilgün parfümünü mevkiine münasip seçmiş doğrusu... Turist kamarasında aynı kokuyu sürünmemişti ki yerin darlığına rağmen böyle kibar bir lavanta rayihası sezmemiş, sadece tırnak cilasının muzlu kokusunu ve biraz da harcıâlem Origan de Coty losyonunun adice kamçılayıcı havasından rahatsızlık duymuştum.

Koku alma hassası kuvvetli ve kokulardan şiddetle müteessir bir adam olduğum için kadının hem kendi tabii kokusuna, hem de kullandığı lavantaya ehemmiyet veririm: Lavantanın bir müzik gibi insanı hisliliğe sevk ettiği, sihirli bir âleme götürdüğü, mizacını değiştirdiği muhakkaktır. Aklımdan çıkmaz: Bir zamanlar güzelliği ve zarafetiyle şöhret derecesine yükselmiş, sonradan servetini mahvederek mahrumiyete düşmüş bir kadın demişti ki:

"Elime senede ancak üç elbise yaptıracak kadar para geçiyor. Elbisemin birini hazf ediyorum,[2] onun yerine eskiden beri kullandığım lavantayı alıyorum; teselli buluyorum.

---

1 piscine (Fr.): yüzme havuzu

2 hazf etmek: aradan çıkarmak, gidermek

Mahrumiyetlerden en büyüğü sevdiğim parfümden ayrılmak olurdu."

Hayatı müddetince lavantasını değiştirmeyen hanımları ben de bilirim. Baba evinde –kaç göç zamanıydı henüz– bazı kere selamlıktan harem dairesine girip de antredeki rayihayı duyunca hangi hanımın misafir geldiğini sezerdim:

"Ha," derdim, "filanca paşanın kızı veya gelini içerde!"

Hayatımıza karışmış kadınları düşündüğümüz vakit lavantalarını da beraber hatırladığımız çoktur. Bunu hele benim gibi sıcak ve soğuk iklimlerde durmamacasına dolaşmış, hatıratı yüklü bir adama sorunuz. Amber ve tarçından, sandal ağacından tutunuz, karlı dağ çiçeklerine kadar ne rayihalar duyarım! Beş kıtanın kadın kokusu ve lavantası zihnime sinmiştir.

Nilgün tek parfüm taraftarı değil. Kız öyle değişik mizaçlı ki rayihaların birinden birine atlamayı da seviyor. Okuduğum bir kitapta "Eğer bir gün lavantanızdan bezer, değiştirmek arzusu duyarsanız bu, ruhunuzda bir değişiklik olduğuna, bir maceraya sürükleneceğinize, bir sürprizle karşılaşacağınıza işarettir," deniliyordu.

Şimdi kamarasında yüzme havuzuna girmek için hazırlanan Nilgün, günde dört parfüm değiştirirse şaşılmaz. Ruh değişikliği ve döneklik. O bunun rekorunu kırmıştır. Şayet bu gece maskeli baloya katılırsa kendisini kokusundan tanıyamayacağıma eminim. Kim bilir ne sürünecek?

Peki ama cebinde topu topu otuz şu kadar sterlin kaldığını söyleyen ve ekonomika kamarasında iyi giyim kuşama delalet edici hiçbir eşya, elbise bulunmadığı görünen bu kız, mükellef tuvaleti ve tuvalet ayarındaki parfümü hangi

para ile temin etmiş? Elinde ne varsa zengin bir izdivaç yapmak maksadıyla göz boyayıcı bir çeyize mi harcamış?

Mümkün.

Fakat istifham[1] işaretleri bununla bitmiyor ki... Salon kadınlığını nerede öğrenmiş? Ya İtalyancayı? Birkaç kelime İngilizce söylemesi o lisanı bildiğine alamet sayılmazsa da telaffuzu pürüzsüzdü. Anlaşılan lisan öğrenme istidadı pek kuvvetli. Her şeyi çabuk kapıyor... Müthiş bir temsil ve temessül[2] kabiliyetine malik. Hepsi âlâ... Lakin akıl muvazenesinde bir bozukluk olduğu da aşikâr! O yüzden, istediği zengin izdivacı da yapsa devam ettiremez. Fil sürücüsüne, yahut caz kemancısına, bir münasebetsiz herife tutulup servet ve samânını ayaklar altına alamayacağını kestiremem.

Bombay'daki Tac Mahal Palasta –dünyanın sayılı büyük otellerinden biri de budur– Tino ismindeki metrdotele âşık olup servet ve samân değil, bir mihracelik tahtını tacını feda eden kadını hatırladım. Hindistan'a koca avlamak kastıyla gelmiş bir sergüzeştçi idi; kendisine Kürt Prensesi unvanını takmıştı. O unvana rağmen sahneye hemen hemen çıplak çıkar, frenkleştirilmiş göbek dansları yapardı. Mihraceyi elde etti; saraya kuruldu; fakat aşk deliliğinden sonra kovuldu. Ona Şanghay'da bir daha rastladım: Sıgara küllerinden mana çıkarmak suretiyle bakıcılık[3] ediyordu.

Benim gördüğüm, tanıdığım, mahremiyetlerine girdiğim maceracı kadın bir, beş, değil, düzinelerledir. Ya bir maceracı şehzade ile de münasebetim olmadı mı? Türkis-

---

1 istifham: soru

2 temessül: benzeşme, özümseme

3 bakıcılık: falcılık

tan tahtına geçirilmek üzere Japonların hazırladığı halis Osmanlı şehzadesine dair bildiklerimi yazmak isterim. Zavallı New York otellerinden birinde beynine bir kurşun sıktı, kurtuldu. Daha önce odada, şömine üzerinde duran İngiliz ajanının resmini beş kurşunla delik deşik etmişti. Orası ajanın odasıydı. Kimdi bu ajan? Geçelim.

Şimdi zihnimde sade Nilgün var.

Bugün Kızıldeniz'in suları masmavi... zaten mavileştiği saatlerde dünyanın en mavi denizi odur; en tuzlusu da... zira denizden ziyade denizlerin bir çıkmaz sokağı olan Kızıldeniz, hem pek sıcak bir bölgeye rastladığı, hem de pek dar olduğu için güneşin keskin ışığını bağrına toplar; şiddetli tebahhurat[1] neticesinde sularının tuzluluğu artar. Hiçbir tarafında kızıllıktan, kırmızılıktan eser yoktur; ya mavi, yahut kurşunidir.

Deniz şimdi mavimsi ama benim için kurşun renginde...

Nilgün'e tutkun görünmemden memnun değilim. Yüzme havuzuna gitmesem mi? Saçma fikir! Modern Belkıs'ı mayolu kıyafetinde seyretmek zevkinden kendimi mahrum edemem.

Mütekait İngiliz binbaşısıyla aram çok iyi. Elli beş yaşındaki bu sağlam adam gerçekten kendi halinde eski bir asker midir? Şüpheleniyorum. Süveyş Kanalı'nı aştıktan sonra vapur yolcularının birbirlerinden sakınmaları haklı olur. Zira öyle bir zamana, öyle ülkelere gidiyoruz ki bütün devletlerin menfaatleri oralarda zaten çarpışmaktaydı; şimdi bir meydan muharebesi halini almıştır.

---

1 tebahhurat: buharlaşmalar

İtalya'nın Habeşistan'a saldırması İkinci Cihan Harbi' nin ilk işareti olarak telakki ediliyor.[1] Geniş manasıyla Hindistan, bütün Hint ve Pasifik adaları, yani İngiliz, Amerikan ve Fransız nüfuz bölgeleri tehlikede... Üçünün de gizli teşkilatı bugün faaliyette bulunmasın da ne yapsın?

Binbaşı Mac Clellan, filvaki kimseyle meşgul görünmüyor, hiçbir şey sormuyor; ne Japonlarla ne de İtalyanlarla temas ediyor. Tamamıyla bitaraf müşahit vaziyetinde ama yaşlanmamış gözleri velfecri okuyor. Bir sürü İngiliz vapuru dururken neden şu asker taşıyan ve içinde daha ziyade mihver devletleri vatandaşı bulunan İtalyan vapurunu seçmiş?

Belki kendisi sadece başka ajanları gizli veya açık kontrol eden bir şef. Öğle yemeğinden önce birer viski içmekteyiz. Kendisine yüzme havuzundan geldiğimi söyledim ve ilave ettim:

"Prenses de oradaydı. İyi yüzemiyor. Alman zabitleri hocalık ettiler. Beyazdan başka ırkın "Swimming pool"a girmesi usulen yasaktır ama Japonlar da oradaydı; ses çıkaran olmadı."

Binbaşı sadece kızardı. Kırk yaşını aştıktan sonra insanlar kızarmazmış. Laf! Binbaşı kıpkırmızı oldu. Şimal halkının kızarması bizimkine benzemez; fazla renkli... "Puf" diye coşkun bir kan yüzüne hücum etmiş, çenesi bile kıpkızıl kesilmişti. Bu kızarışlar bana ateşte kaynayan bir kızılcık şurubu gibi birdenbire kabından taşacağı, etrafa yayılacağı vehmini[2] verir. Beyaz gömleğinin al renge boyanmadığına şaştım. Rusya'ya karşı kullanmak için adam ettikleri Japon-

1 telakki etmek: değerlendirmek, algılamak
2 vehim: kuruntu

yalılardan şimdi İngilizler nefret ediyorlar. Aynı maksatla Çinliye yaranmaya çalışan Amerika'nın yarın böyle bir hayal sükûtuna uğramayacağı ne malum?

Evet, Nilgün iyi yüzemiyordu. Fakat bana öyle geldi ki, yüzmek bildiği halde kasten acemilik yapıyordu. Her şeyden şüpheleniyor, her harekete fena manalar mı veriyorum? Hayat beni böyle yaptı.

"Swimming pool"da sadece el selamlarını aldım ve tebessümleriyle uzaktan iltifata mazhar oldum. Konuşmadık; daha doğrusu konuşmadı.

Geceki kadar vekarlı davranmayışı acaba bir havuz başında azıcık laubalilik göstermek lazım geldiğinden mi, yoksa tedricen ekonomika kısmındaki şahsiyetine döneceğinden mi? Mahalle kızı ruhu tekrar üste çıkarsa benden başka bütün yolculara bir sürpriz olacak!

Nilgün'le Dilbeste öğle yemeklerini kamaralarında yediler, umumi salona gelmediler. Hepimiz az çok eksikliklerini duyduk; diyebilirim ki neşelenemedik. İkindiyi zincirle çekiyorum.

Kalçaları meğerse tahminimden fazla dolgunmuş; ama biçimli bir dolgunlukta. Hiç şüphesiz en güzel yeri bacakları... Bir gün –uzak olmasa gerek– tekrar uzun etek modasına dönülürse Nil zararlı çıkacak. Diz kapaklarının o derece mütenasibini, sevimlisini görmemiştim; ayaklarını gerdiği, büktüğü, rahat bıraktığı zaman, daima güzelliğini muhafaza ediyor. Buna pek nadir rastlandığını değme erkek bilmez.

Saat dört buçuk. Kravat taktım; ceketimi giydim; evvelki gün olduğu gibi teklif ve tekellüf lüzumu duymadan gidemezdim artık... Yüreğim çarpıyor; iki sahil daraldıkça sıcak

tahammül edilmez bir hal aldı. Kolonya süründüm. Kolonya suyu icat edilmeseydi bu kızgın diyarlarda ferahlamak imkânsız olurdu. Şu var ki şişeyi gece gündüz, tam vantilatörün rüzgârladığı yerde bulunduruyorum.

İspirto çarçabuk ısınıyor; ısınınca da serinletici hassasını[1] tamamıyla kaybediyor.

Soğuk havalı trenler işlemediği devirde Kalküta'dan, Delhi'ye giderken kolonya şişemi iki kişilik vagon bölmelerinin ortasındaki kaplara konan buz kalıpları üstüne yerleştirirdim. Evet, vagonlara buz koyarlardı: vantilatörün rüzgârı ancak bu sayede hafifçe serinlerdi. Hararet derecesi kaça çıkardı? 54'ü bulurdu. "Tuvalet"lerdeki duşun altına girmek için oraya mesane hastalıklı bir adam gibi ikide bir koşar, alnımdan terler sızarak dönerdim.

Yine oralarını göreceğim ve başka ne yerler!

Çıkıyordum, kapıma vurdular; steward bir mektupla kamarama girdi.

"Hah," diye mırıldandım, "bir bahane daha buldu, konuşmaktan kaçıyor."

Uzatılan zarf vapur ismini taşımıyor, ne de kâğıt. İkisinde de talik yazı ile bir damga ve ufacık bir ay yıldız basılı:

Hatice Nilgün
Binti şehzade-i âl-i Osman Rükneddin

İçindeki hiyeroglifi zorlukla okuyorum:

"Sıcak bizi harap etti. Nilgün sizi suarede bulacak."

Altında yine teyzenin imzası.

---

1 hassa: özellik

Garsona öfkemi belli etmemek için gülümser bir çehre takındım ama o dışarı çıkınca kâğıdı da, zarfı da avucumda sıktım sıktım, yere fırlattım. İngiliz parşömeni olduğundan kenarları derimi örselemişti; kemik gibi sertti. Fakat bir dakika sonra eğildim, aldım. Bunlar elimde matbu birer vesika idi. İşte, sultanlık tasladığının, hakkı olmadan meşhur hanedana nispet iddia ettiğinin ispatı!

1934 senesinde aynı işe kalkışan bir kıza haddini bildirmemiş miydim? Himalaya eteklerinde Messuri'de bulunuyordum. Deradun'a kadar trenle gelinir; sonra otomobile binmelisiniz; civar dolaşmaları için bir nevi "puspus" olan fakat o yokuş yollarda iki kişi önde, üç kişi arkada, beş sürücü tarafından çekilip itilen "rikshaw"ları tercih etmelisiniz. Bunlar iki yolcu alır. Ben "rikshaw"ı pek severim.

İndiğim Charleville Oteli bir zamanlar Kraliçe Viktoria'yı misafir etmiş olmakla övünür; yakın tarihin bir devrine ismini veren hükümdar kadının dairesi hâlâ kapalıdır; tek eşya yerini değiştirmeden...

İşte bu otelde bir kızcağız hasıl oldu: Sultan değil ama hanım sultan olduğunu yayıyordu. Yanında onun da bir halası yok muydu? Tahkikat yaptım; netice beni hayrete düşürdü: Düzme Hanım Sultan aslında Anuş Terliyan idi, halası da Takuhi... Ankara'da Katolik bir aileden imişler. Suriye'ye geçmişler, oradan buralara uzanmışlar. Seyahat sebebi: Koca avı! Görüyorsunuz, bu avın meraklısı çoktur.

Türkçeyi hemen hemen aksansız, azıcık Anadolu ağzı konuşan hala kız –Matmazel Anuş da güzeldi, zeki ve fettandı!– emniyet amirliğine çağrıldılar; bir daha Osmanlı

hanedanına mensubiyet rolü takınılırsa hemen hudut dışı edilecekleri kendilerine bildirildi.

O gece Anuş yatak odama girdi, benden yardım istedi. Yardım mı? Hayır, ortaklık teklifine kalkıştı: O işi üçümüz beraber yapacaktık; zengin koca bulunca mükâfatımı alacaktım. Şimdiden avans veriyordu: Kendini!

Daha iki sene evvel başından böyle bir macera geçen adamın Nilgün ile teyzesinden şüphelenmesini nasıl mazur görmeyebilirsiniz?

Parşömen kâğıdı zarfı iyice düzelttim; bastırdım; valizime sakladım. Kendi kendime:

"Hah hah," diyordum, "mektup yazan daima Dilbeste Hanım teyze. Nilgün 'hattı dest'ini[1] ele vermiyor; aklınca ihtiyatlı davranıyor!"

Yeni bir nevi Anuş yolumun üzerine çıktı. Görürler oyunun sonunu!

Böyle demekle beraber Katolik Ermeni kızı ile Nilgün arasındaki farkı sezmekteyim. O, küçük sergüzeştçi idi; Nil daha iri kalibre; en büyük avı yere serebilir. Herhalde bu gece kozumuzu paylaşacağız. İstese istemese, skandalı göze alarak meraktan kurtulacağım.

Sıkıntı da bastırınca sıcak beni büsbütün bunalttı; kolonyalara bulandım, göğsüme dökerek gömleğimin yakasından üflüyorum.

Asıl sıcağı nasıl tarif etmeli?

Fikrimce asıl sıcağın miyarı[2] şudur: Oturduğunu unutamamak, oturmaktan bile azap çekmek! Mutedil iklimler-

---

1 hattı dest: el yazısı
2 miyar: ölçü, ölçüt

de oturmuş halde bulunduğunuzu fark edemezsiniz. Sıcak bölgelerde ise –nasıl hasta bir uzvunuz size sancısı, sızısı, zonklaması veya gerilip yanması ile kendini ara vermeden hatırlatırsa– oturmak da aklınızı daima kurcalayan, biteviye rahatsızlığını duyuran bir cinsî sakatlıktır. Oturulan yere nereniz dokunursa orasını ihtilaplı sanırsınız.

Hele Lahor'da sam yelinin ağzıma sımsıcak ve incecik kumlar doldurduğu bir haftayı hatırlarım, dehşetti! Otelin tarasında vücudumun kurutulmak için asılmış bir çiroz gibi suyunu çektiğini, odunlaştığımı duyuyor, boyuna, "lasi" dedikleri buzlu ayran içmeme rağmen kendimi tahtadan oyulmuş sıska ve vahşi putu kadar çirkin buluyordum.

Sıcak memleketlerde oturmak bir dert ise yatmak da dayanılmaz bir işkencedir. Ah serin yurtların yatağı! Çarşafların serin teması! Yorgan altına girmek, hatta yorganı başınıza çekmek keyfi! Oralarda yatağa girmeye can atarsınız; buralarda telaşa düşersiniz. Uyku dinlendirici olmaktan ziyade yıpratıcıdır; diri yatarsınız ölü kalkarsınız. Deliksiz uyku? Buna artık veda etmeliyiz.

İkindi çayına gitmedim; bara girdim, buzlu Fernet Branca içiyorum; sıcak, sıtmalık müstemlekeler için İtalyanların yaptığı turunç kabuğu kokan kınakına lezzetinde acı bir aperitif.. mideyi yakan sıcaklığı serinliğe benziyor; halsizliği gideriyor.

Ah Boğaziçi! Şu saatte Rumeli yakası gölge içindedir: biraz deniz, biraz manolya, azıcık ıhlamur çiçeği kokan bir gölgelik içinde. Boğaziçi gölgelerinde bir köpük hali sezmez misiniz? O, yalınkat gölgelerden değildir; katmerlidir; daha ziyade iyi cins tıraş sabunu gibi köpüklenmiş bir gölge-

dir. Yüzünüzde durduğunu sanırsınız; bir havlu ile silseniz bez üzerinde sönmüş bir sabun ıslaklığı bırakacağına hükmedersiniz. Yaş ve rayihalıdır.

Şu anda sanki o gölgelikte, Büyükdere'deyim. Anadolu yakasından güneşin henüz elini çektiği bir saattte... tam çekti de sayılmaz; tepelerin üstünde hâlâ parmaklarının izleri duruyor. Yuşa Dağı sabit ışıklı bir deniz feneri gibi için için yanıyor.

İkindi ve akşam güneşleri, gölgeleri, gecesi, serin suları, sulara mütemadiyen damladığı hissini veren ışıkları, vahşi katırtırnağı ve medeni manolya rayihaları, geçmiş karpuz ve çiroz kokuları ile Boğaziçi gözümün önünde, burnumun dibinde, elimin altında, hayır kafamın içinde!

Conte Verdi Kızıldeniz'den kaçıp kurtulmaya can atıyormuşcasına süratini arttırdı; mazot kokuyoruz. Barmenin önündeki kadehler birbirlerine hafif hafif vurarak perde arkasında kalıp camdan dışarı çıkmaya çabalayan iri sinek ahengiyle durmadan vızlıyorlar. Elimin tersiyle vurdum; kimi sağa, kimi sola fırladı.

Sinirliyim.

Neşeliyim.

Taze harman yeri samanı renginde krep saten bir tuvaletle yemek salonuna giren Nilgün, masamın önünde bir lahza durdu, iç açıcı tebessümüyle:

"Unutmadım, konuşacağız!" dedi, geçti. Bibaşı Mac Clellan'ın gözlerinden bir şey kaçmıyor. Başını tabağa eğmiş olduğu halde sevincimi gördüğüne eminim. Amerikalıların Nilgün'e dikkatle bakmalarına rağmen onun kadar görmedikleri, hele benim ruhi haletimi sezemedikleri de

muhakkak. Zaten Osmanlı Prensesinin tadına varamıyorlar. İstedikleri bir "binbir gece" sultanıdır; atlas şalvarlı, çıplak karnı üzerinde kocaman düğümlü şal kuşak, başında yüzünü yarı örten tül... sinemada olduğu gibi. Hele kalkıp edalı nağmeli, yata kalka dans etse çok keyiflenecekler.

Nil bunu elbette muvaffakiyetle yapabilir. Sakın maskeli baloya öyle bir kıyafetle gelmesin!

Hava ağırlaştıkça ağırlaşıyor. Zira tepemizde tebahhurat bir bulut yığını teşkil etmiş; daha ziyade kalın bir yağ tabakası gökyüzüne asılmış duruyor. Kalın, kaba gölgesi göğsümüze çökmüş gibi.

Kaç para eder buzlu içkilerle donatılmış bir masa başında, su üzerinde olmamız. Bando çalmaktadır, elektrikler yanmaktadır, durgun denizde ışık hareleri usul usul yayılıp toplanmaktadır. Muhit ve manzara, içinde bulunmamak şartıyla gerçekten süslü ve şakrak... Neyleyelim ki bulut yığınının külçesi yalnız omuzlarımıza binmemiştir, midemize de oturmuştur.

Bir taraftan hem eridiğimizi, cüssemizden kaybettiğimizi duyuyoruz, hem de ufalıp azaldıkça ağırlığımızın arttığını... vücudumuzda en ağır basan kısım başımız. Sanıyoruz ki o kafa etten ve kemikten değil, betondan ve demirden yapılmış. Ayrıca içinde dibek kahvesi dövülen bir yerdir; her darbe şakaklarınızın damarlarını hoplatıyor!

Meyve ve Chianti şarabından başka ağzıma bir şey koymadım. Nil fütursuz her yemekten alıyor, şarap da içiyor; teyzesiyle bu gece gülüşerek konuştuklarına herkes dikkat etti. Yahut ben dikkat ettim, başkaları da bunun farkına vardı sanıyorum.

Birkaç kere göz göze geldik. Birisinde belli belirsiz bir işaretle yanımdaki Amerikan kadınını göstererek başını salladı; şakadan kıskançlık taklidi yaptı. Kaçıncı şarap kadehi bu? Sarhoş oluverir, kendisini idare edemezse berbat!

Yemek havlumu masa kenarına koyduğumu gördü, yeni bir işaret; yanına çağırıyor. Arkadaşlardan izin alarak gidiyorum.

"Otur!"

Senli benli mi konuşacak? Müteredditi bir vaziyet aldığımı sezince daha yüksek sesle tekrar etti:

"Otur diyorum, otur!"

Emrini yerine getirdim.

"Ne içelim? Meyve ve Chianti'ye devam mı? Peki!"

Dilbeste de çakırkeyif... dizlerini dizlerime sürüyor hissediyorum, çekiniyorum. Yüzüme baygın baygın bakması daha fena; görecekler. Nilgün'e:

"Rica ederim," dedim, "artık içmeyiniz. İlk gece bıraktığınız iyi tesir bozulmasın. Ne olsa taşıdığınız bir unvan var."

"Senin kavlince uydurma o!"

Fransız usulü ellerini hep masanın üzerinde tutuyor. Bir tanesini çenesine dayadı, düşündü, sonra sesi tatlılaşarak ve sertliğini kaybetmiş gözlerle şarap kadehine bakarak dedi ki:

"Hakkınız var. Kendimi toparlayacağım. Deminki kabalığımdan dolayı da özür dilerim. Benden şüphelendiğiniz aklıma gelince böyle oluveriyorum. Sizi nasıl inandırayım, bilemiyorum ki..."

---

1 müteredditi: tereddüt eden, kararsızlık geçiren

Dilbeste'nin dizleri bu sırada yine dizlerime dayandı; gözleri de arsızcasına, adeta gözlerimin koynuna girdi. Al bir bela daha!

Nil sözünü kesmedi:

"... halbuki bana ne mükemmel rehberlik, dostluk, arkadaşlık, kardeşlik edebilecek vaziyettesiniz. Siz bir hanedan dostusunuz. Haniya Hindistan'ın bir yerinde sultanlık taslayan bir Ermeni kızına nasıl haddini bildirmiştiniz?

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

Omuzları kalktı; indi.

"Telaş etmeyiniz... ne oluyorsunuz?"

Demek ki pek heyecanlanarak sormuşum... böyle yapmamalıydım.

"... halifeye siz yazmıştınız; mektubunuzdan hepimiz haberdar olmuştuk."

Doğru; öyle bir mektup göndermiştim. Nilgün'den şüphelenmem galiba yersiz; kızın bana öfkelenmesi yerinde!

"Affedersiniz," dedim. Göstermesini istememekle beraber acıklı bir çehre takınmışım ki Nil de müteessir oldu.

"Başım dönüyor, teyze!"

Dilbeste yanımda oturup kalmaktan memnun şu tavsiyede bulundu:

"Biz gecikelim, salonun boşalmasını bekleyelim. Fakat lafa dalmış gibi görünmemiz lazım."

"Dinleyemeyeceğim, yatmak istiyorum ama yürürken sendelemekten korkuyorum."

Ne yapacağız? Nil daima belalı. İnsanı rahat ettirmiyor. Baloyu düşünmeli, içmemeli, iştahını sonraya saklamalıydı. Bunu söyledim.

"Sebep sizsiniz, kabahat sizde!"

Cevabını verdi ve yerinden kalktı. Helecan[1] geçiriyorum: Yalpalar, masalara çarpar, belki de düşer diye... artık onun bir Osmanlı Prensesi olduğuna inanmış gibiyim; korumak icap ediyor.

Dilbeste ile arkasında, ta yanında yürüyoruz.

Hayır, sendelemiyor. Sendelemek şöyle dursun, dimdik ve akıcı adımlarla geçip gidiyor: biz ona nispetle daha sarsak haldeyiz. Dışarıya çıktık. Döndü:

"Nasıl, korkuttum mu?" dedi, güldü. Bir şeyciği yok; ne sarhoş, ne rahatsız... kızdırmak, şaşırtmak, ürkütmek, insanı çarpıntıya düşürmek merakında! Bilhassa benimle daima böyle yapıyor. Neden?

Hep beraber kamarasına doğru yürüdük. "Gir!" ya "girme!" diyen olmadı; arkalarından daldım. Denize nazır büyük pencere açık; öbürlerinin camlarını da perdelerini de indirmişler. Bizi dışardan görmezler. Buzları erimekle beraber henüz suyu tamamıyla ısınmamış terli gümüş kapta bir şişe yan yatmış duruyor. Ne olduğunu düşünmeden kadehe doldurdum.

"Teyze, şu elbisemi çek, çıkar."

Böyle diyen Nilgün, tıpkı aşağı kamaradaki tavırlarla Dilbeste'nin önünde eğildi; o da aynı pervasızlıkla tuvaleti kızın üzerinden sıyırdı.

"Robdöşambrımı verir misin?"

Teyze, sadakordan yapılmış, geniş, serin robdöşambrı içeri odadan getirip arkasına koyuncaya kadar Nilgün kar-

---

1 helecan: kalp çarpıntısı

şımda kombinezonuyla kalmıştı, fakat bu kombinezon tuvalet altına giyilenlerden olduğu için uzundu.

Çıkarılan, getirilen elbiselerle soyunan vücut, kuytu küçük salonu bir kış bahçesine çevirivermişti; çeşitli ılık rayihalar nefes almamı güçleştiriyor; zevkli bir boğulma halindeyim. Dilbeste hem yandan bir cam daha açtı, hem masa üstündeki –odanın döşemeleri renginde– küçük bir vantilatörü işletti.

"Baloya ne kıyafetle geleceksiniz?" diye sordum. Teyze, elbise değiştirmek için odasına girmişti ama, kapısını açık bırakmıştı. Onun da soyunduğunu seyredebilirdim; bakmadım.

"Söylemem."

İkinci mevki yolcularının da katılacağı suarede yüz kişiden fazla olacağız. Conte Verdi Port Sait'ten Masava'ya üç buçuk günde, Bombay'a haftasına kalmadan varacak. O soruyor:

"Yolcumuz Hintli Mihrace Müslüman mı?"

"Müslüman olanlara mihrace, raca denilmez; unvanları 'nevvab'dır."[1]

"İsmini beğenmedim; mihrace, raca daha güzel."

"Evet ama her mihrace ve raca zengin değildir. İçlerinde milyonlarca insana hâkim ve milyarder olanları vardır; iki köylük araziden başka malı mülkü bulunmayan yoksulları, maaşlıları da..."

"Bunları öğretmişlerdi."

"Bombay'a ineceksiniz değil mi?"

---

1 nevvab: Güney Asya ülkelerinde, özellikle Hindistan'da bir bölgeyi vekâletle yöneten kişi anlamında kullanılan soyluluk unvanı

"Evet. Tac Mahal Oteli'ne..."

"Oda fiyatları 13 rupiden başlar."

"Öyleymiş."

Paraya aldırmaz görünüyor. İyi ama bol olmak şartıyla... İlave ettim:

"Otelde Moresk stilinde döşenmiş, üç odalı mükellef bir daire de vardır. Oymalı ve işlemeli. İspanya'dan getirilmiş mobilya ile döşelidir, şöminesi, yazıhanesi, sütunlu karyolası, her şeyi stil... Günlük ücreti 120 rupi!"

"Modern takımlı odaları sevdiğim için bedava verseler istemem."

Öyle ciddi söylüyor ki vaziyeti bilmeyen elinde bu daireyi tutacak kudret mevcutmuş farz edebilir. Yine sordum:

"Paranızı oraya mı yollayacaklar?"

Yastıkların arasından bir yelpaze çekti. Derhal tanıdım: bir zamanlar kullanılması moda olan, devekuşu tüyünden, her sallanışında yumuşak tüyleri uçup gidecekmişcesine telaşlı telaşlı titreyen kocaman yelpazelerden... işitirdim: Saraylılar yelpazeyi çok severlermiş. Muhakkak ana, hayır, büyük ana yadigârı, saray malı.

Yelpazeyi kayıtsızca oynatarak:

"Para mara geleceği yok," dedi, "fakat parya hanlarına veya Müslüman misafirhanelerine inemem ya! Düşünürüz."

Gözüm yelpazesinde. Eğer üzerinde geniş etekli, kabarık sabahlığı olmasa yelpaze bu kadar hoş durmayacak; onu eski devir hanımlarına büsbütün benzeten, o sabahlığıyla yelpazenin imtizacıdır.[1]

---

1 imtizaç: tutarlılık, uygunluk

"Size ne kadar yakıştı yelpaze," diyorum, XVIII. asrın salonlarını canlandırdınız; salonlarını, prenseslerini, markizlerini... Bilir misiniz, dünya bir yelpaze saltanatı sürmüştür; üç asır süren bir saltanat..."

"Öyleymiş. Saraydaki sandıklarda çeşit çeşidini görmüştüm. Fildişi, altın, abanoz, bağa, sedef çubuklarla tutturulmuş ve pahalı dantellerden, kumaşlardan, tavus tüylerinden yapılmış hoş şeyler. Saçlarına inciler, elmaslar işlenmiş minelileri de vardı, resimleri de... Kâğıttan Japon yelpazeleriyle de çocukken oynardık. Hatice Sultan'ın kızı Selma ile..."

Şüphelerim gittikçe hafifliyor. Nilgün'ün bunları bilmesini haydi müzeleri gezerken elde ettiği malumata verelim. Fakat şu son cümle? Müvesvisliğin[1] bu kadarına hastalık denir; yanılmışım.

"Ben de yelpaze devrine pek yetişmedim ama bayıldığım şeydir. Kullandığını az çok gördüm. Görenler arasında kimse yoktur ki yelpazenin tesiri altında kalmasın ve çeşitli yelpazelerle yelpazecileri gözünün önünden geçirerek hayal olmuş hatıralara lezzetle dalmasın."

"Fransız edebiyatında da bahsi çok geçer."

"Evet, iyi söylediniz. Bu edebiyatta yelpaze kadının alameti farikası, hatta daha ileriye varılarak hükümranlık nişanesi sayılır. Adını unuttuğum bir şair 'Allahım, sen yelpazeyi dünyanın asası olmaktan geri bırakma,' diye yalvarır. Yazık ki duası makbul olmadı."

Nilgün zannım kadar kültürsüz değilmiş; sözlerimi dikkatle dinliyor, zevkine varıyor. Cesaret aldım: "Hele geçen

1 müvesvis: kuruntucu, vesveseli

asrın romanlarında kadın tasviri yapılırken yelpazesinden muhakkak bahsetmek, yelpazeyi uzun uzadıya tarife girişmek ve yelpaze kullanıştaki cilveli, sevimli, çapkın yahut içli ve manalı hareketleri canlandırmak, kadını yelpazesiyle tanıtmak âdetti."

"Birkaç tanesini hatırlıyorum."

"... pek sevimlice açılıp kapanan, çok şirin tarzda çırpınan, kadın göğsündeki çırpınışlarında hem ılık, hem serin bir rayiha ile halelenen o nazlı şeyi –ne eşya, ne alet demeye dilim varmıyor– nasıl oldu da terk ettik?"

Sırtına bir robdenteriyör[1] geçirip karşıma oturmuş olan Dilbeste talakatimden[2] cinsî bir keyif alıyor gibi... Gözlerini ağzımdan ayırmıyor.

"Yelpaze saltanatı hüküm sürdüğü devirlerde kadın utanırdı, kızarırdı ve renklerin en güzeli, en sıcağı ile en latif bir makyaj yerine geçen bu heyecanı, helecanı yelpazesiyle yarı örtmeyi çok sever, yakıştığını bildiği için de utanmak vesilelerini dört gözle beklerdi."

Nilgün benden aşağı kalmamak için olmalı, dedi ki:

"Yelpazenin bir güzelliği de Avrupalı kadına ara sıra diledikçe bir yaşmak hizmetini görmesiydi, değil mi? Yüzünün alt kısmını kapatıp yalnız gözlerini meydanda bırakarak onu bir şark saraylısına benzetmesi, zannederim, garpli erkekleri yelpazeye düşkün kılan sebeplerden biridir. Karşısındaki kadının bir hareketle değişmesi, yenilenmesi ve bir an için olsun uzak, esrarlı memleketler odalığı şekline girip arzuları tazelemesi."

---

1 robe d'interieur (Fr.): iç mekanlarda giyilen elbise, ev elbisesi
2 talakat: dildeki akıcılık ve düzgünlük

"Mükemmel anlattınız," diye alkışladım, "mükemmel bir buluş!"

Şimdi de beni kültürünün orijinalitesi, derinliği ile şaşırtıyor. Böyle, daima sürprizlerle karşılaşa karşılaşa sersemleyeceğim. Altta kalmamalıydım. Sözüme devam ediyorum:

"Yelpazeyi hoş hareketlerle keyfince sallayıp çırparak kapayıp açışı kadına muhabbet halindeki güvercinlerin cazibesini verir. İniltili, boğuk, tatlı seslerle dem çektiklerini insan işitir gibi olur. Yelpaze kadar nazik, narin, nazlı şey –adeta mahluk diyeceğim geliyor– şu vantilatöre kurban gitti!"

Salonun vantilatörleri hırıltılarıyla beni tasdik ediyorlardı.

"Saat dokuz," dedim, "hazırlanacaksınız, dinlenmeniz de lazım; gideyim bari..."

İkisinin de hürmetle ellerini öptüm. Yelpaze bahsi Nil ile aramda fikir dostluğu, fikir akrabalığı temin etmişti. Kapıya elimi atmıştım, seslendi.

"Emriniz?" dedim.

"Mektupları ne yaptınız? Kutuya attınız mı?"

"Hayır. Yırtacağım, göndermekten vazgeçtim."

"Geliniz öyleyse, sizi öpeyim."

Okşanmaya çağrılan çocuk adımlarıyla yarı çekingen, yarı memnun geri döndüm. İki eliyle omuzlarımdan tuttu, başımı kendine çekti ve safiyetle alnıma bir buse kondurdu; yine elleriyle vücudumu tekrar kapı tarafına çevirip arkamdan hafifçe itti.

Yarabbi! Nedir başıma gelenler!

Conte Verdi, bu gece yarısı Kızıldeniz üstünde "au relenti" düşen göktaşı bir tabiat hadisesine benziyor; nur ha-

linde! Başka bir gemide olup da, bazı seyahat filmlerinde haritanın bir noktasını işaret için kullanılan beyaz ok sihirbazlığı ile karanlığı yararak giden vapuru göremediğime yazık: Musiki, içki, mücevher, tuvalet, billur, rayiha dört tarafımı sarmış. Gittikçe koyulaşan sıcak –zira sıcağın buralarda kaynadıkça külçeleşen bir madde imişçesine koyulaştığı, vücudunuza lapa gibi yapışıp kaldığı duyulur– artık bizi rahatsız etmiyor; sıcaktan daha sıcak mahluklarız.

Mamafih denizin en rütubetli cenup kısmına, tek tabii kapısına yaklaştığımızdan çok terliyoruz. Kamarasına inip elbise ve çamaşır değiştiren erkek ve kadın yolcu çok. Zaten buna alışmalısınız. Yolunuz mesela Singapur'a düşerse Raffles Oteli'nde verilen muhteşem, aynı zamanda komik suarelerde Çin kumaşından ipek smokin ve gömleğinizi üç defadan fazla değiştirmek mecburiyetinde kalacağınızı öğrenirsiniz.

Terziye bir değil, altı kat smokin bir çırpıda ısmarlanır. Doğrusu, terziye "Smokin isterim" derseniz size altı kattan aşağı yapmaz. Raffles Oteli dünyadaki 80 büyük otelden biridir.

Elliyi aşan kadın arasında Nilgün'ü görür görmez tanıdım. Fransızların "odalisk" dedikleri bizim odalık kıyafetine veya bir markiz kılığına mı girmişti? Hayır. İnce buluşunu burada da beğendim. Otel "şasör"leri kıyafetinde idi: Parlak sarı düğmeli kırmızı erkek elbisesi, başında aynı kumaştan kalpak... şu var ki, kumaş yünlü değildi, ipekliydi. Japon, İtalyan ve Alman grubu ile yanımdan geçerken fısıldadı:

"Tanıdın hemen... kâfir!"

İtiraf edeyim ki onunla konuşmamız ve münasebetimiz sadece bundan ibaret kaldı; dans bile nasip olmadı. Gecenin büyük kısmını Dilbeste ile geçirmek alnımın yazısı imiş. Yakamı bırakmadı ki... önceleri yüz vermemiştim; fakat nihayet içki ve havayı kaplayan tahrik edici balo buğusu, bu gizli tütsü içinde kendimi bıraktım. Aklım Nil'de, vücudum teyzesinde kaldı.

Zaten söylemiştim: Dilbeste gösterişli kadın; adaleleri alabildiğine sert... galiba karar vermiş: Zevkini tatmin bakımından seyahatinden azami istifade edecek. Kendine uygun erkeklerden tekini kaçırmamak niyetinde!

Eh, benim de alıştığım budur. Seyahatlerin temin ettiği kolaylıklardan biri de çok kadın görmek, tanımak ve birçoğu ile yolculuğun önünüze koyduğu fırsatları kaçırmayarak kısa süren maceralar geçirmek değil midir? Fazla gezenler nihayet o işin ustası olurlar; acemilerin birkaç günde elde edeceğini en kısa zamanda ve en akla gelmez şekilde neticelendirirler.

Sırf bu maksatla ömrü mütemadiyen vapurlarda, otellerde, trenlerde aşınan kadınlar vardır; on senedir hayatım aralarında geçiyor; ilk hocalarım onlar oldu; henüz bezmedim. Seyahat aynı zamanda daimi değişmeleriyle erkeği de kadını da ara vermeden heyecan ve arzu içinde bulundurur. Bezerken yeni sebepler, sahneler ve simalarla tekrar dirilirsiniz; fasıla vermeyen bir dinçlik, evinde ve memleketinde yaşayanların uyuştuğu çağlarda bile uzviyetimize[1] hâkimdir.

Dilbeste'nin beni –acemilik devrimde imişim gibi– nasıl bir bahane ile kamarasına sürüklediğini bir lahzada söyleyip

1 uzviyet: organizma, canlılık

susayım. Eğer azıcık uysal oldumsa kabahat bu kamaraya ve salona sinmiş rayihadadır; Nil'in lavantasında, Nil'in ten kokusunu muhafaza eden kuytulukta!

Nil'in sürüdüğü koku, insanı Chopin'in valsleri gibi hülyaya ve hisliliğe sevk eden yumuşaklıkta ve tatlılıkta değil. Aksine, sosyete hayatının şimdiki hareketli gidişine uygun, caz, tenis, kayak sahneleri hatırlatan dokunaklıkta çok diri, aynı zamanda çok dişi bir şey... Fakat fazla açık manalı, doğrudan doğruya arzu kamçılayan cinsinden olmadığına dikkat ettim. Bir lavanta, kadını elbiselerinden soyunmuş vaziyette düşündürmemeli ve elle çağırırcasına davetkâr olmamalıdır.

Benim gibi bir adam için satılık kadın lavantasıyla hanım lavantası arasındaki farkı sezmemek ayıp! Şu var ki lavanta biraz da vaat edici olmalı, müphem ümitler vermelidir. Nil'in kokusu işte böylesinden... diyebilirim ki, ruhunun esans haline girmiş şekli. Rengine ve gülümsemesine de uyduğunu sanıyorum. Kendinden bir şey...

Kadın, bazen seçtiği lavantasıyla hüviyetini belli eden bir suçludur. Bunu anlamayan kocaya ne denir?

Dilbeste'ye bir aralık sordum:

"Sahiden teyzesi misin?"

"Hayır."

"Sahiden Prenses mi o?"

"Evet."

Yerine başını tasdik makamında salladı. Yeter. Tafsilatı[1] başka zaman alırım; teyze elimdedir. Fakat şunu söylemeliyim ki, Nilgün'e karşı bambaşka hislerim var: Delişmenliği-

1 tafsilat: ayrıntı, ayrıntılı bilgi

ne ve bana mütemadiyen eziyet çektirmesine, hafif ve havai olmasına rağmen bu kızın o tarafı çok temiz. Hatta ruhu kadar vücudu da, hiç şüphe etmiyorum, bakir. Nereden o kadının pençesine düşmüş? Sinsi ve hakiki iblis, Dilbeste'dir. Nilgün'ü, yalancı teyzeden ayırdığım gün, kız kurtulacak.

Ama vakit, imkân var mı? Dört gün sonra Bombay'dayız. Ben, durmadan değişen yollara gideceğim. Belki de Şanghay'a. Aylarca Cava'da kalacağım, timsah satın almakla uğraşır görüneceğim. Evet, timsah! Tuhaf sanat, acayip bir ticaret, değil mi? Timsahı ne yapacağım? Derilerini toplayacağım.

Şimdi size Cava Müslümanlarının, Kur'an-ı Kerim okuyarak bir nevi efsunla nasıl timsah avladıklarını anlatacak halde değilim. İleriye bırakalım.

Conte Verdi'nin balosu devam ediyor. Nilgün çoktan şasör kıyafetini bırakmış, fazla dekolte bir tül tuvalet giymişti. Maskesizdi; hep deminki dostlarıyla dans ediyor, geziyor, oturuyor ve içiyor. Şampanya şişelerinin biri gidiyor, biri geliyor.

Mihver devletlerine ve milletlerine pek mi hayran? Yoksa Atatürk İngiliz siyasetini tutuyor diye inadına mı böyle yapıyor? Hanedan içinde çoğu mihvercidir, zaten...

İkinci mevkiden katılan yolcular daha cana yakın.... hele transit olarak Çin Hindistan'ına ve Yeni Kaledonya'ya gidecek Fransız memurlarıyla küçük rütbede zabitleri çok neşeli. Ağızları büyük, ayakları kemikli, burun uçları kalkık zevcelerini veya kızlarını ayrı ayrı tetkik ederseniz çirkin... Umumî heyetleri bakımından güzel gibi görünüyorlar. Herhalde baloya kadını bunlar getirdiler; bunlarla etiketli, ken-

dini beğenmiş havamız epeyce laubalileşti, az çok kasaba balosunu, Paris bulvarındaki 14 Temmuz şenliklerini andırdı ama eğlendik. Biz bize kalsaydık sabahın dördünü kabil değil bulamazdık.

Nilgün'ü:

"A!! O!! Formidable!![1]" diye sesler çıkararak coşkuncasına beğenenler de yine Fransız kadınlarıydı. Onu sinema yıldızlarına karşı duydukları hayranlıkla seyrettiler. İmzasını isteyenler, alanlar da oldu.

Alacakaranlık birden ışıldadı; şafak söküyor; kalabalık dağılmış, vapurun ışıkları yer yer, birbiri arkasından sönmekte... Sular mor susam çiçeği rengini ve cilasını almış, fakat nedense deniz böceği, ıstakoz, pavurya, yengeç kokuyor. Hem de bunların güneş altında kalmış, bozulmaya yüz tutmuş geçkin kokusuyla...

Serinlik çıktığından değil, yorgunluk, uykusuzluk, alkol yüzünden sırtımda ürpermeler duyuyorum; hazzediyorum. Boğaziçi sabahlarının serinliği içinde vaktiyle duyduğum ürpermelere benzettiğim için!

Hangi insan vardır ki, böyle bir gecenin sabahında yatağına girince, en alakadar olduğu simayı düşünmeden uyusun? Nilgün'ün:

"Tanıdın hemen... kâfir!" diye fısıltısı, mızıkanın kafamda hâlâ çalkalanan şamatasını da bastrarak kulaklarımda dolaşıyor; okşarcasına! Dilbeste'den ne fena, ne iyi hiçbir hatıra kalmadığını ertesi günü, gecenin muhasebesini yaparken anladım.

---

1 formidable (Fr.): Harika, şahane!

Masava'dayız; Eritre'nin iskelesi... Habeşistan'ı İtalyan İmparatorluğu'na katacak olan kuvvetler buraya çıkarılıyor ve hemen dahile sevk olunuyor.

Nilgün'ün delikanlılarını boşaltıyoruz.

Ben Asya sahilindeki bir yeri, Yemen'i ve oraya asırlarca gömdüğümüz askerlerimizi düşünüyorum. Onun iskelesi Hüdeyde, azıcık cenupta, karşımızda. Belki de dünyada hiçbir devlet evladını hiçbir yer için bu kadar pisi pisine insafsızca, idraksizce, lüzumsuzca harcamamıştır. Hele Abdülhamid devrinde... Tek gambotu olmayan ve hem ticaret, hem harp filosundan mahrum bulunan bir imparatorluk tasavvur edilir mi? İşte böyle bir imparatorluk külüstür teknelerle, Süveyş Kanalı şirketine müruriye[1] parasını bile borçlanarak ve başında güneşliği olmayan kızıl fesler, sırtında siyah abadan elbiselerle asker yollayarak tutunmaya, isyanları bastırmaya uğraşırdı.

Facia! Ölmeyenler kaç yılda dönerdi?

Akrabamızdan tüfekçi mülazımı sanisi[2] bir Sabit Efendi vardı. Bütün çocukluğum onun bir gün Yemen'den geri gelmesini beklemekle geçmişti. Nihayet Meşrutiyet'te çıkageldi; fakat altı ay sonra kara sarılıktan göçüp gitti. Kundakta bıraktığı kızının çocuğunu, yani torununu karşısında görünce bunu "Ayşem! Yavrum!" diye kızı yerine kucaklamış, asıl kızını karısı sanmıştı. Tam 16 sene! Akıl, hafıza mı kalır? Dönüş heyecanlarıyla büsbütün şuurunu kaybetmişti.

İtalya denizci... içinde bulunduğum şu vapur –Conte Verdi'nin Conte Rosso adında bir de eşi vardır, ikiz çocuk-

1 müruriye: geçiş ücreti
2 mülazımı sani: teğmen

lara benzerler– bunu ispata kifayet eder. Lakin o, Akdeniz için "Bizim Denizimiz" iddiası ile mezarını kazıyor.

Akdeniz bir zaman bizim, Türklerin deniziydi; Karadeniz de öyle. Peki, şu Kızıldeniz –iki sahili ile– bizim olmamış mıydı? Bizimdi; fakat hulûl edememiştik. Hâlâ Süveyş Kanalı'ndan geçip Hint Okyanusu'na açılan bir tek gemimiz yok. Ertuğrul faciasından sonra sanki öyle bir sefere çıkmamak için yemin ettik.

İyi ki Atatürk'ün denizlerde de salınan, dalgalanan şöhreti imdadımıza yetişiyor. Yoksa benim için de, Nilgün ve Dilbeste için de uzaklarda seyahat onurlu bir şey olmayacaktı... Üçümüz de onun memleket dışına attığı insanlarız ama ziyanı yok... yine övünüyoruz. Lozan Sulhu, dışarda kalanların bile dik adımlarla yürümesini temin etti.

Böyle olduğu içindir ki çekinmeden Masava'ya indik. Haşmetine rağmen İtalya'yı hiçe sayıyoruz.

Tuhafı şu ki, neticenin dünya sulhu bakımından korkunçluğuna rağmen, herkes Habeş seferini mühimsemiyor. Vapurdaki çeşitli milletler, hatta Mihver tebası, limanda kaynaşan İtalyan askerini ve yığılmış harp levazımını filme alınmak için yapılan hazırlığa benzetiyor yahut bunlara film seyreder gibi bakıyor. Ciddiyetine inanmayan gözlerle... Kumandanlar, üniforma giymiş bir nevi "metör an sen"[1] sanki!

Nil'e İtalyan küçük zabitleriyle neşeli neşeli çarşıda dolaşırken rastladım. Arap, zenci, hatta Japon bir sürü halk arasında beni görmedi; belki de hiç anlatmayarak görmemezliğe vurdu.

---

1 metteur en scène (Fr.): yönetmen

Enfesti, neme lazım! Sırtında, vücudunu kıskıvrak kavrayan bir keten tayyör, başında yine beyaz ketenden, mantarlı müstemleke şapkası vardı. Güya Mirna Loy –o senelerde yeni parlamıştı ve hoşuma giderdi– stüdyonun uydurma bir müstemleke limanı dekorunda rolünü yapıyordu.

Önce iyi hükmetmişim: Nilgün bir sahne ve perde sanatkârı... hem de en hünerlilerinden. Her role geliyor, her yere uyuyor, her ruhu aksettiriyor. Arkasından durup uzun uzun seyrettim: Masava'nın yer yer balık tavası, biberli aside ve hacıyağı kokulu sefil, kirli, kavruk sokaklarında bir müstemleke valisi kızı yürüyüşü ile gidiyor; hem azametli, hem de yıllardır bu hale alışmış halde...

İtalyanlar Masava'yı Trablus gibi ilk nazarda göze çarpan bir imarcılık gayretiyle şenlendirmemişler. Galiba, Habeşistan'ı aldıktan sonra Cibuti'yi de koparıp orasını modern şehir haline getirecekler. Burası, sadece Negüs İmparatorluğu'nu ele geçirinceye kadar köprübaşı vazifesi görecek. Uğraşmaya değmez.

Hepsi de sırça saraylardan hülya malikâneleri!

Öğleye doğru, vapurumuza dönmek için rıhtıma gelince bir anda koca bir toz bulutu karadan deniz istikametinde üzerimize koştu; girdabına tutulduk; göz gözü görmüyordu. Bu, durup dururken hasıl oluveren ve iki üç dakika süren bir rüzgârdır, bir samyeli... hava yine durgunlaşıverdi.

"Perşembe sabahı Bombay'dayız."

"Siz de Tac Mahal'e mi inersiniz?"

"Hayır. Bir İngiliz ailesinin "bungalow"unda oturuyorum; iki oda benim kiramdadır.

Kızıldeniz'den artık çıkıyoruz; Mendep kapısının eşiğindeyiz. Kenarda ışıldayan fenerler Perim Adaları olacak. Gecenin rutubeti pek fazla ki ışıklar biteviye yanar söner gibi vıcıldıyor. Başları fosforlu bir kuş kümesi oraya konmuş da yem yiyormuşçasına karanlığı gagalamakta... Birdenbire uçup gidecekler, görünmez olacaklar, ziyadan eser kalmayacak gibi bir eğretilik seziyorum.

Nil ile daha birinci defadır ki vapur güvertesinde, küpeşteye dayanmış denize bakarak konuşmaktayız. Ama birbirimize pek yakın durmuyoruz. Benimle arasında daima mesafe bırakmaya çalıştığı muhakkak. Kendinden aşağı, unvansız bir adam olduğumu hissettirmek yahut etrafa bunu sezdirmek için mi? Can sıkmadığı saatini bilmiyorum; her zaman bir şey buluyor.

"Teyzem yorgun... dün gecenin yorgunu."

Karanlıkta istemeyerek gülümsedim. Nil, sakin sesiyle:

"Dilbeste Hanım'ın teyzem olmadığını öğrendiğiniz için mi gülümsediniz? Bununla mı gururlanıyorsunuz? Onu yanımda bir hizmetçi, en yüksek payesiyle nedime, dam dö kompani[1] mevkiinde bırakmamak için teyzem dedim, çıktım. Türklerde kim teyze sayılmaz ki? Dükkâncı da yüzünü ilk gördüğü orta yaşlı bir hanımla teyze diye konuşur. Siz, ne kadar hiçten şeyleri muvaffakiyet sayıyorsunuz. Dilbeste'nin teyzem olmadığını öğrenmenizle beni müşkül vaziyete sokacağınızı zannettiniz."

Bir mahalle çocuğu gibi başını çevirip:

"Guguk!" demesini bekledim, demedi; haliyle bunu anlattı.

---

1 dame de compagnie (Fr.): hanım refakatçi

"Aklımdan öyle bir şey geçirmemiştim, suizan[1] şimdi sizde başladı..." gibi bir şey söylemeye kalkıştım. Fakat faydasızlığını anladım, kestim. Yanımdan ayrılmasını istemiyorum. Darılıp kaçması korkusu içinde, telaşlıyım. Neye yaramış benim seyahat tecrübelerim, kadın avcılıklarım? Genç bir kızın karşısında nasıl hareket edeceğimi bilmiyorum işte!

"Bana bir sigara veriniz!" diyor. Oh! Gitmeyecek; küsmemiş.

"Sigara içer miydiniz? Hiç görmemiştim..."

"Daha ne marifetlerimi göreceksin," gibi bir tavırla, karanlıkta uzattığım yumuşak paketten bir sigara çekti; çakmağı yaktım. Keşke şu an uzasa... Bir ortaçağ gece manzarasını ve meşaleyi düşündüren kızıl dumanlı alev yüzünü öyle garip surette aydınlattı ki lahzada asırlarla geriye yuvarlandım. Vapurun yüzme havuzunda kulaç atan ve baloda şasör kıyafetle dolaşan modern Nilgün'ün çehresi karşımda yok. Süslü sedyesine binerek saraydaki davete gidecek taze bir markiz, meşale tutan uşağının önünden geçiyor!

Boğazın daraldığını sahildeki bir deniz fenerinin vapurumuzu ışık çemberine almasından anladık. Bu sefer de Nil, bir stüdyo sunlight'ının[2] karşısındaki yıldıza benzedi; ikimiz de benzedik... Vapurda geçen bir aşk ve macera filminde imişiz gibi!

Sigarası yarıya geldi, benden ayrılacak artık... Seven gönül böyle şeyleri çabuk sezer. Evet, Nilgün'ü sevmeye başladım. Bana çocukluğumda ilk aşkı tattıran Şükûre'nin darılıp küsmeleri, esrarlı görünmeleri, aklımdan geçirdik-

1 suizan: kötü sanı
2 sunlight (İng.): güneş ışığı

lerime cevap vermeleri de aynı tesiri yapmıştı. Rahat aşka sergüzeştçi ruhum cevap vermiyor. Didişerek sevişmek için Nil harikulade...

"Beni götürür müsünüz?"

Aramızdaki mesafeye dikkat ederek karanlıktan aydınlığa, salon tarafına yürüdük; ayrıldı. Vapur Masava'dan sonra pek sessizleşti. Meğerse ne kadar gürültü yapıyorlarmış, şu İtalyanlar!

Hint Okyanusu'na, daha doğru tabirle Umman Denizi'ne çıktık. Bizi ilk karşılayan rüzgâr oldu. Arkasından fırtına gelebilir.

Sabaha karşı kamaramdan, çok alıştığım sesi, dalgaların vapur bordasına çarpmasından çıkan derinliğine sarsıcı gümgümleri –"gümbürtü" az çok devamlısına ve fasıla vermeyenine denir– duyunca hemen Nilgün'ü düşündüm:

"Deniz tutar mı, acaba?"

Hoş, fırtınaya dönmek istidadı gösteren rüzgârı vesile etmeseydim düşüneceğim başka şey mi olacaktı? Huyu ayrı, inci gibi kız! Bu, herkesçe kullanılan tabirlerden olmasaydı onun fizyolojik tarafını anlatmak için en güzel bir buluş olurdu. İçinden aydınlık, duru, sert ve beyazlığı –çok kaynamaktan azıcık sararıp çiğliği kalmamış– süt renginde, tertemiz bir madde...

Güneşten çekiniyor, esmerleşmek istemiyor. Hakkı var: Yanık derili insanlar memleketine gidiyor; orada geçer akçe elbette açık tenli olmaktır. Esmer bir Osmanlı Prensesini de akıl kabul edemez.

Hanzadeliğine inanmış mıyım?

Tamamıyla emin değilim; zaten artık benim için kimin nesi olması tali mesele. İnci gibi kız... Parlak bir zekâ... Her şeyi biliyor. Ama delişmen, kararsız, maceracı imiş. Şahsiyetini yapan da bunlar!

Lavabonun iki tarafına ellerimle dayanarak henüz traş ettiğim yüzüme bakıyorum: Güzel adamım. Saçlarına ak düşmemiş, dinç, olgun bir erkek... Yeşile çalan gözlerimden çok memnun değilim; fakat kaç kadın bu gözlerime kıymet verdi! Halbuki vermemeliydiler: Gözlerim, iri ve uzun kirpikleriyle kadınımsı!

Belki de kadınımtırak gözlerimden dolayı Nil benden hoşlanmayacak. Nil o tiplerden ki, cinsiyeti tam normal olan kadınlar gibi batı manasıyla erkeği tercih edecek. Erkeklere çirkin görünen asıl erkeği...

"Nil! Nil'im! Nilgün! Nilgün'üm!" diye dolaşıyorum. Aşk, devirler ne kadar değişse aynı! Fuzulî gibi inlemekten XX. asır adamı olmak beni menedemiyor. Sevmeyen insanlara çocuksu gelen bir şey yapıyorum:

"Nil! Nilciğim!" diye bağırmak istiyorum. Herhangi yaşta keşke sevebilsem ve bir kadın ismini, gözümde tüterek, bağrım yanarak, ah çekerek, çılgına dönerek inlesem:

"Nil! İncim! Sultanım!"

Gümgümler devam ediyor; benim gönlüm de darbeleniyor. Adi bulduğum için tüylerimi ürperten: "Canım! Şekerim! Yavrum!" gibi kelimeler meğerse ne güzelmiş! Aşk kibarlığa tahammül etmez. Aç ve susuz kalmış bir adamın içtimai mevkii, terbiyesi kalır mı? Aşk acısı insanları müsavi kılar.

"Yanıyorum!"

Bir külhanbeyi ağzıyla böyle bağırmak mümkün olsa ferahlanacağım. Nilgün tutkunluğumun farkında mı? O, neyi fark etmez? İlk görüşte kendisine âşık olduğumu anlamıştır; anlamakta geciken benim. Evet, ayıp ama başka söz bulamıyorum: Yanıyorum. Nil'i istiyorum; uyuduğunu görmek istiyorum; soyunup giyindiğini, aynasının önüne oturup boyandığını, gezinip dolaştığını görmek istiyorum. İstiyorum ki saçlarını okşayayım; toparlak omuzlarını ve yuvarlacık diz kapaklarını öpeyim; gözlerinin gökyakut ışığına gömüleyim.

Başka istediklerim daha var: Hırpalanmak ihtiyacı da duymaktayım. Bana alayları, azarlamaları, dargınlıkları ile azap çektirsin; hep esrarengiz kalsın. Kimdir? Bir fahişe mi, bir sokak kızı mı, bir sultan, bir hayır veya şer ilahesi mi? İçinden çıkamayayım. Bütün düşünce, endişe ve ıstırabımın kaynağı kendisi olsun... Zevkimin, saadetimin de!

Buhran içindeyim; yirmi yaşındaki delikanlı buhranı içinde.

Hangi ismin ona bir âşık ağzıyla daha yakıştığını arıyorum; oldukça yüksek sesle söyleyip aksini dinliyorum:

"Nil!"

"Nilgün!"

"Nilgûn!"

Hepsi de hoş. Fakat şu dakikada o benim: "İncim!"

Böyle çağırıyorum: İncim! İncim!

İncime deniz dokunacak mı? Bugün İncimi hangi saatte görebileceğim? Saat? Her gün önünde yüzlerce defa eğildiğimiz, işaretini beklediğimiz, emrini dinlediğimiz, hayatın akışını kumandasına uydurduğumuz o put... Allah'ı, ölüm

kadar şakaya gelmez korkuyu, neleri, her şeyi unuttuğumuz olur; saati unutamayız. Saate bakmak bu dünyanın bir çeşit namazıdır, ibadetidir.

Saate baktım: Henüz yedi...

Cebimizde ve kolumuzda birer küçüğünü taşımamız yetmiyormuş gibi saat kuleleri şeklinde onun büyük hacimde putlarını da kurmuşuz. Medeni, gittikçe saate perest olan bir mahluk...

Hatta saat dediğimiz put, belli başlı dinlerin üstünde de yer almamış mıdır? Kiliselerin kulelerine kadar çıkmıştır ve camilerin hiç değilse yanlarında, ayrı birer mabet gibi mekân tutmuştur. Saat, güneşin dünya yüzündeki vekilidir. İşleyen her saat makinesinde güneşten bir atom gizlidir ve her saat minesi güneşin bir minyatürüdür. Saate taptığımızı, saatleri güzelleştirip bir sanat eseri haline sokmak için sarf ettiğimiz emeklerden de anlamak mümkündür.

Akreple yelkovanın dönmesini az bularak bu puta ses de vermişiz. İtiraf etmeli ki Müslümanlık, saati en fazla mühimseyen bir dindir. Yirmi dört saatte beş defa bizi onun emri altına sokar. Ezan, saatleşmiş insanın sesinden başka nedir? Müezzin bir gugukla saatin günde beş kere uzun uzun öten beyaz başlı kuşudur.

Putuna öfkelenip onu parçalamak arzusu duyan bir vahşi gibi saate kinle bakıyorum: Sevgilimi görmememi uzatmak için ağır işliyor. Onları, on birleri nasıl bekleyeceğim? Dışarıya fırladım. Amerikalı petrol mütehassısı da benim gibi yapmış; güvertede dolaşıyor. Selamlaştık. Rüzgâr saçlarımızı dağıtıyor.

"Erken kalkmışsınız?" dedim. Saçlarını muhafazaya çalışarak:

"Evet," dedi, "geç yattığım halde... oyuna daldık. Sizin Prenses de Almanlarla poker oynadı. Hem yüksek poker!"

"Kaybetti mi?" diye heyecanla, yüreğim burkularak sordum; iyi etmedim.

"Galiba... zira memnun görünmüyordu."

Endişeliyim. Ya borcunu veremediyse? Nasıl verebilir ki, son parasını lüks kamara tutmak için delicesine sarf etmişti. Hemen ödemeliyiz; ödemeliyim; ödemek bana düşer.

Kamaraya döndüm, bir kâğıda şunu yazdım:

"Ne kadar takdim edeyim?"

Elkap,[1] hitap, imza bulunmayan bir pusula. Öyle şeye lüzum yok; kâğıdı boş göndersem anlar. Steward'a tembih ettim:

"Prenses yahut teyzesi kalkınca bunu veriniz."

Uyanınca üzülmesine gönlüm razı değil. Borçtan kurtulacağını hemen anlasın, rahatlasın. Rahatlasın sevgili çılgınım, çılgın İncim!

Suya girdim; gidip tek başıma mekanik at yarışıyla oynadım. Köpüklenen denizi seyrettim. Eski seyahatlerimden tanıdığım vapur komiserinin yazıhanesine girip çene çaldım. Saat on bir... Cevap gelmiyor. Halbuki uyandıklarını perdesi açılan pencereden anlamıştım.

Nihayet cevap beni komiserin yanında iken buldu. Terbiyesiz! Şirret! Başı ezilecek yılan bu kız! Pusulada şu yazılı:

"Ağa Han'ın tartıldığı terazinin öbür gözündeki kadar!"

---

1 elkap: lakaplar, soyadı

Ne belan varsa gör, Deli Çerkez! Bombay'a varır varmaz başımı alıp Bengal'e, Rajupatra Mihracesinin yanına kaçacağım; dostumdur. Kaplan avına çıkmak Nilgün'le uğraşmaktan daha az tehlikeli!

Belki de Cava'yı boylar, timsahlarıma kavuşurum. Nil'in ruhu timsahın ağzından daha çirkin ve daha korkunç!

Fırtına zerre kadar serinlik getirmedi; sıcağı arttırdı, hatta... Ah, bir yağmur yağsa. Islanmak ihtiyacı içindeyim. Ama buraların yağmuru değil; İstanbul'un nisan yağmurları. O yağmurlar ki bugünlerde güneş ışığına karışmış, damlalarının göbeklerinde, üstüne düşecekleri çiçeklerin çeşitli rengi, ılık ılık, dolgun dolgun, usareli, rayihalı, geçici sağanak halinde ne güzel serpilir! Yeşile konar, yemyeşil olur; leylaklar üzerine düşer, leylak kokar. Yeni baş vermiş erikler üzerinde sanki mayhoş, kirazda tatlı, marul yapraklarında yağlıdır.

Çocukluğumda, kafalarımıza mıhlı feslerimizi nasılsa çıkararak altında dolaşmayı, saçlarımızı ıslatmasını uğur saydığımız o ilkbahar sağanakları! Bir tarafa su, bir tarafa nur serpen, gölgeli güneşli, eleğimsağmalarla süslü, çocuk gözyaşları gibi hüzünsüz ve devamsız yağmurlar!

Gökte tek bulut yok. Bulutsuz fırtınayı sevemedim gitti. Bulut ve yağmur sılası çeken bir İstanbul çocuğuyum. Bulut hasreti çekiyorum; yağmur bekliyorum; oluktan çinkoya damlayan mekanik yağmur sesini dinleyerek uykuya dalmak istiyorum.

Nilgün'ün şirretliği beni her şeyden vazgeçip yatağa girmeye sevk ediyor. Yarın tam tropikal bölgelere, hele Hint adalarına girince yağmura kanacağım ama o yağmurlar in-

sanın cismini çürüten ve ruhunu ıslak mutfak paçavrasına çeviren sürekli, amansız, afet yağmurlardır. Ben İstanbul'un renkli bal peteğini andıran mor salkımları üzerine bir su, bir güneş süzdürücü nisan yağmurlarını istiyorum. Ancak o, gönlüme su serpebilir.

Sırtımı çevirmiş, denize dalgın dalgın bakıyorum. Nilgün'ün sesiyle ütiredim.

"Beyefendi! Beyefendi!" diye beni çağırıyor. Aldırmadım. Yanımda duran Binbaşı Clellan kolumu dürttü. Dönmemek, cevap vermemek yakışık almaz.

"Dilbeste'yi deniz tuttu. Bana tesir etmez, size de etmediğini görüyorum. Yalnız başıma yemek yemesini sevmem. Lütuf buyurur, masamda bulunur musunuz?"

Her zaman olduğu gibi zahiri[1] kurtarmak için eğildim, teşekkür ediyormuşçasına... Salona beraber girdik; gözler daha ziyade benim üstümde. Kıskanılıyorum. Acayip bir gururla kızardım. Haniya deli Çerkezdi o? Şirret ve başı ezilesi yılan kızdı? Ah, ne güzel yılan! İnce belinden yakalayıp koynuma dolamak arzusu veriyor; hatta eski zaman eczanelerinin remzi olan yılan gibi keşke iki çatal, sipsivri dilini uzatsa da resimdeki çanak yerine zehrini ağzıma dökse!

"Esprili bir şakama öfkelenmiş görünüyorsunuz," dedi. Cevabım sert oldu: "Şakanın hududunu aştınız. Ben haysiyetinizi korumak isterken siz havailik ediyorsunuz. Havailik mi? Hainlik mi?.."

"... Münasebetsizlik mi? Delilik mi?" diye söylemek istemediğim kelimeleri kendisi saydı. Tasdik edercesine başımı

1 zahir: görünüş, görüntü

salladım; sonra yine dayanamayarak sordum: "Kaybınız ne kadar?"

"On lira kadar..."

"On sterlin?"

"On bire yakın..."

"Hemen vermeliyiz."

Masum edasını takınarak usulca:

"Peki..." dedi. Fakat ne teşekkür etti, ne de minnet ifade eden gözlerle yüzüme bakmak tenezzülünde bulundu. Ziyanı yok, memnunum. Artık hesaptan bahsetmiyorum; Nil'e faydalı oluşumun keyfi içinde neşem geri geldi. Şu var ki bir endişe duymuyordum diyemem. Param onun israflarına dayanacak bollukta değil. Elden giden şu 11 sterlini bu gece yine oyunla kazanmam, yerine koymam icap ediyor. Ben iyi oynarım.

Denizin kabarması salonu tenhalaştırmış. Küçük dalgalar büyüklerinden fazla safra yapar.

"Dilbeste Hanım'a iki komprime "Vasano" vereyim. Önceleri azıcık titreme ve ter yapar, sonra deniz tutmasını önler."

"Verelim, efendim."

Ne muti oldu birdenbire.. hanım hanımcık, gözlerini etrafına çevirmeden öyle şeker bir duruşu, tatlılığı, cana sokulacak hali var ki... İçimden "Uslu bebeğim, yavrum! Kediciğim! Kumrum!... diyorum.

Göğsüne pembe renkli ve katmerli iki karanfil iliştirmiş. Nereden bulmuş?

"Çiçekleriniz pek güzel, pek de taze..."

"Öyle... Demeti aşağıda buz dairesinde saklatıyorum. Her gün iki tane takacağım."

"Nereden buldunuz?"

"Salvatore'nin hediyesi... Masava'dan vapura yollamış..."

"?"

"... Şu beni koridorda beraber gördüğünüz İtalyan küçükzabiti..."

"Maşallah! Monden delikanlıymış..."

"O bir konttur; zengin bir çocuk; Conte Salvatore Foretti... Kendisiyle ahbaplığım epeyce eski; ta San Remo'dan... Zaten turist kamarası tutmamın sebebi de Salvatore. Küçükzabit olduğu için başka yere binemezdi, gidemezdi de..."

"Büyük fedakârlığa katlanmışsınız."

"Ne yapayım? Çok dostluğunu gördüm."

"Seviyorsunuz da galiba..."

"Eh... Biraz. Kendisiyle Mısır'da iken de mektuplaşıyordum; mahsus onun bindiği vapuru seçtim. Israr etmeseydi son günü de yukarıya taşınmazdım. Dar kamarayı bana yakıştıramadı; yalvardı, yakardı, zorla buraya çıkarttı. Çok iyi çocuktur, dedim ya... ölmese, bari!"

Karşılıklı sustuk. İkimiz de Salvatore'yi düşünüyoruz, sarp Habeş balkanları içine sokulan kamyon dolusu askerler arasında giderken... asıl o:

"Nil!" diye inliyordur. Nilgün sanki zihnimden geçeni okumuş gibi içli bir sesle neden sonra ilave etti:

"Bana 'Nil' derdi, kısaca Nil... teyzem gibi."

"Ben de öyle diyorum."

"İşitmedim."

"İçimden sizi çağırdığım zamanlar..."

Bu, bir itiraftı; yüzüme bir lahza baktı; memnun mu acaba, canı mı sıkıldı yoksa? Dikkat ettim: gözlerinde merhamet var. Acıdı bana. Bana acıyor. Neredeyse "Sakın ha," diyecek, "bunu yapma, pişman olursun!..." Olayım. Olacağımı zaten biliyorum.

"Aşağıda daha rahattım," diyerek sözü değiştirdi, "iki günde şu etiketten ve bu adamlardan bıktım. Ben hilkaten çok laubaliyim. Bırakınız da sizinle konuştuğum, bulunduğum zamanlar nefes alayım. Hatta şimdi, burada!"

Ve Mihverci yolcuların askercesine oturup sert ve dik yemek yedikleri masaya adeta meydan okuyarak söz attı; kahkahasını duydum; bütün salon bizim tarafa baktı. O, adamakıllı yüksek sesle:

"Maymunlar! Mendeburlar!" diyor ve etiket ne söz, alelade terbiye kaidelerine uymayan bu hareketle masayı işaret ediyordu, Bir bela çıkaracaktı.

"Aman yapmayınız!" diye yalvardım. Başını öbür tarafa çevirdi ve ciddi tavrını aldı ama ferahlamış gibi hafif bir "oh!" çekti. Ne olduğunu kimse kavramamıştı sanıyorum. Beni ter basmıştı. İnsanın başına iş açmak için birebir bu kız!

Şunu da düşündüm: Mademki hazzetmiyor, ne diye hep onlarla düşüp kalkıyor? Nil bir muamma... Bir muamma kumkuması!

Kendisini kamarasına kadar götürüp ayrıldıktan sonra pantolonumun cebine 12 banknot koyarak kumar salonuna girdim, fiş hesaplarını tutan Valori adındaki kıranta barmene –bizim Yeniköy'deki meyhaneci Barba Sotiri'nin karde-

şiydi sanki... Pazar günleri kiliseye giderken giyindiği zaman tıpkı Valori'ye benzerdi– sordum:

"Prensesin bir hesabı olacak... tarafından geliyorum... Ne kadar?"

"Hatırlayamıyorum."

Cevabını vermekle beraber defterine baktı:

"Son Altes'in alıp vereceği yok efendim."

"Kapatılmış mı?"

Düşünüyor; müteredditbir halde... nihayet şöyle diyor:

"Yanılmıyorsam Prenses Hazretleri epeyce kazanmışlardı... fişlerini ben değiştirdim, hatta bendelerini epey bahşişle taltif lütfunda bulunmuşlardı. Unutmuş olacaklar..."

Yine oyununa geldim düzenbazın! Borcunu sorduğum vakit ne de tabii bir hal takınarak mahcup ve masum, miktarını uyduruvermişti! Kaybetmek şöyle dursun, anlaşılan yirmi, otuz sterlini, belki de fazlasını çantasına atmış. Pokeri, brici, hepsini belki de benden iyi oynuyor. Ayrıca kumarbaz! Düzenbaz olduğu kadar da kumarbaz!

Fakat benimki de tuhaf: Amerikalı'mn müphem bir sözü üzerine kaybettiğine hükmederek telaşım, mektup yazışlarım, yardıma koşuşlarım?... Neydi zorum? Alay etmekte haklı imiş, hak etmişim bu oyunu! Kızmamalıyım.

Vasano haplarını yanıma aldım, kamaralarının kapısını vurdum. Açan Dilbeste. Perişan bir Dilbeste...

"Size ilaç getirdim."

"Giriniz. Gürültü etmeyelim. Sultan uyudu. İstediği zaman bir dakikada uyuyuverir."

Fısıl fısıl konuşuyoruz. Yatağının bulunduğu bölmeyi bir perde örtüyor.

"Nasıl alacağım bu ilacı? Bitkinim..."

"Hele önceden bir tane yutunuz. Yarım saat sonra bir daha alırsınız. Su ile... hafif titreme yahut bir sıcaklık yaparsa korkmayın."

Dilbeste'ye aldırmayarak bölmeye doğru yürüdüm, perdeyi aralıyorum, bakıyorum: Nil göğsü kabarıp inerek, vapurun yalpalanmasından memnun, sallanan çocuk keyfiyle, kirpiklerinin gölgesi yanaklarına vurmuş, derli toplu uyuyor. Göğüs açıktı, belki... Aklımda uyuyuşunun güzelliği kaldı.

Hürmetle çekildim. Dilbeste'ye işaretle anlatıyorum:

"Ben gideyim. Sonra, akşama buluşuruz."

Guruptan sonra deniz tekrar yatıştı; fırtına bir günlükmüş. Buralarda öylesi de olur; haftalarca süreni de...

Kızıldeniz yolunu tutmuş iki transatlantik ta yanımızdan geçti. Bunlar Avrupa'ya gidiyor. Avrupa? Benim gibi Uzak Şark'ın sonsuz yükseklikleri ve derinlikleri, renk ve şekil değişiklikleri, uğultu ve sessizlikleri, yağmurları ve kuraklığı alabildiğine büyük, korkunç, taşkın, esrarlı olan bir şey içinde yıllar yaşamış bir adam Avrupa'yı düşünürken onu bir Avrupalının küçücük İsviçre'sini düşünmesi kabilinden pek hoş, fakat pek küçük, pek monoton, adeta tek tip ve tek renk görür.

Paris'in ve Londra'nın kalabalığı Şanghay'ın karmakarışık daima yağma ve ayaklanma hissi veren insan selleri yanında tesir bakımından nedir ki? Çok renkli, çok dağınık ve kıyafetleri birbirine benzemeyen kalabalıklar insana daima olduğundan fazla gelir; hele lisan ve tipler de çeşitli olursa; hava baharat ve yağlı ağaç kabukları, kızık yün, sepi kokarsa!

Nilgün bu kalabalıklara ve bu kokulara katılıp karışacak... Katılıp karıştıktan sonra konforlu bir otelin sabun kokan çarşaflarına kavuşmak, çölde bir vahaya ermek kadar can kurtarıcıdır.

Fakat ya –haşarı, kararsız hareketleri yüzünden, kafasının dikliğine giderek– sefil kalır, kendisini kurtaramaz, emsaline çok rastladığım morfin, kokain, haşhaş müptelası kadınlardan birine dönerse? Hani, sigara külleri falına bakan eski Mihrace karısı Jorjet gibi...

Nil'in Cavalı Prens ile tenis oynamasını yahut genç Raca ile dolaşmasını seyrederken düşüncem hep bu mesele. Dilbeste'ye epeyce söylendim.

"Beni dinlemez... Kimseyi dinlemez... Aklına eseni yapar," diyor. Ona kimin nesi olduğunu, niçin bu sergüzeşte atıldığını sormuyorum. Faydasız. Daima kısa cevaplar veren ve yalnız işine geleni söyleyen bir kadın.

Conte Verdi, Hindistan'a burnunu çevirmiş, bana lüzumsuz görünen bir telaşla koşuyor. Deniz yolculuğumuzun uzun sürmesini istiyorum. Karaya ayak basınca Nilgün'ü kaybetmek korkusu içindeyim: Öyle bir vesveseye kapılmışım. Onu Bombay'ın 'Gate of İndia' takı zaferi önünde, bir kere daha son defa göreceğim; bana elini sallayacak. Bitti! Hint'in muazzam ağzı İncimi hap gibi yutacak ve esrarlı hazım cihazında bir lahzada sindirip eritecek. Dilbeste'ye uyarak tekrar ediyorum:

"Beni dinlemez... Kimseyi dinlemez... Aklına eseni yapar."

Aklına eseni yapmasa bir nevvab melikesi olması mümkündür. Avrupa'yı ziyarete gittiği vakit gazetelerde ve mec-

mua kapaklarında resimlerini, sütunlarında mücevherlerinin tariflerini okuruz.

Hindistan'da iken haşmetlu imparator şerefine verilen kral naibi resmi kabullerine kocasıyla girerken toplar atılarak karşılanır.

Nilgün Sultan, nice eski (binbir gece) sultanlarının en moderni ve üstüne en fazla titreneni olurdu.

O zaman görmesem de yanmazdım. İsmi geçtikçe Conte Verdi'nin turist kamarasında eşarbının ucuyla "püf! püf" göğsünü üflediğine kadar bütün bu vapur seferinin değişken sahnelerini hatırlar, hüzün içinde kalır, ama gülümserdim:

"Nil muradına erdi!" derdim.

Beni hiç üzüntüye sokmadığı bir gün, ilk defa bugün...

Yanıma gelip Cavalı'yı tanıştırdı. Raca ile de görüştük. İkisiyle de tercümanlığı ben yapıyordum; Nilgün İngilizce bilmiyor. Bilmediği bir şey olmasına şaştığımı sezince:

"Kendimi zorlasam çat pat konuşurum ama istemiyorum. " dedi. Halbuki ona gideceği yerde o lisan lazım. İlk bakışta insana mükemmel İngilizce bildiği, İngiliz kültürüyle geliştiği hissini vermesi nedir?

Mihverci grubuyla hangi dilde konuştuklarını sordum. İtalyanlar inmeden önce onların tercümanlığıyla, şimdi de Japonyalı diplomatın Fransızcasından faydalanarak anlaşıyorlarmış; Almancası hiç yokmuş.

Galiba bahsetmemiştim: Vapurumuzu bir de Çinli banker süslüyor; anası İskoçyalıymış; yüzü çok az Çinli, ama ruhu tamamıyla... Her yerde önüme çıkar, daima terlikle yürüyormuş gibi bir hali vardır; sesini duyurmadan konuş-

tuğuna şaşarsınız. Eski ahbabımdır; zengindir. Ona kızıyorum. İşi gücü Nil'i tarassut edercesine[1] seyretmekte... Ama kendisini prensese takdim etmemi istemedi. Uzaktan sinsi ve hayran keyfini sürüyor.

"Çok mu güzel buluyorsunuz?" dediğim zaman şu cevabı verdi:

"Çok güzel! Çok iyi İngilizce de konuşuyordur herhalde, yüce soyuna sonsuz tazimatımla![2]"

"Bilakis hiç İngilizce bilmezler."

Hadisesiz geçen o gün pazartesiydi; salı günü Nilgün'ün beni tekrar şaşırtıp öfkelendiren bir oyununu öğrendim: Kendisinin bulunmadığı sırada Dilbeste ile küçük salonlarında bezik oynuyordum, gözüme etajerin alt rafında duran bir kitap ilişti; İngilizce bir polis romanı... Kahire'den ayrılırken son çıkan eserler arasında ben de onu almıştım.

"Kim okuyor, bunu?" diye sormamak ustalığını gösterdim ve bir aralık, Dilbeste'ye fark ettirmeden kitabı, divan üstüne brakmış olduğum ceketimin cebine sokuverdim. Çinli banker tahmininde yanılmamış... Eğer bu bir tahmin ise! İkindi üstü Nilgün bana karşı yine istihzalı, uzak ve küçümseyici çehresini takınmıştı:

"Hıh!" diye omuz silken bir tavır... Bu tavrında bilhassa hoş oluyordu: O da başka! Artık zeki ve hünerli görünmek sırası benimdi. Fırsatını bulup dedim ki:

"Bilmediğinizi iddia ettiğiniz bir şeyi bildiğinizi öğrenmiş olduğum için mi iltifatınızdan mahrumum?"

---

1 tarassut etmek: gözlem yapmak, gözlemlemek
2 tazimat: saygı göstermeler, yüceltmeler

"Hayır. Meraklı bir yerinde kaldığım kitabı aldığınıza kızdım. Lütfen geri veriniz."

"Şimdi kimseye göstermeden kamaranıza götürürüm. Fakat..."

"İngilizce bildiğim halde neden bilmez göründüğümün sebebini mi soracaksınız?"

"Haddim, vazifem değil ama..."

"Onu öğrendiğiniz gün beni öğrenmiş olursunuz; yani benim 'kompleks'imi, ruhumun bütün girintilerini, çıkıntılarını, terkibatını!"

Havai bir şeyden bahsetmişcesine sakin, yürüyüp gitti.

Ertesi sabah ufukta ulu bir şehir ve şehirle çevrilmiş bir körfez göründü: Pembemsi sislerin geniş cibinliği altında henüz uykusundan uyanmış bir Bombay.

Bombay yerli bir isim değildir. Portekizce "iyi koy" manasına gelen "Bon Bahia"nın zamanla değişip sadeleşmişidir. İki körfez - Bon Be.

Her şeye rağmen Nilgün Sultan'a bu iyi körfezin iyilikler getirmesini, uğurlu olmasını diliyorum... hüzün içinde, yürek çarpıntılarıyla!

İKİNCİ BÖLÜM

Conte Verdi'den ayrılmadan önce Dilbeste'yi bulup sormayı unutmamıştım:

"Sahi, Tac Mahal'e mi ineceksiniz?"

"Telsizle dairemizi tuttuk bile."

"Para?"

"Nilgün umursamıyor..."

"Neye güveniyor?"

"Bilinmez."

Kamaradaki bavullar dikkatime çarptı. O kıymette en yüksek kalite İngiliz malı, her biri hakiki birer kürk kıymetinde çantalarla bir otele giren yolcuyu simsardan, kapıcıdan, şasörden, teşrifat ve kabul memurlarından tutunuz müdüre kadar herkes iyi karşılar. Bavul, büyük otellerde servet miyarıdır. Parlak isim ve unvanlardan evvel size yol açar, saygı temin eder, hatta icabında kredi sağlar.

Dilbeste'nin tesiri, nihayet anlıyorum ki sandığım gibi değil... o, Nilgün'ün emir kulu; ne derse, dilerse itirazsız yerine getiriyor. Acayipliklerine alışmış. İşin içinden daima çıkacağına güvendiği de belli...

Vapur, pilot aldıktan sonra –suları alçaltıp yükseltilen doklardan geçerek– rıhtıma yaslandı. Daha önce Gate of İn-

dia takını ve Türk-Moğol üslubunda kuleleriyle Tac Mahal Oteli'ni açıktan seyretmiştik. Otelin içini, bir labirent olmasına rağmen cebim gibi tanırım; her tarafında hatıralarım vardır: "Soda fontain"inden tutunuz, binanın altındaki falcı dükkânına kadar! Hatta, geç vakit, misafirler dağılırken çalınması mutad[1] İngiliz dans havası slow fox-trot: Good night lovelylittle lady kulaklarımda...

"Musalla" denilen biberli harç ve yoğurt içinde bekletildikten sonra yapılan şiş kebabının, "katıh kebab"ın da tadı damağımda! Bunu otelin Müslüman aşçıbaşısı hazırlar; Fransız şefin meşhur yemeği hintdomuzu kızartmasıdır.

Vapurdan çıkmak için acele etmiyorum; bekleyenim yok; öbür yolcuları seyrediyorum. Nilgün'ün gözleriyle beni aradığını görünce yanma koştum.

"Beklerim," dedi, "bizi bırakıvermezsiniz, elbette..."

"Ne münasebet? Her zaman emrinize hazırım. İsterseniz otele kadar refakat edeyim."

"Hacet yok. Rahatsız olmayınız, boşu boşuna..."

Prenses Nilgün'ü selamlamak için merdiven başında bir heyet toplandı: Birinci süvari Garjoulo, diğer süvariler, Mihverci zabitler ve diplomatlar, tayfa ve hademe...

Hamidiye marşı çalınacak nerdeyse!

İngiliz binbaşısı, genç Raca, Cavalı Şehzade, Çinli dostum, ben heyete dahiliz.

Kimimiz eğildi, kimimiz askerce selam vaziyeti aldık. Ömürdü vallahi! Gurur duymadım diyemem; yanaklarıma pembelik bastı; Nil de kızarmış, azıcık... Saltanat sürmekte

1 mutad: alışılmış, âdet haline gelmiş

devam eden bir hanedandan imişçesine uğurlanıyor. Merdivenin ortasında durdu, döndü, eldivenli kibar elini, en tatlı tebessümü dudaklarında, hafif hafif salladı; yüzlerimiz birer birer okşanmışa, hepimiz mükâfatımızı almışa döndük.

İşte, türabı olasım ayağı[1] Hint toprağına basıyor. Ah, Nil! Ne güzeldin bu dakikada... Nasıl da körpe, kıvrak, şen ve canlı idin, candın!

Dimağımızın pek değişik, pek kaprisli çalışmaları oluyor: Aynı dakikada İtalyan delikanlısı Kont Salvatore'yi düşünüyorum. Son telsizler harbin başladığını haber veriyordu. Yağlı saçlı Habeş vatanperverinin zağlı bıçağı gırtlağını deşti mi acaba? Bir kaya dibine uzanmış perişan cesedi üstünde çoktan sinekler uçuyor, böcekler koşuşuyor mu?

Nilgün, az sonra banyosunda, suya batmayan şeffaf Pear's sabununun temizlik çiçeği kokan –böyle bir çiçek yoktur ama o sabun varmış tesiri bırakır!– gliserinli köpükleri içindedir:

"Teyze! Nasıl? İyi atlattık mı hepsini?" diyecektir. Atlatılanlar arasında ben, birinci geliyorum, herhalde... Öyle söylerken beni aklından geçirdiğine şüphem yok! Vapurdan ayrılış sırası yüzme bakışında –düzenbazlık değilse– ufacık bir muhabbet sezmiştim. İlk defa! Ama o kadar belli belirsizdi ki... zaten belli belirsiz oluşundan dolayı samimiliğine hükmedebilirim. Zira, iradesi dışında kendiliğinden açılmışa benziyordu.

Hem en çok beni üzdüğüne göre ona sevimsiz gelmediğim muhakkak. Şükûre de aynı şeyi yapardı, fasılasız üzerdi.

---

1 ayağının türabı olmak: her emrini yerine getirir durumda olmak
türab (Ar.): toz

Bana âşık olduğunu neden sonra başka kızların ifşaatından öğrenmiştim. Düğmelerimi, kurşun kalem parçalarımı yontup oyarak sigara ağızlığı şekli verdiğim mürver dallarını sandıkta saklar, öper, koklarınış. Aradan nice zaman geçti; nerelerde, ne ağaçlar gördüm; ağaçların nasıl azman ve acayipleri arasında yaşadım. İstanbul'un kenar mahalle bahçesinde, duvar köşesinden fışkırmış bu, elli altınış kadar sürgünüyle coşkunca gelişen mürveri unutamadım. Boğazım ağrıdığı vakit gargarasındaki yumuşatıcı lezzetli ve baygın kokusunu da!

Şükûre, sevgimizi birbirimize itiraf etmediğimiz halde, bütün hayatımca arayıp özlediğim, ihtiyacını duyduğum, başımı dizine koysam rahat edeceğime ve beynimin sızılarını dindireceğine inandığım tek kadındı. Ankara'da şimdi bir şahsiyet; dediğim gibi gözde. Ama, emnim, o da beni unutmadı; başını göğsüme dayasa kedi memnunluğu ile hırıl hırıl sesler çıkararak en huzurlu uykusuna dalacak!

Bombay'a bir gün kala Dilbeste'ye söylemiştim:

"Evvelki sene Hindistan'a bir şehzade, bir paşa ve bir de padişah zevcesi heyet halinde geldi. Şehir şehir, kapı kapı dolaştılar, ne Madras kaldı, ne Kalküta, ne Delhi, ne de hadsiz hesapsız racalıklar, mihracelikler, Müslüman ticarethaneleri... Toplanan parayı aralarında taksim edeceklerdi. Bir gün –üçünün de ismini Dilbeste'ye vermekte mahzur görmedim, burada gizli tutacağım– padişah zevcesi beni buldu:

"Hissemi vermeden yarın Cidde'ye kaçacaklarmış. Yardım ediniz," dedi. Elli yaşlarında, dolgun, sırtında çarşaf, başında İstanbul'dan çıktıkları zamanın modası türban, kibar tavırlı bir kadındı. Special Branch'e koştum. Şehzade ile Paşayı –Paşa aslen Filistinli ve galiba hakikatte Miralay!–

çağırdılar. İkisi de öyle bir ortaklığı, hele paraları olduğunu inkâr ettiler ve ortadan kayboldular.

Kadınefendi bir Müslüman misafirhanesine yatağı serdi. Ara sıra yanına gidiyor, yardımda bulunuyordum. Sulu boya resim yapıyor, şiir yazıyordu ve bir aşktan bahsediyordu. Acıklı bir hikâye... sonunda sormuştum:

"Hanımefendi! Sevdiğiniz bu erkek şimdi nerede?"

İçini çekti, hüzünle şu cevabı verdi:

"Ne öyle bir vaka oldu, ne de böyle bir erkek var. Hayalimin romanı!"

"İşte Dilbeste Hanım, Hint budur," dedim, "haritada misafirhane köşesine düşmek de vardır, Nevvab Hazretlerinin mücevherat hazinesine konmak da! Bilhassa vatandaşlarınızdan çekininiz..."

İkindi üstü bungalovumun kapısını yerli elbise giymiş bir Hintli çaldı. Geldiğini pencereden görmüştüm; tanıdım: "Special Branch"da çalışan biri... Daire şefi Watkens beraberce çay içmemiz için beni köşküne çağırıyormuş. Prenses hakkında da malumatıma müracaat edeceği anlaşılıyor. Special Branch Hintli, Müslüman, Arap, Yahudi, her çeşit memur kullanır.

Şurasını söylemeye bilmem lüzum var mı? Vaziyetim icabı onlarla aram çok iyidir; karşılıklı birbirimize hizmetimiz dokunur. Şahsımdan fazla bahsetmemek kararında olduğumdan –söylemiştim zaten– dokunup geçelim.

Avdetime sevinmiş görünen Watkens ile bir müddet havaî şeyler konuştuk. İngilizleri iyi tanımayanlar ne kadar terbiyeli olabileceklerini ve ufacık "nüans"lara bile dikkat

edeceklerini akıllarına kabul ettiremezler. Watkens pek centilmendi; Çanakkale Boğazı'nı harben geçemeyenlerin, bilhassa orada yaralananların çoğu gibi de Türk dostu idi. "Gelecek harpte bir safhada bulunacağız, silah arkadaşlığı edeceğiz" der, bir Türk-İngiliz ittifakı beklerdi.

Sözü ben açtım:

"Bir Osmanlı Prensesi getirdim size!"

"Evet."

"Fakat unvanını zekâsı kadar garanti edemem. Asıl sahici ciheti güzelliği ve –İngilizce münasip bir kelime arıyorum– ele avuca sığmaz hali! Bilirsiniz ki Türk Hanedanı arasından ülkemize uğrayanlar parlak zekâlı insanlar değildi."

"Evet."

"İngilizce bildiği halde gizlemesine mana veremedim."

Vapurdaki vakacıkları kısa kısa anlatıyorum. Zevk alarak dinliyor; ara sıra gülüyor. İtalyan küçük zabitiyle kucaklaşma sahnesine katıldı; poker hikâyesinde gözlerinden yaş geldi. Sonunda:

"Fiili politikaya karışmamak şartıyla bu "Miss Sahab"ın işine karışmayız. Bir Prenses olmamasını düşünmek için de sebep yok."

"Miss Sahab" Hintli otel garsonlarının kibar genç kızlar hakkında kullandıkları bir söz ve bir hitaptır; kadınlarına da "Men Sahab" derler. İngilizlerin yerli, hatta her ırktan kadını aralarında bu isimlerle anmaktan keyif duyduklarını bilirim.

"Peki ama," diye hem memnun, hem ürkek mukabele ettim,[1] "nedir o, bir bayağı, bir kibar tavırları? Gördüklerimden hiçbirine benzemiyor."

1 mukabele etmek: karşılık vermek

Askerî emniyet şefi yazı masasında duran klasörden bir kâğıt çekti; tekrar okuyordu, muhakkak... Az sonra ilave etti:

"Etrafa şüphe yayıp da haksızlığa meydan vermeyelim. Mademki güzel ve zeki bir kız, evrakına nazaran da hanedana mensup, iyi bir izdivaç yapmasını isteriz. Bu hanedan içinde hepsi sefalet mi çeksin? Bakınız Türkiye'ye büyük bir donanma kazandıran padişahlarınızdan birinin torununa! Elinde olmayarak ruhi bir hastalık tesiriyle işlediği suçtan dolayı kendisini az daha hapishaneye sokacaktık. Son padişahlarınızdan birinin torunu da Japon siyasetine kapıldı, hatasını hayatıyla ödedi."

"Haklısınız!"

Söz İtalyan-Habeş harbine ve dünyanın sürüklenmek üzere olduğu umumi felakete intikal etmişti. Bahis kızışınca şef uşağını çağırdı; emir verdi:

"Pim's."

Az sonra "boy" üstünde şişeler ve iki büyük kadeh bulunan bir tepsiyle odaya döndü. İçinde uzun uzun kesilmiş hıyar parçaları, dallı yaprak nane, limon halkası ve buz kırıntıları bulunan portakal şuruplu bir içkiyi soda karıştırıp kamışlarla içmeye başladık.

Cin'le yapıldığına göre Pim's numara 1 idi; konyak katılanı 2 numaralısıdır; viskili olanı 3 ve romlusu 4... bilmez olur muyum? Barmenlik etmedim mi?

Memnunum; fakat Nilgün'ü şüphelerimle sinirlendirdiğime üzgünüm. Bir tesellim var: Şüphelenilmeyecek haller miydi onlar? Ziyaretine koşacağım, öğrendiğim kanalı bildirmeden, işi sezdirmeden artık hüviyeti hakkında tam bir emniyet hasıl ettiğimi vaziyetimle kendisine anlatacağım.

Daha evvel Green Oteli'nde bir ahbabı aramaya gitmiştim. Bohipo Nevvabı'nın Huzur Sekreteri küçük küçük, çeneden gözlere kadar yaylım ateş selamlar vererek yanıma sokuldu:

"Tac Oteli'ne bir Sultan inmiş," diye fısıldadı. Huzur Sekreterleri bir nevi kâhyadır; zevklerine düşkün bazı Nevvab'ların ve Mihracelerin mükellef eğlencelerini de onlar tertip ederler; kulakları delik olur. Canım sıkıldı: Ne maksatla malumat edinmek istediği malum. Kaşlarımı çattım; geri geri uzaklaştı.

Nil, seni ne tehlikeler bekliyor!

Huzur sekreterleri caz, saz, muganniye,[1] sinema ve bale kızlarıyla uyuşurlar; saraydaki bir zevk âlemi için mesela 6 bin rupilik fahiş masraf gösterirler, parayı aralarında paylaşırlar. En güzel Urdu dili konuşan bölge Lucknov'dur; bar ve beyazperde artistleri, rakkaseler ekseriyetle o bölgeden yetişir. Endamlı ve beyaz tenli kızlar... Müslümandırlar.

Bu eğlencelerde bulunmuşlardanım. Nilgün'ü memleket hakkında henüz bir fikir hasıl etmediği için kandırıp götürürlerse fena! Gözünü açmasını söylemeliyim.

Söylememe fırsat mı verdi? Allak bullak oldum.

Tac Mahal Oteli'nin ikinci katında "Kokteyl dans" salonundayız. Nilgün beni oraya çağırdı; masamızda Dilbeste yok; baş başa oturuyoruz. İlk sözü şu:

"Ee, ne yapacağız, şimdi?"

"Size bir Bristol Cream ısmarlarız; kadın içkisidir. Ben de bir Old Fashion içerim; anladınız tabii: 'Eski moda' demek."

---

1 muganniye: kadın şarkıcı

"Nasıl isterseniz. Benim derdim başka: Ne olacak, şimdi?"

"Ne gibi?"

"Hindistan'a geldik."

"Öyle; geldiniz. Hayırlı olsun!"

Dokunsalar ağlayacak.. Sonsuz bir melalin[1] koyulaştırıp derinleştirerek büsbütün manalandırdığı ela gözleriyle şaşkın ve ürkek salonun kalabalığına bakıyor. Yadırganılmayacak kalabalık mı bu? "Sari" ile örtünmüş yerli hanımlar; kıymetli taşlarla düğümlenmiş bizim eskiden "istanbulin" dediğimiz setrenin pırıl pırıl ipek kumaştan yüksek yakalısını giymiş, ayaklarında incecik, daracık pantolonları ile nevvablar ve mihraceler, sakallı fesli abdârlar, yani barmenler, kadın, erkek Avrupalılar, bunların yarı rüyada, yarı operette bulunduğunuz tesiri yapan dalgalanışı! Her şey karmakarışık, birbirine zıt: Elbiseler, çehreler, içkiler, renkler, mücevherler ve rayihalar, ne mevcutsa. Öyle bir kokteyl parti ki...

Nil korkmuş. Nil pişman! Nil bana sığınacak!

"Alışırsınız; seveceksiniz belki de... aramız[2] bile mümkündür," diye avutuyorum. Kendisini arada kaybolmuş görmekten mi mahzun? Yarın, kim olduğu duyulunca iş başkalaşacaktır. Zaten şimdi bile dikkati çektiği seziliyor. Necme Begüm bize bakıyor. Nikâhla kadın alamayan acayip mezhepteki imtiyazlı bir zümrenin en zengini fabrikatör Dernaj da merakta.

"Âb ka fermâye?" diye soran garsona içkileri ısmarladım.

"Çabuk alışacaksınız; görürsünüz, sultanım!"

---

1 melal: sıkılma, sıkıntı

2 aram: dinlenme, rahat etme

Nilgün'ü yatıştırmakla meşgulüm. Bu son sözüm üzerine birdenbire şöyle dedi:

"Ben sultan, multan değilim."

Gülmeye başlıyordum, kendimi tuttum. Alay sırası artık katiyen bende: Hüviyeti hakkında malumat aldığımdan haberi olmadığı için hazırladığı yeni şaşırtmacası boşa gidecek. Şimdi onunla istediğim gibi ben oynayacağım.

"Ne diyorsunuz! Pek fena... İngiliz polisi sahtekârlığa göz yummaz. En kısa zamanda hudut dışı edilirsiniz."

"Zaten hemen döneceğim."

"En doğrusu belki de böyle yapmaktır."

İçimden kıs kıs gülüyorum. Cici düzenbaz! Blöfünü görmemezlikten geldim; aldattım san, eğlen! Asıl eğlenen benim.

Soruyorum:

"Peki, kimsiniz?"

"Bırak! Sorma!" diye bir baş sallayış, enfes yapıyor rolünü... daha da mükemmel sahnelere hazırlanmalıyım.

"Pederiniz, valideniz hayattalar mı?"

"Olsalar da neye yarar?" manasına omuz hareketi. Bir kol çengi bu Nil!

"Peki, güzel Türkçeniz, hanedanı tanımanız, pasaportunuz?"

"İstanbul'da doğdum; San Remo'da, Beyrut'ta, Nis'te onlarla sıkı münasebetlerim oldu: zaten halam saraylıdır. Pasaport işini de para mukabilinde bir şebekeye yaptırdım. Bu cins şebekeleri siz de bilirsiniz."

Ne uydurmalar!

"Vah, vah," diyorum, "teessüfüm hanzade olmamanızdan ileri gelmiyor. Endişe içindeyim de..."

Kadehe el sürmüyor. Neşemi gizleyemediğimi fark ediyorum:

"İçiniz sultanım," dedim, "ihtiyacınız var. İçiniz de dansa kalkalım. Ya herrü, ya merrü... olacağın önüne geçilmez."

Gözleri gözlerime saplandı. Göz hekiminin projektörü gibi keskin, toparlanmış ışığı bebeklerimi arayıp tarıyor. Anladı işi! Ne yapacak? Beni bırakıp bir hışımla salondan çıkacak mı? O gözler çok muğlak bir şeyler anlatıyor ama kavrayamıyorum. Sonunda:

"Peki, dedi, dans edelim; inanıp inanmamak size ait bir keyfiyet!"

Benimle ilk dansı. Fakat içime yine bir şüphe sokmuştu. Ya dedikleri doğru, Watkens'in istihbaratı yanlışsa? Ya hakikaten dönüp gidiverirse? Ya son dansım, son görüşümse? Usulcacık inledim.

"Nil! Nil!"

Benim âşıkdaşlığımı kendine layık bulmuyor. Kont Salvatore değilim, asaletsizim. Vücudumdan çözüldü. Sultan vekarını takınarak, maiyetindekilerden birine hitap edercesine:

"Yarın şehri gezeriz. Saat onda hazırım. Şimdi beni asansöre kadar götürünüz. Ha, bir hatıra var, onu da satarız. Dönüş harcıhanı!" dedi. Ben giderken Watkens'in otomobili otelin arka cephe kapısından bahçe yoluna giriyordu.

Yalnızım! Nasıl da ıstıraplı bir yalnızlık duyuyorum! Sanki şehrin asıl yabancısı benim; tretuvar ortasında, gideceği yeri tayin edemez halde mıhlanmış, şaşkın bir adam!

Nilgün'den evvel ben başımı alıp kaçmalıyım. O kız bu başı çatlatacak!

Evime, nerelerden geçtiğimi bildiğim halde etrafımı görmeden döndüğüm zaman Bohipo nevvabının bir davetnamesini buldum. Akşam yemeğine beni Tac'a çağırıyor. Anlıyorum: Prensesin ahbabı olduğumu öğrenmiş, tanışmak için delaletimden istifade niyetinde...

Filvaki ekseriya buluşuruz; davetinde zahiren bir fevkaladelik yok; avdetimi kutlamak vesilesiyle çağırdığını söyleyecek. Gitmeyeceğim; tam saatinde kendisine telefonla bir mazeret uydururum. Büsbütün kırmak, alakayı kesmek de hata... Öyleleriyle iyi geçinmek menfaatim iktizası. Ne olsa yabancıyım; tutunabilmek için mühim şahsiyetlerle münasebette görünmem lazım geliyor.

Yoksa gideyim mi?

Gidersem tekrar Nilgün'ü karşımda bulacağım. Bu, bir fırsattır; zira yarın çok uzak. Ama gitmekliğim daha vekarlıca bir hareket.

Hayır; beni mükellef bir nevvab masasında görmesi, ahbaplığından fayda gelecek bir adam olduğum kanaatini verir; kolayca silkip atmaya çalışır. Gitmeliyim!

Böyle, birbirine zıt düşüncelerle zihnimi yorarken behemehal gideceğime de eminim. Ne diye kendimi aldatmak için çırpınmaktayım? Galiba Nil'i Nevvab'dan kıskanıyorum.

"Ey koca budala! Bir de kıskançlık başlarsa halin nice olur?"

Seylan Adası'ndaki Âdem tepesinde yerli bir falcı kadın bana kırk yaşıma basınca büyük bir aşka tutulacağımı, üç sene

yanıp tutuşacağımı, fena ruhlar yüzünden saadete eremeyeceğimi söylemişti. Fal? Bu, belki yüzüncüsüydü; yüzlercesini daha dinledim. Haşır neşir olduğum diyarlarda faldan bol ne var? Fakat daha bir ay önce kırk yaşına girmemle hemen Nilgün'e rastlamam şimdi o Âdem tepesi falını nazarımda kıymetlendiriyor. Üç yıl yanıp tutuşacak, fena ruhların araya karışması yüzünden saadete kavuşamayacakmışım! Fena ruhlar? Kimlerin ruhu? Kendimi zaten iyi ruhların mevcut olduğu bir âlemde yaşıyor farz etmiyordum ki..

Nevvab Hazretlerinin otele teşrif buyurduğunu sekreteri haber veriyor. Ne sabırsızlık bu! Koşayım, Nil'i derhal kucağına mı atayım? O sayısız odalıklı abanoz delikanlının kolları arasına?

Hem söyleniyor, hem de uşağımın ütücüden yeni getirdiği kolalı beyaz keten pantolonumu, siyah softan smokinimi itina ile giyiyorum. Burada monkey jacket –maymun ceketi– denilen kısa smokin rağbette değildi; o Singapur'un akşam elbisesidir. Hint'te bazen siyah pantolon ve beyaz smokin de giydiğimiz olur.

Aynada zarif ve güzel bir erkek, asık suratla bana bakıyor. Ah, şu uzun siyah kirpiklerimle kadınımsı yeşil gözlerim! Bunlar değil mi beni maceracı yapan? Evet, bunlara kadınlar çarçabuk tutuluveriyorlardı; körpecik yaşımda bir "kadınlar sevgilisi" oldum. Hatta bazen yaşlı kadınlar sevgilisi!

Adanın ismini söylemeyeceğim, bizim elimizden giden bir Akdeniz adası... yirmi iki yaşındayım, macera hayatına atıldığım yaş. Oralarda ne arıyorum? Unuttum bile! Öğle üstü, yemek salonuna süslü bir kocakarı girdi; loş köşedeki

masasına geçti, geçer geçmez köşede birdenbire künhüne vâkıf olmadığım küçük küçük, eleğimsağmalı ışıklar göz kırpıştırmaya başlamıştı. Ne mücevher bolluğu bu? Bir İngiliz veya Amerikan milyoneri mi, hayır, adadaki en zengin vakfın mütevelliyesi. Yılda bir gelir, paraları toplar, gidermiş.

Ah, uzun kirpikli yeşil gözlerim! Beni kendimden kaç defa tiksindirdiniz? Hâlâ, eski hatıralarımla tiksindirmekte devam ediyorsunuz! Fakat bana ne oluyor? Nilgün'e uzak çağlarımın hesabını vermeye mi mecburum? Eskiden işlemiş günahlarımın pişmanlığıyla dövünmek neden? Onun sevgisi bir vicdan tasfiyesi mi emrediyor? Şimdiye kadar kapılmadığım bu heyecan ve bu nedamet henüz başımdan geçmeyen büyük aşkın ilk ruh çalkantısı mı, yoksa?

Handiyse, akıl muvazenesi bozulmuşlar gibi nefsime birtakım ağır suçlar yükleyeceğim. Belki aynı alametlerle başlayan aşk sapıtmaları da oluyor. Silkinmeliyim. Ben bir melek değilim ama o nedir? Hem bir istifham,[1] hem bir taaccüb[2] işareti!

Nevvabın Tac'daki hususi dairesine bu üzüntü ve sevinç meddücezirleri gönlünde bir uzanıp bir çekilme halinde yorgun girdim. Gecenin o güne kadar pek ehemmiyet vermediğim yüzünü tetkik ediyorum. Nil hesabına beğenilir bir adam bulmak endişesiyle!

Nevvab Hazretleri "pan" yiyor; ağzındaki kırmızı luabın çenesine doğru sızışı hiç hoş değil. Hele ara sıra tükürük hokkasına eğilmesi! Nil bunlara tahammül eder mi? Kadındır, hüküm olunamaz.

---

1 istifham: soru
2 taaccüb: hayret, şaşma

O, maşallah! Neler görüyorum? Nilgün gemisini kurtaracak bir kaptan!

Yemek salonuna daha ayak atmadan koridordan bakınca onu, çiçeklerle donanmış bir masada kimlerle buldum, bilir misiniz? Akla gelmez: Yushen-Kaishen erkânıyla!

Bu, zahirde bir Japon vapur acentasının ismidir. Nasıl olmuş da derhal münasebet temin edebilmişler? Beynim attı. Fakat sonra aynı masada Conte Verdi'deki Japon diplomatını zorlukla seçince –Japonları ve Çinlileri toplu haldelerken birbirinden ayırt etmek bize kolay değildir– işi anladım. Acenta müdürü diplomatı, diplomat da Nilgün'ü ağırlıyor. Fevkaladelik yok; yolda ikisi de iyi ahbap idiler. Almanlar geçip gitmiş, diplomat Bombay'a inmiş.

Tac Mahal'in yemek salonunda hususi tertip ve tanzim olunmuş, buketlerle donatılmış mükellef masalar hemen her zaman birbiriyle rekabet ederler. En şatafatlı gecelerinden birindeyiz: İki Nevvab, bir mihrace, üç Raca ve birçok Zerdüşti zenginleri, Bahaî kodamanları. Ağa Han takımı, İngilizler ve turistler yer almış. Salonun havası soğutulduğu için sıcaktan bunalmayacağız.

Zerdüşti'lerin erkek isimleri Dadaboy, Ciciboy gibi hoş şeylerdir. Kadınları Avrupalıların küçültülmüş adlarını kullanırlar: Kety, Mimi nevinden...

Haniya Nil geldiğine pişmandı. Hindistan'ı yadırgamıştı, ilk vapurla dönecekti? Onu bu derece memnun, neşeli –hatta bayağı bir tabir kullanacağım– kabak çiçeği gibi açılmış görmemiştim. Bütün ruhu, bütün vücudu sevincinden zil çalıyor.

Sanki Japonya'da doğmuş, bu milletle canciğer olmuş, anası Japon, bir misyoner kızı! Aralarında öyle rahat, öyle Japonlaşmış ki... dillerini bile konuştuğu zehabını[1] veriyor.

İçeriye Nevvab'la beraber girdiğimi görünce, vapurda tasladığı Prenses vekarına uymayan laubalilikle elini havada sallayarak "ben buradayım" manasına bir hareket yaptı. Eğileyim mi, elimi sallayayım mı, bilmedim. İkisi arası bir işaret vererek önünden geçtim. Dilbeste'ye gülümsemiştim.

Yerimize oturunca Nilgün'ün yeni ve lüzumsuz bir el sallaması daha! Neredeyse:

"Hello!" diye seslenecek.

Nevvab sordu:

"Bu Miss kim? Sizinle pek arkadaş..."

"Vapurda tanıştığım bir hanım... prensesmiş."

Fazla izahat vermedim. Prensesin keyfi yerinde... benimki bozuk. Bir aralık kahkahası bile kulağıma geldi. İşi azıtacağa benziyor. Bu yolu tutarsa beklediği iyi izdivacı yapamaz; otelde de itibarı kalmaz. Yine deliliği tutmuş; ekonomika kamarasında aldığı tavırlara dönmek üzere.

Beni Nevvab ile baş başa mı oturuyor, sanıyorsunuz? Söylemeyi aklıma getiremedim: Masamızda yirmi kişi var. Ağa Han takımının masası otuz kişilik. Kırk davetlisi olan masalar da yok değil. Bir havyar bolluğudur gidiyor: buzlu havyar kapları sıram sıram her masaya dizilmiş. Burada havyar merakı başta gelir.

Pek sevdiğim bir yemeğe kavuştum: Curry-salçalı karides. Bombay'ın karidesleri bizim orta boy ıstakozlarımız ka-

---

1 zehab: sanma, sanı

dardır. Curry ne ile yenmez ve neye girmez? Pilava, tavuğa, balığa, köfteye, yengece, karidese, her şeye... azıcık zırnık kına ve zerdeçal kokusuna rağmen bu salçaya bayılırım. Yerken İstanbul'un çocukluğumdaki kadın hamamlarını hatırlamaklığım iştahımı kesmez.

Büyük anam hamamdaki haliyle bazen gözümün önüne gelir: Zenci dadım tas içinde, rengi yeşile bakan sulu bir un getirir, göbektaşında oturan ninemin kırçıl saçlarına, tellerini ayıra ayıra, diplerine kadar, bir eski diş fırçasıyla sürerdi. Sonra başı bir yemeniyle sararlardı; kuruması lazımdı.

"Oldu mu acaba? Sakın fazla durmuş olmasın?"

Müddeti dadım tayin ederdi. Tabii saate bakarak değil, küçücük Sudanlı kafasıyla! Nihayet:

"Eh, dökelim!" derdi; nineyi kolundan tutar, kurna başına götürür, oturur, başlardı tas tas su boşaltmaya... saçlar boyanmış olurdu. Güneşe rastlayınca horoz tüyü gibi kızılımsı, yeşilimsi pırıltılar yapan bir renk... zerdeçal karıştırılmış kına rengi! İşte o hamur kokusu curry'yi, curry de ninemi ve İstanbul'un kadınlar hamamını bana hatırlatır.

Pek küçükken hamama Şüküre ile beni çıplak soktuklarını da unutmuş değilim. İlk cinsiyet farklarını orada görmüştüm. Mini mini kızın –bizim Osmanlı Türkçesinde "cebel-i Zühre" diye anıldığını sonradan öğrendiğim– kabarık karınaltı aklımdan çıkmadı gitti. Büyüdüğümüz ve beraber oynadığımız zaman da hayalini gözümden silemezdim.

Nilgün bu gece çok konuşuyor, hararetle konuşuyor. Neler anlatıyor? Onlara da prensesliğinin uydurma olduğunu mu? Her şey beklenir.

Birdenbire aklımda bir buluş şimşeği çaktı: Nil o değişmeleri ve rolden role geçişleriyle kendine bir şahsiyet, bir orijinallik verdiğine mi kani? Yoksa asıl şahsiyetini bu şaşırtmacalarla daha iyi gizlediğine mi inanıyor?

Anlamak istercesine ve en mütecessis[1] bir dikkatle kendisine bakıyorum: Çok tabii halde; daima tabii.. ne görünmek isterse doğuştan o! Hayır... Nil hasta! Nil'imin akıbeti bir şifa yurdunda tecelli edebilir. Gözlerinde iki üç defa gördüğüm, şaşırdığım, tesiriyle sarsıldığım gökyakut esrarengiz ışık bir delilik şuaı!

Boyuna içiyorum. Şimdi benim gözlerimde de alkolün sabit, mıhlı alevi parlıyor. Hastalığına bir inanmışım ki kendimi şifa yurdunda onu ziyaretine gitmiş halde görüyorum. Beni tanımıyor. Mütemadiyen yakasını üflüyor:

"Püf! Püf!"

Konuşmuyor. Rahat ettiği hissini veren zahiri bir kayıtsızlık, bir durgunluk içinde benliği ıstıraptan burkuluyor. Ruh hastalarının en hazin tablosu budur; sakin deli manzarası!

"Nil! Hasta olma, sen! Her şey ol! Mihrace gözdesi, bar artisti, Açe Sultanı, Hong-Kong kumarhaneleri öksesi, her şey! Hatta benim karın ol... evlenip ayrıldığım kadınların dördüncüsü! Deli olma! Aklın her yerinden daha güzel!"

Ham limon yeşili tuvaletini omuzlarından sadece iki kordela tutuyor. Alabildiğine sırt çıplaklığı ve göğüs açıklığı.. Yarın satacağımız mücevher, şu parmağında ara sıra ışığı beklemediğim zamanlarda gözüme damlayan yüzük mü?

---

1 mütecessis: meraklı

Mücevherat memleketinde bulunduğumuz halde onun avdet masrafını karşılayabilir.

"Prensesin mali vaziyeti nasıldır?"

Nevvab'ın bu sualini pek iyi olmadığına hükmettiğimi söyleyerek cevaplandırdım; fakat yardıma muhtaç sanmadığını da ilave ettim. Seyahat sebebini sordu. Dedim ki:

"Evlenmek olsa gerek. Bana açılmadı."

"Tanışmak ve elimden gelen dostluğu yapmak isterim."

"Müsaadesini alır, size bildiririm."

Benim gibi kadın hususunda her zaman daha uysal, geveze bir adamın çekingenliği gözünden kaçmadı.

Nil bir ara, sezdirmeden Nevvab'ın kıyafetini işaretle ve yersiz kıkırdamalarla güldü; kaşlarımı çattım. Daha gevrek gülüyor. Başımı çevirdim.

Hindistan Nilgün'ün aklını büsbütün zıvanadan çıkartacak.

"Dün gece iyi ettiniz de yemekten kalkar kalkmaz odanıza çekildiniz. Ben de epeyce sarhoş olmuştum; sizin yatmaya gittiğinizi görünce doğruca evime döndüm."

Şehri gezdiğimiz sırada bunları kendisine otomobilde söylüyorum. Devam ediyorum:

"Ha, bir de şuna memnun oldum: Öte salona gitmediğinize... yemek arası, zevkine düşkünler oraya geçer; orada flört ve âşıkdaşlık haddini aşar. Loş tutulan bu yer hoştur ama sizin o halinizde, o meclise iştirakiniz doğru olmazdı. Hele Japonlarla! Önceden böyle bir yer olduğunu ve gitmemeniz lazım geldiğini söyleyecektim, unuttum. Bereket sizi hususi ziyafet salonu Princess's Room'da ağırlamaya kalkmadılar. Fena tesir ederdi."

"Ben bunları biliyordum."

"Kim söyledi?"

Nilgün sağ elinin serçe parmağını gösterdi... Tıpkı mahalle kızı Şükûre'nin yaptığı gibi! Tırnağı manikürlüydü; bana kınalı göründü; amiyane hareketiyle Şükûre'nin parmağındaki yüksük kınayı hatırlattığı için!

Bu sabah otelin bürosundan:

"Prensesin oda numarası kaç?" diye sorduğum zaman tanıdığım memur hayrete düşmüştü:

"Prenses? Hangi Prenses, efendim?"

"Prenses Nilgün."

Hâlâ anlamıyor. Fişlere göz attı, şimdi o soruyor:

"Miss Nil Osman mı?"

Nil Osman! Bulduğu, uydurduğu, takındığı isme bakınız! Demek ki unvanını hakikaten bırakmış; sadece Nil Osman olmuş. Nerede zarf ve kâğıtlarındaki "Nilgün binti Şehzade-i âl-i-Osman"lığı?

Yanımdaki incecik, kıvırcık, fidan kız sadece Miss Nil! Delişmen İngiliz kızı Nil! Japonların masasında İngilizce konuşmadığına göre hâlâ bu lisanı bilmediği sanılan akıl ermez Nil!

Bombay, ben görmeyeli, altı ayda yeni inşaata hız vermiş. Boyuna büyüyor, genişliyor ve yenileşiyor. Fakat her türlü eski eserlerden ve tarihi binalardan mahrum bir sınaat[1] ve ticaret şehri olduğundan turist için halktan başka enteresan ciheti yok. Hintlilerin istila ettikleri bir nevi Akdeniz şehri, bir nevi muazzam Cezayir, İskenderiye! Nilgün'ü Par-

1 sınaat: sanayi

siler mezarlığı menhus[1] "Sükût Kuleleri"ne götüremezdim, tabii...

"Demek hemen yattınız, siz... dün gece?"

"Evet, yorgundum, başım dumanlıydı. Bu yorgunluğuma ve alkol çarpmasına biraz da siz sebep olmuştunuz."

Aldırmıyor; pencereden sokağa dalmış görünüyor. Neden sonra dedi ki:

"Ben yatmadım."

"Ne yaptınız?"

"Acentacılarla birlikte dansözleri görmeye gittik."

Yüzüme baktı ve yerli selamını taklit ederek süratli el hareketleri ve komik bir telaffuzla şunu dedi:

"Adâbires!"

Bu söz "Hoş geldiniz" manasınadır. Yerli muganniyeler odalarına giren ziyaretçileri o sözle selamlarlar; tıpkı Nilgün'ün taklit ettiği telaffuz ve hareketle...

"Congress Exibition Road'a da mı gittiniz yoksa?"

"Yes!"

Otomobili durdurup inivereyim mi?

"... Ama yanımda Dilbeste de vardı."

Ne çıkar? Dilbeste neyi garanti edebilir? İsmini söylediğim yere ecnebi kadınlardan uğrayanlar pek nadirdir. Orası yerli muganniyeler sergisidir. Halılar, minderler serilmiş odalarda muganniye yere oturur, çalgıcılar da... girip çıkanın haddi hesabı yoktur. Başında fes, kılık kıyafet düşkünü bir oğlan –muganniyenin vasıtası– müşterilere sigara ve pan ikram eder. Tutkunlar birbirleriyle rekabet ederek

1 menhus: uğursuz

boyuna para atarlar. Şu var ki Congress Exibition'da fuhuş yapılmaz.

Nil, öfkelenmemi görmemezlikten gelerek ilave etti:

"Hem de en meşhur muganniyeye gittik."

"Şahcihan'a mı?"

"Yes!"

"Böyle daha başka yerlere gitmek niyetinde misiniz?"

"Yes!"

"Dönmekten vazgeçmişe benziyorsunuz."

"Yes!"

"Elması satmaktan da mı?"

"Yes!"

Bağırdım:

"Rica ederim şu 'yes'leri bırakınız, alayı da!"

Ona sormadan şoföre emir verdim:

"Otele!"

Bu sabahlık çektirdiği cefayı kâfi bulmuştu ki itiraz etmedi; sustu; ne dargın, ne de öfkeli oturuyordu. Tac Mahal'e yaklaşıyorduk, dizimin üzerinde duran sağ elimi, kabarmış mavimtırak damarlarına basarak, vücudu kımıldamadan yan tarafıma rastlanan sol eliyle ve gizlice okşadı; bana işittirmek istemediği için alçalttığını sandığım şefkatli sesiyle:

"My dear!" dedi. Bu da mı oyun? Değil! Değil! Her milletten, her ırktan öyle basit, tek heyecanlı, sadece cinsiyeti galip kadınlarla düşüp kalkmışım ki bu mefhum[1] hakkında fikrim yok; varken körleşerek yok olmuş. Nilgün'ü anlayamam elbette... Nilgün, birbirine benzemeyen yüz çeşit, bin

1 mefhum: kavram

çeşit kadın! Her kadın! Hep kadın! Havva'yı lahzada değişerek, birinden ötekine geçerek bütün tipleriyle temsil eden kadın! Dârû[1] ve zehir, mükâfat ve mücazat,[2] Sivâ ve Hürmüz, erkeği kahreden, ona can veren, yine öldüren, yine dirilten madde ve ruh işte şuncağız: Keten eteğinin içinde, yuvarlacık, dürüst, terbiyeli kalçaları oynamadan ağır ağır yürüyen zarif, narin, oyuncak, hiçten şey... Nil!

Ara sıra iş aldığım ticarethane, Afgan ricalinden biriyle dostluğuma güvenerek beni acele Kabil'e yolluyor. Habeş harbi bu gibi müesseseleri telaşa soktu. Rakip müessesenin, faaliyetini zararlı gördükleri bir ajanını atlatmak vazifesiyle gidiyorum. Seyahatim kısa sürecek.

"En geçi yarınki trenle!" dediler. Paraya ihtiyacım olmasa yerimden kımıldamam. Nilgün için, her ihtimale karşı para lazım. Kaderin bir emanetiymiş, korunmak ve gözüm gibi esirgemek mecburiyetinde bulunuyormuşum gibi:

"Ben yokken ne olacak?" korkusu içindeydim. Daha ziyade, "yarın öbür gün başını alıp gidecek. Bir sabah yatağımdan süzülüp kayıplara karışıverecek" endişesine düşen kadınlar tarafından muhafaza olunmaya alışmış bir erkeğin bu hal ve bu telaşı tuhafıma gidiyor. Eskiden öyle bir seyahate can atardım; bir kadından kurtulup başkasını bulmak sevinciyle, yeniliklerle karşılaşacağım diye... Şimdi mahzunum, muhafazakâr oluvermişim.

Aklımdan geçirmedim, geçerse budalalık telakki ettiğim şeyler düşünüyorum: Bir yerde, bir tek kadının yanında

---

1 dâru: ilaç
2 mücazat: ceza

bulunmak. Mesela şu Bombay'da ve şu iki odalı bungalovun içinde. Ne kadar kâfi gelecek! Fakat o kadın Nil olmak şartıyla... Ondan mahrum kalınca Nil'i kuruyuvermiş Mısır gibi çorak, ıssız, hazin bir çöle döneceğime inanıyorum. Yeşillik, ses, bereket, hepsi tükenecek. Birkaç gün sonra içine dalacağım Afganistan'ın Herat ve Küh-i-Baba arasında uzanıp giden Deşt-i Margû yaylası gibi korkunçlukta eşine güç rastlanır öldürücü vadi, benim ruhum olacak. Bir defa ne acayip bir maceraya sürüklenerek, sürünerek geçtiğim o berzahı[1] haşyetle[2] hatırlamaktayım.

Böyle, bungalovumun ön bahçesi gibi suya kanmış karanfil tarhlı bir dünya köşesi oluşuna, daha doğrusu aynı dünyada ikisinin de bulunuşuna hayretle bakıyorum.

Bilir misiniz, Deşt-i Margû'yu aşarken ne düşünüyordum, nereyi özlüyordum? Halamın Paşabahçe'deki asma çardağını! Ona "Çardaklı hala" derdim. "Reçelli hala"dan ayırmak için! Ama ikisi de asıl halalarım değildi; kiracı olarak evlerinde oturup akrabadan fazla ısınıp bağlandığımız kadınlardı.

Eskiden böyle şeylere hangi İstanbullu ailede rastlanmazdı ki? Ev sahipliği ile kiracılık milli ve dinî bir tesanüde[3] yol açar, sağlam dostlar kazandırırdı.

Biz, çınaraltı ve havuzbaşı kadar asma çardaklarından hazzeden nesillerin evladıyız. Çocukluğumda İstanbul'da kır evi yoktu ki bahçesinde bir çardaklı asma bulunmasın; altında çardak keyfi sürülmesin. Hele yaşlı kadın ve erkek

---

1 berzah: kıstak
2 haşyet: korku
3 tesanüd: dayanışma

için çardak gölgesi bir ihtiyaçtı; yaz mevsiminin en tatlı saatlerini çardak altında geçirirler; kahvelerini, en fazla lezzet duyarak yine asma gölgesinde içerler; sigaralarını veya çubuklarını da o, coşkun taze yaprakla örülmüş tavanı başlarının üstünde buldukları zaman ayrı bir keyifle tüttürürlerdi.

Asma çardağının gölgesi ne kadar sık olsa daima güneşli gibidir; ışıldak, adeta ültraviyoleli, hassalı[1] bir gölge... çürük veya haddinden yüklü, başa ağırlık veren, omuza çöken gölgelerden değil. Yeni moda, Avrupa'dan sokulmuş sarmaşıklar gibi kuytuluğunda insanı da saracak, boğup kaplayacak, böcek ve kertenkele yuvasına döndürecek acı yeşil, ifratlı bir gelişme yoktur. Gölgelerin en nazlısını, en ferahını asma çardağı altında bulursunuz.

Bu çardaklar bizi, yalnızsak hoş düşüncelere, ahbap arasında bulunuyorsak tatlı konuşmalara sürükler. Gölgesinde konuştuklarımız gibi yiyip içtiklerimizin tadı bambaşka olur, sanki... ayrıca çardak ne kadar basit, iptidaî şekilde yapılmışsa, hatta az çok haraplaşmışsa o derece güzel görünür.

Halamın asma çardağı Paşabahçesi üzerinden Boğaziçi'ne doğru uzanmış bir çıkıntıya kurulmuştu. Çardak tahtların en rahatı, asma taçların en hafifiydi. Şepsafa Hanım kul cinsiydi; yani eski halayıklardandı; azat edilmiş, evlenmiş, ev bark sahibi olmuştu. O tahtın ve tacın hükümdarıydı, şimdi...

İşte Deşt-i-Margun'u hep, Paşabahçesi'ndeki çardağın gölge, yeşillik ve serinliği gözümde tüterek, bir serap imişçesine peşi sıra koşarak bin bela geçmiştim.

---

1 hassa: özellik

Beykoz'dan İstanbul'a götürülmek üzere iyi su damacanaları yüklemiş mavnaları ve bunları sürükleyen lagar romorkörü görür gibi olarak!

Ticarethaneden çıktım. Saat on bir... gideceğimi Nilgün'e haber vermek, randevu istemek lazım. Rastgele bir telefona koştum. Bombay'ın neresinden olsa ücret vermeden telefon edebilirsiniz; hiçbir mağaza muhavere[1] ücreti almayı hatırından geçirmez.

Otel santralından gelen cevap inanılır şey değildi:

"Bu müşteri oteli terk etmiştir."

Niçin? Ne zaman? Büroyu istedim ve ismimi söyleyerek –beni pek sık gittiğim yerlerden olduğu için tanırlar– sordum:

"Miss Osman nereye gitti?"

"Bir saat evvel Hiro-Maru vapuruna... Kolombo'ya gidiyorlar."

Ahizeyi hiddetle kapadım. Hiro-Maru bir Japon vapurudur; Nil'i Japonlar götürdüler... Dünkü el okşayışı bir veda lütufkârlığı imiş, meğer! Bitti mi artık şu acayip Nilgün Sultan masalı? Acayip ve tatlı hikâye? Nil cenupta bir adaya, ben şimalde bir kasabaya gidiyoruz. Koca Hindistan bütün uzunluğu ile ve Umman Denizi bütün genişliğiyle aramızı açıyor; açtı.

Derhal bir otomobile atladım; limandayım. Rıhtıma yanaşmış veya açıkta demirlemiş irili ufaklı teknelere acele acele göz gezdiriyorum. Hiro-Maru'yu seçemiyorum. Enginde bir vapur var. Geliyor mu gidiyor mu? Liman kalemine başvurdum: "Japon bandralı Hiro-Maru nerede? Şu giden mi?"

---

1 muhavere: konuşma, söyleşi

"Evet. Demir alalı üç çeyrek oldu."

"Kolombo'ya mı gidiyor?"

"Evet."

Ümitle soruyorum:

"Oradan yine buraya mı dönecek?"

"Hayır. Singapur ve Hong Kong'a uğrayarak Şanghay'a gidecek."

Elimle dizime vurdum: Nilgün sahiden deli veya sandığımdan daha maceraperest! Ufka bakıyorum: Gidiyor mu Nil şimdi? Şu vapurun içinde, tıpkı Conte Verdi'deki gibi Nil mi var? Daha dün, bu saatte otel kapısı önündeki güzel siluetine hayranlıkla bakakaldığım Nil? Muganniye Şahcihan'ı taklit ederek söylediği:

"Adâbires!" sözü kulağımda çınlıyor ve sinirlendiğim "yes"lerini bir daha işitmeyeceğimi düşününce "niye susturdum?" diye kendime levm edeceğim[1] geliyor.

Bir kadeh sek viski yuvarladım, bir daha, bir daha... bir bir üstüne dört kadeh. Ne yapacağım? Aklımı başıma toplamaya çalışıyorum. Az sonra yeni bir ümit belirdi. Tac'a girdim. İstanbul'da Hint abanisi satarak epeyce para yapmış bir Müslümanın oğlu olan resepsiyon memurlarından Ahmet'i buldum:

"Bütün eşyalarını da alıp götürdü mü?" diye sordum. Kimden bahsettiğimi birden anlamadı.

"O," dedim, "prenses midir, miss midir, Nil midir? İşte o kadın! Uykuda mısın? Anlasana!"

Gözlerim dönmüş, korkunç haldeyim, muhakkak. Sakin, cevap verdi: "Hayır, efendim. Odayı terk etti ama büyük

1 levm etmek: kınamak, azarlamak

bavullarını, mal armuvarını[1] bıraktı. İcap ederse telgrafla adres bildirecek; biz de oraya göndereceğiz."

"Hesabı?"

Yine anlamıyor bu adam... Yüzüme bakıyor!

"Senden hesabını kapattı mı diye soruyorum? İngilizceyi unuttun mu?"

"Kapatmasından tabii ne olabilir, efendim? Dağıttığı bahşiş hesabından fazla tuttu."

Yüzüğü satmış galiba... Çok kaba muamele ettiğimin birdenbire farkına vararak:

"Affedersin dostum," diye özür diledim, "bugün bir aksiliğim var. Senin Türkçe bildiğini unutan benim. Sersemlik bende!"

Bunları Türkçe söylüyorum ve başımı kulağına uzatarak tekrar soruyorum:

"Giderken parmağında iri taşlı bir yüzük dikkatine çarptı mı?"

"Prenses zarif ve sade giyinmişti; üzerinde mücevher yoktu. Ellerini bilhassa unutmadım. Ayakta durarak bir mektup yazarken uzaktan bakıyordum."

Yine ümit: Bana yazmış olmasın?

"Kimeydi o mektup?"

Cevabı geciktiriyor, yine kızacağım, galiba...

"Dostunuz Nevvab Hazretlerine bırakılmak üzere yazdılar."

Neler olmuş, yirmi dört saatten beri! Neler de neler! Seyahat kararı, Nevvab'la tanışıp mektuplaşma, muhakkak daha bilmediğim bir sürü şey! Nevvab'a mektup yazıyor;

---

1 armoir (Fr.): büyük bavul

bana selam dahi yok. Hışımla yürüyorum; otelin altındaki sıra mağazalardan geçiyorum. Kuyumcuya girdim. Onlar da beni sayarlar.

"Dün öğleden sonra veya bu sabah size tek taşlı pırlanta bir yüzük satmak isteyen oldu mu?"

Dükkânın loşluğu yüzümü soğuk suya batırılmış bir tülbent gibi serinletti. Zaten içerde bir gül sirkesi rayihası duyuluyor. Yarı eczane ve ateşli hastalık kokusu...

"Hayır. Bir nişandan başka şey satın almadık."

"Ne nişanı?"

"Bir Türk nişanı.... Sultan Abdülhamit zamanının nişanlarından."

"Göreyim."

"Buyurunuz."

Kırmızı deri kaplı bir mahfaza, üstünde yer yer yaldızları dökülmüş veya kararmış bir Osmanlı arması... mahfazanın kanca mıdır, kopça mıdır, neyse, o ıvır zıvırını açmaya çalışırken takılan tırnak bir teneke sesi çıkardı; billur gibi titreyen, fakat asaletsiz bir tanin![1]

Vişne çürüğü kadife üzerinde mücevherli mineli nişan, olan biten işlere kayıtsız yatıyor.

Mücevherler ve murassa[2] nişanlar bana bu hissi verirler: Kayıtsızlık! Göğüse takılı iken, vitrinde ve kasada dururken, satılırken daima kayıtsızdırlar. Duygusu körleşmiş parlak odalıklara benzerler. Sahibine ısınmayan, etrafına aldırış etmeyen, yalnız kendi güzelliğine meftun, onunla mağrur, hodbin, taş yürekli şeyler!

---

1 tanin: tınlama, tını

2 murassa: değerli taşlarla süslü

Tetkik ediyorum: Nişanın ortasındaki altın plak üzerine Abdülhamit'in tuğrası nakşedilmiş; altında beyaz mineden bir defne dalı. Ucundaki kordon bağı yeri de yine beyaz mine. Her tarafına küçük küçük elmaslar kakılmış. Şıkır şıkır!

Nilgün'ün babasından kalmış olacak. Nil gerçekten Sultan! Bu nişan Hanedan-ı âl-i Osman nişanıdır; hanedandan ve hükümdarlardan başkasına verilmez. Evet, Nilgün'ün aile yadigârıdır. Zira "Kim sattı?" sualime karşı kuyumcu:

"Orta yaşlı, kibar tavırlı, yakışıklı bir kadın. Bozuk bir Fransızca konuşuyordu." cevabını vermişti. Muhakkak Dilbeste'dir. Heyecanla, bir solukta sordum:

"Kaça aldınız?"

"Tarihî kıymetini göz önünde bulundurarak 1400 rupi verdik."

"Aynı fiyatla bana devrediniz!"

Neden böyle söyledim? Kendim de şaştım ve söylediğime pişman oldum. Kuyumcu patronunun, patron benim yüzüme bakıyor.

"Bu kadar değmez ama bir hatıra olarak alacağım, memleketimin hatırası..."

"Şey, efendim, üstündeki Sultan Abdülhamit tuğrası sayesinde çok alıcı çıkar. Nevvab'lardan, Müslüman zenginlerden, hatta ecnebilerden..."

Vazgeçsem ya... Hayır ısrar ediyorum:

"Veriniz. Size başka müşteriler bulurum, kâr ettiririm."

Komisyonumu vermeleri şartıyla bunlar yaptığım işlerdendir. Memnun görünmeyerek, daha doğrusu başlarına bir mesele çıkarmadan çekinerek razı oldular. Derhal bir çek imzaladım; kutuyu aldım.

Bankadaki param bu 1400 rupiyi, yani 100 İngiliz lirasını tediyeye[1] müsait değildi.

Hayatıma o gibi hadiseler çok karışmıştır.

Aylarca çalışarak teminine muvvaffak olduğum iyi vaziyetimi böyle, pek de zaruri sayılamayacak bir şey için berbat ettiğimin haddi hesabı mı vardır?

Ya birdenbire, adeta durup dururken şuuruma hâkim olup her emrine ram eden şeytana uyarak yaptıklarım? Çektiklerim? Fransızların "Coup de téte" dedikleri o mecnunluklar?

Bir defa racalardan birinin refakatinde tahtırevana binmiş, âlâyı vâlâ[2] ile bir gezintiye çıkmıştık. Sanskritçede "Çangada" denilen ve çöl manasına gelen ağaçlar, otlar, sarmaşıklar sahrası! Meysur bölgesinde, Madras üstündeyiz; Çengelistan içinde! Ne oldu, bilemiyorum, racanın münasebetsiz, şımarık hareketlerine kafam kızdı. Bir terbiyesizleşmişti ki...

"Asaletlum," dedim, "sizin ruhunuzda bir filban[3] ruhu yaşıyor!" dedim ama bittim. Ne yapacaktı? Şunu yaptı:

"Efendiyi indiriniz; bizden ayrılmak arzu buyurdular!"

Emir, muhafızına verilmişti. Çengelistan içinde tek başına bırakılan bir adam, bir yabancı! Hemen hemen bir idam hükmü... Söylemiştim a, inadım tuttu mu hayatımı hiçe saymaktan çekinmem.

İtiraz etmedim; sükûnetle yere ayağımı bastım, racayı müstehzi[4] bile görünmeyerek selamladım. Ben gerisin geri,

---

1 tediye: ödeme
2 âlâyı vâlâ: padişah alayı, yüce alay
3 filban: fil bakıcısı
4 müstehzi: alaycı

hiddetin tesiriyle fütursuz dönerken alay, olanca heybetiyle yoluna devam ediyordu. Fillerin ayakları altında çatırdayan dal seslerini uzun müddet duydum. Sonra, işte, filmlerden bildiğiniz o, sessizliği, sesliliği kadar korkunç gizli mahşer! Hayvanlar âleminin katliam labirenti!

Bereket racanın, galiba cesaretimi beğenerek yahut İngiliz otoritesinden çekinerek kafileden ayırıp yolladığı adamlar, beni beraberlerinde getirdikleri file bindirdiler; ilk kasabaya ulaştırdılar. Bu genç raca evlendiği bir Avrupalı kadını zehirlediği şayiasıyla[1] zaten mimli idi.

Hindistan'ın yakın tarihinde bir mihracenin tahtından atılmasına sebep olan bir vaka vardır: İndor Mihracesi rakkase Mümtaz Begüm'e tutulmuş ve aynı kadını seven Balwola'yı Bombay'ın Hanging Garden - Asılmış Bahçe köprüsünden geçerken öldürmüştü. Mihraceler hakkında dava açılamaz. Fakat Mümtaz'ın anası hem zengin, hem inatçı bir kadındı; Kral naibine Londra'ya başvurdu. Nihayet katiller asıldı ve mihrace de azledildi. Kolombo'ya sığındı.

Şimdi Nil'in gitmekte olduğu Seylan Adası'na...

Benim bungalovum da Hanging Garden'ın bulunduğu Malabar Hill semtinde, deniz kenarındadır; zenginler semti! Ağa Han'ın köşkü de buradadır; zengin Müslümanlar, Parsiler, Hintliler ve İngilizler de burada otururlar. Otomobille Tac Oteli'ne yedi dakikalık bir yer...

Eskiden Cuhu'da otururdum; plaj civarında. Uzak buldum. Cuhu, Bombay eğlence yerlerinde içip içip kafaları tütsülenen insanların gece yarısından sonra gittikleri bir nevi Florya veya Büyükdere'dir.

---

1 şayia: söylenti

Nilgün gidiyor... Buram buram tarçın kokan adaya! Bana iki defaki seyahatimde memleketimin tavukgöğsünü ve sıcak salebini düşündüren Kandi Adası'na. Taze tarçının nasıl, bambaşka, uçucu, eterli, ferahlık ve hafiflik veren, aynı zamanda cinsi zevke hitap eden bir rayihası olabileceğini Seylan'a gitmeyenler bilemezler. Onu buraya götürmeyi ben kuruyordum; Kâbil dönüşü elime geçecek parayı bu seyahate ayıracaktım. Hatta hiçbir zaman yapmadığım tasarruflara, cimriliklere katlanarak paramı çoğaltacaktım.

Olamadı; Nil gitti. Tekrar gelecek mi? Şüpheli.

Nişan mahfazasını sımsıkı yakalamış, evime dönüyorum. Kafamın içi hem dolu, hem boş; anlatılmaz haldeyim. Dolu... Fakat boşluğunu duyuyorum; boş... lakin ağırlığı altındayım.

Evet, neler olmuş dünden beri? Nevvabı nasıl tanımış? Bir gecede seyahate nasıl karar vermiş? Yoksa beraberce şehri gezerken hepsini çoktan mı tasarlamıştı? Asıl gücüme giden bana işi sezdirmemesi ve iki kelimelik bir veda mektubu bırakmaması! Telefon mu edemezdi? Nişanı neden delaletime lüzum görmeden satıverdi? Benden çekiniyor, kaçınıyor, kaçıyor mu? Niçin?

Bir türlü mana veremiyorum. Hangisine yetişebilirim? "Niçin"ler o kadar çok ki! Sıcağa aldırmadan yürüyorum, yürüyorum.

Eve girişimden "boy" korktu.

"Sizi telefonla Taç'dan aradılar" diyordu, anlamıyordum.

"... Bir telsiziniz varmış."

"Telsiz mi? Daha evvel haber veremez misin? Dilini mi yuttun?"

Otelin numarasını çevirdim; ne zormuş büroyu bulmak? Kızlara da çıkışıyorum. Nihayet cevabı aldım:

"Evet, bir telsiziniz var."

"Açınız! Hemen okuyunuz!"

Okuyorlar; haykırıyorum:

"Tekrar ediniz! tekrar ediniz!"

Tekrar edilecek nesi var? Üç kelime: "Siz olmadıkça tatsız."

"İmza? İmzayı okusanıza!"

"Okuduk ya, efendim: Nil."

"Nereden çekilmiş?"

Bunu pek iyi bildiğim halde yine soruyorum. Nil bu? Başka bir vapurda olabilir. Hayır, tamam... Hiro-Maru'dan.

Boy'un kafasını iki elimle tuttum, sarstım: sevinçten! Ona dedim ki:

"Ben olmadıkça tatsız! Anladın ya: Beni arıyor!"

Anlamıyor ama anlamamasından hoşlanıyorum. Ne çok manalara geliyor o üç kelime? Şimdi Nilgün'le aramda hava dalgaları işliyor. İki saattir, bozuk, sönmüş bir radyo başında gibiydim. Bütün yollar açık; bütün istasyonlarda müzik var; bütün dünya neşeli, artık! Dün, otomobilden ineceği sırada elimi okşamasındaki şefkati, muhabbeti ne mükemmel sezmiştim! Erkeğin elini o şekilde okşayan kadın seven kadındır. Sevmeyen bu arzuyu duymaz; bilakis tiksinir. Birine elini sürmek ihtiyacını duydu mu kadın? Sizindir! İster maşuka, ister dost, ister kardeş, herhalde sizin göğsünüze başını koymaktan hazzedecek bir sevgilidir.

Sevgili Nil... Yavrum, kızım, maşukam. İncim!

Muhafazayı açıp boy'a içindekini gösteriyorum:

"Bak, Sultan Abdülhamit Han'ın hanedan azasına verdiği nişan! O büyük Padişahın... hakiki son halifenin! Hani Müslümanların camilerde okunan hutbelerde ismi geçtikçe ömrüne dua ettikleri ulu hakanın! Tuğrası şu işte: Elgazi Abdülhamit Han sani bin Abdülmecit Han!"

Birden farkına vardım: Boy'a Türkçe söylüyorum. Şimdi de anlıyor görünerek dinliyor, zavallı...

"Al, bu senin!"

Ona tabiidir ki nişanı vermiyorum; pantolonumun cebinde ne varsa masanın üstüne dökmüş, paraları işaret ediyorum: "Pese"ler, "âne"ler; aşağı yukarı 13 rupi, yani bir İngiliz lirası... sevinsin çocuk!

Benim boy, en makbul boylar gibi Hindistan'ın Portekiz bölgesinden, Govalı bir Katoliktir; İngilizce bilir.

Nil'e cevap vermeli miyim?

Verip vermemek hususunda henüz karar almamış olmakla beraber on kadar müsvedde karaladım; kimini yırtıp, kimini buruşturarak sepete attım. Çoğu, yersiz sözler: "Mesut ettiniz, nişan kutusu bende" "Teşekkürler, dönüşünüzü bekliyorum", "Siz olmadıkça yaşamıyorum", "En samimi temenniyatımla.."

Sonunda şunu makine ile yazdım: "Ömrüm oldukça emrinizdeyim"..

Boy, Tac Oteli altındaki posta merkezine koştu; koştu denilemez, uçtu. Aynı zamanda telsizin kâğıdını da alıp getirecekti.

Buna Nil'in eli sürülmemişti ama enginden gelen sevgisi, içinde yazılıydı. Benimkini alınca ne diyecek acaba? "Çıl-

dırttım!" mı, yoksa "Zavallı" mı? Ne derse desin... beni yine düşünecek ya!

Düşünüldüğümü, düşünüleceğimi düşünmenin keyfini çıkararak odama kapanmış, telsiz denilen icada secde halindeyim.

Nikbinliğim akşama kadar heyecan şeklinde devam etti. Fakat iki milyonluk şehir, lambaları yanmaya başlarken her büyük şehir gibi bir kısım mahalleri susup bir kısım uğultusunu arttırınca beni bir durgunluk kapladı.

"Nilgün dönmez!"

Bu kanaati veren, zihnime hançer keskinliğiyle saplanan bir faraziye idi: Conte Verdi'deki Cavalı genç, onu memleketine davet etmişti! Nil, Seylan'da durmayacak, aynı vapurla Batavia'ya gidecekti! Bu kumpas, her zaman olduğu gibi benden gizli kurulmuştu! Peki ama Bombay'a neden indi? Neden olacak: Hindistan hakkında bir fikir hasıl etmek için! Tesir hoş olmayınca ilk hareket eden ve kendisine belki de azami teshilat[1] gösteren Yushen Kaishen acentasının teklifini cana minnet bildi; sevimli maymununun yanma koşuyor!

Peki ama eşyasının hepsini ne sebeple götürmedi ve niçin bizim Nevvaba mektup bıraktı? Bunlar avdetini ümitlendiren alametlerdendir. Şu var ki Nilgün kadar çok fikir –fikir mi, sade?– çok ruh değiştiren ve her değişmesinde bir evvelkini hiç yaşamamışa dönen kadınla alametler ve ihtimaller üzerine ümit kurulamaz.

Artık tevekkül halindeyim. Önce nikbinlik, sonra bedbinlik ve şimdi de hayatımda daima olduğu gibi kadere rıza. Ma-

1 teshilat: kolaylıklar

ceracının ömür safhaları hep bu vecheleri[1] takip eder. Ayın arz etrafındaki devirlerinde geçirdiği monoton safhaların eşi...

Nil bir varmış, bir yokmuş. Telaşım ve hırsım mantıksızdı. Ne çare, ben o bardağa benziyorum ki musluğu çok açılan bir çeşmeye uzatılmışcasına hiçbir zaman ölçüsüne göre dolduğunu göremezsiniz. Suyun çoğu, akar gider; içinde kalan daima yarıdan aşağıdır.

Ama o delicesine, taşa kabara, şakır şakır, israflı akış ne kadar keyiflidir!

Size şunu söylemeyi unutmuşum: Kuyumcu nişan bedeli olan yüz rupiyi almak için bankaya gittiği zaman eli boş dönmeyecektir. Zira bizim ticarethanenin evime yolladığı harcırahı sıcağı sıcağına hesabıma geçirtmiştim. Fakat seyahate pek cüzi bir para ile çıkmak zorunda kalıyordum. Yarı yola kadar ya götürür, ya götürmez...

Mazbut, intizamperver adamların böyle bir hadise karşısıda akılları başından gider; gözlerine uyku girmez; benim kategoriye, benim gibilere ise vız gelir. Biz paraya hem çok ehemmiyet veren, hem de onu hiçe sayan adamlarız.

"Para!" diye yapmayacağımız kalmaz; sonra da o parayı –her sabah aynı miktarını baş yastığımız altında bulacakmışçasına– harcayiveririz. Harcamak mı? Hayır, birine ihsan ediveririz. Meteliksiz kalacağımızı bildiğimiz halde jest yapmak bayıldığımız iştir. Hele işe izzetinefis meselesini de karıştırırsak!

İzzetinefsini en çok kıranlar, çok defa onun şerefini en fazla koruyan, hatta yükselten insanlardır. Hem ne pahasına!

1 veche: yön, taraf

Bu tiplere daha ziyade bizler arasında rastlanır. Kusur şurasındadır ki iş, izzetinefis meselesi yapılmaya ekseriya değmez.

Mesela bir defa, Şanghay'da iken o yüzden başıma geleni hiç unutamam:

Bir kumarhanede poker oynuyorduk. Kaybettim, kazandım; yine zarara düştüm; tekrar kendimi toparladım. Kaprisli bir şans –Nil gibi– bir teveccüh ediyor,[1] bir kaçıyordu. Nihayet iyi vaziyette iken karşımdaki Brezilyalı esmer güzeli kadın rölans etti. Ben sürrölans yaptım. Yine arttırdı. Bir lahza şaşaladım ve akabinde:

"Rest!" dedim. O kare bulmuş; ben bir kenti bozarak iki kâğıt almak şartıyla floş ruayal yapmıştım; bir servet kazanıyordum.

Fakat kara gözlü koket itirazımsı bir hal takındı:

"Geç gördünüz!" diyor, yüzüme bir hilekâr veya gangster imişim gibi iğrenircesine bakıyordu. Tepem attı. Fişleri –benimki de dahil– topladım, bir küme yaptım; sonra kumarhane müdürünü çağırdım, yığını işaretle dedim ki:

"Pour le personnel!"

Hepsini müstahdemin ve hademeye bırakıyordum. Hayret ve hayranlıkla açılmış gözler karşısında kalkıp yürüdüm.

Ertesi sabah bavullarını otele bırakarak kaçan ve haftalardır bir Rus barının siymiş köpek kokan mutfağında mayonez çanağını karıştıran serseri bendim.

Asıl tuhaflığa bakınız ki, otelden sıvışmışım, dişi kahveci güzeli milyoner peşinden yelyeperek yelken kürek oraya gelmiş. Jestim ve yeşil gözlerim için herhalde!

---

1 teveccüh etmek: yönelmek, ilgi göstermek

Şimdi tahlil ediyorum da güzel kadının bana kayıtsız duruşundan o çılgınlığa tutulduğum neticesine varıyorum. Kadın tarafından sevilmeye alışmış erkek, erkeğe düşkün olan kadının kayıtsızlığına tahammül edemez; bunu zevalin başlangıcı sayar.

Otelde buluştuğum Nevvab bana dedi ki:

"Şimale gidiyormuşsunuz..."

"Evet. Kim söyledi?"

Aldığım cevap karşısında durakladım. Siz de inanmazsınız ve şaşırtmak için uydurduğuma hükmedersiniz. Hikâyem o kadar uydurulmuşa benzemek istidadını[1] göstermeye başladı ki! Nevvabın cevabı şu idi:

"Miss Osman söyledi... dün gece."

"... Ama ben kendisine haber vermemiştim; veremezdim, zira seyahatim ikindi üstü kararlaşmıştı. Sultanı öğleden sonra hiç görmedim; telefonla konuşmadığım gibi mektup da yazmadım. Acayip şey!"

"Belki de acayip bir ciheti yoktur. Gizli bir yolculuk değil a... biri söylemiştir."

"Öyle olmalı..." dedim ama ısrar etmemek için! Bu seyahati pek de açığa vurulacak basit meselelerden saymam. İngiliz müessesesi, bana Japon acentasının gizlice çalıştığı bazı işleri akamete uğratmak[2] vazifesini vermişti.

"Bana büyük bir zattan bir name getirmişlerdi. O münasebetle tanıştık; buraya tekrar dönerlerse mevkilerinin icap

---

1 istidat: yetenek

2 akamete uğratmak: sonuçsuz bırakmak

ettirdiği tazimde tabii kusur etmeyeceğim. Zaten Seylan'ı ziyaretleri münasebetiyle de tertibat aldım."

Hem konuşuyor, hem –sofrada bulunduğumuzdan– bir nevi baharlı biberli, içine Curry doldurulmuş muska börekleri, "samûsa"lar atıştırıyorduk. Kuvveti içkiye vermekten başka çare yok! Nil'e kim haber vermiş, gideceğimi? Beni o derece yakından mı takip ediyor? Hangi sebeple? Nevvaba bir mektup getirmiş de benden niye gizli tutmuş? Halbuki bizi bir arada görmüştü. Nedir bu haller? Hayatımın hiçbir devrinde kendime bu kadar sual sorduğumu, sormuş olsam dahi cevaplarını bulamadığımı hatırlamıyorum.

"Miss'in döneceği tarih malum değil mi?"

"O da bilmiyor. Pasaportu bütün İngiliz müstemlekelerine şamil."[1]

Nevvabın Nilgün'den pek hürmetle bahsetmesine memnunum. Bir yandan çektirdikleriyle kahroluyorum, bir yandan haysiyetini korumuş görmekten sevinç duyuyorum. Düpedüz âşıklık, bu! Çektirmediğimi bırakmadığım kadınların ahına uğradım... cezası!

Ertesi günü saat 10.00'da hareket edeceğime rağmen pek geç, yediye doğru eve döndüm, hiç uyumadım. Nil'i düşündüğüm için mi? Hayır: Kendimi oyuna verdiğimden dolayı! Harcırahımdan kalan para da bu suretle gitti. Bereket Peşaver'e kadar biletimi bir gün evvel almış, cebime koymuştum. Trene boy'dan geri aldığım 13 rupimle bindim. Nişan yanımda idi; şimalde Müslümanlık kesiftir;[2] muhtaç kalırsam birkaç misline satarın; elimi öpen alır.

---

1 şamil: kapsayan, içine alan

2 kesif: yoğun

Bu sefer Bombay'dan ayrılışım eskilerine benzemedi. Nil orada bulunmamakla beraber varmışçasına içimden bir şey koptuğunu duyuyorum. Ömrü müddetince, doğduğu yerden başka dünyanın tek köşesini benimsememiş bir adamı nasıl etmişti de bir şehre bağlamıştı? Yalnız üç gün kaldığı şehre! Bombay'ı benim sevgili şehrim yapmış, ayağını basması buna kâfi gelmişti.

Tren penceresinden uzanan başım –görmüyorum ama biliyorum– sevgilisini bırakıp gidenlerin hüznünü taşıyor. Boy bile fark etti, galiba... İçinden:

"Sahab, eski efendime benzemiyor; Avrupa'dan şeytan çarpmış halde döndü!" demiştir. Doğru: Büyülenmişim ben...

Size daha evvel şunu anlatmam lazımdı: Dün sabahleyin kumarhaneden çıktığım sırada daha üç saat vaktim olduğunu hesaplayarak Mohammed Ali Road tarafındaki Müslüman misafirhanelerinden birine uğramıştım.

O misafirhanelerden bir kısmı buradadır. Yolcuya boş oda verilir; eşyasını ve yatağını kendisi getirmekle mükelleftir. Pek cüzi bir bedelle haftalarca kalırsınız. Bilhassa hac mevsimi misafirhaneler tıklım tıklım dolar.

Hilkat Paşa ile Zekeriya Bey orada otururlar; bir odada şiltelerini yere sermiş, sonsuz bir bekleyiş halinde!

Kimlerdir bunlar? Kendi rivayetlerince Hilkat Paşa Sultan Vahidettin'in Başmuhasibi, Zekeriya Bey de Padişahın kayınbiraderidir. Yalan! Hindistan'a gelen kâselisler[1] hep böyle unvanlar takınırlar. Şu var ki, ikisi de –ne paşa, ne

1 kâselis: çanak yalayıcı, dalkavuk

kayınbirader– alelade eşhastan[1] olmalarına rağmen sarayı, hanedanı ve mensuplarını epeyce tanıyorlar. Herhalde alakaları yok değil. Hademe haşeme kabilinden hizmetinde bulunmuş olacaklar.

Hilkat, remil[2] döker, zayiçe[3] çıkarır, okur üfler, Türkiye'de padişahlığın yakında tekrar kurulacağını gaipten haber verir. Zekeriya, diplomatlık tasladığından Avrupa hükümetlerinin, başta İngilizler, hilafeti yeniden nasıl âl-i Osman'a vereceklerini ispata çalışır. Kara cahil ve ölesiye mürteci bunaklardır. Misafirhaneye gelen Müslüman Hintlilerden para sızdırarak kût-i layemut[4] yaşarlar.

Sabah namazını kaçırmadıkları için uyanmışlardı. Ara sıra yaptığım gibi kilimin altına üç âne sokuşturdum; görmemezlikten geldiler ama sevinçten yüreklerinin hopladığını biliyorum.

Bu imparatorluk döküntülerini niçin ziyarete gitmiştim? Belki sizin de tahmin ettiğiniz gibi Nilgün'ü konuşmak için!

Kısa bir hoş beşten ve kafalarına uygun tavizlerden sonra dedim ki: "Paşam, hanedan azasından bir Şehzade Rükneddin Efendi var mıydı?"

"Olmaz olur mu? Sarayı Arnavutköyü ile Kuruçeşme arasında idi; genç yaşta vefat etti; etmeseydi bugüne bugün dördüncü veliahtımızdı. Cenabı Hak mekânını cennet etsin. Tavuskuşu ve papağan meraklısıydı; onun bahçesindeki beyaz tüylü, sorguçlu tavusların Hindistan'da bile eşi yok!"

---

1 eşhas: şahıslar, kişiler
2 remil: kumda birtakım çizgiler çizerek fala bakma
3 zayiçe: yıldızların yerlerini ve durumlarını gösteren çizelge
4 kût-i layemut: ölmeyecek kadar yiyerek

"Çoluk çocuğu ne oldular?"

Remil dökercesine önüne dikkatle bakarak ve acayip bir vecd hali alarak kınalı sakalını sıvazlaya sıvazlaya düşünüyor. Söze, burnunu çekerek Zekeriya Bey karıştı; burun çekmeden konuşamazdı:

"Oğlu Şehzade... vallahi adı dilimin ucuna geliyor ama bulamıyorum, evvelki sene İtalya'da rahmeti rahmana kavuştu. Mübarek naaşım Şam'a getirip Sultan Selim Camii haziresine defnettiler. Bir de kerimesi olacak..."

Paşa tasdik makamında başını sallayarak:

"Vardır; hatta şimdi aklıma geldi, Civanbahtın irtihalini[1] müteakip dünyaya gelmişti. Vahidettin Han'ın 'Delişmen Sultan' diye sevip okşadığını gözlerimle görmüştüm. Beş, altı yaşlarında idi; bugün hesabıma göre yirmi biri, yirmi ikisi içinde olacak."

Doğru. İkisinin de söyledikleri hakikate uyuyor. Nilgün'nün hasebi, nesebi hakkında şüphelenmemden utanıyorum. İçimden:

"Benim güzel Nil'im! Delişmen Sultanım!" diye söyleyenerek misafirhaneden çıktım. Cebimdeki sigara paketine usulcacık son üç ânemi de koyup yere bırakmayı unutmayarak...

Peşaver, Afgan hududunda merkez istasyonlarından en mühimidir. Burayı bulmak için ne kadar yol alacağım! Bütün merkezî Hindistan'a, Racputana, Pencap, Kaşmir'le Kâfiristan arasına sokulacağım. Kaç gün, kaç gece!

Ya sonrası? Otomobilin bir saniye sarsılıp zıplamadan geçmediği ıssız, korkunç yol? Berbat... Benim halim berbat-

1 irtihal: göç etme, ölüm

laştı. Seyahat mihnetinden[1] dolayı mı? Ne münasebet: Yayan bile gitsem aldırmam, yolculuk gönül üzüntüsünü dindirir, derler; köhne laf.. arttırıyor işte!

İki kişilik vagonda tek başımayım. Benim boy, masamın üstündeki henüz göz atamadığım gazete ve mecmuaları bavulumun birine koymuş. Garda aldıklarım da var. Aklıma bir şey geldi; eski tarihli *Times of India*'nın cemiyet hayatı ve gelen gidenler sütununu araştırıyorum. Bu gazete Hindistan'ın en fazla tirajı olan neşir vasıtalarındandır; son tekniğe uygun kurulmuş matbaası bütün öbür gazetelere taş çıkarır. Buldum: Birinde ondan bahsediliyor. Conte Verdi'den çıkıp Tac Oteli'ne misafir olanların başında ve Japon vapuruyla gidenler arasında ismi yazılı:

Miss Nil Osman

Kaptan Garjoulo, Nilgün'de bir Prenses pasaportu olduğunu söylemişti. Peki, niçin artık kısaca Miss Osman?

İkinci bir pasaport da mı taşıyor? Yoksa gazeteler acentenin verdiği ismi mi kaydetmişler? Peki ama bana ne oluyor? Onunla bu derece uğraşmamı icap ettirecek sebep yok; ne nikâhlandığım, ne de seviştiğim bir kız. Ne evlenmem ihtimal dahilinde, ne de beraberce yaşamaklığım.. tekrar göreceğim bile şüpheli.

Fakat kafama da, kalbime de dinletemiyorum, anlatamıyorum ki! Oturamıyorum, yatamıyorum, uyuyamıyorum ki! İkide bir kapıya saldıracak, dışarıya atlayacak gibi dolaşıyorum, sarkıyorum, tekrar dönüyorum; hep ayaktayım.

1 mihnet: sıkıntı, eziyet

Termos şişesine doldurulmuş White Label çoktan tükendi. Şimdi Gardenal hapları yutuyorum. Azıcık sakinleşeyim, azıcık uyku kestirebileyim diye!

Neden sonra kendimden geçmişim.

İne bine ta Peşaver'e kadar –sırasıyla bir teheyyüç,[1] bir çökkünlük– harap oldum. Yüzümün sarılığını aynaya bakmadan hissediyorum; sırtımdaki ürpermelerle şakaklarımda bildiklerimkinden kuvvetli atan nabızlar da başka... Bunlara parmağımı basıyorum: Vagon tekerlekleri gibi sanki iki hecede:

"Nil –gün! Nil– gün!"

sesi çıkararak dönüyor, dövünüyorlar.

Peşaver Müslüman yatağıdır. Kıuruyemiş ticareti yapan beyaz tenli, iriyarı, dağ adamı bu zengin Müslümanlar, Hindistan'daki öbür dindaşlarına karakter itibarıyla da benzemezler.

İki geçiş sırası davet ve ziyaretlerinde bulunmuştum; yemekleri az biberliydi; üzerine kızarmış eder konulmuş safranlı pilavları da nefisti. Yayla koyununun etindeki tadı cenuptan gelenler iyi sezerler. Sıcak iklim hayvanı adeta kabil-i ekl[2] değildir. Hele tarçın kokulu güzel Seylan'da, eğer Avustralya, buz sarnıçlarıyla et yollanmasa, yerli hayvanın lokmasını yutamazsınız.

Nil artık Seylan'a varmıştır.

Kolombo'daki "G.O.H." otelini görüyorum; hem de bizim "vakti kerahat" dediğimiz "settle down time" saatinde...

---

1 teheyyüç: heyecanlanma

2 kabil-i ekl: yenebilir

Otelin müdürü İtalyan Sosa'yı bile! Nil'i, göz ucuyla tetkik ediyor ve muhakkak beğeniyor. Bellerine daracık, gergin beyaz peştemaller sarmış, beyaz gömlekli ve siyah kısa ceketli boy'ları da görmekteyim. Nil'e hayranlıkla bakıyorlar.

Belki de Kolombo civarında, suyu doğrudan doğruya denizden giren yüzme havuzuyla meşhur Gollfas Oteli'ne inmiştir. Belki vapurda kalıyor. Kolombo'nun bütün zengin çapkınları için limanda demir atan vapura gitmek ve yolculardan güzel Avrupalı kadınları seyretmek âdettir. O, milyoner Müslüman kuyumcular, büyük bakkaliye mağazaları sahibi Rumlar, İngilizler, hatta müflis maceracılar bu, kadını görünmeyen, görünse de çirkin memlekette vapur gözetlerler.

Nil orada olduğundan dolayı, tren yolculuğunu hep Seylan'ı düşünerek, gözümde canlandırarak tamamlamıştım. Jules'i unutmadım: Kolombo'da tahta kaplı duvarları, tahta iskemle ve masalarıyla bir Fransız "auberge"i, bir han lokantasını kuran ihtiyar ve sağır Marsilyalı!

Ah! Orta ve Uzakşark! Kaç milyon Avrupalıyı refah içinde yaşatıyor, kaç milyonunu da süründürüyor ve birbirine tamamıyla zıt ne maceralara sahne oluyor! Her yerde refaha kavuşmuş, yahut sefalete düşmüş insanlar vardır. Lakin bu ülkelerde refah ne derece baştan taşkın olursa sefalet de o kadar derin, akla sığmaz korkunçluktadır. Sıcak, sefaleti kokutuyor ve soğuktan fazla çirkinleştiriyor.

Hele tabiatin misilsiz zenginliği, şaha kalkmış haşmet ve saltanatı karşısında para denilen sihirli yaprak veya çekirdeğin yokluğunu çekmek, kıtlığına uğramak ne acı! O yerler ki tutulan toprak bir lahzada altın, avuçlanan çakıl bir anda zümrüt olabiliyor. İşiniz rast gitmek şartıyla... kısmet!

Gitmezse kim bilir kimin –Budist veya Brahman mı, Protestan rahibi yahut Katolik papazı mı, Zerdüşti veya putperest yahut da Müslüman mı?– yabancı dinden bir adamın ne yapacağını kestiremeyerek tiksinti ile baktığı bir lâşe...[1] şansı yardım etmeyen maceracının sonu!

Size bu kabil sözler belki de yabancı edebiyat nevinden gelir. Köşenizde oturduğunuz yahut maaş ve iradınızla dört başı mamur, dönünce köşk, konak, itibar yerinde, seyahatlere çıktığınız için...

Bana sorunuz! Aldırış etmez durmakla beraber hakikatte en korktuğum akıbet şu, dünyanın en ucu bucağı bulunmaz, en çok girintili çıkıntılı ve en fazla din, ırk, anlayış farkı gösteren, medeniyetle vahşetin paylaştığı kıtasında memleketime kavuşamadan meçhul şeklinde hiç olmaktır.

"Bir yerde, Çin'de mi, Hint'te mi, Hint Adaları'nda mı, vallahi nerede bilmiyoruz, ölmüş!"

Şimdi bir de Nilgün'e kavuşamadan gidivermekten ürkmekteyim. Peşaver Garı'nda kararsız duruyorum. Yemeye içmeye ihtiyacım var. Dünden beri ikisine de perhizim. Belki de beni deminki acı düşüncelere sevk eden aç, içkisiz kalışımdır. Zengin kıyafetli bir yoksulum şu anda! Cebimde iki âne ile Avrupalı otel ve lokantasında karın doyuramam; olsa olsa üzerlerinde Arap harfleriyle ve iki gözlü "ha"sıyla "Hotel" yazılı bir yerli kahvesinde çay içer, pide yerim. Bunların çoğunda Mustafa Kemal Paşa'nın resmi asılıdır.

Ötesi kolay: Otomobil beni Kâbil'e götürünce ahbapların kasası emrime açıktır. Bombay'dan para tedarik etmeden yola çıkışım yanlış oldu ama ben böyleyim; daima ihtiyatsız

---

1 lâşe: leş

hareket eder, üzüntü çekmekten anlatamayacağım bir haz duyarım. Tesadüfler ve sürprizlerle yaşayan bir adamdan ne beklenir? Daima bir şey olacağı hissi içimden çıkmaz ki!

Nitekim öyle oldu: Biri omzuma dokunuyor; döndüm. Çenesinde bir tutam çelebi sakalı, değirmi yüzlü, iri gözlü, pehlivan yapılı, acayip giyinmiş bir adam; yakası kürklü ve avcı ceketi sırtında, savaklı bir Çerkez kamçısı elinde, beyaz kuzudan kalpak başında! En garip ciheti çizmeli oluşu. Hem de bildiğimiz eski usul rugan çizmeler! Hava buralarda serin, ayrıca mevsim icabı serinlemişse de yine de şu kılığa lüzum göstermez.

Tanımamak kabil mi? Karşımdaki adam Hindistan'ı karış karış dolaşan, bir aralık kaybolup yine turnesine başlayan Tevfik Efendi... Şehzade Tevfik Efendi. Avrupalı hanedan azası bütün bu ülkelerde, Himalaya ve Tibetler'de tetkik seyahati yaparak ilmî maksatlarla gezer, eserler vücuda getirirken bizim bedbaht genç cerre çıkmaktadır.[1] Bunun mesuliyetini yalnız onun iri ve adaleli olmakla beraber manen kof omuzlarına mı yükleteceğiz?

Bir klinikte tedaviye ihtiyacı var; başıboş bırakılmış.

"Vay civanbahtım," dedim, "burada mısınız?"

"Yüklü dönüyorum. Sen ne tarafa?"

"Afganistan'a."

Birbirimizden galiba pek farkımız yok; bana kendi mişvarında[2] bir insan nazarıyla bakıyor. Ama iyi cihetleri çoktur; derhal sordu: "Vaziyetin nasıl?"

---

1 cerre çıkmak: medrese öğrencisinin üç aylarda köylere dağılıp dini öğütler vererek halktan para toplaması

2 mişvar: tarz, tavır

"Kötü."

Onun "vaziyet" sözüyle anlattığı paradır. Keşke vaziyeti iyi olsa da kendisinden dört yüz rupi kadar alacağım olduğunu hatırlayıp birazını ödese... ama, ödemez; ziyafet çeker, bara götürür, şampanya ikram eder, kızları çağırır; su içinde yüz rupi harcar, eğleniriz. Borcunu vermez.

"Haydi gel, evvela bir yemek yiyelim; vaktin varsa... bizim tren ikindiye kalkacakmış."

Bir huyu da şudur: Otelden çıktıktan sonra tren saatini garda, vupurunkini limanda öğrenir; bekler; hep "takrîbî" hesapla dolaşan bir cihan seyyahıdır. Seksen Günde Devri-âlem romanındaki Phileas Fogg'un zıddı!

Yanında fesli bir zat duruyor; her yola çıkışta değiştirmek, kavga edip metelik koklatmadan kovmak şartıyla nedimsiz bir yere kımıldamaz. Bu defaki yarı zenci... eski mutasarrıflarımızdanmış. Efendinin maiyetinde yiyip içtikleri yanına kâr kalacak.

Bir İngiliz lorduna benzeyen ben, bir Türkistan derebeyini andıran Şehzade ve bir Afrika paşasını hatırlatan Zülkadir Efendi, otomobile atladık; lokantadan ziyade bar yapısı bir yere gittik. Avrupalı kızların servis yaptığı, mekanik piyanosu durmadan işleyen acayip bir hane... Patates tavası, lavanta ve pudra kokusunu bastırmaktan âciz!

Bir yiyoruz, bir içiyoruz ki görülecek şey... Dillerimiz peltekleşti.

"Şehzadem," diye başladım, "hanedanı devletlerine mensup Nilgün isiminde biri var mı?"

Viyana usulü yapılmış şnitzel parçalarına terayağı süreyek cevap veriyor: "Ne bileyim ben bunların hepsini? Yenileri de durmadan türüyor."

"Hayır, dediğim o Nilgün yirmi iki yaşlarında."

"Babası kimmiş? Şehzade mi damat mı?"

"Galiba Şehzade... Şehzade Rükneddin Efendi."

"Ha! Abdülmecit soyu..."

Kendisi Abdülaziz torunudur; öteki koldan gelenlere antipatisini hiç saklamaz. Mamafih fazla güvenmemelidir; birdenbire bir Osmanoğulluluğu tutar, hepsini göklere çıkarır. Devam etti:

"Dur bakayım, öyle bir kızcağız hatırlıyorum. Şey, Zülkadir Efendi, senin aklına gelmiyor mu? Hani tavuskuşlarına meraklı Rükneddin Efendi merhumun kızı... nerede rastlamıştık ona? Çok zaman geçti, bulamıyorum."

Hacı Fışfış düşünmek zahmetine bile katlanmıyor, yahut katlanacak halde değil, uyku bastırmış. Zaten Şehzadenin suali bir "tik"tir; bilsin bilmesin, yanındaki gidiş ağasına bir şey sorar, her şeyi sorar, sormadan iki cümle konuşamaz.

Meraktan öyle bir hale gelmiştim ki Zülkadir'i dürttüm. Karaciğer bozukluğundan akları sarılaşmış gözlerini hasta kuşlar gibi zorla açtı; bakındı, tekrar kaylulesine[1] daldı.

"Ne dedindi, ismine?"

"Nilgün."

"Yahu, böyle bir isim biliyorum. Nilgûn mu, Nîrâr mı, Nîrende mi?"

İsimlerin "i"lerini, "a"larını çekerek ahenkle söylüyor; söylemiyor, okuyor. Yine Hacı Efendi'den sordu:

"Niran değil miydi canım, şu Beyrut'taki hasta Sultan?"

Uykudan Arapça cevap:

"Naam ya kadretek: Neyyîran!"

---

1 kaylule: şekerleme, kestirme

"Yok, yok, Nilgûn idi. Söylesene!"

"Nilgûn! Naam!"

Yine bana döndü:

"Hatırladım: Nilgûn..."

Tekrar Afrika Paşasından sual:

"Asfuriye'de bulunmuyor muydu? Üç sene evvel?"

Gözler açılmadan tasdik; ama bu sefer Türkçe:

"Evet, Asfuriye'de efendimiz! Üç sene akdem!"

Ben bittim. Yerimden kalktığımı, hemen çöktüğümü biliyorum ve haykırıyorum:

"Asfuriye'de mi? Söyleyiniz! Asfuriye mi dediniz?"

Şehzade, masaya hizmet eden kızı süzüyor; umurunda değil. Niçin bu derece heyecanlandım? Neden hem dişlerimi, hem peçetemi sıkıyorum? O kadar haklıyım ki... ilk defa helecanım, endişem, kederim ciddi, fevkalade ciddi bir sebebe dayanmaktadır. Feryat etsem haklıyım.

Zira ismi geçen yer, Lübnan'da bir akıl hastanesidir.

Nilgün bir akıl hastası!

Akıl hastanesinde yatmış, orada kalmış ve –tamamıyla şifa bulup bulmadığı meçhul– çıktıktan sonra şu seyahate başlamış. Hareketleri muvazeneli bir dimağa delalet etmediğine nazaran tam iyileştiği çok şüpheli. Hayır, henüz esinti var. Başka türlü olsaydı kendisini daha normal vaziyette görmekliğim lazım gelirdi. Kaç defa:

"Deli bu kız! Çılgının biri!" diye –doğrudan doğruya hastalığına hükmetmemekle beraber– münasebetsiz, mantıksız, sinirlendirici hallerinden dert yanmamış mıydım? Neydi o alt kamara sahnesi, İtalyan askeriyle kucaklaşma, son parasını lüks kamaraya harcamak, kâh bayağılık, kâh ki-

barlık taslamalar, kumarda kaybetme yalanı, İngilizceyi bilmez görünmekte ısrar, isim değiştirmeler, Bombay'a gelir gelmez tekrar denize açılmak? Şuur karışıklığını meydana koyan bütün bu alametlerden, bu arazdan sonra onun hakkında nasıl "şifa bulmuş" diyebilirim?

Cinnet, yarı perdelenmiş şekilleriyle devam ediyor.

"Zavallı Nil! Talihsiz Nil!"

Şehzadeyi barda bırakmış, sokağa fırlamıştım. Peşaver'de bir caddeden öbürüne dalarak koşarcasına dolaşıyorum. Nil'in akıbeti karanlık... hatta çok acıklı: Bir gün kendisini denize atıverir; yahut buhran bastırır, alıp uzak gurbet ellerinde yeniden bir tımarhaneye kapatırlar...

"O kadar zeki, o kadar cazibeli, o derece nefis olan Nilgün'ü mü?" diye kaza ve kaderden soruyorum. Buna kıyılır mı?

Tanıştığımız dakikadan itibaren ne yaptıysa birer birer, inceden inceye, teferruatını kaçırmaksızın gözden geçirmekteyim. Çehresi, vücudu, elbiseleri, evza ve etvarı,[1] hepsi –bir filmde seyrediyormuşum gibi– karşımda beliriyor.

Gerçekten deli olmadığını sandığım sıralarda ona içimden "deli" derken bu kelime, serzenişli muhabbet ifade eden bir "sıfat" idi. Şimdi aynı kelimeyi kullanmaktan azap duyuyorum; zira "deli", Nil'in bir ismi oldu. Fransızcasını, İngilizcesini de tekrarlıyorum:

"C'est une folle! C'est une alienée! She is mad!"[2]

Lisan bilenlerde bir keder veya sevinç o kabil tekrarlamalar ihtiyacı hasıl eder. Geçen gün de yine Nil'i düşünürken:

---

1 evza ve etvar: hal ve davranış

2 C'est une folle! C'est une alienée! She is mad! (Fr. ve İng.): o bir deli!

"Je l'aime![1] I love her![2]" diye Fransızca ve İngilizce cümleler söylenip durmamış mıydım?

Bana yaptığı eziyetler gibi gösterdiği sevgi tezahürleri[3] de muhakkak gayri şuurî! Vapurdan çıkarken yüzüme bakışındaki ve otele girerken elimi okşayışındaki, telsiz yollayışındaki muhabbet alametlerine artık kıymet veremem. Hepsi sarsılmış bir dimağın ölü dalgaları... asıl fırtına dinmiş olabilir; çalkantısı bitmemiştir.

Bir aralık –yürümekten dizlerimin titrediğini fark etmiyorum– şöyle bir hisse kapıldım: Hastalığını öğrendikten sonra Nilgün'ü sevemeyeceğim; yavaş yavaş soğumaya başlayacağım; artık birbirimize rastlamayacağız da... unutacağım.

O hissin tesiri altında –kafa kendiliğinden böyle koruyucu tedbirler bulur– yatışarak etrafıma baktım: Bir otomobil garajının önündeyim. Bir Ford'la uyuştum, gardan bavullarımı aldık. İndus'a karışan ırmakların suladığı yeşil araziden geçerek Kâbil'in çorak yolunu tuttuk.

Sağımızda Kûhistan,[4] solumuzda Sefid-i Kûh sıradağları... kendimi biraz Anadolu'da sanıyorum.

On gün sonra yine Peşaver'deyim. Ne seyahat, ne de coğrafya kitabı yazmadığım için sizi o yolculuğumun tafsilatından esirgeyebilirim. Nil'in bulunmadığı yahut konuşulmadığı yerler anlatılmaya değmez.

Yalnız şunu bildireyim ki, vazifemi başarmış olarak dönüyorum ve Nil'e âşıklığım artmış halde! Deli değil, frengili

---

1 Je l'aime! (Fr.): onu seviyorum
2 I love her! (İng.): onu seviyorum
3 tezahür: belirti
4 Kûhistan: İran yaylasında dağlık bölge

ve cüzzamlı deseler sevmeye mahkûm olduğumu anlamış halde!

Bombay'dan ayrılmadan önce otele uğramış, resepsiyon memurlarından ahbabım Ahmed Bey'e ve evde uşağıma tembih etmiştim: Denizaşırı yerlerden mektup veya telgraf gelirse sahibi tarafından aranması kaydıyla Peşaver postanesine yollamalarını...

Tabiidir ki ilk işim posta gişesinden namıma bir şey bulunup bulunmadığını sormak oldu. "Yok" cevabını alacağıma kaniydim; varmış: Bir Kablogram...

Pasaportumu gösterdim; verdiler:

"Teşekkürler stop... kalacağız stop... mümkünse stop... geliniz stop... Nil"

İki gün evvelki tarih. Demek ki Kâbil'den dönüşümü hesap etmiş; beni çağırıyor. Sevinemediğime şaşıyorum ve kızıyorum. Gişe memuru fena bir haber aldığıma hükmedebilir. Suratım asık, kaşlar çatık, kâğıdı evirip çeviriyorum. İngiliz idaresinde posta muamelatının seyyahlar için nasıl düzenli çalıştığını bilemezsiniz. Müvezziler limana yanaşan vapurlara kadar giderek sahipleri bulunamamış mektup ve telgrafları aylarca sorarlar; senelerce saklarlar. Bir soyadı, aynı aileden birine gösterilmek şartıyla yeni adresi öğrenilerek Avrupa'ya, Amerika'ya, Mançuri'ye gönderildiği çoktur. Muhabere mukaddes sayılır; postacı bir din adamı, postane Tanrı binasıdır. Âlemşümûl[1] bir din!

Kâğıt elimde, düşünüyorum: Hemen cevap yollayım mı? Almamazlıktan mı geleyim? Yoksa "Geliyorum" mu diyeyim?

---

1 âlemşümûl: evrensel, âlemi kaplayan

Çağıranın bir hasta olduğunu unutmamak, acele etmemek lazım.

Tren kalkacak. Daha fazla düşünmeye vakit müsait değil.

"Karar verirsem yoldan bir telgraf çekerim," dedim, gara koştum. Paralıyım, gidebilirim. Nilgün'ün benden daha bir pese, bir peni, bir frank bile almadığına göre davetin sebebi para sızdırmak olamaz. Seylan'ı sevdi: Almanlarla Japonlar da gittiler; candan arkadaş arıyor, bir vatandaş!

Evet, laubaliliklerini hoş görecek, çilesine zevkle katlanacak, kızsa da hemen yatışacak, kavga edilse çarçabuk barışacak bir arkadaş...

Yahut bir güllabi!

İki büyük istasyonda trenin bir çeyrek durmasından faydalanarak telgrafhaneye koştum; fakat gişeye yaklaşırken vazgeçtim; döndüm. Gitmem hata olur; nazik bir cevap yazar, işi tesadüflere bırakırım. Belayı kendi elimle aramayım.

Ne zaman aramadım ki... güzel "deli"mi, şeytan deliciği çıldırasıya sevdiğime eminim. Bir maceraya da onun için atılmaktan mı çekineceğim? Yeni bir maceracılığa değmez mi Nil? Ben değil miydim onunla Seylan seyahatini tasarlayan?

Kolombo'nun fildişi, sırça, sedef ve mercandan yapılmış bir minyatürünü, kuyumcu eseri küçücük bir maketini elimde tutuyorum, seyrediyorum, sanki! Yaşadığım güzel şehirleri böyle küçülmüş şekilde hatırladığın çoktur. Kimini eski zaman cep saatlerinin arka tarafındaki mineli tablolar, kimini tepsi resimleri veya tavanlardaki ıstampa nakışlar gibi görürüm. Mesela Dolmabahçe Sarayı, tenekeden boyalı tepsi içi süsüdür; Kızkulesi, saat arkası minesidir; Sarayburnu

istampa bir tavan resmidir. Hepsi de gayritabii renklerde, sunileşmiş halde!

Bilmeyenler sanırlar ki, çay rayihasının en nefisi Seylan'da duyulur. Hayır, Seylan, dediğim gibi tarçın kokan bir adadır. Taze çay havasını her yerdekinden latif ve kuvvetli olarak Himalaya eteklerinde son tren istasyonu Darjeeling'de teneffüs edersiniz. Tekmil orası çay bölgesidir; Tibet yolu başlangıcıdır. Turistler, Himalaya'nın en yüksek tepesi Everest'i oradan temaşa ederler. Bu, İngilizlerin verdiği ve övündüğü bir isimdir. Yerliler için Gor-i Sankar'dır. Ekseriya bir bulut yığını!

Çay rayihasından bütün benliğim dirilmiş halde Tiger Hill, yani Kaplan Tepe üzerinde bir tulû[1] seyretmiştim, eşini hiçbir yerde görmedim, göremem.

Bulut denizi üstünden muazzam bir bakır sini, sathında görünmeyen eller tarafından hâlâ ovulduğu vehmini[2] veren birtakım hohlama buğuları ve açıklı koyulu ışık gölgeleri çalkalana çalkalana yükseliyor. Öyle sanıyorum ki yükseldikçe büyüyecek, genişleyecek, göğü tamamıyla dolduracak ve dünya bakır renginde bir sema altında kalacak.

Arz'ı hiçe sayan, Himalaya'nın dev merdivenlerini basamak yapmaya tenezzül etmeyen bir kendine güvenişle tek başına ne ağır, ne korkunç bir vekar içinde göğe çekiliyor!

Ömrümde gördüğüm güneşlerin en büyüğü, güneşten bambaşka bir seyyareye[3] benzeyeni buydu. Sanki o sabah gü-

---

1 tulû: doğma, doğuş
2 vehm: kuruntu
3 seyyare: gezegen

neş yerine ufukta Jüpiter seyyaresi doğmuştu; kâinatımızın gündüzleri artık bakır rengi bağlayacaktı.

Bir de İstanbul'un Kayışdağı ardından çıkan, taş atılsa cam sesi vererek kırılacağına inanacağınız ufacık, sevimli, oyuncak güneşini düşünmüştüm. Ötekine, Tiger Hill karşısından yükselenine beşer üstü bir mahluk tokmağını indirse tüyler ürpertici bir gong gibi çalacak ve kıyamet o sesle kopacaktı.

Kayışdağı? İstanbul çocuğuna ilk dağ mefhumunu öğreten sevimli kabarcık!

Ne diyordum? Evet, Nilgün'ün davetine icabet belalı bir macera şeklini alacak. Her ne olsa bundan kaçınacak hilkatte[1] bir adam mıyım ben? İşte bir gar daha; tren yine duracak. Postanedeyim. Telgrafımı memura uzatıyorum, kelimeleri sayıyor. Tarifeye bakmadan ücretini söyledi. Veriyorum.

Oldu. Gideceğim! Hem de durup eğlenmeden... Çabucak vapur bulamazsam trenle Hindistan'ın en cenup noktasına gider, Adayı "Âdem Köprüsü" ismiyle kıtaya bağlayan kayalıklar tarafından küçük gemilerle geçerim. Nil kablogramı birkaç saat sonra alır. Şöyle yazmıştım:

Miss Osman
G. O. H. Colombo
İlk vasıta ile hareket ediyorum.

Ebedî dost

Bombay'a kuşluk vakti inince doğru Cook'a uğradım; Kolombo'ya en tez gidecek vasıtayı sordum. Mahdut ve tek

1 hilkat: yaratılış, huy

sınıf yolcu ile ikindi üzeri doğruca bu adaya hareket edecek bir İsveç vapuru varmış; yarı kargo bir şey...

Benim gibi kâh en büyük transatlantiklerin birinci sınıfında, kâh şilep, kâh Male gemisinde, hatta Çin yelkenlisinde yolculuk etmiş bir adam aldırır mı öyle şeye?

Bileti aldım ve sonra müesseseye giderek Kâbil seferinin raporunu, müdüre de iki hafta kadar şehirden uzaklaşacağım haberini verdim.

Öyle telaşlıyım ki... uçuyorum.

Kargo, saatinde kalktı; Bombay ikindi güneşinin altında o palmiyeli parklı manzarasına rağmen kezzap dökülmüş gibi sanki köpürerek ve göz sulandırarak beyaz bir alevle yanıp erirken...

Altı yolcuyuz; altısı da erkek. Bir poker karesi kurarsak zamanın geçtiğini duymayız. Fakat kimsede bu arzu yok. Hepsi de yaşlı başlı, misyoner ruhlu, âlim insanlar... mütemadiyen okuyorlar.

Ben de okuyorum.

Limana gelmeden önce Hornby Caddesi'ndeki Kitab Wala'dan bir kitap almıştım. İngilizceyi gayet iyi konuşmama rağmen bu lisanda yazılmış ilmi eserleri anlamakta güçlük çeker, Fransızcalarını tercih ederim. Elimdeki kitap da Fransızcadır: *Psychologie de Fous* adında İtalyancadan çevrilmiş bir eser. Onu okuyacağım ve Kolombo limanına girerken denize atacağım. Nil'in gözüne ilişmesin.

Okuyorum. Cahili olduğum bahislere daldıkça –hastalıkları ve tedavilerini anlatan harcıâlem tıp diksiyonerleri nasıl insana her illetin kendinde mevcut olduğunu teveh-

hüm ettirirse–[1] bu bahisler de bana hep Nilgün'ün tarifi, tasviri gibi geliyor. Asıl derdim, büsbütün geçici, şifa ile biten akıl hastalıkları bulunup bulunmadığını öğrenmek ve Nil'dekinin bu cinsten olup olmadığını anlamak!

İçinden çıkamıyorum ki...

Akşam yemeğinden sonra –buna mükellef bir yemek denilemezdi ama sıhhi ve doyurucu idi– yine kitap ve bazı gazeteler yanımda, tek başıma bir köşeye çekildim, bez kaplı açılır kapanır iskemlemde oturuyorum; okumaktayım. "Delilerin Psikolojisi" Nilgün'le buluşmak zevkini bozuyor. Fırlattım; sulara karıştı, gitti.

Şimdi *Akşam* gazetesine göz gezdiriyorum; daha ziyade İstanbul hayatını aksettirdiği için ona aboneyim. Evde yığılır kalır. Son nüshaları –bir aylıktı, en aşağı– beni şehir içi röportajlarıyla alakadar etti.

Dalmıştım, önümde bir gölgenin dikildiğini sezdim. Bakıyorum: Gemi tayfalarından biri. Ne istiyor? Konuşacak ama müteredditt...

"Türk müsünüz, ağabey? Türkçe gazete okuyorsun!"

Böyle söyleyen o tayfa, başkası değil. İsveç şilebinde bir Türk tayfa? Hem de kelimeyi "aabey" gibi telaffuz edişine göre İstanbul çocuğu!

"Evet," dedim, "sen nerelisin?"

"Kasımpaşalı."

Dosdoğru semt ismini veriyor. Şu anda tıpkı İstanbul'da bulunmakta imişiz gibi... İstanbul nerede, biz neredeyiz! Niçin ürkek? Neden etrafı kolluyor?

---

1 tevehhüm ettirmek: kuruntuya düşürmek

"Sizi bana Allah gönderdi," diyor ve yine sağa sola bakınıyor.

"... Evet. Hızır gibi imdadıma yetiştiniz. Canım tehlikede! Şöyle, nefesliğin ardına sokulayım, görmesinler... bitirirler!"

Ne oluyor adama? Ben de gözlerimle etrafı arıyorum. Yalnızız.

"... Ağabey, beni dün gece boğup denize atacaklardı; güç kurtuldum."

"Kimler? Ne sebeple?"

Hâlâ, korku içinde bir arkaya, bir sağa, bir sola bakınmayı bırakmıyor.

"... Öbür İsveçli tayfalar, gâvurlar! Garez oldular, işte! Aramıza nefsaniyet girdi bir kere... artık beni haklamadan bırakmazlar. Türk oluşumu çekemiyorlar!

"Kaptana söylesene, oğlum. Ben söyleyeyim."

"Sus!" işareti verdi; kulağıma eğildi:

"Kaptan da onlarla birlik... asıl domuzun büyüğü o kaptan ya! Bu gece bir kamaraya kapanacağım, kapısını örteceğim, arkasına da ne eşya varsa yığacağım. Aman, bir gürültü duyarsan yetiş imdadıma!"

Anladım: Aklını bozmuş. İsveçli kime fenalık eder? Bir Bulgar vapurunda olsaydık belki! Delikanlı nasılsa memleketini bırakmış; adi cürümden maznun[1] bir kaçaktır, her halde. Ne maceralar geçirerek buralara düşmüş; tam rahat edeceği bir vapurda hizmete girmişken –kim bilir sebebi nedir, irsî bir sifilis, gurbet, felaket mi? Bilemeyeceğim şeyler–

1 maznun: sanık

beyni sarsılmış. Belki de ummadığı sırada bir vatandaşına rastlamak müthiş bir şok yaptı.

"Sen merak etme evladım," diyorum, "uyumam, bekler, bir pıtırdı olsa koşarın. Haydi, işine bak. Belli etme, ha!"

Elimi öptü. Yüreğim sızlıyor. Kafam zaten hep o düşüncelerle uğuldarken ne fena, ne meşum bir tesadüf...

Tayfa uzaklaşınca –belki gözetliyordur, "haber vermeye gidiyorsun," diye üstüme atılır korkusuyla– okumama devam eder göründüm. Sonra ağır ağır esneme taklitleri yaparak kalktım; güya uykum gelmişti, yatacaktım.

Doğruca "pencer"i, yani komiseri buldum; anlattım. Esasen şüpheleniyorlarmış; muhafaza altına aldılar. Kolombo'ya indirdilerse kendisiyle bilhassa meşgul olacağım. Müslüman kuyumculardan zengin ve hükümet idaresinde nüfuzlu ahbaplarım vardır; zavallıyı bırakamam. Şimdi bana akıl hastaları, her hastadan daha ziyade acınmaya ve yardıma muhtaç görünüyor. Evet, Kasımpaşa neresi, Batı Hint Denizi neresi?

Fena gecelerimden birini de bu vapurda geçirdim. İki gecem daha var. Bombay, geldiğim Peşaver ile gideceğim Kolombo'ya aynı uzaklıktadır; biri karadan, öbürü denizden aynı mesafeyi aşmak lazım. Evimde ancak iki saat kalmak suretiyle durmadan yola devamım da gösteriyor ki sağlam adamım.

Nilgün'e muhabbetim de o derece sağlam!

"Nil, sen benim ilk sevgilimsin!" diyorum ve kendi kendime soruyorum:

"Nasıl olur? Yüzlerce kadın tanımış, üç kadınla evlenmiş, birini Mısır'da, birini San Fransisco'da, üçüncüsünü

Kalküta'da bırakmış, kırklık bir adamın ilk maşukası mı Nilgün? Aramda on sekiz yaş fark bulunan bir kıza mı tutuldum ilk defa ben?"

Öyle olduğu muhakkak! Şehzade köylü kızına vurulurmuş, çoban kızı da Şehzadeye... Üç karıdan ve birçok kadından artakalmış şu serseri de körpe sultan için çıldırıyor, işte!

Vapurda bir aşağı, bir yukarı, sporcu adımlarıyla, bacaklarımda sadece bir şort, vücudum çıplak, mütemadiyen dolaşıyorum ve bir şarkı mırıldanıyorum:

Endamının hayalini gözlerimden silemem
Kollarında can vereyim başka bir şey dilemem.

Bunu yazan veya besteleyen adam bir gün, vatandaşlarından birinin Umman Denizi'nde, uçan balıklar koşuşan çimen yeşili sulara bakarak o şarkıyı yüreği yana yana okuyacağını tahmin eder miydi?

Deniz hakikaten zümrüt renginde... uçan balıkların kanatlarından serpilen toz kadar ince damlalar adeta yeşil bir duman kaldırıp geçiyor. Yemyeşil bir sabah denizi ki, böylesine ancak, bazı günlerde Galata Köprüsü'nün Kadıköy iskelesiyle Haliç iskelesi altında bulunan dubalar arası mahfi[1] derinliğinde rastladım. Köprüaltı yeşili!

Tayfanın ne halde bulunduğunu sormak için "pencer"in yanına indim. Morfin iğnesi yapmışlar, uyuyormuş ve böyle uykuda tutarak Kolombo'ya götürecekler, hastaneye yatıracaklarmış. Pencer: "Tropikal denizlerde rastlanan vaka-

1 mahfi: gizli

lardandır," diyor, "asrımız böylelerinin ıstırabını uyku ile dindirebiliyor ve tehlikesini de o sayede önlemiş oluyor. Şu denizlerde ilk önce Arap ve Portekiz, sonra İspanyol ve daha yakın devirlerde İngiliz gemicileri en iptidaî vasıtalar ve kanunlarla yol alırlarken kim bilir tayfalardan kaç tanesi şuurunu kaybeder, kaç kanlı hadise çıkar ve çıldıranlar nasıl vahşi şekilde tasfiye olunurdu? Bugün her büyükçe limanda birkaç şifa yurdu var."

"İyileşir mi acaba?"

"İhtisasım bulunmayan meselelerde fikir veremem."

"Nereden aldınız bu denizciyi?"

"Hobart'dan..."

"Hobart?"

"Evet, Tasmani Adasında bir liman."

Vah zavallı Kasımpaşa çocuğu! Avustralya'nın cenubuna kadar mı sürüklenip gitmişsin? Acaba kaç yıldır Türkçe konuşmadın? Hiç de bozulmamış İstanbul ağzı kıvrak Türkçen!

Tenkitler yapıyorum:

"Bizde roman ve hikâye yok," diyorlar. "Nasıl olabilir ki, muharrirlerimizce deniz sadece Köprü-Büyükada arasındakinden ibarettir. Dünyamızı öyle küçültmüş, hokkabazca, sihirbazca bir incir çekirdeğine sığıştırmışız ki! Nerede Jack London gibilerini cihan çapında şöhret yapan gezginci ruhta muharrirler? Şu Kasımpaşalı ne mükemmel bir sergüzeşt romancısı olabilirdi veya gezgin bir muharrir onun hayatından ne mükemmel bir hikâye çıkarırdı... Peki, ben niye bunu yapmıyorum?"

O saatte bir gün gelip de Nilgün sultanın romanını yazacağımı nereden bileyim? İstidadım olmadığına kani idim; bir aşkın ve bir felâketin yepyeni bir istidat yaratacağını nasıl sezebilirdim?

Nil'e yaklaşıyorum; Nil ile öyle bir adada buluşacağım ki, her din, muhakkak ki güzelliğinden dolayı onu benimsemiştir. Müslümanlar, Seylan'ı, Âdem'in Cennet'ten yeryüzüne indiği zaman ayağını bastığı yer addederler. Âdem Tepesi üzerindeki bir çukur, Budistler için Buda'nın ayak izidir; Hindulara göre iz Çiva'ya aittir; Hıristiyan bunu Saint-Thomas'a mal eder; Müslüman ise Hazreti Âdem'e! Her din Seylan'ın methinde birbirini geçmeye çalışır.

Brahmanların "Kırmızı zambaklarla kaplı bir göl" dedikleri Seylan, Çinliler nazarında "Tek kişinin zahmet çekmediği bir arz parçasıdır." Eski Grekler "Yakut ve akik ülkesi" diye tavsif ederlerdi.[1] Budist şairler daha latif anlatıyorlar: "Hint'in bağrında tazeliğini ebediyen muhafaza eden inci." Müslümanlar için de "Cennet'ten kovulan dedemizle ninemizin ilk teselli buldukları diyar" imiş. Bunları vapur yolcularından bir İspanyol âlimi bana okuduğu kendi lisanında bir kitaptan tercüme ederek söylüyor.

Onlar bilgince seyahat eden ve ayak basacakları yeri önceden tanıyan insanlar... Ben her tarafa en az malumatım bile olmadan gözü kapalı giden modern bir dervişim. Ne biliyorsam, ne öğrendimse hepsini içinde çalkalanıp didiştiğim coşkun hayata borçluyum.

On yaşlarında idim; babamla anam hacca gittilerdi; beni hastalanır, sıcağa, meşakkate dayanamaz diye götür-

1 tavsif etmek: nitelemek

memişlerdi; haklıydılar. Lakin ne kadar kederlenmiştim... Seyahat ifriti o yaşta yakamı pençesine almıştı. Zaman geçti. Hicaz'a da gittim; gidişim Kurban Bayramına rastladığından hacı da oluverdim.

Mekke'de ne işim vardı? Zemzem suyu ticaretine gitmiştim! Hicaz Kralını da teşebbüse alakadar ederek bu suyu gayet güzel ve sağlam mühürlü şişelere koyarak Müslüman ülkelerine ihraç niyetinde idim.

Numuneleri yanıma aldım, Cidde'ye, oradan Port-Said'e geldim. Gümrük memurları:

"Bunların içindeki nedir?" diye sordular.

"Zemzem!" dedim. Tahlil etmeden ithal edemezlermiş. Arapça bildiğimden "Licenabek! Hazretek! Ya ahî! Ya uyunî!" kabilinden samimiyet ve hürmet ifade eden kelimelerle yırtındım; para etmedi. İngiliz müfettişe başvurdum; dinlemedi. Şişeler gümrükte kaldı, ben Kahire'ye gittim. Bir hafta sonra cevap geldi:

"Tahlil neticesi mayide çeşitli basil ve mikroba rastlandığı, fennen kabil-i şurb[1] olmadığı, binaenaleyh ithaline ruhsat verilemeyeceği" bildiriliyordu. Zemzem ticareti projem suya düşmüştü ama hactan Mısırlı zengin bir dul kadınla dönüyordum. Biçare, hacılığının haftasında günah işlemekten kendisini siyanet edememişti.[2] Hem beni geceleyin evine alır, hem de her seferinde, muhabbet sonu, sesi boğuklaşarak güzel şivesiyle: "Haccım murdar oldu!" der, ağlardı.

Kesme zümrütten bir ayna gibi serilen denize, falcı dikkatiyle eğilmiş uzun uzun bakıyorum: İçine o, hacca giden

1 kabil-i şurb: içilebilir
2 siyanet etmek: korumak

güzel dulla beraber kaç kadın hayali aksetmiş! Hepsi de dipte, eteklerinden kayalara sıkışmış, yüze çıkamamış kazazedeler gibi korku veren bir hareketsizlikle upuzun yatıyorlar.

Nil aralarında değil.

Nilgün Sultan–senelerce sonra filmini gördüğüm zaman benzettiğim gibi– Pamuk Prenses sevimliliğiyle Seylan'ın hayal bahçelerinde bütün çiçeklerden daha güzel, daha taze, bir masal perisi olmuş, geziyor. Bir gül şekline girerek silinivermesinden korkuyorum.

Hayır! Hayır! Şehzade Tevfik Efendi yanılıyor; onda hafıza, hatıra mı kalmış? Asfuriye'de yatan Sultan, Nilgün olamaz. Zaten ismini de bulamadı, yanındaki bunak da bir şey söyleyemedi; iki dejenere sarhoşun lafına bakarak ahkâm çıkarmaya kalkışıyorum.

Filvaki Prenseste bir gayri tabiilik olmadığını iddia edemem.

Nil, sadece eksantrik bir kız. Bir orkide çiçeği gibi eksantrik! Seylan'ın tatlı sularında yetişen, üzerine şeker yerine altın tozu serpilmiş sanacağınız İstanbul çileği pembeliğinde tahrirli[1] ve sakız kokulu nilüferleri gibi eksantrik!

Zaten bu noktanın aydınlanması kısa bir zaman meselesi: Öbür gün yanlarındayım; Dilbeste'nin ağzını ararın. Dudaklarım sürünürse bu ağız kolay açılır. Fakat sürebilecek miyim? Zannetmem. Zira gidiş dönüş Kâbil yolculuğumda rastladığım kadınlara hiç de alıcı gözüyle bakmamıştım. Hatta evine misafir olduğum adamın Lübnanlı esmer güzeli zevcesi Sitti Bedia'yı gelişimle memnun edememiştim.

---

1 tahrir: yazı

Halbuki 1934'te kendisini Beyrut'tan kocasına, Delhi'ye götüren bendim; bir bahane icap edip de seyahatimizi İndor'da on gün geciktiren de oydu.

Bu defa çekingen davranışıma şaştı; ümitle odama girip de soğuk durduğumu görünce "Ne oldu sana?" diye sordu. "Hastayım!" cevabını verdim; "Âşığım!" diyemezdim. Halbuki kadın, beni kim bilir nasıl heyecan ve hararetle bekliyordu! Geleceğim haberini aldığı zaman nasıl sevinmiş, eski hatıraların tesiri altında vücudu ancak bizim gibilerce sezilecek içten bir hazla günlerce nasıl gizli kıvranmalar geçirmişti?

Eh, ne yapayım, ben böyle oldum, işte! Demiştim ya, benliğimde kendiliğinden bir tasfiye başladı. Ruhumdan gelen bu temizlik vücudumu da kirlenmekten esirgiyor.

Doğu tarafına doğru, gecenin lacivert mahfaza kadifesi üstüne uzanmış şahane bir mücevher pırıldıyor. Yanımdaki İspanyol âlimi, parmağını uzattı:

"Taproban!" dedi. "Evet, hatırladım: Taproban..."

Taproban, Seylan Adası'na Hintlilerin verdiği isimdir. Bizim masal ve din kitaplarımız ona Serendib Cezîresi der.

Ben Nilgün Adası demek istiyorum.

"Miss Nil Osman hangi numarada?"

"Gideli bir hafta oldu, efendim."

Yumruğumu büronun abanoz tezgâhına bir indirdim, memur az daha korkusundan yüksek iskemlesiyle beraber aşağı yuvarlanacaktı.

"Gitti mi? Gitti ha?" diye bağırıyorum; adeta gürlüyorum. Hiddet buhranlarım fren kabul etmeyen cinstendir.

Bir defa Halep Garı'nda, yanlışlıkla Müslümiye istasyonundan trenini değiştiremeyerek Suriye hududuna girmiş bir Türk neferine kaba muamelede bulunan Fransızlara kapılanmış soysuz bir Türkiyeli sivil polis müfettişini ayağımın altına almış, yetmiyormuş gibi yüzünü de üç yerinden kanatmacasına ısırmıştım.

Hele bir tanesini –sırası değil ama– yazmadan geçemeyeceğim:

Haydarabad'a birinci gidişimdi; geceyi geçirdiğim Vicacajee Oteli'nden erkenden şehri gezmeye, bir fikir edinmeye çıktım. Bir aralık sordum:

"Burada Türk var mıdır?"

"Vardır," dediler, "Sultan Abdülhamit Han'ın ikinci kâtibi."

"Nerede bulabilirim, kendilerini?"

"Eksériya Nizam Oteli'nde vakit geçirir."

Ben bu oteli de benimki gibi muazzam bir şey farz ediyordum; gide gide bir çayhane önüne vardım. Daha Hindistan'ın acemisi olduğumdan Müslüman çayhane ve lokantalarına otel ismi verildiğini bilmiyordum. Sabık Kâtib-i sanî Hazretlerini gösterdiler: Balkonda oturan setreli ve fesli bir adam.

Abdülhamit'in ikinci kâtibi meşhur Arap İzzet Paşa idi; bir milyoner... Onun da öldüğünü duymuştum. Bir sahtekârla karşılaşıyordum.

"Gel evlat," dedi, "evime gidelim."

Beraberce bir misafirhaneye girdik; tek oda, mutfak ve banyodan ibaret yeni yapı, tertemiz bir daire. Adamcağız

mükrim...[1] kendi eliyle bana kahve pişirdi; yemeğe kalmamı da istiyordu; iyi aşçı imiş. Acıdım:

"Beyefendi, dedim, niçin vatana dönmek için teşebbüste bulunmuyorsunuz? Memlekete girmek istemez misiniz?"

Ne cevap verdi, bilir misiniz? Rezalet...

"Ben," dedi, "memlekete tekrar İngiliz bayrağı girmeden ayağımı basmam."

Neresinden yakaladım, gırtlağından mı, yoksa doğrudan doğruya alaşağı mı ettim, bilmiyorum; öldürüyordum. Yerli polis yetişti; beni yakaladıkları gibi Politik Department'a götürdüler. Şef, bir İngiliz. Hakikati söylemekten korkuyorum. Fakat başka çare yoktu; en iyisi minel evvel ila âhır[2] anlatmak. İğrenç herifin sözünü de aynen tekrarladım.

Şef masasından kalktı, elini uzattı, elimi yakalayarak sıktı ve kapıyı işaretle:

"Buyurunuz, serbestsiniz!" dedi. "Advisor" denilen hükümet müsteşarıyla ahbaplığım böyle başlamıştı.

Şimdi de vakada hiç alakası bulunmamakla beraber Grand Oriental Hotel'in camını çerçevesini indirecektim. Bereket evvelki ziyaretlerimde tanıştığım –söyledimdi galiba– müdür Sosa uzakta değilmiş. Koştu, beni mükellef odasına aldı; nefes nefeseyim.

Masanın üzerinde İtalyan markalı Magnium şampanyası buza batmış duruyordu. Bir kadeh, bir kadeh daha... Yatışmış gibiyim.

"Affedersiniz," dedim, "bir oyuna geldim, beni aldattılar, buralara koşturup kendileri kaçtılar!"

---

1 mükrim: konuksever

2 minel evvel ilâ âhır: başından sonuna kadar

"Kimler, bunlar?"

"İki avantüriye..."

"Pardon, herhalde Prensesten bahsetmiyorsunuz?"

"Bilakis onu kastediyorum. Hangi Prenses? Bir tımarhane kaçkını!"

İtalyan omzuma vuruyor:

"Fakat dostum, o adadadır ve sizi beklemektedir."

Aptal aptal yüzüne bakıyorum.

"Evet, hemşirenizle beraber sizi bekliyorlar. Kandi civarında ikâmetlerine tahsis edilen bir bungalovda. Teyze kızınız garbin şüphesiz en güzel Prensesi... Şarkın ve adamızın sultanı oldu. Asıl hüviyetini gizliyor ama biz sezdik!"

"Teyze kızım? Hemşirem? Nereden çıktı bunlar?" diye sormayacak kadar kendime gelmiştim. Gülümsüyorum. Bir şey daha uydurmuş, kurnaz Nil: Beni Dilbeste'nin kardeşi, kendisini de tabiatıyla yeğenim yapmış. Şeytan yeğenim!"

"Size, geçen defaki seyahatimden bir borcum olacak... vereyim."

Elimi cüzdanıma götürüyorum. Bu borcun bir hikâyesi vardır; ilerde belki anlatırım.

"Sonra, sonra," diyor, "siz şimdi istirahat ediniz, iyi bir oda ayırsınlar. Vakit geç. Artık Kandi'ye yarın sabah gidersiniz. İster trenle, ister otomobille...

"Derhal gideceğim."

Gece yarısından sonra yorgun argın dört saatlik yolu göze almama Sosa cenapları şaşmıyor: beni bilir. "Nasıl isterseniz" demesine ellerini havaya kaldırıyor.

Geçeceğim yol hakkında –eğer buraları görmedinizse– bir fikriniz olamaz. Cennete giden yol gerçekten orasıdır.

Kadife parlaklığında bir yeşillik arasından ve pembe renkli bir şose üzerinden dağa tırmanacaksınız. Dünyanın en güzel yoludur bu... fakat aynı yoldan kocaman boa yılanlarının da geçtiği olur. Eğreltiotları ve fujerler ağaçlaşmıştır; bambu kamışları bel kalınlığındadır; hindistancevizi ve palmiye yaprakları muazzam çardaklar kurmuş, sarmaşıklar dev masallarına yakışacak gelin askılarına dönmüştür.

Güzelliği korkunçluğunu bastıran bir yol ki uzaklardan süzülüp gelen çay, çeltik, kauçuk zamkı, kâh vahşi hayvan postu, kâh manolya, hepsinden fazla taze tarçın kabuğu kokuyor. Bazen hepsini aynı dönemeçte duyuyorsunuz.

Biraz da yorgun erkek kokusunu andıran taze tarçına uyuyan kadın rayihasını düşündüren manolya kokusu da karışınca bu yol, bir şehvet geçidi oluyor.

"Hemen gideceğim!" diye tekrar ettim. Sosa zile bastı, içeri giren fraklı, tam Avrupalı meslektaşları gibi kusursuz giyinmiş, fakat ayakları çıplak Hintli metrdotellerden birine otomobil çağırmaları için emir verdi.

Tanyeri ağarıyordu; otelden adresini aldığım bungalovun önünde otomobil durdu.

Kandi'de bir bungalov nedir? Şimdi 1941 kışının kasvetli Londra'sında şu sayfaları yazarken –Ah Nil! Ah Sultanım!– bu evi düşünmeye, gözümün önüne getirmeye kafamın nasıl dayandığına hayret içindeyim. Neden beynimin bir, birkaç damarı çatlamıyor, kanamıyor? Kendimi kaybedip yere yuvarlanmıyorum? Dimağımın dayanıklığından utanıyorum.

... Nilgün'ün panjurları inik; geniş pencereli ve uzun verandalı tek kat köşkü önündeyim. Bahçesinde kargalar

sabah keyfi yapıyor. Seylan'da bunlar, bizim güvercinlerimiz ve kumrularımız gibi tarhlarda gezip oynaşan adamcıl kuşlardır. Hatta nebat, insan, hayvan, her bakımdan ülkelerimize benzemeyen bu adada, bildiğimiz kargayı bulmak tuhafıma gitmişti: Bana daha hususi bir tanışık hüsnü kabulü göstermediklerine:

"Oo, safa geldin, hemşeri!" diyerek etrafımı almadıklarına gücenir gibi olmuştum. İstanbul'u düşünen bir gurbet yolcusu, bu şehrin kargalarını nasıl hatırlamaz? Kabahatlerimizi annelerimize söyleyen fitci, geveze kargaları... ninnilerde kanatlarını yolup yelpaze yaparak sattığımız kargaları... minare tepelerinden İstanbul'u seyrederek keyfini süren kargaları... Saçaklara tutunarak mütecessis erkek gözleriyle komşu kızlarını gözetleyen kargaları!

Hani, puslu akşam saatlerinde avaz avaz bağrışarak parça parça siyah ve sisli bulutlar halinde yaş damlar, kubbeler üzerinden hızla geçip Karacaahmet ve Eyüp serviliklerine dönen kargaları...

Bunlar, sanki o servilerden kopmuş, kanatlanmış mahluklardır; her sabah havalanırlar ve geceye yakın, koptukları dallara tekrar yapışarak yeniden servi olurlar, ağaç kesilirler. İstanbul kargası muhakkak servi kokar. Buradakilerin tarçın koktuklarını tasavvur ediyorum.

Bungalov'u yeşillik, çiçek, pafta pafta gölge ve güneş içindeki huzurlu, konforlu uykusundan kaldırmaya cesaret edemiyorum. Kendi kendime:

"Yarabbi," diye söyleniyorum, "Nil şimdi şu damın altında mı? İstediğim anda kapıyı çalıp onu bulmak, görmek, sesinin güftesine ve endamının bestesine kavuşmak mümkün mü?"

Elinde büyük ikramiye kazanmış piyango bileti tutan bir adam gibi duraklamış, adeta kederli haldeyim. Sevinç ile kederin birbirinden fark edilmediği acayip ruh haletini geçiriyorum.

Şoför işaret ediyor:

"Burası! Bu köşk!"

Biliyorum orası, o köşk... eski cüretkârlığım nerede? Nilgün yerine başka bir kadın beni çağırmış olsaydı çoktan kapıyı açtırmış, gürültülü nümayişli, kendinden emin bir hiçe saymazlıkla çoktan içeriye dalmıştım.

"Neredesiniz? Kalkmadınız mı, hâlâ? Bu ne tembellik!" diye bağırarak girerdim; yahut çağrılmış olmanın gururuyla yorgun görünerek kadına bir lütuf yapmışçasına tavırlar takınır, kendimi ağır satardım.

Bavullarımı tarhın yanma bırakan şoförün hesabını verdim. Dört saatlik yol için verdiğim para otuz rupi.

Köşkün arka tarafından bir yerli delikanlının bana baktığını görüyorum. Koşuyor, selamlıyor. Çantalarımı aldı. Nil mükemmel yerleşmiş, doğrusu! Asıl bungalovun içine girince döşeniş tarzı bana bu hükmü verdirdi: Modern bir saray yavrusu. Mobilyalara bakınca anladım; zira bir aralık eşya alıp satmıştım... hepsi İngiliz malı ve muhakkak Meapl markalı.

Ses etmiyoruz. Uşağın tavrından bana yerimi göstereceğini sezerek arkasından yürüdüm. Bir koridor geçtik. Boy nihayetindeki kapıyı açtı ve yan tarafa çekildi; sonra gelip storları kaldırdı.

Odamdayım.

Bir kapı daha açıyor: Banyo dairesi...

"Kahvaltınızı şimdi mi getireyim –hamam tarafına bakarak söylüyor– sonra mı?"

"Hele bir yıkanayım!" dedim. Nil'in misafiri miyim, ben? Hizmetçiye talimat verilmiş, her şey hazır. Bungalovun içinde çıt yok. Yalnız dışarda çimen ve çim örtülü yemyeşil tarhlar üzerinde kargalar alt alta, üst üste oynaşıyor ve bu oynayış vernikli bir köpüklenmeye benziyor.

Banyonun içinde kafam tekrar işlemeye başladı:

"Soracağım, öğreneceğim ne kadar çok şey var! Evvela para meselesi... Paranın kaynağı neresi. Bombay'da sattıkları nişan bu hayatı sürdürmeye yeter mi? Sonra şu: Kâbil seyahatimi kimden öğrendi de nevvaba haber verdi? Niçin benden gizleyerek Kolombo'ya geldi ve beni hangi sebeple şimdi yanma çağırmak lüzumunu duydu?"

Evet, eksantrik bir kız olabilir ama onun da çerçevesini aşmıştır. Deli? Böyle mi olur, akıl hastası? Hayatını düzensizliğe ve kararsızlığa benzeyen zahiri bir perde arkasında kronometre gibi intizamla yürütüyor. Nil deli değil; fakat ben hiç şüphesiz aptal oldum... ahmağa çevirdi beni!

Boy ütülenecek gömleklerimi, elbiselerimi soruyor; veriyorum. Sıcak memleketlerdeki Avrupalı efendi ve yerli uşak daima ütüsü üstünde bir adamdır. Pantolonlar, ceketler, gömlekler vücudumuzda bembeyaz, tiril tiril titremelidir. Boyuna değişmeliyiz. Buna en az dikkat edenler ekseriyetle Fransızlardır.

Saat yedide tıraş olmuş, yıkanmış, giyinmiş, karnını doyurmuş, "brandy"sini bile yuvarlamış, cigarası ağzında, hazır haldeyim.

"Odama ilk girecek Dilbeste olacaktır" diyorum; hemşirem Dilbeste! Arkasında da ablamın kızı gelecek tabii... gülümsüyorum.

Öyle olmadı, kapı vurulup da Nilgün'ün sadakor pijamasıyla kollarıma atıldığını görünce yüreğim hopladı. Nil göğsümün üzerinde... sırtını gerçekten küçük bir akrabam imişcesine okşuyorum:

"Nasılsın, sevgili yeğenim?" diye şaka ediyorum. Evet, Nil: ela gözleriyle, Grek burunu ve pürüzsüz teni ile Nil! İncecik beli, yuvarlacık kalçaları, çocukluktan henüz ayrılmış, doldurmamış göğsüyle Nil! Bana dedi ki:

"Hemen bir şeyler sormaya başlamayalım, verandaya geçelim. Kavgaya ayıracak vaktimiz çok. Tam on gün beraberiz."

"Sonra?"

Elimden tutup çekiyor. Cevap verir mi, hiç! İlk dakikada içime yine bir şüphe, bir korku soktu.

"... sonra?" diye tekrar soruyorum. O, sesleniyor:

"Teyze! Teyze! Kalk artık! Bak seninki geldi!"

Yüzüme çapkın çapkın bakarak ilave ediyor:

"Ağabeyin geldi!"

Yine çağırıyor:

"Bearer! Bearer!"

Ne güzel de öğrenivermiş: Zengin ve kibar ailelerde "boy"lar böyle çağrılır. Bu kelime "çekici" demesinedir; istilacılar önünde geceleyin karanlık sokaklarda fener çektikleri devirden kalma bir söz. Koşan gence emrediyor:

"Tennt's!"

Benim o birayı pek sevdiğime ve sabah kahvaltılarından sonra bile içtiğime vapurda dikkat etmiş; şüphesiz hoşuma gitmek için de bilhassa aldırtıp buzdolabına koydurmuş. Hazdan yüreğim, yokuş aşağı birdenbire iniyormuşumcasına kayıyor kayıyor. Şu noktayı söyleyeyim ki Nil, burada boyla İngilizce konuşmaktadır.

Dilbeste, dallı Çin kumaşı pijaması içinde, saçları oksijenli, rimelleri taşkın, dudakları kıpkırmızı şimdiye kadar görmediğim bir makyaj ifratiyle ve geçkinlemeye yüz tutmuş bir aktrisin genç kız rolüne çıkmış haliyle koşup geldi. Birbirimizin yanaklarından öptük.

"Ağabey!" diye mi konuşacak benimle? Mümkün.

Boy –adalı genç, örülmüş gür saçlarına öbür bütün erkek adalılar gibi bağa bir tarak geçirmiştir– beni göz ucuyla süzmüş ve bakışından beğendiğini ihsas etmişti.[1] Beğenilmek, velevki yarı esir bir Seylan çocuğu tarafından olsa yine hoş... Şimdi buna ihtiyaç da duyuyorum. İstiyorum ki Türk Prensesinin akrabasını herkes beğensin ve beğenildiğini Nilgün anlasın.

"Günün sabah programı şu: Öğle yemeğinden önce araba gezintisi. Hem isterseniz nasıl bir araba ile? Manda koşulmuş bir tilbury ile!"

Bunu Nilgün söylüyor, belli ki Seylan'a bayılıyor.

Seylan'ın öküzleri ve mandaları nedense at cinsinin midillileri kadar küçüktür; eşek boyunda...

Yük arabalarını çekerler; fakat sırtlarına mükemmelen koşumlar vurularak bu hörgüçlü mandaların tenezzüh[2]

1 ihsas etmek: sezdirmek
2 tenezzüh: gezinti

arabalarına koşuldukları da olur. Boynuzları yeşile yahut kırmızıya boyanarak! Zaten adanın atları da bir poney'e, midilli'ye benzer.

"Öğleden sonra Kandi Gölü'ne gideriz. Akşam yemeği otelde yenir."

"Eğer, yarın veya öbür gün Kolombo'ya inersek ben de sizi dostum Jules'un lokantasına götüreyim. Pek "entim", nevi şahsına münhasır[1] bir yerdir. En nefis Fransız şaraplarını orada buluruz."

"Gideriz."

Bırakalım sualleri, sırları, muammaları, istikbali bir yana... Oh! Hayat ne güzel! Hele şu kuşluk vakti, ulu dağlara bakan verandanın koltuklarına gömülmüş, ağzımda malt tadı, Nilgün'ün yanı başında, fena bir ömür mevcut olacağına ihtimal vermek imkanı yokken dün ve yarın diye bir şeyler düşünülür mü? Varlığımızı yalnız yaşadığımız an içinde –ne mazi, ne istikbal, ikisi de aklımızdan geçmeyerek– duyduğumuz zaman hakikaten mesut olduğumuza inanabiliriz. Bunlar bütün bir ömür müddetince ne kadar azdır! Visal[2] denilen hazzın kuvveti de insana, kendisinden başka ne varsa unutturup sadece bir tek lahzayı yaşatturması, zevkin düşünceye bir an galebe çalması, kafamızı işlemekten alıkoyması değil midir?

Şu dakikada ben, uzanıp giden bir visal "concentration"u içindeyim; baştan ayağa hazdan ibaretim; zevkten inleyecek halim bile kalmamış. Zevk ve haz duymuyorum; onlar bizzat

---

1 nevi şahsına münhasır: türünün tek örneği, benzersiz

2 visal: kavuşma

benim! Ben haz kesilmişim! Hatta dünyaya ben haz neşrediyorum! Haz güneşi olmuşum!

Peredanya nebatat bahçesindeyiz. Yere güneş düşürmeyen bu, bir kısmı kırk metreye yaklaşan ağaçlar altı gölgeliği şu saatte bile, üzerinden bir çağlayanın aştığı ve yarı duman halinde zerrelerini serptiği bir yosun kadar serin ve ıslaktır.

Ufacık vücutlarında ve kanatlarında her biri Seylan'da çıkan bütün o zümrütlerin, yakutların, gökyakutların, kimi mavimtırak, kimi yeşilimsi, kimi tozpembesi, kimi portakal sarısı kıymetli çeşit çeşit taşların rengini, pırıltısını koşuşturan kuşlar, hele minicik sinekkuşları bu ormanın insana konmayan rengârenk konfetileridir. Dallar ve sarmaşıklar mütemadiyen o canlı konfeti serpintileri ile okşanır, sarsılır, titrer hışırdar veya çatırdar.

Nilgün'e sormamaktan kendimi alamadım.

"Yalnız on gün daha mı kalacaksınız?"

"Evet."

"Gitmeniz pek mi lazım?"

"Öyle, galiba..."

"Niçin benimle sarih[1] konuşmuyorsunuz?"

Omzuma vuruyor:

"Sevgili dayıcığım! daha buluşalı yarım gün olmadı. Hani ciddi bahislere girmeyecektik; birbirimizi Münkir Nekir sualleriyle üzmeyecektik?"

Evet, demin köşkte böyle kararlaştırmıştık. Fakat sözümde duramıyorum; diyorum ki:

"Yalnız bir tanesine cevap veriniz; benim için en hayati olanı bu: Yolumuz ayrılacak mı?"

---

1 sarih: açık, net

Sesim titriyordu ki yüzüme, gözlerini açmış bakıyor. Boylarımız bir olduğundan ben de bakıyorum, göz bebeklerinde kendimi görüyorum.

"Beni çok mu seviyorsunuz?"

Nilgün'ün sesi! İnanamıyorum. Ne diyeyim, acaba? Adi bir âşıkdaşlık hali takınmamalıyım; kuru cevap vermek de tehlikeli. Başka biri olsaydı o suali –romanlardaki ve filmlerdeki gibi– beline sarılıp başını göğsüme çekerek ve ağzımı dudaklarına yapıştırarak cevaplandırırdım; mesele kalmazdı. Dekor bu sahneye doğrusu pek uygundu.

Sustum ve az sonra yine sordum:

"Ayrılacak mıyız?"

Nilgün de susuyor. Nihayet şöyle dedi:

"Konuşuruz. Dönsek artık... Bu bahçe güzelliğinden ziyade devliğiyle insanı eziyor. Kendimi Gülliver'in Brobdingnag memleketindeki cüceleşmiş haline benzetiyorum. Şuradan kırk metre boyunda bir adam çıkacak, beni avcuna alıp götürecekmiş gibi geliyor. Kaçalım!"

"Kaçalım."

Otomobilde bekleyen Dilbeste ile buluştuk. Yol tamirinde çalışanlar hep kadın. Yalnız gözleri meydanda; yerlere kadar uzanan entariler giymişler, bacaklarında halhallar, kollarında bilezikler, durmadan uğraşıyorlar. Bunlar Seylanlı değildir; Hindistan'ın şark taraflarından gelmiş Hintlilerdir; para yapınca evlenmek için memleketlerine dönecekler.

Ben ne olacağım? O kadar maksatsız dönüp dolaşan, didişen bir adamım ki...

Nil öğle uykusuna çekilmiş. Biz teyze ile, hayır, hemşirem-le bermutat[1] bezik masasındayız. Bir aralık dedim ki: "Benden sultanın teyzesi olmadığını saklamamıştın. Senden bir sualim daha var, sonuncusu: Nilgün Beyrut'ta bulundu muydu?"

"Evet; 1932 senesinde, kısa bir müddet..."

"Bir hastalık da geçirdi mi?"

"Evet; kısa süren bir hastalık..."

Elimle başımı işaret ettim; cevabını can kulağıyla dinliyorum. Gülüyor:

"Evet!" diye tasdik ediyor.

"Hiç eser kalmadı mı?"

Yine gülüyor ve diyor ki:

"Eskisinden çok daha uslu akıllı oldu. Çocukluğunu bilseydiniz!"

Teşekkür yerine sandalyemden kalktım, iki yanağından öptüm. Alıştık ya artık! Hemşirem, hem de küçük hemşirem değil mi, benim? Mamafih dudaklarımı sezdirmeden mendilimle siliyorum. Keten parçası, pembe ve turuncuya boyandı.

Panjurları indirilmiş, yalnız aralıklarından kafes ziyası alan bu loş salonda tabiatıyla dışarıyı görmüyorum, ama yine de güzelliğini hissediyorum. Zira manzara sabahleyin zihnime öyle nakşolup kalmış, verandadaki haz ile beraber içime öyle işlemiş ki, gece uyurken de penceremden bakıyormuşçasına görmekte devam edeceğime şüphe yok...

"Beni çok mu seviyorsunuz?" diye sormuştu; cevap vermemiştim. Niçin vereyim ki bu, zaten bir sual değildi; "Beni pek çok seviyorsun" manasına gelen bir tasdik cümlesiydi.

---

1 bermutat: âdet olduğu üzere, her zamanki gibi

Otelden pek neşeli dönmüştük. Kızıldeniz'i aşarken hilal şeklinde gördüğümüz ay –aradan otuz günden fazla geçmiş olacak ki– dolgunlaşmış, yamaçlara ışık salacak hale gelmişti. Onun, ekmek kızarttığımız elektrik ızgarasının şerit telleri gibi birdenbire içinden kızıllaşarak azman ağaçlı bir dağ yarığı arasından battığını gördük; yaprakları tutuşturmasını ve lavlar çıkarmasını bekliyorduk.

Demirci ocağından çekilip henüz örse yatırılmış kalın, kaba biçimini almamış bir oraktı bu ay!

Nilgün, yatmak için odasına girdikten biraz sonra sırtına beyaz ve incecik bir lahur[1] şal almış, etekleri yere uzanan geceliğiyle tekrar geldi. Ben Dilbeste ile oturmaktaydım. Köşke dağ serinliği vuruyor: Kandi, adanın sayfiyesidir.

"Uyuyamayacağımı anladım," dedi. Dilbeste'nin gözümle muvafakatini alarak kâğıtları bıraktım, usulca marközleri indirdim: "Lakırdı ederiz; şundan, bundan bahsederiz. Uykumuz gelinceye kadar..."

"Konuşuruz" bile diyemedim; kendinden bir şeyler soracağıma hükmedip öfkelenmesini istemiyordum. Sözü nereden açacağımda da müteredditdim. Aklıma İsveç vapurundaki hastalanan tayfa geldi; bana geçirdiği rahatsızlığı hatırlatır diye anlatmadım. Peşaver'de rastladığım Şehzade ile Hacı Fışfışını da söyleyemezdim; hem hanedanı küçük düşürecek bir lisan kullanmış, hem de kendi hakkında malumat edindiğimi sezdirerek üzmüş olurdum.

Hayatımın hemen her safhasına kadın karıştığından başımdan geçenleri de sere serpe nakletmek yakışık almazdı. Kırık dökük laflar geveliyorum.

---

1 lahur: Lahor'da yapılmış

"Anlaşıldı," dedi, "bari beziğe başlayalım."

Ve Dilbeste'nin yerine geçti; ona dedi ki:

"Esniyorsun, teyze... Gidip yatsana!"

Halbuki kadının esnediği mesnediği yoktu. Az sonra esniyormuşcasına elini birkaç defa ağzına götürdü, Nil'i öptü, bana da güzel rüyalar temenni ederek çekildi.

Henüz kâğıtları karıştırıyordum, elime vurdu:

"Bırak onları!"

Bıraktım, yüzüne baktım. Otelde dans ederken, yolda gelirken, biraz evvel daha kapıdan girerken neşeli olan yüzü başkalaşmış. Tıpkı Tac Oteli'nde, kokteyl salonundaki gibi bu çehre şimdi bezgin ve mahzun... derinden gelen bir sesle tekrar ediyor:

"Bırak onları!"

"Bıraktım Nil..."

"Ben ne Nil, ne Nilgün, ne de Sultan'ım!"

"Peki, öyle olsun, ne çıkar? Gördüğüm kadınların en harikuladesi sensin. Benim gördüğüm ve dünyanın gördüğü kadınların en harikuladesi..."

"Pek mi emin oldun, Nilgün'lüğüme, Sultanlığıma?"

Gözleri karmakarışık.. Hatta ne ela, ne gökyakut, acayip renkler almış. Şaşkınlığımı hissetmesi korkusuyla bakmıyorum. Soruyor:

"Beni neysem, kimsen sevecek misin?"

"Zaten öyle sevdim."

"Bundan sonra ne olsam yine sevmekte devam edecek misin?"

"Daima sürprizlerle karşılaşacağımı bile bile sevmenin emsalsiz zevki içindeyim."

"Ben seni sevmesem de sen beni sevebilecek misin?"

"Sevilmediğime emin olarak sevmekte değil miyim?"

Sükûnet bulduğunu, yüzündeki melalin buğu gibi ağır ağır sıyrıldığını görüyorum. Zavallı Nil! Demek ki ara sıra böyle kısa buhranlar geçiriyor, şuurunda kısa aksamalar oluyor. O zaman büyük "fikr-i sabit"i, sultan Nilgün şahsiyetinden sıyrılmak, kaçmak, başka birinin, hayalindeki tipin benliğine sığınmak!

"Neyse," dedi, "mademki, beni bir sahtekâr olarak da seviyorsun, seveceksin, içim rahat etti. Bunu birine muhakkak söylemeliydim; bazı bazı söylemek ihtiyacındayım. Seni seçtim; zira sen de az çok bana benziyorsun. Hayır, kızma! Sade benzediğin için seçmedim, galiba seviyorum da..."

Perişan haldeyim. Bir taraftan son sözü ile sevinçten taşıyorum, bir taraftan da tamamıyla şifa bulmadığını anlayarak korkular geçiriyorum. Bu sahne nasıl bitecek? Onu bilememenin azabı içindeyim de...

Kollarıma alıp odasına götüreyim mi? Acaba benim olmaya hazır mı? Bir şey yapmam lazım! Hayran hayran bakıyorum; gülümsüyor, ben de gülümsüyorum. Yarın saat önceki Nil tekrar gelmiş. Şakacı gözleri, nükteli tebessümüyle:

"Haydi," diyor, "al beni kucağına, götür odama! Anlıyorum, böyle yapmak istiyorsun! Fakat yalnız kapıya kadar..."

"Mesafe pek kısa..." dedim, yanma yaklaştım, benim istediğim ve onun anladığı gibi kucakladım; kapıya doğru götürüyorum. Başı kolumda, sağ taraf göğsünün katılığını tam kalbimin üzerinde duyarak püsküllü şal ile uzun dantel etekleri cilalı parkelere rayihalı bir çağlayan gibi köpüğünü sere sere götürüyorum. Biri: "Mesafe pek kısa..." diye az ev-

velki sözümü tekrarlıyor. Bunu söyleyen Nil'dir. Bırakamıyorum; kapıya geldiğim halde geri dönüyorum, salonu bir daha dolaşıyorum, bir daha! Mesafe uzadıkça Nil vücuduma daha fazla sokuluyor; adeta ufalıyor ve hafifleşiyor.

Ağzından öpmek istedim; başını çevirdi:

"Bu olmaz," diyor, "bunlar yok!"

Saçlarını öpüyorum; bırakıyor. Nihayet yeniden kapı önüne gelince kollarımdan sıyrıldı. Şimdi ayakta... fakat nefes nefese, göğsü kabarıp iniyor. Kendisi beni taşımış gibi.

İncecik parmağıyla alnını işaret ediyor. Anlamıyorum; başı mı ağrıyor? Aklım hep kafasıyla, hastalığıyla meşgul olduğu için anlamıyorum. Nihayet anladım. O, esrarengiz cinsiyet ışığının yayıldığı alnına dudaklarımı kondurdum.

Nil odasına girdi; ben de şimdiden uyumuş, rahatsız olurmuş gibi ayaklarımın ucuna basa basa odama döndüm.

Nilgün'e artık hiçbir sual sormayacağım. Zira ara sıra yoklayan buhranlar gösteriyor ki, canını sıkmaya gelmez. Dilbeste'nin de uysallığı ve ne yaparsa yapsın ses çıkarmadan boyun eğmesi de bundan...

En iyi tedavinin seyahat olmasına göre kendi haline bırakmak lazım. Peki, beni sevdiğine inanabilir miyim? Şüpheli... onu buhran haricinde, normal zamanda söylese belki kıymet verebilirim. Yoksa soyunu sopunu, adını sanını bile inkâr ettiği sırada şuuruna hâkim olamayarak yaptıkları ciddiye alınamaz.

İsterse sevmesin! Kendisine de anlattığım gibi ben onu her kim ise, her ne ise, sevildiğime emin olarak da, sürprizler ve hayal sukutlarıyla karşılaşacağımı bile bile sevmenin zevki içinde sevmekte devam edeceğim...

Bir gün Dalada Maligava mabedine gittik. Burası Budizm kâbelerinden biridir; zira Buda'nın bir dişi –koskocaman, ucu çengel şeklinde azman bir diş– o mabette muhafaza olunur ve ara sıra merasimle Budist hacılara gösterilir.

Ben herhangi dinle alakalı ziyaret ve merasimi sevmediğimden öyle gezintilere katılmam. Seylan ve Hindistan tarihini dolduran bu mukaddes diş hikâyesini işite işite iyi öğrenmiş olmakla beraber yazmayacağım.

Sıkıntılı bir efsaneye dayanan ve sonu Portekizlilerin istila devrine varan uzun bir hikâyedir.

Şu kadarını söyleyeyim ki, diş, birbirinin içine geçmiş yedi muhafazanın sonuncusu içinde saklıdır. Merasim esnasında sırtlarına kırmızı örtüler geçirilmiş, yüzlerinde gümüş maskeler, iki keçeli fil dizilir. Bir tanesi beyaz tüylüdür ve mahfazayı o fil taşır. Beyaz fil öbür fillerin önüne geldi mi hepsi birden diz çöker ve sonra kalkarak kutlu mahfazayı taşımak şerefini kazanan beyaz filin ardına düşer. Görenlerin anlattığına göre merasimin en hoşa giden sahnesi budur.

Nil ve ben mabede sadece hariçten baktık. İçeriye girmesini ve duvarlarını kaplayan iptidai, acayip, korkunç freskleri görmesini istemiyorum. Bunlar aklımda iz bırakacak ve kötü tesiri günlerce sürecek sevimsiz resimlerdir. Ölümden sonraki insan hayatını tasvire çalışan kaba taslaklar!

Kandi şehrinin ortasındaki göl kenarına varınca ferahladım. Sular salkım saçak, uzun etekli, yelloz Japon balıklarıyla dolu. Havada biraz yosun, biraz manolya kokusu var. Fakat Nilgün'ün dün gece koklayıp öptüğüm saçlarının rayihası hâlâ içimde! Her gece bunları koklayıp öpmek artık hakkımdır; ibadetimdir.

Fakat kaç gece daha? On geceden bir tanesi gitti; biri de gitmek üzere... ötesi müphem. Hatta daha evvel, bir sabah uyandığım vakit bungalovu bomboş bulursam şaşmamalıyım. Boy bana:

"Gece yarısı gittiler!" diyebilir. Dört saat sonra limana varınca ufukta dumanını sürükleyen bir vapuru işaretle:

"Yetişemediniz!" diyecekleri muhakkak. Hepsini, bütün fena ihtimalleri bekleyebilirim.

"Nil," dedim, "bu sefer habersiz kaçma!"

"Söz veriyorum," dedi, "ayrılsak bile normal şekilde ayrılacağız. Kucaklaşarak, 'acele mektup beklerim,' diye söyleşerek, mendil sallayarak! Belki gözlerimiz de yaşlanır... Bilinmez!"

Gölün sarımtırak durgun sularında akislerimiz uzana yassılana, ağır ağır sallanıyor. Kâh ince uzun boyluyuz, kâh kalın ve yayvan... Bunlar bana şimdi ismini ve yerini hatırlamadığım bir İstanbul lokantasının antresindeki dev aynalarını düşündürüyor. Beyoğlu'nda idi. Beyoğlu! Yarabbi! Dünyayı fersah fersah gezmiş, beş kıtanın yüzlerce büyük şehir caddelerinde dolaşmış bir adama orası sonradan zihninden geçirince bize bir Anadolu kasabasının tahta kepenkli dükkânlar sıralanmış hükümet caddesi kadar nasıl da bakımsız, gösterişsiz, tenha, hazin görünüyor!

Öyle olmakla beraber ilk gençliğimizde teneffüsüyle zehirlendiğimiz çürük Piyer losyonlu bir Beyoğlu yan sokakları havası vardır ki, bunu unutmak kabil değildir. Şark ve Aksayışark[1] limanlarında behemehal bu kokuda sokaklar

1 aksayışark: uzakdoğu

bulursunuz; kendinizi eski Timoni sokağından geçiyorum sanırsınız.

Kandi o yerlere ne kadar uzak ve ne derece tertemiz...

Nil soruyor:

"Kolombo'da senin Jules'e gideceksek acele edelim. Saat dört... yemeğe ancak yetişiriz."

Otomobilimiz dağ yolundan denize doğru iniyor; yaylaдan iniş... Bir müddet sonra boğucu ovadayız; sonra da inci şehri, sıcak, fakat şen Kolombo'da.

Önceden telefon ettiğim için Jules bizi bekliyor. Ben ise daha ziyade sabaha karşı bungalovumuza dönüşümüzü beklemekteyim. Belki Nil yine:

"Mesafe pek kısa!" der.

Benim Kolombo'da bir dostum ve hemşerim var, Yüzelliliklerden... ama öyle nazır, müsteşar, muharrir gibi ismi cismi malumlardan değil. Zaten o listede malumlar büyük bir adet doldurmaz; ekseriyet meçhullerde ve yarı meçhullerdedir.

Şurasını, sırası gelmişken söyleyeyim: Beni de politikacı olarak memleketten çıkarılmışlardan sanmayınız; Türk pasaportluyum, pek istersem dönerim de... Uğradığım şehirlerde eğer bizim memurlarımız bulunuyorsa hemen münasebete girerim; onlara hizmetim de dokunur; onlara ve icabında hükümete de...

Kolombo'daki Yüzellilik basit bir adamdır; sadece bir polis komiseri... Komiserliğini de meslekten yetişerek elde etmiştir, boş gezenin boş kalfası iken bir kabine değişikliğinde sağlam muhaliftir diye araya katıvermişler. Avurt zavurt birkaç ay İstanbul'da karakoldan karakola dolaşmış, çalım

satmış, mimlenmiş; listeyi doldurmakta güçlük çekilince tıpkı tayin olunuşu gibi ismini bir tarafa sıkıştırmışlar. Olmuş Yüzellilikten biri de o!

Allah, ona da "Yürü ya kulum!" demiş ki, Hindistan ve Cava'ya kadar gelmiş; fakat kâselisliği[1] sevmiyor. Nereye gittiyse elden öteberi satarak, ayak esnaflığı yaparak ekmeğini çıkarmış. Şimdi Kolombo'nun iç sokaklarında bir çayhane sahibidir, müşterileri hep Müslümandır. Duvarda Atatürk'ün sedef ve denizböceği kabuklarıyla işlenmiş bir çerçeve içinde fotoğrafı asılı. İki tarafında Ya Allah,Ya Muhammed levhaları da biraz yükseğinde baş köşeyi donatıyor. Oracıkta küçük ve akıl ermez bir mabet vücuda gelmiş.

Adada Türk ve Türk hâmisi kendisidir, propagandacısı da... Yüz elli vatandaş arasında onun kadar hararetli yeni Türkiye taraftarı bulmak zordur. Değme hariciyecilerimizde bu hararet ve heyecanı görmek bana müyesser olamamıştı.

Jules'e varınca Nil'den müsaade alarak otomobille dükkânına koştum ve öpüştükten sonra kendisine vapurda aklını kaçırıp şehir hastanesine kaldırıldığını öğrendiğim zaman Kasımpaşalı hikâyesini anlattım, adresini verdim. İki rupi vermeyi de unutmadım.

Artık müsterihim. Hasta ve gurbetzede vatandaş, Yüzellilik Tayfur'un himayesi altına girmiştir. Zaten Tayfur'a kendi adresimi de yazdırdım; bir şey icap ederse bildirecek.

Lokantaya neşeli dönüyorum ve bir aralık Jules'ü kenara çekip bağırarak soruyorum:

"Nasıl 'niyes'[2] im? Beğendin mi?"

---

1 kâselis: çanak yalayıcı, dalkavuk

2 nièce (Fr.): yeğen

Sağır Marsilyalı ellerini tavana kaldırıyor; bağırdığını sanarak pes sesle cevap veriyor:

"Une sultane de Mille et Une Nuits! Mais, c'est un vrai bijou!"[1]

Halbuki gerçekten Sultan olduğunu bilmiyor. Demek Nil ne kadar Sultan!

Fakat bu Sultan, çok dürüst, vekarla yiyip içtikten, ölçüsünde dans edip eğlendikten sonra otomobile binince birdenbire somurttu. Söylediklerimize cevap vermiyor. Dilbeste'den işaretle soruyorum:

"Nesi var? Ne oldu?"

"Bilmem" manasına kaşlarını kaldırıyor; en küçük bir hareket yapmaktan çekiniyor. Hepimizin ağzı kilitlendi.

Sükût devam ettikçe kan başıma çıkıyor, eh, içkiliyim de... bir aralık usulca:

"Nil," diye fısıldadım, "rahatsız mısın?"

İşitmedi değil... mahsus susuyor. Kendi kendime:

"Yok," diyorum, "bu derecesine dayanılmaz; oyuncağı yaptı beni.. yaşanılmaz onunla... kurtulmaya bakayım. Kolombo Şifa Yurduna Kasımpaşalı tayfa kadar bu da yatırılmaya muhtaç."

Alkol gittikçe beynime vuruyor. Bir kere daha denemek istedim:

"Kederlisin Nil... üzülüyorum."

"Susacak mısın sen!"

Şirret bir sesle işte cevabı!

---

1 Une sultane de Mille et Une Nuits! Mais, c'est un vrai bijou! (Fr.): Hakiki bir 1001 Gece Sultanı! Hakiki bir mücevher!

Benim sağım solum yoktur demiştim ya... Hele eğlence dönüşü, kafam dolu iken, bir kadının hakaretine uğrayınca!

"Dur şoför!"

Kolombo'dan bir saat uzaktayız; henüz ova içinde... Vaziyetim herhalde Meysur Çengelistan'ındaki kadar korkunç sayılamaz ama yine de lüzumsuz bir "coup de tête"...[1] Nilgün'ün hastalığını bildikten sonra kendimi tutmaklığım, sinirlerime hâkim olmaklığım icap ederdi. Ben de neyim, zaten? Bir nevi deli!

Kapıyı açtım, iniyorum. Dilbeste şaşkın; şoför hayrette. Nil ne yapacak? Hâlâ susuyor. Hoş, ben aldırış etmeyeceğini bilerek inmeye karar vermiştim. Şose üzerindeyim. Selamlıyorum.

Otomobil gidiyor... Arkasındaki kırmızı ışık damlası az sonra bir dönemeçte karanlığa düştü, eridi. Yıldızım sönmüş kadar mahzunum ama öfkem de devam ediyor.

Yetişir! Beni bulamayacağı bir yere gizleneceğim, Tayfur'un evine... ve ilk vapurla Bombay!

Yürüyorum; yürüdükçe sükûnet buluyorum; kendimi kabahatli çıkarmaya başladım bile... Bungalovdaki odam, göl sularında yan yana akislerimiz, dün gece bu saatte kucağıma alıp taşıdığım sahne ve sesi:

"Mesafe pek kısa!"

Hepsi gözümde tütüyor. Az sonra tekrar hiddet basıyor. Sükûnet buldukça adımlarım kısalıyor; adeta geri geri gidiyor; öfke devrine girince şehre kavuşmaya can atarcasına koşuyorum. Ceketimi çıkarıp elime aldım, sallaya sallaya, söylene mırıldana bir yürüyorum ki...

---

1 coup de tête (Fr.): düşüncesiz, ani hareket, kapris

Seyrüseferin kesildiği aksi bir saat. Neredeyse gök ağaracak... Bazen durup otomobil sesine kulak kabarttığımı da inkâr etmeyeceğim. Pişman olur, döner, beni alır, belki de yalvarır, ağlar diye düşünüyorum. Bir hırıltı duyuyor gibiyim ama görünürde hiçbir şey yok.

Yorgunum, mecalsizim; düşüp kalacak bir takatsizlik içinde sendeliyorum. Tekrar dinçleşiyorum; krep ökçelerimi şoseye "Pat! Pat!" vurarak gürültümden cesaret alıyorum. Onlar, hayır o köşke yaklaşmak üzere... Konuşmadan soyunacak, duşun altına girecek, işte o zaman yaptığına nedamet edecek.

"Çok geç!"

Şehrin ışıkları yüzüme vurmaya başladı. Caddeyi bıraktım, en kısa yoldan otele saptım. Bu saatte Tayfur'u bulamam. G.O.H.'ye gideceğim. Bulana aşkolsun!

"Bitti, Nilgün Hanım, oyuncağını, kuklanı, soytarını elinden kaçırdın!" diyerek gülüyorum ve ökçelerimi daha hızla asfalta vuruyorum. Bir bar henüz kapanmamış. İçeriye daldım; garsonlar iskemleleri masaların üzerlerine koymakla meşgul.

Sek bir viski... Hayır, bir tane de sodalı içeceğim. İki olsun! Üç, dört olursa kıyamet mi kopar? Öyle hatırlıyorum ki, bardan beni neden sonra, zorlukla dışarıya çıkardılar.

Oteli açtırdım. Bereket kapıcı tanıdıktır; bir şey sormadan söylemeden koluma girdi, demek sendeliyorum, oracığa yuvarlanacak haldeyim. Ne geniş bina, ne yüksek tavanlar! Başımı döndürüyorlar. Kapıcı:

"Lütfen şu sağ taraftaki küçük salona teşrif buyurunuz. Odanız hazırlanıncaya kadar..." dedi, yahut o manaya bir şeyler mırıldandı. Anlamamışım ki, sol koridora doğru yü-

rüyorum. Tekrar kolumdan tutarak beni - Empire stilinde, goblen kumaşlı çok güzel bir takımın bulunduğunu bildiğim küçük salonun önüne getirdi.

Kapı zaten açık, içerisi aydınlık... Koltuğa çöksem ötesi kolay; iki Hintli uşak kucaklayıp yatağıma götürürler. Ayakkabıdan hiç hazzetmedikleri için ilk işleri beni iskarpinlerimden ve çoraplarımdan kurtarmak, yalınayak bırakmak olacaktır. O sırada zihnimden geçen bu! Hissediyorum ki, kafamın son ayık faaliyeti... Sızmak üzereyim; Nil'i unutmuş gibiyim.

Şu var ki –sarhoşluğun azami haddi olacak bu!– Nil, girtliğim salonda, Empire kanepenin ortasına ilişmiş, hareketsiz bana bakıyor. Ama bir tek Nil mi? Çekilirken oynamış fotoğraflardaki insan şekilleri gibi yan yana, titrek çizgilerden hasıl olmuş üç Nil! Hayır, üç başlı, tek vücutlu bir Brahman teslisi!

"Nil, Hindu putu olarak karşıma çıktı. Tapmayacağım! Üç yüzlü suratına tüküreceğim!" diyorum ve bu kararla yürüyorum; ağzım kupkuru... tükürük bulmaya çalışmaktayım. Kim bilir şu anda ne kadar çirkinim, iğrencim, korkuncum!

O kadar... Dört aslan pençesine dayanmış, bronzla süslü akaju masaya tutunmak istedim. Evvela masa, sonra her şey kaydı... Ben de! Artık Nirvana'dayım: Ebediyet içinde bir "sönüş"...

Bir Nirvana ki, Nil'in saçları rayihasında ve renginde. Hatta, boşluğundan Nil'in sesi geliyor... şirret sesi değil; tatlı! Tatlı! Hem de:

"Sevgilim! Yavrum!" diyor. Bana dediğini sanıyorum; sese sarılmak istiyorum. Kaymakta devam ediyorum.

Gözlerimi açtığım zaman kendimi otelin bir odasında, yatakta buldum. Dilbeste yanımda... Ne arıyor bu kadın?

Başımın üstünde ağır bir şey var; yastığıma yuvarlandı: Buz kesesi.. Dilbeste diyor ki:

"Uyandığını Nil'e haber vereyim."

"Nil de burada mı?"

"Demin biraz uzanmaya gitti."

"Otele ne zaman geldiniz, siz?"

Empire salonunda karşılaştığım Brahman putu, demek oluyor ki, Nil'in kendisiymiş; demek ki, yoldan dönmüş ve ben barda iken otele girmiş; oraya geleceğimi tahmin ettiği için bekliyormuş...

"Bilsen ne kadar üzüldü, ağladı, beş saat yatağının başı ucundan ayrılmadı. Harap oldu kız! Yanına gelince sakın surat etme!"

İnledim:

"Nil!"

Sonra dedim ki:

"Bırak, uyusun! Hem ben bu çehremle ona kendimi göstermek istemem. Azıcık toparlanayım, berber çağırtayım, bir gömlek satın alsınlar..."

Dilbeste gülüyor: Yatağımda sadece kolsuz bir iç gömleğiyleyim.

"Hele biraz kolonya sürün..." diyor, açtığım avuçlarıma Atkinson şişesini boşaltıyor. Oh!

"Size bir de fruit salt[1] vereyim; iyi gelir."

İçiyorum. Suyun kabarcıkları burnuma kadar giriyor, nefesimi tıkıyor ama serinletiyor da... daha emin olmak için soruyorum:

"Döndü o halde yarı yoldan?"

---

1 fruit salt (İng.): meyve tuzu

"Evet. 'G.O.H.'ye gider, muhakkak, yetişelim' dedi. Bulamayınca beklemek için ufak salona girdik; uşakları şehre yolladı. Açık barlarda seni aramaları için... iyi tahmin etmiş. Barda idin, muhakkak..."

"Bungalov kimin?"

"Senin nevvabın."

"Getirdiğiniz mektup üzerine mi bu ikramlar?"

"Öyle olacak. Şimdi bunları düşünme. Uyu, istersen..."

"Teşekkür ederim; sen istirahat et; ben kendimi çeker çeviririm. Yanıma yaklaşılır vaziyette olsaydım yanaklarından öperdim."

Dilbeste gitti. Zillere basıyorum, gelenlere emirler veriyorum: Berber çağıracaklar, keten ceketimle pantolonumu götürüp bir hazırcı mağazadan aynı ölçüde yenisini alacaklar... bir kat da iç çamaşırı, üst gömleği.

Berbat haldeyim; hepsine alkol ve ter kokusu sinmiş, hepsi kirli ve buruşuk.

Nilgün beni murdar şeklimle, suratımla mı saatlerce seyretti?

"Mademki seyredebildi, seviyor öyleyse!"

Hükmünü vererek seviniyorum.

Öğle üzeri benzim epeyce uçuk, gözlerim az çok şaşkaloz olmakla beraber tertemizim, tiril tiril ütülü çamaşırlar ve elbiseler içindeyim. Ama bunlar benim köşkten getirilmiş eşyam... Zira her şeyi düşünen Nil, anlaşılan boy'a telefon etmiş, bir otomobille hemen yollamışlar. İyileşiyorum ki açlık duyuyorum. Çok alkol içtiğimin ertesi günü karnım acıktı mı korku yoktur; akşama tekrar sapasağlam olurum.

Eh, Nil ile karşılaşmak zamanı geldi! Ne diyeyim, nasıl hareket edeyim? Af mı dileyim, sadece teşekkür mü edeyim, dizlerini mi öpeyim? İyisi, onun haline bakarım. Benim pek şakaya gelir adamlardan olmadığımı anladı. Kafam kızdı mı çekerim arabamı! Taptığım putu da parçalarım, inandığım kitabı da çiğnerim, aşkımı da ayaklar altına alırım, Seylan olmazsa Cava, Polenezya Adaları, Kamçatka, bir yere kapağı atarım.

Kendisini tek başına salonda oturmuş gazete okurken buldum. O beni görmüyor; resimlere dalmış. Usul usul yaklaştım. Üzerinde keten etek ve beyaz bluz var; dün gece ayrıldığım zaman suare kıyafetinde idi. Nil de elbise getirtmiş. Yumuşak sesle:

"Bonjur!" dedim. Başını kaldırdı; yüzü benimkinden çok yorgun; hilmü şefkat[1] içinde öyle tatlı, öyle güzel süzülmüş ki... nereden hatırladım: Bir Marguerite Gautier çehresi... Hani, dargınlıktan ve ayrıldıktan sonra bir akşam Duval'in evine geldiği zamanki La dam o Kamelya'nın[2] üzgün çehresi, büyük maşuka ve ümitsiz hasta çehresi!

"Bonjur..." dedi, koltuklardan karşısında duranı işaret etti. Kolombo, öğle tatilinden önceki telaşlı kalabalığı ile uğulduyor. Karışık üç yüz bin kişinin kaynaştığı Şark limanı ve turist memleketi kalabalığı... kıyamet! Biz, bir köy evinde imişizce kendimizi tenha ve dış hayata uzak buluyoruz. Adeta horoz sesi eksik. Nedir bu mahşer ortasındaki inziva halimiz? O kadar birbirimizle meşgul, birbirimize katılmışız, bü-

1 hilmü şefkat: yumuşaklık ve şefkat
2 La Dame aux Camélias: Kamelyalı Kadın

tün duygularımızla birbirimizde temerküz etmişiz[1] ki, harici âlem diye bir şey kalmamış. Tam manasıyla "o ve ben"!

Nil yüzüme bakıyor. Çok mu bitkin buluyor? Gökyakutlaşan gözlerinin rengi sarıyor, sarmalıyor, tedavi ediyor ruhumu...

"İkimiz de kabahatliyiz," dedi, "o bahsi kapatalım. Kapatalım, değil mi?"

"Kabahatli benim... Bunu bırakınız itiraf edeyim, sonra bahsini etmeyelim."

"İkimizi de alkol çarptı; dağ havasından ayrılınca şehrin sıcağı çarptı."

"Beni alkolden de, sıcaktan da, şeytandan da daha fena bir şey çarptı; ara sıra çarpar."

Başımı gösteriyorum ve alnıma vuruyorum:

"Bu serkeş kafa!"

"İkimiz de öyleyiz, dik kafalıyız."

Ah Nil'inki ne sevimli, ne biçimli, hele şu anda ne uysal kafa... Lakırdıyı değiştirmek için soruyorum:

"Gözlerinizin bazen gökyakut rengi aldığını, renk değiştirdiğini biliyorsunuz tabii... Bu anda, hiçbir zaman görmediğimden fazla 'safir' renginde..."

"Bir yere, birine haz duyarak baktığım zaman öyle oluyor; kendim de farkına varıyorum. Onlar mavileşirken aynı zamanda düşüncelerim, hislerim de sanki gök rengine giriyor. Daha doğrusu evvela duyuş ve düşünüş sistemim renk değiştiriyor, sonra rengi gözlerime vuruyor."

"Harikulade oluyor. İlk defa bunu vapurun alt kamarasında sezmiştim."

---

1 temerküz etmek: merkezleşmek, bir yerde toplanmak

"Demek ki size o zaman haz duyarak bakıyormuşum..."
"Şimdi de mi hazla bakıyorsunuz?"
"Evet, şimdi de!"
Tekrar ediyor:
"Şimdi de..."
Bir daha söylüyor:
"Şimdi de, sevgilim!"
Ben ağlıyorum; Nil tekrarlıyor.
"Sevgilim, şimdi de! Belki de daima!"

Dostum Tayfur'dan haber aldım: Hastaneye gitmiş; Türk tayfasının hastalığı uzun sürebilirmiş. Kolombo'nun Müslüman kuyumcularına başvurarak –kendisine hepsinin emniyeti vardır– Bey gibi bakılmasını temin edecek.

"Sağol, konsolosum!" dedim. Vaktiyle polis komiserliğini beceremeyen bu adamı gurbet öyle olgunlaştırmış, ayrıca merhametli bir insan yapmış ki, gıpta duyuyorum. Ben, hâlâ eskisiyim.

Tayfur, Seylanlı bir kızla evlidir, çocukları da yetişmiş. Fakat bu kız, bütün kadınları çirkin olan asıl yerlilere benzemez. Zira büyük dedesi Portekizli, belki de Hollandalıdır. Vaktiyle istilacıların adalı kadınlarla birleşmesinden türemiş olan nesil tunç rengindedir ama safkan yerlilerden bambaşkadır. Zaten hâlâ kendilerini adanın hakiki sahibi sayanlar da bunlardır.

Bir gün evlerine yemeğe gideceğim. İyi aşçı olan Tayfur, bana domatesli ezik pilav, güveçte türlü, döner kebap yedirecek. Kebap takımını resmini çizerek yaptırmış; ara sıra kullanıyor. Ah, küçük evlerde kadınların pişirdikleri o,

içinde büklüm büklüm domates kabuklarıyla, bazı pirinç taneleri öbürlerinden daha pembe, ezikliğine rağmen lezzetli İstanbul pilavı! Kim hasretini çekmez? Hem pirinç ve pilav memleketlerinde büsbütün özlersiniz.

"Piyazla ciğer tavası da isterim," dedim, "ama tam, eskiden kalem odalarında yenilen Arnavut ciğeri... küçük küçük, üstlerindeki un tabakası bumburuşuk, ne sert, ne yumuşak, dörder köşe, bildiğimiz yağı acımtırak ciğerden!"

"İşte o güç," diyor, "bakalım İtalya'dan gelme berrak, lüzumsuzca filtre edilmiş şişe zeytinyağlarına o lezzeti verebilir miyim? Çalışacağım."

Kendi memleketinde kalsaydı Tayfur, bu derece iyi olabilir miydi? Ancak yurtdışında insan-ı kâmil olmak için yaratılmış adamlar vardır. Gurbet bazısına hiç fayda vermez; aksine fenayı büsbütün bitirir, iyiyi de kötüye çevirir. Nadiren de seng-i haradan[1] bir güher[2] peyda eder. Tayfur, çakıl iken gurbette elmaslaşmıştı. İstanbul'da kumardan başını alamazdı; şimdi sabahları En'am[3] okuyor, geceleri Kısas-ı Enbiya...[4] evliya olmuş.

Fakat hep buralarda mı yaşayacak? Şu kimi sarıklı, kimi fesli, kimi takkeli, kiminin saçları taraklı, kiminin baldırları meydanda, kimi sari'ye sarılmış, kiminin belinde bir değirmi bez, kiminde peştemal, kimi cübbesine sokulmuş, kiminin sarası tutmuş şu çıplak ayaklılar arasında? Yük taşıyan fillerin ve araba çeken hörgüçlü öküzlerle mandaların galiz

1 seng-i hara: granit, sert taş
2 güher: inci, mücevher
3 En'am: Kur'an-ı Kerim'in 6. suresi
4 kısas-ı enbiya: peygamberlerle ilgili kıssaları içeren yapıtların genel adı

idrar ve gübre sıcaklığı içinde? Menfezi ve ucu bucağı bulunmaz bir "Mısır Çarşısı"nın biber, baharat, kınakına, safran, zırnık kokulu gecesinde? Pan çiğneyen kızıl ağızlı ve kızıl salyalılarla haşır neşir olarak?

Biçare dostum Tayfur! Söylemiyorsun ama ben biliyorum: Koca Seylan'ı, o yüzlerce Amerikanvari muazzam otelleriyle; haşmetli binaları, parkları, köşkleri, ormanları, pagodlarıyla, filleri, boaları ve kaplanlarıyla; inci hazineleri, yakut ve zümrüt dolu sandıklarıyla bütün adayı acımadan ateşe verebilirsin... Eğer tekrar Rumelihisarı'nın kale içindeki bir tek penceresinden Boğaziçi'ni gören, kapıları eşikli, künk lağım borusu eğri büğrü yere uzanmış, ot minderli evinde kendini bulman onu yapmana bağlı ise!

Hugo, kısacık bir yalvarış cümlesiyle vatan dışı menfa cezasını ne derinine ayıplamış: "O n'exilez jamais!"

Evet, "Aman! İnsan sürmeyiniz!"

Hatta bir kedi yavrusunu evinden çıkarıp bir başka sokağa atmayınız. Atılan yavrunun gözlerindeki hüzne dikkat etmiş misiniz?

Nilgün, ikindi üzeri emir verdi:

"Haydi bungalova! Akşam yemeğimizi orada yiyeceğiz, evimizde, hanım hanımcık... Ben size reçelli krep yapacağım: teyzem Çerkeztavuğu. Lazım olanları geçerken alalım. Siz ne yapabilirsiniz? Bir marifetiniz var mı?"

"Çok, hem pek çok! Benim lokanta işlettiğimi bilmiyor musunuz?"

"Nerede?"

"Singapur'da. Barmenlik, krupiyelik, timsah avcılığı da yaptım. Yaptıklarımı saysam..."

"Onlar başka! Yemeklerden soruyorum."

"Kurmakari yapayım size, yahut Karibâd..."

"Bunlar Hint yemeği olacak... istemez."

"Peki prawn kotletine ne buyuruyorsunuz, yani –teyzeye dönüyorum– karides külbastısı? Singapur'daki Aral Street'in en makbul yemeğidir. Çin kebapçılarının bulunduğu cadde... otomobiliniz bir lokanta önünde durur; arabanın iki yan pencerelerine dayanan uzun bir tahta uzatırlar; yemeğiniz inmeden, oturduğunuz yere gelir. Oranın katmerli hamurdan yapılmış gözleme biçimi pideler içindeki sıcak kebabı pek nefistir. Soğuk biraları da... Dükkânlar sabaha kadar açık durur."

"Peki, prawn kotleti yaparsınız."

Lüzumlu malzeme ile köşke döndük. Nil'i bu defa ev hanımı rolünde seyrediyorum. Emsalsiz bir şetaret[1] içindeyiz. O, Maurice Chevalier ile Jeannette Mac Donald'ın "Aşk Resmi Geçidi"nden bir parça okuyor. Malum sürükleyici marşı. Ben ıslıkla "Kralın 40 Beygirlik Otomobili" filminde Liliane Harvey tarafından söylenen türküyü çalıyorum. Çağırmaya da başladım:

Bu, güzel bir rüyadan ibaret;
Bir gün uyanacağım.
Bu, bir rüya, bir tatlı yalan!
Bir gün uyanacağım!

1 şetaret: neşe, keyif

Dilbeste, saçı taraklı, ince belli, tüğ gibi delikanlı olan boy'a sokulmuş, cevizin yağını çıkartmak için tülbendi nasıl sıkacağını tarif ediyor, memnun! Boy da anlamıyorum ama sanırım neşeli. Yerli çehrelerde bizimkiler kadar kolaylıkla mana sezemediğim için tam fikrim yok.

Dışarıda mehtaplı gece, Kandi yaylasının yemyeşil dekoru üstüne yarı şeffaf ve soğutulmuş bir gümüş cibinlik gibi inmiş. Hele verandanın yanında adam boyu, yassı kafalı, çıkık göğüslü bir ağaç var, sanki gümüş zırh kuşanmış bir orman şövalyesi... Dışarıya kim burnunu çıkarırsa ok atarak şişleyecek! Ona, evvelce okuduğum bir İngiliz efsane kahramanından ilham olarak Robin Hood ismini verdim.

"İçki yasağı koyalım mı?"

"Hayır. Sadece içki tahdidi...[1] Birer şişe Tennet's."

Nilgün krep hamurunu kendi eliyle hazırladı, ustalıkla dövüyor, çalkalıyor. Ben azman karidesleri dilim dilim bölerek beyaz şaraba batırdım. Bir laboratuvar kadar ışıklı, baştan başa beyaz çini kaplı, ne varsa hepsi bembeyaz mutfakta iç açıcı ve iştah kamçılayıcı bir deniz ve kirş[2] rayihası teneffüs ediyoruz. Nil, krep hamuruna bu içkiden karıştırmış; acıbadem kurabiyesi kokusu...

Nil'in henüz öpmediğim ağzında da muhakkak ona benzer bir rayiha bulacağım. İçimde bir his var ki o, bu gece olacak.

Masayı bir donatıyoruz. Filvaki acele acele gidip gelişlerimizde ve şakalaşıp gülüşmelerimizde azıcık Amerikan filmlerini hatırlatan bir "bizden olmayış", bir frenkleşmiş

1 tahdit: sınırlama
2 kirş: kiraz rakısı

hali görülüyorsa da ziyanı yok. Nilgün'ün bir hünerini daha keşfetmekle memnun oldum: Piyanoya geçti, alaturka birkaç şarkı çaldı. Bir tanesini şimdi bile mırıldanacağım geliyor:

Ümitlerim hep kırıldı, yarim artık gelmeyecek.

Sesi öyle hazin oluvermişti ki, içime dokunmuştu; bereket sonra işi curcunaya çevirdik; ne türküler çalıp söylemedik...

"Entarisi ala benziyor"dan "Receb'im sana para vereceğim"e kadar bütün İstanbul türküleri... Hele mütareke devrinde, muntazam maaş alamayan ve aldıklarıyla geçinemeyen birtakım mütekait memurların macun satarken grup halinde boru ile çaldıkları ve okudukları:

Hediye'dir, kız senin adın Hediye!
Fındık, fıstık aldım yâre, ye diye!

türküsünü defalarca tekrarladık. Nilgün kendisine bundan sonra "Hediye" dememizi istiyor; aldığı kenar mahalle kızı tavırlarıyla hakikaten şimdi bir Hediye ve bir Şükûre! Enfes!

"Ya Zeybek," dedi, "muhakkak sen bunu mükemmel oynarsın!"

"Daniskasını!" dedim ve Hediye'min çaldığı o havayı fevkalade heybetle ve ustalıkla bir oynadım ki, kendim de beğendim.

Bira tahdidi unutuldu. Türkü ve danslarla ara sıra fasıla verilerek yemek devam ediyor. Ne tuhaf şey: Seylan Adası'nın dağ şehri Kandi'de, muazzam bir park içindeyiz;

bize tamamıyla yabancı dinler, ırklar, nebatlar ve hayvanlarla çevrilmiş vaziyette... Şimdi yukarı ormanlarda kaplanlar gece avına çıkmıştır; vahşi filler nezleli hırçın feryatlarıyla haykırışıyorlardır; boğalar ağaç dallarına şehvetle sarılıyorlar ve naja yılanları köy evlerine sinsi sinsi sokulmaya çalışıyorlardır. Buralarda işimiz ne? Nasıl da İstanbul'da, Erenköyü'ndeki bir köşkte gibi eğleniyoruz!

Aşağılarda deniz boyu zengin kasabalar mehtap safasında olacak. hele o güzel Gollfas Oteli. Seylan'ın o milyoner yatağı eşsiz "Rivierra"sı Gall, cuş ve huruş[1] halindedir.

Bir aralık –sofra henüz kaldırılmamıştı– şampanya içiyor, meyve yiyorduk, Nil kayboldu. Piyano önünde, galiba kendisinde hatıra bırakmış bir Viyana valsini çıkarmakla meşgul bulunan Dilbeste'ye sezdirmeden ben de salondan süzüldüm. Bahçeye çıkmasın? Yoksa odasına mı girdi? Veranda'ya başımı uzattım, bakıyorum; usul usul, arana arana yürüyordum.

"Böh!"

Nil, en çocuksu bir keyif içinde, palmiye arkasından fırladı; kucağıma düştü. Arayacağımı bilerek saklanmıştı... kucağıma atılmak arzusuyla saklanmıştı.

"Hediye'm!" dedim ve zaten hazır duran mukavemetsiz başını kendime çektim. Dudakları dudaklarımda... fakat ağzını sıkıyor, dişleri kilitli.

Sımsıkı kilitli!

Zorladım; bir şeyler söylüyorum; kollarımı beline doluyorum ve göğsünü göğsümün üzerinde eziyorum. İmkânı yok. Hediye'nin güzel ağzı mühürlü!

---

1 cuş ve huruş: coşup taşma

"İnatçı! Hain!" diye hitap ediyorum; istediğim uzun, usareli ağız busesini alamayınca dudaklarını kokluyorum, kokluyorum; kapayamadığı pembe burun deliklerini öpüyorum, öpüyorum... bırakıyorum. Yine aynı söz:

"Bu olmaz!"

"Neden? Hani seviyordun?"

Vücut vücuda değiliz artık... Yan yanayız ve güya parkı seyrediyoruz. Neden sonra cevap veriyor:

"Seviyorum. Fakat bu yok... bunlar olmaz... olmaz işte!"

Aklım almıyor. O kadar içtikten sonra, şu dekor içinde ve saklanıp yolumu beklediği halde, kucağıma kendisi atılmışken neden "bu yok, bunlar olmaz"mış!

"Nil," dedim, "ben bu hale, bu hayata dayanamam."

Salona seslendi:

"Teyze, gelsene! Bak, dışarısı ne latif!"

Bana döndü ve öfkesiz, lakin tok bir sesle dedi ki:

"Her sefer arkandan geleceğimi elbette beklemezsin, değil mi? Öp şu omzumdan... bu yetişir, şimdilik!"

Geniş yakalı buluzunun kol üstüne gelen kısmını eliyle yukarıya çekip açtı ve meydana çıkan omzunu hem ay ışığına, hem bana doğru, bir hibe veya adak takdim edercesine uzattı.

Seylan mehtabının bir anda minelediği, beyaz mine cilası verdiği o yuvarlacık omuz, kafamın içinde saklanmış mukaddes bir emanet olarak bende kaldı. Ah Nil! Bunun hatırasına bütün ömrümce bir azize yadigârı imişçesine günde dört beş defa yüzümü sürerek türbedarlık edeceğimi bilir miyim?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dağ aralarına yığılan duman, ay çevresini büsbütün perdelememekle beraber ışığını sarartmaya başladı. Bu duman şehrin elektrikle aydınlanmış merkezi üzerinden geçerken pembe bir bulut oluyor.

"Nil," dedim, "üşürsün, omuzlarına bir şey al."

"Odamdan şalı getir. Yatağın üstünde, kanepede, askıda, bir yerdedir; belki de dolapta..."

İlk defa bu odaya gireceğim.

Çıkarken –daima yaptığı gibi– elektriği kapatmamış olduğundan içerisi aydınlıktı ve tabiidir ki pek karışık, adeta darmadağınıktı. Kolombo dönüşü ne varsa altüst etmiş. Elbiseler, çamaşırlar, hamam sileceği, çoraplar, ayakkabıları, hepsi öteye beriye atılmış.

Karışıklığın o kadar güzel olabileceğini aklımdan geçiremezdim. En latif ve en tuhaf şekilde yapraklarla çiçeklerin yetiştiği nebatat bahçesi burası. Rayihaların da en ılığı yine bu kapalı bahçede.

Durmuş, seyrediyorum.

İntizamlı kadın odasında bulunmak da iyidir ama oynamaya başlamadan önce pulları sıra sıra yerlerine dizilmiş bir tavla yahut henüz dokunulmamış, kesilip devrilmemiş

bir pasta gibi asıl maksat hakkında zevkli bir fikir veremez. Sayfaları açılmamış bir kitaptır, o! Öyle bir oda doluluğu içinde boştur.

Nil'in odası bir vitrin değil; kuru ve cansız güzellikte değil. Sahibi içinde olmamasına rağmen yaşamasına devam ediyor.

Yerde serilip yatanlar, koltuk ve kanepe kenarlarına ilişip kalanlar yahut karyola altına yarı gizlenmişler arasında, geldiği zaman üzerinden çıkardığı çamaşırlarda olacak. Bunları arıyorum; şah unuttum. Dünün ikindisinden bugünün akşamına kadar, bütün o eğlence, kavga, buluşup barışma sahnelerinde vücudunda taşıdığı, tenine sürünmüş, kendinden olmuş, henüz kumaşlaşmamış bir şeyini aramaktayım.

Buldum, işte: Bir değirmi, leylak renginde ipek parçası...

Çalacağım onu! Farkına bile varmadan katlayıp göğsüme soktum ve şalı alarak geri döndüm.

"Geciktin," dedi, "karışıklık içinde güç buldun, galiba?"

"Ama ne hoştu bu karışıklık! Keşke mağazalar öyle karışık şekilde çamaşırlarla süslü vitrinler yapsalar!"

Odada kendimden geçerek epeyce eğlenmişim ki Nil geciktiğime dikkat etmiş. Dilbeste ile beraber mangustin yiyorlar. Ceviz büyüklüğünde toparlacık patlıcanları andıran ve içinde çağla bademi göbeğindeki gibi şeffaf, fakat birçok taneler bulunan az şekerli, sulu, bergamut kokulu, tadına doyulmaz meyveleri...

Aşk şunun için bir hatıra ve hafıza kudretidir ki böyle bir meyve yenişin hiçten sahnesi, o meyveyi bir yerde görünce mesafeler ve yıllar aşırı manzarasıyla tekrar size yaşatır,

yüreğinizi bir daha, beş daha, daima yakar. En içli ve sadık âşık hafıza ve hatırası en işlek olanıdır. Aşk hatırlamalarla yaşar, unutmalarla ölür.

Küçükken Şükûre'yi, misafirliğimiz sona erip kendi mahallesine bırakarak Yeniköy'deki yalımıza döndüğümüz zaman, iskele köşesindeki bakkalın tavanına astığı güllaç destesine gözüm ilişince hemen kızı hatırlardım; mahzun olurdum.

Sonra Şükûre'cik bu desteyi bağlayan kırmızı gaz boyasını tükürükler, allık yerine yanaklarına sürerdi. Ama gizlice, anası evde yokken...

Bugün bile güllaç bana yine onu düşündürebiliyor.

Dün geceki ve deminki yorgunluğumuzu artık duymaya başlamıştık. Kesik konuşmalar, dalıp geçişler. Dilbeste yatmaya gitti. İkimiz verandadan ayrılamıyoruz.

"Senin yemekten önce söylediğin türküyü çağıracağım geliyor."

"Hangisini?"

"Lilian Harvey'in Kral otomobiline kurularak söylediği 'Bu, güzel bir rüyadan ibaret; bir gün uyanacağım' türküsünü..."

"Pek mi beğenirsin?"

"Hayır. Halimiz uyuyor. Hürriyetimiz sona ermek üzere... biliyor musun, kendi paramız bitti."

"Bende biraz var. Sonra sana bir sürpriz hazırlamıştım. Azıcık bekleyebilir misin?"

Odamdan nişan kutusuyla dönüyorum.

"Tanıdın mı?"

Nil muhafazaya baktı ve sordu:

"Kadınlara senin fedakârlık edeceğini aklım alamazdı. Asıl buna memnun oldum. Benimle mi başladı?"

Sözü acı olmakla beraber çok doğruydu. Kısaca:

"Değişiyorum, değişeceğim..." diye cevap verdim. İki parmağı ile hafifçe burnunun ucunu sıktı; bu, bir teşekkürdü, devam ediyordu:

"Yetişmez. Yüzüğümü de satmıştım zaten! Onun için artık uyanmamız lazım. Cava'ya gitmeliyim."

"Orada ne yapacaksın?"

"Conte Verdi'de verdiğim sözü yerine getireceğim: Prens Ahmet'le evleneceğim. Babası hastalanmıştı, ölmüş. Şimdi tahta geçecek kendisidir."

"Onunla, o zeytin çekirdeğiyle, ha?" diye bağırdım. Nil gülümsedi; sözünü kesmedi:

"Beni senin nevvaba tavsiye eden, şu bungalovu verdiren de Ahmet'tir. Bombay'ın sıcağında kalmamı istemedi. Yanında götürmenin de zamanı gelmemişti; zemini hazırlayacaktı. Babasının vefatı artık Prensi o gibi külfetlerden kurtarıyor, dilediğini yapacak vaziyette."

"Ne kadar çabuk, kolay uyuşuvermişsiniz... Birkaç günde!"

"Öyle oldu. Demin 'Kendi paramız bitti' demiştim; bundan sonra param çok, fakat hürriyetim yok; Ahmet'in servetini yalnız Ahmet'in müsaade ettiği hayat için sarf edebilirim."

Böyle söyleyen Nilgün'e hayretle bakıyorum. Ne ciddi! Acaba hep temkinli, ağırbaşlı olarak mı kalacak? Her şey mümkündür.

"Fakat Nil," diye itiraz ettim, "sen Ahmet'i nasıl sevebilirsin?"

"Sevmeden yaşanılacak bir koca bulmak kararıyla geldiğimi unutuyorsun yavrum!"

"Bu gece gözüme uyku girmeyecek... bittim!"

"Dilbeste'nin yanında veronal komprimeleri olacak, alıver. Hem kadıncağızın biraz hatırını hoş etmeyi de unutma! Bermutad..."

Öyle dedi, verandadan ağır ağır çıktı. Geniş camlar ardından zarif vücudunu takip ediyorum. Odasına girdiğini gördüm. İşitmedim ama kilidin sesini duymuş gibiydim.

Artık bu sefer Nil'i kati surette kaybediyorum. Ne kablogramı gelir, ne telgrafı... Prens Ahmet'in sarayında, muhafızlar elinde, göz altında olacak. Evet, artık para darlığından kurtuluyor, mücevherlerini koyacak yer bulamayacak, çamaşırları gibi darmadağınık etrafa saçacak. Lakin ben kendisini göremeyeceğim.

Nilgün'ü görememekten fenası göremeyeceğime emin olmak. Cava'nın neresinde rastlamak imkânı var? Batavia'da mı? Buitenzorg'da mı? Hangi şehirde, hangi bölgede, ne zaman? Bu Sultanlığın idaresi altındaki arazi galiba bir takımada...

Prens Ahmet, çok zeki bir delikanlıydı, demiştim. Hakikaten öyle imiş; vapurda hiçbirimize tasavvur ve kararını sezdirmemişti. Nil'e uzak durdu denilemezse de fazla sokulganlık, sırnaşıklık da göstermemişti. Aferin, genç diplomat hükümdara!

Usulcacık gidip buzdolabından bir şişe White Label aldım, bir bardağı yarısına kadar doldurarak geri döndüm. İçersem belki sızarım. Sızmaya bu kadar ihtiyaç duyduğumu bilemiyorum.

Gidiyor mu şimdi Nil, ta Malezya adalarına? Ne yapacağım bu hatıralarla? O, ay ışığına ve dudaklarıma uzatılan omuz? O 'Bu olmaz, bunlar olmaz'lar? O 'Sevgilim'ler? O darılıp barışmalarımız? O, her hareketinden fazla kendisine âşık eden hırçınlıkları ve mütemadiyen bir kadından öbürüne geçişleri?

Bunlarsız nasıl yaşayacağım? Aynı diyarlarda sürterek uzaktan olsun yüzünü göremeden, sesini işitmeden, endamını seyretmeden?

Sızabilsem, bari...

Soyunuyorum, bir sıcak bastı ki... Fakat bu sıcak Kandi'nin iyice serinlemiş gece vakti dağ havasından gelmiyor; içimden ve beynimden çıkıyor.

Gömleğimi çektim; dizlerime bir şey kondu, kaydı, yere düştü.

"Nil! Nil!" diyerek bu leylak renginde, pırıl pırıl, yumuşacık ipekliyi kaptım; ısırıyorum. Dişlerimin geçtiğine, yer yer diş izleri bıraktığına, kumaşın köpek ağzına düşmüş bir eşarp gibi parçalandığına eminim.

O vaziyette sızıp kalmışım ki, onu sabahleyin baş yastığımın üzerinde bumburuşuk, birçok yerinden yırtılmış halde buldum; utanarak bavuluma sakladım.

Ertesi sabah...

Nilgün bahçede, karanfillerden kocaman bir demet yapıyor. Sokaktan içerisi görünmez; köşk ağaçlarla, sarmaşık

ve taflan cinsi çit fidanlarıyla örtülüdür. Sırtında sadakor pijaması... ne ince, ne endamlı, ne zarif kız! Ne kadar çevik!

Storu usulca araladım. Yanılmıyorum, tarhtan tarha vals ahengiyle yürüyor ve "Bu, bir rüyadan ibarettir"i ıslıkla çalıyor. Ne neşe! Güya bir hafta sonra benden, hürriyetinden ayrılacak, yağmurlar ülkesine gidecek, altın kafese girecek olan bülbül kendisi değil. Islığı kesti; Fransızcasını söylüyor:

Ce n'est qu'un reve...[1]
Un joli reve...[2]

Tamamıyla sinema yıldızının sesi... taklit kabiliyeti mükemmel! Şu var ki, bu sabahki neşesi dün gece ayrılırken gösterdiği hüzne, feragatli tevekkül haline, ağırbaşlılığına hiç uymuyor. Kararını değiştirdi mi?

Hasır storu gürültü çıkararak açtım. Başını kaldırdı; yüzünde hudutsuz bir sevinç...

"Bonjur!"

Sadece elimi salladım. Göz altlarımın morluğunu aynaya bakmadan görüyorum. Bunlar muhakkak mor ve şiş. Nil tekrar ediyor:

"Bonjur!"

Ağzımı açmıyorum, gülümsemiyorum da... hayretimi ifadeye çalışan acayip bir bakışla tenkitkâr seyrediyorum. Soruyor:

"Neniz var? Hasta mısınız?"

---

1 Ce n'est qu'un reve... (Fr.): Bu sadece bir rüya
2 Un joli reve (Fr.): Güzel bir rüya

"Bir şeyim yok," diye söylendim, "benim elimden de bu marifetler gelir; herhangi zamanımda neşeli görünebilirim. Çalar, oynarım da..."

Ve –budalaca bir hal takınarak– Aşk Resmi Geçidi'nin marşını bir kanarya münasebetsizliğiyle ötmeye başladım. Biliyorum, acınacak kadar komiktim.

Nilgün gülmeden katılıyor; elindeki karanfilleri bir artist alkışlarcasına tutup tutup pencereme fırlatıyor. İçimden:

"Hissiz!" dedim, storu indirdim; yatağıma tekrar girdim. Uyusam, uyusam, günlerce, aylarca! Parasızlık ve aşkta bedbahtlık insana göz açılmaz bir uyku aratır.

Kapıma vuruluyor. Hiçbir şey istemiyorum, kimseyi! Başımı yastığın altına soktum. Ne kahvaltı, ne de saçları taraklı boyun hoşuma gitmek için büsbütün süzülen gözleri! Sesimi çıkarmıyorum.

Odada biri var. Nilgün mü acaba? Olur mu bu? Usulcacık, kımıldanmadan, yastığın arasından göz attım. Evet, Nil! Kıpırdanmıyorum. Eli saçlarımı buldu, okşuyor. Yine aldırmıyorum. Kendi kendine konuşurcasına söyleniyor:

"İnandın mıydı, sevgilim? Yalanıma kandın, Nil'ini kaybediyorsun diye üzüldün mü koca bebeğim? Sana yine mi azap çektirdim? Islah olmayacak mıyım ben?"

Yastıkları devirerek fırladım:

"Yalan, bu da yalandı ha? Prens Ahmet?"

"Yalan!"

"Gideceğin?"

"Yalan!"

"Peki, niçin hep bu yalanlar?"

"Bilmiyorum" manasına kaşlarını kaldırıyor. Kabahatli tavrıyla göz kapaklarını yarı örtmüş, şaşkın duruyor. Kendime doğru çektim:

"Artık 'Bu olmaz' yok," diyorum, 'Bunlar olmaz' yok! Hepsi olacak."

"Belki... bir gün... hepsi!"

Sağ eli avcumun içinden kaydı; başucu masasının üzerindeki elektrik düğmesine dayandı; zile basıyor. Boy gelecek, geliyor, kapıya vurdu. Nil, uzağa çekilmişti. Uşağa, İngilizce diyor ki:

"Teyzemi çağırır mısınız? Dayımın biraz rahatsız olduğunu haber veriniz. Şu storları da açınız!"

Ben başımı hırsla, aynı zamanda aldığım müjdeden memnun, tekrar yastığın altına sokuyorum.

İki sene evvel aynı adada başımdan bir macera daha geçmişti; hem de yine böyle bir bungalov içinde, bir sevişme macerası. Lakin onu şimdi hatırlarken basitliğine bakarak çok yavan, kuru, adiden de aşağı buluyorum.

Öyle olmakla beraber acayip tarafları da yok denilemez.

Kadının adı Maria idi; Rusya'da doğmuş, Fransa'da büyüyüp yetişmiş bir Slav dansözü. Partneri olan cenuplu Fransız Boby ile turneye çıkmışlar, Seylan'da nasılsa dikiş tutturmuşlardı.

Boby, çok güzel bir erkekti; çok süslü giyinirdi; adanın zengin tüccar ailelerine dans dersleri veriyor, iyi kazanıyordu. Dostu Maria ile bir gün, Gallfas Oteli'nin tertip ettiği bir çocuk balosunda tanıştık. Derhal anladım ki, bu tanışma kördüğümlü bir bağ halini alacak.

Nitekim hafta geçmedi, kadının gayretiyle aramızdan su sızmaz ahbap oluverdiğimiz çift beni bavullarımla otelden aldılar ve Montelivinia yolu üzerindeki köşklerine götürdüler. Beraber oturacaktık.

Size bu mükemmel bungalov içinde nasıl derbeder, hesapsız, mecnuncasına müsrif bir hayat geçirdiğimizi anlatmak uzun sürecek. Gün oluyor ki, viskiyi boydan ödünç aldığımız para ile tedarik ediyoruz, gün oluyor ki sırtımıza gri renkte jaketler ve başımıza gri silindirler geçirerek hususi otomobilimizle Nevrallya'ya, at yarışlarına gidiyor, üç ay geçineceğimiz bir parayı kaybedip dönüyoruz. Maria'nın şapkası –Paris'ten en son gelen, en orijinal bir yenilik olduğu için– tribünlere kurulmuş, çay ve mücevherat üzerine büyük muamele yapan yerli milyoner karılarını yarıştan fazla heyecana düşürüyordu.

Bu çiftin sevişme tarzı daimi bir yenişme idi.

Maria bilhassa yatılacak saatte hiç yoktan bir kavga çıkarıyor, Boby zaten o saatte kendini ayakta tutamayacak kadar sarhoş olduğundan kapıları vuruyor, küfürler ediyor, elbisesiyle yatağına girip sızıyordu. Dört saatten önce ayılamadığını bildiğinden Maria'nın evde kimse yokmuşçasına serbest, benimle fiskufücur[1] içinde geçirdiği müddet odur.

Dört saat sona ererken Boby odasından çıkıyor ve dostunu salonda bir kanepeye uzanmış güya uyumuş görerek:

"Maria! Mon amour!"[2] diye af diliyor ve yalvara yakara yatağına götürüyordu. Sabahleyin kalkışları yeni evliden farksızdı. O, henüz ayılmış sarhoş ağzı: "Maria! Mon amo-

1 fiskufücur: günah işleme
2 Mon amour! (Fr.): Aşkım!

ur!" sözlerini hâlâ işitir gibi oluyorum. Boby, nihayet bir sahte çek imzaladığı için hapsedildi; cezası bitince Singapur'a gitti; Maria da beraber...

Orada veremden ölmüş. Bunu, şimdi Delhi'de kadın terziliği yapan Maria'dan öğrendiğim zaman biçare Boby'nin, ayaklarında ökçesiz terlikler, geniş beyaz pantolonu ve boynunda ipek fulârı, Adonis güzelliğiyle Seylan mondenlerine dans dersi verirkenki hali gözümün önüne geldi:

"Une! Deux! Une! Deux!"[1]

Kadınları kırıp geçirmişti. Fakat Maria'dan başka hiç birine bağlanmıyordu. İkide bir, içeriye bizim oturduğumuz odaya gelir:

"Kafamı şişiriyorlar, defolup gitseler!" diye şikâyet eder ve makbuz keserek aldığı paraları önümüze koyup:

"Akşama Montelivinia'da ziyafet var!" derdi.

Benim G.O.H. müdürü Sosa'ya başlangıçta bahsi geçen borcum, işte, zavallı Boby'yi hapisten kurtarmak için ödünç aldığım paranın bakiyesidir. Seylan'dan Bombay'a o yüzden üçüncü mevkide, sadece kâğıda sarılmış iki kat çamaşırla dönmüştüm.

Odaya giren Dilbeste, benim yatağı başıma çekmiş, bükülerek yattığımı görünce Nilgün'e "Nesi var? Çok mu rahatsız?" diye merakla sordu.

"Naz ediyor bize... öyle alıştırmışlar ya!"

Ses çıkarmamakta inat ediyorum. Yastığımı çektiler, keten örtüye sarıldım. Aynı zamanda düşünmekteyim: İlersine

---

1 Une! Deux! (Fr.): Bir! İki!

varmayayım; yumuşayayım. Bu kararla doğruldum, dedim ki: "Vaziyetimizi ciddi şekilde konuşsak olmaz mı? Hasta değilim ama çok üzgünüm. Sizi bu halinizde bırakamam; bir şeyler yapmam icap ediyor. Lakin evvela bana hakikati söylemeniz lazım. Gerçekten paranız kalmadı mı?"

"Kalmadı sayılır!" diye Nil cevap verdi.

"Bu köşkte bir müddet daha, mesela birkaç ay oturmak mümkün mü?"

"Mümkün" manasına ikisi de başlarını salladılar.

"Âlâ öyleyse... ben yanımdaki paranın yarısını size bırakacağım. Üç yüz rupi kadar. Hemen gideceğim ve derhal yine göndereceğim, her ay yollayacağım... Elime ne geçerse, az veya çok. Herhalde sıkıntı çekmezsiniz... israf ve lüks yapmamak şartıyla! Buradan daha elverişli, sakin ve sıhhi bir yer bulmak imkânsız, bekleyeceksiniz; döneceğim."

Nilgün'e şüphe ile bakıyorum, sözlerimin tesirini anlamak istiyorum: Gözleri müphem...

"Katlanamazsınız, değil mi? Ben bir budalayım! Koca bir ahmak!"

Elimle "Odadan çıkınız! Gidiniz!" gibi işaretler yapıyorum; çarşafa tekrar sarılmak üzereyim. Nil, ayakta iken lake hasır koltuğa oturuyor. İşaret etmekten de, çarşafı başıma çekmekten de vazgeçtim. Bir şey diyecek ama ne? Düşünüyor.

"Söylesene!"

"Kalırım, beklerim. Fakat..."

"Fakat?"

"... Seninle evlenmeye söz veremem. Başka şeyler de aklından geçirme!"

Yatağın ayak ucunda duran robdöşambrımı çektim, çabucak sarıldım, yere atladım, yanına koştum:

"Böyle bir teklifte bulunacağımı nasıl aklına getirebiliyorsun? Beni hiç mi anlamadın?" diyerek onu sarsıyorum.

"Hiç mi anlamadın," diye tekrarlıyorum, "öyle bir şeyi hatırımdan hiç geçirmediğimi anlamıyor musun?"

Dilbeste'ye dönüyorum, adeta bağırıyorum:

"Anlamıyor! Anlayacak kız değil! Anlayamaz, bu! Zaten kimse beni anlamadı! Onunla evlenecek adama Allah acısın! Allah acısın!"

Hem böyle diyorum, hem de bir elimle, sanki Nil tiksinilecek bir mahlukmuşçasına Dilbeste'ye gösteriyorum, omuz silkiyorum. Hâlâ, hareketsiz duruyor. Yarabbi! Ne kadar güzel bu halinde bile... aşkıyla içim eriyor; ağzımdan hakaretler yağıyor:

"Allah o erkeği korusun! Çıldırtır, öldürür, katil eder bu kız insanı!"

Nil ne kımıldıyor, ne konuşuyor. Bir kelime arıyorum, isyan ettirecek bir söz:

"Bu Sultan katil eder adamı! Ne Sultan da ya!"

Kötü bir aktör kahkahasıyla gülüyorum. Başka diyecek, yapacak ne kaldı? Üstüne atılıp parçalayayım mı? Ne keyifle didik didik edebilirim! Yerim bile!

Kapıyı gösteriyorum: "Gidin! Gidin!"

Nil yüzüme bakıyor ve ağır ağır şöyle söylüyor:

"Bu kadar fazla mı sevdin beni? Çılgına dönecek kadar!"

Dilbeste'ye aldırmayarak haykırıyorum:

"Evet, o kadar fazla sevdim seni! İşte böyle çıldıracak kadar!"

Dizlerine başımı koydum; hıçkırıyorum. Gözyaşlarımı pijamasının demin bahçeden topladığı karanfiller kokan sadakor pantolonu içiyor. Dilbeste omuzlarımdan tutup kaldırdı.

Nil kımıldamıyor.

Onu da yine Dilbeste çekip usculca götürdü. Utancımdan öğle yemeğine çıkmadım. Neler yapıyorum? Yaptıklarımı gözümün önüne getirdikçe yüzümü kapıyorum ve kendime çıkışıyorum:

"Zırtapoz herif! Allahın serserisi!"

Akşam sofrasında bir misyoner ailesinden farkımız yoktu... kalkmadan önce dua etmemiz eksik! Üçümüz de uslu akıllı, gayet temkinli oturduk; sadece şarap içtik; şundan bundan konuştuk. Verandaya geçince de Nilgün İngilizce romana daldı, ben gazete okudum, Dilbeste yün ördü.

Sonra civarda yaya bir mehtap yürüyüşü yaptık. Ağaçların yüksekliği ve dallarının iriliği altında ne kadar küçük kalıyoruz! Burada insan, nebatın yanında bildiğimiz insan cüssesinde görünmez; en aşağı yarı yarıya küçülmüştür. Küçülmek de bir şey ifade etmez; âciz ve çok defa gülünç olur; grafiklerde uzun ve kalın sütunların sırasına dizilmiş işaret adamlara benzer. Arap yazısındaki 10 rakamının sıfırı gibi manası olacağına ihtimal verilemeyen bir nokta!

Satıhta durgun görünmekle beraber gecemiz içimizden dalgalıdır; fırtına bu sefer dipte. Ama memnunum; zira benimle evlenmeyeceğini söyleyen Nil'in benden kolay ayrılamayacağını anlamış bulunuyorum. Hatta sevildiğime

inandığım dakikalar oluyor. Hırçın, haşarı, ele avuca sığmaz birtakım genç kızların kocaya vardıktan sonra nasıl durulduklarını, akıllarını başlarına toplayıp pek iyi aile kadını, ana, zevce hüviyetine girdiklerini bilenlerdenim. Nilgün'ün de böyle bir istihale[1] geçirmesi mümkündür.

"Eğer, diyorum, o halleri, hele yalancılıkları geçirdiği hastalığın şifa bulmaz izleri, tezahürleri değilse..."

Kolombo'ya gelirken denize attığım kitapta yalancılığa mühim bir yer ayrılmıştı. Hayal kuvvetleri geniş ve parlak bazı psikopatlar manasız ve maksatsız yere yalan söylemeye düşkün olurlarmış ve karşılarındakini şaşırtmaktan zevk alırlarmış.

Hem mehtap altında Nil'le geziyorum, hem, o zaman şöyle göz attığımı sandığım bu kitabı sanki tekrar ve dikkatle okuyorum. O yalancıların bir merakı da diyar diyar dünyayı dolaşmak, bin türlü maceralara katlanarak ömürlerini seyahatte geçirmekmiş.

Tuhaf şey bu, bende de var. Bende olmayan bir başka noktayı da şimdi birdenbire hatırladım: Aslı, esası yokken kendisine prens, prenses süsü vermek, asalet taslamak.

Aklım duracak! Şayet Nilgün'ün artık hakiki prensliğine inanmamış bulunsaydım kitabın tasvir ettiği yalancı, seyahat düşkünü ve asalet meraklısı psikopat tipi tamamıyla kendisiydi!

"Pek derinlere daldınız..." diyor. Onun hakkında düşündüğüm fena ihtimalleri sezmiş de önlemek istiyormuş gibi bir şeyler anlatıyor. Dinlemeye çalışıyorum ama kitap

---

1 istihale: başkalaşım, değişme

aklımdan çıkmıyor. Zira bu eser yalnız Nilgün'ü değil, beni de tarif ediyor: Çok içen, bir neşelenip bir meyusiyete kapılan, lüzumsuzca ataklık edip bela çıkaran ve bazen çok hayırlı işler düşünen ve yapan müsrif, gösterişçi adamlar dahi psikopatlar arasındadır.

Söylediklerinin hangisi doğru? Tanıştığımızdan beri kaçıncı yalan? İçime bir şüphe daha düştü. Sorayım mı? Soracağım:

"Zavallı Kont Salvator'a ne oldu, acaba?"

Beklediğim gibi Nil dedi ki:

"O Kont, mont değildi; Torinolu bir fotoğrafçı yamağı idi."

"Bu, kendisine sarılmanıza mani olmadı."

"İlk söylediğim doğruydu: Bir Prenses tarafından öpülürse ölmeden memleketine döneceğine inanıyordu. Güzel çocuktu da... o vaziyette esirgeyemezdim.

"Fakat itirafınız veçhile[1] Prenses olmadığınıza göre uğur getireceğinizi tahmin etmiyorum."

Görüyorsunuz ki bu gece, sabahki vakanın tesiri galiba, yeniden sizli bizli konuşuyoruz. Nil son sözümü cevapsız bıraktı. Ama büsbütün değil: Koluma yaslandı, vücudunu köşke kadar kolumdan ayırmadı.

Ona İstanbul'un mehtaplı yaz gecelerini anlatıyorum. Dondurmacı sesini beklediğimiz ve dondurma kutularına asılı ölgün feneri gözetlediğimiz çocukluğumun sayfiye gecelerini... Nil bunları hatırlamıyor. Yalnız, saraydan gizlice sıvışarak üç kız, bir mehtaplı gecede araba ile Arnavutköyü'ne

1 veçhile: ...üzerine

gittiklerini, arabayı Akıntıburnu'nda durdurarak gazinoları seyrettiklerini söylerken Dilbeste'ye soruyor:

"Sen de vardın, değil mi? Yanımdaki sendin!"

Öbürü düşünüyor:

"Hayır," diyor "sizinle giden Dilaram Kalfa idi; Selma Sultan'ın kalfası..."

Dilbeste, Nilgün'ün yalanlarına kulp takmak vazifesiyle mi mükellef? Fakat o kadar tabii idare ediyor ki "Ben Sultan değilim" iddiasının –kitaptaki tarif hilafına– asaletini inkâr şeklinde kendini gösteren daha acayip bir psikoz olduğuna inanıyorum.

Biz evlenebiliriz; lakin çocuk yetiştirmemeliyiz. Dünyayı doldurduğuna şimdi büsbütün inandığım ruh hastaları yekûnunu en tipik numuneleriyle kabartmış oluruz.

Neler düşünüyorum? Bana Nilgün ne saçma şeyler düşündürüyor?

Bungalov'a döndük. Dilbeste soyunmak için odasına girdi.

"Ee, otur bakalım şimdi şu koltuğa!"

Böyle söyleyen Nil karşıma geçti, acayip bir sesle soruyor:

"Demek gideceksin, para kazanacaksın, bana yollayacaksın?"

"Evet."

"Bunları benim için yapacaksın? Beni başkasına kaçırmamak için?"

Başımı eğdim; bir şey söylemedim.

"Bütün huylarımı öğrendikten sonra çekeceklerini göze alarak ve senin olmamam ihtimalini hesaba katarak?"

"Evet."

"Ah, keşke birbirimizi tanımasaydık..."

Yüzünü elleriyle örttü. Az sonra yerinden kalktı, Dilbeste'ye seslendi:

"Teyze! Teyze!"

Kadın, kapıyı aralayarak sordu:

"Ne var yavrum?"

"Biz fena bir şey yaptık; bir delilik daha!"

"Ne gibi?"

"Nişanlandık!"

"İyi ettiniz."

"Belki dördüncü karısı olacağım. Ama hakikatte birincisi ve sonuncusu! Boy'a söyleyiver; bunun için günlerden beri saklattığım şampanyayı getirsin. Singapur'dan Prens Ahmet'in yolladığı taze ananasları da!"

Parmağımı ağzıma götürmüş değilim ama yüzümdeki hayretin her hareketten daha ifadeli olduğuna eminim. Nil gülüyor ve gökyakutlaşan gözleri dünyamı dışardakinden bambaşka bir mehtapla aydınlatıyor. Bön bön etrafıma bakıyorum.

Erkenden kalktım, giyindim ve Boy'a ancak akşama doğru döneceğimi söyleyerek Kolombo'ya gitmek üzere trene bindim. Artık iş ciddileşmişti. Evvela Tayfur'u bulacak ve kendisine benim seyahatte olduğum müddet zarfında Nilgün'e göz kulak olmasını tembih edecektim. İcabında temasa da geçebilirdi. Fakat bir noktayı önceden haber vermeliydim: Prenses azıcık hastadır; eğer bazı acayip hallerini görürse bunları o hastalığa atfetsin, mazur görsün.

Her ihtimale karşı paraca bir yardıma ihtiyaçları olursa esirgememesini de ondan rica edeceğim. Bilinmez... Benimki macera! Hoş Tayfur, kendisine söylemesem de artık Nilgün'le teyzesini bırakmaz; hanedana mensup olduklarından dolayı değil; sırf gurbette müşkül vaziyette kalmış vatandaşlara muaveneti[1] vazife bildiğinden...

Cook acentasına da uğrayıp hafta içinde Singapur ve Batavia'ya gidecek vapurları sormalıyım. Ziyanı yok, üçüncü mevkide seyahate razıyım. Elimde bulunanın ne kadarını evde bırakırsam içim o derece rahat edecek.

Zengin olmak istiyorum. Hem de iki üç ay zarfında!

Tren, tik ağaçlarıyla kaplı dağlar arasındaki bir vadiyi takiben iniyor. Az sonra ovadayız; iri fillerin, hörgüçlü manda ve öküz midillilerinin çay, tarçın, pirinç, biber ziraatinde çalıştıkları münbit,[2] sulak ovada. Her tarafından fışkıran suların cilaladığı kayalar o sıcakta, buz tutmuş Alp yamaçları gibi parlıyor; göğüslerinden aşıp serpilen bu serin suları irili ufaklı derelere toplayarak ovaya koşturuyor.

Nil beni şarkın en güzel adasında ve bu adanın da en iyi havalı bir yamacında bekleyecek. Pencerelerden iki tarafa baktıkça zevk duyuyorum ve o güne kadar, kaç defa geçtiğim halde alıcı gözüyle bakmamış olduğumu anlıyorum. Artık dünyayı sadece Hediye'min menfaati veya zararı noktasından görmekteyim.

"Uyanmıştır belki... Darmadağınıklık içinde, her şey bir tarafa atılmış, yastıklar, çarşaflar, yatak örtüsü karmakarışık... ne kadar latiftir bu dekor ortasında!" diyorum; esne-

1 muavenet: yardım etme
2 münbit: verimli

diğini, gerindiğini, kararsız dolaşmalarını gözümün önüne getirmeye çalışıyorum. Belki kahvaltı ediyordur; kızarmış francala dilimlerini keskin, sivri, inci dişleriyle kıtır kıtır ısırarak yediğini görür gibiyim. Peki ama, aynı dam altından ayrılalı bir saat geçmediği halde zihnim bu kadar kendisiyle meşgul olursa sonra ben ne yapacağım? Nasıl yaşayacağım? Asıl mühimi, nasıl çalışabileceğim?

Çok daha mühimi var: Nil kararında duracak mı? Hay Allah müstahakını versin! Psychologie des Fous'yu almak nereden aklıma gelmişti? Kitap o cins seyahat ve yalan meraklısı tipler için "iradesiz, hercaî meşrep, dönek, bir dalda durmaz, önce sarılır, sonra sebepsiz bırakır" diye bir sürü şey yazıyordu.

Şöyle de söylüyordu: "Bunlarda tam şivesiyle lisan öğrenme kabiliyeti fevkaladedir; musiki ve taklitçilik istidadı da. Ancak bildikleri lisanlardan birine hiç yoktan antipati duydukları da olur. O zaman aylarca konuşmazlar, bildiklerini gizlemekten de zevk alırlar."

Ta kendisi! Yolda ve Bombay'da kimse ile ingilizce konuşmadı, inat etti; şimdi Seylan'da BBC spikeri fasihliği ile bülbül gibi ötüyor. Taklit hususunda da mükemmel... Neydi o, bir kerecik işittiği Hintli muganniyenin yaylım ateş selam verme hareketlerini aynen yapması ve aynı şive ile "adabires!" demesi? Evet, ta kendisi! Fakat gel de bu mülahaza[1] ve endişeleri gönlüne anlat...

Kolombo'yu her zamankinden de kalabalık buldum. Büyük bir transatlantik açıkta demirlemiş.

---

1 mülahaza: düşünce, görüş

Kolombo limanında vapurlar karaya yanaşmaz; yolcularını muşlar ve motorlarla sahile çıkarır. Denizin üstü mahşer. Zira bütün Şark ve Uzakşark limanlarında gezginci esnaf vapurlara girip eşyalarını teşhir ederler, mühim alışveriş yaparlar. Transatlantiğe hücum başlamış; gemiden de turist akını istila hareketine geçmiş. Ayrıca rıhtım, süslü ve renkli sepetlerde çay satan çoluk çocuk dolu; her taraf kaynaşma halinde...

Yapılacak en esaslı, birinci planda gelen iş buymuş gibi telefona koşuyorum, bungalovu arıyorum. Nil'in sesini duymaya ihtiyacım var. Boy'a Miss'i çağırmasını söylüyorum.

"Hello!"

Onun sesi; hem "Allo!" değil, İngilizce "Hello!"su...

"Benim, Kolombo'dayım; işlerim için geldim."

"Evet..."

"Haber vermemiştim de..."

"Boy söylemişti."

"Biraz sonra döneceğim."

"Dönmesen daha iyi olur. Zira..."

Telefonun kulaklığı elimden düşecekti. Ya demek bir oyuna daha geldim. kepazelik artık! Cümlesini bitirmesine meydan vermeden haykırdım:

"Peki dönmem."

Bir şeyler söylemek istiyor, söylüyor ama kim dinler? Devam ediyorum:

"... Dönmem. Siz benim bavullarımı derhal G.O.H.ye yollayın, sonra ne belanız varsa görün! Gelmeyin ha! Rezalet çıkartırım!"

O, hâlâ bir şeyler anlatmaya çalışıyor.. Neler uyduracak daha? Telefonu kapattım; koşuyorum. Cook acentasındayım. Bombay'a ilk vapur ne zaman? Hangi mevkide olursa olsun... Bana hemen kalkacak bir vapur lazım... Kargo, Male gemisi, Arap yelkenlisi, ne varsa bineceğim.

"Orénoque gece yarısı kalkacak."

"Nedir bu Orénoque?"

"Limana demin gelen transatlantik."

"Peki! Bir kamara ayırınız!"

Verdiği bilet hangi mevki? Kaç lira tuttu? Farkında değilim. Kâğıdı bir tahliye vesikası imişcesine göğsüme bastırıyorum. Artık kurtulduğuma şek ve şüphe kalmadı. "Dönmezsem daha iyi olur"muş... Pekâlâ! Dönmüyorum, işte! Kendine yeni bir güllabici ara! İllallah ve Resulihî!"

Atladığım taksi beni Tayfur'un çayhanesine götürdü. Arabadan çıkmadım; çağırdım.

"Nen var," diye merakla sordu. "Sapsarısın! Hasta mısın?"

"Bilakis... memnunum, mesudum, bana gün doğdu! Büyük ikramiyeyi kazandım!"

Bilir beni...

"Haydi," dedi, "seni evime götüreyim; biraz dinlen; sinirlerin yatışsın."

Yanıma bindi, dizime dostça vurdu ve mırıldandı:

"Karı milleti için bitiriyorsun kendini! Bıkmadın gitti!"

Bir saat sonra arpacı kumrusu gibi düşünmeye başladım: Nil'e lakırdısını tamamlamaya vakit bırakmadan haykırmış, atıp tutmuş, telefonu kapatmıştım. Belki o "Dönmesen

daha iyi olur" sözünün arkasından bir şey diyecekti, mesela "Biz geliyoruz, zaten inecektik, buluşur, beraber döneriz," gibi bir şey?

Kırkını buldum, hâlâ şu berbat öfkeleniverme huyum geçmedi. Yine o kitap aklıma geliyor: "İmpulsif" hastalar böyle olurlarmış: Anlamadan, dinlemeden, kafalarındaki sabit fikrin tesiriyle birdenbire ateş alırlar, ne varsa kırıp dökerler, sonra süt dökmüş kediye dönerler, melul melul etrafa bakarlarmış.

Ben de şimdi o haldeyim; bu sefer kabahat tamamıyla benim. Fakat ne yüzle tekrar telefon edeyim? Olmaz, artık... belki de hayırlısı budur. Cüzdanımdan bileti çıkarıp bakıyorum. Bir sürü para vermişim, gitmeliyim!

Tayfur karşımda seyirci... nihayet epeyce yatıştığımı görünce dedi ki:

"Bir halt ettin, pişman oldun; her zaman yaptığın gibi! Yine karıyı bırakıp kaçmak mı istedin? Kaçıncısı bu? Fakat galiba kapana sıkışmış vaziyettesin... ayrılamıyorsun. Ben sana bir gün ayrılamayacak cinsine rastlarsın, yahut ayrılamayacak yaşa gelirsin demiştim. Yapacağım bir iş varsa söyle, aranızı bulayım. İstanbul'da olsa karışmazdım; lakin gurbet... Bırakamam.

"Bu defa da başka türlüsü."

"Ha, bu balık başka balık, demek... ama sen yine eski alık, aynı alık! Lüzumu kadarını nakliver de işi yoluna koyalım; boşuna vakit geçmesin."

"Bir genç kıza tutuldum," diye başladım, "yirmi ikisinde var, yok."

"Çıldırmışsın.. Kasımpaşalı tayfa çıkınca yerine seni koyacağız, galiba! Dansöz mü? Hani şu –neydi ismi– Fransız şabemredinin metresi? Aklıma geldi: Maria fasilesinden?"

"Hayır, bir Prenses..."

"Bu eksikti! Zengin olacak herhalde."

"Meteliksiz."

"Sen adamakıllı değişmişsin; hem körpelere, hem de cebi deliklere gönül vermeye başlamışsın... yaşlanma alameti! Beyaz Ruslar'dan mı?"

"Değil, Türk..."

"Türk'ten Prenses olur mu? Ya Sultandır, ya Hanım Sultan..."

"Benimki Sultan."

Tayfur birkaç kere "lahavle" çekti. Canı sıkılmıştı; bir Sultan'ın gurbetlere, sonra da benim elime düştüğüne üzüldüğü belli.

"Uzun anlatma; olan olmuş. Allah kıza acısın, seni de ıslah etsin! Yapacağımıza bakalım!"

Hikâyemi hülasa ettim. Ama Tayfur "Uzatma! Kısa kes! Tafsilatı bırak!" diye ikide bir önlemese anlatmayacağım nokta kalmayacaktı. Sonunda şu hükmü verdi:

"İkiniz de zırdeli. Lakin son hadisede onun aleyhine kati bir delil yok; seninki vehim. Muhakkak kendisi şehre inecekti; beyhude yukarıya çıkmamam için 'Dönmesen daha iyi olur, zira biz oraya geliyoruz' diyecekti; lafı ağzına tıkadın. Ayıkla bakalım pirincin taşını! Doğrusunu istersen hayır bundadır de çek arabanı! Şom lakırdıyı sevmem ama işin akıbetini beğenmiyorum. Günün birinde korkarım elinden bir kaza çıkar... Boğuverirsin kızı! Hak etmiyor da değil ha!"

"Hakikati öğrenmeden gidemem. Azap olur içime... Gerçekten çıldırırım."

"Ben telefon edeyim; bavulların gönderilip gönderilmediğini sorayım, akşama hareket edeceğini de haber vereyim."

Minderden fırladım, ellerine sarıldım, hararetle sıkarak:

"Hemen, dedim, bir dakika kaçırma!"

"Bekle öyleyse... yahut beraber gel!"

Sokağa çıktık, bir ticarethane telefonundan köşkü istedik. Titriyorum; dişlerim birbirine vuruyor. Zilin çaldığını ben de işitiyorum. Cevap yok. Santral söylüyor:

"Bu numara cevap vermiyor."

Tayfur temkinli. Bir şey düşünüyor, eliyle de sırtımı sıvazlıyor. Ne iyi adam! Yaptıklarımın hiçbirini beğenmemekle beraber işi benimsemiştir, ille yoluna koyacak. Teselli de ediyor; muhakemeler yürütüyor:

"Yolda olacaklar, geliyorlardır ama seni aramak için değil. Boy eşyaları otele bırakacak, onlar uğramayacaklar."

"Bulamayacağım o halde..."

"Bulmaya çalışacağız. Daha zaman müsait. Fikrimce o, Nilgün hoppası muayyen bir maksatla şehre iniyor. Ne olabilir, bu maksat? Bir eğlence, müsamere, balo... gazete alalım. Cemiyet hayatı sütununa hele dikkatlice bak. Ne yazıyor?"

"Dört, beş tane suare var. Biri G.O.H.' de... Montelivinia'da çocuk balosu veriliyor; saat altıda..."

"Tam üstüne bastın! Suareye gidecek olsalardı şimdiden yola çıkmazlardı. Git Montelivinia'ya... elinle koymuş gibi bulursun."

"Ya, telefona mahsus cevap vermedilerse?"

"Budalılık etme! Sultan sana, senden tutkun. Zaten başında bir dirhem akıl varmış, onu da sen almışsın! Yürü!"

"Nereye gidiyoruz?"

"G.O.H'nin karşısındaki ağaçlıklı caddeye... Dört gözle kollar, bakarsan boyun çantalarını getirdiğini göreceksin. Yallah!"

"Beni bırakma, Tayfur..."

"Birbirinize sarıldığınızı görünceye kadar yanından ayrılmam."

Acaba, hakikaten Nil'i bulacak mıyım? Tayfur tahminlerinde isabet ediyor mu? Meğerse ne kadar çocuk kalmaya mahkûmmuş insan! Mahalle mektebine gittiğim yaştaki olgunlaşmamış, henüz karalama halindeki muhakeme ve endişelerimle caddede dolaşıyorum. Tayfur sanki sefertasımı, çantamı taşıyan lalam! Nerdeyse burnumu silmesini bekleyeceğim. Öyle âciz, silik, sönük, biçare bir şey oluvermişim ki!

Ayrıca Nil'den korkuyorum. Suratıma bile bakmaz, yahut şirret çehresini takınıp cıyak cıyak bağırarak yüzüme bir hareket fırlatırsa? İşte o zaman Fransızların "irréparable" dedikleri vaziyet hasıl olur; tamir kabul etmez, ıslahı imkânsız vaziyet...

Bunun eşiğinde mi bekliyorum?

Saat beşi geçiyor. Ne gelen var ne giden... Tabii, cadde mahşerallah. Benim için çöl! Kum deryasına serilmiş, bir avuç su bekleyen bitkin bir eski zaman kâşifi gibi ağzım kupkuru, içimde ölüm korkusu, gözlerim otel kapısına açılmış, perişan haldeyim.

"Aldandık Tayfur," dedim, "ümit kesiliyor. Belki bavullar gelecek ama onu bulamayacağız."

"Senin kadın avcılığın bu ise yazık... mademki seviyor elimize geçer."

"Sevdiği şüpheli. İyi tarif edemedim, kimseye benzemiyor, hiçbir kadına!"

"Kadın hep birdir. Erkeği kaçıracağını anladı mı izzeti nefsine yediremez; ister ki kendisi bıraksın. Hele böyle inatçı, hırçın, benlik iddiasında olanı... Sabret biraz daha!"

Tayfur filozof olmuş, halk ağzı konuşan bir Yunan hâkimi! Bu tarafını hiç bilmiyordum. Mürebbisi ile etüd yapmaya çıkmış bir çömez itaat ve hayranlığı ile sözünü dinliyor, bekliyorum.

Nihayet, kapı önüne sıralanıp yanaşma nöbeti bekleyen bir otomobilde boyu gördüm. Yalnız boy... Çiğnenmemi göze alarak koşuyorum. Arkadaşım ceketimden çekti; ağır ağır yürüdük. Bavulları çıkarmakla meşgul olan delikanlıya sordum:

"Getirdin mi hepsini?"

"Evet, hepsini."

"Miss nerede?" diye soramıyorum. Tayfur olmasa soracağım, muhakkak... işin püf noktasını ona bırakıyorum. Susuyor. Bavulları, otel hademesi de yardıma gelerek içeriye aldılar. İşte o zaman arkadaşım büro memuruyla konuşmaya başladı.

"Kendileri gece yarısı kalkacak Franconia ile Bombay'a hareket edecekler. Lütfen bunları vapura yollarsınız.

Bana döndü:

"Biletinizi verir misiniz, efendim..."

Boy dinliyor. Tayfur ısrarla tembih etmeyi unutmuyor:

"Aman, yanlış olmasın, şu transatlantik Orénoque, Orénoque! Bombay'a gidecek olan Orénoque! Gece yarısı kalkacak."

Beni zaten tanıyan ve müdür Sosa ile ahbaplığımı bilen memur not alıyor.

"Kendileri Jules'de yemek yiyip –Jules'ü biliyorsunuz ya. Fransız lokantası Jules– doğruca vapura girecek; Orénoque vapuruna... otele uğramadan. Kamaranın numarası neydi? ha, 148... peki!"

Boy, hepsini dinledikten sonra müsaade istedi. Avcuna bahşişini sıkıştırdım. Ne bir şey soruyorum, ne de iltifat ediyorum. Sadece bu bahşiş pek kabarık.

Holün bir tarafına çekildik; Tayfur:

"Şimdi," dedi, "işi artık kadere bırakacağız. Fazla ısrar doğru değil. Eğer Sultan Hazretleri senin gitmemeni hakikaten istiyorsa elbette ya Jules'e yahut vapura gelecektir. Gelmezse zaten ondan hayır bekleme! Biliyorum aklından geçeni: 'Ya boy, hanımını görmezse, söylemezse' diye endişedesin. Görür, söyler. Oğlan cin gibi... kulak kesilmişti. Gidelim de memura fikrimizi değiştirdiğimizi, bavulları gelip kendimiz alacağımızı söyleyelim. Bileti de iste. Son saatte belki bir şey yapar, parayı kurtarırız. Hatta, dur bakayım! İstersen hemen acentaya uğrayalım da ihtiyatî bir kayıt koyduralım. Yolcu zuhur etmezse bedelini iade ederler, sanıyorum."

"Geleceğine ümidin çok galiba?"

Başını sallamakla iktifa etti; dediklerini yaptık ve otelden çıktık.

"Sen biraz oyalan. Tam yedide Jules'e gelirim. Bir işim var."

Tek başıma kalmaktan korkuyorum. Bu korku ile tuhaf bir yüz aldım. Tayfur anladı; dedi ki:

"Yine sana ait bir iş. Montelivinia civarını kolaçan edeceğim."

Ahmak ahmak gülümsedim. Çocuktan beter olmuştum, dedim ya!

Jules'e altı buçuğa doğru girdim. Sağır Fransız elimi koparırcasına sıktıktan sonra, kenardaki geçen akşam Nil'le oturduğumuz masayı göstererek neşeli neşeli sordu:

"Toujours cette table?"[1]

Aynı masada yine onunla oturacağımı tahmin ediyordu, cevap verdim:

"Neresi olursa olsun, bir erkek ahbabım gelecek..."

Sezdi; lakırdı etmemeyi tercih ederek uzaklaştı. Gözüm hep kapıda. Ah, Yarabbim! Nil'in, Hediye'ciğimin yüzü görünüverse! Bekleyiş sahneleri? Romanlarda gına getirdiğimiz mevzu! Ama hayatımız, o gına getirilen mevzularla dokunmuş, örülmüş, değil mi?"

Asıl, umumi hislerle çırpındığımız zaman başka insanlarla aynı cinsten, kardeş ve hemdert olduğumuzu anlıyoruz; insanları seviyoruz. Şu dakikada bütün âşıkların ve sevgilisini bekleyenlerin yüreği göğsümde çarpmaktadır. Kaval çalan çobandan dâhi Wagner'e kadar! Mösyö Curie'den biçare Manon Lescaut'ya kadar!

---

1 Toujours cette table? (Fr.): Her zamanki masa mı?

Saat yediye yaklaşıyor. Nerede kaldı Tayfur? Kendime kızıyorum: Cahil bir adamın direktifiyle hareket etmemeliydim; polis komiserliğini bile beceremeyen bir adamın planına uymak gafleti beni Nil'den ayırmaya sebep olacak.

Aşkın münasebetsizliği de bu değil midir? İnsanı kendinden aşağı seviyedekilerin eline düşürür. Küçük hanımın, birine tutulduktan sonra o güne kadar yüksekten baktığı, hiçe saydığı evlatlık veya aşçı kadınla dert ortaklığı ve işbirliği etmesi gibi ben de Tayfur'dan medet umuyorum.

Yerimden kalktım, caddeye çıktım. Jules lokantasının arka tarafı denize bakar; kapısı Assembly, yani İstişare Meclis binası karşısındadır. Cadde çok işlektir ve Gall'e giden büyük yolun devamıdır. İster misiniz gır desin Nil'in otomobili lokanta önünde duruversin! "Haydi, gel, atla, hemen evimize dönelim" işareti versin, beni alıp götürsün! Fakat mademki kabahatli olan benim; aramak, af dilemek bana düşmez mi? Fena ettim, şu Tayfur'a açılmakta... Fena, fena! Hele gelsin bir kere... Artık ben karar alacağım.

İçeriye girdim. Topu topu üç dakika geçmiş.

Zahir, bir ara dalmışım ki Tayfur'un geldiğini göremeyişim: masaya oturdu. Yüzüne bakıyorum: Getirdiği haber kötü olacak. Başlamak için münasip bir cümle arıyor.

"Şey... soğukkanlı ol; dinle beni."

"Mukaddime yapma! Ben o kadar da sünepe değilim. İcabında gözüm dünyayı görmez; yıkar geçerim. Bilirsin ya!"

"... dinle beni: Sultan tahminim gibi Montelivinia'da çocuk balosunda."

"Gözlerinle gördün mü?"

"Gördüm de, konuştum da; metrdotellerden biri Müslümandır, ahbabımdır, geçen sene hacca göndermiştim, parası çoktur, 'hıfz'a da çalıştırmıştım."

"Kuzum Tayfur bırak bunları!"

"... hafız da oldu. İşte onu çağırttım, sordum. Palmiyeler altında otuz kadar çocuğu başına toplamış, şakalaşan güzel bir kadını gösterdi. Allah için güzel: Bir içim su!"

"Ne giyinmişti?"

"Onu pek iyi bilemem. Beyaz bir şey, dantel mi, tül mü? Fisto mu? Hülasa bembeyaz bir elbise... ama uzun etekli değil."

"Geç!"

"Metrdotel: 'Prenses odur' dedi. Ha, kıyafetime dikkat ediyorsun, tabii... Senden ayrılınca eve gittim, bu keten takımı giydim. Tıraş olmayı da unutmadım. Neyse efendim, kartımın arkasına eski Türkçe bir şeyler yazdım. Hafız alıp götürdü. Dur canım, söyleyeceğim elbette. Üstünde 'İsmetlu Sultan-i - aliyetüşşan hazretleri' altında 'bir vatandaşınızın istirhamlarını kabul buyurarak iki dakikacık şerefmüsulinizle mübahi kılmanız babında emir ve ferman..' iyi mi? Bir sultana ancak böyle yazılır."

"Netice?"

"Tabii, geldi yanıma. Allah bağışlasın! Yakından daha güzel... ne de nazik, mültefit...[1] bir melek! Anlattıklarına hiç uymuyor. 'Sultan Hazretleri,' diye başladım ve senin ismini verdikten sonra 'galiba suitefsir etmiş,[2] arada bir suitefeh-

1 mültefit: iltifat eden
2 suitefsir etme: yanlış yorumlama

hüm[1] hasıl olmuş. Pek müteessir; hâk-i payinize[2] bizzat gelmeye cüret edemedi... filan, bir şeyler söyledim."

"İyi yapmışsın!"

"İyi, fena, öyle oldu bu bir kere! Tebessüm buyurdu. Hep tebessüm ederek konuştu; sen ona bak! Sordu:

"Muhakkak gidiyorlar mı, efendim?" "Evet efendimiz, biletini de aldı, behemahal gidecek. Beni şimdi Jules'de bekliyor" cevabını verdim.

"Ne söyledi?"

"Veda edemeden ayrılışımıza müteessifim," dedi, "buradan çıkınca Gall'de bir akşam yemeğine davetli bulunmasaydım görüşmek isterdim. Fakat hemen hareket etmek mecburiyetindeyim. Mektuplarını beklerim; fazla asabi kendileri.. kendilerine telefonda şehre ineceğimi, beyhude yukarı çıkmamalarını söyleyecektim. Ben de asabiyim, az çok. Selamlar!" Elimi sıktı ve "yine görüşelim, beyefendi, siz galiba adada ikamet ediyorsunuz? Bizi arayınız" diye iltifatta da bulundu.

Bağırdım:

"Hepimizle alay ediyor; düzenbaz! O ne düzenbazdır bilsen! Yetişir, mesele kapandı. Biraz içelim, yemek yiyelim; doğru vapura gideriz. Şimdi orası her yerden neşelidir; kadınlarla doludur. Bu hikâye de böyle bitti. Yenisine bakalım!" dedim ama yalan! İçimde iman yok. Tayfur da anlıyor, lakin anlamamış görünerek:

"Hah, şöyle," diyor, "ben seni böyle bilirim. O olmazsa bu olsun!"

---

1 suitefehhüm: yanlış anlaşılma

2 hâk-i pay: ayak toprağı

Lokantadan çıkarken –zira geleceğini ümit etmekten vazgeçmemiştim– arkadaşıma dedim ki:

"Ah Tayfur! Bil ki ölüm gidiyor."

Kolombo, bu gece en şaşaalı gecelerinden birini yaşıyor; donanma gecesi denilebilir. Denizin üstü şıkır şıkır. Bütün yolcu vapurları, hele ortalarında koca Orénoque sayısız ışık sütunları uzaklı yakınlı, sulara daldırmışlar, fakat bu sütunlara dayanmış halde değil, acayip bir şekilde, gök ile deniz ortası hava boşluğunda duruyorlar, hareket ederlerse uçarak gideceklermiş gibi görünüyorlar.

Otelden bavullarımızı aldık; oradan da ümitsiz çıkıyorum. "Size bir kâğıt, bir telefon var" demelerini ummuştum. Rıhtıma geldik, motordayız. Artık ayağım Seylan toprağından kesildi; Nil'in bastığı mübarek topraktan uzaklaşıyorum. Ne kısa sürdü nişanlılığımız?

Ama zaten o iş yürüyeceğe benzemiyordu. Tayfur iyi söylemişti: "Akıbetini beğenmiyorum, korkarım bir gün elinden bir kaza çıkar." Çıkacaktı, muhakkak... yalnız, istemezdim ki kabahat bende olarak şu şekilde ayrılayım.

"Demek beni hiç sevmemiş!" diye söylendim. Yüksek söylemişim ki Tayfur:

"Ferhat ile Şirin, Kerem ile Aslı devrinde değiliz," diye cevap verdi, "az da gönül oyalamamışsınız. Yaşadığımız zamanda bu kadarı bile nadir. Yürür iş değildi, vesselam!"

Denizdeki kalabalık devam ediyor; turistler çiçek demetleri ve çay sepetleriyle dönüyorlar. Orénoque'in cazını işitiyoruz, dans edenleri de seçmeye başladık. Muazzam

gemi... bir vapura yanaşmıyoruz; dertop olmuş bir şehre tırmanıyoruz.

Steward uzattığım bilete göz attıktan sonra bizi kamarama götürüyor. Ultramodern bir hapishanenin şık hücresine sevk edilen bir mahkûmum, artık! Bagajım olmadığı için üç bavuldan ibaret eşyamı kamaraya koydular. Arkadaşıma:

"Barda birer bira içeriz. Sonra vedalaşırız. Saat on oldu; gecikme. Benim eğlenecek halim yok, yatacağım."

"Çok iyi edersin."

Sinirlerime dokunmaya başladı, Tayfur... azarlayacağım. Kendimi güç zapt ediyorum: "haydi, çek arabanı, uğursuz herif" demekten korkuyorum. Geçirdiğim ruhî hâleti anlıyor.

"Ben bir şey içmem," dedi, "gideyim."

Sarıldık. Sarılma beni tekrar iyi hislere döndürdü; yanaklarından öptüm ve bağrıma bastırdım. Yaşlanmayan gözlerle ağlaştığımızı sanıyorum. Bana mahvolmuş biri imişim gibi bakıyor ve öyle muamele ediyor.

Tayfur da gitti. Saate baktım. Hareketimize yirmi dakika var. Eğilip vapura yanaşan motorlardaki insanları tetkik ediyorum. Nil aralarında mı? Hayır. Nil uzakta. Gall'in muhteşem bir villasında şimdi dans ediyor. İngiliz yüksek memurlarıyla, zengin kuyumcu delikanlılarıyla, inci tüccarlarıyla...

"Amma da kalpsiz mahlukmuş... zaten hissiz bir kızdı. Başka türlü olsaydı hazzettiği bir erkekten dudaklarını esirger miydi? Onunki sadece hercailik... dosdoğru bir fındıkçı! Sultan da olsa fındıkçının biri! Arnavutköyü'ndeki Rum kızları gibi fındıkçı!"

Kendi kendime böyle söyleniyorum; fakat yine kendime diyorum ki:

"Bitirdi seni! Artık iflah olmazsın! Onu tanıdıktan sonra ayrılığına dayanamayacaksın!"

Evet, dayanamayacağım. Kolombo'ya, Gall istikametine bakıyorum. Birdenbire aklım başıma geldi:

"Ben hakikaten kaçığın biriyim. Yanına çağıran o! 'Seviyorum seni' diyen o! Mahut gecede yatağımın başını bekleyen ve 'Nişanlandık' diyen yine o! Nereye gidiyorum? Kime uyarak?"

İkinci kampana...

Kamarama koştum: Garsonları çağırıyorum, aşağıya sesleniyorum:

"Alın şu bavulları! Bekle motor! Karaya çıkacağım! Döneceğim! Anlamayacak ne var? Gitmekten vazgeçtim, işte! Haydi çabuk çabuk! Elinizi tez tutun. Alın şu paraları, bahşişinizi!"

Zırzop görmeye alışmış olan vapur hademesi şaşmış değildir. Ben şaştıklarını sanıyorum. Gayet tabii halde çantaları motora indirdiler ve beni geldiğim zaman gösterdiklerinden fazla hürmetle uğurladılar. Onlar, bu uzak denizlerde sefer yapa yapa orijinal, daha doğrusu dünyayı durmadan arşınlayan delişmen, serseri, alkolik tipleri yadırgamazlar; ayrıca böylelerine hayranlık duydukları da olur.

Karaya yaklaştık bile. Henüz hiçbir kararım yok. Artık Tayfur'un yüzüne bakamam. Adamcağızı hem yordum, hem de ona güvenilemeyecek seciyesiz bir adam olduğumu ispat ettim. Ne âciz, ne miskinlik, izzetinefisten ne mahrumiyet bu! Nil'in karşısına çıkmaya da yüz ister. Aynı hal! Adanın

izbe, ırak bir semtinde yarı kaçak gibi mi yaşamalıyım? Peki ama dönmekten matlup olan[1] gaye sadece Nil'in gezip dolaştığını bildiğim bir toprak üzerinde bulunmak keyfi mi?

"Evet, diyorum, o keyif! Romantik görülen bu duygular ve düşünceler aşkın hammaddesi, nesci,[2] boyası, süsü, ta kendisidir. Aşk hisliğin, hayal kudretinin ve gayri tabiiliğin muhakemeye galebesi demek olmasına göre zaten aslında romantiktir. Aklın, terbiyenin, cemiyet kaidelerinin haricine çıktığımız ve tamamıyla hodbin, serkeş, asi bir benlik takındığımız için aşk bir romantizm nöbetidir. İşte, sadece sevgilimin teneffüs ettiği hava içinde ve bastığı toprakta bulunmak beni Seylan'a döndürüyor. Hatta burasının ada olmasına bile memnunum. Büyüklüğünün ehemmiyeti yok... adanın kıtadan bambaşka bir tesiri var; daha mahrem!"

Rıhtıma çıktım. Koşuştular, bavullarımı alacaklar. Fakat bir adam hamallara mani oluyor. Kim bu? Yüreğim yerinden fırlayacak sandım:

"Boy," dedim, "sen ne arıyorsun burada, bu saatte?"

"Sizi bekliyordum, efendim. Miss emretti. Vapur kalkıncaya kadar durmamı söyledi. Geldiniz işte!"

Bir otomobilin kapısını açıyor. Ben de biniyorum; her zamanki vaziyetimle, güya olan şey pek tabii imişçesine güzel güzel biniyorum.

"Nereye gidiyoruz?"

"Jules'e efendim."

"Miss?"

---

1 matlup olmak: istenmek, talep edilmek

2 nesc: doku, dokuma

Delikanlı cevap vermedi ama ben görüyormuşçasına biliyorum; Nil Jules'dedir; hatta geçen akşamki masa başındadır; sağır Marsilyalının çiçeklerle donattığı köşede dönüşümü bekliyor. Ben içeriye girince o ve Dilbeste bir gülmedir tutturacaklar. Müsrif ve serkeş çocuğun aile yuvasına dönüşü tablosu gibi bir şey! Gülümsüyorum.

Fakat gülümseme dudaklarımda alçılaşarak dondu, kaskatı kesildi. Masa boş, kimsecikler yok. Boyu aradım. Bavulları bırakıp kapıdan kaçmış.

Nil intikam alıyor; bekletecek; hakkıdır. Bekliyorum.

Gece yarısı oldu; kapanma saati! Lokanta tenhalaştı; Jules de yatmış olacak. Vapurdan çıktığıma ne kadar fena ettiğimi anlamaya başladım. Kan başıma çıkıyor. Orénoque çoktan açık denizdedir.

"İnmemeliydim! Dönmemeliydim! Tayfur doğru düşünmüştü!" diye söyleniyordum. Lakin Nil'in davette gecikmesi, yolda otomobilin bozulması ihtimali yok mudur? Azıcık sakinleşiyorum, tekrar içerliyorum: Vapura girdiğim halde çıkacağımı, döneceğimi tahmin etmesine içerliyorum; boyu bekletmesine de tutuluyorum. Benimle nasıl da alay etti! Sersem ben! Sersem, miskin ben!

Hesabı verdim, gidiyorum; mamafih ağır alıyorum. Geliverirse, eminim ne öfkem kalacak, ne hıncım. Şu saatte, eğlence âlemi dönüşü Nil öyle latiftir ki! Vücudunda ne ılık bir "içmiş, dansetmiş, teni nemli yorgun kadın" rayihası vardır. Bu rayihayı teneffüs ede ede Kandi'ye gitmek ne kadar hoş olabilir!

Bir otomobil çağırttım. Antrenin bir tarafına bırakılmış olan bavullarımın yerleştirilmesini söyledim. Büsbütün ta-

nımadığım bir otele gideceğim. Ne yapacağımı yarın kararlaştırırım. Öyle bir gün geçirdim ki, hayatımın en üzüntülülerinden biri oldu. Enerjiye muhtacım, aksine iradem de uzviyetim de pelte... pelte değil, turfa![1] Hayır, cîfe![2]

Dışarda, mat maun ağacından işlenmiş büyük kapının önündeyim. Gürültüsü ve ışığı kısılmış şehir bana yabancı görünüyor. Kolombo'dan da, Seylan'dan da, kendimden de nefret etmekteyim.

"Zaten," diyorum, "bu Ada bana üç defasında da uğur getirmedi; üçünde de perişan oldum, perişan kaçtım."

Tretuvara yanaşmış duran açık otomobilden beyaz bir el sallanıyor ve bir ses geliyor:

"Hello!"

Nil bu! Ben, demin çantalarımı koydukları ve kapısını açtıkları arabaya koşuyorum. Kaçıyorum, güya! Niçin? Bilmiyorum ki... Fakat Nil çoktan yere atlamış, yetişmiş, garsonları ve geleni hiçe sayarak kollarıma atılmıştır.

Demin aradığım rayiha demeti kucağımda... kokluyorum.

"Sana küskündüm," diyor, "vapurdan dönmek için fazla düşündün. Beni istediğin kadar sevseydin daha çabuk dönerdin. Burada mahsus beklettim seni... onun cezası! Yarım saattir kapıdayım. Fakat ben sana ayrılsak da normal şekilde ayrılacağımızı vaat etmiş miydim?"

"Vapura hiç binmemeliydim, Nil... koşup dosdoğru dizlerine kapanacaktım."

---

1 turfa: yepyeni, görülmedik şey

2 cîfe: leş

Başını omzumdan kaldırdı; dudaklarını büküyor; lokantanın kapı ışıkları vuran yüzünü iyice görüyorum.

"Yok," dedi, "o zaman da tatsız olurdu."

Bu hayat demek ki hep böyle geçecek... ara vermeyen yıpratıcı hadiselerle!

Bir "üç gün" geçirdik ki hakikaten sütliman. Bu öyle bir limandı ki bildiğimiz alelade limanlardan da bambaşka. Pasifik Okyanusu'nda takımadalar vardır: Salomon, Samoa, Yeni Hebrid, Fiji Adaları gibi... Bunların arasında bazısı ada içinde adadır; yani adayı fırdolayı, çember biçimi bir ikinci ada çevirir. İkincisine girmek için çemberin bir tek dar medhalini[1] bulmak ve tekneyi sipsivri, sinsi mercan kayalarının arasından geçirmek lazımdır.

Bir defa içdenizi buldunuz mu artık dışarda kıyamet kopsun... İçerisi zümrüt yeşil, kırışıklık nedir bilmeyen, hayret verici durgunlukta, adeta tutkallaşmış bir göldür. Küreklerden damlayan su serpintilerini bir yere düşer düşmez zamk damlası gibi kubbeleşerek yapışıp kalacak sanırsınız. Ada, yan yatmış palmiye ve birbirine karışmış hindistancevizi ağaçlarıyla şekerden yapılmış bir pastacı vitrini süsüne benzer, akideleşmiş çiğ yeşil boyalı bir parıltı halindedir; uydurma nane şekeri yeşili! İşte asıl liman burasıdır; kasırgadan kurtulup buraya sığındınız mı limanın keyfi nedir, anlarsınız.

Biz "üç gün" böyle bir limanda barındık; o kasırgadan sonra! Meğerse son günlerde harap olmuşuz; vaktimizin ço-

1 medhal: giriş

ğunu köşkte geçiriyoruz; yavaş sesle dereden tepeden konuşarak, bezik oynayıp piyano çalarak, radyo dinleyip kitap okuyarak, küçük gezintiler yaparak, biraz mutfakta, biraz bahçede kendimize telaşsız işler icat ederek...

Nil, yanımda olmaktan derin bir haz duyuyor; zira gözleri hemen hemen daima gökyakuta çalan bir mavilik içinde. Hiç sertleşmedi ve bebekleri yılan derisi menevişlerini hatırlatan hain ela rengini almadı.

Ela gözlerin bir kısmı, yakından dikkatle bakılınca bana gri zemin üzerine serpilmiş siyah benekleriyle bazı tuvalet eşyası "malet"lerini[1] ve baston saplarını hatırlatırlar. Daha o tarihte bu deriden kadın ayakkabısı ve çantası yapılmıyordu.

Şu var ki Nilgün Sultan, şakalaşmaları ve iğnelemeleri ile beraber sokulganlığını da bırakmıştı. Ne "Beni kucağında götür" diyor, ne de omuz başını göstererek öp işaretini veriyor. Şimdi de bu çıktı: Elini bile sürmemek ve elimin sürülmesine meydan vermemek. Cismanî tarafı olmayan bir aşk safhasına girdik. Ne değişiklikler icat ediyor! Şüphe yok ki, bütün bu haller pek de şuurî değil. Olmamakla beraber hepsini yakıştırıyor, hepsinde de asil benliği imişçesine tabii duruyor.

Açtığım buzdolabında şişelerin azaldığını ve kalanların birbirlerine vurarak zıngırdadığını görüp işittiğim dakikada Dilbeste'nin odasına koştum. Mevcut paramdan elli İngiliz lirasını kendime ayırarak gerisini, 140 lirasını verdim; Nil'e duyurmadan eksikleri tamamlamasını rica ettim.

---

1 malet: küçük bavul, çanta

"Size," dedim, "hafta sonuna doğru Adadan giderken Kolombo'dan para tedarik edip bırakacağım; kısa zamanda da yine yollayacağım."

Nilgün, parasızlığın icap ettirdiği iktisatlı hayata kendini uydurmak için köşkten çıkmıyor; gelen davetnameleri de atıyor. Zira dün odasını temizleyen boy, bir sürü kalın zarflarla sert kâğıtlı mektuplardan ibaret bir yığını kucaklamış, ofise götürüyordu.

Üçüncü günün akşamı onu azıcık yaramazlaşmış buldum; henüz hırçın değil. Yürüyüşleri, mütemadiyen bir yerden bir yere kalkıp oturuşları, saç baş dağınık, laubali kıyafetlerde dolaşışları bir buhrana doğru gittiğini gösteriyor. Yine piyanoda "Ümitlerim Hep Kırıldı" şarkısını dinletti; yine arkasından "Bu Bir Rüyadan İbaret"i çağırdı. Bir yenilik de yaptı: "Turnam! Ben buralarda durmam!"ı hem söyledi, hem çaldı.

Bir aralık geldi, dizlerime oturdu. Hiç kımıldamıyor, sokulmuyor, öylece duruyor, düşünüyor. Kolumu beline dolamak istedim, elime vurdu:

"Ciddi olalım!" dedi. Sözünü dinledim, put kesildim ama manzaranın tuhaflığına gülümseyen bir put! Ne sevimli bir mecnun bu Nil... canıma sokacağım geliyor. Hâlâ dizimdedir, düşünmektedir. Köşkte yalnızız. Dilbeste ile boy kasabaya öteberi almaya gitmişlerdi.

"Sana bir şey söyleyeceğim, çok mühim bir şey."

"Yeni bir yalan yani..."

"İşte aldanıyorsun. Pek doğru bir şey. Yalnız sende kalacağını bilmesem söylememe imkân yoktu. Bu zekânla kendiliğinden anlamış olmamana hayretteyim."

"Aşk sersemliği..."

"Vereceğim sır şakaya gelir cinsinden değil! Ben neyim, kimim? Biliyor musun?"

"Nilgün Sultan."

"Emin misin?"

"Tamamıyla. Merak etme, hakkında lazım gelen malumatı aldım. Hatta..."

"Hatta?"

"Beyrut'ta bulunduğunu ve..."

"... Bir hastalık geçirdiğimi?"

"Evet."

"Yani Asfuriye meselesini?"

Kahkahalarla güldü. Fakat daima dizimde, yüzü pencereye çevrilmiş, dimdik duruyor.

"Asıl yalan olan bunlar!"

"Fakat ben Nilgün'ün Asfuriye'de kaldığını biliyorum."

"Biri kaldı ama ben o değilim. Ben o Nilgün'ün uydurmasıyım; uydurma Nilgün'üm ben..."

"Peki, sen kimsin?"

Hayal kuvvetini gösterecek tuhaf bir şey bulup söylemesini bekliyorum. Balıkçı kızı mıyım diyecek, evlatlık veya çamaşırcı çocuğu mu? Neler icat eder o!

"Söyle, bakalım, kimsin sen?"

Dizimden kalktı, ayakta önümde duruyor ama yüzüme bakmıyor. Verdiği cevap üzerine yerimden fırladım. Zira, ağır ağır şöyle demişti:

"Ben bir casusum!"

Her şey aklıma gelirdi bu gelmezdi. İnanmamakla beraber gülemiyorum. O, hararetli hararetli anlatıyor:

"Bir casusum! Nasıl oldu da farkına varmadın? Halbuki anlaman için ne kadar sebepler, deliller vardı. Niçin evvela Konte Verdi'nin turist kamarasında oturdum? İtalyan askerlerinin ruhî haletlerini ve fikirlerini öğrenmek için! Neden yukarda hep Mihver zabitleri ve diplomatlarıyla düşüp kalktım? Aynı sebep! Beni Bombay'dan birdenbire Seylan'a getiren neydi? 'Kara Ejder' teşkilatının şubesi Yushen-Kaishen acentası adamlarıyla münasebetimi arttırmak, müstakbel planım için zemin hazırlamak değil mi? Anglosakson taraftarı hissini vermemek maksadıyla İngilizce bildiğimi saklamama ne buyurursun? Senin Afganistan'a gideceğini kimden öğrendim? Adım adım peşinde gezen, her hareketini takip eden yine o Yushen-Kaishen'lerden, değil mi? Yakında Singapur'a Japonları tarassut[1] için gönderileceğimi söylesem ne dersin?"

Sustu; derin derin soluyordu:

"... ve," dedi, "seni niçin yanıma çağırdım? 'Kara Ejder' hesabına hem ağzını aramak, hem de Kâbil'e tekrar gitmene mani olmak için! Anlamadın mı?"

"Anladım," dedim "iyi anladım; anladığımı şimdi sen de anlayacaksın!"

Nil ilk defa benden korktu. Ağır ağır yürüyorum, hareketlerim çok sakin gibi ama muhakkak ki müthişim! Kaçmak istedi, yakaladım; iki büklüm ettim, başını sol kolumun altına sıkıştırdım. Çırpınıyor. Büsbütün gerilen pijama pantolonunun meydana çıkardığı sert etli, yuvarlacık kalçalarına sağ elim olanca hızıyla indi. Bir daha, bir daha, bir daha!

---

1 tarassut: gözlem

"Seni edepsiz seni! Seni gidi şirret seni! Allahın arlanmaz delisi! Hepsi de yalan! Hepsi yalan! Fakat dayağı hak ettin!"

Tayfur'un dediği oluyor; işte bugün dövüyorum; yarın boğacağım belki!

Bir aralık durdum. Nil hareketsiz. Sıktığım sol kolumu araladım, açtım. Bana büsbütün genç kızlaşmış, mektepli kızlarınkine benzemiş gibi görünen körpe vücudu dizlerimden kaydı, yere yuvarlandı. Haykırarak üstüne eğiliyorum:

"Nil! Canım! Sevgilim!"

Başını kaldırdım, avcumun içinde tutuyorum:

"Nil Sultanım!"

Koşuyorum, ilk yakaladığım kolonya şişesini mendilime döküp yüzünü siliyorum, burnuna koklatıyorum, saçlarını ıslatıyorum. Biliyorum ayılacak. Fakat korkuyorum: Ya bir şok yapar, tekrar hastalanırsa? Yerden kaldırıp kanepeye yahut karyolasına götürmek aklıma gelmiyor. Mütemadiyen ismini çağırarak, ismini çağırmak bende olduğu gibi ferahlatıcı bir tesir yaparmışçasına "Nil! Nil!" diye seslenerek başı ucunda çırpınıyorum.

Göz kapakları kımıldadı, yüzüme bakıyor; yaşlı gözlerle bakıyor; gökyakut kesilmiş göz bebekleri gözlerimden ayrılmıyor. Saçma şeyler söylüyorum:

"Geçti mi? Açıldın mı? İyi misin? İyi oldun, değil mi?"

"İyiyim... iyi oldum. İyi oldum, sevgilim!"

Böyle söylüyor, gülümsemeye çalışıyor. Yerden ancak o zaman kapıyorum, kanepeye yatırıyorum. Gözlerini, ağzını, burun deliklerini, bütün yüzünü öpüyorum. Fakat öptüğü-

mü bilmeden öpüyorum. Bir aralık elini arkasına götürüyor, ovuşturarak:

"Uf! Acıyor..." diyor. Vücudunun hafifçe titrediğini duyuyorum:

"Üşüyorum, üzerime bir şey ört... uyuyacağım."

Odasından yatak örtüsünü getirdim, örttüm, adeta sarıp sarmaladım. Yüzündeki ifade derin bir memnunluk, bir rahat etmiş hali! Gözlerini kapadı. Evet, uyuyacak... uyudu bile! İçimden:

"Uyu," diyorum, "uyu benim küçük casusum!"

Usulcacık koltuğa oturuyorum. Demin biz çırpınırken yandaki etajerden parkeye düşmüş bir kitap o zaman gözüme ilişiyor. Kapağında münasebetsiz bir resim var: Kurşuna dizilen bir kadın kompozisyonu. Adını okuyorum: "Mata Hari. Esrarı".

Zavallı Nil!

Besbelli, bu kitabın tesiri altında kalmış.

"Uyu! Uyu, yalancı Mata Hari'm!"

...

Mutfak tarafına seğirttim; kasabadan dönen Dilbeste'ye:

"Sus, gürültü etmeyelim, Nil uyuyor." dedim. "Bu saatte mi?" manasına, bahçeye inen akşam loşluğuna baktı. Ben de "Sebebini bilmem, aklım ermedi" demesine omuzlarımı kaldırdım.

"Hastalanmasın?"

"Zannetmem; rahat nefes alıyor, sakin bir uyku..."

Dilbeste bir şey sezdi; daha açığı bir şeyden şüphelendi. Yüzümde izini arıyor. Hayır! Ben o eski erkek değilim. Anlasana kadın! Ben mektep çocuğuyum.

Tam yarın saat mışıl mışıl tıpkı dayak yedikten sonraki yaramaz bebek uykusuyla uyudu. Kımıldandığını görünce yanına yaklaştım. Mahmur gözlerle bakıyor. Pembecik ağzını kapatmadan esnedi; sonra eliyle dudaklarına vurdu. Kitabı gösteriyorum:

"Bonjur, Matmazel Mata Hari!" dedim. Gülmeye başladı.

Yemekten kalktık. En ciddi tavrımı alarak konuşuyorum:

"Eh, artık zamanı geldi; aile meclisi işte toplantı halinde. Müzakereyi açıyorum. Evvela ben işleri hülasa edeceğim: Mali vaziyet kötü. Bütün mevcudumuz –yanılmıyorsam– topu topu 190 İngiliz lirasından ibaret. Bu, ikinizi bir müddet götürür. O müddet zarfında yeni gelir temini lazım. Nihayet şu iki üç gün içinde Bombay'a gideceğim; Jovalaor Mihracesi dostumdur; darda kaldığım zaman daima yardımını gördüm... ihsan şeklinde değil. Büyük ticarethaneler idare eden ecnebilerle münasebettedir; bana iş bulacaktır. Bu sefer devamlı iş arayacağım; yerleşeceğim. Kendi evim, kendi barkım olacak."

Nil'e ve hatır için Dilbeste'ye bakıyorum:

"Siz gelip gelmemekte, bütün hareketlerinizde serbestsiniz. Hiçbir kayıt ve şartla mükellef değilsiniz. Müşkül vaziyette bulundukça beni kendinize kardeş, ağabey, baba bileceksiniz. Elime geçenin büyük kısmı hakkınıza ayrılacak. Ama tekrar ediyorum: Tek kayıt ve şart yok."

Sözlerimi kâfi bulmadım:

"Ne nişanlılık, ne âşıkdaşlık! Bir tesadüf beni karşınıza çıkardı. İki vatandaş kadınsınız... Hiç gelmemeniz icap eden

memleketlere düşmüşsünüz. Birbirimizden hazzettik, bir müddet baş başa yaşadık. Yaşça büyüğünüzüm ve erkeğim. Bu kadar sebep yetişir, çok bile!"

Nilgün'e hitap ettim:

"Nil," dedim, "telgrafımda yazdığım gibi senin ebedi dostunum; ebedi âşığın da say! Lakin en ufak talepte bulunmayacak, hatta senden gelecek talepleri bile kabili tatbik olmadığını bildiği için reddedecek bir âşık..."

Cevap vermek istedi:

"Bitireyim," dedim, "hepsini söyleyeyim: Ümit ediyorum ki maddi borçlarını bir gün, belki de çok çabuk ödeyecek bir izdivaç yapacaksın."

Nil söylüyor:

"Cava'ya yahut Bohipo muydu, neresiydi o yer, böyle bir memlekete Sultan olacağım. Filler üstüne konmuş incili tahtırevanlarda malikânelerimi gezeceğim. Tebam[1] yolumun üzerine çiçekler, elmaslar, zümrütler serpecek. Yirmi nedime arkamdan yürüyecek, sayısız halayık başımın üstünde saplı yelpazeler sallayacak. İpek şalvar giyeceğim, yüzümü bürümcükle örteceğim. Kalçalarımı ağır ağır sallayarak sarayımın buhurdanlar yanan mermer teraslarında içim sıkıla sıkıla dolaşacağım; avunmak için mücevher dolu sandıklarımı karıştıracağım, kızlara yakutlar dağıtacağım. Daha? Bir gece hepsine tekmemi vuracağım, uzun eteklerim çalılara takıla yırtıla, aslan sesleri akseden dağ yollarından beyaz bir hayalet gibi kaçacağım!"

---

1 teba: uyruk

Yüzüme tatlı tatlı bakıyor:

"... Kaçacağım! Sana kaçacağım! Yine sana!"

Gülüyor. Bu kız ciddi olamaz; hayatın şakaya gelmez tarafları onunla konuşulamaz.

"Nil," dedim, "beni üzüyorsun."

"Sen onları bırak, sahiden şimdi 190 liramız var mı?"

Dilbeste ile beraber tasdik ettik.

"Âlâ! Memnun oldum."

Zile bastı, gelen boy'a:

"Telefon ediniz, bir araba yollasınlar," dedikten sonra yine bize döndü:

"Üç gündür patladım. Haydi, Kandi'deki 'Gracious Lady'ye gidelim. Canım dans etmek istiyor. Çabuk! Çabuk! Giyininiz, ne duruyorsunuz? A, siz neredeyse misyoner olacaksınız! Birbirinize de pek yakışacaksınız. El ele verir, yamyamları İsa dinine davet edersiniz; cüzamlı vahşilerin yaralarını temizlersiniz. Allah kabul buyursun. Amen!.."

Bir papaz ağzıyla bu son kelimeyi öyle hoş telaffuz etti ki...

Giyinmek için odalarımıza girdik.

Tayfur'a bir mektup gönderdim; hâlâ adada, Kandi'de olduğumu bildirdim; telefon numarasını kaydetmeyi de unutmadım. Pazar günü öğle yemeğine bungalova çağırıyorum. Bunu isteyen Nil'dir.

Akşamüzeri telefon çaldı; koştum; sesine cevap veriyorum: "Yarın geleceksin, değil mi?"

"Benim yakamı bıraksan daha iyi edersin!"

"Sultan rica ediyor. Hatırlayan, davet eden kendisi..."

Kısa bir sükût. Belli ki yumuşayacak.

"Geleyim o halde..."

"Bekliyoruz."

Nil, dünyanın en nazik, en misafirperver, aynı zamanda vekarlı bir "lady"si oldu. Tayfur şaşkın... göklerde uçuyor. "Sultan Hazretleri, efendimiz, ben hâkipâyiniz..." gibi tazim[1] ifade eden sözler kullanmadan konuşamıyor. Sandalyenin ucuna oturuyor; Nilgün'ün her kalkışında veya her gelişinde ayağa kalkıyor ve otur emri almadıkça dimdik duruyor. Gülmemi güç tutuyorum. Fakat Nil tamamıyla rolünde. En ufak falso yapmıyor. Prenses velhasıl!

Bir aralık yalnız kalınca Tayfur usulca bana dedi ki:

"Dikkat et! Sultanı da incitirsen artık dostluğumuz kalmaz. Allah'a kasem[2] ederim ki, bir daha barışmamak şartıyla darılırım; o zaman gözüme hiç görünme! Şimdi söyle: Para vaziyeti ne sularda?"

"Benim 190 sterlinim kalmıştı. Onu sarf ediyoruz."

"Sonra ne olacak?"

"Gitmeye, ayrılmaya mecburum. Ümidim var; iş bulacağım, çalışacağım, kazanacağım."

"Belki de Cenabıhak ıslah haline bu melek Sultanı vesile edecek."

Tayfur, Nilgün'ü "melek" sanmakta devam ediyor; kanaati artmıştır bile! Bir gün önceki o casus kadın rolünde seyretse, hele bu meleği iyice patakladığımı görseydi, şeytan olduğunu anlar, hışmından Allah'a sığınırdı. Gülümsemekten kendimi alamadım.

---

1 tazim: saygı gösterme, yüceltme

2 kasem: yemin

"Yoo," dedi, "sana çıkar bir yol aramak için kafamı patlatırken ağırbaşlı olman lazım. Elimde büyük bir iş var. Hem senin esasen bildiğin, yaptığın, yine de yapabileceğin bir iş."

Dostum Tayfur'un bulduğu iş bir Müslüman grubun büyük sermaye koyarak girişti̇ği kınakına ticaretidir. Çok miktarda kınakına kabuğu stokuna ihtiyaç varmış; zira ufukta yine bir cihan harbi belirmekte imiş. Seylan, Cava, Hindistan'da Nilyherria gibi İngiliz ve Hollanda idaresi altındaki kınakına bölgeleriyle Avrupa yolunun kapanması ihtimaline karşı tedbirli davranmak lazımmış. Bana Cava Adası'nda işlere nezaret vazifesi verilecekmiş. Hem Müslüman, hem Türk oluşum Cavalılar üzerinde iyi tesir edecekmiş. İş Tayfur'a verilmek isteniyormuş ama yaşlanmış, artık zahmeti göze alamazmış.

Hayır. Asıl sebep başka: Beni ve benim delaletimle Nilgün'ü korumak!

"Sağ ol," dedim, "kabul ediyorum."

"Yarın şehre gel. Meseleyi bitirelim. İki, üç ay kadar ayrılığı göze alacağınızı umarım."

Nilgün'ün yanında o işten konuşmadık; zaten hikâyeme de tafsilatını sokacak değilim. Nenize gerek! Tutup kınakınanın tarihini, bu ismin Peru lisanında "kabukların kabuğu" manasına geldiğini, Avrupa'da "kinin" denilmesi sebebinin onu İspanya'ya ilk sokan Kontes Kinkon'a izafe edilmesi olduğunu vesaireyi yazsam bilmem ki Nilgün'ü bırakıp bunları okur musunuz? Ya gri, sarı, kırmızı gibi nevilerinden, tesir farklarından. Cenubî Amerika'nın büyük bir istihsal[1] sahası olmasından bahsetsem tahammül eder misiniz? Geçelim.

1 istihsal: üretim

Gidiyorum, işte... Asıl can alacak nokta bu!

Tayfur'u akşam yemeğine de alıkoyduk. İstasyona ben götürdüm. Son sözleri şu oldu:

"Size üç dört yüz rupi ödünç verebilirim. Kalan günlerinizi keyfinizce geçirin. Nişanlandınızdı, değil mi?"

"Evet."

Tereddüdümü hissettirmedim.

"Alyanslarınızı da yaptıralım. Sen Sultanın parmak ölçüsünü alıver. Bunlar benim hediyem olacak. Âcizane, naçizane... Ha, unuttumdu: Kasımpaşalı tayfa iyileşiyor; dün ziyaret ettim. Adi bir cürümden mahkûm imiş. Af çıkmadıkça memlekete dönemeyeceğine göre kendisini burada kayırmaya çalışacağım. İşi serseriliğe vurmazsa gül gibi yaşar, gider."

Mübarek Tayfur!

İstasyondan çıktıktan sonra bir müddet dönüp dolaştım; göl başında oyalandım. Güya düşünüyorum... düşündüklerim, derslerine çalışmamış bir mekteplinin imtihan kâğıdındaki cevaplar kadar suallere uymuyor ve mana ifade etmiyor; sadece sayfa kaplıyor.

Köşke vardığım zaman lambaların sönmüş olduğunu gördüm. Bungalov, ağaçların gölgesiyle ay ışığının birbirine zıt iki rengi ortasında siyah vernik ve gümüş yaldızla çizilmiş bir Japon yelpazesi resmine benziyor.

Kendi anahtarımla kapıyı açtım, elektrikleri yakmadan ayak alışkanlığı ile odamın önüne geldim, girdim. Mehtap içersini hafifçe aydınlatıyor. Elim düğmeye gitti.

"Yakma!"

Nil odada, dönüp gözlerimle arıyorum; koltukta yok... pencere önünde, ayakta da değil. Nerede? Bakınıyorum.

"Buradayım!"

Sesi yataktan geliyor. Evet, işte yatağın örtüsü üzerine uzanmış, kımıldamadan yatıyor. Yanına geldim, eğildim, saçlarını kokladım.

Sordu:

"Demek gidiyorsun? Karar verildi!"

"Kim söyledi?"

"Senin ütülü keten elbiseli o evliya dostunla fısıl fısıl konuşmalarınızdan anladım. Seyahat ne zamana kararlaştı? Pek mi yakın? Elini vücuduma sürmeden konuşalım. Beni erkek eli dokununca yumuşayan, kendinden geçen bir kadın farz ediyorsun. Aynı usullerle daima muvaffak olurum sanan biçare bir adamsın, sen! Hani, Boğaziçi rıhtımlarında kamışla balık tutanlar vardır, oltaya ne vurursa yanlarında duran sepete atarlar... bunlardan biri! Küçük zevkli, basit avcı! Ne iyi olurdu, herkes yatmışken, şu geç saatte ve şu yatak odasında kollarımı boynuna dolasam, kendimi bırakıversem? Oldu da bitti, maşallah! Senin alıştığın bu! Sus, cevap verme! Biliyorum, sahte bir sesle: 'Nil! Nil'im' diye inleme sahnesi başlayacak. Açıkçasını söyleyeyim de rahatlayım: Benim için fedakârlığa katlanır görünmene tahammül edemiyorum. Fedakârlık da istemem."

Okşa, okşayamazsın! İnle, inleyemezsin! Konuş, konuşamazsın! Nilgün hepsinin önüne set çekti. Fakat mesudum. Bütün hiddeti gideceğimi anlayıp keder duymasından! Her dakika artan bir şiddetle bana âşık. Ne olursa olsun söyleyeceğim: "Nil," dedim, "beni seviyorsun..."

Ne cevap verecek? "Hayır! Asla! Aldanıyorsun, tiksiniyorum" mu diyecek? Böyle de söylese yine iftiradır. Fakat o, azıcık düşündükten sonra şöyle söyledi.

"Evet, seviyorum."

"Nil!"

Böyle zamanda kollarım, ellerini, dudaklarını kullanmamak ne azap!

"Nil," diye tekrarladım, "niçin bırakmıyorsun? Bırak, birbirimizin olalım."

"Hayır. İstemiyor değilim, can atıyorum. Fakat öbürlerine benzemeyeceğim. Yaklaşma! Sürme elini! Kaçar, giderim. Benzemeyeceğim ben onlara!"

Ağlıyor.

"Sen beni öldürüyorsun."

"Kendimi de..."

Nilgün yatakta uzanmış, ben yatağın ayak ucuna ilişmiş halde bekleşiyoruz. Ne bekliyoruz? Nasıl da en güzel dakikalarımız bu bekleme ile boşuna heba olup gidiyor!

Bir gün, ikimizin de şu, bir daha ele geçmez dakikaları kaçırdığımızdan dolayı azap çekmemizden korkuyorum. O, "niçin inatçılık ettim?" diye yanacak, ben "neden daha cüretli davranamadım?" diye dövüneceğim...

Düşüncemi sezmişçesine diyor ki:

"Fena ediyorum; pişman olacağımı biliyorum ama imkânı yok. Beni elde edemeyeceksin; hatta evlensek bile... Ötekilerden bazısıyla da evliydin! Sen, iğrenç bir adamsın, iğrenç! Kimbilir onlarla, yüzlercesiyle ne iğrençlikler yapmışsındır!"

Tekrar hıçkırıyor. Bu da yepyeni bir sahne ve bir rol... Şimdiye kadar henüz kıskanç kadın komedisini oynamamıştı.

"Ee," dedim, "fazla dinleyemem. Buralara geleceğine Hollywood'a gitmeliydin. Hepsine taş çıkarırdın!"

Odadan fırladım, salonun geniş "şez moris"lerden birine boylu boyuna uzandım, yüzümü duvara çevirdim, yattım. Gelecek tabii... hem öfkeyle soluyorum, hem dört gözle bekliyorum. Görünmüyor. Ne hakkı var odamı ve yatağımı inhisar[1] altına almaya? Ben de onun odasına giderim!

Nitekim yarım saat kadar daha bekledikten sonra bir hışımla kalktım; düşündüğümü yapacağım. Odasına girdim, bozulmamış olan yatağın örtüsü üzerine, elbisemle, iskanpinlerimi bile çıkarmadan kendimi attım.

Karanfille şebboy arası, biberli-tatlı bir rayiha içinde uyumuş kalmışım. Ertesi sabah erkenden ben Nil'in yatağında gözlerimi açtım; o da benimkinde!

Kendi odalarımıza dönerken birbirimize koridorda rastladık. Salına salına gidiyor, yüzüme bakmıyor. Ben de surat ederek geçtim.

Kırk yaşımda çocuk etti beni bu kız... canım Nil!

Güneş içinden yağmur yağıyor.

Hayır, buna öyle diyemeyeceğim: Güneş yağıyor, yağmur parlıyor. Güneş ışığı yağmur damlaları halinde bahçenin tarhlarına serpiliyor; her yaprakta mini mini, kubbeleşmiş güneşçikler yemyeşil bir âlemi aydınlatıyor. Ne güzel bir sabah!

---

1 inhisar: bir kişiye ait olma, tekel

Şu Nil'in tutarağı tutınasaydı beraberce, erken saatte Kolombo'ya inmek ne hoş olurdu. Giyiniyorum. Tayfur'a yalancı çıkmak istemem. Boy girdi ve Miss'in çoktan hazır olduğunu ve beni kahvaltı masasında beklediğini söyledi Halbuki ekseriya çaylarımızı odalarımızda içerdik.

Az sonra verandada onu açık gümüşî tayyörüyle, başında şapka el çantası masa üzerinde, şehir kıyafetinde oturur buldum.

"Siz de mi Kolombo'ya gidiyorsunuz?" diye sordum. Niçin tekrar "sizli" konuştuğumu ben de anlamıyorum.

"Evet, efendim, cariyeniz de gidecek; şayet refakatinize kabul lütfunda bulunursanız..."

Beni baştan ayağa süzüyor; beğenen gökyakut bakışlar... olasıya tatlı!

"Ne hoşsun bu sabah! Bir başkalığın var, kibar bir mahmurluğun..." diyor. Onu ben de hissediyorum: Nil'in yatağında tek başıma yatmış olmak temiz bir visal gecesi geçirmişim gibi yüzüme mesut bir yorgunluk vemiş; belki hatlarımı da asilleştirmiş.

Nilgün'le trendeyiz. Geniş koltuğun ancak bir kısmını kaplayan ince belli, körpe göğüslü narin vücudunu, ayağını ayağının üstüne atınadan bir İngiliz mürebbiyesi dikliğiyle duruşunu, dudaklarına verdiği düşünceli büklümü seyrediyorum. Bugün ciddi işler görmek, bu işlere uygun bir halde bulunmak için gayet sade, müstemleke dairesinde çalışan ağırbaşlı memure kıyafetine girmiş; aynı manayı yüzüne de vermiş. Kim bilir, güzel kafasından neler geçirerek bunları yapıyor? "Siz o işle meşgul olurken ben 'Gem Museum'u ge-

zerim. Bir yerde buluşuruz. Gideceğim yer neresi? Cava mı? Kaç günlük yol buradan?"

Aklı fikri benim yolculuğumda; ayrılmamız endişesiyle üzüntü çektiği pek belli. Gem Museum Müslüman kuyumcu Abdülgafur tarafından hibe edilen kıymetli taşların teşhir olunduğu bir mücevherat müzesidir. Orasını gezerken Seylan nasıl bir hazinedir, kâfi bir fikir edinirsiniz.

"Sen de nihayet bu yolculuğu göze almak lazım geldiğini anladın," dedim, tasdik manasına başını salladı.

"Beraber gidebilirdik. Lakin ne Singapur, ne Batavia, burası kadar rahat değildir. Oralarda polis insanın peşinden ayrılmaz. Filvaki farkında olmazsınız ama gizli servisler yeni gelenler hakkında çok derin tahkikat yaparlar; 'file'niz, yani isminize ayrılan klasör, evrak, vesaik, jurnal ile dolar. Kısacası C.İ.D.nin ve 'Criminal Investigation Depar.ment'in S.B. şubesi, yani 'Politik Büro', Çinli ve Malayalı hafiyeler kuş uçurmazlar. Yirmi dört saatte 'file'niz hazırlanır. Bütün bunlar Japon ve Çin siyasi faaliyetine karşıdır ama her yeni gelen ecnebiden şüphelenilir. Seylan o hususta nispeten en hafifidir, hatta asıl Hindistan'da da yumuşaktır. Ben dağ tepe dolaşacağım. Her zaman yanınızda bulunamayacağım. Kandi'de maruf bir Hintli nevvabın köşkünde misafirsiniz; itibar görüyorsunuz. Hele bir müddet dişimizi sıkalım."

Hep tasdik ediyor. Bugün bir şey saklamıyor; ne soruyorsam cevap alıyorum. Bombay'dan hangi sebeple benden habersiz kaçtığını da şu suretle izah etti:

"Sevmekten korktum. Fakat denize açılınca bir telsiz göndermeden yapamadım. Sonra da yanıma çağırdım. Kandi pek güzeldi; sensiz duramayacağımı anlamıştım."

"Peki ama nedir hırçınlıkların? Durup dururken mesele çıkarmaların? Hayatı zehir etmelerin? Benden başka herkesle melek gibisin, hatta Dilbeste ile de aranda en ufak bir geçimsizlik yok."

"Onları sevmiyorum, mazilerini kıskanmıyorum ki!"

Ajurlu örme eldiven içinde duran elini tuttum, avcumda sıktım; dudaklarıma götürüyordum, elime sert bir maden parçası dokundu. Baktım: Sattığını söylediği pırlanta yüzük parmağında! Yüzüne bakıyorum. Kızardı:

"Satamazdım," dedi, "yalancıdır, Paris'ten yüz franga almıştım. Burma elması."

"Değil. Ben taştan anlarım. Bir yalan daha! Çıkar, göreceğim."

Elini kurtardı; acele acele eldivenini çıkardı, yüzüğü çekti ve bir hareket yapmama vakit bırakmadan açık pencereden dışarıya fırlatıp attı. Sonra dedi ki:

"Bugün nişan halkalarımızı ısmarlarız."

Elmas yalancı mıydı, yoksa sahici mi? Anlayamamıştım. Sahici de olabilir. Nil bu!

Dört gün sonra –bir cumartesiye rastladığını unutmam– New Wellington beni Nilgün'den ayırıyor. Her şey iki saatte kararlaştı, mukavele imzalandı. Yağmur mevsimi başlamadan iş sahasına yetişip daha verimli netice almak icap ediyor. Kânunuevvel[1] sonu döneceğim. Bugün teşrinievvelin[2] beşi; onunda gidiyorum.

---

1 kânunuevvel: aralık ayı
2 teşrinievvel: ekim ayı

Tayfur'un ısmarladığı yeşil altın üzerine fırdolayı küçücük gökyakut işlenmiş ve içerlerine isimlerimiz kazılmış yüzükleri çarşamba günü akşamleyin yine Tayfur köşke getirecek. Onun fikrince evlenme hususunda dinin asıl emri, çiftlerin birbirlerini eş olarak kabul ettiklerini bildirmesidir.

"Üst tarafı medeni formalitedir. Fakat derhal bunu da yapmalısınız. Dinî kısmını gitmeden, belediye nikâhını dönüşte!"

Evleneceğiz demek... Nilgün Sultan'la ben evleneceğim. İnanamıyorum. İnanmamakta yerden göğe hakkım var. Böyle şey olamaz. Kaç sebeple olamaz? Sayılmakla bitmez. Yaşım, mali vaziyetim, serseri hayatım, üç kadından ayrılmış olmam, Nil'in mizacı... mâniler çok. Lakin ikimiz de itiraz etmiyoruz; Tayfur'a tesliminefs etmişiz ve bundan pek memnunuz.

Haydi ben, bunlara alışmışım; başından üç nikâh geçmiş bir adamım. Nil henüz genç, delişmen bir kız... Tayfur ile birleşip onu oyuna getirmemiz ayıp olmuyor mu? Şu var ki içimdeki his hiçbir zaman, nişana, nikâha, hatta zifafa rağmen Nil ile evlenmiş olamayacağımdır.

"Bir hastayı oyalıyoruz," diye düşünüyorum; Nil, hap diye ekmek içi yutturarak uyutmak istediğimiz hastadır. Bakalım tesir edecek mi?

Akşam yemeğini Tayfur'un davetlisi olarak Jules'de yedik. Bize Amerikan usulü, kabuklarında pişmiş pane istridyesi yaptırmıştı. Önceleri ciddi duran Sultan, istridye ile iyi giden Meursault şarabından sonra şöyle böyle neşesini buldu. Ben seyahatte iken Tayfur, her pazar Kandi'ye gelmeliymiş; her pazar, bir tanesini kaçırmadan... Bütün hafta onu

beklemekle avunacakmış, benden bahsolunmayacakmış, lakin ona aralarında mevcutmuşum gibi gelecekmiş.

Nil kendisine şimdi bir de "La Grande Amoureuse"[1] rolünü yakıştırıyor. Tayfur ise İsa'nın tekrar dünya yüzüne ineceğinden emin değil ama şu sırada sofrasına nazil olan Meryem'le karşı karşıya yemek yediğine şüphesi yok!

Otomobilde ilk defa ikimiz yalnızız. Saat henüz dokuz buçuk. Nil dans ve gazino istemedi; eve dönmek için sabırsızlanmıştı. Kaç defa methinde bulunduğum dağ yolunu tuttuk. Seylan en fazla tarçın kokulu bir gecesine başlıyor. Anadolu'nun ilkbaharında iğdeler çiçekte iken dere boyu yolları da rayihalıdır; fakat o, baygın, hatta kesiklik veren bir rayihadır; tarçın bilakis erkek kokulardan...

Bir koyu loşluğa, bir gökaltı alacakaranlığına dalıp çıkarak tepeye tırmanıyoruz. Halk, aşk masallarında olduğu gibi. "Bakalım Nil ne dedi?" Zira, uzunca sükûtundan anlıyorum ki, bir şeyler hazırlıyor. Belki de yalan düzenlemekle meşgul. Ne söylese hoş göreceğim; ağına düşmeyeceğim.

"Ayrılmadan önce," dedi, "birbirimize bazı itiraflarımız olacak, tabii... Kırk yaşını bulmadan insan üç izdivaç yapar mı? Çocukların nerede? Birincisinden, ikincisinden, üçüncüsünden? Hepsinden var mı?"

"Hayır. Yalnız ikinci izdivacımdan bir kızım oldu; şimdi anasıyla Viyana'da. Yedi yaşını bitirmedi bile..."

"İsmi nedir?"

"Benim için Ferda ama başkaları Frida diye çağırıyorlar."

---

1 La Grande Amoureuse (Fr.): büyük âşık

Susuyoruz. Nil az sonra dedi ki:

"Benim çocuğum yok. Evlenmedim de..."

"Şüphe etmemiştim."

"... Ama başımdan bir vaka geçmedi değil."

"Rica ederim, yine masal dinletmeye kalkıp gecemizi zehir etme."

"Evde mektupları gösterince masal olmadığını anlarsın. Gizli tutamam; hepsini bilmen lazım. Başkasıyla evlenseydim susardım. Sana bir deste mektup vereceğim; istersen yakarsın; istersen her ihtimale karşı aleyhime bir delil olarak bavuluna koyar, saklarsın"

"Mektup filan yok. Köşke gidince her zamanki gibi 'Yalan söylemiştim, beni affet' diyeceğine eminim. Bu bahsi bırakalım. Hem, hayatına öyle bir hadise de karışmış olsa öğrenmek istemiyorum."

"Öğrenmen daha iyi olur. Benden uzağa gidince öğrenemediğine üzülürsün; ıstırap çekersin. Mübalağa etmen de mümkündür."

Söylesin! Yüzde yüz uydurma olduğunu bildikten sonra gülümseyerek dinlerim. Yeni bir Kont Salvatore hikâyesi... sadece hayal!

"İsmi Sadi idi. Anası Fransız, babası Rodoslu bir Türk. O ismi Fransızcaya da uyar, Fransız adları arasında da telaffuz farkıyla vardır diye koymuşlar. Bilirsin ya: Sa-di Eski Cumhurreislerinden Carnot'nun küçük adı Sadi idi. Hani Lyon şehrinde bir anarşistin hançerlediği Carnot. Anasının ısrarıyla da Sumerer soyadını aldılar. Fransızlar'da Sumerer aile adı olurmuş. Sen işittin mi?"

"İşittim," diye cevap verdim, "İstanbul'da eskiden de Sumerer adında bir banka müdürü tanımıştım."

"Tamam. İşte Sadi ile oldu bu iş..."

"'Oldu bu iş'ten maksat?"

Tekrar sükût.

"Cevap versene! Neyi kastetmek istiyorsun?"

Doğrudan doğruya bana söylemiyor; kendi kendine konuşuyor:

"Çok gençtim, hayata henüz karışmıştım. Avrupa'yı yeni tanıyordum. Ne yapabilirdim?"

Bileğini yakaladım; dişlerimin arasından –şoföre duyurmaktan çekiniyorum– hırlamaya benzer bir sesle dedim ki:

"Asıl şimdi fena olacak. Bir kelime daha söyleme! Söyleme Nil! Boğarım seni!"

Bileğini sıkmakta devam ediyorum, tırnakların etine geçecek. Artık konuşmayı kestiğinden parmaklarımı gevşettim. Yalan, muhakkak. Fakat mektuplar? Önüme hakikaten bir deste mektup atarsa ve bu kâğıt yığını içinde söylediklerini ispat eden sarih imalar varsa? Üç izdivacımda ve sayısız münasebetlerimde kadının mazisi beni hiç meşgul etmemişti. Saf kalmış, dokunulmamış vücut diye bir şey aramamıştım. Nil'i çocuksu koketrileri haricinde tamamıyla bakir görmek, bulmak istiyordum. Olgun, hatta hırpalanmış kadına karşı beslediğim hüsn-ü telakki,[1] belki de düşkünlük, Nilgün bahis mevzuu olunca bir his bozukluğu, cinsi bir anormallik mahiyetini alıyor.

Nil, erkek olarak yalnız beni tanımalı; ben de kız olarak sadece onu! Zaten bilirim ki etraftakilerin ne diyece-

1 hüsn-ü telakki: iyiye alma, iyiye yorma

ğini düşünmeden acayip ve cüretli tavırlar alan deli dolu kızlar kendilerini erkeğe en güç kaptıranlardır; usluları ve mahcupları daha mukavemetsizdirler. Rab tarafından Cibril[1] gelse –dokunmak şöyle dursun– Nilgün'ü "nefh" dahi edemez.[2] Mektup destesini göz gezdirmeden ocağa atacak kadar buna güveniyorum.

Demin bileğini sıkan elim şimdi diz kapağının üzerinde duruyor. Yumuşaklığımı, görünce tekrar yüz buldu:

"Unutmaya çalışırız," dedi, "sen benim mazimi, ben seninkini..."

Güya ikimizinki aynı ağırlıkta idi; Nil henüz yirmi iki yaşında bulunmasına rağmen benimki kadar yüklü bir maziyi sırtlamış, yanıma öyle gelmişti. Mesele sadece tuhaftı; tuhaflık yapıyordu. Birdenbire başını iki elimle yakalayıp göğsüme bastırdım, kulağı tam kalbimin üstünde. Fakat onun yürek çarpıntısını ben daha iyi işitiyorum.

Eve gelince yatağından kalkan Dilbeste'yi yanaklarından defalarca öptü; beraberce odaya kapandılar. Çoktan yatağıma girmiştim, kapı aralandı ve karanlıkta içeriye "pat!" diye bir şey atıldı, kanat yine örtüldü. Fırladım. Sesinden belli: Bu, mektup destesi!

Lambayı yaktım; kavuniçi incecik kordela ile bağlanmış bir paket. Bağını parçaladım; kucağıma ve yere renk renk zarflar döküldü. Acele acele birini açıyorum. Mektup Türkçe değil, Fransızca. "Ma Bien Aimée"[3] diye başlıyor ve mütemadiyen Nil ismi geçiyor.

---

1 cibril: Cebrail
2 nefh etmek: üflemek
3 Ma Bien Aimée (Fr.) : sevgilim

"Yalan söylememiş, hınzır! Sevmiş, sevilmiş! Belki de pek ilerisine de varmışlar. Tayfur! Tayfur! Gel de meleğini gör!" diye söylenerek okuyorum. Baştan başa edebiyat... bir Perot edebiyatı! Tatlısu frengi kalemiyle muaşaka![1] Ben maddi deliller arıyorum; bulamıyorum. Bir zarf daha açtım. İşte bu kötü: "... dün gece balkondan tekrar aşarak odama girdiğim zaman sevinçten haykırmamak için yastıklara başımı soktum, ağzımı tıkamaya çalışıyordum. Rayihanla dolu idim..."

Hangi balkon? Bir dam altında mı oturmuşlar? Belki bir oteldi orası. Hayır, galiba bir sanatoryum. Zira başka bir satırda "... ertesi sabah hararetim 36,5 idi. Doktor Pellegro hayretler içinde kaldı" deniliyor. Nil bir göğüs hastalığı da geçirmiş?

Elime rastlayan üçüncü mektup ahlar, uflarla dolu. İntihar düşünceleri de seziliyor. Bu kâğıtları karıştırmakla bir şey öğrenilmez. Hem niçin saklamış o paketi? Demek ki hatırasına bağlı!

Doğru odasına yürüdüm; vurmadan kapıyı açtım. Ayakta soyunuyordu:

"Girme!" diye haykırdı ve göğsünü elleriyle örttü.

"Balkondan girsem sesini çıkarmazdın değil mi?" diyorum, vücudunun üst kısmını saklayan ellerini çekmeye uğraşıyorum. Tam o anda yanağıma bir tokat patladı. Kendime geldim; mıhlanıp kaldım. Nil de kolları yanına düşmüş, şaşkın duruyor. Göğsünün çıplaklığını unutmuş. Bedbaht bir sesle özür dileyen benim: "Kabahat ettim Nil... mektuplarını

1 muaşaka: sevişme

alabilirsin. Zaten ancak üç tanesine göz gezdirdim. Hiçbir şey öğrenmek istemiyorum... ne de olsan seni seviyorum, daima seveceğim."

"Çık odadan! Git!" demiyor, şalını sırtına alıyor, sımsıkı bürünüyor; artık göğsü kapalıdır. Diyor ki:

"Ne öğreneceksin ki? Bu, bir çocukluktu, aramızda bir şey de geçmemişti."

"Peki ama balkondan odana gelişleri? O sevinç? Rayihanla dolu olmasından bahseden satırlar?"

"Odama sokmamıştım; balkon muaşakası... Romeo ve Juliette! Bu hikâye üç seneliktir. İtalya'da tifoya tutulup da hastaneye kaldırdıkları zamana ait. Unuttum gitti."

"Mektupları saklamana, yanında taşımana göre unuttuğuna inanamayacağım."

"Her genç kız öyle bir deste aşk mektubundan kuvvet almaya muhtaçtır. Sen hiç de psikolog değilsin. Biliyor musun acıktım, buzdolabından biraz meyve, beyaz şarap, falan getir. Şurada yeriz. Gürültü etme kimse duymasın."

Sesine daha tatlılık vererek ilave etti:

"Sen odama gelmeseydin ben geliyordum."

"Aldanmam. Zira soyunuyordun, yatacaktın."

Yüzünde, kaybedilmiş bir fırsatı ifade eden mahzunluk dolaşıyor.

"Yatacakmışım gibi gelecektim; fakat ne yapalım," dedi, "işin 'şarın'ı, zevki kaçtı. Başka sefere! Şimdi onun yerine güzel kokulu ananaslar yiyelim ve tatlımsı bir Sauternes içelim."

Bu gece Nil kendi yatağında uyudu; ben karşısındaki kanepede onun uyumasını seyrede ede dalmışım. Sabahle-

yin yatak ucu masasının yanık kalmış ışığını kapattım; yan kaymış ve bir kısmı ayaklarına dolanmış olan keten pikeyi usulcacık çekip üstüne örttükten sonra odadan çıktım.

Salı ve çarşamba günleri hadisesiz geçti. Hadisesiz demekten maksadım Nilgün'ün hiddetini tahrik edecek sahnelerle beni üzmediğini anlatmaktır. Yukarıda söylemiştim. "büyük sevdalı" rolü ona kâfi geliyor. Gökyakut bakışlarla sokulmalarla, peşimden ayrılmamalarıyla daima üzerime titrediğini gösteren takayyüd[1] ve itinalarla ifade edilmiş bir sevdalı hali!

Şu var ki münasebetimiz cismani bakımdan henüz ilk günlerdeki şeklini muhafaza ediyor. Hür değilmiş, baskı altında bulunuyormuş, dini bir endişe ile kaçınıyormuş gibi –azıcık ileri gitsem– bir biçimine getiriyor, kendisini kurtarıyor.

Zahiri[2] yaşayışımızı bir yabancı tetkik etse balayım geçiren bir çift hükmüne varır. Filvaki geceleri odalarımızdan birinde fecir sökünceye kadar uyku bastırsa da birbirimizden ayrılamıyoruz. Ona hayatımın kadınla alakası olmayan acayip vakalarını anlatıyorum; İstanbul'u anıyoruz; filmlerden, romanlardan, çocukluğumuzdan konuşuyoruz. Nihayet panjurların aralıkları ışıldamaya ve parkta kargalar ötüşüp oynaşmaya başlıyor. Odasında olmayan usulcacık çıkıyor. Sanki gizlice buluşmuş, günah işlemişiz gibi!

"Meğerse böyle de olurmuş; bu kadar uslu durabilirmişim" diye kendime şaşıyorum.

---

1 takayyüd: bağlılık
2 zahiri: dıştan görünen

Çarşamba akşamı Tayfur geldi. Onu Nil'le beraber istasyonda karşıladık. Yan cebini işaret ediyor, gülümsüyor, halkaları getirmiş. Yemeğe oturmadan önce dedi ki:

"Sultan Hazretleri müsaade buyururlarsa, ağzıma henüz içki girmemişken bir hayır dua okuyarak halkalarınızı takdim edeyim."

Dört kişi ayaktayız. Arkadaşım cebinden kutuyu çıkardı. Nil:

"Parmaklarımıza siz geçiriniz!" dedi. Tayfur'un gözleri yaşlı... İçinden bir şeyler okuyor. Okudu, okudu, hem yüzükleri, hem bizi üfledi. Elerimizi uzattık. Biçare adam titriyor, hangi parmağa takılacağını kestiremiyor. Oynatarak işaret ettik. Artık resmen nişanlıyız Dilbeste Nil'i bana doğru yürüttü. Kucakladım. Yanaklarını öpüyordum; ağzını ilk defa ağzımda buldum. Başını öyle idare etti; saçlarını Dilbeste ile Tayfur'a karşı bir perdeledi ki ikisi de bunun farkında olmadılar. Sonra iki kadın birbirine sarıldı. Dilbeste:

"Nihayet iki buçuk ay... çabuk geçer, tatlı geçer," diyor, ağlıyor; hepimiz ağlamak üzereyiz. Havamıza istikbalin tehdidi mi ağır basıyor? Yüreğim dar; onlarınki de galiba ferah değil.

"Aman," dedim, "içelim."

Saadetimize içildi. Şimdi sahneyi iyice görüyorum, içinde bulunduğum zamankinden çok daha iyi: Nil parmağındaki halkaya bakıyor; sıkıyormuş gibi, parmağını ovuşturuyor. Yüzü acı duyuyormuşçasına hafifçe üzgün.

Bu çehre Nazi hapishanesinde yatarken ısrarla gözümün önüne gelirdi. Silmek isterdim, karanlığın içinde daha vuzuhla belirirdi. Gestapo zindanında ne arıyordum? Onu

anlatmanın da galiba sırası gelecek. Keşke gelmeseydi ve bu hayat Nil'in şakaları, hemen açığa vurulan yalanları, sevimli hırçınlıkları, derhal barışma ile biten kavgalarımız, tuhaflıklarla dolu bir operet, bir revü gibi renkler, ışıklar, palmiyeler ve hindistancevizi ağaçları arasında sürüp gitseydi! Nerede?

Bereket, az sonra açıldık; Tayfur'u neşe içinde uğurladık. Dilbeste çekilince Nilgün sordu:

"Sıra senin odanda mı, benimkinde mi?"

"Seninkinde!" dedim; değildi ama onun odasında kendisini tamamlayan başka bir güzellik vardı. Ayrıca hem Nil'i, hem de karmakarışıklığı ortasında Nil'in yakıştığı dekoru buluyordum. Odasında olmak münasebetimizin daha sağlamlaştığını da gösterecekti.

Dolaptan birtakım elbiseler, çamaşırlar çekip alarak banyo odasına geçti. Duşun sağanağını dinliyorum; vücudunu döverek akıp giden sağanağı! Az sonra saçlarına bir havlu sarmış, robdöşambrına bürünmüş halde yarı ıslak içeri girdi. Bu havlu, başına bir şehzade sarığı gibi dolanmış, çehresine Sultan Cem'in minyatürünü hatırlatan bir acayiplik vermişti. Doğru bana yaklaştı ve çocuksu tavırla dizime oturdu. Sadece sabun kokuyordu. Vücudunun henüz yaş olduğunu hissediyorum; yaş ve serin...

"Bundan sonra iki gecemiz kaldı. Bu iki geceyi nasıl geçirmek istersin?" diye sordu ve cevabımı beklemeden ilave etti:

"Evliler gibi mi?"

"Sen nasıl istersen Nil."

"Ben öyle bir delilik yapmamıza razı değilim; kat'iyen değilim. Fakat seni büsbütün de hatırasız yollamak hainlik olacak."

Elini uzattı, abajurlu yatak lambasının düğmesine parmağını götürüp bastı. Karanlıkta kaldık. Onun ne utangaç, ne acemi, ne saf olduğunu ve nasıl da sert bir mukavemet iradesine sahip bulunduğunu asıl bu gece anladım.

Bekleme Nil! Gönlünü verdiğin serseri dönmeyecek!

New-Wellington açıkta demirlemiş, beni götürmeye hazır.

İnsana ayrılmak istemediği zaman öyle gelir ki bir vapur, yalnız kendisini almak için o limana uğramıştır; behemehal alacaktır; elinde tevkif müzekkeresi, suratını asmış, sabırsızlanarak bekliyor. İşini çabuk bitirmek isteyen bir jandarma çavuşu!

"Götürecek" diye söyleniyorum, "Nil'den koparıp ayıracak..."

Sergüzeştçiler[1] dünyanın batıl itikatlara en fazla bağlı insanlarıdır. Fala inanırlar, her şeyden bir mana çıkarırlar, kablelvuku[2] hislere büyük ehemmiyet verirler; "Kaza ve kader" felsefesini benimsemişlerdir. Mukadderat, imanlarıdır; bu kelime ile zikrederler. Yaptıkları bütün münasebetsizlikler hep mukadderatın cilvesidir. Sergüzeştçi olanlar şeytanın yerine onu koymuşlardır. "İşe şeytan karıştı" demezler; "mukadderat böyleymiş" derler.

"W" harfinin bana uğur getirmediğine kaniyimdir. İki "vv"li "New Wellington"u otelin penceresinden helecanla seyrediyorum; çenemi bıçak açmıyor.

---

1 sergüzeşt: macera
2 kablelvuku: önsezi

Halbuki Nil, harikulade kuvvetli bir irade ve tam manasıyla medeni bir terbiye göstererek yolculuğumu hafife alabiliyor. Yalnız, ara sıra fısıldıyor:

"Bekleyeceğim. Beni senden ancak yine sen ayırabilirsin."

"İmkânı mı var," diyorum, "ben senden korkuyorum; yarın birdenbire fikrini değiştirivermenden!"

Üzerime aldığım işi başarırsam, şirket senede dokuz ay Kolombo'da kalıp büroda çalışmak, yalnız üç ay hariçte dolaşmak üzere beni esas kadrosuna alacak. Artık hayatım müemmendir;[1] yüzdeliğim, tatilim, sigortam, ikramiyem, hepsi olacak; elime ayda altı yüz rupi kadar da para geçecek. İngiltere hükümeti bazı varlıksız raca ve nevvablara da ancak bu kadar tahsisat verir... 150 sterlin!

Nil'le son üç günden o cihetleri konuştuk. Senelerce gurbette ne müşkül mevkilerde kaldığını nihayet Avusturya Devlet Piyangosunun büyük ikramiyesini kazanınca şarka gidip zengin bir izdivaç yapmayı tasarladığını, bütün parayı o maksatla giyim kuşama harcadığını anlattı ve ayda 150 sterlinin bize kâfi geleceğini söyledi.

"Günde beş İngiliz... nemize yetmez? Benim beş frank bulamadığım haftalar oldu."

Fakat şunu gözden kaçırmamıştım ki Nilgün soy sop meselesine hemen hemen hiç temas etmiyor; ederken sözü değiştiriyor. Hatta bir defasında sordum:

"Akraban sultanlarla, şehzadelerle neden mektuplaşmıyorsun?"

---

1 müemmen: emin kılınmış

"Hiçbiri beni sevmez. Hem sana kaç defa söylemiştim, ben sultan değilim. İlle bir sultan kocası olmayı kafana koydunsa sukutu hayale uğraman ihtimali çok."

Aynı inadı devam ediyor, daha doğrusu aynı fikrisabiti! Halbuki biliyorum: Nilgün Sultan kendisidir. Son günlerimizin yumuşak, tatlı, muhabbetli havasını allak bullak etmek, yine buhranlara yol açmak korkusuyla üzerine varmadım. Hem ne lüzum var? Sevdiğim Nil'dir; Nilgün Sultan değil! Hatta keşke o ismi takınmış bir sergüzeştçi kız olsaydı.

Müphem kalışı da ayrıca zevkli ama maalesef işin müphem tarafı pek zayıf. Sadi de mektuplarında ona "O, ma Princesse Lointaine"[1] diye hitap ediyordu; Edmond Rostand'ın manzum piyesinden ilham alarak!

Bir defasında yine sormuştum:

"Hanedandan sana hiç yardım eden olmadı mı?"

"Oldu. Beyrut'ta oturan halam Fahire Sultan. Hastalandığım zaman masraf eden oydu. Saibe Sultan da çok severdi ama parasızdı; Nis'te avuç açacak hale düştü; sefalet içinde öldü. Damat Sabri Bey de iyi adamdı, kibardı; ne kadar elbisesi varsa satmaya mecbur kalmıştı da Rivierra'nın güneşi altında atlas yakası pırıl pırıl yanan siyah bir redingotla dolaşıyordu. Ötekiler, paralılar gazino havuzlarından canlı balık seçip dömi mondenlerle keyif çatarlarken zavallı anam, sokak kanepesinde bir tek muzla karnını doyuruyordu."

Nilgün hepsini iyi tanıyor. Anlattıktan sonra da:

"Ben onlardan değilim. Kafkasyalı Elfi Bey'le Nakşıdil kadınefendinin kızıyım!" demeyi unutmuyor. Şirin deliciğim!

---

1 Ma Princesse Lointaine (Fr.): uzaklardaki prensesim

Bir gece de durup dururken, daha doğrusu başı göğsümde dinlenirken birdenbire demişti ki:

"Asıl adım nedir? Bilebilir misin? Söylemek istemiyorum. Nil'i ve Nilgün'ü o kadar sevdin ki, beni uzaklarda başka bir isimle düşünmene razı olamayacağım. Belki hoşuna gitmeyecek."

"Senin olan, yahut senin yakıştırdığın her şey hoşuma gider."

"Peki, söyleyeyim: Neyzar..."

Gülümsememek, kendisinin de çapkınca, marifetinden memnun gülümseyen dudaklarını öpmemek mümkün mü? Öpüveriyorum ve soruyorum:

"Manası da neymiş?"

"Pek iyi bir şey olmasa gerek. Merak edip sormadım."

Enfestin, Nil; bütün bu hallerinle enfestin, eşsizdin!

Bir gün de bana bir kıyafet sürprizi yaptı. Daha önce odasına kapanıp Dilbeste ile beraber pek meşgul olduğunu, ikide bir ofise gidip geldiğini görmüş, tavırlarında bir gizli kapaklılık sezmiştim. Bahçede gazetelerimi okuyor, kendi kendime "Aman, bir şey çıkarmasa, hadisesiz ayrılsak" diye az çok çarpıntı geçiriyordum.

İkindi üstüydü. Bungalovun bina genişliğince uzanan mermer merdiveni üzerinde feraceli bir kadın şekli belirdi. İnce vücutlu oluşuna göre bu Nil'di. Ağır ağır basamakları iniyor, inişiyle Nedim'in bir mısraını besteliyordu. Yerimden kımıldamayacak kadar hayran kaldım. Ferace ahududu rengi canfesten,[1] aynı renkte ipek püsküllerle süslüydü; beli

1 canfes: desensiz, ince, ipekli kumaş

dar, eteği uzundu. Belli ki eski devirden kalma aile hatıralarından...

Nil, basamaklardan salına salına, bir melodiye ayak uydurmuş gibi tatlı, kusursuz indi. Cacille Sorel'in, Casino de Paris revüsünde bir merdiven inişine dünya parmak ısırmıştı; Nilgün Sultanı görselerdi alkıştan seyircilerin avuçları patlardı. Ne şahane, aynı zamanda ne zarifti!

Aralarından çimler fışkırmış parça parça taş döşeli yoldan bana doğru yürüyor, yaklaşıyor; bir eliyle eteğini tutuyor, bir eliyle kapalı duran yelpazesini...

"Harika!" diye bağırıyorum. Yaşmak öyle yaraşmış, gözlerine öyle bir irilik ve olduğundan fazla güzellik vermiş ki! Asıl güzelliğini meydana koyan kaşlarıydı; bilhassa kaşlarının uçları... neresi güzel değildi? Ütülü, hafif kolalı, boşlukta duran incecik kumaşın kımıldadıkça yahut da gölgeye veya güneşe rastladıkça harelenen şeffaflığı altında Nil'in çehresi harika!

Diline hafif bir Çerkez peltekliği vererek sordu:

"Nasıl, beğendiniz mi efeem?"

Ninelerinin ruhunu yaşatıyor, şadediyor. Bütün bir yaşmak-ferace devrinin zarifliğini, şuhluğunu, koketrisini, şiirini bu bir tek genç kızın vücudu ve kıyafeti temsil edebilmektedir. Gel de Nedim'den beyitler okuma! Ayağa kalktım, feraceli endamını evirip çeviriyorum. Maruf beyitleri edebiyat hocası belagatıyla okuyorum. Fuzuli'den de bir mısra hatırıma geldi; cuş ve huruş halinde terennüm ediyorum:

Gözüm, canım efendim, sevdiğim, devletlu sultanım

Ve mısranın son iki kelimesini değiştirip vezne sokarak da tekrarlıyorum: ... *sevdiğim Nilgün sultanım*

Hindistan'ın denize uzanmış ve zamanla kopmuş bu adasında Fuzuli, Nedim ve Nil! Divan edebiyatı ve ferace! Anlıyorum ki, bütün şarkın en zarif ve kadını en fazla kadınlaştıran kıyafeti yaşmak – ferace...

"Bunları bir kıyafet balosunda giymek için getirdim" dedi. Gözlerim, kolalı gazbezi altında çıplaklığı harelenen berrak göğsünün hafif hafif kabarıp inişinde. Meğerse yaşmağın asıl marifeti kadın göğsünde bu helecanlı hali vermesinde imiş. Az sonra:

"Öf, sıkıldım!" dedi, şakaklarından iliştirilmiş inci başlı iğneyi çıkardı, yaşmak kâğıttan yapılmış manasız bir zırh başlığı şeklinde sessizce yere kaydı, sürüklendi. Koşup aldım ve yüzüme, gözüme sürdüm. Şimdi, yaşmağından ayrı düşen ferace sadece tuhaf bir elbise!

Şunu söylemeyi unutmuşum: Nil Tac Mahal Oteli'nde bıraktığı eşyasını bir hafta evvel buraya getirtmişti. Nevvaba yazdığı mektubun da cevabını aldı. Bu, tazim cümleleriyle dolu mektupta bungalovun bütün hademe ve bahçıvanlarıyla dilediği müddet emrinde olduğu, eğer ayrıca bir hizmette bulunmak icap ederse –kendisi Avrupa'ya gideceğinden– sekreterine lüzumlu talimatı verdiğini bildiriyordu. Nil:

"İki karısı ve yüz odalığı olmasa kaçırılır fırsat değil!" dedi. Bu şaka bile hoşuma gitmedi. Nilgün'ün yanından ayrılmaktaki tehlikeyi kavramıyor muyum? Fakat ilk hamlede toplu paraya ihtiyacım var. Onu ancak Cava'da yapacağım büyük miktarda kınakına stokundan hisseme düşen yüzde

15 temin edecek. Aynı zamanda Singapur'a birkaç vagon timsah göndereceğimi de umuyorum. Jackson Bros firmasıyla hindistancevizi tozu, baharat, karabiber üzerinde bazı işler yapmam mümkün. Seylan'a çok iyi vaziyette dönebilirim.

Ben, bütün bunları başarmış ve başaracak kabiliyette olduğum halde neden hâlâ yerleşmiş bir tüccar, bir businessman[1] değilim? İşte dava o! Bir hilkatim[2] var ki hiçbir işte ve hiçbir memlekette uzun müddet dikiş tutmama müsaade etmiyor. Meçhulün cazibesinden kendimi kurtaramıyorum, manyetizma edilmiş gibi iradesiz, günün birinde hepsini bırakıp gidiyorum. Açığı şu: Rahat bana batıyor.

Lakin bu defa öyle bir akıbetten Nil beni koruyacak. Nitekim geçen gün Orénoque'a bindiğim halde geri dönmemiş miydim? Melun illeti yenmeye başlıyoruz. Yoksa çoktan yeni bir sergüzeşte atılmış, kim bilir nerelerde, kimlerle, hangi Elisa, Jorjet, Bessi, Klemantin yahut Gülnaz Begüm'ün peşinde, kollarında idim.

Nil yine şu son günlerde demişti ki:

"Beni yalancı ve hastalık derecesinde yalana düşkün bir kız sanma. Eğer sana karşı öyle göründümse bu, yine senin içindir, seni heyecana düşürmek, heyecanlarla kendime bağlamak içindi! Alelade bir kadına, hele esrarengiz olmayanına ne kadar kıymet verebilirdin? Hem biliyordum ki daha ziyade olgun, hatta geçkin kadın meraklısısın. Olgun, geçkin ve kolay elde edilir kadın! Anladın mı şimdi Hanyayı, Konyayı? Beni unutamayacağını? Kucağına düşüvermeyecek

1 businessman (İng.): işadamı
2 hilkat: yaratılış, huy

bir kadın mevcut olabileceğini? Hem de delicesine sevdiği halde kendisini muhafaza edebileceğini? Evet, hiç sorma: Seni delicesine seviyorum; öyle de sevmeni istiyorum. Sevmediğini anladığım güne kadar bekleyeceğim. Bundan ötesi Nil yok. Nil'in gitti! Bir daha eteğine bile yaklaşamayacağın bir âleme... ya Bahipo yahut Mapacahit sarayına!"

Bunları hep son üç günde konuştuk. Nilgün Kahire'deki balo gecesi beni hemen sevdiğini de itiraf etti. Vapura bindiği sırada davlumbaza dayanmış, gelenleri seyrettiğimi görünce az daha bayılacakmış; bir dakikada karar vermiş: Onu kendime âşık edeceğim, onun olacağım.

Hepsi iyi, hepsi de gururumu okşuyor; lakin Nil de bana benzeyebilir: Yaşadığı zamanın heyecanı içindedir, sebatsız bir heyecan... Yarın beklemekten bıkmayacağı ve günün birinde adayı bırakıp başka bir sergüzeşte atılmayacağı ne malum? Şu anda bir tek hakikat var: Nişanlım, maşuka ve âşığım Nil henüz benim olmadı.

Hastanede çocukçasına bir muaşaka geçirdiği melez Sadi'den farkım ne? Bir üçüncüsü, dört beş hafta sonra limana gelen başka bir Conte Verdi'de karşısına çıkamaz mı? Hatta şu Kandi'de tenise gittiklerini köşkümüzün bahçesinden kayıtsızca seyrettiğimiz İngiliz delikanlıları arasında biri yok mudur? Aklımdan geçenleri ona söyledim, diyor ki:

"Yoktur, çıkamaz. Ya sen, ya taht ve taç... Yani hesaplı izdivaç! Gerçek prenses, sultan, kraliçe olmak kararıyla gelmiştim buralara!"

"Artık tadını kaybeden bu latifeyi, bu prenses olup olmamak şakasını bırak. Sevimsizleşti."

"Hakkın var; fakat üzüntüsünü içimden atamıyorum."

"Daha doğrusu 'Yalan söylemeden, şüphe uyandırmadan duramıyorum' demelisin!"

Dudaklarını büküyor.

Cuma günü araba gezintileri yaparak, hayvanat bahçesini dolaşarak geçirdik. Yerli çocuklar bize, evlerinin etrafındaki ağaçlardan taze hindistancevizleri koparıp delerek ikram ediyorlar; başımızı dikip serin ve tatlımsı sularını içiyoruz. Manolyalar, orkide de veriyorlar. Sarmaşık ülkesi burası... her taraftan fışkırmış. Tırmanmadığı ağaç ve yere doğru sarkıp sayısız kameriyelerle süslemediği yer yok. Sarmaşık okyanusundayız.

Seylan hayvanat bahçesi de böyle taşkın bir yeşilliğin içindedir. Kaplanları demir kafeslerde değil, ağaçlara tırmanırken, güneşleyip yavrularıyla sevişirken tabii halinde seyredersiniz. Kendilerine ayrılan kısım uzakta çelik tel örgülerle çevrilmiştir ama sarmaşıklar altında kaldığından göremezsiniz; sanırsınız ki serbest, dağdaki hayatlarını yaşıyorlar.

Bir erkek kaplanın kızıl halkalı gözlerini dikerek Nil'i dikkatle süzmesinden ürktüm. İkisi de göz göze bakışıyorlardı. Hayvan neden sonra ipnotize olmuşçasına esnedi, döndü, ağır ağır, dalgalana dalgalana yürüyerek az ötede mecali tükenmiş gibi yattı. Başını öbür tarafa çevirmişti, artık bizimle meşgul olmadı.

"Korkmadın mı," diye sordum, "pek fena bakıyordu; elinden gelse üstüne saldırıp parçalayacaktı..."

"Bazen sen de onun gibi bakıyorsun... Alıştım."

Evet, biliyorum, bakıyordum. Bakıyor, sonra da tıpkı o kaplan gibi az ötede mecalim tükenmiş yatıyordum.

Akşam yemeğini Gracious Lady'de yedik; gece yarısına kadar içtik, dans ettik. Kandi'nin kibar sınıfı buradaydı. Nil'e İngiliz müstemleke erkânı da, yerli zenginler de hayran... Hele bu gece sarı çiğdem rengi ince, buruşmaz velur dö suvadan[1] tuvaleti içinde –ne kelime bulayım, anlatamayacağım– bir çiçek, bazı elbiseleri onu meyveye benzetiyor, bazısı çiçeğe!

Bungalova yayan döndük. Azıcık sendeliyoruz; Dilbeste'nin sağ kolunda o, solunda ben, geniş ve ağaçlıklı caddelerden üçümüz yan yana, yürüyoruz. Diyorum ki:

"Son gecemiz! Yarın bu saatte New Wellington'un tek başına seyahat eden mahzun bir yolcusuyum. Benim kadar seyahati benimsemiş bir adamın gece yatısı mektebine gidecek bir çocuk kederi, içliği duyması inanılmaz şey!"

Köşke varınca Dilbeste ortadan çarçabuk çekilmek inceliğini gösterdi.

"Nil," dedim, "seni ben soyacağım."

"Üzerimde bir şey yok ki.. Şu tuvaleti başımdan çekip sıyıracaksın, o kadar."

O kadar, o kadarcık!

"Yine duşun altına gireceksin, suyun sesini dinleyeceğim; çıkarken de havluya saçlarını sıkıca saracaksın!"

"... Ve sonra elektriğin düğmesine basacağım; karanlıkta kalacağız. Bu mu istediğin? Bu kadarcık mı? Çaresiz bu kadar olacak sevgilim! Fakat dönüşte ayrı oda yok! Ayrı oda yok!"

Dönüş? Şüpheli, uzak ihtimal. Şimdi gerçek ve kati olan: Gidiş, beyaz köpükler ve nihayet ufukta siyah bir duman...

Ben de öyle gittim. Öyle gidiliyor, işte... Her zaman olduğu gibi!

---

1 velour de soie (Fr.): ipek kadife

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

"Guest House"un karpit lambalarıyla aydınlatılmış yemek salonuna girdim. Cava Adası'nın iç taraflarında bir "misafir evi"nde bulunuyorum. Bu ücra yerde, şu mevsimde kim olur? Bir tek yolcudan başka in cin yok.

Yağmur mevsiminin başlangıcı. Uydurma film sahnelerini seyrederken bile size ıslanıyormuşsunuz, su iliklerinize geçiyormuş hissini veren o, tropikal iklimlere has fena mevsim! "Misafir evi"nin etrafındaki iri yapraklı palmiye ve muz dalları sağanağın altında oluklu çinkodan daha çok gürültü çıkarıyor... Vapur güvertelerine gerilmiş sert keten güneşliklerin dolu yağarken çıkardığı tok şamata!

Cava'da yağmurun ardı arası pek kesilmez. Fakat en kötü mevsim kânunuevvel ile nisan arasına rastlar. Biz şimdi teşrinisanideyiz.[1]

Nil'den ayrılalı bir buçuk ay oluyor.

Masası başında oturan yolcuyu selamladım:

"Good evening!"[2]

Kıyafetime baktı, smokinli idim; göz aşinalığımız da vardı.

---

1 teşrinisani: kasım ayı

2 good evening (İng.): iyi geceler

Dedi ki:

"Hello! Have a drink from me!"[1]

İngiliz, velevki şehirlerden uzak bir dağ başı hanında olsun, akşam yemeğine elbiseli gelen bir adamı daima arkadaşlığa, kadeh tokuşturmaya layık bulur. İçkiler, round usulü sıra ile ısmarlanmak şartıyla...

"Tom Collins"ler geldi. İçiyoruz.

Cava'nın büyük şehir ve kasabalarından ne kadar uzağa gitseniz muntazam yollar ve yolcuların konaklaması için lüzumu kadar konforlu Guest House'lar bulursunuz. Banyonuzu yapar, tıraş olur, ehven fiyatlarla yer, içer, uyursunuz. Çinli uşaklar iyi hizmet ederler; geceleri odanıza köylü kızları da sokarlar.

Gündüz şort ile gezip dolaşacağınız bu binalar içinde akşamları gayet itibar görmek isterseniz Batavia'da imişsiniz gibi giyinmelisiniz. Yıllarca evvel, ilk acemilik devrimde traşım uzamış, diz kapaklarımdan aşağısı açık pantolon ve kolsuz gömlekle salona girip oturanları alelusul selamladığım zaman kimse mukabele etmemişti.

Guest House'un misafiri İngiliz:

"One for the road!" dedi. "Bir tane de yol için!" Hep öyle olur; sonuna doğru daima böyle denilerek kadehler üçer, dörder defa daha gelir, gider. Artık yağmur şamatasını pek duymuyoruz; alkolün sığınağındayız.

"Bir tane de Nil için!" diyorum. Yolcu bir şey anlamamakla beraber şevkle tasdik ediyor:

"Yes! One for Nil!"

"Bir tane de yol için!"

---

1 Hello! Have a drink for me (İng.): Merhaba! Benden bir içki için!

"Hay hay!"

İngiliz'le karşı karşıya, konuşmadan içmekte devam ediyoruz. Ara sıra aynı nakarat:

"Bir tane de yol için!"

"Hay hay."

Ağzımızdan çıkan söz, bundan ibaret. Durmadan söylenen yağmurdur.

"Bir tane de yol için!"

"Memnuniyetle!"

Karpit lambaları bize artık bir Çiva mabedini aydınlatan kandiller gibi dumanlı, ölgün görünüyor. Kendimizi gölge sanıyoruz. O kadar şuursuz, sarsak, desteksiz haldeyiz.

Belli ki gölgeleşmiş bu iki bedbaht Avrupalıyı yataklarına Çinli uşaklar taşıyıp götürecek. Denizin şu uzak sahile attığı, dışı çürümemiş iki garplı laşesini!

Guest House'da bu gece İngiliz tek başına içiyor.

Zira öbür yolcu, tropikal sıtmanın 40 dereceye fırlamış ateşi içinde kendinden geçmiş, demir karyolasında, kimsenin anlamadığı bir lisandan sayıklıyor:

"Dönüşte ayrı oda yok!"

Bir sürü kadın ismi sayıyor:

"Nil... Nilgün... Neyzar... Hediye... Mata Hari..."

Yine tekrar ediyor:

"Dönüşte ayrı oda yok! Ayrı oda yok!!"

Beni Batavia'nın devamı olan Walteverden'de bir hastaneye kaldırmışlar; on gün ölümle pençeleştim.

Önceleri "sarı humma" ihtimaliyle korkmuşlar; ümidi kesmişler. Fakat adaya mahsus malaryalardan biriymiş. Teh-

likeyi atlattım. Kendime geldiğim zaman hastabakıcı kız, birikmiş mektuplarımı getirdi; bir telgraf da vardı. Evvela onu okudum. Tayfur: "Cevap alamıyorum –meraktayım– haber bekliyorum" diyordu. Hemen cevap vermeliydim. Kızı çağırdım. Ne güçmüş konuşmak...

Düşünmek de pek güç... Utandırıcı olmasından dolayı güç!

Size inanılmaz, akıl ermez, isyan ettirici bir itirafta bulunacağım; birden söyleyeyim de kurtulayım: Seylan'da verdiğim sözlerin hiçbirini tutmadım! Evet, tutmadım! Yanımdaki parayı daha vapurda iken kumarda kaybettim. Cava'daki ticaret şubesinden aldıklarımı da burada! Kınakına stokları yapmak için istihsal bölgelerine gitmedim değil. Fakat "Guest House"larda kendimi hüzne kaptırdım, içkiye verdim. Kolombo'ya ne para yolladım, ne mektup...

Niçin böyle oldu? Tahlilini yapamayacağım. En büyük ruhiyatçı da yapamaz, anlayamaz, içinden çıkamaz. Hiçbir ruh haletine, ahlak bozukluklarından hiçbirine benzemiyor ki! Hiçbir ilim ve tecrübe zaviyesinden tetkik edilemez ki!

Tanıdığım ve sevdiğim insanlardan kaçmak arzusu duyuyordum; uzak ve yakın mazimi hatırlamaktan kaçıyordum; hapishane hücresini de beraberinde taşıyan sırtı yüklü bir kaçaktım! Peki ama bir sergüzeştçi zaten o adam değil midir? Benim nevimin tipik örneği böyle bir insandan başka nedir? Yorgunum. Daha fazla düşünemiyorum; anlatamayacağım.

Yanıma gelen kıza, dikte ettirecek bir telgrafım olduğunu zorlukla söyleyebildim. Öyle iradesiz, kayıtsız, bir şey düşünemez, iki kelimeyi bir araya getiremez haldeyim ki... Daha dünkü vakalar beş on senelikmiş gibi geliyor. Seylan'ı

vuzuhla[1] hatırlayamıyorum. Nil sanki hakikatte mevcut bir sima değil... Çok eskiden seyrettiğim bir sergüzeşt filminin tamamıyla hayali, hatta iyi yaşatılmamış, silik kalmış bir tipi!

Bu hale nasıl geldim? Seylan'da tasavvurlarım, kararlarım neydi? Haniya durulmuş, yerleşmiş, itibarı artmış, evine ve sevgilisine bağlı bir adam oluyordum, olacaktım? Ona bunu vaat etmemiş miydim? Ben değil miydim çılgın âşık? Şu kitapta yüzlerce defa tekrarladığım güzel ismi artık ağzıma almaktan ve kâğıda geçirmekten utandığımı elbette anlıyorsunuz.

Böyle şey yapılmaz. Deli bile yapmaz. "Uyduruyorsun" demenizi bekliyorum. Keşke öyle olsaydı... hepsini yıktım, bütün bağları kopardım. Ne onun nişanlısıyım, ne Tayfur'un dostu, ne ticarethanenin vekili... bir serseriyim yine! Bana lanet okumanız lazım... Bana ve benim gibilere! Şeytanın ta kendisiyim; iblisin biri!

Şeytandan da fenayım. Zira şeytan –ne kadar zemmetseniz,[2] şerrinden kaçar görünseniz, ikide bir kendisini basmakalıp laflarla telin etseniz[3]– size şu anda benden sevimli, temiz ahlaklı görünüyordur.

Mefistofeles benim ruhumda; ben Faust'un kötüsüyüm; adi bir mukallidi;[4] Şarlo'yu taklit eden hünersizler kadar adisi... bir sokak Faust'u! İyi ki sevmesine rağmen cibilliyetini sezmiş, irade göstermiş de kendisini iğrenç ihtirasımdan koruyabilmiş. Tek tesellim onun eskisi kadar tertemiz olması...

---

1 vuzuh: açıklık
2 zemmetmek: kötülemek
3 telin etmek: lanetlemek
4 mukallit: taklitçi

Kendimi kabuğu açılmış, pelte ve su kesilmiş bir deniz böceği kadar hayatiyetsiz, müteaffin[1] bir lüzucetten[2] ibaret buluyorum.

Hastalığın kâbusları arasında mı o macerayı geçirdim? Hiç öyle karmakarışık hakikat olur mu? Parça parça bir şeyler hatırlıyorum: Kimi çok güzel; genç bir kızın çıplak omzu... yaşmaklı latif bir yüz... mor susam renginde kadife bir tuvalet. Fenası da var: Şehzade Tevfik Efendi'nin yanındaki Afrika Paşası... Müslüman misafirhanesinde burnunu çeken çirkin bir maske... Nevvabın huzur sekreteri...

"Şimdilik dursun hemşire. Biraz uyuyayım, yorgunum," diyorum. Kız üstümü örtüyor; gözlerimi kapıyorum. Yağmur... yine o yağmur! Sellerin önüne katılarak Batavia'nın bin bir köprülü hesapsız kanallarından birine sürükleniyor gibi... Bu kanallar yan yana, birbirine yapışmış Male ve Çin tekneleriyle doludur. Vücudumu, o teknelerin altında görüyorum: Bir türlü suyun yüzüne çıkacak aralığı bulamıyorum; gittikçe çürüyorum.

Ne ıslaklık yarabbi! Yatakta değilim; banyoda bırakılmış kirli ve iri bir sünger gibi, şişkin, yumuşak, kemiksiz ve adalesiz, su içinde yüzüyorum. Mektupları nasıl, ne zaman, hangi kafa ile okuyacağım? Okumam lazım geldiğini düşünmekten yoruluyorum.

Ertesi gün telgrafa cevap verdim:

"Mektup postada." –Postada dört satırlık bir kartım bile yoktur– "iki, üç güne kadar kendimi toparlarım, uzun uzun yazarım" diyorum.

---

1 müteaffin: kokuşmuş
2 lüzucet: yapışkanlık

Nitekim yazdım. Fakat kelimeler öyle kuru ve samimiyetsiz, ifadem öyle heyecansız ve donuk ki! "Nil" diyorum; haykırmak ve bu haykırışı kâğıt üstünde bulmak istiyorum. Akisten mahrum, alelade bir isme benzemesine kızıyordum.

"Nil!" diye odamda yüksek sesle çağırıyorum. Kâğıttakine bakıyorum: Sesi çıkmıyor. Ahenk veya feryat nerede? Hırıltı bile değil! Yalnız üç harften ibaret bir şekil, bir kalıp...

Doktora yalvardım:

"Aman," dedim, "beni canlandırınız, hiçbir şey duymuyorum, hislerim körleşmiş. Heyecanlanmaya, hayatı tekrar sevmeye ve güzel bulmama ihtiyacım var. Kof, çürük, boşalmış haldeyim."

"Onun da zamanı gelecek. Hastalığın icabı... Bu nevi 'palüdizm'ler nekahat devrinde vücutta daha ziyade ruh pörsümesi yapar. Geçecektir."

Evet, kullandığı tabir vaziyetimi daha iyi anlatıyor: Ruh pörsümesi. Mektepten yetişmiş Malezyalı Müslüman bir kız olan hastabakıcı, bakıra çalan tunç teni, azıcık çekik siyah gözleri, abanoz saçları ve burada hemen her yerli kadında görülen toparlacık, başları yukarıya doğru dimdik göğsüyle güzel olduğundan fazla sevimli... Bir dindaşa hizmet etmekten çok memnun. Boynuna asılı altın zincirin ucunda, altın mahfazada saklı ufacık bir mushaf taşıyor.

Bir gün, zinciri boynundan çıkarmadan onu koynundan çekti, kapağını açtı, bana gösterdi sordu:

"Okuyabilir misiniz?"

"Tabii okurum. Yalnız gözlerim kuvvetsiz... yaklaştır şöyle ışığa doğru!"

Ta yanımda... daha da sokulmaya mecbur oldu. Rastgele bir sayfayı açtım, tecvitle[1] okudum. Sonra ilk sayfasına baktım. Hicri sene 1342. Nerede basılmış, Mısır'da mı, Türkiye'de mi? Birtakım mühürler var ama o kadar küçük boyda ve soluk ki anlayamadım.

Cava'da ve etrafında Kelam-ı Kadim,[2] başka İslam âlemindekinden fazla ehemmiyeti haizdir. Lakin bu havalide dinler birbirine karışmış, Müslüman az çok Budist, Budist ise hem Müslüman, hem Brahman olmuş, Brahman ise her ikisinin ve hepsi gibi Hıristiyanlığın tesiri altında kalmıştır. Hacca gitmeyi ve Kur'an'a hürmet etmeyi vazife edinen Cavalı hiç de katı mutaassıp değildir; müsamahalı bir dindardır. Size kadınlarının sokak ortdasında kanallara girip, gelen geçen önünde yıkandıklarını ve çıplaklıklarını örtmeye yeltenmediklerini söylesem yeter.

Benim timsah avcısı Hacı Ebubekir Kur'an'ı silah yerine kullanan ve yanında keramet vasıtası olarak taşıyan acayip bir adamdı. Vefat ettiğini işittim. Bu çirkin hayvanların cumhur cemaat, irili ufaklı haraca kestikleri batak sular kenarına, yere oturur, başlardı Kur'an okumaya... geride yardımcıları, ellerinde kalın urganlarla, ağaçların arkasına gizlenmiş beklerlerdi.

Bir defasında ben de böyle yaptım; yerlilerin "çatı" dedikleri ağaçların salkım saçak her dalından sarkan tüylü sarmaşık askıları arkasına gizlendim. Aralıktan bakıyordum...

Hacı Ebubekir, Kur'an tilavetine devam ediyordu. Nilüfer cinsi birtakım iri yapraklı nebatlarla, yosun ve su sar-

---

1 tecvit: Kur'an'ı kurallarına göre okuma
2 kelam-ı kadim: Kur'an-ı Kerim

maşıklarıyla yer yer örtülmüş nehir üstünde henüz hiçbir hareket yok, sadece yukarımızda kuşlar uçuşuyor. Bu kuşlar çok renkli, fakat sessizdir; hemen hemen ötmek nedir bilmezler. Cava kuşları gevezeliği sevmiyor; çok renkli ve süslü oluşları cinsi cazibe yerini tutuyor.

Bir müddet sonra su sathı fazla sarsılmadan oynadı; ucu sivri bir tümsek görüyorum, bize doğru bir denizaltı periskopu gibi etrafını hafifçe yalpalandırarak ilerliyor. Timsah, yüzdüğü zaman derinlikte vücudunu göstermez; meydana sadece ağzının ön kısmını çıkarır; hem de tam burun deliklerine kadar olan kısmını...

Kur'an'lı avcı okumasına hız verdi. Artık timsahın bütün baş tarafı, sırtı, umumi heyeti kuyruğuna kadar önümüzde... okunanı dinlercesine, anlarcasına veya tesirine kapılmış, kendinden geçmişcesine duruyor.

Kafatasının hörgücü altındaki muhafazalı yuvarlara yerleşmiş, cüssesine göre ufak ve zalimliğine rağmen bulanık gözleri Hacı Ebubekir'e dikilmiş, gittikçe sabitleşen ve perdelenen bakışlarla adeta görmeden bakıyor. Hava durgun olduğundan hayvanın kokusunu bile duyuyorum; ona yakışmayan bir rayiha: "Misk" dediğimiz tatlı koku!

Niçin karaya çıkmıyor ve Hacı'yı belinden kapıp herkese yaptığı gibi dişleri arasında çıtırdatarak parçalamıyor, yutmuyor? Yutmuyor, işte... Yutmadıktan başka gevşediğini seziyorum. Timsah bayılıyor... timsah bayıldı.

Bütün bunları hastalık nöbeti içinde ve bir kâbus esnasında gördüğümü sanabilirsiniz. Değil! Anlattığım vaka üç seneliktir; hakikatler âleminde geçiyordu.

Hacı Ebubekir, okumasını kesmedi; timsah da ne geri gitti, ne ileriye geldi, lök gibi yerinde. Öldü sandım. Yarı açık duran ağzı kilitlenmişti.

İşte o zaman Kur'an'ını kapatıp öptükten sonra belindeki dört renkli "batik" denilen meşhur Cava kumaşından peştamalı arasına sokan Ebubekir, yardımcılarına işaret etti. Gizlendikleri yerlerinden fırladılar, dizlerine kadar suya girerek tek hareket yapmaktan âciz timsahı iplerle sımsıkı sardılar, karaya çektiler.

Hacı Ebubekir:

"Bu," dedi, "insan canına kıymış bir timsahtır. Öyle olmasaydı yine bana ilişmez, fakat usulca döner giderdi!

Timsahın gayet onurlu bir hayvan olduğunu çok kişi bilmez. Birkaç gün sonra onu furgana[1] koyarak Tanjonk Priok limanına götürüp hususi mezbahalarda zağlı bıçaklar ve baltalarla kafasını keserlerken ne haykıracak, ne de çırpınacaktır. Dişlerini sıkıp bu ölüme tevekkülle rıza gösterecektir.

Ben bunları görmüş, yapmış bir adamım; bir adamdım!

Hastabakıcı kız, mini mini Kur'an'ını muşambasına sardıktan sonra kutusuna yerleştirdi, öpüp alnına götürdü ve tekrar göğsüne soktu. Örtünün üzerinden dizlerimi ovuyor; ovarken mukaddes bir vazife yaptığına inanmaktadır. Allah kelamını söküp halavetle[2] okuyan yakışıklı bir evliyayım ben... Ne evliya!

Gözlerimi kapıyorum. Hep su... hep su görüyorum: Dereler, göller, kanallar, havuzlar ve bezdirici bir yeşillik! Göller-

---

1 furgan: eşya vagonu
2 halavet: tatlılık, şirinlik

de bir zaman bizim Şükûre'nin evinde yemek yediğimiz –içi yeşil boyalı, kenarları kalkık, bir adamın kucaklayamayacağı genişlikte, toparlak siniye benzettiğim– kocaman yapraklı, beyaz çiçekli, demir atmış, mıhlanmış sanılan nebatlar var.

Ya o "banyas"lar? Her biri, sarkan dallarını yere sokup tekrar ağaç haline getiren ve tek kökten bir orman yetiştiren tahammülfersa[1] banyaslar! Daima su, daima yeşillik... İfrat[2] halinde, bu bezdirici su çölü ve şahlanmış yeşillik dalgaları içinde benliğimin çürüdüğünü, şahsiyetimin böcekleştiğini duyuyorum, ah, nerede o, çıplak bir tümseğe tutunmuş, küçücük göğsüyle, bir türlü gelişemeyen tek başına kalmış, Anadolu bozkırlarının öksüz söğüdü!

Nerede yapraklarını dökmüş, kuru dalları karla semizlenmiş, mütevazı çınarlarımız! Bizim şahane bulduğumuz şu zibidi, sevgili çınar...

İki gün daha böyle ruh füturu ile geçti. Yazdığım mektupları yırtıp atıyorum; hatta bir tanesini postaya verilmek üzere göndermişken geri çevirdim. Kendimde ne kınakına, ne de başka bir iş üzerinde çalışma kudretini bulamıyorum.

Canımın içinde durduğunu hissettiğim halde Nil'in beni bir zamanlar hayran bırakan fasılasız mizaç değişikliklerine artık tahammül edemeyeceğimi anlamaktayım. Daha neleri anlıyorum...

"Ben muntazam çalışacak yaradılışta bir insan değilim," diyorum, "bu kızı bedbaht edecektim; ayrıca zengin ve saltanatlı bir izdivaç yapmasına da mani olacaktım... hakkım

---

1 tahammülfersa: tahammül tüketen, dayanılmaz

2 ifrat: aşırıya kaçma

yoktu. İyisi kendimi unutturmak, kararından vazgeçirmekti. Bir hafta daha yazmamaya dayanabilirsem onuruna dokunacak, mesela Prens Ahmet'le yahut bir başkasıyla evlenmek arzusuna kapılacak, muvaffak da olacaktır."

Şu anda her şeyden ürküyorum; Nilgün'le karşılaşmaktan bile! Hayır, asıl ondan ürkmekteyim; muhabbetinden de, husumetinden de! Söyledim ya, pörsük bir şeyim. Eğer irademizi de ölçen bir tansiyon makinesi olsa ibresi ancak sıfırla bir arası güçlükle kımıldayabilir.

"Nasıl bir malarya idi bu?" diye hastabakıcıma soruyorum. İzahat verdi:

"Çok fenasıydı... plasmodium proecox mikrobu bulundu. Fakat yendin. Niçin o batak arazide gezip dolaşırken kinin almadınız? Siz ki kınakına tüccarı imişsiniz; Cava'ya ilk defa gelişiniz değilmiş."

Evet, ilk gelişim değil. Birkaç defa daha geleceğimi de biliyorum. Bereket Cava cennetinde epeyce yaşadığım halde ben "amok" ifritine rastlamadım. "Amok" Malezyalılara mahsus, Avrupalıların tutulmadığı bir delilik nöbetidir. Sebebi bilinmiyor. Kimi afyon cinneti, kimi katı, koyu dindarlıktan ileri gelen bir akıl teşevvüşü[1] diyor. Bazısına göre asırlarca korsanlıkla, kıtallerle yaşamış olan Male ırkında kan dökme arzusu irsîdir; hiçten bir sebeple uyanıverir ve o zaman hançerini yahut kılıcını eline alarak sokağa fırlar, rastgele, önüne kim çıkarsa, vurur, vurur.

İşte "amok" bu, hançerden ve kılıçtan geçirme hummasının adıdır; müstemleke idaresi tedbirler almaya, teşkilat kurmaya mecbur olmuştur: Muhtelif yerlere gözcüler dikmiş

1 teşevvüş: karışıklık

ve gözetleme noktaları koymuştur. Kan dökme cezbesine[1] tutulmuş böyle mecnun sokağa fırladı mı gözcüler davul sesi çıkaran içi boş kütükleri tokmaklayarak ahaliye tehlikeyi bildirirler. Herkes bağıra çağıra kaçışır, evlere sığınır; evlerden delinin üstüne ağır eşya atılır, önüne manialar çıkarılır.

Nihayet ellerinde iki dişli kargılar taşıyan polisler yetişirler, amokluyu bir ağaca veya duvara sıkıştırırlar ve teslim olmayacağını, tedavi kabul etmeyeceğini bildiklerinden oracıkta tabancalarıyla vurup öldürürler.

Şurası var ki şimdi bütün hayırlı teşkilatı kuran müstemleke idaresi iki yüz sene evvel "amok"a tutulmuş bir yerliden daha kan dökücü ve hemen hemen onun kadar deli idi.

Adanın eski devirlerinde adalet namına işlenen cinayetlerin haddi hesabı olmadığı gibi ceza şekilleri de tasavvur edilemeyecek kadar korkunçtu. Mesela bir suçluyu çarmıha gererlerdi; sağ elini keserler, kızgın kıskaçlarla etlerini sıkıştırırlar, daha sonra yukarıdan aşağıya doğru göğsü ile karnını deşerler, yüreğini koparıp suratına atarlardı. Bu parça parça, lime lime vücut, kafası kesilmek şartıyla şehir dışına atılır, kurtlara, kuşlara yedirilirdi.

Nerede o fiili işkenceler, nerede şimdiki yumuşak muamele? Vaktiyle Umumi Vali altın kaplı arabasına binip hademe, haşemesiyle giderken önünde zenci "lobutcu"lar koşar, Devletlu Vali Hazretlerinin yolu üstünde secdeye kapanmayanların kafalarına sopalarını indirirlermiş!

Kolombo damgalı dört mektup daha getirdiler; üçü ticarethaneden, biri ve muhakkak sonuncusu Tayfur'dan.

---

1 cezbe: kendinden geçme

Kararlaştığımız gibi Nil yazmıyor; "ben mektup yazamam, seninkileri aldıkça bir zarfa ya çiçek, ya kordela koyar, aldığımı bildirmiş olurum" dememiş miydi?

Hiçbiri olmadı.

Ticarethane yerime başka birini göndereceğini haber veriyor. Tayfur dört satır yazmış: Bütün işleri berbat ettiğimi, hayatımda hep böyle yaptığımı kısaca anlattıktan sonra "Cenabıhakk'ın Sultan hazretlerine acıdığını ve onu şerrimden kurtardığını" söylüyor ve mektubunu mânidar bir dua ile bitiriyor:

Lahavle ve lakuvvete illa billah.

Hastabakıcım Atiye, bana Welteverden'in güzel bir mahallesinde tertemiz bir pansiyon bulduğunu söylüyor. Halasının evi imiş. Hastaneden çıkınca oraya yerleşirsem kendisi de sık sık gelir, nekahat zamanı tedavisine nezaret edermiş. Parmağımdaki halkaya bakarak sordu:

"Evlisiniz herhalde..."

"Hayır; nişanlıyım ama bunun da son günleri..."

Atiye'nin çehresinde hüzünle sevinç çarpıştı. Şayet halasının pansiyonuna taşınırsam onu beyaz keten gömleğinden başka kıyafette görebileceğim. Yerliler bellerine batik'ten bir peştemal kuşanırlar, ancak diz kapaklarını bulan ve "sarong" adı verilen bu peştemal gayet sıkı gergin sarılmıştır. Üzerlerinde ise kısacık bir bluz vardır; o kadar kısa ki peştemal ile bel arasından vücutları ekli, koyu renkte bir şerit halinde görünür.

Hoş, evlerinde çok defa bluzu da atarlar; belden yukarısı tamamıyla çıplak gezerler... Sutyen, bilinmeyen ve lüzumu da hissedilmeyen bir şeydir. Düşük göğüslü kadına rastlanmaz ki!

"Miss Atiye," dedim, "sizi sarong'lu görmek isterdim."

Vücudun az çok yahut örtülü olup olmamasına o kadar ehemmiyet vermiyor ki, sözümün manasını kavrayamadı, nezaketle gülümsedi. Anlıyorsunuz ya: Aheste aheste diriliyorum. Nitekim bir sabah kendimi haftalardan beri ilk defa olarak çökkün hissetmedim; yaşamak iştahı duyuyorum: hoş bir acıkma. düşüncelerimde de değişiklik sezmekteyim; Nil tekrar cazibesini buluyor. Striknin, arsenik, fosfor iğneleri tesirini göstermeye başladı. Hastalık beni iki ay evvelki insana iade ediyor, galiba...

Hatıralarım canlanırken uçlarının hançer gibi kafama saplandıklarını duyuyorum; manevi ellerimle onları itiyorum; haykıracak, feryat edecek kadar yüreğim acıyor, sancıyor.

"Miss Atiye! Şu telgrafı hemen çektirir misiniz?"

Tayfur'a yazdım: "Welteverden Hastanesi'ndeyim –yakında çıkıyorum– kabahatli değilim –döneceğim– cevap bekliyorum."

Hesap ettim, edebiliyorum: Hasta düşeli tam yirmi sekiz gün olmuş. İki aya yakındır Seylan'la muhabereyi kesmişim. İki ay? Nilgün o kadar zaman sabır ve tevekkül ile beklemiş olamaz.

Hastabakıcım beni sinirli buluyor. Telaşa düşüp haber vermiş ki doktor muayene saati haricinde odama geldi. Nabzımı saydı, kalbimi dinledi, hararetime baktı; dalak ve kara-

ciğerimi yokladı; "posyon kordıyal" yazdırdı; heyecanlanmamamı tavsiye edip gitti.

Nil'i örten sis dağılıyor; küllenen hafızamı hatıralarım deşiyor; sönmüş kömürlerin başlarında küçücük ışıklar beliriyor; çatırdamaya başlıyor. Donmuşum meğerse... yavaş yavaş ısındığımı duyuyorum. Penceremden parka bakarken yeşillik ve sulaklık eskisi gibi içime işleyemiyor. Koridorda dolaşıyorum; insanlar gücüme gitmiyor. Hatta bir aralık Atiye'nin koynundaki Kur'an'ı istedim. "Âyet –en– Nur"u okudum:

Allahü nur-üssemavat-ü vel-arz...

Babamın Ruhi babaya yaptırdığı mushaf ciltlerini bir kumar borcu yüzünden satıvermiş olduğumun azabıyla yüreğim burkularak okudum.

Çocukluğumda imtihanlara cebimde Kur'an'la girerdim; bağlı olduğum Sünbül Efendi'nin ruhuna üç ihlas bir fatiha okur, türbesine mum, tekkesine kurban adardım. Fakat işin hızı geçince hepsini unutur, hatırladıkça bugün, yarın diye kendimi oyalar, aldatırdım.

Bütün ömrümce bunun böyle geçtiğini söylersem ne dersiniz? İşte yine aynı şey... Seylan'dan iyi bir cevap almak ümidiyle Kur'an'a sarıldım. Tam bir iman ve itikatla mı? Hayır. Ah, o imanı bulsam, içime sokup saklayabilsem!

Atiye, Brahman mabedine bir hevenk muz ve bir kazevi pirinç adamamı söylüyor; şaşmıyorum. Burada dinlerin birbirine karıştığım evvelce haber vermiştim. Zaten az çok nerede öyle değildi? Rum ayazmalarına zeytinyağı adayan ve kendilerini Ermeni papazlarına okutan İstanbullu hanımlar

yok muydu? Şimdi de –hemşiremden aldığım mektuplarda yazılıydı– modern hanımlar Beyoğlu kiliselerine girip mum yakmıyorlar mı?

"Acaba cevap verirse ne zaman alırım?"

Telgrafhaneden telefonla sordum; yol açık; hiçbir arıza ve gecikme ihtimali yok. Hademeye, hastane bürosuna, Atiye'ye tembih ettim, hemen getirecekler. Geceleyin ses çıkmadı. Ertesi gün keza. Anlaşılıyor: beni afaroz ettiler. Acaba ilk bulacağım vapura atlayıp gitsem mi? Ne yüzle ve hangi para ile? Şu, cebimdeki kumar kazancı altmış sterlin ile mi?

İki gün geçti, üç gün oldu; cevap çıkmıyor. Çıkmayacağı belli. Jules'e yahut Sosa'ya mektup yazıp prensesi sormak istiyorum; elim kaleme varmıyor.

Hastaneden pansiyona naklettim. Telgraf çektiğimin onuncu günü sona erdi; haber yok. Beklememekle beraber yine günleri sayıyorum. Atiye nöbetçi olmadığı zaman eve uğruyor; iğnelerimi yapıyor. Gözleri önceleri merhametle dolu idi; merhamet hürmete çevrilmişti; şimdi muhabbetle tutuşuyor; ben anlamamazlığa vuruyorum. İstediğimi de esirgemedi: saronga sarıldı, bir ikindi üstü bluzunu da attı. Dolaşırken tunç teninde, yakamozlar sönüp parlıyor. Altında balıklar gezinen ve üstünde kürekler sürünen bir karanlık denizin o, altın renkli esrarengiz parıltıları...

"Kur'an'ın nerede?" diye sordum. İmanla şu cevabı verdi:

"Onu yalnız hastaneye giderken götürürüm; baktığım hastalar çabuk iyileşir. Siz de çabuk iyi oldunuz... ama gönül ateşiniz devam ediyor. Cevap gelmedi değil mi?"

"Beklemiyorum artık..."

O akşam postacı bir gazete bıraktı; Kolombo'da çıkan bir gazete. İç sayfasının "gelenler - gidenler" sütunu kırmızı kalemle işaretlenmiş:

Uzakşark Hattı
Macao' ile gidenler: Miss Nil Osman ve Mrs. Dilbeste.

Bunu herhalde Tayfur yolladı. Tarihine bakıyorum: yedi günlük... limana telefon ediyorum:

"Macao geldi mi?"

"Dün geldi, öğleyin hareket etti."

"Nereye?"

"Manilla'ya!"

Bir otomobile bindim; Tandcok-Priok'a iniyorum. Nil Cava'ya gelmiş, şimdi belki de Batavia'dadır. Beni aramadıkları ne malum? Fakat ya Singapur'a çıktılarsa? Soruşturacağım ve bunu öğrenirsem oraya koşacağım.

"Hayır," diyorum, "Nil burada! Yarın saate varmaz karşımda göreceğim. Atiye'nin Kur'an'ı bana uğur getirdi."

Liman komiserliğine girdim. Bacaklarım titriyor; yüzümden kanın çekildiğini, sapsarı kesildiğimi, şehri dolduran Çinlilerden renkçe farkım kalmadığını anlamak için aynaya bakmak lüzumsuz. Gişenin pervazına dayandığım halde çökmekten korkuyorum. Memur listeye baktı, parmağını kâğıdın üzerinde gezdiriyor.

"Bu isimde biri inmemiştir."

Düşeceğim; başım dönüyor. Bir ümide kapılarak sordum:

"Prenses Nilgün de yok mu?"

Bunların hepsi de nazik adamlar, nazik ve sabırlı. Bir daha tetkik ediyor. Gözlerim dudaklarında ama göremiyorum ki...

"Hayır, yok. Bir Prenses var ama ismi Zizim..."

Yıkılacağım; birdenbire kemiklerim eriyivermiş gibi. Parkeye yığılıversem? Gişe kenarlarına tutunarak yürüyebildim ve ilk rastladığım tahta sıralardan birine çöktüm; gözlerimi kapadım. Fakat hâlâ açıkmışçasına etrafımı görüyorum: Aynı dumanlı âlem tekerlene tekerlene dalgalanmasına devam ediyor.

Kalktığım zaman lambaları yanmış buldum. Vücudum takatsiz, lakin kafam işliyor:

"Şu Prenses Zizim'i görebilsem," diyorum, "Nil'i sorar, Singapur'a inip inmediğini belki anlarım. Prenses Zizim? Bu, daha ziyade uydurma bir bar artisti yahut yüksek kokot adına benziyor. Birçok Beyaz Rus asilzadeleri gibi hayatını maceralarla yürüten hakiki prenses olması da mümkün."

Öyle mecalsizim ki, aramaya teşebbüs bile edemeyeceğim.

A, kendimi yatağımda, Atiye'yi başucumda bulsam!

Liman kahvelerinden en yakında olanına girdim. Atiye yarım saate kadar hastaneden çıkacak; zira bu gece nöbetçi değil. Telefonla kendisinden eve uğramasını rica ettim; ürktü. Lakin fazla konuşacak halim yok. Hemen dönmeliyim.

Bütün gece kendime gelemediğimi ertesi sabah Atiye söyledi ve:

"Ne kadar çok kadın ismi sayıkladınız!" dedi. Kendi adının da geçip geçmediğini sordum. Tunçtan kızın, rengine göre bir kızarışı var; yüzünü sarı bardak eriklerinde rastladı-

ğımız akçıl bir buğu kapladı, ayazda kalmış bir yemiş buğusu... Sonra cevap verdi:

"Üç defa!"

"Esselamü aleyküm!"

Böyle diyerek odama giren fesli adam "velinimet" Ali Efendi'dir. Ona iki sebepten velinimet Ali Efendi derler. Birisi, Cemal Paşa'nın Sinop'a sürdüğü muhalifler kafilesinde bulunup bu menfa[1] sırasında birkaç ay lokantacılık etmesinden, veresiye yemek yedirmesinden, öbürü, yine sürgünlerden olan başka bir Ali Efendi'den ayırmak için.

On üç senedir Cava'da oturmaktadır; Tayfur ile beraber gelmişler: o yerinden hazzetmiş kalmış. Bizim memleket ahalisi ta Hollanda Hindistan'ında gurbetzede ırkdaşlarımızdan habersizdir. Hürriyet ve İtilafçılar nerelere dağılmamışlar!

Velinimet Ali Efendi için ha sıcak, ha soğuk iklim, ha sürgün, ha yurt... büyük bir fark yoktur. Bastığı bir toprak var ya! Yeter. Zaten o, tabiata fazla ehemmiyet vermez. Her ağaç, bir ağaçtır; her dam altı bir ev. İnsanların da hayvanların da renk, şekil, kıyafet değişiklikleri onu alakadar etmez. Fil, nihayet bir türlü öküzdür; zenci ile Çinli aynı insan... Güneş biraz daha keskin yahut sönük olabilir, yine güneştir, işte! Et, tuz, sebze, yemiş, ateş ve sekiz on insan oldu mu yeter. Dünya kurulmuştur.

Hiçbir zaman kendisinden hazzetmediğim Ali Efendi, adresimi hastaneden ve hastanede bulunduğumu da

1 menfa: sürgün

Seylan'dan aldığı bir mektuptan öğrendiğini söyledikten sonra dedi ki:

"Açıkçası şu: Tayfur sana kızgın ama yine de meraka düşmüş. Bana ne halde olduğunu gizlice tahkik edip kendisine bildirmemi yazıyor. Görüyorum, hâlâ toparlanamamışsın. Paran yoksa belli etmeden vermeliymişim. Otuz İngiliz yollamış.

"Başka bir şeyden bahsetmiyor mu?"

"Nah, mektubu... oku! Ben kapalı işleri sevmem."

Sadakor cübbesinin iç cebinden çıkardığı zarfı uzattı. Nil'e ait ufacık bir telmihe[1] rastlamadım. İhtiyacım olursa dükkâna uğrayıp parayı alacağımı söyledim. Geldiği gibi kayıtsızca çekilip gitti.

Bir hafta sonra Singapur'da idim.

Nil'i aramaya oradan başladım.

Aramalarım netice vermedi.

Acaba Kalküta'ya mı indi? Filvaki orası Uzakşark sayılmazsa da gazetenin bu işi fazla incelememiş olması mümkündür.

Ne şehir otellerinde, ne liman ve polis defterlerinde bir kaydına rastlamadığıma, Cava'ya ayak basmadığına, Manilla'ya gitmesi için bir sebep mevcut bulunmamasına göre, muhakkak Kalküta'dadır. Gitmeliyim. Hastalığın sebep olduğu kansızlık azaldıkça Nil'in aşkı kuvvetleniyor.

Fakat elime toplu bir para geçmesi lazım. Küçük bir otelde oturuyorum; cebimde yirmi sterlin kalmış; bir haftalık da otel borcu birikmiş. İşte bir gece o halde ve bu para ile Johor

1 telmih: gönderme

gazinosuna girdim. Johor Sultanlığı'nın merkezi olan bu şehir Asya'nın Monte Karlosu'dur: Singapur'un yanı başında...

Yirmi sterlinin yarısı birkaç turda eriyiverdi. Önümde, geçirdiklerimden daha sefil bir hayat safhası açılacağını seziyorum; ayak takımından biri olacağım. Belki de Singapur caddelerinde dolaşarak Malaka kamışlarından yapılmış baston, fildişine işlenmiş küçük heykeller, Molük Adalarından getirilmiş cennet kuşları, Hint çanak çömleği, Japon oyuncakları gezdiren bir ayak satıcısı olacağım. Hong-Kong'da böyle bir devir geçirmiştim; fakat o zaman, kafasının içinde Nil'i taşıyan bir adam değildim.

Bir tek lirayı dönüş için sakladım, kalanını numaralara koydum. Kazanmıştım. Kazanıyordum; ara vermeyen bir şans sürüp gidiyordu. Otelime cebi dolu döndüm. Ertesi akşam yine oradaydım. Sermayem yine beş sterline düştü. Bir gece sonra iki yüze yükseldi. Daha sonra üç yüzü aştı. Bini bulduğu geceyi de gördüm.

Kalküta'ya gidiyorum. Hemen bugünlerde, hafta içinde...

Bu kararla bir ikindi üstü Raffles Oteli'nin önünden geçiyordum; bir küme Avrupalı'ya tesadüf ettim; araya karıştım: Bir Hintli çimenler üzerinde yılan oynatıyor. Naja, çalınan düdüğün hazin nağmelerine uyarak sepetin içinden yükselmiş, ağır ağır sallanarak dans halinde. Fakat ne oldu bilemem, muhakkak ki yeşilliğin cazibesine kapıldı, çimenlerin arasına doğru kaydı, seyirciler tarafına süzülüyor. Boynunun daha fazla şehvetle gerilip şiştiğini görüyoruz.

Bu gibi manzaralara alışmamışlar haykırıştılar. Yanıma rastlayan sarışın kadın bir çığlık kopardı.

"Korkmayınız Madam," dedim, "sahibi şimdi yakalar."

Filvaki Hintli telaşa kapılmadı; sepetten kurtulup giden zararsız bir yılanbalığı imişçesine Naja'yı kuyruğundan tuttu, yine koydu ve başladı düdüğünü üfleyip onu tekrar oynatmaya!

"Teşekkür ederim, Mösyö... bilmiyordum, ilk defa görüyorum."

"O halde henüz Hindistan'a gitmemişsiniz. Galiba Amerika yolundan geliyorsunuz?"

"Evet; San Fransisco'dan... dünya turu yapıyorum."

"Yalnız başınıza mı?"

"Öyle."

Selamladım. Uzaklaşıyorum. Amerika tarikiyle[1] gelenler ilk yılan oynatıcılara Singapur'da rastlarlar. Burası Uzakşark'la Hindistan'ın temsil ettiği asıl şarkın kapı eşiğidir. Sokaklar Çinli, Malezyalı, Arap, Hintli, Seylanlı ahali ile doludur. Hele Çinli... geceleri Çinli mahallelerinin acayipliğini Singapur'da görmeli!

"Siz burada çoktan beri mi bulunuyorsunuz?"

Ayrıldığımı sandığım sarışın kadın yanımda yürüyor ve başladığımız lisandan, Fransızca böyle soruyor.

"Gelir giderim."

Hastalıktan yeni kalktığım için vücudum çok incelmiş; yüzüm hâlâ süzgün... Fakat bu incelme ve süzgünlük yorgun halime rağmen beni genç ve zarif gösteriyor.

"Fransız mısınız?"

"Hayır, Türküm."

---

1 tarik: yol

"Ben Romanyalıyım... daha doğrusu Romanya'nın elinde bulunan Besarabyalı."

"Komşu sayılırız. Eğer bir hizmetinizde bulunabilirsem?"

"Vaktinizi almaktan korkuyorum."

"Nekahat devrinde, istirahatteyim."

Nasıl oldu, niçin? Bilmiyorum; ne yaptıklarımı bilir miyim ben! Yemekten sonra dokuz buçukta otele uğrayacağımı ve kendisine Singapur'un gece hayatını göstereceğimi vaat ettim. İsmi Zülma Negoriç... karışık şey.

Ah! Kandi'deki pembe bungalov şimdi bomboş!

Gördüğüm her yeni ve zarif kadın bana Nil'i düşündürüyor; Zülma'nın arkasından bakıyorum. Şüphesiz ki, boylu boslu, olgun, tecrübeli vücudu ile dikkati çeken bir kadın ama beynelmilel tip. Daha doğrusu bunlara "âleme şâmil:üniversal" tipler demelidir... Bana küçük Larousse cildinin üzerindeki resmi hatırlatırlar: üfleyince beyaz tüylü, incecik saplı çiçekleri dört bir tarafa dağılan nebattan kopup havalanmışçasına dünyaya serpilmişlerdir; kararsızca nazlı uçuşurlar; kolunuzun üstüne, masanızın kenarına, yatağınızın başucuna konuverirler ve bir gün yine öyle hafif bir rüzgârın önüne katılarak açık pencereden boşluğa doğru başlarını alıp yüksele alçala giderler, kaybolurlar. Yenileri gelir.

İkinci ve zararlı bir kadın kategorisi daha vardır: dinmek bilmeyen bir şehvetin ve hayale sığmaz bir fisk-ü fücurun zehrini toplayıp taşıyan siyah arılar! Daima seferber halindeki bu mahluklar kokain, morfin, eter, esrar müptelası, afyon tiryakisi, kumarbaz ve alkolik gece kuşlarıdır. Gündüz-

leri yüksek cemiyet kadınını andırırlar. Geceleyin bir batakhaneden öbürüne, afyon tekkesinden erkek sermayelerin beklediği fuhuş evlerine taşınırlar. Vücutları rezaletten ağırlaşmıştır.

Sarı, abanoz yahut tunç derili erkek teri ve altın sızan muhteşem Asya onlara yataklık eder.

Sabaha karşı bir eğlence dönüşleri olur, zillet ve hayâsızlığın son perdesidir.

Nil'in mahcup sesini işitiyorum: "Bu olmaz! Bunlar yok!" ve aydınlıktan utanarak elektrik düğmesine uzanan asil parmağını görüyorum. Bu parmak sanki bir şey söylüyor: "Dönüşte ayrı oda yok!"

Zülma'yı holde beni bekler buldum. Fevkalade orijinal giyinmişti... Öyle giyinir bunlar! Yeşil bir tuvalet üstüne enli enli, renk renk Çin kumaşlarından –bizim fukara Rum evlerinde çeşitli parçalardan yan yana dikilerek yapılmış duvar ve sandalye örtüleri gibi– birleştirilerek yapılmış bir truvakar almıştı. Yakası ninelerimizin güvez[1] dedikleri renkte kadifedendi; ensesine doğru uzanıyor; başını acayip şekilde bir berber iskemlesi arkalığı gibi dik tutuyordu. Ben bura modasına uygun kısa smokinliyim: yani sırtımda bir "monkey - jacket" var.

Singapur, üstüva hattına[2] iki derece uzakta. Asya'nın büyük şehirlerinden hiçbirinde sıcak o derece terletici değildir. Otomobille geçtiğimiz geniş caddeleri çerçeveleyen nihayetsiz çimen tarhları henüz sulanmış... bana terlemişler gibi geliyor. Kanallar bile caddelerden geçen her ırktan, her

1 güvez: mora çalan kırmızı
2 üstüva hattı: ekvator

kıyafette, karmakarışık halkın terinden dolmuşa, terlerini toplamak için açılmışa benziyor.

Gönlümde tekrar Nil'in aşkı, tekrar Nil'e coşmuş olduğum halde niçin yanımda bir Zülma? Neden Cava'daki pansiyonumda bir Atiye? Bu, başka iştir. Eski âşıklar kadından kaçarlarmış; sevgiliden gayri herhangi kadın bir mana ifade etmemeye yahut tehlikeli olmaya başlarmış. Bizim nesil, kadınlar arasında dönüp dolaşarak da aşkını koruyabilir; bazen zaafa kapılsa bile! Hatta diyebilirim ki, öbür kadınlar bir mukayese vasıtası olarak o sevgiyi arttırmaya, ateşini körüklemeye yararlar.

Nitekim bütün gece sürüp giden dans, içki, kumar ve sokak sokak gezme turnemizde, Zülma'ya karşı cismanî zaafa düşmedim değil. Lakin asıl sevgilimi bir an unutamadım. Unutamadıktan başka, o yabancı kadının rayiha ve temasları içinde onu daha fazla sevdiğimi, özlediğimi ve bunun daima böyle olacağını anladım.

Sabah yaklaşırken acıktığımızı duymuştuk. Zülma'yı –galiba evvelce kısaca bahsettiğim– Aral Street'e götürdüm; Çin lokantalarının sıralandığı caddeye. Kebaplarımız mayonezli ıstakozlarımız ve soğuk biralarımız tahtadan uzun sinilerle arabamıza getirildi.

Zülma, bir Kont olan kocasından, müsadereye[1] uğramış geniş çiftliklerinden, dörtte bire inmiş büyük servet ve sâmânından bahsetmişti. Onlar hep böyle konuşurlar; biz de öyle konuşuruz. Aradığını bulamamışlar, gurbette hayalî yahut mübalağalı şekilde övünmeden duramazlar. Zavallı küçük bir memur bilirim ki Suriye'de sürgünken İstanbul

1 müsadere: bir kimsenin malına el konulması

hayatı hakkında malumatsız, Anadolu içlerinden göçmüş Ermenilere Padişah sarayına ikide bir gittiğini, başkâtibin odasında çene çaldığını ve bazen hünkârın yan odadan:

"Yine bizim Hamdi Bey'in sesi geliyor!" diye iltifat ettiğini anlatırdı. Sanki hükümdar bir müdür gibi başkâtibin odası yanında otururdu ve aradaki bölme bağdadî[1] kaplı bir ahşap ev duvarından ibaretti!

Aral Street'in öbür lokantaları önünde de otomobiller duruyor, yemekler yeniliyordu. Bir aralık karşı tarafta mükemmel bir Rolls Royce dikkatimi çekti. Ağaran gökle ölgünleşen elektrik ziyası altında hepimizin yüzü solgun. Otomobilde bir kadın, öbürü erkek iki kişi görüyorum ama ancak masaya uzanıp kalkan ellerini. Az sonra Çinli garsonlar tahtayı çektiler, gidiyorlar. Gözlerimi ayıramıyorum.

Zülma konuşuyor; anlamıyorum, dinlemiyorum; helecanlıyım. Sebebi ne? Birdenbire önümdeki masayı pencereden atarak otomobilin kapısını açtım, fırladım. Caddenin karşı tarafına koşuyorum; hareket eden Rolls Royce'un arkasından koşuyorum. Haykırıyorum:

"Nil! Nil!"

Evet, arabadaki kadın Nilgün'dü. Pek iyi görememiştim, o benim hiç farkımda olmamıştı ama tam hareket sırasında önüne doğru uzanan baş, dümdüz Grek burnu ve pek hoş şekilde, azıcık çökük yanaklarıyla Nil'inki idi. Hafifçe süzülmüş, büsbütün tatlılaşmış yüzüyle Nil! Nil, burada, Singapur'da...

---

1 bağdadî: ağaç direkler üzerine çakılmış çıtalara sıva vurularak yapılan duvar veya tavan

Lokantaya girdim; garsonlara çıkışarak, bağırarak soruyorum:

"Bu Rolls Royce kimindir? İçindeki kimdi? Söylesenize!"

Çin kılığında, ayakları yumuşak terlikli, elleri göğsünde, gayet sakin biri –lokanta sahibi olmalı– selamlarını, tebessümlerini, iltifatlarını ihmal etmeden yanıma geldi; cevap verdi:

"Mister Kip'in, efendimiz..."

"Kimdir bu Mister Kip?"

Çinli yüzünde ilk defa bir tecessüs[1] ifadesi gördüm; hayretini saklayamadı; ellerini bile göğsünden çekti; dedi ki:

"O isimdeki kauçuk firmasının sahibi... Cava'dan sık sık buraya gelir giderler, her defasında da lokantamızı yüksek huzurlarıyla şereflendirirler."

"Yanındaki kadın?"

"Biz yalnız kendisini tanırız."

Hayır, aldanmışım yahut gecenin yorgunluğu, hastalık, seher vaktinin kifayetsiz ışığı, en doğrusu hayalim bana ince ve güzel simalı bir kadını Nil sandırdı. Onun burada, hele Mister Kip'in yanında bulunmasına ihtimal verilemez. Ne münasebet? Nil muhakkak ki Kalküta'da!

Geri döndüm. Zülma gitmiş; tabii içerleyerek, öfkelenerek! Kırılan bardakları da düşünerek, hesabı bol bahşişle ödedim. Ertesi gün Besarabyalı sarışın kadının yıkanmakla gideremediğim cildime işlemiş ahlak müfsidi[2] nefis esansı içinde yatağımdan çıkamadım. Hastayım.

---

1 tecessüs: merak

2 müfsid: bozguncu

Mr. Kip'in yanındaki kadını öğrenmem, görmem lazım.

Zira düşündükçe ve çehreyi canlandırmaya çalıştıkça Nil olduğuna inanmaktayım. Bu kauçuk milyonerine rastlamak ümidiyle Raffles Oteli'ne taşındım. Bütün Singapur zenginlerinin uğramadan, akşam yemeklerinde ve suarelerinde bulunmadan yapamadıkları lüks merkezi ve meşheri[1] orasıdır. Balo verildiği geceler geniş meydana hususi ve en pahalı marka otomobiller sıralanır. Dağılma saatinde ayakları çıplak, beyaz setreli, sarıklı uşaklar müşterinin arabasını bulup kapıya getirmek için koşuşup dururlar. Bu otelin altında birkaç mağaza ve dinmeden kaynaşan bir kalabalık vardır.

Metrdotellerden sempatik yüzlü birine şayet –otelde oturmadığını öğrendiğim– Mr. Kip gelirse bana usulca göstermesini tembih ettim ve birden hatırladım: Madam Zülma Negoviç de aynı otelde idi. Kendisine özürlerimi bildiren bir kart bıraktım ve odamın numarasını da yazdım. Kadın, cazibesine tutulduğum içni Raffles'e naklettiğimi sanacak, yumuşayacaktır. O, seyahatleri sırasında benim gibi bir şey devirerek bir hamlede yerinden fırlamak ve bir otomobil arkasından mecnuncasına koşmak nevinden garabetler gösteren adamlara rastlamış olsa gerektir. Sıcak iklimler acayip, delişmen Avrupalı tipler üreten bir mikrop ve basil kültürü laboratuvarıdır.

Çok geçmeden odamın telefonunda Zülma'nın sesini işittim; barıştık. Yemekte bir masada bulunacaktık. Arzu duyuyorsam –elbisesini bu sefer mayonez ve bira lekeleriyle

---

[1] meşher: sergi, teşhir yeri

bir daha kullanılmaz hale sokmamaklığım şartıyla– yine bir gece gezinti de yapabilirmişiz...

Ah ben! Aşağı indim, bahsettiğim mağazalardan Seylanlı Müslüman bir kuyumcuya girip otuz şu kadar sterlin'e Hint işi ve bir sırası gül pembesi, öbürü eflatun yakutlarla işlenmiş çok zarif bir bilezik satın aldım. Lekelediğim güzel elbisesinin tavizi...

Daha zarif bir bilezik vardı; istemedim. Zira gökyakutlu idi; Nil'in gözlerini sevgiyle baktığım zaman ışıklandıran o rengi Zülma'ya, hiçbir kadına yakıştıramam.

Yemek salonuna geçiyorduk, metrdotel Mr. Kip'in on kişilik bir masanın ortasında oturan yaşlıca ve matruş[1] adam olduğunu söyledi. Tam karşısındaki sandalyede sırtını bana dönmüş ince vücutlu bir kadın var ama yüzünü de profilini de göremiyorum. Saçları ve başının şekli tıpkı Nil'inki... hatta duruşu da!

Nil bu milyarderi nereden buldu? Yoksa evlendi bile mi? Belki de artık kocasının adını taşıdığı için listelerde onu bulamadım. Tuhaflaşmışım ki, Zülma korkuya kapıldı: kolumdan tuttu.

"Göremiyorum... yüzünü göremedim..." diyorum; gözlerimi diktiğim tarafa o da bakıyor:

"Kimi?"

"Orada, bize arkasını dönmüş kadını..."

"Mr. Kip'in karşısındakini mi?"

"Evet, onu!"

"Pek güzel bir kızdır; kızıdır; milyarderin tek vârisi..."

Nil değil!

---

1 matruş: tıraşlanmış

"Milyarderin tek vârisi ama sol yanağında, göğsüne doğru mor bir leke var; çıkmazmış."

Zülma bunun söylerken kızın profili de göründü. Fevkalade bir benzeyiş... Fakat Nil değil! Keder duymakla beraber onun biriyle evlenmemiş, hele bir milyardere kendisini satmamış olmasına memnunum.

Gece, Zülma ile ben, birbirimize şans getirdik. Kadın rulettè, ben bakarada epeyce kazandık. Kalküta'ya birlikte gideceğiz. Birlikte gideceği erkeğin bir başka kadına âşık olduğunu biliyor; hatta kendisiyle bulunduğu sırada içinden o kadının ismini inlediğini ve hep onu düşündüğünü de anlamıyor değil.

Şu var ki, Zülma'nın aynı vaziyette olmadığını kim iddia edebilir? Biz tertemiz havuz suyu bulamadıkları için çeşme sızıntısında yıkanma taklidi yapan, kanat çırpıp gagalarıyla çamur eşeleyen bir çift ördeğiz; görenler memnun sanabilirler. Çağlayan altındaki tertemiz derenin hasretini nasıl çektiğimi ben bilirim. Fakat ne yapayım ki hislerim insiyakî[1] halde, cinsiyetin gerektirdiği hareketleri bana yaptırıyor.

Bu Nil'e ihanet değildir; suni vasıtalarla hararet yükseltilmesi nevinden bir nevi tedavidir. Onu daha iyi sayıklıyorum.

Lakin yanında bulunduğum zamanlardakinden fazla cismaniyetle aradığımı, cismanî varlığına yaklaşamamaktan eza duyduğumu anlamaktan da üzülüyorum. Nil'i elimden kaçırdıktan sonra asıl şimdi elimin altında, her emrimi yerine getirir bir cariyem imişçesine bulmak, ruhundan ziyade madde tarafını yakalamak, maddi şekliyle teskin olmak[2] is-

1 insiyakî: içgüdüsel
2 teskin olmak: yatışmak, sakinleşmek

tememden utanıyorum. Etine, kemiğine acıkmışım... Taze şuhluklarına, çapraşık yalanlarına, zekâ oyunlarına, Nil'i Nil yapan o harikulade mümtaz hüviyetine değil!

Kısacası Türk Prensesi Nilgün artık beni manevi mevcudiyetiyle yatıştıramıyor. Aramızdaki zaman ve mesafe uzayıp visal[1] ihtimali azaldıkça vücudunu istiyorum; hülyasıyla kanmaz oluyorum. Ancak bu, kavranır madde kısmına şiddetle duymaya başladığım hırsı bir çeşit teskin edebilmeye yaradığından dolayı ona hiç benzemeyen Zülma'yı bırakamamaktayım. Benzememesi Nil'e karşı sadakatsizlikte bulunmadığım zehabını veriyor.

İşte bir gün, yanımda bu kadın, öyle bir ruh hezeyanı içinde vapura bindim. Nil'i aramaya devam ediyorum.

Kalküta'da izini bulamadım.

Macao vapuru ile gelmiş bir yolcuya rastlasam belki malumat alabilirim. Arıyorum. Oturduğumuz Grand Hotel bir kervansaraydır. Sırasındaki diğer binalar alına katıla tedricen büyütüldüğünden odalarımıza sayısız koridorlar dolaşarak, birçok merdivenler ine çıka, yerlerde yatan yahut kıvranıp bekleşen hizmetçilerin üzerinden atlaya sıçraya gidiyoruz.

Zülma ile birbirimize iki yılan gibi sarılıştıktan ve çözüldükten sonra vaziyetimizi konuşuyorutz; itiraflarımız karşılıklıdır: O çek defterinin son sayfalarını kullanıyor; ben cüzdanımdaki destenin son yapraklarını! Bir gece dedi ki: "Nihayet iki bin sterlin daha getirtebildim. Sende o da yok. Bu para ile bir şey yapabilir miyiz?"

---

1 visal: kavuşma

Üç sene evvel yine bu şehirde bir dekorasyon atölyesi açmıştım. Ressamlar, desinatörler tutmuş, zenginlere ev döşeme planları hazırlıyor, taahhütlere girişiyor, kazanıyordum. Bizde henüz revacı olmayan bu iş oralarda daima müşteri bulur. Hatta Kalküta'ya civar şehirlerden, nevvab ve mihrace malikânelerinden de yeni binalar için teklifler gelir.

Zülma'nın parasıyla bir atölye açmayı kararlaştırdık; münasip bir yer aramaya koyulduk.

Her ihtimali göz önünde tutarak, daha doğrusu müphem ümitlere kapılarak Batavia'daki velinimet Ali Efendi'ye Kalküta'da Müslüman eşrafından bir tüccar adresi bildirdim; belki Tayfur'dan mektup gelirdi; belki Nil'den bir haber çıkardı. Başka tedbirler de almadım değil. Bombay'da Watkins'ten şayet Prensesin nereye gittiğini biliyorsa –raporlarda ismi geçmesi lazımdır– bana bildirmesini rica ettim.

Bir hafta sonra, bu zatın Londra'ya döndüğünü öğreten resmi bir kart almıştım.

Kalküta'nın kargaları açık pencere bulurlarsa yatak odalarına kadar girerler; gürültüleri sabah uykunuzun keyfini kaçırır. Bir gece –zaten fecre doğru dönmüştüm– bu şamata arasında Tayfur'a, pek anlamayacağı bir lisanla uzun bir mektup yazdım; Nil'in aşkıyla dolu bir mektup... Sanki, merhamete gelecek, benim yanıma koşacak, yahut kendi yanına çağıracaktı.

"Öldüm ben! Tayfur, dostum, kardeşim ben bittim, mahvoldum," diye başlamıştım. Beş, on cümlesinde yanıp yakılıyor; arkasından gelen cümlelerde kendime lanet okuyor; sonra Tayfur'a hitap ettiğimi unutarak Nil'e yalvarıyordum.

Başımın üstünde kargalar uçuşup haykırışıyor, kalemim bir kâğıttan öbürüne koşuyordu. Tam yedi sahifelik bir mektup. Nil'e rastladığım dakikadan itibaren nasıl tutulduğumu, derece derece nasıl tutuştuğumu, şimdi nasıl yandığımı, nasıl kül olacağımı kısa kısa sızlamalar ve inlemelerle anlatıyordum. Anlatamadığımı sanarak feryat, figan ediyordum.

Çocukçasına şeyler miydi yazdıkların? Belki... fakat ömrümde bu derece samimi olmamıştım. Nil'in o pek beğendiğim diz kapaklarına dudaklarımı sürmek, bir an rayihasını duymak şartıyla ölüme razıydım: müsterih ölebilirdim. Mektupta diyordum ki:

"Şimdi odama girse, yüzünü bir kerecik görsem heyecandan ve saadetten ölüvereceğime eminim..."

Kâğıtları zarfa sığıştırdım; elbisemi değiştirip sokağa çıktım, mektubu kendi elimle taahhütlü olarak postaya verdim. Dönüşte Zülma'nın kapısını vurdum. Geceliğiyle gelip açtı. Daha saat yediye gelmemişti.

"Zülma," dedim, "ben gidiyorum, yapamayacağım; affet! Çantalarımı hazırladım; hole indirdiler bile!"

"Nereye?" diye sordu.

"Onu bulmaya!"

Kadın ağladı. Beni kaybettiğine mi? Hayır. Bu derece sevilen bir kadın olmadığına!

Artık tam manasıyla bir şark masalı kahramanı idim. "Binbir Gece" hikâyelerindeki Leyla ve Mecnun, Kerem ile Aslı efsanelerindeki erkek tipi... sevgilisini arayan Hak âşığı!

Bütün Hindistan'ı dolaşmaya çıkmıştım. Kâh parasız, kâh paralı, bir şehirden öbürüne, ne kadar otel varsa arayıp tarayarak, hangi nevvab, mihrace, raca evlendi yahut yeni bir kadınla münasebet peyda ettiyse sorup soruşturarak, bazı defa ümide düşüp çoğunda hayal sukutuna uğrayarak nerelere gitmedim?

Filvaki bu araştırma zahiren benim zaten derbeder, sergüzeştçi hayatımdan pek farklı değildi. Yeni Zülma'lar, yeni Atiye'ler, bir takım Madam Fridman'lar, matmazel Claudine'ler, Miss Novart'lar yine karşıma çıkıyordu. Tanışıyor, bir müddet ahbaplık ve âşıkdaşlık ediyor, ya güzellikle, ya kavga çıkararak ayrılıyor; sonunda hepimiz yollarımıza gidiyorduk.

Seneler geçiyordu.

1937 bitti. 1938'e girdik. Bu yılı Benares'te geçirdim. Bir Alman kadınıyla beraber açtığımız Zet barında, ikinci patron olarak barınıyorum. Evli değiliz ama odalarımız bir! Zet, kadının aile adı olan Zaidman'a işaret...

Gözlerim hep kapıda: bir gece Nil giriverecek gibi geliyor. Artık onun evli olmasını, hatta birine çılgınca tutulmuş, gözü beni görmemesini de kabul etmiş haldeyim. İlle karşılaşayım!

Sözü getirerek binbir vesile bulup Nil'i kime sormuyorum ki? Esas müşterimiz olan İngiliz zabitlerine, gelip geçici yolculara, gizli servis memurlarına, önüme çıkana! Hepsi başlarını sallıyorlar, bilmiyorlar.

1938 sonunda Zet'le dövüşerek Benares'ten ayrıldım. Tekrar Kalküta'ya döndüm. Biraz para var; Great Eastern Oteli'ndeyim.

Kânun ayları burada serince geçer, siyah smokin giyilir. Aşağı kat lokanta; üstü dancing. Kazanova İspanyol Orkestrasının büyük sükse yaptığı sıradayız. Dans salonu ziynet ve ihtişamın –İkinci Harpten önceki– en parlak devrini yaşamaktadır.

Nil'i görmeyeli iki sene oldu. Bu müddet içinde, İngilizce çıkan Hindistan gazetelerini her sabah âdetim imişçesine gözden geçirmeyi hiç ihmal etmedim. Cemiyet hayatı ile vapur seyrüseferleri sütunu üstünde ne kadar göz nuru döktüm, ne helecanlar geçirdim!

Nihayet bir sabah yüreğim hopladı:

"Bu Nil'dir!" diye haykırarak yatağımdan atladım:

"Muhakkak Nil! Nil'i buldum!"

"Mapacahit Adaları Sultanı Ahmet Zülfikâr ve zevceleri Hazretleri Avrupa seyahati dönüşü şehrimize gelmişlerdir. Bir müddet Sengal'de kalacaklar ve memleketin muhtelif yerlerini gezeceklerdir."

Bu hükümdar, Conte Verdi'deki Cava Şehzadesi Ahmet'tir; babası ölmüş, tahtına geçmiş ve Nil'in yalanları arasına katarak daha o zamandan haber verdiği gibi kendisiyle evlenmiştir.

Nil'i buldum ama ebediyen kaybettiğimi de anlamış oluyorum.

Nil!

Senin bana, lamba düğmesine basarak kararttığın odanda utana utana, solumanın en hafifi, ahenklisi, rayihalısı ile, körpe göğsün ine kabara –sıcaklığı içinde serin– gergin kar-

nını öptürdüğün vücuduna o, parmakları mumya elini andıran sıska taçlı Hollanda fennanlısı mı hâkim?

"Evet ama sen nesin?"

Ben onun sevdiği adamım. Velev serseri, velev kalleş, velev fâsid,[1] ne olursam olayım, sevgilisi! Benim parmaklarım ve dudaklarım vücudunda gezindiği zaman haz duyacaktı; şimdi azap çekiyor. Onun mevkiine düşen, düştüğü halde unvanca, servetçe yeni bir itibara yükselmenin ıstırabını çeken, ihtişam içinde yaşadığını kıskandığımız zavallı kızlarımız! Ağızlarında kırmızı "pan" salyaları sızan, paslanmış altın kemikli iskeletlerin kucağına attığımız satılmışlar!

Nil bunlardan biri oldu. Nil beni görünce tacını kocasının suratına vurup sevdiği serserisine dönecek ve bu, vatandaş serseriye bekâretiyle gelemediğinden dolayı üzülecek.

Kendi ırkından ve Avrupalı olmayan zenginle evlenmiş bir İstanbul kızı, Paris'in maruf "Maxime's"inde şampanya su gibi akarken derin bir hüzne kapılmış, dudakları kalın, göz kapakları sarkık, saçları astragan kıvırcıklığında, milyoner kocasını, belli etmeden uzun, derin bakışlarla seyretmiş, sonra kulağıma şunu fısıldamıştı:

"Ah, keşke memleketimde bir berberle evlenmiş olsaydım!"

Onların her zaman değilse de ara sıra, hele içki sırası böyle bir kalp sızısı duyduklarını çok gördüm. Yine bilirim ki az sonra azametle sallanıp geniş otomobillerine ihtişamla kurulurlar. Sızı, bir yoklayıp dinmiştir ama kökünden kesilmesi imkânsızdır.

---

1 fâsid: fesat çıkaran

Kalküta'daki bir kumaş tüccarı ahbabım vardır. Doğru onun yanına koştum; Mapacahit tebaasındandır,[1] çok zengindir.

"Sultan hazretlerinin maiyetinde sefere çıktı," dediler. Ne tarafa? Bengal'i dolaşacaklarmış. Sultan Ahmet'in zevcesi kimdir ve ne zaman evlendiler. Sormak için girizgâh arıyorum. Kuşkulanmalarını istemem; mutaassıp adamlar değildirler ama hükümdarlarının karısından bahsedilmesini belki hoş görmezler. Fakat muhakkak öğrenmeliyim. Tanıdık bir gazete idaresine gittim. Buraya bir vakitler Türkiye haberleri yazardım. Türk-İngiliz dostluğunu belirten Türkçe makalelerden hülasalar çıkarırdım.

Sekreter Tony –asıl ismi bu değildir; Birinci Cihan Harbi'nde askerlik ettiği için o adla çağırılır– gelişimden memnun oldu.

"Mapacahit hükümdarının karısı mı? Siz onu nasıl oluyor da tanımıyorsunuz? İstanbullu imiş, bir Türk."

"Türk Prensesi mi?"

"Prenses olduğunu işitmedim. Çok güzel bir lady... İngilizce biliyor."

"İsmi? Küçük ismi?"

"İsmi mi? Bunu sormak hatırıma gelmedi. Miss Merri! Baksanıza buraya: siz Mapacahit Kralçesinin adını biliyor musunuz?"

İngiliz kâtibe bir not defteri karıştırıyor; ben renkten renge giriyorum.

"Yazmamışım."

---

1 tebaa: uyruk

Tony iyi adamdır; telefonu açtı, Emniyet dairesini istedi. Bir şube ötekini veriyor, iş uzuyor. Nihayet aradığı büroyu buldu:

"Ne dediniz? Harfleri heceleyiniz."

Bir eliyle de kâğıda yazıyor. Duramadım, harfleri kalemden birer birer yazı şeklini aldıkça gözlerimle yercesine takip ediyorum: İşte bir "N"... bir "i", bir "l"... haykırdım:

"O! O!"

Tony duraladı; telefona söylüyor:

"Nasıl 'g' mi? Eh, sonra? 'u' ve 'n'? Bitti mi?"

Kâğıdın üstünde beliren isim: Nilgün!

Nilgün'ü buldum. Erişemeyeceğim bir yerde, hademe ve haşeme, gözcü ve koruyucu arasında, muhafız kıtasının çevirdiği bir taht üzerinde! Ona artık nasıl yanaşabilirim? Haşmetlu Sultan Ahmet'in eşidir; yarın adalarına dönünce bunlardan en büyüğü ve idare merkezi olan Mapa'daki sarayına kuş uçurmayacaklar. Yılan gibi bağırsağımı sürüye sürüye malikânesine girsem yine başıma süngülüler üşüşecek.

Ahmet, babasının ısrarıyla El-Ezher'de okumuş, dini bütün olmasa da memleketindeki prestijini muhafaza için şark saray âdetlerine bağlı görünmeye mecbur bir hükümdardır. Batavia otellerinin gala gecelerinde karısıyla beraber bulunacağı şüpheli. Ancak Avrupa ve Amerika seyahatlerine çıkabildikleri zaman dünya ile alakaları olacak. Nilgün o gidişi değiştirebilir mi?

Hem benim kudretim nedir ki, onlarla aşık atabileyim, meclislerine ve muhitlerine karışmak imkânını elde edebileyim? Nil tuhaf konuşmaları sırasında, sarayından nasıl kaçacağını ve bana, bir gece uzun etekleri çalılara dolana takıla

nasıl geleceğini anlatmıştı. Yine gelirdi? Şayet o habis ruha kapılarak hayatımın en müthiş serseriliğini yapmasaydım!

Kalküta'nın bir buçuk milyon insan kaynaşan medeni caddelerinde, damları saman ve başak kaplı, bambu sopalarından kurulmuş evlerden ibaret yerli mahallerinde, buram buram hasır ve saz kokan çarşı ve pazarlarında, ham ipek fabrikası, çeltik depoları, tabakhane kokulu sokaklarında, gemi inşaat tezgâhları arasında manen düşe kalka akşama kadar dolaşmışım.

Tony bana Nilgün'ün seyahatten şehre döndüğü zamanı telefonla bildirecekti. Fenası şu ki, Ahmet otele değil şimdi seyahatte bulunan zengin bir Cavalının konağına inmiştir. Gidip uzaktan gördüm. Ballyganj semtinde bizim Beylerbeyi Sarayını andıran bir bina... yaklaşılır yanaşılır şey değil!

Görüyorsunuz ki, Hollanda fermanlısı hükümdar beni heybetiyle şimdiden yıkmış. Bir taraftan parasızlığın, öbür taraftan hiçbir unvan ve mesleğe sahip olmamanın sünepeliğini öyle duymaya başladım ki, otel kapıcısının ihtişamından ürküyorum.

Silkinmeliyim. Ahmet kimmiş? Ben hür bir milletin haşarı bir evladıyım. Canım pek isterse tokatı atarım o, çikolatalı adi muhallebici kremini andıran buruşuk yanağına!

Tekrar tıraş oldum, banyomu yaptım; itina ile giyindim ve akşam yemeğine Three Hundred Club'e gittim; orada Tony ile buluşacağız. Çökkünlük, yerini asabi bir diriliğe bıraktı. Size sporcu, boksör Jiu-Jitsuci olduğumu söylemeye sıra gelmemişti.

Hepsinden daha acayibi Nilgün'e de kızgınım. Onu düşünürken ağzımdan: "Hıh! Pöh!" gibi küçültücü nidalar

çıkıyor; omuz kaldırarak ve dudak bükerek! Kaba bir adam oldum, tekrar bir külhanbeyi... İngiliz kulübünde, smokinli, kibar insan şeklinde bir sabıkalı! Demin aynada kendime bakmıştım –Nil bahis mevzuu oldukça yaş farkından mı, nedir, aynadan medet umuyorum– iki buçuk sene evvelkinden daha iyiyim. Cava sıtması geçmeyen hafif süzgünlüğü ve renk karartmasıyla beni çok daha güzel bir erkek yapmış. O marazî esmerlik gözlerimin yeşilini derinleştiriyor ve uçları kalkık gür kaşlarımın manasını asilleştiriyor. Belki aşkta bedbahtlığın da cinsî cazibeyi arttıran bir tarafı var.

Tevekkeli değil, dedim, Atiye'ler, Zülma Zet'ler ve gayrihüm sapır sapır kucağıma döküldüler!

Tony mühim bir haber getirdi:

Yarın dönüyorlarmış. Öbür gün de Hacı Müşir'in evinde bir garden - party verilecek. Gitmek ister misiniz?

"Davet edileceğimi sanmıyorum."

"Gazetenin davetnamesini sana verebilirim."

Bu gece bir şey daha oldu. Conte Verdi'de ahbaplık ettiğimiz Binbaşı mütekaidi Mac Clellan'a rastladım, tek başına yemek yiyordu; beni görünce selamladı; verandaya geçerken nezaketen masasına uğradım. Azıcık konuştuk. Bana şöyle bir sual sordu:

"Siz de Cava'ya gidecek misiniz? Yoksa bir Japonya seyahatini tercih eder misiniz?"

"İkisini de düşünmedim."

"Şayet lüzum görürseniz!.."

Cüzdanından bir kart çıkardı, üstüne bir telefon numarası yazdı.. Kartta adres yok; sadece şu:

E. İ. A. Mac Clellan

Hiç şaşmadım; siz de anlamış olsanız şaşmazsınız. Böyle şeyler Uzakşark'ta ve şarkta olağan işlerdendir. Binbaşı vapurda iken zaten beni şüphelendirmişti.

Harp havasının estiği senedeyiz; 1938 yılı sonunda. Bu kadarını söylemek şimdilik kâfi!

Tony gazetesine dönünce ben, bütün geceyi barlarda geçirdim. Kıl kesmeyen saçlı sakallı Sih halkından bir şoförle de kavga çıkardım. Adama bir kroşe yerleştirdim, on dakika ayılamadı. Tabiidir ki zabıt tutuldu; ertesi gün Alipoor mahallesi mahkemesinde 20 rupi nakdi cezaya mahkûm edildim. Öyle bir ataklığım tutmuştu ki, daha bir gün evvel ürktüğüm kapıcıyı, hiç kabahati olmadığı halde, sırf mesleği icabı vekarla durmasından dolayı çökkünlük zamanımda bana yukardan bakmasının hıncını çıkarmak için bir Jiu-Jitsu çelmesiyle tepetaklak etmekten kendimi güç alıkoydum.

Yeni bir belaya doğru gittiğimin farkındayım.

Nil'e muhabbetim bir adavet[1] şeklini aldı. Her meziyetini küçümsüyor ve her kusurunu büyültüyorum. Güzelliğini de tuhaf, komik buluyorum:

"Hay bücür, hay bastıbacak! Bir de kalktı, beni oyuncak yapmak sevdasına düştü. Ne iyi ettim de yakamı sıyırdım; aylarca bekletmek suretiyle de çektirdiklerinin cezasını fazlasıyla verdim. Öyleleri, o münasebetsiz zekâlı, düzenbaz, yalancı kızlar Paris sokaklarında tümen tümen dolaşırlar. Bir canlı mumya buldu, atıldı kucağına! Çok sürmez, birkaç aya kalmaz, kapı dışarı edilir! Kim çeker bu şımarığı?" diye söyleniyorum. Hastalanıyor muyum? Aklımı oynatmak

1 adavet: düşmanlık

üzere miyim? Bildiğim şu ki, bir vaka çıkarmadan duramayacağım.

Mapacahit, Sumatra ile Cava arasına serpilmiş irili ufaklı yirmi kadar adanın ismidir. Sultan, takımadaların en büyüğü olan Mapa'da oturur. Burada henüz tamamıyla sönmemiş bir volkan da vardır. Adaları sagu denilen bir nevi palmiye kaplamıştır. Fakat arazisi verimli olduğundan pirinç, çay, kahve, kakao, vanilya, tütün de yetişir. Kauçuk ile çivit en mühim ihracat maddesidir; hülasa zengin bir ülkedir.

Pan veya betel denilen nesnenin en iyisi, içine kireç, arec cevizi, siyah vernik gibi maddeler karıştırılarak Mapa'da yapılır. Dişlerinin ve diş etlerinin siyahlaşmasından zevk alanlar bu Mapa panına avuç dolusu para harcarlar. Bizim tütüne ve sigaraya verdiğimiz gibi!

Nil, işte Mapa Melikesi oldu; "Yirmi Ada" Sultanı!

O hükümdarların resmi unvanları "Sultan", zevcelerinki "sultane", veliahtlarınki "Tangu Bisar"dır. Ben Ahmet'e "melik" ve Nil'e "Melike" demeyi tercih ediyorum. Saba Melikesi Belkıs'a benzediği için!

Mapacahit Adalarına büyük vapurlar uğramaz. Limancıklarına bazen kargoların demir attığı olursa da asıl deniz vasıtası Çinli ve Malezyalı gemilerdir; Cava ile Mapa arasında mekik dokurlar. Mapacahit hükümdarı Batavia veya Singapur'a kendi hususi yatı ile gider gelir. Bu yatı demirli iken birkaç defa görmüştüm: Yeşil zemin üzerine yıldızsız, birbirinin üstüne konmuş dört ay bulunan bir bayrak taşıyordu; ismi hoşuma gitmişti:

"Mehire"... meğerse Arapçada yüzgeç manasına da gelirmiş. Bunu bizim velinimet Ali Efendi'nin rafında buldu-

ğum Naci lügatine bakarak öğrenmiştim. Rafta bir bu kitap, bir de Hicri 1323 tarihli Devlet Salnamesi vardı. İçinde kendi ismini göstermişti: Rüsumat Emaneti Tatbik Kalemi Mümeyyizi Sanisi imiş; salise rütbesi ve Dördüncü Mecidî nişanı almış.

"Meşrutiyet patlamasaydı müdür de olurdum, ûlâ ricalinden de... herhalde ikinci rütbeden bir nişan verirlerdi" demişti. İhtirası bu hududu geçemiyor.

Evet, Nilgün, yakında Mehire'ye binerek yemyeşil Mapa'ya gidecek. Harem hayatı mı sürecek? Yoksa dağ keçisi avına çıkarak, ata binerek, fil sırtında orman gezintileri yaparak, hançer saplamayı ve yelken kullanmayı öğrenerek sporcu gibi mi yaşayacak? Yahut ananeleri hiçe sayarak sarayına Hollandalı ve İngiliz ailelerini çağıracak, kokteyl partiler verecek, Cavalı dansözleri mi oynatacak?

Bilinmez.

Fakat herhalde Mapa, tarihi boyunca göreceği bir melikeye sahip oldu. Haspaya bu üstüva hattı üzerindeki palmiyelerle, hindistancevizi ağaçlarıyla süslü zümrüt yeşili, bereketli ve feyizli takımadalar kraliçeliği muhakkak yaraşacaktır. Belki millletlerarası bir şöhret kazanamayacak, gazeteler kendisinden bir sinema yıldızı kadar bahsetmeyecekler; ne sayahate çıktığı, ne de devletinin topraklarında bulunduğu sırada adı pek anılmayacak. Zira Mapacahit dünya efkârının tanıdığı yol uğrağı bir ülke değildir.

Civarındaki Singapur ve Batavia büyük memleketler olduğu için insanlar oralara akar Nilgün'ün Mapa'sı ancak kendi ahalisi ve civar gemicilerce malûm bir adacıktır, adeta bir kenar mahalle...

Zaten benim de ayağımı basmadığım Mapacahit hakkındaki malumatı Kalküta'daki tüccar ahbaplara sorarak henüz elde ettim. Bunlardan biri Mapa'yı iyi tanıyor. Esasta Hollanda müstemlekesi[1] imiş ama tek bir murakıptan[2] başka kimse hükümdarın idaresine karışmazmış. Hanedan aslen Hadramut'tan gelmiş bir nesildenmiş. XIII. asır ortalarında adaları Hadramutlu gemiciler istila ederek Budistliği kaldırmışlar, yerine Müslümanlığı koymuşlar; o gemicilerden biri hükümdarlığını ilan ederek şimdiki Mehirî hanedanını kurmuş. Sonradan Sultanlar kâh Portekiz, kâh İngiliz, nihayet Hollanda vesayetine boyun eğmişler.

İşte Mapacahit tarihi bundan ibaret. Fakat yarın oralara hâkim, hem de mutlak hâkim olacak, belki de hanedanı kılıçtan geçirecek bir devlet pusuda bekliyor: Japonya.

Ah o, tabiatın kasırga ve zelzeleden insafsız ve hain ayrıca adi, çirkin, şerir[3] felaketi!

Nil'in seyahatten döndüğünü bu akşamüzeri koca konağın parkı önüne sıralanmış otomobillerden anladım. Zira aynı günde dört defa, bir taksi içinde, kendimi göstermemeye çalışarak Ballyganj caddesinden geçmiştim. Beşinci seferinde rastladığım araba kalabalığı ve uşak bolluğu içeride Püfpüf Sultanın olduğuna, daha doğrusu Ahmet'in avdetine işaretti.

İki gündür Nil'i, hiddet ve buhranlarım arasında hep "Püfpüf Sultan" diye anıyordum. Hani, alt kamarada, eşarbı-

1 müstemleke: sömürge
2 murakıp: denetçi
3 şerir: kötü, hayırsız

nı sallayarak püfpüflerle serinlemeye uğraşması yok muydu? Bunu hatırlayarak, alaya alarak!

Hain oldum; haksızlık ediyorum; hareketim pek bayağı. Hepsini biliyorum, lakin önleyemiyorum ve anlıyorum: Aşkım alaylar, hainlikler, husumetler içinde en hâd devrini bulmuştur. Bu da bir nevi tapınmadır; kaside değil, hicviye okuyarak akıl ermez bir ibadet hali! Aşkın kin şeklini almış, coşkunluğunu küfür ve hezeyanla ifade eden bir devresindeyim.

Külhanbeyini bıçak kullanmaya sevk eden sevda faslı böyle başlar. Asıl İstanbul çocuğu ekseriya altın, gümüş veya nikel kaplı bir külhanbeyidir.

Mapa'yı tanıyan ve burası ile hâlâ münasebeti bulunan tüccardan Nil'in 1937 yılı ortasında ve ben Benares'te Madam Zet'le bar işlettiğim sıralarda evlendiğini de öğrenmiştim. Hiddetimin bir sebebi de onun bana oynadığı son oyundur. Zira Seylan'dan hareket ettiğini bildiren gazete haberine rağmen adadan ayrılmadığı ve Ahmet'in onu Kandi'ye bizzat gelerek aldığı meydana çıktı!

Anlaşılan, gazeteye o haberi bir yolunu bularak Nilgün yazdırtmış ve bana eliyle çizerek yollamış. Peşine düşüp kendisini kıyı köşe Batavia, Singapur ve bütün Hindistan'da ararken o Kandi'deki bungalovda oturuyor ve Ahmet'le mektuplaşarak izdivaç planını kuruyormuş!

Parmağımda hâlâ nişan yüzüğünü taşıdığım Nilgün bir buçuk yıldan beri, evli. İki senedir, uydurma bir gazete haberine kanarak beni peşinde ümitlerle dolaştırmış! Tüccara sordum:

"Çocukları var mı?"

"Allahın inayetini bekliyorlar."

Nil gebe mi yoksa? Ateş püskürüyorum. Yarınki garden partiye mi gitmek, yoksa doğrudan doğruya şimdi konağa girerek Sultan Ahmet'ten bir mülakat mı istemek lazım? Nihayet bu delikanlı İngiltere Kralı değildir; yirmi parça adacığın, emsali bu havalide epeyce çok olan yarı uydurma bir hâkimidir; Conte Verdi'de kamara komşumdu; pısırık bir gençti.

Karısı da nihayet benim vatandaşımdır; eski padişahlarımın hanedanındandır. Elbette ararım, sorarım, konuşurum.

"Başıma bir de Mapacahit hükümdarı çıktı. İki manada kukla hükümdar!"

Şehrin merkezine dönmüşken şoföre seslendim, tekrar konak yolunu tuttuk. Fakat azıcık ilerledikten sonra fikrimi değiştirdim. Otelden telefon edeceğim.

"Seni muhakkak göreceğim Nil! Parmağımda yüzüğünü taşımakta devam ettiğimi, aşkımın söneceğine tutuştuğunu anlamalısın! Bakışlarımdan ürkmelisin! Acımanı değil, korkmanı istiyorum."

Konağın numarasını çevirdim. Bir erkek sesi, anlamadığım lisandan bir şey söylüyor. İngilizce bilen birini istiyorum. Tamam... bu lisanla konuşan bir adam... dedim ki:

"Ben Sultan Hazretlerinin tanıdığı bir Türküm. Türk! Türk! Mustafa Kemal Paşa yok mu? Türk, işte oralı, Türkiyeli!"

"Emir buyurunuz."

"Sultan Ahmet yahut Sultane hazretleriyle görüşebilir miyim? Kendileriyle bir İtalyan vapurunda seyahat etmiştim; Sultan Ahmet'in kamara komşusuydum."

"İsminiz?"

"Siz kendilerine 1936 senesi, vapurda beraber seyahat ettiği bir Türk beyi deyiniz, bir Türk beyi! Sultane Hazretleri hatırlarlar. Evet, aceledir, pek acele... Bombay'a gidiyorum. Gitmeden görmek mecburiyetindeyim."

"Telefon numaranızı ve isminizi lütfediniz; az sonra ararız."

Numarayı ve ismimi söyledim. Bekliyorum.

Nil! Eğer şu dakikada kocanın yanında isen huzuruna giren bir sekreter sana benden haber getiriyor; getirdi. Ahmet soracaktır:

"Böyle bir Türk hatırlıyor musun?"

Ne cevap vereceksin? Sararacak mısın, kızaracak mısın? Kandi hatıraları gözünde canlanacak mı? Beni kabul etmesini mi söyleyeceksin, yoksa kocanla görüştürecek, kendin görünmeyecek misin?

Bir cıgara yaktım. İnanılmayacak kadar sakinim; yüreğime korku salan bu sükûneti hayra yormuyorum. Ne zaman hayatımın seyrini değiştirecek bir dik başlılık yapmış bir hadise çıkarmış, yeni bir sergüzeşte atılmışsam evvela sükûnet ruhumu sarmıştı. Ancak küçük münasebetsizliklerim öfke ile başlar.

İkinci sigara, uzayıp düşmemiş külü ile ağzımda, kımıldanmadan beklemekteydim. Külü sarsmayacak kadar heyecansız, sabırlıyım.

Telefon ötünce ağır ağır ahizeyi kaldırdım. Aynı adam ismimi ve numaramı soruyor.

"Evet," dedim, "evet, burası... Benim!"

"Konuşunuz, efendim, telefonu veriyorum."

Peki, ne konuşacağımı kararlaştırmış mıyım? Hayır. Eğer karşıma çıkacak olan Ahmet ise –ki odur– takınacağı tavra göre idarei kelam edeceğim. Zaten asıl maksat, mevcudiyetimi bildirerek Nil'i üzmek değil mi?

Telefon, galiba sekreterin elinde, Ahmet'in gelmesini bekliyor. İşte, duyuyorum; biri yaklaştı, küçük bir fısıltı... sonra? Ah, Nil! Ah, yavrum! Nilgün'üm! Sesine kavuştum! O sese ki, kulağımda iki senedir "Dönüşte ayrı oda yok! Ayrı oda yok!" dediği gecedeki ahengiyle devam edip gidiyordu.

"Siz misiniz, efendim? Ne iyi ettiniz de bizi aradınız. Ahmet de pek memnun oldu. Demek Kalküta'da bulunuyorsunuz? Biz sizi Benares'te sanıyorduk. Tayfur Bey Londra'ya öyle yazmıştı. Niçin bir şey söylemiyorsunuz? Hello!"

"Hello!"

Başka söz bulamıyorum. Hani, nerede, vaka çıkarmasından korktuğum sükûnet? Hasretiyle yandığım bu ses beni bir şişe eter boşalttığım pamuğu burnuma, ağzıma kapamışım gibi birdenbire ayaklarımı yerden kaldırdı, vücudum ruh oldu; kulakların çınlayarak göğe doğru uçuyorum. Hayır, bir zamanlar müptelası olduğum eter, uçmaktan bambaşka bir tesir yapar:

Taddan ibaret bir âlemde maddesi görünmeyen bir şeker haline geldiğinizi, tatlı tatlı eridiğinizi, eriyip yok oldukça daha fazla zevk duyduğunuzu, yokluğun çın çın öten ne kadar boş, fakat hoş bir varlık olduğunu anlarsınız. Eğer ölüm böyle bir bitişse hiç de korkunç değil!

"Hello!"

"Çok teşekkür ederim... Nasılsınız? Ne zaman dönüyorsunuz?" diyebildim.

"Yakında... Fakat gelsenize buraya. Konuşacak neler var! Bir dakika müsaade ediniz; zevcime bir şey söyleyeceğim."

İngilizce bir muhavere geçiyor ama telefonun ahizesi azıcık örtülü tutulduğu için işitemiyorum. Onu örten, Nil'in elidir: Nil'in şu sırada karanfil koktuğunu sandığım avcu! Kim bilir parmaklarında, en nadide taşlarla en mahir kuyumculara yaptırılmış yüzükler, bana bungalovda krep hamuru hazırlayan bu asil eli ne kadar haşmetli bir hale getirmiştir.

"Beyefendi! Bu akşam yemeğinde bizimle bulunabilir misiniz? Ahmet de rica ediyor. Tabii bir Madam Zet'e daha önce söz vermemişseniz... biz yalnızız."

Neleri öğrenmemiş? Kendinden ayrı geçen hayatımı tafsilatıyla biliyor. Demek ki daima benimle meşgul olmuş; hâlâ seviyor. Sevinçten bayılacağım yahut zıplayacağım... tayin edemiyorum.

"Maalmemnuniye, Sultan Hazretleri, maaşşükran!"

"Yedide bekleriz beyefendi..."

Odamda, üstündeki elbiselerini koparırcasına, yırtarcasına soyunan, öteye beriye atan, hoplayıp sıçrayan bir deli var. Bu deli ikide bir aynaya koşuyor; şakaklarını dumanlandıran ak düşmüş saçlarına bakıp tekrar zıplıyor. Daha beğenilir, büsbütün erkek ve olgun, eskisinden fazla sevilecek bir adam olduğuna inanmaktadır.

Yaşı 42...

"Ey kadınlar," diyor, "âşıklarınızı da, kocalarınızı da bu yaştakilerden seçiniz! Bu yaşa benim gibi kırkını aştığı halde otuzunda bulunanların dinçliği ile, dinamizmiyle kırçıl

bir taç giydirmiş erkeklerden! Bu erkek aşk gemisinin baş süvarisidir."

Nil iki sene içinde, tıpkı benim yaptığım gibi, tabii hayatını sürmesine devam etmekle beraber serserisine sadık kalmış. Kızdırdığı zaman kâh kaçıp giden, kâh bileğini büken, kâh başını kolunun arasına sıkıştırarak kalçalara şamarlar indiren, sonra dizlerine kapanarak:

"Nil! Nil!" diye inleyen serserisine! Sözünü tutmayan, kalleşlik ve ihanet eden serserisine! O serserinin tekrar hayatına karışmasına mâni olamıyor; getireceği felakete razı; Mapacahit Kraliçeliğini iskarpininin sivri ökçesiyle bir zehirli böcekmişçesine ezecek, bana dönecek, benim vefası hıyanete benzeyen korkunç aşkıma!

Saat altı buçuk. Yumuşak gömlek üstüne yeleksiz siyah smokinliyim; bu renk beni olduğumdan ziyade ince endamlı ve kibar gösteriyor. Işığa tutarak ellerimin üstünü tetkik ediyorum: Damarlarım fazla mor ve derimde yaşlılığın en çekindiğim alameti olan pas lekeleri başlamış mı diye... hayır; bu eller henüz gençtir.

Peki, Nil nasıl? Sakın dolgunlaşmış ve tanıdığım bazı sultanlar gibi gayet güzel bir çehre altında biçimi kaybolmuş bir vücutla karşıma çıkmasın? Beyrut'ta tanıştığım Fahire Sultan'ı, bu sefer Paris'te eski devrin bir kantocu kızı vücudunda bulmuştum. Yüz, yine enfesti; fakat onu artık ve ancak otomobil penceresi arkasından seyretmek lazımdı; sadece boynuna kadar görmek için. Halbuki Nil'den daha endamlıydı: küçücük, çekik karınlıydı; bu karnın içinde her insanın taşıdığı kalabalık uzuvlar yerine zarif, tertemiz bir zemberek bulunduğuna inanacağım gelirdi.

Bugün, Fransız korseciliğinin dehası bile yüklülüğünü azıcık gizlemekten âciz! Şişmanlamış bir Nil, tabiatın cinayetlerinden biri olacak.

Tam yedide Tony'nin spor otomobili konak kapısı önünde durdu. Taksiyle gitmek, hususi arabası olmamak –az çok itibarlı herkesin birkaç otomobile sahip bulunduğu, tramvaya ve otobüse binmeyi şerefsizlik addettiği şarkta– fena tesir eder.

Büyük ihtiramla[1] karşılanarak konağın divanhanesine girdim. Fraklı, fakat çıplak ayaklı, başı sarıklı bir metrdotel önüme düştü. İki keçeli dizilmiş uşaklar arasından geçiyoruz, geçiyoruz. Zaten geniş olan binayı yerden tavana kadar yükselen aynalar, ucu bucağı bulunmaz, iç içe kilometrelerce yürünse sonuna varılmaz bir efsane sarayına, billur köşke çevirmiş.

Çin küpleri, fildişi biblolar ve bizim sebil parmaklıkları, saray kapıları tarzında dantela gibi işlenmiş mermer sütunlar ve yarım bölmeler, sedef paravanalar... afallatıcı bir ihtişam!

Kalküta'da bir buçuk milyon nüfusun dörtte üçü –kara renklisinden daha korkunç olan– sarı bir sefalet içinde aç, biilaç, bambu kulübelerde filit sıkılmış sinekler gibi sapır sapır dökülürken bu servet abidesini insan başka bir memlekette değil, başka bir dünyada kurulmuş sanacağı geliyor.

O sefalete ne kadar uzaktayız! Saray duvarları felaket sesine nasıl da sağır! Aynalar lüksten başka manzarayı aksettirmeyen nasıl da insafsız bir maddeden yapılmış!

---

1 ihtiram: saygı gösterme, hürmet

Beni bir salona aldılar; yalnız başımayım. Şimdi, şu yan perde açılacak, içeriye Nil girecek. Bu mutlu güne nihayet eriştim mi? İnsanın kendi heyecanını hiç duymaz olduğu en heyecanlı dakika! Ağrıyan dişin kerpeten uzanırken hangisi olduğunu fark edemediğiniz sancı dindiren dakika!

Ayağımı ayağımın üstüne atmış, koltuğa gömülü bir işadamı soğukkanlılığı ile bekliyorum.

Tahminim gibi oldu: İki uşak, çift kanatlı ağır kumaştan mükellef perdeyi genişine açtı; bu atlas tak altından içeriye pek hafifçe, belli belirsiz dolgunlaşmış, daha doğrusu gelişip kadınlaşmış bir Nil girdi.

Nil'imi karşımda bulunca evvela:

"Bu muydu iki senedir hayalini gözlerimden silemediğim kadın?" diye kısa bir hayret devresi geçirdim. Baktığım halde göremiyordum; göremeyeceğimden, görmeden gideceğimden korkuyordum. İşte, o: Nilgün'ün ta kendisini... ama bir türlü kavrayamıyorum; içime sindiremiyorum. Değişmemekle beraber değişmiş, yabancılaşmış. Kendisinde bir şey eksik veya bir şey fazla. Nedir o?

Anladım: Uzun zaman ayrıldığımız sevgili önce daima böyle bir tesir yapar. Zira hasretini çektiğimiz sırada hayalimiz hakikate uymayan bir şekil, renk, rayiha, mana vererek ve bu manayı hoş bir müphemlik buğusuna sararak onun cismanî tarafını azaltmış, mevcudiyetini rüyalaştırmıştır. Hülyamda vücut bulmuş uçuk, elle tutulmaz Nil'den ayrılıp birdenbire asıl hayatiyetiyle Nil'le karşılaşmanın şaşkınlığını geçiriyorum. Kendisinde eksik yahut fazla olan o latif buğudan sıyrılmış olmasıdır... vuzuh!

Birbirimize bakıyoruz. Ben onu bir kat daha güzel buluyorum. Güzel mi? Ne kifayetsiz kelime bu! Güzelden çok başka bir şey: Olasıya kadın. O derece zarif kabarmış, kibarca dolgunlaşmış, vücudu bambaşka çeşnide ve kokuda bir usare, bir bal, bir "nektar"la dolmuş ki ne insan, ne de nebat hiçbir şeyin bu kadar tenasüp ve zevkle geliştiğini, körpelikten tam çağında bir olgunluğa geçtiğini görmemiştim.

Beyaz tuvaleti incilerle işlenmiş; kulaklarında uçlarından armut biçimi iri birer inci sallanan küpeler. Kolyesi de pek nadir elde edilen, her tanesi fındık büyüklüğünde ve bir boyda siyah inciden... İskarpinlerinin tokası da sahici inci. İnci kesilmiş Nilgün!

Bana karşı pek iltifatlı davranmakla beraber gözbebeklerinin ortasında sanki bir yabancı çehre saklı. Eğilip baksam artık onlarda kendimi bulamayacağım; gökyakutunda başkaları yaşamış, yaşıyor. Yüzüme çevrilen gözleri sadece ela! Asıl fenası hınç, husumet, kin, intikam arzusu okunmayan rahat gözler... kayıtsızlık bile yok.

Bedbahtım.

Artık, huzurunda bulunduğum muhteşem kadın, benim Türk Prensesi Nilgün'üm değil. Araya araya iki yılda karşılaştığım Nil'i –şu bulunduğum anda– kaybetmiş olduğumu anlıyorum.

* * *

"Türk Prensesi Nilgün" romanını burada ve bu sözlerle bitmiş farz ediniz. Uzunca bir ayrılıktan sonra bir tarafın kayıtsızlaşması, soğuması yahut bir başkasına gönül kaptır-

ması yüzünden yarıda kalmış, yazık olmuş muaşakalar[1] yok mudur?

Yine farz edelim ki ben tekrar aşkıyla çılgın, başımı almış, Uzakşark'ın esrarlı hayatına dalarken Mapa Melikesi Nilgün, bembeyaz Mehire yatına binmiş, kraliçeliğiyle büsbütün masal ülkesine benzettiği "Yirmi Ada"ya doğru yol alıyor.

Hülyalarına yakışan –kıyılarına köpükten fisto çekilmiş, toprakları toz pembesi, dağları tirşe dumanlı– Endonezya adalarına! 1942 Şubatında Japon istilasına uğrayacak, kana boyanacak olan adalara!

Filvaki sergüzeştimin devamı olan Mapa Melikesi Nilgün'ü okuyunca göreceksiniz ki bu aşk yarıda kalmadığı gibi daha acayip, daha heyecanlı, daha hararetli bir safhaya girmiştir. Anlıyorum: Siz de benim gibi Nilgün Sultan'a henüz kanmadınız. Hikâyenin geri kalan kısmını da okusanız yine ona doyamayacaksınız.

Nil'e doyum olmaz. Nil, sonu gelmeyen bir başlangıçtır.

"TÜRK PRENSESİ NİLGÜN"ÜN SONU

1 muaşaka: birbirini sevme, sevişme

İkinci Kitap

MAPA MELİKESİ NİLGÜN

Şayet ***Türk Prensesi Nilgün'ü*** *okudunuzsa bu* ***Mapa Melikesi Nilgün*** *size yabancı değildir; beni de az çok tanıyorsunuz demektir. Fakat maceramın ilk kısmını bilmeyenlere bir hülasa vermek mecburiyetinde bulunuyorum. İşte güç olan bu...*

Şunun için güç ki, Nilgün, karakteri kısaca anlatılacak ve şahsiyeti kolayca belirtilecek kadınlar arasına sokulamaz. Kendisiyle haftalarca bir vapurda seyahat ettim; aylarca bir dam altında kaldım; tam iki sene hasretini çektim; aklım hep onunla meşguldü. Seviştik, nişanlandık, ayrıldık, tekrar karşılaştık. Bütün bu yakınlıklar ve uzaklıklar, ayrılıklar ve buluşmalar sonunda Nilgün bir muamma olmakta devam etti.

Mamafih gazeteci lisanı ve sadeliğiyle, yani bir zabıta vakası imişçesine maceramı en belirgin veçhelerinden hülasa mümkündür. Bunu yapmakla eski okuyucularımın hatıralarını tazelemek ve yenilere noksan da olsa bir fikir vermek gibi lüzumlu bir vazifeyi yapmış olacağım.

R. H. K.

TÜRK PRENSESİ NİLGÜN KİTABININ HÜLASASI

Bir varmış, bir yokmuş; serseri ruhlu bir İstanbul çocuğu varmış; on dokuz yaşında başını alıp diyar diyar dolaşmaya çıkmış. Gezmediği, tozmadığı yer kalmamış. Mısır, Suriye, Hicaz, Avrupa, Hindistan, Cava, daha Uzakşark ve Amerika; ayrıca Cenubî Amerika... Üç defa evlendiği halde hiçbir yerde dikiş tutturamamış; burnunu sokmadığı iş bırakmamasına rağmen bir türlü servet sahibi olamamış. Zira kumarbazdır, müsriftir, hem terbiyeli, hem ataktır; yakışıklı olduğundan kadınların mahbubudur[1] *ama hercaî meşreptir; hülasa ele avuca sığmaz bir adamdır; centilmen maceracıdır.*

Bu adam benim!

Günün birinde –sene 1936– o adam Port Said'den bir İtalyan vapuruna biniyor; Bombay'a dönmektedir. Vapurda kendisinin Osmanlı Hanedanından bir Sultan olduğunu iddia eden genç bir kız ve uydurma teyzesiyle tanışıyor: Prenses Nilgün ve Dilbeste Hanım.

Prenses Şark'a evlenmeye, zengin ve unvanlı bir koca bulmaya gitmektedir. Önce üçüncü sınıf kamarada iken

1 mahbub: sevilen, sevgili

cebindeki son parayı gözden çıkararak yarı yolda lüks bir kamaraya taşınıyor. Aşağıda, Habeşistan'a gönderilen İtalyan küçük zabitleriyle laubali tarzda vakit geçiren bayağı bir mahalle kızı gibi görünmüşken yukarıda bir sultan hüviyetini alıyor ve başlıyor centilmen serseriyi acayiplikleri, esrarlı halleri, yalanları, oyunları, zekâsı, güzelliğiyle kendine çekmeye... etrafındakileri ve bu arada Cavalı Prens Ahmet'i de teshire.[1]

Maceracı erkek şaşkına dönmüştür: Nilgün gerçekten sultan mıdır? Nasıl oluyor da aynı şahıs bazen adi sokak kızı, bazen pek görgülü yüksek sosyete kadını oluyor? Niçin mütemadiyen yalan söylüyor? Hem de lüzumsuz yalanlar... Mesela İngilizce bilmediği fikrini verirken birdenbire bunu inkâra kalkışıyor. Hoppa, delişmen, belki de düpedüz bir deli!

Bombay'a varıyorlar. Nilgün en büyük otele iniyor ve iki gün sonra –musallat olmaktan vazgeçmediği vapur arkadaşına haber vermeden– Seylan Adası'na gidiyor; fakat az sonra onu telgrafla yanına çağırıyor.

Ada'da aynı köşkte oturuyorlar; yalanlar ve düzenbazlıklar devam ededursun, sevişiyorlar, nişanlanıyorlar. Lakin paraları bitiyor. Maceracı erkek arkadaşı, Yüzellilikler'den iyi bir adam olan Tayfur'un delaletiyle bir kınakına ticarethanesi hesabına iki ay Cava'da çalışacak, sonra Seylan'a dönüp Prenses Nilgün ile evlenecek, adaya yerleşecekler.

Şu var ki erkek karakteri icabı vaatlerini tutamıyor; yanındaki parayı vapurda, Cava'da eline geçeni orada kumarla

1 teshir: büyüleme

tüketiyor. Müthiş bir malaryaya da tutuluyor; muhabere ve münasebet kesiliyor.

Kesildikten sonra erkeğin yüreğine bir ateştir düşüyor. Nil ismiyle andığı kızın aşkıyla, hasretiyle mecnuna dönüyor; sevgilisini aramaya çıkıyor. İki yıl süren araştırmaları sonunda izini Kalküta'da buluyor: Türk Prensesi Nilgün, Endonezyalı Hükümdar Ahmet ile evlenmiştir; servet ve samân içindedir; artık Mapa Kraliçesidir; Avrupa dönüşü kocasıyla Hindistan'ı gezmektedir.

Konağına telefon ediyor. Kraliçe, hiçbir zaman teslim olmadığı eski âşığını yemeğe çağırıyor. Odaya daha güzelleşmiş ve gelişmiş halde ve inciler içinde muhteşem bir kadın giriyor. Giriyor ama erkek, Nilgün'e kavuştuğu bu anda onu kaybettiğini anlıyor. Zira gözlerinde ne kin, ne muhabbet, maziyi hatırlayan hiçbir şey bulamamıştır.

İşte size "Türk Prensesi Nilgün"ün kupkuru, yavan, noksan bir hülasası... Biz "Mapa Melikesi Nilgün"e gelelim.

BİRİNCİ BÖLÜM

Evet, Nilgün'ün gözleri sadece ela idi. Ne hınç, ne husumet, ne kin, ne intikam alma arzusu, rahat gözler... artık sevmeyen kadın gözleri. Bedbahtım.

"Ahmet azıcık gecikecek, özür diledi, bir heyeti kabul ediyor. Ee, nasılsınız efendim?"

Cevaplar veriyorum.

"Teyzemi sormadınız?"

"Affedersiniz; şaşırdım; sevindim de..."

Sözümü kasten kesti, dedi ki:

"Dilbeste Mapa'dan ayrılmadı; Tayfur Bey'le evlendi. O, zevcesini kaybetmişti; birbirlerinden hazzettiler; adamıza yerleştiler. Siz gelmeyecek misiniz? Ahmet ile demin bahsiniz geçti; muhakkak bekleriz. Bir gün uğrayıveriniz."

Nazik, fakat kupkuru, maziye ait en tatlı hatıralarını unutmuş gibi konuşuyor. O mazi ki hem tuhaf, hem hazin ne tatlı vakalarla dolu idi; nasıl da izi kalmamış?

Yoksa Nil, eşine rastlamadığım bir aktris olduğu için bu haliyle –çok defa yaptığı gibi– bir rol mü oynuyor? Mümkündür. Aksini de hesaba katmalı: Samimi mi? Soğukkanlılığımı kaybetmek, terbiyesizlik etmek üzereyim. Türkçe konuştuğumuz için dinleyenler de olsa anlayamazlar. Birdenbire

değişmek ve inanılmaz bir şey yapmak istiyorum. Yapayım mı? Mesela: "Nil," desem, "bana bak! Şimdi yerimden fırlar, senin o boynuna takılmış tapu senedin inci dizisini koparır, yere atar, giderim. Ben zaten mahvolmuş bir adamım!"

Ayağa kalktım... yüzüme ilk defa dikkatle baktı; duraladım. Ela gözleri tirşe menevişler ve siyah beneklerle adeta hissiz... belki buz gibi soğuk. Bu gözler bütün vücudumu dolaşıyor; parmağımdaki gökyakutlu halkaya ilişti, takıldı, bir müddet kaldı. Sonra tekrar yüzüme çevrildi:

"Oturunuz! Otursanıza beyefendi!" dedi Hayır, o devrim geçmiş; Nil'i tekrar kaybetmek ihtimalinden tir tir titriyordum. Neler çektiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. Meğerse hep onunla yaşamışım. Birinci defadır ki Nil için ölmek, hayatımı şerefle sona erdirecek bir vazife, bir kahramanlık gibi geliyor. Yeni bir Werther olmak da hoş görünüyor; halbuki o tipten nefret ederdim.

Yerime oturdum. Velevki sert bir inat ve iradeyle zırhlanmış, visali[1] imkânsız olsun, tek taraflı aşkın süzülüp durulmuş berrak feragati[2] gönlüme indi. Karşılıklı sevişme bana şu anda çocukların birbirlerine gidip gelerek misafirlik oynamaları gibi özentiye benziyor.

İki uşak İngiliz malı, ağır gümüş bir tepsi içinde ve ayrıca bir tepside muhtelif viski şişeleri ve teferruatını getirdiler; Nil'in işareti üzerine çekildiler.

Bıraktığımız yerden söze devam ediyorum:

"Mapa'ya gitmek benim için en büyük bir zevk olacak. Orada vaktinizi nasıl geçiriyorsunuz?"

---

1 visal: kavuşma

2 feragat: vazgeçmek, bırakmak, elini çekmek

Nil buna cevap vereceğine birdenbire dedi ki:

"Niçin sizli bizli konuşuyoruz? Ben Ahmet'ten hiçbir şey gizlemedim. Ne olduğumu, neler yaptığımı hep söyledim; korkum yok. Bir yalanım varsa o da seni kocama teyzemin oğlu olarak tanıtmak. Paye versin diye! Aklına başka maksat gelmesin!"

Tekrar beni süzmeye başladı ama tebessümle...

"Çok daha iyi olmuşsun! Ne kadar yakışmış şakaklarındaki gümüş saçlar! En hoş çağındasın!"

"Sen de öyle Nil... güzelliğin tamamıyla şahane bir hal almış."

"Evet... ben de bunu görüyorum, kendimi beğeniyorum. Doğrusu beğenilmeyecek şey değilim."

Arkasına tesadüf eden geniş ve yerden duvar pervazına kadar uzanmış aynaya döndü; kendisine bakıyor; ben de onu aynada temaşa ediyorum. Fotoğrafları ve meşhur ressamlar tarafından yapılmış tabloları hafızamda nakşolup kalmış hiçbir imparatoriçe, kraliçe ve şöhretli kadın onun kadar ne güzel, ne haşmetlidir. İmparatoriçe Eugénie ince hatlarıyla soğuktur; Belçika Kraliçesi Astrid zarif, lakin az dişiydi; Madam Récamier nefistir ama çocuk kalmış yüzüyle sadece güzeldir. Sinema yıldızları ancak fotoğrafın yontup perdahladığı zaman bir şeydirler.

Nil hem dişi, hem zarif, hem güzel, ayrıca zekâsının şaşaası içinde cıvıl cıvıl bir hayatiyetle hepsine üstün. Tekrar oyunbazlıklarına başlıyor, yavaş yavaş Nilleşiyor.

Aynadaki aksini daha dikkatle, meftun ve mağrur seyretti, etti, kendisine hitap ediyormuşçasına sanki şöyle dedi:

"Kaçırılacak hazine miyim ben!"

Tam o sırada idi, perdenin kanatları açıldı; Melik Ahmet odaya girdi, eğildim; o elimi yakaladı, hararetle sıktı. Artık konuşmamız İngilizcedir; ayaktayız. Perde kanatları tekrar açılıyor ve metrdotel temenna ediyor. Nil "Yemek salonuna geçelim" manasına yüzüme baktı.

Ahmet, pek nazik... karısının arkasından ve benim yanımda, aynı hizada yürüyor. Tuhafı şu ki onu da eskisinden çok iyi buldum: Artık sünepe, silik değil; erkekleşmiş; sıska çocuk vücudundan ve hallerinden kurtulmuş. Siyah gözleri nur saçıyor. Ellerine dikkat ettim: Hayalimde verdiğim mumya şekline uymuyor. Gergin derili, mütenasip,[1] adeta manalı eller... Bu ellerin vücuduna sürünmesinden kadın tiksinmez. Melik Ahmet, beş yüz sene evvelki ceddi Arap gemicisinin enerjisine vâris olmak üzere! Nil, pısırık çocuğu iki senede tahammül edilir bir kocaya çevirmiş.

Kırk kişi alacak büyük masanın bir ucunda, üç kişiyiz. Fakat salon kırk kişi dizilmişçesine bütün avizeler ve kollu şamdanlar yanmış, pürnakil donanmış. Nil'in sağındayım; Ahmet solunda. Bana ikisi de Mapa'yı anlatıyor. Dinler görünüyorum; dalgınım.

Nil'in bu sefer cismanî varlığına tekrar kavuştum ama ruhundaki yerimi kaybettiğimi öğeniyorum. Başka kadınlarla da böyle olmuştu; sevişir, uzak düşer, yeniden buluşurduk. Bakardım, o yine kendisidir; lakin başkasına sattığımız bir eve girmişiz gibi yabancılaşmıştır. Yabancılaşan sadece eşyanın cinsi ve yeri midir? Hayır. Asıl yabancılık binanın ruhundaki değişiklikten ileri gelir.

---

1 mütenasip: orantılı

Babamın küçük yalısını eşyasıyla satın alan ve hemen hemen hiçbir şeye dokunmadan içine yerleşen bir Meşrutiyet devri mensubunu ziyaret icap ettiği zaman kapıdan girer girmez yabancılığından yüreğim burkulmuştu. Bu evde benim ve sevdiklerimin sesi eksilmişti.

İşte, devrini ikmal etmiş eski maşukalarımızda[1] da böyle olur: Sesimizin aksini duymayız. Aşk, gönülde bir telin billur tanini çınladıkça sürüp giden ahenktir. O tel bazen birdenbire kopar, yahut tedricen sağırlaşır; bazen de gevşer, pörsür, sesini kısar. Tekrar kurulduğu ve çınladığı zaman şüphesiz bu nağme daha tatlı, daha tesirlidir. Fakat Nil öyle bir ümit vaat etmiyor.

"Ama niçin konağa çağırdı? Neden Mapa'ya davet ediyor? Neden bana güzelliğinin ihtişamını gösteriyor?" diye kendi kendime soruyorum. Aklıma lehimde tefsir olunacak ihtimaller gelmiyor değil. Lakin haniya gözlerinde gökyakut renk? Ne o var, ne de çekingen bir hal! Karşılaşmaktan korkmadı; karşılaşınca da zaaf göstermedi. Demek ki gönlündeki aşk teli taninini kesmiş! Belki bir başkası için çınlıyor.

Kimdir o? Kocası olamaz. Bir başka erkek var! Muhakkak var!

İşine karışmayacağım; tek taraflı sevdayı kabul ettim; fakat bu adamı öğrenmek istiyorum. Nil birini seviyor, kıskanmadıktan başka şimdi öyle feragatle âşığım ki, iki sevdalıya yardıma hazırım. Sevgim yepyeni bir safhaya girdi.

Kadehim çabucak boşaldıkça metrdotel hemen şarap dolduruyor, içiyorum. Yine kendimle konuşuyorum: "Evet,

---

1 maşuka: sevilen kadın, sevgili

Nil'in sevmesi ve sevilmesi hakkıdır. Kim bilir nasıl güzel, hırslı, coşkun sevişiyorlardır. Kemalini bulmuş vücudunu, tecrübelerin neticesi tam bir ustalıkla ne latif kullanıyordur!"

Düşüncelerimin sapıklaştığını, bir tereddiye[1] doğru kaydığını fark etmiyor muyum? Sevgilimin bir başkasıyla sevişiştiğini tahayyül etmekten acı bir haz duymaktayım. Münasebetsiz şey... lakin bu, böyle işte! Bereket size kendimi ahlak numunesi olarak göstermemiştim. Nadir adam benim kadar açık sözlü olabilir.

Zaten kimim? Ne politik, ne artistik bir şöhrete sahibim. Öldüğüm zaman ismim ve resmim basılmayacak. Yüzlerce şatafatsız maceradan sonra dünyanın bir tarafında, zevk ve şehvet düşkünü kibar kılıklı bir serseri, serseriliğe de kadına da doymamış halde kıvrılıp gidecek.

Dünya ve dünya nimetleri yalnız cihangirlere değil, bir maceraya da az gelir. Birkaçı istisna edilirse cihangir veya diktatör, siyasi ve içtimai buhranların başımıza çıkardığı bir maceracıdan başka nedir? Mesela şu hasta Hitler. Şu Epikürüyen Mussolini? Vesaireler, vesaireler?

Ayıp sayılan yahut sayılmayan, itiraf edilen veya edilmeyen zevklere düşkün dejenereler ve azgın Epikürüyenler! Her şeyin, her hissin, her hırsın oburları!

Ben de oburcasına hem yiyorum, hem içiyorum, hem de Nil'e kanmaya çalışıyorum. Ne kadar pervasız... kocasının yanında ve onun anladığı lisanda:

"Pek iyi arkadaşlık etmiştik," diyor, "nasıl da bir darılır, bir barışır, yenişirdik. Hoştu, doğrusu... hele benim yalanlarıma öfkelenmeleri? Dayım kavgacıdır."

---

1 tereddi: soysuzlaşma

Ahmet'e dönüyor ve çok uzakta durmalarına rağmen uşaklara işittirmemek için sesini alçaltarak diyor ki:

"Ne yaptı bana, bir akşamüstü, evde kimse yokken, biliyor musunuz, söylemiş miydim? Dövdü! Ama hak etmiştim. O gün okuduğum Mata-Hari'ye ait münasebetsiz bir kitaptan fikir alarak kendimin şarka casusluk için gönderildiğimi söylemiştim."

Melik Ahmet gülümsüyor ve:

"Anlatmıştınız" diyor. Hiçbir şeyi gizlememiş; belki birbirimizin odasında yattıklarımızı bile... Böyle kadın nerede görülmüştür?

Hepimiz gülüşüyoruz. Yalancılığı bırakmamış. Galiba hiçbir huyundan vazgeçmemiş. Değişiklik ruhunda değil, bünyesinde. Ahmet'i, bu derece terbiye ve ananesine aykırı sohbetlere, hele mazisinin hoppalıklarını sükûnetle karşılamaya nasıl alıştırmış?

Evet, Nil, zekâsı itibariyle harika olmakta devam ediyor.

Vücutça da –söylediğim gibi– öyle bir gelişmeye ermiş ki her şeyden önce cismanî bir saltanat kurmuş; o vücudun doğrudan doğruya maddi arzuyu kamçılayan tarafı yok. Eskiden kıvracık, çok cici, henüz çizgi veya oya, pek enfes bir kızdı. Ama kızdı... o kadar! Çocuk oyununa benzeyen hoş ve masum bir aşkla sevilebilirdi; bununla iktifa[1] az çok mümkündü.

Şimdi imkânı yok.

Hemen hemen aynı hatları muhafaza ederek acayip surette değişmiş. Erkeğe korkunç surette maddiyatını düşündürtüyor ve aratıyor.

---

1 iktifa: yetinme

Belki bunu milyonlar harcanmış kıyafet ve dekor da arttırıyor. Eğer lüksün ifratı insan kütlelerini isyan ve yağmaya sevk etmiyorsa bu, yalnız kanunun kuvvetinden değildir; şöhretle karışmış debdebenin ruhları esir eden şehvetli cazibesindendir. Krallara ve kraliçelere, diktatörlerle cihangirlere, sinema yıldızlarıyla büyük kokotlara uzaktan âşık, her emrini yerine getirmeye hazır küçük halk tabakaları onlardan ziyade yaşadıkları lüks hayata tutkundurlar.

"Mapa'ya gelmelisiniz," diyor, "size geniş arazi ayırırız; tik direkleri üstüne bambu dallarından kurulmuş, damı palmiye örtülü kocaman bir saray yaptırırız. Bu bambudan yapılmış bastonlar Londra mağazalarında üç sterlin! Pek isterseniz Endonezya dansözlerini çağırıp oynatacağız. Bir 'harem' daireniz de olur. Beraber ava çıkarız. Adanın son yaşlı panterini ben vurdum, neslini tükettim ama orada bomteng denilen yabani öküz, yabankeçisi, geyik de var, bambaşka bir geyik, 'sansar' cinsinden..."

Tebessüm edemeden dinliyorum.

"Gelmelisiniz ki... size büyük şehirlerin, şu Kalküta gibi mamurluğu içinde sefil, otelleri eksantrik giyinmiş, kirli zevkler peşinde koşan kadın artıklarıyla ve kulüpleri lady tavrı almış fisküfucur kumkuması müstemleke memuru kızlarıyla dolu bozuk havası lazım. Değil mi ama? Doğru söylemiyor muyum?"

"Çok doğru Nil! Çok doğru söylüyorsunuz."

Kocasına dedi ki:

"Dayım da beni sizin gibi Nil diye çağırır. Nil güzel ama şimdiki halime pek uymuyor; fazla ince, hafif, çocuksu kalı-

yor. Bereket tebaam için Sultane Nilgün'üm! Sultanlıktan Sultaneliğe geçtim!"

Gülüyor. Öyle gülüyor ki Mapa Kraliçesi oluşunu da bir operetteki rolü icabı imişçesine ciddiye almıyor; oyun sanki devam ediyor.

Ertesi sabah acı acı uyandım.

Acı uyanışlara epeyce alışmış olmakla beraber bu seferki bana hepsinden zehirli geldi: İki sene iki ay hasretini çektiğim, izini arayıp bulamadığım, nihayet karşılaştığım Nilgün, benim çılgıncasına hatıralarına bağlandığım aşkımızı hayatın oldukça tuhaf, mühimsemeye değmez safhalarından biri sayıyor.

Kısacası ben de Torino Hastanesi'nde tanışıp seviştikleri Sadi Sumerer nevinden, hatta mektupları bile gayri mevcut bir genç kız çağı flörtü olmuşum. Nasıl ondan bahsederken bana:

"Çocukluk..." dediyse Melik Ahmet'e hakkımda aynı şeyi samimiyetle söyleyebilir. Zaten Sadi'ye de bana yaptığı ölçüde müsamahalı[1] davrandığı, yani kendisini öptürüp koklattığı, daha ilerisine varmadığı anlaşılmamış mıydı?

Eğer Seylan'daki vaatlerimi tutsaydım acaba ahdimizi bozacak ve başını alıp gidecek Nilgün olmayacak mıydı?

Dün geceyi evvela konakta, sonra Mapacahit hükümdarları şerefine tertip edilmiş hususi bir suarede beraber geçirdik. Onunla dans ettim; hatta bir aralık baş başa bir köşede oturduk. Dilbeste ile Tayfur'un evlenmelerini komikleştirerek anlattı. Bilmem dikkat ettiniz mi? Lisan icabı, beraberce

1 müsamaha: hoşgörü

İngilizce konuştuğumuz zaman birbirimizle "sizli bizli" yiz; Türkçemizde "senli benli" sordum:

"Ya seninki nasıl oldu?"

"Ben turnayı gözünden vurdum," dedi. "Yirmi ada" kraliçesiyim. Kocam İsa gibi bir insan... öyle öbürlerinin buldukları gibi baba, amca, akraba eline bakmıyor. Sonra çok medeni hilkatte... ne pan çiğniyor, ne de gözü başka kadında. Hem gördün ya: Enerjik bir delikanlı... bozuk merakları da yok, gayet normal."

"Seviyor musun?"

"Kimseyi sevemeyeceğimi öğrendim artık... Ahmet'ten hazzediyorum; uzak kalınca arıyorum; yeter bu kadarı... benim sevmem bu işte! Seni de öyle sevmiştim... birkaç ay! Hem bir şey söyleyeyim mi? Maziyi hatırlatmakla beni hassas hale getireceğini sanma! Akşamdan beri kendimce denemeler yaptım; tutmuyor. Ama bu, senden hoşlanmadığım manasına gelmez; beraber bulunmaktan yine zevk alıyorum; daima alacağım. 'Arkadaş, dost gibi' demeyeceğim; roman yazmıyoruz, piyes cümleleriyle de konuşmuyorum. Senin olamadığıma ara sıra üzülür gibi bir şeyler duymamış değilim, yine de duyabilirim, çarçabuk gelip geçecek duygular! Zaten, artık bilmiş, öğrenmiş, inanmış olman lazım: Hoppa, delişmen, şu, bu, ne sıfat verirsen ver, Nil iradesine hâkimdir. Bitti mi bu bahis?"

"Bitti."

"Öyleyse kalkayım, biraz başkalarıyla meşgul olayım. Hepsi iltifatımı bekliyor. Keşke şu suareye gelmeseydik de sana evde piyano çalsaydım. Hani sevdiğin şarkıyı...

Ümitlerim hep kırıldı, artık yârim gelmeyecek...

Evet, onu... hoş gelse de neye yarar? Ahmet'e 'Turnam! Turnam'ı dinletirdim; tuhafına giderdi; inci dişlerini göstererek gülerdi. Ne tatlıdır, gülüşü!"

Mapa Melikesi Nilgün hazretleri küçük bir baş hareketiyle ve bir tebessümle ayrılırken ben arkasından bakmaya cesaret edemiyorum. Endamının ve yürüyüşünün güzelliğini seyre takatim yok.

Çıplak sırtının ortasına bir hançer atmak arzusu veren bir güzellik!

Aynı suarede bir daha buluştuk, ayakta, geçerken... Bu defa –yanında başkaları vardı, ben de bir kadın grubu arasındaydım– İngilizce konuştu:

"Görüyorum ki sıkılmıyorsunuz. Mapa'ya gelecek misiniz? Gelmezsiniz. Yarın Sultan sizi otelinizde arayacak: ikindi üstü... bulabilir mi? Bazı sebeplerle garden partiden vazgeçildi."

"Otelde bekleyeceğim."

Mapa Melikesi olmak onun onurunu yükseltmiyor, kırıyor. Hatta dikkat etmiştim, yine de ediyorum: Yeni unvanlar alan bizim prenseslerimize –hanedanın bütün kusurlarına rağmen– o unvanları kendi öz "sultan"lıkları yanında ne kadar küçük kalıyor!

Rahata ve saadete değilse de refaha ermelerine memnunum. Lakin keşke bu refahı Türk Sultanı olarak, kalarak muhafaza edebilselerdi! Nil'e dün gece baktıkça ne prenses, ne melike, hatta belki de ne imparatoriçe, hepsinden daha yakışan unvanın "Sultan" olduğuna inanıyorum.

"Nilgün Sultan! Nilgün Sultan!"

Tekrarladıkça turunç koklar, portakal suyu içer gibi vücuduma serinlik, ferahlık yayılıyor. Kan verilen bir yaralı imişçesine cismime can geliyor.

Nil, hele dün geceki Nil, meclise öyle bir şan, şeref, ziynet, fer-ü tab[1] katan bir "Nilgün Sultan" idi ki, memleketimin kaçgöç kalktıktan sonraki inkılap devresinde onu, onun gibi güzel sultanları aramızda görmemek, yabancı ülkelere ve sosyetelere mal etmek bana bir mahrumiyet tesiri yaptı. Diyorum ki:

"Peki, anladık. Hanedana mensup erkeklerin bir taht ve taç iddiaları olabilir. Kadının ve kadından gelen erkeğin politik rolü nedir?" Fransız Cumhuriyeti, haris ve softa siyasetçi İmparatoriçe Eugénie'yi, hem de aslen İspanyol olmasına rağmen yurttaş saymış, benimsediği ve istemeyerek zarar verdiği topraklarda yaşayıp ölmesine göz yummak olgunluğunu göstermişti.

İşte, sabahleyin bir fikirden ötekine atlayarak, kâh hazin, kâh acayip şeyler düşünerek odamda dolaşıyorum. Zehir doluyum. Nil'i hiç görmemek ve eski hayalini diyar diyar taşımakta devam etmek daha zevkli, daha içli bir şey olacakmış. Öyle realistçe konuştu ki hakikatin sopası hülya kanatlarımı kırdı; artık uçamayacağım ve Nil'in ayrılıklara mukavemet eden[2] bir sevgi ile bana daima bağlı kalacağını, karşılaşınca da kucağıma atılacağını umarak teselli bulamayacağım.

Zülma'lar ve Zet'lerle düşüp kalkarken Nil'in aşkıyla övünüyor, bu aşkın ne hal etsem günahlarımdan temizleyen

---

1 fer-ü tab: ışık ve parlaklık

2 mukavemet etmek: karşı koymak, direnmek

rahim ve gafur himayesine sığınarak kendimi temiz ve yaşamaya layık sayıyordum.

Bir şey bekliyordum. Şimdi bekleyeceğim kalmadı. Onun sözünü tekrar ediyorum: "Nil iradesine hâkimdir. Bitti mi bu bahis?"

"Bitti, canım Nil, bitti! Yine dün gece, başka bir âşığın olduğuna hükmetmiştim; başka birini sevmen bile bir ümit ve bir zevkti. Hayır. Ne öyle birini, ne beni, ne kocanı seviyorsun; aşk için kaybedilmiş bir ilahesin. Hem de asıl ilaheye tam benzediğin çağda!"

Suareden beraber çıkmıştık. Kocasını demokratlaştırmış: Ne şoför, ne muhafız, otomobilini debdebesizce Melik Ahmet kullandı; sonra, beni otele bırakınca arabanın arka tarafında, yanıma oturan karısı kendiliğinden onun bulunduğu yere geçti. Yollarına baktım: Ballyganj tarafına değil, baş başa bir gezinti yapmaya gidiyorlar.

Ahmak gibi kaldırım üstünde duruyorum. Otomobil yükümden kurtulmuşçasına bir uçuyor ki! Gezecekler, dönecekler, Nil –tıpkı bungalovdaki gibi– duşun altına girecek; harp sonu modasına inat, kestirmediği saçlarına havlusunu sarık gibi dolayacak, gelip kocasının dizine oturacak, kim bilir ne diyecek? Bir yalan mı söyleyecek, bir hakikat mi ifşa edecek? Bilinmez. Belki de benden bahsedecek; diyecek ki:

"Nasıldı dayım? Güzel adam değil mi? Ama bir şeyler olmuş zavallıya... bönleşmiş gibi göründü bana!"

Doğru... bönleştim. İkisinin yan yana oturdukları otomobil gidip te tretuvar kenarındaki halimi, takındığım suratı görseydi "bön" kelimesini kâfi bulmazdı; humk-u bela-

hatin[1] mücessem[2] timsali idim. Otele, kumar dönüşü varını yoğunu kaybetmiş, intihar vasıtası seçecek bir adam çehresiyle girdim.

Mapa'ya gidemem!

Kayıtsızlaşmış Nil'e tahammül edemem. Kayıtsızlaşmış ve aldığı unvandan ziyade güzelliği ile saltanatlaşmış, güzelliğin ilk basamağında iken şimdi tahtına oturmuş, tacını giymiş Melike Nilgün'e!

Yanında yalancı dayısı olarak mı ömür süreceğim? Bu, idbara[3] düşmenin aşkta en sünepe şeklidir. Bari Nil bir başkasını ümitsizce sevse ona dert ortaklığı ederdim. Öyle bir dert ortaklığı kendi derdimi de dinlendirmeye yarardı. Yahut manalı bir aşka düşseydi elimden geleni yapar, buluşmalarını kolaylaştırmaya çabalardım. Bu acayip feragati, hizmeti anlamayanlar hayatlarında sevgi nedir, ancak kenarından geçmiş, aşka "refractaire"[4] insanlardır; öylelerinin kalpleri porselen, bakalit ve tahta nevinden elektrik cereyanı geçirmez bir maddedendir. Bana sövmeleri bile mümkündür; söylediğimi anlayamazlar, kızarlar.

Softa, zaten dinleri de böyle anlar. Aşk softalarına vaizlik veya müderrislik etmiyorum.

İkindi üzeri Melik Ahmet gelecek. Ne konuşacak? Karısının teşvikiyle, bir iş mi teklif edecek? Aşkını geri alan Nil'in, bir aralık gönlünü oyaladığıma mükâfat, enam[5] ve ihsanına mı nail olacağım?

---

1 humk-u belahat: ahmaklık ve aptallık
2 mücessem: cisimleşmiş, somut
3 idbar: talihsizlik
4 refractaire (Fr.): boyun eğmeyen, karşı gelen
5 enam: varlıklar

Tutunulur vaziyette değilim. Arabamı çekmeliyim.

Fakat bu sefer bildiğim Nilgün'den başka bir Nilgün'e âşık olduğuma şüphe yok. Yeni Nil'in aşkı eskisinden hırslı... dalgakıranların ve su bentlerinin de engel teşkil edemeyeceği coşkun, kudurmuş bir kuvvetle yüreğimi dövüyor, parçalıyor.

Zira sevgim iki sene evvelki gibi sadece şuhluğuna, sevimliliğine, şeytanlığına, bunlara yakışan ince hatlı yüzüne ve endamına, çocuksu ruhuna çevrilmemiş. Haşmet kesbetmiş vücuduna ve çelikleşmiş iradesine hâkim olmak, mukavemetini kırarak onu herhangi bir kadına benzemiş görmek, harp ganimeti gibi saçlarından yakalayarak sürüp götürmek istiyorum. Çektiklerime mükâfat diye istiyorum ve düşmanım imişçesine seviyorum.

Saat dörtte, otelin holünde dolaşarak Melik Ahmet'i beklemekteyim.

Uşaklar koşuştular ve bir lady'nin, dışarda, arabasında beni aradığını, çağırdığını telaşla haber verdiler. Telaştan anladım ki bu lady'nin otomobili büyük markadır ve kendisi de çok güzeldir.

Gelen Nil olacak...

Evet, Nil idi, yerinden kımıldamadı ve şoförün açtığı kapıdan, yaptığı sürprize memnun, gülümseyerek dedi ki:

"Bin, atla, yanıma gel!"

İçerdeyim, nedense kendisinden uzak ve oldukça dik, eğreti oturuyorum. Bütün gün zihnimden geçirdiklerimle ciddileşmiş, yabancılaşmışım. Sordu: "Benden ayrıldıktan sonra Hitler ordusunda zabitlik mi ettin?"

"Ne gibi?"

"Kaskatı duruyorsun. Kendimi S. S. şefiyle Gestapo merkezine sevk edilen bir Nazi düşmanı sanıyorum. Yumuşa biraz!"

Arkama dayandım.

"Hah şöyle. Uzaklara doğru gideceğiz, Dumdum tarafına..."

"Peki ama Melik Ahmet benimle gezeceğini biliyor mu? Canını sıkacak bir şey yapmayalım?"

"Birbirimizden gizli kapaklı işimiz yok; saat beşte bizi kulüpte bekleyecek. Hem bırak şimdi bu etiket ve aile muaşereti meselelerini!"

Yüzümü, vücudumu, oturuşumu tetkik ediyor, ben görmemezliğe geliyorum, güya ön taraftan caddeye bakıyorum.

"Yanımda olmaktan memnunsun tabii... istediğin kadar somurtkan dur. Zaten somurtkanlığın da memnuniyetinden! Dün akşamdan beri hep beni düşündün. Eskiden yarı çocuk yerine koyarak hazzediyordun, şimdi kadınlaşmama hayransın!"

"Evet, kadınlaşmışsın; fakat eski Nil'i tercih ettiğimi söyleyeceğim. O, büsbütün başka bir şeydi; ben ona meftundum."

"Evet ama o Nil'i azıcık uzaklaşıverince bir müddet olsun ihmal edebilmiştin. Şimdikini hiç bırakamayacaksın!"

"Bunları konuşacaksan otelime döneyim. Anlıyorum ki beni azaba sokmak için arabana çağırdın. Çektiklerim yeter. İntikam almaya kalkışman bir alakaya delalet ettiği için gururumu okşuyor; lakin kalbim çok yorgun... bir hasta olduğumu unutma."

Sözlerime cevap vereceğine dedi ki:

"Ne güzeldi geçen sene buradan Tayfur'a yazdığın mektup... hani benimle dolu mektup! Kaç defa okudum... okurken ağladığım oldu."

"Nil, rica ederim o bahisleri bırakalım; bırakmazsan ineceğim. Bugünkü vaziyetin kendine birçok eğlenceler ve üzüp hırpalayacağın, gönül avutacağın âşıklar bulmana daha müsait. Kaprislerine göğüs gerecek delikanlılar dolu!"

"Zet nasıl bir kadındı?"

Susuyorum.

"Ya öteki? Zülma? Pek alımlı imiş bu... çok orijinal giyinirmiş."

"Peşimde hafiyeler dolaştırmışsın, demek?

"Endonezya güzeli Atiye bana hepsinden hoş göründü."

"İstihbarat teşkilatını Tayfur mu idare ediyordu?"

"Evet. O bizim kocaman devletin "gizli büro" şefidir. Gestapo ve Gepeu'yu örnek aldı!"

Birdenbire doğruldum; hudutsuz bir sevinç içinde dedim ki:

"Peki ama Nil, sen beni hâlâ seviyorsun! Muhakkak seviyorsun! Birbirimizi daima artan bir aşkla seviyoruz."

Yüzüne baktım. Keten eldivenleriyle bu yüzü örttü; benden saklıyor. Belki de gökyakutlaşan rengini göstermemek için saklıyor. Tekrarlıyorum:

"Seviyorsun! Seviyorsun! Bir kelime söyle! İnadını kır, itiraf et! Seviyorsun!"

Susuyor.

Az sonra ellerini indirdi; pencereden kırlara bakıyor. Yanıma, koltuğun üstüne rastlayan elini şoföre göstermeden

usulcacık, yerinden kaldırarak avcuma aldım. Keten eldiven ıslaktı; Nil'in gözyaşlarıyla ıslanmıştı!

O anda bir arzu duydum: Arka cebimde taşıdığım küçük otomatiğimi almak ve şakağıma bir kurşun sıkmak...

Hiç kimse bundan daha mesut intihar edemezdi.

Gezintimizin geri kalan kısmında ikimiz de konuşmadık; ikimiz de latif, rahat ettirici bir dalgınlık içinde aldıkları ilaçla yarın baş ağrısı dinmişlerin hoş sersemliğini geçiriyoruz.

Kulübe yaklaşırken Nil, ancak birkaç defa duyduğum içli, hazin sesiyle dedi ki:

"Seni artık Mapa'ya çağırmayacağım."

"Anlıyorum," dedim, "zaten ben de gelmeyeceğim. Kendimi yıllarca, ömrümün sonuna kadar sürükleyecek kuvveti tekrar buldum."

Ruhunun, neşeli olmak için silkindiğini hissediyorum; gülümsemeye çalışıyor; hoppa, şakacı Nilgün'e dönmeye çabalıyor. Diyor ki:

"Yeni Atiye'lerle, Zülma'lar ve Zet'lerle beni yaşamakta devam et; kim bilir, belki bir gün..."

"Hiçbir şey vaat etme, ümit verme. Bu serseri, ümitsiz olarak seni sevmeye alıştı. Her birimiz kendi yolumuzda gideceğiz; ayrı yollara!"

Arabadan iniyoruz. Deminkinden hafif bir sesle şunu dedi: "Evet, ayrı yollara..."

İkimiz de çehremizdeki güzel hüznü sildik; muhitin icap ettirdiği hissizlik, yukarıdan alma ve kendini ağır satma maskesini takınarak kulübe girdik.

Melik Ahmet'e, çay masasında cevap verdim:

"Lütufkârlığınıza çok müteşekkirim. Fakat ben, kendi memleketini ve beş kıtayı dar bulmuş, hiçbir yerde eğlenir gibi görünerek gönlünü avutamamış, hiçbir işi elinden gelmesine rağmen benimseyememiş bir adamım."

"Misafirimiz olarak bir müddet kalmak için beraber geliniz."

"Günün birinde ve beklemediğiniz bir zamanda belki karşınıza çıkarım. Şu sırada Bombay'da bulunmam lazım. Belki Japonya'ya gideceğim. Benimki belli olmaz."

"Doğruca Japonya'ya gitmiş olsaydınız bizim bineceğimiz vapurda Singapur'a kadar beraber bulunurduk."

Melike, kanaatsizce tasdik etti. Dedim ki:

"Nezaketinizin minnettarıyım. Lakin henüz karar almış değilim. Sizi ve Sultanı mesut gördüğüme seviniyorum. Nil'i buhranlı bir devrinde çocuk oyalar gibi birtakım oyunlarla meşgul etmiş, avutmuştum. Şimdi emin ellerdedir ve layık olduğu mevkide... Sevincim buradan geliyor."

Ahmet, artık ısrar etmedi, gözlerindeki hem hayret, hem takdir, hem teşekkür, üç hissin birleşmiş ışığı şefkatli bir nurla son istihalesini[1] buldu:

"Daima dostunuzum," dedi, "dostluğumu ispat etmek fırsatını bana vermediğinize müteessirim."

Ellerimi sıktı. Ben de o zaman dedim ki:

"Politikacı değilim. Fakat dikkatinizi mühim bir noktaya celbedecek kadar kulağı delik bir adamım. Ufukta ikinci bir dünya harbi beliriyor. Endonezya Japon tehdidi altındadır, istilaya maruzdur; Hindistan bile..."

---

1 istihale: değişim, başkalaşım

"İngiliz donanmasını, zaptı imkânsız Singapur üssünü, Amerikan kudretini hesaba katmak lazım."

"Katmama rağmen size ihtiyatlı davranmanızı ve öyle bir felakete uğranıldığı taktirde epeyce uzun sürecek bir muhacirlik hayatı geçireceğinizi düşünerek şimdiden tedbir almanızı tavsiye etmekliğime müsaade buyurunuz."

Nil beni ehemmiyet vererek dinliyor. Fikrimi doğru bulduğunu ve ağırbaşlılığımı beğendiğini gözlerinde okuyorum. Sevgi yalnız cismanî tarafa meftunlukla iktifa edemez; fıtri[1] ve kısbi[2] hünerlere karşı da bir beğenme ihtiyacı duyurur. Sadece fizik bir tutkunluk yoktur; sevdiklerimizde az çok fikir meziyetleri yahut kabiliyetler ararız; şayet yoksa icat ederiz. Bir kadın, şoförüne âşık olsa, onun arabayı en iyi idare ettiğine ve bir erkek hizmetçisini sevse ondan daha iyi kimsenin çamaşır ütüleyemeyeceğine inanır.

Nilgün de beni mükemmel bir sergüzeştçi olarak görüyor, o tarafıma hayranlık duyuyordu. Şimdi politika meselelerindeki görüşümün fevkaladeliğini keşfetmekten memnun.

Melik Ahmet'i de bir düşünce aldı; zannederim ki sözlerimi yabana atmayacak. Peki, bana o kanaati veren neydi? Bilmiyorum; bilmeden bir kehanette bulunduğumu 1942 yılında, Japon kuvvetlerinin göz kapayıp açıncaya kadar Singapur'u düşürüvermeleri ve Endonezya'yı kolayca elde etmeleriyle anladım.

Melik ile Melike akşam yemeğine Hollanda Başkonsolosuna davetli olduklarından benden istemeye istemeye ayrıldılar. Nil, kapıda, kocasının işiteceği sesle İngilizce dedi ki:

1 fıtri: yaradılıştan gelen
2 kısbi: kazanılmış, sonradan edinilmiş

"Yarın, yine dörtte sizi gelip alabilir miyim? Bir gezinti daha yaparız; sonra bize gideriz. Kalküta'da iki akşamımız kaldı."

Sözleştik.

Ertesi gün saat ona doğru, Binbaşı Mac Clellan ismi altında gezen adama telefon edeceğim; Japonya'ya gitmeye hazır olduğumu bildireceğim.

Büyük ve tehlikeli bir sergüzeşte atılmak ihtiyacındayım. Hindistan ve Endonezya dar geliyor. Yeni ve yüklü avantürü bana ancak Mac Clellan temin edebilir.

Bizim karakterimizi zahiri[1] hayatımıza bakarak tahlil yanlıştır. Kendiliğinden kucağa düşmeye hazır, erkek arayıcısı kadınlarla ömür süren erkekleri, evli ve evine bağlı kadınları baştan çıkarıp aile yuvalarını dağıtmayı meslek ittihaz edenlerden[2] ayırmalıdır. Asıl kötüleri onlardır ve ekseriyet de onlardadır.

Bilmem dikkat ettiniz mi? Ben önce Nil'e, sonra Atiye'ye birer genç kız olmaları dolayısıyla hürmet gösterdim. Zülma ve Zet öbür kategoriye mensup hür, olgun, zevk düşkünü kadınlardı; birbirimizden farksızdık. Bütün hayatım boyunca hiçbir dostumun karısını kandırmaya çalışmadığımı düşünerek kendimi, halkın ırz düşmanı dediği erkeklere çok üstün buluyorum, beğeniyorum.

Şu dakikada büsbütün beğeniyorum.

Zira önceleri Nilgün ile muaşakamızda sabır ve tahammülün son haddini göstermiştim; şimdi de feragatin azami derecesini gösteriyorum. Bizim gibi sergüzeştçi insanlarda ne

---

1 zahiri: dış görünüşle ilgili, görünüşte

2 ittihaz etmek: kabul etmek

gibi meziyetler bulunduğunu anlamak herkesin kârı değildir. Sefih, serseri, sözünde durmaz, kumarbaz, çapkın, ayyaş, hepsi biziz. Doğrudur da... biz sadece göründüğümüz gibiyiz.

Lakin bir sürü insan vardır ki, kamufle serseri ve sergüzeştçidir. Cemiyeti aldatmak baş hünerleridir; biz daha ziyade kendimizi aldatırız. Cemiyete, cemiyet kaidelerine ve kabuk tarafındaki dış ahlakına ehemmiyet vermediğimizden bunları aldatmaya tenezzül etmeyiz.

Fakat bizden kahramanlık beklenebilir. Ötekiler iki yüzlü, kaypak, rahatlarına düşkün, sadece menfaatine bağlı, en ufak feragat hissi duymayan, daima korkak mahluklardır. Cemiyet pastasının üstünü süsleyen krema! Zaten o pasta kokmuş ördek yumurtasıyla yapılmıştır; kreması ise bakır çalmış zehirli süttendir!

Ben, sevgilim ve âşığım olan Nil'den, sırf dilediği ve eriştiği mevkide tutunabilmesi için, huzurumla[1] bir felakete sürüklenmesin diye kaçıyorum. Hem de muhataralı[2] bir yolla...

Ötekilerden biri aynı fırsatı ele geçirseydi böyle yüksek bir feragat misali verebilir miydi? "Bir Sultan kaçırdım, bir Melike buldum" diye zavallı Nil'in iradesini kırmak vahşiliğiyle avlama ve harcama planları kurardı.

Evet, kendimi beğeniyorum. Şu kaskatılık asrında romantik, içli kalabilmemden gurur duyuyorum. Bu gurur daha ziyade Nil'in beni sevmekte devam edişinden kuvvet alıyor.

Otelin holünde değil, onu dışarda beklemekteyim. Yarın sonuncu günümüz. İçimde, ameliyat masasına yatmak için saat bekleyenlerin korkusu sinmiş derin tevekkülü var.

---

1 huzur: hazır olma, bulunma
2 muhatara: tehlike

Tam dakikasında geldi, "Rolls Royce"un içinde, yanındayım. Hani, Singapur'da, kendisine benzettiğin kauçuk kralının kızı da böyle bir arabada idi. İki sene evvel...

Nil diyor ki:

"Bugün havai konuşalım; sadece yan yana bulunmamızın zevkini duyalım. Dün akşam kulüpte seni her zamankinden daha sevdim, sevdiğimi daha iyi anladım. İşte o kadar... fazla söylemeyeceğim. Ha, bir nokta kaldı: Bütün gece düşündüm; Ahmet'e ihanet edemeyeceğimi de anladım. Seninle bile! Böyle olduktan sonra bir arada bulunmanın Tantal işkencesine benzeyen mitolojik azabını çekmeyelim. Hiç değilse gözümüz görmez."

"Aynı fikirdeyim."

Nilgün yine elime, taşımaktan bir türlü vazgeçemediğim incecik nişan halkasına bakıyor: Mini mini gökyakutları, kendi parmağındaki hiç çıkarmadığına dikkat ettiğim kalın platin halkalı yüzüğün iri gökyakutu yanında birer kırıntı bile değil. Sordu:

"Bunu parmağından hiç çıkarmayacaksın demek?"

"Müsaade et Nil, kalsın. Benim namazım, niyazım, ibadetim, hepsi iki şey: Maddi olan bu halkayı gündüz veya gece öpmek..."

"Öteki."

"O, hayali bir tapınma: Hatırlar mısın, bilmem... haniya bir gece Kandi'de, bugalovun verandasında ay ışığı vuran çıplak omzuna dudaklarımı sürmeme izin vermiştin... omzunu öpmeye devam ediyorum."

"Ağlamamı mı istiyorsun?"

"Gülsen de bunun bir ağlama olduğunu artık anladım."

Nilgün'de bir tereddüt seziyorum. Bir şey söylemek, bir şey yapmak için karar alamıyor. Nihayet dayanamadı: Evvela eldivenini, sonra parmağındaki iri halkalı gökyakut yüzüğü çıkardı; bana uzattı.

"Bak! İyi bak ama! İçine, dışına, her tarafına bak!"

Bakıyorum: Taşın büyüklüğü, lekesizliği, yontma şekli, renginin koyuluğu, kuyumculuğu, hepsi büyük bir kıymet ifade ediyor. Acayipliği de var: Halka düz platin değil; kafes örgü... kafesin aralarından iri taşın azameti altında sezilmeyen bir sıra mini mini gökyakut ışıldıyor.

"Anladın mı?"

"Anlamaz olur muyum Nil! Nilgün'üm! Sultanım! Melikem!"

O iri halkanın platin kafesi benim parmağımda duran alyansın eşini örtmektedir. Nişan yüzüğümüzü Nil de parmağından çıkarmamış; sadece gizlemiş! Halkanın içindeki yazılar da duruyor. İsmimin ilk harfleri: Ö. S. G. ve tarih: 1936...

Ha, galiba size ismimi söylememiştim; söylemesem de olur. Ne işinize yarayacak?

Yüzüğü –şoförün görmesinden çekinerek– öpmeden, okşamadan alelade bir mücevhere bakmışım, beğenmişim gibi geri verdim. İkimiz de vakarımızı bozmuyoruz.

Fakat Nil'in ayaklarına kapanarak hıçkıra hıçkıra ağlayamamanın visaline ermekten daha azaplı bir şey olduğunu şu anda anladım. Heyecanımı, yine şoföre belli etmekten ürktüğüm için bastırıp sesime tabii tonunu vermeye çalışa-

rak dedim ki: "Nil! Galiba asıl şimdi delilik yapıyoruz. Bizden beklenen fedakârlık ve kahramanlık feragat değildir; her şeyi yıkıp çiğneyerek birbirimizin olmaktır. Hemen, derhal bir dakika geçirmeden kaçalım. Hem de şu üstümüzde ne varsa onunla, o halde kaçalım."

"..."

Nil susuyor. Peki, haniya ben öyle şeyler yapmazdım? Evli kadın iğfal etmez, yuva bozmazdım? Hepsi laf! Zaten benim yerimde evliya, peygamber, Rab olsa bu kadarına dayanamaz.

Birbirimiz için, birbirimizin olmak için ölüyoruz; senelerce ölmüşüz. İstiyoruz birbirimizi! Ölesiye istiyoruz. Kim, ne, hangi kuvvet veya skandal korkusu buna mâni olabilir? Üç gün, üç ay, üç sene, belki sürünerek, avuç açarak, fakat sevişerek yaşarız. Sonra?... Adam sen de! Beraberce yattığımız bir otelde, bir han odasında, Çin'de veya Siyam'da ölülerimizi bulurlar. Olmamış şey mi?

"Hesap, kitap yok! Sonunu düşünme yok! Kaçacağız! Mapa Melikeliği de neymiş? Senin asıl istediğin, beklediğin saltanat bu idi... bütün hırçınlıklarının, çılgınlıklarının, bir neşelenip bir hüzne kapılmalarının sebebi yakıcı, yıkıcı bir aşkla sevilememiş olmandı. Nil! Beni dinle: Kaçmamızdan başka çare kalmadı. Değil mi?"

"..."

"Şandernagor yanımızda, kırk dakikalık bir yer... Fransız müstemlekesi. Administratörü Suriye'de yüksek komiserlik memurlarındandı; ahbabımdır; bizi kayırır. Fransızın en çetin huylusu olan müstemlekecisi bile aşkı himaye eder. Hele Bernet, başından bizimkine benzeyen bir vaka geçmiş,

bir Dürzi Emiresiyle kaçmış yaman bir adamdır. Oraya gideriz."

"..."

Boyuna konuşuyorum; lüzumsuz izahat da veriyorum:

"Şandernagor'da bulundum. Bu isim 'Sandal ağacı şehri' manasına gelen bir kelimenin frenkleştirilmişidir. Küçük bir yer... nah, şuracıkta... Hotel de Paris'ye ineriz. Kalküta'da sevişemeyenler bu otele sığınırlar. Sonra büsbütün bulamayacakları bir tarafa, hatta icap ederse Filipin veya Havai Adalarına kaçarız."

Nil, oynayacağı bir sıcak iklim senaryosu imişçesine sözlerimi dikkatle, hayalini işleterek dinliyor. Gözlerinde haz var: Uzun, yarı örtülü kirpikleri bu gözleri bir palmiye altına rastlamış okyanus plajlarının ela rengini andıran benekli, muare kumaş gibi gezili ve ışıldak kumsalını gölgeliyor.

Nilgün büsbütün benim olacak. O kirpikleriyle, gözleriyle, göğsüyle, rayihasıyla, teri ve balı ile!

İlk rastladığımız bir içkili yerin önünde arabayı – Nil'den rica ederek, onun emriyle– durdurdum. Alkol ihtiyacı duyuyorum.

"Şimdi..." dedim ve içeri girerek birbiri üzerine iki kadeh sek viski içtim, hemen dışarıya fırladım. Zira Nilgün'ü bir dakika bile bırakmaktan korkuyorum. Arabayı şehre doğru çevrilmiş görünce sordum:

"Kararın?"

"..."

"Kararın nedir?"

"Hele gir, otur, söyleyeceğim. Korkma, öfkelenme... ilk gününden senindim; daima böyle kalacağım."

Binmiyorum; kapıda, ayakta duruyorum. Dedim ki:

"Hülya âleminde mi yine? İki buçuk seneden beri olduğu gibi mi?"

"Gel yanıma! Yoksa giderim. Bir daha telefonda bile sesimi işitemezsin. Yüzüğünü bana uğur getirdi diye taşımam ihtimali yok mu? Onu parmağıma taktıktan sonra şu zengin ve Sultan unvanlı mükemmel izdivacı temin etmedim mi?"

Arabaya girdim; sönmüş haldeyim.

"Sana," dedi, "bu gece düşünmeni tavsiye edeceğim. Mamafih istediğin deliliği yapmam mümkün. İki sene içinde o deliliği hayalimden az mı geçirdim?"

Durdu, yüzüme baktı, ilave etti:

"Yarın, eminim başka türlü konuşacaksın."

Konağın kapısında ona dedim ki:

"Ben girmeyeyim. Kocanla karşı karşıya gelmekten sıkılacağım; sonra çok düşünceli durmakla meclisi sıkacağım. Hem senin de belki yalnız kalmaya ihtiyacın olacak."

"Kararlarımın en müthişini alırken bile hayatım tabii görünmesine devam etti. Sendeki hal tereddüt alametidir. Şimdiden şaşaladım. Fakat karışmam. İster git, ister gir."

Tereddüt mü? Nil'in ukala olduğu zaman vardır. Hangi tereddüt? Beraberce yürüyoruz; muhteşem divanhaneyi, koridorları geçiyoruz; küçük salondayız. Melik Ahmet bizi karşılıyor; mütebessimiz; konuşuyoruz. İçimden:

"Deminki bir buhrandı," diyorum, "kiminle, nereye kaçıyorum? Benimle gelecek kim?"

Bu sabah onda Mac Clellan'ın numarasına telefon etmiştim. Yarın aynı saatte beni arayacaklarını, otelde bulunmamı söylemişlerdi. Japonya'ya gideceğim.

Bana –kararını vermişlerde görülen– bir talakat, bir cerbeze[1] gelmişti. Neşeden taşıyordum; mütemadiyen konuşuyorum. Sözlerimden zekâ, örs üzerinde dövülen kızgın bir demirden çekiç indikçe yayılan kıvılcımlar gibi etrafa her darbede demet demet, yıldız yıldız fışkırıyor. O halde ki Melik Ahmet, şu kırklık adamın bu kadar vücut ve zekâ dinci olduğuna şaşıyor. Gençleri en çok şaşırtan olgun yaşlı sandığı ve kendinden düşkün farz ettiği erkekteki bu, kadını hayran bırakan dinçliktir. Genç, kendi çağındakilerden fazla o geçkinleri kıskanır. Hiçe saymaya çalışarak, muvaffak olamayarak!

Vücutça daha dincim. Hissediyorum: Bütün adalelerim çelik... aynı zamanda esnek! Mükemmel, yaman bir aşk erkeğiyim. En aşağı on beş sene, belki daha fazla, öyle kalacağım! Muhakkak kalacağım! Nilgün için kalmaklığım lazım!

Elbisesini değiştirip gelen Mata Hari'mi Fransızların "verve" dedikleri coşkun kariha[2] genişliğime ve talakat feyzime karşı üzüntülü gördüm. Anormal mi buluyor?

Bana da bir şüphe düştü.

Kafamdan ve kafamdan ziyade gönlümden ara sıra bir şeyler geçiyor. Galiba bunları dinlememek, duymamak için konuşuyorum; seslerini boğmak, bastırmak için durmamacasına gevezelik ediyorum. Hatta hilekârlığa da sapıyorum. Mahsus, Nil'in yanında Zülma'yı, Zet'i vesaireleri komikleştirerek anlatıyorum. Ahmet, karısıyla aramda kıskançlığı tahrik edici bir münasebet bulunmadığına inansın diye!

---

1 cerbeze: beceriklilik, kurnazlık

2 kariha: düşünce gücü

Kalkıyorum, dolaşıyorum; vücudumun dinçliğini, ne kadar hareketli, pür sıhhat adam olduğumu teşhir fırsatını da kaçırmıyorum. Hakikaten bir acayipliğim var ama değişmek istemekle beraber normal hale gelemiyorum ki!

Nihayet bir durgunluk çöktü; şimdi de ağzımı bıçak açmıyor. Nil böyle bir adamla mı kaçacak, bir taht ve bir taç bırakarak? Farkına vardırmadığımı sanarak bir aralık ona dikkatle baktım: Şimdiden feragate başlamışçasına parmağındaki yüzükten başka üzerinde tek mücevher yok. Nihayet benimle gitmeye razı olacağını anlatıyor, sarih bir cevap vermemişti ama büsbütün de reddetmemişti.

Üç beş frank bulamadığı müşkül günler geçirdiğini kendisi söylememiş miydi? Bombay'a servet ve sâmân içinde mi çıkmıştı? Ancak iki senedir refah nedir biliyor. Hem bizim zengin olmayacağımız ne malum? Olacağım! Durgunluğumu izah için bir bahane buldum:

"Azıcık başım ağrıyor."

Nil bahçeye çıkıp dolaşmamı tavsiye etti. Melik Ahmet, bir tane kaşe[1] Faivre alırsam iyi geleceğini söyledi; getirtti.

Parktayım. Etrafını ormanlar, nehirler, sazlıklar çevirmiş olan muazzam Kalküta'yı süt mavisi bir akşam sisi kaplıyor. Öyle bir sis ancak bu şehirde görülür. Ölülerin yakıldığı ve mukaddes timsahlı mukaddes nehire mütemadiyen çiçekler atıldığı şehirde! Ganj ayaklarından akan kızıl renkli sularla şahrem şahrem yarılmış batak körfeze neden "Elmas Körfezi, Diamond Harbour" demişler? Acaba, bazı kere sedef rengi alan bu sisten yahut güneşin doğma ve batma

1 kaşe: toz ilaçların içine konulduğu yutulmaya uygun küçük kap

saatlerinde bulanık denizin üstüne bir sırça parlaklığı gelmesinden mi?

Ah, Seylan ah! Senin sisinde yağmur yemiş çuval ve ızgarası yapılan ölü kokusu yoktu; "devayı misk" kokardın. Yeni İstanbul çocuğu o isimdeki helvayı artık bilmiyordur. Daha neleri bilmiyor?

En mühim karar arifesinde bakınız düşündüklerime! İnsan böyle düşünür. Eminim ki Napoleon, Waterloo hezimetinde olduğu kadar Marengo zaferi sırasında da aklından yaşadığı an ile hiç münasebeti bulunmayan şeyler geçirmiştir.

Yarını düşünmek istemiyorum; mükellef binayı seyrediyorum: Hava kararır gibi olduğundan konak pencere pencere ışıklanıyor; az sonra her taraf ışık kesildi.

Düşünmeyeyim diyorum ama Nil'imi, kendisine yakışan ve haşmetini çerçeveleyen bu refah dekorundan çekip almaya hakkım var mı?

Yok!

Nilgün'ü tekrar kaybetmek korkusu ile titredim. Manevi bir titreme değil: Üşüyorum, vücudumun soğuduğunu duyuyorum, dişlerim birbirine vuruyor. Basbayağı bir titreme bu... nasıl ayrılacağım ondan? Beni o derece sevdiğini bilerek, kendim de aşkıyla yanarak, göğsüme başını koymaya hazırken?

Titreme devam ediyor. İçeriye dönecek hâlde değilim; sarsılıyorum; zıngırdıyorum; sırtımdan anaforlar akıp geçiyor. Şu dakikada her şeyden fazla ana bağrına ihtiyacım var. Nil'inki bile yetmez! Hangi yaşa gelmişsek gelelim, bir dertli zamanımız olur ki ancak anamıza sokulduğumuz zaman rahata kavuşacağımızı anlarız. Anamı özledim. İstanbul'un

bir köşesinde, babamdan kalan maaşla geçinen yaşlı anacığımı...

Beni herkese karşı hâlâ müdafaa eden, gönül kuvvetiyle uzakta koruyan, ıslah-ı hal etmekliğim için gece gündüz Allah'a yalvaran anacığımı!

Sergüzeştçi ruhların itikatlara ne derece bağlı olduklarını söylemiştim. Anam bana feragat tavsiye ediyor; diyor ki: "Bırak zavallı kızı! Delişmen, fakat ahlaklı kızı! Zaman ikinize de dertlerinizi unutturur. Bu çocuğu yolundan çevirme."

O anne iflah olmaz oğluna hiçbir gün nasihat vermemişti; gözlerinin bile nasihat veya serzeniş, içinden geçirdiklerini belli etmesini istemezdi; serseriliklerimi adeta tasvip eder gibi görünmeye çalışırdı. Analar haylaz çocuklarını –ihtiyaçlarını anlamış gibi– daha çok severler.

Titremeler ürpermeye çevrildi, yavaş yavaş ısınıyorum ve konağa doğru yürüyorum. Nil'e bu gece gözlerimin kanması lazım! Tabii olmam lazım! Cemiyet adamı gibi hareket etmem lazım! Salona girdim.

"Nasıl oldunuz?" diye ikisi de sordu. Gülümsemenin bu derece azaplı olduğunu bilmiyorum. Dudaklarım uçuklamış da kurumuş yaraları tekrar açılmışçasına acıdı sanki! Fakat:

"Geçti," dedim, "pek iyiyim; bir brandy içince hiçbir şey kalmaz."

Sesim boğuk. Yüzüm de sapsarı mı, kâğıt gibi beyaz mı? Bilmiyorum; aynaya bakmaktan çekiniyorum. Fakat perişan hâlde olmalıyım ki Nil'in gözleri endişeli. Bu gözler şimdi ne ela, ne gökyakut... ta uzağında bir ışık noktası parlayan uzun tüneller gibi karanlık!

Nil'i üzüyorum.

Canımı dişime takarak, son bir gayretle toparlandım; gülümsemelerim tabiileşiyor.

"Size," dedim, "Firpo's'da yemek yememizi teklif edebilir miyim? Pek neşeli bir yerdir. Aşağısı lokantadır; yukarıda müzik vardır, kabaredir. Sahibi İngiltere tabiiyetinde bir İtalyan... yakında "sir" unvanını alacağa benziyor; unvan ve nişan. Ne dersiniz?"

"Gideriz."

Mapa Kralı Endonezya'nın bütün küçük hükümdarları gibi polo ve tenis meraklısıdır. Bana hep bu oyunlardan bahsediyor; babasının poloya çok düşkün olmasını, sarayındaki bir salonu ölmüş atlarının başlarını tahnit ettirerek[1] duvarlara sıraladığını ve bunlara adada bir de hususi mezarlık yaptırdığını anlatıyor.

Yarın hayati bir karar alacağımı düşünmekle beraber güzel dinliyorum; konuşuyoruz.

Firpo's'ta da şundan, bundan konuşmaya devam ettik. Güldük de...

Kabarede dans ettik, şampanya içtik. Nil benim kadar neşeli görünemiyor; yarı hüzün içinde! Açık kül renkli dantel tuvaletine ve mebzul[2] pırlantalarına tezat teşkil eden bu mahzunluk onu 1900 yılından önceki durgun yüzlü kraliçelere benzetmiş. Günün zenci danslarından ziyade vals etmesini bekliyoruz.

Bereket şimdi beraberce bir tango ahengine uymuşuz; belinden hafifçe tutuyorum ve bu ahenkten ziyade daima

1 tahnit etmek: mumyalamak
2 mebzul: bol, çok

aradığım ve bulamayınca çok defa inlediğim rayihasının musikisine kapılmış, sema eden bir derviş vecdi ile gözlerim kapalı, bir safa âleminde dönüyor, döne döne yükseliyorum.

Masanıza giderken sordum:

"Yine aynı parfüm... kokunu değiştirmemişsin."

"Belli belirsiz değiştirdim; "Duo'nun içine şimdi on damla "Rose Pourpre' karıştırıyorum; ağırbaşlı bir parfüme dönüyor; evli, çocuk sahibi olacak kadına bu, daha yaraşıyor. Sen hâlâ Yardley tıraş sabunu mu kullanıyorsun? Bazı İstanbul bahçelerinin lavantaçiçeği çitlerini hatırlatan o shaving stick[1] rayihası pek hoşuma giderdi bungalovdaki odana sabahleyin temizlik, dinçlik kokusu verirdi. Ne kadar aradımdı bunu..."

İçimi çektim.

"Affedersin," dedi, "hatıraları tazelemek doğru değil. Fakat ne yapalım, bazen kendiliklerinden canlanıveriyorlar; hem en kaçındığımız zaman..."

Oturunca konuşmamız tekrar İngilizceye çevrildi. Nil, dans eden kadınlardan hangisinin hoşuna gittiğini kocasına soruyor. O, sıkılıyor; fakat modern görünmek için bir tanesini söylüyor. Bakıyoruz: Nil'i oldukça andıran Nora... Gülümseyişi hemen hemen onunki. Tevekkeli ben de beğenmiyorum!

Mapacahit'in genç hükümdarı, karısına coşkunluğu gizlenmiş bir aşkla tapıyor. Nil sevindi... Bana sordu:

"Bazı hatları benimkine benzeyen o kadın acaba kim? Tanıyor musunuz?"

---

1 shaving stick (İng.): tıraş sabunu

"Evet, Nora isminde Müslüman bir İngiliz kızı... bir avantüriyer. Kendisini afyon iptilasına kaptırmıştı; European Hospital'a yatırmıştım; kurtuldu."

Nil tuhaflaştı. Sebebini anlıyorum: Hem kıskanıyor, hem de kendine az çok benzeyen bir kadına alaka göstermeme memnun oluyor. Fakat nerede soğuk Nora, nerede benim ılık kraliçem?

"Biliyor musunuz," dedim, "bütün Asya'nın en güzel kadınına Şanghay'da rastladım; Hagenberg Alman cambaz kumpanyasında balerindi. Adı: Lisa... anası Koreli, babası Cermen. Gözleri pek hafif şekilde çekikti, elmacık kemikleri de pek tatlı biçimde dolgun. Yeşil zeytin renginde teni ile, emsalsiz endamıyla, kumral saçları, yeşil gözleriyle misli olmayan bir güzellik. Almanca, İngilizce, Fransızca, Çince bilir, münevver, malumatlı, şair bir melez harikası! Afyon tekkelerine dadandı, en adi Çinlilerle düşüp kalktı. Onu kurtaramadık. Kollarını bıçakla parça parça doğrayarak intihar etti."

"Ne kadar çok tipte insan tanımışsınız! Hayatı sizin derecenizde anlamış tek kişi görmedim."

Melik Ahmet böyle dedi. Evet! Fakat tanıdığım insanların en güzeli de, en zekisi ve dürüst ahlaklısı da muhakkak ki kendi karısıydı.

Şu girift ruhlu Nora ve tabiat mucizesi melez Lisa, masamızda bulunan harikulade kadından her itibarla yavandılar.

Nil artık kalkmaya hazırlandığımız sırada kocasına dedi ki:

"Yarın siz kauçuk tröstü ile meşgul olacaksınız, bütün gün, değil mi?"

"Evet."

"Ben Şandernagor'a gitmek istiyorum. Bu Fransız şehrini görmeliyim. Öğle yemeğini orada yiyeceğim."

"Dayınızla birlikte tabii..."

"Evet. Zaten kendisi akşama Bombay'a hareket ediyor; biz de yarın Kalküta'yı bırakıyoruz; yeşil adalarımıza kavuşacağız."

Melik Ahmet'e telkin edebildiği itimada hayretteyim. Ordu içerisine bırakacak derecede karısına güveniyor. Nil bana döndü, sordu:

"Sizi otelinizden saat kaçta alayım?"

Bu projelerden habersizdim; fakat şaşkınlığımı gizleyebildim:

"On birde," dedim, "daha önce bir randevum var. Şimdi Melik Hazretleriyle vedalaşacağım; teşyilerinde[1] bulunamayacağıma müteessifim."

Nil bir şey kararlaştırmış. Soramıyorum ki!

Yarın?

Yarın hayatımın kıyamet günü galiba!

"Otomobil ehliyetnamen var mı?"

Fransız markalı bir Torpedo[2] ile beni almaya gelen Nil'in bu sualine:

"Evet," diye cevap verdim, "dünyanın her yerinde geçen bir ehliyetnamem var."

"Öyleyse şoföre lüzum yok. O dönsün. Arabayı sen kullanırsın: bazen de ben... Kont Salvatore ile gezdiğimiz sıralarda öğrenmiştim."

---

1 teşyi: uğurlama

2 Torpedo: Alfa Romeo'nun 1920 yılında ürettiği ilk otomobil

Direksiyona geçtim; yan yanayız. Baş başa... Şandernagor yolunu tuttuk. "Jüt" fabrikaları önünde nehir boyu, ağaçlıklar arası gidiyoruz.

"Haniya," dedim, "Salvatore bir fotoğrafçı yamağıydı?"

"Deli misin sen! Kendimi öyle adamlara öptürür müyüm? Halis konttu, hem de İtalya'nın en asil hanedanından. Kont Ciano gibi uydurması değil!"

"Peki ama ben de kont mu idim?"

"Sen prenstin; benim geçkince bir 'prince charmant' im![1] Ee, anlat bakalım, kaçıyor muyuz bu akşam? Arabanın arkasında küçük bir valiz duruyor. İçinde bir tek pijama ve tuvalet eşyası... o kadar!"

Ciddi mi söylüyor? Yüzüne baktım, anladım: Şakası yok. Nil bu müthiş kararı almış! Sersemledim; sevinemiyorum. Sevinmek nerede itiraf edeyim, ürkmüş haldeyim. Susma sırası bende.

"Cevap versene kaçıyor muyuz? Ahmet'e mektup yazdım bile, el çantamda. Saat beşte eline geçmesi için emin bir vasıta bulursun tabii..."

Çantayı açtı; zarfı gösterdi. Susuyorum.

"Fazla süratli gidiyoruz; azıcık yavaşlat. Henüz ölmek istemiyorum. Onu, daha sonra, dün söylediğin gibi, yaşama imkânları kalmayınca bir han odasında yan yana uzanıp yapacağız. Cambaz kızı Lisa gibi... uzun ve tedavisiz bir afyonkeşlik neticesi! Niçin susuyorsun?"

"..."

Omuzlarını silkti; bir müddet konuşmadı. Konuştuğunu istemiyorum.

---

1 prince charmant (Fr.): beyaz atlı prens

"Cesaretin kırıldı mı? Benimki yerinde. Neye karar verirsen uyacağım; kayıtsız, şartsız, hiç itiraz etmeden..."

Şehirden çıktığımız için frene bastım; araba durdu. Onu dikkatle, ilk defa görmüşçesine, bir yabancı kadına bakar gibi seyrediyordum. Azim içinde kayıtsız... seyredilmesine aldırmıyor; eldivenleriyle oynuyor.

Nihayet sordu:

"Bitti mi? Kaçırılmaya layık mıyım? Paha biçtin mi?"

"Nil, sen beni sevmiyorsun; hiçbir zaman sevmedin. Kimseyi sevemezsin. Ne yapıyorsan oyun! Kendini eğlendiriyorsun. Hayatı bir an bile ciddiye almadın! Alamazsın da... Yaradılışın müsait değil. Ayrıca hastasın! Hastalığın devam ediyor."

"Hastalığını işittiğin hakikî Nilgün olsaydım doğru söylüyorsun derdim. Ben onun teyze kızıyım. Tac Mahal'de ilk günü anlatmıştım ya... Osmanlı Hanedanından değilim; sadece sarayda, Nilgün ile büyümüş, aynı yaşta, kendisine epeyce benzeyen bir Kafkas güzeliyim! O ne benim kadar zarifti, ne de zeki... zaten Ahmet hepsini biliyor. Senin gibi rüyalarda yüzen bir adam olmadığı için de sözlerime inandı."

"Dönelim artık..."

"Dönelim, istiyorsan! Fakat neden benimle birkaç saat beraber bulunmaktan, bir otelde baş başa yemek yemekten, sonra uzanacağım şezlongta uyukladığımı seyretmekten kendini mahrum edeceksin? Seviyorum, sevmiyorum, sevemiyorum... bunlar başka mesele. Mademki beğeniyorsun, fikrimce bu fırsatı kaçırmamalısın. Ben olsam kaçırmam."

Gaza bastım, otomobil Şandernagor'a doğru yolu tuttu. Homurdanmıyorum ama yüzüm muhakkak homurdanan bir adamınkine benziyor. Beş kilometrelik mesafede yine

konuşmadık. Nil, belli ki Seylan'da şahidi olduğum had buhranlarından birini geçiriyor. Zaten gözleri sert; bildiğim yılanımsı ela!

Şehre yaklaşıyoruz.

"Otelde yemekten sonra dinlenebileceğim bir oda bulabilir misin? Gece pek iyi uyuyamadım."

"Bulurum. Demiştim ya, sahibi nekes İskoçyalı ahbabımdır. Zaten otel kötü yemeklerinden, içkilerinden dolayı değil, bu odalarından dolayı aranır. Deminden beri yolda kaç çift, otomobillerinde birbirlerine sokulmuş, oraya eğlenmeye gidiyordu; görmedin mi?"

"İyi ya, biz de öyle gidiyoruz."

"Hayır. Biz hasretimizi bastıracağımıza artırıp azıtmaya, azap çekmeye, ayrılmaya, son saatlerimizi geçirmeye gidiyoruz."

"Demek beraber kaçmayacağız?"

"Nil! Bana senden ayrı kaldığım günleri aratıyorsun."

"Arayasın diye böyle yapıyorum sevgilim!"

Bu sözleri sanki başka bir Nil, hani şefkatli ve içli bir Nil vardı, o söylüyordu. Değişmiş, derinleşmiş, her hecesinde bir gözyaşı titrediği sanılan hüzünlü sesiyle...

Arabayı yine durdurdum. Birbirimize bakıyoruz. İyi zamanının mavisi çoğalan, tamamıyla taşlaşmış gözleriyle beni seyrediyor. Başını göğsüme çektim. Tabii Kandi yolunda olduğu gibi saçlarının rayihasında yaşıyorum. Duruyor; saatlerce o vaziyette duracak. Kalbimin üstünde nefesini duymaktayım; hatta o kadar iyi duyuyorum ki işte, ağızınınkiler ılık, burun deliklerininki serin! Rayihamda bulunmaktan da kendisi de memnun.

Fakat yol kalabalık. Başını göğsümden ellerimle ayırdım. Şehre girdik.

Hotel de Paris'in terasında, yemek masasındayız.

Bodur sandal ağaçları, bana gençliğimde Beyoğlu yadigârı hastalıktan sonra yuttuğum yuvarlak, şeffaf "essence du bois de santal"[1] kapsüllerinin, jelatin kılıflarına ve şişede bulunmalarına rağmen kutularına sinmiş hem yağlı, hem uçucu kokusunu hatırlatıyor. Öyle olmakla beraber yahut öyle olduğu için tahrik edici bir hava içindeyiz.

Şehvete düşkün Çin, bu ağacın kuru dallarını öd ağacı gibi yakmaktan zevk alır. Yine bu ağaçtan yapılmış gayet hünerli çekmeceler ise bütün Asya'da pek rağbettedir. Çöplere tutturulmuş hint buhurlarında da onun kokusu hâkimdir. Şark ve Uzakşark fuhşu sandal kokar. Avrupa'nın sokak kadını da yine sandal esansı karışmış lavantalar, pudralar ve sabunlarla bozuk bir sandal rayihası neşretmez mi?

Şandernagor, bu öğle sıcağında çocukluktan gençliğe bastığım devrin pudrası olan Pompeia ve lavantası Vivitz kokuyor; Nil'i ve Nil'in kendi rayihasını onların pespaye tahrik havasından korumak istiyorum.

"Ne yapacağız? Yine çıkmaza girdik." dedi; çatalını tabağına bıraktı; başını ellerine dayayıp yüzüme baktı:

"Ben fena bir adamım," dedim, "bir bakıma çok fena! Fakat seni harcayacak kadar fena, zalim, bayağı değilim. Hayatımın ilk büyük feragatini, irade ve ahlak kuvvetimi göstererek kendimi feda edeceğim. Sana beni unutmak vazifesi düşüyor. Yirmi dört yaş için de unutmak kolaydır; yaşlılar da

1 essence du bois de santal (Fr.): sandal ağacı özü

çabuk unuturlar. Asıl unutamayacak çağda bulunan bana acımalıdır. Başka ne diyeyim? Sen de söyleme. Kalan vakti, birkaç saat sonra ayrılacak gibi değil, ebediyen birleşmişlerin sükûnu içinde geçirelim. Gülümse Nil! Beni gözlerinin gökyakutuna sararak gülümsemeye çalış!"

Tekrar soruyor:

"Ne yapacağız? Ne yapacağız?"

"Yemeğimizi yiyeceğiz; biraz dinleneceksin; dörtte yola çıkacağız; beşe doğru seni evine kadar götüreceğim; veda edeceğiz. Sonra otelime döneceğim, bavullarımı alacağım. Henüz söylemedim: Japonya'ya gidiyorum. Biletlerim hazır... Seyahatim sabahleyin kararlaştı."

Gülümsüyorum, ilave ediyorum:

"Vapurda herhalde yeni bir Nora, bir Zülma vardır. Üzülme bu serseri için... değmez. Demiştin ya! 'Kimbilir, belki, bir gün...' bir gün tesadüfler yine bizi karşılaştırır; yatışmış da olabiliriz; korkusuzca arkadaşlık ederiz. Yazık ki daha o devreye gelmemişiz."

Sordu:

"Hangi vapurla, saat kaçta gidiyorsun?"

"City of Haddington isminde bir İngiliz vapuruyla. Yolcular gece yarısına kadar vapura binmiş bulunacaklar. Yarın sabah şafakla beraber Kalküta'dan ayrılacak."

"Nerelere uğrar bu vapur?"

"Evvela Rangoon'a, sonra Singapur'a; ötesi artık tam Uzakşark! Hong-Kong, Şanghay, nihayet Yokohama ve Tokyo... sizin vapur?"

"Adını bile sormadım; saatini de bilmiyorum. Bu işlerle, artık ben meşgul olmuyorum. Kâhyalarımız, kâtiplerimiz,

bir sürü adamımız var. Herhalde hususi kamaraları bulunan bir vapurdur."

"Benim bineceğim vapur 18 bin tonluktur ama lükstür. Daha büyük olsa Kalküta doklarına yanaşamaz; çok uzakta, açıkta demirler."

"Singapur'a uğrayacağı muhakkak mı?"

"Malaka Boğazı'nı mademki geçmeye mecburdur, bir İngiliz vapuru 'Şark'ın kilidi' dedikleri, zapt olunmaz bir üs saydıkları o şehre uğramadan yapamaz."

"Allah selamet versin."

"Teşekkür ederim, sultan hazretleri!"

Nil yemeğini tekrar yemeye başladı; konuşmuyor ama dudaklarıyla manalı tebessümü ile bir şey düşünüyor. Öğrendim, artık... bekliyorum. Teras çiftlerle dolu; neşeli olanlar da var, kederlileri de. Sandal ağaçları, o dumansız buhurdanlar etrafa buram buram Vivitz kokusu yayıyorlar ve kutu kutu, görünmez Pompeia pudrası serpiyorlar. Asya ihtirası havamızı kaplamış.

Nil birdenbire dedi ki:

"Ayrılmadan evvel niçin kendimi senden esirgediğime kızıyorum. Hatta istemesen de bunu yapacağım. Zaten Şandernagor'a niçin geldim? Kararımı dün gece vermiştim. Merak etme: Sandığın gibi değilim. Başkalarına çok müsamahalı davrandım; Avrupa seyahatinde epeyce kaçamaklar yaptım. Salvatore ile, Sadi ile, hatta inanamayacaksın: Conte Verdi'nin ikinci süvarisi Antonio ile, başkalarıyla! Londra'da bir otelde kaldığımız senin Hintli Nevvab ile de!"

Sakin tavırla cevap verdim:

"Yalan... hepsi yalan!"

"Değil! Değil diyorum sana!"

"Hepsi uydurma!"

"Sen bir budalasın! Budala! Budala!"

Sükûnetle dinlediğim ve katiyen inanamadığım son saat yalanı! Nil beni bir ruh hastasının tıp edebiyatında yer alacak acayip aşkıyla seviyor. Kendini teslim etmeyeceğini biliyorum. Fizyolojik aşka ayak direyen, hatta bundan tiksinen bir kadın, Zahirine bakınca sanırsınız ki ihtiras içinde kıvranıyor. Hayır. Öyle görünen, fakat bundan bucak bucak kaçan, daima bakir kalacak nefis bir ruh mucizesi. Ruh hastası değil!

Ağlıyor. Bir müddet sessizce ağladı. Sonra çantasını açtı, makyajını düzeltti. Demin arabada ucunu gösterdiği zarfı usulca çektim: Kocasına yazdığını söylediği mektup, boş bir kâğıttan ibaret. Hiçbir şey demeden hareketimi gözleriyle takip ediyor. Gülümsedim. Nil, her zaman bu sahnelerde yaptığı gibi omuzlarını silkti, yeni kızıllaştırdığı dudaklarını o hoş edasıyla büktü; biraz yatışmış sesiyle tekrar etti:

"Budala..."

Şimdi Nil ağlamaktan, içkiden, Hindistan'ın baharat ve buhur kokulu öğle zamanından mahmurlaşıp azıcık çekikleşmiş gözleriyle, açık yakalı ve kübik desenli emprimesiyle, hele uçları öfkeden bükülmüş incecik kaşlarının sevimli manasıyla ne kadar güzeldi! Mükellef tuvaleti içinde, mücevherleri şıkır şıkır, o şahane halinden çok daha güzel! Yarabbi! Nil'e yakışmayan kıyafet yok... daima fevkalade. Vapurun alt kamarasında, eşarbını yelpaze yerine kullandığı zaman da fevkaladeydi; üst salona beyaz dantel tuvaletiyle girdiği sı-

rada da... yaşmak ve ferace ile de öyle idi; yarın Hint "sari"si yahut Cava "sarong"u da giyse aynı fevkaladelik!

Allah esirgesin, şayet Şanghay sokaklarına düşse, gece yarısı köşe başında parçalanmış bir bluz ve yan dikişleri sökülmüş bir etekle de rastlasaydım fevkalade bulacaktım. Hele iki türlü hizmetçi kız elbisesiyle: Biri başında beyaz kumaş parçası, önünde prostela, kibar ev subreti... öteki bacakları çıplak, basma entarili evlatlık!

"Demek beni istemiyorsun? Anlaşılan azizler, evliyalar mertebesine yükselen büyük günahkârlardan biri de sen olacaksın! Halbuki nelere hazırlanmıştım?"

Fransız ruhu inmiş şu Hint kasabasının yağlı çıra, bahar, salep kokan oteline Mata-Hari aşkından bir şey esirgememek kararıyla gelmişti.

"Hayır. Son yalanlarını söylemek ve oyunlarını yapmak için geldin. Artık anladım yavrum: Sen çeşit çeşit yalanlarınla, kaçamaklı hareketlerinle beni üzmekten anlaşılmaz bir şehvet duyuyorsun. onun ihtirasıyla yerinde duramıyor, oyunlarını bitirince de âşığının garsoniyerinden çıkan kadın gibi yorgun bir yatışma içinde evine, kendine dönüyorsun. Aşk sende bu şekilde tecelli etmiş. Hiçbir vakit benim olmaya karar vermedin."

Nil hâlâ dudağını büküyor. Az sonra dedi ki:

"Uyku bastırmadı mı seni? Gözlerim kapanıyor."

"Girerken otele tembih etmiştim; odan hazır... 24 numara. Ben burada, hasır şezlonga uzanıp beklerim. Dörtte yola çıkmalıyız. Uyuyup kalırsan haber yollarım. Zaten yukarıya seninle beraber çıkmam doğru olmaz."

"A la keyfek!"

İlk defa Arapçasını işitiyorum. Hatta "Keyfine göre" manasına gelen bu sözlerin nakaratıyla dolu bir türküyü de Lübnan dağ çocukları ağzıyla hafifçe mırıldandı:

A la a la keyfek,
Keyfek! Keyfek!! Keyfek!!!

Hep o Nil... neydi deminki ağırbaşlılığı? Nedir şimdiki havailiği? Masadan esneyerek kalktı; tavırları tamamen mahalle kızı... hafifçe gerindi bile! "A la keyfek" nakaratını yüksek sesle çağırarak yürüyüp gitmesinden ürküyorum. Böyle mi sever kadın? Böyle mi ayrılır âşıklar? Muhakkak deli!

İki adım attı; umduğum gibi döndü:

"Kapımı kilitlemeyeceğim," dedi, "şezlongun sert çöpleri ötene, berine batar, rahatsız olursan gelebilirsin. Bir odada yatmamış insanlar değiliz ki! Herhalde iki karyolalıdır."

"Gelmeyeceğim."

"Geleceksin... görürüz!"

Bu mu Mapa Kraliçesi? Melike Nilgün?

Vücuduna bir sallantı vererek –başka teşbih yapmaktan utanıyorum– dost arayan bir dikişçi kız yürüyüşüyle gidiyor. Bugün büsbütün çıldırmış! İki buçuk senedir ismini inleye inleye andığım, hasretiyle dövündüğüm Nil işte o!

Fakat hem böyle düşünüyorum, hem de hayranım, meftunum. Anlıyorum ki bütün bu haller beni kendisinden soğutmak şöyle dursun, tekrar ayrılınca aşkımı alevlendiren tablolar şeklinde hayalimde belirecek; kafamı parçalamak isteyeceğim.

Gazete okuyorum, güya...

Aklım hep Nil'de. Robunu çıkarmıştır; lavaboda sabunu köpürte köpürte yüzünü, kollarını, ensesini yıkıyordur; az sonra kombinezonu ile yataktadır; storları inmiş oda, gölge içindedir; ayrıca buraya açık pencerelerden sandal ağaçları Asya muaşakalarının esrarlı, fazla muğlak, korkunçcasına hünerli havasını mütemadiyen yayıp tazeleyecek.

Terasta çiftler kalmamış; ancak gruplar var... bir de tek başına oturan ben! Budala ben!

"Budala!" diye kendime hitap ediyorum. Kapının çevrilmemiş anahtarını görüyorum, sanki!

O ağaçlardan ve karanfil tarhlarından ziyade Nil'in çantasını koyduğu, açıp yine bıraktığı, ellerini dayadığı masa örtüsünün rayihasını duyuyorum: Duo ve on damla "Rose Pourpre"... acaba keramet o esanslarda mı, yoksa kendi teninde, terinde, vücudunun üç siyah krizantemi ile gül pembesi iki turuncunda, bu çiçeklerde ve bu meyvelerde mi?

Gazeteyi elimde sallayarak ve güya muayyen bir işim yokmuş da dolaşıyormuşum taklidi yaparak terastan çıktım; merdivendeyim; üst katı buldum. 24 numaralı odanın önüne geldim.

Elim tokmağa dokundu ama basmaya cesaret edemiyorum. İnanamazsınız: "Keşke girmesem" diyorum. Lakin çaresiz... hem de hakkım! Gireceğim.

Hafifçe çeviriyorum; çevirdim; tokmak son kertesine dayandı. Kapıyı yine hafifçe ittim; abandım, zorladım, açılmıyor.

İçerden kilitli!

Eğer bu sergüzeşt hakikaten uydurma bir hikâye olsaydı ne güzel bitirirdim. Ya beraber kaçardık; Nil tahtını ve tacını feda etmiş "büyük sevda" kahramanları arasına girerdi, yahut Şandernagor Oteli'nin sandal ağacı kokulu loş odasında son ve şartsız kayıtsız bir veda sevişmesi tasvir ederdim; Nil aşk ilahesi olarak hatıranızda yaşardı. Yahut da o, yatağında dönüşümü sabırsızlıkla beklerken bir kâğıt bırakır, başımı alır gider, bu takdirde ben, dünyaya feragat ve fazilet dersi vermiş bir evliyaya dönerdim.

Ne yapalım? Olanı, olduğu gibi söylüyorum. Olanlar yukarda sıraladıklarıma benzemedi.

Aşağıya indim; Nil'in uyanmasını gözledim. Saat tam dörtte, terütaze, rahat bir gülümseyişle ve tekrar vekarını bulmuş hâlde göründü:

"Gelmedin sevgilim," dedi, "belki de böylesi daha iyi oldu!"

En sonuncu yalan... göz göre göre yalan!

Dönüş ne hazin, ne de vakalı geçti. Nilgün kısa bir müddet sonra Mapa'da beni bulacağından emin. Otomobilde izah ediyor:

"Geleceksin... gelmem dediğin hâlde demin odama geldiğin gibi oraya da geleceksin. Kapıyı kilitledim; zira sana bir saatte doyamazdım; ne de bir ayda, bir senede! Ayrılmamak şartıyla birbirimizin olacağımız güne kadar odamı daima sürmelenmiş bulacaksın."

"Peki, niçin ümit veriyorsun?"

"O anda ben de yapacağıma inanıyorum da ondan!"

"Mapa'da aynı şeyler olmayacak mı?"

" 'Forse che si, forse che no!' Belki evet, belki hayır! Beni bambu direkli, palmiye damlı, antresi boncuk ve kırmızı çubuk parçalarından örülmüş sinekliklerle yarı örtülü köşkünde bekleyeceksin. Bir ikindi üstü mü olur, bir gece yarısı, mehtapta veya kasırgalı havada mı, herhalde odana uğrayacağım. Hep böyle hasret çekecek değiliz elbette! Kasırga koptuğu zaman... onu tercih ederim; kasırgaya karışırız yahut uyarız!"

Karışacağımız kasırganın dehşetini şu anda nereden bilsin?

Nil kendisini muhayyilesinin[1] müstesna feyzine kaptırmış, neler düşünüyor, ne tablolar çiziyor, ne oyunlar ve ne yalanlar hazırlıyor! Bunlarla avunuyor; teskin oluyor. Şüphe yok ki demin beni sokmadığı otel odasında yine bu hayallerle oyalandı; hayalinde benimle beraber visalin en coşkununu, temizini, hayal sukutuna yer bırakmayanını tattı.

Hülyalarına devam ediyor. Dediği gibi, bilinmez; belki, bir gün, ne olsa benim olmayı kuruyor; geç kalmasını aklına getirmiyor. O kadar genç, o derece hayatiyetli ki, gelecek yıllar kendisine benimkiler gibi tükeniverir, uzun, tehlikeli görünmemektedir. Ayrılışların korkunçluğundan ürkmüyor.

"Hani, neresiydi, o, gidişte başımı göğsüne çektiğin yer?"

"Yaklaşıyoruz."

"Oracıkta arabayı yine durduruver... yine beni kalbinin üzerinde tut. Dikkat etmiştim, bir dönemeçti, üç gövdesi birbirine dolanmış acayip bir ağacın altı!"

---

1 muhayyile: hayal gücü, imgelem

Az sonra durduk. Fakat asfalt yoldan geçen otomobillerin, manda ve öküz koşulmuş yük arabalarının seyrekleşmesini beklemek lazımdı. Nihayet bizden başkası kalmayınca bu sefer kendisi, kendiliğinden başını göğsüme koydu; kollarıyla vücuduma sımsıkı sarıldı. Sadece ılık ve serin nefesini değil, kalp hizasında diş yerlerinin acısını da duydum.

Ve böyle veda ettik. Nil'in aşkı budur işte! Türk hâli kimseninkine benzemeyen Nil böyle sever, böyle ayrılır; mukadderse yine akla gelmeyen tarzda bir başka biçim kavuşur.

O ne Zülma, ne Zet, ne Nora, ne de herhangi bilinen kadındır. Filvaki artık benim için tam bir meçhul değilse de hakkında henüz şekilleri iyice çizilmiş, tecessüm etmiş bir fikir sahibi de olamadım. Sarih surette hiçbir şey bilmiyorum. Ne asıl hüviyetini, ne Sadi, Salvatore veya başkalarıyla münasebetlerinin derecesini, ne de kocasına karşı hislerini!

Ayrılırken son sözü şu oldu:

"Kim bilir, belki, bir gün... ne olsa seninim; senin olacağım, sevgilim! Senin olmadan ölmek istemem; hastalanmak da istemiyorum, güzelliğimi kaybetmek de!"

Zavallı Nil!

Kalküta doklarına nihayet 18 bin tonluk vapurlar girebilirler. Daha büyüklerine ufak deniz vasıtalarıyla epeyce mesafe aşarak açıkta binersiniz. Bereket B.I.S.N. İngiliz kumpanyasının Japonya'ya gidecek olan City of Haddington vapuru Alipoor rıhtımına yanaşacak hacimde...

Bilmem söylemiş miydim? Nilgün, kocası Sultan Ahmet'e benim Bombay'a hareket edeceğimi haber vermiş,

Japonya yolunu tutacağımı nedense ondan gizlemişti. Neyi düşünerek böyle yapmıştı? İşin sırrını sonradan öğrendim.

Yolcuların nihayet gece yarısına kadar vapura girmeleri lazım; Ganj deltası ile "Elmas Körfezi"ni gündüz geçmek için seher vakti demir alacağız.

Nil'le beraber bulunamayacak olduktan sonra şehirde işim ne? Kulüpte yemeği yedim, otelden bavullarımı alarak doğruca vapura geldim; kamarama girdim; bir şişe viski getirttim. İçecek, içecek sızacaktım. Sızmanın bazen ne derece lüzumlu olduğunu bilmeyenlerin her gece sızmak suretiyle o ihtiyacı hiçine harcamalarına öteden beri kızardım.

Benim için sızılacak gece, işte bu ayrılık gecesiydi.

Smokinimin ceketini çıkardım; çözmek üzere elimi kravatıma götürmüştüm; kapı vuruldu. İçeri giren steward bir zarf uzattı; dedi ki:

"Eğer cevabı varsa mektubu getiren Hintli aşağıdadır, efendim."

İsmimi taşıyan zarfı açtım. İçi de dışı gibi yazı makinesiyle yazılmıştı, İngilizceydi; imzasızdı. Üç cümle:

"Bir daha ayrılmamak şartıyla sevgilin vapura gelsin mi? Bugün kapısını kilitlemiş olmanın azabı içinde işaretini bekliyor; bir daha buluşamamaktan korkuyor."

İnanması güç bir iş yaptım; derhal, hiç düşünmeden, tereddüde düşmeden hademeye dedim ki:

"Cevabı yok."

Ve kamarama döndüm, içeriye zorla girecek biri varmış gibi kapıyı arkasından sürmeledim; sandalyeye çöktüm.

Nil'in, en son dakikada yine bir oyununa gelmekten kendimi esirgemiştim; esirgediğime memnun değildim; la-

kin artık tahammül kudretim tükenmişti; muvafakat[1] cevabı verseydim muhakkak ki beyhude beklemiş, iki saat azap içinde kıvranmış olacaktım. Şayet sözünü tutup da gelseydi iki buçuk sene süren hemen hemen platonik bir muaşakadan sonra şüphesiz visaline erecektim. Fakat sonumuz ne olacaktı?

"İstemiyorum seni! İstemiyorum, Nil!" diye haykırdım. Haykırırken öyle istiyordum ki! İstediğim için böyle haykırmıştım; mütemadiyen haykırmak ihtiyacında idim. Haykırmayım diye mendilimle ağzımı tıkıyordum.

Korkuyordum: Cevap vermediğime aldırmayarak ya geliverirse? Lakin bu, aynı zamanda sevinçle dolu bir korku idi; korkarak, sevinerek kulağım kapıda, beklediğimi biliyordum.

"Vücut gibi fikir de değişicidir ve düşünceler daimi bir kararsızlık içindedir. O derecede ki, insan iki saniye bile bir saniye evvelki kendisine benzemez."

Buda böyle demiş. Nil ile ben, her saniye değişen, bir fikirden öbürüne geçen insanların en tipik numuneleriyiz. Hele o! Karakteri ve ruhu ile lahzada değişerek bir başka kadın olan, olduğu için de şahsında bütün kadınlığı toplayan, şimdi âşık, az sonra yalancı, bir müddet düzenbaz, arada alaycı ve insafsız, lakin daima kadın kalan Nilgün! Kendisi de sevdiği hâlde âşığına bir türlü teslim olmayan namuslu aşifte!

Peki ama red cevabı vermekle azaptan kurtulmuş oluyor muyum? Yarın sabah, vapur kalkıncaya kadar, her an çıkagelmesi mümkün. Belki de bu defa eskiden beri kurdu-

1 muvafakat: uygun görme, kabullenme

ğu, avunduğu, güzel bulduğu hülyasını hakikate çevirecek. Tahtını, tacını ve değme kadına nasip olmaz talihini teperek ihanetine uğradığı sevgili serserisine dönecek...

Bu hareketi akla, mantığa uymazmış; uymadığı için yapacak zaten!

Saat on bir... vapurda bir demiryolu garı kalabalığının gürültüsü ve hareketi çalkalanıyor. Lokomotifin düdük sesleri ve solumaları eksik... ben kamaramda kapalıyım. Koridorda ayak patırtıları hizama yaklaştı mı kapıma vurulmasından korkuyorum, vurulmayınca da kedere düşüyorum.

Düşünüyorum da:

"Acaba," diyorum, "Nil, şu son buluşmamızdan beri bir ümit, bir ümitsizlik vererek; kaçma tekliflerime bir uyup, bir uymayarak; baş başa gezintiler hazırlayıp tahrik edici sahneler tertip ederek benden iki buçuk sene evvelki dönekliğimin intikamını mı alıyor? Şu gönderdiği mektup nihai[1] bıçak darbesi mi?"

Pek mümkün... pek de haklı!

Mamafih yine de soyunmadan smokin sırtımda bekliyorum. Olur a, şimdi kapı vurulur, açarım; Nil kocasını uyuttuktan sonra yahut o başka bir yerde iken usulcacık konaktan çıkmıştır; kürküne bürünmüş, başında yüzünü gizleyen bir şal, taksilerden birine atlamıştır; rıhtıma gelmiştir. Merdivenleri çıkıyor, ismimi veriyor, kamarama doğru yürüyor. Baştan başa irade, heyecan, ihtiras ve rayiha! Evlendikten sonra büsbütün sultanlaştığını anlattığım olgun güzelliğiyle onu kollarımın arasında buluyorum; hayallerimdeki gibi

1 nihai: sonuncu

buğudan ibaret, yakalanmaz hatlarıyla değil... cismani varlığıyla, parmaklarımın ve dudaklarımın sürüldüğü yerde aradığımı bularak, arandığına memnun, kendisi de aramaya can attığı halde!

Mendilimi tekrar ağzıma kapatıyorum; bağırdığım duyulmasın diye...

Dışarıda gidip gelmeler, koşuşmalar, konuşmalar, kadın ve erkek sesleri, arada gülüşmeler, yan kamarada bir çiftin mırıltıları, vinç gürültüsü... vapur olanca hayatiyetiyle en hareketli saatini yaşıyor. Kapıma vuran yok.

Nil, yarın sabah yola çıkacağı için şu dakikada yatağındadır; oyununa gelmediğim için azıcık öfkelidir, lakin yine de gülümsüyordur; diyordur ki:

"Bekliyor, beni... muhakkak bekliyor. Kamarasında bekliyor, yahut loş bir taraftan küpeşteye dayanmış gelişimi gözetliyor. Ne yürek çarpıntıları, geçiriyor, ne ümitlere kapılıyordur."

Belki de mahzundur... hakikaten keder içinde olmadığını, beni severek, arayarak, yaptıklarına nedamet ederek[1] tahassürle[2] düşünmediğini de bilmem ki... bilmediğim bir şey daha var: Eğer isteseydim koşarak gelip gelmeyeceği!

Şişeyi yarımlamışım.

Seylan Adası'nda yaptığım gibi ya birdenbire kararını değiştirerek karaya dönüverirsem? Bu endişe ile soyunmaya başladım. Yarıda vazgeçtim; tekrar giyindim. İyisi dışarıya fırlamak, yolcuların hayatına, muhitine karışmak...

---

1 nedamet etmek: pişmanlık duymak
2 tahassür: özlem

Yine Buda der ki: "Bir tek ruh vardır, kâinata hâkim olan ruh. Bu ruh Rabb'in ruhudur; dünya Aşk'tır. Feza, hava, okyanus, dünya, hayvanlar, nebatlar, yıldızlar, rayihalar, hepsi de o şekilleri alan Aşk'tan başka nedir ki?..."

Buda'nın dediği gibi etrafıma baktıkça kâinatıma Nilgün'ün aşkı hâkim olduğuna inanıyorum. Gördüklerimde hep o var, ondan bir şey mevcut. Benim aşkım, büyük hakimin[1] anladığı manadaki bir aşk değildir belki... fakat iki buçuk senedir, kâh eza, kâh safa içinde acı ve tatlı hazlarla cismimi de, ruhumu da öldürüp dirilten bu kudret, ne olursa olsun bir aşktır. Rabb'in Nilgün şeklini almış nurunu taşıyorum. Her tarafta onu görüyorum. Nil'in sonu gelmeyen oyunbazlıklarında, yalanlarında, kaprislerinde, şeytanlıklarında bile!

Kâinatın aşktan ibaret olduğuna o kâinatta bir tek sevgilinin cemalini gördüğümüzden dolayı ve ancak görebildiğimiz zaman inanırız. Şimdi baştan ayağa kadar som aşk kesilmiş haldeyim, üç cümlesiyle beni tekrar çıldırttı.

Şu var ki mektubunu yazı makinesinde yazarak ihtiyatlı ve tedbirli hareket etmeyi unutmamış. Bir kraliçelik teperek âşığına kaçacak kadar kendinden geçmiş bir kadın böyle bir saatte öyle şeyleri aklına getirir mi? Belki de düpedüz eziyet çektirmek için, soğukkanlılıkla son oyununu oynamış.

Gelmez! Gelmeyecek! Gelmemeli de!

Kalmak için olmasa da bir veda sahnesi yaşamak için gelse, başını bir daha göğsümün üstünde bulsam ne kadar sevineceğim. Lakin bunun zevki, göze alacağı tehlikeye değer

---

1 hakim: bilge

mi? Otuz uşak ve hizmetçi çalışan bir konaktan, kocasına duyurmaksızın nasıl çıkar, nasıl vapura girer, nasıl döner? İmkânsız.

Saat on bir buçuk...

Hâlâ gelmesi ümidini kaybetmediğimden beni kolayca bulabilmesi için kamaramda bekliyorum; hem de giyimli olarak... ona saç baş dağılmış, itinasız görünmek istemiyorum. Karşısında zarif, monden, klabmen[1] bir erkek bulmalıdır. Hatta aynaya bakınca çok biçimli bağlanmış olduğuna dikkat ettiğim siyah papyon kıravatımı azıcık çarpıtıyor, gevşetiyor, yeni zengin ve yeni salon adamı gibi beni mankenleşmiş bir kıyafette bulmasından çekiniyorum.

Ara sıra kapıyı aralayarak koridoru gözden geçirdiğimi de saklamayacağım.

Teşyiye[2] gelenler dönüyor. İhtimal azaldı; kalmadı diyebilirim.

"Nil! Seni bir daha ne zaman göreceğim? Acaba görecek miyim? Ayrılığına bu sefer iki yıl tahammül edemem. Birbirimizi unutmalıyız."

İki seneden de fazla dayanacağımı ve ömrüm oldukça unutamayacağımı gayet iyi bildiği hâlde böyle söyleniyorum, parmağımdaki halkayı öpüyorum; küçücük gül yakutlarına muhabbetle, birer birer bakıyorum.

Batıl itikatlara bağlı adamlardan olduğum için o mücevherciklere bakmak ve o halkayı öpmek bana Nil'i getirecek bir sihir, tılsım, büyü gibi geliyor; sanki kendisiyle aramda telepatiyi bu hareketler temin ediyor.

---

1 klabmen (İng. clubman): salon adamı

2 teşyi: uğurlama

Vapurun gürültüsü büsbütün yatıştı; rıhtıma duyanmış olmamıza rağmen galiba şehirle alakamız kesildi. Fakat istersem inerim... daha beş saat o imkân elimde! Yukarıya çıktım. Kalküta'nın gece yarısından sonraki sesi dinmiş, hareketi kuraklamış muazzam manzarası içinde Nil'in oturduğu konak tarafına, Ballyganj'a bakıyorum; iki defa otomobil gezintisi yaptığımız Dumdum ve Şandernagor yollarının daraldığı ormanlık sahaları arıyorum; beraberce yemek yediğimiz Theree Hunderd Club ve Firpo's lokantasının bulunduğu yerleri tayine çalışıyorum.

Kalküta beni yalnız o cihetlerden alakadar ediyor. Ne serveti, ne sefaleti, ne de ahalisinin Avrupalıyı hayran bırakan kıyafet ve âdetleri, hiçbiri gözümde yok. Sanki üç milyonluk koskoca şehirde bir kişi var: Nil ve Nil'in benimle bulunduğu dört, beş nokta... o kadar! Öte tarafı ha toprağın üstünde, ha altında; mamure veya harabe! Kıymet vermiyorum; pırıldamasına rağmen görmüyorum; tutuşsa farkında olmayacağım.

Bir müddet sonra silkindim:

"Ee," diye söylendim, "yeter bu çılgınlık! Nihayet Nilgün de bir kadın... kadınlardan biri... herhangi güzel kadında olandan fazla bir şeyi yok. Ben büyülenmişim. Büyü, işte şu parmağımdaki halka!"

Çıkarıp boşluğa fırlatıvereyim mi? Sağa, sola çeviriyorum. Zaten vaktiyle çocuk oynatırcasına nişanlandığım, ayrıldığım evli bir kadının yüzüğünü taşımak da ne? Ahmaklık! Sırnaşıklık! Süfli[1] ruhluluk!

1 süfli: aşağılık, alçak

Sağa, sola çevirmekte devam ediyorum; yavaş yavaş çıkarıyorum; çıkardım bile... şimdiden ferahlamış gibiyim. Yüzüğü tutan elim ileriye doğru uzandı. Şöyle, iki parmağımı birbirinden ayırsam lahzada karanlığa karışarak ne güzel kaybolacak! Sesini de duyacağım: Cup!

Büyü bozulacak... Nil'in imansız aşkından kurtulacağım, pirüpak olacağım.

Fakat parmaklarım bir türlü açılamıyor. Açılamadıktan başka ben böyle düşünürken bilakis daha kuvvetle birbirine yapışıyor, kenetleniyor. Halkayı sımsıkı tutmaktayım. Elimi geri çektim ve o vaziyette, parmağıma tekrar sokmadan döndüm, kamarama girdim.

"Atmayacağım ama üzerimde de taşımayacağım!" diye karar alarak yüzüğü tuvalet maletimin içindeki gümüş kapaklı ve geniş ağızlı billur şişeye koydum. Bütün bu münasebetsizce şeyleri yapan zirzopun kırk iki yaşında, şakaklarına ak düşmüş ve başından yüzlerce macera geçmiş, kâmil insan sayılması lazım bir adam olduğunu elbette biliyorsunuz. Şaşıyorsanız, gülüyorsanız size acırım. Beni anlıyorsanız muhakkak aynı derdin bir tarihte ortaklığını etmişinizdir; aşkın çocuklaştırdığı insanlardansınız.

Yazı makinesiyle yazılmış pusulayı evirip çeviriyorum; üç cümleden ibaret ama içlilik ifade ediyor. Yazdığı dakikada muhakkak samimi idi; dediğini yapmaya hazırdı. Kâğıdı kokluyorum; Nil'in rayihası belli belirsiz hissolunuyor.

Soyunmaya başladım; bir taraftan da tekrar içmeye... demiştim ya, sızmazsam sadece uyumamak değil, Kolombo'daki gibi vapurdan inmem ihtimali de var. Bir defa şu şehirden

uzaklaşsak az çok sakinleşeceğim. Ah, nerede açık deniz, nerede engin?

Melik Ahmet'in teklif ettiği gibi aynı vapurla Singapur'a, hatta Batavia'ya kadar beraber gitmemekte ısrarım nedendi? Oradan Japonya yolunu tutacak bir başka vapura binerdim. Bir gün evvel veya sonra? Ehemmiyeti yoktu. Fakat ne yapayım ki Nilgün, kocasına benim Bombay'a hareket etmek mecburiyetinde olduğumu söylemişti. Besbelli birlikte seyahatimizi istemiyordu. Sebebi?

Nil'in fikirlerinde sebep aranamaz.

Yatağımdayım. Bir zamanlar içki âlemlerinde kadın erkek dört beş arkadaş hep bir ağızdan söylediğimiz sualli cevaplı acayip bir şarkıyı mırıldanıyorum; herkesin bilmediği, söylemediği, zevkine varamadığı melul bir şarkıdır bu... güftesi kimin, bestesini kim yapmış, hangi makamdan? Farkında değilim.

Kadehteki gam suyu
Ben içmem ah o suyu

diye başlayan şarkının:

Bari dizimde uyu,
Sen yine sarhoş musun?

sözlerini tekrar edip dururduk. Şimdi de yalnız başıma tekrarlıyorum. Bunları bana söyleyen Nil'dir:

"Yine sarhoş mu oldun sevgilim? Bari dizimde uyu!" diyor. Dizinde uyumadan öleceğimi düşünerek, yalnız bu

sebepten gözlerim dolacak kadar hüzün duyuyorum. Bu hüzün içinde sızıp kalmışım.

Uyandığım zaman, gece kamaranın perdesini kapamayı unuttuğum penceresinden içeriye keskin bir güneş ışığı dolmuştu. Türbinlerin sesini işitiyorum; epeyce açılmış olacağız. Saate baktım: On buçuk.

"Nil, artık ayrıldık... yine ayrılık!" diye içimi çektim. Fakat azıcık da memnundum. Eski hayatıma tekrar döneceğimi sevinç değilse de tevekkülle karşılıyorum. Yarın saat sonra vapurun oyalayıcı muhitine karışacağım, kumar, dans, kadın... bu defa hepsi, fazlasıyla olacak!

Yataktan –düşündüklerimi güya hemen tatbike koyacak yalancı bir azimle– fırladım. Islık çalmayı bile aklımdan geçiriyorum ama nafile... istek yok. Bir tıraş... bir duş... açılırım. Hele giyindikten sonra! Beyaz keten elbisem içinde o zamanki ince endamımla, boylu poslu, çevik ve hareketli, benden bir bahriye zabitine benzediğimi söyleyerek hoşlanan kadınlar olmuştu. Yine olacak!

Nil'in gönderdiği kâğıdı koklamaya çalışarak dörde büktüm, bavulumun evrak bölmesine koydum. Yırtıp atamıyorum, hâlâ! Yüzüksüz kalan parmağıma bakıyorum: Yeri, incecik, bembeyaz, halka şeklinde göze çarpıyor. Güneşe tutarak esmerletmek, öbür parmaklarıma benzetmek lazım.

Çağırdığım steward'a meyve ısmarladım. Artık sıhhatime bakacağım; dinçliğimi muhafaza edeceğim. Yaşlanmamalıyım. İçimde bir his var: Bu vapurda bir kadınla tanışacağım, şiddetle seveceğim, sevileceğim. Fevkalade orijinal, bambaşka güzellikte bir kadın!

Steward tepsi ile içeriye girdi. Ne dedi, biliyor musunuz? Tahmin edemezsiniz ki! Şunu söyledi:

"Kraliçe Hazretleri, efendimin teşriflerini bekliyorlar."

Nefesim tutuldu:

"Hangi kraliçe? Kim bu kraliçe?"

"Mapa Kraliçesi Hazretleri"

Aptalcasına soruyorum:

"O bu vapurda mı? Bu vapurun içinde?"

"Evet efendim."

"Ne zaman bindi?"

"Dün gece yarısına doğru. Gideceğiniz zaman lütfen beni çağırınız, dairelerine kadar zatıâlinizi götüreyim."

"Peki... teşekkür ederim."

Kapıyı çekerken geri çağırdım:

"Sultan Ahmet de beraber tabii?"

"Beraberdirler efendim."

Adam kamaramdan çıkınca masaya bir yumruk indirdim. Tepside duran portakallar ve muzlar gümüş tabaktan fırladılar, öteye beriye yuvarlandılar. Elverir artık! Nilgün'ün elinde fareye döndüm; maskaraya çevirdi beni! Vaziyetimi değiştireceğim. Görür, o! Singapur'a gidinceye kadar hakkından geleceğim. Yumuşama yok! Meftunluk yok! Planımı bir anda hazırlayıverdim: Dizlerime kapanacak, dizlerime ve ayaklarıma! Bu son damla, tahammül kadehimi taşırdı.

Geceyi hasretiyle yanarak geçirdiğim kadın, aynı vapurda, beş on adım ötede, hemen hemen yanımda imiş. Bu derecesi hınzır delilik, edepsiz deliliktir! Bavulu açtım, kâğıdını parçaladım, pencereden attım. Daha bir şeyler yapmak istiyorum. Hayır; bilakis meseleyi sükûnetle, soğukkan-

lılıkla karşılamalıyım. Müstehzi,[1] lakayt, uzak bir tavır takınmalıyım.

İlk vuracağım darbe parmağımda halkanın bulunmaması olacak. Ah, vapurda Nora'ya Zülma'ya yahut bir benzerine rastlasam... anlardı gününü!

Bu kararla zile bastım; stewardın gösterdiği yollardan geçerek Nilgün'le buluşmaya gidiyorum... daha yarım saat önce bir daha yüzünü görmeyeceğimi sandığım, hasreti yıllarca sürecek diye yandığım muhteşem düzenbazla karşılaşmaya!

Rolümü öyle mükemmel oynayacağım ki, en aşağı kendisi kadar usta olduğumu kabul ettireceğim. Perde tamamıyla değişik bir sahneye açılıyor. Aşkımız bir mücadeleye çevrildi.

Yenilecek olan, Mapa Melikesi Nilgün'dür.

Nilgün yenilmeye değilse de şaşalamaya, sarsılmaya başladı bile...

Hususi salonlarına tebessüm, fakat fazla hayret veya sevince düşmemiş bir çehre ile girdim. Nil'in gözleri neşe saçıyor; Melik Ahmet'inkiler çocuksu bir haz... dedi ki:

"Size bir sürpriz yaptık. Nil, bana Şandernagor dönüşü, Bombay yerine Tokyo'ya gideceğinizi ve tesadüfen aynı vapura bineceğimizi söyleyince çok memnun oldum. Gece haber vermemeyi sabahleyin birdenbire karşılaşmayı kararlaştırdık."

"Çok iyi ettiniz, çok iyi oldu. Lakin ben hem beraber gideceğimizi akşamleyin öğrenmiş, hem de gece vapura

1 müstehzi: alaycı

teşrifinizi görmüştüm. Kulüpte dostlarla epeyce içmiş olduğumuzdan sizleri istikbal edecek[1] hâlde bulunmuyordum. Yatmayı ve ziyaretimi bu sabaha bırakmayı tercih ettim.

Nil'in dudaklarında küstahça açılmış pembe gül solar gibi oldu; gözlerindeki cıvıl cıvıl, şeytani nur da! Bana bütün gece ıstırap çektirmeyişinin hayal sukutuna uğramıştı.

Bundan sonra hep böyle olacak; hep hayal sukutları, ümit kırılmaları! Blöfünü göreceğim, oyunlarını atlatacağım, üzeceğim, ezeceğim... insafsızca, merhametsizce!

"Bir şey içer misiniz?" diye soran Melike'ye:

"Memnuniyetle..." cevabını verdim ve çağrılan steward'a bir "porto" getirmesini söyledim. Kadeh elimde... Nil parmağımdaki halkanın çıkarılmış olduğunu gördü; yüzüme baktı; dudaklarını bile bükmedi, omuzlarını da kaldırmadı... ama bu kayıtsızlık rolünü eskisi kadar hünerli yapamadı; göğsünün kabarıp indiğini gizleyemedi. Kendisini çabuk toparlamıştı. Şimdi hücuma geçiyor. Sordu:

"Ticaret maksadıyla mı Japonya'ya gidiyorsunuz?"

Hiç bozmadım, kadehimi keyifle boşaltarak cevap verdim:

"Hayır, Nil. Sizin de pek iyi hissettiğiniz gibi gizli bir vazife aldım. Eğer bu seyahatim yarın dostlarım Mapacahit hükümdarlarına zerre kadar faydalı olabilirse pek sevineceğim."

Bir şey söylemedi; lakırdıyı ben değiştirdim:

"Dönmek kısmetse Mapa'ya muhakkak geleceğim. Melik Hazretlerinin lütufkâr davetlerine icabet etmeliyim.[2] Bir

1 istikbal etmek: karşılamak
2 icabet etmek: katılmak

ay o cennetinizde misafir olacağım. Ne tatlı dinleneceğimi düşünerek şimdiden ferahlık duyuyorum. Yolculuğunuz hep bu dairede mi geçecek? Biraz çıkmayalım mı?"

Kendim de kendi değişikliğime şaşırıyorum. Öyle fütursuz bir halim var ki... tamamıyla öbür kadınlarla olduğu gibi, bir kaprisle elden kaçırılmasından korkulan erkek benim; sergüzeştçi, hain, her tarakta bezi olan, dik kafalı, iyi veya fena, sadece zevklerine düşkün, pervasız bir erkek!

Nilgün belki de bu halin devam edemeyeceği ümidine kapılıyor. Az sonra, ilk vesilede, aygın baygın "Nil! Nil!" diye inleyeceğimi umuyor. O devir tarihe karıştı, şımarık Sultanım! Maymun gözünü açtı; çekmek sırası senin! Bu defaki vapur yolculuğu Conte Verdi'dekine benzemeyecek: Tamamen aksi olacak!

"Yemekte buluşuruz." dediler. Masalarında yer vereceklerini işrab eden[1] o sözü anlamamazlıktan geldim; izin istedim, soğukluk havası yaratmadan dairelerinden çıktım. Nil de bir şey belli etmiyor, tabii görünüyor. Fakat ben sezdim: Allak bullak oldu. Mağlup bir Nilgün'ün muzaffer bir Nilgün'den çok daha cazibeli, daha derinine kadın, bütün öteki Nilgünler'den daha harikulade olacağını da anladım. Anladım ki o, ancak inadı kırıldıktan ve iradesi ezildikten sonra bir maşukaya dönecek. Aşkın bütün icaplarına kayıtsız şartsız uyacak; hiçbir şey esirgemeyecek; hatta esirgemediklerini kâfi bulmayacak; fazlasına gitmek, aşk sufliliğine düşmek isteyecek: Ne izzetinefis, ne irade: Bir tapınma!

Güvertede maddi ve manevi kudretinden emin, istikbaline güvenir bir adam canlı canlı yürüyor; sigara içişi bile

1 işrab etmek: bildirmek

değişmiştir. Yalnız o içiş tarzına bakan anlayışlı biri derhal hükmeder ki karşısındaki erkek, talihin ayaklarına tekerlek ve sırtına kanat taktığı müstesna mahluklardandır.

Her tarafa dalıp çıkıyorum, yolcuları tetkik ediyorum. Nerede tanıdık bir kadın? Bir Nora, bir Zet, bir Zülma?

Halkayı parmağımdan çıkarmakla müthiş bir büyüden kurtulduğuma büsbütün inanmaya başladım. Zira Nilgün bana bu sabah hiç de fevkalade görünmemişti. Güzeldi, şüphesiz... yine o Nil'di; fakat ruhum üzerindeki tesiri kuvvetinden düşmüştü. Yine arzu verirdi; lakin şu, şezlonga uzanmış sarışın genç kadın da böyle bir arzuyu tahrik etmiyor mu? Elindeki kitabı, el dayanacak yere bırakarak beni mor susam renkli gözleriyle deminden beri, gizlemeye lüzum görmeden süzmüyor, tanışma vesilesi aradığını açıkça anlatmıyor mu?

Kimdir? Herhalde yanılmıyorum: Zülma veya Zet'lerden biri.

Tam önünden geçiyordum, kitap –pek malum manevralardan biriydi bu– yere düştü. Hemen eğildim, aldım, selam vererek kendisine uzattım. Teshirle yapmaya çalıştığı bir tebessümle teşekkür etti. Okuduğu Fransızca bir şiir kitabıydı; aşk şiirleri: Paul Geraldy'nin "Sen ve Ben"i!

Derhal konuştum:

"Zannederim Madam, Saygon'a gidiyorsunuz?"

"Belki..."

"Bir müstemleke amiri olan zevcinizin yanma..."

"Olabilir. Galiba size bu tahminleri yaptıran şu Sen ve Ben?"

Karşılıklı gülüyoruz. Az sonra dedi ki:

"Fransız değilim; siz de değilsiniz."

Yanındaki hasır koltuğu işaret ettim ve:

"Bir mahzur yoksa," dedim, "oturabilir miyim?"

"Biraz dolaşsak iyi olur."

"Hatta öğle yemeğinden önce birer aperitif alsak daha iyi olmaz mı? Bu Ganj deltasının ağır havası iştah kesici... 'Elmas Körfezi' beni daima sıkar."

Beraberce yürüyoruz. Sordu:

"Demek, daima buralara gelip gidiyorsunuz?"

"On beş seneden beri. Kendimi takdim edeyim."

İsmimi söyledim; onunkini de öğrendim: Selina Zimorvicz... bir Polonyalı; amcasından kalan büyük bir oteli ya idare etmek, yahut da satmak için Hong-Kong'a gidiyormuş. Büyük bir ihtimalle yalandır. Selina –bu isim aslında Célina şeklinde yazılır– bir Lehli güzeli. Şu var ki, bizim memleket Lehli kadını denilince bir tarihte umumi evleri dolduran ve biraz para yaptıktan sonra köylerine dönüp evlenen, ne milletten ve hangi dinden oldukları bilinmeyen yumuşak etli, yarı bodur, kalın dudaklı, kocaman ağızlı, durgun ve hissiz mahlukları düşünür. Polonyalı bu değildir; asıl Polonya güzeli Napoleon'un sadık sevgilisi Madam Walewska gibi ince, zarif, içli ve doğuştan sevdalı mükemmel bir kadındır. Eksersiya fedakâr, hatta kahramandır. Muhakkak ki iyi sever.

Barda "porto"larımızı içerken parmağım onun da dikkatini çekti, baktığını görünce dedim ki:

"Evet, Madam, yeni ayrıldım."

Bedbaht bir aşk veya izdivaç macerası kadınları pek alakadar eder. Hele Selina gibi dost arayıcı münhal[1] gönüller

1 münhal: boş olan, açık bulunan

için derhal konulacak yer hazır olduğundan pek müsait karşılanır. Düşününüz ki, Hong-Kong'a kadar iki haftaya yakın, bir vapur içinde beraber seyahat edeceğiz. Seyahatin uzaması ihtimali de çoktur. Yeni bir izdivaçla sona ermesi de...

Asıl hoşuma giden şu: Selina –eşitleri gibi– gayet iyi giyiniyor ve "büyük kadın – kibar kadın" tavırları almasını, bu tavırlarında natürel olmasını mükemmel biliyor. Demiştim ya, bunlar daima öyledirler; gece yarısına kadar "hanımefendi"dirler; ötesi çok defa kepazeliktir.

Ona diyorum ki:

"Vapurumuzda küçük bir hükümdarla zevcesi var, işittiniz miydi?"

"Evet, bir Sultan imiş, Cava Krallarından."

"Kraliçe, akrabamdan hakiki bir Türk Prensesidir."

"Siz de prens misiniz?"

"Uzaktan öyle bir şey..."

"Benim soyum da asildir. Prenkiviç'ler baron unvanını taşırlar, yani baba tarafım..."

Ah, şu gurbet ne hoş şey: Prensler, prensesler, paşalar, padişah karıları, kayınbiraderleri, başmabeyinciler, başyaverler, kimse asaletsiz ve unvansız değil. Övünüp duruyoruz; birbirimizi güzel güzel aldatıyoruz, avunuyoruz. Hepimizin memlekette bırakılmış sarayları, konakları, çiftlikleri, malikâneleri var.

Sözüm ona Madam la Baron Selina, kendisi gibi sözüm ona necabetlu[1] Prens bana, birinci porto kadehinde bakışlarıyla teslim oldu. Mor susam gözleri yeşil gözlerimde mah-

1 necabetlu: soylu

murlaşıyor. Yüzünde Nil'e benzeyen tek hat yok. Vücudu da otuzunda olmasına rağmen daha ince, daha mütenasip. Belden aşağısı uzun, karın içeriye çekik, kalçalar düz, ayaklar kemikli ve büyükçe. Umumi heyeti tam Avrupalı...

"Madam," dedim, "eğer müsaade ederseniz ve akrabam Kraliçenin iznini alabilirsem yemekte aynı masaya oturalım. 'Sen ve Ben'in yerine geçmek mümkün değilse de sizi seyahat hikâyelerimle oyalayabilirim."

Bardan çıktık; onu yemek vakti gelip alacağımı söyleyerek şezlonguna bıraktım. Nil'i arıyorum. Buldum: Üst güvertede Melik Ahmet, iki Avrupalı ve fesli bir adam ayakta durmuş, ayrıldığımız, uzaklaştığımız sahilleri seyrederek konuşuyorlar. Bengal Körfezi'nde tam iki gün yol alacağız, sonra Rangoon'un İravadi Nehri ağzına gireceğiz.

Nil yaklaştığımı gördü, gülümsüyor. Bu gülümseme ne istihza, ne de gizlenmiş bir öfke ifade ediyor. Özlemiş gibi... adeta seviniyor. Türkçe:

"Barda mıydın?" diye sordu. Başımla tasdik ettim. İçinde bulunduğu grubun meşguliyetinden faydalanarak beni ekseriya yaptığı gibi inceden inceye süzüyor. Onun bana Kalküta gezintilerimizin birinde söylediği cümleleri usulca tekrar ettim."

"Bitti mi? Beraber kaçmaya layık mıyım? Paha biçtin mi?"

Ah, yavrum, bunu nasıl söyledim? Makyajı altından benzi uçtu, ne güzel uçtu! Uçuş çehresine ne kadar yaraştı; mağlubiyet ne derece yaraşıyor, tek sevgilim Nilgün'e!

Fakat insafa gelmeyeceğim, taktiğimde devam edeceğim.

O sırada metrdotel yukarıya çıkarak eğildi, yemeğin hazır olduğunu bu eğilişiyle haber veriyordu. Nil, kendisinden ayrılma müsaadesi alacağımı gözlerimden okudu; İngilizce ve yüksek sesle:

"Galiba," dedi, "bizim masamızda bulunamayacaksınız; başka ahbaplara söz verdiniz."

"Evet," dedim, "aynı vapurda olacağımızı dün bilmiyordum; ahbabım yalnız başına seyahat eden bir kadındır; otelde vaat etmiştim."

"Vaadinizi daima tuttuğunuz için huzurunuzdan mahrum kalmaya çaresiz razı olacağız. Deniz ne kadar durgun, değil mi?"

Hep beraber merdivenleri iniyoruz. Artık gülümsemiyor. Kaşlarının uçları memnuniyetsizliğini belli eder şekilde yukarıya doğru kıvrılmış. Vücuduna bakıyorum ve utanmadan Selina'nınki ile mukayese ediyorum. Bu, başka bir şey! Bizden, milletimden bir şey var onda! Hem Avrupalı, hem Türk... ayrıca, tuvalet ve konfordan gelmeyen dinî bir temizlik, namuslu kadın saffetini ve duruluğunu taşıyor.

Yarı yolda kendilerinden ayrılmak üzere hazırlandığımı görünce Nil dedi ki:

"Bari akşam çayına bize gel... olmaz mı? Gelebilir misin?"

"Elbette gelirim."

Acaba hep böyle, vaziyeti kabul etmiş, mütevekkil ve uslu mu hareket edecek? Yenileceğini anladı, artık itaatli mi olacak? Henüz güvenemem. Belki o hali de bir oyundur. Mağlup tavırlar alarak, boyun eğmiş görünerek beni iyice yu-

muşattıktan, yüreğimde rikkat[1] ve merhamet uyandırdıktan sonra birdenbire vurmayı tasarlaması mümkündür. Acındırma tabiyesi kullanıyor ki yüzüne fazla bir mahzunluk vermiş; yürüyüşü ile başka; kendini beğenmeyenlerin, beğenilmemiş olanların kırık, kararsız adımlarıyla ve sultanlığına da kraliçeliğine de yakışan vekarından vazgeçmiş yalancı bir küçülme tavrıyla gidiyor. Hepsi düzenbazlık! Aldanmamak lazım.

Biz Selina ile metrdotele ayırttığım iki kişilik masamıza doğru yürürken o, daha evvel yerine geçmişti, kocasıyla baş başa oturuyordu; kimseyi davet etmemişlerdi.

Girişimizi, daha doğrusu yanımdaki kadını görmek istiyordu. Görmek istediğini de saklamıyordu ki, başını dimdik tutarak, bir moda salonunda defileye bakıyormuşçasına Selina'yı baştan ayağa kadar süzdüğünü fark ettim. Ne tesir yapmıştı? Polonez, kusursuzdu; bu hayata alışkındı; cemiyeti pek tabiiye alarak sandalyesine oturmuştu.

Nil'e neden sonra, yemek ortalarına doğru, göz attım. Kendisi de bize bakıyordu ki gözlerimiz çarpıştı. Ne gülümseme, ne dudak büküş, ne omuz hareketi... bu gözler onda ilk defa rastladığım bir mana ile dolu: Kıskançlık!

Haniya nerede alay, hoppalık, çapkınlık, müstehzi el işareti? Nerede Conte Verdi'deki ve Tac Mahal salonundaki pervasızca neşeli, cüretkâr şımarık Nilgün Sultan?

Önce başımı ben çevirdim. Kendimi çok ustalıkla idare ediyorum: Ne kadına taşkın bir iltifat gösteriyorum, ne de soğuk duruyorum. Ölçülü, kibar bir memnunluk. Vaziyetim bu!

---

1 rikkat: incelik, duyarlılık

Selina maalesef edebiyat meraklısı... konuşmamız hep şairler, muharrirler, son romanlar üzerinde. Benim o hususdaki malumatım epeyce yalınkat, hemen hemen yufkadır. Hele Polonya edebiyatından okuduğum eser Henryk Sienkiewicz'in "Quo Vadis" romanının Türkçe tercümesinden ileri gitmemiştir. Bu muharririn bir de Fransızca "Par le fer et par le feu" kitabını almıştım ama sıkılmış, bırakıvermiştim. Leh güzeli:

"Benim de Fransızca, Almanca şiirlerim vardır..." deyince büsbütün keyfim kaçtı. Eyvah, neler okuyacak? Kimlerin eserlerinden ne kötü taklitler? Fakat katlanacağım. Asıl sevgilim, hayatımın tek kadını Nilgün, Selina'yı beğendi; onun da benden hoşlandığını görüyor. Şu, Hint Denizi'nden Çin Denizi'ne doğru giden vapurun içinde şezlonglarımıza uzanarak, üst güvertede grupları, yıldızları seyrederek, geceleyin kamaralarımızdan birine usulcacık sokularak –ben ve Selina– nasıl bir muaşaka hayatı geçireceğimizi düşünüyor, kıskançlıktan yüreği burkuluyor.

Salon boşalmaya başladı; biz şiirler okuyup dinliyoruz. Sultan Ahmet ile Kraliçesi de yerlerinden kalkmadılar, sigara içerek bir şeyler konuşuyorlar. Belli ki Nil, önce benim çekilip gitmemi bekliyor; önümden geçmeyi nedense istemiyor. Adeta sıkılıyor diyeceğim. Bütün dik başlılığını, cüretini kaybetmiş, zavallı maşukam!

Şiirler bitmiyor ki çıkalım...

Neden sonra onlar kalkmaya mecbur oldular; yaklaşıyorlar; önümüzdeler. Birden fark etmiş gibi yaparak yerimden doğruldum. İkisini de ayakta selamladım. Bir saray eti-

ketine riayet eder görünmek işime geliyor; Selina üzerinde iyi tesir yapar. Melike durdu.

Hiçbir şey söylemeden duruyor. İçime bir skandal korkusu düştü; vaziyeti kurtarmak için yüzlerine bakmadan dedim ki:

"Müsaade buyurulursa takdim edeyim: Barones Zimorvicz!"

Kadına döndüm:

"Kral ve Kraliçe Hazretleri!"

Selina kalktı, zarif bir reverans yaptı. Evvela Ahmet, sonra Nilgün tebessümle ellerini uzattılar. O kadar... geçip gittiler. Bütün bu sahnede gözlerimi, yarı mahcup, yerden kaldırmamıştım.

Biz de salondan çıktık.

"Akrabanız ne güzel bir kraliçe! Küçük bir hükümdar değil, bir imparatoriçe olmaya layık. Pek de sade giyiniyor, çok mahviyetli,[1] zengin midirler?"

Selina'ya cevap verdim:

"Milyarlara sahiptirler; hazineleri mücevheratla dolu. Yeğenim icap edince mükellef giyinir; taşıdığı inciler ve pırlantalara hayran kalırsınız. Azametini takındığı zaman da yanına yaklaşılmaz. Her büyük hanedan azası gibi onun da çetin huyları, mizaç değişiklikleri vardır."

"Bana bir şiir ilham etti. İngilizceden başka lisan bilir mi?"

"Fransızcası, İtalyancası mükemmeldir. Kraliçeliğinde bulunduğu adaların lisanını da öğrenivermiştir. Fevkalade zekidir; iyi dans eder, piyano çalar, tenis oynar, ata biner, avcıdır, kayakçıdır."

---

1 mahviyet: alçakgönüllülük

"Bir harika desenize! Şiirimi Fransızca yazacağım."

Kendimi tutamayarak metihte fazla ileri gittiğimi anlayınca geriledim:

"Fakat geçimsizdir; uzaktan seyretmesi daha hoş olur."

"Gözlerinin rengini iyice tayin edemedim. Koyu gök mavisi mi?"

"Vallahi ben de bilmiyorum... galiba ela olacak, menevişli bir şey!"

"Hayır. Zannederim parmağındaki yüzüğün taşı renginde idi: Gökyakut: Önümüzde durup da size baktığı sırada gördüm."

"Olabilir." dedim, kayıtsız göründüm ama içimden sarsıldım. Nil'in üzerime çevrilen gözleri gökyakut renginde imiş. Bu gözlerin o rengi ancak severek baktığı zaman aldığını bildiğim için sevinçten sarsılmıştım. Şu Selina'yı kamarasına yahut şezlonguna bırakıp bir yalnız kalsam, kalsam da Nil'imi uzun uzun, zevkimce, rahatsız edilmeden düşünebilsem!

Yolcuların gündüz uykusuna çekildiği saat...

Konuşma, ayak sesi, fısıltı yok. Türbinlerin yeni işlemeye başlamışçasına yağlı uğultusunu ve pervanenin durgun suları döverken çıkardığı derinine gümbürtüyü ancak şimdi uzaktan, fakat vuzuhla işitiyorum; hoşlanıyorum.

Kamaramdayım, soyunmuşum; üzerimde çıplak etime giydiğim incecik Hint keteninden bir entari var. Filhakika bu, daha ziyade frenklerin "gece gömleği" dedikleri biçimde, yanları yırtmaçlı ve modern biçimde yakasız, kısa ve kolsuzdur ama yine de bir entaridir.

Bizim nesil entari devri çocuğudur; evde her yaştaki erkek entari giyerdi. Geniş, uzun, kollu, yazın patiskadan, kışın tüylü, ten rengi pazenden entariler... orta halli aileler basma entariyi adi bulurdu; öylesine daha ziyade bizim Şükûre'nin mahallesinde rastladım.

Misafiri bile entariyle kabul edenler çoktu. Fes başta ve hırkamsı bir şey sırtta olmak şartıyla babam evde entarisiyle otururdu ve selamlık tarafına ekseriya yine entariyle çıkardı.

Şu var ki bu entarilerin çok temiz, ütülü olmasına dikkat edilirdi; hatta o sebepten yatakta giyilen ile ev içinde gezilen entariler başkaydı; kalkınca değiştirirdik. Ama şimdiki pijamalarımız gibi bunları bir iskemle üstünde, kancalı çivide, aynalı dolapta bırakmazdık. Analarımız, dadılarımız güzelce devşirirler, bohçaya koyarlardı. Hemen hemen her giyim eşyası bohçada ve sandıkta saklanırdı.

Devşirmek, bohçaya koymak, sandığa yerleştirmek, sandık yerleştirmek kız çocuğuna en küçük yaşından öğretilmesi ihmal edilemeyen bir ev işi dersiydi. Odalarımızda salkım saçak, öteye beriye atılmış yahut bir yere asılmış tek giyim eşyası bulunmazdı.

Kendilerine misafir olduğumuz zaman benim entarilerimi ve elbiselerimi de güzel Şükûre devşirir, elleriyle dikip işlediği süslü bohçalara kendisi yerleştirirdi. Ev işi yapan, ev terbiyesi almış bir kızın çalışmasını seyretmek o yaşımda hoşuma giderdi. Yalnız, basit şekilde mi hoşuma giderdi? Hayır, bunun cinsî zevke şiddetle hitap eden bir tarafı da vardı. Hizmetçi kızların erkek üzerindeki cazibesi zaten buradan gelir. Sabahleyin odasını toplayan hanımın da! Bu hanım yarı hizmetçileştiği için o vaziyetlerinde, eğilip kalkar, gider

gelir, balkona çıkıp girerken belki de en zevkle seyredildiği bir cazibe devrinde olduğunu anlamaz.

On yedi, on sekiz yaşlarında, bitişik yalının taze gelinini sabah işlerini görürken yan pencereden gözetlemek esaslı keyiflerimden biriydi. Henüz taze uyku kokan ve uyku mahmurluğu içinde otomatik hareketlerle numara yapan bir nevi sirk artisti, bir cinsî dansöz gibi aynı işleri, aynı eda ile her sabah tekrarlayan bu körpe kadın galiba sanırdı ki giyinip kuşandıktan, saçını toplayıp "şinyon"unu[1] oturttuktan, sürmelerini çekip allığını sürdükten, Erenköyü Eczanesinin fulya kolonyasına bulandıktan, güya hanımlaştıktan sonra daha güzel, daha çekici oluyor. Değil! Tabiiliğini kaybedip ucuz taş bebek ruhsuzluğu aldığını anlamıyordu.

Bütün bunları bana düşündüren entarimdi... biraz da ev kadınına duyduğum ihtiyaç. Bizim gibi ömrü otellerde, vapurlarda, pansiyonlarda ve ara sıra uydurma aile sahnelerinde geçen sergüzeştçilerin o ihtiyaçla mahzunlaştıkları zamanlar çoktur.

Şimdi Birmanya'ya çevrilmiş olan bu vapurda öğle uykusuna yatmış, benimle alakalı iki güzel kadın var: Nilgün Sultan ve Barones Selina. Hangisini düşünüyorum? Polonyalı, yalınkat bir ipek kumaşa bürünüp yatağına uzanmış, şiir kitabı okuyordur. Muhakkak ki manzarası temaşaya[2] değer. Öbürü ne yapıyor? Aklım onda!

Ah, Nil! Kaçıncı defadır ki seni, ilk karşılaştığımız andan son ayrılış dadikasına kadar hatırımda yaşatıyorum! O Conte Verdi, Bombay, Kolombo ve Kandi'deki bir tedirgin

---

1 şinyon: yapay topuz
2 temaşa: izleme

bir uysal hayatımız daima gönlümün de, aklımın da en lezzet aldığı meşgalesi...

Ne tuhaf ki, kırk iki yılın içine karışmış belli başlısı kırk ikiyi geçen kadınlar arasında yalnız ikisi, Şükûre ile Nilgün zihnimde tam canlılıklarıyla varlıklarını muhafaza ediyor. Birisi çocukluk, öteki olgunluk aşkım... İkisini de aynı taze heyecanlarla, aynı mantıksız tezahürlerle[1] sevdiğimi anlıyorum. Galiba aşka karşı tekrar saf ve bâkir ihtilaçlar[2] duyduğumuz, yirmi beş sene öncesine gerilediğimiz yaş: Kırk. Kırk yaşında yeni bir sevdaya tutulmayanlar gözleri açık gider.

Bir saat sonra Nil'i göreceğime seviniyorum. "Ne iyi etti de bir hafta daha kendisini görebilmek imkânını, saadetini bana verdi" diyorum. Fakat planımı değiştirecek değilim. Hiç sevinmemiş, hatta azıcık rahatsız olmuş tesirini yapmakta devam edeceğim.

Nitekim çay saati, Selina'dan müsaade alarak hususi salonlarına girdiğim zaman bu davete sırf nezaket icabı, pek de can atmayarak icabet ettiğimi, kapalı surette anlatır bir tavrım vardı. Rolümü muvaffakiyetle yapıyordum; tıpkı onun yaptıkları gibi...

Polonyalının bir müddet hiç bahsini etmedi ama seziyorum: Aklı orada... ben de yanaşmıyorum; Melik Ahmet ile kauçuk, çivit, tik ağaçları ticareti üzerine konuşuyorum. Nil, bu sabahtan beri takındığı munis, tatlı ve mahzun çehresiyle dinler görünüyor. Baktıkça hatta bakmadığım zaman bile görüyormuşçasına içim parçalanıyor. Birdenbire, kocasının yanında ayaklarına kapanmak, af dilemek: "Yalan! İnanma!

1 tezahür: belirti
2 ihtilaç: çarpıntı

Mahsus yapıyorum! Senden başka kimseyi sevmiyorum, düşünmüyorum! Benim biricik maşukam sensin!" diye feryat etmek istiyorum. Kendimi tutuyorum.

Melik Ahmet bir aralık sordu:

"Ahbabınız güzel madam, size uzun uzun bir şeyler okuyordu. Merak ettik. Muharrir yahut gazeteci mi?"

"Şair," dedim, "mükemmel bir şair... Nil için bir manzume yazacak, hayran kalmış."

Nil söze karışmıyor; kendinden bahsolunmuyormuş gibi uslu uslu, henüz uykusunu açamamış bir çocuğun kahvaltı masasındaki latif haliyle, pencereden denize bakarak iştahsızca çayını içiyor. Öyle masum, dalgın, latif ki tıpkı çocukmuşçasına kucaklayıp dizlerime oturtmak, elimle ağzına reçelli bisküviler vermek: "Bunu da benim hatırım için ye! Mini mini Nil'im, yavrum!" demek arzusunu duyuyorum; fazla bakamıyorum; şefkat ve ana muhabbetiyle doluyum. Yumuşayarak kabahati bağışlamak üzereyim; dayanamayacağım. Eğer bu içli hali, yahut bu ustaca manevrası devam ederse ben yenileceğim.

"Hasta olduğunu unutuyorum. Her ne kadar 'Ben o Nilgün değilim, sahtesiyim; sarayda büyümüş bir kızım' dese de biliyorum ki Nilgün Sultan'ın bizzat kendisidir. Örselenmiş şuuru, çektirdiğim çileye dayanamaz, tekrar bozulursa aşkıma bir de vicdan azabı mı ilave edeceğim?" gibi endişelere bile düşüyorum. Fakat yaptıklarını haydi affedeyim; lakin yapmakta devam edeceklerinden yakamı kurtarmak, Nil'i normal hırçınlıkta bir maşukaya çevirmek için tecrübemi yarı yolda kesmemek lazım geldiğine de inanıyorum.

"Bu gece ay var," dedim, "Bengal Körfezi'nin suları şimdiki gibi durgun olduğu zaman mehtap bir 'feeri'ye[1] döner. Deniz yalnız ışıklanmaz, bir morarır, bir mavileşir, turuncu ve tirşe renkler bile alır. Birtakım torpil balıklarına da rastlarız. Kuyruklarından yıldızlar saçarak sürü halinde denizin üstünden akıp giderler. Dikkat ederseniz bunlar yıldız dahmeleri[2] atarken kestane fişeği gibi patlama sesleri de çıkarırlar."

Nil, yumuşak bir çay şekerini süslü kâğıdından çıkarmakla meşgul. Çıkardı ve şekeri dişlerinin arasında kırdı, çocuk tavrıyla eliyle ucundan eme eme yiyor; hışıltısını duyuyorum. Kim bilir, o basit tatlı şeker parçası şimdi parmaklarının ve ağzının rayihası ve tadı ile ne nefis bir "fondan"a dönmüştür; ne güzel "Duo" ve "Rose Pourpre" kokuyordur!

Hissediyorum: Mahalle kızı tavırları almakla başlayan küstah ruh haletine girmek üzere... bisküvi tabağına uzanan elime, birdenbire kaşığı ile vurdu. Yüzüne hayretle baktım. Gözlerimin içine yalan derisi güzelliğinde soğuk ve korkunç ela gözlerini dikmiş o da bana bakıyor. Bereket Melik Ahmet demin müsaade isteyerek kalkmış, çekince duvardan açılıp büro şeklini alan masada, az evvel steward'ın getirdiği bir mektuba cevap yazıyor. Türkçe:

"Ne var Nil," dedim, "fazla mı yedim, şişmanlamamı istemiyor musun?"

"O kadını istemiyorum! Eğer bu gece mehtapta seni onunla gezer görürsem..."

---

1 féerie (Fr.): masalsı, büyüleyici
2 dahme: havai fişek

"Ne yaparsın?"

"Beynine bir kurşun sıkarım! Mapa'da bir tek kurşunla senden daha iğrenç, daha murdar yaban domuzlarını devirmeye alıştım. Bu kadar! Eğer şaka yahut itiraz, bir kelime cevap vermeye kalkışırsan haykırırım ve kocama belime sarıldığını söylerim!"

Barda tek başıma, uzun iskemleye oturmuş, etrafıma bakmadan içiyorum; işin içinden nasıl çıkacağımı düşünüyorum. Saklamaya lüzüm yok: Nil'in tehdidinden korktum; kendim için olduğu kadar onun için de korkuyorum.

İngiliz vapurundayız ve bir İngiliz limanına varacağız. Ben ölebilirim; onu da cezasız bırakmazlar. Hollanda hâkimiyeti altında oyuncak bir Kraliçe olmasını kim dinler? Fransa'daki gibi İngiliz kanun ve jürisi kadınların işledikleri ihtiras cinayetlerini ademi mesuliyetle[1] neticelendirmez. Orada adeta "kısas" kaidesi hükümfermandır; öldüren ölüme yollanır. Bir aralık Asfuriye akıl hastanesinde yatmış olması bile cezayı hafifletmeye kâfi değildir.

Ne yapacağım? Selina'dan istifade ederek oynamayı tasarladığım rolü bırakmalıyım. Birdenbire kadına karşı soğuk çekingen davranmayı da onuruma yediremiyorum. Az sonra yanıma gelecek; beraber bulunamayacağımı ne yüzle söyleyeceğim?

Dördüncü kadehteyim. Başımı arkaya çevirmeden, her an sırtıma Selina'nın eli dokunmasından ürkerek içiyorum. Nihayet korktuğum oldu, omzuma bir el yaslandı. Polonyalı

1 ademi mesuliyet: sorumsuzluk

güzelin mor susam gözleriyle karşılaşacağıma emin, ne diyeceğimi bilmeyerek döndüm.

Nil bu! Fakat çok acayip bir Nil. Nil'e benzemiyor, ama Nil! Hintli kadınlar kıyafetinde bir "sari"ye bürünmüş... açık gri, etrafı iki parmak kalınlığında sarı sırma işlemeli, gayet zarif bir kumaş. Bu kumaşın altında sadece kombinezon vardır. En hoş ciheti, alnının ortasına da yine Hint usulü bir kırmızı yakut yapıştırmış; gülümsüyor.

İskemlemden indim; az daha yuvarlanacaktım.

"Yanındaki tabureye oturayım mı?" diye sordu.

"Rica ederim," dedim, "burada bar iskemlesine çıkman mevkiinle mütenasip olmaz. Hele şu kıyafetle..."

"Öyleyse dışarıya gel; e mi?"

Barmenin fiş kâğıdını çarçabuk parafe ederek arkasından yürüdüm. "Sari" içinde vücudu, endamından kaybetmemiş; hatta latif bir şarklı tenasübü almış. İnsana kalçaları daha irileşmiş ve omuzları daha genişlemiş tombul bir İstanbul hanımına dönmüş hissi veriyor. Maşlah devrindeki İstanbul hanımı!

Dünyada maşlah kadar vücuda uymaz, yapışmaz bir elbise yoktur. Lakin İstanbul kadını bir zamanlar yazlıklarda o katı, kolsuz, yakasız, dört köşe, mihrap ve seccade süslerini andıran sırma desenli elbiseyi, vücudun icap ettiği yerlerini belirterek öyle bir hüner ve koketri ile tutardı ki en usta terzinin makasından çıkmış mantodan daha zarif olurdu. Bütün marifet tutuşta, daha doğrusu bazı yerlerini bol, bazı yerlerini dar tutarak yürüyüşte!

Nil de "sari"yi çok güzel idare ediyordu. Kendimi bir sene yazı geçirdiğimiz geniş bahçeli Erenköyü köşkünde,

komşumuz Celil Paşa'nın dul kızıyla yürüyorum sandım. Misafirliğe gelip de geciktiği vakit bana:

"Necile Hanım'ı götürüver; yalnız gidemez" derlerdi. İki bahçe arasındaki ara kapıya kadar kös kös, sıkıla kızara refakat ederdim. Lakırdı edemezdim; on yedisinde idim. O, yirmi beş yaşında ve bütün erkeklerin gözü üzerinde, eski tabirle epeyce oynak, tombul, enine boyuna bir kadındı. Yine komşularımızdan bir nazırın[1] damadına âşık olduğu rivayet edilirdi. Yemiş ağaçlarının, çardakların, kameriyelerin büsbütün kararttığı akşam alacakaranlığında yanımda giden bu genç duldan en izi kalan hatıra gül kurusu maşlahı ve maşlah altındaki uzun etekli elbisenin sarılıp sarmaladığı duru beyaz vücudu idi.

Onun ayağını basarak geçtiği yollarda bizim evdekilerin kullanmadıkları, ismini bilmediğim, herhâlde pek pahalı bir parfüm dağılırdı. Kendisi de konuşamazdı. Yalnız bir defasında, çardağın loşluğuna girdiğimiz vakit durmuş, eliyle yanağımı sıkmış, çenemi okşamış, boğuklaştığına şaştığım bir sesle:

"Cicim, sen güzel bir delikanlı olacaksın," demişti, "şimdiden yarı olmuşsun bile! Beni çok mu beğeniyorsun? Baş başa kalınca konuşmuyorsun. Aklından herhalde ayıp şeyler geçiriyorsun da ondan... Seni gidi küçük çapkın seni!"

İşte "sari"ye bürünmüş Nilgün Sultan'ın arkasından bu hatıraları hayret verici bir süratle anarak yürüyorum. Güverteye çıkınca durdu; dedi ki:

"Ahmet briçte, neredeyse kalkarlar; bir çift söz edebiliriz. Beni kıskandırmak için o kadınla düşüp kalkıyorsun,

1 nazır: bakan

değil mi? Araya araya bu harcıâlem oyunu mu buldun? Ayol, sen sahiden çocuk kalmışsın. Ama belki de bundan dolayı sevimlisin. Dinle: Mühim bir itirafta bulunacağım."

"Bir yalan daha!" demedim, bir kelime konuşmayacağım.

"Eğer sana Nilgün Sultan olmadığımı söyledim, olmadığımda daima ısrar ettimse bu, muhabbetimden ve korkumdandı. Tahkik eder, bir hastalık geçirdiğimi öğrenir, ürker, benden tiksinmeyesin diye korkmuştum. Niçin bir şey söylemiyorsun?"

"..."

"Nil'inden hakikaten soğudun mu, yoksa? Nihayet canına tak mı dedi? Bir daha yüzünü göremeyecek miyim? Cevap ver! Cevap ver! Vermezsen atarım kendimi denize!"

Küpeşteye, denize baktı. Yürüyor. Tehdit faslı devam etmektedir; ya beni vuracak, ya kendini öldürecek! Yapamaz, yapmayacak. Fakat yapıverirse?

Elini yakaladım; sımsıkı tutuyorum, kırarcasına sıkıyorum. Soğukkanlılıkla dedim ki:

"Buna ben senden evvel karar verdim. Şu vapurda yarın, öbür gün, uyandığın zaman bir yolcunun eksildiğini haber alacaksın. İşte, o kadar! Şimdi ne yaparsan yap."

Elini bıraktım. Nil bırakmıyor; tırnaklarını bileğime geçirmiş, etime saplıyor ve şöyle diyor:

"Beni kurtar sevgilim... hasta Nil'ini kurtar! Bilmezsin ne azap çekiyorum, ne azap!"

Vapurun birdenbire yanan elektrikleri yağmur yağıyormuşçasına ıslak, titrek, buğulu... yaş olan benim gözlerim! Sonsuz bir yağmur benim iç âlemime yağıyor.

Açık gri, altın şeritli "sari" ile ve alnında yapıştırma yakut, yine yakut kolyesi, küpeleri, bilezikleriyle yemek salonuna giren Mapa Melikesi Nilgün, oradaki erkeklerin –hissettim– adeta nefesini tıkadı; kadınların sanki renklerini uçurdu.

Güvertedeki helecanlı sahneden sonra dairesine gitmiş, bu mücevherleri takmış, makyajını tazelemiş, taze bir yüzle, memnun ve mütebessim, aynı zamanda mağrur, yemeğe öyle gelmişti. Hem de galiba, önceden yerlerini almış olanların gözleri önünde güzelliğini, hoş kıyafetini, şaşaalı mücevherlerini teşhir için kasten gecikerek...

Masanın başına gelince etrafa baktı. Tanıdıklarına tebessümlerle iltifatlar dağıttı; bizi ayrı bir tavırda başıyla selamladı. Bilhassa Selina'ya tatlı tatlı gülümsedi. Sanki az evvel denize atılmayı ve ikindi üstü beni bir kurşunla yaban domuzu gibi vurup öldürmeyi düşünen başkasıydı. Şimdi kamarasında sinir buhranları arasında kıvranan yahut sedol iğnesiyle uyuşturulup baygın yatan başka bir Nilgün vardı.

Buradaki Nilgün haşmeti içinde yaşamaktan mesut, asabı çelikten, dünyaya aldırmayan, bütün dertlere yabancı ve kayıtsız, sapasağlam bir kadın!

"Sari"yi kendisine bir yakıştırmış ki eksantrik bile görünmüyor. Ezelden elbisesi o imiş, etiket icabı hep öyle giyinirmiş gibi...

Selina, kraliçenin zarafetine ve şaşaasına hayran, azıcık şüpheye, belki de kıskançlığa düşerek:

"Sultan neniz oluyordu?" diye sordu.

"Dayısı sayılabilirim; anasının baba ayrı kardeşiyim" cevabını verdim, sakinleşti; ben de azıcık daha rahat etmiş

haldeyim... Nilgün'ü sükûna kavuşmuş görmenin rahatlığı içindeyim. Ahbabım sözünü yine edebiyata getirmiş, talakatle[1] konuşurken gayet iyi dinler görünerek bambaşka şeyler düşünüyorum; ruh dinlendirici hatıralar arasında ferah ferah dolaşıyorum. Kadını –dinlemekle beraber– dikkatle dinler görünmeyi başaramayan erkek, yerini rakibine çabuk terk eder. Hele Selina nevinden münevver geçinen kadınların en büyük zevki karşısında dinlemesini bilen bir âşık bulmaktır.

O, anlatadursun, ben Nil'in arkasındaki "sari"nin hatırlattığı maşlahlı ve yeldirmeli hanımları ve eski devrin geniş bahçelerini düşünüyorum.

Ah, gençliğimin bahçeleri! İçlerine yayılarak başörtülü, yeldirmeli, maşlahlı tazelerle birlikte mevsim yemişleri toplayıp yediğimiz eski bahçeler! Geniş bahçeler! Duvarlarla çevrili, komşu bakışlarından korunmuş, meyve ağaçlarıyla dolu, kuytu, intizamsız, bostan kuyulu, kuyu dolabını gözleri kapalı, boynunda hazin sesli çıngırak, yaşlı bir at çeviren geniş bahçeler!

Her meyve çıktığı zaman bizler, kadın erkek gençler kuytuluğuna sığınır, keyfimizce yemiş derlerdi. İlk toplanılan ve yenilen çağlabademi idi; sonra henüz tatlılanmamış caneriği... kadınların bu, birisi tüylü, öbürü ekşi ham yemişlere düşkünlüklerine şaşardım.

Benim elimi bile sürmekten çekindiğim çağlabademinin iç gıcıklayıcı, kadifemsi temasından kadın dudakları acayip bir zevk duyardı. Ham eriğin mayhoşluğundan ve tok kü-

1 talakat: dildeki akıcılık ve düzgünlük

türtüsünden haz edişleri de tuhafıma giderdi. İşin içinde muhakkak bir "cinsî sır" vardır. Erkeğin duyamadığı bir keyif!

Çağlabademi kopardığımız günler çok defa baharın nemli, rüzgârlı, serin zamanına rastladığı için o tablo şimdi gözümün önünde canlanırken yeldirmeli ve maşlahlı genç hanımları, başörtüleri arkaya kaymış, saçları dağılmış, etekleri havalanmış, yüzleri soğuktan kızarmış hâlde görüyorum; ayakkabılarımızın altındaki kırmızı renkli, arasından kuru otlar fırlamış çamurun ağırlığını duyar gibi oluyorum.

Hatta geçtiğimiz yaş toprak yollarda bıraktığımız irili ufaklı ayak izleri ve ökçelerimizden kopmuş, yahut silkilip atılmış biçim biçim çamur kalıpları da çağlabademi tablosunun lüzumlu bir "detay"ıdır.

Dalgınlığımı sezmesin diye Selina'nın sözlerini heyecanla tasdik ettim:

"Hakkınız var, çok doğru söylediniz, sizinle tamamıyla aynı fikirdeyim."

Çalarını harekete getirmiş, dış vazifesini bitirmiş antika bir masa saati gibi tekrar iç hayatımın işlemesini dinlemeye başladım:

Şüphe yok ki en güzel yemiş devşirme tablolarından biri de yeşil yapraklar arasına dizili kırmızı kiraz taneleriyle ağırlaşmış narin dalları kendine doğru çeken, o dal kadar narin ve meyveli bir tazenin ayakları üstüne kalkmış, gerilmiş vücudu idi. Yeldirme ve maşlah o tabloya çok yakışıyordu; bir Japon veya Çin "estamp"ı hoşluğu veriyordu.

Asırlar ne kadar artsa, nesiller ne derece değişse insanlar bir kiraz şıngılını ellerinde tutarak birbirlerine "Hangisini alırsın?" demekten ve papatya yapraklarını da "Seviyor! Sev-

miyor!" diye koparmaktan vazgeçmeyeceklerdir. Biz bunları yapmıştık; siz de yapıyorsunuz; gelecekler de yapacaklardır.

Selina'ya dikkatli dinleyen bir adam taklidiyle tekrar ettim:

"Fikirlerimiz bir... pek güzel anlatınız... enfes!"

Saat yeniden tatlı, yumuşak, sevimli tıkırtısına devam ediyor:

Eski köşklerin çoğunda duvar kenarlarına fındık dikilirdi; taze fındık yemeye de çıkardık. Bunu hatırlarken de taze fındığın dış kabuklarından ellerimize sıvaşan ince, nefis kokulu ve tutkallı sütü hissetmekteyim. Fındığın kabuğundan çıkıp da o, en süslü karamela ve şekerleme kâğıtlarından daha güzel, fiyonklu dış ambalajını ve kıvrak sert kabuğunu beğenmemesi gerçekten haksızlıktır. Bereket hayvanlara ve nebatlara böyle saçma şeyleri biz uydurup söyletiriz.

Benim toplamasını sevdiğim yemişlerden biri de yabanidir, böğürtlendir. Böğürtlen hakikaten insana alışmamış bir hayvan gibi kendini kolay kolay teslim etmez; dikenlerini bütün vahşiliği ile kullanmasını bilir; ellerimizi dalar, elbiselerimizi yırtar. Parmaklarımıza kendi meyvesine benzeyen, kan damlasından ufacık bir yemiş verdiği ve bunu yalatarak intikamını aldığı da çoktur. Böğürtlen azıcık kan kokusu karıştırarak yenen meyvedir!

Birmanya'ya giden bu vapurda nasıl da kendi memleketimin hatıralarını taşıyarak, hatıralarıyla yaşayan bir adamım... Herkes galiba benim gibi: İnsan yurdundan uzaklaşıp kendininkine benzemeyen ülkelere daldıkça öz memleket hatıralarına daha fazla sarılıyor.

Silkindim; hemen Nilgün'ün masasına göz attım. Meğerse bana baktığı için –çok defa olduğu gibi bu bakışın tesirine kapılarak– başımı ona doğru çevirmiştim. Etrafa, bilhassa konferansıyla pek meşgul görünen Selina'ya belli etmeden elini yüzüne götürdü, yanakları üzerinden geçirdi. "Tıraş!" manasına...

Bütün neşesini, alaycılığını yeniden bulmuş; hepsini unutmuş: Yaban domuzuna yerleştireceği kurşunu ve Bengal Körfezi'ne iri bir buket gibi fırlatıp atacağı rayihalı güzel vücudunu!

Peki ama ne olacak? Haydi, hepsine tahammül edeyim; bütün oyunlarına, yalanlarına, öfke ve titizliklerine... dayanamadığım nokta şu: Beni sevdiğini, benim olmak istediğini söylemese, o tarafa hiç yanaşmasa, vaatlerde bulunup kaçamaklar yapmasa!

Bu, kaçıncısı? Seylan'da beraberce, bir köşkte geçirdiğimiz o, hiçbir erkeğe nasip olmadığını iddia edeceğim hayat hep kaçamaklarla dolu idi. Elime, avcuma giriyor, fakat yine de parmaklarımın arasından sızıp süzülüyor, uçup gidiyordu. İki buçuk yıl süren ayrılıktan sonra Şandernagor'da aynı şey oldu. Hep böyle olacak. Kâh masumca, kâh şuhlaşarak tahrik edici yüz çeşit hüner gösteriyor, omzunu öptürüyor, başını göğsüme sokuyor, dişlerini etime geçiriyor, yanımda soyunup giyiniyor, banyodan bornozu ile çıkıp dizlerime oturuyor ve ufak bir hudut ilerlemesi yapsam:

"Bu olmaz sevgilim! Bunlar olmaz!" diye çekilmenin yolunu buluyordu. Haydi Seylan'da genç bir kızdı; şimdi bir kadındır; hem de ne mükemmel gelişmiş bir kadın! En doğrusu uzaklaşmak! Yıllarca uzaklaştım; unutabildim mi?

Diyar diyar peşi sıra koşmadım, her yerde izini aramadım mı? Yine yapacağım odur.

Nilgün'ün aşkından beni ancak o aşktan daha kuvvetlisi, kasırga ve tayfun gibi birdenbire başımda patlayanı kurtarabilir. Nerede o kadın? Şu Selina, Zülma, hatta Nora mı? Zavallılar çok güzel, lakin ne basit mahluklar! Bir gecenin içki âleminde ve daha arabada iken kilidinin şifresini veren ve mevcudunu teslim eden biçare şehvet valizleri!

Selina'ya dedim ki: "Mapa Kralına mecburen söz verdim; benimle konuşacakları varmış. Sizi dans salonunda bulurum. Yalnız kalmanızı hiç istemiyorum ama... belki biraz gecikebilirim de..."

Hayli içmişiz. Ayrılmayı istemiyor; barda daha da içecek, gidip şezlonglarımıza uzanacağız; şiirler dinleyeceğim. Elimi tutacak, okşayacak. Sonra kuytu bir tarafa çekileceğiz, mehtabı seyredeceğiz. Ara sıra dans... tekrar mehtap safası. Nihayet gece yarısı olacak. Kamarasına götüreceğim. Ama öyle bir zamanda gideceğiz ki, koridor bomboş; ışıklar loş. Birbirimize:

"Bonne nuit![1] A demain!"[2] diyeceğiz; ayrılış taklidi yapacağız. Birdenbire belimden yahut kolumdan içeriye çekecek... bezmişim bunlardan! Fakat bezmekle beraber yine kaçmayacağım. Mesleğinden bıkmış bir politikacının duyduğu tiksinme ile bekleneni yerine getireceğim.

"Beni bunlardan kurtar, Nil!"

Nil, ötede masaya dayadığı elinin parmağını, kimseye fark ettirmeden çabuk çabuk, köpeğini çağırırcasına oynatı-

1 Bonne nuit (Fr.): iyi geceler
2 A demain (Fr.): Yarın görüşürüz

yor; "Gel! Yanıma gel!" diyor. Belli ki hafif başı dumanlı... Ne iç açıcı gülümsüyor, o epeyce münasebetsiz hareketini ferah, çocuksu, muhabbetli tebessümüyle ne güzel hafifletip bir lütuf şekline sokuyor. Daha ilerisine de gitti: Yine etrafa sezdirmeden bir ara dudaklarını buse biçiminde açıp kapadı.

Başımla "Şimdi geliyorum" dedim. Büyük Paris terzilerinden birinin markasını taşıyan tuvaleti içinde en aşağı Nilgün kadar dikkati çeken Selina'ya refakat edip dışarda ayrıldıktan sonra bu yaşlı âşık zağar,[1] görünmez kuyruğu ile sevinç içinde, iki yanını döve döve sahibesinin işaretine koştu.

Oh! Nil'i teneffüs ediyorum.

Masalarına oturunca şakacı tavırla Türkçe dedi ki:

"Kötü durumdasın; seni kıvançlı bulmuyorum. Bayan ozan kafanı şişirmiş."

Sonra Melik Ahmet'e döndü, İngilizce:

" 'Durum' vaziyet, 'kıvanç' sevinç ve 'ozan' şair manasına gelen yeni kelimelerimiz! O, getirttiğimiz gazeteler artık bu kelimelerle yazılıyor. Bereket lisan öğrenme istidadım kuvvetli! Yoksa dilimi unutacaktım."

Nil'in memleketine ait haberleri takip etmesine memnunum; hanedandan çoğu zaten böyledir. Fakat ecnebilerle evlenmiş ikinci nesil kadınlarının çocukları, hele sonrakiler yabancılaşacaklar. Mesela şu tatlı Türkçesine de ve temiz Türklüğüne de hayran kaldığım Nilgün Sultan'ın yarın bir çocuğu olacak, ana zoru ile çat pat, derme çatma Türkçe konuşacak... arkadan gelen nesilde ne cedlerinin lisanı, ne de ninelerinin güzelliği kalacak!

---

1 zağar: bir cins çoban köpeği

Nilgün'ün çocuğu?

Bunu Endonezya kanı ile –en iyi ihtimal olarak– Melik Ahmet'e bile benzetmek günah! Nil ile benden doğacak yavru nasıl da latif bir İstanbul Türkçesi konuşurdu, bir İstanbullu zekâsıyla nasıl da güzelliği ayrı bir kıymet kazanırdı...

Aklımdan bunları geçirirken Nil:

"Hani bize torpil balıklarını ve emsalsiz olduğunu söylediğiniz Bengal Körfezi mehtabını seyrettirecektiniz?"

Böyle bir vaatte bulunmamıştım; ikindi üzeri sadece krokisini çizmiştim. Melik Ahmet mazeret beyan etti: Biri İngiliz, öbürü Hollandalı iki işadamıyla –bunları tanıyorum– görüşecek, ancak bir saat sonra bizi bulacakmış.

Hep beraber çıktık. Nil, hava serinlediği için elbise değiştirmeye gitti; çarçabuk döndü. İnce beyaz yünden geniş bir mantoya bürünmüş; bir kapak resmi kadar zarafetiyle göz alan eksantrik bir manto!

"Çoktandır giyinip soyunmam kolay," diyor, "oda hizmetçilerimden biri bizimle seyahat ediyor; dört tanesinden biri... ama güzeli değil... Mapa'da bir Zeynep var, görürsen muhakkak tutulursun. Onu senin hizmetine vereceğim; İngilizce de biliyor. Bütün elbisesi renk renk pullu ipek bir peştemaldan ve kısacık bir bluzdan ibaret! Madam la Baron ne oldu? Projenizi bozdum galiba?"

İşitmemezlikten gelerek diyorum ki:

"Suların rengini ve balıkların pırıltısını iyice görmek için arka tarafa yürüyelim, mümkün mertebe loş bir köşe seçelim. Hatta doğrudan doğruya ay ışığı vurmayan kuytu bir yer..."

"Kimsenin bizi göremeyeceği bir yer, demek istiyorsun; o Lehli kadının arasa da bulamayacağı bir siper..."

"Nasıl tefsir edersen...[1] keyfine. Münakaşa istemiyorum."

Kaşlarımı çatmış, lüzumsuz bir ciddiyetle ilerliyorum. Nil kızmıyor.

"Bak," diyor, "sana ne getirdim!" Mantosunun altından bir termos şişesi gösteriyor:

"İçinde sevdiğin brandy var; Courvoisier'nin en eskisi... termosun bardağı da iç içe geçme çiftir. Büyüğü senin, küçüğü benim! Memnun musun?"

Memnunum ama söylemiyorum. Erenköyü'ndeki kocaman bahçede, köşkten konyak aşırır, Şükûre ile beraber gizlice bağa inerek otlara oturur, mehtaba karşı içerdik; şeker getirmeyi de unutmazdık; sonra eve dönerken kokusunu bastırsın diye karanfil çiğnemeyi de... günah işlemek ve yasağa kafa tutmak zevki!

Nil bu çocukluklara bayılıyor; belki aynı şeyleri saray korusunda o da yapmıştı; yahut Lübnan yazlıklarında. Acaba kimlerle? Keşki Nilgün'ü Beyrut'ta bulunduğu sırada, henüz on sekizinde iken tanısaydım. Nasıl da incecik, saz benizli, hırçın ve fettan bir kızdı! Ne kaçamaklar, ne gizli kapaklı, fakat masum oyunlar yapardı. Melike olarak da oyunlarına, bir İstanbul kızı şuhluğu ile devam ediyor.

"Elini cebime sok!" dedi. Mantonun cebi kâğıtlara sarılı çay şekerleriyle dolu...

"Ötekileri unutalım, insanlardan uzak bir yerde mesela bir Boğaziçi yalısının parkında saklanmış iki sevdalı komşu

---

1 tefsir etmek: yorumlamak

çocuğu gibi yan yana yere oturalım; eşref saat gelince kimseye göstermeden, çok dikkat lazım, toy bir delikanlı beceriksizliği ile yanağımdan öpüverirsen hoşuma gidecek! Dudaklar tehlikelidir; unutursun; Polonyalının karşısına boyalı ağızla çıkarsın; darılır."

Selina'yı zihninden atamıyor. Kıskançlığı, her hissi, heyecanı gibi bir hafifliyor, bir artıyor; lakin büsbütün yatışmıyor.

Loş, kuytu, gözetlenmez yeri bulduk. Burası, bizim durduğumuz nokta, tek merdiveni iyice görünen ve biri çıkınca muhakkak fark edilen üst güvertenin ucu. Aşağıda radyo yakın bir müstemleke istasyonunun müziğini aksettiriyor. Şimdi çalınan bir "blues" dur.

Birbirimize pek yaklaşmıştık, küpeşteye dayanmış, denize bakıyoruz. Sular ne siyah, ne mavi: Lacivert kumaş üstüne aynı renkte "payet" işlenmiş bir dansöz eteği renginde ve pırıltısında... O etek nasıl dönüp çevrildikçe kâh koyulaşır kâh ışıklanır, parça parça ışık ürpermeleri ve titreyişleri geçirirse deniz de öyle: Üzerine payetlerle acayip desenler işlenmiş bir etek imişçesine sudan ziyade kumaşı andırıyor. Derinliği, şeffaflığı yok... sadece pırıl pırıl bir satıhtan[1] ibaret.

Ellerimizi gezdirirsek mayi[2] tesiri yapmayacak; ıslanmayacağız. Kumaşı tutacağız, kaldırıp çekeceğiz, buruşturacağız, hatta devşirebileceğiz sanki! Nil, bir sirkte henüz beklediği numara sırası gelmediğinden dolayı sabırsızlanan bir çocuk gibi: "Nerede torpil balıkları? Haniya kestane fişeği sesi çıkararak koşuşup patlarlardı?" diyor. Bu, geniş manto-

1 satıh: yüzey
2 mayi: sıvı

lu, yirmi dört yaşında, saltanatlı kadın - çocuk, o haliyle ne kadar saf! Hakikaten yanağından öpülecek kısa etekli, beyaz çoraplı, başında kordela, bir kız çocuk!

City of Haddington'un uskuru, arkamızda hafif bir köpük bırakıyor. Durgun havalardaki baca dumanı gibi dosdoğru uzayıp gittikçe sivrileşen, kaybolan, adeta sarışın bir köpük... Nil'e diyorum ki:

"Küçük yaşımı düşündüğüm zaman ayrı ayrı güzellikte birkaç köpük hatırlıyorum. Sonradan hiç ehemmiyet vermediğim o köpüklerden biri vapur köpüğüdür. Pek ufakken Boğaziçi vapurlarından çoğu yandan çarklı idi; kadınlar yalnız arka tarafta oturduklarından bir köpük seli içinden geçerek giderdik. Pataklandıkça aklaşan, hışıldayarak yayılan, yayılıp söküldükçe yenileriyle tekrar kar rengi alan köpüklerden gözümü ayıramazdım.

"Başka köpük neydi? Sabun köpüğü mü?"

"Evet, çamaşır günleri evde leğenlerden taşan sabun köpükleri! Bir de..."

"Hamama soktukları zaman şişirip üfürdüğün köpükler, değil mi?"

"Hele onlar! Hamam ezasının tek eğlencesi, tesellisi –yıkanırken gözlerimi yakmasına rağmen– köpüktü. Sabunu ellerimize bular, baş ve ikinci parmak arasından boşluğa üflenen sabun köpüğünden eğri büğrü, bazen yuvarlak, bazen mahruti,[1] rengârenk, zar kadar ince balonlara bayılırdım."

"Peki, sabunlu su doldurulmuş tasa bir bez örtüp üfleyerek kat kat, mini mini kubbelerle kurduğumuz eleğimsağ-

1 mahruti: konik

ma[1] renkli sabundan köşkleri beğenmez miydin? O köşkler hiçbir maksatla işitmediğimiz en hoş rüyalarda görmediğimiz kadar güzeldi."

"Doğrudur, hayal kuvveti bu derece zarifini tasavvur etmeye kâfi gelmez. Sabun köpüğü geçici ve değişici her güzelliğin, saadetin, gençliğin, baharların ve çiçeklerin, aşk ve ihtiras şiirinin bir sembolüdür. Sabun köpüğünden balonun havalanıp uçarken birdenbire çatlayıp hiç olmasına çocukken gülerdim. Şimdi "Bir ömür böyle geçer" diye üzülüyorum.

Nil içini çekti ve: "Asıl şair sensin," dedi, "o Leh şırfıntısı değil!"

Anlamaya yanaşmıyorum. Selina bahsini sükûtla karşılamama içerlediği belli. Meydana vurmak istemiyor. Diyor ki:

"Benim bayıldığım bir köpük daha vardır: Kaynatılan reçellerin devrile devrile tencere üstlerinde katmerlenen köpükleri... bunları ikide bir, kepçe ile tabağa alırlardı; usulcacık parmağımı banar, kofluğuna ve yavanlığına aldırmayarak köpüğe karşı duyulan çocuk merakıyla yalar, yalardım. Hele çilek reçeli, frenk üzümü şurubu köpüğü!"

"Bence," dedim, "kâinatta her güzel şey, çiçek, yemiş ve sen, hünerbaz tabiatın üflediği, çeşitli renkte, şekilde, rayiha ve lezzette donmuş köpük marifetlerisiniz. Nil! Şu dakikada kendinin en güzel köpükten daha güzeline benzediğini, uçup gidecek, kaybolacakmışçasına bana korku verdiğini biliyor musun? Manton ne kadar yakışmış, kalkık geniş yakası yüzünü nasıl da açıyor!"

---

1 eleğimsağma: gökkuşağı

Nil kenara bıraktığımız termostan iki kadehi de yarı yarıya doldurdu. Büyüğünü bana verdi, küçüğünü kendi aldı.

"Bir defada içip bitirelim; bir hamlede!" dedi. Yüzüme muhabbetle bakıyor, loşlukta bulunduğumuzdan gözlerinin rengini görmüyorum ama muhakkak ki gökyakutun en tatlısı...

İçtik. Nil, termosu bardaklarıyla beraber denize fırlattı.

"İçtin mi, sevgilim? Tadını beğendin mi?"

"Biraz buruk geldi bana..."

"Evet, azıcık buruk... ama pek tabii."

"Neden tabii olsun?"

Sükûnetle, halim ve selim cevap verdi:

"İçine 'monuba' karıştırdığım için..."

" 'Monuba?' Bilmediğim bir şey."

"Elbette bilmezsin; bizim Mapa yerlileri kullanırlar."

"Keyif verici bir ot mu?"

"Hayır bir toz."

Başını tuttum, ışığa çevirdim. Yüzüne bakıyorum; o bana bakmıyor.

"Ne yaptın Nil? Söyle! Korkuyorum! Senin için korkuyorum. Bu toz..."

"... Hiç ıstırap çektirmez; evvela bir canlılık verir, sonra tatlı bir uyku."

"Uyanması olmayan bir uyku?"

"Evet. A, beklediğimiz balıklar bunlar olacak... görüyor musun, suyun üstünde kıvılcımlar saçarak gidiyorlar!"

Vücudumda hakikaten bir değişiklik duyuyorum, başıma kan çıkıyor; kulaklarımda çınlamalar başladı yanaklarım sımsıcak. Birkaç saniye ne yapacağımı tayin edemedim.

Sonra? Sonra sis... bu sis ne kadar sürdü? Bir dakika mı, bir saat mi? Mehtap altında mıyız; sabah aydınlığında mı? Uyuyor muyum, esrar dalgasına mı tutulmuşum? Gördüklerim ve yaptıklarım hayalat[1] âleminde mi geçiyor yoksa gerçek mi? İyi sezemiyorum. Kendimi oracığa çökmüş sanıyorum, aynı zamanda ayakta olduğumu biliyorum yahut ayaktayım da çökmüş farz ediyorum. Anlatamayacağım bir hal. Hem yalnız başımayım, hem Nilgün'le beraberim. Beni bırakıp gittiğini arkasından görüyorum; yine de yanımda durduğunu biliyorum.

Evet, yanımda, ta yanı başımda... işte gözleri som gökyakut kesilmiş, beni seyrediyor. Bekliyor; bir şey bekliyor, bir şey istiyor. Sis ve dumana karışmış olmasına rağmen ne kadar vuzuhla görünüyor! Nasıl da yalnız kendisi ışıklı, kendinden başka her şey puslu!

Belinden yakaladım. Gören, gelen, gözetleyen var mı? Artık hiçbir şeye aldırmıyorum. Kemerini koparırcasına çekerek mantosunu açtım. Ne rengini, ne biçimini fark etmeye vakit bulamadığım yok denilecek kadar hafif bir tuvaletin hemen hemen çıplakmış hissi veren tülü içinde Nil dipdiri, sapasağlam, alabildiğine güzel... henüz hayatta! Ben de henüz yaşıyorum.

Ona nihayet bütün manasıyla kavuştuğum bu sahneyi –eğer romanım hakiki bir sergüzeştin tek yeri değiştirilmemiş hikâyesi olmasaydı– belki daha rahat, daha süslü görünme üzüntüsü, ölüm korkusu karışmamış bir dekor ve bir vaziyet içinde tasvir ederdim. Boğuk bir sesle: "Artık kurtuluş

1 hayalat: hayaller

yok," diyorum, "karşı koyma yok! Oyun ve düzenbazlık yok! İçirdiğin zehir ister öldürücü, ister uyutucu, ister uydurma olsun, ister haykır, rezalet çıkar, ister kendini denize atmaya kalk, kurtulmayacaksın!"

Muhabbet sözlerim bunlar... "Sevgilim, ruhum, hayatım" filan demiyorum. Azarlıyorum, kaba kelimeler kullanıyorum, hırpalıyorum, kollarını büküyorum; dizlerimle dizlerine yaslanarak, Mapa Melikesi Nilgün Sultan'ı bir ihtilalci ve çeteci hoyratlığı, hışmı, zalimliği, haklı hunharlığı ile yerde sürüklüyorum.

Sürükleniyor. Güzel başı bir tarafa vurdu; sesini çıkarmıyor; mukavemet etmiyor. Yırtılıp parçalanan elbisesine aldırmayarak ne şekil verdimse acayip bir itaatle hepsine razı! Ne şikâyet, ne memnuniyet! Vapurun bembeyaz, nemli, nemlilikten dolayı yumuşak parkesi üstünde nihayet hiç kımıldanmayan, vurulmuş, ölmüş sanılan, perişan bir kadın yatıyor.

Kendime gelince, ay ışığı altında bu manzarayı gördüm. Görmeden kendimi de görüyorum: Saçları dağınık, gözleri dönmüş, soluk soluğa, kurbanının başı ucuna dikilmiş bir haydut!

Fakat bu hayduda kim hak vermez?

Eğildim, kucaklayarak ayağa kaldırdım. Nefesliğin siperine dayanmadan duramıyor; titriyor. Elbiselerine çeki düzen verecek halde bile değil; takatsiz! Elimden geldiği kadar saçlarını düzelttim; vücudunu mantosuna sararak kemerini yarın yamalak bağladım.

Ne yüzüme bakıyor, ne lakırdı ediyor, ne de kımıldıyor.

Koluna girerek yürütmeye başladım. Merdivenden güçlükle indiriyorum; adeta kucakta. Kulağına fısıldamaktayım:

"Affet Nil... affet Nilgün'üm, hayatım... şimdi ölsem de gam yemem."

"Çıkardığın halkamızı hemen parmağına geçireceksin değil mi?"

"Elbette."

"Ondan sonra yatağına uzanacaksın..."

"Öyle yapacağım sevgilim."

"Teşekkür ederim. Beni kamaramın kapısına kadar götürebilir misin?"

"Pek tabii..."

Hususi dairesinin önünde – yüzüme bakmamakta ısrar ederek –elini uzattı; gelip geçenler olduğu için bu kırağı altında kalmış çiçek gibi üşümüş, rayihası azalmış eli resmî vaziyette öptüm.

"Sonsuz gecemiz hayırlı olsun. Kendimi sana sakladığıma pişman değilim!" dedi; kayboldu.

Bundan sonra yaşadığım sahneler hem ışıklı, hem dumanlı, yarı rüya, yarı hülya, vuzuh içinde müphem! Gerçekten yaşadım mı, uydurdum mu? Tayin edemem.

Koşarak kamarama dönüyorum. Arkamdan yabancı bir kadın geliyor, aldırmıyorum. Tuvalet maletimi açtım, elmastıraş şişeden yüzüğü çıkardım, yüzüme gözüme sürdüm. Parmağıma taktım. Emrettiği gibi –soyunmaya lüzum gör-

meden– yatağıma uzandım. Yanaklarım ateş içinde yanıyor, muhakkak kıpkırmızı... vücudum ise soğuk.

"Hakikaten bu deliliği yaptı mı? Zehirlendik mi?" diye kendi kendime soruyorum ama keder duymuyorum. Keder duymadığım gibi uyumak arzusu, istidadı da duymamaktayım. Bilakis –eroin çekmişim gibi– pırıl pırıl bir âlemdeyim; yaşamak, insanlara karışmak, durmamacasına konuşmak istiyorum. Yarım saat kadar uzanmış halde uykunun veya ölümün başlamasını bekledim. Hayır; ikisi de gelmiyor. Her gecekinden daha uyanık, daha canlıyım; içmek, dans etmek, yürümek, hatta şarkı söylemek ihtiyacında!

Kalktım. Yüzümü bol su dolu küvete soktum; yıkadım; saçlarımı itina ile taradım; ütülü bir kat elbise giydim; mendilime birkaç damla lavanta çiçeği kolonyası serptim, zarif şekilde katlayarak yan üst cebime koydum. Dipdiriyim. Sadece yanaklarım ve kulaklarım her zamankinden kırmızı...

Salondayım; memnunum; ahbaplara gülümsüyorum. Bir Amerikalı ile dans eden Selina'yı da gülümseyerek selamladım. Sonra bara girdim:

"Brandy!"

Birbiri üstüne iki kadeh içtim, bir neşeliyim ki... Ahmet nerede, acaba? Kıtıpiyoz Kral Hazretleri? Bulsam laubali tavırla omzuna vuracağım; galiba ona bir çocuk muamelesi edeceğim.

Karşıma Cava eşrafından Rapatuha Sultanının Başveziri Hacı Abdülgafur çıktı. Hararetle elini sıktım. İngilizce:

"Söyler misiniz bana," dedim, "siz 'monuba' isminde bir zehir biliyor musunuz?"

"Bu bir zehir değildir. Enerji ve cüret veren, cesaret arttıran, uyku kaçıran kamçılayıcı bir ottur. İnsana çekindiği, bir türlü başaramadığı işleri yaptırır. Kurutup toz haline getirirler, şekerkamışı şarabına karıştırarak içerler; derhal tesirini gösterir. Yaşlı güveylere, zifaf gecesi şerbetini hazırlayıp onu içirmek de âdettir. Harpte geceleri nöbet bekleyen askerlere de eskiden monuba hapları yuttururlarmış. Uyuyup kalmamaları için!"

Bu sözleri Abdülgafur söylüyor ama bana, benim ağzımdan çıkıyormuş gibi geliyor. Neden acaba? Anlamıyorum. Cesaret arttıran, cüret veren ilaç? Yaşlı güveylere içirilen şerbet? Öfkeden büsbütün kızardım. Nil'in en parlak oyunlarından birine daha gelmiş oluyorum. Demek ki benim cesaretim, cüretim noksanmış. Demek ki Kandi'de öyle bir cesaret ve hürmetsizlik gösterseydim sesini çıkarmayacakmış.

Bir şey daha keşfettim: Nil, kaba muameleye uğramaktan hazzeden, yerlerde sürünmekten, taarruza uğramışçasına sevilmekten zevk alan bir kadın! İnanamıyorum. Fakat anlıyorum, biliyorum, o tip tanıdığımdır. Fakat Nilgün'ün öyle olduğunu tahmin edememiştim!

Yine Kandi'de casus olduğunu söylediği zaman kalçalarına indirdiğim tokatlardan sonra deminki gibi üşümemiş, takatsizlik zevki içinde kanepeye uzanmamış mıydı? Örtüye sarıp sarmalamıştım. Ne rahat uyumuştu!

Şunu da öğreniyorum: Nil'in beni mütemadiyen öfkelendirmesi, yalanlar ve oyunlarla deliye çevirmesi, bir kaçıp bir kucağıma atılması, tekrar surat asarak dargınlık çıkarması, hepsi sabrımı tüketmek içinmiş. Sabrım tükensin, terbi-

yemi kaybedeyim, küstah ve haydut olayım da kendisini –üst güvertedeki gibi– yerden yere vurayım diye!

Hayret!

Peki ama bütün bu keşiflerim neticesinde Nilgün'den tiksinmiş miyim? Ne gezer! Ah, ne latifti vapur parkeleri üstünde darmadağınık, cansız gibi yatışı... o takatsiz yürüyüşü... yüzüme utancından bakmaması... konuşmaması... ve hâlâ yalanında ısrar ederek kapıda, bitkin sesiyle:

"Sonsuz gecemiz hayırlı olsun..." demesi! Doyulur mu Nilgün'e? Doyabilir misiniz bu kadar değişik, böyle güzel, sevimli, tatlı deliye?

City of Haddington'ın her tarafını arıyorum, tarıyorum. Aynı ilaçtan içmiş olan Nil de şüphesiz aynı haldedir; benim gibi pür hareket, heyecanlı, neşelidir. Kamarasında duramaz. Zaten onun da "monuba" içişi –Vezir Hacı Abdülgafur'un "İnsana çekindiği, bir türlü başaramadığı işleri yaptırması" tarifine uygun olarak– cüret, cesaret bulmak içindi. İkimiz de Mapa yerlilerinin bugünkü "aktedron"u andıran, yüz kere daha hassalı[1] "monuba"sına muhtaçtık. Eğer istediği halde daima çekindiğine rıza gösterdiyse bunda o tozun tesiri vardı.

Barda yok, oyun salonunda, alt güvertede, hiçbir yerde yok. Üst güverteye çıktım; bir saat evvel brandy içtiğimiz kata: Yok. Melik Ahmet'i işadamlarıyla konuşmakta devam ederken bir köşede gördüm ama görmemezliğe vurarak sıvıştım. Nil muhakkak kamarasında; meraktayım; lakin gidemem. Niçin gitmeyeyim? Orada oda hizmetçisi var, kapıdan sorabilirim. Nitekim sordum.

---

1 hassa: özellik

"Melike Hazretleri elbise değiştirip çıktılar" cevabını aldım. Nerede? Korkuyorum; Nil'den her dakika korkuyorum. Aklıma fena ihtimaller geliyor. Ya, hiç de keşfettiğim gibi olmadı da bir vicdan azabı, bir onursuzluk buhranı geçiriyorsa? Bunun sadmesiyle[1] tamir kabul etmez bir hareket yaparsa? Denize bakamıyorum. Bakmadan vapuru kulaçlıyorum, her tarafa seğirtiyorum.

Şu yazdıklarımı hakikaten yapıyor muyum? Yoksa hâlâ güvertede, nefesliğin dibine çökmüş hayalimden mi geçiriyorum? Zira nereye gitsem Bengal Körfezi'ni görür gibi oluyorum.

Birdenbire durdum: Kamaramda olamaz mı?

Acele acele yürüdüm, merdiveni indim, koridora saptım. Kalbim –biraz da ilacın tesiri, belki– sık ve sert atıyor. Eroin ve kokainde de böyledir; dozu fazla kaçırdınız mı kalp, göğüs kemiklerini vahşi bir hayvanın kafesini parçalamak istemesi gibi sarsar; gümbürtüsünü başkaları duyacak diye çekindiğiniz olur.

Kapımı telaşla açtım; kamara karanlıktı; ampulü yaktım. Boş! Boş ama Nil varmış hissine kapıldım; havasına Nil sinmiş, odada Nil'in rayihası var. Buraya muhakkak gelmiş.

Evet, gelmiş. Ne yapmak için? Masanın, yatağın, sandalyenin üzerine bakıyorum: İz, eser bulamıyorum; sadece rayihası kalmış. Hayır, kamaraya onun rayihasını ben, beraberimde getirmiştim; bana öyle işlemiş ki!

Geri döndüm. Onu görmeden yapamayacağım; uzaktan olsun görmeliyim; yaşadığına emin olmalıyım. Doğru Ahmet'i buldum; haşin, helecanlı bir hâlde:

---

1 sadme: çarpma, sarsıntı

"Melike nerede? Ne zamandır yok? Bulamıyorum." diyorum; hayretle yüzüme bakıyor; sükûnetle cevap veriyor.

"Melike kumandanla kaptan yerinde... beraber değil miydiniz?"

Derin bir nefes aldım. Tekrar koşuyorum, merdivenlere bir İngiliz bahriye gediklisi çevikliğiyle tırmanmaktayım. Eğer vapur bir Afrika ormanı olsa Tarzan gibi sarmaşıklara sarılıp onların bulunduğu yere fırlayacağım, tepelerine düşeceğim; Tarzan narasıyla haykırmaklığım bile mümkün!

Nihayet oradayım; Nilgün beni gördü, gözlerini hâlâ mahcup mahcup saklıyor. Kumandanı selamladım; selamımı aldı ve:

"How do you do, Mrs. Bey?" diye elini uzattı. Bana birçok İngiliz "Mrs. Bey" diye hitap eder. Kraliçenin akrabası olduğumu biliyor; daha doğrusu bu yalana o da inanmış. Nil yine yüzüme bakmayarak Türkçe, alaycı olmaya çalışan bir sesle dedi ki:

"Daha ölmedin mi sevgilim? Ben de yaşıyorum. Ölseydik ne yazık olurdu, değil mi?"

Derhal İngilizceye döndü, kumandan dedi ki:

"Genç dayımı tahmin, tasavvur edemeyeceğiniz bir şefkatle severim. Ne yapayım ki o, bütün centilmenliğiyle beraber bana, inanamazsınız, pek hor muamele eder; ama gücenmem, şimdi de galiba acı sözler söylemeye geldi."

Başsüvari:

"Bu," dedi, "muhabbetin gizlenmiş bir nevi derin ve samimi şekli olabilir. Amcam vardı; daima sert hareket ederdi; beni mütemadiyen hırpalardı. Yüzüme kapısını kapadığı zamanı bilirim. Pek güzel geçindiği öbür yeğenlerini mira-

sından mahrum etti. Servetini bana ve küçük bir kısmını da durmamacasına azarladığı, çile çektirdiği uşağına bıraktı."

Vapurun kaptan dairesinden bakarken Bengal Körfezi' nin zambak mehtabı savak işlenmişe benzeyen siyahlı deniziyle, pul pul titreşen serv-i simîni,[1] altın kıvılcımlar saçan balıklarıyla ve Nilgün'ün yanında, "Duo"ya karışmış kızıl gül rayihasıyla sanki dünyanın yaşamaya ne kadar layık olduğunu ispata çalışıyor; ispat için çırpınıyor, ne mümkünse yapıyor.

Bu sessiz güzellik talakate gelmiş, Buda'nın heyecanıyla konuşuyor: "Bir tek ruh vardır. Kâinata hakim olan Rabb'in ruhu; yani Aşk. Feza, okyanus, hayvanlar, hepsi de o şekilleri alan Aşk'tan başka nedir ki?..."

Nil'den başka ne olabilir ki?

"Monuba"nın tesiri devam ediyor.

Saat on biri bulduğu halde henüz uyanmışların, hem de deliksiz bir uykudan, uykuya tok kalkmışların dinçliğini, neşesini duyuyorum. Her taraf alabildiğine aydınlık... ampul veya ay ışığıyla değil ama! Bambaşka bir ziya: Yüksekten geliyor; yerden yukarıya doğru güneş vurmuş kırağılı bir tarladan nasıl buğu yükselirse öyle, tatlı tüten bir sihirbaz ışığı...

Nil, göz göze gelmemeye çalışmakla beraber, utangaçlığı içinde mesut. Azapsızım; yaşamak istiyorum... içmek, dans etmek, cumhur cemaat, fecre kadar eğlenmek! Demiştim ya, tıpkı beyaz zehrin hayatı hoş gösteren, nikbinlik ve aldırmamazlık veren eğreti zevki...

Kumandan Landbrooke de keyifli. Onunki Nilgün'ün yanında bulunmasından ve az sonra beraber dans ederken

---

1 serv-i simin: gümüş selvi, ayın denizdeki izi

–mehtaplı Hint Denizi'ne bürünmüş sanılan gümüş pullu tuvaleti içinde– güzelliği artmış bir küçük kraliçeyi kolları arasında tutmasından ileri geliyor.

Landbrooke'nin masasındayız; davetlisiyiz; şampanya içiyoruz. Melik Ahmet de aramızda... tuhafı kralın da neşesi var. İşini lehine bitirmesinden!

Nil kocasını, gizli kalan günahın sanki kefareti ve tazminatı olarak üç defa dansa sürükledi. Sokuluyor, konuşuyor, gülüyor. Bir defasında yüzünü bile okşadı. Delikanlı memnundu; mesut oldu.

Nihayet benimle de dans etmesi lazımdı. Pikap bir tangoya girerken:

"Nil," dedim, "ister misin?"

Yerinden şevksizce kalktı; ortaya yürüdük. Uzun tuvaletinin eteğini bir eliyle –tıpkı Kandi'de feracesini tuttuğu gibi– gayet zarif şekilde kaldırarak dansa başladı. Fakat yüzüme hiç bakmıyor; ben de ne ufak bir telmihte[1] bulunmuyorum; konuşmuyoruz. Bu, öyle latif bir konuşmama ki ağzımızdan çıkacak söz ne derece manalı olsa sükûtumuzun çok tatlı sihrini bozabilir; hayalimizde seyrine daldığımız deminki harikulade zevkli ve acib[2] manzarayı aynaya atılan bir taş gibi parça parça, darmadağınık ediverir.

İkimiz de bir saat evvel üst güvertede ne kaptan köprüsünden, ne de aşağıdan, hiçbir yerden görülmesi imkânsız, iki nefeslik siperi ardında ve yarı karanlıkta geçen vahşi hadisenin şiirini sükûtumuzla yeniler gibiyiz.

---

1 telmih: gönderme, ima
2 acib: acayip, ilginç

Şu var ki hakikat âleminden ziyade berrak bir rüyada gibiyim. Konuşmaları işitmeden anladığıma şaşıyorum. Yerimize döndüğümüz zaman, kumandan ile sohbete dalmış olan Melik Ahmet'in bizi unutmuş görünmelerinden istifade eden Nil şampanyasını süzerek dedi ki:

"Bilmiyorum niçin çocuk gibi utanıyorum? Yüzüne bakamıyorum. Aynı zamanda boşu boşuna, inatlarımız ve huysuzluklarımız yüzünden kaybettiğimiz iki seneye acıyorum."

Gözlerini kadehinden ayırdı, vakadan beri –bu bir vakıa idi zira– ilk defa gözlerini gözlerime çevirdi. Rengini göremiyorum, manalığının tesiri altındayım. Tabii, delilik benimki! Umulmayacak şey... sapıtıyorum, "monuba" çılgınlığı! Bu gözler, visali birinci defa tatmış taze gelin gözleri! Elbette değil, lakin sevinç içindeyim.

"Nil," dedim, "konyağımıza karıştırdığın o toz keşke öldürücü bir zehir olsaydı. Bundan sonra sensiz bir saniye yaşayamayacağımı anlıyorum."

"Ben de öyleyim!" demedi ama bakışları bunu daha güzel konuştu; gözleri mahcup bir saadetle konuşuyor. Masaya yumruklarımı mı indireyim? Yerimden fırlayıp şu, babası tutmuş zenci buhranını hatırlatan korkunç dansa ayak uydurarak haykıra tepine, ökçelerimi vurup taklak ata ata, üstümü başımı yırta parçalaya kudurayım mı? Yoksa herkesin gözü önünde Nil'i kucaklayıp dışarıya kaçırayım, beraberce denize mi atlayalım? Müthiş bir hareket, hareket değil, fevkaladelikler yapmak ihtiyacıyla kıvranıyorum. Nasıl şeymiş bu "monuba!"

Nerede Selina? Gidip dansa davet edeceğim, dans ederken öpeceğim. Hiçbir kadın bana böyle bir şans getirmedi.

Nil'e dedim ki: "Masamızda kâfi canlılık yok. Fazla kibarız; daha doğrusu tahammül edilmez derecede kibar taslağıyız. Ah, karada olsaydık, bir eğlence evinde... kadınlar, erkekler, masa dolusu içkiler, devrilmiş kadehler, yere düşmüş şişeler! Herkes kendi âleminde gülüp söyleşse, çiftler birbirlerine sarılıp öpüşse, biz de seninle, kendimizden geçmişçesine sarhoş, şarkılar söylesek. 'Gitti yarim gelmiyor'u... 'Turna'yı, 'Hediye'yi, 'Recebim'i, 'Osman Ağa'yı, bahriye çiftetellisini, 'Yavuz geliyor, Yavuz'u! İstanbul türkülerinin en oynaklarını, en bayağılarını! Ah, bilmezsin, şimdi yaşıma da, mevkiime de uymayan nasıl bir külhanbeyiyim! Sen de bir mahalle kızı, hizmetçi kızı!"

" 'Monuba' delisiyim, dedim ya!"

Melik Ahmet başını çevirdi, inci dişlerini gösteren tebessümüyle sordu:

"Dayınız şiirlerini mi okuyor?"

"Hayır. Gürültülü bir eğlence ihtiyacı duyduğunu anlatıyor. Galiba Polonyalı Lady ümide düşürmüş; pek neşeli!"

İki erkek gülüyorlar. Uzaktan Selina da, coşkun konuşmamı beğenmiş gibi bana gülümsüyor. Nil farkına vardı, dedi ki:

"Niçin dans etmiyorsun? Bak, can atıyor."

"Edeyim. Bütün kadınlarla ederim, edeceğim. Hiçbiri bir şey değil. Hepsi de manken!"

Beyaz smokinimi, çekidüzen verircesine ötesinden berisinden çekiştirip güya hazırlandıktan sonra onun masasına doğru yürüdüm; önünde eğildim. Oynarken adi bir edebiyatla neler söylemiyorum? Mehtap, deniz, ebedî aşk, çoktan-

dır unuttuğumu sandığım Fransızca şiirler... iyileri de var. Mesela Desbordes-Valmore'dan:

Lève au ciel front abattu:
Je t'aime a jamais: le sais - tu?[1]

parçasını okuyorum. Kadınlar üzerine söylenmiş vecizeleri tekrarlıyorum:

"Aşk en son haddini bulursa her şeyi mubah görür" diyorum ve yüzümü yanağına dayıyorum. O, parmağımdaki halkayı kastederek soruyor:

"Vapurda birisiyle nişanlandınız mı? Kimdir bu mesut kadın?"

Zekâm işliyor, derhal cevap verdim:

"Eski nişanlımdan demin bir telsiz aldım; barışmış; arkamdan ilk vapurla geliyormuş. Fakat bilinmez; yolda yine fikir değiştirebilir; geriye döner yahut... yahut bu sefer ben vazgeçerim."

"Niçin?"

"Size rastladığımdan dolayı!"

Hakikaten konuşuyor muyuz? Yoksa o sözleri aklımdan mı geçiriyorum? Doğrusu, pek emin değilim. Hem dinç, hem uykulu gibiyim; kendimi yerimden kımıldanmadığım hâlde gezer, dolaşır sandığım bile oluyor!

Yalnız Selina'ya değil, vapur yolcularından az çok güzel kadınlara hoşlanacakları sözler söylemek arzusundayım; yüz bulursam hepsine birer türlü ilanı aşk edecek, izdivaç

1 Eğilen alnını göğe kaldır
Seni sonsuz bir aşkla seviyorum biliyor musun?

teklifinde bulunacak bir zendostluk[1] buhranı geçiriyorum. Göz ucuyla da Nil'e bakıyorum. Kumandan Landbrooke ile arası, vekarını muhafaza etmekle beraber pek iyi. Kadına mahsus sokulgan bir tebessüm vardır ki uzak dursa bile insana dizleri üzerinde duruyormuş tesirini yapar. Nilgün de muhakkak ilacın hükmü altında hem bana, hem kendisine karşı müsamahalı, Selina ile oldukça laubali tavırlar alarak dans edişime öfkelenmiyor; bilakis ara sıra göz atıyor; zevk alıyor. Ben de onun kumandanla flörtünü hoş buluyorum.

Münasebetsiz bir şey bu monuba! O derece münasebetsiz ki vapurda bir "kabare" olmadığına, ortaya vücutlarında bir değirmi kumaş ve bir sutyen, hemen hemen çıplak yirmi kadar körpe dansöz çıkıp akrobatik dans numaraları yapmadığına canım sıkılıyor. Vapurda bulunmanın beni ilk defa memnun etmediğini anlıyorum. Şehir istiyorum, sabaha kadar esrar tekkelerinde, fuhuş evlerinde, gizli sinemalarda, fisk-ü fucur yerlerinde gezip dolaşılacak bir şehir!

İstediklerimden en kuvvetlisi, hatta dayanılmazı şu: Nilgün'ü daima karşımda, yanımda görmek! Eğer şimdi kocası gibi o da kalkar, yatmaya giderse çıldırırım. İçimdeki ve dış âlemdeki ışıklar derhal söner, karanlıkta kalırım. Anlıyorum ki neşemin kaynağı da, merkezi de Nil... Fakat uzakta bulunacak, hasretini çekeceğim, ayrılığına dayanamayacağım eski Nil değil. Artık o, bir balayı seyahatine çıkmışçasına gece gündüz, vapurda, trende, otomobilde, otelde, her zaman beraberimde bulunmalı; gözümün önünde en mahrem hayatıyla yaşamalı, kısacası kayıt ve şart gözetmeden yalnız benim olmalıdır.

---

1 zendost: çapkın, kadın düşkünü

Bu, olabilir mi?

Selina'yı bırakıp masamıza dönünce Nilgün, korktuğum gibi kumandan Landbrooke'ye artık dairesine çekileceğini söyledi; kalkmaya hazırlandı. Onu uğurlayan birinci süvari yanımızdan ayrılıncaya kadar lakırdı etmedim, lakin yalnız kalınca:

"Nil," dedim, "yarın sabaha doğru Rangoon'dayız. Burası yalnız Asya'nın değil, bütün dünyanın tam manasıyla kadınlar saltanatını kabul etmiş tek memleketidir. Çin'de Japonya'da, Hindistan'da ve beş kıtanın hiçbirinde kadın, Birmanya'daki kadar hâkimiyet kuramamıştır."

"Gece yarısı dersi mi bu?"

"Bir planın önsözleri: Rangoon'a ineceğiz."

"Elbette ineceğiz. Görmeden geçmek için bir sebep yok."

"Fakat orada seninle kaybolacağız."

"Bir büyücü, bir sihirbaz mı yapacak o işi? Sihirli külah mı giyeceğiz? Zümrüdüanka kuşunun sırtına mı bineceğiz? Himalaya tepesinde gizli bir şehre mi konacağız?"

Alaylarına cevap vermiyorum; sözüme devam ediyorum:

"Hiç olmazsa dört beş saat kaybolmamız, baş başa kalmamız, herkesten uzak bulunmamız lazım. Ne Ahmet, ne peşinden ayrılmayacağını anladığım Landbrooke, ne başka biri sadece ikimiz!

"Rangoon'da da bir Şandernagor Oteli var mı? Âşıklar yurdu?"

"... Yalnız ikimiz... Anlıyor musun, Nil? İkimiz... İkimiz! Anladın mı?"

"Zekâsızlığıma ver; anlayamıyorum."

Gülüyor. Gülünmeyecek şey değil ki şu "Anlıyor musun? Anladın mı?" gibi suallerim? Ben de gülmeye başladım. Dairesinin önündeyiz. Nil elimi tuttu. Her zamanki gibi okşadı, sıktı mı? Hayır; minnet ve muhabbetle ağzına götürdü. Avucumun içini öptü, kokladı ve:

"Ne istersen," dedi, "nasıl emredersen, nerede ve ne zaman istersen... kendimi sana sakladığıma pişman değilim!"

City of Haddington vapuru Southampton'dan kalkarak Kap yolundan Afrika'yı dolaşıp Uzakşark'a gittiği için dünyanın her çeşit insanını, bu arada kaçıkların en tipik numunelerini görmeye alışmıştır. Ben, bunlara bir yenisini kattım: Tabesabah[1] güvertelerde ine çıka yürüdüm; koştuğum da oldu; yüksek sesle güldüğüm ve gizlemek lüzumunu duymadan ağladığım da! Mütemadiyen onun sözünü tekrarlıyorum; iki defa kamarasının kapısı önünde söylediği sözleri:

"Kendimi sana sakladığıma pişman değilim!"

Nil, bu sözleriyle beni sevinç delisi etti. Seviniyorum, bir taraftan da evleneli beri neler çektirdiğini düşünerek zavallı Melik Ahmet'e acıyorum. Kandi'deki bungalovda başıma gelenlerin daha süreklisi ve daha insafsızı... Zira Ahmet onun kocasıdır; neler yaptı, ne oyunbazlıklar, ne kaçamaklar ki iki seneye yakın bir zaman delikanlıyı darıltmadan oyalamaya muvaffak oldu. Kadınlık tarihi bu derece garip bir hadise kaydetmiş midir? Ne afet imiş Nilgün!

1 tabesabah: sabaha kadar

Tan yeri henüz ağarmadan denizin rengi koyu lacivertten yavaş yavaş bizim İstanbul bahçelerine diktiğimiz ve adına "vapur dumanı" dediğimiz çiçeğin sevimli mavisine döndü; gittikçe açıldı. Neredeyse pınar suyu gibi renksizleşecek. Mehtaplı gecelerin sabahına mahsus bu, ay ışığına katılmış seher vakti denizi ilk defadır ki serinlik hissi veriyor. Baktıkça üşüyorum.

Monuba'nın tesiri geçmeye başladı: Yorgunluk duymaktayım ve yorgunlukla beraber –her münebbih[1] zehir gibi– onun da bedbinlik[2] safhasına girmek üzereyim. Kamaram bana öyle dar göründü ki kendimi bir sandığa kapatılmış sandım; bu sandık daha sonra tabut şeklini aldı. Tabuta girmişken niçin ölmemiş olmama şaşıyorum, hatta kızıyorum bile...

"Artık hayattan beklenecek ne kaldı? Bundan ötesi hep hayal sukutu, nahoş hadiseler, gayesizlik ve ümitsizlik!" diyorum. Nilgün'ün yarın tekrar oyunlarına gelmekten, hasretini çekmekten ise şuracıkta bitivermem, gecenin zevki henüz dimağımda iken yok oluvermem benim için canıgönülden istenecek en mesut bir akıbet! Asıl fenama giden pencereye yapışmış sabah ışığı...

O kansız, pelte ışık yerine bir yangın alevinin hayat ve hareketle, renk ve sesle dolmuş kızıllığı, sıcaklığını arıyorum.

Çocukluğumun ve gençliğimin gecelerini aydınlatan İstanbul yangınlarını görür gibiyim. Eski yangınlara mahsus karakteristik sesleri işitiyorum sanki: Bekçi haykırmaları; so-

1 münebbih: uyarıcı
2 bedbin: kötümser

kakta aceleci ayak patırtıları; köpek ulumaları; korku ve telaşla uyanan bir evin çeşitli tıkırtıları, pıtırtıları ve fısıltıları... tahtaların esnemesi; yangın tarafına düşen pencerelerin ve kafeslerin açılışı... "uzak", "yakın" gibi tahminler ve hazırlanmak mı lazım, beklemek mi münakaşaları...

Eğer yangın civarda ise o seslere tulumbacı naraları ve itfaiyenin zincir şakırtısı çıkaran atlı araba ve boru gürültüsü de karışırdı. Kızıl bir ışık altında uykusundan uyanan, sokaklara uğrayan bir halk!

Yatağımda o sesleri dinleyerek neticeyi beklerdim; beklerken şimdi beni damı altında barındıran evin biraz sonra yok olacağını düşünür, tavanda hayali alevler görür, çatırtılar işitirdim.

"Acaba," derdim, "nereye hangi uzak semtteki akraba yanına taşınacağız?"

Şükûre'nin evine gideceğimizi tahmin ederek hoşlanırdım da... nihayet uyuyakalırdım. Sabahleyin bakardım ki ev yanmamış; herkes tabii halde, sakin sakin dönüp dolaşıyor, hayat, korkunç bir gece geçirilmemişçesine devam ediyor. Rüyada mıydı o kızıllık, korku ve sesler?

Doğduğum günden yirmi yaşıma bastığım yıla kadar içinde oturduğumuz yedi tane köşk, yalı ve evden bugün yalnız bir tanesi ayakta! Biz, hakikaten "harikzede"[1] bir nesle mensuptuk. İkide bir alevler içinde kalır, alevler arasından kurtulur, alev alev yanan bir şehirde daima alev korkusu ile yaşardık. Alev çocukları idik.

Neden sonra, zihnimde hep bu alevli hatıralar, huzursuz bir uykuya daldım. Tam uyku mu? Hayır; uyumadığımı

1 harikzede: yangından zarar görmüş

bildiğim yarı şuurlu, kemirici bir uyku! Önce nikbinlik,[1] arkasından bedbinlik veren zehir uykusu!

Gözlerimi açtığım zaman saat onu geçiyordu. Aklıma ilk gelen şey dün geceki hadise oldu; Nil'in sesini işitiyorum:

"Kendimi sana sakladığıma pişman değilim."

İnanamıyorum. Bu, iki senedir rüyalarımda bile göremediğim, görsem diye beklediğim bir saadetin hakikatleşmesi: Şüphem var: Belki de "monuba" esrar nevinden insana dalga geçirten bir ilaç. Olmayanı olmuş sandırıyor. Tamamıyla vehim içinde idim. İlaçlı konyağı içtikten sonra bir hülya alemine girdim; güya Nilgün benim oldu. İmkânı var mı? O Nilgün? Orada üst güvertede, yerlerde sürünecek? Akıl havsala kabul etmez böyle bir şeyi! Muhakkak dalga! Anlaşılan hiçbir yere kımıldanmadan, iki nefeslik arasında sabaha kadar dalga geçirmiştim.

Evet, dalga: Zira taktığım halkanın yeri boş! Hani, bana emretmişti de koşmuş, tuvalet maletindeki elmastıraş şişeden çıkarmış, parmağıma geçirmiştim? Hani Selina sormuştu:

"Vapurda birisiyle mi nişanlandınız? Kimdir bu mesut kadın?"

Yataktan kendimi attım; bavulu açtım, baktım: Nişan yüzüğü yerinde duruyor. Hayalat içine yüzmüşüm; hiçbirinin aslı yok.

Aslı olan şey: Monuba!

Ve Nilgün'ün oyunu!

---

1 nikbin: iyimser

İKİNCİ BÖLÜM

Asya'yı iyi tanımayanlar bu kıtada tatlı hülyalara dalmak için yalnız afyon ve esrar kullanıldığını sanırlar. Halbuki aynı keyfi, hatta daha acayibini veren terkipler[1] de vardır. O kabil terkipleri Hint ve Çin Denizi adaları halkı köklerden, yapraklardan, otlardan, kabuklardan çıkarır, kendisi kullanır ve adeta dinî bir titizlikle sırrını kimseye bildirmez.

Nilgün, Kraliçesi olduğu "Yirmi Ada" ahalisinden "monuba"yı öğrenmiş. Belki de buna düşkündür, monuba müptelasıdır. Karı kocanın beraber içmedikleri, ara sıra yataklarına uzanıp yan yana hayalata dalmadıkları ne malum? İlaç bana tesir edip de etraf dumanlanınca Nil çekilip gitti; gittiğini zaten sisler arasında görmüştüm. Ama aynı zamanda beraberinde ben de gidiyordum. Hepsi hülya! Tan yeri ağarınca yerimden kalkmış, kamarama dönmüşüm ve İstanbul yangınlarını adeta tahassürle[2] anarak nihayet sızmışım.

Nilgün de aynı dalgayı odasında geçirmiş olacak. Demek ki ne onunla, ne Selina ile dans etmiştim; ne başsüvari, ne de Abdülgafur ile konuşmuştum. Bütün gece beni kimse

1 terkip: bileşim
2 tahassür: özlem

görmemiş. O gezintiler, muhakeme ve musahabeler,[1] sualler ve cevaplar, müzik ve manzaralar hayalimin icadı!

Böyle düşünmekle beraber hâlâ emin değilim. Sersem kafamla yıkandım, giyindim. İlk işim Hacı Abdülgafur'u bulmak oldu. Beni Kraliçesinin dayısı bildiğinden hürmetle selamladı. Biraz konuştuk, sonra:

"Dün gece, sizi göremedim."

"Melik Hazretlerinin yanında idim. Zatıâlinizi aramamı emir buyurdular; bir türlü bulamadım. Merak ettik; lakin Efendimiz düşündü ki vapurumuzda pek güzel kadınlar var; yalnız başlarına seyahat eden kadınlar... ilerisine varmadık."

"Melike de orada mıydı?"

"Hayır. Yemekten sonra dairelerine çekildiler; Melik Hazretleri de zaten fazla kalmadılar. İkisi de henüz istirahatteler."

Tamam! Artık geceki hayatımın bir dalga olduğu meydana çıktı. Ne yapayım şimdi şu deli sultana? Hülyamdaki gibi yerlerde sürüklenmeyi hak etmedi mi? Fakat niçin kızmalı? Mükeyyifatın[2] her nevini kullanmış bir adam değil miyim? Bana bir de "monuba" zevki tattırdı; hayalimde benim oldu; sayesinde gayet zevkli bir gece geçirdim. Öfkelenmek çocukluk... bilakis teşekkür etmeliyim; edeceğim. Hatta güzel zehirden isteyeceğim; diyeceğim ki:

"Uzaklarda hasretinle yanarken 'monuba' beni sana kavuşturacak."

---

1 musahabe: sohbet, konuşma

2 mükeyyifat: keyif verici maddeler

Abdülgafur'dan ilaç hakkında izahat istersem işi anlar; hem bakalım ismi hakikaten "monuba" mı? Nil ad takmakta pek ustadır. İyisi kendisinden öğrenmek...

1939 senesi eşiğindeyiz. Münih Anlaşması dünyaya ferahlık getirmişti; kânunuevvelin 6'ncı günü bir Alman Fransız uzlaşması oldu. Paris'de Von Ribbentrop ile George Bonnet, memleketleri arasında araziye müteallik[1] hiçbir mesele kalmadığını bildirdiler. Herkes sulhun kurtarıldığı kanaatinde...

Yeni yıla ümitle giriyoruz. Bu ümit yazık ki ancak 9 ay sürecek!

Diplomatlar ümitli. Fakat devletlerin gizli teşkilatında hareket ve heyecan artmış haldedir; bu vaziyeti umumi efkâr tabiatıyla sezmiyor; güzel bir yılbaşı gecesi geçirmeye hazırlanıyor.

İki gün sonra –bir cumartesiye rastlıyor– City of Haddington, Singapur yolu üzerinde Noel bayramını kutlayacak.

Bunları düşünerek dalgın dalgın yürüyorum, Polonyalımı arıyorum; fakat asıl aradığım, görmek istediğim Nil'dir. İkisi de ortada yok. Yemek salonundaki masamıza oturdum; gözüm kapıda. Nihayet Selina geldi ve:

"Bütün gece kayboldunuz. Rahatsız mıydınız?" diye sordu. Cevap verdim:

"Hem de nasıl? Bana azizlik ettiler, acayip bir ilaç içirdiler. Esrardan, afyondan, eroinden, bildiklerimin hepsinden hoş bir zehir... hayalat içinde tabesabah yüzdüm. Hem

1 müteallik: ilişkin, ilgili

ne tatlı hayaller! Üst kat güvertede yatıp kalmışım ama hep sizinle baş başa yaşadım. Neler olmadı, neler! Ne konuşmalar, ne gezintiler, ne maceralar... hatta ne projeler kurmadık: Güya Rangoon'a beraber inmeyi, "Select" de herkesten uzak, hususi bir dairede yemek yemeyi, gece yarısına kadar bir arada kalmayı kararlaştırdık... hülya bu ya!"

"Pek de hakikat olmayacak hülya değil bu... 'Select' neresi?"

"Madam Hatman adında bir ahbabımın oteli ve lokantası. Aslen Viyanalı bir Musevidir; vaktiyle İstanbul'da bir ev açtığı için az buçuk Türkçe de bilir. 'Select' Viyana usulü yemekleriyle, kameriyeli bahçesiyle, güzel dansözleriyle meşhurdur. Fakat Madam Hatman bir şeyin hasretini çeker: Memleketimde, bilhassa İstanbul'da Silivri denilen bir cins yoğurt vardır; tadı kadının damağında kalmış. Beni görünce hemen o yoğurdu hatırlar, methine başlar. Galiba parasızlık devrinde bununla karın doyurmuş. Şimdi milyonerdir."

"Öyleyse hülyayı hakikate çevirelim, 'Select'e gidelim. Yoğurttan bahsetmek suretiyle kadıncağızı memnun ederiz. Olur mu? Hem de benim, dünyanın öteki ucundaki otelimi idare için fikir hasıl ederiz."

Sevinmiş göründüm; hiç de memnun değilim. Nilgün ile Melik Ahmet yemeğe gelmiyorlar; artık gelmezler; odalarında yiyecekler. Selina da onların masasına baktı, dedi ki:

"Sizin güzel kraliçe yeğeniniz için yazdığım manzumeyi okuyayım mı?"

Tekrar memnuniyet taklidi yaptım. Kim bilir ne yayvan şeydir; Nil'i ifade eden aciz kof kelimeler! Mamafih dinliyorum; ne osa Nilgün'ün bahsi...

Selina okuyor; beğeniyorum. Not alıyorum, Türkçeye mısra mısra hemen tercüme ediyorum. Tercümesinde Fransızcadaki ahenk eksik, kelimeler kifayetsiz, ne vezin var, ne kafiye. Belki aslı da, tercümesi de kıymetsiz; lakin Nilgün methediliyor a; ağzım açık kalıyor, alkışlıyorum:

"Şaheser! Şaheser!"

Aslını ve Türkçe tercümesini zarfa koydum; Melîke'nin dairesine göndermesi ricasıyla metrdotele verdim. Kahvemizi içiyorduk, cevap geldi: Nilgün Barones Zimorvicz'i ikindi çayına davet ediyordu.

İçimden:

"Hay hasbam, hay şeytan kraliçem," diyordum, "ne de güzel çeviriyorsun bu işleri! Bir de ben sultan multan değilim tutturmuşsun... kanında sultanlık var; saray entrikalarına, düzenbazlıklarına, işvekârlıklarına karışmış doğuştan bir idare melekesi!"[1]

Selina'nın yanakları muvaffakiyetinden dolayı al al...

"Beraber gideceğiz, değil mi?"

"Elbette... yeğenimle aramızda teşrifat olamaz. İstediğim dakikada yanına girerim; azarlarım bile! Beni hem sever, hem sayar; elimde doğdu; aramızda yirmi iki yaş fark var."

"Kim bilir küçükken de ne güzeldi...

"Değildi. Ufak tefek, saz benizli, çok sinirli bir çocuktu. Yedisine doğru azıcık gelişti, on altısında güzelleşmeye başladı. Bu güzellik mütemadiyen artıyor."

Hele şu uydurduklarıma bakınız! Fakat sergüzeştçi kafası böyle uydurmalara pek müsaittir, yatkındır. Söylerken uydurduklarını o derece samimiyetle hisseder ki kendisi de

1 meleke: yeti

inanır. Ben de inanıyorum: Nilgün'ü kundaktaki halinde ve üç yaşında, kısa çoraplı, beyaz güderi patikli bürümcük elbisesi içindeki kıyafetiyle saray divanhanesinde, cilalı parkelere serilmiş Hereke mamulatından kırmızı yol halıları üzerinden koşarken görüyorum. Arkasından tayası çırpınıyor ve peltek şivesiyle:

"Aman efeem, sultanım, düşersiniz; koşmayınız, uf olursunuz!" diye yalvarıyor. Dinler mi afacan?

"Her neyse," diyorum, "şimdi yeğenimi bırakalım. Akşamüstü Rangoon'dayız. 'Select' lokantasını unutmayınız."

Şüphe vermemek için sözü değiştirmiştim. En küçük bir falso yaparsam Nil ile münasebetimin nevi anlaşılır. Dün geceki oyununa rağmen kendisine en küçük söz gelmesini istemiyorum; geceleyin hülyalarımda Nilgün'e anlattığımı sandığım malumatı tekrarlıyorum.

"Rangoon, Asya'nın erkeğe hükmeden biricik kadın diyarıdır; erkeği kadını güzel olan bir Hint toprağı... İki Budist kâbesinden biri... Seylan, Buda'nın dişini, Birmanya üç tel saçını saklar; ötekinde Dalada Maligava, burada SuiDagon mabedi vardır. Ama biz Madam Hatman'ın 'Select' mabedi hacılarıyız; aşk hacıları! Orada dişe ve üç tel saça değil, Buda'nın bütün kâinata şamil olduğunu söylediği 'Aşk'a yüz süreceğiz!"

Bayağı lakırdılar! Biliyorum; fakat ne kadar entelektüel olsa Selina'nın o sözlerden, bayalığını hissetmekle beraber hoşlanacağına eminim. Edebiyat meraklısı kadın, edebiyat yemi ile avlanan bir Japon balığıdır. Zaten avlanmak için sabırsızlanıyor.

Öğle istirahatine çekilmeden önce, yemekten kalkarken kendisini saat dörtte kamarasından alacağımı haber verdim.

"Daha evvel de gelseniz olur. Rangoon planını hazırlarız," dedi. Daha ne desin? Ve neden demesin? Günler geçiyor!

Beşe doğru Hasting'e varacağız; City of Haddington o noktada demir atacak. Rangoon'a ufak motorlarla gideceğiz. Zaten bir müddettir denizin rengi değişti; bizim Haliç'in büyük yağmurlardan sonraki sularını andırıyor: Kirli sarı. Zira İravadi Nehri'ne girdik; iki taraflı kıyı görünüyor; süratimizi kestik.

Pagod'lar ve filler şehrine yaklaşıyoruz. Burada altın kaplı pagodlar ve hünerli fillerden daha garip bir şey göreceğiz: Sopa kalınlığında yaprak tütünü içen kadınlar!

Bir saat kadar uzandıktan, tekrar tıraş olup yıkandıktan sonra kamaranın kapısındayım; hafifçe vurdum; ses yok. Biraz daha kuvvetlice vuruyorum; yine cevap alamıyorum. Bir acemi döner, gider; ben topuzu çevirdim; Selina'yı yalancıktan uyuyup kalmış bulacağımı bilerek içeriye girdim.

Her kadın Nil değil ki daima yenilikler icat edebilsin!

Melike Nilgün'ün hususi dairesine giderken Selina ile iş ortağıyız; mühim bir karara varmışız: Hong-Kong'daki otelini satmayacağız, beraber işleteceğiz; şimdiden bu müessesenin patronlarından biriyim; kısa zamanda milyoner olmamız için yapılacak ıslahatı hararetle ona anlattım. Her defasında böyle heyecanla işe sarılırım; bir müddet sonra gevşer, bezer, tası tarağı bile toplamadan kaçarım.

Kadın –teşmil etmeyeyim,[1] belki de yalnız benim tanıdıklarım böyle idi– güzel hayalleri ve projenin hayali taraflarım birtakım zorlukları ileri sürerek sarsan pratik kafalı erkeklere çabuk ısınamaz. Kendimde ve başkalarında dikkat etmişimdir: Kadının hayalindekini körüklemek yahut ona yepyeni bir hayal yolu göstermek muvaffakiyetin baş sırrıdır. Bu, bir izdivaç yahut bir servet temini vaadi olabilir. Yahut da onu her erkekten fazla, ötekilere benzemeyen bir şekilde seveceğinize, tatmadığı, tadamayacağı zevklere ulaştıracağınıza inandırmak lazım gelir. Muhakkak hayalini okşamalısınız; kuru konuşur ve hülya kanaatlarını ikide bir yolarsanız sahayı terk etmek mecburiyetinde kalırsınız.

Eğer ben Selina'ya sanattan ve meslekten olmayanın büyük bir oteli idarede güçlük çekeceğini, işin içinden bir türlü çıkamayacağını, neticede iflas edeceğini söyleseydim, müşkülatını sayıp dökseydim, beraberce hem sevişip hem çalışarak milyonlar yapacağımızı, evlenmemiz ihtimali bile bulunduğunu şevkle anlatmasaydım o, şu vapurda böyle konuşmasını bilen başka birine yanaşacaktı.

Peki, bütün benliğimle Nilgün'e bağlı olduğum halde neden Selina'yı kandırmaya çalışıyorum? Zira ben de hayalat bahsinde o kadınların yaradılışındayım; demin kamarada tasavvurlarımı anlatırken kendim de inanıyordum. Zaten asıl arzum büyük bir otele sahip olmak değil mi? Hong-Kong, Şanghay veya Saygon'da büyük bir otel... mütemadiyen değişen müşterisiyle ne acayip, ne eğlenceli bir insan laboratuvarıdır o!

1 teşmil etmek: genelleştirmek

Otelci bir nevi örümcektir de: Ağını kurmuş, köşede bekler; beklediği düştü mü üstüne hücum eder. Filvaki hakiki örümcek gibi bu avı yemez ama onunla geçinir; onu en çıplak tarafından görür, tetkik eder. Otel, dünyanın küçülmüş bir numunesidir; şehir içinde bütün dünyayı içine alabilen beynelmilel mahiyette bir insan örnekleri sergisidir. Siz otururnuz: Beş kıtanın her çeşit insanı otel aynasında geçit resmi yapar. Hele geceleyin uykuya varmış gibi görünen büyük otel nasıl da için için kaynar, ne kadar esrarlıdır ve ne acayip maceralara sahne olur! Yüzlerce oda kapısının açılıp kapandığı otel koridorları? Geçerken heyecandan nefesim tutulur.

Büyük yolcu vapurları da aynı şeydir ve aynı şey olduğu içindir ki her ikisinden de aldığım zevki başka yerlerde bulamam. Ömrümün en uzun kısmını otellerde, vapurlarda geçirmişim, bu zevke düşkünlüğümden olacak. Ben evde yaşamayan bir adamım. Vapura ve otele girdiğim dakikadan itibaren hilkatime uygun muhite kavuşmuşçasına mandanın bataklığa gömülmesi gibi rahatlık duyarım.

Hele uzak bir sefer esnasında vapurda ölmek... en beğendiğim akıbet! İçine ağır bir demir parçası da yerleştirilmiş olarak bir tabut denize doğru sürülür, sular onu, adeta yol açarcasına çekilerek kucaklar... az sonra ortada hiçbir iz kalmamıştır. Ne o eşilmiş çürük topraktan tümsek ne de solucanlarla böceklerin aheste yeraltı ziyafeti! Bir anda gözlerden kaybolursunuz. Göğe uçuş gibi bir şey, bir mucize!... Asıl "Bir varmış, bir yokmuş" budur. Üstünüzde mermer, başınızda servi, mevcut olmadığınız halde zoraki bir gayretle mevcut görünmeye çalışmak? Zavallı insan!

Zavallı insanlar! Odun yığını üzeride yakılan yahut sükût kulelerinde akbabalara yedirilen zavallı cesetler! Zavallı itikatlar ve imanlar! Deniz ideal bir kabristandır ve balıklar, cesetleri göstermeden yok etmek için bilhassa yaratılmış kutlu mahluklardır.

Halbuki benim mermeri, mermer ölüm taşlarını ve kitabelerini sevmekliğim lazım. Zira mermerle İstanbul çocuğu arasında beşikten mezara kadar sürüp giden uzun bir münasebet vardır.

Hele biz yaştakiler ve dedelerimiz için o münasebet bugünkü neslinki ile kıyas kabul etmez derecede geniş, sağlam, derindendi. Büyük evlerin avlusu mermerdendi; hamamlar, kurnalar, musluk ve hela taşları, havanlar ve havan elleri, havuzlar ve havuzlara su veren arslan heykelleri, fıskiyeler, çeşmeler, yalaklar, sebiller ve selsebiller, şadırvanlar, minare şerefeleri, merdivenler, masalar, konsol üstleri, hepsi mermerden işlenmişti... mezar taşlarıyla cami önlerindeki musalla taşlarına kadar!

İlk adımlarımızı mermer döşeli alt kat sofalarda veya cami avlularında oynardık. Mahalle çocuğunun oyun odası akmaz çeşmelerin mermer yalakları yahut çökük merdeselerle yıkık sebillerin yine mermerden kuytuluklarıydı.

Hayatımız çeşit çeşit mermerler önünde ve üzerinde geçmez miydi? Mermerler ortasında güler, ağlardık; din duygumuz camilerin mermerle bezenmiş çevrelerinde gelişirdi. Ruhlarımız mermer sütunlu mabetlerde, vücutlarımız mermer serili hamamlarda temizlenir, sanat zevkimiz mermer oymalara baka baka yeşerir, aklımız ahret ve ölüm fikrine mermerden mezar taşlarıyla alışırdı.

Ve sonunda tabutumuz bir mermer parçası üstünde duraklar ve çok defa madde kısmımız bir mermer altında topraklaşır; herkes gider, başımızın ucunda mermer kalır, mermer beklerdi.

Mezarlıklarımızdaki siyah servi ile beyaz mermerin zıt uyuşması da güzeldir. Başlarında siyah serviler dikilmemiş, servi gölgesine kavuşmamış beyaz mezar taşları insana, orada yatanların henüz ahrete ulaşmamış ve gufrana[1] nail olmamış hissini verdiklerine dikkat ettiniz mi?

Bana öyle gelir ki ölüler mermerlerin aklaştırıp temizleyici tesiri altında önce eriyerek kendilerini yavaş yavaş servi köklerine emdirirler; buradan ağır ağır, için için yüksek dallara doğru yol alırlar; yol aldıkça ahret havasına ve rayihasına alışırlar ve nihayet tepeye ulaşıp nurlaştıktan sonra bir yarım ay ışığında fosforlarını pırıldatmadan, ölüm ağaçlarının fısıltılarıyla usulcacık uğurlanarak dönülmez yolculuklarına başlarlar. Artık ruh olmuşlardır. Sanırım, mermerle servi ortasında –son metamorfozumuzu tamamlayan– gizli ve kısa bir hayatımız daha vardır.

Nilgün'ün karışmadığı hiçbir düşüncem yok; mermer bile bana onu hatırlatıyor. Bugün –ilacın tesiri olacak– bedbinlik duyduğumdan sevgilimin Tac Mahal Camii ve Türbesi gibi dünya abideleri arasında birinci gelen bir sanat eserine ismini veremeyeceğine üzülüyorum. Az sonra yanında bulunacağımı bilmesem muhakkak bir vesile icat edecek, onu arayacaktım.

Şimdi yüzünü görmesem bile sesini işitmekle avunabileceğimi sanıyorum; fakat biliyorum ki sesine kavuştuğum anda çehresinin hasretini çekeceğim. Karşı karşı geldiğimiz

1 gufran: Tanrı bağışı

zaman yine doyamıyorum; daima, daha fazlasını istiyorum. Kucağıma aldığım, bağrıma bastırdığım zaman da ruhunu ruhumun içine sokamadığıma üzülüyorum. Bu da olsa başka şeyler arayacağım. Mitolojide tahayyül edilen Tantal işkencesi benimkinin yanında hiç! Zira Tantal susadığı zaman nihayet içinde yüzdüğü suyun çekildiğini ve acıkınca da elini uzattığı yemişin uzaklaştığını görür. Benim işkencem daha berbat: Nil'i içsem de, yesem de hararetim ve açlığım giderilemeyecek!

Selina konuşadursun, ben dinler görünerek hâlâ çocukluğa ve evimizin mermerle alakalı hatıralarına dalmışım. Bu mermerlerin yıkanmasını, ovulup kurulanışını, mermer avlulara sıralanan fildişi parlaklığı almış yol tahtalarını, üzerlerinde yürürken çıkardıkları sesi unutmamıştım. Hele musluk ve hela taşlarının tuzruhu ile temizlenmesi, o sarımtırak köpük ve gözleri sulandıran asit kokusu, sonraki lekesiz, gölgesiz, kupkuru beyazlık! Ve beyazlık üzerinde kenara çekilip yan yana duran, sarı çivili, kırmızı çuha kaplı künt nalınlar!

Bayram arifesinde gittiğimiz aile kabristanındaki kavuklu mezar taşlarına ve okutmaya götürdükleri Sümbülefendi Türbesindekilere kadar yine hadsiz hesapsız mermerler... Kimi havuz ve fiskiye gibi eğlenceye, kimi çeşme ve hamam gibi temizliğe, kimi cami ve tekke gibi iman işlerine yarayan, kimi de hayatla ölümün birleştiği noktayı işaretleyen mermerler! Mermer, hep mermer, mermerler!

Şu gurbet illerinde memleketimdekilere benzemeyen bir yere gömülmek korkusunu duyduğum için olmalı ki az önce, denizde kaybolup gitmeyi tercih ediyordum. Hayır... asıl istediğim ne o, ne bu. Nilgün'den evvel öleyim,

Nilgün'ümden sonraya kalmayayım da ne şekilde olursa olsun, hatta izsiz ve işaretsiz yok olup gideyim.

Hususi dairesine yaklaşınca nefesimin tutulduğunu Selina'ya belli etmemek için güçlük çekiyorum. İki sene ayrıldıktan sonra buluşurken bu derece teessüre kapılmadığımı sanıyorum. Dün gece, velev hayal aleminde onu benim olmuş görmek zaten ilk gününden sarsılmış, zedelenmiş bulunan sinir sistemini büsbütün altüst etmiş:

"Şimdi sesini mi işiteceğim? Bakışlarıyla, gülümseyişleriyle mi karşılaşacağım? Eli elime mi değecek? Tahammül edemeyeceğim; düşüp bayılabilirim!" diye helecan geçiriyorum. On saati aşmayan firkati[1] beni tekrar ürkekleştirmiş. O derece laubali olduğum Nil, azıcık uzak kalınca yabancılaşıyor sanki. Her defasında yepyeni bir heyecanla huzuruna giriyorum. Hiçbir kadın bana bu tesiri yapmamıştı. Ancak çocuk ve pek gençken Şükûre'yi bir müddet görmeyince her buluşmamız sırasında yüreğime çarpıntılar arız olurdu. Ben Nil'de o kızı mı yaşıyorum?

Çay masası etrafında iki kadın ve iki erkek buluştuğumuz zaman Nil tuhaf tuhaf yüzüme baktı. Dün geceki sürprizinden memnun... Gözlerinin içi gülüyor. Bir aralık Melik ile Selina'nın lakırdıya dalmalarından istifade ederek dedi ki:

"Bak, ben ve Ahmet, sen ve Barones ne hoş birer çift olduk. Güzel güzel ahbaplık ediyoruz, komşuluk oynuyoruz."

"Fakat," dedim, "onlar birbirlerine daha ziyade yakışıyorlar; ikisi de pek ciddi. Bizim gibi zirzop değiller."

"Nasıl geçti dün gecen? Hep benimle mi?"

"Hep seninle... enfes şeydi."

---

1 firkat: ayrılık

"Ben de seninle beraberdim. Singapur'a varmadan önce, birbirimizden ayrılmadan, vapurda bir kere daha tekrarlayalım mı?"

"Ayrılmayacağım ki... ben de Mapa'ya geliyorum. Artık istesen istemesen geleceğim."

"Tayfur seni Kraliçenin emriyle derhal hudut haricine çıkarır!"

Ahmet'le lakırdısını bitirmiş olan Selina'ya döndü:

"Dayım, dedi, "bir türlü fikrinden vazgeçmiyor; inatçıdır; ille yoluna devam edecek, Japonya'ya gidecekmiş. Mapa'da sıkıntıdan boğulurmuş. Bakalım, daha bir haftamız var, belki kandırırız. Dışarıya çıksak da Rangoon'u seyretsek... bakınız, binaları görünmeye başladı. Tabii, Madam şehre ineceksiniz?"

"Dayınızla öyle kararlaştırdık."

Bu esnada Ahmet'e bir telsiz kâğıdı getirdiler. O, buna göz gezdirirken Nil dedi ki:

"Ben de kumandan Landbrooke'ye söz verdim. Melik vapurda kalmayı tercih ediyor. Dört defa gezdiği bu yeri tekrar görmek artık onun için bir külfet..."

Kaşlarım kendiliğinden çatıldı. Nilgün'ün benim yaşımda dinç ve çok sevimli Landbrooke ile Rangoon'a inmesini, yarı geceye kadar baş başa kulüplerde, barlarda dolaşmasını, hele "Select" nevinden bir otelde yemek yiyip vakit geçirmesini hazmedemeyeceğim. Rangoon orman ve kereste memleketidir. Nehir yolu ile gelen gayet büyük, iri, muazzam kütükleri filler hortumlarıyla kaldırarak doğranmak üzere fabrikalara götürür. Civarda dolaştığınız zaman dünyanın en güzel rayihalarından biri olan taze kesilmiş odun

ve kereste kokusu duyarsınız. Hem de bura ormanlarının reçineli, yağlı ve uçucu maddeler neşreden nefis kerestesi, yongası ve talaşı! Yanarken dumanı en ince bir buhur gibi kokar; odanın bir tarafına koyarsanız hava rayiha kesilir.

Nilgün arabaya binerek kumandanla birlikte geceleyin mehtap ve kır gezintisi yaparken o havayı mı teneffüs edecek? Kıskanıyorum; Ahmet'e kızıyorum; kendime atıp tutuyorum. Selina'ya takılmasaydım şimdi bu şehre Nil ile yan yana inecek İngiliz kaptan değil, ben olacaktım. Fakat onu "Select"e götürüp sabık randevucu Madam Hatman'ın karşısına çıkarmayacaktım.

Bir şeye dikkat ettim: Kıskandığım zaman Nilgün'ü olduğundan daha fazla güzel, cazibeli buluyorum. Bu sırada adeta bambaşka bir nur ve bir rayiha neşrediyor. Benim Rangoon projesine öfkelendiğimi sezdi; vücuduna lüzumsuzca ve muhakkak ki kasten hafif bir oynaklık vererek yürüyor; Selina, onun kraliçeliğini –bir kraliçe ile beraber olmanın zevki içinde– ciddiye alarak azıcık arkasından, bir damdonör[1] edasıyla takip etmektedir. Ahmet koluma girmiş, karısının dayısı ile laubali görünmekten çekinmiyor.

Hepimiz rollerimizdeyiz. Bu şekilde üst kamaraya çıktık. Kaptan yerinde, vapur bir limana girip yanaşacağından, başsüvari bulunuyor. Hepimizi selamladı.

Güzel adam doğrusu! Kemikli, sert hatlı ve güneşten yanmış gür kanlı yüzü, mükemmel endamı, keskin gemici gözleri ve atletik vücudu ile fevkalade alımlı bir erkek. Öyle temizlik ve civanmertlik tesiri veriyor ki... böyle bir adama kadın nasıl mukavemet eder?

---

1 dame d'honneur (Fr.): nedime

Başka bir cihete de aklım kayıyor: Kraliçe ile bir çift teşkil edecekler ki görenler imrenecek; içlerinden "Haklarıdır, yakışıyorlar, sevişsinler" diyecekler. Usulcacık:

"Nil," dedim, "bu adamla beraber gitmeyeceksin!"

"Ben senin Polonya gülü ile gitmene itiraz ediyor muyum?"

"Onu bilmem... gitmeyeceksin!"

Böyle sert konuşmamızı örtmek, yanımızdakilere belli etmemek için hem sesimiz kısıktır, hem de benim elim, güya Rangoon'da bazı yerleri gösteriyormuş, izahat veriyormuşum gibi öteye beriye uzanmaktadır.

Nilgün de bir noktayı işaret ediyor, oraya bakıyormuş taklidi yaparak diyor ki:

"İmkânı yok. Telsizle bildirildi; akşam yemeğine beni bekliyorlar."

"Kimler, bunlar? Nerede?"

"Denizciler... kendi kulüplerinde."

"Umumi Vali Mandalay'dan bilhassa senin için gelmiş bile olsa gitmeyeceksin. O kadar! Herkes, kocan, Selina, Landbrooke, bütün bu tanıdıklar, 'femme de chambre'[1] ile uşakların, hepsi inecekler. Sen benimle vapurda kalacaksın yahut biz ineceğiz, onlar vapurdan ayrılmayacaklar!"

Kızmadı; yanımdan ayrılırken hafifçe şunu söyledi:

"Keşke!"

Artık canıma tak dedi, bu "keşke"ler, bu can atar görünüp kaçınmalar, tahrik edip kaybolmalar, sürüp giden ve nihayet tatsızlaşan oyunlar! Monuba dalgası içinde bir hakikat gizliydi; bir karakter tahlili yapmıştım: Nil nezaketle

1 femme de chambre (Fr.): oda hizmetçisi

değil, zorla elde edilecek ve yola getirilecek bir kadın... tıpkı hayalimde, güverte sahnesinde olduğu gibi!

Gözüm bir yeri görmüyor. Karşımda yepyeni modern binalara karışmış kat kat, katmer katmer, girintili çıkıntılı, pervazlı ve geniş damlı, altın kubbeli "pagod"larıyla Rangoon mu var, boş arazi mi? Kayıtsızdım. Bakmıyorum. İstanbul olsa bakacak halde değilim. Nilgün'ü Melik Ahmet'ten kıskanmamıştım; fakat Landbrooke ile beraber bulunuşuna tahammül edemeyeceğim. Tecrübeli âşıklar kocayı fazla kıskanmazlar; kıskananlar toylardır. Biz kocanın hakkını tanırız yahut müsamaha ile karşılarız; daha doğrusu kocanın nadiren ciddi bir engel teşkil ettiğini biliriz. Lüzumuna inandığımız da çoktur. Ancak acemi âşık kocayı asıl rakibi sayar.

Selina hazırlanmamız lazım geldiğini söylüyor. Nilgün tasdik ediyor:

"Evet, gidip giyinelim."

Demir atan City Haddington'un etrafı yani bütün İravadi Nehri'nin içi yelkenli Malezya gemileriyle, liman motorları, römorkörleri, birçok yolcu vapurlarıyla, coşkun bir hareketle dolu. Saat beş... gece yarısı dönüleceğine nazaran şehre inenler orada yedi saat kalabilecekler. Güneş batıncaya kadar görülmesi mutad yerler gündüz gözüyle dolaşılır, sonra Rangoon'un gece ve eğlence hayatına karışılır. Bu yedi saati Nil ile baş başa geçirmek ne keyifli olacaktı...

Üç gün sonra Singapur'a varacağız; kendisinden kim bilir ne kadar zaman, kaç sene –tayin edilemez– yine ayrılacağım. Zira üzerime aldığım iş dolayısıyla hemen Mapa'ya gitmem hemen hemen imkânsız. Yollarımız bir defa değişti mi ötesi bilinmez. Yeni bir hasret devresi başlayacak.

"Ah," diyorum, "bari bu sefer büsbütün unutabilsem... Nil'i unutturacak ikinci bir maceraya sürüklensem... çok, pek çok uzaklara gitsem... beni Nilgün'ün sihrinden kurtaracak yer Afrika'dır; Kap'ta yerleşmek!"

Bir buçuk sene yaşadığım Cenup[1] Afrika'sını –ne Hindistan'a, ne Endonezya'ya hiç benzemediği için– kazazedelerin sığınacakları bir ada imişçesine arıyorum. Başka kıta, başka dünya! Nil orada bir mazi, belki de gülünç bir sergüzeştin hiç de sempatik gelmeyen bir siması olur. Nicelerinin olduğu gibi...

"Nilgün'ün de şimdi ancak sönük hatıraları kalmış öbür kadınlar arasına karıştığı günü görsem!" diye söylenerek yanında merdivenleri iniyorum. İnleyen bir sesle yalvardım:

"Rica ederim senden, Nil! Hiç olmazsa kocanı beraber götür."

Cevap vermiyor, vermeden ayrıldı. Odamda elbisemi değiştirirken söyleniyorum:

"Öyle mi? Cevaba bile tenezzül etmez misin? Gösteririm ben sana! Yapacağımı bilirim ben! Anlatırım dünyanın kaç karış olduğunu..."

Böyle demekle beraber yapacağım şey hakkında hiçbir fikrim yok. Kaç kere aynı palavralarla kendimi avutmuş, öfkemi geçirmiş, sonradan hepsini unutmuş, önünde diz çökmüştüm. İradesizliğimden utanma duymamaya da alıştım.

"Hem," diyorum, "Nilgün sandığım gibi dürüst kalmış bir kadın değil. Zaten söylemişti bir defa, çok erkeğe yüz vermiş, gönül vermiş, kendini vermiş; beni eğlence yapmış,

---

1 cenup: güney

işkence arzusunu tatmin için seçmiş, Landbrooke'ye tutkun. Mukavemet etmeyecek."

Şimdi koşarak Selina'ya gidiyorum; hazırlanmış bekliyor. Güzel kadın, zarif kadın, kibarlık içinde uysal, temiz kan, cins kadın! Birkaç sene beraberce didişmeden yaşanacak ve kavga çıkarmadan ayrılıp hatırası azap çekmeden anılacak kadın! Ona rastlamam bir şans oldu... belki de bir cankurtaran olacak! İsmiyle hitap cesaretini bularak dedim ki:

"Selina! Mesudum."

Aynı zamanda aklım Nilgün'de... parmağımdan çıkardığım halka için tek kelime söylemediğini düşünüyorum; bunu o kadar ehemmiyetsiz bir hadise yerine koymasına hayret ediyorum. Zerre kadar aldırmamıştı; bakmış, omuz bile silkmemiş, tamamıyla kayıtsızca başını çevirmişti. Halbuki Kalküta gezintilerimizde yüzük, ne mühim bir hadise olmuştu. Ağlaşmıştık bile! Deli!

Ama yalnız bana karşı deli... herkesle ne kadar makul!

Motorda şehre bakacağıma gözlerim hep arkada. Birinci süvari ile, bir kano-otomobile binmiş, suları yararak yanımızdan geçmesini bekliyorum.

"Ne koca şu Ahmet! Ne geniş mezhepli adammış bu, Amerikan revüsü kralı!"

Motorumuzdaki sekiz on yolcu arasında Mapalı Hacı Abdülgafur da bulunuyor. Sordum:

"Demin 'monuba' denilen keyif verici bir şeyden bahsolunmuştu. Nedir o?"

" 'Monuba' mı? Bilmiyorum."

"Afyon ve esrar nevinden insanı tatlı hülyalara götüren bir toz? Bir ilaç?"

"Böyle bir şey vardır ama ismi başkadır, hatırıma gelmiyor; Borneo Adasının 'Dayak' denilen yerli ahalisi kullanır. İşittiğime göre hoş bir baygınlık verirmiş; bu baygınlık esnasında tamamıyla hakikati andıran bir hülya alemine dalarmışsınız. Yürür, gezer, konuşur, birtakım işler görür ve bunları gerçekten yaptığınıza inanırmışsınız. Fakat asıl hülya kısmı epeyce geç başlarmış; büsbütün hareketsiz hale geldiğiniz zaman..."

Şaşaladım, helecanla sordum:

"Peki, daha önce şuur bozulmaz mıymış?"

"Borneo'da bulunmuş ve bundan içmiş olan bir ahbabımın anlattığına göre bozulmaz, sadece sislenirmiş, hatta..."

"Hatta?"

Abdülgafur sesini alçattı, kulağıma eğildi:

"Hatta," dedi, "Kina Balu Dağı eteklerinde yarı vahşi bir kulübeye misafir olduğu zaman içtiği bu şerbetten sonra ahbabım kendisine ikram edilen canlı bir hediyeyi kabul etmiş. Hülyasında değil... yarı uykulu halinde. Sizin 'monuba' o ise bir tesiri de ilk yarım saatinde hicap ve tiksinme hissini izale etmesidir. Vahşi sandıklarımızda medenilerin bilmedikleri, icat edemedikleri neler vardır... basitliğine rağmen ne hünerli buluşlar! Mesela Avustralya yerlilerinin silahı "bumerang" gibi. Hoş onu eski Mısırlılar da kullanırlarmış. Fiji Adaları'nda..."

Ben üst tarafım dinlemiyorum. Motor emrimde olsa geri çevireceğim; Nilgün'e koşacağım; eteklerine sarılacağım; "Söyle, doğru mu? Hülya değil miydi?" diye soracağım. "Hayır, hakikatti..." cevabını verirse?

Beynim zonkluyor.

Rıhtımdayız. Şehrin merkezine vardık. Selina, siyah çekik gözlü, ufak tefek, zarif Birman kadınlarını –sağ tarafa doğru sarkmış, inci işlemeli kadife takkeleri, rengârenk şalvar veya peştemal biçimi elbiseleri, azimli ve erkeksi halleriyle– pek beğeniyor. Erkeklerini de güzel buluyor. Yılan oynatanları seyrettik, futbol oynayan hünerli filleri de...

Bir deri, bir kemikten ibaret hemen çıplak Budist dilencilerden iğrendi. Yerli polisin yine yerli ahaliye karşı kamçı kullanmasına kızdı. Burada insan koşulmuş richas arabası bulunmadığına şaştı.

Büyük bahçeler arasında kurulmuş binalarıyla ecnebi mahallesinden, Kraliçe Victoria ile VII. Edward'ın heykelleri dikilmiş geniş meydanlardan hiç zevk almadı. Buda'nın üç tel saçını muhafaza eden muazzam "Pagod"u dışardan seyrettik. Zira içersi cüzamlı ve başka iğrenç hastalıklı insanlarla doludur; dünyanın her tarafından buraya şifa bulmak ümidiyle akın edilir. Zaten hiçbir İngiliz o mabede ayağını atmaz. Turistlerden çoğu da bizim gibi yapar, uzaktan, sürünmeden bakar, döner.

Artık gece... çok sıcak gecelerden biri...

"Select"deyiz. Evvelceden Madam Hatman'a telefonla haber verdiğim için lokantanın bahçesindeki "buket yuvalar"dan birini hazır bulduk. Bunlar, kış yaz durmacasına menekşe gülleri gibi ufak ufak, dört renkten çiçek açan bir cins sarmaşıkla örtülü kameriyelerdir. Fakat sarmaşıkların yaprağı yoktur; yaprak yerine çiçek verirler. Dışardan baktınız mı çiçekten bir çadırdır; içerisi de çiçekli ipek kumaş kaplanmış bir pavyondur. Kapısından girmek için sarmaşıkların zarif dallarını aralamak lazım... sonra üstünüze

kendiliğinden kapanırlar. Zile basmadıkça hiçbir garson sizi rahatsız etmez; elektrik yanmasına rağmen de dışardan içersi görünmez.

Selina, sokakta sırtına aldığı Hint şalından "Kap"ı çıkardı. Üzerinde kumaştan ziyade biçime sokulmuş gurup zamanı bulutuna benzeyen gayet ince, uçuk renklerde janjanlı nefis bir tuvalet var. Her kımıldanışında renkler tatlı bir kamaşma halinde yer yer değişiyor; pembe tarafı açık maviye, sonra limon sarısına dönüyor.

Siyah gözlerini mora yakın rimel sürerek adeta koyu yeşile çevirmiş. Kolyesi ve bileziği en nadide Baltık kehribarından... ışık vurduğu zaman altlarından tenini görüyorum; o kadar duru, berrak ve şeffaf!

Zaten bizi karşılayan Madam Hatman, alelusul Silivri yoğurdundan bahsettikten sonra bana acayip Türkçesiyle demişti ki:

"Poli omorfo! Kıyak karı seçmişsin! Geçenleyin geldikteki de iyi parça idi ise de bu, krallara layık!"

Geçen defaki kadın? O, sonradan çocuğumun anası olan Eva idi. Metrdotel önde, bahçeye doğru giderken Eva'yı ve burada geçen beş günlük hayatımızı düşünüyorum; hiç de heyecan duymuyorum. Halbuki ne hararetle sevişmiştik, birbirimiz için nasıl deli divane olmuştuk! Demek bir gün gelecek Nilgün'ü de böyle düşüneceğim. Mesela Rangoon'u üçüncü ziyaretimde Nilgün bir Eva kadar bile bende alaka uyandırmayacak. Olur mu, acaba?

"Olmalı! Yoksa yaşanmaz."

İşte öyle bir arzu iledir ki "buket yuva" da Selina'yı âşık olmak için tetkik ediyorum. Yaptığım, yeni bir saçmalık ta-

bii... ama belki kendi kendime tesir suretiyle sevebilirim, diyorum; nefsimi zorluyorum. Nil daima aklımda. Şu dakikada Denizciler Kulübünde, Landbrooke'nin yanındadır. Madam Hatman benim kolumda Selina'yı değil, Mapa Kraliçesini görseydi! "Krallara layık..." dediği zaman ona:

"Bu, bir kraliçedir; zaten prensesti, Türk Prensesi!" cevabını verebilseydim...

İşin fenalığı şu noktada: Selina güzel, pek kibar bir kadın ama Nil'in zekâsından ve biteviye değişen, sürprizler bekleten, korkular geçirten, hareketli hayatiyetinden mahrum. Dümdüz, bir ruhlu kadın –Nilgün'e alıştıktan sonra– beni tatmin etmiyor. Basit iskambil oyunu, bir poker ve bir briç müptelasını artık nasıl oyalayabilir? İşte, "Select"in çiçekten ibaret yapraksız sarmaşıklar örtülü kameriyesi altında kimi olsa hayran bırakacak bir Selina beni oyalayamıyor. Öteki şimdiye kadar neler yapmış olurdu... ne yalanlar, ne oyunlar, ne şaşırtmacalar! Kaç defa öfkelenmiş, kaç defa yatışmış, çeşit çeşit heyecanlar, bir hiddet, bir sevinç, kâh ümide düşerek, kâh yeise kapılarak üç saatte nasıl da bütün ömre bedel bir hayat sürmüş olacaktım...

Geçirdiğim buhranı yanımdaki kadına belli etmemeye çalışıyorum, bir şeyler söylüyorum. Alaka ve muhabbet göstermeye çabalıyorum... yürümüyor. Viski de neşe vermiyor; dert yanmak ihtiyacını duyuruyor. Küçük bir meyhane köşesinde arkadaşını karşısına almış, aşkını anlatan, anlatmaya doyamayan bir sarhoş olmadığıma üzülüyorum.

Nihayet kendimi tutamadım:

"Selina," dedim, "ben bedbaht bir adamım, acınacak bir adam..."

"Biliyorum, âşıksınız."

"Hem de ne âşık! Kaç senedir! Bu dertle öleceğim."

"Anlıyorum; hak veriyorum. Derdinden ölünmeyecek kadın değil o..."

Yüzüne korku ile baktım; hem korku, hem de sırrımı keşfetmiş olan birini bulmanın sevinci ile! Bir şey söylemiyorum; Selina devam ediyor:

"İlk günü, masaya beraberce oturduğumuz zaman bunun farkına vardım; birbirinize bakışlarınızdan!"

"O kadar mı belli?"

"Kadın gözü için apaşikâr..."

"Bana kendisi de muhabbetle mi bakıyordu?"

"Hem de ne muhabbet! Hırçın, haşarı, titiz, değişici, acayip bir muhabbet... benimle masaya oturmanızı istemenizin sebebini de derhal sezdim: Kıskandırma manevrası. Neler geçiyor aranızda? Zavallılar!"

"Evet, zavallı demeli bize... çok zavallıyız."

"Dayı-yeğen oluşunuz mu işi bozuyor?"

"Ne münasebet! Aramızda en küçük bir kan yakınlığı yok. Uydurma dayısıyım."

"Ne karışık şey bu!"

"Maceramızı size kısaca anlatayım. Dinlemek ister misiniz?"

"Dansa, gezintiye, mehtaba, hepsine tercih ederim. Anlat, ferahlarsın. Emin ol bu sır bende kalır. Zaten benim de başım dertli... Derdimi dökmeye muhtacım. Birbirimize karşılıklı iyilik etmiş olacağız."

Selina'nın ellerini öpüyorum; bileklerini ve kollarını okşuyorum ve serçe parmağını iki parmağımın arasında tuta-

rak, ikide bir sıkarak, böyle yapmaktan zevk alarak hikâyemi –Conte Verdi'de, Dilbeste'nin mektubunu aldığım yerden başlayıp en canlı noktalarını iyice belirtmek şartıyla– anlatıyorum. Bu ikindi üstü başsüvariyi kıskanarak Rangoon'a inmekten alıkoymak için çıkardığım kavgaya kadar, hepsini... En yakın dostlarıma bile söylemeye caseret edemeyeceğim her şeyi! Hepsini, her şeyi bu, kim olduğunu bilmediğim yabancı kadına nasıl anlattım? Fakat nasıl da ferahladım! İki seneden fazla, tek kişiye açılmamış olmanın zehrinden ruhumun temizlendiğini duyuyorum.

Öyle geliyor ki Nilgün'e karşı bende "sabit fikir" "obsession"[1] şeklini alarak sürüp giden, artan, korkunçlaşan aşk bu itiraflarımla şifa yolunu tutmuştur. "Psiko - analiz" tedavisine başladık. Muhakkak ki o, bir fikri sabitti; kararsız ve beceriksiz oluşum da aynı hastalığın alametleriydi.

Selina, sergüzeştimi benimseyerek dinlemek suretiyle bana hekimlik etmişti Hem de ne bambaşka bir hekim... beyaz önlüklü, kalın gözlüklü, tüylü elleri ve burnunun içinden fışkıran kıllarıyla malum tipte ve kıyafette yaşlı bir ruh hekimi değil! Kehribar kolyeli, mükemmel makyajlı, bulut kadar uçucu kumaştan açık tuvaletli, burnunun içi pembecik, elleri bembeyaz, gözlerinde rimel, bir kadın - hekim... Kadın hekimin suare elbiselisi ve pek güzeli!

Dışarıda caz çalıyor; dans yerinde çiftler dönüyor; çiftlerin parfüm ve pudraların, içki ve meyvelerin bu durgun havada toprağa sinmiş, görünmeyen rayihalı sisi içindeyiz; fakat bana hepsinin üzerinde taze kesilmiş reçineli Birman-

1 obsession (Fr.): saplantı

ya ağaçlarının kokusu hâkim gibi geliyor. Hint ile Çin'in zevkte ve hudutlarında birleştikleri yağlı orman kokusu!

"Selina," dedim, "sana minnettarım."

İfşa ve itiraflarımın hafiflettiği bir ruhla onu usulcacık, şefkatle kedime çektim. İlk defa, Nilgün'ü düşünmeden, Nilgün yerine koymadan, yepyeni bir kadın olduğunu bilerek, bilmekten zevk alarak bir kadın tanıdım.

Anlıyorum ki iki seneden beri her kadında Nilgün'ü aramışım, yaşamışım. Şimdi, sevgili yahut arkadaş olarak normal bir kadın kazanmanın rahatlığını duymaktayım ve Selina'nın hayatımda bambaşka bir çığır ağacına, tabii hayatıma ancak Nilgün karışmadıkça dönebileceğime inanmak üzereyim.

Böyle olmakla beraber içimin sesi şöyle diyor:

"Bu hal, sırrını açığa vurmaktan ileri gelen geçici ve yalancı bir ferahlıktır."

Bir acayibi de Nilgün ile İstanbul muhabbetini birbirine karıştırmak ve bu iki muhabbeti bir arada yürütmek. Doğduğum yerde dünyaya gelmiş olmasından, lisanımı benim şivemle konuşmasından, milli duygularımı zahmetsizce kavramasından dolayı Nil, daima yabancı kadınların muhitinde ırkının hasretini çeken ruhuma öyle yakın geliyor, öyle tatlı hitap etmesini biliyor ki...

"O benim tanıdığım Allah'a inanıyor," diyorum, "benim bağlı bulunduğum âdetler içinde büyümüştür. Mini mini iken o da benim gibi üzerlikle tütsülenmiştir; benim korktuğum hamam anası, çarşamba karısı gibi şeylerden o da helecan duymuştur. Aynı ninnileri dinledik; aynı bayramlarda ve kandillerde müşterek hislerle oyalandık. Kulaklarımızda

hâlâ mevlit, ezan, Kur'an seslerinin ahengi dolaşıyor. Türk ve Müslüman olarak öleceğiz. Bir Selina veya Zülma ile aradaki fark ne büyük!"

Daha tuhaf bir şey duyuyorum: Nilgün'ün bambaşka bir rayihası var: Avrupa'nın hangi parfümünü, pudrasını sürünse, hangi sabunuyla yıkansa Türk ve Müslüman kokmakta devam ediyor. Bunu da seviyorum. Meğerse kendimden olmayan kadınlardan bir bıkmışım, onların yabancılığından öyle bezmişim ki!

Şimdi ben Selina'ya kâğıt helvasını nasıl anlatabilirim hele kâğıt helvacısını? Seyyar bir dondurmacı hakkında hiçbir fikir veremem. İstanbul'u görmüş, gezmiş de olsa ev kadınını, aile hayatını, bize mahsus âdetlerimizi nereden bilecek? Şu anda üzerinde bulunduğumuz bambaşka toprak parçası üzerinde Nil'den başka tek yakınım yok. Onu sevmesem bile, hatta düşmanım da olsa yine esas noktalarda hislerimiz birdir; lisanımız birdir; anlayış ve seziş hususunda da benzerliğimiz çoktur.

Bu düşüncelerimi ve hassasiyetimi olabilir ki iyi anlatamıyorum; iyi anlatamamaklığıma rağmen anlardınız: Şayet benim gibi Ragoon'da bulunsa idiniz ve Uzakşark'a gidecek, Nilgün'den ayrılacak bir adam olsaydınız! Güzel Türk Prensesine iki aşkla bağlanmışım; hem kendisini hem kendisindeki memleketimi seviyorum.

Çiçek çadırımızdan çıktığımız vakit göğün bulutlanmış ve ayın perdelenmiş olduğunu gördük. Az sonra iri taneli seyrek yağmur damlaları, sanki su değil, bir cins yumuşak meyve, birer erikmiş gibi tok sesler çıkararak serpilmeye

başladı. Bu erikler güneş altında olgunlaşıp pişmişçesine sıcaktı.

Rıhtıma gelmiştik, yağmur sağanağa çevirdi; aynı zamanda rüzgâr çıkmıştı. Keşke sağanak benim ruhumu yıkasa... rüzgâr benim hatıralarımı da dağıtsa, alıp götürse. Vapura büsbütün değişmiş bir ruh ve bir kafa ile dönsem! Olamıyor ki...

Bu yağmur altında ve bu rüzgâr önünde, Landbrooke'ye sokulmuş bir Nilgün'ün ne kadar güzel olacağını düşünmekten kendimi alamıyorum. Düşünmemek için Selina'dan medet umuyorum; ona yağmur hakkında Fransızca bazı mısralar okuyorum:

"Şehrin üzerine yağmur yağıyor,
Tıpkı ruhumun içine yağdığı gibi..."[1]

Hem okuyorum, hem de yalvarmama kıymet vermeyerek başsüvariden ayrılmayan Nil'e karşı takınacağım tavrı kararlaştırmaya çalışıyorum. Eğer dün geceki sahne bir hakikat idiyse bile sevinmekliğim değil kızmam lazım gelir. Zira onu da "monuba" içerek bir şuursuzluk dumanına boğmak suretiyle hayale benzetti, tabii zevkinden mahrum etti.

"Sevseydi" diyorum, "sözümü kırmaz, Landbrooke ile şehre çıkmazdı. Sevdiği adamı yanında alıkoyardı; hele geceyi bir kadınla baş başa geçirmesine razı olamazdı. Alay ediyor benimle!"

Vapurdayız. Yatmayacağım, kumar oynayacağım. Selina'dan ayrıldıktan sonra bu maksatla salona baktım. Kimseler

1 Paul Verlaine'in "Bir Yağmur Yağıyor Kalbimin İçine" adlı şiirinden

yok. Nilgün döndü mü? Stewarda sormak istemiyorum. İnsan gizli bir maksat güderken pek tabiiye alınacak hareketlerden de çekinir; karşısındakilerin bu maksadı keşfedeceklerini sanır. Halbuki metrdotele ne? O, takibimize memur bir dedektif mi?

İşte bu çeşit muhakeme bozukluklarıyla mantıksız hareketlerden kurtulmaya can atıyorum. Hepsinin müsebbibi[1] Nilgün! Böyle söyleniyorum, yolumu değiştirerek onun dairesi önünden geçiyorum, ışık yanıp yanmadığına bakıyorum: Karanlık. Demek ki henüz gelmemiş... Sendeleye sendeleye, sarhoş halde, sabaha karşı mı dönecek, Allah'ın delisi, başımın belası, belalar mübareği bu çılgın?

Kamarama çevrildim. Yolcular çoktan gelmiş, yorulmuş, yatmış olacaklar ki koridorlar, amelesi grev yapmış maden ocağı dehlizleri kadar ıssız ve sıcak. Kapımı açtım; burada yine Nilgün'ün rayihasını buluyorum. Belli belirsiz ama ben duyuyorum. Duyduğumu mu sanıyorum? Hayır! Gelmiş... gelip masamın üzerindeki bloknotumdan kopardığı bir kâğıda şunu yazmış:

"Artık beklemekten bıktım. Ne kadar geciktin! Eğlendin mi, bari? Monuba'n vapurdan çıkmadı. Memnun oldun mu? Bonne Nuit!...[2] pardon, tünaydın!"

Bunu okuyunca ne yaptım biliyor musunuz? Selina'nın kamarasına koştum, kapıyı vurdum, sesleniyorum da:

"Açınız, rica ederim, çabuk açınız!"

---

1 müsebbib: sebep olan

2 Bonne Nuit (Fr.): iyi geceler

Neredeyse haykıracağım. İçeriye girince, onun şalı ile örtünmeye çalıştığını gördüğüm halde aldırmayarak kâğıdı gösteriyorum:

"Vapurda kalmış! Vapurdan çıkmamış! Sözümü dinlemiş!"

Selina, romantik ruhuna uygun, yaşanan bir maceraya karıştığından, kendine rol düştüğünden dolayı benimkine yakın bir heyecan içinde... soruyor:

"Kâğıtta ne yazıyor?"

Yanlış tercüme edilmesi diplomatik bir hataya sebep olurmuşçasına puslayı ehemmiyetle Fransızcaya çeviriyorum. "Tünaydın" nüktesini anlatıyorum:

"Biz," diyorum, "lisanımızı tasfiye ediyoruz; yeni kelimeler buluyor, bulamazsak gelişigüzel uyduruyoruz. Bu "tünaydın"ı şimdi Sefir olan nasyonalist bir hatibimiz yıllarca önce icat etmişti.

O hatip ak saçlı, genç kalmış çehresi, fakat tabiileşemeyen, tabii esnekliğe kavuşmayan hareketleri ile bir lahza gözümün önünden geçti. Nereden nereye? Nerede ve ne münasebetle? Birmanya sahilinde bir âşık, heyecandan çırpınırken tutmamış bir kelime yüzünden natıka perdazı[1] hatırlıyor... hakikaten, anlaşılmayan mahluk şu insan! Lüzumsuz çalışan bir makine, şu insan beyni!

Çıplak vücudunu Hint şalı ile örten güzel hekime soruyorum:

"Şimdi ne yapacağım? Ne tavsiye ediyorsun? Gördün ya, senin kraliçen beni böyle bitiriyor; böyle öldürecek; bir keder, bir sevinç, nihayet yüreğime indirerek..."

---

1 natıka perdaz: düzgün ve dokunaklı söz söyleyen

Selina da bir karara varamıyor; varamadığından dolayı samimiyeti ile teselli edercesine kolunu omzuma koyup duruyor. Sessizlik içinde vapurun atmayan kalbini dinler, işlemesini bekler gibiyiz. Uskurları dönmeyen demirlenmiş bir vapur bazen insana yatalak olmuş bir hasta karşısında bulunuyormuşsunuz tesiri yapar; kımıldayamaz, konuşamaz; hazindir. Ses ihtiyacıyla vantilatörü çevirdim. Yine ben diyorum:

"Yapılacak şey yok... Çekmeye mahkûmum; hiçbir şeyden de emin değilim. Seviyor mu, sadist zevki mi, kapris veya alay mı? İçinden çıkamıyorum ki..."

"Uyumalısınız, yarın konuşuruz, yorgunuz."

Kolunu omzumdan çekti. Gitmem lazım geldiğini anladım; yüreğime yalnız kalmak korkusu düştü. İstiyorum ki oracıkta oturayım; Selina yatağına girsin, uyusun, bana aldırmasın; nefes alışını duyayım, yanımda bir canlı mahluk bulunduğunu bileyim. Tek başıma kamarama kapanmaktan yahut güvertelerde dolaşmaktan bir felaket imiş, bir felakete sebebiyet verirmişçesine kaçınıyorum. Fakat bunu nasıl teklif edebilirim, hangi yüzle? Ağzından veya elinden değil, nedense yanaklarından öperek kamaradan çıktım.

Vapur, yukardan aksettirilmiş projektör ışığı ve yağan yağmur altında yeni boyanmış, boyası henüz kurumamış kadar şevkli... sanki damlalar buraya beyaz, öteye siyah, bazı tarafa sarı renkte düşerek, düştüğü yeri o renklere sokarak City of Haddington'u güneş doğmadan boyayıp hazır edecek; Çin Denizi'ne pırıl pırıl açılacağız.

Nil'i, dört gün sonra Singapur'a bırakıp bambaşka bir âleme karışmak için adeta sabırsızlanıyorum ve kendisinden

habersiz, iki sene çektiğim hasreti beraber bulunmak azabına tercih ediyorum.

Şu dakikada nefret duymadığım tek kişi yok: Dilbeste ile evlenip Nilgün'ün hizmetine giren Tayfur bana hepsinden iğrenç görünüyor.

"Allak adamın biriymiş," diyorum, "fırsat düşkünü! Hem yaşma uygun güzel bir kadına, hem de cennet gibi bir adada refaha kondu. Af çıktığı halde neden memleketine dönmedi? Herif keyfinde! Bütün bu işler arasında benden daha akılsızca hareket edenini göremiyorum. Nil, istediğinden mükemmel bir koca ve bir unvan buldu; Dilbeste bile arzusuna kavuştu."

Masalımız üçünün de dileklerine kavuşmasıyla bitiyor... Benim hisseme bir nevi "kırk satır mı, kırk katır mı?" düştü.

Siper altına sığınmış, gece yarısı sonrası yağmuruna bakarak fena şeyler düşünüyorum; hatta intihar! Lüzumsuzluğuma inanmaktayım; filvaki hayatımda buna inandığım zamanlar çoktu ama hiçbir defasında şimdiki kadar samimi olmamıştı. Şimdi, etrafımdakilerin saadetini kıskandığım için duyduğum bedbahtlık çok acı, çok yüklü geliyor.

Yatağıma girmeden önce o, nefret ettiğim Nil'in küçücük pusulasını öpüp koklamaktan kendimi alıkoyamadığımı görünce büsbütün fütura[1] düştüm:

"Artık benden hayır yok," dedim, "tutulduğum aşk aşkların en haysiyetsizi, en marazisi... şakaya, fantaziye benzeyen tarafları çok olmasına rağmen bir felaketle sona ermesi mümkün..."

Saat kaç?

---

1 fütur: zayıflık, umutsuzluk

Bakmak, öğrenmek lüzumunu duymuyorum. Kaç olursa olsun! Daha pek mi erken, yoksa yağmur devam ettiği için mi kamaram loş? Aldırmıyorum. Yataktan çıkmayacağım. Ne Nilgün, ne Selina... ikisine de hınçlıyım; Ahmet'in de, Landbrooke'nin de yüzlerini görmeye tahammül edemem.

Biraz daha daldım. Kapıma vuruyorlar. İçeriye Abdülgafur girdi:

"Af buyurunuz," dedi, "beni Melik Hazretleri gönderdiler; ikindi olduğu halde görünmemenizi merak ediyorlar."

"Tembellik... yorgunluk... çok defa böyle olur. Hasta değilim."

"Elhamdülillah..."

"Kendisine teşekkürlerimi söylemenizi rica ederim. Akşama doğru çıkacağım."

"Melik lütuf buyurdular, öğle yemeğinde beni ve ahbabınız madamı masalarına çağırdılar. Melike Hazretleri de tıpkı zatıâlileri gibi istirahatteler. Galiba Rangoon'u dolaşmak kendilerini yormuş. Sizi de gezinti yormuştur. Gezinti, yağmur, sıcak..."

O söylüyor; daha da söyleyecek... ukalanın biri! Sözünü kestim: "Yeğenim karaya çıktı mı?"

"Evet, efendim. Melike Hazretleri anlatıyorlardı: Budist mabedine de girmişler, ihtiyatsızlık etmişler... malum ya cüzamlı yerdir orası."

Dişlerimi sıktım ve mırıldandım:

"Kepaze! 'Vapurdan ayrılmadım, seni bekledim' diye de mektup yazmaya utanmıyor. Büsbütün şirazesinden çıkmış,[1]

---

1 şirazeden çıkmak: doğru yoldan ayrılmak, amacından saparak düzeltilmesi güç bir durum almak

yüzsüzlüğü arttırmış. Eskiden yaptıkları azıcık tatlı idi; şimdi düpedüz bayağılık, adicesine düzenbazlık!"

Abdülgafur gitti. Zaten yatağımdan kalkmamıştım; yatmaya devam ettim. Selina kralla yemek yemiş olmanın gururu içinde beni unuttu, galiba... dün gece ona budalaca açılacak, sır dökecek ne vardı? Nilgün insanda akıl, idrak bırakıyor mu? İster misin Ahmet'e gammazlık etsin! Tamamıyla meçhul bir kadın... nereye, niçin gidiyor? Otel masalına inanmak safdillik olur. Yaptıklarım hep hatalı... hepsi!

Nil'in artık kâğıt üstüne geçen yalanları karşısında şaşkınım. Evet bilirim: Kadın, erkekten fazla yalana düşkündür ve onu buna sevk eden de yaradılışı itibarıyla hayale daha istidatlı oluşu, fanteziden daha ziyade zevk alışıdır. Dişi insan çok defa hakikatle fanteziyi ayırmakta güçlük çeker; istediği şeyle gerçekten mevcut olanı birbirine karıştırır. Kadın, fikir ve niyet bakımından erkekten daha samimi olmasına rağmen bu sebepten dolayı yalana kaçar.

Bunları hem okudum, hem de tecrübe ettim. Sebepsiz yalan söyleyen dostlar da tanırım. Bilirim ki yalancı, olanı değil, olmasını istediği şeyi olmuş gibi gören bir hastadır. Lakin işi Nilgün derecesine vardırana henüz rastlamamıştım.

Yalan söylerken yüzü kızaran veya sararan biri, kökü ruha uzanmış fizyolojik bir kabiliyetsizlik yüzünden yalancı olamamaya mahkûmdur. Bazısında ruh ve ona bağlı vücut yalan için yaratılmış denilecek kadar yalancılığa elverişlidir. Cana kastedici yalanını bile söylerken rengi değişmek şöyle dursun, tabiiliği bile artar.

İşte Nil bu marifetin güç erişilir bir şahikasına[1] ulaşmış... hâlâ tırmanıyor ve her gün bir adım daha ilerliyor. Yahut o çukura mütemadiyen gömülüyor. Beni peşi sıra sürükleyerek...

Az sonra yüz yüze gelsek ikinci bir yalanla birincisinin tesirini unutturur. Başlarım yenisinin ezasını çekmeye veya zevkini sürmeye... dayanılmaz, dedim ya!

Kapı tekrar vuruldu; bu sefer gelen steward; uzattığı mektup Selina'dan: Diller döküyor ve salonda beni beklediğini söylüyor. Ona da aynı cevabı verdim: "Akşama doğru çıkacağım."

Tekrar uyukluyorum; yine gözlerimi açıyorum. Saate bakmayacağım. İtirafı güç ama hakikat şu: Nil'den haber beklemekteyim, hatta haber de kifayet etmez; kendisini yanımda görmek istiyorum; bir yalanını daha dinlemek ihtiyacındayım. Tiryakisi olmuşum!

Nihayet gelen giden olmadığını görünce kalktım, yıkandım, giyindim. Nil'in bulunduğu yerde onsuz duramayacağımı anlıyorum. Bir de bakalım, mektubunu nasıl izah edecek? Meraktayım.

Salonun ortasında karşılaştık; kapıya doğru yürüyordu.

"Sana geliyordum; hastalandın diye korktum; halbuki pek iyisin."

Cevap vermiyorum; duruyoruz.

"Dargın mısın bana? Mektubumdan dolayı mı?"

Susmaktayım.

"Peki ama ben onu sana iyilik olsun diye yazdım."

Dik dik yüzüne baktım.

---

1 şahika: doruk, zirve

"Elbette iyiliğin için... giderken düşündüm ki gezintiden öfkeli döneceksin; bir yere kımıldanmadığımı öğrenirsen rahat edeceksin, tatlı tatlı uyuyacaksın... fena mı ettim?"

Bize bakanlar vardı; bir şey söylemekliğim lazım; sahte bir tebessümle dedim ki:

"Sen bir belasın. Şimdi bir yalan daha attın: Bana gelmiyordun; gelemezdin. Başka bir yere gidiyordun."

"Evet, yalandı bu... odama, uzanmaya gidiyordum ama mektubu hakikaten o maksatla yazmıştım. Bir de kamarana girmek, tıraş sabununun kokusunu duymak, bungalovumuzu hatırlamak için..."

"Yine yalan!"

"Münakaşa etmeyelim. Haydi, beraber dolaşalım. Yürümek uzanmaktan daha dinlendirici olacak. İstersen evvelki gece 'monuba' içtiğimiz yere çıkalım; yağmur altında duralım; damlalar yüzümüze vursun... ziyarete değmez mi orası?"

"Nil! Ben seni öldüreceğim. Bir gün muhakkak kendini bana öldürteceksin!"

"Yapmazsın, sevgilim; sen öyle şeyler yapmak istemezsin..."

Koluma girdi:

"Evvela," dedi, "odaya gidelim de üzerime bir şey alayım."

Koluma sımsıkı sarılmış gidiyoruz. Üst güverte sahnesinden sonra bu, birbirimize ilk yakınlığımızdır. Hayal veya hakikat, Nilgün'ün yere uzanıp kalmış perişan manzarası gözümün önünde; darmadağınık tuvaleti de... soruyor:

"Nasıl geçti Rangoon gecesi? Selina avuttu mu, bari?"

"Bu kadın," dedim, "bizi sevişiyoruz sanıyor; öyle hükmetmiş. Hatta daha garibi, senin bana âşık olduğuna emin."

"Doğrusunu görmüş, bakışlarımda okumuştur."

"Nil, böyle mi sever, insan?"

"Ben böyle severim. Hem daha ne istiyorsun? Ne gibi fedakârlık bekliyorsun? Başka ne yapabilirim? Aklım, fikrim sende... seni düşünmediğim hiçbir günüm olmadı. Evlendiğim zaman, Mapa'da ve seyahatimde daima kafamın içinde idin, daima! Hele dün gece..."

"Landbrooke ile baş başa iken de mi?"

"Ne Landbrooke'si? Yalandı onunla çıkacağım... Bir kraliçe, kocasını vapurda bırakarak vapur süvarisiyle yabancı bir şehre hiç iner mi? İnebilir mi? Nasıl inandın buna? Ahmet'le beraberdim, sadece Ahmet'le! Hem de vali muavininin evine davetli olarak... yoksa tabii seni de götürecektim."

"Kaçıncı yalan?"

"Sayısını tutmak âdetim değildir; yorar. Mamafih belki yine yalan söylüyorum. Aşağıda sen bir tahkik ediver."

Dairesine girdi; kapıda bekliyorum. İçeriden seslendi:

"Gelsene! Ahmet briçte, hizmetçi aşağıda... bir dayıya, kraliçe de olsa yeğeninin odası her zaman açıktır."

Helecanlar geçirerek girdim, derhal boynuma sarıldı; aynı zamanda diyordu ki:

"Artık 'Bu yok... bunlar olmaz' faslı kapansın mı sevgilim? Bütün ruhumla, bütün vücudumla, istediğin gibi, istediğin kadar senin olayım mı?"

Normale benzeyen ilk hareketi ve ilk sözleri... mamafih çarçabuk sıyrıldı; arkasına "burberry"sini aldı, dışardayız.

"Korktum," dedi, "Latife geliverirdi, öbürü, Mapa'daki güzel kız olsaydı o kadar çekinmezdim. Ha, biliyor musun, Dilbeste'ye telsizle haber verdim."

"Neyi?"
"Seninle buluştuğumuzu ve beraber geleceğimizi!"

İnsanların doğuştan yalan söylemeye müstait[1] oldukları kadar kanmaya da istidatlı bulunduklarını bir daha anlıyorum. Deminden beri Nil'in birbiri arkasına yetiştirdiği sözlerin belki de hepsi yalandı; fakat inanmak işime gelmişti; memnundum. Erkek yalnız menfaati olduğu vakit yalan söyler, kadın ise hakikatle hayal arasında tam bir hükme varamadığından dolayı yalancılık edermiş.

Nilgün, bu nazariyeye göre hakkımda birtakım hayallere kapıldığı için ilk gününden başlayarak yalanlarına beni hedef tuttu; o hayallere hakikat çeşnisi vermeye çalıştı. Az evvel söylediğim gibi olandan ziyade olmasını istediği şeyi görüyor, mesela ve belki Mapa'ya telsiz göndermemiştir; göndermesini arzu ediyordu; "gönderdim" dedi, rahatlık duydu. Yine mesela: "Bütün ruhumla, bütün vücudumla, istediğin gibi istediğin kadar seninim" dediği zaman arzusu o idi; yalan söylemiyordu, olmasını arzu ettiği bir şeyi anlatıyordu.

Kumandan Landbrooke'yi beğenmiş ve kendisiyle Rangoon'a inmek bir aralık hayalini okşamıştı; bana o hülyasını hakikat şekline sokarak anlattı. Nilgün esasta mahcup ve ahlak kaidelerine bağlı bir genç kızdı; şimdi de yine öyle, taze bir kadındır. Beni gerçekten seviyor; lakin önceleri bir kızdı, bugün de evli bir kadındır. Alelade bir dişi gibi teslim olamayacağından Seylan ve Kalküta'da birtakım yalanlarla hem kendisini, hem beni oyaladı. Evvelki gece ise içtiği mo-

1 müstait: yetenekli, istidatlı

nuba sayesinde hakikatle hayali birbirine karıştırdı, günahını bir yalana benzetti.

Nil, bildiğim kadınların en haysiyetlilerinden biridir; bunu şu dakikada iyice öğrenmiş bulunuyorum. Gerek genç kız iken, gerek evliliğinde, hâlâ utangaç ve çekingen. Zahiren öyle görünmemekle beraber, tamamen aksi bir fikir vermesine rağmen din ve terbiye kaidelerini yıkıp geçemiyor. Şayet Cava'dan adam gibi dönseydim, insanlık bende kalsaydı evlenecektik; dünyanın en sadık zevcesine malik olacaktım; hoppa görünen, çok temkinli, iradeli bir kadına...

Üst kat güvertedeyiz. Yağmur bir türlü kesilmiyor; kesilmez artık... mevsimine girdik; Endonezya üç ay, fasılasız ıslak kalacak, dedim ki:

"Nil! Beni sevdiğine ilk defadır inanıyorum; hem pek çok sevdiğine ve yalnız beni sevdiğine... Sen de benim ilk hakiki sevgilimsin."

"Biliyorum. Zaten birinci gününden hissettim, içimden dedim ki: Ele avuca sığmaz bir erkeği kendime bend ettim;[1] ömrünce sevmeye mahkum oldu."

Baştan ayağa kadar onu seyrediyorum: Trençkot bambaşka bir cazibe vermiş; güzel bir kâtibe, bir daktilo, bir memure cazibesi... Hangi kıyafette cazibeli görünmemişti? Konte Verdi'nin turist kamarasında, kordelalı geceliği, omuzlarındaki eşarbı ile yelpazelenirken; beyaz tülden tuvaletiyle birinci mevki yemek salonuna girerken; Masava kasabasında, kolonyal şapkasıyla dolaşırken; Seylan'da sadakor pijamasıyla, feracesiyle, bornozuyla; burada, Hintli elbisesi ve yakut yapış-

1 bend etmek: bağlamak

tırmasıyla, o geceki geniş mantosu ile, şimdi ise trençkotu ile daima cazibeli, daima güzeldi; tertemizdi. Hele Kalküta'da, incilere gark olmuş, iki senelik bir ayrılıktan sonra odaya pür haşmet girerken yüreğim nasıl yerinden kopmuştu!

Evet, ömrümce beni sevmeye mahkûm etti; kendisine bend etti; esir etti. Roman cümlesi ile: İlk ve son aşkım!

"Peki, ne olacağız, Nil?"

"Düşünmüyorum bunu... yanımdasın ya? Projeler yaparak yahut tatbik edilmez kararlar alarak zevkimizi bozmayalım. Kumandan Landbrooke pek yakışıklı adam, değil mi?"

"Evet. Fakat geçici kuş."

"Ama senin Barones de güzel kadın..."

"Şüphesiz. Lakin fazla sinirsiz, fazla ağırbaşlı. Filvaki senin kadar hareketli, hırçın, bir şöyle, bir böyle olmak karşısındakini yorar ama bıktırmaz. Diyebilirim ki sinirsiz insanlardan ibaret bir cemiyet ve bir dünya eni konu yavan, tamamıyla tatsız değilse de tuzsuz olurdu. Hırçınlar durgun havaya esinti getirirler ve dümdüz gidişe biraz sarsıntı vererek, manzaralara karışık renkler serpip motifler katarak hayatı biteviyelikten,[1] yorucu değişmezliklerden kurtarırlar. Sinirsizler meclisinde hava daima "imbat"tır; ne dalga çırpıntısı, ne yelken hışırtısı, alabildiğine düzlük ve durgunluk. Bana gelmez."

"Gelmez elbette. Böyle bir mecliste sen kafese kapatılmış bir sincap gibi azap çekmeye başlarsın... ağaçlara tırmanmak, daldan dala atlamak, bir delikten öbür kovuğa girip çıkmak imkânsızlığının azabı!"

---

1 biteviye: tekdüze

"Tam öyle... sinirlileri aramızdan kaldırırsak güya rahat ederiz; fakat sıkılırız; sıkılmak rahatlık değildir."

"Üzülme... benimle bulundukça korktuğun rahatlığın yüzünü görmezsin!"

Puslu hava içinde, yağmura rağmen gökmavisi bir muhitteyim. Bu öyle güzel bir gökyakut rengi ki ancak İstanbul baharlarında bir sağanaktan sonra, gurup zamanı elvan bulutların arka planında yer yer görünür, az sonra her zamanki maviye döner, kaybolur. Nerede bildiğimiz sema rengi, nerede o bambaşka mavilik? Birisi sadece renktir, öbürü parmağınızı vursanız billur tanini işiteceğiniz koyu mavi elmastıraş bir bohem fanus...

Şimdi bu elmastıraş fanusun içinde gibiyim, hatta hem kendisi, hem ışığıyım. Dokunsalar Nil'in muhabbetiyle, elemi ve sevinciyle, hem gamlı, hem mesut inleyeceğim. Çocukluğumda artık kullanılmamaya başlanmış tek, çift, üç kollu gümüş şamdanları sandık odasına kaldırmışlardı; fırsat düşürdükçe gider, fanuslarına baş ve orta parmaklarımı birleştirip birden açarak fiske atardım. Sesleri kulağımda; sevinçle gamın karıştığı, güler ve ağlar bir nağme ki bunu hiçbir musiki aleti çıkaramaz... ne harp, ne rübap!

"Ah Nilgün'üm," dedim, "seni bir saat, muradımca kendimin bilsem! Ama ne yalan, ne oyun, ne rahatsız edilmek korkusu, ne de monuba sarhoşluğu... tam ve mutlak olarak benim!"

Güzeli şu ki Nil bu sözleri dinlerken hicabından kızardı; eski devirde bulunsaydık yüzünü yelpazesiyle örtecekti; başını havaya kaldırdı. Bengal Körfezi'nin şark tarafında ikindi

üstü yağan ılık yağmurun platin renkli damlaları pembelenen yanaklarına vuruyor, yüzünün ateşini alıyor.

Kaptan yerinden bize bakıyorlar. Şüphelenmemeleri için iki akraba hali almaya çalışarak dönüyoruz. Güya sol taraftaki Siyam sahillerini gösteriyorum ve malumat veriyorum:

"Dünyanın en uzun yarımadasını çevirmeye başlayacağız; Malaka'yı. Bunun ucunda beni senden ayıracak olan Singapur şehri var."

"Artık ayrılma yok. O şehrin limanında bizi Mehire Yatı bekliyor; seni de Mapa'ya götürecek olan güzel isimli küçük gemi... Glasgow tezgahlarında yapılmıştır, sağlam ve konforludur. Ahmet'in babası bunu Hollandalı kauçuk kralı Mister Kip'ten satın almış."

"Hani, bir yanağı lekeli doğmuş kızın babası Mister Kip?"

"Evet. Azıcık bana benzeyen tarafı olduğunu Ahmet söylemişti."

"Tanırım, benzer."

Ve Çin lokantaları caddesinde kıza nasıl rastladığımı, masayı devirerek otomobilin arkasından nasıl koştuğumu, Zülma'yı neden darıltığımı tafsilatıyla anlattım; ilave ettim:

"İki sene hep böyle geçti, Nil! Mecnun gibi seni arayarak, seni bulmak ümidiyle, sadece bir defa yüzünü görmek için! Benares'teki barda bir yıl, her gece kapıyı gözetledim... belki tesadüfen giriverirsin diye! Beni takip ettirdiğin halde, sevmekte devam etmene rağmen olduğun yeri neden yazmadın, neden Tayfur'u yanıma yollamadın?"

"Fazla söyleme, sevgilim! Gözyaşlarımı tutamayacağım."

Böyle diyen Mapa Kraliçesi çoktan ağlıyordu ve bu defa da çehresini, ağladığını belli etmemek için yağmura doğ-

ru uzatıyordu. Hiçbir zaman bu kadar müteessir olduğunu görmemiştim. Maşukamı müteessir ettiğimden dolayı derin bir saadet duyuyordum; üzüntü değil. Ben de sevinçten ağlayacağım.

Makyajını tazelemek, ıslanmış saçlarını kurutup düzeltmek için odasına gidince Selina ile oturan Abdülgafur'un masasına yaklaştım. Kadın bana tüccarın bilmediği lisandan, Fransızca dedi ki:

"Öyle tahmin ediyorum ki Singapur'da ayrılacağız."

"Hong-Kong'a gitmekten vazgeçmek niyetinde misiniz?"

"Hayır; siz Tokyo'ya gideceğinize Mapa yolunu tutacaksınız. Bugün masasında bulunduğum kral, kraliçenin artık dayısını kırk senedir sürdüğü gayri sıhhi hayata bırakamayacağını söyledi. Geçirdiğiniz malaryadan dolayı istirahat ve tedaviye muhtaç imişsiniz. Kalküta'da beraber gittiğiniz meşhur bir Alman hekimi –adını da söyledi ama unuttum– sizi muayene etmiş ve arkanızdan telefonla kraliçeye dağ havasında yaşamanızın şart olduğunu bildirmiş. Mapa'da bir yayla varmış; oranın havası..."

Sözünü kestim:

"Uydurma hepsi... yoluma devam edeceğim. Benim için en şifalı tedavi sizin gibi bir 'ruh hemşiresi' ile beraber bulunmaktır. Dağ havası sizde... dinlendirici güzel yayla sizsiniz."

Selina, Nilgün'den uzak yaşayacağıma inanmadı ama sözlerimden hoşlandı. Bu ara Abdülgafur konuşmaya başlamıştı:

"Dün bahsi geçen iksirin ismini ikinci sınıf yolcusu bir Çinliye sordum. Kendisi Borneo ile iş yapar; buna 'Dayak' lisanında 'Saadet dünyası' manasına 'monukobabo' derler-

miş. Ancak bayramlarda ve hatırlı misafirle ziyafetlerde içerlermiş; sihirbazlar, terkibini gizli tutarlarmış..."

Nil, anlaşılan o ismi küçültmüş; daha ahenkli ve daha esrarlı bir kelime icat etmiş. Güzel kafacığı nelerle meşgul!

"...Çinli de bir defa içmiş; 'iksirin tesiri altına girince daha hayalle hakikati fark edemedim; kendime geldikten sonra bile...' dedi. Eğer tatmayı pek istiyorsanız Melike Hazretleri size tedarik ettirebilirler. Zira efendimiz, Endonezya ve havalisi yerlilerinin kullandıkları müskirat[1] ile yedikleri yemekler üzerine bir kitap yazmaktadırlar."

Muharrir[2] ve müdekkik[3] olmuş, Nilgün... nasıl da hoş, bir değişik âlem saklı, o sevimli başın içinde!

Şimdi düşündüm ki size Nilgün'ün renk değiştiren ela gözlerinden başka çehresi hakkında fikir edindirecek kâfi malumat vermemişim. Acaba lüzumlu mu? Bana öyle geliyor ki sergüzeştimi okuyanlar ona bu çehreyi, çehrelerin çok ince hatlısını, çok zarifini, çok tatlısını vermişlerdir. Ama bu çehre, her şahsa göre değişiktir; yani kendi idealinin çehresidir. Öyle olmakla beraber birleştikleri nokta şudur: Nil, muhakkak surette canımızın içine sokulacak kadar sevimlidir; sevimliliği de daha ziyade cin gibi oynak, daima tetikte katiyen aksamayan zekâsından geliyor. Evvelce demiştim, zaten: Vücudunda zekâsız hiçbir uzvu yok. Elleri zeki; ayakları, dirsekleri, dizkapakları bile zeki... ya kulakları, kulak memeleri, burun kanatları? Hepsi mücessem zekâ...

---

1 müskirat: sarhoş edici şeyler
2 muharrir: yazar
3 müdekkik: inceleyen, tetkik eden

Ve bu uzuvlar ayrı ayrı zeki olduklarından başka Nilgün'ün her hareketine şayanı hayret surette, şaşmayan bir koordinasyonla uyuyorlar. Mesela neşeli mi? Bütün uzuvlar teker teker neşeli! Mahzun mu? Yine öyle! Mekanizma –bir orkestra nağmesinde, mevcut aletlerin muhtelif sesler çıkarmasına rağmen aynı tesiri yaratmaları gibi– notadan ayrılmıyor.

İşte, bir mahalle kızı tavrı takındığı, bir prenses tavrı aldığı zaman olduğu gibi yalan söylediği vakit de bütün uzuvlar hep birlikte o nağmeden ses veriyor.

Benares'teki barımızın duvarına asılı reklam bir takvim vardı; ateş kırmızısı tuvalet giymiş, yan oturmuş, bir genç kadın resmi... Nilgün'ü hatırlatan bir benzerliği olduğu için her sabah ilk işim önünde durmak, iyice baktıktan sonra resmin kenarındaki takvim yaprağını bizzat koparmaktı. Hademeye tembih etmiştim: Buna benden başka kimse el sürmeyecek!

Zaten Zet ile son kavgamıza takvim sebep olmuştu; bir Fransız içkisinin kendi müessesesinde reklamına içerlediğini sandığım bu Hitler hayranı Alman kadını onu kaldırmıştı. Üzerine yürüdüm; başıma pudra kâsesini fırlattı; bir temiz dövdüm. Buhran geçtikten sonra yalvardı:

"Kıskandığım için gözümün önünde durmasına tahammül edemedim. Tekrar yerine koyayım; istersen yatağımızın başucuna asayım! Geceleri 'Nil! Nil' diye sayıklayıp duruyorsun... dayanamadım, affet!"

"Sen de, aşkın da, Hitlerin de yerin dibine batsın!" dedim. Ertesi günü Kalküta'da idim. Benares'ten ayrılıp bura-

da Nilgün'ü bulduğum için Zet'e, takvim kavgasını çıkarmasından dolayı minnettar kaldım.

Akşam yemeğinden sonra, bir aralık baş başa kaldığımız zaman o hikâyemi de anlatınca Nil dedi ki:

"Benim hayatım da hep seni anarak, arayarak, eksikliğini duyarak geçti. Bilirsin ki birinin eli, kolu, bacağı kopar, gözü çıkar. O, zamanla bunların noksan kalışına alışır. Mesut hastalar, memnun sakatlar vardır; bir uzvun eksikliği bazı kere yaşama zevkini arttırır bile... zira sakatlık hayattan büsbütün mahrum olmak ihtimalini hatırlatır, insana 'ucuz kurtuldun' dedirtir; hatta 'kaybettiğim uzuv, iyi ki sağ elim değildi' gibi teselliler buldurur. Halbuki sevgilisinden ayrılış böyle bir teselli vermiyor. Kopan parçayı daima arıyorsunuz; iyi ve fena günlerinizde, her zaman! Mesela ben, servet ve yeni bir unvan elde ettikten sonra bunların verdiği imkânlar karşısında durmadan seni düşündüm: Mehire Yatına ilk bindiğim sırada selamlanırken; Mapa'da çiçekler ve hediyelerle karşılanırken; sarayıma girerken ve tahtıma otururken, her emrim ve arzum yerine getirilirken... Avrupa seyahatimizde Paris'in en meşhur terzilerinden istediğim elbiseleri beşer onar seçerken ve kuyumcuların gösterdikleri mücevherlerden hoşuma gideni mahfaza mahfaza otelime gönderirken... tiyatrolarda, resmi kabullerde, şerefimize verilen suare ve ziyafetlerde, at yarışlarında beğenilirken... 'Ah,' derdim, 'nerede o? Eksikliği nasıl da hayatımın tadını bozuyor!' Eminim, aksi olsaydı, darlığa düşseydim seni daha fazla aramayacaktım."

"Fakat Nil, isteseydin beni bulurdun. Banares'te olduğumu biliyordun."

"Yalnız onu değil, Kalküta'ya geldiğinden de haberim vardı. Her aşk, ne derece kuvvetli olursa olsun, muhakkak onur ve inadı büsbütün silip götürmüyor."

Elime bakıyor. Nihayet sordu:

"Halkamızı daha ne kadar zaman parmağına takmamakta ısrar edeceksin? Haydi, hemen kamarana git; maletini aç, buraya onunla dön ve bir daha çıkarma!"

"Nerede saklı olduğunu nasıl öğrendin?"

"Dün gece odana girip mektup yazmadan önce... bavullarını araştırırken."

"Niçin araştırdın bunları?"

"Vazifem icabı!"

Tekrar karşılaştığımızdan beri casus kadın rolü oynamayı unutmuştu; 'mani'leri hiç değişmemiş; gülümsüyorum. Kaşlarını çatarak sordu:

"Beş on dakika ciddi olalım, ciddi konuşalım mı?"

"Ciddi idik, ciddi konuşuyorduk. O hali bozan ve yine yalanlara, oyunlara kaçan sensin. Ciddiyet ismi altında yapacakların da başka şeyler olmayacak."

"Bu defa büsbütün tanımadığın bir Nil'i dinleyeceksin. İlk gününden beri sana karşı, hem şikâyet edip hem hoşlandığın vaziyeti neden dolayı aldığını bildiren bir Nil'i... mesele mühimdir."

Mühim olduğuna inanmayarak dinlemeye hazırlandım, dedi ki:

"Aşkın büyüğü, yükseği, hakikisi devamlı olur. Birlikte yahut uzakta bulunsalar, kavuşsalar, yahut hasret çekseler de âşıklar birbirlerine bağlı kalırlar... senelerce, hatta bütün ömürlerince! Böyle bir aşkın mevcudiyetine inanıyordum ve

buna en kabiliyetsiz görünenin öyle bir aşkla beni sevmesini, aynı şekilde de kendisini sevmemi istiyordum. İstediğimin bir kısmı oldu. İki yıl, ayrı yaşadık; karşılıklı sevgimiz eskilmedi, arttı. Seni şu anda Seylan'dakinden fazla sevdiğime eminim. Yarın, daha çok seveceğimi de biliyorum; seveceğimi ve sevileceğimi... insanların çoğu muaşaka eder; fakat ne büyük bir aşk ihtiyacı duyarlar ne de buna yükselirler; cinsî arzularla birleşen bir ihtiras geçirirler ama bu tam aşk değildir. Tam ve iyi aşkta cinsî arzu ile beraber onun dışında da dinmeyen bir heyecan hüküm sürer.

Hayretle yüzüne baktım; "neler de biliyor, neler öğrenmiş" manasına. Anladı aldırmadı. Söylüyor:

"Evet, kuvveti ayrılma ve buluşma ile tükenmeyen, hatta o hallerde bilakis artan mütemadi bir heyecan... işte aşk! Böyle bir aşkta cinsi isteğin yeri arka planda kalır. Kadın, erkeğe benzemez; o isteği duymadan da sevebilir. Siz sanırsınız ki kadın, hele bir genç kız tıpkı erkekler gibi bir adamı tek hedef gözeterek, yani visal düşünerek sever. Hayır: şefkat bekleyerek sever. Sendeki aşkın eksiği o: Şefkat. Çok dilerim ki bir gün beni sadece şefkat duyarak sevesin! Söylediklerimi anlamıyorsun. Ziyanı yok; anlayacağın zaman gelecek. Şimdilik anlaman lazım gelen şu..."

Ne diyecek? Bekliyorum. Susuyor.

"Söylesene... meraktayım."

"Söylüyorum ya sevgilim!... Daha nasıl söyleyebilirim?"

Bütün çehresi –gözlerinin içini göremediğim halde– öyle şefkatli bir muhabbet ile yüzüme çevrilmiş ki hem dünya benim oldu, hem de bazı düşünce ve arzularımdan utanarak başımı yere eğdim.

Bizim halk edebiyatı aşk için yüksek örnekler vermiş, birtakım masallarla âşık tipini ideal şekline sokarak çok iyi yaşatmıştır.

Çocukluğumda –şimdi düşünüyorum da– bir erkeğe ve bir kadına kolayca "âşık" demezlerdi. Zira aşkın mikyası[1] o devirde Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre idiler. Şimdi şıpın işi "aşk" adı verilen vakalardan birçoğu –babalarımız ve ninelerimiz nazarında– edepsizlik, kudurmuşluk, külhanbeylik, ırz düşmanlığı veya uçkuru gevşeklik gibi çeşitli derece üzerinden isimler taşırdı. Yüksek zümre ise "behimî ihtiraslar, nefs-i emmareye[2] uymak" gibi tabirler kullanırdı.

Hatta aşk vasfına uygun bulmadıkları küçük vakalar hakkında sadece "sevişmeler - birbirlerine tutuşmalar" denilmez miydi? Bunun bir rütbe üstünü "gönül verme - sevda çekme" idi. "Âşık - maşuka" sözlerine layık görülmeleri için kahramanlarda öyle şartlar aranırdı ki yıllar geçer, koca İstanbul'da bir çiftine zor rastlanırdı.

Hele işin içine alkol girdi mi bu, kısaca rezalet ve cinayet olurdu. Asıl âşık ve maşuk sayılmak pek zordu; ikisinin de imkân buldukları halde visale nail olmamaları, hasret halinde kalmaları şart koşulurdu.

Aşk o mefhumlardandır[3] ki ne olduğunu sezdiğimiz ve benzeri görünen taklitlerinden iyice ayırabildiğimiz halde müspet[4] yoldan tarif edemeyiz. Edemeyiz de menfisiyle[5]

---

1 mikyas: ölçü
2 nefs-i emmare: insanı kötülüğe sürükleyen nefis
3 mefhum: kavram
4 müspet: olumlu
5 menfi: olumsuz

anlatmaya az çok imkân buluruz. "Aşk şuna denir, şöyle olur"dan ziyade "aşk buna denmez, böyle olmaz" şeklinde bir tarif...

"Acaba Nilgün ile benim aramdaki sevda, eski ve yeni mefhumlardan hangisine uyuyor? Muhakkak olan bir şey varsa Nilgün'ün bilhassa benimle flörtü daha ilk gününden haddinden fazla götürmüş olmasıdır. 'Flört'ten maksadım hem okuduğum bazı eserlere, hem de tecrübelerime nazaran iki taraftan birinin veya ikisinin karşısındakinden hoşlanması, hoşlandığını açığa vurduktan sonra da ötekinin cinsî temayüllerini iştiha getirecek tavırlar alması, ilerisine varmamakla beraber bazı ikramlarda bulunmasıdır.

O, bunları –karşılaştığımız andan itibaren– yapmaya başladı. Flört, kadın erkek münasebet ve mukarenetlerinde[1] daima olduğu gibi kökü ta hayvanlığımıza dayanan bir maziye malikmiş. Doğru olacak, zira erkeğin karşısında dişi kedi, yerlerde yuvarlanarak veya dişi köpek hem kaçıp hem davul çalarak bir nevi flört devresi geçirir. Yani isteğini belli ettiği gibi erkeği de tahrik eder. Kuşlar bunu daha sevimli şekilde yaparlar.

Nil, Conte Verdi'nin alt ve üst kamaralarında öyle bir dişi kuştu; Kandi'de işi azıttığı da oldu; iki senelik bir ayrılığı müteakip Kalküta gezintilerimizde ve şimdi de City of Haddington'da flörtçülüğüne yeni bir hız vermiştir. Filhakika onunkinde müteamil[2] veya harcıâlem usullere benzemeyen yenilikler, acayiplikler, şahsiyetinin damgası, hülasa bambaşka bir hal varsa da yine hepsi de uzun süren bir flört-

1 mukarenet: yakınlık
2 müteamil: alışılmış

ten başka nedir ki? Peki, aşk bu mudur? Flört yahut koketri silsilesi midir? Yalan, dolan, fikir değişmeler, kaçamaklar, sokulup sıyrılışlarla, hoppalık ve zirzopluklarla örülmüş bir ağ kurmak, kurduğu ağda çırpınıp sağa sola vuran sevdiği erkeği bazen haincesine, bazen acıyarak seyretmek midir?

Kendi kendime soruyorum:

"Öyle yapmasa, kısa bir flörtten sonra beraber yaşasak veya evlenseydik diğerleri gibi Nilgün'ü de unutur muydum? Şimdi birbirimize kanmış, çoktan ayrılmış mı olurduk? Daha fenası, ayrılmasak bezmiş bir hayatın yükünü taşıyan çiftlere mi dönerdik?"

Bunları nefsimden sorarken öyle bir ihtimali aklım kabul etmiyor. Eğer bezmemiş, unutmamış olmamın sebebi münasebetlerimizin flört derecesini aşmaması ise tanışıklığımız aynı derecede kalmış başka kızları ve kadınları da aramaklığım, peşlerinden koşmaklığım, deliye dönmekliğim lazım gelmez miydi?

Hayır. Nilgün'ün hakkı var: Asil aşkta cinsî isteğin yeri büyük olmakla beraber bu, yine arka planda kalabiliyor. O kadar kalabiliyor ki –bungolovdaki hayatımızı gözümün önünden geçiriyorum– müspet neticelerden kaçınan yalnız Nil değildi; ben de aynı surette hareket ediyordum. Hatta erkek olmam dolayısıyla teşebbüs ve fırsatlardan istifade bana düşmesine, ayrıca öyle teşebbüsleri ve fırsatları kaçırmayan bir adam sayılmama rağmen –bir evde, bir odada, çok defa yapayalnız, fazlasıyla müsait vaziyette bulunuyorduk– çekinen daha ziyade bendim. Yoksa dinler miydim onun:

"Bundan ötesi yok! Bu, olmaz! Bunlar olmaz!"larını? 'İhtiras'ta esas gayeyi teşkil eden şey 'aşk'ta hakikaten ikinci

plana bırakılabiliyor. Hatta son hasret yıllarımın hatıralarını yoklayarak anlıyorum: Nil'in cismani tarafını istediğim anlarda bile şayet kendisini elimin altında bulsaydım bu istek tekrar geri planda kalırdı. Halbuki başka kadın bahis mevzuu olunca düşüncem ve emelim sadece bir planda merkezleşiyor.

"Doğru! Ben Nilgün'ü büyük, yüksek, tam aşkla seviyorum!" diye haykırdım; bereket kamaramda idim; vantilatör uğuldamakta idi ve henüz kimse salondan ayrılmamıştı. Üstüva hattına yaklaşıyoruz. Solumuzda Andaman Adaları, sağımızda Siyam. Coğrafya malumatımız ne kadar eksiktir! Kaç kişi bilir ki bu adalar tamamıyla vahşet halinde kalmış kısa boylu zencilerin yaşadığı yerlerdir; Hindistan'ın kürek mahkûmları oraya sürülür. Az ötesinde medeniyetin son mütekâmil eserleri ve icatları olan kocaman transatlantikler –bembeyaz veya nur içinde, caz nağmeleri yayarak, pür haşmet– geçerlerken bu dağlık, kayalık arazi kırıntılarında Minkopi denilen yabaniler, ölülerinin kafataslarını bir ağa koyarak bütün ömürlerince yanlarında taşırlar!

Yabaniler... fakat İngiliz istilasına boylarından büyük yay ve oklarla karşı koyan, koymakta devam eden cesur, namuslu, dost misafirlere karşı medenilerden çok daha mükrim[1] yabaniler!

Sıcaktan bunalıyorum. Ayrıca sırdaşım ve ruh hekimim Selina ile dertleşememekten azap duyuyorum. Yukarıya çıktım; kendisini salonda Abdülgafur'la otururken cam ardından seyretmekteyim. Beğeniyorum ama sevmediğimi anlıyorum. Sevmenin yavaş yavaş manasını kavramaya başladığıma da şaşıyorum. Bir aralık beni gördü. Elimle usulcacık işaret

1 mükrim: ikram eden, konuksever

ederek dışarıya çağırdım; az sonra yanıma gelince mukaddimeye[1] hacet görmeden sordum:

"Selina, sizin başınızdan hakiki aşk geçti mi?"

Bu, kır saçlı adamın çocuksu hallerinden hoşlandığı için sualim acayibine gitmedi cevap verdi:

"Galiba."

"Öbür aşklarından yahut hoşlanmalarından bunu nasıl ayırt edebilirsin?"

"Devamlı oluşundan ve yanında yahut uzağında yaşayayım, daima kendisine bağlı kalışımdan... sadakat göstermediğime hükmettiğim zaman bile hep onunla dolu bulunuşumdan... çilesine dayanmaktan, zevk ve aşkını unutamamaktan, gurur duymamdan... en mühimi, başkasında hemen sadece cismani bir tatmin edilme arzusuna kapıldığım halde onunla bundan vazgeçebileceğimi anlayışımdan! Düşün ki on iki seneden beri aynı erkeğe, tek erkeğe tutkunum. Epeyce maceralar geçirmeme rağmen yerini kimse alamadı."

"Peki, o?"

"Yapmadığını bırakmadığı halde yerime kimseyi koyamadı. Niçin insanlar nadiren birbirlerini böyle seviyorlar? O hal hayvanlarda da var; kendimize mahsus sanmayalım. Basit manasıyla aşk susamaya benzetilebilir: Önce yanarsınız, kanmayacağınıza hükmederseniz. Fakat bir yudum, bir kadeh, bir sürahi içtiniz mi ateşiniz söner; hatta midenizde ağırlığını bile duyarsınız. Sular –kaynakları ve cinsleri ne olursa olsun– size berrak, latif görünür ve susamanızı kısa bir zaman için dindirir. Ama asıl aşk, her pınar, kuyu, dere, yağmur ve bataklık suyu ile bastırılabilen bir susamışlık değildir; ancak

1 mukaddime: giriş

bir tek kaynaktan doldurulduğu zaman su zevkinin ne güzel olduğunu, susamanın her zevkin üstünde yer aldığını, susamışlığı gideremememenin ise bu zevkten de yüksek olduğunu anlarsınız. İyi aşkta kanmak yoktur; aşk tek şahsa karşı ebedî bir iştahdır. Beraber bulununuz veya bulunmayınız, yılların had çizemeyeceği bu iştiha ömrünüzce sürüp gidecektir. Velevki o su daima önünüzde bulunsun yahut dudağınıza hiç sürünmemiş olsun, fark etmez."

Selina ilave etti:

"Belki başka sulardan da içersiniz; az çok bir şeyler duyarsınız. Ne yapalım, mistik tarafı olmayan Avrupalı insan fizyolojik ihtiyaçlarına hiç de meram anlatamıyor. Haydi, biz de şu dansa karışalım; büyük aşkım kollarınız arasında bulunmak zevkinden beni alıkoyamaz. O başka bu başka! Kraliçe nerede?"

"Demin beraberdik. Bana sizin şimdi söylediklerinizi anlatmaya çalıştı. Aynı fikirdesiniz."

"Az çok aynı vaziyette de!"

Dans ederken düşünüyorum, kendimden soruyorum ve kendimle konuşuyorum:

"Ben kadına karşı kaç türlü arzu duydum? Galiba üç türlü. Birincisi tamamıyla tabii olanı... Bunda fazlaca hoşlanmaya pek yer yok, cinsî isteğe şöyle böyle hitap eden her kadın... Ancak bu isteğe kapıldığınız zaman aradığınız ve bulunca hemen unutacağınız, hatta pişmanlık duyacağınız dişi! İkincisi kolayca ve çarçabuk unutamadığınız, aklınıza geldikçe hatırasından zevk aldığınız, fakat yokluğundan büyük bir teessüre düşmediğiniz kadın! Üçüncüsü bir müddet şiddetle sevdiğinizi sandığınız, lakin bir yenisi zuhur edince

sevmediğinizi anladığınız ve ara sıra yine de kalbinizde izini bulduğunuz kadın! Nilgün'e ve Selina'ya göre dördüncü bir kadın daha vardır; asıl sevilen kadın... Bu, artık kim zuhur ederse etsin ve başınızdan neler geçerse geçsin ondan başkasını sevmediğinizi anlamamaya mahkûm olduğunuz kadındır. Bir kadın ki yanınızda iken bile hep hasret halindesiniz; hasreti tükenmeyen kadın!"

Nil, işte o! İki sene, iki aydan beri –beraber bulunalım, ayrı düşelim– hep hasretini çekiyorum. Hatta bu hasret yanımda iken artmışa benziyor. Biraz önce konuşuyorduk, ayrılalı yarım saat olmadı; neredeyse dönüp gelecek; kollarımın arasında Selina var. Nilgün'ün hasretiyle yanıyorum.

Filvaki sevdiğimi sandığım öbür kadınları da bir müddet böyle arardım; fakat o arayışta şimdi Nilgün'e karşı duyduğum bir şey eksikti. Ne? İsmini veremeyeceğim; tarif etmeme de imkân yok. Muhakkak ki basit aşkla asil aşkı birbirinden ayıran işte budur: Sezdiğiniz halde anlatamayacağınız bir başkalık. Vardığım netice şu: Öyle bir aşkla ömrünüzde bir tek kadın sevebilirsiniz; iki olamaz! Hayatlarına ne kadar kadın karışmış olsa bildiğimiz meşhur adamlar bunlardan ancak bir tanesini o aşkla sevmişlerdir. Aşçı kadına saldıracak derecede behimi[1] zevklere düşkün bir Hugo'nun asıl sevgilisi bir taneydi; Lamartine de bir tanesine bağlı kaldı; belki Napoleon sadece taze Polonyalı kıza!

Öbürleri benim birinci, ikinci, nihayet üçüncü nevilere soktuğum kadınlardan...

Belli etmediğimi sanıyordum. Selina fark etmiş; dedi ki: "Yeğeninizi arıyorsanız kralla beraber dışarda yürüyüş yapı-

1 behimi: hayvanca

yor. Küçük veya büyük, herhangi memleket böyle genç, sevimli ve modern bir çift hükümdarla övünebilir. Araları da pek iyi..."

"Sevişiyorlar mı dersiniz?"

"Birbirlerini pek iyi idare ediyorlar."

Selina'yı yalnız ruh hekimim değil, akıl hocam da yaptım; manevi hükmü altına girdiğimi ve cahil kaldığım noktalarda malumatından hem istifade ettiğimi, hem malumatına güvendiğimi anlamaktayım. Zet o hususta bir Alman tahakkümü ve haşinliği gösterirdi; çocuğumun anası hiç muhakeme yürütmezdi; Zülma ise yalnız süsüne, bir de cinsî zevkine bakar, konuşmaz, gevezelik ederdi. Polonyalı Barones bunların hepsinden daha iyi ve münevver arkadaş. Pek terbiyeli de...

"Eğer," diyorum, "hayatıma Nilgün girmeseydi Selina kırk iki yaşıma en uygun bir dost, daha doğrusu bir zevce olurdu; belki de beni adam ederdi." Ayak bastığım çağ böyle bir kadına ihtiyaç gösteriyor. Bilirim ki sırdaşlıkla dert yanıp nasihat dinlemelerle başlayan izdivaçlar vardır; iki kazazede gibi birbirlerine sarılarak veya iki yaralı gibi birbirlerine abanan çiftin izdivacı...

İçimde korku ve memnunluk duyarak, Selina'nın hayatımda bir rol alması ihtimalini düşünüyorum; düşünmüyorum, seziyorum. Korkuyorum; zira bu, Nilgün'den ayrılacağıma alamettir. Memnunum; zira gönül maceramı bilen bir kadınla bulunmakta devam edeceğim.

İş katileşiyormuşçasına onu hususi bir maksat ve ehemmiyetle süzüyorum: Her yeri ve her hali iyi... fakat birlikte geçireceğimiz günler bana, bir kır hayatı gibi esnetici, heye-

cansız geliyor. Kendi kendime: "Belki," diyorum, "bu hayata katlanırım; bir şartla: Her gün, bir dakikacık olsun Nil'i görsem; Nil evimin önünden geçse; gülümsese yahut surat assa, tatlı bir cümle söylese veya azarlasa! Yirmi dört saat mesut yaşamama yeter o kadarı..."

Ertesi sabah havayı açık buldum. Daha iyi bir şey olmuştu: Gökte beyaz bulutlar vardı; hafif bir rüzgârın önüne katılarak öteye beriye yelken açıp giden Malezya gemileri şeklinde bulutlar...

Üstüva göklerinde böyle bulutlara güç rastlanır; adeta fevkalade hadisedir. Bizim gibi Avrupa, bir kısım orta iklim insanları bulutun kıymetini iyice takdir etmezler. Halbuki sekiz on ay gökte bulut yüzü görmeden yaşanılan yeler vardır. Aylarca bulut hasreti çekersiniz ve nihayet bir gün ufukta iki bulut parçası belirdiği gün düğün bayram edersiniz.

Sabah kahvaltısından sonra güvertede buluştuğum Nilgün'e dedim ki: "Galiba insanlara karikatür, belki de resim yapmak fikrini bulutlar vermiştir. Ama şu gördüklerimiz değil... hani, birbirlerinin üzerine yığılan, her tarafından ayrılıp kopan ve daima hareket halinde bulunan, yarı ışıklı, yarı gölgeli, kaba dolgun bulutlar... Bizim İstanbul'un yaz bulutları! O bulutlara bakarken dünyada rastladığımız her mahlukun, her manzaranın gülünç şekle sokulmuş, acayip yahut şahsiyetli tarafları hicvedilircesine belirtilmiş birer resmini görmez miyiz?"

Sevgilim bu sabah –geceleyin Noel'i tesit edeceğiz[1]– tek parçadan ibaret ajurlu bembeyaz bir keten elbise giymiş.

1 tesit etmek: kutlamak

etekleri, tekrar modası çıkmaya başlayan "volan"lı biçimde olduğundan beli incecik görünüyor; karnı belli belirsiz. Muhakkak ki çocuk beklemiyor. Kendisi çocuk... çocuk değilse de adeta on yedisinde bir kız. Birdenbire bir gecede beş altı yaş küçülmüş. Teni bile makyaj yapmamış, boyalarla hırpalanmamış çok duru, pürüzsüz, çiçeksi tazelikte ve serinlikte. Zannedersem pek rahat uyumuş.

Onun böyle rahat uyuyuşlarını bungalovda kaç gece seyretmiştim... Ya benim odamda, ya kendi odasında! Hey gidi mesut devir! Kadrini, kıymetini bilemediğim, ayağımla teptiğim nimet! Bir daha elime nereden geçecek? Baş başa bir evde kalmamıza, keyfimizce yaşamamıza imkân mı var? Evet, baş başa yaşamış, bir odada yatmıştık; fakat nasıl da masumcasına...

Nilgün, gözleri gökte, beni dikkatle dinliyor.

"Bulutlar," diyorum, "karikatür yapmaya başladılar mı şiddetle insafsızdırlar. Mesela yeleleri dağılmış, ağzı açık, keskin tırnakları pençelerinden ileriye uzanmış, pertav eden[1] arslana bile o korkunçluğu içinde komik bir vaziyet verirler."

"Öyledir," dedi, "çok tuhaf şeyler olur. Bakarsınız arslanın burnuna bir halka takılır, halkaya takılı ipin ucu ufacık bir maymunun eline geçer ve bu maymun hayvanlar kralını sürüyüp pervasızca götürür. Buluttan resimlerin en hoş tarafı, 'desen anime'ler[2] gibi mütemadiyen hareketli olmalarıdır. Faraza deminki müthiş arslan az sonra ötesinden berisinden kopup silinerek, küçülüp incelerek, şekil değiştirerek yorgun bir eşeğe döner... derken sırtı boş giden bu

1 pertav etmek: atılmak, sıçramak
2 dessin animé (Fr.): çizgi film

eşeğin üstüne başka bir bulut kırpıntısı iner, indikten sonra insan biçimine girer. Hem de sarıklı sakallı, cübbesini arkasına toplamış, şişman ve babacan bir köy imamı tipi!"

"Yahut Nasrettin Hoca!"

Mapa Melikesi'nin bir bulut sözünden neler çıkaran işlek zekâsına yine hayran kaldım. Bir zekâ ki durmadan çalışıyor ve daima karşısındakini şaşırtan sayısız hünerler meydana koyuyor. Dedim ki:

"Biliyor musun, bulut ressamları klasik sanatkâr değildirler; şu günlerde moda olan kübik ve sürrealist ekolüne mensupturlar. Dikkat etmişsinizdir: Ufukta bulutun çizdiği ne kadar çıplak kadın resmi varsa tıpkı yeni ekol üstatlarındaki gibi göğüsleri laboratuvar tüpleri şeklinde mahrutî,[1] aşağıya doğru gagalı, göbeklerinin üstündedir; kalçaları kemikli, keskin yahut lüzumsuzca heybetlidir; gözlerin biri yanda ve ufak, öbürü iri ve alnının ortasındadır; saçlar dikenli tel örgülü, ayaklar ise mujik çizmesini hatırlatır. Gökte öyle "nü"ler görmüşümdür ki yeni ressamlardan birinin sergisinde geziniyormuşum ve kendi kabahatimmiş gibi, etrafımdaki kadınların yüzlerine, hele vücutlarına bir müddet bakamaz olmuşumdur!"

Nil, benden tekrar ayrıldıktan sonra bir daha ne zaman, Türkçe böyle hoş konuşmalarla oyalanmak fırsatını bulacak? Tayfur iyi adamdır, Dilbeste prensesine bağlıdır ama ikisi de az çok zevkli tarafı olan sohbet hassasından mahrumdurlar. İyice seziyorum: Sevgilim de aynı şeyi düşünüyor; tebessümünü hafif bir hüzün sarmış.

---

1 mahruti: konik, koni biçimli

"Yok," dedi, "bulutlar çok defa klasik, romantik ressamlardır. Bize dekoratif tablolar da seyrettirirler. Hayal bahçelerinin köşklerini, çardaklarını, köprülerini kurarlar; şarap dolu gönüllerde billur gemiler dolaştırırlar; duvak, bluz, kombinezon yapılmaya layık en tatlı renkte kumaşlar teşhir eden vitrinler açarlar. Bulutlar şüphesiz ki değme insan sanatkârlardan daha fantezist ve orijinaldir. Fazla titizdirler de... yaptıklarını beğenmezler; hemen silip yeniden başlarlar. Ebedi çalışmaya ve şaheserlerini bir türlü meydana getirmemeye mahkûm esatiri[1] tiplerdir."

Genç bir kadınla kendi lisanından, bu kadar tatlı konuşabilmenin nasıl bir saadet olduğunu İstanbul'dakiler anlayamazlar. Üstüva hattı üzerindeyiz; asıl Hint Okyanusu'na girdik; Çin Denizi şu Malaka yarımadasının arka tarafı...

Arzın böyle bir noktasında Nilgün'ün pürüzsüz, ahenkli, zarif Türkçesini dinliyorum.

Susmasından korkuyorum. Fikirlerinden ziyade lisanının musikisine hayranım. Yarabbi, ne doyulmaz tatlılıkta bir lisan bu! Ağzından çıkan her kelimeyi öpmeden kaçırmaktan üzülüyorum; sözlerinin havaya karışıp gitmesine, boşlukta erimesine razı değilim. Bir servet, bir sanat eseri heder oluyor gibi içim sızlıyor.

"Nil," dedim, "susma, konuş; Türkçeme ve Türkçene nasıl susayacağımı düşünerek şimdiden ezasını çekiyorum. Üç gün sonra sen yoksun; bu Türkçe de yok; başka Türkçe de! Selina Fransızca konuşacak; bir Çinli İngilizce... kimler ne lisanlardan konuşacaklar! Bilir misin şu uzak yerlerde beni birdenbire kendisine âşık oluvermişim sandıran kadın

1 esatiri: mitolojik

hangisidir? Konsolosluk veya elçilik memurlarımızdan herhangi birinin İstanbullu hanımı! Aylar, bazen yıllar geçer; bir gün; yolum o resmî dairelerden birine uğrar; karşıma öyle bir hanım çıkar; konuşmaya başlarız. Lisanın cazibesine kapılırım; karşımdaki kadını olduğundan yüz kat güzel, sevimli, alımlı, beğenilmeye, hatta sevilmeye layık bulurum. Bu sevme hissi bazen, bir hemşireye duyulan muhabbete, bazen aşk başlangıcına benzer. Rica ederim, sen konuş, seni dinleyeyim; Türkçene kanayım."

"Fırsat vermiyorsun ki..."

"Pek helecanlıyım da ondan... niçin bu sabah birdenbire iki sene evvelki Nil olmuşsun; yatağından benim Seylan'daki Nilgün'üm olarak uyanıp kalkmışsın? Hem konuş, hem yürü, hem yüzüme bak! Gülümse, öfkelen, yalan söyle, darıl, barış, 'Bu bir rüyadır'ı mırıldan, piyanoda 'Yârim gitti, gelmiyor'u çal! Durma, bir şeyler yap! Anlayamazsın, anlatamam: Güzelliğin hiçbir zaman bana şimdiki kadar kusursuz görünmemişti. O derece güzelsin ki ölmeni istiyorum. Evet, benim selametim ve herkesin selameti için ölmeni! Aramızda yaşamaya hakkın yok. Diana mabedini yakan adam, bunu isim bırakmak için yapmamıştır; tarih yalan söylüyor; o şaheseri güzelliğinden dolayı yok etti; zira güzelliğine dayanamadı. Ben de seninkine dayanamıyorum; dayanamayacağım!"

Nilgün'ün göğsü kabarıp iniyor; o da benim kadar helecanlı... fakat hâlâ bulutları seyreder görünüyor. Susuyor. Neden sonra, yine gözleri ufukta, yavaşça dedi ki:

"Artık bizim için şu dünyada insan yoktur; ikimizden başka kimse kalmadı. Bir erkek var: Sen! Bir kadın var: Ben! Hatta dünya bile mevcut değil. Ayrı bir dünya yarattık, ken-

dimize mahsus bir dünya! Kucakla beni! Ne duruyorsun? Al kucağına, sımsıkı tut, kucağında taşıyarak istediğin yere götür!"

Donakaldım. Sıra sıra hasır koltuklara uzanıp kitap okuyan veya düşünüp uyuklayan yirmi kişinin gözü önündeyiz. Çoğu zaten onunla meşgul. Salon pencerelerinden de başlar uzanmış, ayrıca yürüyüş yapanlar da var. Mıhlanmış duruyorum. Nilgün tekrar etti:

"Al kucağına!"

Mırıldandım:

"Kendi hesabıma çekinmiyorum, sana gelecek zarardan kaçınıyorum."

"Al kucağına! Al diyorum!"

"Ya, öyle mi? Delilik ve rezalet mi? Peki! İstediğin gibi olsun! Hem kucaklayacağım, hem öpeceğim, hem götüreceğim!"

Bunları sükûnetle söyleyişim azmimi anlatıyordu: gülümseyişim de herhalde ürkütücü olmalıydı. Nil bir adım geriledi; elini göğsüme dayadı.

"Ne o," dedim, "kaçacağımı mı sandın? Kaçacak biri varsa sensin!"

Elini iterek yürüyorum; gerilemekte devam ediyor. Böylece dört beş adımlık yer aldık. Kolumu uzattım, yakalayacağım. İlk defa yalvardı:

"Çok fena olur sevgilim... acı bana... acı Nilgün'e! Bırak gideyim... ben hakikaten çılgınım!"

"Evvela yanıma yaklaş; tekrar konuşur gibi yapalım, gülüşelim, tabii şekilde ayrılalım. Görmüyorum ama hissediyo-

rum: Birçok göz üzerimize dikilmiş. Ah, ne belasın sen... ne kadar seviyorum seni!"

Eski vaziyetimizi aldıktan sonra Nil şöyle dedi: "Anlamadın beni... O dakikada kucağında olmayı bir istiyordum, arzudan gözlerim bir kararmıştı ki nefsime hâkim olamadım. Ayrı düştüğümüz senelerde de aynı şeyler hayalimden geçiyordu. Rica ederim bu sahneyi unutmaya çalış. Sende fena bir hatıra bırakmasından korkuyorum. Bilmem ki unutturmak için ne yapayım? Ne yapmamı istersin?"

"Konuş! Mütemadiyen bir şeyler söyle! Meclisimize yabancılar gelmeden şu güzel saatte Türkçenin ahengiyle sarhoş olayım. Ne yazık ki yeni yılın sabahına senin Türkçeni dinleyerek giremeyeceğim. Seninle beraber Türkçenin de hasretini çekmek lazım gelecek. Bu Türkçeyi konuşmayanlara nasıl tahammül ettiğime, Türkçe bilmeyenlerle nasıl yaşadığıma şaşıyorum."

Nil müteessir olacağına, tatlı, manalı, adeta çapkıncasına gülümsüyor.

Gülümsemekle beraber bütün gün yanımdan ayrılmadığına, adeta peşimden koştuğuna, baş başa kalmamıza çalıştığına göre sadece üç günümüz kaldığının kederini o da duymuştu.

Üç gün... ve sonrası belki üç yıl, belki de ebedi ayrılık.

Pazartesiye Singapur'da olacağız. Onlar, kendilerini bekleyen yatlarına, Mehire'ye binerek "Yirmi Ada" ya doğru açılacaklar; şimdi içinde bulunduğum vapur kısa bir durak yapacak ve beni Uzakşark'a götürecek. Dünya sulhunun ancak dokuz ay devam edeceğini ve şu bölgelerin allak bullak olacağını tabiidir ki şu anda bilmiyordum, o derece korkunç

bir akıbet beklemiyordum ama Nilgün'ü genç kız çağındakinden çok fazla sevdiğimi anladığım için hasretinin bu defa dayanılmaz dereceyi bile aşacağını iyice seziyordum.

Öğle yemeğine bir saat kala tekrar yanıma gelince –Yarabbi! Öyle güzel bir gelişi, akışı, muhitini kaplayışı, renklendirip nabzını arttırışı vardı ki zevkimden bayılacağıma hükmederek devamlı surette bakamıyorum– yalnız kalmamızı fırsat bildim; dedim ki:

"Nil, yavrum, vaziyetimizi tayin edelim."

Cevap verdi:

"Yapamayacağımız şeyleri konuşmayalım. Ne kadar kati kararlar alsak tatbik imkânı yoktur. Bunu şimdiye kadar yaptığımız tecrübeler kâfi derecede meydana koydu. Açıkçası şu: Daima birbirimizi düşünerek ve birbirimize gittikçe daha âşık olarak ayrılacağız, buluşacağız; tekrar ayrılmamızı ve yine buluşmamızı bekleyeceğiz. Hayatımız böyle sürüp gidecek. Onu, olduğu ve olacağı gibi kabul edelim. Ben seni hoşlandığın yalanlarımla, kararsızlıklarım ve oyunlarımla üzeceğim. Sen kendini öfkelenmiş sanacaksın, darılmış görüneceksin, beni azarlayacaksın, en azı somurtacaksın... fakat az sonra gülümseyeceksin ve kollarının arasına girmemi isteyeceksin. İşte vaziyetimiz bu! İster istemez bu! Dünyada bir aşk da öyle yaşasın! Bildiklerimize benzemesi şart mı? Bildiklerimiz daha mı güzel? Bildiklerimiz gibi olsaydı aşkımız kıymetinden kaybetmez miydi? Benden önce ve sonra geçirdiğin maceralardan sende ne kaldı? Bende kalan da pek zevkli değil!"

"Senin hiçbir maceran olmadı. Yine yalancılık faslına girmeyelim."

Nilgün, gözlerinin içi gülerek yüzüme bakıyor, diyor ki:

"Biliyor musun beni Singapur'da kimler karşılayacak?"

"Tebaandan bir sürü adam."

"Aralarında tebaamdan olmayanlar da bulunacak."

"Birkaç İngiliz ve Hollandalı."

"Türk de var."

"Olabilir."

"Ama o Türk senin tanıdığın biridir."

"Çıkan af kararından sonra yeniden Türk vatandaşlığına giren Tayfur mu?"

"Hayır... Sadi!"

"Sadi?"

"Evet. Hani İtalya'da hastanede iken bana yazdığı aşk mektuplarını sana verdiğim genç..."

"Onun Singapur'da işi ne?"

"Buraları yalnız senin malikânen mi? Sadi bir İngiliz kauçuk firmasının müdürlerindendir; ekseriya Singapur'da bulunur; lakin Cava'ya ve bizim Mapa'ya da gelir gider. Ahmet'le arası çok iyidir. Avrupa seyahatimizden önce sarayda bir ay misafirimiz kaldı; pek tatlı vakit geçirdik. 'Polo' ve 'tenis'te birinci... avcılıkta da. Aynı yaşta imişiz; ikimiz de 1914 senesinde doğmuşuz."

"Yaşımı mı yüzüme vurmak istiyorsun? Ama ben bu yaşımda hâlâ bir Selina'ya kendimi sevdirebiliyorum. Nil, senin ruhunda çok yavan taraflar var. 'Yavan' kelimesini nezaketen kullandım."

Böyle diyerek koltuktan kalktım; hem de pek süratle, çeviklikle... sanki ona henüz dinç, sağlam, sporcu olduğu-

mu, Sadi'den aşağı kalmayacağını anlatmak mecburiyetini duymuştum ve yine gülünç hale düşmüştüm.

Zaten söyledikleri yüzde doksan uydurma idi. Lakin –daima tekrarlıyorum ya– uydurma da olsa, öyle şeyleri aklından geçirdiğini düşünüp bunu bile kıskandığımdan soğukkanlılığımı muhafaza edemiyorum.

"Gidiyor musun? Salonda Ahmet'e rastgelirsen yanıma gönder."

"Gitme, otur!" demediğine de ayrıca kızdım; hemen cevap verdim:

"Giden yok. Sadece ayağa kalktım; yine oturacağım. Mütemadiyen yanında duracağım; yemeği de masanızda yiyeceğim; ikindi zamanını da beraber geçireceğiz ve sonra bütün Noel gecesini de... anlıyor musun? Neler çektiğimi görüyor musun? Bitiriyorsun beni..."

"Bilakis pek iyisin, sıhhattesin, rengin bile uçuk değil; gözlerin pırıl pırıl... hiç de bitmişe benzeyen hal yok üzerinde..."

"Nil! Kalan zamanımız üç günden eksik. Münasebetsizliklerinle bunu da mahvediyorsun. Ben bir deliye gönül verdim."

"Ben de!"

Yanındayım, yumuşak sesimle soruyorum:

"Sadi hikâyesi uydurma idi, değil mi?"

"Hayır, doğrudur; Singapur'da onu görecektim. Fakat benim gözlerim yalnız seni görüyor. Dinle: Sanma ki erkeğe alıcı gözle bakmıyorum, erkeği hiç düşünmüyorum; bazısını beğenir gibi de oluyorum. Hatta itirafta daha ileri gideceğim: Nadiren arzulara da kapılıyorum. Fakat hiçbirine karşı

sana sokulmak istediğim kadar yakınlaşmayı hislerime ve aklıma kabul ettiremiyorum. Yakınlaşırken isyan duyuyorum; bucak bucak kaçıyorum."

"Ama benimle de aynı şey oluyor."

"Değil. Ötekiler hülyalarımda bile nihayet bana tiksinme veriyor. Halbuki..."

"Halbuki?"

"... Sen daima göğsümün üzerindesin; öyle yaşıyorsun. Hangi Sadi? Sadi beni bir gün öpmeye kalkışsa tırnaklarımı yüzüne saplanmış bulur. Eğer rüyamda onu vücuduma sarılmış görsem haykırarak uyanırım; ertesi günü kendisini evimden kovarın. Bir deliyim, belki... lakin o deli kimseyi sana verdiğinin bir zerresine layık saymadı. Asıl acınacak benim sevgilim!"

Gayet ciddi, kararını almış bir adamın sükûnetiyle sordum:

"Eğer benden kurtulursan, hayatından ebediyen silinirsem bir gün mesut olabilir misin? Yani unutur, nihayet rahata kavuşur musun?"

"Emin olsam 'evet' derdim."

"Fazla düşünme. Nil! 'Evet' deyiver. Bir müjde gibi bu sözünü bekliyorum. Zaten sabahtan beri kafamın içinde o kararın dumanı dolaşıyor."

Ne latif bir an geçirmekteyim; bir an ki hayatımın sonu olmalıydı. Dünyada daha tatlı ne dileyebilirdim? Kim bana, Nilgün'ün bu sözlerinden daha okşayıcı, daha gurur verici bir mersiye okuyabilirdi. Onu ölümümden evvel işitiyordum. Mersiyemin ahengi kulaklarımda, ayrıca bir hayır işlediğime, sevgilime faydalı olacağıma inanarak ölecektim. Aca-

ba, yarına, başka zamana kalır, gecikirsem bu kadar güzel şartlar içinde hayata veda edebilir miydim? Bir gün ölürken dudaklarımda son sözüm "Nil'im! Nilgün!" olmayacaksa yazık bana! Nilgün'ü unutup bir başkasını sevmekten ve onun ismini anarak silinip gitmekten öyle korkuyorum, böyle bir şey olması ihtimaliyle kendimden öyle tiksiniyorum ki bir dakika daha yaşamak istemiyorum. Düşündüklerimi kendisine söylemişim gibi anlayan Melikem:

"Ben de aklımdan aynı şeyleri geçiriyorum," dedi, icap ederse yaparız. Fakat sana daha güzel sözler söyleyeceğim. Henüz vaktimiz var, üç günümüz... belki de fazlası. Bu sefer kolaycacık ayrılmak niyetinde değilim."

Yaklaştığımız Malaka Boğazı'nın kuşluk güneşi birdenbire gökyakut rengi bağladı. Fakat benim için... vapurun öteki yolcuları hâlâ üstüva hattının sıcaktan erimeye yüz tutmuş çinkoyu andıran alevsiz, harlı, sevimsiz ışığı altındadırlar; zira onlar Nilgün'ün gözleriyle aydınlanmış leylak mavisi, hem parlak, hem dinlendirici âlemden uzaktadırlar. Dinimizde gökten dünyaya yağdığı söylenen ilahi nur muhakkak ki bu renkte olacak ve böyle, kamaştırmayan, duru, huzur verici bir tatlılıkta...

İlk defadır ki benden beklenilmeyen ince bir feragat ve tevazu hissine kapıldım:

"Yüzüme bakma, Nil! Gözlerini kapa! Senin tarafından sevilmemden utanıyorum. Öyle bir muhabbete layık değilim!" dedim. Gözkapaklarını indirdi. İnmiş gözkapaklarının uyuyan taze bir kadında uzun uzun seyredilmeye değdiğini esasen bilirdim; bundan hoşlanırdım. Nilgün'ünkiler bütün gördüklerimden de güzel... hiç kırışığı yok; fazla kubbeli de

değil; her uzvu gibi onlar da manalı. Gözlerini gizledikleri; bir güzelliği örttükleri hâlde çehrede eksiklik duymuyorum; bu gözkapaklarını öpmemek azabı içindeyim. Yanaklarının bir kısmını gölgelerin en yumuşağı ile kuytulaştıran kirpikleri de tenine ne rahat uzanmışlar... bunlar da dinleniyor. En zarif küçücük bir kuşun kanadını sererek dinlenişi gibi...

"Oldu mu? Artık açabilir miyim?" diye sordu. Korku ile haykırdım:

"Aç! Çabuk aç! Yüzüme bak!"

Korkmuştum; zira çok fena bir şey düşünmüştüm: Nilgün de bir gün ölebilir ve işte böyle, göz kapakları örtülmüş olarak bir tarafta yatar.

"Bu Nilgün mü? Nilgün de ölecek mi?"

Aklımdan onun otomobil veya tayyare kazasında bir lahzada ölüp gideceği geçti. O kazayı görmüşçesine irkildim; feryat edecek gibiyim; kendimi zor tutuyorum ve mütemadiyen tekrar ediyorum:

"Yerinden kalk! Yürü! Bir şeyler yap!"

Nil, düşündüklerimi anladığı için hasır koltuğundan fırladı; önüme geldi; ellerini uzatarak beni de yerimden kaldırdı; koluma girdi. Salona gidiyoruz. Gidişimiz hakikaten yaşlı bir dayı ile genç yeğeninin gidişine benziyor. Birdenbire ihtiyarladığımı sanmaktayım; korkunun tesiriyle bacaklarım sarsaklaşmış, dinçliğim de çöküvermiş. Nil'in kalp ve nabız atışlarını dinlemeye, duymaya muhtacım. Kimbilir o taze, tertemiz, sapasağlam yüreğin açılıp kapanırken çıkardığı ses, yine sapasağlam göğsüne ne ahenkli aksediyordur ve nabız, parmağımı üstüne bassam bir keçi yavrusunun ana memesini tosladığı gibi ne canlı vuruyordur!

Nilgün'ün yalnız dış tarafından gördüğüm hayatına değil, kalp ve nabız faaliyetine de meftunum. Nasıl da mükemmel bir vücut bu! Şimdiye kadar hiçbir tarafında bir küçücük sivilce bile gözüme ilişmedi; ne öksürdü; ne de nezle oldu. Hoş, olsa da hepsinin yakışacağına şüphe etmiyorum. Lakin olmuyor, işte...

"Biliyor musun," dedi, "ben şimdi öyle yüzüyorum ki dünya müsabakası yapılsa birinci gelirim; deniz altında kalma rekorunu da kırarım. Mapa'da yerlilerin "Su içi bahçesi" dedikleri bir koy var; dalıp biraz aşağıya inince gözümü açıyorum. Hakikaten bahçe... hem de çiçeklerin renklerine, şekillerine göre tarhlara ayrılmış bir saray ve şato bahçesi... inanmayacaksın: Güller, karanfiller, laleler, sümbüller açmış. Koparıp da yukarı çıktığın zaman bunlar renksiz, yapışkan, pörsük otlardan başka bir şey değil... lakin aşağıda, su, güneş ve gölge akisleriyle otlar çiçek gibi duruyorlar. Su altı serabı da oluyormuş, meğerse... sen iyi yüzer misin?"

"Boğaziçi çocuğuydum."

"Sadi de epeyce yüzüyor. Mapa'nın deniz bahçesine hayran kaldı. Çok defa sabahtan akşama kadar bu koyda vakit geçiriyordu."

"Seninle beraber mi?"

"Evet."

"İkiniz de yapayalnız mı?"

"Bazen..."

"Ahmet'te kıskanma duygusu, Mapa'da zahiri olsun kurtarma âdeti yok mu? Bir kraliçe böyle şeyler yapmalı mıdır?"

"Öyle şeyler yaptığım için halk beni seviyor. Nasıl sevdiğini bir hafta sonra gözlerinle göreceksin."

"Bir hafta sonra mı? Hayalin çok geniş... kendine itimadın da! Yoluma devam mecburiyetinde olduğumu elbette biliyorsun. Japonya'ya muhakkak gideceğim."

"Gitmeyeceksin."

"Görürüz."

"Gitmeyeceksin. Zira sen beni kaçıramadın ama ben seni kaçırıp götüreceğim."

Kahkahalarla gülmeye başladım; güya alay ediyordum. Nilgün gülmüyor ama asıl alay eden kendisi idi, galiba...

"Demek şu vapurdan beni bir sandığa, çuvala, balya içine koyup Mapa'ya atıvereceksin. Bayıltarak, uyutarak, manyetizma ederek mi? Cinlerin, perilerin yardımı ile mi? Kocanın silahşörleriyle mi? Yoksa ben mi yalvara yalvara peşin sıra geleceğim?"

"Bunu mühim bir iş saymadığım için henüz şeklini düşünmedim. Zamanı gelince icabına göre hareket ederim. Basit mesele..."

Kapıda karşılaştığımız Selina'yı iltifatla selamlayan Nil ona dedi ki:

"Madam, çok rica ederim, şu dik başlı dayımdan azıcık beni kurtarınız, rahat bir nefes alayım. Yarım saattir yapmadığını bırakmadı: 'Gözlerini kapa!', 'Gözlerini aç!' 'Yürü!', 'Dur!'... sonra da bir sürü nasihat. Beş tane hırçın âşığa bedel bir dayı... hoş, asıl dayım olmadığını ve birbirimizi nasıl sevdiğimizi siz biliyorsunuz ya!"

Selina ne cevap vereceğini şaşırdı, ben de... o, pek ehemmiyetsiz bir şey söylemiş gibi fütursuzca ve fütursuzluk içinde ahenkli adımlarla dairesine doğru yürüdü gitti.

Biz, birbirimize bakıştık; uzun müddet konuşmadık.

Zaten kimse ile konuşmak arzusu duymuyorum. Ancak Nilgün olmalı, Nilgün söylemeli, Nilgün'e bir şeyler anlatmalıyım. Bugün aklımın da, gönlümün de tamamı Nilgün'de! Yemek vaktini iple çekiyorum: Tekrar göreyim, sesini işiteyim diye. Bir haldeyim ki onun yanımda yahut gözümün önünde bulunmadığı dakikalar etrafımı sis basıyor; sise tutulmuş bir vapur gibi hareketim ağırlaşıyor; yürüyüşüm, konuşmam, görüşmem, bütün varlığım başkalaşıyor. Sanki donmak, kaskatı kesilmek üzereyim; bir külçeyim.

"Ya gelmezse? Yemeğini odasında yerse? Akşama kadar göremezsem?" diye kafam sabit bir korkuya bağlanmış, yolunu gözlüyorum. Bereket, gecikmedi; Ahmet'le beraber salon tarafına geliyor; elinde bir kâğıt var; bana göstermek için uzaktan sallıyor. Koştum.

"Oku," dedi, "şimdi aldık."

Tayfur'dan bir telsiz: Karşılamak için Singapur'a geldiğini bildiriyor, "Eski dosta selam" gönderiyor. Sevineceğime keder duydum; hatta sarardım. Zira ben onlardan ayrılacak ve bu vapurla yoluna devam edecek bedbaht bir adamım. Tayfur mevkiinde bulunamadığıma üzülüyorum. Keşke Nilgün'ün âşığı yerine hizmetkârı olsaydım, onu sadece hayranlıkla bendesi[1] gibi sevseydim... her zaman yanında, emrinde, güvendiği emin bir adamı diye tanılsaydım. Araya öteki sevgi karışmasaydı!

Nil sordu:

"Orijinal görünmek için mi memnuniyetini gizliyor, surat asıyorsun?"

"Hayır. Tayfur'a haset ettiğimden... uşağın olmadığıma kızıyorum."

---

1 bende: kul, köle

Ahmet neler konuştuğumuzu anlamak istercesine yüzümüze baktığından ona dönen Nilgün: "Hiçbir şeyden memnun olmuyor. Tayfur'un selamına sevineceğine öfkelendi. Birkaç gün sonra kendisinden ayrılacağımızı düşündüğüm için kavga çıkarmak istemiyorum. Bari bu sefer araya dargınlık girmesin.

"Yirmi Ada" nın iyi huylu genç hükümdarı her zaman yaptığı gibi safiyetle gülümsüyor. Onun nazarında ben mizacı mütemadiyen değişen, kararsız ve fikirsiz bir adamım, bir tiryaki... Japonya'ya gitmekten vazgeçerek birdenbire geri, geldiğim yere döneceğimi duyarsa şaşmayacaktır; Mapa'ya gitmek istediğimi öğrenirse de... lakırdıyı değiştirmek maksadıyla olacak dedi ki:

"Madam Zimorvicz'i de çağırmak şartıyla bizim masamızı şereflendirmenizi rica edeceğim. Yemekte aranız düzelir."

Nilgün bir şey demedi ama anladım ki kendisi de bugün benim halimde: Aynı ihtiyaçla yanımda bulunmak istiyor. Aşkın, sebebi bilinmeyen böyle karşılıklı coşkunlukları olur; sevgililer her zamankinden fazla birbirlerine düşkünlük duyarlar; bir potaya konmuş iki maden gibi ağır ağır eriyip tek halitaya[1] dönmek istercesine birbirlerine karışmadıklarının azabını çekerler.

Melik Ahmet'e teşekkür ettim, Selina'yı alıp geleceğimi söyledim. Tek potada erimek arzusunu duyduğum Nil'e hiç iltifat etmiyorum; o da bana aldırış etmez görünüyor. Lakin ikimiz de bu zahiri uzaklığımıza rağmen sımsıkıyız; imkân olsa birbirimizin kucağına atılacak, ağlayacağız; yeni kavuş-

1 halita: alaşım

muş gibi... âşıklar dış taraflarından sevişmez sanıldıkları zaman çok defa sevişme buhranının en had devrini yaşarlar.

Selina daveti kabulde yine nazlanmadı; bu kadının hiç adileşmemesi beni hayrette bırakıyor. Halbuki birtakım uydurma mazeretler bulur, bayağılıklar yapabilirdi. Demin Nilgün'ün münasebetsiz hareketini düşününce kendisine hak vermek bile icap ederdi.

Şu var ki, Nilgün kusurlarını affettirmesini iyi biliyor. Bizi salon kapısının önünde bekliyordu; masaya Selina ile yan yana yürüdü, samimi tavırla ve konuşa konuşa... hatta yemek esnasında daha ziyade onunla meşgul oldu; Leh edebiyatına alaka gösterdi. Dikkat ettim: Malumatı pek geniş. Bu edebiyatın devrelerini, geçirdiği safhaları, özlü noktalarını mükemmel biliyor; isimler bile sayıyor, tenkitlerde bulunuyor. Üniversite tahsilini, hatta edebiyat doktorasını yapmış, yıllardır o işle meşgul bir ilim kadını gibi salahiyetle[1] konuşmaktadır.

Hayretimi seziyor, hafifçe gülümsüyor. Bir aralık şarap kartına baktı ve ne içmek istediğimi soruyormuşçasına bir tavırla bana Türkçe dedi ki:

"Bütün bunları dün gece öğrendim. Vapurun kütüphanesinden getirttiğim bir kitaptan... kendisini yüksek münevver sayan dostunuza karşı hazırlıklı bulunmak lazımdı; değil mi efendim? Yine hiddet mi buyuracaksınız beyefendi?"

İngilizce cevap verdim: "Akşama fazlasına gideceğimi tahmin ettiğim için gündüz yalnız madensuyu içeceğim. Hatta sizlere de böyle yapmanızı tavsiye ederim."

Herkes fikrimi muvafık buldu; şarap getirtmedik.

---

1 salahiyet: yetki

Yemekten sonra dördümüz de hasır şezlonglara uzandık. Nil benim yanımdakinde... hava sıcak, güneş çiğ ışıklı olmakla beraber beklenmedik serince bir meltem esiyor. Böylesine hiçbir seyahatimde rastlamamıştım.

Vapurun en sessiz zamanı. O kadar sessiz ki bir "hayalet gemi" sanırsınız; kendi kendine gidiyor; ayakta tek adam yok. Dağ sanatoryumlarından birinde gibiyiz, öğle sonu uykusuna yatmış hastalarız sanki...

Gözlerimi yumdum, loşluğa muhtacım; Nilgün'ün yanımda bulunması çok zevkli bir huzur verdiği için bu huzuru ayrıca güneşin aydınlığından da korumak, daha rahat hâle getirmek istiyorum. Loş yerler düşünüyorum. Bir İstanbul çocuğu –dünyanın neresini gezmiş, nerelerinde yaşamış olsa– yine İstanbul'unu düşünür.

Niçin Paris'in, Londra'nın, Berlin'in yeraltı tramvaylarını, onların işlediği hesapsız yeraltı dehlizlerini aklımdan geçirmiyorum da bizim boysuz ve tek delikten ibaret Galata tüneli gözümün önüne geliyor? Katran mıdır, zift midir, işte o kokuyu ve gölgede soğumuş hava cereyanını duyuyorum. Nil'e usulcacık sordum:

"Galata ile Beyoğlu arasında işleyen tüneli hatırlıyor musun?"

"Pek az... bir defa bindirdilerdi."

"Tabii sen de her çocuk gibi şaşkın ve memnun gözlerle başını çevire çevire etrafına bakındın."

"Hayır. Çok güzel bir bahriye zabiti ayakta duruyordu; onu seyrettim; o da gözlerini benden ayırmadı. Bu delikanlı aylarca hayalimde yaşamıştı. Şimdi bile, eğer aynı halde ka-

labilseydi tanırdım; belki de severdim. Ancak sekiz yaşındaydım. Mütarekede..."

Sustum. O, fısıltı halinde sordu:

"Niye devam etmiyorsun? Seni dinlemek istiyorum, memleketimizden konuşmak... Ama, tam çocuğun uyuyacağı sırada tatlı bir mırıltı haline giren ninni sesiyle, ninninin kesilmeye yüz tuttuğu perdeden... Ana ve dadı bu son nağmeleri yavrularını artık uyumuş görmekten, biraz daha rahat edeceklerini düşünmekten memnun, pek hoş bitirirler."

"Sen 'Kapalıçarşı'ya girdin miydi hiç?"

"Hayır. Bizleri oralara götürmezlerdi ama sarayda bahsi çok geçerdi. Eskiden içini arabalarla gezerlermiş, hem de sultanlar, kadınefendiler..."

"Ben o devre yetişmedim. Yalnız bilirim ki "Kapalıçarşı" nın asırlar sürmüş bir tarihi, saltanatı vardır. Biz yaştakiler çarşının bütün İstanbul ihtiyacını karşılayan tek pazar yeri olduğu eski zamanını görmedik ama hikâyelerini ağızdan ağıza dinledik. Eski zamanlarda kadın bir kapısından girip ötekinden çıkınca tepeden tırnağa kadar donanabilirmiş."

"Paris'in 'büyük mağazalar'ında olduğu gibi, demek..."

"Tamamıyla. Nedim'in anlattığı 'gülgülü kerrakeli' ve 'mor hâreli' elbiseden 'buseden pabuca' benzeyen nefis terliklere varıncaya kadar her şey orada bulunurmuş. Lahur şal, samur kürk, atlas ferace, canfes şalvar, dîba hırka, bürümcük entari, kadifelik, cuni hotoz, sırma kuşak, billur yaşmak, hepsi! Ayrıca fildişi tarak, misk ve amber kutusu, allık, rastık, düzgün, sürme şişecikleri ve kapları, giyime, kuşama, süse püse yarar ne mevcutsa tamamı!"

Durdum.

"Nil," dedim, "bunları sana ne diye söylüyorum biliyor musun? Yine hep seni düşünerek: O çarşıya dört asırdan beri bin çeşit kıyafette alışverişe gelen güzel Türk kadını sensin! Mükellef guron feracesinden tut, ta son yılların jarse çarşaflı yalınkat giyinmiş kızlarına kadar... hep sen!

"Sözünü kesme; devam et."

"O eski devirlerde koca imparatorluğumuzun her tarafında örülen, işlenen, bükülen, boyanan, dokunan, imbikten ve perdahtan geçen çeşit çeşit en ince, en hünerli sanat ve sınaat eserlerinden başka Çin yolundan develer, katırlar sırtında ulu dağlara, ucu bucağı bulunmaz bozkırlara kamçı ve çıngırak sesleri yayarak gelen kervanlarla, Yemen ve Mısır ülkelerinden yelken açıp korsan ağlarını aşarak güçbela erişen gemi kafileleriyle can pahasına taşınmış bu eşyadan 'Kapalıçarşı'ya kim bilir nasıl bir zenginlik kokusu sinerdi... kürk, Hint kumaşı, telatin, Rus sahtiyanı, Halep kili, Şiraz gülü, sandal ağacı, misk keçisi, çiçeksuyu, bergamut ve amber kokusu. Oıları sen alırdın, o rayihaları sen koklardın!"

Nilgün'e göz ucu ile baktım: Zevk içinde dinliyor. Cesaret aldım:

"Dünyanın," dedim, "soğuk ve sıcak iklimlerinden gelip birikmiş malların, pahalı ziynet eşyasının, ıtriyatın her birinden ayrı ayrı yapılan rayihalar birleşince zaten üstü kapalı loş pazar yerinde bin bir kokudan toplanmış bir tek koku duyulurdu: Süs ve lüks kokusu... tuvaletli kadın kokusu... senin kokun!"

Susamıyorum:

"Ya sonra inci, mercan, elmas, zümrüt ve altın ışığına ne dersin? Bu hoş kokulu, hoş ışıklı loş dehlizlerde sırma cepkenli leventler atlas feraceli dilberlerle birbirlerine söz

atarak, göz süzerek alışveriş ededursunlar bir tarafta iri kavuklu ihtiyar zendostlar yeni satın aldıkları körpe halayıklarını kendilerine bağlamak için süs eşyasına keselerini boşaltırlardı. Öbür yanda saray ağaları haseki kalfalara top top kumaş, şişe şişe misk taşırlar, vezir kâhyaları da yaşlı efendilerine kâse kâse amber macunu götürürlerdi. Nihayet ikindi ezanları okunur, bekçiler bağırır, halk boşanır, kubbelerdeki tepe camı ışıkları kendiliğinden sönerdi. İpekli toplarıyla sırma püsküllerin şakrak yüzlerine gam siner ve dünyanın en büyük alışveriş sarayına milyonları örten bir karanlık, servet şehveti kokan bir gece çökerdi. Sen artık sarayına dönmüşsündür. Feraceni sıyırarak, yaşmağını çözen cariyelerinin önündesin. Görüyorum seni Nil! Üç, dört asır önceki Nilgün Sultanımı görüyorum! O, şimdi yanımda, hasır şezlonga uzanmış, yine asrın sultanı, melikesi, en güzel kadını, benim sevgilimdir. Sevgilim... sevgilim..."

Sesimin ahengi, tabii Nil'in ninnilerde istediği gibi tedricen sönerek kesildi. Baktım: Yavrum uyumuş artık!

Anglosaksonların Noel ananesine ne kadar ehemmiyet verdiklerini bildiğimden City of Haddington eminim ki bu gece bir su üstü sarayına dönecek. Zaten metrdotelden haber aldım: Ananeye riayet hususunda başsüvari önceden tertibat almış, Rangoon'da mümkün olanı yaparak bir cins "gui"ler buldurtmuş.

"Gi" okunan bu şey, elma ve armut nevinden ağaçlarda kuşların getirdikleri tohum, döktükleri gübre ile yeşeren, her mevsimde yeşil kalan tufeyli ve meyveli nebatlardır; kışın yaprakları dökülen ağaç dallarının yer yer hayatiyetine

işarettirler. Bir iskelet üstüne takılmış buketlere ve süslere benzedikleri için "gi"den ben hoşlanmam. Lakin ağaçlara tapıldığı devirlerden kalma çok eski bir tarihi olduğunu söylemişlerdi. Soğuk iklimde kupkuru dallarda çiçek ve meyvenin devamı olması onlara bir kudsiyet izafe etmiş ve bu âdet Seltlerden Anglosaksonlara geçmiş.

"Gi" den yapılmış ve tavana tutturulmuş askı altında evlilerle nişanlıların dans ederken alenen öpüşmelerine cevaz vardır... sadece Noel gecesi! Ben yılların değişmesine ve böyle sayılı günlere pek ehemmiyet vermem; çoğunun duyduğu helecana da kapılmam... daha doğrusu, ehemmiyet vermez, kapılmazdım. Takvimin kayak yaprağını ve günlük yapraklarını kolayca çeviririm. Nilgün'ü tanıdıktan, hele ondan ayrı düştükten sonra değiştim. Yılbaşları, Noeller gibi arasına karıştığım ecnebilerce kutlanan bayramlarda ve cep muhtıramda[1] işaretli kendi bayramlarımda Nilgün'ü düşünerek heyecanlanıyorum. Yaşlanma meselesi de yine bu vesilerle zihnimi fazla kurcalıyor.

On yedi, on sekiz senelik bir fark! Belki daha kısa bir müddet o fark pek göze batmayacak. Korktuğum şudur ki bazen erkek birdenbire cinsî cazibesini kaybederek –şeklen pek değişmemekle beraber– kadın için sadece erkek elbiseli biri oluverir. Cinsî cazibenin sönüşü ihtiyarlamaktan çok kötüdür. Bu cazibeyi şöyle böyle muhafaza ederek yaşlanmamak korkusu da başıma yeni musallat oldu. Yine Nil'den dolayı!

Nil, yarım saat sonra gözlerini açıp ilk iş olarak benim yanında bulunup bulunmadığıma, hele bulunduğuma memnun yüzüme teşekkür edercesine bakınca deminki yaş

---

1 muhtıra: hatırlanması istenen şeylerin yazıldığı defter, ajanda

düşüncesi silindi. Uyuduğu sırada Ahmet bana "Dinlensin, ses etmeyelim" manasına işaret vermiş, usulcacık kalkıp gitmişti. Selina uyku taklidi yapıyordu... bizi kendi halimize bırakmak için.

Dikkat ettim: Nilgün ufak çocuklar gibi uykusundan hâlâ pembe pembe yanaklarla kalkıyor, uyanmış olmasına, tekrar yaramazlığa başlayacağına da onlar gibi seviniyor.

"Kendimi bungolovda gördüm," dedi, "birçok paketler, kutular açıyordum. Önüme güzel eşyalar yığılmıştı. Anlattığın 'Kapalıçarşı' hikâyesinden olacak."

"Ben de orada mıydım?"

"Değildin; Ahmet de yoktu; Kandi'deki eve hiç ayak basmamış başka biri vardı."

"Kimdi o?"

"Söylersem kızacaksın: Kaptan Landbrooke. Güya henüz Ahmet'le evlenmemişim; seni de tanımıyormuşum. Daha doğrusu tanıdığım ve beraber oturduğum adam senin yerine o imiş. Türkçe konuştuk hep!"

"Rüyandaki gibi bu gece de Landbrooke ile mi meşgul olacaksın?"

"Rüyamdaki denizci, o kıyafete girmiş, o yüzü almış sendin. Uyanınca kaptan köprüsüne mi baktım, yoksa sana mı? Gecenin programı yapılamaz. Emin ol en fazla zamanımı yalancı dayıma ayırmaya çalışacağım. Bunları bırakalım; biliyor musun canım şimdi ne istedi? Kahve içmek... lakin bizim usulde pişmiş, küçük fincanda, köpüklü bir kahve. Öğle uykularından sonra bunu daima ararım."

"Bulunması imkânsız. Aylarca, yıllarca içeceğim de şüpheli."

"Birkaç gün sonra benimle karşı karşıya âlâsını içeceksin. Mehire Yatında da, Mapa Sarayı'nda da kahvecim var; Ahmet'i alıştırdım. Sarı bakır cezvelerde pişirilip istersen zarflı, istemezsen kulplu fincanlarla takdim edilen Türk usulü kahve... Türk aşçımı da beğeneceksin; beğendiğin tatlıların, böreklerin, bütün İstanbul yemeklerinin hepsini orada bulacaksın."

"Ama ben bulunamayacağım."

"Fazla nazlandığının farkında mısın? Âşık usandırıyorsun!"

Nilgün, memnuniyetsizliğini anlatan hareketiyle –kaşlarının ucu yukarıya doğru hafifçe bükülmüş, gözlerini azıcık yumarak, dudakları gergin– sol tarafa başını çevirdi; artık konuşmuyor.

Mapa'ya gidecek miyim?

Gittiğimi farz ediyorum; bunun en mühim zevki Nilgün'den ayrılmamak. Kandi'deki kadar yanımda olmayacak, baş başa kalamayacağız, keyfimizce yaşayamayacağız... fakat kendisini her gün görebileceğim; sesini işiteceğim, kokusunu duyacağım; dün vapurda yaptığı gibi birkaç saniye kucağıma atıldığı da olacak... belki birkaç dakika ve fazlası da! Belki de zamanla aşkımın seyri, hedefi de başkalaşacak: Ona karşı kız kardeşim, kızım imişçesine sadece şefkatle, himaye arzusu ile bağlanacağım; hakikaten bir dayı olacağım.

Ayrıca –Melik Ahmet vaat etmişti– birtakım ticaret işlerine girerek, Cava'ya, havalisine gidip gelerek sergüzeştçi ruhunu tatmin imkânları da mevcut. Dönünce Nil'imi bulacağım. Daha ne isterim? Yine zamanla yahut yeni hadiseler-

le sevgimiz hararetini kaybedebilir; ayrılırız. Ufak bir hüzünle... içimiz yanarak değil!

Evet ama böyle düşünmek ve bunu canına minnet bilmek için benimkine benzemeyen bir huyda yaratılmaklığım lazımdır. Sergüeştçi ruhu hudutları o kadar dar, arızasız, at oynatıp fevkaladelikler yapmaya elverişsiz bir hülya ile teskin olunamaz. Nilgün Mapa bahsi açılınca hep uyuşturucu vaatlerde bulunuyor; maceraya ufuk açmıyor. Beni oraya birbirimizden bıkmamız için götürecek, sanki pusuya düşürecek. Aşkından soyulmuş hâlde tekrar dünya yüzüne atıldığım vakit Nilgün'ü de yüreğimden aşırılmış, kaçırılmış bulacağım.

"Nil," dedim, "ben seni sevmekte devam ederek yaşamak ve ölmek istiyorum. Bu sevginin söndüğünü, Mapa'ya gömüldüğünü görmemek için yoluma gideceğim. Anlıyorum, aşkımıza suikast hazırlıyorsun. Hasretinin azabıyla ölmemi tercih ederim! Öldürtmem onu! Bu derece güzel bir şeyi öldürtmeyeceğim!"

Başını bana çevirdi; sükûnetle sordu:

"Eğer Sadi'yi veya herhangi birini sevseydim ne yapardım ben?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Şunu demek istiyorum: Onlar bu düşündüklerini, böyle fikirleri akıllarından geçiremezlerdi; sıkılırdım, çarçabuk bezerdim..."

Yerinden kalktı; eteklerini çekiştirerek ve birdenbire bayağılaşarak ilave etti:

"... Yani senin anlayacağın, pasaportlarını ellerine verirdim, deflerdim!"

Uyanmış taklidi yapan Selina'ya dedi ki:

"Ah Madam... Türkçe bilseydiniz konuştuklarımız pek hoşunuza gidecekti. Biliyormuşçasına ne tatlı dinlediniz! Bu gece yarısı 'gi' altından geçerken dayımla siz öpüşünüz... benim yerime! Haydi, kımıldanınız... hep beraber çay içelim."

Selina çok hazımlı; gülümsüyor. Elinden tutup kaldırdım. O makyajını tazelerken Nil usulca konuştu:

"Bu kadın pek usta bir casus değilse ben bir şey bilmiyorum. Yanında evrak filan varsa mukayyed ol! Parfüm kullanmayan, pudrası kokmayan kadınlar şüphelidir."

"Neden?"

"Gizlice odanıza girip eşyanızı karıştırdıkları zaman ziyaretlerinden iz bırakmamak için koku işlerine gelmez de ondan! Selina mermer kadar kokusuz..."

Nilgün böyledir işte! Hayal genişliği ve işlekliği ile, acayip buluşları ve görüşleriyle, en ciddi zamanda yaptığı çocukluklarıyla daima canlı, daima değişken! Sabahtan beri –dikkat etmediniz mi?– durmamacasına bir kadından öbürüne geçti; kaç ruh ve kaç şekil alarak beni mütemadiyen heyecana sürükledi. Halbuki başka bir kadın pek az farkla aynı kadın olmakta devam ederdi. Aşkın melali veya neşesi içinde durgun yahut oynak kalan bir kadın... artık öylesini kifayetsiz buluyorum.

Çaydan sonra kadınlar ayrılıp da yalnız kalınca Abdülgafur'un yanına gittim. Bir masaya oturmuş, pasyans açıyordu. Bu adam Melik Ahmet'in has müşaviri vaziyetinde... belki de el altından devlet işlerini idare eden kendisidir.

Hiçbir şey yapmıyor göründüğü halde saman altından su yürüten tam şarklı tipi.

Damarlarından Malezya, Arap, belki de Çin kanı dolaşan ve hepsinin ancak sinsi taraflarını nefsinde toplamış olan Abdülgafur bana tazim olarak yerinden kalktı; iltifatımdan çok memnun bir tavır takındı.

Ondan çekindiğimi hissediyorum. Sanıyorum ki Nilgün'le aramızdaki münasebetin ne olduğunu çoktan anlamıştır. Korktuğumu bile söyleyeceğim. Eğer Mapa'ya gidersem ya Ahmet'e bağlılığından yahut Nil'i kıskandığından yahut da devletin selameti namına beni yok etmek icap edince zerre kadar tereddüde düşmeyecektir.

Hem kendisiyle konuşuyorum, hem de bu ölümü nasıl güzel tertipleyeceğini düşünüyorum. İz bırakmayan bir zehirle mi? Kaza sayılacak bir suikastla mı? Yoksa düpedüz göğsüme saplanan bir hançerle mi?

Katiyen eminim ki benim sergüzeştçi olduğumu, huylarımı, giriştiğim işleri, hülasa hayatımı ve karakterimi de biliyor. Kimden? Kalküta'daki cinsdaşlarından. Orada kısa bir tahkikat hüviyetimi meydana çıkarmaya kâfi gelmiştir. Kâh para içinde yüzen, kâh meteliksiz kalan, fakat daima dört ayak üstü düşen acayip bir adam olduğumu bütün Hindistan bilir. Osmanlı hanedanıyla bir karabetim[1] bulunmadığı da malumdur. Abdülgafur gibi bir hinoğluhinin gözünden bunlar kaçar mı?

İşte ondan ürktüğümün sebepleri! Mamafih yine de yüksekten atmaktayım. Zira karşımdakinin de benden çekindiğini anlıyorum. Nilgün'le birleşerek kendi ayağı altına karpuz kabuğu koymamız ihtimalini hesap eder; akıllı ol-

1 karabet: akrabalık

duğundan durup dururken başına iş açmak istemez. Hatta bizimle uzlaşmak bile planları arasındadır. Sordum:

"Ne dersiniz? Melik ile Melike'nin davetlerini kabul ederek bir ay için Mapa'ya geleyim mi? Vatandaşlarımdan Sadi Bey orada pek hoş bir zaman geçirirmiş."

"Böyle bir zatla bendeniz müşerref olmadım efendim. Adamıza Sultan hazretleri teşrif buyuralı Teyze Hanım ve Tayfur Bey'den başka Türk geldiğini hatırlamıyorum. Fakat zatıâlileri Sultanımızın dayısı olduğunuz için –mademki yolunuz üzerindedir– muhakkak gelmelisiniz. Orası dünyanın en güzel yerlerinden biridir; iş de yapabilirsiniz; toprağımız çok zengindir. Şimdiye kadar uğramamanız bizim için bir mahrumiyet olduğuna inanmanızı rica ederim."

Sustuk. Beni susturan Nilgün'ün Sadi hakkındaki akla gelmez yalanı... "Su içi bahçesi" efsanesine öyle inanmış ve beraberce yüzüp yıkandıklarını gözlerimle görmüşçesine öyle kıskanmıştım ki! Bu kadın –daima "kız" demek istiyorum– hülyalarıyla geçiniyor ve doyuyor. Hakikate ihtiyacı yok. Abdülgafur'a dedim ki:

"Henüz karar veremedim, daha iki günümüz var, düşünürüz."

Memnunum... Sadi hikâyesinin hayal mahsülü oluşundan dolayı! Yine dikkat ettim: Nil'den başka herkesle aklım ve mantığım yerinde, olgun insan gibi konuşabiliyorum; doğru tahliller yapıyor, iyi muhakemeler yürütüyorum; cin gibi her şeyi seziyor ve diplomatça hareket ediyorum. İşe o karışınca çocuğa, ahmağa, en azı şaşkına dönüyorum, dönüyorum ama olanlardan hoşlanıyorum. Şimdi de aldandığı-

mın zevki içindeyim; Nilgün tarafından aldatılmış olmanın zevki. Zevk vermeyen tek tarafı bulunmaz bu Nil'in!

Kim bilir bu gece nasıl yenilikler, acayiplikler icat edecek? Sevdiği kadını sadece görmek, onunla dans etmek, konuşmak elbette zevktir. Nil o kadarını kâfi bulur mu? Ayrıca hepsinin üstüne birer kuş oturtacak.

Sabırsızlanıyorum.

İkinci mevki yolcuların da yer almalarından dolayı kalabalık, karmakarışık bir gazino ve gece eğlencesi lokantasına benzemiş olan salona Mapa Melikesi Nilgün gayet basit, fazla kapalı, alımsız bir tuvaletle girdi; çehresi asıktı; üzerinde tek mücevher yoktu; nobran bir halde kimseye iltifat etmeden masaya oturdu. Konuşmuyordu.

Derhal farkına vardım: Onu harikulade bir elbise ve pırıl pırıl elmaslar içinde, vakarlı ve mütebessim göreceklerini sanan, bunu bekleyen cemaat hayal sukutuna uğramıştı. Hele şöhretini işittikleri için seyrine can atarak gelen ikinci mevkidekiler:

"Bu mu o masal kraliçesi? Hiçbir şeye benzemiyor, güzelce ama pısırık bir kızcağız!" manasına birbirlerinin yüzüne baktılar. Muhakkak yine tutarağı tutmuştu; bütün geceyi hepimize zehir edebilirdi. Melik Ahmet'in iyi bir huyu da karısının bu mizaç değişmelerine karşı sabır ve tevekülle rıza göstermesiydi. Hatta daha iyisini yapıyordu: Nilgün'e karşı aynı Nilgün'müş gibi davranıyor, sebep sormuyor, farkına varmamışçasına, tebessümü dudaklarında, daima nezaketli, her zamanki muamelesinde devam ediyordu.

Bende.o tahammül nerede? Önceleri neşe taklidi yaptım, tuhafça şeyler anlatıım ama sonunu getiremedim; somurtmaya başladım. Selina canının sıkıldığını anlatmamaya gayret ediyor. Abdülgafur da öyle... Nil'in aldırdığı yok; bütün sevimliliğini kaybetmiş, inadı inat, put gibi durmaktadır.

Bir müddet daha bekledim; sonra Melik Ahmet'e dedim ki:

"Müsaade buyurursanız gidip kamaramdan baş ağrısı ilacı alayım; biraz da güvertede hava... şakaklarım zonkluyor!"

Nilgün işitmemezlikten geldi; kalktım. Oh! Dışardayım; rahat nefes alıyorum ama öfkemden bitiyorum. Yanıma gelse, imkân da olsa çirkin bir kedi yavrusuna dönmüş olan, daha doğrusu kendisine kasten o hali veren sevgilimi ensesinden yakalar, boşluğa doğru kaldırır, sallar ve yere atardım. Arkasından da kedi kovarcasına:

"Pist!" diye bağırır, belki de korkup daha çabuk kaçması için ayaklarımı yere vurur, miskince gidişini zevkle seyrederdim. Vapur halkı şu anda hep salonda bulunduğundan yapayalnızım. Kendi kendime diyorum ki:

"Masaya dönmem artık... Dönersem vaka çıkar... bu deli kızla aşık atılmaz! İyisi oyun salonunda oyalanmak. Lakin sahiden başım ağırmaya başladı, bir ilaç almam hakikaten lazım."

Kamarama girdim; geri döndüm. Yemek salonunun önünden geçerken masamıza göz atmaktan kendimi alıkoyamamıştım. Nilgün hâlâ o vaziyette; öbürküler de...

"Şu akıl muvazenesizliği ne fena şey," diyorum, "güzel bir geceyi sebepsiz yere nasıl da mahvetti. Kızacağıma acımalıyım. Oradan ayrılmak kabalık oldu."

Doğrusu şu: Nilgün'den uzak kalmaya dayanamayacağım. Sünepe kedi yavrusu hali bile –azıcık ayrı düşer düşmez– hoşuma gitmeye başlamıştı. Hele malihülyalı[1] yüzü... bu yüz benim Kandi'de tanıdığım yüzlerinden biridir. Bir defa Kolombo dönüşü otomobilde aynı buhranı geçirmemiş miydi? Haniya, yayan şehre inmiştim; arkamdan koşup otele gelmişti. Nil, büyük muhabbet devresine hep böyle, melankoli ile girer. Ne malum, fena beliren şu gece belki ummadığım kadar güzel biter!

Tekrar yemek salonundayım ve onun sağındaki yerimde... ıstıraplı, hazin, mecalsiz bir sesle Türkçe sordu:

"İyileştin mi biraz?"

"Evet; mersi."

"Dönmezsin diye korktum. Seni arayacak, arkandan koşacak halde değilim."

"Nen var yavrum?"

"Açılabilirsem anlatırım. Şimdi takatsizim."

Bu muhabbetli sözlerle yeniden canlandım. Bir konuşuyorum ki... İngilizcemin güzelliğine kendim de hayran oluyorum; nüktelerime ve tasvir kuvvetime de... Nilgün durgunluğunu muhafaza ediyor ama Ahmet, Selina ve Abdülgafur neşelendiler. Üstümüze inmiş, sinmiş olan gam dumanı, bir taraftan hava cereyanı, menfez bulmuşçasına çekilip gidiyor. Sıra belki Nil'e de gelecek. İçse bari... dudaklarına henüz kadeh dokundurmadı.

Acaba yaptığı bir rol mü, yoksa ruhi bir çökkünlük mü? Bilinmez. Taklit hünerinde fevkalade usta olduğundan ayıramazsınız. Göz ucu ile hep kendisini, yüz hatlarını kolaçan

1 malihülya: melankoli

ediyorum; değişmiyor. Masamızı bırakıp dairesine çekilmesi ihtimalini düşünerek üzüntü içindeyim. Bütün geceyi Nil'siz geçirmek –zaten ancak kırk sekiz saatten az bir zamanımız kaldığından– ne büyük kayıp!

Az sonra, korktuğum başıma geldi.

"Biraz dinlenmeye muhtacım, yine gelmeye çalışırım..." diyerek kalktı; Abdülgafur'a da işaret etti, beraberce yürüdüler. Nilgün Sultan manen ve maddeten ufalmış gibi... ilk defa meclise katılmış bir taşralı kız kadar ürkek ve silik. Arkasından hayretle bakıyorum; bakıyoruz; herkes bakıyor. Bakmayan bir tek adam var: Ahmet...

Selina çektiğim azabın farkında. Üzüldüğüm bir cihet de zaten onun asıl kraliçe sanılacak derecede bu gece iyi giyinmiş, güzel, vekarlı, ihtişamlı oluşu... Nil, bir maiyet[1] kadını, sanki... ah, imkân bulunsa da yanında ben gitsem; kucaklayıp divana yatırsam, hoşlanacağı şeyler anlatsam, maneviyatını yükseltse idim. Ruhunun buzu çözülse, ısınsa yanakları al al olsa, eski canlılığına kavuşsaydı...

Salondakiler arasında kumandan Landbrooke de benim kadar onunla meşgul... bir mana veremediği çehresinden belli. Halbuki Noel gecesinin her zamankinden daha parlak tesit edilmesini muhakkak Nilgün için istemişti; hatta yolcular arasında bulunanlardan bir de caz takımı tertip etmiş, eksik musiki aletlerini Rangoon'dan satın aldırmış, bir sürpriz hazırlamıştı. Tam gece yarısı caz heyeti birdenbire salona girecek, çalmaya başlayacaktı. Bunları bana haber veren steward, içlerinde bir tane de zenci davulcu ve pek mahir bir klaksoncu bulunacağını müjdelemişti.

---

1 maiyet: emir altında bulunanlar, hizmetliler

Abdülgafur döndü ve Sultan Hazretlerinin istirahat ettiğini söyledi. Saat 23.00... Melik Ahmet'e usulcacık:

"Acaba bir baksanız mı?" dedim. Kendi haline bırakmak taraftarı. İyi ama yerimde duramıyorum ve düşündükçe Nil'i uzaktan sevmenin daha az işkenceli olduğuna inanıyorum. Mapa'ya gidilemez. Hasretini çekmek de bir işkence ama dayanması bundan zevkli...

Landbrooke durmadı; Melik Ahmet'in yanma geldi ve sultanın rahatsız olup olmadığını –geminin mesul bir amiri sıfatını tavrıyla belirterek– sordu ve şu kısa cevapla karşılaştı:

"Hayır dönmesini ümit ediyoruz. Biraz oturmaz mısınız?"

Pazartesi öğleyin Singapur'da bulunacakmışız. Bundan ötesinde Nilgün yok; Selina var. Kumandan onu elimden alacağına emin. Fakat bu oluncaya kadar Nil'in mevcudiyetinden kâfi derecede istifade edemediğine canı sıkılıyor.

Gece yarısı olmak üzere...

Dans başlasa bir yolunu bulup Nilgün'ün dairesine gideceğim. Sakın monuba içmiş olmasın? Belki de Ahmet işi sezdi; karısının keyfini bozmak istemiyor.

Salonda bir hareket hissediliyor. Caz sürprizi galiba ağızdan ağıza yayıldığı için gözler kapıda. Mapa Kraliçesi çoktan unutulmuş. Caz takımı içeriye girince bir alkıştır koptu. Umumi neşeye katılamıyorum; tekrar durgunluğa düştüm ve Selina'nın Landbrooke ile dansa dalmasını fırsat bilerek kendimi göstermeden dışarıya süzüldüm.

Nil'i mi bulacağım? Hayır. Oyun salonuna gideceğim, kumarla avunacağım. Saatlerin geçtiğini ancak oyun masasında fark etmem. Hasretini çektiğim yıllar onu tek unuttuğum yer kumarhane idi.

Girmeden önce açık pencereden salonu gözden geçirdim. Epeyce kalabalık; arada kadın da var. Hele arkasını benim tarafıma çevirmiş, bakara masasında oturan bir tanesi –nereden çıkmış? İkinci mevkiden mi gelmiş?– pek zarif. Zarifliğini sırtı açık elbisesinden anlıyorum; teni duru, çok biçimli sırtıyla muhakkak güzeldir de... evet, muhakkak ki güzel ve genç. Yüzünü görmeden hükmedebilirim; zira kâğıtlara uzanan elleri çok latif, çok taze. Daha garibi şu: Parmaklarındaki yüzükler ve saçlarının üzerine iliştirilmiş taç şeklinde pırlantalı ufacık diadem öyle mavimtırak ışıklar saçıyor ki kadının ikinci mevkide seyahat etmesine imkân kabul ettirmiyor.

Belki de Rangoon'dan binen ve iki gündür hususi dairesinden çıkmayan şımarık bir milyarder. Tam bu esnada kapıdan fırlayan benim stewardı durdurdum, işaret ederek sordum:

"Kim bu lady? Nereden çıktı?"

Adamcağız yüzüme hayretle baktı; hayretinden bir şey söyleyemiyor.

"Bir sır mı? İsminin gizli tutulmasını kumandan mı emretti?" diye çıkıştım. Zavallı adam daha fazla şaşırdı, kekeledi:

"Fakat, efendim, bu lady zatıâlilerinin yeğenleri Kraliçe Hazretleridir."

"Ne zamandan beri oynuyor?"

"Bir saatten fazla... efendim bilirler elbette: Majeste, kazandıklarını müstahdemine verirlermiş. Daima kâr ediyorlar."

Stewardın sevincinden etekleri zil çalıyor ve beni zil zurna sarhoş sanıyor. Yavaş yavaş yürüdüm, masa önünde ayaküstü duranların arkasına gizlenerek Nil'i seyrediyo-

rum. Öyle kayıtsız oynuyor, öyle mütebessim, öyle neşeli, aynı zamanda öyle vekarlı ki... daha iki saat evvel yayvan fesli Abdülgafur'un yanında yemek salonundan çıkarken süzgün, ezgin, sünepe sünepe yürüyen kadın o mu idi, aynı kadın mı? Ne gezer! Dönüp salona girse herkesin sevinçten yüreği hoplardı. Zira şimdilik Nilgün, harikulade bir gurup manzarası gibi az sonra silinip gitmesinden korkulacak kadar elle tutulabileceğine ihtimal verilmez ve ışık oyunu imişçesine geçici, adeta hayal mahsulü bir güzellikte.

Öyle bakmıştım ki hissetti, etrafı aradı; beni gördü, heyecanla seslendi:

"Gel buraya, gel! Biraz sonra zaten kalkacaktım, yanma koşacaktım."

Yaklaşınca da ilave etti:

"Nafile... oyun seni bana unutturamadı. Haydi, gidelim."

Önünde birikmiş paraları servis yapanlara bıraktığını krupiye vazifesini gören barmene belli belirsiz bir işaretle bildirdikten sonra koluma girdi; vücudunu yasladı; yürüyoruz. Açık havaya çıktık.

"Sürükle beni," diyor, "sıkı tut... Daha kuvvetli... adalelerini duyayım."

Yumuşak, hevessiz, kırgın hareket ediyorum. Daha sokuldu:

"Mektep çocuğu dargınlıkları çıkarma. Geçirdiğim buhranı bilsen somurtacağına güleryüz gösterir, tatlı sözler söylerdin."

"Nen vardı, ne oluyordun?"

"İki sene geriye dönmek istiyordum... beraber yaşadığımız Kandi'ye! Sensiz Mapa'ya gidemeyeceğim. Zaten gülünç

kraliçeliğimden bıktım. Kraliçeliğe de, bu memleketlere de artık dayanamayacağım; İstanbul'a kaçacağım."

"Sokmazlar."

"Neden sokmasınlar? Hanedandan değilim ki... Prenses Nilgün'ün sahicisi şimdi Mısır'da; evli ve çoluk çocuk sahibi. Avdette ziyaretine bile gitmiştim. Şişman bir kadın olmuş; şişman ve bön... ben teyzesinin kızıyım. Kaç kere söyledim... inandıramıyorum ki! Na kafa!"

Kolumu tutan elini yavaşça okşadım. Bu, "haydi, haydi, yine yalan faslı başladı. Cevap vermeyeceğim, idare edeceğim" manasına bir hareketti.

Sustu. Onu salona götürdüm. Kapıya yaklaşınca ayak diredi... Arzu etmediği yere girmek istemeyen bir çocuk gibi kolumdan sıyrılmak, kaçmak için de kıvrılıp bükülüyor. Nerdeyse ağlayacak! Tuhaf bir vaziyetteyiz. Bereket gören yok, herkes içeride, dans ve seyirle meşgul. Diyorum ki:

"Nil'im, yavrum! Daha fazla gecikmemiz, masaya dönmememiz ayıp olacak. Gecemizden kalan birkaç saati yan yana neşeli geçirelim. Hatırım için gir. Hem önce sen gir, ben arkandan az sonra gelirim."

"Hayır. Kolumda olursan girerim. Yoksa gider, soyunur; yatarım. Kimse ile de dans etmeyeceğim."

"Peki!"

Aksi gibi girişimiz cazın durduğu ve çiftlerin masalarına döndüğü, pistin boşaldığı zamana rastladı. Kapıda göründüğümüz an –tahminim gibi– gözler bize çevrilmişti. Seziyorum: Nilgün birdenbire değişmiştir; az önce:

"Na kafa?" diye amiyane konuşan, kaçmak için şımarık çocuk tavrıyla bükülen bu acayip mahluk derhal kraliçeleş-

miştir; asilzadeliği temsil etmektedir. Öyle bir kibarlık ki cana yakın çok insani tebessümü, taklidi imkânsız mahviyetli vekarı, tatlı bakışlarıyla kimseyi ezmiyor; son derece modern "fikri terbiye" görmüş bir hanedan kızı tesiri yapıyor. İcabında harp cehenneminin ta ortasında hastabakıcılık edecek, bombardıman altında düşüp kalanların pervasızca yardımına koşacak sporcu vücutta ve ruhta model bir prenses...

Onu Mapa'da avlanırken, yüzerken, süvarilik ederken, tenis oynar ve nişan talimleri yaparken çeşit çeşit kıyafette ve her hareketinde daima canlı, hünerli görmek ne zevk! Şimdi pırlantadan çiçekler açmış bu gürbüz, sıcak, esnek dalın üzerine hayranlarının gözleri bir kuş sürüsü gibi konmuş, ayrılmak istemiyor. Bakışlardan ben rahatsız oluyorum; kuşları ürkütüp kaçırmak ihtiyacı duyuyorum. Nil kayıtsız. Meftunca seyredilmeye öyle alışmış ki yalnız başına bulunuyormuş gibi tabiiliğinden bir zerresi kaybolmuyor.

"Nasıl ayrılınır bu bu kadından, nasıl?" diyerek içimden dövünüyorum. Landbrooke da aynı düşünceyle sarsılmış halde... Nilgün geleli birbiri arkasına içtiği kaçıncı şampanya kadehi? Selina eski yerine döndü: Kraliçe damdönörlüğüne! Salonun artık bir tek hâkimi, hükümdarı var: Nilgün. Davulcu zencinin bu gece babası tutmazsa, yerlere yatıp tepinmez ve kör bıçakla boğazlanan manda gibi böğürmezse şaşarın. Zira gözlerinin akı gittikçe büyüyerek hep Nil'e bakıyor; baktıkça da ağzı kocamanlaşıyor, bayılıyor; çehre ağızdan ibaret kalıyor.

Nihayet kamaralarına ve yataklarına dönecek olan şu erkek sürüsünün, evli veya bekâr, mahremiyetine sokulan hülyalarla Nilgün Sultan'ı düşüneceğine kızıyorum. Hepsinin hülya

kurma ve hayalinden geçirme kudretini bir gececik boğabilsem... kafaları işleyemez olsa... onu çırçıplak soyamasalar... bu manzarayı yaşayamasalar! Dansa kalkmadığına memnunum: endamını, açık sırtını, omuzlarının arka tarafa rastlayan iki güzel, manalı kırışığını olsun gözlerden esirgediği için.

Ben, esirgendiği tesellisi içinde kadehe elimi uzatırken Nilgün fikrini değiştirerek kocasıyla dansa kalktı. Güvenilmiyor ki! Zenci çalgıcı şevkinden nerdeyse davulunu bırakacak, sopasını kendi karnına vuracak. Hissediyorum: Muharremin onuncu günü Hazreti Hüseyin aşkına kan revan içinde dövünen adamlar gibi muhabbetini maddi azap çekerek de ispat ihtiyacında!

Yine hissediyorum: Nilgün dans esnasında pistin kenarındaki masalara sürtünürcesine yaklaşınca burada oturan erkeklerin nefesleri tutuluyor, burun delikleri açılıyor; kraliçenin havasını alınca bayılacak gibi oluyorlar. Vücuduna bakıyorum:

"Kilosu yüz gram daha artmamalı; beli bir santim bile genişlememeli; tam kemalini bulmuş. Şarklı ile garplı arası emsalsiz bir tenasüp!" diyorum. Kocasından sonra Landbrooke ve Abdülgafur'la da tangoya kalkmıştı. Nihayet bir vals başlayınca gözleri gözlerimi buldu. Sevilmek, seçilmek, başkalarına tercih edilmek saadetini duymanın keyfi, gururu şu andaki kadar hiçbir zaman yüreğimi bu derece sarmamıştı. "Ey ahali! Biliniz, öğreniniz: Biz birbirimizi seviyoruz! Harika kadının sevdiği erkek benim!" diye haykıramadığıma ağlayacağım geliyor.

Mamafih ikimiz de oynarken ağır, temkinli, belki de lüzumundan fazla ciddi hareket ettik. Zaten dans edenlerin

çoğu valste acemi idi. Biz bunu bütün hüneri, inceliği ile oynamaya başlayınca pistte ancak dört çift kalmıştı; adeta bir profesyonel numarası yapmıştık.

Nil'in yüzüme bakmamakla, bir tek kelime konuşmamakla beraber gönlünün tamamıyla bende olduğunu sözsüz ve bakışsız nasıl anlattığına şaşıyorum. Halbuki konuşmuş, hatta göğsümün üzerinden bir saniye ayrılmamış gibiydi; neler anlatmıştı! Eva Operetinin valsi mi onun yerine sevginin ağzı, dili, sesi olmuştu? Bilmiyorum. Bildiğim, Nilgün benimdi. İnanıyorum.

Onun içindir ki masaya dönerken bahtiyarlıktan içim titreyerek ona –birkaç gün önce söylediklerine cevap verircesine– dedim ki:

"Hakkın var, Nil... şu dünyada ikimizden başka insan yok. Bir erkek var: Ben... bir kadın var: Sen... hatta dünya bile mevcut değil. Ayrı bir dünya yarattık; kendimize mahsus bir dünya! Ancak aşkımız hararetini kaybedince sönüp batacak, parçalanıp mahvolacak bir dünya!"

Nilgün başka yoldan cevap verdi:

"Hemen odama çekileceğim."

"Neden?"

"Artık seninkinden başka erkek yüzüne, erkek bakışına, erkek temasına tahammül edemeyeceğimden..."

İşte Singapur!

City of Haddington burada yalnız 24 saat kalacak; yarın öğle üzeri Uzakşark'a doğru yoluna devam edecek... beni de götürecek.

Noel'in ertesi günü ancak ikindi çayında buluşabildiğim Nilgün'e yalvarmıştım:

"Singapur'da sabaha karşı Çinli lokantalarından birinde yemek yememiz için tertibat al... tam iki sene evvel Miss Kip'i sana benzeterek Rolls Royce'u arkasından çılgıncasına koştuğum o caddede, yanımda seni görmek istiyorum. Sonra ben vapuruma dönerim, sen de yatına; ayrılırız."

"Peki; öyle yaparız. Belki de bu son gezintimize kimseyi katmayız; yalnız kalırız."

"İmkânı yok" manasına ümitsizlikle başımı salladım. O, "her şey mümkündür" dercesine bir tavır aldı.

Mahzunum. Nil sadece şefkatli. Singapur'a kadar hiç değişmedi. Fakat bu defa da kendisine bambaşka bir rol icat etmişti: Sanki hakikaten dayısıyım; çok sevdiği, hürmette kusur edemeyeceği, sıhhatini koruyacağı bir dayı! Etrafımda dönüp dolaşıyor, tatlı tatlı konuşuyor, yanımdan ayrılmıyor, gözlerimin içine bakıyor. Şu var ki bu dayı güya altmışlık, yetmişlik bir ihtiyar... Nil yaşlı, hem hasta dayısına ihtimamla refakat eden genç bir yeğen!

Hafifçe sinirleniyorum ama hoşlanıyorum da...

"Evlenmiş olsaydık, diye düşünüyorum, günün birinde iyice yaşlanınca bana böyle muamele edecekti."

Pazar gününü de hep aynı halde geçirdik. Daima peşimde... fazla içmeme mani oluyor, kumar masasından zorla kaldırıyor, şezlongda öğle uykusuna yatırıyor; yastığımı düzeltiyor. Bir aralık:

"Nil," dedim, "son günümüzün oyunu mu bu? Sevimli kafan bunu mu uydurdu?"

"Anlamıyorsun... yüzüne bakınca içimden hastabakıcılık yapmak arzusu geliyor."

"Doğru... ben bir hastayım."

"Hayır, değilsin; mahzunsun. Lakin, biliyorum, yarın ayrılınca ve kendini tekrar alıştığın muhitte görünce eskisi gibi yapmadığın kalmayacak. Kumar, kadın, içki, kavga ve bunlardan vakit kalınca Tayfur'a mektuplar, muhabbetler, 'Nil! Nil!' diye sızlayıp inlemeler... malum şeyler. Bildiğim halde yine de şefkat hislerimi uyuşturamıyorum."

"Neden Mapa'ya gelmemde artık ısrar etmiyorsun?"

"Faydasız da ondan..."

"Hani beni kaçırıp götürecektin?"

"Akıldan geçirdiklerimizden hangisini tatbik edebildik ki? İşimiz gücümüz yapamayacaklarımızı düşünüp konuşmak. Saçma sapan, abuk subuk, deli dolu bir sürü boş lakırdı ve sonunda ayrılık! Arkana ceketini giy; terlisin, üşürsün."

Gülümsüyorum. Soruyor:

"Başın mı ağrıyor? Demin elinle şakaklarına basıyordun, ah, kimbilir kendini nasıl da içkiye, oyuna, kadına vereceksin, harap olacaksın!"

"Mapa'ya ne zaman geleceğimi bile sormadın."

"Sen de bilmezsin... sormam neye yarar?"

"Üç ay sonra Singapur'dayım."

"Japonya'dan Amerika'ya, Afrika'ya gitmeyeceğin ne malum..."

"Yani fikrince bitti mi bu macera? Birbirimizi bir daha görmeyecek miyiz?"

"Çok sigara içiyorsun. Daha demincek söndürmüştüm; ara sıra öksürdüğünün farkında mısın?"

Gülümsemekten başka ne yapabilirim? Nilgün bu! Ne söylesem, ne kadar çırpınsam şefkatli yeğen ve hastabakıcı kız rolünden onu vazgeçiremem; buhran kendiliğinden şekil değiştirecek: Ya aksileşecek, ya maşuklaşacak. Nil'i bir müddet, ihtiyar ve sefih dayısını himayesi altına almış sevimli, güzel yeğenim olarak kabulden başka çare yok. Yazık ki bu oyunlara zamanımız müsait değil; beş, on saatimiz kaldı.

Şu noktayı söylemek isterim: Kendimi ellerimle Nilgün'den koparmak bana ayrı bir zevk veriyor. Diyebilirim ki hasretini çekmeye de susamışım; onun önce tattığım acı keyfi gözümde tütüyor. Ne hoş bir sarhoşluktu bu, ayrılık devri! İyi âşık –ne hakkı var Nil'in– ayrılık müddetinde sevgisinin asil, vekarlı bir hal alarak kudretini daha iyi duyuyor. Nilgün'ü, uzağında kaldığım yıllarda yanında bulunduğumdan fazla sevdiğimi anlamaktayım. Fazla olmasa da bambaşka seviyordum. Aşk, morfinin yarı uyuşturduğu bir sızı, sancı gibi rüyalı bir tatlılık alıyordu. Kendimi, şimdi düşündüklerime inandırmak için de:

"Evet," diyordum, "pek tatlı idi hasreti... hele malaryadan kurtulduktan sonraki hayatım çok nefis bir ıstıraptan ibaretti. Bu ıstırabı tekrar tatmak elbette ayrılığa değer!"

Acaba haklı mıydım; yoksa değişikliğe muhtaç sergüzeştçi ruhum mu bana bu telkini yapıyordu? Tayin edemiyorum. Yalnız eminim ki en coşkun aşkın bile bir hasret devresine ihtiyacı var. Ayrılmak hüznü ile buluşmak bahtiyarlığı birbirinden güzel! Ayrılmalar olmasa buluşmaların saadetinden mahrum kalacak sevdalar, heyecan tarafından muhakkak eksiktirler. Hatta daha ötesine gideceğim: Belki de daima yanımda bulunacak bir Nil'in bile eninde sonunda harare-

tini kaybetmesinden korkulur. Bu akıbete uğramamak için kendisinden ayrılmalıyım.

Zaten Nilgün de galiba aynı düşüncede. Mapa bahsini hiç açmıyor; davet meselesine yanaşmaktan çekiniyor. Kocasına da bir şey söylemiş olacak ki o da unutmuş görünmektedir.

Selina'yı bulup yalnız kaldıkça otelini beraberce işletmek tasavvurları üzerinde konuşuyorum; yapacağım yenilikleri sayıp döküyorum ve kimsenin görmeyeceği yerlerde saçlarını okşuyor, parmaklarını öpüyorum. Neden böyle yapıyorum? İçimdeki arlanmaz mahluku Nilgün'ün aşkı da yenemedi, boğamadı. Beni saadet ıslah edemez, felaket de!

Pazar akşamı yemekten sonra:

"Nil," dedim, "bir dam altında geçireceğimiz son gece... yarın, şu vapurda sensizim, salı sabahı seni görmeyeceğim. Kalküta'dan beri 'Nilgün burada azıcık ötemde... daima karşılaşmak mümkün' diyerek sevinç içinde yaşadım."

"Heyecanlanma, sevgilim... yorma kalbini!"

Hastabakıcılığını bir an unutmuyor. Nereden çıkardı bu münasebetsiz oyunu? Bereket, ayrılacağımızdan dolayı uzun sürmeyecek; yoksa kendimi hakikaten yaşlı, tehlikede bir kalp hastası sanmaya, inanmaya başlayacağım. Hatta inandığım dakikalar da oluyor. Güvendiğim bu kalp belki sandığım sağlamlıkta değildir; sürdüğüm değişken, bakımsız, yıpratıcı, kısacası suistimal edilmiş ömür icabı çok yorulmuş, ufacık bir arızaya dayanamayacak hale gelmiştir. Ara sıra sol koluma doğru bazı ağrılar duyuyorum... kalp atışında da aksaklıklar olmaktadır.

Nilgün'e sezdirmeden vapur hekimine müracaat ettim: Tansiyonum 14... normal sayılırmış. Mamafih, ne olsa, artık kendimi azıcık daha iyi idare etmekliğim lazım gelirmiş. Doktor:

"Çok kuvvetli bir bünyeye sahipsiniz. Nadir rastladığım vücutlardan... Yaşınızdan on sene geridesiniz. Bu nimetin kadrini bilip korunmak zahmetine katlanınız; zorla harap etmeyiniz." dedi. Az sonra Nil yanıma gelmişti; mat beyaz keten etek ve yarım kollu sarımtırak ipek bluz içinde pek taze, pek körpe idi; taze bir yüz, körpe bir göğüs... adeta, yaz tatilinde kır gezintisine hazırlanmış bir lise talebesi. Evvelki gece kumar masasında oturan, başında taç, uzun etekli, tamamıyla kadın Nilgün'den bambaşka bir şey. Onun gençlikle çocukluk arasındaki henüz kararsız hali.

"Nerede idin? Niçin benden saklanıyorsun?" diye merakla sordu. Ama bu sualde de muhabbetinden ziyade yine şefkat, hatta merhamet var. Çehremi tetkik ediyor, gözlerimin bakışından bir mana çıkarmaya uğraşıyor. Yan yana kuvvetli adımlarla gidip geliyoruz:

"Çok hızlı yürüme!"

"Nil! Beni nihayet kızdıracaksın. Ben ne hastayım, ne yaşlı. Bu rolden vazgeç; darılacağım, dargın ayrılacağız."

Hiç beklemediğim bir şey oldu: Birdenbire ağladığını gördüm. Gözyaşlarını tutamıyor ve etrafımızdakilere göstermemek için de iki elini siper alıp güya ufku seyrediyor. Söyleyecek söz bulamıyorum, şaşkıncasına bekliyorum. Hafif hıçkırıklar ve göğüs hareketleri arasında güçlükle konuştu:

"Belli etmeden mendilini ver... şimdi geçer, şimdi..."

"Ne oluyor, Nil? Ne oluyoruz? Yüreğimi parçalıyorsun."

Hıçkırıkları arttı; göğsü de daha hızlı kabarıp iniyor.

"Peki ama," diyorum, "haniya beni heyecandan esirgemek istiyordun. Tamamıyla aksini yapıyorsun."

"Haklısın... çok münasebetsiz bir kızım..."

Tashih etti:[1]

"Çok münasebetsiz, tahammül edilmez bir kadınım, ben..."

Ah, güzel Nilgün! Kendisi de kendini unutuyor, kız farz ediyor. Demin, giyindikten sonra aynaya bakınca aldığı intiba bu idi; o tesirle geldi; o ruhu benimseyerek yaşının krizlerinden birini geçiriyor.

Koluna asılı keten çantasından pudriyerini çıkarttı, yüzü yine deniz tarafında, makyajını düzeltti:

"Haydi," dedi, "hızlı hızlı koşarcasına yürüyelim. Senin bir şeyin yok; asıl hasta benim! Bir daha öyle münasebetsizlikler yapmamaya çalışacağım."

Kararında duramadı: Bir saat sonra barda iskemleye tırmanmış, tek başıma viski içiyordum; dışardan cama vuran Nilgün bardağı işaret etti ve elini "bırak yeter" manasına salladı. Kaşlarını da çatmıştı. Kadehi derhal yuvarladım ve barmene yüksek sesle emir verdim:

"Bir daha!"

Evet, işte Singapur!

Vapura ilk girenlerden biri Tayfur oldu; kucaklaştık. O beni pek iyi buldu, ben de onu bıraktığımdan dinç. Dilbeste Hanım, saçlarını açık sarıya boyatmasına rağmen çökkün...

---

1 tashih etmek: düzeltmek

Kadına oksijenli saçın, yaşı gizlemekten ziyade olduğundan ilerlemiş gösterdiğini anlatamazsınız. Fakat dikkat ettim: Bunu yapanların zekâsı ekseriya vasattan[1] aşağıdır; öyle olduğundan dolayı anlamazlar.

Melik Ahmet, Nilgün, Dilbeste ve Tayfur arasında yabancı kaldığımı hissederek kendilerine uzak duruyorum; uzak durmadığım zaman bile yine uzaklarındayım. Büsbütün uzağa gitmenin lüzumlu olduğuna inanıyorum. Bana sordular:

"Beraber iniyoruz değil mi?"

"Hayır," dedim, "sizi nerede bulacağımı söyleyiniz sonra gelirim."

Nil susuyor. Ahmet cevap verdi:

"Raffles'de çaya bekleriz; geceyi beraber geçiririz."

Tayfur ağır bagajların doğruca yata, bavulların otele gönderilmesi için emirler veriyor. Ayrılırken Nil'in sözü şu oldu:

"Çin lokantasına gideceğimizi unutma."

Artık bu bile beni alakadar etmiyor demesine bir hareket yapınca ilave etti:

"İkimiz bulunacağız."

Geriye kalan Tayfur kulağıma eğildi:

"Beni vapurda bekle... Saat üçte geleceğim."

"Zahmet etme. İşlerin çoktur."

Parmağımda takılı duran halkaya çoktan dikkatle bakmıştı; elini omzuma koydu:

"Her işten ve her şeyden önce ben seni düşünürüm; herkesten fazla da seni severim."

---

1 vasat: orta

Yolcusunun bir kısmını bırakan, bir kısmını da şehri gezmeye çıkaran vapurda tek başıma kaldım. Selina bile yoktu; olsa da tahammül edemezdim. Yalnızlığın durgunlaştırıcı dehşeti içindeyim. Bir yalnızlık ki çölde kervanını kaybetmiş seyyahınki kadar korkunç. Zaten gözlerimin önündeki koca şehir, hareketli ve gürültülü liman, Şarkın mağrur kapısı ve kilidi seraptan farksız... manzara bir anda silinecek, kendimi ufukları bomboş bir kum deryasında bulacağım sanıyorum. Nilgün'e muhabbetim de bir his serabını andırıyor; o da kaybolacak, oluyor, bile! Aşkın da yalnızıyım; hiçbir şey görmeyecek, duymayacak ölü bir hassasiyet halindeyim; yüreğimin atmakta devam edişine şaşıyorum; işleyişini lüzumsuz buluyorum:

"Dur! Beyhude çırpınma!" diyorum. Elimde olsa geceleyin aptalca "tık tık"larıyla insanı rahatsız eden bir masa saati imişçesine kapağını açıp parmağımla çarkına basacağım, sesini keseceğim.

Kamaramın gölgesine sığındım. Yavaş yavaş kendime dönüyorum; bu, "kendim" dediğim benlik –her zaman olduğu gibi– kısa bir buhar kuvveti düşüklüğünden sonra gelen "faryap" halidir: Kabına sığamamak. Yumruklarımı sıkarak, masama vurarak, ara sıra aynada yüzüme bakıp ökçelerimle yeri döverek, hatta şu demir ve palamar atmış vapuru zorla koparıp yürütecek kudreti içimde bularak dünyaya çatmak arzusu, ihtiyacı!

Önce Nilgün'e atıp tutuyorum... söylediklerimden utanarak atıp tutmaktayım. Son iki günde takındığı hastabakıcılığına fena halde içerlemişim ki dilimin ucuna gelen kelimeleri kullanmaktan çekinmiyorum. Ne sözler, Yarabbi! Ne tulumbacı ağzı tabirler, ne argolar...

Arkasından o maske tebessümlü, "ırklar ve insan cinsleri" müzesine layık balmumu yapılı kocasına söylemediğimi bırakmadım. Tayfur'u yerin dibine soktum; Dilbeste'yi maskara yapıp çıktım. Hepsinden hıncımı alıyorum.

Aynı zamanda da şuurlu kalan tarafımla düşünüyorum: Bütün kabahat bende... Bende ama yine de muhakkak sövüp saymalıyım. Hışımla kamaramdan çıktım; saçlarım darmadağınık... Üzerimde bir pantolon ve kolsuz bir iç gömleği var. O kıyafetle bara girdim; hizmet edecek kimseyi bulamayınca raftan bir şişe porto çektim. Kadehe doldurup doldurup Nil'e inat içiyorum; hatta bir tane de Havana seçtim; fosur fosur tüttürüyorum. Şu dakikada karşıma bir kadın çıksa –velev hoşlanmayacaklarımdan– yine ötekine garezimden bağrıma basarım... Garezimden veya garez şeklini geçiren muhabbetimden!

Bardan tekrar kamarama döndüğüm zaman yalpalıyordum; yatağıma uzandım. Nilgün'e atıp tutarak sızdığımın farkındayım.

Alnıma sıcaklığı vurmuş bir baş ağrısı ile uyandığım zaman saat üçe yaklaşmıştı. Duşun altında uzun uzun durdum; ara sıra yüzümü suya doğru kaldırıyorum, saçma sertliği almış damla dizileriyle şamarlanmaktan hoşlanıyorum. Giyinmiştim ki Tayfur odama girdi. Beni görmekten çok memnun ama düşünceli halini de gizleyemiyor.

"Galiba," dedim, "mühim bir şey söyleyeceksin. Fakat bir türlü açamıyorsun. Bari sorayım, sana yardım edeyim: nedir derdin?"

"Derdim sensin ve sultan hazretleri..."

"Bizi geç."

"Geçemem. İkinizi kardeşimsiniz kadar severim."

"Peki ama dert oluşumuzun sebebi?"

Durdu; yutkunuyor; gözleri pencerede düşünüyor.

"Dur," dedim, "ben söyleyeyim."

Şaşırdı. Çok açık konuşmamdan ürküyor; çirkin bulduğu şeyleri başkasının ağzından dinlemeye tahammülü yok. Hele katı, çiğ, çıplak şekilde... Aldırmıyorum:

"Evet; aramızdaki muhabbet devam ediyor, artıyor; gizlenmez, zaptedilmez hale geliyor, geldi. Fakat korktuğun olmadı, olmayacak. Yarın Japonya yolunu tutuyorum; Mapa'ya gitmeyeceğim ve dönüşte de ayağımı basmayacağım. Memnun musun?"

Yüzünde sevinç ve güven alameti görmüyorum.

"Demek bana inanmıyorsun?"

"Sana değil, sultana itimat edemiyorum."

Yüreğim hopladı. Tayfur biliyor; Nilgün'ün tek sevdiği ve uğrunda her fedakârlığa katlanacağı erkek benim. Az evvel aleyhinde söylemediğimi bırakmadığım kadının hasreti alevlenerek bir anda ciğerlerimi yaktı. Hemen vapurdan çıkarmalıyım, yanına koşmalıyım, dizlerine kapanmalıyım. Tayfur mırıldanıyor:

"Evet, sultan inadını kırmadı, dayandı ama iki sene çok eziyet çekti. Korkuyorum, senden ayrılmayacak."

"Ben kendimi ondan koparacağım."

"Aklına koyduysa –ki koyduğunu sanıyorum– seni bırakmayacak, bir tarafa gitsen bile bu defa peşinden gelecek."

Hazzımdan bayılmak üzereyim; belli etmeden sordum:

"Buna nereden hükmediyorsun?"

Tekrar sükût ve şaşkınlık. Bir şey biliyor, bir sır... söyleyemiyor. Ne olabilir? Aralarında yeni neler konuştular?

Onu söyletmeye çalışacağıma derin bir içliliğe kapıldım; anlatmaya ben başladım. Sesim gayet tatlı, muhakkak yüzüm de aynı halde: Kalküta'daki tesadüfümüzden beri başımızdan geçenleri olduğundan daha hoş, daha şiirlenmiş tarzda hikâye ediyorum.

Utancından gözleri daima pencerede, kızarıp bozararak, hassasiyetini gizlemeye uğraşarak, güya uzak kalarak dinliyor. Sonuna gelince dedim ki:

"İşte hakikat... ne eksik, ne fazla, hepsini söyledim. Görüyorsun, kabahatli değilim. Benden beklenilmeyeni yaptım."

Kendine hizmet etmişim gibi minnetle, şükranla elimi sıktı. Fakat yine mahzun... şimdiye kadar olanlardan değil, bundan sonra olacaklardan korkuyor. İlave ettim:

"Tayfur! Bu, başıma gelmemiş müthiş bir şey... azabı da müthiş, zevki de! Bana acı... aynı zamanda imren de!"

"Giyin," dedi, "çıkalım. Allah'ın yazdığı bozulmaz; benim gibi aciz bir kul bunun önüne geçemez."

Öyle mahzun ki ona acıyasım geldi; sırtını okşuyorum ve diyorum ki:

"Tayfur, kardeşim! Senden tekrar ayrı düşmek, Nilgün'den ayrılmak kadar yüreğimi yakıyor."

Tayfur'un bir bildiği var.

Raffles'de buluşunca –size Singapur'u ve bu oteli bir daha anlatmayacağım– Nilgün beni görür görmez yerinden fırladı; salonun yarısında karşılaştık; elimden tutup çekerek

mahcup bir genci sürüklercesine masaya götürdü. Götürürken dedi ki:

"Tam 12 saatimiz kaldı. Artık bir dakika bile yanımdan ayrılamazsın."

"Akşam için giyinirken de odanda olacak mıyım?"

"Onu da yapabilirim. Zira Ahmet az sonra kauçuk fabrikalarını görmeye gidecek; yemeği de Mister Kip'in yeni yaptırdığı köşkte, işadamları arasında yiyecek. Biz Kandi'deki gibi dört kişi kalacağız: Sen, ben, Dilbeste ve Tayfur. Hepsini tertipledim."

Hastabakıcı ve şefkatli yeğen rolünü bırakmışa, unutmuşa benziyor. Bütün halinde Seylan Nilgün'lüğü var: Henüz hür bir genç kız... nişanlım! Bu hal, kocası meclisimizden ayrılınca daha iyi belirdi:

"Çocuklar,"dedi, "önce bir gezinti yapalım, Johor'a gidelim, sonra, şu sevmediğim eski otelde değil, bilmediğimiz modern yüzlü, taze havalı bir lokantada yemek yiyelim. Ah, nerede sağır Fransız'ın Kolombo'daki sevimli 'tavern'i! Öyle bir yer yok mu?"

Yüzüme bakıyor.

"Var," dedim, "Cavalı dansözlerin oynadığı bir "buvat"...

"Sabaha karşı da ıstakoz kotleti yer, Tennt's içeriz. Çin lokantasında! Sen 'monkey jaket'ini giymeyecek misin?"

"Vapurdan buraya getirecekler; tembih etmiştim."

Otomobili Nil kullanıyor, ben yanındayım; öbürleri arkada... Tayfur ile Dilbeste'nin evlenmiş, bizim ayrılmış olmamız tuhafıma gidiyor. Tuhafıma giden başka bir şey de Nilgün'den başka kimsenin neşesini bulamaması... Dilbeste de Tayfur kadar, benim kadar durgun. Konuşan, gülen, he-

pimizle alay eden Mapa Kraliçesinin havailiğine hayret ediyor gibiyiz. İçimden:

"Sanki," diyorum, "ayrılacağımıza memnun. Bir yükten kurtulacak.."

Çizdiği programla hareket ediyoruz. Otele döndük. Ben Tayfur'un odasında elbise değiştirirken telefon çaldı. Nil'in sesi:

"Giyindin mi?"

"Evet."

"Benim daireye gel... ama yalnız olarak gel!"

Kapıyı kendi oda hizmetçisi açtı. Elektrikler henüz yıkılmamış; zira saat dokuzu bulduğu halde her taraf –azıcık fildişilenmiş, sedef parlaklığını biraz kaybetmiş– güneş ışığı içinde. Küçük bir salondayım. Bu salondan geçilen iki odanın da kapıları açık. Pencereden, meydanı çeviren ve bulvarları çerçeveleyen azametli ağaçların birbirine bitişmiş yeşilliği öyle aydınlık ki insana güneşi hiç batmayan bir kürede yetişmişler, karanlık görmemişler tesiri yapıyor. Zaten dünyanın bu kısmında gündüz etrafa bakarken gece diye bir şey mevcut olabileceğine inanamazsınız.

Sağdaki odadan, kendini gösteremeyerek, Nil sordu:

"İçeriye girmen için vize mi bekliyorsun? İngiliz validen müsaade mi gelecek?"

Davetini yersiz, münasebetsiz bulmuş gibi bir tavır takınarak –neden bu halleri alırız, bilmem!– isteksizce yürüdüm; can atıyordum halbuki... Nilgün, başına –tıpkı bungalovdaki usulde– bir havlu dolamış, sırtında bornoz, çorapsız ayakları yalnız baş parmağın iliştiği deri bir şark terliği için-

de çıplak, ayakta duruyor; hem de kıyafetine uymayan ciddi bir çehre ile... ben daha ciddiyim.

"Otursana!"

Dinlemiyorum; bilakis taş kesiliyorum.

"Meydana dikili Raffles'in heykelini mi taklide yelteniyorsun? İster otur, ister ayakta kal, istersen de geri dön. Ben vaadimi tutuyorum; sana demin yanında giyineceğimi söylemiştim."

Hem böyle diyor, hem de çıplaklığını göstermemeye dikkat ederek vücudunu kımıldata oynata, elleriyle vura ovuştura kurulanıyor. Aynı vaziyetteyim. Aldırmıyor; sarık biçiminde dolanmış baş havlusunu çekti; frenklerin "blond cendre"[1] dedikleri renkte saçları nemliliğin arttırdığı bir parlaklıkla kayarak yüzüne döküldü. Zira başını aşağı doğru eğmişti. Beni görmüyor; gözlerinin örtülü olmasından cesaret alarak yanına sokulmamı bekliyor. Şimdi bu gözler yaş saçların sabun kokan serin loşluğunda ne kadar rahattır! Vücudu da yine bornozun yaşlığı içinde, pınar suyuna bırakılmış sert kabuklu bir salkım razakı üzümü gibi kütür kütürdür. Zaten Nilgün'ün teni yarı şeffaf, sıcak renkli, güneşten hafifçe bırakılmış razakı üzümüne benzer. Gözleri hâlâ saçlarıyla örtülü, soruyor:

"Gittin mi? Yoksa hâlâ mıhlı mısın?"

Cevap vermeyince başını kaldırdı, saçlar aralandı; yüzüme bakıyor; gökyakutun zümrütten pek fark edilmeyen derin koyuluğu ile dolu bakışlarla...

Ufacık, narin sandalyeye iliştim. Şu hoş sahneye gülümseyemiyoruz. Ayrılmak azabı yalancılıktan tebessüme bile

1 blond cendre (Fr.): küllü kumral

müsaade etmiyor. Yaklaştı; önümde, artık... nefes alışını duyuyorum; nefesim kesiliyor. Kolumu bornozun üzerinden beline –sıkmaya ehemmiyet vererek– doladım. Vücudunu kendime çekmiyorum.

"Nil," dedim, "eğer hakikaten kalbim hasta olsaydı şimdi burada durması lazım gelirdi. Haydi, ben aşağıya ineyim, sen giyin!"

Eğildi; bornozun açılmasından korkarak yerimden fırladım.

"Ne o," dedi, "Tayfur ahlak dersi mi verdi?"

"Verse de bir, vermese de! Mademki maksadın sadece beni tutuşturmak ve biraz ileri gidince bahane icat ederek her zamanki gibi sıyrılıp kaçmak... iyisi mi efendilik bende kalsın, bonjur!"

Arkamı çevirdim; gidiyorum; kapı önündeyim. Birdenbire dönüp koşsam, kucaklasam yahut saçlarından yakalayıp çekiştirsem, yerden yere sürüklesem mi? Meydanda görünmemesine bakılırsa oda hizmetçisi talimat almış, usulca çekilmiş. Dairede yalnızız ve bu daire artık çiğ ışıklı değildir. Güneş –üstüva hattı üzerinde çok defa olduğu gibi– lahzada sönmüş... gökte, daha saatlerce kalacak mat cilası, her tarafa bir süzme bal rengi veriyor; bal kokuyor; bal gibi iç bayıltıcı.

Döndüm. Fakat koşamıyorum; ağır ağır yürüyorum. Çocukluğumda tuluat kumpanyalarındaki cinayet işleyecek aktörlerin acayip adımlarıyla yürümekteyim. Keman sesi eksik!

Mapa Melikesi, bornozunun göğüs kısmı yarı açık, bir eli arkasında, öbürü büsbütün açılmasın diye bornoza sımsıkı yapışmış, duruyor. Yaklaşıyorum.

Aramızda beş adımlık bir mesafe kalınca arkasına gizlediği el hareket etti; bana doğru tabanca uzandığını gördüm. Durmuyorum; yürümeme devam etmekteyim. Hatta memnunum!

Bir şey söyledi ama hiç anlamadım. Yine söylüyor, anlamıyorum. Anlamaya da lüzum görmüyorum; tabancanın sesini bekliyorum. Kurşunun hedefi bulması için de göğsümü adeta genişletmeye çalışıyorum ve:

"Bu, böyle bitmeli zaten..." diye düşündüğümü sanıyorum. Bir adım daha attım, durdum. Durduğumun sebebi ölüm korkusu mu? Hayır; Nilgün'ün tabanca tutan eli aşağıya doğru sarkmaya başlamıştı; bornoza sarılmış eli de yavaş yavaş çözülmeye. Sendeliyor... düşecek... bir yere dayanmak istiyor, bulamıyor. Ben yetişinceye kadar halının üstüne –düşmemeye gayret etmesine rağmen– boylu boyunca uzandı. Halının değil, açılan bornozun üzerine serilmişti.

İlk işim o bornozu kapatmak, sonra da kapanmış vücudunu kucaklayarak kanepeye yatırmak oldu. Tabancayı ortadan kaldırıp bir yastık altına sakladım; banyo odasına koştum; muslukta ıslattığım yumuşak havluyu getirip bununla yüzüne hafif hafif vurmaya başladım.

Bu, kadınların sinir buhranında gördüğüm isterik, katı, gerilmiş baygınlıklara benzemiyor. Vücudu gevşek... kendini kaybetme, korkudan bayılma hali. Nitekim biraz geçince ayıldı, uyandı; karşısında beni görünce tam bir şuurla, bornozunun önü açık mı kapalı mı bunu düşünerek ellerini göğsünün ve karnının üzerinde dolaştırıp muayene etti. Yüzümü teşekkür manası sezdiğim bir bakışla okşuyor. Böyle bir müddet kaldık; konuşmuyoruz.

Nihayet kalkmak istediğini anladım; yardım ediyordum.

"Yatağına biraz uzan..." dedim; "hacet yok" dedi, ama gözleriyle...

"İyisin değil mi?" diye sordum; "İyiyim" dedi, yine gözleriyle... Ağzını açmıyor; açamıyor mu acaba? Konuşmasını kaybetmiş olmasından korkuyorum:

"Lakırdı ile cevap ver!" diye haykırdım. "Yapamıyorum" demesine elleriyle bir işaret.

"Konuş Nil.. bir kelime söyle!"

Yalvarıyorum; aynı hareketlerle bir türlü konuşamadığını anlatıyor.

"Doktor çağırayım. Hele yatağına gir; arkana bir şey geçirelim."

Tekrar kucakladım, karyolasına yatırdım. Bir koltuk üzerinde duran ve penyuvarı andıran ipek parçasını uzatıyorum:

"Tak şunu, bornozunu bana ver, ortadan kaldırayım."

"Halim yok" diyor; daima göz ve el işaretiyle...

"Oda hizmetçisini nerede bulabilirim?"

"Onu sokağa yolladım" cevabını verdi; tabii, ağzını açmadan...

Artık sabrım tükendi; endişem de artmıştı. Bir hamlede bornozu vücudundan çektim; bereket kolları çok genişti; hemen sıyrıldı. Omuzlarından tutarak Nilgün'e oturmuş vaziyeti verdim, penyuvarı da arkasına çarçabuk geçirdim; göğsünü kapamayı, bacaklarını örtmeyi de unutmadım.

İlk defadır ki Nil'i çırçıplak görmüştüm... bir an! Lakin isteseydim, daha doğrusu onu tam bir şefkat derecesini bulmuş, mahiyeti büsbütün değişmiş bir aşkla sevmeseydim da-

kikalarca seyredebilirdim. Aklıma yalnız hastalanmış olması korkusu hâkimdi. Bir şey daha söyleyeceğim: Bu vücut elbise altında olgun, gelişmiş duruyordu ama çıplak halinde adeta hamdı; çocuksu diyebilirim. Yahut o sıradaki acizliği bana bu tesiri vermişti.

"Dilbeste'nin oda numarası kaç acaba?"

İki elini yukarı kaldırdı, parmaklarını açtı; bir kere daha tekrarladı.

"20 mi?"

Sonra da bir elinin dört parmağını salladı.

"24, o halde."

Göz kapaklarını açıp kapayarak tasdik ediyor. Telefonun önündeyim. Dış kapının vurulduğunu duydum ve elimde olmayarak ürkmüş halde Nilgün'ün yüzüne baktım; sualimin boşa gideceğine emin yine sordum:

"Kim, acaba?"

Tabii sesiyle cevap verdi:

"Mapa Kraliçesi Hazretlerinin teyzeleri Begüm Dilbeste olmalı! Tam dokuzu çeyrek geçe huzuruma gelmesini tembih etmiştim."

Karyolaya yaklaştım. İpek penyuvara sarılı, upuzun yatıyor. Başını kalın, yüksek bir kuştüyü yastık tam elimin hizasında tutmaktadır. Duruyorum, düşünüyorum; kararsızdım.

"Dövecek misin beni sevgilim? Yüzüme vurma sakın... Döneyim istersen acıtma ama... pek de hafif olmasın!"

Odaya birinin girdiğini hissederek arkama baktım. Dilbeste! Aldırmadım. Nilgün'ü öpüyorum; dayak atarcasına

hışımla gözlerinden, dudaklarından, kulaklarından, yüzünün her tarafından öpüyorum.

Nihayet yoruldum; aynı zamanda tenini hırpaladığımı anlamıştım. O hiddet ve hırs içinde bile, demin göğsüme tabancasını uzatan kadını daha doğrusu Nilgün'ün güzelliğini hırpalamak istemiyordum. Döndüm; ayakta şaşkın şaşkın duran Dilbeste'ye dedim ki:

"Hepsi bu gördüklerinden ibaret. Dünyanın en ahmak adamı ben oldum! En maskara aşkı da bizimki!"

Odadan çıkıyorum, koridordayım; merdiven sahanlığındaki açık pencereden başımı dışarıya uzattım. Hava almaya muhtacım. Bir aralık baktım ki Singapur elektriklerin ışığı içinde, gece halini almış.

Bu pencere önünde farkında olmadan demek ki uzun müddet kalmışım. Sükûnetle merdivenleri indim; otelden sıvışıp gideceğim. Selina'yı nerede bulabilirim acaba? Bir yolcu grubu ile şehri dolaşacaktı. Ne kadar tanınmış lokanta, bar, çalgılı yer varsa uğrayıp arayacağım.

Holdeyim; bir taksi çağırttım. Kaçıyorum... Tayfur omzuma dokundu; sordu:

"Nereye?"

"Cehennemin dibine!"

"Fakat Sultan şimdi inecek, geliyor."

"Sultan da yerin dibine batsın, sen de, hepiniz de!"

"Delirdin mi?"

"Hayır bilakis akıllandım!"

Taksideyim. Nilgün'den ve dostlarımdan bu sefer de böyle ayrılmak mukaddermiş.

Kendime geldiğim zaman, otelden çıkıp taksiye bindiğimden ötesini vuzuhla hatırlayamadım. Bir bar... başka bir bar... bir başkası daha... nihayet tekrar bir otomobil içindeyim. Yanımdaki kadın, Nil, olamaz! Olamaz ama işte şimdi de Nil'in sesi:

"Seni ölümden kurtardım... ölümlerin en çirkininden, en lüzumsuzundan..." diyor.

Küçük bir kamara yatağındayım. City of Haddington' daki odamı değiştirmelerinin sebebini de, o sözlerin manasını da kavrayamıyorum. Güçlükle soruyorum:

"Niçin kendi kamaramda değilim?"

Aldığım cevap, rüyadaki cevaplardan:

"Asıl şu dakikada kendi kamarandasın."

"Neden sen yine bizim vapurdasın?"

"Sen benim vapurumdasın."

"Senin vapurun?"

"Evet... Mehire yatı. Mapa'ya gidiyoruz. Kulak ver, dinle!"

Pek iyi işitemiyorum, ses ağır geliyor ama galiba demirini alan bir gemideyim. Az sonra uskur gürültüsünü duydum; gözlerimi açık tutmak istiyorum: Nil'i daha iyi görmek, yanımda bulunduğuna emin olmak için...

Yapamıyorum. Uyuyacağım.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bir gün, ikindi vakti –fabrika avlusuna dökülmüş şişe ve cam kırıkları yığını imişçesine içine atılmaya cesaret edemeyeceğiniz keskin ışıklı– denizin göğe eklenmiş, dikiş yeri belli, dümdüz yaması bir tarafından sökülür gibi oldu; bu sökükten tırnağı bembeyaz bir parmak yukarıya doğru uzanmaya, gittikçe uzamaya başladı.

"Mapa göründü," dediler, "adanın en yüksek dağı Gunug-gu!"

Bu sönmemiş bir volkandır; en azı günde bir defa kükrer, ağzından duman ve alev saçar; tekrar uykusuna dalar.

Volkanlar, tehlikesine rağmen bana ve zannederim bütün insanlara sevimli gelir. Yanardağların sevimliliğini yapan nedir? İçinden ateşli, hareketli oluşu belki. Biraz da beklenmedik zamanda parlaması, bir eski zaman kumandanı gibi başına alevden sorguç, sırtına dumanlı lavdan manto geçirerek yıkım manzarası karşısında bir geçit resmi seyredercesine kayıtsız duruşu, yine birdenbire içine çöküp yatışması; nedamet vaziyeti alarak öbür dağlara benzemeye çalışması!

Deniz kadın ise volkan da tabiatın erkeğidir; aynı mizaçtadırlar. Kendimin bir volkana benzediğimi şu anda ne kadar iyi anlıyorum. İşte, bu aralık tekrar kabuğuna çekil-

miş, sükûnet bulmuş, nedamete düşmüş haldeyim. Kaç gün, hatta kaç saat için?

Yanında yaşayanlar, uslu dursa da volkanı unutamazlar; o, daima sürpriz bekleten, güven vermeyen, krizi tutmasından korkutan kararsız, delifişek yaradılışlıdır. Ben de şimdi uyuşuk haldeyim ama kendim de az sonra ne yapacağımdan emin değilim. Volkan da sükûnete girdiği vakit kendisine güvenmediğini fark ettirmez mi?

Nil'in bunu gözünden kaçırması imkânsız.

Singapur'daki gece hadiselerini artık iyice, sırasıyla hatırlıyorum. Evvela can noktasını kısaca hülasa edeceğim: Nilgün, vapurda tasarladığını yaptı; beni kaçırdı!

Evet, bu inanılmaz şey oldu. Hepsini de arka arkaya sahneye koyduğu birer perdelik bornoz, tabanca, baygınlık, dil tutulma piyeslerinden sonra kendisine öfkelenerek ve holde rastladığım Tayfur'a çatarak otelden çıkınca başladım eğlence yerlerini sırasıyla dolaşmaya... Cebimin içi gibi bildiğim şehirde aynı taksiyi kapıda bekleterek uğramadığım bar, lokanta, gazino bırakmadım. Çoğunda bir müddet duruyor, birkaç kadeh atıyor, Selina'yı bulamadıkça bir başkasına giriyorum. Hangi deliğe tıkılmıştı acaba? Yoksa kumandan Landbrooke ile vapurda mı kalmıştı?

Kafam dumanlı idi. Yalnız o kadını düşündüğümü, kıskandığımı, Nilgün'ü adeta unuttuğumu sanmak istiyordum; hatırladıkça zihnimden Selina'ya koşuyor, cankurtaran simidi imişçesine sarılıyordum. Lakin bu danışıklı dövüşüklü manevra işe yaramıyordu ki... Esasta aramaz görünerek peşinde tesadüfün lütfuna güvenerek koştuğum yine Nil idi. Meydanda ikisi de yok. İçiyorum, içiyorum.

Nihayet taksiyi "Good Night"ın önünde durdurdum. Burası, ancak kolay elde edilir kadınların karargâhı, düşük dereceli bir bardı. Sahibini tanıdığım için gurbetteki sarhoşun kendisini ve mazisini az çok tanıyan biri ile konuşmak, ona dert yanmak ihtiyacına kapılarak bu yeri seçmiştim. Kaç defa bana paraca yardım etmişti ve kaç defa aynı yerde avuç dolusu para harcamış, kızları şampanyaya boğmuştum.

"Mr. Kalpaki nerede?" diye başgarsona sorduğum zaman bu, patronu gibi aslen Rum olan kıranta adam sustu; anladım ki bir daha göremeyeceğim.

"Öldü ha," dedim, "pekâlâ! Ziyanı yok! Çok yakında onu bulacağımı ümit ediyorum. Bana bak dostum; şu angaje edilmemiş kızlar arasında en güzeli, en konuşkanı kimse masama gelsin. Hayır, bir tane yetmez; iki kız isterim; üç olursa daha iyi!"

"Size Rita'yı yollayacağım. Yanındaki Amerikalı Çavuş demin masasında sızdı; artık uyanmaz."

Rita ile baş başayız. Bozuk İngilizcesini dinlemek sinirime dokunmuyor; zavallı, öyle sevimli, hoşa gitmek için öyle çırpınıyor ki... sezdirerek çantasına iki sterlin koydum ve:

"Bununla bir parfüm alacaksın, bir Fransız lavantası!" diyorum."

İçki kartının üstüne ismini yazıyorum. Bu –tabii anladınız– Nilgün'ün kullandığı kokunun adıdır. İlave ediyorum: "Yarın gece şayet gelebilirsem, geleceğim çok şüphelidir, seni Duo kokar bulmalıyım... Duo! Duo!"

O kelimeyi zikredercesine yüksek sesle tekrarlamaktayım. Etraftan bakıyorlar; baktıklarının farkına varınca sesimi bir kat daha yükselterek adeta haykırıyorum:

"Duo! Duo!"

Sustum. Aklıma başka bir şey geldi; soruyorum:

"Evinde misafir kabul edebilir misin?"

"Barın üst katında yatıyorum. Eğer patron izin verirse..."

"Verir. Fakat sende beyaz bir bornoz var mı?"

"Bornoz?"

"Kollu hamam sileceği..."

"Bulunur."

"Mükemmel! İstediğim şu: Yukarıya çıkacağız. Evvela duşun altına gireceksin. Sonra, ıslak saçlarına –saçların çok güzel!– beyaz bir havluyu türban şeklinde saracak, o bornozu giyecek, karşıma çıkacaksın."

Gülüyor ve "kolay!" diyor.

"... Ama ötesini dinle: Bir elin arkanda olacak ve bu el bir tabanca tutacak, tabancayı göğsüme doğru çevirecek!"

Rita ürktü. Şimdi ben gülüyorum:

"Korkma," diyorum, "boş bir silahtır o... önceden kendin muayene edebilirsin."

Kızcağız bu Uzakşark'ın kapı eşiğinde acayip huyları olan kim bilir kaç kişi görmüştür. Beni de bunlardan biri sanıyor; ancak hususi dekor ve aksesuar ile zevkini tatmin edebilen psikopat heriflerden biri...

"Peki," diyor, "ne istersen, nasıl arzu edersen, hepsine peki!"

Zira metrdotel kendisini yanıma gönderirken paralı vaktinde hesaba, kitaba bakmayan bir adam olduğunu muhakkak çıtlatmıştır. Kahkahalarla gülüyorum; kadeh üstüne kadeh, boyuna içiyorum; çantasına iki sterlin daha sokuşturuyorum. Rita'nın beni yakışıklı bulduğunu, para pul ha-

ricinde de yanımda kalmaktan zevk duyacağını anlamaktayım. Zaten saklayamadı:

"Tam istediğim erkek tipinde ve yaşındasın..." dedi; içini çekti. Hoşlandığı erkeklerden çoğunun bir gece sonra denize açıldığı şu –iki okyanus ortası– iskele şehirde sabit adam o kadar azdır ki...

Saat bir olmuştu, ayağa kalkınca sendeleyeceğimi hissettim. Nasıl da içmişim! Rita ile yukarıya mı çıkayım, yoksa bir yolunu bulup doğruca vapura mı döneyim, karar alamıyorum. Galiba yüksek perdeden söyleniyorum:

"Cehennemin dibine! Cehennemin dibine!"

Nilgün'e sövüyorum. Nihayet kıza dedim ki:

"Güzelim, ben gideyim. O, bornoz sahnesini yarın gece oynarız. Uzat başını, saçlarından öpeceğim."

Bu saçlar Nil'inkine benziyor. Otomobile, galiba eskiden olduğu gibi, yine metrdotelin etrafa pek hissettirmeyen yardımıyla girdim. Peltek peltek emir veriyorum:

"Şoför... beni limana götür... bir motor bul... İngiliz vapuruna gideceğim... sen de yanımda kalacaksın... ta, yatağıma girinceye kadar... al şunu... yetmezse bunu da...

Öte tarafı hakikatle alakalı değil. Bir şarkı mırıldanıyorum:

Ümitlerim hep kırıldı, yârim artık gelmeyecek,

Şu "Sevgilim! Canım!" diye alnımı okşayan kadın Rita mı? Rita Türkçe biliyor muydu. Biliyordu ya! Onunla hep Türkçe konuştuğuma eminim. Hele haspaya bak: Nereden bulmuş derhal "Duo"yu? Arabanın içi Nilgün'ün rahiyası ile dolu.

Başım arkaya kaydı. Rita'nın kolu üzerindeyim, rahatım.

"Rita! Rita!"

O kadar... gözlerimi Mehire'de açıyorum.

Vakanın, kendime taalluk etmesine [1] rağmen gıyabımda imiş gibi geçen kısmını Dilbeste, uyanışımın ikinci faslında anlattı. Yatağımın başı ucuna gelip de:

"Ayılmışsın... kendini daha iyi hissediyorsun, değil mi?" diye sorunca ona:

"Sen," dedim, "evvela bana kraliçenizin şu erkek kaçırma marifetini anlat."

Mihrabı da azıcık yerinden sarsılmaya yüz tutmuş yaşlı koket, gözlerinin önünde yatağına uzanmış ve onun tarafından geçmiş tarihte bir defacık nasılsa kucaklanmış erkeği hâlâ kayıtsız duramadığını bildiren süzgün bakışlarla seyrediyordu. Artık, bir bu eksik... bereket, vaka anlatmak heyecanıyla kendine geldi; izahat verdi:

"Sen hepimize atıp tutarak otelden çıkınca Tayfur, Nilgün'ün muhakkak peşinden koşacağını sezdiği için garsonla bize haber yollamış; hemen bir otomobile atlamış, başlamış takibe..."

"Ne olacak? Eski komiser bu!"

"Şimdi Mapa Polis Müdürüdür; vazifesi, ne yapsın?"

"Peki... sonra?"

"Her bara girdikçe izinde yürüdüğünü bize telefonla bildiriyordu. Biz de odamızda o takibi takip ediyorduk. Nihayet, gece yarısına doğru bayağı bir yere girmişsin. Yalpa vurarak..."

---

1 taalluk etme: ait olma

"Mübalağa..."

"Hiç sanmam. Neyse... Orada masana bir kadın çağırmışsın. Güzelce bir şeymiş. Tayfur'un bana sonradan söylediğine göre saçları tıpkı Nil'inki rengindeymiş. O kadar kendinde değilmişsin ki kocamı görmemişsin. Biz bunu öğrenince barın kapısına geldik, bekledik; düşünüyorduk."

"Neyi?"

"Çıktığın zaman önceden tertiplediğimiz kaçırma planını nasıl tatbik edeceğimizi... zira Nilgün vapurdan inince seni Japonya'ya bırakmayacağını zorla da olsa Mapa'ya götüreceğini haber vermişti. Daha büyük tertibat almıştık; icabında Mehire'nin tayfasını da bu işte kullanacaktık... hacet kalmadı. Armut gibi elimize kendiliğinden düştün!"

Demek Tayfur o projeyi bildiğinden dolayı ikindi üstü vapura mahzun, ürkek bir yüzle gelmişti; "bir sır biliyor" diye düşünmekte haklı imişim.

"... Barda gitmek üzere ayağa kalkınca –zaten şoförünle çoktan uyuşmuştuk– alesta halde idik. Otomobile bindik, sızdın. İşte o zaman Nil yanına geçti; Mehire'nin küçük motoru ile seni yata aldık, yatırdık."

"Eşyalarım?"

"Buradadır. Tayfur sabahleyin vapurdan hepsini getirtti ama doğrusunu söyleyeyim, olan bitenlerden memnun değildi. Ne yapsın, kraliçesine öyle bağlı ki... bana da sık sık tembih etti; 'ben yokken mukayyed ol' dedi."

"Singapur'da mı kaldı?"

"Hayır. Melik Hazretleri bir Hollanda kruvazörü ile Batavia'ya gidecekti; resmî bir şenlikte bulunmak üzere..."

"Ahmet de mi yatta değil?"

"Yatta bir bizeyiz; Kandi'deki gibi yalnız üçümüz!"

Sevindiğimi anlayamadım.

"Melik meseleyi biliyor mu?" diye soruyorum.

"Elbette. Nil'ciğim ondan gizli bir şey yapmaz."

"Bana aspirin mi olur, başka bir zıkkım mı, iki tane gönder. Giyineceğim."

"Bana 'yanından ayrılma, ayağa kalkmasına müsade etme,' demişti.

"İstersen kamarada dur; çekinmem; gözünün önünde yıkanır, giyinirim. Zaten çocuktan, salaktan farkım kalmadı. Nerdeyse boynuma bir önlük geçireceksiniz, bebe iskemlesine oturtup kaşıkla mama yedireceksiniz. İllallah be!"

Pek zeki olmadığı halde eminim Dilbeste, neşemi sezdi; manalı manalı gülümsedi; odadan çıktı. Ben de çıkacağım ve yarabbi ne saadet! Orada Nilgün'ü göreceğim.

Gördüm.

Beyaz eteği, lacivert ceketi ve altın şeritli kaptan kasketiyle güvertede dolaşıyor. Ayaklarında kısa ölçekli, yumuşak altlı beyaz iskarpinler... boyu azıcık kısalmış; göğsü de olduğundan fazla dolgun. Bunu, kıyafeti yapıyor.

Birdenbire karşısına çıktım ve durup askerce, elimi kulak hizama götürüp selamladım:

"Esiriniz," dedim, "emrinizi dinlemedi; yukarıya çıktı. Cezasına razıdır; zaten her gün eza, cefa çekmeye mahkûm olduğunu biliyor."

"Cezası şu: 24 saat ağzına içki koymayacak."

Kaptan yerinde duran Malezyalı süvariye işaret etti ve anlamadığım lisandan bir kelime söyledi. Yerlinin derin hür-

metle selama duruşundan anlıyorum: "Dayım!" demiş olacak. Adamcağız aşağıya, yanımıza iniyor; İngilizce kekeliyor.

"Altes Hazretlerine tazimatımı arz ederim."

"Mapa'ya ne günü varacağız, kaptan?"

"Çarşambaya, ikindi üzeri efendimiz."

İşte çarşamba günü sabah güneşinde idi ki sivri bir dağ, denizle göğün birbirlerine iliştirdiği yama çizgisini çıplak kafası ile yarıp araladı; "Yirmi Ada"nın övündüğü "siluet", Gunug - gu volkanı ufukta belirdi. Onun daha pek genç bir yanardağ olduğu içine henüz çökmemiş tepesinden belli...

Bir kaç saat sonra Mapa'nın loş gölgeliklerini de görüyoruz. Gölgelik hissini veren, ormanların tek ağaçsız yeri bulunmayan som yeşilliğidir.

Bu, iki gece ve üç gün süren yeni deniz yolculuğumuzda beklediklerim hiç de olmamıştı. Yatında Nilgün, hareketleri tarassut[1] altına alınmış bir hükümdarınışçasına hareket etti: Nazik, fakat hayli donuk! Hatta bir aralık bana azamet sattığına bile hükmedecek oldum. Dilbeste'ye dedim ki:

"Kraliçe rolünü fazla ciddiye alıyor. Onu hep bu rolde mi seyredeceğim?"

"Nil, kendi arazisinde ve tebaasının önünde daima ciddi durur, nezaketli, fakat hesaplı. Ancak..."

"Ancak?"

"Sarayında, hususi dairesine girince yahut bizimle yalnız olarak yaptığı av, deniz, kır partilerinde bildiğin delişmen sultandır."

Şunu söyleyeyim ki Singapur - Mapa arası Nil'le bazı tuhaf konuşmalarımız olmadı değil. Mesela ilk gecesi, yatın

1 tarassut: gözlem

bir terasayı andıran arka tarafında rahat koltuklara gömülmüş baş başa otururken birdenbire sormuştu:

"Seni sadece yanımda bulunasın diye mi buralara sürüklediğimi sanıyorsun?"

"Hayır. Bir kapris sayıyorum."

"Hangisi kapris? Sabahleyin, ayıldığın zaman birkaç kelime ile söylemiştim: Korkunç, çirkin bir ölümden kurtulmana yardım ettim."

Vuracaklar mıydı beni? Suikaste mi uğrayacaktım? İşkence mi yapacaklardı?

Gülümseyerek konuşuyorum.

"Evet, onlardan biri, belki üçü de olacaktı. Sen alayına devam ededur."

"Allah Allah! Kim imiş Singapur'daki düşmanlarım?"

"Düşmanların Japonya'da idi. Gider gitmez ellerine düşecektin. Gülüyorsun. Daima derim ya, ara sıra çok bönsün, adeta..."

"Ahmak..."

"Evet, öyle desek daha doğru olur. Japon gizli servisinin seni takip ettiğini ve takibine de Selina'yı koştuğunu sezmedin mi?"

"İnsanda akıl, fikir bırakmıyorsun, bana göz açtırmıyorsun ki kızım! Demek tarassut altındayım. Emin misin?"

Nilgün bir tereddüt geçirdi. O gece yıldızlı gök sabah oluyormuşçasına aydınlıktı; deniz ise sanki dibinden doğmaya başlayan güneşle seher vaktinin nemli, taze cilasını almıştı. Nil, bulunduğumuz yere ışık salan elektrikleri söndürttüğü için kendimizi mavi renkli, incecik kavanoza konmuş, uykuya dalmış balıklara benzetiyordum. Su ve cam içi

hayatımızdan memnunduk; sanki sesimiz çıkmadan konuşuyorduk. Azıcık düşündükten sonra:

"Eminim," diye cevap verdi, "eminim. Zira Selina'yı da biz takip ediyorduk."

" 'Biz' kim?"

"İngiliz Gizli Teşkilatı! Abdülgafur o işe memurdu; hâlâ arkasındadır."

"Demek sen bu teşkilatta çalışıyorsun?"

"Kaç kere söyledim, sevgilim... bir türlü inanmıyorsun! Selina'nın asıl adı "Marta" dır; bizce mimlenmiş bir Mihver Ajanı..."

"Hadi öyle olsun!" dedim, başka bir şey sormadım. Nilgün de yalan söyleme ihtiyacını tatmin etmiş halde sustu.

Ertesi sabah kaptan yerinde buluştuk. Sağ tarafımızda Sumatra Adası'nın yüksek tepeleri güçlükle seziliyor; Nilgün bana dürbünü uzattı. İsteksizce, hatır için bakıyorum. Hem bakıyor, hem soruyorum:

"Neydi oteldeki tabanca oyunu?"

"Oyun mu? Hayatımda o derece ciddi olduğumu bilmiyorum. Bana arzum hilafına ilişmeye kalkışsa idin vuracaktım. Zira dönüşün bu maksatla idi... değil mi?"

"Neden bornozlu idin? Niçin beni çıldırtacak kıyafetlere giriyor, vaziyetler alıyordun? Bildim bileli bunları yapıyorsun, sonra kaçıyorsun?"

Kızardığını fark ettim; öyle şeyleri hatırlatmamı istemiyor, utanıyor. Utanmasından anlıyorum ki bütün bu sahneleri elinde olmayarak yapmaktadır. Israr etmedim; ısrar etmediğime sevindi; hele sözü değiştirdiğime pek memnun oldu.

"Öbür gün Mapa'da seni resmen karşılayacaklar mı?" diye sordum.

"Hem de nasıl? Bir manzaraya şahit olacaksın, ömründe unutamazsın! Kaleden toplar atılarak, geçeceğim yollara çiçekler serpilerek; ilahiler okunup danslar edilerek... bir 'feeri', bir peri masalı düğünü. Çok hoşlanacaksın."

"Ben nerede oturacağım?"

"Kendi hususi sarayında."

"Seninkine uzak mı?"

"Herhalde Tokyo kadar değil."

Başından kasketi çıkarıp attı; saçlarını elleriyle karmakarışık ederek bunları sallaya sallaya havalandırdı; yine öyle yaparak biçime soktu. Durmuş, dikkatle bakıyorum. Bugün Nilgün'de bana karşı bir hareketsizlik var, bir donukluk... Ne gözleri gökyakutlaşıyor, ne de sesinde gönlün aksi sedası, içten gelen tanin[1] seziliyor. Sert, keskin, ahenksiz konuşuyor. Hareketleri de öyle.

"Ben aşağıya iniyorum," dedim, "belki Dilbeste ile daha samimi sohbet ederiz."

"Nasıl istersen... ben Selina'yı düşünüyorum; üzüntülüyüm. Güzel kadındı, zavallı! Hayatının en zevk alacak çağında idi..."

"Öldü mü, sanki?"

"Ölecek, muhakkak! Abdülgafur'un aldığı emir budur. Hong-Kong'a varmadan denizi boylayacak. Bir intihar vakası."

Ara sıra olduğu gibi Nilgün'ün sevimli kafası casusluk hayalleri ile yüklü. Buhran içinde, alelacayip düşünce ve hikâyelere kapılmış, roman yapıyor. Acıyorum; dedim ki:

---

1 tanin: tınlama, tını

"Nil! Sevgilim! Çocuğum! Seni kollarımın arasında uyutmak, dinlendirmek ihtiyacını duyuyorum."

"Hasta olduğuma nihayet inandın değil mi? Haydi, aşağıya beraber inelim, daireme gel, beni kucağına al; ruhumu serinletecek, beynimi uyuşturacak bir masal anlat. Ama yeşil ülkelerde geçen masal olmasın. Kış, kar hikâyesi... şu, kânun ayında bile sıcak iklimden nefret ediyorum. Kuşbaşı yağan kar ve tipi manzarasını bilsen ne hasretle aramaktayım! Damları karla örtülü evler, dumanlı bacalar, geceleyin kar mehtabı..."

Kaptan köprüsünden ayrıldık.

Nilgün'ün dairesi şimdiye kadar hususi vapur dairelerinin değil, bütün odaların, salonların en zarifi, en fazla para harcanmışı... Ömrümde bu derece mükemmel döşenmiş, tam manasıyla lüks bir salona girmedim desem doğru olur. Bütün eşya ve duvarlar sandal ağacından... ne varsa iyi seçilmiş. Bir başka iyiliği de vantilatör yerine uğultusu duyulmadan perdelerin tavanda yelpaze gibi nazlı nazlı sallanması! Ahmet'in babası vantilatörün sesine ve dönüşüne tahammül edemezmiş. Sarayında olduğu gibi başının üzerinde uzun saplı yelpazelerin serinletici, nazik havasını istermiş. Zevkine uyan bu şekli makineleştirmişler.

İçeri girer girmez Nilgün'ü kollarımın arasına aldım; divana oturdum; kucağımda tutuyorum. Başı omzuma dayalı, çocuklaşmış, gözleri yarı kapalı, yatıyor.

Ona, başladım çocukluğumun karlı günlerini, gecelerini anlatmaya. Ahşap evlerde, konak yavrularında, hele konaklarda geniş sofaları ne yapılsa ısıtmak, hatta rüzgâr cereyanlarından korumak mümkün olmadığından odalara kapı perdeleri asılırdı. Tıpkı cami perdeleri gibi abayı andıran

sert bir kumaştan, etrafına deri çevrilmiş, tam orta yerinde bir sopa, yerlere kadar uzanmış perdeler...

Kapı eşikleri sofadan gelecek soğuk havayı kesmeye yarardı. Zira bir devirde oda kapıları eşikli idi; eşikler batıl itikatlar bakımından ise pek mühimdi. Eşiğe oturup oturmamak, basıp basmamak, eşik atlayıp atlamamak birtakım acayip yorumlara kapı açmaz mıydı? Bizim zenci bir Kademhayır bacımız vardı, eşikten her geçişinde "tu! tu!" demeyi katiyen unutmaz, bir muhacir kadını da muhakkak besmele çekerdi.

Nilgün'e, rastgele, aklıma gelenleri söylüyorum; onu ara sıra kucağımda uyuturcasına sallıyorum da...

"O konaklarda ve yalılarda pencereler lüzumundan fazla çoktu, uzundu, hele merdiven pencereleri damdan zemin katına uzanır, tek parçadan ibaretti. Ayrıca çerçeveler arasından rüzgâr üfler, kar serperdi. Poyraz tarafına rastlayan odalarda ne yaksanız ısınamazdınız. Kışlar daha da sertti, galiba... çok defa o tarafa düşen odalarda soba geceleyin sönüverdi mi sabahleyin sürahideki suyu donmuş bulurduk!"

İkimiz de bu "donmuş sürahi"yi hayalimizde zevkle seyrediyoruz. Ben o zamanki genç ve güzel kadının, bir Nil'in böyle, sürahisi buz kesmiş odada yer yatağından kalkışını, yün terliklerini giyişini, ev kürküne bürünüşünü, vücudunda yorgan altı sıcağı, karla örtülmüş kafesler ardından, camı eliyle silerek dışarıya bakışını da görüyorum. Ya, karlı sabahın odaya vuran o acayipçesine çiğ, adeta vurulsa buz parçası gibi çıtırdayarak çatlayacağı sanılan hem keskin, hem donuk ve beyazlığı korkunç aydınlığı!

Nilgün, Hint Okyanusu'nun tam üstüva bölgesine girdiğimiz en sıcak hattı üzerinde bu tasvirlerimden üşüyormuş gibi

bana sokuluyor. Gözlerimi kapıyorum, kucağımdaki kadın ilk sevgilim Şükûre sanki... Vatanını, bir zamanlar sevdiği kadını da içinde bularak hatırlayıp özlemenin ayrı bir zevki var.

Nil'i, memleketimin de Şükûre'nin de muhabbetini katarak alnından öpüyorum. Öyle şefkatli öpüyorum ki anlıyor, ses çıkaramıyor; fakat mukabele de etmiyor; sadece bırakıyor. Bu vaziyette epeyce kaldık. Nihayet kollarımdan yumuşacık sıyrıldı:

"Üzülme," dedi, "üzülme sakın... ne Japon, ne İngiliz teşkilatı, hiçbirinin aslı yok; Selina hakkında söylediklerim de uydurma! Seni kendim için kaçırdım; yalnız kendim için! Porto içer misin? Piyanoda bir şey çalayım mı? Dilbeste'yi de çağıralım mı?"

Hepsine "evet" manasına başımı eğiyorum. Nilgün, birdenbire bungalovdaki neşeli kız oluverdi; türkü söylüyor:

Bu, bir rüyadır,
Güzel bir rüya...

Zil düğmesine doğru yürürken yuvarlacık arkası, dar eteğin içinde kendisi kadar neşeli... baştan başa vücuduyla da neşe kesildi. Çektirdiği cefayı bu kadar çabuk unutturan, "keşke yine ezasına uğrasam da tekrar şu halini görsem" dedirten Nilgün'ü bir türlü doyamadan seyrediyorum; göz bu zevk için kâfi gelmiyor; dimağ da kifayetsiz... beş hissim, insan hisleri yetemez. Muhtelif hayvanların en mütekâmil[1] uzuvlarıyla, gözleri, kulakları, burnu ve bir dahi adam beyniyle keyfini çıkarmalı. Resmi, musiki, heykel ve şiirle de ebedileştirmek lazım. Bende o kudretler bulunmamasından dolayı Nil'in elimde heder olduğuna acıyorum.

1 mütekâmil: gelişmiş

Mehire yatı çarşamba günü ikindi üzeri Mapa koyuna girerek açıkta demir attı. Ömrümün ne kadarlık zamanını ne gibi şartlarla geçireceğimi hiç tahmin edemediğim adaya ayak basmaktan korkuyor gibiyim. Bu endişe nereden geliyor?

Halbuki önünde bulunduğum manzaranın iç açıcı olması icap eder. Üzüntü verecek tek noktası yok. Her şeyden önce alabildiğine renkli, süslü, cilalı, ışıklı, sevimli, küçücük bir tropik bölgesi limanı. Ayrıca bayraklarla, çiçek askılarıyla, elvan elvan ipek kumaşlarla donanmış. Yine donatılmış kayıklar yata doğru çalakürek koşuyor; hava neşeli seslerle çınlıyor. Koyun ağzına rastlayan iki köşedeki yaşlı hisarlardan toplar atılmaktadır.

İşte, kayıklar yaklaştı. İçlerindeki erkek, kadın, belleri sadece birer değirmi ipekle örtülü ahali coşkun coşkun haykırıyor:

"Sultana! Sultana!"

Adaya dönen hükümdarın karısı değil, sanki bir ilahedir. Sankisi mankisi yok: Ancak iyilik ve güzellik ilahesi bu derece içten gelen bir şevkle, minnettarlıkla, vecd[1] ve cezbe halinde karşılanabilir. Dört ay süren hasretine dayanamamışlar, bütün bu müddet içinde hep onu düşünmüşler, göremediklerine üzülmüşler, eksikliğini duymuşlar, hatta kraliçe gideli "Yirmi Ada" da bet bereket kesilmiş, kıtlıktan ve felaketten kurtuluyormuşlarcasına sevinç içindeler. Türküler söylüyorlar yahut ilahiler okuyorlar; arada uğulduyorlar:

"Sultana! Sultana!"

Hiçbiri olmasa, çıplak erkek ve kadın vücutlarındaki tunç renginin ufka yaslanan güneşe karşı yakamozlanma-

1 vecd: kendinden geçme

sını seyretmek yeter. Işık o ciltler üzerinde tutunamıyor, su gibi kayıyor; kayarken yalazlanıyor, ara sıra da tenlerini, hohlanmış aynalarınkini andıran bir buğu kaplayıp derhal siliniyor.

Denize atılıp içten ve dıştan yüzen çocukların cümbüşü de eğlendirici... fakat ben şehre bakıyorum ve yanımdaki ikinci kaptana soruyorum:

"Saray nerede?"

"Görünmez. Bu koyun arka tarafına düşen başka bir koy üzerindedir; 'Suiçi Bahçesi' kenarında... orada denizin dibi bir bahçenin çiçekli tarhlarına benzediği için öyle isimlendirmişler."

Demek ki Nilgün'ün vapurda tarif ettiği bu sihirli koy nasılsa uydurma değilmiş. Nil'i bu koyda yıkanırken seyredeceğim; belki de ayın on dördünde... Yahya Kemal'in "Leyla"sını asıl ben göreceğim. Kimin meşhur tablosu idi o? Hani ay ışığında suya girmiş, sarkan uzun saçlarında mehtap, yüzü müphem, vücudu yarı duman, yarı nur, o latif kız? Nilgün'e ne kadar benzer!

Ben bunları düşünürken son model bir kano-otomobil yatın merdivenine yanaştı. Karşılayıcı heyet, kraliçenin dairesinden çıkmasını bekliyor. Denizde ahali bağrışadursun, biz güvertede derin bir sükût içindeyiz. Gözler onun görüneceği kapıya çevrilmiş, susuyoruz. Galiba henüz hazırlanamadı; tuvaletine fazla itina ediyor.

Derken kapı açıldı; Nilgün geliyor. Fakat bu Nilgün tamamıyla yerliler gibi batik giymiş, saçlarını da o kıyafete uydurmuş, sanki usta bir makyajla yüzünü bile yerlilerinkine benzetmiş, bambaşka bir Nilgün! Bütün elbisesi, ancak be-

linden dizlerine kadar olan kısmı örten dört renkli bir peştemal ile aynı kumaştan, göğsünü sımsıkı saran bir yelekten ibaret... ancak, sırtına fazla olarak altın tellerden örülmüş, sadece tel, ufak bir pelerin almış. Bu pelerin çok ensiz... ön tarafı kavuşmuyor. Ayakkabıları da yine altın tellerden işlenmiş, peri kızı işi birer patik!

Eğer Nil her kıyafeti kendisine, kendi öz kıyafeti imiş gibi yakıştıramasaydı ve kıyafetlerin icaplarına akıl ermez bir hünerle uymasaydı güzelden ziyade komik olurdu. Hayır. Bu, fantastik halinde bile reel, falsosuz ve nefis! Değişikliklerin en acayibini bile çarçabuk benimseyerek hayata öyle kolay uyuyor ki... Eminim, yalnız saadeti değil, Allah esirgesin, felaketi de aynı yatkınlıkla kabul eder.

Merdivende görününce yer, gök neşe çığlıklarıyla inledi, sarsıldı. Hava tabakaları, top top patiskalar bir anda yırtılıyormuş gibi uzun uzun, çirişli diyeceğim birtakım sesler çıkarıyordu. Uzaktan bu dünya parçasının asıl hükümdarı imişçesine pür azamet, gururun hissizleştirdiği bir donukluk, bir donmuşlukla kabaran "Gunug - gu"dan başka her şey, hesapsız palmiyeler ve hindistancevizi ağaçları, herkes şen...

Biliyorum: Bu manzara sizlere malum film sahnelerini hatırlattığı için azıcık uydurma, yahut mübalağalı geliyor. O filmleri ben de seyretmişlerdenim; asıllarını gayet iyi bildiğimden dolayı kusurlarını görerek sinirlenirim. Tıpkı bizim mesela Amerikan kafasıyla tertiplenmiş bir şark filminde cemaate namaz kıldırırken sinemacıların kırdıkları potlara bakıp sinirlendiğiniz gibi!

Şunu söyleyelim ki yazdıklarım –tekrar ediyorum– tamamıyla yaşanmış bir hayatın tek mübalağaya ve hayal ianesi-

ne[1] yer verilmemiş hikâyesidir. Zaten Nilgün olduktan sonra hangi şeyi, hoşa gitsin diye, süslemeye muhtacım? Mamafih filmlerden, bozuk düzen olmakla beraber epeyce malumat edindiğimiz için bu karşılama sahnesini uzatmayacağım.

Nil, kanosunda beni soluna aldı; rıhtımda bekleyen tamamıyla çiçeklerle örtülü lando içinde de solunda idim. Kendimi Nis şehrinde tertip edilen çiçek muharebesinde sansam yeri var. Çiçek deryasında yüzüyoruz; ahali de çiçeklenmiş, binalar ve yollar hep çiçek kaplı!

"Sultana! Sultana!"

Benim de bağıracağım geliyor. Nihayet küçük şehri arkamızda bıraktık. Pembe topraklı bir şose üzerinden ve hindistancevizi ağaçlarının abraş[2] gölgeliği altından koyu çevirdik. Büyük bir park içinde iki katlı, İngiliz "cottage"leri tarzında bir bina ve müştemilatı[3] göründü. Sordum:

"Benim sarayım nerede?"

"Nah, burada: Gönlümde!"

Dar yeleğinin gerdiği göğsünü gösteriyor. Şu Hint Okyanusu'nun bir adasında Türkçe konuşan iki sevdalı oluşumuzun hayreti içindeyim. Asıl Nilgün'ün Türkçesi burayı cennete çeviriyor. Selina'nın Fransızcasından, İngilizcesinden, Lehçesinden kurtulduğuma, Nil'den ayrılmadığım kadar memnunum, minnettarım.

"İyi oldu, şakaklarındaki kırçıl saçlar..."

"Neden dolayı?"

"Dayı tipine yaraşıyor da ondan... kimse şüphelenmez. Sen İstanbul böreklerinden hangisini seversin?"

---

1 iane: yardım
2 abraş: alaca
3 müştemilat: eklentiler

"Çırçır böreğini... çiğ kıyma ile yapılmış, kesince içinden suları sızan börek yok mu? O, işte..."

"Bildiğim şey değil ama hamurcumuz Ali Çavuş elbette ustasıdır. Tatlılardan?"

"Adi bir şey: Lalanga... Arap bacım Kademhayır yapardı; çocukluğumda... erkek aşçıya duyurmadan harem mutfağında dökerdi!"

"Yaptırırız. Hiç yemedim onu..."

"İstanbul saraylarına girmemişti belki."

"Benim buradaki sarayıma girer. Elimden gelse bütün İstanbul'u sokacağım."

"Pek az tanıdığın bir yer için sen öyle dersen ben ne demeliyim? Ah, Nil..."

"Şimdiden inlemeye başlama yavrum... daha sırası gelmedi."

"Çok mu inleteceksin?"

Cevap vermedi. Araba, kum dökülmüş park yolundan geçerek büyük kapı önünde durmuştu. İnerken dedim ki:

"Yerime gönder beni. Hani, ayırdığın köşke..."

"Aynı dam altında kalacağımızı hâlâ anlamadın mı sevgilim?"

Arkamızdaki arabadan inip lagarlaşmış[1] kalçaları devrile devrile yanımıza koşan Dilbeste'ye:

"Teyze," dedi, "sahte dayımızı kendisine ayırttığımız dairesine sen götürüver, olmaz mı?"

Sarayın divanhanesi iki tarafında iki şahane merdiveniyle, birbirinden geçme geniş salonları, tik ağacından sü-

1 lagar: (mec.) ağır, yavaş hareketli

tunları, oyma, nakış ve tezyinatı,[1] bilhassa stil mobilyasının paha biçilmez değeriyle harikulade idi. Biz, yerli uşaklar ve hizmetçiler arasından birinci katın sol tarafına dönerken Nil öteki merdivenden ikinci kata çıkıyordu. Demek ki dairelerimiz ayrı ayrı katlarda... uzağında kalmanın hüznünü hissettim. Haniya ta Japonya'ya gidecektim? Şu saatte aramızdaki mesafe üç günlük olacaktı; şimdi bir tavan yüksekliğinden ibaret. Çok buluyorum.

Daireme girince –üç odalı idi burası– sordum:

"Benim geleceğimi bilerek mi hazırlanmış?"

"Elbette. Nil'den telsizle haber alalı on gün oldu."

"On gün mü? Biz Kalküta'da ancak on gün evvel buluşmuştuk."

"Demek ki seni tekrar görür görmez hemen kararını vermiş. Öyledir, o... Ahmet'e vapurda rastlayınca derhal bana: 'Aradığımızı bulduk, işte! İşimiz oldu' demişti."

"Beni buraya getirmekle en büyük münasebetsizliği yaptığı muhakkak... ne olacak vaziyetim?"

Dilbeste haz verici bir şeyler düşünen tatlı ve hülyalı bakışlarla beni baştan ayağa kadar süzdü; gözlerini bir defa da salonun yerle beraber geniş aynasına çevirdi, gülümsedi; şöyle mırıldandı:

"Ne mesut adamsın sen... ah, ne mesutsun!"

Zile basıp da az sonra içeriye giren iki körpecik hizmetçi kıza beni işaret ederek ve tekrar yüzüme bakarak dedi ki:

"Yıkan, dinlen... arzu edersen uyu biraz. Sarayda akşamları beyaz smokin âdettir. Kızlar seni soyarlar, giydirirler,

---

1 tezyinat: süsler, süslemeler

ovarlar, her istediğini yaparlar. Nilgün, şu incesinin adını Hediye koydu; öbürü Hatice'dir. Hoşça kal, sahte dayı!"

"Güle güle, uydurma teyze!"

O gidince ceketimi çıkarmak, ferahlamak için elimi yakama götürmüştüm, iki kız birden koştular, elbiseyi sırtımdan usulcacık çektiler.

Türkçe anlamadıklarını bildiğim halde: "Hele," dedim, "bavullarım gelsin, soyunacağım, yıkanacağım. Lüzumu olunca sizi çağırırım; haydi şimdi kümesinize dönün, ispenç piliçleri!"

Hediye, anlamışçasına kızararak başını eğdi; "batik" üzerine geçirdiği beyaz prostelası altında madenden dökülmüş bir vücut. "Tunçtan Kızlar"ın yanaklarını ağabeyce okşadım. Kızardılar; fakat kırılıp dökülmediler.

"Tunçtan Kızlar?" İlk okuduğum bir tercüme romanının ismi...

Akşam yemeğinde üç kişiyiz; memleket eşrafına büyük ziyafet yarına. Nilgün soruyor:

"Daireni beğendin mi? Oda hizmetçilerin güzel mi?"

"Hepsi mükemmel."

"Salondaki ayna?"

"Dikkat etmedim. Bir hususiyet mi var? Sihirli, tılsımlı mı?"

Dilbeste ile birbirlerine bakıp gülümsüyorlar. Evet hatırlıyorum, teyze hanım odamda iken bir aralık o tarafa göz atmış, manalı manalı bir şeyler söylemişti.

"Evet, uykuya varmadan önce dua ederek içine bakarsan muradın ne ise olur. Hem de tezi tezine.. bazen dakikasında!"

Böyle diyen Nilgün'ün gözleri alaycı değil... düşünceli. Fakat sandım ki düşüncesine tatlı bir hülya hâkim. Zaten o, bu akşam her bakımdan hülya halini temsil etmektedir. Yürüyüşü, oturuşları, bakışları, konuşmaları, vücudunun bütün hatları ve yüzünün manasıyla tamamen hülya... Sesi de hülyalı; derinden akışı belli olmayan bir dere gibi ahestelik içinde kayıp gidiyor. Omuzlarının çıplaklığını yarı örten ve bedenine sımsıkı dolanıp belini ipince gösteren lacivert tül elbisesi ile vücudu loşluğa karışmış; yalnız çehresi nurlu...

Yemekten sonra, salonun devamı olan tarasaya çıktık. Burası "Suiçi Bahçesi" koyuna uzanmış, tepesinden hâkim bir kaya üstüdür. Bulunduğumuz yeri sarayın tek parça, geniş camlarından akseden avize ışıkları aydınlatıyor. İstanbul usulüne yakın tarzda hazırlanmış yemeklerin, taze yemişlerin ve eski şarapların keyfiyle bir havana içmek istedim; metrdotelin uzattığı kutuya el attım. Nilgün müdahale etti:

"Bırak onu!"

"Niçin? Dokunur diye mi? Yine hastabakıcılık rolüne mi başlayacaksın?"

"Hayır. Ağzının sigar[1] kokmasını istemiyorum. Sadece konyak iç; bir tane de Amerikan sigarası yakabilirsin."

"Amerikan sakızı çiğneyebilir miyim? Yoksa 'pan' mı tavsiye edersin?"

Güya kinaye söylüyorum; cevap vermiyor; ayakta durmuş, hülyalı haliyle denize bakıyor. Yeni bir buhrana tutulmasından korkmaktayım. Ben de sustum; azıcık uzağındaki hasır koltuğa usulca oturdum. İri, yuvarlak kadehi avcumda tutarak yudum yudum konyağımı içiyorum.

---

1 sigar: puro

Koca binanın içinde çıt yok. Ne kaldırılan sofra sesi, ne uşakların konuşması. Deniz mırıltısız... Parkta yaprak kımıldamıyor. Yalnız, yıldızlar pek hareketli... mütemadiyen göz kırpıştırıyorlar. Gök vıcıl vıcıl; oradan neşeli kız kahkahalarının bize kadar aksetmeyişine şaşacağım geliyor.

Nilgün durgun durgun dedi ki:

"İsterseniz siz Dilbeste ile bezik oynayınız. Ben odama çekileceğim; olur mu, sıkılmaz mısın? Yarın neşeli kalkarım; dert etme, kendine. Ama pek de geç yatma... Hediye'ye de fazla iltifat etme ha! Yarın, başını alıp gidersin; kızcağız üzülür. Vaktiyle Seylan Adası'nda bıraktığın kızın üzülmesi gibi..."

"Nil!"

Başka bir şey söyleyemedim. Nesi var yine? Sarayında ilk misafirlik gecem bu kadar sönük, hadisesiz, oyunlarından ve yalanlarından mahrum mu geçecekti? Dilbeste de görünmüyor. Metrdotele sordum; Melike'nin yanında imiş. Bir türlü dönmüyor. Öfke ile kalktım, koşarcasına yürüyüp merdivenleri hızlı hızlı çıktım; daireme girdim.

Az sonra kapım vuruldu. "Giriniz!" demiyorum; kendim açıyorum ve bekleyen Hediye'ye işaret ediyorum:

"Lüzum yok, çek arabanı!"

Kapıyı sürmeledim.

Burada yaşayamam, ben! Nilgün'le beraber uzun müddet yaşanılamayacağını da anlamış oldum işte! Zaten o, bir operet "subret"i! Neydi bugünkü kıyafeti? Handiyse arabanın içinde şarkı okuyacak, rıhtımda dansa kalkışacaktı. Delinin biri muhakkak... ama güzelmiş, sevimli imiş, dünyayı

meftun edermiş... fakat bana musallat olmuş, iliklerimi kurutan bir deli!

Söylene söylene elbiselerimi çıkardım; çıkaramadım: Öteye beriye attım; üç odaya da serpiştirdim. Üstümde Hint keteninden kolsuz, kısa, boynu genişine açık bir gömlekten başka şey yok. Hepsi de sarp kayalık üzerinde denize doğru sıralanmış pencerelerden içeriye dolan hava hem sıcak, hem nemli, ayrıca istridye kokuyor. Ne varsa fena! Hatta şu mükellef eşya, şu, çarşaflarının beyazlığı cilalı mermeri andıran yatak!

"Limanda bir kargo görmüştüm. Gitmediyse, ne günü, nereye gidecekse habersizce biner, sıvışırım."

Aynaya gözüm ilişti. Ellerimi belime dayamış, hiddetle kendime bakıyorum:

"Sihirli, tılsımlı imiş bu ayna! Önünde dua edersem dilediğimi yaparmış bu ayna! Ne laflar! Ne soğuk, ne adi şakalar! Ya teyze ile kızın birbirlerine gülümseyişleri? Tahammül edilmez, efendim, o hallere ben dayanamam!"

Elektrik düğmelerini çeviriyorum; ampuller sönüyor. Yalnız karyolamın masa lambası yanmaktadır. Oh! Karanlığa muhtaçmışım. Yatağa girmedim; divana uzandım. Olmadı; tekrar ışıkları yaktım. Yok, bu gece oynatırım ben! Şehirde elbette bir otel vardır, gideyim bari!

Giyinmeye hazırlanıyorum. Birden durdum; düşünüyorum:

"Nedir sinirliliğimin sebebi? Niçin yine kabıma sığamıyorum; aksi lanet bir herif oldum?"

Mesele basit: Nilgün'ü istiyorum; Nilgün'süz kalamıyorum; içim yanıyor. Bir saat önce tarasada o, dalgın dalgın

dururken meğerse şuuraltı öyle beğenmişim, imrenmişim, yeniden ve büsbütün âşık olmuşum ki! Ancak şimdi duyuyorum, anlıyorum. Feryat edeceğim. Demin hiç farkında değildim. Birdenbire, hasretin olanca ateşiyle tutuştum. Lacivert tül elbisesi yüzüme sürünse... ağzıma girse... dişlerimin arasına sıkışsa... teninin rayihasını çiğnesem!

Keşke ayna efsanesi doğru olsa... dua etsem, sonra yalvarsam:

"Bana Nil'i gönder! Nil'imi istiyorum!"

Aynanın önündeyim; vaziyetimin komikliğine uymayan bir ciddiyetle ve yüksek sesle tekrar ediyorum:

"Nil'i istiyorum! Nil'imi! Nilgün'ümü!"

Tabiidir ki ayna, gülünç manzaramı aksettirmekten başka bir şey yapmıyor. Eğer teyze ile teyze kızı anahtar deliğinden bu sahneyi seyredebilseler gülmekten katılırlar. Daima maskara rolü bende...

"Maskara! Maskara!"

Her "maskara" deyişte komütatörleri kırıp koparırcasına bir lamba söndürerek yatağa girdim. Karyola başındaki gece kandilini söndürmek üzere elimi düğmeye götürüyordum, bir anda doğruldum: Ayna ağır ağır, sessizce yana kayıp odaya tatlı bir ışık vuruyor. Bu ışıklı yoldan Nilgün'ün içeriye nur gibi süzüldüğünü görüyorum; konuşamıyorum. Biliyorum: Sihirbazlık değil. Yukarı kattan buraya gizli bir merdiven ve gizli bir kapı var. Niçin?

Bir şarklı sarayındayım; hepsi olabilir. Nilgün diyor ki:

"Uyumadın tabii... Uyuyamayacağını biliyordum. Yanına geleyim mi? Yanına alır mısın beni?"

Elimle işaret ediyorum: "İstemem git!" Nihayet sesimi buluyorum:

"Oyunsa geri dön... bu defa öldürürüm seni!"

Tarasadakinden daha hülyalı, adeta kendisinin olmayan, tanımadığım bir sesle şöyle diyor:

"İki senedir bu geceyi bekliyordum. Hangi oyun sevgilim? Oyunu var mı artık? Oyuna takati kaldı mı Nil'inin?"

Yatağımdan bir pars fırladı. Üzerine atıldığı avını dişleriyle sırtından yakalayıp yerde sürüye sürüye inine götüremediğine, sadece kucaklayıp taşıdığına öfkelenen bir pars!

"Ölümümden kimse mesul değildir. İyice düşündüm, kararımı aldım: Hayata kanmış haldeyim; fazlasını isteyemem. Kendimi en mesut hissettiğim dakikada arzumla çekilip gidiyorum. Yalnız, dostlarıma kısa bir müddet için keder vereceğime üzülüyorum. Beni mazur görsünler. Böyle bir ömür zaten tabii şekilde bitemezdi."

Kâğıdın üst kısmına yazdığım Türkçe cümleleri alt kısmında İngilizceye tercüme ettim; imzaladım. Bir de not koyuyorum: "Pasaportum melfuftur."[1]

Şimdi, açık pencereden içeriye dolmaya başlayan sabah aydınlığı içinde zarfı yazmaktayım: "Sarayında misafiri bulunduğum sevgili yeğenim Melike Hazretleri delaletiyle Mapa Adliyesine."

Hiçbir mektubu bu kadar hafiflik ve kolaylıkla, hatta zevkle yazdığımı hatırlayamıyorum. Sanki bir büyük ziyafet, yahut bir av, eğlence partisine kabul cevabı veriyorum. Az

1 melfuf: sarılmış, bir zarf içine konmuş

sonra tıraş olacağım; yıkanacağım, sade ve zarif tarzda giyineceğim ve... dün gece darmadağınık öteye beriye attığım elbiselerim arasında duran pantolonumun arka cebindeki küçük otomatiği alacağım. Ağzıma, şakağıma sıkmayacağım; çirkinleştirir. Tam kalbimin üzerine boşaltacağım.

Bunu neden yapacağım?

Anlatması zor! Düşündüklerimi iyice anlatabilmekliğim, bende bulunmayan yüksek bir kalem kudretine lüzum gösteriyor. Kısacası şu: Saadetin öldürdüğü bir adam payesiyle dünyadan ayrılmak istiyorum. Nilgün benim olduğu için ve bir gün olmayacağı ihtimalini düşündüğümden en bahtiyar saatimde o saadeti, ölümle ebediyete nakletmenin tek çaresi bu! Yarın uğrayacağım hayal sukutlarından aşkımı korumalıyım.

Başka bir sebep de var: Nilgün benden çok dürüst, çok temiz, kıyas kabul etmez derecede büyük bir âşık; bir kahraman! Demin, kendisini ayna arkasındaki merdivenden uğurlarken kulağıma fısıldadı:

"Affet beni, sevgilim... pek acemilik ettim. Bilmediğim şeylerdi bunlar hiç, ama hiç bilmediğim şey. Ne münasebetsiz bir kızcağız imişim meğerse... sana da, kendime de ne kadar fenalık etmişim!"

Ölümden kibar bir mukabele olamaz. Evet, acı çektireceğimi biliyorum, uzun bir buhran geçireceğini de hesaba kattım. Fakat gençtir, unutur, atlatır. Hayatından çekilmek suretiyle onu hayatın zevklerine kavuşturacağım. İnhisarımdan[1] ve "sabit fikr"inden sıyrılmasını temin edeceğim. Zira yarın Nilgün'e değil, daha ziyade benim iğrenç karakterime

1 inhisar: tekel, tek başına sahip olma

güvenemiyorum. Fenalık yine benden gelebilir; Seylan'da yaptığım gibi... belki, üç beş gün veya ay sonra Mapa'da yapamayacağım gibi... her kadına, her yerde yaptıklarım gibi!

Tıraşımı bitirmek üzereyim; banyo dairesindeyim. Ara sıra pencereden "Suiçi Bahçesi"ne göz atıyorum. Buradan daha güzel yer nerede bulacağım? Günün birinde Hong-Kong yahut Şanghay'da ölüvermek, dinleri dinime uymaz yabancılar eliyle bir tarafa gömülüvermek ne fena! Mapa Müslüman memleketi... iyi huylu insanların tertemiz yaşadığı bir adacık. Belki de bir Türk ve bir dindaş olduğum için mezarım yarın evliya türbesine çevrilecek. Taşımın üstüne Endonezya kızları çiçekler serpip şefaatimi dileyecekler; kısmet açıklığı bekleyecekler. Asıl mühimi, belki de elli sene sonra –daha geç olur inşallah– yanı başımda bir sultanın muhteşem makberesi yükselecek. Arz üzerinde bıraktığımız iz birbirinden uzak düşmeyecek!

Nasıl? Ölüme karar vermekte haklı değil miyim? Bu fırsat kaçırılır mı? Maneviyatım sarsılmasın diye dün geceyi düşünmemeye çalışıyorum. Düşünsem de –düşündüğüm muhakkak– o benim mezara götüreceğim bir sırdır; kimseye ifşa edemem; ilk zifaf gecesi haliyle Nil'imi gözler önüne seremem. Şimdiye kadar yazdıklarım çocukluklarımızdı; şakadan, oyundan, tuhaflıklardan ibaretti. Artık kutsi bir hatıradır.

Çok acayip bir ruh haleti içindeyim: Ölüm yolundan Nilgün'e daha yaklaşacağımı, bir cisim ve bir can olacağımı sanıyorum. O da benimle beraber gelecek, sanki... hem de dünyadaki gibi ayrılmak korkusuna kapılmadan, azapsız, endişesiz gideceğiz, seviniyorum, neredeyse gülümseyeceğim.

Sakın, bu işi yapmadan çıldırıvermeyeyim?

Tabancama doğru koştum. Yerinde duruyor; ferahladım; hayatımı kurtaracak bir serum şişesi imişçesine cebimden çıkarıp itina ile taşıyarak masamın üzerine koydum.

Aynı zamanda pek iyi de muhakemeler yürütüyorum: Nilgün'e mutlak manada kavuşmak, bilhassa onun gizli merdiven basamağında mahcup ve masum tavrıyla mukaddes itirafını dinlemek beyin muvazenesini bozan, altüst eden bir darbe tesiri yapmış... dimağ teşevvüşüne[1] uğradım; yaşamayı her zamandan fazla isteyeceğime tam aksine can atıyorum. Asıl o itiraf sırası delirmişim. Hatasını fark ettiği halde kendini alıkoyamayan bir deli olmuşum!

"Yedi gecemizden birincisi bu," demişti, "geriye daha altı gecemiz kalıyor; altı gece daha şu sihirli ayna, açılarak küçük sultanı kollarının arasına atacak. Bir masal yaşıyoruz değil mi sevgilim? 'Tılsımlı Ayna' masalı... 'Ayna içinden çıkan Nilgün Sultan' masalı! Güzel kızlar hep de turunç içinden çıkmaz a..."

Yanımda taşırken tabancamın namlusuna kurşun sürmek âdetim olmadığı için mekanizmasını çektim. Çekerken de şarjörden namluya kayacak sevimli, minimini merminin yerine gidişini seyredeceğim... yüreğime saplanacak olan nikel başlıklı, hoş endamlı mermiyi!

Bu mermiyi göremiyorum; namlu dolmuyor.

İkinci teşebbüsüm de boşa gitti. Şarjörü zıvanasından sıyırıp çıkardım: İçi bomboş! Kurşunları almışlar! Bunu kim yapmış? Ne zaman? Nerede? Muhakkak, sarhoş olduğum Singapur gecesi otomobilde yahut Mehire yatında Nil'in işidir.

---

1 teşevvüş: karışıklık

Karşılaştığım sürpriz galiba yeni bir "şok" tesiri hasıl etti; kendime geliyorum; kendimi buldum; sesim çıkıyor, bağırıyorum:

"Nil! Nil!"

Şimdi yatağa kapanmışım; yastıkları öpüyorum, kokluyorum; hüngür hüngür ağlıyorum; hıçkırıyorum, tekrarlıyorum:

"Nilgün'üm! Sultanım! Karıcığım!"

Melik Ahmet'in döneceği çarşamba gününe kadar altı gece tılsımlı ayna açıldı: Peri kızı odama geldi ve masallardaki gibi tan yeri ağarırken yine aynanın içinde kaybolup gitti.

Bu peri, Nilgün müydü? Yüzü, vücudu ona benziyordu. Fakat yalan söylemeyen, oyun etmeyen, işi şakaya vurmayan, ağırbaşlı, kendisini tamamıyla aşka bırakmış, hassasiyetten ibaret bir Nilgün... her gece daha ustalaşan bir maşuka...

Gündüzleri bildiğim eski Nilgün oluyor; şen ve alaycıdır; küçük ve zamansız sürprizlerle beni oyalıyor, eğlendiriyor. At gezintileri yapıyoruz; "Suiçi Bahçesi"nde denize giriyoruz; kumsalda palmiyeler altına yatıyor, kayalıklarda koşuyoruz. Sonra "cottage"e dönüyor, içiyor, İstanbul yemekleri yiyor, azıcık istirahat ediyor, tekrar kırlara çıkıyoruz.

Baş başa mıyız? Hayır: Yanımızda Dilbeste yahut Gaffar bulunuyor. Gaffar, Melik Ahmet'in amcazadesidir ve hükümdarın bir erkek çocuğu oluncaya kadar şimdilik Mapacahit veliahtıdır. Bu yirmi iki yaşındaki delikanlı yüsek mektep, medrese tahsili yapmamış, tıknaz, lakin yay adaleli, son derece çevik, fevkalade nişancı, ayrıca emsalsiz maharetle

ok ve hançer atan tam yerli tipi bir prenstir. Öyle denizci ki ufacık sandalına yelken açıp bütün adaları tek başına dolaşır, hatta Cava'ya bile gidermiş. Ecnebi lisanı bilmiyor; Nil'le acayip şiveli bir lehçeden konuşuyorlar; pek iyi arkadaşlık ediyorlar.

Kraliçe çağırıyor:

"Gaffar!"

Atına mahmuz vurarak, yahut yeşil yosunla örtülü kayadan kayaya atlayarak canını verircesine yanma bir koşması var... sadakat ve hayranlığın timsali. Nilgün'e âşık mı? Belki. Şu cihet muhakkak ki ananelere ve dinine bağlı, ahlaklı, iradeli olduğu için zaafa düşmez. Uzakta, ayrı bir sarayda oturuyor; akrabasından bir kızla evli bile... bir erkek çocuk babası da!

Üçüncü gündü, atlarla Gunug - gu'ya gittik. Saat beşe doğru volkanın hemen hemen muntazaman, ağzından alevle karışık iri bir duman fışkırtması âdeti imiş. O gün de itiyadını bozmadı; yemyeşil adanın tek kırçıl, çıplak yeri olan tepesini, karşısındaki yamaçtan gözetliyoruz. Toprağın altından bir homurtu işittik; atlar kulaklarını diktiler, kişnediler. Homurtular şiddetlendi; bulunduğumuz yer bana kayıyor gibi geldi; akabinde, dağın pek de korkunç bulmadığım kof bir gürültü ile havaya alevli dumanını fırlattığını gördük.

Sanki eski bir fırkateyn, mesela Mahmudiye gemisi siyah barutla dolu toplarından birini atıyor. Bu bombardımanda ne yeni silahların çelik sesini işittik, ne de buharı andıran dumanla karışık şimşeği gözlerimizi sıyırttı.[1] Gülüşüyoruz; volkanı pek iptidai buluyoruz.

---

1 sıyırtmak: kamaştırmak

Çalakamçı geri döndük; gurup zamanı denizine atıldık, "Suiçi Bahçesi" hakikaten anlattıkları gibiymiş. Dibe dalıyorum, bakıyorum: Bir tarafı fulya tarlası, ötesinde bir hercai menekşe tarhı... şu tarafta güller açmış, burada laleler... koparıyorum; su üstüne çıkarıyorum: Elimdekiler soluk, pörsük birtakım saz ve liflerden başka bir şey değil!

Nilgün'ün zekâsı ikimizle de şakalaşmakla beraber bana bir dayı, Gaffar'a arkadaş muamelesi göstermesine müsait. Gündüzleri en ferasetli bir insan bile geceki hayatımızdan, âşık ve maşuka oluşumuzdan şüphelenemez. Nil'e:

"O ayna ile merdivenin sebeb-i hikmeti[1] neymiş, acaba?" diye sordum.

"Ahmet'in babası zahiri kurtarmaya dikkat eden bir adammış. Sofalarda geceleyin nöbet bekleyen muhafızlara ve hizmetçilere görünmeden aşağı kattaki gözdelerinin yanına bu gizli merdivenden inermiş. Yalnız senin dairene değil, daha üç daireye de yol vardır."

"Tabancamın şarjöründeki kurşunları ne zaman, niye çıkardın?"

"Singapur'da çıkardım, sızdığın sırada, otomobilde... belki yat tayfalarını kullanmak icap ederdi, kaza çıkarmayasın diye. İhtiyatlı davranmamış mıyım?"

Ürkmesin yavrum! Ona geçirdiğim vakayı sezdirmeyeceğim. Tasdik ettim:

"Çok iyi yapmışsın. Kurşunlar sende kalsın. Burada silah taşımak bir külfet..."

Evet, gündüzlerimiz böyle neşeli, hareketli geçiyordu. Fakat akşam oldu mu ikimiz de, sarhoşların içki saatine yakın

1 sebeb-i hikmet: var olma nedeni

düştükleri durgunluk nevinden bir dalgınlığa tutuluyorduk; tıpkı alkolikler gibi esniyorduk. Havlet zamanımız yaklaşıyordu; kadeh ve şişe ayyaşın gözünde nasıl tüter, düşündükçe ağzında nasıl yutkunma ihtiyacı hasıl olursa biz de bütün mevcudiyetimizin yutkunduğunu duyuyorduk. Hatta yalnız maneviyatımızın yutkunması değil, bazen fizyolojik şekilde yutkunma idi de bu... etrafımızdakilere göstermemeye çalışıyorduk.

Yemekten sonra tarasta ışıkları azaltarak bir müddet koltuklara uzanıyoruz; konuşmuyoruz. Ben konyağımı içiyorum... zira yatmaya tam giderken odama, buz kabına yerleştirilmiş bir şişe şampanya ve buzlu meyveler koymaları tembih edilmişti.

Üçüncü gece de geçti.

"Yedinci gece ne olacak? Ve daha sonraki geceler? Ayna tılsımını kaybedecek."

Nilgün de şaşkın, mahzun. Cevap veremiyor. Kalan üç gecenin tesellisiyle avunuyoruz. Biraz dalar gibi olunca sıçrayarak uyanıyoruz; saatlerimizin boşuna harcanmaması için yorgun argın konuşmaya başlıyoruz.

"Nil," dedim, "artık seni bana kavuşturamayacağını bildiğim bu ayna karşısında duramam."

"Aynanın yukarı kattaki eşi de beni sana ulaştıramayacak. Ayrıca..."

"Sus!"

İnatçı, asi, şımarık ve küstah olan Nilgün, ilk gecemizden beri şarkın en uysal, efendisine en itaatli, hatta en emir kulu bir cariyesidir. Ne istersem çırpınarak, memnun bırakmaya çalışarak, tek serkeşlik göstermeden, asıl ehemmiyetlisi tekliflerimden tiksinmeyerek her arzumu, canına minnet

bilerek yerine getiriyor. Yaptıklarımdan ben memnun değilim; o, zevkime hizmet etmekten gurur duyuyor.

Hangi gecemizdi, hatırlamıyorum; sordum:

"Bunca zamandır; kendini esirgeyerek kocanı nasıl idare edebildin?"

"Seni idare ettiğim gibi! Zaten evlenmeden önce söz almıştım: Ben arzumla muvafakat etmedikçe[1] müddet kaydı olmadan hareketlerimde hür kalacaktım."

"Niçin böyle bir şart koştun?"

"Senin için!" demeyi küçüklük buldu; ağlamaya başladı.

"Ya bundan sonra?"

Ağlamasına devam ediyor.

Beşinci gün yağmurlu geçti.

Yağmurlar haftalarca sürebilir, zira mevsimine giriyoruz. O gece, bütün pencerelerini yine açık bıraktığımız odamızda, ip gibi dümdüz inen, ara vermeyen sağanağın şamatası hiç kesilmedi. Hava çok ağırdı; sıcak toprak ve olgun muz kokuyordu; bunalıyor, bayılır gibi oluyor, ikide bir duşun altına koşuyorduk. Silecek kullanmaya hacet kalmıyor, vücudumuzun ıslaklığı bir anda kuruyup gidiyor.

Bir tek gecemiz kaldı; Ahmet çarşamba günü dönüyor.

Ondan dolayıdır ki salı günü, öğle yemeğinden sonra dairelerimize çekilmeyi, kapılarımızı örtüp gündüzün de buluşmayı kararlaştırdık. Yağmuru vesile edecektik. Zaten saray böyle havalarda ta akşama kadar el ayak çekilerek bir gece sessizliğine bürünür. Dilbeste, ihtiyaten Nilgün'ün dairesinde bulunacak, icap ederse gizli yoldan bize haber

1 muvafakat etmek: razı olmak

ulaştıracak. O, sırrımızı bilen tek kişidir. İşi adeta tabii addediyor.

"Bunun nihayet böyle olacağı belliydi; olması da lazımdı" diyen bir hali var. Hatta geç kaldığımız kanaatinde... söylemiyor ama gözlerinde okunuyor. Beş gündür, yüklü kalçalarını gençleştiren acayip bir oynaklıkla etrafımızda dönüp dolaşmaktadır.

Aynanın yağmurlu gün ışığında da yerinden kaydığını, Nilgün'e yol verdiğini gördüm.

"Sadece konuşacağız," dedi. "Bundan böyle nasıl hareket edeceğimizi karar altına alacağız."

Fakat öyle yapamadı; gündüzü gecemize benzettik. Bir ara sordum:

"Mapa'ya geldin geleli neden 'Duo' sürünmüyorsun?"

"Odada, yastıklarda izi kalır. Hediye ile Hatice farkına varmasınlar diye... Ben sana vapurda söylememiş miydim? Parfüm gizli işlere uymaz!"

Nihayet son gecemiz gelip çattı. Akşam yemeğinden sonra küçük salona geçince Dilbeste'ye birdenbire dedi ki:

"Artık İstanbul'a gönül rahatlığı ile gidebilirsiniz. Siz dönünceye kadar yalnız kalmış olmayacağım; (yüzünü bana çevirdi) Dilbeste ile Tayfur şubat ortasında memleketlerine kavuşacaklar. Biliyorsun, tabii: Atatürk, Yüzellilikleri affetti. Büyük adam doğrusu! Hastalığına öyle üzülüyorum ki! Bir gün bizleri de... yani hanedana mensup kadınları da muhakkak vatanına çağıracaktır. Jest yapmasını bilir o! Hoş, benim bir izin beklemeye ihtiyacım yok. Hanedandan değilim; istediğim dakikada memleketime girerim."

"Yalan faslı başlıyor mu?" manasına dudaklarımda bir tebessüm belirdi. Farkına varmaz mı?

"Dur; seni şimdi inandırırım. Kuzum teyze, yukarda, yeşil kasadaki nüfus kâğıdımı, pasaportumu, Ahmet'le evlenme izinnamesini getiriverir misin? Hepsi de kırmızı maroken cüzdanda duruyor."

Dilbeste güçlükle kalktı; gidiyor. Ufak bir duraklamadan sonra arkasından seslendim:

"Boşuna zahmet etme Dilbeste Hanım; ister hanedandan olsun, ister pespayegândan... Nilgün senin de benim de bugüne bugün sultanımızdır. Sen de ben de sadık kullarıyız.

Ayakta idim; yanına yaklaştım, eğildim; koltuğunda birbiri üzerine attığı asil ayaklarından üsttekini avuçlarımın arasına aldım. Tüy kadar hafif, yere bırakınca uçmasından korkulur, kafes örgülü iskarpinini çıkardım, çorapsız tenine dudaklarımı, bunu da kâfi bulmadığım için yüzümü, gözümü sürüyorum.

Memnuniyetle bırakıyor. Görülmesine ikimiz de aldırış etmiyoruz. Temmuz geceleri Çamlıca'nın yarı çorak, yarı kavruk bayırlarında kekikler böyle kokar.

Dilbeste telaşa düştü; ama muhakkak zevkinden de baygınlıklar geçiriyordur.

"Yetişir! Elverir çocuklar! Elverir diyorum size! Ne yapacaksınız odanızda yapın. Haydi, odanıza gidin!"

Sözünü dinledik. Yürürken sendeliyoruz; görülmüş olmak ihtimalinin keyfiyle sarhoşa dönmüşüz. Kaç gündür el âleme bağırmak ihtiyacındayız:

"Biz, dayı ve yeğen değiliz. Âşık ve mâşukuz!"

Sanıyoruz ki alkışlanacağız. Hizmetçiler ve uşaklar koşacaklar, bahçenin çiçeklerini demet demet koparark ayaklarımızın altına serecekler; hep bir ağızdan kasideler okuyacaklar; sarayda düğün bayram edilecek.

Mapa Sarayı tarihî gününü yaşayacak.

Nilgün'den öğreniyorum ki Tayfur'la Dilbeste'nin İstanbul seyahatleri doğrudur; evrak tamamlanmış, bir ay sonra hareket ediyorlar. Ancak teşrinler[1] içinde, belki de daha geç Mapa'ya dönecekler.

Bu, şu demektir ki yedi sekiz ay kadar Nil'i bırakmayacağım. Fakat bir felakete, hiç değilse çirkin bir hadiseye meydan vermemek için çok tedbirli davranmamız lazım. Mümkün olabilecek mi? Nilgün kendisine güveniyor:

"Neden mümkün olamasın sevgilim," diyor, "işin idaresini sen bana bırak."

"Ahmet'i düşünüyorum."

"Ahmet'in gözü sevincinden dünyaları görmeyecek ki..."

"Sebebi?"

Sükût ediyor; meseleyi seziyorum: Mapa hükümdarı bu dönüşünde artık kocasına sokulmamakta inat eden bir kraliçe ile karşılaşmayacak. Nilgün nezirini[2] yerine getirmiştir; kendisini önce, sevdiğine takdim etmiştir.

"Anladığım gibi, değil mi?"

Tekrar sükût; ikrar[3] manasına bir sükût. Kollarım gevşiyor, arkamı dönüyorum; kımıldamıyorum. Neden sonra mırıldandım:

---

1 teşrin: eski takvime göre ekim ve kasım ayları
2 nezir: adak
3 ikrar: kabullenme

"Beynime bir kurşun sıksam daha iyi..."

"Bavulunda ihtiyat[1] yoksa bendekileri vereyim."

"Nil! Bu alay ettiğin şey ilk gecemizin sabahında az daha olacaktı. O gün sevinçtendi; bir gün kahrımdan olabilir."

"Fazla kahırlandığını görsem bir çaresini düşünürüm. Fakat alışacağını sanıyorum. Kalküta'dan beri, hatta iki senedir hayalinde pekâlâ alışmıştın. Bana basmakalıp sevdalı rolü oynama!"

İçimden hak verdim ve yüzümü ona tekrar dönmek için şakaklarımdaki kırçıl saçlarım üzerinde ellerini gezdirmesini fırsat bildim. Saray pavyonlarından birine taşınacakmışım; yerli mimarisindeki bambu köşke. Haniya, parkın Avrupa tarzında dikilip budanmış sahası dışında, hür yetişmiş, birbirlerine sarılmış, tam Endonezya tipi orman içindeki volkana nazır bina yok mu, oraya!

"Sergüzeşt filmlerinde kadın ruhunu sarsan jönprömiyeleri andıracaksın bu evde... bir Gary Cooper olacaksın. Oraya gelirken kendimi meşhur yıldızlardan hangisine benzetmemi istersin? Arzu edersem çehremi değiştirebilirim ben!"

"Olduğun gibi gel. Hiçbiri senin kabına erişemez! Bilirim, marifetlisin. Mapa'ya indiğimiz gün çehren bir Endonezya dilberinden güç ayırt ediliyordu. Gözlerini nasıl da çekikleştirmiş, elmacık kemiklerini kabartmıştın!"

"Sevgilim, zaten yüzüm hafifçe mongoloiddir. Makyaj hüneriyle Avrupalaştırıyorum."

Masabaşı lambasının ışığı yalnız baş kısımını aydınlatıp çıplak göğsü hizasında gölgeleniyor. Bu ışık altında

1 ihtiyat: yedek

Nilgün'ün çehresini uzun uzun seyretmekteyim. Dikkatle seyredilmekten korkusu yok: Zira ne kadar arasam kusur bulamayacağımdan tamamıyla emin. Olur a, bir sivilce, bir kaç sert kıl, deri veya ten bozukluğu... hiçbirine rastlayamıyorum. Durmuş, uslu uslu, doktora muayene ediliyormuşçasına sabırla bekliyor. Sonunda bakıyor, soruyor:

"Netice? Bir adaya kapanmana değer mi? Altı yedi ay tahammül edebilecek misin?"

Nil'in yüzü, yastığa uzanmış halde iken yukardan bakılınca bambaşka. Ayakta durduğu zamandakine benzemiyor; büsbütün manalı ve bu mana çok daha tesirli. Tebessümü bile değişmiş. Seylan'da farkına varamamışım. Yahut...

... Yahut şu son altı gecede sırrına ulaştığı yeni âlemin hazzı ile böyle olmuş. Bakışlarında vukufun olgunluğu ve yüz hatlarında teskin edici bir yorgunluğun süzgünlüğü var. Nil, bana maneviyatını altüst eden cismanî bir huzursuzluktan kurtulmuş, rahata kavuşmuş gibi görünüyor.

Bütün gece gözümüzü kırpmadık; fazla konuşmadık da... ancak, yağmurlu tropik sabahının şevksiz ışığı odamıza ıslak ıslak sıvaşırken –karyola başı lambası yanar halde bırakılmış– uyuyakaldığımızı kapıya vurularak uyandırıldığım zaman anladım. Dışarıdan Dilbeste'nin sesi duyuluyordu:

"Dayı bey, artık kalkınız... öğleler oldu. Melik Hazretlerini getiren zırhlı nerdeyse gelecek!"

Bu, dolayısıyla Nilgün'e: "Çabuk, yukarı, dairene çık. Geciktin, şüphelenmesinler!" manasına haber ulaştırmaktı. Yataktan fırladım:

"Yarım saate kadar hazırım!" diye seslendikten sonra, uyumakta olan Nil'e baktım. Onu bu haliyle tasvir edeceğimi

veya edebileceğimi beklemeyiniz. Kendimi yatağın önünde Endülüs hazinesine girerek etrafı gözden geçirirken talakate gelen Tarık bin Ziyad'a benzetiyorum. Muazzam bir fetih yapmış, tarihe bir devir açmış, umduklarından çok fazlasına el atmış bir Tarık gibi Abdülhak Hamid lisanıyla konuşacağım, Rabbime hamdüsenâ edeceğim sanki!

Hazinemi –mahfazasız, tamamıyla meydanda olduğu için– evvela kimonosuna sardım; sonra bağrıma bastım; daha sonra kucakladım. Gizli merdivenden –kolları boynumda, uykulu uykulu, gözleri yarı açık– yukarıya taşıyordum. Vücudumda, yük arabasını bir omuz sırtlayışıyla yerden kaldıran Jan Valjan kudreti buluyorum. Nilgün'ü bu dar merdiven basamaklarından, bir saniye dinlenmeden yedinci kat göğe çıkarabilirim sanıyorum.

İşte, dairesindeyim. Karı kocanın, birbirine geçit veren ayrı ayrı odalarda yattıklarını anladım. Başka türlü olabilir miydi? Nil adeta uykusuna devam ediyor. Kimonosunu sıyırarak, fotoğraf objektifi süratiyle bir an içinde kafamda zapt edecekmişim gibi göz attıktan sonra çıplak vücudunu karyolasına koydum; keten örtüyü göğsüne kadar çektim. Öperek bile rahatsız etmeye razı değilim.

Esrarlı bir şato muaşakasını düşündüren gizli merdiven ve bir şark mitolojisine benzeyen tılsımlı ayna masalı böyle bitti.

Hollanda kruvazörü erkânı şerefine ziyafetler verildi; avlar ve eğlenceler tertip edildi. Bunların hepsinde bulundum ve dikkat ettim ki Melik Ahmet, yabancılara karşı, zevcesinin bir Türk oluşundan ve yanında iyi giyinir, lisan bilir, cemiyet usullerine vukuflu, aynı zamanda yaşını almasına rağmen

güzel kalmış bir dayısı bulunmasından memnun. Bana her yerde, hakiki bir prens imişim gibi şeref mevkileri ayrılıyor; sözlerim dikkatle dinleniyor. Kendimi ağır satıyorum. Nilgün ile karşılıklı muamelemiz samimi, lakin etikete uygun.

"Orman Köşkü"ne hemen o gün taşınmıştım. Hollandalılar gittikten sonra işi kalmayan Tayfur günde iki defa ziyaretime geliyor; memleketten konuşuyoruz; fakat eskisi kadar birbirimizden haz etmiyoruz. Şüphe yok, Dilbeste ona tılsımlı ayna meselesi hakkında en ufak bir telmihte bulunmamış; kendisi de bana Nil bahsini açmıyor... ama hissediyorum, aklında hep bu...

İçimizde en neşeli, hayatından en memnun adam Melik Ahmet! Belli ki zevcesiyle münasebetlerinde bir fark hasıl olmuş; bunu konuşmamız sırası hissettirmekten kendini alakoyamadı:

"Adamıza ve bana uğur getirdiniz" dedi. Araya laf karıştırdım. Ekseriya beraberiz; Mapa'nın her tarafını dolaşıyoruz; kauçuk, tütün, baharat istihsal[1] bölgelerini gözden geçiriyoruz. Yağmur devam etmektedir; lakin iş hayatını aksatmamaktadır. Tütün fabrikalarında çalışan kızların sağanak altında, bir peştemal ve bir yelekten ibaret elbiseleriyle türküler söyleyerek, gülüşerek akşamüstü bambu evlerine dönüşlerini seyretmek hoşuma gidiyor. Kauçuk ormanlarında lastik toplayan dinç erkeklerin, vücutlarında bir değirmi kumaş parçasından başka bir şey yok. Yağmur, çıplak göğüsleri ve sırtları üzerinden tunçtan heykellermiş gibi yuvarlanıp yere dökülüyor. Aldırmıyorlar; aksine keyifleniyorlar.

---

1 istihsal: üretim

Abdülgafur'la politika konuşuyoruz. Onun fikrince –benim fikrim de budur– dünya yeni bir umumi harbe sürükleniyor; bulunduğumuz yerler harp sahası olacak. Şayet Amerika seyirci kalırsa İngiltere ve Hollanda'ya Japon kuvvetleri karşısında palamarları çözüp uzaklaşmak mukadder!

"Acaba?" diyorum. Fakat zeki Endonezyalı "acabası yok" manasına başını sallıyor.

Peki, bu hayat içinde Nilgün ne oluyor? Öğle yemeklerimi köşkümde yediğim için onunla ancak akşamları karşılaşıyorum. Tılsımlı ayna sanki hiçbir zaman mevcut olmamış; "altı gece"yi rüyamda yaşamışım. Esas vazifesini yapmış bitirmiş, artık hikmet-i vücudu kalmamış bir adam vaziyetinde hissediyorum, kendimi! Haniya yanıma gelecekti? Onuncu güne bastık, semtime uğramadı.

Önceleri hoşlandığım yağmur, yalnızlık, hatta Ahmet ve Abdülgafur bezdirici olmaya başladı; Mapa'yı dar buluyorum. Nerdeyse Selina ile yola devam edemediğime pişmanlık duyacağım. Hele bana verilen işi yüzüstü bırakmamın azabı gittikçe artıyor. Geceleri uyanıyorum, üzüntülü saatler geçiriyorum.

Bir akşamdı, sıcak iklimlere has müthiş bir fırtına koptu. Köşkümün etrafını kaplayan orman keskin ıslıklar arasında çatırdıyor. Yerimizden kayıp kökleri havaya dikilmiş ağaçlarla beraber ne zaman denize yuvarlanacağımı bekliyorum. Ama korkmadan beklemekteyim; zira yine yaşamaktan memnun olmadığım günlerimden birindeyim. İçim, dışım su! Kendimi göle atılmış, yumuşamış, çürümeye başlamış bir çizmeye benzetiyorum... ıslak kösele ve deri pelteliği var vücudumda ve ruhumda! Çiriş koktuğumu sanıyorum; bo-

yuna kolonya sürünüyorum; odada bir müddet hızlı hızlı yürüyor; sonra kanepeye uzanıp kımıldamadan yatıyorum.

İşte, böyle yattığım sırada idi; kapıyı perdeleyen yeşil boncuk ve kızıl kamış parçalarıyla örülmüş perde aralandı; Burberry'sinin kukuletasını başına çekmiş, sırsıklam bir Nil gülümseyerek içeri girdi. Hemen koşup yağmurluğu sırtından aldım. Sade dikilmiş bir etek ve bluzdan ibaret elbisesiyle vazifesi başına gelen bir daktilo kızdan farksız.

"Bu havada çıkmamalıydın Nil," diyorum, "güpegündüz yanıma gelmen de doğru değil!"

"Tek başıma gelir miyim, hiç... Dilbeste de beraber."

"Hani, nerede?"

"Bize aşağıda çay yapacak. Beceriksizdir, uzun sürer."

Kucağıma atılıyor. Öyle sanıyorum ki fırtına, yağmur, orman hışıltısı, ışıklar, bütün tabiat, bir anda en durgun gecelerin sükûnetine yaslandı, uykuya daldı, nabız bile atmayan bir uyku! Nil'in soluk alışlarından başka bir şey duymuyorum. Nihayet Dilbeste'nin alt kattan "Geliyorum ha! Kendinize çeki düzen veriniz" demesine yukarıya seslendiğini işittik:

"Çaylar hazır! Getiriyorum!"

Bizi, İstanbul'dan gelmiş eski tarihli gazetelere göz gezdirir halde buldu. Hatta unutmadım; neyi unuttum ki? O gazetelerden birinde aftan sonra memleketine dönmüş, menfasında[1] tanıdığım bir muharririn romanı tefrika ediliyordu. Bazı satırlarını Nilgün'e okudum; romanda tasvir edilen maşukanın hüsn-ü anını[2] ikimiz de beğendik.

---

1 menfa: sürgün
2 hüsn-ü an: güzellik

"Benden daha güzel bu kız!" diyen, bir hikâye kahramanını kıskanan sevgilime cevap verdim: "Daha güzel olabilir. Lakin sen hakikatsin... o hayali bir tip!"

Düşünüyor; inanmıyor. Az sonra diyor ki:

"Beni de yazsa uydurma sanırdın. Belki de romancıyı bir fantezist sayardın. Bak şu hayatımıza: Sahiciye benziyor mu? Ne işimiz var, okyanusun ortasındaki Mapa'da? Kasırga'ya tutulmuş şu bambu köşkte? Dilbeste ne talihli! Memleketini görecek."

"Fakat Nil... sen de mademki hanedandan değilmişsin, niçin Avrupa dönüşü Türkiye'den geçmedin?"

Şaşırtacağıma emindim; "yakaladım" diyordum. Bir lahza tereddüde düşmeden cevabını verdi:

"Beraber büyüyüp çok iyiliğini gördüğüm hakiki Nilgün Sultan duyar da mahzun olur diye ayaklarım varmadı. Çok içli bir kızdır, o! Pek severim."

"Mektuplaşıyorsun tabii... Mısır'da ziyaretine gitmiştin. Göstersene bir mektubunu!"

Yine durakladı:

"İsmini çaldıktan sonra uğramaya cesaret edemedim. Yalandı sana gittim deyişim! Hem bırak, rica ederim, artık yenişmeye heves duymuyorum, yalana da..."

Bir şeker parçasını, parmaklarının ucunda tutarak konyak kadehine daldırdı. Kendisi yiyecek sandım; benim dişlerimin arasına koydu; dedi ki:

"Ye de ağzını kapat. Ahret sualleri sorma!"

Tuhafı şu ki o fırtınalı günden kalan en güzel hatıram bu konyaklı şeker sahnesi olmuştu. Ömrümce konyak gördüm mü o sahne aklıma gelir.

Bir defasında ahbap bir hanım, tıpkı Nilgün gibi kadehe şekerini uzatınca çay masasından deli gibi fırlamış, kendimi karla örtülü sokağa paltosuz atmıştım. Londra'da idim; harp içinde...

Şubata böylece girdik ve ayın sonunda Tayfur ile Dilbeste'yi memlekete uğurladık. Kararımız şu: Onlar Eylül sonu adaya dönecekler; ben hareket edeceğim ve İstanbul'da bir müddet kaldıktan sonra tekrar Avrupa seyahatine çıkacak olan Melik Ahmet'in zevcesini İtalya'da bulacağım.

Anlıyorum ki bu projeyi yapan Nil, ufukta bir yolculuk ve bir sergüzeşt ümidi görmedikçe Mapa'ya yedi sekiz ay tahammül edemeyeceğimden korkuyor. Korkmasın... hayatımdan çok memnunum; hatta macera sancılarımın dindiğini, adaya yapışarak midyeleştiğimi bile görüyorum.

Şimdi benim de işlettiğim arazi, çalıştırdığım işçi, bir "comptoire"ım[1] var. Tütün ve pan üzerine muamele yapmaktayım. Yerlisi, ecnebisi dürüst hareketimden sitayişle[2] bahsediyor; çok seviliyorum. Veliaht Gaffar ortağım. Bu delikanlı ile aramız pek iyi; benden İngilizce öğreniyor. Yağmur ve fırtına mevsimi sona erince "Yirmi Ada"nın öbür parçalarını da beraberce gezdik.

Aşkım hararetini kaybediyor mu? Ne mümkün! Bütün bu işleri hep Nilgün'den ayrılmamak için yapıyorum; akşamları sabırsızlıkla beklemekteyim. Sarayın yemek salonunda buluşmak saati yaklaşınca: "Az sonra yüzünü göreceğim; endamını seyredeceğim; bana bakacak, tebessüm edecek;

1 comptoire (Fr.): sömürgelerde ticari işletme
2 sitayiş: övgü

sesi kulaklarımı okşayacak; eli elime değecek!" diye seviniyorum; her gün, vücudundan bir yerin hasretiyle meclisine dönüyorum. Bir gün burnunu, öbür gün ağzını, başka bir gün saçlarını, kâh ayaklarını, bazen göğsünü ve her zaman gözlerini hayalimde resmetmeye çalışarak oyalandığım mesai saatlerinde yine benliğime hâkim, Nil'dir!

Şu var ki bir müddettir Nil girdiği odalara hafif bir eter kokusunu da beraber getiriyor. Sakın bu berbat şeye müptela olmasın? Sormaya cesaret edemiyorum. Ancak köşküme uğradığı bir gün tahkik edeceğim. Çoktandır gelmiyor ki...

Mart ortasındaydı; bir akşam saraya girince sultanın azıcık rahatsızlık hissettiğinden yemeğe inmeyeceğini haber verdiler. Ahmet her vakitki temiz, kaygısız tebessümü ile beni karşıladı; hemen sordum:

"Nesi var yeğenimin? Hasta mı? Hekim ne söyledi?"

Melik gülüyor, diyor ki:

"Merak etmeyiniz; bilakis memnun olunuz. Allah'ın izniyle yakında Mapa, beklediği veliahta kavuşacak. Artık Nilgün at gezintilerini, denize atmaları, av partilerini bırakmak mecburiyetinde. Sıkı bir rejim takip etmelidir. Rica ederim, yemekten sonra dairesine çıkınız da biraz nasihatte bulununuz. Hepimizden ziyade sizi dinler."

Şaşırakaldım; kan bir anda başıma hücum etti; kulaklarım muhakkak kıpkırmızı... zira ateş gibi yanıyor, hem çınlıyor, hem uğulduyor.

"Peki ama," diyorum, "yemeğe inmeyecek kadar mı rahatsız?"

"Bulantısı var da ondan gelmiyor. Bilirsiniz tabii... Gebelikte bu bir devirdir."

Nil aşeriyor demek! Onu görmek istiyorum... evet, öğürürken, altın tasa eğilirken, güzel alnı ıstıraptan terlerken, mendiliyle ağzını örterken, o hareketlerin her safhasıyla Nilgün'ü görmek ihtiyacındayım. Künhüne[1] akıl erdiremediğim acayip bir zevk –buna sıkılmasam visal hali diyeceğim!– vücudumu kaplıyor; gözlerim kararıyor. Aşeren Nil? Ne latif manzara...

"Müsaade ederseniz hemen şimdi yanma gideyim. Ne ilaç veriyorsunuz? Eter hapları yutturmalı!"

"Bir haftadır bunları alıyor; tesir etmiyor."

"Melisa veya nane ruhunu tecrübe ettiniz mi?"

"Hepsini verdik."

Merdivene sarıldım; üst kata varınca kapıdaki nöbetçi kızlara aldırmadan içeriye girdim. İki buçuk ay evvel onu, bir sabah aynalı gizli merdivenden çıplak vücudu kimonoya sarılı, kucağımda çıkarıp yatırdığım karyolaya doğru koştum. Öbür odadan sesi geldi.

"Ben buradayım sevgilim."

Buduvardaki[2] koltuğa uzanmış, gözler çakmak çakmak, dudaklarında mağrur diyeceğim bir tebessüm, çekilip süzülmüş bir yüzle ne şirin, ne sevimliydi yine... halbuki o bana diyor ki:

"Gelmemeliydin; çirkin oldum; ayrıca iğrenmenden korkuyorum, beni hep bu halimle düşünmeni istemiyordum. Onun için de köşküne uğramıyordum."

Yanımızda emektar bir saray kalfası ve iki hizmetçi var. Ne yapacağımı tayin edemiyorum. Üçünü de hiçe sayarak

1 künh: asıl, temel
2 buduvar: süslenme odası

Nilgün'ü kucaklayacağım, öpüp koklayacağım. Hele azıcık eter ve azıcık ekşilik kokan ağzını ağzımda bulamadığıma öyle yanıyorum ki... saçlarını okşamakla kaldım.

"Çok mu yoruyor seni?"

"Eh, oldukça... ama sevinçle katlanıyorum."

"Mapa tahtına bir veliaht getireceğin için mi? Haklısın."

"Hayır... o mesele ayrı."

"Ana olmak zevki, demek..."

"Bu da var; bir başka sebep de!"

Öğürtü geldi; mendilini ağzına götürdü; emektar kalfa altın tası, kraliçesine göstermeden kanepenin arkasında tutarak hazır vaziyette. Nilgün sol eliyle bana işaret ediyor:

"Git! İn aşağıya!"

Başımı duvar tarafına çeviriyorum. Öğürme sesleri... Isırap verdiğini bilmesem haz içinde dinleyeceğim. Bundan da hoşlanılırmış meğerse!

Sükûnet bulunca başımı tekrar döndürerek –daha manalı söz bulamadığımdan– mırıldanıyorum:

"Yavrum! Bebeğim! Çocuğumsun benim! Her şeyimsin! Her halinde güzelsin sen!"

Kalfa, Sultanın alnına dizilmiş damlacıkları bir tülbentle kuruluyor.

Odanın havasında öyle latif bir lokmanruhu ve melisa rayihası var ki, kenara büzülüp uyumak, kendimden geçmek şu anda en büyük arzum... fakat Nilgün, yanında kalmama razı değil. Boyuna:

"Haydi, git... güzel güzel viskini iç, yemeğini ye... yakında geçer bu şeyler... merak etme, endamımı kaybetmeyeceğim.

Göreceksin, eskisi gibi olacağım. Belim daima ince kalacak. Senin için daima güzel kalmaya çalışacağım."

Alnından öptüm ve kalfa ile halayıklara teşekkür edercesine gülümseyerek bir dayı tavrıyla odadan çekildim. Melik Ahmet sordu:

"Nasıl?"

"Çok iyi. Sizi tebrik etmeyi unutmuşum."

"Ben de sizi tebrik edeyim."

Kadehlerimizi birbirine vurduk.

Mapa'yı ve etrafındaki irili ufaklı on dokuz adacığı bir Pierre Loti, Yeni Kaledonya'yı yazan kalemiyle ne mükemmel anlatırdı... fakat aynı hünerli tabloları ben de çizebilsem artık zamanımızın uzun uzun tasvirlere tahammülü kalmadığı için okuyucu bulamam. Şimdi hareket, vaka seviliyor.

Ancak, vaka seviliyor diye hakiki bir maceranın şu düpedüz hikâyesine uydurma hadiseler ve yapma hareketler ekleyemem. Ne yapalım ki Mapa'da yeni hayatım arızasız geçmektedir. Böylece yedi ay arkamızda kaldı; sekize bastık. Nilgün on güne kadar bize en yakın medeni şehir olan Batavia'ya gidecek. 1939 senesi Eylülüne yarın gireceğiz. Dünya vaziyeti berbat; radyo başından ayrılamıyoruz.

Nihayet Eylülün biri oldu ve İkinci Dünya Harbi patladı.

Ateş, Endonezya'yı ve Yirmi Ada'yı saracak mı? Yoksa Birinci Harpteki gibi Avrupa'da başlayacak, yine bu kıtada sönecek mi? Ahmet, Abdülgafur ve ben bir meclis kurduk; denizler ablukaya alınmadan Nilgün Sultan'ın Batavia'ya naklini kararlaştırdık. Ayın on sekizinde Mehire Yatı hareket edecek. Ahmet'in Mapa'dan şu sırada ayrılmasını

ne Hollanda idaresi, ne de ahali hoş karşılamayacağından Nil'i Abdülgafur'a ben götüreceğiz. Yat engine açılmıştı, radyosundan şu fena haberi öğrendik: Moskova'da devam eden Türk-Sovyet müzakereleri kesilmiş ve murahhasımız[1] oradan ayrılmış. General Wavell ile Weygand ise Ankara'ya gelmişler.

Türkiye, harpten kurtulamayacağa benziyor. Tayfur ile Dilbeste dönemeyecekler artık... biz de Avrupa'ya gidemeyiz.

Üç şehirden teşekkül ettiğini evvelce söylediğim Batavia'nın Micer Cornelius'ta hazırlanmış bir bungalovuna yerleştik. Ağrılar başlayınca Nilgün kliniğe götürülecek. Başında şimdi bir doktor, iki hastabakıcı var. Bunlardan biri benim Atiye'mdir... hani, boynundaki zincire takılı Kur'anını göğsünde taşıyan Cava güzeli!

Ona yolda rastlayıvermiştim. Heyecandan düşüp bayılacaktı. Bir daha karşı karşıya geleceğimizi hiç ummuyormuş da... kendisine dedim ki:

"Sevgili Atiye! Benim bir yeğenim vardı; Mapa Kraliçesidir. Doğurması için buraya getirdik. Bize yardım eder misin?"

Derhal hastanesini bıraktı; bungalova yerleşti. Nil'e söyledim:

"İşte Atiye!"

Yanaklarını okşadı. İkisi de aynı adama bağlılıklarından dolayı birbirlerine sempati duydular; gayet iyi uzlaşıyorlar. Nilgün teşrinisaninin[2] on ikinci günü –perşembeye rastlamıştı– bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Adını önceden ka-

1 murahhas: delege
2 teşrinisani: kasım ayı

rarlaştığı gibi Ömer Gıyas koyduk. Ömer? Bu, benim küçük ismimdi. Öteki de Portekizlileri Yirmi Ada'dan kovan ve İslamiyeti yayan Mehiri hanedanının en namlı Emiri Sultan Gıyaseddin'e izafetle konmuştu.

Bereket deniz yolu henüz kapanmamış. Doğum arızasız geçtiğinden ve ana ile oğlunun sıhhatleri pek yerinde olduğundan Mehire Yatı iki hafta sonra, bir Hollanda torpidosu refakatinde Mapa'ya dönüyor.

Ben Cava'da kalıyorum.

Neden? Sonuncu ve affedilmez münasebetsizliğimden! Serseriliğimden! Gizlendiği ve pusuda beklediği tahteşşuurumdan[1] ikide bir fırlayarak yakama yapıştığı, yularını başıma taktığı zaman kendisine mukavemet edemediğim macera iblisine ruhumu kayıtsız şartsız sattığımdan dolayı!

"Sevgilim! Çok düşünme. Harp, adamıza uğramadan tavsayacak. Amerika buraların Japonya eline geçmesine razı olamaz; İngiltere Singapur'u ebediyen hükmü altında tutacak şekilde, milyarlar harcayarak tahkim etti.[2] Dünyanın şu halinde keyfimize bakamayız ama birbirimizden de hiç ayrılamayız. Yoksa fena tasavvurların mı var?"

Planımı ondan saklıyorum; teminat veriyorum; Mapa'ya birlikte döneceğiz. Yalan! Yerimde duramıyorum; harp beni çıldırttı; bir şeyler yapmak, ateş sahalarına yakın bulunmak, hercü merce karışmak, korkunç hadiselerde rol oynamak istemekteyim. Bu arzu, kudurmuşluğu andıran bir şehvet hissi kadar gece gündüz benliğimi yakıyor.

---

1 tahteşşuur: bilinçaltı

2 tahkim etmek: (düşman saldırısına karşı) sağlamlaştırmak

Nilgün'e eskisi kadar âşığım; lakin yüz bin macera içinde kaynaşan dünyanın vaziyeti beni kendisine doğru öyle çekiyor ki dayanamayacağımı ve bunun aşktan da kuvvetli olduğunu anlıyorum.

"Yine Nilgün'e dönerim... ruhumun amansız susamışlığını biraz giderdikten, boyumun ölçüsünü aldıktan sonra! Tekrar kavuşmak ne iyi olacak..." diye vicdanımı ve mantığımı aldatmaya çalışıyorum. Gözüme uyku girmiyor. Mühim işler görmek, fedakârlıklar yapmak, ışıkları sönmüş şehirler ve hava bombardımanı cehennemleri dururken Mapa cennetindeki köşkümde Nil'in gelişini yahut sarayda merdivenden inişini gözleyerek nasıl durabilirim? Saniyeler, saatler kadar uzun sürer; heyecansızlıktan bunalırım. Bu, bana bir boks meraklısının maç yapılan yerden gelen hayhuyu, haykırıp bağrışmaları, hakem kararları üzerine kopan feryat ve alkışları işittiği halde içeriye girmek hakkından mahrum edilmesi kadar ağır gelir. Kapıları kırmadan durabilir miyim?

Eğer Mapa'ya gidersem eminim ki bir gün, en tehlikeli yollardan en kötü vasıtalarla kaçacağım. Hem de Nilgün'ümle bozuşarak, muaşaka tarihimize çirkin, belki de iğrenç sayfalar katarak... hayır, iyisi şimdiden ayrılmak. Çocuğunun muhabbeti, adasına bir veliahtla dönüşü kendisini epeyce zaman oyalayacaktır.

Aksi gibi –bir şeyler hissediyor mu acaba?– bana karşı düşkünlüğü arttı; klinikten çıktığı vakit güzelliği de son haddini bulmuştu diyebilirim. Bazen sertleştiğini söyleyip durduğum yüz hatları olasıya tatlı... bakışları şefkat dolu... hayatı hırçınlanmadan seyrediyor. Hele gözlerinin beni bir kavrayışı var ki en zalim insan ona tasarladığım fenalığı yapamaz.

Gazetelerin birini bırakıp ötekine sarılıyorum; radyo başından ayrılmaklığım mümkün mü? Abdülgafur'la mütemadi münakaşa halindeyim; şehre inince yerli ecnebi bütün ahbaplarımla, yeni tanıdıklarla hep politika konuşuyorum. Ne oldu bana? Nil'i unuttuğum saatler gittikçe çoğalıyor. Kendime gelince hatırlıyorum, otomobile atlayıp bungalova yetişiyorum. Öfkelenmiyor.

Bir gün bu heba ettiğim zamanımı düşünerek nasıl çırpınacağımı, dövüneceğimi tahmin edebilir miyim?... Tılsımlı ayna ve gizli merdiven, başka birinden dinlediğim masal gibi müphemleşti bile! Dahası var: Nilgün'ün bir an evvel gitmesini bekliyorum. Ah, kendimi Singapur'da bulsam, dünya keşmekeşine bir karışsam!

Anlayamayacağınız, zaten anlatamayacağım, bir defasında şahit olduğunuz o menfur[1] ruh haleti içindeyim; basit tedaviye değil, akıl hastanesinde tecrit edilmeye muhtaç bir hastayım. Ne aşkıma, ne yaşıma uymayan bu marazi coşkunluk, maceraperestlik denilen müthiş psikozun had devrinde bulunduğuma alamet. Şayet yoluma bir engel çıksa, istediğimi yapamasam büsbütün çıldırırım; kudururum belki de!

Abülgafur'un her şeyi gören zekâsı karşısında gizli kapaklı davranmak abes. Ona açıldım:

"Dinleyiniz beni: Mapa'ya dönmeyeceğim."

"Anlamıştım" demedi ama mahviyetinden ve terbiyesinden...

"Evet dönemeyeceğim. Bir gün, belki yine gelirim. Sultana sezdirmeden sıvışmanın en zararsız şekli sizce nedir, ne olmalıdır?"

---

1 menfur: nefret uyandıran

"Kendisini adaya iade ettikten sonra ikisine de haber vererek gitmek en doğru ve size en yakışan bir hareket olur, fikrindeyim. Zaten böyle yapacağınız muhakkak."

Hak verdim.

... Fakat yine bildiğimi yaptım. Yat açılınca Nilgün kamaramda beni değil, mektubumu bulacak ve şuurunu kaybetmiş nankör serseri, bir deniz üstü kahvesinden geminin gidişine bakacak, heyecan duymakla beraber bunun o kadar hafif geçmesini adeta tabiiye alacak!

Gönlümde Nil için ses veren tel –tıpkı bir tarihte şu menhus[1] Cava'da olduğu gibi– yeniden gevşemiş, tekrar nağmesiz!

Sevgilimi Mehire'deki dairesine yerleştirdikten sonra tam demir aldığımız sırada yattan kaçacağım. Böyle bir cinayeti ancak tımarhanelik bir deli işler. Onu, yat buduvarındaki koltuğuna uzanmış bırakıp yanından ayrılırken demişti ki:

"Memnun görünmüyorsun, adeta mahzun duruyorsun. Nen var?"

"Benim mi," demiştim, "hiçbir şeyim yok. Bilakis Cava' dan ayrılacağıma seviniyorum. Sevmiyordum burasını..."

"Analık yakışmadı mı bana?"

"Meryem güzelliği verdi yüzüne! Karşında ibadet edeceğim geliyor."

"Onun kadar durgunlaştığımı biliyorum; fakat böyle kalmayacağım. Hele tekrar ata bineyim. 'Suiçi Bahçesi'ne dalayım, geyik avına çıkayım... bir değişeceğim ki!"

Kalbim çarpmıyor, sadece muntazam, helecansız atıyor. Son sözü şu oldu: "Öyle yemeğinde buluşuruz. Bugün senin-

1 menhus: uğursuz

le bir kadeh porto içeceğim. O kadarcığı zarar vermez, değil mi sevgilim?"

Cevap vermedim. Dalgın gözlerle yüzüne bakıyorum. Gözlerinin gökyakutu içinde kendimi gördüm. Niçin ayaklarına kapanmıyorum, af dilemiyorum, tasavvurumu[1] itiraf edip:

"Bir delilik yapıyordum; vazgeçtim. Kendimi senden koparamayacağım!" diyemiyorum?

Lanet bana! Benliğimin yakasına yapışmış olan macera iblisini ayaklarının altına alarak bir türlü tepeleyemeyen, ezemeyen kaypak ruhuma lanet!

Dışarıdayım. Vicdanım ve irademe bir an kıpırdadı. Ringe serildikten sonra hakemin sayılarını hayal meyal işiten, lakin vücudunda bir türlü mecal bulamayan bir boksörün acıklı kıpırdaması nevinden faydasız bir gayret! Döneyim, tekrar odasına gireyim; galebe şuurumda kalsın diyorum. Hayır! Şeytan, muzaffer oldu:

Abdülgafur'a sezdirmeden kanalın rıhtımına atladım; kaçıyorum. Bir taksi şimdi beni üç şehirden öteye götürüyor. Belki daha uzağa, dağlara, adanın bir bucağına gideceğim. Hudut nöbetçileri arabamı durdurdular. Harp hali... lesepase[2] soruyorlar. Pasaportun hükmü yok. Eski seyahat hürriyeti, yine tadı damağımızda kalan tatlı bir hatıra olmuş. Halbuki Birinci Dünya Harbi'nden sonra nasıl güçlükle, gecikerek, zorbela elde edilmişti. Ne kadar kısa sürdü!

Ne yapacağım? Atiye'yi mi bulsam; yoksa vasıta temin edip hemen Singapur'a mı gitsem? Orada, beni Nil'in ka-

---

1 tasavvur: zihinde canlandırma, tasarım

2 lesepase: sınırdan geçiş belgesi

çırdığı gece tanıştığım bar kızı Rita'yı özlemiş gibiyim. Asıl özlediğim muhakkak Nilgün'dür. Anlamamazlıktan geliyorum. İstediğim Nil... fakat bana öyle bir Nil lazım ki kendisini tehlikeli bölgelerde diyar diyar dolaştırabileyim; beraberce esrarlı işlere girişelim; harp sahalarına sokulalım; kâh sefalet çekelim, kâh mükellef yaşayalım; ölüm korkularına düşelim.

Mapa'yı ve durgunlaşan Nilgün'ün biteviyelik içinde sürdüğü hayatı aklıma getirdikçe bir çileden kurtulduğumu sanıyorum.

"Artık hür oldum! Geniş ufuklara kavuştum!" diye havayı şevkle koklayacağım nerdeyse! O günkü duyuş ve düşünüş sistemim öyle teşevvüş[1] geçiriyor ki belki onu bazı ruh hastalarında olduğu gibi yüz hatlarımdan bile sezmek kabildir. Suratım değişmiş, şaşkın ve ürkek şekle girmiş, muhakkak... gayri tabiiliğini, görürcesine hissediyorum.

İşte bu hal içinde İngiliz Başkonsolosluğu binasına girdim. Herkese pek güçlükle verilen müsaadeyi –beni iyi tanıdıklarından dolayı– zahmetsizce kopardım. Singapur'a gidebilirim, artık... cehennemin dibine de!

Tekrar denizlerdeyim.

Bu denizlerin rahatı kaçmıştır. Nerede Conte Verdi, o, Nilgün'e ilk rastladığım beyaz boyalı vapur? Haniya, yine Nilgün'le monuba sarhoşluğu geçirdiğimiz City of Haddington?

Beni bu defa Singapur'a çürüklüğe çıkması lazım gelen bir Malezyalı kargo götürüyordu. Geceleri ışık yakmadan,

1 teşevvüş: karışıklık

gündüzleri görünmemek için elimizden gelse suyun dibine dalmak isteyerek korka korka gidiyorduk.

Aramızda tek kadın yoktu. Zaten sekiz yolcuyuz, sekizimiz de birer nevi maceracı! Kendimizi kumara verdik. Ben kazanıyorum; lakin böğrüme bir bıçak yiyerek denize fırlatılmamı her an bekliyorum. Yeni tedarik ettiğim kocaman bir İsveç otomatiği, kayışla belime tutturulmuş, kılıfının tokası bile açık, yanımdan sarkıyor.

Değişikliğin hazzı içindeyim.

Kararlaştırılmış bir planım mı var? Hayır. Vukuat aramaya giden, vaka çıkmıyor diye üzülen, ufukları ve etrafını sabırsızlanarak gözetleyen bir adamım. İçim içime sığmıyor. Öyle aksi, sert, hatta korkuncum ki şilepteki yetmiş iki milletin artığı acayip mahluklar benden çekiniyorlar. Hiç kimse birbirinin kim olduğunu bilmiyor, merak da etmiyor; sorana rastlamadık. Hepimiz İngilizcede iyi kötü anlaşıyoruz. Zannediyorum ki yarıdan fazlasının evrakı yolunda değildir. Bunları Singapur'a muhakkak gizlice, polisten kaçırarak çıkaracağız.

Harp zamanında kaçaklardan ziyade vesikaları tam olanlar daha şüpheli insanlardır. Nitekim limana varınca usulü dairesinde, ancak üç yolcu merdivenlerden indi; beşi sırra kadem basmıştı. Üçler soğuk tavırla birbirlerini selamlayıp uzaklaştılar ama gizli servis herhalde izlerindedir.

Onun içindir ki ilk işim C.İ.D. nin S.B. şubesine uğrayıp ahbabım bir memuru görmek oldu. Zaten bu daireye Japonya'ya gidemediğimi Mapa'dan yazmış ve harcırahı da iade etmiştim.

Bakınız şimdi Mapa diyorum; demin Nilgün'ün ismi geçti... neden heyecansızım? Nerede o coşkunluklarım, inlemeler ve sızlamalar, tahliller ve hatıralardan teselli aramalar? Yok. Gönlümün ve beynimin bir tarafı felce uğramış, tutmuyor. Bu tutmayan taraf benim en asil ve en güzel tarafımdı; bir zamanlar işler halde olduğunu bile şimdi fark etmiyorum; ihtiyacını duymuyorum. Daha memnunum, daha rahat!

Yarın tekrar işlemeye başlayacağını, o zaman ne yapacağımı bazı bazı düşünmüyor değilim; lakin üzerinde durmuyorum. Belamı bulmak için her yana başvuruyor, macera arıyorum.

Şu, ilimsiz aklın anlayamayacağı buhrana acaba ruh hekimleri yüzlerce hastalıktan birinin ismini verebilirler mi? Mümkün. Yalnız benim başıma gelmemiştir a... bununla beraber nadir nevinden olduğunu sanıyorum ve diyorum ki: "Nilgün'ün muhitinden, visalinden ve Mapa cennetinden kovulmadığı halde kaçan, o zevki ve o rahatı tepen adam misline çok rastlanmış hastalardan biri olamaz."

Mehire'den kaçtığımı anlayınca, hele bir deli saçmasından ibaret kısacık mektubumu okuyunca Nilgün ne yapmıştır? Şu saatte ne haldedir? İşte şaştığım nokta bunları da düşünmeyişim! Evet, kafamın Nilgün'le alakalı tarafı mefluç.[1] Hastalığın esas "araz"ı da bu!

Singapur'u sevimli bulmuyorum. Zira milyarlar sarf edilmiş istihkâmları arkasında harbin sonuna kadar sapasağlam kalabilir; Japon donanması buraya yaklaşamaz; derhal darmadağınık olur... Cava, Mapa, hatta Singapur birer

1 mefluç: felçli

adadır. Kıtaya ayak bastığım gün her yere gitme imkânını bulacağım. Hindistan'a geçebilsem? Avrupa'ya da ulaşırım. İngiltere–Fransa ittifakına giren memleketime tam faydalı olacağım saat geldi. Daima Anglosakson âlemine hayranlık ve itimat duyduğum için Türkiye'nin yeni politikasını tasvip ediyorum; ayrıca buna hizmetim dokunacak vaziyette bulunuyorum... bilhassa Hindistan'a kapağı atarsam!

Nihayet başka bir kargo Singapur etrafını ve Malaka Yarımadası'nın batı kıyısını serpilmişçesine yer yer, küme küme, dağınık veya toplu halde kaplayan ufacık adacıklar arasına sokula gizlene Kalküta'ya arızasız ulaştı; rıhtıma çıktım. Hatırasızım. Geçen senenin son kânun ayında yani on ay evvel burada Nilgün vardı. Baş başa otomobil gezintileri yapmıştık; Şandernagor Oteli'ne gitmiştik. Ne güzel şeyler olmuştu, ne hoş günlerdi onlar! Duymuyorum. O, başka bir adamdı, bana pek az benzeyen biri... Ballyganj'daki konağın önünden herhangi bir yolcu kayıtsızlığı ile geçtiğimi söylersem inanınız. İnanmak güç olsa da inanmalısınız.

Yalnız bir defa hafif bir teessüre kapıldım: Cava'dan kaçıp gelen tüccar kâtibi bir Mapalı –beni tanıyordu– Mehire yatını son defa tekrar Batavia'da gördüğünü söylediği zaman... bunu da kolay geçiştirdim.

Elbette dikkat ediyorsunuzdur: Nilgün'e karşı heyecansızlığım şu satırların donuk, dalgın, gittikçe kurulaşan üslubundan da belli. Bu üslup ruhumun yazıma akseden haletini gösteriyor. Anlaşılıyor ki Nil tarafım mefluç kaldıkça ben seyahat notu tutmaktan bile âciz, hünersiz, alelade bir adamım.

O sebeptendir ki Nilgün'ün sayfaları arasında yer almadığı hayatımı uzun uzun hikâye etmeyeceğim. Tatsızlığına

dayanamayacağınızı iyice biliyorum. Hatta bu hayat hayli maceralı geçmiş olsa dahi!

1941...

1942'yi de yarıladık; sonuna yaklaşıyoruz.

Japonlar birdenbire gemi azıya aldılar. Birinci teşrinin 8'inci günü müthiş bir haber yayıldı: Siyam'a asker çıkarmışlar, başka bir koldan Bangkok'u işgal etmişler. Yelpazelemesine yayılıyorlar.

Aradan bir hafta geçti, geçmedi, İngiliz Borneo'suna ayak bastılar, bayraklarını diktiler. Öte taraftan –ayın 25'i idi– Hong-Kong düştü; sonuncu günü Manila gürledi gitti.

Harp sahası artık Singapur, Cava ve "Yirmi Ada"dır. Mapa ve Nilgün tehlikede.

Ben neredeyim?

Elim ermez gücüm yetmez bir halde Kalküta'da! Artık deniz tamamıyla kapalı... Kuş uçmuyor.

Daha fenası şu: Siyam'dan kaçıp buraya sığınanlar, Japonların yerli ve ecnebi bütün ahaliye gayet zalimce muamele ettiklerini anlatıyorlar. İngiliz aleyhtarlığı ile kaynayan Hintlinin aklı başına gelmeye başlıyor. Daha bir ay önce, yürüyemeyen lagar beygirine:

"Sana ne oldu? İngilizler gibi hep geri gidiyorsun?" diyerek pervasızca alay eden arabacıyı bile düşünce aldı.

Beni de!

Bağrımda üç senedir suyu tükenmiş, sadece belli belirsiz rutubeti kalmış olan güzel pınar, birdenbire damarlarımı doldurdu; kupkuru benliğim onun feyziyle sanki tekrar yeşeriyor, hayata kavuşuyor. Ruhumu buluyorum. Yeniden

eskisine, iyiye, hisliliğe dönüyorum. Adeta görüyorum: Beynimin içindeki renkli ve ışıklı âlemi örten gece sona ermektedir; vicdanım doğuyor; vazifemin ne olduğunu anladım: Nilgün'ü zelil olmaktan[1] kurtarmalıyım.

Bir gece Johnny'nin gazete idarehanesine uğradığım sırada bu mucize ile karşılaştım. Bangkok'tan canını dar kurtararak Rangoon'a gelebilmiş, oradan da Kalküta'ya ulaşmış bir İngiliz ajanının Siyam'daki Japon mezalimi hikâyesini dinlerken...

"Evet," diyordu, "işgali müteakip tekmil ecnebi kadınları, rahibeler ve hastabakıcılar da dahil, alıp götürdüler. Hem de sürüye sürükleye, dipçiklerle ite kaka, bazılarını kamyonlara tıkarak, bazısını süngülü ve elleri tabanca tetiğinde askerlerin muhafazası altında yürüterek... galiba hiçbirinin ırzına hürmet edilmedi. Rivayete göre iğrenç sefahat[2] meclisleri kurmuşlar, akla gelmez şeametler[3] işlemişler."

Ama şu kadın vali karısı, öteki en büyük tüccarın kızıymış... soran, sayan yok. Sarayı da boşalttılar, yerli prensesleri ortadan kaybettiler; izleri bulunamadı!...

Ben bu "prenses" sözüne kadar hemen hemen sükûnetle dinliyordum. Vaktaki ajan:

"Prensesleri de ortadan kaybettiler, izleri bulunamadı!" dedi, bir anda his, heyecan kesildim; üç sene evvelki insanlığıma dönmek için bir saniye kâfi geldi. Arkadaşım Johnny'nin eline sarıldım: "Bana bir vasıta bul! Çaresini ara!

---

1 zelil olmak: aşağılanmak, hor görülmek
2 sefahat: aşırı eğlence düşkünlüğü
3 şeamet: uğursuzluk

Ölüm pahasına da olsa Mapa'ya gideceğim. Neden anlamıyorsun? Mapa! Mapa diyorum, sana!"

"Mapa?"

"Evet, Nilgün Sultan'ın bulunduğu yer... Canım, hatırlamıyor musun, bundan üç sene evvel Kalküta'dan bir Türk Prensesi geçmişti... Endonezyalı genç bir hükümdarla evliydi?"

"Ha, aklıma geliyor. İngilizce biliyordu, güzel kadındı..."

"Tamam, işte o! O benim yeğenimdi... hayır, hiçbir şeyim değildi... her şeyimdi... sevgilimdi!"

İki İngiliz yüzüme ve birbirlerinin yüzüne hayretle bakıyor. Halimden korktular. Devam ediyorum:

"Harp çıktığı zaman yine eski illetim tuttu, macera-perestliğim... Mehire ile Singapur'dan Mapa'ya beraberce dönüyorduk, yattan kaçtım. Üç senedir Nilgün'ümden uzak, Hindistan, Afganistan, İran, Arabistan, daha nereleri? Gitmediğim yer kalmadı... Yapmadığım iş de! Halbuki bu üç yılı onun yanında geçirecektim; Japon tehlikesi görününce elbette onu bu adalarda bırakmayacaktım. Muhakkak Amerika'ya, hiç değilse Avustralya'ya götürecektim. Henüz vakit var, bütün imkânlar mahvolmadı. Johnny! Johnny! Bana yardım et!"

Sustum, gazete idarehanesinin camlı ve üstleri açık bölmelerle birbirinden ayrılmış odalarından yazı makinesi tıkırtıları, konuşmalar, ayak sesleri geliyor. Johnny, sessizliğe benzeyen bu gürültü içinde –alışılmış gürültü sükûttan farksızdır– hâlâ yüzüme bakmaktadır. Ne diyeceğini bilmiyor ki... yahut biliyor, söylemiyor. Mesela: "Şimdiye kadar aklın

neredeydi? Haydi, bir münasebetsizlik ettin, sevgilinden ayrıldın, serseriliğe başladın. Bu, üç sene mi sürer? Kısa bir müddet zarfında hevesini alır, dönemez miydin? Altı aydan beri şurada, Kalküta'da bomboş oturuyorsun, daha önce harekete geçseydin ya!" demiyor; demez; zira İngiliz kafası öyle demenin faydasızlığını anlar; pratik bir şey düşünür. Nitekim az sonra mavi gözlerini gözlerime dikerek sordu:

"Prenses, Mapa'da mı şimdi?"

Kekeledim:

"Bilmiyorum... yalnız yatını, epeyce oluyor. Batavia'da görmüşler."

"Muhabereniz ne zaman kesildi?"

"Hiç muhabere etmemiştik ki kesilsin..."

"Peki ama çoktandır o yerleri bırakıp Avrupa'ya, Amerika'ya gitmediği ne malum?"

Durakaldım, Johnny dedi ki:

"Hele yarın saat bekle, işim bitiyor; akşam yemeğini beraber yeriz, hem rahat rahat konuşuruz. Daha doğrusu seni hemen doktora, oradan da hastaneye götürmem lazım. O hale gelmişsin... haberim yoktu."

"Nilgün'ün Endonezya'dan ayrılmadığını içim söylüyor."

"İç söylemesine inanılarak ne hayat tehlikeye atılır, ne de arkadaşlar müşkül vaziyete sokulur. Evvela o ciheti tahkik etmeliyiz. Kimden öğrenebiliriz?"

"Mapalı tüccarlardan... biri de belki S.B. bir şeyler bilir."

"Öyleyse sen kapanma vakti gelmeden mağazalara uğra; ben de öbürlerini kolaçan edeyim. Kulüpte buluşuruz."

Şehri dolaşıyorum: üç ayrı semte gittim. Tuhafı şu ki, bu akşam Kalküta'ya başka gözle bakıyorum: Nil'in bir zamanlar içinde bulunduğu, beraber gezip tozduğumuz şehir gözüyle! Her tarafta hatırası var; hayali hep karşımda. Üç sene süren korkunç unutkanlığın yerine şimdi beynimin içini kemiren, kazıyan, eşip altüst eden bir tahattür[1] kudreti hâkim. Maceramızı ilk gününden itibaren günü gününe denilecek surette ve bütün teferruatıyla yeniden yaşıyorum.

Yalnız Nilgün'ü ve kendimi mi düşünüyorum. Hayır! En lüzumsuz tipler bile karşımda: Mesela Conte Verdi'deki barmen, Kolombo Oteli'nin kapıcısı, aklını oynatan Kasımpaşalı gemici, Mapa sarayındaki börekçi İbrahim usta...

Bunlar üç yıldır, nerede, nasıl saklanmışlar? Neden şuurumun üstüne çıkmamışlar? Bir mucize, yahut henüz tıp edebiyatında yer almamış eşsiz bir hadise bu uyanış! Nilgün'ü ve Nilgün'le uzaktan yakından alakalı her şeyi, insanları, manzaraları, o sıradaki tahassüslerimi şayanı hayret bir vuzuhla hatırlamaktayım, duymaktayım.

"Suçumu affettirecek fırsat, bu: Nilgün'ü Japon askerleriyle karşılaşmadan istila bölgesinden uzaklaştırmak, kurtarmak!"

Muzaffer bir Japon neferinin çehresini Nil'e göstermemek için ne mümkünse yapacağım; ne mânia varsa yıkıp aşacağım. Aşacağıma eminim. Tek, benim nazlı sultanım o dişlek ve hissiz tebessümle vahşi putundan daha korkunç yüzle karşı karşıya gelmesin!

Açık bulunan iki mağazadan topladığım derme çatma malumat Melik Ahmet'le zevcesinin daha üç ay evvel

1 tahattür: hatırlama

Mapa'da bulunduklarını gösteriyor. Rivayet cümlesinden... kati olarak değil. Üçüncüsü kapalıydı; sahibinin evine gittim; henüz gelmemişti. Bıraktığım bir pusula ile bana bu gece muhakkak telefon etmesini, meselenin gayet mühim olduğunu kendisine bildirdim; kulübün numarasını verdi.

Buluştuğumuz zaman Johnny dedi ki:

"Resmî daireler Mapa ile meşgul olacak halde değil; vaziyet gayet kötü. Japonlar "Şarkın Kilidi" Singapur'a inecekler galiba... kara yolundan zorlayacaklar. Bereket Hindistan henüz böyle bir tehlikeye uzak! Sonra şu var: Senin Prenses oralarda bulunsa bile gitmen imkânsız. Dayanamayacağını anlarsa sanırım donanmamızın bir kısmı Avustralya tarafına, öbür kısmı da Hint sularına çekilecek. Endonezya'da deniz hâkimiyetimizi kaybetmek üzereyiz. Kara orduları bakımından ise Hollanda bizden zayıf!"

"Gitmeliyim... gideceğim!"

"Neyle? Nereden? Askerî sevkiyatı bile durdurduk. Hint Denizi'ni yüzerek mi geçeceksin? Henüz Manş Kanalı'nı aşamayan insan, bunu yapacak hale gelmemiştir."

"Kalküta'da ellerimi kavuşturup duracağımı mı sanıyorsun? Çıldırırım muhakkak..."

"Zaten o, olmuş bile. Azıcık daha azıtırsan dostluğumun icap ettirdiği şeyi yaparım!"

"Nedir yapacağın şey?"

Johnny söylemiyor. Lakin anlar gibi oluyorum: Beni, bir zamanlar güzel İngiliz Müslüman kızını yatırdığım hastanenin "gözaltı" kısmına sokturacak. Müstemleke idaresi beyaz derili insanların hayatına kastetmelerinden hoşlanmaz.

Ne halde olacağım ki Johnny bunu düşünüyor. İkide bir, etrafıma acayip acayip bakıyorum; kafamı yumruklamak, duvarlara çarpmak istiyorum. Ne yediğimin farkındayım, ne içtiğimin, ne de konuştuklarımın! İçimden:

"Ben seni de atlatmayı bilirim," diyorum, "bir sabah öğreneceksin ki engine açılmışım bile! Ama ufacık bir yelkenli içinde... ama batarmışım, batırılırmışım, olsun!"

Garson gelip de telefondan aranıldığımı söylediği zaman yerimden fırlayışım, salonu koşarak geçişim, makineye saldırışım tabii haldeki insanınkine uymuyordu ki Johnny beni takip etmişti. Selamlar, kelamlar, hürmet cümleleriyle sözlerine mukaddeme yapan muhatabımı susturarak bağırdım:

"Bunları bırakalım! Sultanın şimdi nerede olduğunu biliyorsanız siz bana onu söyleyiniz. Vaktimiz pek dar."

Lakırdısını anlamıyorum. Ne fena, ne karışık İngilizce bu! Halbuki Hacı Sait hem İngiltere'de okumuştur, hem de bir İngiliz kadınıyla evlidir. Mütemadiyen tekrar ediyorum:

"Ne dediniz? İşitemedim! Anlaşılmıyor! Kelime kelime söyleyiniz lütfen..."

Johhny müdahale etti, elimden ahizeyi aldı. Güzelce konuşmaya başladılar. Ona boyuna soruyorum:

"Ne diyor? Nerede imiş? Biliyor mu?"

Konuşma bittikten sonra arkadaşım anlattı: Bir buçuk ay evvel hükümdarın elden bir mektubunu almış, karı koca Singapur'da imişler; orasını daha emin bulmuşlar; Hindistan'a geçmek için vasıta arıyorlarmış.

"Gördün mü," diye Johnny'nin elini sıktım, "gördün mü? Dememiş miydim? Nilgün oralarda! Gitmeliyim!"

"Bu gece iyice düşünelim, yarın meseleyi tekrar görüşürüz. Erkenden bana gel."

Otele döndüm; tabesabah dövündüm, ağladım. Nilgün hep karşımda: İşte, eşarbıyla "püf püf" diyerek göğsünü yelpazeliyor. İşte, verandada ay ışığına omzunu uzatarak bana "öp!" diyor. İşte, monubalı boş konyak kadehi elinde soruyor: "Güzel miydi sevgilim?" İşte, bir ayna yerinden oynuyor, sağa doğru kayıyor ve içeriye giriyor. Kulaklarımda sesi... rayihasını da duyuyorum... Kaşlarının öfkelendiği vakit bükülen uçlarını da görüyorum. Daima soruyorum:

"Neredeydiniz üç senedir? Niçin içimde gömülü kaldınız? Daha önce, vaziyet şu hale gelmeden uyanamaz mıydınız?"

Hatıralarım, bu suallerimle karşılaştıkça, büsbütün canlanıyor; daha da coşuyorlar. Tıpkı filmlerde seyrettiğimiz hatırlama sahnelerindeki gibi fırıl fırıl, delicesine, beşer onar, birbirlerine karışmış, fırtınaya tutulmuş, kasırga önüne düşmüşçesine dönüyorlar; konuşuyorlar, sürükleniyorlar. Tekrar üzerime hücum ediyorlar.

Hikâyeme yazmasını unuttuğum vak'alar, manzaralar, sevişme ve yenişmeler meğerse ne kadar çokmuş! Neleri anlatmamışım, neleri atlamışım! Şimdi en fazla Mapa'daki hayatımızın son aylarını düşünüyorum: haniya, artık kendisine denize girmeyi, ata binmeyi, ava çıkmayı yasak ettiğimiz zamanı, yalnız yürüyüşe müsaade edilen ayları!

Her gün, aheste gezintiler için buluştuğumuz zaman ilk tanıştığımız dakikada biçimine, sevimliliğine hayran olduğum karnına merakla bakıyordum: Büyüyor mu? Hayır; görünüşte o, yine ilk günündeki gibiydi. Yedinci aya kadar

değişikliğin farkına varmamıştım. Nihayet bir akşamüstü, "Suiçi Bahçesi" koyunda dolaşıyorduk, durdu.

"Ne var, Nil," dedim, "rahatsız mı oldun?"

"Azıcık... ama hoş bir rahatsızlık. Elini ver!"

Elimi tuttu, karnının üzerine koydu.

"Bekle."

Anlamıyorum ama bekliyorum. Bu karın bana sadece gergin geldi; büyümüş değildi; ayrı bir hayat taşıdığı hiç sezilmiyor. Lakin birdenbire elimin altında bir hareket hissettim; sağa sola doğru yuvarlanan ve yuvarlanırken parmaklarıma hızla dokunan bir hareket... canlı bir mahlukun yer değiştirişi... balığın sepette çırpınışı gibi bir şey! Adeta ürkmüştüm ve Nil'e ıstırap vermesi ihtimalini düşünerek üzülmüştüm de! Çocukçasına dedim ki:

"Bunu durdurmalı... durduracak bir ilaç yok mu? Acı veriyordur, muhakkak içini tırmalıyor, bereliyordur her halde... hekime sormalısın."

Yüzümü okşuyor, gülümsüyor, diyor ki:

"Bunu ilk defa mı öğreniyorsun? Aile malumatın ne kadar noksan! Kızının ana karnında çırpındığını hiç duymadın mı, sana göstermediler mi?"

Demek biz, Nilgün'le Mapa'da böylece buluşur, gezerdik... ömrümüz tatlı ve arızasız bir hava, bir sükûn, hatta huzur içinde –ayrılma, uzaklaşma, birbirini kaybetme korkusuna düşmeden– rahatça geçerdi. Yıllarca öyle geçecekti. Japon tehdidi ciddi bir mahiyet alınca ben onları tehlike bölgesinden tam vaktinde çıkarıp emniyete kavuşturacaktım. Zaten gerek Kalküta'da, gerek City of Haddington'da ahvalin fena

bir renk almaya başladığını söyleyerek ihtiyatlı davranmalarını tavsiye eden de ben değil miydim? Hem de herkesin sulh kurtarıldı dediği, sevindiği 1938 yılı sonunda?

Ne oldu da şimdi buradayım? Nilgün'ün ihanetine mi uğradım? Adadan kovuldum mu? Pek büyük bir rezalet çıktı, kaçtım mı? Hayır; Nil'i pek tatlılaştığı, güzel bir ana ve uslu bir maşuka olduğu zaman hiç sebep yokken, en namert şekilde yüzüstü bıraktım; çiğneyip geçtim. Unuttum bile!

Filvaki bu unutuş, hastalık nevinden bir şeydi. Zira Nilgün unutulamazdı; nitekim unutmadığımı, sadece hatırlama ve sevme kabiliyetimin muvakkat[1] felce uğradığını şimdi anlamış bulunuyorum. Üç yıl süren o saltanat fasılası arkasından Nilgün'ün aşkı tekrar ve eskisinden haşmetli bir hükümranlıkla dünyamı elinde tutuyor.

Harp münasebetiyle duvara iliştirilmiş haritada Kalküta'ya ve önümdeki denize baktım: Hesapsız seyahatlerimin hiçbirinde, herhangi bir deniz, Pasifik bile bana şu –Kalküta'dan Malaka Yarımadası'nın ucundaki Singapur'a uzanan Hint Okyanusu'nun dar sahası kadar bitmez tükenmez, aşılmaz, sonuna varılmaz, yıldızlar arası boşluklar imişçesine insan kudretinin başa çıkamayacağı genişlikte görünmemişti.

Hayatında ilk defa denizle karşılaşmış bir adam gibi haritanın su tabakası remzi[2] olan mavi renkli genişliği karşısında hayretteyim. "Böyle şey olamaz! Bu kadar boşluk ve su bolluğu bir münasebetsizlik, bir muvazenesizlik!" diye düşünüyorum. Sonra lüzumsuzca uzanmış Malaka Yarımadası'na

1 muvakkat: geçici
2 remz: rumuz, simge

kızıyorum. Elimden gelse o kuyruğu geriye doğru, ucuna yarı tutunmuş Singapur'u ile çevirerek Kalküta'nın içine sokacağım.

"Gidilir! Gidilmeyecek yer yoktur!"

Böyle söylüyorum, güneşin karga seslerine itaat ediyormuşçasına acele acele ışıldamaya başlamasını canıma minnet bilerek sokağa çıkmak üzere giyiniyorum.

Hayatımda hiç –ama hiç mi hiç– gözlerimi yummadan geçirdiğim tam uykusuz gece bu oldu. 1942 senesi Şubat'ının 1'inci pazar gecesi...

Sabahleyin ilk aldığım haber şu: Japonlar Hollanda Borneo'sunun merkezi Pontianakin'i işgal etmişler!

Bütün gün Kalküta'nın yabancı yatağı gemici ve deniz amelesi kahvelerini, barlarını, meyhanelerini dolaştım. Serseri, şüpheli adamlarla temasa geçtim. Harp silahı kaçakçılarını arayıp buldum. Beni Singapur'a götürecek vasıta peşindeyim. Ama ilk Japon denizaltısının yahut tayyaresinin batırıp arkasına bile bakmadan uzaklaşacağı, içindekileri ölüme bırakacağı bir yelkenli, bir şilep olsun... gitmeye hazırım.

Ara sıra Johnny'ye telefon ederek harp haberlerini soruyorum; fakat kendisinden teşebbüslerimi gizliyorum.

Gün boşuna geçti. Kulübe döndüğüm zaman kolum kanadım kırıktı; bir koltuğa çöktüm; yüzümü ellerimle örtmek, başımı avuçlarımın içine almak ihtiyacı duyuyorum; böyle yapanların ne kadar haklı olduklarını anlıyorum.

Sanırdım ki o vaziyetler yalnız sahne ve perdeye mahsus mübalağalı hareketlerdir; meğerse pek tabii, hatta lüzumlu imiş; azıcık rahatlatıyor.

Omzuma biri dokundu. Johnny olacak, bakmadan soruyorum:

"Yeni bir şey var mı?"

Tanımadığım bir ses:

"Azıcık görüşebilir miyiz efendim..." diyor. Ellerimi yüzümden çektim: Yanımda, dün telefonla konuştuğum Mapalı tüccar duruyor; fırladım. İzahat veriyor:

"Demin bir kablogram aldım. Acentamız, Melik Hazretleriyle zevcelerinin Singapur'da bulunduklarını bildiriyor. Bunu haber vermeye geldim. Arzu buyurursanız siz de bizim vasıtamızla muhabere edebilirsiniz."

Nilgün hâlâ tehlikeli bölgede... niçin uzaklaşmıyor, niçin? Onu yarın istilaya uğrayacak, uğramasa da harp sahası olacak bir şehirde tutan sebep nedir? Akıl erdiremiyorum; kendisine ne yazacağımı da tayin edemiyorum. En iyisi "Durma, hemen emin bir yere sığın" demek... üç sene süren bir sükûttan sonra ona ancak bu kuru ve geçkmiş nasihati verebileceğim. Zaten yine tüccarın sezdirdiğine göre telgrafımın eline varması da şüphelidir; hat tamamıyla resmî muhabereye hasredilmiş. Soruyorum:

"Oraya gitmenin imkânı yok mu?"

"Artık ne gitmek, ne de oradan gelmek mümkündür. Japon ordusu Malaka yolu ile İngiliz bölgesine doğru inmeye başlamış bile... galiba Singapur harp sonuna kadar muhasara altında kalacak. Düşeceğini sanmıyorum."

İki ihtimal de korkunç: Düşmezse başından bombardıman tehlikesi eksik olmayacak; düşerse Japon zulmüne uğrayacak. Nilgün için iyi günler bitti. İçimden diyorum ki:

"Nil bu felaketten kurtulamayacak. Fena bir hissim var: Onu ebediyen kaybedeceğim."

Böyle diyorum; sonra da teselli yolu buluyorum: Kaç kere kapıldığım o gibi bedbinliklerin yersiz olduğunu anlamamış mıydım? Mapa Melikesini bombardımanlardan koruyucu tedbirler elbette alınır. Japonlar ise aslen Türk Prensesi olan bu kadına muhakkak hürmet ederler. İşi lüzumsuzca büyütüyorum.

Tüccarın çekeceği kablograma ismimi zikrettirerek "Çok meraktadır. Hep sizi düşünüyor, gelmek için vasıta arıyor" kelimelerini sokuşturdum. Ah, eline gitse... bir de cevap gelse: Nil'den selam.

Gece otele mahiyetini kestiremediğim bir ümitle döndüğüme kendim de şaşıyorum. Holde karşıma, çekik gözlü, elmacık kemikleri kabarık, safkan Çinliden ziyade meleze benzeyen bir adam çıktı. Hatırladım; sabahleyin meyhanede konuştuğum bir denizci bu... kenara çekildik. Sordu:

"Hâlâ Singapur'a gitmek fikrinde misiniz?"

"Evet."

"Size bir İspanyol kargosu buldum. Kaptana iki yüz sterlin vereceksiniz... bana da yirmi beş. Tehlikeli bir yolculuk olduğunu tekrara hacet yok, anlarsınız."

"Biliyorum. Ne zaman hareket ediyor?"

"Vapura çok açıkta bineceksiniz. Oraya kadar sizi liman römorkörüyle gizlice ben götüreceğim. Hemen gitmeliyiz."

"Peki... geç şu odaya, biraz bekle. Bir bavul alayım yanıma."

Az sonra arabadayız. Nilgün'e kavuşacağım... birkaç saat sonra karşımda olacakmışçasına sevinç içindeyim. Se-

yahatin gizli kapaklı, en küçük süratle yapılacağını, uzun süreceğini, hedefine varmaması ihtimalini hiç düşünmüyor gibiyim. Sanki sulh zamanında bir transatlantiğe bineceğim; tayin edilen gün ve saatte Singapur'a ineceğim. Şehir, yine o şehir. Nilgün de beni rıhtımda bekliyor:

"Yine geldin mi sevgilim? Nereye kaçsan benden kurtulamayacağını anladın mı?" diyecek; gökyakut bakışlarıyla bütün vücudumu baştan aşağı süzecek, ilave edecek:

"Pek değişmemişsin... yaşlılık da sana yakışıyor. Tam dayı olmuşsun!"

Kafamın içi bu çok uzak, hakikatleşmesi çok şüpheli tasavvurlarla öylesine meşgul ki göze aldığım maceranın dehşetini hesaba katmaya vakit bulamıyorum; her zamanki yolculuklarımdan birine başlıyormuşçasına römorköre biniyorum. Etrafımdaki katil suratlı, cemiyet dışı insanlara kayıtsızım... polisten korka çekine gidişimize de! Sahilleri takip ederek mi yol alacağız, birden engine dalarak Andaman ve Nikobar takımadalarını mı tutacağız? Sormuyorum. Taşıdığımız hamulenin[1] de ne olduğunu merak etmiyorum; kimlere teslim olunacağını da! Japonlar hesabına mı çalışıyoruz, silah kaçakçıları, çeteler yahut Anglosaksonlara mı? Umurumda değil. Nilgün'e kavuşacağım ya... Kâfi! Kavuşmadan ölüp gidecek miyim? Ziyanı yok! Mapalı tüccara ve dostum Johnny'ye birer mektup bıraktım. Nil kurtulursa kendisi için canımı feda ettiğimi öğrenecek; çektirdiklerimi ödemiş olacağım.

İsmini ve bağlı bulunduğu liman adını bile okumak lüzumunu duymadığım kargo, şimdiden yarı batmış, en-

1 hamule: gemi yükü

kaz haline gelmiş sanılacak kadar suya gömülü, bakımsız, köhne, kötü bir şey. Kamaram küf ve karpit kokuyor. Yatak çarşafları yaş; kuştüyü yastığa sadece tavuğun kendisi değil, çamurlu bir kümesin ıslak gübre kokusu sinmiş.

Ertesi sabah kaptan yanıma geldi. Ben onu, eski zamanın İngiliz korsanlık hikâyelerinde çirkin tipi ve iğrenç karakteri ile canlandırılmış haydutlardan birine benzeteceğimi tahmin ediyordum. Mahzun gözleriyle ve matruş sanatkâr yüzüyle pek tatlı bir adam. Sordu:

"Hangi millettensiniz. Sahiden Türk müsünüz?"

"Halis muhlis Türk'üm."

"Seyahat sebebi?"

"Ne ticaret, ne casusluk. Sevdiğim bir kadının tehlike zamanı yanında bulunmaya gidiyorum."

Romantik İspanyol kafasının haz edeceği bu cevap üzerine korsanın eli, takdir makamında omzuma indi.

"Bravo!"

Ben de sırtını sıvazladım. Ahbap olmuşa benziyor. Evet, ahbabız. Beraberce cin içiyoruz; piket oynuyoruz; politika konuşuyoruz. Kargo, Hint Okyanusu'nun yağmurla puslanmış, genişliği daralmış enginin de deve yürüyüşüyle yoluna devam ediyor. Her an, ufukta harp gemileri yahut çok yakınımızda bir denizaltı periskopu görünebilir.

"Ne yaparız?"

"Bizde bir atasözü vardır: "Tabuta girdikten sonra pencere aranmaz..."

Kahkahalarla gülüyor; güldüğümü bekliyor; ben de gülüyorum. Ama hatır için, cesaret taslamak için değil... Nilgün'le aramdaki mesafenin gittikçe azalmasından dolayı...

"Kaç gün daha sürer yolculuğumuz?"

"Doğruca Singapur'a giremeyeceğimiz için en aşağı iki gün... sizi civarda küçük bir adacığa çıkaracağım. Oradan herhangi bir Çin veya Malaya yelkenlisi ile şehre geçiverirsiniz."

Bunu konuştuğumuz gün 1942 senesi Şubat'ının 7'sine rastlayan bir cumartesi idi. Galiba geç kalmıştım; zira Alman radyo merkezleri durmamacasına Japon zaferlerinden bahsediyor ve Şarkta İngiliz hâkimiyetinin son saatlerini yaşadığını, Singapur'un birkaç güne kadar düşeceğini haykırıyor.

"Doğru mu? Bunlar olur mu acaba?"

Kaptan Fernando, General Franko taraftarı değil...

"Olur ama eninde sonunda bütün Asya komünistlere geçecek!" diyor. Kime geçerse geçsin... o, kaçakçı olarak rejimlerin çerçevesi dışında hepsinin kanunlarına asi, sergüzeştçi hayatına devam edecek. Yaşadığını macera peşinde giderken anlıyor ve macerayı o derece tabiiye alıyor ki..."

8 Şubat sabahı, henüz dalmıştım, beni uyandırdı; soruyor:

"Japonlarla aranız nasıl?"

"Şöyle böyle... Türk hükümetiyle siyasi münasebetlerini kesmediler. Yeni bir şey mi oldu?"

"Evet... Singapur'a girmek üzereler. Vapura son sürati verdim; eğer çevrilmez yahut batırılmazsak gece yarısı mahut adacığa demir atacağım. Hedefimiz zaten orasıdır. Sizi kıtaya götürecek yelkenliyi ben bulacağım, merak etmeyiniz. Ha, ihtiyaten cankurtaran yeleğinizi daima sırtınızda taşıyınız!"

Radyo başından ayrılmıyorum. Bir Alman haberi Japonların Singapur önünde harbe tutuştuklarını, büyük mukavemetle karşılaşmadıklarını, İngiliz filosunun işe yaramayacağını, daha ziyade denizden gelecek taarruza göre kurulmuş müdafaa sisteminin faydasız kalacağını bildiriyor.

Gözlerimiz denizde, kulaklarımız radyoda, bütün günü helecanla geçirdik. Guruba yakın, Fernando ufukta beliren birtakım yamru yumru gölgeleri işaret etti:

"Görüyor musunuz?"

"Evet. Bir filo mu?"

"Hayır. Aralarına saklanacağımız kayalıklar... ada bunların arkasındadır. Tahminimden evvel varacağız. Sevgilinize kavuştunuz sayılır. Nihayet öbür gün yanında bulunabilirsiniz. Tabii, arıza çıkmazsa..."

Kalküta'dan ayrılalı beri esasen Nilgün'ü, beraber yolculuk ediyormuşçasına yanımda bulmaktayım. Etrafımda dönüp dolaşıyor; beraberce güverteye, kaptan mevkiine çıkıyoruz; tekrar giyindiğini, soyunduğunu görüyorum. Küpeşteye dayanıp okyanusu seyrediyoruz; geceleyin yıldızsız ve ışıksız suların karanlığına dalıp saatlerce düşünüyoruz.

Şu var ki bu Nilgün konuşmuyor, gülümsemiyor... mahzun bir Nilgün'dür. Hatta –yazarken bile yüreğime korkular doluyor– Nilgün bir hayalettir. Öbür dünyadan gelmiş, yine oraya dönecek, neşesiz, adeta yüz hatları uhrevî sükûn içinde, donmuş bir hayalet!

Evet, yanımda duruyor. Vücudu, renkleri silen bir mehtap ışığından ibaret... ne dudaklarının kırmızılığını, ne de saçlarının kumrallığını fark ediyorum.

Asıl fenası gözleri de nurlu ama renksiz! Kafamı çalıştırıyorum; bildiğim Nil'i hayalimde, eski canlılığı ve renkliliği ile tekrar yaşatmak istiyorum. Gayret beyhude: Hayalet şeklinden bir türlü sıyrılamıyor. Ancak tekrar cismanî varlığıyla karşıma çıkmalı, hayatiyetini ruhuma nakletmeli ki bir daha onu düşündüğüm zaman eski Nilgün'e benzetebileyim.

"Nihayet öbür gün yanında bulunacakmışım..."

Olacak mı bu şey? Kargo, ağır yaralandığını anladığı için katilinin elinden kurtulup kaçmaya can atan bir adam telaşı, ümidi, gayretiyle koşuyor. Koşmuyor; koştuğunu sanıyor. Az sonra yığılacak gibi bir hali var. Kazan patlayacak, makineler havaya uçacak, beraberce darmadağın olacağız.

Kayalığa iyice yaklaşmıştık, arkadaki ada seziliyordu, alacakaranlık bastı. Fernando müjdeliyor:

"Selameti bulduk."

Tam o sırada kayaların uca tesadüf eden en küçüğü yerinden kımıldadı. Yanındakilerden ayrılıyor, bize doğru geliyor. Kaptan bir küfür savurdu; sonra haykırdı:

"Yakalandık!"

Bu seyyar kayadan denize bir şey düştü yahut atıldı. Gri renkte, ufacık, sivri burunlu bir mahluk... Küçük bir köpek gibi suyu gayet nazikçe yararak, köpük çıkarmadan vapurumuz istikametinde iyi bir haber getirircesine koşuyor. Tayfalar bağırdı:

"Torpil! Torpil!"

Gözümü ayıramıyorum. Torpil bu mudur? Böyle ağır ağır mı gelir? Atılalı beri uzun bir zaman geçtiğini sanıyorum. Küpeşteden eğilmiş hâlâ bakıyorum: İşte önümde... Vapurun karnına, su hizasından yaklaşıyor. Sarsıldık! İkinci

bir sarsıntı daha! Bu sonuncu sarsılış tekneyi olduğu gibi havaya kaldırdı. Su ile irtibatımızın kesildiğini, boşlukta adeta takla attığımızı duydum. Fakat tekrar denize konduk. Şu farkla ki güverte ayaklarımın altından kaydı; yokuştayım, tutunacak yer arıyorum; büsbütün kaymaktayım. Devrildim; kalktım; yine yuvarlandım. Nihayet, yeni bir kayma... ağzıma su doluyor. Hayır, hava giriyor. Anlaşılan denize hızla dalmışım; şimdi üstündeyim. Çırpınmıyorum; yüzüyorum. Kurtulmalıyım.

Önümde yüzerek gidenlerin arkasından ayrılmıyorum; hatta bir kulaç sektirmiyorum. Neden sonra gecenin karanlığı içinde Fernando'nun sesini duydum:

"Bastı torpili, arkasına bakmadan sıvışıp gitti. Bir Japon torpidosu idi, bu! Eğer açık denizde karşımıza çıksaydı kimse kurtulamazdı. Bereket kayalara!"

"Karaya yaklaştık mı?"

"Benim ayakların taşlara değdi bile... ver elini! Tamam! Yürüyebilirsin, artık!"

Yere bastığıma, yürüdüğüme inanamıyorum. Arkama bakıyorum: Sanki Nilgün de batırılan vapurda idi; beraberce yüzmüştük; peşim sıra geliyordu. O da kurtulmuştu; ben de ona:

"Ver elini!" diyeceğim; kendisini kucaklayıp denizin erişemediği yüksekçe bir kaya üzerine usulca koyacağım; "Kurtulduk sevgilim" diye boynuma sarılacak, yüzünün, tan yerinde ilk ışıklanan bir bulut parçası gibi karanlıktan sıyrıldığını, için için aydınlandığını göreceğim.

Islak elbiselerimle, olduğum gibi kumsala uzandım; yağmur devam ediyor. Hava o kadar sıcak ki bir yandan ısla-

nırken bir yandan kuruyorum. Güneş gözüme girince uyandım; sevinçle kalktım: Nilgün'le aramdaki deniz mesafesi en küçük haddine inmişti; Kalküta'da iken aşılmaz dedikleri okyanus arkamda kalıyordu; Singapur'un yanı başındayım. Neşeden kahkahalarla güleceğim, neredeyse! Kayaların tepesine tırmanıyorum. Fernando bu mesut kazazedeyi şaşmadan seyrediyor. Biçare vapurumuz baş aşağı denize gömülmüş ki bayrak direği, bir tambura takılı, suyun üstünde yampiri şekliyle mezarını işaretlemiş. Tıpkı karadaki gibi bir tümsek... ve haç yerine, eğrilmiş bir sırık!

Kaptana soruyorum:

"İsmi neydi?"

"Çok güzeldi: Don Kişot. Geçen harpte bir defa da Almanlar torpillemişlerdi ama batmamıştı, kaçabilmişti, zavallı..."

Birden kolumu tuttu:

"Dinle: Top sesleri! Civarımızda bir deniz muharebesi oluyor. Belki de Singapur bombardıman ediliyor."

O gün şubatın dokuzuncu günü idi. Japonların şehre girdikleri günmüş meğerse...

Mezar taşımın üstüne yazılması lazım gelen asıl ölüm tarihim bu olmalıydı: 9 Şubat 1942.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hıristiyanların "calvaire" dedikleri çilemi, büyük azap ve ıstırap devresini, sığındığımız küçük adada çektim. Kimse beni Singapur yahut Malaka tarafına geçirmek istemedi. Japon işkencesine uğramak korkusu yerlilerin cesaretini kırmıştı. Kemerimde saklı bulunan bir deste ıslak İngiliz banknotları tekrar kurumuş, eski sertliğini almış, geçer akçe haline gelmiş olmasına rağmen iltifat görmüyordu.

Zira adacığa geçtiğimizin üçüncü günü Singapur'dan bir yelkenli dolusu Çinli yanımıza sığınmıştı. Gözleriyle görüp bize anlattıkları vakalar herkesin maneviyatını bozdu; hepimizi dehşet kapladı.

Beni asıl deliye çeviren haber, Japonların tekmil ecnebi kadınları alıp götürmeleri. Valinin evindekiler bile o felaketten kurtulamamış. Karmelit rahibelerin Sen Josef Manastırına da girmişler, "küçük hemşireler" – little sisters" diye anılan sörleri dağa kaldırmışlar! Bir Çinli anlatıyor:

"Hele bize hiç merhamet yok. Japon neferleri geliyor, biri bir bacağımızdan, biri de ötekinden yakalayıp çekiyor; ikiye ayırarak yollarına devam ediyorlar. Eğlenceleri rastgeleni şişlemek... Lokantalardaki garsonları iskemleye bağlıyorlar, ağzına huni sokup teneke teneke su içiriyorlar.

Soruyorum:

"Götürdükleri ecnebi kadınlardan hiç ses çıkmıyor mu? Bunları arayan, soran olmuyor mu?"

"Kim kaldı ki arasın, sorsun? Bütün Avrupalı erkekleri kamplara soktular. Lastik torbalarla dövüp duruyorlarmış!"

Yalvarıyorum:

"Götürün beni oraya! İşte, beş yüz sterlin!"

Yanımdan uzaklaşıyorlar. Fernando birkaç gün daha sabredersem heyecanın yatışacağını, bir yelkenli bulabileceğini söylüyor. Fakat kavuşmak istediğim kadın hakkında bir şey sormuyor. Şair kafası, muhakkak ki kendine göre bir hikâye uydurmuştur. Galiba sevgilimin bir İngiliz olduğunu sanmaktadır.

Nihayet dokuzuncu gece idi; beraberce gidip uzandığımız kumsalda ona açıldım. Maceramı, gözleri yıldızlarda, saatlerce dinledi. Sonunda ayağa kalktı, dedi ki:

"Yarın gece hazır ol! Bir kayık çalacağım ve seni ben götüreceğim."

Ellerine sarıldım, öpüyorum. Vücudumu kendine çekti. Birbirimize sarıldık; hıçkırıyorum. Otuz senelik pervasız korsan ağlamıyor ama zangır zangır titriyor; teselli de ediyor:

"Ona ilişmezler... o, nasıl olsa bir yolunu bulmuş, kurtulmuştur... hem söylemiştin: Hindistan'a gelirken vapurda Japonlarla arası pek iyi imiş. Kolombo'ya da beraber gitmiş, bunda bir iş var. Mapa'yı bırakıp tam harbin civcivli zamanı Singapur'da bulunması acayip!"

Ümitleniyorum; sonra tekrar bedbinlik duyuyorum. Nilgün'ü görünüşü ile anlamak imkânsızdır; kaprislerinden dolayı Conte Verdi'de Almanlar ve Japonlarla dost oldu; yine

bir kaprisle İngilizce bildiğini hepimizden gizledi. Fernando yanılıyor. Onun gizli hiçbir rolü olamaz. Teyit etmesi[1] için soruyorum:

"Yarın yola çıkıyoruz a?"

"Muhakkak."

Aksi gibi ertesi sabah, sisler arasından denizde birdenbire iki torpido peyda oldu. Yan yana karşımızda durdular. Fernando kolumdan çekti:

"Çabuk, sahilden uzaklaşalım. Koydaki gemileri, kayıkları batıracaklar!"

Az sonra torpidoların ötesinden berisinden bembeyaz alevler parlayıp sönmeye başladı. Kumsala çekilmiş veya az açığında demirlemiş ahşap gemilerle kayıklar paramparça oluyor... batı batıveriyorlar. Neden sonra havan toplarının seslerini duyuyoruz; misketler etrafımıza yağıyor; kayalara çarpıyor, sıçrıyor, önümüze düşüyor. Torpidolar geldikleri gibi sessizce kayboluyorlar.

Fernando ateş püskürüyor; haykırıyor:

"Hepsini temizlediler, melunlar! Kara ile rabıtamız[2] büsbütün kesildi!"

Çöktüğüm yerden akşama kadar kımıldamadım. Korsan dostum muz, taze hindistancevizi, vanilya kokan birtakım erikler getiriyor; beni yemeğe icbar ediyor.[3] İkimiz de sakallıyız; elbise olarak üstümüzde sadece buruşuk birer pantolon var. Diyor ki: "Cava ne oldu, acaba? Herhalde bugün yarın işgal edilir."

---

1 teyit etmek: pekiştirmek, doğrulamak

2 rabıta: bağ

3 icbar etmek: zorlamak

Ben Mapa'yı düşünüyorum. Torpidolar oraya da uğramışlardır; şirin limanını yakıp yıkmışlardır; "Suiçi Bahçesi" koyuna girerek sarayı uçurmuşlardır. Ah, kadrini bilmediğim güzel Mapa! Bütün gün burasını hasretle andım. Sihirli aynayı görüyorum: Tam ortasına bir misket isabet etmiş; çatlağının ardından gizli merdivenin loşluğuna bakıyorum. Bütün ömrüm böyle, artık sihri kalmamış çatlak bir aynaya aksetmiş gibi eğri büğrü, çarpık çurpuk, hatları bozulmuş, perişan halde... fikirlerimi bir türlü toplayamıyorum; hayatımı tabii manzarasına iade edemiyorum. Nilgün'ün yüzü de çatlak aynadan görünüyormuşçasına darmadağınık!

Adamıza sığınanlar kalmadığı için dünyadan habersiziz.

Fakat Fernando yakında bir Japon müfrezesinin buraya da çıkacağını tahmin ediyor; diyor ki:

"Daha büyüklerinde iyice yerleştikten sonra elbette gelecekler; temizleyecekler. Katliam yapmaları da mümkündür. Öyle bir yakalanacağız ki..."

Kayıtsızlığıma aldırmıyor, ikide bir söyleniyor:

"Çaresini bulmalıyız, kaçmalıyız."

Koyda suya gömülü yelkenlilerle bütün kayıkları muayene ediyor, her tarafı arayıp tarıyor. Bir şey yapacak ama benden hayır yok. Hatta belki de yapmaktadır; söylemiyor. Kalküta'dan vapuruna bindiğim zamanki irademe nerede? Bir lök olmuşum, çökmüşüm; yerimden kalkmam için belime tekme vurmaları, haykırışıp bağırmaları lazım. Kötü kötü inleyerek sağır bir deve gibi belki zorbela kımıldanırım.

Nitekim bir akşamüstü idi, korsan bütün gün görünmemişti; nihayet yanıma geldi; kolumdan çekti: "Kalk, gidiyo-

ruz!" dedi; arkamdan itiyor. Adacığın doğu tarafına geçtik, ne emir verirse manyetizma edilmişçesine ağır ve tutuk hareketlerle hepsini yapıyorum. Dizlerime kadar çıkan suda yürüyerek ufak bir tekneye girdim; Fernando yelkeni açtı. Sandalımız kırışıksız bir denizde yıldızların uzun saplı iri papatya tarhlarını usulcacık ikiye ayırarak bir kadın eteği hafifliğiyle kayıyor. Güzel bir meltemin önüne düştük.

"Rüzgârı hesaba kattım," diyor, "üç gündür onun çıkmasını bekliyordum. Mart ayında garpten şarka eser; nisanda aksi istikamete döner. Bu süratle şafak sökmeden şu Sumatra kıyılarından kurtulup Malaka toprağına ayak basarız. Sen Türksün, ben İspanyol... doğruca gider, kendiliğimizden Japon polisine teslim oluruz."

Cevap vermeyi lüzumsuz sayıyorum. Aradığım kadından iz, eser bulamayacağıma o kadar eminim ki... mülteci Çinliler tek ecnebi kadının hür bırakılmadığını söylemişlerdi; Allah'a sığınmış Karmelit rahibelerini bile alıp götürdükten sonra Nilgün Japonların elinden kurtulmuş olabilir mi?

Sandalın baş tarafına, yüzükoyun uzandım. Terebentin içine henüz atılmış, henüz eriyememiş sarı yaldız gibi yağlı, koyulu açıklı harelenen tropik denizine bakarak ne düşündüğümün farkında olmadan gidiyorum. Bir aralık suların rengi soldu; yaldızlar eriyor. Fernando'nun sesini işittim:

"Başını kaldır da bak! Karşıda şu görünen şehrimsi yer Malaka! "Strait's Settlements" dedikleri İngiliz Hind-i Çin'inin merkezi... Kıtaya vardık, nihayet!"

Tanıdığım tipte bir motor üzerimize doğru geliyor. Direğindeki bayrak, artık buralarda Anglosakson hâkimiyetinin

zevale uğradığını göstermektedir. Fernando yelkeni indirdi; kollarımızı havaya kaldırdık.

Çaylak sesleri işitiyorum.

Bunlar Japonların konuşmasıdır.

Martın sonunu bulmuş olmalıyız; tarih mefhumunu kaybetmiştim.

Bir gece ilk defa ismimin çağrıldığını duydum. Muhafız Japon çavuşu, elektrik fenerini zindanın derinliğine uzatarak merdivenden hem sesleniyor, hem de elli kadar mevkuf[1] arasında yüzümü teşhise çalışıyor.

Hepimiz, her milletten ecnebileriz. Ayrı bir işkence görmedik ama açız, sefiliz, murdarlık içinde bitkin, tanılmayacak haldeyiz.

Cava'dan buraya, o bir zamanlar keyfini sürdüğüm Singapur'a getirilip şu bodruma kapatılalı beri birçok şey öğrendim; feci şeyler... En korkuncu bir Danimarkalı doktorun anlattıkları: Hastanenin nasıl basıldığını ve hastabakıcı kadınların nasıl götürüldüklerini gözleriyle görmüş. Asıl müthişi bu kadınlar arasında sırf hayır işlemek maksadıyla yardımcı yazılmış olan Nilgün de var.

Doktor Torwalden anlatıyor:

"Benim koğuşumda idi, Mapa adaları kraliçesi imiş; aslen de bir Türk Prensesi... Ömrümde o kadar güzel, o derece zeki kadına rastlamamıştım... aynı zamanda elinden fevkalade iş gelenine de! Haftasına ameliyat odasında başyardımcım oldu. Sinirleri çelikten, yorulmak bilmez bir in-

1 mevkuf: tutuklu

san şaheseriydi. İşim bitince yüzüne bakıyor, yorgunluğumu unutuyor, felaket içinde saadet duyuyordum."

"Konuşmaya vakit buluyor muydunuz? Bir şeyler anlatıyor muydu?"

"Pekâlâ... Ömer'i çok düşünüyordu."

"Ömer'i mi? Beni mi?"

"Ömer, küçük yaştaki oğlu idi. Harp vaziyeti bozulunca onu uzak bir yere göndermiş."

"Nereye?"

"Meşguliyet arasında dikkat edememişim; hatırlayamıyorum. Kendisi de gideceği sırada yollar kapanmış, Kral ile Singapur'da kalmışlar."

"Kral ne oldu?"

"Öğrenemedik. Ne kralın akıbetini, ne de kraliçenin..."

Başka bir doktor bu hikâyeye şunu ilave ediyor:

"Kralı bir Japon vapuruna koydular. Birtakım İngiliz kumandanlarıyla beraber... Japonya'ya sevk edilmiş olmalı. Yahut Saint - Jean Adası kampına..."

Günün birinde zindanımıza yeni bir mevkuf girdi; müstemleke memuru bir İngiliz. Son haberleri verdiği sırada, sualime karşı dedi ki:

"Mapa Kraliçesini, öğrendiğime göre sonradan Cava'ya götürmüşler... malum ya, Japonlar oraya 27 Şubat'ta asker çıkardılar, Martın 5'inde de Batavia'ya girdiler."

Aldığım, topladığım bütün malumat bunlardan ibaret.

Vicdan azabından ölmek meğerse pek zormuş. Dayanamıyorum; dayanamadığımdan dolayı kendimden nefret ediyorum. Haniya, ikide bir tabancamı önüme koyar, hiçten

şeylerle ölümü kararlaştırırdım? Ne bayağı bir aktörmüşüm; sahte, cibiliyetsiz, melun bir adammışım.

"Bu ceza ve azap bana az," diyorum, "daha fazla çekmeliyim. Çekmek için ölmemeliyim!"

Mehire yatının mükellef buduvarında, kaçmadan önce Nilgün'ü meğerse son defa görmüşüm. Son işittiğim sözleri şu olmuştu:

"Öğle yemeğinde buluşuruz. Bugün seninle bir kadeh porto içeceğim. O kadarcığı zarar vermez. Değil mi sevgilim?"

Çavuş, elindeki silahıyla belimden dürterek beni yukarıya çıkardı; zindanın önünde bekleyen üç askere teslim etti. Gece sokağa çıkma yasağı konmuş ve ışıkları söndürülmüş olan şehri motosikletle geçtik. Sepette oturuyorum; arkamdaki neferin tabancası enseme dayanmış halde! Sarsıldıkça temasını duymaktayım. O kadar iyi bildiğim Singapur'u, ışıksız ve ıssız manzarasıyla tanımakta adeta zorluk çekiyorum. Büyük binalardan birinin önünde durduk. Akıbetimin ne olacağını düşüneceğim yerde bu binayı hatırlamaya çalışıyorum. Hükümet dairelerinden biriydi ama hangisi? Girdiğim bir yer... çıkaramıyorum.

Holde ikinci bir asker grubuna teslim edildim; üçüncü katta bir oda önünde durduk; içeriye haber verildi. Bekliyoruz. Bir zil sesi... arkamdan ittiler; odadayım: Karşımda, masasının başına geçmiş, evraka göz gezdiren bir zabit var.

Neden sonra başını kaldırdı; beni iyice süzdü; galiba gözlerine inanamıyor. Nihayet İngilizce şöyle dedi:

"Sizi iyi tanırım; beraberce Tac Mahal barında çok karşılaşırdık. Belki üniformam hatırlamanıza mâni oluyor. Siz Dry Martini içerdiniz."

Sesi yabancı değil. Az sonra simasını da bulur gibiyim Bombay'da Japon Denizyolları kumpanyasının müdürü idi, galiba... ismi aklıma gelmiyor. Bakışlarımdan işi sezdi:

"Evet," dedi, "Yushen - Kaishen" direktörü idim."

O kadar halsizim ki ayakta sallanıyorum. Emir verdi:

"Oturunuz."

Teşekkür ettim, kanepeye çöktüm.

"Evrakınızı okudum. Batırılan kargoda ne sebeple bulunuyordunuz? Singapur'a gelmenizden maksat nedir?"

Açlıktan kendimi kaybetmek üzereyim; cevap veremiyorum; başım dönüyor; yere yuvarlanacağım. Bir şeyler mırıldanıyorum. Hayır, beni bu hale sokan, açlıktan ziyade karşısında sorguya çekildiğim Japon zabitinin 1936 senesinde bir gece Tac Mahal Oteli'nde Nilgün'le beraber bulunması! Bombay'a çıktığımız günün akşamıydı; hani, Alman ve Japon zabitleriyle beraber yemek yemişti. Tablo gözümün önünde... yanımdaki nevvabın elbisesini işaret ederek alayla gülümseyişini şimdi karşımda duran Japonyalıdan daha iyi, daha yakın görüyorum. Adeta amir sesiyle ben sordum:

"Prenses nerede? Ne oldu? Rica ederim, siz bana onu söyleyiniz."

"Prenses mi? Hangi prenses bu?"

Yalan! Kimden bahsettiğimi biliyor; Singapur'a neden geldiğimi de... maksadı üzmek, işkence çektirmek. Tok sözlü olmayı tercih ediyorum:

"Tanıdığınız Prenses! Birlikte Kolombo'ya gittiğiniz Prenses Nil! Sonradan Mapa Kraliçesi olan Türk Sultanı Nilgün! İşte, ben buralara onun için geldim... yalnız onun için..."

Dört cümle lakırdı etmekten harap düşmüşüm ki üst tarafını getiremedim; zaaf ve heyecanın da tesiriyle bayılmışım. Kendimi bulduğum zaman koluma iğne yaptıklarını masa üstünde duran prevaz takımından ve başları kopmuş ampullerden anladım. Zabit bir kadeh konyağı, kendi eliyle ağzıma döktü. Yine ilk sualim aynı şey:

"Prenses ne oldu?"

Masasının başına tekrar geçip oturan zabit bu defa gözlerini gözlerimin içine dikip haşin bir tebessümle dedi ki:

"Türk tebaasındansınız. Aleyhimize harbe girmemeyi bitaraf kalmayı tercih eden devletinizle iyi münasebetlerimiz bozulmadı. Müttefikimiz Almanlara gıda maddeleri ve krom veriyorsunuz. Bizce şüpheli bir adam, bir Anglosakson taraftarı diye tanınmanıza rağmen sırf hükümetinize bir cemile[1] olarak sizi hapishaneye yollamayacağız."

"Prenses nerede?"

"... Hapishaneye yollamayacağız ama serbest de bırakmayacağız. Konsoloshaneniz çaresini bulursa memleketinize dönersiniz. Şimdilik göz hapsinde rahat bir kampta bekleyeceksiniz. Zaten sulh, birkaç haftalık mesele! Hindistan'a girmek üzereyiz.

"Prenses..."

"Sual yok, itiraz da kabul etmem. Adaya sevkiniz için emir veriyorum. İşte bu kadar!"

Zile bastı. Beni odadan çıkardılar.

Santa Maria Adası'nda, tel örgüler, gözcü kulübeleri ve sarp kayalar ardından doğup batan kaçıncı güneş bu?

---

1 cemile: gönül alıcı davranış

Kaçıncı ay? Yalnız günleri biliyorum. Bildiğimin sebebi pazarları Hıristiyan mevkufların kiliseye gitmesi... kilise, bombardımana uğradığı için damsızdır. Fakat nasılsa çan kulesi ayakta kalmış; yalnız o gün sesi duyuluyor.

Ötekiler ibadette iken, dindar olmayan Fernando ve biz, iki Müslüman dışarda bekliyoruz. İkinci Müslüman, iyi bir tesadüf eseri, Mapa Kralının amcazadesi, eski Veliaht Prens Gaffar. Birbirimizle karşılaştığımız zaman sarmaş dolaş olduk. Aynı kadını ve aynı memleketi tanımışların, sevmişlerin gurbette veya mahbeste[1] buluştukları zaman duydukları hüzünle karışık sevinç içinde birbirimizden, ilk sualimiz şu oldu:

"Nilgün nerede? Mapa ne oldu?"

İkimiz de bir şey bilmiyoruz. Delikanlıyı yakalamışlar; önce Cava'ya götürmüşler; sonra, uzaklaştırmak lüzumunu duymuşlar, buraya atmışlar. Soruyorum:

"Mapa'yı topa tuttular mı?"

Benden öğrendiği ve sonradan ilerlettiği İngilizcesiyle anlatıyor:

"Ne saray kaldı, ne kasaba... birkaç yüz adam öldü; Abdülgafur'u da kaybettik. Karaya iki manga asker ve bir zabit çıktı. Gemilere epeyce kız götürdüler. Hediye ile Hatice'yi de almışlardı; cesetleri kıyıda bulundu; vücutları delik deşikti. Halk dağlara sığındı."

"Siz ne yaptınız?"

"Adadan adaya kayıkla, tek başıma kaçtım. Niyetim gizlice Singapur'a gitmekti. Ahmet'le Nilgün Sultan'ın ne ol-

1 mahbes: hapishane

duklarını anlamak istiyordum. Denizde ele geçirdiler. Sultandan hiç mi haber yok?"

Bildiğim kadarını anlattım. Delikanlının aklı fikri yalnız Nil'de... belli ki benim gibi o da Nilgün'ü bulmak için denizler aşmış. İlk gecesi mütemadiyen melikesini sayıkladı; yanı başımda yatıyordu. Hasır yatağımdan doğrulup dinledim. Belki bir başka gece Gaffar beni dinlemiştir. Sormaya lüzum kalmadan daima Mapa Kraliçesinden bahsediyor.

Dağınık sözlerini zihnimde toparlayıp sıraladıktan sonra şunları öğrenmiş bulunuyorum: Doğumu müteakip adaya büyük bir ruh değişikliğiyle dönmüş; aylarca sarayda ve saray parkında kapalı yaşamış. Hep çocuğu ile meşgul oluyor; ne at gezintisi, ne av partisi, ne de plaj ve deniz eğlencesi, zamanını okumakla geçiriyormuş.

"Yanında siz yoktunuz; Dilbeste Hanım ve Tayfur Bey de İstanbul'da idiler. Yapayalnız yaşıyordu, üzülüyordu. Çok zayıflamıştı solmuştu da... Mutfağa inip Türk aşçılarla konuştuğu oluyordu. Galiba onlarla bol bol Türkçe konuşmak için sonradan börek ve tatlı öğrenmeye kalkıştı. Öyle güzel yapıyordu ki..."

"Benden bahsediyor muydu?"

Gaffar işitmemezlikten geldi. Israr kuvvetini bulamadım. Yalnız bir akşamüstü, Mapa istikametinde batan güneşe karşı, sormadığım halde kendiliğinden söyledi:

"Arası yalnız benimle çok iyi idi. İşte, şimdi yaptığımız gibi orada beraberce gurubu seyrederdik; dertleşirdik. Bir defa sizin için dedi ki: "O benim her şeyimdi... dayım, kardeşim, babam, sevgilim... her şeyim..."

Gözlerimin yaşla dolduğunu gören Gaffar yanımdan ayrıldı; uzakta bir kaya dibi seçip saatlerce tek başına oturdu. Artık şüphem kalmamıştı: Nilgün'ü benim kadar, fakat iptidailiğin bütün saffetiyle, ilah yerine koyarak seviyordu. Yine iptidai kafasıyla Japonlar'dan intikam almayı da düşünüyordu; ikide bir:

"Ona bir fenalık yaptılarsa günün birinde Mikado'yu öldüreceğim. Sırtına bir bıçak atacağım, ucu göğsünden çıkacak!" diyor; tel örgülerle çevrili kampta gözlerinden ateş saçılarak bir pars korkunçluğu ile dönüp dolaşıyordu. Böylece aylar geçti. Birbirimize Nilgün'ü sevdiğimizi sözle itiraf etmiyoruz; lakin artık itiraf etmişçesine ondan mütemadiyen bahsetmeyi mahzurlu bulmuyoruz.

"Çocuğu büyümüştü, yürüyordu, değil mi?"

"Konuşuyordu, bile... Ana, baba diyordu; bana da ad takmıştı: "Gafa"... Sultanla götürüp denize sokuyorduk; ağlamıyordu; sulara vuruyor, etrafa köpükler saçıyordu. Nilgün bir gün köpüklere bakarak ağlamıştı."

Zaten düğüm kesilmiş olan yüreğim büsbütün sıkışıyor. Haniya City of Haddington'da onunla köpüklerin envaından konuşmuştuk; galiba Nilgün'ü ağlatan bu hatıra idi.

"Sus, Gaffar! Söyleme, anlatma! Çıldıracağım!" diye haykırdım. Sakin sesiyle şöyle dedi:

"Ben de..."

Konuşmalarımızda ekseriya, Nilgün başına neler gelmiş olacağı hakkında tahminler yürütüyoruz. Bazı defa nikbiniz; bazen bedbin... bazı kere de o fena görüyorsa ben iyiye yoruyorum; yahut aksi oluyor. Fernando ise sadece firar çareleri aramakla meşgul.

"Dört tahta bulsak, birbirine bağlasak kaçarız."

"Nereye gidebiliriz?"

"Öyle sanıyorum ki Bengal Körfezi İngilizlerin elinde. Belki Nikobar Adaları da. Oradan Seylan'a geçmek işten bile sayılmaz. Şu delikanlı olduktan sonra çalakürek uçup gideriz!"

Santa Maria'yı kâh kasırgalar sarsıyor, kâh ardı arası kesilmez yağmurlar yıkıyor; kâh duru mehtaplar altında kalıyoruz, kâh sam yelleriyle kavruluyoruz. Bereket açık havada mahpusuz; yoksa tifüs veya kabakulaktan çok zayiat vereceğiz. Bir mevkufun dediğine bakılırsa Singapur'da bazı kimselere kasten cüzam aşılamışlar. İnanamıyorum.

İnanamıyorum ama cüzam aşılanmış bir Nilgün rüyalarıma giriyor; haykırarak uyanıyorum. Galiba aynı korkunç rüyaları Gaffar da görüyor ki uykusunda ulurcasına bağırıyor, kıvranıyor. Dürterek kaldırıyorum; etrafına şaşkın şaşkın bakıyor, söyleniyor:

"Nilgün... Nilgün..."

Acaba benden sonra aralarında karşılıklı bir aşk macerası mı geçti? Nil, bir gün veya bir gece zaafa kapıldı, bu çelik adaleli ve pek sevimli delikanlının kucağına mı atıldı? Kıskanmıyorum; hatta bunu yapmış olduğunu sadece sükûnetle kabul ediyorum, yapmamasına şaşıyorum. Kızıyorum, bile! Mademki genç yaşında ölecekti, arzularını yerine getirmeliydi.

Evet, kanaatimizce Nilgün, o istila kasırgasında savrulup gitti. Belki uğrayacağı hakarete karşı isyan ederek murdar bir Japon zabitinin kurşunu ile... belki çektiği sefaletten ve ıstıraptan... belki de hastalıktan öldü. Eğer sağ, sıhhatte ve

bir yerde olsaydı karşısına çıkarıldığım eski Yushen - Kaishen müdürü bana bunu hiç değilse müphem sözlerle bildirirdi. Lafını söyletmedi. Adeta vicdan azabını kendisi taşıyordu.

"Katili muhakkak o!" diye gürledim; meraka düşen Gaffar'a şüphemi anlattım. Fernando'nun da fikrini soruyorum. Aşağı yukarı mutabıkız. Zindanlarda, hapishane ve kamplarda duyulan bir tesanüt[1] ve gizli cemiyet kurma ihtiyacıyla anlaşıyorum. Soruyorum:

"Hangimiz hayatta kalırsak bir gün, sulh olunca bu herifi karşımızda görür görmez canını cehenneme göndermeyi taahhüt ediyor muyuz?"

Uyuşuk; fazla düşünmeden üç esir ant içtik. Japon ajanı herhalde tekrar Hindistan'a gelecek, belki de büyük bir unvanla Bombay'a dönecekti. Gaffar'a diyorum ki:

"Orada 1930-39 seneleri arasında vapur acentası müdürü idi. Adını öğrenmek kolay. Asıl sana güveniyorum; Nilgün Sultan'ın intikamını sen alacaksın. Benim uzun yaşamama imkân yok."

Japonca bilen bir mevkuf, muhafız zabitlerin konuşmasını dinlemiş. Amerikalılar kaybettikleri adaları birer birer, atlaya atlaya geri almaya başlamışlar. Daha kötü bir şey olmuş: Bilmem ne tarafta bir Japon filosu tamamıyla batırılmış.

Bu haberi aldığımız zaman tabiidir ki o hadisenin 1942 Haziran'ında vukua gelen Midway Deniz Harbi ve Japon hazimeti olduğunu bilmiyorduk. Gaffar ümitleniyor. İngilizce öğrenmekten gelen bir yakınlıkla artık tamamıyla Anglosakson taraftarıdır.

---

1 tesanüt: dayanışma

"Harbi kazanacaklar; bize adalarımızı geri verecekler. Servetimi de, nüfuzumu da hayatımın sonuna kadar Japon aleyhtarlığında kullanacağım. Küçük korsan çeteleri kuracağım, bulduğum Japon gemilerini batıracağım. Ben de onların karılarını dağa kaldıracağım; maiyetimdeki eşkıyaya peşkeş çekeceğim" diyor. Bunları oldukça düzgün bir İngilizce ile anlatıyor. Beğendiğimi söylüyorum; izahat veriyor:

"Sizden sonra, sultan yengem bana hocalık etti. Ayrıca gramafona konan plaklardan da bir şeyler öğreniyordum."

Bir aydan beri ikimiz namaz kılıyoruz; ama günde beş değil, dört defa... zira muhafızlarımız güneş battıktan sonra kımıldanmamıza müsaade etmediklerinden yatsı namazlarını ertesi güne, kazaya bırakıyoruz. İmamlık bende... Dua okuyan da benim. Gaffar canıgönülden "amin!" diyor. Namazda, niyazda hep Nilgün'ü düşünüyoruz, İbadet, sabırsızlığımızı yatıştırmaya yaradıktan başka çektiğimiz işkenceyi yavaş yavaş tahammül edilir hale getiriyor. Bir gün dert ortağıma dedim ki:

"Gaffar, oğlum! Dinle beni: İçimde bir his var; Nilgün Sultan kurtuldu; şimdi Seylan Adası'ndadır, benimle beraber kaldığı köşkte... yahut Hindistan'ın bir tarafında. Şuradan kurtulup müttefiklerin elinde kalan bir yere gitsek muhakkak haberini alacağız."

Fernando, kaçacak vasıta aramaktan hâlâ vazgeçmedi. Şayet bulursa ondan ayrılmayacağız. Ah, kendimizi müttefik devletlerden birinin bayrağı asılı bir toprak parçası üstünde bulsak!

Santa Maria'ya Japon motorbotları sıkça uğruyor. Küçük bir torpido ise hemen her zaman etrafımızda dolaşmak-

tadır. Şayet bir tekne tedarik etsek ertesi sabah, kaçtığımız anlaşılınca arkamızdan yetişip bizi yakalamaları ve derhal kurşuna dizmeleri muhakkak... Öyle olacağını bilmekle beraber firara hazırız.

"Sultan, küçük oğlunu ne isimle çağırıyor?"

Şehzade Gaffar, anlatıyor:

"Yeğenimin resmî adı Gıyaseddin... fakat anası ile ben ona daima 'Ömer' diyoruz."

"Daha ziyade anasına mı benziyor, babasına mı?"

Gaffar bir tereddüt geçirdi, sonra dedi ki:

"İkisini de andıran tarafları var. Lakin gözleri, büyük amcası bir Sultan Aziz varmış, Türkiye'de İngiltere'ninkine yakın bir donanma yapan Padişah... Tıpkı onunkilere benzermiş. Nilgün Sultan'dan işittim, kaç kere..."

Nilgün bana da bir gün, Kandi'de şöyle dememiş miydi:

"Senin hanedanla bir münasebetin mi var, ayol? Gözlerin tıpkı Sultan Azizinkiler... vücuduna göre çok iri, fazla şahane! Ama cüsseli, vücuhatlı olsan daha yakışacak."

Aylardan beri ayna yüzü görmediğim için gözlerimi adeta unutmuşum. Fakat sakalımı görüyorum: Hoş bir kumrallıkta ve maşa ile kıvrılmışçasına büklüm büklüm... tam orta yerinden kırçıllaşmaya başlamış.

Nilgün'ün bir gün –yine City of Haddington güvertesinde– söylediklerini hatırlamaktayım. Aşktan bahsediyordu:

"Sendeki aşkın eksiği şefkat," diyordu, "çok dilerim ki bir gün beni sadece şefkat duyarak sevesin. Sözlerimi anlamıyorsun. Ziyanı yok; anlayacağın zaman gelecek..."

İşte böyle konuşmuştu ve aşkın cinsî arzudan sıyrılarak yine devam edebileceği fikrini ileri sürmüştü. Bugün o hal-

deyim; Nil'in cismanî taraflarını unutmuş gibiyim; hislerim baştan başa şefkat. Hatta sihirli aynanın açılıp kapandığı gecelerde, zevkini hiç unutamayacağımı sandığım ihtiras sahneleri aklıma geldikçe tuhaflaşıyorum; bunları ona karşı bir nevi hürmetsizlik telakki ediyorum. Sadece Kandi mehtabına ve dudaklarıma uzattığı omzunu tertemiz, kudsî bir hatıra olarak gece gündüz düşünmekteyim. Düşünürken mukaddes bir emanet önünde bulunuyormuşçasına duygularım tamamıyla uhrevî... bu, başka çeşit bir ibadetim oldu.

"Demek, Batavia dönüşü Nil değişmişti."

"Evet, durgunlaşmıştı; ama benimle bazen neşeli idi; şakalaşıyordu. Çocuklarımla da meşgul oluyordu. Yeni doğan kızımın ismini de kendisi koydu."

"Nedir bu isim?"

" 'Neyzar'... kamışlık manasına gelirmiş. 'Benim bir adım da budur' demişti. Hatta asıl adı 'Neyzar' imiş. Bilmem ki... azıcık yalancı idi... yahut şakacı. Mesela sizin için de bir gün dayısı olmadığınızı söylemişti."

"Ya, nesi imişim?"

"Eski nişanlısı. Doğru mu?"

"Evet Gaffar! Yüzüğünü de hâlâ saklıyorum. Fakat Japonlar alır diye parmağımda taşımıyorum."

"Nerede saklıyorsunuz?"

Bunları bunaltıcı bir tropik gecesinde, yan yana hasırlara uzanmış, kımıldamadığımız halde biteviye terler dökerken konuşuyoruz. Bir taraftan açlık, öbür taraftan sıcak, kaditlere[1] dönmüşüz. Bir deri ile bir kemiğin o derece ter-

1 kadit: iskelet

leyebilmesini aklıma sığdıramıyorum. Gaffar'a cevaben, karanlıkta elini tutup kendi çenemin altına götürdüm. Yüzük sakalımın içinde, arkasına doğru bir örgüye sıkıca tutturulmuştu. Başımı gırtlağımdan kesip ayırsalar kafamla beraber denize veya toprağa gömülecek, kimse farkında olmayacak, katilim gasp edemeyecekti!

Bazen düşünüyorum: Ben miydim o, tiril tiril ütülü beyaz smokinlerle kulüpten bara, bardan kumar salonuna, sabahlara kadar gezen, içen, dans eden, Çin lokantalarında prawn kotleti, lobster salataları yiyen, bardak bardak buzlu Tennet's biraları yuvarlayan? Neydi o züppe, o özenti, basit zevkli hayatım? Şimdi hepsinden mahrumum: Elbiseden, gıdadan, müzikten... Hararet bastırıcı serin sudan bile! Yokluğuna tahammül edemeyeceğimi sandığım kadın, geri planda kalan bir "aksesuvar", bir dekor parçası oldu. Zaten Nilgün artık "kadın" değildir; mananın bütün şumulü ve kuvvetiyle "maşuka"dır; maneviyattır; Buda'nın tarif ettiği aşk mahiyetini şimdi aldı. Hiçbir şeyim kalmadığı halde, kendisi de gayri mevcut iken bana yetişiyor. Her zamankinden zengin, süslü, refah, gönlü toklar âlemindeyim.

"Niçin Mapa'dan ayrıldı?"

"Emin bir yerde bulunması lazımdı. Singapur'u düşmez bir mevki sandık. Orada da kalmayacaktı ya! Hindistan'a, daha sonra Lübnan'a gidecekti. Vakit bulamamış olacak. Ben ona, çok evvel uzaklaşmasını tavsiye etmiştim; Adayı bırakıp kaçmayı arına yediremiyordu. Zorla, ahalinin ısrarıyla çıkardık. Gözyaşlarıyla teşyi edildi."[1]

1 teşyi etmek: uğurlamak

"Bir gün dönecek... yine türkülerle, çiçeklerle, danslarla karşılanacak."

İhtimal veremiyor. Nilgün'ü bir daha göremeyeceğine o, benden fazla inanıyor. Diyor ki:

"Hayatta kaldıysa bile Mapa'ya dönmez artık. Son yıllarda Sultan burada çok azap çekti; İstanbul'u özlüyordu; saatlerce anlatır dururdu. Bir çarşı varmış, üstü kapalı, loş bir yer... hiç görmemiş ama hikâyesini o kadar dinlemiş ki... bir masal gibi bana söylerdi; söylerken heyecandan sesi titrer, son cümleleri ağzında söner, işitilmez olurdu."

Hıçkırdığıma şaşmıyor. Nil'ime Kapalıçarşı'nın romanını ninni gibi vapurda hafif sesle ben söylemiştim; uyuyakalmıştı.

Günün birinde kocaman bir motor Santa Maria'ya yanaştı; içinden çıkan bir zabit muhafızlarla uzun uzun görüştü. Sonra hepimizi topladılar ve isimleri okunanları tel örgüden dışarıya aldılar.

Fernando ile ben, ayrılanlar arasındayız. Gaffar öte tarafta kaldı. Ne olacağız? Bir şey söylemiyorlar. Motora bindirildik. Yirmi yedi kişiyiz ve hepimiz bitaraf devlet vatandaşıyız. Adada kalanlar muharip devletler tebaası, yahut Endonezyalılar...

Tekrar Singapur'dayız, mevkufuz. Lakin muamelede bir değişiklik hissediliyor. Sırtımıza dipçik vurmuyorlar ve burnumuzun dibine silah dayamıyorlar. Üç gün, sıcakça balık çorbası, ekmek, birer kadeh pirinç şarabı verdiler.

Dördüncü günün sabahı tevkifhaneye berber geldi. Saçlarımızı, sakallarımızı kesti, tıraş etti. Yüzüğümü, yeni ver-

dikleri asitfenik kokulu, ütüsüz, lacivert renkte keten elbisenin cebine sakladım.

Limana sevk edildik; İsveç bandıralı ve Kızılhaç işaretli bembeyaz bir yolcu vapuruna giriyoruz. İş anlaşıldı: Bu vapur İngiliz müstemlekelerindeki sivil Japon harp esirlerini getirmiş; bazı İngiliz ve bitaraf esirleri Seylan'a götürecek; bir mübadele yapılmış.

Kurtulduk.

Gaffar'ı düşünerek için yanıyor; Fernando bile müteessir.

O gece aylardan beri ilk defa çarşaflı ve somyalı bir yatağa, kurulmuş yemek masasına, medeni insan muamelesine kavuştuk. Vücudum sabun yüzü gördü; öptüm, kokladım; köpüğü ve kokusu beni insanlığıma, mazime yaklaştırıyor. Vantilatörlerin uğultusunu musiki imişçesine dinliyorum. Hele radyo, Bingazi'nin 8. İngiliz Ordusu tarafından zaptını haber verince yerimden fırladım; o gün 1942 senesi teşrinievvelinin[1] 20'si idi; müttefiklerin sesini işitiyordum.

Bu ses sanki biraz sonra Mapa Kraliçesinin sıhhatte ve selamette olduğunu tebşir edecekti.[2]

Kolombo'ya çıkışım sırasında Fernando halimden ürktü. Birkaç kere bayılacak gibi gözlerim karardı, koluma girerek beni adeta taşıyor; sürüklüyor. Bereket hepimizi hastaneye götürdüler de Nilgün'le dönüp dolaştığım, darılıp barıştığım, sevişip kucaklaştığım yerlere uzak kaldım.

Ancak, bir hafta sonra kendimi azıcık toparlamıştım. Arkadaşımla şehirde tahkikat yaptık: Prenses Nilgün, daha

1 teşrinievvel: ekim ayı
2 tebşir etmek: müjdelemek

doğrusu Seylan'da tanılan ismiyle Misis Nil buralarda çoktandır görülmemiş. Sadık dostuma:

"Benimle Kandi'ye kadar çıkar mısın," dedim, "bungalovu uzaktan olsun ziyaret edeyim."

İşte yine pembe renkli şosedeyiz; yine ormanlar arasından geçiyoruz. İşte onunla bir gece dargınlık çıkarıp otomobilden indiğim dönemeç... işte köşk... tıpkı ilk geldiğim günün sabahındaki gibi kargalar yine tarhlarda oynaşıyor; havada yine taze çay ve kabuk tarçın kokuları duyuluyor.

Fernando, hikâyemi tafsilatıyla bildiği için çok müteessir... bir korsan yüreği, derdime ortak. Hatta diyebilirim ki bu adam Nilgün'e kulaktan âşık! Dönüşte sordu:

"Sende hiç resmi yok mu?"

"Düşünmemiştim... yok! Yok!" dedim; çırpınmaya başladım. Sanki bir fotoğraf onu bana iade edecekti... haykırıyorum:

"Yok! Yok! Bir fotoğrafı bile yok!"

Deniz haydudu Fernando, torpil yedikten sonra su üzerinde yalnız bayrak direği kalmış olan sevgili gemisine baktığı mahzun gözlerle beni seyrediyor. Bu sefer karşısındaki bir insan enkazıdır.

Amerikan kuvvetlerinin Dakar'a çıktıkları gün –1942 senesi, 24 birinci kânun[1]– ben Karaçi'den bir tayyare ile Şam'a geldim; Mezze'ye indim. Beyrut'a gidecektim; Mısır'a geçmek niyetindeyim. Nilgün de benim gibi kurtulmuş ve oralardan geçmiş olabilir.

1 birinci kânun: aralık ayı

Bir otomobil bulmak için Merce meydanında dolaşıyorum, omzuma biri dokundu. 1926 senesi içinde Hindistan'ın hudut şehri Peşaver'de rastladığım Şehzade Tevfik Efendi –tıpkı beş buçuk sene evvelki gibi başında kalpak, elinde kamçı, sırtında kürklü avcı ceketi ve yanında başka bir kâselis[1] herif– karşımda duruyor, soruyor:

"Ne tarafa yolculuk?"

"Bu sefer İstanbul."

"Yahu, çok değişmişsin! Sırtına vurmadan önce o mu, değil mi diye epeyce düşündüm. Hastalık mı geçirdin?"

"Japonlara esir düştüm; güç bela kurtuldum; çekmediğim kalmadı."

"Kelleni uçurmadıklarına şükür... geçmiş olsun. Ben de Mısır'a dönüyorum. Artık orası güllük gülistanlık!"

Yanındaki çömeze döndü:

"Değil mi, Paşa hazretleri?"

"Vallah-ül kerim, cennet... Cenneti âlâ!"

"Ya, işte öyle! Burada iş yok. Eh, Allah selamet versin. Bize müsaade... tren ha kalktı, ha kalkacak. Otomobilimiz de bekliyor. Vakit olsaydı beraberce yemek yerdik. Hani Peşaver'de yemiştik ya!"

"Hayırlı yolculuklar şehzadem!"

Ayrıldık. Size bunları niçin yazıyorum? Sebebi var: Şehzade, birkaç adım yürüdükten sonra, tam otomobile giriyordu, durdu; seslendi; yaklaştım. Diyor ki:

"Şey... neydi, adı, canım... ha! Nilgün... bizim Nilgün Sultan... sormuştun ya Peşaver'de..."

---

1 kâselis: çanak yalayıcı, dalkavuk

"Ee, evet, söyleyiniz, bir haber mi var? Haber mi aldınız?"

"Ne haberi, birader? On gün evvel kendisini Beyrut'ta bizzat gördüm. Halasının evinde... bilirsin, elbette... hani Antura yolundaki büyük köşk yok mu?"

"Ne zaman gelmiş? Nasıl gelmiş? Yaşıyor, demek..."

Hayretle yüzüme baktı:

"Bir ay oluyormuş. Sıhhati de pek yerinde... iki çocuğu var."

"Neredeymiş, son zamanlarda?"

"Vallahi uzun sormadım. Galiba Mısır'da imişler. Değil mi, Paşa? Mısır'da demişlerdi... Kahire'de kocasıyla..."

Paşa tasdik etti:

"Mısr-ül Kahire'de... Lâ şek!"

Şoför sabırsızlanıyor. Şehzade dedi ki:

"Bana soracağına, pek merak ediyorsan kendisiyle konuş. Antura yolu üstünde Saime Sultan'ın köşkünde... zavallı Saime Sultan! Artık kulakları işitmiyor, çok yaşlandı. Öyle değil mi, Paşa, duymuyor artık konuşulanları..."

"Evet, efendimiz... duymaz bir şey... ama hiç duymaz."

Araba hareket etti.

Nilgün sağ! Nilgün'üm şuracıkta, şu dağların arkasında, Lübnan kıyısında. İki saat geçmeden yanında olabilirim. Olacağım. İlk arabaya atladım. Fiyat sormuyorum; bağırıyorum:

"Beyrut! Beyrut! Yallah!"

Demek oluyor ki Japonlar onu da kocasını da bırakmışlar; galiba hudut harici etmişler... korktuklarım olmamış. Yolunu bulup Mısır'a gelmişler; harp sahası şehirlerden

ürktükleri için Lübnan'a sığınmışlar. Sıhhati yerinde imiş; bir çocuğu daha olmuş. Sevinçten çıldıracağım. Otomobilin ağır gitmesine dayanamıyorum; inip yürümek, koşmak istiyorum. Yürürken yorulmayacağıma inanmaktayım; Nil'i düşüne düşüne ne rahat yürüyeceğim!

Ah, ne uzun yoldur bu!... Hele Buka Ovası'nın şu şerit gibi uzanmış, kıvrımsız kısmı! Onu geçtik. Lübnan eteğindeki Ştora kahvelerinden birinde, birbiri arkasına iki kadeh Zahle rakısını su katmadan içtim. Bir tane de şoför yuvarladı. Dahr-ül Baydar'a doğru, döne kıvrıla, süratle dağa tırmanıyoruz. Sofar'ı arkada bırakınca Akdeniz ve kenarında Beyrut göründü. Yarabbi! Bütün o, Nilgün'le beraber seyrettiğimiz Bombay'lar, Kolombo'lar, Kalküta, Singapur ve Mapa'lar... hiçbiri Lübnan sırtlarında Akdeniz'in ve Beyrut'un manzarası kadar iç açıcı, alabildiğine ferah, cilası kibar, billur güneşli değildi. Ya bu Cebel havasının karakulak suyu kadar içimi hafif tadı kıvamında, temiz havası?

"Oh!" diyorum. Yıllardan beri ilk 'oh!'um bu...

"Oh! Oh!"

Tespih çekerek zikredercesine "oh"lar birbirini takip ediyor. Şoför, neşeli olduğumu anladığı için bir türkü tutturdu. Nilgün'ün Şandernagor Oteli tarasasında, öğle uykusuna giderken söylediği dağ türküsü... nakaratı tekrar edip duruyor:

A la Keyfek! A la, a la Keyfek! Keyfek!

Alkışlama yerine omzuna, sırtına vuruyorum; devam etmesini istiyorum: "Yâ Kemaan! Yâ Kemaan!"

Durgun ikindi saatinde yamaçlar şoförün türküsünü teslim alıp nöbetleşe birbirlerine veriyorlar; nağmeler dağdan dağa uzaklaşıyor. Bulutlar gibi sürüne sürtüne gidiyor, boşluklarda eriyor. Bunları işitmekten ziyade sanki seyrediyorum. Her "a la keyfek" bir kayaya dokununca geri tepiyor, sarsılıyor; sendeleye sendeleye uzaklaşıyor; öndekilere yetişmeye çalışıyor. Hanendeme, şehri geçerek Cuniye yoluna sapmasını, Antura'ya gideceğini söyledim. Burç meydanına varmadan sağı tuttuk.

Nihayet yirmi dakikaya kadar –inanamıyorum– Nilgün'ü göreceğim. Üç senelik bir ayrılıktan ve ne maceralardan sonra! Hemen boynuma atılacak:

"Kavuştuk mu yine? Yine buluştuk, bir gün yine ayrılacak mıyız, sevgilim?" diyecek; gülüşeceğiz, bütün çektiklerimizi –dokunur dokunmaz pas çıkaran bir ilaç gibi– o gülüşmelerimiz bir anda silip götürecek.

Bir tarafımız muz ve portakal bahçeleri, öte tarafı bomboş ufuklu Akdeniz... Filvaki bu yol ne Kolombo ile Kandi arasındaki gibi taze tarçın ve dalında taze çay kokusuyla Hindistan ülkelerinin ağırlığını taşıyor, ne de Şandernagor'un sandal ağaçlarından buram buram tüten buhur rayihasıyla Çin gecelerinin koyu sarı şehvetini düşündürüyor. Limon ve turunç çiçeklerinin bakir ve afif[1] havasını teneffüs ediyoruz. Memnunum.

İç ve uzak Asya'dan kurtulup Nilgün'ü, taze kız çağında birkaç sene yaşadığı şu basit toprak parçası üzerinde göreceğime sevinmekteyim. Hint ve Endonezya, çözülmez mu-

1 afif: iffetli

ammasıyla yerinde kaladursun. Vücudunda ne "sari" ne "batik", onu medeni kıyafetiyle karşımda, memleketimin yanı başında bulmak yepyeni bir zevk...

Nehr-ül Kelb'i de geçtik; beş dakika sonra köşkün önünde duracağız.

Bu olacaktı demek! Olanı gayet tabiiye alıyorum. Hayret etmiyorum. On parası kalmamış bir adamın, bankaya girip uzattığı çek mukabili bir gün ceplerini kâğıt paralarla doldurup çıkması gibi bir şey... başımdan çok geçmişti. Öyle tabii buluyorum ki...

Arabayı durdurdum.

Köşk hiç değişmemiş. Dokuz sene evvel Saime Sultan'la Damat Halil Paşa'yı ziyaret ettiğim vaziyette, yine bahçesi muntazam, fakat panjurları kapalı, sessizlik içinde başını dinliyor.

Demir parmaklıklı kapıyı ittim: Kapalı. Çıngırağı çekiyorum: Kapıcı dairesinden, eskiden İstanbul'daki gibi sırtında redingot, başında fes, saçları ağarmış bir Harem Ağası çıktı; güçlükle yürüyor. Emektar zenci ölmemiş ama beni belki de daha yakınlarını tanımayacak hale gelmiş. Sordum:

"Mebruk Ağa! Nilgün Sultan burada mı? Görebilir miyim?"

İsmimi söylemediğim için kim olduğumu bilmediği halde dedi ki:

"Sultan, demincek çamlığa doğru gitti beyefendi! Dadı da beraber, çocuklar da... gezinip dönecekler. Buyurun siz içeriye. Yarım saate kalmaz dönerler."

"Hangi taraftaki çamlık?"

"Şu tepenin arkasındaki..."

"Öyleyse, ben oraya giderim."

"Nasıl arzu buyurulursa... hızlı yürürseniz yetişirsiniz."

Şoföre beklemesini söyledim. Asfalttan ayrılmış toprak yola saptım. O, bir küme fıstık çamlarının yerini bilirim. Merhum damatla kaç defa gölgeliğinde oturmuş, gurubu seyretmiştik.

Tamam... işte... uzakta iki kadın ve bir ufak çocuk yürüyor. Bunlardan biri dadı.... kıyafetinden ve önünde ittiği arabadan belli. Öbürü Nilgün olacak. Şüphesiz Nilgün'dür. Gözlerimi dört açmış, arkadan endamına bakıyorum. İkinci çocuğundan sonra fazlaca mı gelişmiş, yoksa ziya mı öyle gösteriyor? Adımlarımı sıklaştırdım. Aramızda ancak, on on beş metrelik yer kaldı; seslendim:

"Nil! Nil!"

İşitmediler. Hem koşuyor, hem bağırıyorum:

"Nil! Nil!"

Önce dadı geriye baktı, sonra çocuk... durdular. Nil de döndü. Yüzü, ikindi güneşinin denize vurup keskinleşmiş ışığı altında, ta karşımda. Bir daha:

"Nil!" dedim, ikincisi boğazıma tıkanıp kaldı. Zira bu çehre, azıcık andırmakla beraber, Nilgün'ünki değil! Zaten asıl Nilgün Sultan olması lazım gelen kadın, bana yabancı yabancı, tanımayarak, lüzumsuz bir azametle bakıyor.

"Affedersiniz, birine benzettim..." diyebildim. Arkalarını döndüler. Yollarına devam ediyorlar.

Üçüncü Kitap

NİLGÜN'ÜN SONU

MAPA MELİKESİ NİLGÜN KİTABININ HÜLASASI

Acaba Nilgün, eski nişanlısına karşı hakikaten hissiz, kayıtsız mı olmuştur? Erkek bu hükmünde aldandığını ertesi günü anlıyor. Zira otelde Melik Ahmet'i beklerken onun yerine melike geliyor; beraberce otomobille bir gezintiye çıkıyorlar. Kadın, bir aralık ağlıyor, sevgisinin devam ettiğini ve ayrı kaldıkları seneler zarfında hep kendisiyle meşgul olduğunu, hatta arkasına adamlar koyarak hayatını adım adım takip ettirdiğini söylüyor.

İki gezinti daha yapıyorlar. Nilgün, kocasını bırakıp sevgilisine dönmeye hazır olduğunu söylüyorsa da bu, ciddi bir arzu değildir, oyundur. Nihayet erkek Mapa'ya davet teklifini reddediyor ve Kalküta'dan ayrılmak üzere bir gece vapura biniyor. İngilizler hesabına bir vazife ile Japonya'ya gidecektir. Vapur rıhtımda iken Nil'den bir mektup geliyor. Güya az sonra kendisine iltihak edecek![1] Gelmiyor; erkek boşuna beklemiştir. Lakin sabahleyin açık denizde öğreniyor ki maşukası Singapur'a inmek üzere aynı vapurda kocasıyla bulunmaktadır.

Bu uzun vapur yolculuğunda Nilgün, herkese dayısı ve kocasına yakın akrabası olarak tanıttığı erkeğe yapmadığını

1 iltihak etmek: katılmak, karışmak

bırakmıyor; oyunbazlıkların envaı arasında ona "monuba" isimli keyif verici bir ilaç içiriyor; ilacın tesiri altında erkek, sevgilisinin visaline nail olduğunu sanıyor; ayılınca hayal âleminde yüzmüş olduğunu fark ediyor. Darılmalar, barışmalar, çeşitli sahnelerle Singapur'a varıyorlar. Karşılayanlardan biri de sadık arkadaşı Tayfur'dur; Tayfur, Mapa hükümetinin emniyet müdürüdür; Dilbeste Hanım'la evlenmiştir.

Mapa'ya gitmemekte ısrar eden, selameti uzaklaşmakta bulan erkek bir sabah gözünü Mehire yatında açıyor. Nilgün kendisini sarhoş etmiş, kaçırmıştır. Bu suretle adaya beraberce çıkıyorlar; saraya misafir ediliyor. Melik Ahmet, Cava'da bulunduğundan iki sevdalı o güzel adada bir müddet baş başa kalıyorlar. Bir gece, erkeğin yattığı odadaki endam aynası yerinden oynuyor. Nilgün içeriye giriyor ve altı gece aynı sahne tekrar ediliyor. İki senedir evli olmasına rağmen, kız, kendisini âşığına saklamıştır.

Adadaki misafirlik sürüp giderken Nil'in hamile olduğu öğreniliyor. Dünya vaziyeti büsbütün bozulmuştur, İkinci Cihan Harbi patlak vermek üzeredir. Nilgün'ü Batavia'da bir doğumevine götürüyorlar. Affa uğrayan Tayfur, karısıyla beraber İstanbul'a gitmiştir; melikeye âşığı refakat etmektedir. Doğumdan sonra Mapa'ya dönmek için tekrar yata bindikleri zaman erkeğin serseri ruhu, başlamış olan İkinci Cihan Harbi'nin sadmesine uğruyor; Nilgün'ü bırakıyor ve başını alıp kaçıyor; macera hayatına tekrar atılıyor. Harp yüzünden aralarında muhabere imkânı da kalmamıştır.

Japonlar Singapur'a girmişler. Cava'yı almışlardır. Yabancı ve yerli ahaliye zulüm yapıyorlar. Bunları Hindistan'da öğrenen erkek, birdenbire kendisine geliyor; Mapa Adası'nda

istilacıların eline düşmesinden korktuğu Nilgün'ü bulmak, kurtarmak için bir kaçakçı vapuruna gizlice biniyor. Vapur, tam hedefine ulaşırken torpillenip batıyor. Kaptanla beraber kurtuluyorlar; fakat sonradan Japonlar tarafından yakalanıp bir kampa sürülüyorlar. Melike'den haber yok; ne olduğunu bilemiyorlar. Kampta, Nilgün'ün bir meftunu daha vardır: Melik Ahmet'in akrabasından bir genç, Prens Gaffar.

Mübadele sırasında bitaraf devletler tebaasından kaptan Fernando ve Nil'in âşığı kamptan çıkarılıp Kızılhaç işaretli bir vapurla memleketlerine iade ediliyorlar. Şam'a varan erkek, orada rastladığı Şehzade Tevfik Efendi'den, Nilgün Sultan'ın Mısır'dan kocasıyla Lübnan'a geldiğini ve halasının köşküne misafir olduğunu haber alıyor; hemen otomobile biniyor. Tatlı ümitler içinde köşkün önündedir. Haremağası, Sultan'ın çamlığa doğru gezintiye çıktığını söylüyor. Erkek oraya koşuyor. İşte, ileride bir kadın yürümektedir; yanında da bir çocuk... ayrıca çocuk arabası süren bir dadı! Nil'ine kavuşacak... aralarındaki mesafe birkaç metre... sesleniyor:

"Nil! Nil!"

Kadın dönüyor. Hayır! Azıcık benzemekle beraber bu kadın, erkeğin o isimle tanıdığı Nilgün Sultan değildir. Nil: "Ben asıl Nilgün değilim! Sultanın teyze kızıyım! Onun ismini takınarak maceraya atıldım!" dediği zaman meğerse yalan söylememiş, hakikati itiraf etmiş.

Peki, sahte Nilgün ne oldu? Sağ kaldı ise nerede? Bunu nasıl öğrenecek? "Mapa Melikesi Nilgün" romanı bu sual işaretiyle bitmektedir. Şimdi "Nilgün'ün Sonu" kitabında o sualin cevabını ve maceranın geri kalan kısmını bulacaksınız.

R.H.K.

BİRİNCİ BÖLÜM

Pilot bize dönerek dedi ki:

"Tibesti ile Hoggar Dağları arasından hep çöl üzerinde uçuyoruz. Bir saate kadar Bir-i Kalanga'ya ineceğiz.

Yol arkadaşlarımızdan İngiliz Binbaşısı Appel soruyor:

"Orada Fransız garnizonu mu var?"

"Evet. Rahat edeceğinizi pek sanmam. Misafir olacağınız insanlar iyi kalplidirler ama dağınık ve laubalidirler. Tıraş olmayı bile lüzumlu saymazlar."

İngilizlerin traşa verdiği ehemmiyete gülümsedim.. Gülümsemem uzun sürmedi: Afrika? Tibesti? Hoggar? Buralarda ne arıyorum?

Oraya gelmeden evvel size "Mapa Melikesi Nilgün" kısmını bıraktığım yere, Lübnan'a dönmekliğim lazım. Hikâyeme kestiğim noktadan başlamalıyım. Arkasından koştuğum ve yüzünü görünce Nilgün olmadığını anladığım kadına:

"Affedersiniz birine benzettim..." diyebilmiştim. O ve yanındakiler yollarına devam ediyorlardı. Ben bir müddet ayakta kaldım; sonra bu dağlık, taşlık köy yolu üzerinde ilk

rastladığım iri bir kayaya dayandım. Fakat duramadım, çöktüm. İnliyorum:

"Nil! Nilgün!"

Nilgün'ümün Japon istilasından sağ salim kurtulmuş olması ihtimali günler, aylar geçtikçe zayıflıyor. Zira onun da Türk vatandaşı sıfatıyla serbest bırakılarak mübadeleye tabi tutulması, bir tarafta görünmesi icap ediyordu. Demin sahici Nilgün Sultan'la karşılaşmıştım; vücudunun, hele yüzünün bazı hatları ona benzemekle beraber alımsız, ışıksız, kabacasına mağrur bulduğum bir Nilgün! Civarından derhal kaçmak istediğim, lakin mecalsizliğimden kıpırdanamayarak dönüş yolu üzerinde çöküp kaldığım yabancı bir Nilgün!

"Benimki öldü," diyorum, "hem de kimbilir ne zamandan beri..."

Şu var ki az önce çamlığa doğru giden Nilgün Sultan, onun, yalancısının teyze kızıydı; söylediğim gibi ötekini andırıyordu da... Uğradığım felakete rağmen kafamın içinden –böyle bir anda inanılması güç– düşünceler geçti. Normal bir adamın aklına sığmayacak fikirler! Kendimden utanarak itiraf edeceğim; diyordum ki:

"Belki sesi çok benziyordur. Belki de daha çok benzeyen halleri vardır... Vücudunda da onunkine tamamıyla benzeyen bazı yerleri olabilir! Uzakşark'ta kaybettiğim Nil'in benzerini tesadüf Yakınşark'ta karşıma çıkarıyor."

Beni bildiğiniz için hayrete düşeceğinizi sanmıyorum. 1936 senesinde, tafsilatını unutmamış olduğunuzu tahmin ettiğim Seylan Adası'ndan Cava'ya gittiğim vakit Nil'e iki yıl, sürekli surette ihanette bulunmamış mıydım? Neydi o Zülma'lar, Zet'ler, Atiye'ler! Ya, kendisini yeni doğmuş ço-

cuğumuzla yatta bırakarak kaçtıktan sonrakiler? Böyle bir deliden her şey beklenebilir. Nilgün'ün öldüğüne kanaat getirdiğim sırada bile bu yeni kadın zihnimi derhal meşgul etmeye başlamıştı... Bir lahza ancak gördüğüm, hoşlanmadığım halde!

Bazen derim ki:

"Acaba çoğumuzun aklından aynı şeyler geçer, çoğu insan, daha hafif de olsa aynı arzulara kapılır, çok defa birbirimizi andırırız da açığa vurmaktan mı çekiniriz? Faziletli görünmeye, hatta kendimizi de faziletimize inandırmaya mı çalışırız?"

Başlangıçtan beri duyduklarımı aslına mutabık olarak anlatma usulünü tuttuğumdan kaçamak yollara sapmamakta devam edeceğim. Beğenilmeye yeltenmiyorum; ne isem onu yazıyorum. Yazdığım içindir ki ruh hekimlerinin bir tedavi şekli olan "psikanaliz"i kendi kendime yaparak ve mahpus heyecanlarımı fazla buhar gibi salıvererek –en müşkül zamanım da dahil– ferahlamak imkânını elde ediyorum. Şifa bulmadığım muhakkak... lakin bir nevi rahatlık duyduğuma eminim.

Kaya dibinde hep bunları mı düşündüm? Hayır! Bunların dimağımda çırpıntısı bir lahza sürdü; duruldu; satıhtan tekrar derinliğe çöktü. Nil'in akıbeti hakkında ömrümce malumatsız kalmak korkusu benliğimi sarmıştı. Eğer yaşıyorsa henüz 27 yaşındadır; ben 46'yı buldum. Son aylarda çektiğim çileyi de hesaba katınca artık ne sevgilimi, ne çocuğumu aramak için yeniden Hint Okyanuslarına gidecek, diyar diyar dolaşacak kudrete maliktim. Param kalmamıştı,

tab ve tüvanım[1] da! Hele şu sırada tamamıyla bitkindim. Zaten harp, yolları kapamıştı. Avrupa hâlâ ateş içinde idi; daha müthişini, Fransa'ya asker çıkarılmasını bekliyordu. Asya'da Japonlar zayıflamıştı ama çökertilememişti. Hareketsizliğe mahkûmdum. Olsa olsa memleketime döner, bir köşeye büzülür, sulha kadar sinerdim.

Karar verdim: İstanbul'a gideceğim, hem vatanıma, hem de Tayfur'a kavuşacağım. Dilbeste ve ikimiz daima Nilgün'ü anacağız. Nilgün'ü, Kolombo'yu, Kandi'deki köşkümüzü, Mapa'daki sarayı, Suiçi Bahçesi'ni, hepsi de birbirinden güzel şeyleri... ölmüş güzellikleri! Bilhassa Dilbeste ile konuşacaklarım pek çok.

Kalkmak istedim; ayaktayım. Fakat birdenbire gözlerim karardı, toprağı altımdan kayıyor zannettim; hemen oturdum. Başım dönüyor; bir taraftan da titriyorum. Şoförü çağırmaktan başka çare yok. Epeyce uzakta, daha kötüsü yamacın arkasında bulunan köşke doğru bağırdım; otomobili kapıda bırakmıştım. Bağırdım mı? Sesimi işitmedim; dağlardan aksisedasını da...

Demek bağıramamışım; haykıramıyorum; gırtlağım kuru bir kösele parçası. Cava'da tutulduğum tropik malaryası tekrarlıyor. Geçiştirsem bile beni haftalarca yatağa serecek. Hangi yatağa? Beyrut hastanelerinden birinde bir demir karyolaya... Bereket Lübnan hükümetinin Polis Müdürü İshak Bey eski ahbaplarımdandır, aslen Türktür; ona haber yollarım, icap edeni yaptırır... Evvela şuradan kurtulmak lazım. Aşağı asfalttan boyuna otomobiller geçiyor, yü-

1 tab ve tüvan: güç, kuvvet

rüyemiyorum, sesimi duyuramıyorum ki! Titreme arttı; zangır zangır sarsılıyorum; dişlerim de kilitlendi. Gelecek ateş 40 dereceyi aşacak. Zaten bir haftadır ense köküme yapışan ağrıdan, kırıklıktan, ürpermelerden endişe etmekteyim. Melun krizin yakama sarılacağına işaretti bunlar... Pek fena bir zamanıma rastladı; maneviyatım da, bünyem de düşük. Çok hırpalayacak.

Keçi otlatan bir kocakarı, hasta ziyaretinden dönen bir Marunî papazı, salatasını yapmak için –yerlilerin "ırız annî"[1] dedikleri– sakız kokulu otlardan toplayan bir köylü kız, bir çocuk görünse bari... Dağ adamları çok naziktirler; yabancıya iyi gözle bakarlar; her işi bırakıp yardıma koşarlar. Hatta evlerine alırlar, hekim çağırırlar, icabında hastabakıcılık bile ederler. Fakir olan köylü bunlara mukabil beş on kuruş teminini düşünür, turizm terbiyesi almıştır ama hayır işlemekte dindarlığın da tesiri çoktur.

Hararetim yükselse titremeler durur; hoş bir şey de olur: kendimi kaybetmediğim takdirde çok latif hülyalara dalarım; adeta morfinlenmiş gibi eski hatıralarım tatlılanır, dinlendirici yeşil bir renk bağlar. Manzaralar serin, sulak, yumuşak ışıklıdır; insanlar, sevimli, şefkatli ve munis seslidir. Tropikal malarya nöbetinin zevkine doyum olmaz. Ne hayat, ne rüya, nöbet esnasındaki tahayyüller ve tahattürler[2] kadar keyif vericidir. Romantik bir şaire dönersiniz, kendi kendinize lirik şiirler söylersiniz; düşündükleriniz bir melodi gibi bestelenir. Artık yalnız şair değil, ressam heykeltıraş, musikişinas, bütün ince sanatların üstadısınızdır. Ve eğer

1 ırız anni: razani, rezene
2 tahattür: hatırlama

bir sevgiliniz varsa, uzakta ise, ayrılmışsanız, hatta öldüyse yine yanınızda, başucunuzda, kucağınızdadır; yahut sizi o kucağına almıştır. Olduğundan daha güzel, daha sokulgan, nurlu ve derinine muhabbetlidir.

Nil ile az sonra, sıtmanın ateşi içinde buluşacağım; –hakikattekinden bambaşka tatlı bir âlemde– yaşayacağım. Sevineceğim geliyor... sevinip hastalığıma şükür edeceğim!

Titremeler kesildi; vücuduma, gittikçe yükselen fievrin[1] damarlarıma yayılan, beynime doğru çıkan, gözlerime dolan sıcaklığı başladı. Sırtımı kayaya dayadım; ayaklarımı uzattım; çok rahattım; asıl rahatlık kafamda. Muz ve portakal bahçelerinin turunculu yeşilli, somaki bir rıhtım gibi kornişlediği deniz gölgelendi; güneşin keskin ışığına pembe bir abajur geçti; otomobillerin korna sesleri nasıl da yumuşadı, ne kadar uzaklaştı! Evet, rahatlık duyuyorum; fakat soluk soluğayım. Gözlerimi kapadım.

Nilgün birine soruyor:

"Nesi var? Bayılmış mı? Bu, deminki adam değil mi? Hani arkamızdan seslenmişti..."

Yanındaki bir şeyler mırıldanıyor, anlamıyorum. Şaşırıyorum: Nil beni tanımaz mı? Niçin öyle söylüyor? Yine bir oyun mu yapıyor? Aldanmadığıma eminim: sesi tamamıyla onunki... gözlerimi açabilsem yüzüne de bakacağım. Bakmaya lüzum yok, hissediyorum: Odur. Rayihasını duyabilseydim bir memnun olacaktım ki...

"Nil! Sevgilim! Nilgün'üm!" diye söyleniyorum. Yanındakine diyor ki: "Beni tanıyor, ismimi biliyor. Tuhaf şey!

1 fièvre (Fr.): ateş

Şimdiye kadar hiç görmediğim biri... sen gördün müydü, dadı? 'Sevgilim' diyor, bana!"

Tekrar mırıltılar...

"Bırakamayız, böyle... bu, bir Türk... köşke kadar koşuver. İshayya otomobili getirsin... bahçıvanı da çağır... kaldırıp götürsünler. Yazık zavallıya! Kibar bir adama benziyor. Herhalde birini, belki de bizi arıyor. Yahut da..."

Galiba sözünü bir işaretle bitirdi; eliyle başını göstermiş, aklımda bir bozukluk olduğunu anlatmıştı sanıyorum. Ne gözlerimi açabiliyorum, ne de cevap verebiliyorum; sadece dinliyorum. Sesi öyle tatlı, üç yıldır hasretini çektiğim sesin o kadar aynı ki! Biliyorum, şimdi konuşan kadın Nilgün Sultan'ın kendisidir; Nil'in –daha doğrusu– Neyzar'ın teyze kızı, sahici sultan. Artık:

"Nil! Sevgilim! Nilgün'üm!" diye inlememek lazım... fakat yapamıyorum, tekrarlıyorum. Kadın bu sayıklamaktan ibaret sözlerimi kimbilir nasıl hayretler içinde dinliyordur. Masallardaki gibi rüyada âşık olmuş bir adam! Yazık ki delikanlılık çağını çoktan aşmıştır; şakaklarına kır düşmüştür; ayrıca hastadır.

Kendimi zorladım; göz kapaklarım aralandı. Bir çocuk sesi:

"Anne," diyor, "bize bakıyor... ölmemiş daha!"

Evet, bakıyorum, fakat iyice göremiyorum. Etraf sisli. Sis ortasında eşkalini seçemediğim, seçememekle beraber başucumda durmasına, yanımda bulunmasına sevindiğim bir kadın var ya... memnunum. Batavia'da ilk defa malaryaya tutulduğum zaman yine böyle olmuştu: Gözlerimi açınca güzel Atiye ile karşılaşmıştım; onu da evvela hayal meyal

görebilmiştim. Biçare kız... hayatta mı, yoksa bombardıman edilen bir hastane enkazı altında kaldı, mahvolup gitti mi? Kulaklarımda Cava yağmurunun iri yapraklı ağaçları tartaklayan bitmez tükenmez şakırtısı! Halbuki senenin son ayında olmamıza rağmen burada durgun havalı, günlük güneşlik bir bahar hüküm sürüyor. Köşke gelirken yaseminlerin pür nakil donandığı bahçeler ve meyve ile çiçeklerinin bir arada süslediği portakallıklardan geçmiştim. Otomobilin rüzgârı olgun yemiş ve ısınmış zambak kokuyordu.

Güçlükle konuştum:

"Korkmayınız... bu bir sıtma nöbetidir... Cava'da yakalandığım bir malarya... benim için rahatsız olmayınız efendim..."

"Şimdi otomobil gelecek. Sizi götürür. Yanınıza birini de alırsınız. Nerede oturuyorsunuz? Şehirde mi?"

"Hiçbir yerde... Şam'dan geliyorum. Hindistan'da idim... daha önce çok uzaklarda bulundum, Japon kampında..."

"İstanbullusunuz galiba?"

Başımla tasdik ettim.

"Beni evvelce tanıyor muydunuz?"

Gözlerim kendiliğinden kapandı; mırıldandım:

"Hayır... evet... uzun mesele... inanılmaz bir şey... sizin Mebruk Ağa... damat Halil Paşa... halanız..."

Sözlerimi bitiremedim; Nilgün'ümün sesine kavuşmuş halde, ferahlığı andıran bir kendinden geçişle bayıldığımı hatırlıyorum. Kadınla çocuğun haykırdıklarını işittim; yahut bana haykırıştılar gibi geldi. Halasından, halasının kocasından, evlerindeki harem ağasından bahsedişime göre sandığı kadar yabancı olmadığımı sultanın anlaması lazım

geliyordu. Bayılmadan bunu düşünebilmiştim. Hiç şüphesiz alakası artmış olacaktı.

Nitekim ayıldığım vakit bir odada, karyolada idim; elektrikler yanmıştı; yatağımın ayak ucundaki iskemleye oturmuş olan adamı yavaş yavaş sezdim: Zenci haremağası Mebruk...

"Elhamdülillah! Elhamdülillah" diyerek yerinden kalktı; kapıya doğru yürüyor, takatsizce sordum:

"Nereye, Mebruk Ağa?"

"Doktor köşkte bekliyor; 'açılınca haber ver' demişti. ter içindesiniz; gelsinler de çamaşırlarınızı değiştirelim."

Anlaşılan beni köşkün yanındaki küçük pavyona taşımışlar. Merhum Damat Paşa misafirlerini burada kabul ederdi; gece alıkoyacaklarını da yine burada yatırırdı. Çok iyi hatırlamaktayım: Pavyonun pencerelerini gürbüz yaseminler örter, manzarayı kapatırdı da Damat Paşa eliyle budar, azıcık ferahlatırdı. Yan odada bir gün satranç oynamıştık; yenilmiştim. Güneşi sevmediğinden pancurları fazla açmazdı; bahçede gündüzleri beyaz şemsiye ile dolaşır, gül fidanlarını budarken de şemsiyeyi başının üstüne bahçıvan tutardı. Sahne epeyce komikti. Lakin Lübnan'da siyah cüppeli papazlar ekseriya siyah şemsiyeler açarak dağ yollarına tırmandıklarından halk şemsiyeli erkeğe alışkındı.

Ben çocukken babamın kullandığı yazlık şemsiyeler birdenbire gözlerimin önüne geldi. Bir tanesi kalın sadakordandı, koyu krem renginde... öbürü bembeyaz ipektendi ama iç tarafına tirşe renkli ikinci bir kumaş, bir astar geçmişti. Sadakorlusu, sap tarafındaki bir düğmeye basınca "fırt!" diye açılıverir, sonra gerilince kunt bir ses çıkarırdı. O devirde "otomatik" kelimesini bilmezdik; otomatiği şarjörlü

revolverlerin icadında öğrendik. Beyaz ipeklisinin kılıfı da vardı. Babacığım –başkası iyi yapamıyor, buruşturuyor diye– bizzat eliyle kumaşı yerli yerine, çizgisi çizgisine katlar, kılıfı usuletle ve büyük bir dikkatle geçirirdi. Muhakkak ki şemsiyelerini pek severdi.

Çocukların ikide bir açıp oynamamaları, uçlarını birbirlerinin gözlerine sokmamaları için "evde şemsiye açmak günahtır" der, anam ve dadım da bu sözü her zaman tekrar ederdi. Ürkerdik. Günah işlemekten korktuğumuz zamandı o... "günah" kelimesi "yasak"tan da, "dayak"tan da tesirli bir terbiye verme ve tehlikeden koruma vasıtası idi.

Size söylemeyi unutmuş değilim; gizlemiştim: annem 1941 yılında, ben Hindistan'da iken vefat etmişti; serseri, vefasız ruhuma uymayan bir teessüre kapılmış, haftalarca ağlamıştım. Ağlarken biraz da Nilgün'ü düşünmüştüm. Hiç sebepsiz, birdenbire yatta, kucağında yavrum Ömer'le bırakıp artık bir daha muhabere imkânı bulamadığım biricik sevgilimi...

Yarabbi! O ele avuca sığmaz, haşarılıklarına, kaprislerine, yalan ve hilelerine dayanılmaz sevgili, hamile iken ve doğurduktan sonra nasıl da uslu, içli, sadece muhabbet ve şefkatten ibaret bir melek olmuştu! Adeta malihülyalı bir hal almıştı; sanki başına gelecek felaketin gölgesi çok evvelden karakterine vurmuştur; "Mater Doloroza - Dertli Ana"ya dönmüştü; Guido Reni'ye modellik eden sanki Nil idi; baktıkça yüreğim sızlıyordu. Sızlamasına ve derinliği ölçülmez aşkıma, hatta bir daha göremeyeceğimi sezmeme rağmen kaçmıştım. Niçin? Öyle, işte! Kaçıncı sabıkamdı bu?

Fakat şimdi bir halsizlik duyuyorum ki kendimden nefret etmeye bile kudret bulamıyorum. Yatak başı masasında duran kolonya şişesine uzanmak istedim; kuvvetim kâfi gelmedi. Yine dalmak üzereyim; belki de daldım. Yabancı bir ses işitiyorum; bozuk şiveli bir Türkçe ile soruyor: "Bilir siz Fransızca?"

Bilirim manasına gözlerimi kapayıp açtım. O lisandan konuşmaya başladı.

"Bir tropikal malaryanız olduğunu söylemişsiniz. Kaç senedir?"

"Beş..."

"Ne zamandan beri akse[1] yapmadı?"

"İki..."

"Nerede yakalandınız bu hastalığa?"

"Cava içerlerinde..."

Doktor başka bir şey sormadı. Yanındakilere çamaşırlarımın değiştirilmesini tembih ediyor; ilaçların nasıl alınacağını dadı hanıma anlattığını söylüyor. Fakat gitmiyor; koluma bir iğne batırıyor. Diyor ki:

"Geceyi oldukça rahat geçireceğinizi ümit ederim. Yarın sabah geleceğim. Esaslı bir tedaviye muhtaçsınız. Konuşuruz."

Birkaç kişinin yardımıyla çamaşırlarımın değiştirildiğini anladım ama kimlerdir bunlar? Fark edemedim. Bir el boynuma kolonya sürüyor; ellerime, dirseklerime de... Erkek eli değil. Etrafıma baktım: Orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda duruyor. Dadı olsa gerek...

---

1 akse: hastalık nöbeti, kriz

"Biraz daha iyisiniz beyefendi! Ateşiniz epeyce düşmüş."

"İyiceyim zannederim. Size çok zahmet verdim."

"Estağfurullah... hepimiz gurbetteyiz, birbirimize yardım vazifemizdir. Sultan efendi emir buyurdular: Elimizden geleni yapacağız."

"Saime Sultan mı?"

"O da, Nilgün Sultan da..."

Bir tuhaf oldum. Bu ismi işitmekten hem memnunum, hem de işitirken yüreğim burkuluyor.

"Teşekkürlerimi bildiriniz kendilerine... lütfen."

"Söylerim efendim. Siz şu portakal suyunu içiniz hele... durunuz, arkanıza bir yastık koyayım."

"Şoför küçük valizimi bırakmıştır elbette?"

"Bıraktı ama kilitli idi. Size Abdülkerim Bey'in çamaşırlarından giydirdik."

"Bu zat kimdir?"

"Nilgün Sultan'ın zevci... Evvelki gün Mısır'a döndü. İki hafta kalıp tekrar gelecek."

"Kaç yaşındadır, Abdülkerim Bey?"

"Genç... Otuz yaşında var, yok. Fazla konuşmamalısınız. Doktor Bueri 'yorulmasın, çok konuşturmayınız' demişti."

Sustuk. Portakal suyunu içiyorum; birkaç damla turunç karıştırdıkları için rayihasından hoşlandım. Rayiha duymanın bir iyilik alameti olduğunu anlıyorum. Oda biraz daha ışıklanmış gibi... Mebruk Ağa:

"Afiyetler olsun, beyim!" dedi. Başımı yastığa koydum, bu defa bayılmıyorum; uyuyacağım. Bir başka Nilgün uzağımda değil. Benimkinin ismini çaldığı hakiki Türk Prensesi... Fatihler, cihangirler soyundan bir sultan.

"Nilgün! Nil! Sevgilim!" diye sayıklarsam dadı ve ağa ne kadar şaşıracaklar! Gülümsemek istiyorum... Gözümden yaşlar akıyor.

Lübnan yamaçları ve kıyıları bütün gece kilise çanlarının sesiyle birbirlerini çağırıp hava tabakalarını çalkaladılar; İsa'nın doğumunu kutladılar. Evvela bu sesleri kafamın bir uydurması, hastalığın icabı sandım. Sonra düşündüm ki o gece Noel idi; her köşesine, her bucağına kiliseler kurulmuş olan bu dindarlar ülkesi sıradağlar için ne mutlu bayram!

Fakat Noel gecesine karla örtülmemiş bir tabiat manzarası yakışmıyor. Ben ise 1936'dan beri fasılasız hep sıcak iklimlerde yaşayıp dolaştığımdan altı senedir kara hasretim. Hele geceleyin malarya nöbetiyle yanıp tutuşurken tahassürüm büsbütün arttı; damlarına kar yığılmış, bacalarından sakin dumanlar süzülen mehtaplı bir Tirol köyü gözümün önünden gitmedi.

Sabahleyin zihnim başka bir hatıraya takıldı: Dört yıl önce, 1938'de idi, Kalküta-Singapur arası, City of Haddington vapurunda Nil ile geçirdiğimiz Noel gecesine! Ne aksilikler yapmıştı, ne fena giyinmişti, somurtup oturmuştu. Fakat sonra? Kumar masasında tekrar kraliçeleşmiş, dans salonunda haşmeti ve güzelliğiyle yolcuları hayran bırakmış, benimle de barışarak:

"Artık seninkinden başka erkek yüzüne, erkek bakışına, erkek temasına tahammül edemeyeceğim!" demişti. "Eva" operetinin valsini beraberce oynarken öyle söylemişti. Acayip vefakârlıklarım vardır: Bir daha hiçbir kadını bu valse kaldırmamıştım. İki kitap dolduran ne hatıralar, ne hatıralar!

Mebruk Ağa usulcacık kapıyı araladı; uyanıp uyanmadığıma bakıyor.

"Giriniz," dedim, "giriniz. Kendimi iyi hissediyorum; ateşim düşmüş; acıkmışım bile..."

Ak saçlı zenci memnun oldu: "Gidip size kahvaltı getirmelerini söyleyeyim; şimdi dönerim."

Adının İshayya olduğunu unutmadığım şoför az sonra bir tepsiyle geldi. İştah duymuyorum ama açlıktan adeta ıstırap çekiyorum; kendimi zorlayarak sıcak sütü içtim; biraz da tereyağla reçel yedim. Bu reçel limon ve portakal çiçeklerinden yapılmıştır; meyve değil, tomurcuk şeklinde, tane tane dişlere dokununca gıcırdayan şeffaf çiçek reçelidir; en iyisini Trablus'ta bulursunuz. Eski seyahatlerimde birkaç defa tatmıştım.

"Sayıkladım mı acaba?" diye ağaya sordum.

"İshayya kiliseye gittiği zaman ben odada iken rahatça uyuyordunuz. Bir ara çırpındınız, haykırdınız."

"Söylediklerim anlaşılıyor muydu?"

"Kendi isminizi çağırıyordunuz: Ömer! Ömer!"

Hayır, kendi ismim değildi o: Harp kasırgasında izini kaybettiğim küçücük yavrunun, Nil ile benim, evladımızın adıydı. Kahve tepsisini işaret ettim; İshayya kaldırdı. Yorganı başıma çektim; büsbütün sararan, korkunçlaşan yüzümü odadakilerden gizledim. Bir an evvel buradan gitmeliyim. Zaten kalmam münasebet almaz; Polis Müdürü İshak Bey'e telefon ettirip çağırtacağım; beni alıp götürsün. Bir pansiyona, lüzum görülüyorsa Amerikan hastanesine...

Gitmeden önce Nilgün Sultan'a kısaca izahat vermek şart. Kendisini ne sebeple aradığımı, niçin ona ismiyle hitap

ettiğimi öğrenmelidir. Bilhassa on sene kadar önce ruhi bir hastalığa uğrayarak Asfuriye şifa yurdunda yatmış olan bu iyi yürekli kadını merak içinde bırakıp sıvışmak nankörlük ve insafsızlıktır. Lakin bir yabancı erkeğin yattığı odaya girmeyeceğini, teşrifata riayet mecburiyetinde bulunduğunu tahmin ediyorum. Ancak giyinip küçük salona çıkabilince konuşacağım. O halde miyim? Demin, birkaç adım yürümek istedim, başım döndü, düşüyordum. Üç gün olsun yatağımda kalmalıyım.

Nitekim Doktor Bueri de aynı fikirde:

"Pazartesiye kadar tam istirahat... yani üç gün daha. Sonra vaziyete bakarız. Dostunuz İshak Bey'i ikindi üzeri gidip ben göreceğim, sizin burada olduğunuzu haber vereceğim. Lütfen söyleyiniz: Kim diyeyim?"

İsmimi söyledim ve ilave ettim:

"Hindistan'dan yeni gelmiş dersiniz, kâfidir. Japonlara esir düştüğümü de ilave ediniz."

Doktor, Birinci Cihan Harbi boyunca Türk ordusunda çalıştığını, üniformamızı taşıdığını, nişan aldığını övünerek anlattı. Bize meftunluğunu gözlerinde okuyorum; hoşlanıyorum. Mecalim olsa uzun uzun konuşacağım. Bereket lakırdı sırası bana düşmüyor, hep o söylüyor. Karısına, yine harp zamanı, birtakım Türkçe türküler de öğretmiş; hâlâ unutmamışlar. Tekrarlıyor:

Telgrafın telleri,
Pamuk gibi elleri...

Şivesi öyle tuhaf ki... hele:

Ah, dudu dillim
Ben yanıyorum!

parçasını söylerken aldığı tavır insanı gülmekten katıltacak kadar komik. Dadı ile zenci haremağasının, ciddi bulmak istedikleri bir hekime bu şaklabanlığı yakıştıramadıklarını, meslek ehliyetinden şüpheye düştüklerini, adamcağınızı küçümsediklerini gülümsemelerindeki manadan anladım.

"İyileşiniz de bizim çardak altında, elimle çektiğim, küpte dinlendirdiğim rakıdan içeriz. Şarabımızı da kendimiz yaparız. Berrak değildir amma rayihalıdır; 'buke'si enfestir" diyor. Bir avuç dolusu kolonya ile ellerini yıkayıp kuruması için bir müddet ovuşturduktan ve havaya tuttuktan sonra akşama haber getireceğini söyleyerek pür neşe çıkıp gitti.

"İyi adam..." dedim. Mebruk Ağa, Lübnan'a geldiklerinden beri hep ona baktıklarını, evde bir hasta olsun olmasın, daima köşke uğradığını, madamasının[1] da sık sık geldiğini anlatmaya başladı. Merhum Paşa da doktoru pek severmiş. Bir ara dadıya döndü; bahçe tarafını işaret etti:

"Kaç sene oldu, aklımda kalır mı? Haniya Neyzar Hanım şu ağaca çıkmıştı da tepetaklak düşmüş, topuk kemiğini incitmişti. Hastaneye götüreceklerdi, bırakmamıştı; alçıya kendisi koymuştu; çarçabuk iyileşmişti. Usta hekimdir, elinden her şey gelir. Ameliyat da yapar. Doğum da..."

Neyzar ismini işitince az daha haykıracaktım. Evet, Nil o isim altında bu köşkte yaşamıştı; pek taze, henüz yeni yetiş-

1 madama: Müslüman olmayan evli kadın

miş bir kız iken! Bu odaya da girmişti, muhakkak... Hıçkırığımı güç zapt ettim; boğuk bir sesle sordum:

"Neyzar Hanım kim?"

Dadı başını sallıyor, "Uzun hikâye..." manasına. Haremağası cevap verdi:

"Nilgün Sultan'ın teyze kızı. Öyle hoş, neşeli, yerinde durmaz, şakacı bir hanımdı ki... gitti, bir daha görünmedi. Hint taraflarında bir kral ile evlenmiş, dediler. Müslüman Kral... çok zenginmiş, hazineler dolusu incileri, yakutları, zümrütleri varmış."

Dadı aklınca tashih etti:

"Cavalı bir şehzade imiş. Beş senedir haber alamıyoruz; bir ara Mısır'a gelmiş ama Beyrut'a uğrayıp da bir defacık hatırımızı sormadı. Az kahrını çekmemiştim, filiz kızın... Ah, bilseniz ne güzel, ne şirin, ne neşeli idi; köşk o burada iken şenlenmişti. Adını aramızda 'Kahkaha Sultan' koymuştuk. Lakırdısı edilirken içim sızlar; rüyalarımda görüyorum Neyzar'ımı... unutamadım, bir türlü!"

"Ben de! Benim de içim yanıyor... benim rüyalarım da onunla dolu... ben de bir türlü unutamıyorum. Unutmaya da hakkım yok!" diye bağıracak, çırpınacaktım. Bereket gırtlağım yine kupkuru; yutkunuyorum, sesim çıkmıyor.

Dadı ile ağanın konuşmalarından öğreniyorum; Nilgün şehre inecekmiş; kocasının gönderdiği parayı almak için... Anlaşılıyor ki halasının mali vaziyeti iyi değil; evi geçindiren damattır. Hanedanın en varlıklılarından biri olan Saime Sultan meşhur mücevherlerini belki de satıp tüketmiş; son kırıntıları sarf ediyor. Şimdi koca köşkün bir odasında,

kulakları işitmez, gözleri güçlükle görür, alil[1] bir halde, doğduğundan beri alıştığı girintili çıkıntılı, yayvan ve yeşil Boğaziçi tepelerini düşünerek şu, denizi olasıya engin, arkadaki dağları yalçın, ahalisinin dili kendi diline uymaz bir gurbet diyarında ölümünü beklemektedir.

Sultan Abdülmecit'in torunu ve Abdülhamit'in kızıdır, o! Ne günler, ne debdebeler görmüştür: Saray düğünleri, iftarları, muayedeleri,[2] saz âlemleri, yaşmak ve ferace, etekleri ardınca sürünüp giden mükellef tuvaletler, neler! Kâhyalar, vekilharçlar, sofracılar, ayvazlar, hademe ve haşeme, sayısız cariyeler, tam bir saltanat! Bugün hepsinden artakalmış iki kişi var: Cemalifer Kalfa ve Mebruk Ağa!

Ben de arıyorum. Haşmet ve debdebe mi? Hayır! Seylan Adası'nın dağ yolundaki küçük bungalovu... Orada geçen kısa, fakat koşuşup kaçışmalarla, tatlı didişme ve yenişmelerle, ümitler ve hayal sukutlarıyla geçen, bir ömre bedel hareketli hayatı! Orada Mapa'dakinden, hatta sihirli aynanın açılıp kapandığı masala benzer gecelerden daha mesut yaşadığımı şimdi iyice anlıyorum. Nil'in kararsızlıklar içinde bocalayıp bir türlü kendisini feda edemediği devrine hiç doyamamışım meğerse... zaten hatıramda en fazla iz bırakan, üst tabakada yer alan, boyuna gözümün önünde dönüp dolaşan sahneler ve manzaralar hep bu devreye ait olanlardır. Japon kampında da daima Seylan'ı, körpe ve bakir Nilgün'ü düşünmüştüm. Visal –paha biçilmez kıymetine rağmen– türlüsüne kanmış benim gibi bir adama fazla zevk verememişti.

---

1 alil: hasta
2 muayede: bayramlaşma

Öyle sanıyorum ki, erkek için elde edilmiş bir kadın, hakikatte ikidir: Önceki ve sonraki... kaybettiğiniz zaman birinci devrin kadınını ikincisinden fazla özlerseniz... ama bir şartla: Eğer siz, onun ilk erkeği olabildinizse!

Dadı, yasemin dallarının çerçevelediği camdan bakarak haremağasına:

"Nilgün Sultan köşkten çıktı; bu tarafa geliyor," dedi. Yolu zaten pavyonun önünden geçer. Öbürleri dışarıya fırladılar, teşyi edecekler. Nasıl yapsam da onu ben de görsem? Dünden zihnimde bir şey kalmamış. Asıl Nilgün ile benimkinin birbirlerine ne kadar benzediklerini anlamam lazım. Vücut ve yüz hatları, giyiniş ve yürüme tarzı çok mu farklı? Belki de onu yarı görmüşe döneceğim; ona yarı kavuşmuşa! Yazık ki karyolamın mevkii seyretmeme imkân bırakmıyor. Behemehal pencereden bakmalıyım.

İlerisini düşünemedim; kendimi yataktan aşağı attım; bir lahza kalkamadım. Sonra canımı dişime takıp yürüdüm. Yürümedim, sürüklendim. Çarpıntılar içindeyim; pencereye yetişemeyeceğim diye korkuyorum.

Başımı cama dayanmış görünce sevindim. Evet, Nilgün Sultan geliyor; geldi; hatta pavyonun kapısında durdu; dadıya bir şeyler söylüyor. Bana o kadar yakın ki.. üç adım ötemde! Demin, bir ara "keşke benzese" demiştim; sonra benzememesini istemiştim. Bakıyorum, söyleniyorum:

"Benzeyen yerleri çok... fakat o değil."

Gözleri daha iri ve koyu lacivert... kirpikleri de lüzumsuzca uzun ve sık... burnu Nil'inkinden büyük... vücut azıcık dolgunca ise de yumuşak tesiri yapmıyor; çok sade, pek kibar giyinmiş. Kaşlarını çatarak konuşuyor. Durunuz hele!

Bu kaşların uçları tıpkı Nil'de olduğu gibi gayet hoş bükülüyor; aynen onunkiler... Aynı sıcaklıkta bir teni de var. Hele ayakları? Eşit... konuştuklarını dinliyorlar, tenkit etmeye hazırlanıyorlarmış gibi canlı zeki, sevimli... adeta "natıkalı"[1] diyeceğim geliyor.

Yürüdü; döndü; birkaç kelime daha söyledi. Yoluna devam ediyor. Tam önümde, artık! Odama doğru bakmayacak mı? Bakmasını diliyorum; bekliyorum; bakmadı. Bakmadı ama şu bitkin, perişan halimde sezmeye muvaffak oldum: Bakmak istedi, azameti mâni oldu! Kendisi de merakta. Sadece işin içindeki sırrı merak etmiyor, beni de yakından daha iyi tanımak arzusunda!

Düşünüyorum ki gözlerimi kapayarak onu dinlediğim zaman sesindeki mutlak benzeyişten dolayı Nil ile konuştuğumu sanacağım. Sözleri elbette Nil kadar oynak, oyuncu bir zekânın pırıltıları, rengârenk pul işlenmiş nesci[2] gibi hayret vermeyecek. Fakat güftesi bir tarafa bırakılırsa ahenk aynı olacak... avunacağım.

Yürüyüşünü tetkik ediyorum: Daha muhkem, daha karakterli, çok mağrur, kısacası şahane! Nil'de bazen hoşlandığım amiyaneliğe gerçek Sultanda hiç rastlayamayacağım. O doğuştan Kraliçe! Taklidi değil...

"Ben bu genç kadını, şimdiye kadar başkalarında duymadığım bambaşka, yepyeni bir 'kompleks denferiorite'[3] ile sevebilirim! Nefsimi hakir görerek, küçük düştüğümü bilerek, ürkerek ve yılarak! Öyle bir aşkın, ayrı bir tadı olacaktır."

---

1 natıka: düzgün ve etkili konuşma
2 nesci: dokuma
3 kompleks denferiorite: aşağılık kompleksi

Bahçe kapısında duran –Mısır'dan getirdiğini tahmin ettiğim– siyah renkte, iyi marka bir otomobile hem zarif, hem de –mükellef koşumlu cins atlara ve heybetli landolara binmeye alışmış olan ecdadından aldığı bir vekarla girdi. Kendisini uğurlayan dadı ile ağaya selam yerine sadece terbiye iktizası[1] bir tebessümle iltifatta bulundu. Gülümseyişi Nil'inki kadar, belki de daha tatlı. Çehresini ve etrafını –buluttan sıyrılıvermiş bir güneş gibi– aydınlatıveriyor; öylesine nurlu... arabanın loşluğunda bir şimşek çaktı sanki!

"Güzel kadınmış! Güzelliği gittikçe anlaşılan, zaman geçtikçe tahakkümü altında kalınan kadınlardan..."

Bütün bu tetkikler ve mülahazalar ancak birkaç dakikaya sığmıştı. Lakin beni çok yormuş olacak ki yatağıma kadar dönemedim; pencere kenarındaki koltuğa oturdum. Düşündüklerimden dolayı nedamet duyuyorum. Gözüm parmağımdaki halkada... hani, Japon kampında zindancıların elinden, sakalımın arasına gizleyerek saklayabildiğim halka... Seylan'ın dağ köşkünde dostum Tayfur'un parmağıma geçirdiği, iç tarafında Nil'in üç harfle remzi bulunan, üzerine gözlerinin renginde, ufacık gökyakutlar dizilmiş yeşil altın nişan yüzüğü!

Odaya dönen dadı:

"Olmadı beyefendi," dedi, "kalkmamalıydınız. Haydi, giriniz yatağınıza!"

Mecalsizliğimi fark ettiği için kolumdan tuttu; emektar kalfaya yaslanarak karyolaya doğru gidiyorum. Yarı yolda durdum; dedim ki:

"Sultanı gördüm... ne kibar!"

---

1 iktiza: gerekme, gereklilik

"Şimdiye kadar hiç görmemiş miydiniz?"

"Hiç! Dün ilk defa karşı karşıya gelmiştik ama görecek halde değildim, etrafı seçemiyordum, her yer dumanlıydı."

Kadın belli ki bir şeyler daha sormak istiyor; cesaret edemiyor. Nihayet dayanamadı:

"İsmini siz söylemişsiniz. Geceleyin sayıkladığınızı da Mebruk Ağa'dan işittim; 'Nilgün!' deyip durmuşsunuz, boyuna..."

"Sultan'a da anlattı mı?"

Dadı cevap vermedi; üstüme yorganı çekti:

"Uyumaya çalışınız hele... biraz iyileşiniz, bunları kendisiyle konuşursunuz tabii... benim içerde işlerim var; birini çağırmak iktiza ederse şu düğmeye basarsınız. Ya Mebruk Ağa yahut bahçıvan, biri gelir. Saat on bir... Büyük Sultan'a ilacını içireceğim."

"Benim burada olduğumu biliyor mu?"

"Biliyor. Hatta tarifimizden sizi tanıdı. 'yeşil gözlü, yakışıklı bir erkek, değil mi?' dedi. Damat Paşa'ya gelir, gidermişsiniz. Hemşiresinin torunu merhum Hayrullah Bey'in de çocukluk arkadaşı imişsiniz."

Her ihtimale karşı –daha açıkçası Nilgün Sultan'ın odama uğramasa bile anahtar deliğinden gözetlemesini ümit ederek– yarım yamalak tıraş olmuştum; yüzüm soluktu ama tertemizdi. Dadıya dedim ki:

"Siz yoktunuz, o tarihte."

"Evet, yoktum; Neyzar'la İsviçre'de idim."

Ah, sevgilim! İsmin burada, birdenbire Neyzar oldu. Her söylenişte hatırana hakaret ediliyormuş gibi irkiliyordum; aklıma sığdıramıyorum. Sana "Nilgün" yaraşıyordu,

o güzel isim senin olsun diye İran dehası letafetine bu iki kelimeyi kazandırmıştı; biz de küçük bir değişiklik yaparak ne tatlı Türkçelemiştik!

Cemalifer Kalfa odadan çıkınca yüksek bir sesle tekrarladım:

"Nilgün! Nilgün!"

Neyzar kelimesinin manasını anlamak istediğim gün Nil şu cevabı vermişti: "Pek iyi bir şey olmasa gerek. Merak edip soramadım!" Fakat ben Batavia'da yüzelliliklerden velinimet Ali Bey'in rafında duran Naci lügatine bakmış, "kamışlık-sazlık" demesine geldiğini öğrenmiştim. O ismi, galiba kendisinden bir yaş büyük olduğunu söylediği Nilgün Sultan'ınkine azıcık benzemesi için koymuşlardı: Nilgün ile Neyzar... iki teyze çocuğu! Kimbilir ne şirin, ne cici, ne cana sokulacak çocuklardı bunlar! Küçük yaşta iken muhakkak, lepiska saçlı, uçuk benizli idiler; büyüdükçe tenleri buğdaylaştı; saçları kumral bir renk aldı. Görüyorum adeta: ipekli dantellerle süslü etekleri piliseli, kollar dirseğe kadar çıplak, yarı su, yarı nebat, kar çiçeği çiğdem temaslı, çene altlarını meydanda bırakacak kadar göğüsleri açık, başlarındaki fiyonkları bir nevi orkide kadar acayipcesine zarif, 1320[1] kıyafetinde, bir bayram günü yan yana Saime Sultan'ın elini öpmeye götürülüyorlar!

Nil'im 1915 senesinde doğmuştu. Onu ve küçük Sultanı beş, altı yaşlarındaki şekilleriyle tahayyül etmekteyim. Elbiseleri –biri hanedandan olduğundan ötürü– eş değildir. Lakin beyaz glase[2] patikleriyle beyaz kısa çorapları muhakkak

1 1320: Miladi 1902-1903 yılı

2 glase: çanta ve ayakkabı yapımında kullanılan bir tür yumuşak deri

bir cinstendir. İşte, gözümün önünde: Boğmak boğmak, tombul bacaklar... bunlar, sonradan cins kısraklarınki gibi biçimlenecek; demin seyrettiklerime ve hafızamdan silemediklerime benzeyecek!

Şam'da rastladığım Şehzade Tevfik Efendi bana Nilgün'ü burada bulacağımı haber verdiği dakikada ve bütün yol boyunca onun yerine teyze kızıyla karşılaşacağımı aklıma getirmemiştim; işi bir oldu bitti sanıyordum. Sanıyorum ki sevgilime ve çocuğuma kavuşacağım; artık ayrılmayacağız; İstanbul'a gideceğiz ve tıpkı Kandi'de yaşadığımız gibi –Tayfur ve Dilbeste ile birlikte– Boğaziçi yahut Büyükada sırtlarında küçük bir köşke sığınıp harp sonunu, hatta ömrümüzün sonunu bekleyeceğiz.

Uğradığım hayal sukutu müthişti: Nil'imi tekrar aramak, hiç değilse kendisinden haber almak mecburiyetinde idim. Nasıl? Nereden ve kimlerden?

"Ankara'ya giderim; Tokyo ile harici münasebetimiz devam ediyor; orada sefirimiz var. Nüfuzlu bir adamın yardımıyla resmen sordururum; belki bir cevap gelir" diye düşündüm; bu düşünce ile de yorulmuştum; bir müddet uyku ile dalgınlık arası kendimden geçmişim. Gözlerimi açtığım zaman odamı loş görünce akşam olduğuna hükmettim; pencereden bakınca yağmur başladığını anladım. Lübnan yağmurları da bezdiricidir; filvaki Cava ve Singapur'daki gibi biteviye boşanmaz ama fasılalarla, bir açılıp bir kapayarak, şimdi güneş, beş dakika sonra sağanak, haftalarca sürer; dağ başlarını duman kaplar, sahilde muz ve portakal ağaçları suya gömülür, rutubet insanın içine sızar; derin bir tembellik duyarsınız; çalışma arzunuz kesilir; beyniniz yatalak olur.

Mebruk Ağa göründü; hatırımı sordu; çay getirecekle-rini söyledi.

"Sultan döndü mü?"

"Çoktan... İshak Bey'le Doktor Bueri de burada... köşk-te çay içiyorlar. Polis Müdürü doğru yanınıza gelecekti ama uyuyordunuz; 'uyanınca haber ver' dediler."

Bazı ahbaplarımız vardır ki onlardan daima iyi haber alacağımızı zannederiz; belki de o ana kadar böyle bir şey olmamıştır; lakin tesir odur; alıyoruz gibi memnunuzdur. Bizim İshak bu ahbaplardandır; sevinç getirir. Galiba nik-bin[1] tabiatı iktizası, en müşkül vaziyette neşesini kaybetme-mesinden, her şeyin bir suretle düzeleceğine inanmasından dolayı insana ümit, ferahlık aşılıyor. Mesela, kendisine Nil-gün hikâyesini anlatsam sonunda diyecektir ki:

"Bugün yarın izini bulursun; muhakkak bir yerden sesi duyulur. Fikrimce hayattadır, zekâsı sayesinde kurtulmuştur. Göreceksin: İstanbul'da yahut Mısır'da, belki de Beyrut'ta karşına çıkıverecek!"

Mamafih İshak, nikbinlikle iktifa etmez; pratik adam-dır; arama ve bulma yolları da gösterir; kendisi de teşebbüse girer; ekseriya muvaffak olur. Odama gelmesini sabırsızlıkla bekliyorum. Ağa'ya:

"Rica ederim," dedim, "söyleyiniz, insin yanıma!"

Doktorla beraber geldi. Yine güler yüzlü idi ama az daha tanıyamayacaktım: Dokuz sene evvel bir delikanlı olarak bı-raktığım dostum, yine sağlamdı, lakin ak saçlı bir adam ol-muştu. İçimden söylendim: "Demek ki ben de o kadar değiş-

1 nikbin: iyimser

miş, yaşlanmışım. Ayrıca hastayım da... kendimi şu dakikada aslına mutabık şekliyle görüyorum. Her gün baktığımız aynaların kifayetsizliğini daha iyi anladım. Sevincim bir anda paslanıverdi: Artık Nilgün'ü bulsam da fayda yok, dedim, ne ondan, ne de gerçeğinden bir şey beklenir. Kadın için bir kıymet olmaktan çıktım. 'Beklenilen erkek' çağım geride kaldı!"

"Epeyce süzülmüşsün ama yine de iyisin; benim bütün saçlarıma, senin sadece şakaklarına ak düşmüş. Talihli imişsin de: Kamptan harp içinde kurtulmak her kula nasip olmaz."

İshak sözle böyle başladı; esasa gelince Bueri'yi işaretle dedi ki:

"Doktor Beyrut'ta, Amerikalıların son keşfettikleri bir ilaç buldu. Batak yerlerde çarpışırken tropik malaryasına tutulan askerler üzerinde denenmiş. Fevkalade müessir olduğu muhakkak... zaten Lübnan'ı işgal eden İngiliz ordusu, daha doğrusu Avustralyalılar da aynı ilacı kullanıyorlar; hastalığı bıçak gibi kesiyor. Şimdi ilk iğneyi vuracak."

"Bana bir pansiyon bulmalısın. Pazartesi günü."

"Dur, acele etme, beni dinle, anlatacağım: Demin sultanlarla uzun uzadıya konuştuk. Burada bir müddet kalmanda hiç mahzur yokmuş."

"Olmaz!"

"Olur! Beyrut'u bıraktığın halde mi sanıyorsun? Otellerin, pansiyonların iyileri dopdolu.

Mahalle arasında, adi, gün görmez, rutubetli bir evin tek odasına seni koyamam; doktor bırakmaz; hastanelik de değilsin. Burada konfor var; candan bakıcı var; sükûnet,

ışık, gıda ve hepsinden mühimi kalman için ısrar eden Sultan hazretleri var."

"Hangi Sultan? Büyüğü mü, küçüğü mü?" diye soramadım; sözlerinden keşfe çalışacağım.

"... Evet, Sultan hazretleri ısrar ettiler, 'Paşa eniştemin ahbabı imiş; buraya gelir gidermiş; ayrıca büyük halamın torunu Prens Hayrullah Bey'in de çocukluk arkadaşı imiş. Yabancı sayılmaz. Kendisine dostluk göstermekle mükellefiz' dediler. Kabalık etmeyelim. Sultan varlıklıdır; bar[1] olmazsın."

Anlıyorum: Bunları söyleyen Nilgün Sultan! Sırrımı öğrenmeden yakamı bırakmak işine gelmiyor. İshak benim hakkımda dikkati, merakı çeken bazı lakırdılar da etmiştir. Dünyayı karış karış gezip dolaşmış bir "centilmen serseri" daima merak vericidir; hele güzel bir erkek olduğu da söyleniyorsa! Şu var ki artık benim için "güzel erkek idi", "vaktiyle görmeliydiniz" diyorlardır!

O halde, o yaşa geldim mi?

Cemalifer Kalfa'nın taravetini muhafaza eden açık menekşe gözlerinden sabahleyin bunu öğrenmek istemiştim. Büyük evlerde çalışmış emektar hizmetçilerin, dadıların reylerine ehemmiyet vermelidir; o işi çok iyi bilirler ve aldıkları tavırlarla da pekâlâ sezdirirler. Cinsî cazibenizin ilk defa vurulduğu mihenktaşı bunlardır. Cemalifer beni beğenmişti muhakkak ve Nilgün Sultan'la muhakkak lehimde konuşmuştu. Zira hastabakıcılığını bir angarya olarak yapmıyor, odamda kalmaktan, işini uzatmaktan, yanıma sokulmaktan zevk aldığını belli ediyordu. Herhalde: "Nereye gidecekse

1 bar: yük

gitsin... benim bir hasta ile daha uğraşmaya ne vaktim, ne mecalim var!" dememişti. Doktor Bueri, dostum İshak'ın Türkçe söylediklerine Fransızcasıyla iştirak etti; köşedeki masada pravaz takımını hazırlıyordu; ampulü kırdı; dolu şırınga elinde yatağıma yaklaştı:

"On güne kalmaz, bu ilaç, bu temiz hava ve şu iyi bakım sayesinde bir dünya turu daha yapacak vaziyete gelirsiniz. Dönünüz arkanızı!"

İshak da yardım etti; iğne yapıldı; sonra doktor aramızda konuşmamız için odadan çıktı.

"Görüyorum ki küçücük bir valizden başka bir şeyin yok. Parasız da olmalısın."

"Kalküta'da bir 'bar' sahibiyim; ortağım dürüst insandır; yolunu buldukça adresime gönderecek. Tayyare ile geldiğim için fazla eşya almadım. Yanımdaki bütün para yüz otuz lira..."

"Sterlin tabii?"

"Evet. Zaten İstanbul'a gideceğim."

"Giderken eksiğini tamamlarız. Söyle bakalım, bir Türk vatandaşı olduğun halde Japon kampında işin neydi?"

"Bir kadın arıyordum. Aradığım sırada yakalandım; Hint Okyanusu'nu kaçakçı vapuruyla geçmiştim; torpillediler."

Arkadaşım gülmeye başladı; bir taraftan da:

"Ömürsün vallahi," diyordu, "akıllanmazsın sen! İşin içinde kadın oldu mu yapmadığın delilik kalmaz. Kim bilir hangi aşiftenin biri idi bu, ölümü göze alarak arkasından koştuğun mahluk?"

Köşkünde yattığım hakikisini unutarak kısaca cevap verdim: "Nilgün idi, Nilgün Sultan!"

İshak gözlerini hayretle açtı; bütün zekâsını toplayarak sözlerime bir mana vermeye çalıştı; aklımda bir bozukluk olması ihtimalini de düşündü galiba.

"Uzun, acıklı mesele... çok yorgunum... başka sefer anlatırım." diyebildim; başımı yastığa dayadım; nefes alışlarım değişmişti, güçlük çekiyordum. İshak teessürümün ve geçirdiğim buhranın derecesini tayin etmişti ki ciddileşti ve elimi sıkarak:

"Şimdi sana lazım olan sıhhat," dedi, "üst tarafını zaman halleder. Elimden gelen bir şey varsa yapacağımı bilirsin."

Vakit bulur bulmaz yine uğrayacağını söyledi; şehirden neler istediğimi sordu. Birkaç kat çamaşır, pijama, kolonya, viski vesaire ısmarladım. Senenin en kısa günlerinde idik; saat dört buçuğu bulmadığı halde oda kapkaranlıktı; bir sağanak camları yalıyor, rüzgârıyla da çerçeveleri sarsıyordu. Berbat bir hava! Arkadaşım gidince hem akşamın, hem içimin kasveti arttı. Hastalığımı, bikesliğimi[1] daha ziyade duyuyorum; şehir gürültüsünün benim vaziyetimdeki bir adam için ne kadar lüzumlu, oyalayıcı, kuvvet verici olduğunu daha iyi anlıyorum. Beyrut şu dakikada ışıklı caddeleri, yaygaracı kalabalığı, otomobil ve insan bolluğu ile yağmur altında, pencereden bakarken ne hoştur! Sokaklar semt semt haşlanmış sıcak pancar, tahinle dövülmüş nohut, şalgam turşusu kokar. Arasından Paris markalı en pahalı parfümlerin dokunup uzaklaştığını da duyarsınız.

Limanda harbe rağmen vapurlar, şilepler vardır. Mısır, Alman istilasından kurtuldu. İngiliz kuvvetleri Trablus'a doğru ilerliyor; diğer taraftan Rusya, kaybettiği araziyi tekrar

1 bikes: kimsesiz

eline geçirerek Batı üzerine yürüyor. Artık Mihver'in kazanması ihtimali yok; denizler açılacak! Yakında ben de feraha kavuşacağım; belki de Nil'e! Hiç değilse onun ve oğlumun akıbetleri hakkında malumat edineceğim; bizzat Mapa'ya kolayca gideceğim. Japonların kaçtıkları sırada oralarda bulunmayı ne kadar istiyorum! Asıl istediğim Gaffar'ın hayatta kalması, bu mutlu güne erişmesi ve intikamını alması! Vaat etmişti: Bir korsan çetesi kuracak, adadan adaya geçerek Mapa'yı Japon artıklarından zalimcesine temizleyecekti. Temizleyeceği bir adam da "Yushen-Kaishen" direktörü idi; tam kalbinin üzerine bir Malaya hançeri fırlatarak!

"Keşke İshak'ı dinlemeseydim, şehre gitseydim; boğulacağım burada!" diye neredeyse feryat edeceğim; yatakta dönüp duruyorum; takatsizliğime uymayan bir heyecan ve hareket ihtiyacı içinde kıvranıyorum, oflayıp pufluyorum. Acaba üstünkörü giyinsem, pardösüme sarılıp sokağa fırlasam, bir otomobile atlayıp şehre gitsem, köşkten kaçsam mı? Yolda ilk rastladığım bir meyhaneye girerim, rakıya tahammül edemem ama viski bulursam içerim, içerim...

Zile bastım; neden sonra bahçıvan geldi. Dedim ki:

"Bu evde viski yok mudur?"

"Viski? Nedir viski? Bilemedim."

"Sen bana dadıyı yahut ağayı yolla."

Misafir ettiler diye kendimi sıkıntıya sokamam, arzularımı içimde saklayamam, terbiyelerine giremem.. İlle viski içeceğim. Köşkte bulunmazsa gidip kasabadan alsınlar! Mebruk Ağa, akşam namazını kıldığı için geciktiğini söyledi; yüzüme, hayretini gizleyerek bakıyor.

"Bahçıvan bir şey istediğinizi söyledi, anlamamış..."

"Viski istedim; bir kadeh içmeden yapamam; muhakkak içmeliyim; olmazsa giderim. Emir kimden çıkacaksa haber veriniz. Sultanların büyüğüne mi, küçüğüne mi? Hangisine ise!"

Haremağası usulcacık odadan süzüldü. Bu defa gelen Cemalifer Kalfa. Onunla evvela biraz daha nazik şekilde konuştum. Sert cevap verdi:

"Köşkte böyle şeyler bulunmaz."

"Getirtilemez de mi?"

"Vallahi, bilmem ki... Sultana söyleyeyim bir kere ama..."

"Hacet yok. Siz bahçıvana emrediniz de bana yoldan bir otomobil çevirsin."

"Aman, beyefendi... Nasıl olur? Nasıl söz bu?"

Cevap vermedim, karyoladan iner gibi yaptım; kadın dışarıya koştu. Yeni bir sağanak camları kırbaçlıyor. Bildiğim için görüyor gibiyim: Yamaçlardan şimdi denize doğru büküle kıvrıla, döküle çalkalana, bazen şahlanarak otomobil fenerlerinin bir aydınlatıp bir karanlığa boğduğu seller bütün Lübnan'ı uğuldatmaktadır: kış mevsimindeyiz ama ara sıra gök de gürlüyor, şimşekler çakıyor. Oda soğuk. Güya ılık iklim sayılarak ateş yakılmayan sahil boyunda termometrenin on dörde, on üçe düştüğü çoktur. Rutubetli olduğundan bu soğuk iliklere ve maneviyata işler; bedbinlik verir. Ancak alkolle unutabilirsiniz: içerek düşünür ve gülümser hale gelirsiniz.

Öfkemi yenemiyorum; bir hıncım var ama kime karşı? Hem giyinmeye çabalıyorum, hem de hınç duyduğum şahsı bulmaya çalışıyorum. Birdenbire durdum: Hiddetimin se-

bebi Nilgün Sultan'ın tenezzül edip beni kapıdan olsun sormaması, konuşmaması! Hıncım ona!

"Bir kere gelemez miydi? Dünyada ne kadar hanedan azası kadın ve kız varsa şu harp yıllarında hastaneden hastaneye koşuyor; içlerinde hastabakıcılık eden, yara saran, ameliyata yardım edenler de çok. Ben de hastayım. Odama girerse sanki yiyeceğim, onu! Irzı, iffeti lekelenecek Sultan kırıntısının! Babası tahtında oturuyormuş gibi azamet satıyor haspa! Dersini vereyim de görsün!"

Yüksek sesle söyleniyorum; kapı arkasında beni dinleyenler olduğunu hissetmekle beraber sesimin perdesini indiremiyorum. Bunlar bahçıvan, şoför, lala, belki de dadıdır; anahtar deliğinden içerisini gözetliyorlar; "herif delirdi" diyorlardır. Sağanak o esnada kesildiğinden sözlerim muhakkak işitilmektedir.

Gabardin pardösümü sırtıma geçirdim; şapkam başımda... hazırım; kapıya doğru yürüyorum; topuzu çevirdim; kanat açıldı: Nilgün Sultan karşımda! Karşı karşıya duruyoruz; bana bakıyor; gözlerimi yere indirdim. Nil'in sesiyle diyor ki:

"Otomobil istemişsiniz; gidiyormuşsunuz. Mâni olamam. Fakat gitmeden önce kısaca izah etmeniz lazım gelen bir mesele yok mu?"

"Var, efendim."

"O halde şu yandaki odaya geçelim de beş dakika konuşalım."

Darmadağınık bir erkek yatağı bulunan yere girmeyi "shocking"[1] telakki ettiği anlaşılıyor. Benimki aldırmazdı;

1 shocking (İng.): şok edici

hatta gidişime de ehemmiyet vermezdi. Cazibesine güvenir, kendiliğimden dönüp gelmemi beklerdi. Dönerdim de... her kaçışımdan sonra döndüğüm, ayaklarına kapandığım gibi!

Odada elektriklerin yanmış olması mülakatın önceden hazırlandığını gösteriyordu. Bir koltuğa oturdu; bana da epeyce uzağındakini işaret etti.

"Buyurunuz, oturunuz beyefendi."

Oturdum; zaten ayakta duracak halde değildim. Susuyoruz. Şoför bir viski tepsisiyle içeriye girdi; tepsiyi masaya bırakıp çıktı. Sultan dedi ki:

"Bir kadeh alırsınız, zannederim.. 'sek' mi? Soda ile mi? Sodalı vereyim."

II. Nilgün de galiba durgun zekilerden! Marifetlerini yavaş yavaş ortaya koyacak.

"Kalkmayınız, hastasınız. Ben vereyim, size.. Bu kadarı kâfi mi? Abdülkerim'in ölçüsü üç parmaktır. O da viskiyi çok sever."

"Belli efendim, elinizdeki şişe en iyi markadan... Siz içmez misiniz?"

"Alkolle başım hoş değildir."

Gözlerim, içine odunlar ve çalı çırpı konmuş, fakat yakılmamış olan ocağa gitti. Isınmaya muhtacım... ısınmaya, alev ve ateş görmeye! Gök gürlüyor, camlara iri, hırçın yağmur damlaları vuruyor. Nilgün arzumu anladı:

"Yaksınlar," dedi, zile bastı. Az sonra tutuşan çalıların neşeli çıtırdısı sağanak sesini bastırmıştı. Alevler her yerden ziyade Sultan'ın yüzünden hazzetmişcesine beyaz teni, kumral saçları üzerinden ayrılmıyorlar; gözlerinin içine kadar

sokulup oynaşıyorlar. Rahatsız ettiklerinden genç kadın koltuğunu öbür tarafa çevirdi. Elektrik mavisi şatafatsız bir elbise giymiş, omuzlarına, belki de kendisinin ördüğü bir yün atkı koymuştu. Belli belirsiz bir parfüm neşrediyor: kibar, ağırbaşlı bir rayiha...

Karşılıklı bakıştık. Lacivert gözlerinde ne fazla öfke, ne de fazla merak var. Heyecana kapılmaz yaradılışta, nefsine olasıya hâkim... yahut böyle görünmesini öğretmişler; sağlam bir terbiye almış. Artık konuşmak lazımdı; zira tavrıyla ve bakışlarıyla konuşmamı emrediyordu.

"Efendim," diye başladım, "benim buraya birini aramak için geldiğimi, sizi arkadan ona benzettiğimi, onun yerine zatıâlinizle karşılaşınca şaşırıp kaldığımı elbette anlamışsınızdır."

"Aradığınız hanımın ismi de benimkiydi, herhalde..."

"Evet! Fakat asıl isminin bu olmadığı meydana çıktı."

"Demek ki Neyzar oralarda benim ismimi, benim unvanımı kullanıyordu! Size kendisini Nilgün olarak mı tanıttı?"

Kızacağını ve Nil hakkında incitecek bazı kelimeler söyleyeceğini sanıyordum. Yapmadı; güzel çehresine merhametin güzelliğini de ilave etti; sadece:

"Zavallı kız!" diye mırıldandı.

Tekrar sustuk; çalı çırpının ışığı da, sesi de kesilmişti; odunlar aheste aheste yanıyor. Neden sonra, yüzüme bakmadan sordu:

"Başına bir şey mi geldi?"

"Japon istilasında kayboldu. Üç seneye yakındır habersizim. Arayıp soruşturmalarım netice vermedi, vermiyor,

vermeyeceğe benziyor. Bilemezsiniz ne kadar dertliyim... bittim, ben!"

Bu kadar söyleyebildim; yüzümü ellerimle örttüm; gözyaşlarımı göstermiyorum.

"Dadı! Dadı!" diye seslendiğini işittim. Ona diyor ki:

"Beyin karyolasını bu odaya taşısınlar. Ocağı söndürmeyiniz. Yanında daima biri bulunsun. Halamla ben meşgul olurum, sen pavyondan pek ayrılma."

Kalfa bir şey söyledi. Sesini yavaşlatarak konuşuyor:

"... Evet, tahminim gibi Neyzar'ı arıyormuş; fazlasını öğrenemedim. Anlatacak halde mi? Kolonyayı getir. Yine bayılacak galiba... Mebruk soyunmasına yardım etsin. Yatırınız. Ne yaptığını pek bilmiyor."

Bana yaklaştığını rayihasından sezdim; ayağa kalkmak istiyorum.

"Kalkmayınız, rica ederim. Bu gece sokağa çıkamazsınız; dışarıda kıyamet kopuyor. Yarın arzu ettiğinizi yaparsınız. Gidersiniz, kalırsınız... sizin bileceğiniz iş!"

Başımı eğmiş, nedamet içinde özür diliyorum:

"Deminki münasebetsizliğimi, küstahlığımı affediniz. Keder, hastalık, esaret... böyle buhranlar geçirtiyor bana!"

Ahengi büsbütün tatlılaşan sesiyle diyor ki:

"Anlıyorum, üzülmeyiniz. Size yukarıdan melisa şişesini göndereceğim. Beş, on damla alınız; ferahlarsınız. Yarın hatırınızı sormaya gelirim tabii... doktor uğradığı zaman bana da haber verecekler. İnşallah rahat bir gece geçirirsiniz. Müsaadenizle..."

Ne iyi kadın!

Çoğunu tanıdığım sultanlarımızın hepsinden iyi yüreklisi. Evet, mağrur bir kadın. Bu, asaletine inanmasından, vatanından cüda[1] düşmüş bir hanedanın gurbetlerde ismini küçük düşürmeme gayretinden ileri geliyor; sunidir; bir zırhtır. Aynı soydan oldukları halde karakter sürçmeleriyle yâd ellerde o hanedana layık hareket edemeyenlerin yaptıkları fena tesiri gidermek, iyi bir numune vermek için gurur yolunu tutmuş; birçok zevkten kendisini mahrum etmiş, adeta bir fedai! Yoksa onun da zırh altındaki ruhu neşe, eğlence ihtiyacında. Nitekim küçükken Padişahın Nilgün'ü "Benim delişmen küçük sultanım!" diye sevip okşadığını Bombay'daki politika dökümtülerimizden dinlemiştim, sürgün cezasına uğramak büyük bir darbe olmuş; kızı Asfuriye şifa yurduna kadar götürmüş. Haysiyetini kırılmış addettiğinden ve haysiyetsizce yaşamaya mahkûm olmak korkusundan zavallı bir ruh teşevvüşü[2] geçirmiş.

Ayağa kalktım, minnettarlığımı gözlerimle ifade ediyorum. Elini uzatıp uzatmamakta karara varamadığını anladım. Hasta dudaklarının bu ele temasından çekindi, zannederim; merhametli tebessümünü kâfi gördü; odadan çıktı. Çıkarken Nil'e o kadar benziyordu ki arkasından az daha koşacaktım; geri dönmesi, beni yalnız bırakıp gitmemesi için yalvaracaktım. Belinden yakalayıp içeriye de çekerdim; hırçıncasına çırpınır, yüzümü ne haşarıca tokatlardı... Eğer o, hakiki Nil olsaydı!

Bahçıvan kuru dallarla gelince dadı: "Ocağı Damat Paşa yaptırmıştı," diye anlattı, "fakat keyfini çıkaramadı."

---

1 cüda: ayrı

2 teşevvüş: karışıklık, karmakarışık olma

Karyolayı, ufacık tekerlekleri üzerinde çekerek getirdiler. Az sonra içinde idim; çarşaflar değiştirilmişti; bunların soğuk temasından zevk duydum. Hayatı otel, vapur, vagonlu yataklarında geçen seyyah insanların bir zevki de mütemadiyen yeni serilmiş, ütülü, kar gibi beyaz çarşaflar arasına girmeleridir.

"Dadı hanım," dedim, "meseleyi öğrendin, artık... ben, senin de pek sevdiğin, unutamadığın, hatırladıkça yüreğinin titrediği Neyzar'ı arıyorum."

Gözleri yaşla dolan kalfa yüzünü başörtüsünün ucu ile örttü:

"Yavrucuğum! Yavrucuğum!" diye inledi.

"Birbirimizi seviyorduk; nişanlanmıştık; işte yüzüğü parmağımda..."

Hıçkırıyor; bakmıyor; aynı zamanda diyor ki:

"Yarın, başka gün anlatırsınız. Rahatsızlığınız artar; konuşmayınız. Sultan yorulmamanızı tembih etti. Öyle üzüldü ki..."

"Çok iyi kadın, sizin sultanınız..."

"Emsali yoktur; sultanlar içinde bir taneciktir."

Eliyle susmamı işaret ediyor. Ne kadar enerjim varsa öfkelenmeler, giyinmeler, anlatmalarla tükettiğimden artık konuşamazdım zaten... Nilgün'ün yolladığı melisa ruhundan bir kaşık dolusu içtim; elektrikleri söndürttüm.

Ocağın kararsız ışığı ile yarı kararan odada sadece kuru dalların alevi çıtır pıtır, kısa hecelerle çocukcasına konuşuyor.

Kederim başımdan taşkın.. lakin ne acayip adamım! Şimdi yattığım oda bana yalnız ocaktan ötürü değil, az önce

içerisinde genç, güzel, kibar bir kadının bulunmuş, rayihası kalmış olması dolayısıyla da sevimli, ılık, manalanmış gibi geliyor; yadırgamıyorum; benimseyiverdim. Ayrıca pencerelerin köşk tarafına bakması da iyi. Birkaç gün daha kalacaksam kapıdan girip çıkanları seyrederim, oyalanırım. Belki de Sultan'ın dairesi karşımdadır; camlar ardından dönüp dolaştığını, balkona çıktığını görürüm. Civarımda öyle bir kadın bulunsun da gözlerim ara sıra pencerelerine çevrilemesin? Buna tahammül edemem... genç yaşımdan beri edemezdim!

Şimdi dadı yukarıda Sultan'la konuşuyordur; parmağımdaki yüzüğü anlatıyor; "Neyzar'ın nişanlısı imiş" diyordur. Geçkin, geçimsiz, içki müptelası, tek valizle seyahat eden, sıtmadan bir titreyip bir yanan ne garip nişanlıdır, o! Birbirlerini kaybeden, üç seneye yakındır habersiz kalan nişanlılar! Evli bildikleri bir kadının altı yıllık nişanlısı! Hikâyemi tafsilatıyla öğrenmeye nasıl can atıyorlardır! Kendi kendime diyorum ki:

"Sultan beni kolay kolay bırakmaz. Zaten şu köyde sıkıntıdan bunalmış. Ona hayret ve dehşet vermesini beklediği sahici bir aşk hikâyesi anlatacak adamı kapı dışarı eder mi?"

Bir şey daha aklımdan geçti: Bütün vekarına, durgun haline, heyecansızlık tesiri yapmasına rağmen içyüzünden bambaşka, hisli, hatta aşırı derecede hassas, tahmin edilemiyecek zevklere düşkün olamaz mı? Maceralı hayatımda bu cinsten kadınlara çok rastlamışım. Kapalı şekilde de olsa anlatacağım hikâyem kendisini uyandırır, şuurunu allak bullak eder, birdenbire değiştirebilir.

Düşündüklerim bir bakıma çirkindi; ne yapayım ki bunların kafamdan geçmesine mâni olamadım. Dudaklarımda şeytana yakışacak bir gülümseme ile uyuyakaldığımı sanıyorum. Nil'i daima başka kadınlara da yer vererek sevmekte devam ettiğimi bilirsiniz. Fakat hiçbiri için Hint Okyanusu'nu harp zamanında kaçakçı gemisiyle aşmak tehlikesini göze alamadım. Bundan sonra da neler yapacağımı Allah bilir.

Gece yarısını geçiyordu, uyandım. Odayı ocaktaki koflaşmış ve küllenmeye yüz tutmuş pembemsi bir kor yığını kâğıt, boya ve süsten ibaretmişçesine ısıtmadan hafifçe aydınlatıyor. Güya, Amerikan mecmualarının renkli bir fotoğrafına bakıyorum; bir ilana...

Ocak –beni bu odaya naklettirdiği için– derhal Sultan'ı hatırlattı. Şu var ki Sultan'ı tek başına hatırlamıyorum; tek şahıs olarak gözümün önüne getiremiyorum. Her defasında Nil'in de yanında –yanında, önünde, arkasında– daima bir arada bulunuyorlar. Bazen ikisinin çehresini bir çehrede görüyorum; bazen kayıyorlar; çekilirken, oynamış resimler gibi çift hatlı oluyorlar, iyi seçemiyorum. Lakin ekseriyetle birbirlerine intibak ederek tek şahıs haline gelmişlerdir. Bir yüzde iki kadın, kâh gökyakut, kâh lacivert rengi bağlayan gözlerle bana bakıyor. Gülümsemelerinde hiç fark yok; seslerinde de...

Dahası var: Bunlar bana iki şahsiyetli, iki ruhlu aynı kadınmış tesiri yapmaktadır. Sanki 1936 senesinde Conte Verdi vapurunda tanıdığım, tutulduğum, zekâlı kaprislerine hayran kaldığım Nilgün, fizik yapısından da azıcık değişmiş; fakat asıl ruhunu değiştirmiş, ikinci şahsiyetine dönmüş,

Lübnan'da karşıma çıkmıştır. Uzakdoğu hayatını unutmuş, hatırlamıyor... beni de! Ama ben onu tanıyorum, hem öylesine tanıyorum ki koltuğunun altındaki üç tane küçük benini bile görüyorum. Akşamüstü odadan giderken arkasından endamına göz attığım zaman kumaşlar, etini ve bu benlerini gözlerimden gizleyememişti; tam yerini tayin etmiştim. İğne yapılırken nazari olarak dört kareye ayrılan kalçanın bele yakın, iğne batırılacak kısmında, solda, tam ortada, haçı hatırlatan bir kırışığı da görüyorum.

Şayet Sultan'la ahbaplığımız ilerlerse ne çabuk senli benli oluverecektim... belki de çok defa şahsiyetleri birbirine karıştıracak:

"Haniya Kolombo'daki Fransız lokantasında bir gece," diye eski hatıraları anmaya kalkışacaktım. Tuhaf olacaktı; ama Nil'in yaşadığını öğrendiğim takdirde... Yoksa feci idi; ikide bir yüreğim parçalanacaktı. Şunu da düşündüm: Sultanın lacivert gözleri de, muhabbet ve şefkat duyduğu esnada teyze kızınınkiler gibi renk değiştirebilirdi; mesela açık menekşeye çalardı, yahut güvercin göğüslerinin janjanlığını alırdı; bir şeyler olurdu!

Kor yığınına bakarak böyle düşüncelerle epeyce vakit geçirdim. Kapı aralandı; elinde odunlarla bahçıvan usulcacık içeriye süzüldü. Beni uyuyor sanıyordu. Seslenince ürktü. Soruyorum:

"Nerelisin?"

"Dörtyollu... İskenderun'un ötesi."

Ermeni muhacirlerinden olmalıydı. Filvaki adı Serkis imiş; orada portakallıkları varmış. Elli yaşlarında, pos bıyık,

babacan bir adam. Kendisinden öğrendiğime göre 1925 yılından beri bu köşkte, büyük Sultanın yanında çalışıyor.

"Otur sandalyeye, öyle ise! Anlat bakalım: Sen Nilgün Sultan'ın teyze kızını tanıyor musun?"

"Neyzar Hanım'ı mı? Tanımaz olur muyum? Köşkün şenliği idi. Allah gün baylığı versin! Bir cebine altın, bir cebine gümüş dola! Azıcık 'pamuk yansın, keyif olsun' huyunda idi; velakin..."

"O söz ne demesinedir?"

"Yani keyfine düşkündü; keyfi yerine gelsin de şu, bu zarar görsün, aldırmazdı. Ağaçlara tırmanır, dalları kırardı; gülleri açmadan koparır, ziyan zebil ederdi. Çok da konuşurdu; bülbül başı yutmuştu sankim! Bizim illerde çok konuşana böyle tabir ederler... bir kellim bahçeye fırladı mı, kestane fişeği gibi alan taran etmediği yer bırakmazdı Sultan! Sultan sayılmazmış ama biz onu Sultan yapıp çıkmıştık. Bazı bir sultanlığı tutardı, karşısında ağız açamazdık. Bir gün bana dedi ki: 'Serkis Ağa! Burada gönül eğleyemiyorum... gidecem artık!' Sonra şöyle söyledi: 'Ben çok zengin bir er bulacağım; başıma taç koyacağım, elmaslı tahtırevanlara bineceğim!' dediğini yapmış diye işittik.. Essah mı, Bey?"

"Yaptı; fakat memleketini Japonlar aldı; çoktandır haberi gelmiyor."

"Öyle imiş."

Bahçıvan müteessir bir tavırla başını sallıyor. Konuşmak istiyorum. Serkis'e onun Avrupa dönüşü Mapa'da nasıl karşılandığını anlattım; bir erkek çocuğu olduğunu da söyledim. Lakırdıyı senli benliye çevirerek sordu:

"Neyin olur senin?"

"Evlenmeden önce nişanlısı idim. İyileşeyim hele, kendisini bulmak için yine oralara gideceğim."

"İşin rasgele beyim! Başka bir emrin var mı?"

"Dur! Nilgün Sultan'ı da eskiden tanırsın tabii..."

"Tanırım. Bir ara hastalanmıştı; Allah yüzüne baktı; geçirdi sonra. Mısır'a dönecekmiş diye hayıflanıyoruz; o da giderse köşkün örtüver kapılarını gayrım! Küçük çocuk sesine de hasret edeceğiz."

Soracaklarım çok. Fakat bu, bönce görünmesine rağmen lakırdılarını hesaplayan adamı, içine vesvese düşmesinden çekinerek tekrar konuşmak vaadiyle uyumaya gönderdim. Yağmur kesilmiş; belki de iklim icabı hava açmıştır. Dışarısı durgun. Kendimi iyi hissediyorum: Amerikan ilacı galiba bir harika.

"Ey Tayfur," diye söyleniyorum, "aramızdaki mesafe pek kısaldı; sana trenle üç günlük yoldayım. Artık Hisariçi hakkuran kafesi[1] baba evinden çıkmış, daha iyi bir yere taşınmışsındır; belki de zengin olmuşsundur. İşitiyoruz ki memlekette işler parlakmış; vurguncular, hacıağalar türemiş. Ellerini kirletmeden bir miktar para elde ettiysen çok memnun olacağım."

Onu da bulamamak ihtimaliyle birden irkildim. Dilbeste'ye dair Cemalifer acaba bir şey biliyor mu? Gündüzün sormak fırsatını kaçırdığıma üzülüyorum. Bu köşkte öğreneceklerim o kadar çok ki... Lakin köşkün manevi havası insanı tazyik altında tutuyor; merhum Damat Paşa'nın, sağır sultanın ağırlıkları sinmiş. Canlılık yok; "Kahkaha Sultan" ayağını çektikten sonra burası "gülmezler tekkesi", "tarik-i dünya" manastırı olmuş. Eğer bir müddet kalırsam benden

1 hakkuran kafesi: tamir edilemeyecek kadar kötü durumdaki ev

de hayır gelmez. Nil aramızda bulunsaydı hepimizi harekete getirirdi. Haniya bazı masa saatleri vardır, üstüne bir köy sahnesi yahut ona benzer oyuncaklı bir şey yapılmıştır; saat başı birdenbire bir hırıltı işitilir, arkasından çalgı sesi... ve sağdan, soldan ufacık bebekler zuhur eder, başlarlar oynamaya!

İşte Nil bizi bu hale sokardı; çalmaya, oynamaya başlardık. Kandi'deki küçük şale'de üç kişi çalmıyor, oynamıyor muyduk? Ne idi türkülerimiz, danslarımız, o: *Bu, bir rüyadır, güzel bir rüya!* lar? "Turnam"lar, "Ümitlerim Hep Kırıldı"lar, "Kız, Senin Adın Hediye"ler! "Mata - Hari" şakaları! Kolombo seferleri! Nasıl da eğleniyorduk? Hakikaten bunlar, bir rüyaydı; güzel bir rüya...

Japon kampında bin defa düşündüğüm gibi Nil'in başına neler gelmiş olabileceğini tekrar, birer birer gözden geçirmeye koyuldum. Bir kaza kurşunu ile yahut bombardımanda ölebilirdi. Zabitlerin tecavüzüne uğrar, dayatır, hançerlenirdi. Dağlara götürülür, hakaret görür, intihar ederdi.

Hayatta kalması ihtimalleri de yok değildi: İstilacılarla uyuşur; hizmetlerine girer veya en yüksek rütbeli kumandanın himayesini kazanır, bir tarafa çekilir, harp sonunu beklerdi. Tabiidir ki, o takdirde düşman istila çemberi dışına haber sızmaz, hayat ve mematından haber alınamazdı. Bir ihtimal daha vardı; Mapa hanedanını ellerinde tutuyorlar, sulh olunca "Yirmi Ada"da rahatça yerleşmek için vasıta diye kullanmayı tasarlıyorlardı. Halkın Melik Ahmet'i Melike Nilgün'ü, hele veliaht Ömer Gıyaseddin'i pek çok sevdiğini elbette biliyorlardı. Oğlum Ömer'i!

Her defaki gibi, derin bir fütur devresini ümit heyecanı takip etti, yatağımdan çıktım, köşede unutulmuş yahut kasten bırakılmış olan viski şişesine sarıldım; bir kadeh yuvarladım; tekrar doldurduğum kadehi karyola yanındaki masaya koydum; yattım.

"Nilgün de, Ömer de yaşıyor! Harp bitmek üzere! 1943 yılı bizi birbirimize kavuşturacak! Kavuşturmasa da hayatta bulunduklarını öğrenmek bana yeter. Oralardan bir adam gelsin, 'Melikeyi gördüm. Seni unutmuş, fakat mesut!' desin, artık gam yemem."

Böyle söylenerek, bu teselli ve temennilerle uyuyakaldım; ılık bir ışık içinde uyandım. Pavyonda kimse bulunmadığını anlayınca pencerenin tülü arkasına gizlenerek köşkün sabah güneşine açılmış balkonlarını gözetliyorum. Tahminime göre Nilgün Sultan akşamları erken yattığından ve çocuklu olduğundan kalkmıştır; ayaktadır. Lübnan'da ne kadar yağmur yağsa bir defa kesildi ve güneş göründü mü her taraf çarçabuk kurur; zira su duracak düz arazi yoktur; ayrıca toprak çakıllıdır. Yalnız sahildeki bostanlar ve portakal bahçeleri günlerce rutubetli kalır. Büyük yağmurlar yağdığını ancak denizin kıyı boyu uzanıp giden bulanık renginden sezersiniz. Yasemin ve turunç çiçekleri, sakız kokulu otlar derhal rayihalarını yaymaya başlarlar.

İşte, Nilgün, saks mavisi bir ropdöşambra bürünmüş, balkona çıktı; manzaraya şöylece baktıktan sonra başını azıcık eğdi; saçları öne doğru döküldü; yüzü örtüldü. Ne yapacak? Elinde tuttuğu tarağı ağır ve muntazam hareketlerle o, tertemiz hamamdan yeni çıkmışa benzeyen henüz nemli diyebileceğim yıkanmış güneş ışığına tutarak Nil'inkiler

gibi kendinden dalgalı olduğunu sandığım uzun saçlarından geçiriyor. Geçirirken oksijenle kesilen çeliklerin etrafa serptikleri püskürme kıvılcımları göremediğime şaşacağım geliyor. İstiyorum ki tarağın her temasında başının üstünde yanmalarıyla sönmeleri bir olan binlerce yıldızcıklar parlasın; fevkalade göz alıcı bir fizik hadise vuku bulsun!

Sabah vakti, sabah kıyafetiyle balkonda güneşe karşı taranan güzel ve temiz bir kadın, anlayışlı bir erkek için bütün gün mesut olmaya kâfi manzaralardandır; bir dünya nimetidir.

Nilgün Sultan'ın yatak odası herhalde teyze kızınınkine benzemez; derli topludur.

Benimkinin darmadağınıklığı –her tarafa gelişigüzel atılmış elbiseler, çamaşırlar, çoraplarla ve kapakları açık kalmış pudra kutuları, kolonya şişeleriyle hele terlikleri ve ayakkabılarıyla– hoştu ama bu hoşluk daha ziyade o karışıklığın kendi ruhuna uymasından ileri geliyordu. Şimdi balkonda taranmasını seyrettiğim kadının odasına yakışan orada ne varsa yerli yerinde, muntazam, hatta simetrik olmasıdır. Sanki görüyorum: Elbiseler askılarında; çamaşırlar devşirilmiş; şişeler ve tuvalet eşyası yan yana dizilmiş, bir müze vitrini gibi... eşyanın altlarında etiket ve izah varakaları eksik!

Acaba Nilgün Sultan kocasıyla sevişme sırasında bile elbisesini ağır ağır çıkarıp bir sandalye üstüne yerleştirmeyi ihmal etmeyen harareti noksan, heyecanı düşük, intizam merakına müptela kadınlardan mı? Ne kadar mekanik bir tempo ile taranıyor! Tarağın dişleri arasında kalan saçları da itina ile derledi; atmadı, avcunda tutarak içeriye girdi.

Din ve aile terbiyesine riayet ediyor. Nil Kandi'deki köşkte sadece atmaz, arkasından üfler, uçuşlarını seyrederdi!

Bugün içimde bir sevinç var: Evvela iyileşmeye yüz tuttuğumdan... sonra dün akşam Sultan'la konuşmuş, nazik muamele görmüş olmamdan. Fakat izahı imkânsız bir sebep daha mevcut. Nedir? Sanki Nil'den haber alacağım. Beyrut'un bir köyünde öyle bir şey beklenemez. Eğer kendisi Lübnan'da bulunsaydı buradakiler bilirlerdi yahut o, Büyük Sultan'a uğrardı. Dedim ya, izahı mümkün olamamakla beraber kulağıma müjdelemişlercesine heyecanını duyuyorum.

"İshak gelecek, bana Nil'den bahsedecek; uzakta bulunmadığını söyleyecek."

Tecrübelerimle bilirim ki öyle sevinçli sezintiler çok defa boşa çıkar; aksine bile uğrarsınız. Lakin bugünkü bambaşka, nabız gibi atıyor; beynimin içinde atan bir nabız imişcesine!

Kapıyı sürmeleyip soyundum, güneşe karşı bütün vücudumu, İshak'ın gönderdiği paketler arasından çıkan kolonyayı havluya dökerek iyice ovdum; yeni çamaşırlar giydim. Sultan'ın yanıma geleceğini bildiğimden giyindim de... Süzgünüm ama temizdim; kendimde canlılık duyuyorum. Doktorla dadı beni o halde buldular. İğne yapıldıktan sonra pavyona Nilgün de uğradı. Işığa çevrilince koyu lacivert olmaktan çıkarak "iriş" denilen mor susam rengini alan gözlerinde hislerini, fikirlerini okuyamıyorum.

Oturmadı; ayakta dedi ki:

"İyi buldum sizi... burada birkaç gün daha istirahat ederseniz bir şeyiniz kalmayacak. Mamafih..."

"Mâni, mahzur yoksa misafirperverliğinizden yılbaşına kadar istifade etmeyi düşünüyorum."

"Çok memnun oluruz. Sonra nereye gideceksiniz?"

"Niyetim İstanbul'a, lakin benimki belli olmaz; teyzezadenizi aradığımı biliyorsunuz, Beyrut'u da bir kolaçan edeceğim. Bakalım ne çıkacak?"

"Size Mısır'daki adresimi vereyim; şayet bir haber alırsanız bize de iki satırla bildirirsiniz. Çocukluğumuz bir arada geçti; çok severim kendisini. Dilbeste'yi de kandırmıştır, şeytan kız! Yoksa fena bir kadıncağız değildi o... Kalfaların en güzeliydi."

"Şehre gidip dönebilirim, değil mi?"

"Şüphe mi var! Arzunuza tabi..."

Nilgün Sultan çocuklarını bahane etti, "yine görüşürüz" vaadiyle ayrıldı. Laubali olmak istemediğinden mülakatları kısa kesiyor. Sultanın bir erkeğe alışması pek uzun zamana muhtaçtır. Fakat bir defa da alıştı mı? Değme keyfine! Bu tipi de tanırım: Tılsımlı çiçeğini orkideler gibi senelerce beklettikten sonra verir ama acayip güzelliğine hayran kalırsınız.

Gün biraz dadı, biraz Mebruk Ağa, ara sıra Serkis ile konuşarak, uyuya kalka rahat ve sakin geçti; artık nöbet yapmıyor. Şu var ki hava kararınca yine içim sıkılmaya başlamıştı. Elektrikleri yanan büyük bir şehirde olamamak, hele Sultan'ı alarak –uzaktan pırıltılarını gördüğüm– Beyrut'a gidememek, bir lokantasında, barında yiyip eğlenememek azaptı. Nil ile Kolombo'ya inişlerimi hatırlıyorum; pembe renkli sıkışmış toprak yol üzerinde denize doğru, tarçın ko-

kuları içinde, ormanlardan akseden vahşi hayvan naralarına aldırmayarak limana kayıp gidişimizi!

Buranın yolu da başka bir güzelliktedir: Hep deniz kıyısını takip edersiniz; tarihe nam bırakmış nehirler geçer, portakal ve muz bahçelerine sokulur, şeker kamışı çitlerinin loşluğuna dalar, mimoza ve yasemin rayihaları koklar, şirin köylerin sıralandığı hem kır, hem mamure, hayatından memnun bir ülkecikten geçersiniz. O yolu geçerken hakiki Nilgün Sultan'a yalancısı için çektiğim eziyetli, aynı zamanda harikulade tatlı, perçinli aşkımı anlatmak beni hafifletecekti; ona da eksikliği yüzünden kadınlığını çiçeklendirmeyen hassayı, heyecanı verecekti.

Sultan muhakkak ki güzeldi; lakin sadece yeşil yaprakların zarifliğiyle kalan, çiçek açmayan, çiçeklerle donanmayan "fujer" nevinden nebatlar gibi dinlendirici, fakat şevksiz bir güzellik!

Serkis'e bir otomobil bulmasını söyledim. Dedi ki:

"Sultan tembih etti; İshayya sizi götürecek. Haber vereyim de arabayı çıkarsın."

Bunu da düşünmüş; karanlık bastırınca köyde kalamayacağımı da tahmin etmiş. Zekâsının işlek, ihatalı[1] ve sultanların şehzadelere o bakımdan çok üstün olduğunu bir daha anlıyorum; hanedandan kadınların yaş sırasıyla hükümdarlık edemediklerine kızıyorum. Bana bizde de birer Elizabeth veya Victoria yetişirdi gibi geliyor.

Saat beş... fazla gecikmeden döneceğimi, fakat, yemeğe beklememelerini lalaya söyledim; Beyrut yolunu tuttum. Az

1 ihata: kavrama, kuşatma

sonra şehirde "Fransızlar Caddesi" sonundaki büyük otelin önünde idim. Evvela İshak'a telefon ettim: Ne dairesinde, ne de evinde bulabildim. Salonlara baktım; tanıdık sima yok. Ne yapacağım? Vaktiyle kaldığım bir pansiyona uğrayacağım; Madam Botrus iyi dostumdur, hayatta ise biraz laf atarız.

Botrus aile pansiyonu, hemen oracıkta, hurma ve palmiye ağaçlarıyla süslü bir bahçe ortasındadır. Çoluk çocuklarıyla gelen Fransız yüksek zabitleri yerleşinceye kadar birkaç hafta bu pansiyonda kalırlardı; vakit hoş geçerdi; Madam da evinin misafirleri arasındaki muvakkat maceracıklara göz yumardı. Alis'i orada tanımıştım; çöl ortasındaki Deyrizor'a kadar arkasından koşmuştum. Baş başa sabahladığımız bir gece kapının acı acı çalınmasıyla uyanmıştık: Üç gündür çölde bir aşiretle çarpışan genç kocasının ölüsünü getirmişlerdi. Alis –romanlardaki gibi– rahibeliğe girdi. 1936 senesinde bir Mısır mecmuasında resmini gördüm: Başrahibeliğe, adeta azizeler mertebesine yükselmişti. Demek ki son macerası ve hayatının son erkeği ben olmuştum.

Şoför İshayya, sualime cevaben dedi ki:

"Üç sene evvel, Madam Botrus ölünce pansiyonu kapandı."

Otel kapısının önünde kararsız duruyorum; şehre indiğime pişmanım; köşkte kalsaydım. Nilgün Sultan'ın ziyaretime gelmesi ihtimali vardı; buna büsbütün üzülüyorum. Burc meydanındaki kahveleri bir dolaşırım, Meta'm-ül Arabî'de yerli yemeklerden yer, dönerim.

Tekrar otomobile giriyordum, biri sırtıma vurdu; sesleniyor: "Hello!"

Döndüm. Sevinçten çıldıracağım: Bu adam Tonny'dir; ona ekseriya Johnny de derdim. Kalküta'daki gazetenin başmuharriri İngiliz Johnny veya Tonny... daha doğrusu kendisini o isimlerle çağırmaya alıştığımız Mister Playfair! Beni ve benimle Nil'in seviştiğimizi bilen tek ecnebi ahbabım! Nitekim son defa kaçakçı vapuruyla Mapa'ya gitmemi önlemeye çalışan, daha evvel Nil'in izini bulan ve Mapa Melikesi olduğunu meydana çıkaran da Johnny idi; hatırlarsınız elbette...

Size şimdi birbirimize, birbiri arkasına neler sorduğumuzu uzun uzadıya anlatmayacağım. Roman yazmıyorum ki sütun, sayfa doldurmaya bakayım. Derhal otele girdik. Girinceye kadar o benim Japon kampından kurtuluşum hakkında bir fikir edinmişti; ben de onun 8 ilkteşrinde Anglosakson kuvvetlerine karışarak gizli İngiliz teşkilatı memuru sıfatıyla Afrika'ya çıktığını, Kazablanka'dan yeni geldiğini öğrenmiştim.

Barda, yan yana oturuyor, içiyoruz. Dedim ki:

"Johnny, dostum! Bütün gayretim, fedakârlığım beş para etmedi; Kraliçenin izini bulamadım; hayatta kaldığından bile şüpheliyim; bedbahtım!"

Johnny yüzüme bakıyor; bakışı bir başka...

"Niye öyle bakıyorsun? Söyle! Sende bir haber var, sen bir şey biliyorsun! Çabuk, bildiğini söylesene! Öldü mü yoksa? Yoksa bir yerde mi gördün? Hindistan'a mı geldi? Sizin teşkilat malumat mı aldı? Durma! Cevap ver!"

"Susmanı bekliyorum. Kraliçe hayattadır. On gün evvel kendisine Tanca'da rastladım."

"Konuştun mu?"

"Takdim edilmemiş, yakından tanımazdım ki konuşayım. Hem vakit de, yer de müsait değildi. Ben otomobilde idim, mühim bir işin peşinde... O, Andaluzia Oteli'nden çıkıyordu. Malum ya, Tanca harp dışı bir şehirdir; şu sırada barınmaya gelenler çok. Her milletten insan, yolunu bulabilirse oraya koşuyor."

"Nil yalnız mıydı?"

"Hayır, yanında bir kadın vardı; kendisi kadar güzel diyebileceğim bir kadın."

"Emin misin? Gördüğün hakikaten 'o' muydu?

Johnny kızardı:

"Bizim meslekte," dedi, "aranılan ilk şart çehre hatlarını zihninde muhafaza etmektedir; hatta muhafaza yetmez, kafana nakş ve hakketmelidir.[1] Kaldı ki kraliçeni bir kere gören bir daha unutamaz. Hiç değişmemişti de... bir bakışta azıcık kabarık göz kapaklarıyla kaşlarının bükülmüş uçlarına bile dikkat ettim."

Gülümsüyordu... Kalküta'da, "Firpo's" lokantasındaki aynı tebessümle!

"Seni de Tanca'da bulunuyorsun sanmıştım; sevgiline kavuşmuşsun diye memnun olmuştum. Yoluma devama mecburdum; yoksa bir gün daha kalırdım. Hülasa-i kelam: Kraliçe sağ... ve mesafe itibarıyla çok uzakta değil!"

Başımı avuçlarımın içine aldım. Hüngür hüngür ağlamadığıma, arkadaşıma sarılmadığıma, zıplayıp sıçramadığıma, taş kesilip kaldığıma şaşıyorum.

"Johnny! Johnny!" diye inliyorum. Playfair bunun:

"Nilgün! Nilgün!"

---

1 hakketmek: kazımak, kazıyarak yazmak

manasına geldiğini anlıyordur. Buhranın geçmesini, yatışmamı, viskisini yudum yudum içerek gayet soğukkanlılıkla bekliyor.

Ben aynı vaziyette epeyce kaldım. Düşündüğüm şu idi: Nil yaşıyor... zekâsı ile, güzelliğiyle, neşesiyle, hiçbir şey olmamışçasına sapasağlam hayattadır. Dünyadan, o derece müstesna bir kadının eksilmediğine seviniyorum. Henüz 27 yaşında bulunmasına göre daha uzun seneler zevk alacak, zevk verecek, geçtiği yerleri en canlı, en zeki, fettan ve latif mevcudiyetiyle süsleyecek, hayran bırakacak! Nasıl, altı yıl önce Conte Verdi vapurundakileri, Tac Mahal Oteli'ndekileri, Seylan'ı ve nihayet Mapa halkını, binlerce insanı tılsımladı, kendine meftun bıraktıysa bundan sonra da fütuhatına[1] devam edecektir. Yanında olayım veya olmayayım, Nil bir varlıktır. Hiç haline gelmesinden korkuyor, ömrümü ikmal edemediğim arz üzerinde eksikliğini aklıma sığdıramıyordum.

Nil yaşıyor!

Eti ile, kanı ile, sapasağlam, bıraktığım şekilde hayattadır; bildiğim, sevdiğim, öpüp kokladığım cismanî varlığını bir lahzada bütün teferruatıyla gözümün önüne getirdim.

Oh! Ne rahat nefes alıyorum, ne rahat düşünüyorum! Üç seneye yakındır her düşünüşümde şakağında bir kurşun yarası, göğsüne saplanmış bir hançer, çalılar arasına sürüklenmiş bir ceset, tropik güneşinin altında fildişi beyazı bir iskelet, daima korkunç vaziyetlerde, yürek parçalayan man-

1 fütuhat: fetihler

zaralarda görüyordum. Artık bu hayaletler kafamdan silinip gitti. Nilgün, Akdeniz'in acayiplikleri ve entrikalar beldesi bir limanında gülümseyerek büyük bir otelden çıkıyor. Kim bilir o haliyle ne kadar nefisti, ne hoş rayihalıydı, ne kibar giyinmişti!

Tanca'da bulunmasını fazla izah edemiyorum ama sebebini fazla düşünmeyi de lüzumsuz buluyorum. Tanca'da ya! Şu, önümdeki denizin batıya doğru devam eden bir kıyısında, tayyarenin nihayet üç günde ulaştıracağı bir yerde ya! Hint Okyanusu'nu ve Japon donanmasını hiçe sayan bir âşık için maneviyatı bozulmuş bir Alman ablukası engel teşkil edebilir mi? Mareşal Montgomery'nin muzaffer ve meşhur 8'inci ordusuna yetişir, katılır, çöl tarikiyle[1] de giderim; gideceğim!

Başımı kaldırıp Johnny'nin huzur içindeki yüzüne bakınca sükûnetle dedi ki:

"Gideceksin tabii?"

"Gideceğim."

"Bu sırada Tanca'ya gitmenin evvelce Mapa'ya gidiş kadar zor ve tehlikeli olduğunu da biliyorsun, elbette!"

"Biliyorum."

"Zor, dedim. "Zira 'lesepase' vermezler. 'Tehlikeli' dedim; zira karada ve denizde harp devam ediyor."

"Etsin! Gitmeye çalışacağım, ne mümkünse yapacağım, her tarafa başvuracağım."

Playfair belli ki bana yardım için çareler araştırıyor, düşünüyor. Mâni olamayacağından emin. Fakat bir defa, vicda-

1 tarik: yol

nının ve akl-ı selimin emrini yere getirmeden yapamayacak. Diyor ki:

"Kraliçe ele avuca sığmaz bir kadındır; Tanca'dan uzaklara gitiniş olabilir. Göze aldığın ve çekeceğin zahmetin neticesiz kalması mümkündür. Buralarda bir müddet avunman, Almanya ile İtalya'nın silahlarını bırakmalarını beklemen daha münasiptir. Hayatta olduğunu öğrendikten sonra gönlün feraha, rahata kavuştu. Bakarsın bir gün Beyrut'ta, Mısır'da, bir yerde karşına çıkıverir."

"Gitmeliyim; duramam."

"Öyleyse evvela seni Mister Patrick ile tanıştırayım. Kendini anlatırsın. Büyük Britanya devletinin eski ve denenmiş bir dostu olduğunu öğrenince –şayet imkân mevcutsa– seyahatini kolaylaştırır. Belki yol üzeri faydalı bir iş de görürsün. İyi mi?"

"İyi. Teşekkürler..."

"Haydi, kalk Miramar Gazinosu'na gidip eğlenelim. Demin bindiğin otomobil kimindir?"

"Bir Sultanın.. bu Sultan, Kraliçe Nilgün'ün teyze kızıdır."

"Sen hanedan içinde yüzüyorsun."

"Tuhafı şu ki asıl Nilgün ve asıl Türk Prensesi otomobiliyle gezdiğim kadındır. Mapa Kraliçesi onun ismini kullanıyordu. Şaşmıyor musun?"

"Hayır! Zira hakiki hüviyetinin bizce malum olmaması imkânsızdı."

"Neden göz yumdunuz?"

"Zira İngiliz menfaatini haleldar etmiyordu."[1]

---

1 haleldar etmek: bozmak

Playfair'in bu sözü bana manalı geldi. Hele Nil'e şu esnada, harbin en kızışmış bölgesine yakın bir şehirde rastlaması da zihnimi karıştırdı. Soruyorum:

"Yani İngiltere hizmetinde idi demek istiyorsun?"

"Öyle bir şey demiyorum."

"Ama ben sizi bilirim!"

Derhal Nilgün'ün itiraflarını hatırladım, şüpheli, hallerini de: Conte Verdi vapurunda İngilizce bilmez görünmüş hep Mihver zabitleriyle düşüp kalkmıştı; önce Habeşistan'a gönderilen İtalyan küçük zabitlerine mahsus kısımda seyahat etmişti. Kandi'deki köşkte bir akşam "ben bir casusum!" diyivermemiş miydi? Şaka ve yalan sanmıştım. Selina'nın bir Mihver casusu olduğunu sezdirmiş ve Hong Kong'a varmadan vapurdan usulcacık denize fırlatılacağını söylemişti. Neticeyi öğrenememiştim. Ama inansam da bir şey kaybetmezdim. Johnny bir daha tekrarladı:

"Ben öyle bir şey demedim. Çıkalım buradan! Bar kızlarına susadım. İmparator ve halife hanedanından hakiki bir prensesin otomobiline ilk defa binmek şerefiyle de mübahi olacağım.[1] O da öbürü kadar güzel mi?"

Cevap vermiyorum.

"Muhakkak güzeldir. Hem bana bak! Surat istemem. Kaybedilen sevgilinin hayatta, sapasağlam bulunduğunu müjdeleyen bir dosta karşı daha nazik hareket edilir, sanırım."

Elini sıktım. Birbirimize muhabbetle bakarak tatlı tatlı gülümsüyoruz. Yolda dedim ki:

"Ben pek gecikemem, Sultan'ın Antura'daki köşkünde misafirim. Uzakta değil, yirmi dakikalık yer."

---

1 mübahi olmak: övünmek

"Mükemmel! İki teyze kızı birbirlerine benziyorlar mı?"

"Epeyce..."

"O halde gecikmemelisin. On bir buçukta ayrılırız; yarın öğle üzeri otele gelirsin; yemekten sonra Mister Patrick'le konuşuruz. Temeni ederim ki ev sahibem Sultan seni şu sırada tehlikeli bir yolculuktan vazgeçirtecek evsafı[1] haiz[2] bulunsun!"

"Johnny," dedim, "bugün kraliçeden bir haber alacağıma emindim. Önüne geçemediğim bir kuvvet beni yatağımdan kaldırdı, giydirdi, Beyrut'a yolladı. Eğer otelin önünden yarım dakika önce hareket etseydim seninle buluşamayacaktım. Şoförle konuştuğum için birbirimize rastladık. Vaktiyle II. Sultan Abdülhamit âdeti hilafına Şeyhülislamı ile ayakta bir dakika konuştuğu için saatli bomba suikastinden kurtulmuştu. İyi tesadüflere ve gizli duyuşlara inanmalıdır."

Johnny dinlemiyor; başka şey konuşuyor:

"Dört gün sonra başlayacak olan 1943 senesinde harp bitmeyecek. Hatta 44'te bile..."

"İki yıl daha mı sürecek?"

"Belki de üç yıl daha! Dünyanın Mapa Kraliçesinden başka düşünecekleri var."

Bir daha o bahsi açmadım; açmamakla beraber zihnim hep aynı mesele üzerinde işliyor. Nil'in mazisinden hesap soracak değilim; bu hususta benimki de pek karışıktır. Lakin istikbalinden endişe duyuyorum. Eğer tahmin veya tasavvur ettiğim gibi sevgilim Fas'ın İspanyol kısmında bir vazife ile bulunuyorsa ve harp sürüp gider de daha tehlikeli bölgele-

1 evsaf: özellikler
2 haiz: sahip

re, mesela Alman işgali altındaki Fransa'ya gönderilirse bu iş hayatına mal olabilir. Bir gün özendiği Mata-Hari gibi kurşuna diziverirler!

Nil'imi öyle bir akıbetten korumak için de yanında bulunmalıyım; ne yapıp ne ederek kendisini bitaraf bir memlekete, en iyisi memleketimize götürmeliyim. Kafam yüz türlü suallerle yüklü. Melik Ahmet, Endonezya'da mı kaldı? Daha fazla zihnimi kurcalayan, oğlumuz Ömer. O nerede? Nil'in İngilizler tarafından himaye edimiş olması lazım geldiğine, Japon istilasından sağ salim çıkmasına göre çabuk da kurtarılmış, emin bir yerde muhafaza ediliyordur. Hepsinin cevabını bizzat Nil verebilir; Nil'i bulmadan yapamayacağım.

Köşke dönerken düşünce şeklim değişti: Playfair'in sözünde sarahat yoktu; bunu ben büyütmüş, dallayıp budaklamış, hayalden ibaret bir kaide üstüne vehimden yapılmış bir heykel oturtmuştum; bir casus kadın heykeli!

Nil'in sırf değişiklik olsun, merakımı çeksin, üzüntü versin diye ara sıra uydurduğu yalanların tekrar tesiri altında kalmıştım. O da benim gibi mübadeleye tabi tutularak Japon cehenneminden kurtulmuş, Rif'e düşmüştü; Mısır yolunun açılmasını bekliyordu; belki de kocası ve oğlu da yanında idi; birkaç hafta sonra Andaluzia Oteli'ndeki odasının telefonu çalacaktı; sesini işitecektim:

"Kimsiniz?"

"Nil," diyecektim, "benim! Benim, yavrum!"

"Geldin mi yine sevgilim," diye cevap verecekti, "kurtulamayacak mıyım senden? Birbirimizden hiç kurtulamayacak mıyız? Ne duruyorsun? Çık yukarıya! Yataktayım ama ziyanı yok! Zaten beni ilk defa yatakta tanımamış mıydın?

Hem dayım değil misin? Koş, sevgili yeğenini kucakla! Göreceksin şimdi, o bıraktığın zamandan daha güzeldir... daha da tecrübeli!"

Evet, böyle bir şey olacaktı... buna benzer bir şekilde Nil'e kavuşacaktım. Şoför İshayya köşkün emektarlarından değildi; senelerce evvelki haşarı kızı tanımazdı; fakat beş dakika sonra bahçıvan Serkis ile Mebruk Ağa'ya müjdemi verecektim:

"Neyzar Hanım'dan haber aldım! Yaşıyor! Alıp getirmeye gidiyorum!" diyecek, ocağın alevli ateşi karşısında zıp zıp sıçrayacak, kollarımda tutuyormuşçasına odada dönerek Nil'in türküsünü söyleyecektim:

Ce n'est qu'un reve...
Un joli reve...

Şimdiden söylemeye başlamışım ki İshayya başını bana döndürdü ve Arapça dedi ki:

"Hazretinize neşe çok yaraşıyor."

Uzandım, cebine bir kâğıt soktum. Bu, onun en aşağı bir maaşına müsavi olmalıydı. Benim mevcut paramın da en aşağı dörtte biriydi!

Köşkü palmiyeler, hurmalar ve salkım söğütleri andıran karabiber ağaçlarına örtünmüş, uykuda bulacağımı zannederken pencerelerden ışık ve kapıda bir otomobil görünce hayrette kaldım. Bizi beklediği anlaşılan Serkis izah etti:

"Sultan sancılandı da hekim geldi, ilaç getirttik."

"Hangi Sultan?"

"Büyük Sultan... ama şimdi rahatladı; uyuyormuş."

Pavyonda Mebruk Ağa'dan biraz daha malumat edinmeye çalışırken doktor Bueri'nin köşkten çıktığını, yanıma gelmekte olduğunu yine Serkis haber verdi. Ayakta konuştuk: Yaşlı sultan akşam yemeğinde hoşaf içmiş, gaz yapmış, başka bir şeyi yokmuş. Bana gelince şehre inmekle tedbirsizlik etmişim.

"Fakat doktor," dedim, "şehre inmekle çok iyi bir iş yapmışım. Öyle sevindirici bir haber aldım ki dünya benim oldu. Hiçbir ilaç bu haber kadar şifa verici değildir. Öldüğüne hükmettiğim Neyzar Hanım'ın sağ, sıhhatte, Tanca'da bulunduğunu öğrendim. Daha ne isterim?"

"Hanım sizin nenizdir?"

"Sevgilimdir, nişanlımdır; hayatım, her şeyimdir."

Doktor heyecanımın derecesinden ürktü, Fransızca:

"Calmez - vous! Calmez - vous!"[1] diye elini omzuma koydu; sakin olmamı, kendi kendimi teskin etmemi anlatıyordu. Gülüyordum ve türkümü söyleyerek odada dönüyordum:

Ce n'est qu'un reve...
Un joli reve.

Birden durdum. Zira doktorunkinden başka bir çift gözün üzerime dikildiğini görmeden fark etmiştim.

"Affedersiniz," dedim, "fakat emin olunuz sarhoş değilim. Nil'in hayatta olduğunu müjdelediler. İki hafta önce kendisini gören bir İngiliz dostum haber verdi. Onun çalıp söylediği bir operet parçasını tekrarlıyordum."

1 Calmez - vous (Fr.): Sakinleşiniz

İster gülümsesin, ister öfkelensin, laubaliliğimden iğrensin... İki, üç defa daha döndüm; türkümü tamamladım ve karşısında tazimle eğildim. Kararını bekliyorum. Gülümsemiyor, gülüyor ve gülerken yanaklarında iki çukur hasıl oluyor. Gözlerinin içi de gülüyor. Doktor da cesaret almış ki gülmeye başlıyor. Beraberce gülüşüyoruz. Dedim ki:

"Huzurunuzda yapılmaması lazım gelen bir harekette bulundum. Yaptığım şey ayrıca yaşıma, başıma da uymuyor. Fakat..."

Doktora doğru Fransızca ilave ettim:

"Fakat Altes âlicenaplık gösterdiler, tebessümleriyle beni af buyurduklarını anlattılar. Buna da o kadar memnun oldum ki yeniden dans etmekten kendimi güç alıkoyuyorum. Mesudum."

Muhakkak ki epeyce sarhoşum da! Miramar barında, otelde içtiklerime beş kadeh viski daha zam etmiştim;[1] ayakta zor tutunuyordum. Nilgün Sultan oturmamı işaret etti. Ocağa yaklaştı; ilk koltuğa kendini bıraktı:

"Biraz ısınayım. İnsan gece yatağından kalkınca soğuğu fazla duyuyor."

"Evet," dedim, "öyledir. Çocukluğumuzda bizi sahura kaldırırlardı, titreşirdik; soğuk yemek odasında titreşe titreşe yemek yerdik. Ağzımızda lokmalar büyürdü; masaya serili yapışkan muşambanın buz gibi teması adeta ellerimizi yakardı..."

Bıraksa eski zamanın kış Ramazanlarına ve gece hayatına dair konferans verecektim; Sultan sözümü kesti: "Neyzar, Tanca'da ne arıyormuş," dedi, "zevci de beraber mi imiş?

1 zam etmek: eklemek

Niçin buraya gelmiyor? Buraya, Mısır'a yahut hanedandan olmadığına göre, İstanbul'a dönse daha iyi olmaz mı? Elvermedi mi acayip, tehlikeli yerlerde dolaşmak?"

"... Ve ne idükleri belirsiz acayip, delişmen insanlarla haşır, neşir olmak?"

Bunu ben söylemiştim, kendime telmihen!.. Lakin emindim ki Sultan'ın zihninden geçen aynı şeydi; kabalık olmasın diye lakırdıyı yarıda bırakmıştı.

"Orası da öyle..." diye tasdik edince şahsımı kastetmediğini, hakkımda beslediği fikrin daha müsamahalı olduğunu anladım ve İngiliz dostumun Nil'i nasıl gördüğünü, fakat teşhiste yanılmayacağını da anlattım. Sordu:

"Ne yapmak niyetindesiniz?"

"İmkân, vasıta arıyorum; hemen, oraya gideceğim. Unutmadım: Mısır'daki adresinize yazacağım."

"Ona söylersiniz, gücenmişim sanmasın. Ailemiz bir herc-ü merce uğradı; en yakınlarımızın daha fena muamelelerine maruz kaldık. Neyzar'ınkini kolaylıkla affedebilirim. Tabii, yine konuşuruz bunları... getirdiğiniz habere sevindim."

Ayağa kalktı; biz de kalktık; ikimize de elini uzattı. Öyle bir hürmet telkin ediyor ki ayılmış, bir kadeh bile içmemiş haldeyim şimdi! Demin türkü söyleyip tek başıma dans ederek yaptığım soytarılıktan utanıyorum. Güldürmüştüm ama bazı güldürmeler vardır ki, sonradan en büyük kabalık yapmış kadar insana üzüntü verir. Bu, onlardandı; ne sevinç ne de sarhoşlukla tevil edilebilirdi.[1] Bayağılığı tek sebep mazur

1 tevil etme: başka anlam verecek şekilde sözü evirip çevirme

gösteremez. Hatta Nilgün ve Bueri gidince kendi kendime diyorum ki:

"Sultan keşke gülmeseydi... Gülüşü fevkalade idi ama daha esprili bir şeye güldüğünü isterdim. Güldüren kadar güleni de küçültücü tuhaflıklardan bu kadarını esirgemek lazımdı. Kabahat bende!"

İki Nilgün arasındaki mukayesem bu tarzda düşünmemden anlaşılıyor. Yenisine bayağılıkla münasebeti olan en küçük hareketi kıyıp yakıştıramıyordum; eskisinin ise bayağılıklarına hayran kalıyordum. Şu saatte Tanca'nın bir barında kim bilir nasıl bir sosyeteye karışmış, içip eğleniyordur. Ya prensesliği tutmuştur; vekar ve ciddiyetiyle dikkati çekiyordur yahut hoppalık devrindedir; bar kızları vaziyeti alarak salına salına, kalçalarını oynatarak yürüyor, kimini "hişt!" diye çağırıyor, kimini "böh!" diye korkutuyordur...

Belki de geçirdiği vakalar, analık ve benden ayrı düşmek onu –son aylarda zaten değişmişti– büsbütün ağırbaşlı etmiştir; teyze kızına benzetmiştir. Epeyce durgun, hafif mevzulardan hoşlanmayan, yalan ve oyunbazlıktan çekinen bir Nilgün ile karşılaşacağım.

İhtimallerden biri ve en aleyhimde olanı şudur: Beni sevdiği kadar şiddetli bir aşk ile başka bir erkeğe, bir gence tutulmuş, bağlanmış bulunması! Bazı kadınlar ana olduktan sonra azarlar; hercai meşrep hale gelirler; sadakat mefhumunu kaybederek erkek değiştirmekten zevk alırlar. Genç kız iken –evlenmesine rağmen– sevdiği erkeğe kendini saklamasını bilen inatçı, azimli Nil belki bugün mukavemetsiz bir kadındır. Emsalini çok gördüğüm seyyah kadınlar gibi her şehirde, her otelde, yol boyunca rastlayıp hoşlandığı,

hatta bazen hoşlanmadığı erkeklerin peşindedir; böyle bir ruh bozukluğuna tutulmuş Selina'lara benzemiştir; bana hiç ihtiyacı yoktur.

"Lüzumsuz yere kendimi yeni tehlikelere atmasam, zahmetlere katlanmasam mı?" diye tereddüde düştüm. Tereddüdümün bir sebebi de asıl Nilgün Sultan'ın gözlerinde bu gece ilk defa bir alaka sezmekliğimdi. Teyzezadesine bağlılığım ve tafsilatını bilmemekle beraber ikimiz arasındaki münasebet herhalde muhayyilesini dört gündür meşgul ediyordu. Filmlerde seyrettiği Yakın ve Uzakşark manzaralarıyla süslenmiş bir aşk, bir fedakârlık macerası! Kahramanı, şimdi evinde misafir ettiği adamdır; bu adam yine o aşk uğrunda yeni sergüzeştlere atılacaktır, hayatını tehlikeye sokacaktır. Hangi kadın böyle bir tipe hissiz, alakasız kalabilir? Şüphesiz beni olduğumdan daha enteresan buluyordur. Sadece âdetlerine esir, basitçesine monden veya iş adamı olan kocası belli ki bu güzel mahlukun hayatına heyecan ve hadise katamamıştır; karısını şuuraltına yığılmış heves ve arzularıyla yüklü, kapanık bir ruhla yaşatmaktadır.

"İsmini çalan teyze kızını şu anda kıskanmadığı ne malum?" diye kendime soruyorum. Nil'in beni unutup başkalarıyla avunduğuna deminden beri o kadar sağlam bir kanaat taşımaya başladım ki –kafamdan geçirdiklerimi saklamamak yolunu tuttuğum malum!– I. Nilgün'ü, II. Nilgün ile aldatmak arzuları duyuyorum.

Pek güç, hatta imkânsız görünen projeler, meselenin esası kadın erkek münasebeti üzerine kurulmuşsa, beklenmedik bir muvaffakiyetle neticelenebilir.

Gülüşü, ocağın yanındaki koltuğa oturuşu, lacivert gözlerini kırpıştırarak ateşe, sonra dönüp yüzüme bakışı aklımdan çıkmıyor. Yorgun hali öyle yakışmıştı ki... Omuzlarının ağrıdığını söylemiyordu ama ben duyuyordum; yanma yaklaşıp keşke ovabilseydim! Sinirden katılaşmış omuzbaşı adalelerini baş parmaklarımı arkadan ve öbürlerini önden sıkıştırarak yumuşak bir mengene şeklinde ağır ağır, bastıra bastıra, incitmeden, haz vere vere ovmak! Yorulmuş veya asap buhranı geçirmiş bir kadın her zaman bana bu arzuyu verir.

İhtisasımı çok genç iken yapmıştım; ilk sevgilim Şükû-re'yi ev temizliği ve çamaşır günleri ikindiye doğru yorgun düştüğü zaman gizlice ovardım. Birinci defasında usulünü üzerimde kendi elleriyle göstererek talim ettikten sonra belini de çektirmişti. Bel etini iki parmakla tutarak yukarıya doğru zedelenmeden çekmek lazımdı; her tutuşta "küt" diye tok bir ses çıkardı. Şükûre'nin belini altın sarısı hafif bir tüy süslüyordu... ışıkta sarı, gölgede kumral görünen buğu kadar hafif bir şeyceğiz! O derece hiçten bir şeyin okşanıp ovulmaya, yıkanıp keselenmeye nasıl dayandığı, silinip kaybolmaması acayibime giderdi.

Şükûre'yi ve çocuklukla gençlik arası çağımı hatırlamak ruhuma hacca gitmiş, şeytanı taşlamış bir tövbekârın huzurunu getirdi; deminki fena niyetimden iğrendim. Nil'in hasreti yeniden yüreğimi yakıyor. Onun hayatta olduğunu bilerek uyuduğum ilk gece idi bu... ta 1939 birinci teşrininden beri, iki sene, iki aydır ilk gecem!

Pilot bize dönerek dedi ki: "Tibesti ile Hoggar sıradağları arasından hep çöl üzerinde uçuyoruz. Bir saat sonra Kalanga'ya ineceğiz; belki günlerce kalacaksınız."

Yol arkadaşlarımdan İngiliz Binbaşısı Appell sordu:

"Orada Fransız garnizonu mu var?"

"Evet. Rahat edeceğinizi pek sanmam; misafir olacağınız insanlar iyi kalplidirler ama dağınık ve laubalidirler. Tıraş olmayı bile lüzumlu saymazlar."

İngilizin tıraşa verdiği ehemmiyete gülümsedim. Gülümsemem uzun sürmedi. Tibesti? Hoggar! Buralarda ne arıyorum?

Buralarda ne arıyorum? Tanca'ya gidecek bir adamın o kadar cenupta işi ne? Sebebi şu: Harbin üçüncü yılında Afrika'nın kuzeybatı ve doğu kısımlarını ancak Sahrayı Kebir ortasından geçen havayolu birbirine bağlıyor; kıyı boyu ateş sahasıdır. Uçaklar Alman ve İtalyanların ulaşamayacakları bölgeyi, mümkün mertebe cenup tarafını tercih etmektedirler. Bu maksatla kum deryaları üzerinde muvakkat ve iptidaî şeklide askerî arnizonlar, durak ve bekleme muhafızlıkları kurulmuştur. İngiltere'ye, Amerika'ya, müttefiklerin elindeki her yere tek yol, çöl üstü gök yoludur.

Ben de Rif'e o yoldan gidiyorum. Kısmetse Dakar'a ineceğim ve tekrar şimale doğru karadan, belki de denizden, epeyce uzun bir mesafe aşacağım. Haritayı açıp bakarsanız, neleri göze aldığımı anlarsınız. Eğer dostum Playfair ve onun şeflerinden Mister Patrick yardım etmese, izin koparamasaydılar, Beyrut yahut İstanbul'da harbin sonunu beklemekten başka çare yoktu. Şimdi içinde bulunduğum tayyareye ve aynı hatta işleyenlere zabit, gizli gizli teşkilat mensubu, diplomat ve ecnebi heyetlerden başka kimseyi almazlar.

1943 senesi temmuz ortasındayız. Amerika Dakar'a asker çıkaralı altı ay oldu. Benim Tanca'ya gitmek iznini ala-

bilmem de aylarca sürdü. Mısır'da uzun müddet kaldım; kâh çırpındım, kâh durgunlaşıp haftalarca tembel tembel dönüp dolaştım. Nihayet yine Playfair ve eski dostum Mac Clellan sayesinde lesepaseyi temin ettim.

1 numara Nilgün'e, 2 numaralısının çok latif hatıra ve tertemiz muhabbetiyle gitmekteyim... birincisine kavuşmak sevinci ikincisinden ayrılmak hüznüyle gölgelenmiş halde! Şu kadarını hemen söyleyeyim ki Nilgün Sultan, teyze kızıyla aramdaki maceranın, ihtiras sahneleri hariç, tafsilatına artık vâkıftır. Ona bunu yılbaşı gecesi ocak başında hikâye etmek fırsatını bulmuştum. Beni ne zarafetle, aynı zamanda ne candan –bazen göğsü helecandan kabararak, bazen gözleri teessüründen nemlenerek, bazı defa sabırsızlıktan ayakları çırpınarak– ne merakla dinlemişti.

Bir yeni yıla o gecekinden daha iyi, uğurlu, gönül ve fikir ferahlığı ile, vicdan azabı karışmadan girilemezdi. Önceleri kapıldığım münasebetsiz düşünce, Sultan'ın masum vekarı karşısında kafamdan defolup gitmiş, yerini henüz tadına varmamış olduğum derinliği ve sıcaklığı ölçülmez bir şefkat almıştı.

Evet, Nil'i de sadece şefkatle sevdiğim zamanlar çoktu. Özünde şefkatin içlenmediği aşk, kuru ve boş bir kabuktan ibarettir; süprüntüye aşk ismini veremeyiz. Fakat Nil'i daha ziyade şefkat kadar güzel ve asil olan bir ihtirasla da, eziyet etmek istercesine severdim; sevmekteyim. Nilgün Sultan'ı yalnız birinci şekilde sevdim; öbür şekli kendiliğinden söndü. Hiçbir kadını ona karşı duygum tamamıyla mübarek bir hisle içimden: "Kızım!" diye anmamıştım. Böyle bir duygunun gönlümde yer bulmasına da sevinmekteyim. Yaşlılık-

ta en korktuğum şey münhasıran[1] ihtirasa, açıkçası maddi kudretten mahrum pörsük bir beyin şehvetine esir düşmektir. Sevindim ki ben ihtiyar teke suratı ve sireti[2] almış, hem cisim, hem ruh da taraflarından çirkin, kadınların iğrenç dedikleri, aynı zamanda zihinlerini acayipçesine yordukları yaşlılardan olmayacağım.

Nil'i hayatta bilmek tekrar yanımda görmek, ayrıca Lübnan köşkünde geçirdiğim uslu, efendice istirahat devresi sıhhatimi yoluna koydu; adeta tekrar delikanlılaştım. Aynalarla aram düzeldi; yolda rastladığım köy kızlarının –düşündükleri gözlerinde okunuyormuş, ifşa ediyorlarmış gibi– utangaç bakışlarından hoşlanıyordum. Camalifer Kalfa'nın bir türlü önleyemediği kırılıp dökülüşleri ise nefsime güvenimi arttırmıştı.

Hülasa Nil sevgilisini –eski sevgilisi mi demekliğim lazım acaba?– çok iyi vaziyette görecekti.

"Sen de daha güzel olmuşsun," diyecekti, "rahmetli Selina sağ olsaydı, zavallıyı denize atmasaydılar şimdi karşılaşınca ağzı kulaklarına varırdı!"

Yalanları, uydurma hikâyeleri, asılsız itirafları, kendine mahsus bütün acayip şuhluluğuyla Nil'ime kavuşmak üzereyim. Pilot:

"İşte Kalanga garnizonu... şu dört kulübe!." dedi; inmeye başladık. Afrika'nın bu kısmına tabiatıyla şimdiye kadar ayak basmışlardan değildim. Genç iken okuduğum bazı seyahat romanlarından hasıl ettiğim fikirle etrafıma bakıyo-

---

1 münhasıran: sadece, yalnız
2 siret: bir kimsenin iç hali, tavrı, ahlakı

rum. Zihnimde en çok iz bırakanı Jules Verne'in "Beş Hafta Balonla Seyahat"i! Siyah kıtanın ancak havadan aşılabileceğini bu mucit muharrir ne iyi keşfetmişti! İşte ben de gök yolundan iniyorum. Filvaki içinde bulunduğum nakil vasıtası, soğuyup ısınan gazla şişirilmiş Victoria isimli balondan farklı: Rüzgâr istikametini takibe ihtiyacı yok. Lakin bir harp tayyaresi olduğundan hemen hemen Victoria kadar dar, rahatsız, sıkıntılı... yere inmekten memnunum.

Bir Fransız başçavuşu vesikalarımızı tetkik ediyor; maiyetindekiler zenci. Elli yaşlarında sivil bir adam Yunanlı ingilizcesiyle bize:

"Buyurunuz centilmenler," dedi, "otelim şuracıkta... bir 'Ritz' sayılamaz ama daha iyisini bulamazsınız."

Sazla örtülü büyücek bir bina gösterdi. Rumca sordum:

"Nerelisiniz?"

"Aslen Sinopluyum, Türkiye'de bir yer..."

"O halde Türkçe konuşabiliriz."

Kalanga'da motorun tamiri için üç gün kalacağız; Alkibyadi sayesinde sıkılmayacağımı tahmin ediyorum. Kendi rivayetine göre Birinci Dünya Harbi'nden önce Sinop'ta otelcilik edermiş, mal mülk sahibi imiş. Sonra harp ortasında Rumları içerlere sürmüşler. Müterakede memleketine dönememiş, yine almış başını, diyar diyar dolaşmış; para yapmış, batırmış; yine kazanmış, yine kaybetmiş...

"Şimdi buralara düştüm," diyor, "rüyada görsem hayra yormayacağım bir yere..."

Donattığı meze sofrası başında karşılıklı viski içiyoruz. Alkibyadi rakı hasreti çekiyor. Bir zamanlar Sinop'ta deniz üstüne kurulmuş koca meyhaneler varmış; küpler ve fıçılarla

dolu adeta selatin meyhanelermiş,[1] bunlar... Balıkların canlı olmayanını yemezlermiş; gözleri önünde pişirtirler, üzerlerine kendi bahçelerinde yetişen limonları sıkarlar, yine kendi elleriyle çektikleri rakı ile atarlarmış midelerine!

O bunları hatırlayıp şivesince anlatırken etrafıma bakıyorum. Kum denizinde ancak bir tutam diyebileceğim yeşilliğe sığınmış kazazedeler gibiyiz. Yeşilliği bir kuyuya ve otuz kırk kadar hurma ağacına borçluyuz. Üst tarafı ateş sıcaklığında kar yığınlarının biriktiği, örttüğü, kapladığı korkunç bir beyazlık... insana bu kar kendiliğinden mütemadiyen kabarıyor, çoğalıp yükseliyor gibi geliyor. Sanki kar gökten yağmıyor; yerin dibinden bitiyor, fışkırıyor... altımızda gizli bir tipi sürüp gidiyor!

İkinci günü batıdan bir tayyare sökün etti; benzin alıp tekrar havalandı. Ben yerimden kımıldamadım. Bir dakika peşimi bırakmaya razı olmayan Alkibyadi sahadan döndükten sonra izahat veriyor:

"Amerikalılardı... aralarında bir de kadın vardı."

Ayağa fırladım; bağırarak soruyorum:

"Kadın mı? Söyle, tarif et! Söylesene be adam, bu kadın nasıldı? Genç mi? Güzel mi?"

Sinoplu Rum şaşırdı. Galiba sesimden ziyade gözlerimden ürkmüştü; bakışlarımın vahşileşmesinden...

"Gözlükleri yüzünü örtüyordu," dedi, "tül de sarmıştı. Ama zannım gençti. Evli olmalıydı ki parmağında alyans vardı. Başçavuşun elini sıkarken gözüme ilişti."

Mantarlı şapkamı giymeden başı açık, öğle güneşi altında koşuyorum. Hem koşuyorum, hem de havadaki tayyareye

1 selatin meyhane: büyük meyhane

bakıyorum, el sallıyorum. Nefes nefese başçavuşun yanına girdim. Fransızcayı iyi konuştuğumdan ve Fransa'yı mükemmel tanıdığımdan dolayı bir günde ahbap oluvermiştik. Halimden telaşa düştü; benden evvel o sordu:

"Ne oluyorsunuz? Neniz var?"

"Affedersiniz... bir şey öğrenmek istiyorum: Demin kalkan tayyarede bir kadın bulunuyormuş. Yaşı, ismi, tabiyeti hakkında bana malumat verebilir misiniz? Pasaportuna elbet bakmışsınızdır."

Fransızların bazen aksilikleri tutar. Daha doğrusu vazife başında bizdekiler gibi buyruklar taslamayı, kendilerine çeşni vermeyi severler. Çavuş Dupin buranın hâkimi, başbuğu, her şeyidir. Yıllarca çöllerde yaşadığından kafatasının bir tahtası eksilmiştir de... eliyle dışarıyı gösteriyor, "çık!" manasına.

Eğer tahta eksikliği ise benimki onunkinden aşağı kalmaz. Derhal soğukkanlı bir hal aldım; iskemle yerine kenara konmuş olan boş benzin galonunun üstüne oturdum; sükûnetle tekrar sordum:

"Kadının hüviyetini lütfen söyleyiniz."

Pantolonumun arka cebindeki paketi çıkarıp bir de sigara yaktım. Bir an durakladı, dedi ki:

"Bunu hangi salahiyetle soruyorsunuz?"

"Geldiğim tayyarede salahiyetsiz bir adamın bulunamayacağını idrak etmenizi beklerdim."

Dupin'in eli tekrar dışarıyı işaret ediyor; aldırmıyorum. Arkamdan yetişen Alkibyadi, içeriye girmek cesaretini gösteremiyor; sahneyi uzaktan helecanla seyretmektedir. Çavuş seslendi; Senegalli iki nefer göründü.

"Alınız şu adamı... mevkuftur!"

İstifimi bozmadım. Hatta sigaram nasılsa söndüğü için başçavuşun tahta yazı masası üzerinde duran çakmağı aldım, aheste bir eda ile yaktım. Şuna dikkat ettim ki, Senegalli neferler kendilerine verilen hizmeti yapmaya pek can atmıyorlar; amirlerinin yanlış hareket ettiğini anlıyorlar. İsteksizce:

"Yürü!" dediler; kımıldamadım; çavuşa söylüyorum:

"Cevabınızı bekliyorum; vakit kaybediyoruz, işim acele-dir."

"Pek mi acele? Anglosaksonların Fransa'ya asker çıkarmalarından daha mı acele?"

Zavallı delikanlı belli ki Alman işgali altında kıvranan vatanının acısını burada da şiddetle duyuyor. Neferlere döndü:

"Emri yerine getiriniz!"

Zenciler bu sefer yaklaştılar; omuzlarımdan tutup kaldırmak istediler. Artık ısrar faydasızdı; önlerine düştüm; kulübeden çıktık. Alkibyadi meydanda yok. Galiba yol arkadaşım İngiliz Binbaşısı Appell'e vaziyeti anlatmaya koştu. Az ötede Senegallilerin yine saz örtülü kulübesine giriyoruz. Onbaşı olduğunu tahmin ettiğim sevimli zenci eliyle kafasını göstererek bana diyor ki:

"Monsieur! Notre sergent est malade!"[1]

Anlaşılan, çöllerde uzun müddet kalan Avrupalıların çoğu gibi, başçavuş Dupin de bir akıl sarsıntısına uğramıştır; ara sıra buhran geçiriyor ve ne yaptığını bilmiyor. Şuursuzluğu esnasında arkadaşını, maiyetindeki neferi, yabancıyı,

1 Monsieur! Notre sergent est malade! (Fr.): Bayım! Başçavuşumuz hasta!

yerliyi hiç sebepsiz tabancasıyla vurabilir... hem de poligonda talim yaparcasına nişan alarak, tam alnının ortasından! Şu da mümkündür: Karanlık veya mehtaplı bir gece yatağından çıkıp başı açık kum deryasının ufkuna doğru yürür... saatlerce gider; sabah olur, güneş çarpmasından düşüp ölür. Aramaya çıkanlar kupkuru hale gelmiş cesedini bulurlar. Etrafında sineklerin dönüp dolaşmadığı, konup kalkmadığı bir ceset! Zira bu çölün üstünde sinek yoktur ve böcek de yaşamadığından insan naaşları ile hayvan laşeleri rahat rahat iskeletleşirler.

Tayyaredeki kadının Nil olması ihtimaliyle meraktan kıvranıyorum; yerimde duramıyorum. Senegallilerle Fransızca çatra patra konuşuyoruz. Onlar mütemadiyen:

"Fou! Fou!"[1] diye başçavuşu mazur göstermeye çalışmaktadırlar. Geceleri avaz avaz bağırır, çırpınır, kendisini yerden yere atarmış. Zenciler bağrışını anlatmak için vahşi hayvan sesleri çıkarıyorlar, sonra dehşetini belirtmek maksadıyla da kulaklarını tıkayıp gözlerini kapıyorlar. Ben içimden:

"Nil'di geçen," diyorum, "Mısır'a gitmenin yolunu bulmuş, bir lesepase koparmış. Sersem gibi kulübede oturdum, uzaktan seyirci kaldım."

Nihayet Binbaşı Appell göründü; dedi ki:

"Tayyaremizin tamiri bitti; hareket ediyoruz. Fakat deli başçavuş tarziye[2] vermediğiniz takdirde sizi alıkoyacağını söylüyor."

"Kalırım!"

---

1 fou, fou: deli, deli

2 tarziye: razı etme, özür dileme

Binbaşı fazla şaşmadı; omuzlarını hafifçe sarsarak Shakespeare'in "Nasıl hoşunuza giderse" manasına meşhur sözünü mırıldandı:

"As you like it!"

Başıma iş açtığımı ve neticeden pişman olacağımı gayet iyi biliyorum. Lakin –maceramın hikâyesi sırasında birkaç numunesini görmüştünüz– başka türlü yapmak, meseleyi tatlıya bağlamak, deli çavuşun suyuna gitmek elimden, içimden gelmiyor. Bir defa Hint Çengelistan'ında mihrace ile kavga edip ortada dımdızlak kalmıştım; şimdi de çöl ortasında hemen hemen aynı vaziyete düşüyorum. Esas gayem Nilgün'e kavuşmak iken hiçten bir sebeple bunu geciktiriyor, belki de imkânsızlaştırıyorum.

Şüphesiz ben, akıl muvazenesi çöl bekçisi çavuşunkinden daha bozuk bir adamım. Fakat öyle olmasaydım aşk hikâyem bütün okuduğunuz romanlardakine benzerdi; Büyükada'da yahut en uzağı İsviçre otellerinden birinde başlar; kapı dibinde biterdi; Port Said'den ta Cava'ya uzanamaz, Sahrayı Kebir'de mola veremezdi. Çatlaklığımdan dolayıdır ki Nil'i sevdim ve onun tarafından sevildim; biz aşk maceralarının en acayiplerinden birini yaşadık; siz dinlediniz... hâlâ dinlemektesiniz.

Binbaşı veda için elini uzatıyor. Durum kötü... şu kavruk vahada çavuşla baş başa kalmak, tabanca tabancaya gelmek derecesine kadar gidebilir. Çöl cinnetinin ne olduğu hakkında fikrim olmasa cahilliğime verebilirsiniz. Hâlâ inadım devam ediyor. Alkibyadi korkusundan soğuk terler döküyor; bana değil, Appell'e yalvarıyor: "Bırakmayınız! Götürünüz!

Birbirlerini öldürürler!" diyor; Binbaşı "Yapacak bir şey yok" manasına omuzlarını kaldırıyor.

"Bir şartla tarziye veririm: Evvela bana sorduğumun cevabını versin, yani kadının hüviyetini bildirsin."

"Niçin bu kadınla o kadar meşgulsünüz?"

"Sevdiğim ve izinde koştuğum bir kadın olmasından şüphelendim" diyemezdim. Esrarlı bir tavırla şu cevabı verdim:

"Vazifem icabı!"

Appell bir an düşündü ve tekrar sordu:

"Ordunun emniyetiyle mi alakalı?"

Ne "evet", ne "hayır" dedim; sustum. Kulübeden çıktı, çavuşu bulacağı ve başka türlü konuşacağı belli. Onu da belaya sokmak ayıp... arkasından seslendim; durdu:

"Delinin istediğini yapacağım. Sizi işe karıştırmak dürüst bir hareket olamaz" diyorum; dinlemiyor. Şimdi kafası atan odur. Gölgesini çiğneyerek kumlar üstünde gidiyor. Sırtında kolsuz gömleği, çıplak bacakları, kısa pantolonuyla başında kolonyal,[1] eski zaman İngiliz zabitlerininkine zerre kadar benzemeyen bir kıyafet! Mehdi isyanını bastıran dedeleri Sudan'da üniformaları ile harp ederlerdi; Londra'da bir geçit resmi yaparcasına...

Az sonra elinde bir kâğıtla döndü:

"İşte hüviyeti! Şayet bizimle yolunuza devam edeceksenız tayyareye binmeden önce çavuşu selamlayacaksınız."

Kâğıdı kaptım. Hayır, bu kadın 35 yaşındadır; bir diplomat olan kocasıyla birlikte seyahat ediyor; ayrıca Kanadalı. "Aradığım bu değil" manasına dudaklarımı büktüm. Tay-

1 kolonyal: sıcağı geçirmeyen, içi mantarlı bir tür şapka

yarenin homurtusunu işitiyoruz. Çöllerde aksi seda yoktur; sesler boğulur. Nerede dağ yollarından geçen bir sürünün her yamaçta perde değiştiren melodisi? Nasıl bir tedai[1] iledir bilemem... birdenbire gözümün önüne Kandilli akıntısı geldi; sular siyahlaşarak, köpürmeden, yer yer dümdüz, yer yer çırpıntıdan ibaret, gizli bir kaynayışla, hangi tarafa gideceğini tayin edemez halde bükülüp kıvrılıyor. Ahşap yalının rıhtımında bir adam var, elinde bayrak... ve küçük bir Boğaziçi vapuru, cesaretini toplamış tesirini veren bir halle bayrağın cazibesine kapılmış, cengâver imişçesine tehlikeye kendisini atmaya hazırlanıyor.

Kandilli? Bir-i Kalanga?

"Haydi, gidelim!"

Binbaşı ile beraber çavuşun kulübesine girdik; üç kişi birbirimizi askercesine selamladık. Biz havalanıyoruz; denize kavuşacağız; denize, büyük şehirlere, ışıklı caddelere, o caddelerde yürüyüp gezen kadınlara! Dupin çölünde kalıyor. Bu gece yatağında kim bilir nasıl çırpınacak ve kum boşluklarına karşı ne müthiş uluyacaktır! Senegalli neferler aralarında söyleşeceklerdir:

"Fou! Fou!"

Selamı kâfi görmedim; elimi uzattım. İkimizin ağzından aynı zamanda aynı kelime çıktı:

"Mersi!"

Ben Kandilli akıntısını hatırlarken o da Fransa'nın birbirinden güzel, sulak ve yemyeşil vadilerinden bir tanesini düşünüyordu belki...

---

1 tedai: çağrışım

Tam on iki gün sonra, yani 1943 senesi eylülünün 5'inci günü Tanca'ya girdim; taksi Büyük Andaluzia Oteli'nin önünde durdu. Yürek çarpıntıları içinde olduğumu biliyorum ama duymuyorum; kendimi hatta lüzumsuzca uyuşmuş sanmaktayım. Kapıcılar yazıhanesine doğru herkes gibi yürümekteyim; alelade bir yolcu imişcesine...

"Affedersiniz," diyorum, "odamı tutmadan evvel bazı malumat almak isterim. Otelinizde bir Prenses yahut bu gibi unvan taşıyan bir kadın var mı? Ama genç, güzel bir kadın?"

"Asalet unvanını taşıyan kadın müşterimiz yoktur."

"Peki, Miss Osman isminde biri?"

"Hayır."

"Mesele çok mühimdir. Aradığım şahsı takriben altı ay önce burada görmüşler. Eğer bana lüzumlu izahatı verebilirseniz zahmetinize karşı..."

Elimi cüzdanımın üzerine götürdüm ama cebime sokmadım. Kâtip sordu:

"Hangi millettendi? Nere vatandaşı?"

"Cava prenslerinden birinin zevcidir. Lakin malum ya, şimdi çoğumuzun tabiyeti kararsız... belki Hollandalı, belki İngiliz, belki de Türk pasaportu taşıyor."

"Biraz tarif ediniz lütfen.."

"Çok güzel bir kadın, yaşı 27, kumral, orta boylu ama çok mütenasip, fevkalade endamlı... pek kibar giyinir. Kâh neşelidir, kâh durgun... günü gününe uymaz."

"Bir hemşiresi de var mı? Esmer güzeli bir hemşiresi?"

"Yoktur."

"O halde otelimize aylardan beri böyle bir kadın misafir olmamıştır efendim. Belki hariçten gelip gidenlerdendir; zira bar ve lokanta kısmımız şehirdeki en yüksek sosyetenin rağbetini kazanmış bir yerdir. Sizi metrdotelle tanıştırayım; müdavimleri[1] iyi tanır. Bahsettiğiniz prensesin herhalde bol bahşisini almıştır."

Lokanta tarafına doğru giderken kapıcının eline lazım geleni sıkıştırdım. Vakit ikindiye yakın; salon boşalmış; ancak gecikmiş, kadınlı erkekli iki grup oturuyor. Metrdotel de sarih bir cevap vermedi; bahşiş alma fırsatını kaçırmamak için kafasını yorar görünüyor. O kadar...

Az sonra otelin bir odasındayım; pencereden limana dalgın dalgın bakarak acı acı düşünüyorum. Fakat ümidimi kesmiş değilim: Tanca'da bana lüzumlu malumatı verecek bir adama tavsiye ile geldim. Bu adam Johnny'nin dostudur; vazifesi herkesi tanımaktır; görünüşte dünyadan habersiz bir Portekizli... hani bizim Galata'nın yan ve dar sokaklarında gemici feneri, halat, zift vesaire satılan tonoz dükkânlar vardır; öyle bir sokakta ve onlara benzer bir dükkânda az sonra kendisini bulacağım.

Tanca'nın bazı mahalleleri Galata'yı hatırlatıyor; hatta kulağınıza çalınan İspanyolcasıyla bu benzerlik artıyor. Fazlası, bornozlu[2] Faslılar ve yüzleri kapalı kadınlardır; nakil vasıtası olarak da sayısız merkep! Lakin bütün muharip devletlerin çeşitli casusları da şu sırada o kadar çok olmalı. Kazablanka'da ihtiyaten ne kadar otel varsa dolaşmış, Nil'i aramıştım; yol uğrağı Rabat ile Kenitra'da da izine rastla-

1 müdavim: bir yere sürekli gidip gelen
2 bornoz: Kuzey Afrika'da Berberilerin giydiği, başlıklı geniş üstlük

mamıştım. Eğer burada da bulamazsam ne yapacağımı hiç bilmiyorum.

Playfair'in mektubunu okuduktan sonra Portekizli dükkâncı dedi ki:

"Tanca'da bildirdiğiniz eşkale uyar kadın yoktur; uğrayıp geçmiştir ve Johnny onu bir uğrama esnasında görmüştür. Şehirde bir değil, iki tane, güzellikleri söz götürmez kadın var; iki hemşire. Dansözmüşler; para yapmışlar ve şehrimiz harp sahası dışında hususi bir bölge olduğu için buraya sığınmışlar. Mamafih yakında daha müsait bir tarafa gidecekleri söyleniyor."

Dükkândan çıktım. Bana harbin bitmesini beklemek tavsiyesinde bulunanlar haklı idiler; hesapsız bir işe girmiştim. Tanca küçük bir kasaba... barınamam. Kazablanka'da bir müddet tutunabileceğimi sanıyorum; oraya gideceğim. Beyrut'u ve Nilgün Sultan'ı bırakmamalıydım. Akdeniz şu burnun öte yanında olmasına rağmen Atlantik Okyanusu'nu yadırgamıyorum. Avrupa'ya ve bütün tanıdıklarıma, hatta sevdiğim Asya'ya arkamı çevirmiş, hazzetmediğim Amerika'ya bakar haldeyim.

Bereket güneş battı; şehir gözüme daha az çirkin görünüyor; sokak sokak dolaşıyorum: girip çıkmadığım yer kalmadı. Omzuma doğru uzanıp eğlence evleri tellallığı edenlere kulak asmıyorum. Yorgun argın otele döndüm; yıkandım, biraz uyku kestirdim; tekrar dışarıya fırladım. Vahada kalan başçavuşun hatırasını kutlamak için güzel kızları çok bir barda içmeye gidiyorum. Kapıcı "Riviera"yı tavsiye etmişti; müzik iyi imiş, birkaç İspanyol kızı da numaralar yaparmış.

Şoförün Mağribi Arapçasını anlamıyorum; Fransızca konuşuyoruz; soruyorum:

"Riviera, eğlenceli bir yer midir?"

"Kendinizi Paris'te sanırsınız. Lakin pek pahalıdır; şampanyanın şişesi altı dolar."

Bütün mevcudum yüz dolar... bana göre hakikaten pahalı.

"Kumar oynanan bir yer biliyor musun?"

"'Büyük Kulüp'te oynanır ama aza olmak lazımdır. Ötekiler 'tribo'dur."

Anladım: "Tripot", yani batakhane demek istiyor. Arapçanın "p" harfinden, Yunancanın "ş"den mahrumiyetlerine, hâlâ mahrum bırakılmalarına akıl erdiremiyorum. Fena vaziyette kaldığımı idrak etmekle beraber birkaç dakika sonra kendimi alıştığım ve göl suları üstünde nilüfer neşesiyle açılıp geliştiğim bir yerde, gazino barında bulacağımdan dolayı memnunum.

İyi bir metrdotel insanın kıyafetine değil, böyle yerlere girerken aldığı tavıra, daha doğrusu mümareseli,[1] yatkın yürüyüşüne, anlayışlı ve tabii bakışlarına göre müşteriye not verir; ona göre muamele eder. "Riviera"nınki mesleğinin ehliydi; derhal alakadar oldu; masamı gösterdikten sonra Fransızca sordu:

"Beklediklerinizi var mı efendim?"

Etrafıma göz gezdirdim; bar tezgâhı önündeki yüksek iskemlelere tünemiş, bellerine kadar çıplak tuvaletli kadınları süzüyorum.

---

1 mümarese: tekrar edile edile kazanılan ustalık

"Maalesef yok," dedim, "fakat uzun müddet yalnız kalacağımı da sanmıyorum."

Adam, iltifat etmişim gibi hürmetle eğildi. Bir tek viski kadehi başında pinekleyeceklerden olmadığımı ve tahmininde aldanmadığını öğrenmenin zevki içinde idi. Çoğumuz İspanyolları esmer, karagözlü, Carmen tipinde zannederiz. Beyaz tenli ve mavi gözlü, adeta sarışın denilecekleri de vardır; hatta tamamen sarışın olanları, papatya gibileri, fulyaları...

Nitekim öyle bir tanesi yanımdaki masada iki erkekle oturuyor ve İspanyolcanın elenikasını konuşuyor. Ah, Dupin çöl çavuşu! Bu fulyayı göz ucu ile seyrederken ve fulyayı andıran acı baygın kokusunu uzaktan duyarken seni hatırladım. Ay ışığında, yalınayak, kirli kuru ot gibi kabarmış saçlarınla, sakalın uzamış, kum denizinin ufkuna doğru tek başına ilerleyen ufacık bir "karaltı" mısın şimdi? Nihayet çöl seni cisimsiz ahtapot kollarıyla çekti, dümdüz bir hattan ibaret ucu bucağı bulunmaz ağzına götürüyor mu?

Bar tarafına yürüyorum; bir iskemleye de ben çıktım; barmenle konuşuyorum. Asıl maksadım yanına oturduğum sarışın kızla tanışmak... bekliyorum ki önüne koyduğu Amerikan sigara paketine elini uzatsın, hemen çakmağı yakayım. Yapmacık bir eda ile kayıtsızca:

"Thank you!" diyecek ama ben:

"Bu sigaradan mı hazzediyorsunuz?" gibi bir cümle ile söze girişeceğim; dansa kalkacağız; masama çağıracağım; beraber yiyip içeceğiz. Niçin bunları yapacağım? Nil'i düşünmüyor muyum artık? Şu anda ne Türk Prensesi, ne Mapa Melikesi Nilgün var. Fakat yanımda bana onları unuttura-

mayacak, bilakis hatırlatacak, hayalini az çok cismanî şekle sokacak güzel bir kız duruyor. İhanet etmeyeceğim, bir başkasında Nil'i yaşamaya çalışacağım. Nil bu vefakârlığımı ne iyi anlardı!

Beklediğim gibi eli pakete gidiyor; sigarasını Faslı kuyumcuların hüneri, tel tel gümüşten işlenmiş kabalığı zarif bir ağızlığa taktı, barmene doğru uzatırken –adam ağır almıştı!– Çakmağım tam ucunda parladı.

"Thank you!"

Bütün bu teferruatın üzerinde ısrar edişim sebepsiz değildir. Zira hayatımın ve bilhassa dinlediğiniz hikâyemin en mühim bir safhasına geldim, yeni bir perde açılıyor ve yepyeni bir macera başlıyor.

Dans dönüşü Kora'yı masama götürdüm. Ismarlayacağım yemekleri ve içkileri seçiyorum. Kız, Riviera'nın hususi yemeklerinden kabukları içinde İngiliz salçasıyla pişmiş istiridye, garson Atlas Dağı eteklerine yetişen üzümden yapılmış Portekiz şarabını ve içeri Fas mahsulü incir ve son turfanda kayısıları tavsiye ediyor. Kora zaten o meyveler gibi bir şey... rengi, teni, rayihası ve tazeliğiyle! Bilmediğim halde İspanyolca konuşturuyorum; konuşmuyor, adeta teganni ediyor.[1] Tuhaf, şirin bir lisan: Bazen bestelenmiş bir kavga sanıyorsunuz; aceleci ve kesik kesik kelimeler... bazen uzun, ağır, ciddi bir dua ve ilahi!

Barın makbul kızlarından birini seçtiğime memnun, salona göz gezdiriyorum. Kora:

"Ne oluyorsunuz? Neniz var?" diye soruyor galiba! Cevap veremiyorum. Kalkmak istiyorum, kımıldanamıyorum.

---

1 teganni etmek: şarkı söylemek

Yüzüm bembeyaz mı? Sapsarı mı? Bilemem. Fakat ne kadar kanım varsa kalbime dolmuş olmalı... ölüyorum, karanlıktayım. Neden sonra tekrar görmeye başladım: Nilgün kapıda... yanında bir erkekle salona doğru geliyor. Muhakkak o! Tamamıyla o! Onun tebessümü, onun yürüyüşü... o, işte!

Ayaktayım; elimi salladım ve münasebet alıp almayacağını düşünmeden seslendim:

"Nil! Nil!"

İşitmedi ki aldırmıyor; sağ tarafa doğru yürümesine devam ediyor. Hem de beni gördüğü halde! Gözlerimiz birbirini bulduğu halde! Olamaz... masaları sarsarak, oturanlara çarparak koşuyorum; önündeyim; durdu.

"Nil," dedim, "benim! Ben! Seni almaya geldim, seni götürmeye! Tanımıyor musun beni! Bir şey söylesene! Niçin öyle tanımıyor gibi bakıyorsun?"

Yanındaki beyaz smokinli adam İngilizce ona sordu:

"Efendi ahbaplarınızdan mıdır?"

Nil hayretle beni baştan aşağıya süzüyor. Cevabını bekliyorum. Bildiğim sesiyle:

"Hayır," dedi, "tanımıyorum!"

Yol verdim; geçtiler.

İKİNCİ BÖLÜM

Tabiidir ki ilk aklıma gelen Nil'in 1939 teşrininde kendisini çocuğumla beraber Mehire yatında bırakıp kaçmamdan dolayı bana karşı öfkeli olması, birbirimize bir daha rastlarsak tanımaz görünmeyi tasarlamış bulunmasıydı. Çok haklıydı da... içimden:

"Yakaladım, artık elimde ya... elbette barışırız." dedim; nefes aldım; hissediyorum: Rengim yerine geliyor. Dudaklarımda henüz acı olmakla beraber gittikçe tatlılaşacağını bildiğim şaşkın bir tebessüm, masama dönüyorum. Dönerken şöyle de düşünüyorum:

"Belki sadece bir oyundur; az sonra uzaktan işaret edecek, yanına çağıracak yahut masama gelecek, 'Nasıl? İyi ettim mi? Böyle yapmam lazım değil miydi? Fakat korktum, rengin kül gibi olmuştu; yaşlısın, eskisi kadar dayanamazsın, böyle darbelere... deminden beri azap çekiyorum. Öp yanaklarımdan! İstersen dudaklarımdan da öpebilirsin ama onu sonraya bırakalım sevgilim!' diyecekti; barışacaktık."

İhtimaller arasında dargınlığını uzatması veya peşinden tekrar koşturmak için Tanca'dan gizlice firar etmesi de var. Tedbirlerimi derhal alacaktım; ne tarafa gitse pençemden kurtulamayacaktı. Yarım dakika içinde bunların hepsini dü-

şündüm. Kora mesleğinin inceliğini kavramış kızlardan... bir şey sormuyor. Ben söylüyorum:

"Birine benzettim o kadını... çölden geçerken gözlerim yorulmuş olacak. Kimdir, biliyor musunuz?"

"Nelly odur, işte..."

"Hangi Nelly?"

"Eskiden dansözmüş; bir servete konmuş, İngiltere'ye yapılan bombardımanlardan ürkmüş, yolunu bulup buraya gelmiş. Bir de kız kardeşi var ama uydurma diyorlar."

"Nelly idi demek bu kız?"

"Evet."

"Bu kızın adı Nelly, öyle mi? Sabık dansöz Nelly?"

"Söyledim ya..."

Kahkahalarla gülmeye başladım. Hem gülüyorum, hem de başımı çevirip Nil ile smokinli adamın oturdukları masaya bakıyorum. Yemek ısmarlamakla meşguller. Kora dedi ki:

"Yanındaki erkek Tanca'nın en zenginidir; armatördür. Çok aksi, kavgacıdır da... boks bilir."

"Vay, o fena! Bak, ona gelemem. Ne millettenmiş, Nelly?"

"İrlandalı diyorlar. Delişmendir ama pek mazbut ahlaklı bir kadındır; peşinde koşanların hiçbirine yüz vermedi. Hemşiresi de çok ciddidir. Erkekleri olmadığı halde kendilerine söz getirmediler."

Nelly'yi göz altında bulunduracak şekilde sandalyemi değiştirdim. Ara sıra bakıyorum. Başını bizim tarafa çevirmedikten başka demin kendisini yolda durduran adamı da merak saikasiyle[1] olsun aramıyor; tamamıyla kayıtsız...

---

1 saika: etken

İçime bir şüphe düştü. Nelly'nin Nil olmamasından mı? Hayır; daha ziyade –Playfair'in tesiri altında kalarak– hiç benzemeyen bir kadında onu görmemden! Yani kendimden şüphelendim; hasta bir adamdım ben... hastalığım süratle artıyordu; günün birinde daima korktuğum olacaktı: Gurbet ellerde bir tımarhaneye girecektim... hem de yakında... belki de şurada, Tanca'da! Singapur'da bir sabah Hollandalı milyoner Kip'in kızını da Nil sanmış, otomobilinin arkasından koşmamış mıydım?

Nelly'yi bu sefer daha dikkatle, ayrı ayrı yerlerinden, sonra umumi heyetinden teşhise çalışıyorum. Saçları o saçlar: Kendinden bukleli, "blond cendre" denilen renkte, yine de uzun... gözlerini yakından görmüyorum ama evvelce uzaktan nasıl, ne renkte görünüyorlarsa aynı... canlı, parlak, zeki ve çekikçe! Gülümsemede hiç fark yok... burnunun ucu azıcık kalkık, dudaklar etli, çene manalı, omuzlar geniş, toparlak ve inci matlığında beyaz... hepsi de Nil'inkiler! Nelly yüzde yüz Nil... benim sahte Türk Prensesim ve hakiki Mapa Melikem Nilgün, dansöz Nelly olmuş!

Aldanan ben değilim. O kadar değilim ki eğer fırsat düşer de koltuk altını görebilirsem yan yana, nokta büyüklüğünde, yani ufacık üç tane "ben"i yerlerinde bulacağıma eminim. Ortadakinin rengi öbürlerinden biraz daha koyudur; birazcık da yana kaçmıştır. Nil'in yahut Nelly'nin bu geceki tuvaleti kolsuz... "ben"leri görmek imkânı var. Mesela dansta elbette bize yaklaşacak, bakacağım.

Kora ile güya konuşuyorum; düşündüklerim başka:

Bir de benlerini görsem...

Gördüm: Cazı alkışlamak ve tekrarlamak için hepimiz gibi kollarını kaldırınca –mahsus sol tarafından durmuştum– üç tane mini mini, bir tanesi daha koyu renkte, yana kaçmış "ben" meydana çıktı. Mapa Sarayı'nın aynalı odasında onlara "Ülker" ismini koymuştum; Süreyya Yıldızı... en irisinin etrafına dizilmiş üçüzlü bir Süreyya! Nil de bunları beğenirdi ve derdi ki:

"Hakkın var, Süreyya Yıldızı gökte kandil kandil nasıl yürür, yükselir, tekrar iner, sönerse bana da bunlar vücudumda öylece dolaşacaklar, yer değiştirecekler, hissini veriyor. Damgalı kadın, senin sevgilin! Unutmayacaksın bunları! Ayrılsak da gözünün önünden gitmeyecek, üçüzlü benlerim değil mi, sevgilim? Unutamayacaksın muhakkak!"

Mapa'da öyle söyleyen Nilgün, şimdi koltuğunun altına doğru tecessüsle[1] baktığımı gördüğü halde ehemmiyet vermedi; dansına vekarla devam ediyor; "City of Haddington" vapurunda Noel gecesi beraberce oynarken aldığı şahane tavırla da diyebilirim. Zaten yine vapurdaki gibi, gözler hep onun üzerinde... Kora'ya döndüm: "Nerede oturuyor?"

"Kim?"

"Ha, evet... şu dansöz Nelly'yi soruyorum."

"Aljeziras Caddesinde Donna İzabella'nın pansiyonunda. Çok kibar, pahalı bir yerdir; ailesiz erkek kabul etmezler. Şimdi armatör onu kapısına kadar götürecek... içeriye giremez. Nelly'yi pek mi güzel buluyorsunuz?"

"Demiştim ya: Tanıdığım bir kadına benziyor... tanıdığım, nerede olduğunu çoktandır bilmediğim bir kadına. Sizin oturduğunuz pansiyona da yabancı erkek almazlar mı?"

---

1 tecessüs: merak

Kora duraladı; yüzümü bir daha gözden geçiriyor:

"Yolu bulunur..." dedi; tekrar dansa kalktık. Nelly, masasında armatöre galiba benden bahsediyor. Önlerindeyiz; İngilizce konuşuyorlar; Nil'in sesini işitiyorum; 'you' deyişindeki hususi ahenk kulağımda... bu kelimeyi 'yi - u' gibi telaffuz ederdi; Nelly de öyle söylüyor. Nil ve Nelly aynı kadındır. Beynimin deminden beri ne kadar yorulduğunu birdenbire anladım; durdum. Fena bir şey yapacağım. Masanın önüne dikileceğim; elimi uzatacağım, kolunu kaldıracağım ve benlerini göstererek:

"Üçüzlü Ülker yıldızımı unutmadım, Nil!" diyeceğim. Tabiidir ki ortasına ineceği muhakkak olan boksör yumruğunu önleyecek, daha ustacasını hasmıma yerleştirecek hazırlıklı vaziyette bunları söyleyeceğim. Çoktandır idman yapamadığımdan hamlaştım ama armatör de benim yaşımda...

Dansı ve yanımdaki kadını bıraktım; masaya yaklaşıyorum. Nil –hangi ismiyle anacağımı şaşırdım– başını kaldırdı; gözleri gözlerimin içinde. Tekrar durdum; zira bu gözler, bana muhabbetle baktığı zaman aldığı gökyakut renginde, ışıl ışıl, olasıya tatlıydı. Yürüyemiyordum. Hayır, meseleyi kavramadan rezalet çıkarmanın, sevgilimi üzmenin sırası değil. Soğukkanlılıkla muhakeme etmeliyim ve tedbirli davranmalıyım.

Bar kızıyla dansa katıldık. İçimden Nilgün'e hitap ediyorum: "Nil, ne oldu sana? Nen var yavrum? Büyülediler mi seni? Esrarengiz Uzakdoğu'nun bir desisesine[1] mi uğradın? İlaçlı gibisin... zehirlenmişsin sen!"

Ben böyle düşünürken Nil değişmiş, armatörün bir sözüne kahkahalarla gülüyordu; hareketleri bayağılaşarak,

1 desise: hile, oyun, entrika

şen, şuh, şımarık, bir sokak kızı oluvermişti. Etrafındakiler dans yerini seyirden vazgeçmişler, Nil'e bakıyorlar ve sirayet eden kahkahasıyla onlar da anlamadan gülüyorlar. Kora:

"Sarhoş olmuş," dedi, "biraz sonra Pavlo'yu bırakır, başını alıp giderse hiç şaşmam. Kaç defa böyle yaptı... arkasından zorla gelmek isteyen erkeğe kapı önünde çelme atmış, düşürmüştü bir keresinde! Huyunu öğrendikleri için şimdi havasına bırakıyorlar. Ne olacak? Şımarık, paralı bir İngiliz kızı! Doğrusunu söyleyeyim mi? Siz Nelly'yi birine benzetmediniz; onu tanıyorsunuz, seviyorsunuz da... fakat yüz vermedi bu gece... galiba aranız açık; barışmak istemiyor."

"Evet kızım, iyi keşfettin; tanıyorum, seviyorum; dargın ayrılmıştık. Üç sene kadar evvel, uzak bir memlekette, bir adada..."

"Dansöz mü idi o sırada?"

"Hayır, kraliçe idi."

Kora gülmeye başladı; dedi ki:

"Yani sizin nazarınızda kraliçe! Her âşığın sevgilisine bu gözle baktığını bilirim. Bana da Antonio: 'Kraliçem!' derdi; kavga ederken de bağırırdı: Çingene kızı! Kaldırım yosması! Defol başımdan!"

Kendimi toparladım; fikrini tasdik edercesine başımı sallıyorum. Saat gece yarısını geçtiği için bar kızı, masamıza dönünce kendisini alıkoyup koymayacağımı sordu; şayet yalnız dönmeyi tercih ediyorsam bekleyen bir ahbabının yanına gideceğini haber verdi. Dışarda dokuzdan itibaren kararmına başlamıştı.

"Başka bir akşam buluşsak daha iyi olur," dedim, "bu gece yol yorgunuyum."

"Kraliçenizle karşılaşmak da sizi sarstı..."

Hesabı gördüm; ayağa kalktım; el sıkarak teşekkürlerle Kora'dan ayrıldım; bardan çıkıyorum. Çıkmadan önce salona bir kere daha baktım: Nil beni gözleriyle takip ediyor. Arkamdan gelir mi acaba? Antrede bir müddet oyalandım. Kapının her açılışında yüreğim ümitle çarpıyor. Nihayet caddedeyim ama yürümüyorum, tretuvarda bekliyorum; kararsızım. Yarın sabah erkenden bizim Portekizli dükkâncı ile konuşup onun yardımı ile kraliçemi tarassut altında bulunduracağım. Geniş malumat edineceğimi de umuyorum. Şimdi bir şey yapabilir miyim? Yaparım! Taksiye bindim ve şoföre Kora'dan öğrendiğim adresi verdim:

"Aljeziras Caddesi, pansiyon İzabella."

Hayretle gördüm ki burası otelin tam karşısı, büyük meydan. Niyetim şu: Nil'in dönüşünü beklemek; şayet yalnız gelirse yahut armatörden sokak kapısı açılmadan ayrılırsa konuşmak. Belki beni tanımaz görünmesinin sebebi bu adamdı; baş başa kalınca vaziyet değişecek, aydınlanacaktı.

Karanlık şehrin azalmış gürültüsü içinde Atlantik Okyanusu'nun ölü dalga sesleri daha iyi işitiliyor. Bu, lodos fırtınası dindikten sonra İstanbul'un Marmara kıyılarında duyduğumuz sestir; dalgalar gayet muntazam fasılalarla toprağın bağrında aksi seda yaparak vuruyor, gömülüyor; arkasından hışıldıyor; sıcak rüzgârını yiyoruz. Mavi ampullerin kifayetsiz ışığı altında, lambalarını söndürerek gelen otomobilleri kollamaktan gözlerim yoruldu. Dört köşe, kaba bir taş sütununun arkasına gizlenmiştim.

Nihayet bir araba pansiyonun hizasında durdu.

Uzun eteklerini toplayarak inen Nil'dir; otomobilde kalan birine –armatör olacak– elini salladı:

"Good night!"

Araba gidiyor; Nil üç basamak mermer merdiveni çıktı. Demin selam veren eli çıngırağa uzanıyor. Ben tretuvardayım; ürkütmekten çekindiğim için aşağıdan seslendim:

"Seni bekliyordum Nil!"

Zile bastı; bir taraftan da İngilizce diyor ki:

"Siz kimsiniz? Tanımadığımı gazinoda da söylemiştim. Beni polise şikâyet mecburiyetinde bırakmayınız! Hem konuştuğunuz lisanı da anlamıyorum."

Açılan kapıdan girdi. Fakat kapı örtülmedi; basamakta iriyarı bir adam karaltısı göründü; İspanyolca birşeyler soruyor; ne istediğimi sorsa gerek. Merdiveni fütursuzca çıktım; İngilizce dedim ki:

"Vakti değil ama bu işte bir acayiplik var. Lütfen şu kartı Miss Nelly'ye veriniz. Büyük Otel'de oturduğumu söylerseniz çok memnun olurum. Mersi!"

Uşak kartı aldı; döndüm; iki basamak indim bile... arkamdan konuşmalar duyuyorum: Nil antreden ayrılmamış olacak. Belki çağıracak... Çağıran, uşak:

"Durunuz... Miss sizi görecek; gelir misiniz lütfen..."

Üç basamağı bir hamlede aştığımı sanıyorum. Aralanan kapıdan girdim; mükellef fakat loş antrede Mapa Kraliçesi ayakta duruyor. Eğilerek selamladım; sözü ona bırakıyorum. Beni dikkatle süzdü; yine İngilizce diyor ki:

"Emin olunuz tanıyamadım. Daha evvel hiçbir yerde görüşmediğimize şüphe yok. Niçin tanır görünmekte ısrar edişinizi de anlamıyorum. Barda bir vakaya sebebiyet verecektiniz; tekerrür etmesini istemem. Selametle efendim."

"Bir tek sual sormama müsaade buyurunuz: Kartımdaki isim size hiçbir şey hatırlatmadı mı?"

"Hayır."

"Mapa Melikesi Nilgün adında bir kadını da hatırlamıyor musunuz?"

"Böyle bir isim işitmedim."

Gidiyor. Yalvardım:

"Bir dakika ve bir sual daha: Neyzar ismini de bilmiyor musunuz?"

Hayretler içinde yüzüme bakıyor; gülümsedi:

"Fakat," dedi, "siz dünyanın en tuhaf isimlerini sayıyorsunuz. Ne lisandan bunlar?"

"Türkçe."

"Türkçe mi? O lisanı henüz öğrenemedim; zira Türkiye'ye gitmek fırsatını bulmadım. Good night! Şayet beni isimlerle meşgul etmeyeceğinizi bilsem 'au revoir!'[1] derdim."

O, salona doğru ilerlerken uşak bana nezaketle kapıyı işaret etti. Çıktım. Lakin mermer basamağa çöktüm. Ağlıyorum. Gözyaşları olmayan bir ağlamadır bu! Nasıl ağlamayayım ki muamma en feci şekilde çözülmüştü: Nil artık hafızasını kaybetmiş bir kadındı; sevgilisini bile unutmuş, hatırlamayan bir kadın!

Omzuma bir el dokundu; başımı kaldırınca da yüzüme keskin bir ışık vurdu: Polis. Kalktım, karşıki binayı işaret ederek otelde oturduğumu anlattım; beraber yürüdük;

1 au revoir (Fr.): Tekrar görüşmek üzere

ben içeriye girip anahtarımı alıncaya kadar kapıda bekledi. Asansöre binmiyorum, yumuşak halılı loş merdivenleri ağır ağır, belki de sendeleye sendeleye çıkıyorum.

Polis gibi kapıcı da sarhoş sanmıştır.

Asıl ıstırabım yanımda bir Tayfur veya Johnny olmaması.. derdimi dökecek kimsem yok; o sabah ilk defa ayak bastığım küçük bir şehirdeyim. Daha fenası Nil azıcık ötede şimdi soyunuyor; belki de yatmıştır, uyumuştur. Fakat bu öyle bir Nil ki bana tamamıyla yabancı... hasta ruhunu yeniden fethetmek, yepyeni bir macera geçirerek kendimi bir daha sevdirmek mecburiyetindeyim. Demin ayrılırken son sözünü tekrarlıyorum: "Şayet beni isimlerle meşgul etmeyeceğinizi bilsem au revoir derdim!" Yabancısı olmama rağmen hazzetti ki öyle söyledi; şimdi ümidim o sözden ibaret. Sempatik gelmeseydim daha sert konuşurdu. Hafızasını kaybetmiş ama eskiden hoşuna giden tiplere yine de yakınlık duyuyor. Beni tekrar sevebilir! Nil'i tekrar kendime âşık edeceğim.

"Ah," diyorum, "ne yazık! Ne yazık! Onun hafıza ve hatırasında artık Seylan yaylasındaki kırmızı bungalov yok... Mapa Adasındaki deniz içi bahçesi yok! Şandernagor gezintimiz ve 'Monuba' içişimiz yok! Aynanın arkasından odama girdiğini, Singapur'da tabanca çekişini, bütün o güzel ve heyecanlı sahneleri, manzara ve hisleri, beni, âşığını ve sevgilisini unutmuş! Ya oğlunu unutması?"

Aynı zamanda düşündüm ki çok fena, üzücü, belki de feci ve müthiş sahneleri de unutmak suretiyle hatırlama azabından da kurtulmuş, sükûna, huzura kavuşmuştur. Japon istilası esnasında başından geçenler hakkında fikir sahibi değilim. Bunların hatırda kalması zevk yerine elem verebi-

lir. Zaten hafızasını kaybettiren vaka, darbe herhalde korkunçtu; korkunç ve iğrenç kelimelerinin anlatamayacağı derecede tüyler ürpertici, insanı benliğinden tiksindirici, hayata düşman edici olabilirdi. Muhakkak öyle idi. Bunu öğrenebilecek miydim?

Tahmin edersiniz ki gözüme uyku girmedi. Şafak sökerken azıcık dalıp kalmışım. Fırlayıp kalktım, pencereye koştum. İzabella pansiyonu, yeşil panjurları örtük, dam hizasına yükselmiş gürbüz hurma dallarının gölgesinde, istirahat ve huzuru temsil eden bir yuva tesiri yapıyor; "hafızasını kaybedenler yurdu..." tamamıyla hatırasız bir bina! İçindekilerin hepsi sanki kafalarında sadece dört, beş aylık vukuatı saklayabilmiş insanlar! Geri tarafını bilmiyorlar, düşünemiyorlar, mışıl mışıl uyuyorlar! Rüyaları, mazinin yüklü muhasebesinden azat olduğu için, çocuklarınki gibi basit, eğlenceli!

Acaba zannettiğim gibi mi? Yoksa hafızasızlığa uğrayanlar hafızalılardan bambaşka, daha azaplı rüyalar mı görüyorlar? Uyanıkken de ruhlarındaki bir türlü çözülemeyen kör düğümün açılmamış bir ur imişcesine ağırlığını, toplayan çıban gibi için için zonkladığını mı duyuyorlar? Nil bedbaht mı?

Bilmiyorum; düşündüklerim tahminlerden ibaret. Filvaki hafızasını kaybetmişler hakkında bazı şeyler işitmiştim; bir roman okumuş, bir de film seyretmiştim. Fazla alakadar olmamış, muharrir muhayyilesinin mevzu darlığında, orijinal görünmek için habbeyi kubbe yapması şeklinde istihfafla[1] karşılamıştım. Bir gün beni bu derece alakadar edecek vakalar arasında yer alacağını aklımdan geçirebilir miydim?

1 istihfaf: hafife alma, önemsememe

Saatin dokuzu bulmasını sabırsızlıkla beklemekteyim. Portekizli dükkâncı Mendes Monterio'ya telefon edeceğim; otele gelsin; mühim konuşacaklarım var. Fazla uzun, adeta olukta tutunmuş bir buz gibi gittikçe uzayan ve uzadıkça çenesi sivrileşen bu adam bir mektep arkadaşımı hatırlatıyor, Süleyman'ı... O nehari[1] talebe idi; kendisine para verir, öteberi getirtirdim. Bir zamanlar, yumurta biçimi incecik tahta kutulara konulmuş beyaz veya pembe lohuk[2] müptelası olmuştum; sonra da yine aynı kutularda kızılcık murabbasına...[3] Aksaray'da bir şekerciden kutusunu 30 paraya doldurturdu ve hizmetimde bulunmaktan çok memnun görünürdü. Hele karşısında –kutunun kapağını kırıp kaşık yerine kullanarak– oburcasına, yalaya yalaya yerken pek hoşlanırdı. Zengin çocuğu olmadığını bildiğim halde bir gün bile ona ikram etmediğim gibi bir kutu da kendisine alması için 30 paralık fedakârlığı göze almamıştım. Tuhafı, bu iş haricinde dostluğumuz da yoktu; getirdiğini vazifesi imişçesine alır, bir daha ısmarlayıncaya kadar konuşmazdım da... ama yine getirirdi. Günün birinde tahta kapağın üzerinde bir yazı gözüme ilişti, bir "Ah!" İşi çaktım ve kızılcık murabbasından nefsimi mahrum ettim.

Hafızasını asıl kaybetmesi lazım gelen benim... Nil değil!

Telefon ettiğim Mendes, otelde görünmesinin münasip olmayacağını söylüyor; dükkânına da gitmemeli imişim. Meydandaki havuz kenarında buluşacağız ve gezinerek ko-

---

1 nehari: gündüzlü
2 lohuk: bir çeşit sakızlı tatlı
3 murabba: koyu, tanesiz meyve peltesi

nuşacağız. Dediği yerde karşılaştık; umumi sıralardan birine oturduk; dedim ki:

"Miss Nelly hakkında malumat edinmek istiyorum."

"Bizce enteresan değildir; ne zararlı, ne faydalı olabilir; sadece eksantrik bir tip."

"Tanca'yı harp tehlikesinden masun[1] bir yer sanmış; memnun, oturuyor."

"Hüviyeti malum mu?"

"Malum olmasa şu zamanda bu şehre giremezdi; girse de hudut harici çıkarılırdı. Sizi ne hususta alakadar ettiğini sorabilir miyim?"

"Elbette: Aldanmıyorsam Nelly'ye başka bir isimle Uzakşark'ta rastlamıştım."

"Artistler çok isim değiştirirler."

Portekizli bir ahmak... yahut ahmak rolü oynuyor; öfkeleniyorum; diyorum ki:

"Fikrimce mesele sandığınız kadar basit olmasa gerek."

"Mümkün."

Adam ayağa kalktı; ayrılıyor. Fakat ayrılmadan önce şöyle dedi:

"Playfair mektubunda şayet paraya ihtiyacınız varsa vermemi yazıyordu."

"Mektup açıktı; böyle bir şey yazmamıştı."

"Yazılıydı ve yanınızda dün geceki masraftan sonra ancak cüzi bir şey kaldığına göre de..."

Artık sual sormuyorum; mesela "cüzdanımdaki parayı nasıl biliyorsunuz?" demiyorum; susuyorum, Mendes çok

1 masun: korunmuş

zeki bir adam, mükemmel bir ajan! Dinliyorum: "... Size müşterek dostumuz Playfair namına iki yüz sterlin takdim edebilirim; zaten hazırlamıştım. Vaziyetiniz düzelince borcunuzu benim adresime yollarsınız."

Konuşmamız sırasında İzabella pansiyonunu gözden kaçırmamıştım. Parayı alıp o acayip adamdan ayrıldım; lakin aklıma bir şey geldi; arkasından koşarak yetiştim:

"Siz, bir zamanlar 'Don Kişot' isminde bir şilebin süvarisi Fernando'yu tanıyor musunuz? Gemici alet ve edevatı sattığınıza göre belki ticari münasebetiniz olmuştur. Japon kampında beraberdik de..."

"Fernando Pares mi, acaba? Bir kaçakçı?"

"Evet."

"Onu burada en iyi tanıyan, Pavlo Crespo'dur. Dün gece barda Miss Nelly ile oturan armatör... Allahaısmarladık efendim!"

Tanca'da herkesten ziyade Fernando'ya muhtacım. Zira beni aşkımın en had devrinde gören, sevgilime yetişmek için denizle ve düşmanla kahramanca mücadele ettiğimi bilen, ümitler vererek oyalayan o idi; o içli korsandı; şimdi yanımda bulunsaydı ne kadar işime yarardı! Kendimi himaye altında, daha kuvvetli, maneviyatı daha yüksek, sapasağlam hissederdim.

İzabella pansiyonu uyanıyor. İkinci katta bir panjur açıldı; hizmetçi kız eğilmiş, panjurun kanatlarını çengellerine takıyor, aşağıda bir uşak merdivenleri siliyor. Kapıya iyi marka bir otomobil yanaştı. Saat on bir... Araba birini bekliyor ki inen yok. Fakat biliyorum: Binecek olan Nil! Muhakkak bir gezinti yapacak; belki deniz kenarına gidecek, belki Tan-

ca harabelerine... zira Tanca tarih boyunca malum bir Fenike şehridir; Romalıların, Arapların, Portekizlilerin istilalarına uğramıştır; bugün üç devlet komiserinin idaresi altında, muvakkaten kimsenin değildir.

Bir ağacı siper aldım; gazete okur gibi yaparak pansiyonu gözetliyorum.

Merdiven başında, derhal dikkati çeken boylu poslu, genç, esmer güzel bir kadın belirdi; basamakları iniyor; şoför atlayıp arabanın kapısını açtı. Bu büyük bir ihtimalle Dolly olacak. Uydurma hemşerisi Nelly demek ki pansiyondadır; beraber çıkmayacaklar. Otomobil gitti; ben beklemekte devam ediyorum. Huyunu bildiğim için Nil şu günlük güneşlik, öğleye yakın hoş sonbahar sabahında sokağa çıkmadan yapamaz.

Fakat yarım saat geçti; inmiyor, görünmüyor. Ümidi kesmiş halde otelime dönmek üzere yürümeye başladım. Tam yaklaşmıştım, karşıdan Nil'in yalnız başına benim tarafıma doğru yayan geldiğini gördüm. Anlaşılan evden çıktığını fark edememiştim. Dün gece vişne çürüğü bir tuvalet giyiyordu; omuzlarından tutturulmadan duran, nasıl durduğuna insanı şaşırtan ve her an düşmesini bekleten tuvaletlerden... şimdi açık renk roblu idi; başına elbisesinin kumaşı renginde ufacık, çok sevimli bir şapka iliştirmişti; keyifli, hatta alaycı bir yüzle gidiyordu... hafızasını kaybetmekten memnundu sanki!

Karşılaşınca panama şapkamı çıkararak derin bir hürmetle selamladım. Bana bir lahza şaşaladı gibi geldi; sarardı, soluverdi diyeceğim ama, emin değilim. İkimiz de ayrı istikametlerde azıcık yürüdükten sonra aynı zamanda başları-

mızı geriye çevirdik; birbirimize bakıyoruz. O, durdu... bir şey söylemek istiyor. Hemen yanına koştum. Dedi ki:

"Dün gece antrede sizinle konuşmuştum değil mi?"

"Evet. Kusurumun affını rica ederim."

"Kartınıza sabahleyin bir daha baktım. Sizinle evvelce bir vapurda tanışmıştık galiba."

Sevinçle tasdik ettim:

"Conte Verdi vapurunda... Bombay'a gidiyorduk."

"Bombay'a mı?"

Düşünüyor, kaşlarının uçları büküldü; eski Nil'e o kadar daha benzedi ki İngilizce muhavereyi kesip Türkçe konuşmaktan ve:

"Topla kendini! Hafızana tekrar kavuş! Beni tanı artık! Tanı, sevgilim, yavrum, Nilgün'üm!" demekten, hemen kucaklamaktan, kucağımda otele sokmaktan kendimi güç men edebildim; tesiri zararlı olacak bir "şok" yapmasından korkmuştum.

"Neyse," dedi, "herhalde bir ara, bir yerde sizi gördüğümü zannediyorum. Tanca'ya yeni mi geldiniz? Çok kalacak mısınız?"

"Dün sabah gelmiştim. Ne kadar kalacağımı bilemiyorum... Bu, size tabi! Zira sırf sizi görmek için Tanca'da bulunuyorum."

"O kadar iyi bir hatıra bırakmışım demek?"

"Ömrümce unutamayacağım bir hatıra."

Nilgün'le bir gün, rüyada bile bu şekilde konuşacağımı ummazdım. Vaziyetim hem acıklı idi, hem de tuhaf. Ayrılmak istediğini sezdim: "Acaba," dedim, "bir akşam benim

de dün geceki gazinoda yemek davetimi kabul lütfunda bulunabilir misiniz?"

"Niçin olmasın? Dikkat ettim: Mükemmel dans ediyorsunuz. Kora iyi kızdır, çok güzeldir de... Onu gücendirmeyelim sakın?"

"Kendisini ancak orada tanımıştım. Bu akşam mümkün mü?"

"Sekiz buçukta gelirim. Görülüyor ki bu şehirde en eski ahbabım sizsiniz, şimdilik..."

Elini tazimle öptüm. Bu elde Nilgün'ün kendine mahsus rayihası vardı; "Duo d'Orsay" mı? Hayır! Parfüm kokusundan bahsetmiyorum. Teninin rayihası! Ayrıca bu ele uzun bir ayrılık ve endişe devresinden sonra ilk defa temas imkânını bulmuştum. Maziyi hatırlamamakla beraber vücutça sapasağlam, neşesi yerinde, ferih fahur[1] dolaşan ve eskisinden daha mesut olduğu hissini veren bu Nilgün –bakışlarını bilmez miyim?– rastladığı şu yabancıya, bana karşı gönlünde şimdiden ufacık bir meyil duymuştu. Belki de otelin önünde bu maksatla geziniyordu. Davetimi derhal kabul etmesi ise faraziyeme kuvvet vermektedir.

Arkasından baktım: Endamı zerre kadar değişmemiş. Yürüyüşü biraz kıvrıntılı ama 1943 yılında aile kadınları ve kızları da aynı tarzı ayıp saymıyorlar; ekseriyet bar artisti veya dansöz yürüyüşünü benimsedi. Sebebi de filmler... Endonezya dönüşü bütün Beyrut, beline iri çiçekli yarım bir peştemal sarıp Pasifik adalarında kayadan kayaya atlayan ve uzun suratlı Dorothy Lamour gibi kıvrıntılı yürüyordu. Nil yuvarlacık kalçalarına onlardan çok daha sevimli, şaka yapı-

1 ferih fahur: sevinç ve ferahlık içinde

yormuşcasına, seyredenlerle alay eden zeki bir eda vermeyi bilmişti.

Otele muvaffakiyetli bir ticaret mukavelesi imzalamışların neşesiyle girdim; bir porto ısmarladım; yemekte de kırmızı mader içtim. Porto şehri ve Mader Adası Portekiz'e aittir; cebimdeki para da bir Portekizlinin kasasından çıkmıştır; o şehir ve ada ise buraya yakındır. Artık akşamın sekiz buçuğunu beklemekten, saatleri saymaktan başka işim yok.

Var: Otel Müdürü ile görüştüm; Tanca'da ruh hastalıklarını iyi bilen bir mütehassıs bulunup bulunmadığını sordum. Profesör Numezda Cruz isminde Brezilya mültecisi bir doktor tavsiye etti; saat beş için bir de randevu aldı. Tam vaktinde muayenehanesindeyim. Ellisini bulmamış, benim yaşımda, fakat kırçıl yuvarlak sakallı bir adam... olduğundan fazla yaşlı görünmeye çalıştığını sezdim; belki Faslı ve Berberi müşterilerine emniyet telkini maksadıyla böyle yapıyor. Fransızca konuşuyoruz:

"Doktor," dedim; "şahsım için gelmedim. Hasta arkadaşım hakkında malumat edinmek istiyorum. Ona göre kendisini memleketine götürüp götürmemek kararını alacağım. Arkadaşım bir müddet kayboldu; şimdi buluştuk, buluştuk ama beni tanımadı, hatırlamıyor. Hafızasını kaybetmiş."

"Kaç yaşındadır?"

"Genç... henüz yirmi yedisinde."

"Fazla alkol, tütün müptelası mıydı?"

"Hayır."

"Birtakım mahrumiyetler çekti, kendisini fazla yordu, psikastenik, nörasteni haletler geçirdi mi?"

"Birbirimizden Japon istilasından ayrılmıştık; bunların hepsi de başından geçmiş olabilir."

"O halde arkadaşınızın vaziyeti ümitsiz sayılmaz, tedricen,[1] belki de birdenbire hafızasına kavuşabilir. Tıbbın 'amnezi' dediği bu hastalık, adı üstünde, 'hafıza kaybı'dır. Ya tam, ya kısmi olur."

"Benimkininki tam... anadilini bile unutmuş; fakat evvelce bildiği iki ecnebi lisanını mükemmel konuşuyor."

"Emsali görülmüştür."

Profesör, hafıza kaybı hakkında yarım saat izahat vermekten çekinmedi. Retograd, anterograd, anteroretrograd, retro-anterograd... daha neler? Sadece yazı yazmasını unutanlara veya bildikleri bir lisanı hatırlayamayanlara, hatta konuşmak için ağızlarını nasıl hareket ettireceklerini bilmeyenlere de rastlanırmış. Hepsini dikkatle, sabırla dinledim; nihayet arkadaşımın vaziyeti hakkında fikrini bildirmesini rica ettim. Hülasası şu: Harp zamanı korkunç hadiselere karışanlarda görülen bir amnezi... hastam pek büyük bir ihtimalle hafızasına tekrar malik olacaktır.

En iyisi zorlamamak, işi tabii cereyanına bırakmak. Müddet tayini imkânsızdır; uzun veya çok kısa sürebilir.

"Peki, doktor, ona mazisi hakkında bir şeyler sorsam ne cevap verir?"

"Ekseriya uydurur. Fevkalade iyi uyduranlar gördüm. Doğduğu yerden başlayarak size en ince tafsilatıyla bir roman icat eder; hele muhayyilesi kuvvetli olanların buluş kudretlerine hayran kalırsınız. Yeni hüviyetlerine de kolayca alışıverirler. Sizin dostunuz kendisini ne sanıyor?"

---

1 tedricen: derece derece, yavaş yavaş

Şaşırdığımı belli etmedim, dedim ki:

"Eskiden müstemleke memuruydu; şimdi meyhanecilik ediyor."

"Hem de kusursuz bir meyhaneci, değil mi?"

Tasdik ettim. Profesörün son tavsiyesini dinliyorum:

"Zorlamayınız... bırakınız kendi haline! Hele mazisini deşmeye hiç çalışmayınız. Tabiat galebe edecektir. Zaten bazı defa hafızasını tekrar bulmasından memnun kalmayanlar vardır: Ailesinin dağıldığını çoluk çocuğunun öldüğünü, servetinin mahvolduğunu, vatanının istilaya uğradığını öğrenmek öyleleri için istenilecek şey değildir. Meyhaneci arkadaşınız şayet bu gibi felaketlere uğramış bir adamsa bırakınız yeni hayatında oyalansın! Hafızasını kaybetmiş veya etmemiş, hepimiz için sonumuz ebedi bir hafızasızlıktır. Ömrümüzün bir kısmını unutmak, büyük unutuşa nispetle yine hafızanın da hayatın da devamı sayılır!"

Çıktım.

Nilgün'ün bir gün hafızasına tekrar kavuşması takdirinde kendisinden öğreneceğim korkunç olması lazım gelen vakayı yahut vakaları düşünüyorum ve bu vakaların pek çirkin hakikatleri meydana koyması ihtimalinden dolayı üzüntü duyuyorum. İstila ettiği yerlerde, hele istila sırası düşmanın ilk hızla işlediği zulümlere, cinayetlere dair epeyce malumat sahibiyim. Zaten beni Hindistan'dan Endonezya adalarına ölümü göze alarak koşturan bu kan dökücülükler, ırza tecavüzler, açlığa mahkûmiyetler, işkencelerin envai değil miydi? Bilhassa Bangkok işgalinde yerli prensesleri ortadan kaybetmeleri havadisini bu şehirden nasılsa canını kurtara-

rak Kalküta'ya ulaşan bir şahitten dinlediğim anda çılgına dönmemiş, Hint Okyanusu yolunu tutmamış mıydım?

Doktora hak veriyorum: Nil pek şeni[1] muamelelere uğradı ise, çocuğunun ve melek huylu kocasının öldüklerini gördü, daha benim aklıma gelmeyecek facialarla karşılaştı ise hafızasını kaybetmiş halde yaşamalıdır. Maziyi hatırlaması şimdiki kaygısız hayatını zehirler, güzelliği devam ettikçe darlığa düşmez.

Tanca'nın iç mahallerinde düşüne düşüne, dalgın dalgın, gittiğim yeri bilmeyerek kararsız dolaşıyorum. Bizim Tahtakale semtine benzeyen, dükkâncıkların dizildiği bir sokaktan geçtim. Sonra Müslüman mahallesine dalmışım. Dışarıya penceresi olmayan, yüksek duvarlarla çevrilmiş ve kireçle badanalanmış, bazısından tokmak, bazısından kuyu çıkrığı, çoğundan çocuk sesi gelen, eğri büğrü yollarında siyah çarşaflı heyulalar gezinen bu mahalle sükûnuyla sinirlerimi yatıştırdı; çarşıda gürültüden kafam şişmişti. Suyu akmayan bir çeşme yalağına oturdum; saatlerdir dolaştığım için yorgunum. Ruhum da yorgun... Nil'i bulmak, kaybetmek kadar yorucu, sersemletici oldu.

"Dolly'yi bulup konuşmalıyım."

Birden aklıma o kız gelmişti; Nelly'nin arkadaşı ve bir rivayete göre tutkunu olan dansöz! Johnny, Nil'i yanında güzel bir kadınla otel kapısı önünde gördüğünü söylemişti. Bu, Dolly idi herhalde... hatta kadının Nil kadar güzel olduğunu da ilave etmişti. Sevgilimi, şüphesiz en iyi tanıyan insan şimdi Dolly'dir; belki de hafıza kaybı hadisesinden sonra

1 şeni: çirkin, kötü

Nil'i dansözlüğe sevk eden de odur. Filmlerdeki gibi bir gün veya bir gece yarısı Nilgün'e tek başına bir şehrin kenar mahallesinde şuuru bozuk, halsiz, aç ve perişan, sendeleyerek giderken rastlamıştır; koluna girmiştir; alıp evine götürmüş, karnını doyurmuş, yatağına yatırmıştır... ve böylece ahbap olmuşlardır.

Yağmurlu bir sokakta, vücutça ve maneviyatça bitkin, sırsıklam, ayakları dolanarak yürümeye çalışan Mapa Kraliçesini görür gibiyim. Romanlar ve filmler muhayyilemizi lüzumsuzca işletmeye, yormaya sebep oluyorlar. Çeşme yalağına ilişmiş –şu gölge ve güneş arabeskleriyle harelenmiş Mağribiler mahallesinde– sisli, puslu bir şimal şehri seyrediyorum. Nil, hasta ruhları ölüme çeken bulanık bir ırmağın taş korkuluğuna dayanmış, aşağıya bakıyor... gözleri çoktan intihar etmiştir; az sonra vücudunu da arkasından sürükleyecekler.

Koşarcasına uzaklaşıyorum; sevinç içindeyim: Nilgün'üm bu felaketi atlatmıştır; Dolly'ye minnettarım. Görüyorsunuz ki filmin senaryosu hazır! Çeşme başında bir dakikada bitiriverdim! İlk bulduğum taksiye atlıyorum; meydana geldik: Saat altı buçuk. Tıraş, duş, dinlenme ve giyinme... çoktandır o şeyleri zevkle, ümitle, türkü söylemek iştahıyla yapmamıştım. Sekizde çıkmaya hazırlanıyordum, odamın telefonu çaldı. Nil bir mazeret mi ileri sürecek, kendine mahsus oyunlardan biri mi?

Hayır; şaşırtıcı bir haber: Miss Dolly aşağıda imiş, benimle bir dakika konuşmak istiyormuş. Ne münasebetle? Demek ki yalancıktan hemşiresi ile randevumuz olduğunu biliyor; belki de onun eski hayatını tanıdığımı tahmin etmiş;

bazı tavsiyelerde bulunacak. Muhakkak ki söyleyeceği şeyler mühimdir; hafıza kaybı hadisesinin iç yüzünü öğrenmekliğim mümkün. Telaştayım ama –ekseriya böyle olur– merdivenleri ağır ağır iniyorum.

Merdiven çıkarken kafa tam randımanla çalışır; inerken düşünme kuvvetinin ibresi de düşer. Buna dikkat eden azdır.

Otelin holünde kenara çekilmiş, tek başına duran uzun boylu uzun etekli, omuzlarına Hermine taklidi beyaz bir kap[1] almış, gece kıyafetindeki genç kadın Dolly olacak. Daha başkaları da var ama birini bekler vaziyette olanı bir o... sabahleyin pansiyondan çıkarken gördüğüm kadın.

Dosdoğru yürüdüm ve eğilerek:

"Miss Dolly ile mi şerefyab oluyorum?" diye sordum; başıyla tasdik etti. Johnny haklı: Bu kadının ilk tesiri şaşırtacak derecede güzelliği... esmerler ülkesinde yıllarca yaşamaklığıma rağmen Dolly'nin esmer cazibesinden adeta sendeledim.

"Emriniz? Arzu ederseniz şu bölmeye girelim: tenha ve rahat..."

Cevap vermeden o tarafa yürüdü. Hasır koltuklardan birini işaret ettim; ben de oturdum. Gözlerimin içine bakarak konuşuyor:

"Nelly'i eskiden tanıdığınızı, birbirinizle dün geceki ve bu sabahki konuşmalarınızdan anladım. Bana hepsini söyledi. Tabii, bir hasta olduğunu fark etmişsinizdir."

"Evet; hafızasını kaybettiğini derhal anladım."

"Görülüyor ki siz onun mazisini biliyorunuz, ben de bir tarihten sonraki hayatının arkadaşıyım. Fakat belki bildikle-

1 kap (Fr. cape): kadınların giydiği kolsuz üstlük

rinizi söylemek istemezsiniz... yahut bir kısmını söylemekle iktifa edersiniz. Bana gelince eğer pek ciddi, yakından alakalı bir ahbabı iseniz hepsini anlatırım. Zira benimle tanıştıktan sonra onu ilk tanıyan siz oldunuz. Bir de Nelly'nin söylediğine göre Tanca'ya kendisini görmek için bilhassa gelmişsiniz. O halde ya akrabası olacaksınız yahut..."

"Âşığı..." diyecekti galiba. Meydan vermedim; dedim ki:

"Dayısı sayılırım; pek sevdiği dayısı..."

Sustuk. Sonra Dolly hüzün içinde mırıldandı:

"Dayısını bile tanıyamamış... zavallı!"

"Birbirimize söyleyeceklerimiz pek çok," dedim, "aksi gibi onunla randevumuz sekiz buçukta... beş dakikam var."

"Bekletmeyiniz. Zira fazla mağrurdur; derhal alınır, çıkıp gider. Sizinle yarın müsait bir zamanda buluşalım. Çok rica ederim, mazisini karıştırmadan konuşunuz. Profesör Numez bundan kaçınmamı tembih etti; başka doktorlar da..."

"Profesörle ben de görüştüm. Lakin ismini vermeyerek, erkek bir ahbabım hakkında malumat edinmek istediğimi söyleyerek... doktor, öyle bir hastası bulunduğunu zerre kadar sezdirmedi."

"Gitmelisiniz artık... arkadaşım çabuk öfkelenir."

"Gidiyorum. Fakat bir sualim var: Nelly'ye nerede rastladınız?"

"Dublin'de..."

"İrlanda'da, öyle mi? Orada ne arıyordu?"

"Kendisi de izah edemedi. Ben aslen Leinsterliyim... yani İrlanda'nın merkez vilayetinden... daha doğrusu şimdiki ismiyle Eireli."

"Peki ama hüviyet varakası ve pasaport nasıl temin edebildiniz?"

"Hepsini yarın anlatacağım. Nerede buluşacağız?"

"Mahzur yoksa öğle yemeğini burada, otelde yeriz."

Dolly gülümsedi:

"Size Tanca hovardaları düşman olacaklar," dedi. "Sister" lerin kumralı ile gece, esmeriyle gündüz!

Kapıya kadar uğurladım. Vaziyetimiz ciddi olmasa böyle takmış takıştırmış nereye gittiğini soracaktım; küçücük bir kıskançlık duyduğumu gizlemeyeceğim. Dolly, zannediyorum ki Nil gibi kendisini fazla esirgeyerek yaşayanlardan değil. Esmerler –tecrübemle söylüyorum– hakiki sarışınlardan ve kumrallardan fazla erkekçildirler... yahut inadına katı hisli, kapanık ruhlu, kadınlığa uzaktırlar. Fakat erkekçili üç sarışına ve iki kumrala bedeldir.

"Riviera"mn antresinde bekliyorum. Vestiyerden Miss Nelly'nin henüz gelmediğini, metrdotelden de masamızın ayrıldığını öğrendim. Bir gecede kendisini lokanta; gazino, bar, otel nevinden yerlere tanıttırıveren ve bu yerleri derhal benimseyerek devamlı müşterisi şekline giren adamlardan olduğum için kapı aralığında bekleyişim ne müstahdemlerin, ne de gelenlerin dikkatini çekiyor; normal bir halim var. Başkası eğreti, acemi durur ve etraftakilerin gözlerini de zihinlerini de meşgul eder.

Nelly yahut Nilgün, daha doğrusu Neyzar, kısacası Nil –buçuğu azıcık geçmişti– içeriye girdi. Üzerinde yine vişne çürüğü tuvalet... fakat gözüme bir şey ilişti ki görür görmez, hele gördüğüme emin olunca sarsıldım; kanım yüreğime

toplandı. O şeyi sabahleyin ve dün gece, iki rastlayışta aramıştım, bulamamış, eksikliğine üzülmüştüm.

"Kim bilir ne oldu? Zavallı yavrum felaketler arasında onu muhafaza edememiştir; benim gibi saklamak imkânını bulamamıştır" diye de düşünmüştüm. Belki anladınız: Nişan halkalarımızdan bahsediyorum; Nil'in bu gece parmaklarındaki yüzükler arasında bir de o halka yer almıştı. Halka diyemem; zira –biliyorsunuz– Mapa Melikesi, Ahmet ile evlenince nişan halkasının üstüne incecik platin teller geçirtmiş, halkayı yüzük biçimine sokturarak gizlemişti. Heyecanımı belli etmemeye çalışarak karşılamaya koştum. Lakin belli etmişim ki salonda yan yana yürürken sordu:

"Neşenizi kaçıracak bir şey mi oldu bu gün?"

"Hayır. Şehri yayan dolaştım, yorulmuşum. Bir kadeh viski keyfimi iade eder. Bilhassa sizinle oluşum beni öyle sevindiriyor ki! Belki de sevinçten sarardım."

"Teşekkür ederim... ama sizi sakın bir ziyaret üzmüş olmasın?"

"Ne ziyareti?"

"Bizim Dolly budalasının ziyareti! Bu kızcağızda bir 'fikri sabit' hasıl oldu; beni hasta sanıyor, akıl hastası... işi gücü etrafındakilere tavsiyelerde bulunmak, 'şöyle yapın, böyle idare edin' gibi direktifler!"

Cevap veremedim; sandalyelerimize oturduk. Garsona biraz sonra uğramasını elimle işaret ettim.

"... Evet, güya hasta imişim; bazı şeyleri hatırlamıyormuşum. Hatırladığımı size şimdi ispat edeceğim."

Diyecek söz bulamıyorum; şaşkın, telaşlıyım. Nil bu! İnsanın yüreğini oynatmadan yapamaz. Aynı huy devam edi-

yor, soruyor: "Beni ilk defa nerede görmüştünüz, bakayım? Söyleyin, rica ederim! Söylesenize!"

"Benim hafızam da pek sağlam değildir; yer numara, isim unuturum."

Gülümsedi; tatlı ılık, yarı gökyakutlaşmış gözleriyle şaşkınlığıma gülümsüyor ve:

"Dolly iyi talimat vermiş... Siz de çok iyi idare ediyorsunuz. Allah için! Hiç de yapamadınız. Bırakınız ben söyleyeyim: Bombay'a giderken Conte Verdi vapurunda, değil mi?"

Sevinçten az daha sarılıp yüzünden, gözünden öpecek, "Nil!" diye inleyecek, güzel başını göğsüme bastıracaktım. Vazgeçtim. Zira derhal anladım ki o sözleri öğle üzeri benim ağzımdan işitmişti, tekrarlıyordu. Nitekim ilave etti:

"Bu mesele bitti artık. Zaten beni nerede görmenizden ziyade unutmayışınız, hoşlanmış olmanız mühim. En fazla beğendiğiniz tarafım hangisi? Biliyorum, 'hepsi! Bütün varlığınızla siz!' gibi bir cevap vereceksiniz. İstediğim o değil. Nemi çok, pek çok güzel buluyorsunuz?"

"Evvela gözlerinizi... Gözlerinizin renk değiştirişini! Sonra kaşlarınızı... Kaş uçlarınızın ara sıra bükülüşünü! Daha sonra..."

"İkmal ediniz!"

"... Koltuk altınız... Koltuk altınızdaki üç beni! Üçüzlü 'Pleiades'leri!"[1]

Nil elini çenesine götürdü, yarı tuhaflık, yarı ciddi düşünme vaziyeti aldı.

---

1 Pleiades: Ülker yıldız kümesi

"O kadar görünüyor mu bunlar? Eğer hakikaten beğenmişseniz, fikrinizde yer ettiyse bana hangisinin öbürlerinden daha büyükçe olduğunu söyleyebilmelisiniz."

"Ortadaki, yan tarafa doğru kaçmış olanı hem büyükçedir, hem de daha koyu renkli."

"Şayanı hayret! Dadım Marta bile sizin kadar bunları aklında tutamamıştır. Halbuki elinde büyümüşüm; on sekiz yaşıma girinceye kadar bana analık etmişti."

Marta isminde bir dadı uydurduğuna şaşmam. Daha neler uydurur! Doktor Numez muhayyilesi kuvvetli olanların buluş kudretlerine hayran kalacağımı anlatmamış mıydı? Nil hafızasını kaybetmeden önce bile mütemadiyen hikâye, vaka uydururdu; boyuna yalan söylerdi; buluş, uyduruş cambazlıklarıyla beni şaşkına çevirirdi. Artık neler yapmaz!

"Başka? Gözlerim, kaşlarım ve benlerim... O kadar mı? Saçlarım nasıl?"

"Saymakla, tarifle bitmez. Lakin hepsinin üstünde beğendiğim şu: Zekânız... Bütün uzuvlarınızın ayrı ayrı zeki oluşları, zekâlı görünüşleri! Mesela ayaklarınız... Mesela elleriniz ve parmaklarınız! Ne güzel yüzükler takmışsınız bu gece! Dün gece parmaklarınız boştu. Hele şu tel örgülü, içinden gökyakutlar ışıldayanı pek zarif!"

"Acı bir hatırası vardır onun..."

"Ne gibi?"

Cevabını merakla bekliyorum. Müteessir bir tavır aldı; yüzüğü okşuyor:

"Nişanlım vermişti. 1936 senesinde... Henüz yirmi bir yaşında idim. İnanılmaz bir şey söyleyeceğim: Siz beni bu

derece beğeniyorsunuz... O, çarçabuk bezdi, başını alıp gitti; kaybettim nişanlımı.. Ama sevdam devam ediyor."

Üçüncü viskimi içiyorum; kendimden korkuyorum; diyorum ki:

"Muhakkak ki çok yakışıklı bir delikanlıydı, nişanlınız..."

"Pek genç değildi; çok güzel de sayılmazdı; seksapeli vardı."

"Ne millettendi?"

Kaşlarının uçları büküldü; gözleri dalgın, mırıldanıyor:

"O da benim gibi Macar idi; dans hocamdı; besteler de yapardı. Herkes beni İngiliz yahut İrlandalı sanıyor ama Macarım."

"Macarca hoş bir lisandır; ben Peşte'de oturdum, bu lisanı azıcık bilirim."

Nil'in Macarca bilmediğine eminim; öğrenmeye de vakti olmamıştır. Şaşırmasını bekliyorum. Hiç aldırmadı; şöyle dedi:

"Bülbül gibi konuşsanız da faydası yok. Zira büyük yemin ettim, nezirim[1] ve ahdim var: Memleketime kavuşuncaya kadar Macarca konuşmayacağım. Anadilimi harp bitince Ofen'deki büyük kilisede Meryem'in resmi önünde dua ettikten sonra konuşmaya başlayacağım. Ailem Pest kısmında oturmazdı, yukarı şehirdeniz: Tuna'nın sağ tarafında, Ofen'den!"

Ne kolaylıkla, ne inandırıcı bir sadelikle, tablolar çizerek, hakikatmiş gibi uyduruyorsun, güzel Nil! Ne derece ustalıkla da lisan bahsini örtbas ediverdin! Yemin ve nezir

1 nezir: adak

yalanını ne çabuk buldun! Seni canımın içine sokmak istiyorum... İki kalbin bir arada, bir yerde attığını dinleyeceğim. Güzel kedilere yaptığımız gibi vücudunu göğsümün üzerinde, ceketimin altına sokulmuş, saklanmış, hareketsiz ve upuslu durduğunu hissedememekten azap çekiyorum. Gittikçe eski Nil oluyor. Ne olsa onu azıcık yadırgamıştım; hafızasını kaybettiğini öğrendikten sonra daha da tuhaflaşmıştım. Şimdi hafızasız Nilgün bana eskisinden farksız görünmeye başladı. İçimden diyorum ki:

"Evet, farksız! Zira eskiden de yalancı idi; kendisinin olmayan sahte bir hüviyet edinmiş, teyze kızının adını, unvanını çalarak prenseslik taslamıştı. Bugün de dansözmüş, Macarmış; dans hocasını sevmiş, terk edilmiştir. Yüzüğünü parmağında taşıyor ve ana lisanını bir nezir için konuşmuyor. Kısacası yalanlar devam etmektedir. Tatlı tatlı söylüyor, bayıla bayıla dinliyorum. Değişen bir şey yok. Eğer başka bir kadın aynı hastalığa tutulsaydı bu derece tabii şekilde, tabii vaziyetler alarak kendisine bir mazi uyduramazdı; şaşırır kalır, çektiği güçlük ve ıstırabı belli etmek suretiyle de karşısındakini üzerdi."

Nilgün bîperva[1] uyduruyor... Daha kim bilir neler uyduracak!

"Karides sever misiniz?" diye sordum; başıyla "evet" dedi.

"Nesini tercih edersiniz?"

Omuzlarını kaldırdı; "nesi olursa hepsi bir" manasına. Halbuki benim soruşum bir sebebe dayanıyordu: Seylan Adası'nda birlikte yediğimiz ve mutfakta birlikte hazırladığımız karides kotletlerini hatırlayacak mı diye... unutmuş.

1 bîperva: pervasızca, çekinmeden

Dolly'ye ne kadar vaat etmiş olsam yine de maziyi karıştırmamak imkânsız. Hatta demin güzel yerlerini sayarken vücudunun plajda bile örtülen bir tarafında mevcut haç şeklinde küçük bir izden, hoş bir cilt işaretinden de az daha bahsedecektim. Bu, hakikaten sevimli bir şeydi; yanak çukuru gibi ara sıra, hareketinin şekline göre derinleşir veya satıhta dümdüz kalırdı.

Yemeğini iştahla yiyor; keyifle de içiyor. Aynı zamanda müşterilerin bir kısmı ve kadınların elbiseleri hakkında çapkıncasına tenkitler yapıyor. Lokantanın spesialitesi olan "kuskus" ısmarlamış; bana da tavsiye etmişti. Bura kuskusu gayet ufak, kişniş şekeri boyunda ve dişlerin kolaylıkla ezemediği elastikiyette bembeyaz nefis bir yemek. Nil'in dediğine göre kuskusun o cinsini Atlas Dağları eteklerinde oturan Berberi kadınları yaparlarmış; Berberi kızları Çerkezleri andırırmış, çoğu uzun ve ince boylu, sarışın, Avrupai bir güzellikte imişler. Sırası gelmişken sordum:

"Yakında Tanca'dan ayrılıyormuşsunuz? Nereye gideceksiniz?"

"Henüz karar veremedim. Belki Portekiz'e, belki cenuba, Kazablanka'ya."

"Güzel bir şehir... gelirken geçtim; sizi orada da aramıştım."

"Çok mu hoşlanıyorsunuz benden?"

Cevap yerine derin derin soluyarak başımı "pek çok! Hudutsuz!" demesine iki tarafa vecd içinde sallıyorum.

"Aldanmanızı istemem: Ümide düşmeyiniz. Zaten kimse ile münasebetim olmamasını burada fena tefsir bile ediyorlar."

"Biliyorum ve zaten aklımdan öyle şeyler geçirmiyorum. Hislerimi anlatamam; bunlar bambaşka nevidendir. Korkmayınız, musallat olacak değilim... ama biliniz ki muhitinizden uzak yaşayamam. Ara sıra görsem, konuşsam, seyretsem yetişir."

"Böyle söyleyerek başlayanlar sonradan fikirlerini değiştirirler. Lakin sizi onlara benzetmiyorum; siz beni hakikaten seviyorsunuz. Ben de..."

Bir an sustu; çarçabuk ilave etti:

"Niçin saklayayım? Ben de sizi çok sevimli buluyorum. Othon'u hatırlatan bir haliniz var; yani sabık nişanlımı, Othon Kodaly'yi... bir vals bestelemişti: 'Tuna eteklerinin hışırtısı' .... pek beğenilmişti. Biliyor musunuz onu? Yemekten sonra söyleyelim de çalsınlar; beraber dans ederiz."

Garsona işaret etti; uyduruş cüretkârlığına hayranım. Öyle bir vals yoktur. İşin içinden nasıl çıkacak? Oyununu merakla takip ediyorum. Garsona dedi ki:

"Yemeğini bitirince şef d'orkestr ben görsün. Hayır, siz söylersiniz; Miss Nelly'nin valsini çalsın."

Mahzun bir eda takındı; güya bir hatıraya dalmıştı. Usulcacık, en tatlı sesimle:

"Nil," dedim, "acı hatıraları bırakalım."

Gözlerini muhabbetle gözlerimin içine bıraktı; gökyakut bir âleme yeniden kavuştum. Tekrarlıyorum:

"Nil! Nil!"

İsminin ağzımda bu şekle girişini tabii bulmuş gibi şaşmıyor. Israr ettim:

"Size 'Nil' dediğime dikkat etmediniz mi?"

"Hayır... zira alıştığım isim. Dolly beni çok defa Nil, bazen de Nel diye çağırır."

Bu sırada birinin selamına mukabele ediyordu; baktım: Armatör karşı masada, iki arkadaşıyla oturuyor. Beni de hafifçe selamladı; kibar olmasına çalıştığım tarzda cevap verdim. Bir vals çalmaya başladılar; Nilgün sevinçle:

"Benimki," dedi, "Tuna eteklerinin hışırtısı... tanıdınız mı?"

"Ben bunu 'Neşeli Tuna' ismiyle bilirdim."

"Asıl adı söylediğimdir; Peşte onu bu isimle tanır. Çalmışlar, zavallı Kodaly'nin eserini... zaten azıcık değiştirmişler de! Notasından adını da silmişler, bir başkasınınkini koymuşlar. Bu, bir hırsızlık, dolandırıcılıktır. Ne ise, kalkalım!"

Bir elim Nilgün'ün elinde, öbürü belinde... dönüyoruz.

Santa Maria kampında yanıp tutuşurken, kilise harabesinde namaz kılıp dualar okurken, Hint Okyanusu'nun enginlerine dalıp gamlı gamlı düşünürken bir gün gelip de Nilgün'ü bulacağıma inanmazdım; "ya o, ya ben, yahut ikimiz ölüp gideceğiz, bir daha birbirimize kavuşamayacağız" der, inlerdim. Yukarıda okuduğunuz pek basit görünen cümle, "bir elim Nilgün'ün elinde, öbürü belinde... dönüyoruz" sözü neler ifade ediyor, ne kadar sevindirici! Onun elini tutuyorum, beli elimin altında! Benim için, daha heyecan verici mesut bir hadise tasavvur edilebilir mi? Tekrar City of Haddington vapurundayız; Mapa sarayındayız; Kandy köşkündeyiz sanki! Baş başa hayatımız sekteye uğramamış, sürüp gidiyor.

Gözlerime, ellerime, şuuruma inanamıyorum. Nil'in eli! Nil'in beli! Kollarımın arasında, gökyakut gözlerini azıcık yumarak dans eden dipdiri etli, tenasüp ve canlılıktan, zekâ ve nükteden ibaret fevkalade kadın, benim Nilgün'üm!

Dans değil, derin bir derviş cezbesi içinde sema eder gibiyim; ayaklarımın topraktan kesildiğini, yükseldiğimizi anlıyorum. Hayır, büsbütün uçmuyoruz; göğe doğru melekler gibi kanat açmış, ölü ve sessiz bir uçuş denilemez buna! Öbür çiftlerden farkımız sadece şu: Biz yere basmıyoruz; bir karış üstünde, boşlukta, sihir ve keramet nevinden bir hünerbazlıkla oynuyoruz. Hiçbir dans numarası bizimki kadar mükemmel olmamıştır, olamaz. Bir vals ki Tanca barını dolduran karmakarışık, çoğu görgüsüz ve zevksiz, sanat kültüründen mahrum halk yerine üstat vals bestekârlarının seyretmelerini isterdim. Mesela Strauss'lar şu masada yan yana, bastonlarına dayanmış, başlarında yumuşak fötr şapkaları, sırtlarında pelerinli paltoları, ağızlarında sigar, Nil ile benim ayaklarımıza, tavırlarımıza, yükselip alçalmalarımıza, kayıp süzülmemize, çehrelerimizdeki manaya baksalardı... şad olurlardı.

Mamafih bar müşterilerinin de hayran kaldıklarını hissediyorum; salonda bütün dikkatin üzerimize çevrilmesinden ileri gelen bir sessizlik duyuyorum. Sessizliği duyulmaz farz eden bir adam benim yerimde olsaydı etek hışırtılarına ve çalgıya rağmen bu sessizlikten ürkerdi. Sessizliğin derecesi mızıka susup da bir alkış sağanağı başlayınca büsbütün anlaşıldı. Etrafıma göz attım, dans yerinde meğerse ikimizden başkası kalmamış; oynayanlar, oyun esnasında çekilmişler ve seyrimize dalmışlar.

Yanımıza yaklaşanlar ve ellerimizi sıkarak teşekkür edenler var.

Nilgün biraz sararmış gibi... omuzluksuz dekoltesinin kapayamadığı göğsü inip kalkıyor, koluma yaslanıyor. Maharet çalanlarda imişçesine şef d'orkestra doğru yürüdük; biz de onun elini sıkıyoruz; arkadaşlarına da tebessümler dağıtıyoruz. Nil burada meşhurdu; fakat ben de vals sayesinde tanınmış bir adam olup çıktım.

Masamıza dönüyoruz. Armatör Crespo ile karşılaştık. Nelly'nin elini öptü; sonra bizi birbirimize tanıştırmamızı rica etti. Muhaveremiz İngilizceden Fransızcaya çevrilmişti. Nil ismimi bulamadığı için:

"Mösyö... Mösyö..." diye sorunu getiremiyor. Kendim söyledim. Yarabbi! Bu ne zararsız, fakat ne isyan ettirici bir hastalıkmış! Yıllarca tekrarlayıp durduğu, kavga ve sevişme surasında kâh yüksek perdeden, kâh iç çekmeye benzer bir sesle çağırdığı, çağırmaktan haz duyduğu bir ismi, ismimi unutmuş!

"Affedersiniz," diyor, "daha pek yeni tanıştık da... sonra sizin isminiz harcıâlem, daha doğrusu beynelmilel isimlerden değil."

Sinyor Crespo azami nazik bir tavırla dedi ki:

"Ben buranın yerlisiyim, siz yabancı ve belki de geçicisiniz. Eğer zatıâlinize Tanca hemşerisi olarak bir hizmette bulunabilirsem kendimi bahtiyar sayarım. Muhterem bir misafirimizi selamlıyorum."

Karşılıklı eğilerek ellerimizi sıktık. Sözüne devam etti:

"Şayet kabul buyurursanız ve Miss de kabul nezaketini gösterirse geceyi beraberce ikmal ederiz."

Nil'in yüzüne baktım; ama Crespo da bakıyor; bekliyoruz. Karşımızda düşünceli, fazla ciddileşmiş, gözlerinde kararsızlık bir Nil var. Boğuklaşmış bir sesle:

"Mösyö Crespo," dedi, "davetinize iştirak edeceğim, kıymetli bir ahbabımsınız. Fakat saat on birde... yani kırk dakika sonra."

Ben, acele ederek sordum:

"Rahatsızlık mı duyuyorsunuz?"

"Hayır, elbise değiştireceğim. Etekleri valse daha müsait bir elbise giyeceğim ve sizinle gece yarısı ikinci valsimize bu elbise ile kalkacağım."

Gülümsedik. Nil durgun...

"Sizi pansiyona kadar götürebilir miyim?"

Armatörün sualine şu cevabı verdi:

"Mösyö ile gideceğim. Zannedersem kapıda beni beklemek tahammülünü sızlanmadan gösterebilir."

Beraber çıktık; taksideyiz; konuşmuyoruz. Evin önüne geldiğimiz zaman kapıyı açıp atlamak, inmesine yardım etmek istedim. Kolumu tuttu. Ne olacak? Maksadı ne?

"Durunuz! Elbise değiştirmek için on dakika yeter. Yani vaktimiz çok."

"Peki?"

"Hemen şurada söyleyiniz bana: Ben kimim?"

"Miss Nelly... Ofen şehrinden... aslen Macar..."

"Hayır! Benim kim olduğumu bilen ancak sizsiniz; rastladığım ilk tanıdık! Belki de akrabamsınız... Kocamdınız... Âşığım ve sevgilimdiniz! Beni aramaya, almaya geldiniz; hafızamı kaybetmiş bir halde buldunuz! Asıl ismim Nil... üst tarafı? Nereliyim? Hangi milletten, hangi sosyeteden, nasıl

bir kadınım? Hepsini anlatacaksınız. Sever miydim sizi? Siz miydiniz sevgilim? Zira Tanca'ya kadar gelmek için alakanızın çok kuvvetli olması icap eder. Söylesenize! Şoför İngilizce bilmez; serbestçe konuşunuz."

Kafamın gayet iyi dürüst, idareli, mükemmel çalışması lazım. En ufak bir sürçme her şeyi altüst edebilir. Korkunç bir imtihan geçiriyorum; maceralı yıllarımdan aldığım tecrübe ve mümarese kendini göstermelidir. Elini okşadım; diyorum ki:

"Hepsini söyleyeceğim, hepsini... söylememek için bir sebep yok; söylemek kendi lehimedir. Şu var ki bildiğim kadarını söyleyebilirim."

Bu, pek fazla olmamakla beraber yine de hüviyetinizi meydana koyacaktır."

"Teşekkür ederim."

Mapa Melikesi Nilgün kadar benim de muhayyile kuvveti göstermekliğim şart. Yapabilecek miyim? İşin içinden zararsızca çıkmak imkânını bulacak mıyım? Buldum bile: Bir ilham vaki oldu; cidden mükemmel bir ilham. Sevinçten haykıracağım... gülüp oynayacağım... o derece mükemmel bu ilham! Dedim ki:

"Sizin asıl isminiz Selina... soyadınız Prenkiviç."

"Polonyalı mıyım? Çek miyim?"

"Polonyalı. Hem de iyi bir aileden, baron unvanını taşıyan bir aile."

"Nerede tanıştık sizinle?"

"Evvela Bombay'a giderken Conte Verdi vapurunda. Sonra Uzakşark yolunda, City of Haddington vapurunda tekrar buluştuk."

"Ne arıyordum oralarda?"

"Dayınızdan miras kalan bir otelin idaresini elinize almak için Hong-Kong'a gidiyordunuz. Parası kıt, kimsesiz, yurdundan ayrılmış genç bir kadındınız."

"Ne sebeple bana Nil diyorsunuz? Selina ile münasebeti yok ki..."

Bir an şaşırdım. Otomobilin ve caddenin karanlığı içinde Nilgün'ün yüzünü görmüyorum ama vücudunda hıçkırık mı, yoksa zorla tutulmuş bir öfke mi, iyice tayin edemediğim bir irkilme oldu. Galiba derhal cevap veremeyişim de onu şüpheye düşürmüştü. Toparlandım:

"Sebebi gözlerinizin rengi!"

"Anlamadım efendim."

"Türkçede, daha doğrusu Fars lisanında nil, çivit manasınadır. Sizin gözleriniz ara sıra renk değiştirir, koyu maviye, gökyakut rengine çalar. Onun için Selina'yı Nil'e çevirdim Hoş, zaten Selina isminin ortasında da ters okuyunca bir 'Nil' vardır."

"Ben de kendime uydurma isim seçerken Nelly'yi muvafık bulmuştum; bunda da benzerlik var. Konuşacaklarımız pek çok... günlerce, gecelerce tükenmez. Giyinmeye gitmeden önce birkaç sual daha soracağım. Evli miydim?"

Tekrar durgunlaşıyorum; fakat yine toparlanıyorum:

"Bana ıstırap veriyorsunuz," diyorum, "zira bunlar şurada anlatılacak kadar basit şeyler değil. Zira hem evli idiniz, hem genç kız! Görüyorsunuz ki mesele sırasıyla anlatılmaya muhtaçtır; epeyce karışıktır."

Nil ağlıyor ve kesik kesik bir şeyler söylüyor; sesinin tatlı musikisini rahatlık duyarak dinliyorum. Nihayet sözlerini

işitmeye, anlamaya da başladım: "Beni seviyormuşsunuz... ben de sizi seviyormuşum... hiç hatırlamıyorum, hiç... hiç... ne yazık! Ne yazık!" diyor. Bir kolumu beline doladım, öbürüyle başını kendime çektim, irkildi:

"Olmaz! Olmaz, bu!..."

Seylan köşkündeki sözlerinin İngilizcesi... İlk aşk devrimizdeki gibi öptürmüyor, kaçınıyor; bıraktım. "Mersi" dedi; otomobilden indi; merdivenleri çıkıyor. Şimdi ağlayan benim. Mehire yatından alçakçasına kaçtığımdan beri bu derece mesut ağlamamıştım. Bir çeyrek sonra Nilgün'ü tekrar yanımda, tazelenmiş rayihasıyla bulunca dizlerine kapandım. Elini saçlarıma götürdü, okşadı; diyor ki:

"Ağladın değil mi sevgilim? Emin ol Nil'in sana sadık kalmıştır. Hafızasını kaybetmeden önce de kalmıştır, sonra da... başka türlüsü imkânsızdı."

Eğer bu sözleri Türkçe söyleyebilseydi dünya büsbütün benim olacaktı.

City of Haddington vapurunda rastladığım siyah gözlü, azıcık ukala, lakin güzel ve kibar Selina'nın şahsiyetine sokmakla Mapa Melikesi Nilgün'e büyük bir iyilikte bulunmuştum: Parasız, kimsesiz, yurdunu bırakmış, köksüz bir kadın, hele Hong-Kong'a otel işletmek için gidiyorsa, hiç de gıpta edilecek vaziyette değildir. Mazisini tahassürle anmak, aramak ve oraya dönmek arzusu duymaz. Halbuki "Yirmi Ada" tahtında, başında hükümdarlık tacı; nurtopu gibi bir veliaht dünyaya getirmiş bulunan, yat, saray ve sandıklar dolusu mücevherat sahibi olan kadın, bir aralık dansöz mevkiine indiğini anlayınca kedere kapılır. Bilhassa saltanat sürdüğü memleketin işgal altında kaldığını, istikbalinin müphem ol-

duğunu, çocuğunu ve kocasını kaybettiğini öğrenirse ciğerinden yaralanır; teselli kabul etmez bir yeise düşer.

Dansöz Nelly, içtimai[1] mevkii bakımından maceraperest Selina'yı aratmaz. Diğer taraftan Nil, baron unvanını haiz bir aileye mensup olmasıyla da kâfi derecede övünmek, daha vekarlı hareket etmek mecburiyetine girmiştir. İzzetinefsini de korumak vesilesini buldum. Hülasa, kendisini başka bir şahsiyetin hüviyetine sokmak suretiyle yaptığım marifetten, muhayyile kuvvetimden, zekâ, hazırcevaplığımdan memnunum. Asıl mühimi bütün bu hikâye içinde birbirimizi seven iki şahıs olarak canlanmamızdır. Vaka yerlerini ve sahneleri değiştirerek Nilgün'e aşkımızın tafsilatını da verebilirim. Hatta Mapa Sarayı'nın aynalı odasında geçen sevişmelerimizi faraza misafir kaldığımız bir mihrace sarayına naklederim. Buluş öylesine müsait ki istediğim gibi at oynatmak kabildir. İkimiz de usta oyuncularız; gerçekten birbirimize layık, aynı arabaya koşulacak bir çiftiz. İsim meselesini de pek iyi hallettim.

Nitekim arabada kolum beline dolanmış halde karaltılmış caddelerden geçerek gazinoya dönerken serbestçesine:

"Nil! Nil'im!" demekten çekinmiyorum. Gözlerinin renginden ilham alarak ona verdiğim bu kıvrak isimden pek memnun olduğunu da anlamaktayım. Derhal alıştı, benimsedi ki bar kapısına yaklaşınca başımı hafifçe iterek:

"Sizin Nil'iniz olmaktan memnunum. Fakat bu isim aramızda kalsın, ikimizin arasında!" dedi. "Nil"in asıl şeklini söyleyemezdim, yani Nilgün'ü! Acaba, bir kulp takarak bu ismi de beğendiremez miydim?"

---

1 içtimai: sosyal, toplumsal

Acelesi yok; önümüzde istikbal var: Hudutsuz zevki, sarhoşluğu, öldürüp dirilten sihri ile bir aşk faslı... yeni bir masal âlemi daha! Tekrar diyar diyar uzayıp gidecek bir serseri âşıklar hikâyesi daha!

Şunu da düşündüm ki Nil hafızasını kaybetmemiş olsaydı kendisini bırakıp gittiğimden dolayı uğradığı ihanetin hıncı ile pek kolay affetmeyecekti; arkasından aylarca koşturacaktı; inim inim inletecekti. Çok eziyet çekecektim. Evvelce böyle yapmamış mıydı? İnadı ne kadar uzun sürmüştü! Şimdi, aksine, kendisini arayan, bulmak için her fedakârlığı göze alan vefalı, sadık, mecnuncasına tutkun âşık benim. Öylesini uzun müddet üzmeye, mükâfatsız bırakmaya gönlü razı olmayacaktır. Nilgün'ü tekrar bulmakla kalmıyorum; minnetini, şükranını da kazandım. Sempatisini ise ilk tesadüfümüzde belli etmişti.

Gazinoya bir fatih olarak giriyorum.

Bu defa Armatör'ün hazırlattığı masadayız; benim de bilhassa ayağına giderek çağırdığım Kora ve Dolly ile Fransız artisti bir "dizöz", üç erkek misafir daha, dokuz kişiyiz. Ziyafet bana geçmiş yıllarda, harpten önce bulunduğum her milletten zenginler, mirasyediler ve bir kısmı sonradan ötede beride dilenir vaziyette rastladığım müsrifler sofrasını, o bolluğu ve o çılgınlığı hatırlatıyor. Hepimiz sarhoş olduk. Yolda, kendisine verdiğim ismi gizli tutmak arzusu gösteren Nilgün bir ara meclisi susturdu ve:

"İsmim bundan sonra beni sevenler için Nil olacak!" diye haykırdı. Bir ağızdan bağırıştık:

"Nil! Nil!"

İkimizi zorla dansa kaldırdılar; valsi tekrarladık. Bereket gazino, muayyen saati geçtiği için kapandığından yalnız bizler kalmıştık. Bereket, dedim; zira Nilgün ile tek vücut şeklini alarak oynuyorduk. Bir ara başını göğsüme dayayarak, kendinden geçmiş halde, ayakları yerden hakikaten kesilmiş, uzun etekleri yelpaze gibi açıla kapana boşlukta dönüyordu... sadece belinden tutan koluma ilişmiş olarak!

Meclisin karışıklığından istifade ederek beni bir defasında tenhaya çekti. Gözleri gökyakut olmaktan çıkmış ancak Cenup Anadolu'nun Akdeniz sahillerinde rastlanan parlak çivit rengini almıştı. Başka denizlerin mor susamdan, yeşil eriğe ve buğulu kara üzümden süt mavisine çalan o çeşitli derinliklerinden daha derin, renk ismi verilemeyecek güzellikte bir çivit maviliği ki içine daldığınız zaman bütün bildiğiniz renklerin kötü taklitlerinden, kaba boyalardan başka bir şey olmadıklarını anlıyorsunuz. Dünyadaki öbür renkleri aratmayan bir renk. Mapa Melikesi şu anda gerçekten "Nilgûn" olmuştu; zaten giydiği katmer katmer etekli tuvaleti de aynı renkte idi. Tenhada sordu:

"Öpmüştünüz, vaktiyle beni?"

"Pek çok."

"Ben de mukabele ederdim tabii?"

"Öperdin Nil..."

Yüzü al al oldu; sandım ki bu sualler bir davettir; uzanmak istedim, çekildi, geri dönüyor. Ben de arkasından yürüyorum. Davetlilere karışırken Nil İngilizceyi Fransızcaya çevirerek: "Demek ben Barones Prenkiviç'im; asıl ismim Selina; herhalde iyi tahsil görmüşümdür. Bir şeye merakım

var mıydı? Mesela resim, edebiyat, musiki gibi şeylerden birine?"

"Şairdin; vapurda bir Cava Sultanı için çok zarif bir şiir yazmıştın."

"Güzel bir kadın mıydı o kraliçe?"

"Hemen hemen senin kadar güzeldi; sana da çok benziyordu; aynı yaşta idiniz."

Artık konuşmayı büsbütün senli benliye dökmüştüm. Devam ediyor:

"Şimdi öyle bir merakım yok. Fakat çok mükemmel hikâyeler uyduruyorum. Mesela beni tanımamış olsaydın sana doğduğumdan bugüne kadar geçirdiğim hayat hakkında bir masal okurdum ki yutardın... çoğunun yuttuğu gibi!"

Bu "yutmak" kelimesini Fransızcasını "gober" ile ifade ediyor; öyle telaffuz ediyor ki kendimi Paris'in bir sokak kızıyla konuşuyorum sanmaktayım; zira "o" harfini boğuk boğuk, gunneli[1] bir eda ile uzatıyor: "Goobe" diyor. Büsbütün mest oldum. Her lisanda bazı tabirler ve kelimeler vardır ki ancak sokak kızı ve kenar mahalle dilberi ağzıyla, tavrıyla söylenirse manalaşırlar... ve çok defa cinsî duygu üzerinde tesirli olurlar.

Sabık Türk Prensesi Nilgün Sultan, nam diğeri Lehistan asilzadelerinden Madam la Baron Prenkiviç bu tarz konuşması ile üçüncü şahsiyeti olan aşağı tabakadan Macar dansözüne daha çok benzemektedir. Hoş, o bundan hiçbiri değildir; Kafkasyalı Elfi Bey'le Nakşidil kadının kızı Neyzar Hanım'dır; Neyzar Hanımcıktır. Bir tesadüfle Mapa Melikesi olması uzun sürmedi.

---

1 gunne: genizden söyleme

Yarın bir vasıta bulup Mısır'a, hakiki Nilgün Sultan'a –vaadim veçhile– teyze kızını bulduğumu, sıhhatte ve hayatından memnun olduğunu yazacağım. Her bakımdan, vücutça ve ahlakça güzel, kraliçeliğe tam layık, vekarı ve ciddiyetiyle beni çirkin tasavvurlarından uzaklaştırarak kendisine kızım imişçesine bir muhabbetle bağlayan bu kadını düşünürken tertemiz sabun kokusu duyuyorum; gözümün önüne derli toplu bir oda ve keten çarşaflarının ütü çizgileri bozulmamış, serin, lekesiz, namuslu bir yatak geliyor!

Kimseye benzemeyen huylarımdan biri de içkiyi fazla kaçırınca bütün gönlümle bağlandığım kadını görünüşte ikinci plana bırakarak bir başkasıyla, hatta meclisin içinde ehemmiyet verilmeye pek değmeziyle meşgul oluşumdur. Belki bu, merhametten ileri gelen, ihmal edileni azıcık oyalayıp sevindirmek için düşünmeyerek yaptığım iyi bir harekettir. Fakat daima aleyhimde netice vermiştir. Fransız türkücüsü Süzet hem çehre, hem elbise, hem de espri züğürdü bir kadıncağız... En çok ona iltifat etmeye başladım. Kora ile Dolly hayret içindeler... Nelly'den gördüğüm muhabbete aldırmayarak yüzü sivilceli, düşük kalçalı, mamafih acayipcesine sevimli Süzet'e mübalağalı yardakçılığımı akıllarına sığdıramadıklarını belli ediyorlar; aralarında fısıldaşıyorlar bile.

Nil oralarda değil. Tıpkı, unuttuğu yıllardaki gibi kayıtsız... kıymet vermiyor; Fransız kızının aldanışıyla eğleniyor. Bir ara fırsat buldu, bana usulcacık dedi ki:

"Pek mi hoşlandın, sivilcelerinden? Kadıncağız çiçek bozuğu olsaydı belki aklın başından gidecekti. Cilt bozukluklarına düşkünsün galiba..."

"Evet," dedim, "hele mat, pürüzsüz bir cildin üzerinde ve pek güzel bir yerde haç işaretini andıran küçücük bir kusur bulursan çıldırırım!"

Nil birdenbire, herkesin gözü önünde boynuma atıldı ve:

"Onu da mı biliyorsun? O kadarını da mı? Ah, niçin unutmuşum, niçin!" diye bir inleme tutturdu. Dolly yanımıza koşarak soruyor:

"Ne oldu? Nesi var?"

Cevap veren Nil:

"Sana söyleyeyim artık! Yalnız sana değil, herkese ilan edeceğim. Dinleyiniz! Bu adam yok mu? (beni gösteriyor) Bu adam işte..."

Etrafımızda toplananlar Nelly'nin bir vaka çıkaracağından, meclisin tadını kaçıracağından korkarak bekleşiyorlar. O devam ediyor:

"... Bu adam benim eski nişanlımdır; üç sene birbirimize hasret yaşadık; kavuştuk artık!"

Crespo'ya döndü:

"Aziz dostum," dedi, "siz şu mükemmel davetinizle bilmeyerek iki nişanlının kavuşmasını tesit etmiş oldunuz; minnettarız!"

Şampanya şişeleri açılıyor; içiyoruz. Bir düğün gecesi!

Gün ağarırken dışarıya çıktığımız zaman Nilgün yürümek istedi; Dolly de dahil herkesi başından savdı. Alacakaranlıkta kol kola gidiyoruz. Bir eliyle eteklerini tutuyor; ara sıra durup topluyor, tekrar yürüyoruz. Sabah serinliği adeta üşütücü.. İnce elbiselerimiz içinde hafifçe titriyoruz. Galiba

rüzgâr Atlas silsilesinin[1] karlı şahikaları[2] üzerinden esiyor. Adımlarımızı sıklaştırdık ve birbirimize biraz daha sokulduk. Sesli konuşmuyoruz, lakin neler söyleşiyoruz! Pansiyonun merdivenleri önünde Nil'in yüzüne baktım: Dudaklarındaki tebessüm memnunluktan ziyade istihzayı[3] andırıyor. Kolumdan sıyrıldı.

"Eh," dedi, "artık oyun bitti; perde kapandı. Hoştu ama uzatmaya, hele tekrarlamaya değmez. Ben Selina Prenkiviç değilim!"

"Fakat..."

"Değilim!!"

Susuyorum.

"Hakikati gizlediniz; bana tanıdıklarınızdan bir kadının hüviyetini taktınız. Kim olduğumu söylemeye cesaret edemiyorsunuz. Demek ki söylenemeyecek kadar kötü bir mazim var... Yahut da bu mazi bir dansöze yakışmayacak derecede yüksek, parlaktır. Hangisi? Beni aramaktaki maksadınız nedir?"

Çabuk öfkelenmelerim malum... Kaşlarım çatıldı, gözlerim büyüdü, tavırlarım küstahlaştı. Buraya ne mihnetler[4] mukabili geldiğimi, aradığımı bulduğumu, Japon kampını, torpillenen Don Kişot vapurunu, hepsini Nil gibi unuttum; hafızamı da, idrakimi de gülümseyerek süzüyordum. Tekrarlıyor: "Şantaj mı? Hem siz kimsiniz? Necisiniz? Ne iş yapar,

---

1 silsile: birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıradağ
2 şahika: doruk
3 istihza: alay etme, alay
4 mihnet: sıkıntı, eziyet

ne ile geçinirsiniz? Bu bahislere hiç yanaşmadınız. Şüpheli demeyeyim ama muhakkak ki esrarengiz bir adamsınız!"

Arkamı döndüm, gidiyorum. Bir hasta olduğunu nasılsa düşünebildiğim için ona: "Sen başkasının ismini çalarak kendine mevki yapmış bir sahtekârsın!" diye bağırmaktan korkup kaçıyorum. Fakat nedense ve biri dürtmüşçesine dönmeye mecbur oldum:

Nil tretuvar üstünde, etekleri etrafına açılmış, hareketsiz yatıyor. O halde onu nasıl bırakabilirdim? Geri döndüm; eğildim; kucağıma aldım; merdivenlerden çıkarıyorum. Vücudu vücuduma temas edince, rayihasına tekrar kavuşunca öfkem zevkli bir heyecana çevrildi, baygın halinde ne kadar latifti! Bir defa Singapur Oteli'nde de tabanca çektiği akşam böyle bayılmıştı; yine kucaklamış götürmüştüm. Fakat o, bir oyundu; şimdi hakikaten bayılmış olmalıydı ve hafızasını kaybedeli beri bu baygınlıklar belki de sık sık tekerrür ediyordu.

Ellerim serbest değil. Kapı ziline dirseğimle basmaya çalışıyorum; bir türlü olmuyor. Ayaklarımla kapıya vurmaktan başka çare yok. Evvela hafiften başladım. Ev halkı sabah uykusunda olduklarından cevap çıkmadı. Gümbürdetiyorum. Nihayet bir ayak sesi duydum; kapı aralandı. Karşımdaki, gecelik kıyafetiyle Dolly... Anlaşılan azıcık önce gelmiş, elbisesini çıkarmış, yatağa girmeye hazırlanırken gürültüyü işitip koşmuş.

"Bayıldı," dedim, "ne yapacağız?"

"Telaş etmeyiniz. Ara sıra böyle oluyor, kendiliğinden açılıyor. Odasına götürelim. Şu tarafa!" dedi ve sağa doğru yürüdü; salonu geçtik; bir koridora girdik. Kapıları açık, yan

yana iki yatak odası... Sol taraftakine giren Dolly'yi takip ettim ve Nil'i karyolasına yatırdım; kendim de bir sandalyeye çöktüm. Gözüm yüzünde... Henüz ayılma alameti yok ama hatları fazla gergin değil... Sanki uyuyor. Dolly'ye dedim ki:

"Kolonya, soğuk su, bir şey lazım..."

"İstemez! Üstünü örtelim; kendi haline bırakalım... Baygınlık ile uyku karışır, rahat eder, uyanınca da bayıldığını hatırlamaz; elbisesi üzerinde, dalıp kaldığını sanır. Size ara sıra oluyor demiştim ya..."

"Bu halde nasıl bırakıp gidebilirim? Meraktan çıldırırım."

Dolly gülümsedi ve:

"Burada kalamazsınız," dedi, "ben de uykusuzluktan yorgunluktan düşmek üzereyim; yatacağım. Üşüyorum da..."

Kadınlar erkeklerin yanında üşüdüklerini söylerken ne tesir hasıl ettiklerini bilirler mi?

O kelimeyi dikkatli ve yerinde kullanmalıdırlar. "Üşüyorum" diyen genç ve güzel Dolly böyle söylerken bir misli daha arzu verici olmuştu. Hele o kıyafeti ve içki mahmurluğu ile, şu sabah uykusunun sessizliğine gömülmüş kuytu evde, ayrıca serbest meslek ve mişvarda[1] bir kız olarak üşümekten bahsedince artık tesirinin derecesini tayine imkân yoktu. Bakışlarım pek acayipti ki göğsünü örttü ve tekrar etti:

"Burada kalamazsınız; gidiniz. Nil öğle üzeri size telefon eder."

Ayağa kalktım. Fakat odadan çıkmadan önce, yatağa yaklaşarak Nil'i seyrediyorum. Hakikaten sakin bir uyku,

1 mişvar: tavır, tarz

bu... Dolly de yanımda, benim gibi onu seyretmekten kendini alamıyor. En fazla gür kirpiklerinin, uç kısımlara doğru yaldızlanan kumral güzelliğine hayranım. Esir kampında kirpikleri ve yanağına düşen gölgesi aklımdan çıkmazdı; kendiliğinden tersine bükülen bu kirpiklerin gölgesini bile hayalimde canlandırır, okşuyormuşum gibi elimi karanlıkların boşluğunda gezdirirdim.

"Ne güzel kadın, değil mi?" diye usulca Dolly'den soruyorum; başıyla tasdik ediyor. Yine usulcacık şöyle diyorum:

"Birbirimizi ne kadar sevdiğimizi bilemezsiniz... bildiklerinize benzemez. Hepsini unutmuş! Unutulur hayat mıydı, o."

"Gidiniz artık! Tam birde otelinizde bulununuz... muhakkak telefon ederiz. Artık bizim öğle randevusu lüzumsuz. Siz baş başa konuşursunuz."

"Mazisi hakkında doğruyu söylemediğime kızmıştı. Kendisini gücendirmiş olmaktan korkuyorum... tekrar kaçırmaktan korkuyorum..."

Dolly omuzlarımdan itiyor; odadan çıktık; sokak kapısını açtı. Nil'i yine uzun müddet göremeyecekmişim gibi mahzunum; hatta içimde öyle bir his var! Dönmek, eve tekrar girmek, yatağının başı ucunda uyanmasını beklemek istiyorum. Dolly'yi dinleyip çıktığıma pişmanım. Fakat nefti boyalı demir kapı arkamdan kapanmıştır. Yumruklamak, tekmelemek ihtiyacı duyuyorum ama mukadderata boyun eğmiş, gevşek adımlarla otelime gidiyorum.

Çöl bekçisi Başçavuş Dupin'i ikide bir hatırlamamın sebebi nedir? Hüzün de, neşe de gözlerimin önüne onun hayalini getiriyor. Işımaya başlayan caddede otele doğru

yürürken Dupin düşüncelerimin istikametini ve hüviyetini değiştirdi.

Hayatımı şimdiye kadar –bilhassa Nilgün'ü tanıdığım 1936'dan beri– ancak bir incir çekirdeği dolduracak, birbirine benzer, mihneti zevklerine değmez hiçten şeylerle heder ettiğimi anlamaktayım; hatta Nil'i tekrar bulduğuma nerdeyse üzüleceğim! Diyorum ki:

"Madem yaşıyor, yaşayışından da memnun... aradan sıyrılayım. Zira benim yanında bulunmaklığım mütemadiyen maziyi eşip üzülmesine sebep olacak. Galiba anlaşamayacağız da... hırçınlıklarıyla uğraşıp didişeceğiz; birbirimize zarar vereceğiz. Evvelce hoşlandığım karakter değişiklikleri yorucu, yıpratıcı olacak. Ne olsa yaşlandım... Ona daha genç, daha dinç, daha maceraperest bir dost lazım!"

İnzivaya çekilmek, Dupin gibi medeni dünyaya sırtımı çevirip renksiz ve susuz bir âlemde yaşamak arzusunu bu sabahki kadar kuvvetli hissetmemiştim. Çölü Nilgün'ün yerine koyup sevebilir, bambaşka bir keyfe varabilirdim. İçimden öyle geliyor ki ilk vasıta ile Dakar'a oradan Bi'r-i Kalanga'ya gideyim; başçavuşun odasına girip askerce selam vereyim ve:

"Burada kalmak için geldim" diyeyim; Nil'in ayağını basmayacağı bu ufacık, tam manasıyla yaban vahada aylarca başımı dinleyeyim. İçki ve iki gündür süren heyecan tesiriyle kafam olmadık, olmayacak fikirlerle yüklü, yatağıma uzandım. Uyandığım zaman oda, batan güneşin kızıllığı içindeydi; kimse aramamış, telefon da çalmamıştı ki, on iki saat, fasılasız, ölü gibi yatıp kalmışım. Hemen zili çaldım; garsona soruyorum:

"Beni arayan olmadı mı?"

"Hayır, efendim. Sabaha karşı geldiğinizi bildiğimiz için biz de rahatsız etmedik."

Nilgün'ün kapı önünde yaptığı hırçınlığın fena tesiri bir bedbinlik mahiyetinde hâlâ devam ediyor. Kendimden de, ondan da memnun değilim; giyinmiyorum. Gömlekle oturup çay içtim. Paramı tüketmeden Mısır'a dönmeliyim. Hafızasını kaybetmiş teyze kızıyla Nilgün Sultan meşgul olsun. Benim öteden beri bir işe sarılışım nispetinde, hedefe yarı varmışken, hızımın geçtiği malum. Ebedi derdim olan "kaçmak" yine dişlerini yüreğime soktu. Tahta mobilyaları kemiren bir kurt gibi şu durgun havalı odada adeta sesini ve içimi yediğini duyuyorum. Geçmiş yıllarımızdan bahsedemediğim Nil ile aramızda sisli, bulanık bir boşluk hasıl olduğunu anlamaktayım. Ne Dilbeste'nin, ne Tayfur'un lakırdısını edemediğimiz baş başa bir konuşmada tat kalır mı? Hele Mapa'yı unutmuş bir Nil, Nillikten çıkar. Ayrıca maziyi hatırlatmak yasağına da uymak mecburiyetindeyim.

Köşedeki tek valize bakıyorum. Bütün yolculuk yüküm ondan ibaret... elime alınca hazırdım. Keşke bu valizle çocukluğuma dönebilsem!

Ah, ne hoştu, ne tuhaftı bizim çocukluğumuzda hayat...

Amme cüzünde[1] "fergab" diye okur okumaz sarıklı hoca başımızdan fesimizi kapardı; mahallede ölenlerin kırkıncı günü mektebe lokma yollanır; "bevvab"ın[2] omzuna vurdu-

1 amme cüzü: Kur'an'ın 78. suresi Amme'den oluşturulmuş Elifbe'den sonra okutulan küçük kitap

2 bevvab: kapıcı

ğu sırığa asılı çantalar her sabah sokaklarda geçit resmi yapardı. Babam tan yeri ağarmadan kalkar, köşesinde sessizce "evrad"[1] okur, seccadede coşkuncasına zikreder; anam –kadın olduğu için– birkaç adım geride durur, kocasının ardında namaz kılardı. Beraberce selam verirler ve o güne böylece Allah'ı selamlayarak girerlerdi.

Ne hoştu Şeyhülislam kapısına katırına binmiş giden sof cübbeli şişman kadı... ne tuhaftı genç kızları gezmeye götüren eli sopalı Şetaret Bacı!

Evlerimizde ne hoştu o, bir cins Çin yazısını hatırlatan kaprisli desenlerle cicim perdeler, o göz nurunu renge katarak çiçek yapmış oyalar, o köpüklerin dönüvermiş şeklindeki tenteneler, gergefteki çevreler... taşlıktaki nalın sesi, sakanın –patlamasından korktuğum– kara tulumu ve bu tulumun yere gömülü küpe boşalırken çıkan dolgun homurtusu... Hele ne tuhaftı mangalda kaynayan dar boğazlı, şiş karınlı eğri bacaklarından buğu veren bakır güğümler... Ne hoştu göbeğinde Edirne sabunu duran gümüş leğen ibrikler!

Bayılırdım hohlanarak içine bez sokulup çomakla temizlenen lamba şişelerine... Seyrine doyamazdım, bacının gıcır gıcır tahta silip mermerleri kezzapla yıkayışına! Islak tahta kokusu içimi açardı; kezzabın sarı köpükleri genzimi yakardı.

Ne tuhaftı duvara asılı altı kürekli gemi biçimi yazılar... o, mini mini kafaları yerde, mahmuzlu ayakları havada, sırtüstü düşmüş böceklere benzeyen lamelifler... bebeksiz

1 evrad: Kur'an'dan seçilmiş, her zaman okunan dualar

gözlerini üstüme deviren sıra sıra kambur "vav" katarları ve maşallahın maşaları!

Ah ne hoştu, çalmadan önce uzun uzun hırıldayan boy saati ve bu saatin uçlarında ağır demir parçaları sarkan zincirleri... zincirler çekilerek kurulurdu; ayar ederken iskemleye çıkılır, akrepleri parmakla çevrilir, çalacağı yerlerde durup hatiften[1] nida gelecekmişçesine huzur içinde ses dinlenir, ses sayılırdı.

Ne tuhaftı bekçinin kara kışta pösketiden kürke bürünmüş, başı sargılı, kardan adam kadar kaba, kalın biçimi... bayramlarda topladığı mendilleri bir direğe asarak davul çala çala bir kabile sihirbazı gibi sokaklardan geçişi...

Çocukluğumda pek tuhaftı birçok şeyler, törenler: Hasan Efendi'nin sakal duası yapılırdı; küçük bey Merkezefendi türbesine götürülür, evliyaya bağlanırdı. Evlerde kırk gece ayaz yemesi lazım gelen ilaçlar, tahtaboşa dizilirdi; güneş görsün, özü çıksın diye gül yaprağı konmuş şişelerin kof kaplama çivilerinden salkım salkım sokaklara sallandığı görülürdü.

Ne hoştu, ne tuhaftı babamın rugan fotin kundurası... bir konçlu ayakkabının konçsuzunun içine "tık!" diye ses çıkararak girmesine ve arkadaki demir uca basılarak çıkmasına bayılırdım; büyük adam olmayı bunun için ister, büyüyünce giyeceğimi sanırdım.

Gene de hoştu yaza mahsus üstü sadakor, içi renkli canfes erkek şemsiyeleri... Kadınlar uzun saplı, katmer katmer tül şemsiyeler açarlardı, yelpazeymiş gibi arkasına gizlene-

1 hatif: görünmez bir yerden gelen ses, gaipten seslenen melek

rek Japon kızı gibi çocuksu cilveler saçarlardı. Hele büklüm büklüm deve tüylü yelpazeler ne hoştu; isteyince yüzü yarı kapar, gözleri kitap yapar, erkeklere celi[1] harfle okuturdu!

Ah, ne tuhaftı yer sofrası, koca sini, herkese bir minder, peşkirler, şimşir kaşıklar... parmaklarla yemek yemek, bir kupadan su içmek, biri su içerken –hak geçmesin diye– beklemek!

Fakat ne hoştu süslü kaşık çeşitleri... Şu, şimdi antikacı vitrinlerine girmiş olan uçlarına mercan takılı açık sarı yahut koyu renkte, hafifçecik bağa hoşaf kaşıkları! Işığa tutar bakardım; şekere benzeyen mercanını yalamamak için kendimi tutardım. Muhallebi kaşığı kemiktendi; çukur değildi ağzı fazla açtırmaz, madenden yapılmışlar gibi sütün tadını bozmazdı. Daha ne kaşıklar vardı: Deniz böceği mühreden, hindistancevizi kabuğundan, abanozdan, fağfurdan...

Yemek sinilerinin büyüklerini yuvarlayarak getirirlerdi. Altına konan alçacık iskemle açıldığı zaman dört ayaklıydı, fakat kapanınca dümdüz olur, bir tarafa kolayca gizlenirdi! Aşure destisiz ev mi olurdu? Ev olur da "Utfî biha" levhası mı bulunmazdı?

Ne hoştu o kelle şekerleri... Şekerden obüslerdi; bakkaldan gelir, sıraya dizilirdi; sonra yere bembeyaz bir örtü serilir, elde keser, tepelerine vurulur, parça parça edilir, mini mini parçalara bölünürdü. Oturur, seyrederdim. Sonra bu iş biter, yere çift kalıp iri sabunlar yığılır ve çatlatmadan, kırıntı bırakmadan bir tel ile münasip yerlerinden münasip boyda kesilirdi. O zaman, küçük evlerde nemli sabunlar

1 celi: kalın ve okunaklı yazı

pencerelerin üst pervazlarına sıralanır, kurumaya bırakılırdı. Kurudukları müddetçe odalara sabun, gül ve temizlik kokusu sinerdi.

Büyük evlerde koca koca erzak ambarları vardı; bu ambarlardan birine pirinç doldurulur ve pirincin arasına kaşar peyniri kelleleri gömülürdü. Küçücük aklım bu acayip gömülüşe ermediği için –belki sizinki de şimdi ermemiştir– sorardım, "Pirinç peyniri kurutmaz, küflendirmez" derlerdi.

Ne hoştu bir eve kellelerle kaşar peyniri girmesi ve ne tuhaftı konaklarda çocuğun dönme dolaba çömelerek haremden selamlığa geçmesi!

Ah ne hoştu gerçek mumlar dikili bir avizenin billurları akar suya çeviren ışığı... Ne tuhaftı konsol üstünde duran yuvarlak karınlı lambaların iri göbekli fanusları! Biri ışıklı, öbürü ışıksız, üst üste iki küp ve en üstte bir cam baca... kübik eşya bunlardı.

Ne hoştu deniz hizası gömülüp insana rahatça suya oturup gidiyor hissini veren sivri uçlu, maun cilalı kayıklar ve sabahki sisten birer parça kesip sırtlarına alıvermiş sanılan hilali gömlekli hamlacılar! Fakat ne tuhaftı elindeki pirinç tasları birbirine vurarak çarşı pazar dolaşan Yeniçeri kıyafetli sebilci... başına tüy takıp Senegal türküsü çağıran kabakçı.. aç ayısını oynatabilen çingene ve kadınlar hamamı soğukluğunda susam helvası satan zenci!

Gene pek tuhaftı çeşitli biçimde kesilmiş sakallarıyla erkek kalabalığı ve şimdi hiç kıymeti kalmayan bıyığın bir onur meselesi oluşu! Ama çok hoştu babamın pikeden cam düğmeli çapraz yelekleri ve anamın sayılı günlerde başına geçirdiği elmas iğneli hotozları!

Ne tuhaftı bir mahalle ötedeki mektebe gitmek için midilliye binişim... fakat ne hoştu kışın evde üç karış boyumla samur kürk giyerek dolaşışım! Tuhaftı ve hoştu bütün bu çocukluk... Bu çocukluk benimki miydi? O kadar uzakta kalmışa benziyor ki, benim değil, babamın değil, galiba dedeminki idi!

Fakat kimin olsa ne tuhaftı, ne hoştu o çocukluk... vura çarpa eskiyip delinmesin diye fotinlerimizin burnunda ince bir zırh bulunurdu... yan düğmelerini iliklemek için cepte kıvrık başlı bir alet taşınırdı. Bu toparlak düğmeler, bizi camiye götürdükleri zaman, "ka'de"de[1] de tenimize batardı, derimize mor bereler basardı.

Ne tuhaftı öküz arabasıyla gezintiye gidişler... kadınlar, bacakları görünmesin diye bağdaş kurardı; erkekler ayaklarını dışarıya salardı. İki tekerlek arasında uzun paçalı donların pırtladığı sıram sıram bacaklar ne tuhaf sarkardı... Dönüşte herkesin üstü başı az çok tezek, hayvan kılı, saman ve katran kokardı.

Ah, ne hoştu, ne tuhaftı, ne bambaşkaydı bizim çocukluğumuzda hayat ve dünya...

Hatta ne hoştu, ne tuhaftı diyeceğim geliyor; harp!

Harplerin başlamasıyla bitmesi bir olurdu, iki taraf savaşırdı, üçüncüsü karışmazdı. Koca Rus-Japon Harbi bir yıl sürmüştü, topu topu yüz altmış bin kişi ölmüştü. Üç yıl içinde Transval Harbi on bin ölüyü aşamamış, yani bir incir çekirdeği dolduramamıştı.

Havada uçak değil, uçurtma uçamazdı... ne hoştu! Ne tuhaftı o tüfekler... Bir tek kurşun atardı. Ne tuhaftı o barut-

1 ka'de: oturuş

lar... koyu duman salardı. Top vardı, kundak gibi kucakta yatardı!

Ah, ne hoştu, ne tuhaftı, bizim çocukluğumuz! Ne tuhaftı dünya, ne hoştu hayat!

Böyle düşünmekle beraber kulağım telefon sesinde. Filvaki öğle üzeri ya Nil, yahut Dolly telefon edecekti ama hasta bıraktığım bir kadını aramak bana düşerdi. Sorayım mı, acaba? Müspet hiçbir iş yapamadığım bir günümdeyim; bezginlik devrim birkaç saat yahut haftalarca sürebilir. Yemek saatinde otelin lokanta kısmına inmeyi bile güç, lüzumsuz buluyorum. Tekrar yatağa girdim; uykuya kanmamış olduğuma şaşıyorum. Dalmak üzereyim... dalmışım. Dokuza geliyordu ki gözlerimi açtım. Evvela kederlenerek:

"Nil aramadı beni!" diye düşündüm; az sonra kan başıma çıktı; yataktan atladım; öfkeliyim; acele traş oluyorum, giyiniyorum; ne yapacağımı biliyor muyum? Hayır ama ille bir şey yapmak mecburiyetindeyim. Yapacağım şey büyük ihtimalle bir münasebetsizlik olacaktır. Şu var ki düşük tazyikli, miskin halden kurtulduğuma memnunum; kararsızım ama bir karar alacağıma ve bunu tatbik edeceğime güveniyorum. Otelin holünde gelip giden müşterileri tetkik için oturmuş meraklı bir adam bulunmuş olsaydı benim iki gündür giriş çıkışlarım esnasında yüzümün ve tavırlarımın aldığı birbirine zıt ifadelere şaşar kalırdı. Saati saatine uymayan insanların en tipik numunesi idim.

Riviera Gazinosu'na giderek Kora yahut bir başka bar artistiyle oturmak, Nil'i kıskandırmak bayağı tabiyelerden[1] biri olurdu; iyisi mi orada görünmemekti; şayet beni bul-

1 tabiye: düzenleme

mak arzusuna kapılırsa gittiğim yeri araması, meraka düşmesi lazımdı. Fakat büsbütün de akla gelmez bir yere gitmemeliydim. Hatta Nil'e bir ipucu vermek icap ediyordu. Bu sebepledir ki kapıcıya Riviera ve otel gazinosundan başka eğlenceli nereye gidilebileceğini sordum.

"'Konşita' ikinci sınıf bir yerdir ama seyyahlar çok beğenirler; İspanyol dansları seyreder, İspanyol havaları dinlersiniz. Lakin yemeklerini tavsiye edemem. Etleri merinos yünü ve kuzu kuyruğu kokar. Balıklardan ayrılmayınız."

"Peki, balık ve meyve yerim."

"Konşita"ya, etrafı duvarlarla çevrilmiş bir avludan giriliyor. İçerde üstü kiremitle örtülü ikinci katı sundurmalı ve dışardan merdivenle çıkılan bir bina var. Emsalini Meksika ve havalisinde geçtiği söylenen filmlerde görmüşsünüzdür. Zil sesleri ve "Oley!" naraları avluya aksediyor. Boğa dövüşçüsü yamağı kıyafetinde bir garson salonda beni üç basamak merdivenle çıkılan bir mahfile[1] soktu ve güç halle bir masa bulup oturttu. Fransızca ve İngilizce bilmiyor; Almanca konuşuyoruz. Acıkmışım, derhal balık ve şarap ısmarladım. O kadar gürültü içindeyiz ki bağırmadan meram anlatamıyor.

Yan masalardakiler hep erkek... aşağıdakiler arasında da kadın müşteri yok gibi. Lakin ortada dans edenler, birbirinden hoş altı genç kız. Kendilerini o kadar oyuna vermişler, kendi oyunlarının hünerine dalmışlar ki etrafa baktıkları, göz attıkları bile yok. Dans filvaki hareketli, ihtiraslı ama kızlar bunu içten duymuyorlar; taklidini yapıyorlar. Daha pek körpe, görgüsüz köylü mahluklar! Sıkılıyorum. Kalkmayı tasarlıyorum.

---

1 mahfil: lobi

Arkamda bir ses:

"Size kendimi tanıtayım: Ben Senyor Crespo'nun şoförüyüm."

"Crespo?"

"Evet, armatör Crespo'nun. Evvela Riviera'ya gittim; bulamadım; otel kapıcısı burada olduğunuzu söyledi geldim. Sizi dışarda bekliyorlar."

"İçeri giremez miydi, Mösyö Crespo?"

"Bekleyen Miss Nelly'dir."

"Yalnız başına mı?"

"Evet, efendim."

"Söyleyiniz: arzu ederse içeriye gelsin. Ben yerimden memnunum. Başka bir yere gitmeyeceğim."

Niçin böyle dedim? Bilmiyorum. Dedikten sonra şoförü geri çağırmak yahut kendim kapıya koşmak istemedim değil. Lakin bu arzulara da dayandım. Dansözleri tekrar seyre dalmışım gibi bir vaziyet alarak iskemlemde oturuyorum; helecanımı gizliyorum. Göz ucuyla olsun kapı tarafına bakmıyorum.

Dakikalar geçti, gelen yok. Bir müddet daha sabrettim; hesabımı gördüm. Dışardayım... Crespo'nun otomobili gitmiş. Bir taksiye bindim; otele döndüm; gazino tarafına doğru yürüyorum; kapıcı önledi; esrarlı bir tavırla usulca dedi ki:

"Emir buyurduklarınızı yaptık. Otelin usulüne muvafık değilse de Fransızların söyledikleri gibi "une fois, n'est pas coutume..."[1]

Yüzüne anlamayarak bakıyorum. Beni asansörün önüne sürüklüyor; kapısını manalı bir tebessümle –mücevher kutu-

1 une fois, n'est pas coutume (Fr.): bir kere, gelenek olmaz

sunun kapağını açarak metresine sürpriz yapacak yaşlı zendost edasıyla– yana itti. Birinci kat... ikincisi... durduk. Odamın bulunduğu koridorda, nihayet odamdayım. Elektriği yaktım. Ortaya bir masa hazırlanmış. Buz kabına konmuş şampanya şişesiyle, buzlu meyveleriyle, çiçek demetleriyle iki kişilik bir masa. Vantilatörün rüzgârı üzerlerinden geçtikçe çiçekler fırtınaya tutulmuşcasına çırpınıp sarsılıyorlar. "Konçita" meyhanesinin, tenceresinde dibi tutmuş kapuska kokulu, cıgara dumanlarıyla yüklü, ayrıca Katolik köy kilisesi havasını hatırlatan muhitinden uzaklaşıp kendimi böyle temiz, güler yüzlü, iç açıcı bir yerde bulduğuma memnunum ve bu latif sahnenin Nil tarafından tertip edildiğine eminim; İspanyol meyhanesinde kafa tutuşumu da beğeniyorum.

Şimdi nerede bulunuyorsa –aşağı gazinoda mı, yoksa Riviera'da yahut pansiyonunda mı?– kapıcı Nil'e haber yollayacak; koşarak gelecek; baş başa oturacağız, konuşacağız; belki de bahşiş sayesinde personeli elde ettiğinden geceyi birlikte geçireceğiz. Ona mahsus buluşlardan! Hafızasını kaybetmesinin bazen acı, bazen tatlı oyunbazlıklarına mâni olmadığına iki gündür şahidim.

Aynanın önünde durdum; çehrem azıcık yorgun... vakit varken bir havluyu lavabonun sıcak su akan musluğuna tuttum; ılık yüzüme kapattım. Sonra vaparizatörle kolonya buharından geçirdim kuruladım. Saçlarımı tarıyorum, tırnaklarımı fırça ile yıkıyorum.

Vazodaki katmerli "ful" çiçeklerini, ebrulu sümbülleri birkaç defa kokladım; hem de Nil'in saçları imişçesine içime çekerek, havasıyla ciğerlerimi şişirerek! O gelince artık bunlar beni tatmin edemez.

Düşündüm ki sevgilimle henüz ciddi şekilde konuşmak fırsatını bulamamışım. Hatta kendimin de istikbale dair bir fikrim yok. Zaten dinleteceğim de çok şüpheli. Şuurunu buluncaya kadar, harp sona erinceye kadar vaziyeti zorlamadan idare en iyisi... Bir gün beni, birdenbire, ismimle çağıracak ve ben o güne varmadan önce kocasıyla çocuğu hakkında malumat edinmiş olacağım için boş bulunmayacağım; münasip cevaplar verebileceğim.

Kapıyı usulcacık açıp koridora baktım; kat garsonu koştu ve:

"Gelmedi daha," dedi, "haberliyim; bekliyorum, servis merdiveninden çıkacak."

Koltuklardan birine oturdum ama üzüntülüydüm. Sabaha kadar bekletebilir ve gelmez de! Bir şüpheye daha kapıldım: Maksadı beni otel odasına hapsedip geceyi heleçanla geçirtmektir; deminki red cevabımın mukabelesi olarak bunu tertip etti. Odama masa hazırlatılmasını, bir kadını kabul edeceğimi kapıcıya telefonla söyledi, bol bahşiş vaadiyle... gülünç olacağım ayrıca!

Yerimden fırladım; gidiyorum. Kora'yı bulmalıyım.

Kapının arkasında bir pıtırdı işittim; topuz döndü; Nil, mahzun bir yüzle içeriye girdi ve ilk sandalyeye hemen oturdu. Üzerinde yas kıyafetini hatırlatan simsiyah bir elbise... Eğer çoraplarının rengi de siyah olsaydı, başına örttüğü, çenesinin altından düğümlediği siyah dantel İspanyol şah ile mezarlık dönüşü bitkin bir taze duldan farkı kalmayacaktı.

Yanına sokulmak, alıp köşedeki rahat koltuğa oturtmak için yürüdüm. "Uzak dur, yaklaşma" manasına elinin ters tarafını bana doğru uzattı. "Peki, o halde niye geldin?" Şu

hazırlık ne?" diyemiyorum ki... çıkıp gidiverir. Ayakta bekliyorum. Dertli siyah güvercin aynı vaziyette duruyor, kımıldamıyor; gözleri halıya çevrilmiş, gamlı düşünüyor.

Nilgün, hafızasını kaybettikten sonra muhakkak ki daha kararsız, eski tabirle mütelevvin[1] mizaçlı, büsbütün idare olunmaz bir hal almış.

"Başörtüsü fazla gelmiyor mu?" diye fısıldarcasına sordum. İşitmedi, güya! Tekrar bir yaklaşma tecrübesi yapmak istedim. Yine eliyle aynı işareti verdikten başka kapı tarafına da baktı... kaçmak tehdidi! Acaba birdenbire kucaklasam, yan tarafta, bir perde ile bölünmüş yatak kısmına götürsem, çırpınmalarına aldırmadan ağzını ağzımla kapatsam, hatta yetmezse hırpalasam mı?

Cesaret edemiyorum. Lakin biliyorum ki itaatle bekleyişimden memnun kalmaz. Bir vaka istiyor; ancak bir vaka ile kendine döner; tabiileşir. Eskiden öyle olmuyor muydu? Cinsî bir melaldir[2] bu! Tam ve mutlak bir açılıştan önceki tutukluk... birikmiş arzuların yükü ve tıkanıklığı! Bir defa sarsıldı, tıpasını attı mı büsbütün değişir; gayet şen, konuşkan, muhterisçesine[3] sokulgan bir hüviyet alır. Zaten o haller yalnız Nil'e mahsus da değildir; aynı mizaçtaki kadınların müşterek arazıdır... kaç tanesinde rastlamıştım!

Hüner, buhranı ustaca idarede. Otelde oluşumuz, hele gizli buluşmamız gürültülü bir hal çaresine imkân vermiyor. Ağlayan erkek, erkeklerin hoşuna gitmez, küçüklük sayılırsa da böyle vaziyetlerde işe yarar. Kadın ise sevmediği yahut

---

1 mütelevvin: renkten renge giren
2 melal: sıkıntı
3 muhteris: hırslı, isterik

soğuduğu erkeğin ağlamasından iğrenir; fakat âşığının bir köşeye çekilip kendisi için sessiz sedasız gözyaşı dökmesinden gurur duyar. O nevi ağlama âcizlik ve miskinlik değildir; kadın kudretinin erkek iradesine zaferidir; ağlayan yine ilah kalmakta devam eder.

Ben de bunu yaptım; pencere kenarına dayandım, yüzümü ellerimle örttüm, ağlıyorum. Hakikaten ağlıyor muyum? Evet... bazı aktörlerin rol icabı, heyecana kapılarak sahnede gerçek gözyaşları döktükleri gibi gözlerim sırsıklam! Belki de esastan ağlama arzusu duyduğumdan ağlamak hilesini bu arzunun tesiriyle seçtim. Ne olsa, eni sonu gözyaşıydı. Neticeyi beklemeyi de unutmuyorum ama...

Epeyce süren bekleyişten sonra –oda sessizliğini ve hareketsizliğini muhafaza ediyordu– Nil tarafına parmaklarımın arasından bir göz attım. Vaziyetini değiştirmemiş! Adeta Grevin Müzesi'ndeki balmumu heykellerden biri... giyotine gitmeden önce zindanda ölüm saatini bekleyen vekarlı hüznüyle bir Marie Antoinette! Siyah elbisesinin içinde ne kadar ince! Yüzü nasıl da beyaz! Yıllardır manastır veya hapishanede kalmış bir din yahut siyaset kurbanı! Fransız İhtilali'ne dair tarihçi Lenotre'in yazdığı kitaplarda resmini gördüğüm Prenses de Lamballe, sanki Nil! Biçare kadını parçalamışlar ve her parçasını mızrakların ucuna takıp sokak sokak gezdirmişlerdi.

Benim prensesim de öyle bir istikbali sezmiş, şimdiden mazlum çehresiyle bir kenarda donmuş kalmış gibiydi.

Yapacak bir şey bulamıyorum. Kapıyı açıp dışarıyı göstererek gitmesini mi işaret edeyim? Son deneme olarak yumuşak davranmaya karar verdim; mendilimle gözlerimi,

yüzümü sildim; masa üzerinde duran şampanya şişesinin mantarını oynatarak ve ses çıkmasın diye yavaş yavaş, hava aldırarak açtım. İki kadehe de birer miktar koydum. Kendiminkini içiyordum, Nil:

"Durunuz," dedi, "bir dakika..."

Durdum.

"... Bugün eylülün kaçıncı günü?"

"Zannedersem 9'u."

"9 Eylül olduğuna emin misiniz?"

"Evet."

"1936 senesi eylülünün 9'u ile alakalı bir hatıranız yok mu?"

"Beni bırak, Nil! Sen söyle! 1936 senesinin bir gününü mü hatırlıyorsun? Hatırlıyorsan hastalığın geçiyor. Hepsini, her şeyi hatırlamaya başlayacaksın öyle ise!"

"Ben hatırlamıyorum. Okuduğum bir tarihten bahsedilmesini, sizin bildiğinizi ve unutmadığınızı sandığım bir tarihten... mademki bu 9 Eylül 1936 size bir şey hatırlatmıyor, demek ki benim nişanlım bir başkasıdır. Hafızamı kaybetmiş olmamdan istifade için kendinizi onun yerine koymak istiyorsunuz. Zira hakiki nişanlımın 9 Eylül gününü unutması imkânsızdır."

1936 Eylülünde ben nerede idim? Derhal buldum: Seylan'da idim; Cava'ya hareket ediyordum. Birdenbire aklım başıma geldi; Nil'in yanına koştum, yere diz çöktüm; dizlerine ellerimi koyarak diyorum ki:

"Bu, bizim nişanlandığımız gündür; seninle 1936 Eylülünün 9'unda nişanlanmıştık. Parmağındaki yüzüğün içinde o tarih yazılıdır; benim parmağımdakinde de aynı tarih var;

senin isminin ilk harfleri de orada: A. N. O. ... benimkileri de senin halkanda bulacaksın: Ö. S. G.!"

Elini yakaladım, parmağından yüzüğü çıkardım:

"Bak," dedim, "oku: Ö. S. G. ... değil mi? Bunu bir başkasının bilmesine imkân var mı? Kartımdaki isimler de bunlar! İşte benim parmağımdaki: A. N. O. ... görüyor musun?"

Belinden kavradım, kaldırdım; ışığın altındayız. Diyorum ki:

"Nil! Ben bu halkayı esirler kampında zindancıların elimden almamaları için, uzattığım sakalımın arasında sakladım. Bütün o mesut yıllardan, hiç kimseninkine benzemeyen aşkımızdan kalan tek maddi hatıra budur. Fakat yüzüğünü senin muhafaza etmiş olabilmen daha mühim... Hafızanı, her şeyi kaybettiğin halde şu kıymetli halka parmağında nasıl kalmış?"

Nilgün'ün vücudunda, beline dolanan kolumu daha fazla sıkabileceğimi anlatan bir sokulganlık hissettim; kendime doğru çektim.

"Evet," diyorum, "nasıl oldu da nişan halkamızı muhafaza edebildin. Sana Dublin'de rastlayan Dolly, üzerinde ne mücevher, ne vesika, hiçbir şey bulunmadığını söylemişti."

"Sonradan saçlarımın arasında, saçlarıma bağlanmış, gizlenmiş olarak buldum. Demek ki ben de onu çalacakların elinden kurtarmak için saklamışım. Ama nerede? Nasıl bir vaka esnasında? Hatırlayamıyorum."

Gözlerinin içine bakarak sordum:

"Şimdi o nişanlının benden başka kimse olamayacağına inandın mı?"

"Evet!"

"'Evet!' demen yetmez. Unuttuğun yıllarda 'evet sevgilim!' derdin..."

"Evet sevgilim!"

Ağzına uzandım; başını çekti ve:

"Daha alışamadım... tekrar alışacağım elbette... acele etmeyelim, değil mi? Odana gelişimi o manaya almamalısın" dedi. Mesut görünmeye çalışan gözlerle yüzüme bakıyor; büsbütün yadırgamıyor ama kâfi yakınlık da duymuyor. Duyacağına eminim. Şal başından kaydı; çekip öbür bölmedeki yatağın üstüne fırlattım. Sonra, dolu kadehlerden birini kendisine uzattım, birini ben aldım; dedim ki:

"9 Eylül 1936 şerefine... gelecek sene yine beraber, rahatsızlığın geçmiş olarak bugünü tesit edeceğiz!"

Kadehlerimizi birbirine dokunmuştu ki dışardan tok ahenkli, ciddiyeti içinde neşeli bir ses –sözümün bitmesini bekliyormuş ve beni teyit ediyormuşçasına– odaya akislerini yolladı: Meydandaki kilisenin saati 12'yi vuruyordu. Nil'i birdenbire göğsümde buldum; kollarım boynumda... lakin ağzını mütemadiyen esirgiyor, bir taraftan şöyle söylüyordu:

"Affet beni! Affet sevgilim!"

Omuzlarından tuttum; soruyorum:

"Niçin af diliyorsun? Neyi affedeyim?"

"Güzel maziyi unuttuğumu, seni unutmuş olmamı! Bir de..."

"Ee, bir de?"

Cevap vermiyor; hafifçe sarsıyorum, nihayet diyor ki:

"Hayatımın unuttuğum yıllarında sana karşı sadık kalıp kalmadığımı iyice bilmediğim için eğer bir günahım olduysa onun affını..."

"Şüphen mi var? Bir şeyler mi hatırlıyorsun, yoksa?"

"Rüyalarımdan şüpheleniyorum. Rüyamda kendimi çok defa, yarı çıplak halde, sarı benizli, çekik gözlü, Çinliye veya Japonyalıya benzeyen gemici kıyafetli haydutlar arasında çekiştirilirken görüyorum."

"Kâbus denilir öyle rüyalara!" dedim ama şaşaladım. Başından geçen felaketin bu şekilde bir şey olması mümkündü; belki de daha korkunç, sefil günler yaşamıştı. Hafızasını kaybetmesi onların neticesiydi ve bir bakıma mükâfatı idi! Zira Nil kadar titiz, aşkında iradeli, fettan tavırlarına rağmen sevgilisine sadık kalan bir kadın için gördüğü rüyalara benzeyen murdar bir hayat safhasını hatırlamak öldürücü olurdu. Şefkatle dolu bir helecanla Nilgün'ü, oturduğu sandalyeden hafifçe kaydırarak munis bir hareketle dizlerimin üzerine oturttum; bir çocuğa yapıldığı gibi. Saçlarını okşuyorum; çenesini de..."

"Acıyorsun bana! Sen de rüyalarımdan korktun galiba..."

"Katiyen böyle bir şey düşünmedim. Siyah elbisenin içinde o kadar ince, hafif, küçük, körpe görünüyorsun ki çocukmuşsun gibi seni kucağımda sevmek arzusu duydum. Hem biraz da istikbalimizden bahsetmeliyiz..."

"Daha önce ben sana, kendimi tekrar bulduğum tarihten itibaren geçen hayatımı anlatmalıyım. Sen de, biliyorum hepsini söylemeyeceksin, bana dair, ikimize dair ne kadarını anlatacaksan, onları söylemelisin. Düşün! Ancak senin söyleyeceklerinle ben az çok bir maziye sahip olacağım; sana da ısınacağım."

"Haklısın Nil. Söyle, öyle ise!"

"Bu vaziyette mi? Dizlerinde mi?"

"Evet. Hem de ara sıra içkiyi ve meyveleri de sen bana vereceksin. Zira kollarımı belinden çözmeye hiç niyetim yok! Zira senden ayrılalı bugün tam üç buçuk sene oldu! Zira ayrılış tarihimiz acayip bir tesadüfle 1939 senesinin 9'uncu gününe rastlamıştı! O tarihten beri, kollarımı beline dolanmış bulmak için çekmediğim çile, katlanmadığım eziyet kalmadı! Zira bu benim muradıma erdiğim gündür!"

Elinin birini bırakıp ötekini öpüyorum. Parmaklarını, tırnaklarının ucunu, avcunun içini, bileklerinin iç taraflarını öpüyorum. Mavi damarlarının çizgilerini takip ederek ellerinde öpmediğim yer bırakmıyorum. Bitmek tükenmek bilmeyen bu temaslardan kurtulmak için Nil, Atlas yaylalarında henüz kemale ermiş son turfanda kayısılardan yemek ve bana da yedirmek istedi. Buz gibi meyveleri ortalarından maharetle ayıran ellerine hayran hayran bakıyorum, gözümün önünden kaybolabilirler, uçları beşer yerinden kırmızı başlı birer beyaz alevmişçesine sönüverirler yahut açık pencereden geceye karışıp alçala yüksele göğün boşluğunda gözden nihan olurlar[1] diye korkuyorum. Tekrar pençelerimde tutmak, kayısı karışmış rayihalarını tekrar içime çekmek istiyorum.

Nil bu gece hem bildiğim, hem bilmediğim bir kadındı. Çehresinde tanımadığım, hafızama nakşolup kalmamış tek hat yoktu. Fakat kendisine öyle melale dalmış, mahzun, bikes, yetim diyeceğim bir hal vermişti ki baktıkça yüreğim

1 nihan olmak: görünmez olmak

parçalanıyordu. Ayrıca onu hiçbir zaman böyle, yabancı ve ürkek bir kedi gibi dizlerimden kaçmaya hazır vaziyette endişeli görmemiştim. Yaralı keklik gözleriyle gizlenecek bir fundalık ararcasına etrafa bakınıyordu. Ha kaçtı, ha kaçacak... Geldiğine pişman sanki! Neden? Belki de kapris ve fettanlık; belki de ciddi bir ruh haleti! Hüküm verilemez ki...

"Hani," dedim, "bir şey anlatacaktın, anlatmak lazım olduğunu söylemiştin?"

"Utanıyorum. Hem oda pek aydınlık... Şunları söndürelim; içeri taraftaki abajurlu yatak lambası yeter."

Dediklerini yaptım; bir müddet sustu. İç çekişler ve etrafa gayri memnun, mahzun bakışlar...

"Onu da söndürsek olmaz mı? Karanlıkta duramaz mısın?"

"Dururum."

Zifiri karanlıktayız; dışarıda karaltma olduğundan içeriye hiç ışık sızmıyor. Güçlükle yerime döndüm; ellerimle Nil'i arıyorum; soruyorum:

"Neredesin?"

Sesi azıcık uzaktan geliyor!

"Buradayım."

"Saklambaç mı oynuyoruz Nil?"

"Buradayım dedim ya..."

Gözlerim karanlığa alıştı ama siyah elbisesiyle onu seçemiyorum; sesin geldiği tarafa, yatak odasına yürüdüm. Durdum: Orada, karanlığın ortasında hafif, silik bir beyazlık belirmiş... Bu bir değirmi ışıltı, az sonra bir şekil aldı; yüzünün nuru parıldıyor. Ona doğru koştum. Nil beni karanlıkta bekliyor!

Demin ürkek, mahzun, iradesiz, bezgin haliyle kendisine acındıran utangaç Nelly, şarap ve kayısı kokan ağzını dudaklarıma yaklaştırarak buluştuğumuzdan beri ilk defa ismimi söylüyor ve ilk defa eski günlerimizdeki ahengiyle tekrarlıyor:

"Sevgilim! Sevgilim!"

Neden sonra farkına vardım, sevinçle haykırıyorum:

"Türkçe konuştun Nil! Nil, Türkçe söylüyorsun! Türkçe bana 'sevgilim' dedin!"

İngilizce cevap verdi; sert, haşin sesiyle:

"Bir şeyler söyledim ama anlayarak değil... Hafızamda bir şimşek çaktığını ben de fark ettim. Sus! Konuşma! Lakırdı gürültüsüne tahammülüm yok şimdi! Yak, şu lambayı!"

"... Bir de gözlerimi açtım ki sisler içindeyim; ağaçları yapraksız bir parkın tahta sırası üstünde oturuyorum. Ben mi etrafı sis kaplamış görüyorum, yoksa hakikaten sis basmış bir şehirde miyim? Önce anlayamadım. Fakat sis kokusunu duyunca şüphem kalmadı. Hele caddede dumanlar arasından hayaletler gibi geçip giden insanlara bakınca kendi kendime sordum: Londra'da ne arıyorum? İşim ne? Dublin'de bulunduğumu sonradan Dolly söyledi."

Nilgün hikâyesine böyle başladı. Deminki yerde, bir tek lambanın aydınlattığı otel odasındayız. Şalını bulamadığından sırtına benim gabardin pardösümü atmış, başı koltuğa dayalı, sigara içerek anlatıyor. Saat bir buçuk... Bir şey sormadan dinlemeye karar vermiştim.

"Kafamın içindeki boşluktan ürktüm. Orası da tıpkı park gibi yapraklarını dökmüş ağaçlarıyla boş ve sisli. Korkunç bir eksiklik duyuyorum kendimde! Nedir, anlamıyorum. Bir ameliyattan sonra iki elini ve ayaklarını yerinde bulamayan bir adamın duyduğu eksiklik de böyle olmalı. Benimki daha müthişti belki. Görünüşte vücudum tamam... lakin bir şey eksik ki vücudumun tamam olmasından dolayı hissetmekliğim lazım gelen memnunlukla telafisi imkânsız. Epeyce sonra farkına vardım: Hafızam yok; hiçbir şey hatırlamıyorum; ismimi bile! Kimim ben? Nasıl bir mahlukum? Çehrem hakkında da malumatsızım. Yaşlı mıyım? Genç mi? Çirkin veya güzel mi? Gözlerimin rengi nedir? Ellerime bakıyorum: Narin, sevimli, taze! Elbiseme göz gezdirdim: Lacivert bir tayyör. Başımı yokladım. Bir bere var. Peki ama güzellik, gençlik, el, elbise, lacivert renk, tayyör... hepsini gayet iyi biliyorum. İyi biliyorum. Bilmediğim: Kendim."

Bunları dinlerken kapıldığım heyecan ve ıstırap yüzümde belirmişti ki Nil:

"Görüyorum," dedi, "çok müteessir oluyorsun.. Tafsilata girişmeden vakalara geçeyim. Artık üzülmeni istemiyorum. Tekrar seviyorum seni! Öyle seviyorum ki muhakkak bu muhabbetin kökü bence meçhul olan mazimdedir. Kollarının arasında hafızama yeniden kavuşacağımı ümit etmiştim; buraya o ümitle gelmiştim; şu masayı ve sahneyi de aynı ümitle hazırlamıştım. Beklediğim olmadı. Fakat ziyanı yok; sevdiğim adam sensin... zerre kadar şüphem kalmadı. Kalbim zevk içinde. Hafızamı bulamadım ama artık sevdiğimi, sevildiğimi yeniden duyuyorum; aşkımı buldum. Zira onun da eksikliğini çekiyordum; bu da öteki kadar ıstıraplıydı."

Ağlamamaya çalışıyorum; dağılmış saçlarını parmaklarımla tararcasına okşayarak dedim ki:

"Yorma kendini! Hikâyeni Dolly de anlatabilir; anlatırken ne kızcağız senin kadar zahmet çeker, ne de ben bu derece üzülürüm."

"... ve işte tam o sırada idi, yüzümü merak etmiştim, kalkıp yanı başımdaki göle eğilecek, sisli suda yüzümü görecektim. Kalktım, sarsak sarsak yürüyordum. Yarı yolda takatsizlik duydum, yere oturdum. Oturmaya da kuvvetim yetmedi; nemli toprağa boylu boyuna uzandım. Kendime geldiğim zaman tekrar kanepenin üzerinde, Dolly'nin kolları arasında idim. 'Neniz var? Hasta mısınız?' diye soruyordu. O vakit anladım ki yalnız hasta değildim; açtım da... aç imişim meğerse!"

Nil sustu; gülümsüyor. Kanepeden doğruldu; ayakta bütün hareketleri ve zevkiyle ağır ağır gerindi. Pardösü omuzlarından kaydığı için bu gerinme adiliği içinde fevkalade hoştu. Sonra, eliyle doldurduğu kadehi bir hamlede içti; şöyle dedi:

"Ne mükemmel uyduruyorum değil mi? Sen de ne güzel yutuyorsun sevgilim! Bunların hepsi masal. Masal uydurmaktan Nil'in bıktı, usandı artık!"

"Hepsi doğru, hepsi de hakikat! Rica ederim, araya birtakım oyunlar katma. Eski huyundur: Doğru ile yalan arasında insanı bocalatmaktan hazzedersin."

"Yalan diyorum sana!"

"Yalan veya gerçek... dinlemek istiyorum."

"Devam edeyim ama peşin haber vereyim: Bir gün yalan olduğunu öğrenince bana kızma."

"Kızsam da geçer. Vaktiyle de aynı şeyleri yapardın, nefes aldırtmazdın bana."

"Peki, hülasa edeyim: Dolly ismimi sordu; bilmediğimi söyledim. Hüviyet kâğıdımı istedi; bulamadık. Üzerimde ne para çıktı, ne vesika... el çantam bile yoktu. Yalnız evine gidip de yıkanırken saçlarımın arasında sert bir şey elime değdi; yerinden kopmuyordu. Dolly'yi çağırdım; güçlükle çözüp çıkardı: Zarif bir yüzüktü. O 'Platin,' dedi, 'taşları da sahici gökyakut!' Ben evirdim, çevirdim: İçine bir tarih ve üç harf hakkedilmişti. Dolly dedi ki: 'Bu, iki yüzük! Birincisi, bir nişan halkasını örtüyor, gizliyor. Hikâyesi heyecanlı olmalı. Hiç hatırlamıyor musun?' 'Hiç!' diye cevap verdim. Eğlendiriyor mu masalım seni?"

"Pek çok. Devam et. Mesela nasıl Nelly oldun? Hüviyet varakasını nasıl elde ettin? Buraları söyle."

"Güç onları uydurmak... ama deneyeceğim."

"Ciddi ol Nil!"

"Hikâye burada, biraz polis romanlarına, adi filmlere benzeyecek. Beğenmeyeceğim için güzel yerinde keseyim diyorum. Hem o kısma yapmak istemediğim, utandığım bir şey karışıyor: Sahte isim takınmak..."

İçimden söylendim: "Bu da senin eski huylarındandır, yavrum!"

"... Ne çare ki başka kurtuluş yolu bulamadık. Dolly'nin Avusturya'dan sığınmış harp kaçağı bir dostu vardı; onun vasıtasıyla mülteci düşman tebaasına sahte vesikalar satan bir şebeke ile temasa geçtik. Zaten Karl da –yani Dolly'nin dostu– bu şebekenin uydurduğu bir Kanada pasaportu ile

yaşıyordu. Ben de Amerikalılaşmış aslen Macar bir kızcağız olup çıktım. Dansöz ismi olarak da Nelly'yi seçtim. Ha, unuttum söylemeyi: Dolly artistti; dansı ilerlettim; kabare acentaları bizi angaje ettiler. İrlanda'yı dolaştık; İngiltere'ye geçtik; bombardımanlar asabıma dokunuyordu, sakin bir yere kaçmak istiyordum. O sırada yaşlı bir lord beni pek sevdi; artık dansözlük etmemek şartıyla..."

Sözünü kesti.

"Ee? Neden sustun?"

"İnanmayacaksın diye korktum da... Zira hiçbir şeyin karşılığı olmayarak bu adam bankada bana bir hesap açtı. Sen ne ile geçinirsin? Pek paralıya benzemiyorsun. Lakin çok cömert ve kibarsın."

"Kumarbazım."

"Başka?"

"Allah'ın ıslah kabul etmez bir kuluyum; her şeyim. Birbirimize layığız."

Nil sevinçle boynuma atıldı, usulca dedi ki:

"Lambayı söndürmeye lüzum yok. Artık alıştım sana!"

Etraf ışıldıyordu ki ben de hikâyemi bitirmiştim. Zira Nil'e mazisini bu gece anlattım. Tabii hep Selina rolünde göstererek! Fakat beraberce geçen hayatımızın her faslını bütün talakatimle ve sırasıyla canlandırdım. Kolombo ve Kandi sahnelerini pek az değiştirmiş, Mapa Sarayını ahbabım bir Cava prensinin misafir olduğumuz malikânesi olarak tasvir etmiştim. Aynalı oda efsanesine Nil hayran kaldı.

"Daha körpe, daha güzeldim o zaman, değil mi?" diye ikide bir soruyordu.

"Hayır," diyordum, "azıcık hamdın; acemiliklerin hoştu. Fakat zannederim hâlâ aynı acemiliklerin devam ediyor. Ebedi taze ve ebedi genç kız kalmaya mahkûmsun, sen!"

Nihayet onu yatağıma yatırdım; kendim de kanepeye uzandım.

"Uyu," dedim, "rahatça uyuduğunu bilmekten duyacağım zevki tarif edemem."

Karyoladan sesi geldi:

"Bir şey sorabilir miyim?"

"Sor."

"Mademki Polonyalıyım ben, sana niçin Türkçe 'sevgilim' derdim?"

Bereket yüzümü ve şaşkınlığımı göremedi; bir esnemeden sonra cevap verdim:

"Zira o kelimeleri ve daha birçoğunu sana öğretmiştim. Hoşuma gitmek için Türkçe söylerdin!"

İtiraz etmedi. Az sonra muntazam teneffüslerini işittim; uyumuştu. Şunu kaydedeyim ki Nil, ilk günlerimizdeki gibi kendisini benden muhafaza etmesini bilmişti. Biraz ileri varmak istediğim zaman:

"Olmaz, bu olmaz!" diyor, darıltmadan kurtulmanın, oyalamanın yolunu buluyordu. Hatta eskisinden daha utangaç olmuştu; aydınlıkta öpülmesine bile güç katlanmıştı. Hakikaten ebedi bir genç kız bu Nilgün!

Tahminim hilafına uyumamış ki yine sordu:

"Birbirimizden niçin ayrılmıştık?"

"Sersemliğim, münasebetsizliğim, deliliğim yüzünden! Kabahatli benim."

"Yüzüstü bırakıp mı gitmiştin?"

"Evet... Lakin zengindin, mevki sahibi idin, seni himaye edecekler vardı."

"Zenginliğim nereden geliyordu?"

"Oteli satmıştın. Uyu artık!"

"Uyuyacağım ama şunu söylemeden gözüme uyku girmeyecek: Sen benim kadar iyi uyduramıyorsun; şaşalıyorsun, arada boşluklar bırakıyorsun. Fazla zahmet çekiyorsun. Dinle: Kazablanka'da birisiyle buluşacağım. Bugün bir mektup aldım. Geçen hafta burada yapılan bir kermeste çıkarılan fotoğrafımı orada bir gazete basmış. Bana mektubunda diyor ki: Sizi evvelce başka isimle tanıdığım bir kadına o kadar benzettim ki gözlerime inanamadım. Vaziyetim Tanca'ya gelmeme mani. Sizi Kazablanka'da görmek keşke mümkün olabilse..."

Koltuktan fırladım, yatağa koştum:

"Kimmiş bu adam? Adını yazıyor mu?"

"Yazıyor tabii..."

"Ne milletten?"

"İsmine bakılırsa İtalyan."

"İtalyan mı? Söyle, nedir bu isim!"

"Ne kadar telaş ediyorsun sevgilim! Dur, hatırlayayım, hele... güzel bir isim... ahenkli, sevimli... çok hoş..."

"Çabuk ol! Hemen söyle!"

"Hah, buldum: Salvatore. Ne o? Galiba tanıyorsun bu adamı!"

Nilgün'ü bir elimle saçlarından yakaladım; öbür elim, inmeye hazır bir şamar vaziyetinde yüzüne uzandı. Ürkmüş, gözlerini kapıyor ve yatağın içine kaçmaya çalışıyor. Bırakmadım.

"Yalan bu! Hafızanı kaybettiğin de yalan! Sen Kont Salvatore'nin de, benim de, kendinin de kim olduklarımızı biliyorsun! Üç gündür alay ediyorsun! İntikam alıyorsun! Aklımın ermediği bir tek nokta varsa niçin tahtını, tacını, kocanı, oğlunu bırakarak buralarda uydurma bir isimle yaşamandır. Ne arıyorsun Tanca'da? Dolly nen oluyor? Belki de cibiliyetinin iktizasını yapıyorsun. Zaten neydin? Teyze kızının unvanını çalarak maceraya atılmış bir sahtekâr, bir serseri değil miydin? Her şey beklenir senden! Casusluk da, fahişelik de, sevicilik de!"

Bunları Türkçe söylüyorum. Zira hafızasını kaybetmediğine o kadar eminim ki yalanına kanmış görünerek İngilizce konuşmayı gülünç buluyorum. Nilgün keten çarşafın altına sokulmak için çırpınıyor. Nihayet saçları pençemden kurtuldu; karyolanın ortasında, beyaz çarşafla örtülü, kımıldamayan bir vücut var. En tümsek yerine elim olanca sertliğiyle iki defa indi. Temasından anladım ki zararsız tarafını seçmişim; iki kere daha vurdum.

Ne çığlık kopardı, ne de hareket etti; aynı vaziyette duruyor. Geri döndüm; koltuğa nefes nefese oturdum; bir taraftan söyleniyorum:

"Arlanmaz mahluk! Şırfıntı! Şirret!"

Kelimelerimi hiç esirgemiyorum; galiba daha kabalarını da kullandım; kalmadı artık... Susmaya mecbur oldum. Çok geçmedi, yüreğim sızlamaya başladı; uzun zaman hasret kalmışım gibi yüzünü görmek, sesini işitmek, kucağımda bulmak, öpüp okşamak ihtiyacı duyuyorum. Duyuyor değil, bu ihtiyaçla yanıyorum. Aramızdaki iki metrelik mesafe sanki aşılmaz bir çöl, bir deniz, sıradağlar! Uzaklığından ürkmek-

teyim. Yataktaki örtülü cisim dertop olmuş şeklini, hareketsizliğini, sessizliğini muhafaza ediyor. Ağzımdan rikkatten titrediği şüphe götürmeyen bir:

"Nil!" çıktı; tekrarlıyorum. Cevap yok. Yatağın önündeyim, dürtüyorum:

"Nil! Nil!"

Çarşafı usulca araladım. Başını şilteye dayadığı ve saçları aşağıya doğru döküldüğü için yüzünü göremiyorum. Örtüyü biraz daha çektim. Kombinezonuyla yattığından omuzları ve sırtı meydana çıktı. Sabahın serin, taze ışığı bu mat, pürüzsüz, diri çıplaklığı yalayarak üzerinde pınar suyu gibi akıp gidiyor; akar su pırıltısı yapıyor. Demin şamarlar indiren ellerim bu sefer gerginlikle yumuşaklığın birleştiği teni üstünde incitmekten korkarak dolaşıyor.

"Affet Nil! Çok fena sözler çıktı ağzımdan..."

Vaziyetini bozmadan –şiltenin boğuklaştırdığı bir sesle– İngilizce sordu:

"Eskiden de döver miydin beni?"

"Bir defa oldu idi; Seylan'daki köşkte hani, 'ben bir casusum!..' demiştin... hatırladın mı? Sadakor pijama vardı arkanda..."

"Sözlerinden hiçbir şey anlamıyorum. Niçin bildiğim lisanla konuşmuyorsun? Bu lisanı anlamadığımı, biliyorsam da unuttuğumu söylemiştim, sana."

Vücudunu tutup çevirdim; şimdi yüzünü görüyorum; gözlerinin içine bakıyorum. Yalan yok, bu gözlerde! Nilgün ne Seylan'ı, ne ötesini hatırlıyor; Kont Salvatore'yi de bilmiyor; Türkçesini de muhakkak ki unutmuş.

"Uyuyayım mı artık? Tek lakırdı etmeden uyuyacağım. Konuşmadıkça öfkeleniyorsun. Uyumak istiyorum. Titriyorum da... ört üstümü!"

Dediğini yaptım ve bu defa perdeleri de indirdim. Fakat sözünde duramadı; yine sesi duyuldu:

"Kimdi o Salvatore?"

"Başlamayalım Nil!"

Kanepemde arkamı yatağa çevirdim. Nihayet uyuyakalmışız.

Ben uyandığım zaman o gitmişti. Fakat yazı masasının üzerinde duran mektupluk kâğıtların birine kocaman harflerle şunları yazmıştı:

In praesenti! Vive et me ama!
Not: Küçük Larousse'a müracaat.

Kendi ana lisanını unutan hafızasız bir kadının Latince iki tabiri aklında tutmasına şaşıyorum. Nereden de buluyor bunları! Neler icat ediyor!

Hemen garsonu çağırdım:

"Miss gideli çok oldu mu?"

"Tam öğleyin gitti... bir saat önce."

"Bana Fransızca 'Küçük Larousse' lügati lazım. Birini gönderiniz, kitapçıdan satın alıp getirsin. Haydi, durmayınız, aceledir!"

Gözünü açar açmaz –kahvaltı, gazete, tren tarifesi vesaire yerine– lügat isteyen müşterisine garson hayretler içinde kaldı. Bir müşteri ki geceyi dansöz Nelly ile geçirmişti! Şehirde hiçbir erkeğe yüz vermeyen, tek vakası işitilmemiş

güzel dansöz Nelly odadan çıkar çıkmaz, öyle bir gecenin sonunda Larousse'a sarılacak bir adamın aklından şüpheye düşmekte adamcağız haklıydı.

Banyoda iken kitabı getirdiler. Pembe renkli sayfalara göz gezdiriyorum. Birincisinin kuru manası: "Halihazırda, yaşadığımız zamanda"... yan tarafta izahatı var: "Hali hazırda çekilen elemlere karşı bazılarına geçmiş yılların hatırası, bazılarına da istikbalin ümitleri teselli hizmetini görür." Öbürüne baktım: "Yaşayınız ve beni çok seviniz"...

Seni çok, mümkünse daha çok sevmek için yaşayacağım, Nil!

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Las Palmas'a güneş batarken girdik. Şehir, sırtını batıya çevirmiş vaziyette olduğundan loşluğa gömülmüştü; fakat üzerinde yol aldığımız deniz ile karşımızdaki gök parçası için için yanıyormuşçasına renkli, ışıklı idi. Bildiğim ve sevdiğim bir rayiha duyuyorum: Ilık meyve ve baharat kokusu, gördüklerim de hoş: Bir Pasifik adası manzarası! Tekrar tropik bölgesinde miyim?

Hayır eski zaman adamlarının güzelliğine, feyiz ve bereketine hayran kalarak "Talihli Adalar" ismini verdikleri Kanarya Adaları'na ayak basacağım. Avrupa'ya en yakın cennet burasıdır ve Las Palmas bu cennetin bir kapısıdır.

Sizlerden Tanca'da ayrılmıştım. Tarihini de unutmadım, unutamazdım: Eylülün 9'u idi; bugün teşrinisaninin 5'i. Kanarya Adaları'nda ne arıyordum? İki aydır nerelerde idim? Nil'den niçin ayrıldım? Hepsini sırasıyla, bıraktığım noktadan anlatacağım:

Oteldeki odamda uyandığım vakit Nil'in, kâğıda Latince iki cümle yazdıktan sonra gittiğini görünce bıraktığı

boşluğu her defa olduğu gibi derinine duydum. Gözlerim yine her seferki gibi evvela yatağa çevrildi; başının dayandığı yastığı muhabbetle seyrediyorum; okşamak, kucaklamak istiyorum. O tarafa doğru yürürken ayağıma bir şey dolanıyor: Dün gece büründüğü İspanyol başörtüsü... Fransızların "mantille" dedikleri, asıl ismi "mantilla" olan bu ipek dantel bir nevi zarif yemenidir; uçları çene altından bağlanır. Eğilip aldım; yüzüme sürüyorum; kokluyorum. Yazık ki Nil'den pek hafif bir rayiha kalabilmiş.

Garson görüp de geri vermeye kalkışmasın diye çantamı açıp ütülü mendillerimin arasına devşirerek koydum. On sekiz yaşında da yapacağım başka bir şey olamazdı; otuz sene sonra aynı şeyi yapmaktayım. Sınıf ve seviye farkı gözetmeden tam bir fikir ve muhakeme müsavatı[1] temin ettiği için aşk müşterek duygularımızın en fazla eşit olanıdır; insanlar yaşın, aklın, mevkiin tesiri altında kalmadan birbirlerine benzedikleri zaman hakiki âşıktırlar.

Nilgün'ile Selvatore'nin karşılaşmalarına mâni olamayacağımı düşünerek İtalyan Kontu ile önce benim görüşmekliğim icap ediyor. Bu genci hatırlamış olmalısınız: Conti Verdi vapurunda idi; küçük zabitler arasında Habeşistan'a sevk ediliyordu. Onu ilk defa "ekonomika" denilen ucuz mevkinin loş koridorunda Nil ile öpüşürlerken görmüştüm. Genç kızı ayıpladığım zaman bana: "Ne yapayım," demişti, "bir prenses tarafından öpülmek harpte uğur getirirmiş. Çocukcağızı kıramazdım!" Sonraları Salvatore'yi ikide bir konuşurduk. Nil, delikanlı için kâh zengin bir kontun oğlu

1 müsavat: eşitlik

olduğunu söyler, kâh lakırdısını değiştirir, küçük zabiti bir fotoğrafçı çırağından yukarıya çıkarmazdı. Hakikat şu ki esasta kim ve neci idi? Bilmiyordum. Yakında esir düşmüş bir zabit sıfatıyla karşımda bulacağım.

Salvatore, hangi meslekten bir adam olursa olsun evvela gençtir ve Nil'e âşıktır; saniyen[1] Nil'i Türk Prensesi Nilgün unvanıyla tanımaktadır. 1936 yılında ancak yirmi bir yaşında idi; şimdi en fazla yirmi sekizinde... benden yirmi iki yaş küçük. Sırtında üniforması da var.

Ayrıca gerçekten kont idiyse zaten vaktiyle birbirlerinden hoşlandıkları için karşılıklı sempatinin yeniden, belki de daha kuvvetli başlaması mümkündür. Türkçesi kıskançlık duymaktayım; bir de Nil'i, mazisini öğrenmek tehlikesinden korumaklığım lazım gelmektedir.

Bir kaygım da şu: Yanımdaki para uzun, masraflı seyahate müsait değil. Kazablanka bir Bombay, Kolombo, Kalküta olsaydı perva etmezdim. Hatta Cenup Afrika'da da eski dostlarımdan çoğunu bulabilirdim. Siyah kıtanın şimal batı kısmına şimdiye kadar yolum düşmediği için tanıdığım yok. Öğle yemeğini otel odasında yerken bütün bunlar zihnimi meşgul ediyor.

Diğer taraftan Mapa Melikesi Nilgün'ü avare hayatında bırakmanın da azabını çekiyorum. Endonezya ile muhabereye girişip Melik Ahmet ile veliahtı oğlum Ömer'in vaziyetleri hakkında malumat edinmek harp sona erinceye kadar muhal...[2] harp ise sürüp gidiyor. Fakat müttefik kuvvetleri İtalya'yı istilaya başladılar. Kat garsonu demin bana Ame-

1 saniyen: ikinci olarak
2 muhal: imkânsız

rikalıların Napoli civarında Salerno'ya asker çıkardıklarını haber verdi. Taranto da işgal edilmek üzere imiş.

Fakat gözlerimin dikilip kaldığı Endonezya, hâlâ Japon boyunduruğunda. Amerikan kuvvetleri Salomon adaları civarında harekâta girişmiş bulunuyorlarsa da Cava'ya henüz çok uzaktadırlar. Bu gidişle Felemenk Hindistanı'nın kurtulması için yıllar lazım.

"Ah," diyorum, "1936 senesinde Conte Verdi yerine az evvel veya sonra Süveyş'ten bir başka vapura binmiş olsaydım, Nil'e rastlamayacaktım ve altı senedir süren hüner ve en ince sadist zevkiyle tertiplenmiş bu Çin işkencesine, Nilgün'ün aşkına göğüs germe mecburiyetinde kalmayacaktım. Zet'ler, Zülma'lar, Nora ve Selina'larla basit maceralar peşinde oyalanıp duracaktım!"

Gördüğüm ve ürktüğüm başka bir mesele şu: Nil'de hafıza kayıbından ileri gelen yeni hastalığının bir karakter değişikliği yapmaması, onu hiç değilse azıcık daha ele avuca sığar hale getirmemesi. Ne sözüne güvenebiliyordum, ne de hislerine... tıpkı eskisi gibi daimi bir helecan içindeyim. Mesela geceyi odamda geçirmesine ve sahneyi kendisi hazırlamasına rağmen geldiği gibi gitmişti. Bir daha gelecek miydi? Hakikaten Kazablanka'ya gidecek miydi? Bilinemez. Tac Mahal Oteli'nden nasıl kaçtıysa İzabella pansiyonunu da bana haber vermeden bırakabilirdi. Koydunsa bul! Nice zaman geçer, Pretoria'da bir elmas madencisinin evlendiğini öğrenirdim. İşin yoksa Boerler ülkesine koş!

Yaşıma olduğu kadar keseme de uymayan böyle maceralardan yakamı sıyırmak, daha az yorucu bir hayat tarzına

kavuşmak ihtiyacındayım. Fakat Nilgün'ü hafıza hastası halinde, hele Nelly olarak bir harp ve işgal sahasında tek başına nasıl bırakabilirim? O hiçbir zaman bana, bugünkünden daha muhtaç bir vaziyette kalmamıştı.

"Alıp İstanbul'a götürmeliyim... Tayfur ile Dilbeste'nin yanma! Belki Mapa'da olduğu gibi tekrar sakinleşir; yeniden huzura erişir. Halbuki şimdi sürdüğü ömür yıpratıcı ve Salvatore nevinden karşılaşmalarla tehlikelidir."

Tabakları kaldırmak için odaya giren garsona sordum:

"Miss Nelly kaç ay evvel Tanca'ya gelmişti?"

"Altı aydan fazla oldu galiba. Evvela bizim otele inmişti... daha doğrusu hemşiresiyle beraber inmişlerdi; Miss Dolly'nin bir de küçük çocuğu vardı. Daha sonra Miss Nelly seyahate çıktı."

"Nereye gitti?"

"Bilemedik. Döndüğü zaman pansiyona taşındılar."

"Bir şeyler duymuşsunuzdur elbette..."

"Bazı lakırdılar kulağımıza geldi. Güya Rif Emirlerinden Hasan Sarrac'la bir İspanya seyahatine çıkmış. Hasan tahsilini Fransa'da yapmış yeni fikirli bir gençtir; yerli kıyafetinde gezer ama hep ecnebilerle düşer kalkar; çok zengindir. Mevlâ-i Hasan, Fas Sultanlarıyla da akrabadır. Rivayete göre Sultan, yeğeninin Miss Nelly ile evlenmesine mâni olmuş."

"Demek evleneceklermiş?"

"Evet, efendim, öyle imiş... Bu otelde tanışmışlardı. Genç Prens, haftalarca Tanca'da ayrılmadı."

"Şimdi?"

Cüzdanımdan çıkardığım banknotu uzattım.

"... Şimdi armatör Crespo ile Portekiz'e gideceğini söylüyorlar. Şunu da efendimize arz edeyim ki Miss, bizim otelde kaldığı müddetçe kimseye karşı size gösterdiği..."

Garson kelimeyi bulamıyor; cümlesini tamamlayamıyor, kekeliyor. Dedim ki:

"Yani birinin odasında geceyi geçirmedi... Değil mi?"

"Gündüz bile girmedi, efendim. Pek dürüst ahlaklıdır... çok da cömerttir. Gran-düşes gibi bahşiş dağıtır; eline geçeni sarf eder."

"Çok zengin mi ki bu kadar sarf etsin?"

"İngiltere'den yaşlı bir lord yolluyormuş, yahut Amerikalı bir milyoner..."

"Nesi imiş bu lord veya mirasyedi?"

"Orasını bilmiyoruz."

"Adam Tanca'ya neden gelmiyor? Neden Miss Nelly'nin buralarda yalnızca, havasınca yaşamasına razı oluyor?"

"Zatıâliniz o cihetleri kendisinden öğrenirsiniz."

Ne karışık işler bunlar? Garson çıkınca beni bir düşünce daha aldı: Nil'in hafızasını kaybettikten sonraki hayatı da evvelki kadar yüklü, hareketli, karışık ve bir bakıma da muvaffakiyetli! Zengin bir ihtiyara çatmış; bir Arap prensiyle az daha evleniyormuş; şimdi de milyoner bir armatörle seyahate çıkıyormuş. Odada birine hitap ediyorum sanki... yüksek sesle diyorum ki:

"Ee, hani Kazablanka'ya gidiyordu? Salvatore resmini görmüş de ona mektup yazmıştı? İnsanın başında akıl bırakır mı bu kadın?"

İzabella Pansiyonu'na bakıyorum: Nil'in yatak odasındaki açık iki pencereyi örten tülleri ikindi üzeri çıkan sıcak rüzgârla hafif hafif kımıldanıyorlar. Yumuşak, ılık bir meltemle dolup kabaran, sallanan yaz perdeleri! Köşk ve yalı pencerelerinin perdeleri! Gurbetteki adama hassas zamanlarda perdelerle pencereler bile memleketini düşündürür. Boğaziçi bir pencereler ve perdeler sergisidir. Çocukluğumda bir yalı penceresi önünde duran adamı kendi yağlıboya tablosunu kocaman bir çerçeveye geçirerek duvar yerine sokak yüzüne asmış bir adama benzetirdim. Hele pencere önündeki eğer akça pakça bir kadın ve yan perdeler süslü püslü yahut pencerenin etrafı çiçekli ise bana o manzara eski laternaların üstüne konmuş hoşru[1] kadın resimlerini hatırlatır; zilli tel sesini aratturırdı.

Perdelerin dilinden kim anlamaz? Yazın "gölgeme giriniz, uzanınız, dinleniniz!" diye bizi çağırırlar; kışın "sıcağa geliniz, oturunuz, ısınınız!" diyen süslü birer davetname olurlar. Perdeler konuşur; pencereler görür. Fakat her pencerenin görüşü bir değildir. Bazı pencereler zekâsızdır; gelip geçenlere fersiz koyun gözleriyle bakarlar; bazıları ise güzel gözler gibi bizi kendilerine çekerler. Öylelerinden ayrıldıktan sonra –tıpkı insan gözleri imişçesine– bir müddet tesiri altında kalır, kendi kendimize hikâyeler kurar, hayale dalarız.

Hatta fikrimce göz bir çehrede ne ise, nasıl bir rol oynarsa pencere de bir evin cephesinde o kadar değerlidir. Mimarlar yapının gözlerine en güzel şekli vermeli, biz de

1 hoşru: güzel yüzlü

perdelerimizi manalaştırmayı bilmeliyiz. Perdelerin de bir terbiyesi vardır. Onlar ne arsız arsız, yılışkan ve yırtık gülmelidirler; ne de somurtmalıdırlar. Sadece dış âleme iç âlemin tatlı ve rahat şiirini söylemelidirler.

İzabella Pansiyonu'nun pencereleri ile perdeleri ikisi arası. Pencereleri sır vermiyorlar; perdeleri ise gevezelik ve dedikoculuk etmiyorlar; ciddi bir pansiyona yakışan ölçüde vekarlı, biraz da esrarlı. Nil orada mı acaba? Sevdalı yıllarımızdan bir şey hatırlamamakla beraber bana gösterdiği alaka ve gözlerinde okuduğum muhabbet, hafıza kaybıyla eski sempatilerin silinmediğini, yine eskiden beğenilen tiplere sokulganlık duyulduğunu anlatıyor. Kısacası bu ruh hastalığı mizaçta bir değişiklik yapmıyor. Mesela dansözlük hayatının icabı yüzlerce kişi ile tanıştığı ve hareketlerinde tam bir serbestliğe malik olduğu halde kendisini yabancıdan muhafaza etmesini biliyor. Aynı irade ile bütün gece tıpkı Seylan'daki gibi arzularına set çekti; benim ihtirasımı da söndürmeden oyalamaya muvaffak oldu. Ancak kendisinin istediği zamanı beklemeye mecburum.

Perdeler ağır ağır kabararak bir içeriye, bir dışarıya doğru şişip sonra hareketsiz duruyorlar. İyi günlerimizde onun anlatmaya sevk eden anlayışlı gözlerinden şevk gelir, talakatle konuşur, duyduklarımı tasvir kabiliyeti gösterirdim. Şimdi yanımda bulunsaydı Boğaziçi pencerelerinden bahsederdim. Nil olmayınca hevesim azalıyor. Nilgün Sultan'la aynı heyecanı duyamamıştım.

Pencerelerle perdeleri, her yerdekinden fazla, doya doya seyre imkân verdiği için Boğaziçi'ni severdim, severim. Vapur veya sandalla geçerken gözlerim yalnız tabiatın gü-

zelliğine dalmazdı; yalıların pencerelerinde görülecek şeylerle de meşgul olurdu. Yarı göçmüş bir yalının patiskadan çatal perdeli pencereleri arkasında görünen erkek ve kadın başları bana bildiğim üç devrin birbirlerine benzemeyen tarihini okurdu. Bu pencereler, perdeler ve çehreler, bir kütüphane rafına dizilmiş kitaplar, vesikalardır; sayfalarını çevirdikçe zihnimin boş bir kap gibi dolduğunu hissederim; hatta parmaklarım da tozlandı sanırım. Pencereler "feeri"si, İstanbul'un en güzel numaralarından, oyun ve hünerlerinden biridir. Güneş hiçbir diyarda buradakinden daha parlak törenle karşılanmaz ve uğurlanmaz.

Her devrin perdelerini gözden geçirirseniz görürsünüz ki, onlar insan kıyafeti ile atbaşı bir giderler; insanların elbise modasına uyarlar. Mesela evimizde kalan büyükbaba yadigârı perdeler kat kat ağır kadifelerden kalın tüller ve yünlü saçaklarla süslü idi. Kadınlar da öyle giyinirlermiş: Diba feracelere girerler, iç çamaşırı olarak da katmer katmer dantellere, etekliklere bürünürlerdi. Kadın elbiseleri inceleştikçe perdeler de zarlarını, kabuklarını, elyafını hafifletti, attı, yalınkat oldu.

Fakat bence pencerelerin asıl keyfi ışıklar yanınca başlar; perdeler ancak o zaman büsbütün dile gelirler. Geceleyin büyük bir şehrin pencerelerini seyretmek ve oda içeriden aydınlandı mı bunların ışıktan gevezeliklerini dinlemek ne hoştur! Şehirlinin ömrü pencere ve perde seyretmekle geçer. Hele eski zaman âşığı için pencere, perde ve kafes ümitlerin kıblesi veya hayal sukutlarının ağlama taşı gibi bir şeydi. Gençliğin ilk haylazlığı komşu pencerelerini gözetlemekle başlamaz mı?

Zahir o itiyatladır ki gözlerimi İzabella Pansiyonu'nun camlarından ayıramıyorum. Tıraş olurken, giyinirken, Mısır'daki güzel sultana mektubumu yazarken ikide bir kalkıp Nil'in pencerelerine bakıyorum; çocuklaştığıma şaşmıyorum.

Nilgün Sultan'a teyze kızını Tanca'da bulduğumu, harp ortasında tehlikeden masun bu beynelmilel şehirde Neyzar Hanım'ın istirahat ettiğini ve başından geçen korkunç vakaları unutmaya çalıştığını, sinirlerinin henüz yatışmadığını ilk fırsatta kendisini Kahire yolu ile İstanbul'a götüreceğimi bildirdim. Mektubu bitirdikten sonra düşündüm ki bu sefer Nil'i benim aramaklığım lazım. Telefona üç kere elim uzandığı halde tekrar niçin geri çektiğimi izah edemiyorum. Nihayet numarayı istedim. Kalın sesli bir kadın Miss Nelly'nin biraz evvel sokağa çıktığını söylüyor. Dolly'yi sordum; orada imiş, geldi. Kendimi tanıttım.

"Sizi bulmaya gitti," dedi, "otele uğrayacaktı. Göreceksiniz, şimdi... neşesi pek üzerinde. Giyinirken türküler söylüyordu; hem de benim bugüne kadar kendisinden işitmediğim türküler..."

"Mesela hangisi? Hatırınızda kaldı mı?"

"Bir tanesini ben de bilirim; film şarkısı..."

"Lütfen birkaç mısrasını tekrarlar mısınız?"

Dolly İngiliz Fransızcasıyla şu parçayı okudu:

Ce n'est qu'un reve;
Un joli reve...
Un jour je me reveillerai

"Çok teşekkür ederim. Mesudum!"

O şarkıyı söylemesine bir hafıza uyanışı manasını veriyordum. Acele aşağıya iniyorum. Girince beni kapıda kendisini bekler vaziyette bulursa hoşlanır. Azami derecede neşeli, sevimli, uysal olmaya çalışacağım; münakaşa çıkarmayacağım; yalan ve oyunlarını da yüzüne vurmayacağım. Onunla Mapa'daki sakin günlerimizden birini geçirmek, sade güzelliğinin keyfini sürmek istiyorum. Sanıyorum ki Nil de –maziyi bilsin bilmesin– aynı ihtiyacı duymaktadır. Fırtınaları birbiri arkasına atlattık; ikimizin de aradığı bir dinlenmedir. Zaten eskiden de hırçınlıklarımızı huzur devreleri takip ederdi.

Ben hole inmiştim; Nilgün zarif bir ikindi elbisesiyle kapıdan içeriye girdi; gülümsedi; koşup elini öptüm ve sormadan dışarıyı işaret ederek:

"Çıkalım," dedim, "seninle yan yana sokakta yürümenin benim için bir saadet olduğunu tahmin etmezsin belki... Fakat bütün ayrılık yıllarımızda bir muradım da buydu; yan yana yürümenin kıymetini iyi bilirim. Birbirini sevenlerin yan yana yürümeleri basit bir yürüyüş olmaktan çıkar; musikisi içinden işitilen bir baleye benzer; kendimden geçerim."

Susuyor ama yüz hatları gayet rahat... ne iyi, dinlenmiş de! Sanki dün gece erkenden yatağına girerek, hiç arızasız, mışıl mışıl sabaha kadar uyumuş. Tatlı rüyaların buluttan yastıkları üzerinde serin, hafif, limon çiçeği kokulu, iç açıcı renklerde bir uyku olmalıydı bu! Güzellik enstitülerinden hiçbirinin temin edemeyeceği tazeliği, ruh istirahatinden

gelen taraveti[1] veren bir uyku! Halbuki Nil didişmekle sabahlamıştı. Öyle olmasına rağmen Conte Verdi'deki kadar gençti; çehresinde ne geçen yedi senenin, ne de hafızasını kaybettiren son vakaların izi vardı. Gözlerine baktım; kenarlarında belli belirsiz de olsa bir buruşma başlangıcı, ufak bir alamet arıyorum... yok! Şuuru üzerinde hafıza kaybı derecesinde tesir yapan hadiseler nasıl oluyor da vücutta arıza bırakmıyor? Bakışlarında zerre kadar dalgınlık, fersizlik, ıstıraplardan arta kalan dumanlı hal göremiyorum. Şöyle düşünüyorum:

"Fena günler yaşadığına inanmak için bin şahit lazım."

Meydanı dolaştık.

"Nil," dedim, "şehri sen daha iyi tanıyorsun. Beni bir yere götür."

"Götürüyorum zaten... araba durağına gidiyoruz şimdi... atlı, tenteli arabaya bineceğiz. Sonra deniz kenarına ineceğiz; denizi seyredeceğiz. Sen ada sever misin?"

"Kıtalardan ziyade adaları severim. Mesela Seylan, mesela Cava..."

"Ben daha küçük adalardan bahsediyorum."

"Onları yüz kat fazla severim. Mesela Mapa..."

"Mapa? Nerede bu ada?"

"Esaslı bir adadır o! Çoktandır yok oldu; batmıştı; lakin yine çıkacak. Hayalimin icat ettiği bir ada deyip geçelim. Bir de melikesi vardı; ismi Nilgün idi."

Sözümü kesti:

"Kumsalda seninle bir başka adayı konuşacağız ama bu bir hayal ada değil. Hakikat olmakla beraber hayal kadar

1 taravet: tazelik

güzel bir ada. Palmiyelerle, muz, bahçeleriyle, şeker kamışı tarlalarıyla, kaktüs çitleriyle, yapraksız ve acayip öforbia ağaçlarıyla, sümbül rayihalı bembeyaz kar çiçekleri yetişen yüksek dağlarıyla, volkanlarıyla, baharat kokularıyla bir Pasifik adası diyebiliriz ona!"

"Neler söylüyorsun Nil? Nerelerini hatırlıyorsun?"

"Hatırlamıyorum; işittiklerimi naklediyorum. Bu adada küçük bir cottage[1] da vardır, bir saray yavrusu..."

"Sen benim Mapa'mı tasvir ediyorsun!"

"Benimkinin adı başka. Hele azıcık sabret. Asıl deniz kenarında konuşacağız."

Arabada gözlerim Nil'in dizlerine ilişiyor; "Bunlar Nil'in dizleri mi?" diye inanamıyormuşçasına kendi kendime soruyorum. Ellerine bakıyorum; aynı şüphe. Göğsünü, yüzünü, saçlarını, kirpikleriyle kaşlarını, vücudunun bütün azasını ayrı ayrı seyrediyorum; sevinç delisiyim; içimden söyleniyorum:

"Kavuştum mu hepsine? Hepsini de şimdi elimle tutabilir, elimle temasını, hararetini, elektriğini duyabilir miyim? Dokununca boşluğa rastlamayacak mıyım? Silinip gitmeyecekler mi? Santa Maria kampındaki gibi bir hülya ve hasret âleminde değil miyim?"

Anlıyorum ki sevgilime karşı dört gündür, çileli bir ayrılığın ve o hafıza kaybı hadisesinin tesiriyle yakınlık hissedememişim; bir yadırgama olmuş. Ancak şimdi, şu dakikada aşkımın yeniden, eski kuvvetiyle coşkun heyecanına kapılmış haldeyim; tırnağının ucuna bile hayranım; bu ucu diş-

1 cottage (İng.): kır evi

lerimin arasında yarı ısırarak tutmak arzusuna kadar, bütün vücudu ayrı ayrı arzularla içimi yakıyor. Lakin verdiği ihtiras sadece cismanîliğinden ileri gelmiyor. Birbirine muvazi[1] olarak gönlüm tadına doyulmaz bir rikkatle, fedakârlık hisleriyle, kahramanlıklar göstermek ihtiyacıyla da dolu. Çocuğum imişçesine de seviyorum. Ayrıca zekâsını da beğeniyorum; faziletli buluyorum; kimseye benzetemiyorum. Hülasa muhabbet her tarafımdan yakalamış, benliğimi tekrar sarmış. Öylesine meftunum ki böyle zamanlarımda daima olduğu gibi kafamda beraberce ölmek fikrinin gittikçe belirdiğini sezmekteyim.

Bir daha kaybetmek korkusundan ziyade yanımda mevcut olduğu vakit lüzumu kadar, verimliliği kadar istifade edememekten mustaribim. Ne yapabilirim, bu kadını? Bildiğimiz bütün şeyler kifayetsiz görünüyor. İnsan benimki gibi sevince, sevgisini tatmin edecek çarelerden mahrum bir âciz mahluk olduğuna acıyor. Cismanî güzelliğini yiyemiyorum; manevi güzelliğini yüreğimin içine sokamıyorum. Öpmek kadar dövmek de yetmiyor. Öldürmekten ve ölmekten başka ne yapılabilir? İnsanlara bu kadar heyecanla, devcesine sevmek kudretini veren tabiat onları kâfi vasıtalarla teçhiz edememiş.[2] Bize aşkın verdiği enerji elimizdeki maddi ve manevi imkânların yüz misline yetebilir. Kabımıza sığamamamız bundan ileri geliyor. Cinayetlerin ve intiharların sebebi de bu kudret ve imkân arasındaki muvazenesizliktir.

"Yüzüme bir başka türlü bakıyorsun!" diyen Nil'e şu kısa cevabı verdim: "Seni öldürmek istiyorum."

---

1 muvazi: paralel
2 teçhiz etmek: donatmak

"Belki bu da olur, bir gün... acele etme sevgilim. Fazla telaşçısın! Hele şu ada meselesini konuşalım, onu halledelim... Kararını sonra verirsin."

"Ada meselesi nedir? İşte, karşımızda deniz! İşte kumsaldayız! Söyle artık!"

"Hangi deniz bu?"

"Atlantik Okyanusu olduğunu biliyorsun."

"Sol tarafa doğru bak. Epeyce aşağıya, cenuba doğru. Bir şey görmeyeceksin tabii... aklınla göreceksin. Oralarda bir ada var mıdır?"

"Bir değil, birçok adalar vardır, daha doğrusu bir takımada."

"Tamam: Kanarya Adaları. Gittin mi sen hiç oralara?"

"Hayır; methini işittim. Sevmediğim kanarya kuşları bu adalarda serçe gibi serbest yaşarlarmış."

"Öyledir ama adalara bu isim o kuşlardan dolayı verilmemiştir. Kuşlar adanın ismini almışlardır. Kanarya, aslında bir kuş adı değildir; büyük boyda bir cins köpeğe kanarya denilirdi. Adaların da, kuşların da isim babası köpeklerdir."

"Neler biliyorsun? Latinceyi de ilerletmişsin?"

"Polonyalı Selina'nın edebiyatçı, şair olduğunu söyleyen sendin! Daha birçok şeyler bilirim. Milattan 40 sene evvel Moritanya Kralı Juba, bu adaları Romalılara..."

"Rica ederim Nil... tarih dersini bırak, maksada gel!"

"Peki, geldim: Bu adalarda benimle baş başa bir müddet yaşamak ister misin? İstersin elbette. Tam iki ay sonra, günü gününe, yani teşrinisaninin 9'uncu günü Santa-Cruz'da bulunursan Nil'inin seni beklediğini görürsün."

"Beraber gitmeyecek miyiz?"

Kaşları büküldü; belli ki sualimden hoşlanmadı yahut beraber gidemeyeceğimizden kendisi de memnun değil.

"Hayır," dedi, "yarın birbirimizden ayrılacağız ve söylediğim tarihte Santa-Cruz'da tekrar beraber olacağız."

"Niçin ayrılıyoruz?"

"Buluşabilmemiz için!"

"Ağlıyorsun Nil!"

"Başka ne yapabilirim?"

Kumsala sokulmuş iki iri kayanın arasındayız; güneş batmak üzere. Balıkçı kayıkları, çırpıntılı, çıplak denize açılıyorlar. Kıyıda bizden aşka kimse yok. Ufuktaki beyaz bulutlar yavaş yavaş sararıyor. Nöbet şekerini andıran hem donuk, hem ışıltılı bir sarılık... dilinizi sürseniz sanki yakıcı bir tatlılık duyacaksınız. Nil'in gözyaşları da bu lezzette olacak. Belinden kavradım, kuma oturdum; onu da dizlerimin üzerine aldım.

Ne öpüyorum, ne de okşuyorum; bir şey sormuyorum; da... başımızın üstünde martılar, sessizce uçuyorlar; bir yem imişiz gibi ayrılamayarak alçala yüksele havada daireler çiziyorlar. Neden sonra dedim ki:

"Benden pek çok şey saklıyorsun. Hastalıktan sonraki hayatın da göründüğü kadar basit değil. Seni söyletmeye çalışmayacağım; ne emredersen onu yapacağım. İki ay sonra günü gününe Santa-Cruz'da buluşuruz. Hangi adrese müracaat edeyim?"

"Büyük otelden Miss Dolly'yi sorarsın. Seni 'Somers Köşkü'ne getirirler."

"Bu köşk kimindir?"

"Sahibini bilmen elzem[1] mi?"

"Öğrenirsem daha iyi olur."

"Peki, onu da söyleyeyim: Köşk kocamındır."

Dizlerimin üstünde oturan Nil'i kumluğa doğru kaydırarak ayağa kalktım. Bir şey yapmak, bir şey söylemek lazım; bilemiyorum, bulamıyorum; uzaklara bakıyorum. O heyecansız sesiyle diyor ki:

"Böyle olacağı malumdu, ısrar etmemeliydin güzelim. Hem benim kocalı olmaya hakkım yok mu? Çıkan fırsatlardan, mazimi unutmuşum diye kendimi niçin mahrum edeyim? Bilakis yeni bir hayat yapmaya mecburdum."

Döndüm. Bıraktığım yerde rahat rahat oturuyor ve bir eliyle kumları karıştırarak gayet sakin vaziyette, ehemmiyetsiz bir işten bahsedercesine konuşuyor.

"Evvelce evli, çoluk çocuk sahibi olabilirdin; hastalığının geçmesini beklemeliydin."

"Düşünmedim değil. Fakat harpte böyle vakalar fevkaladelik sayılmıyor."

"Ya kocan varsa, çıkagelirse?"

"O zaman bir hal çaresi bulunur. Zaten ben esasta seni seviyormuşum. Yeniden sevmeye de başladım. Koca ikinci planda kalmıyor mu? Eğer evli idiysem sadık kalmamışım ki bir başkasını seçmişim. Eski kocamı tanıyor muydun? Var mıydı öyle biri?"

"Nil, işi pek hafiften alıyorsun. Çocuk konuşmaz bu şekilde!"

---

1 elzem: çok gerekli

"Doğru... ben de farkındayım."

"Kim o, evlendiğin adam?"

"Sen benim kim olduğumu söylersen ben de sana bütün vakayı eksiksiz anlatırım. Hem gidelim artık... karanlık basıyor, etraf pek tenha. Elimden çek!"

Yaklaştım, elimi uzattım.

"Kucağına al. Kumlar iskarpinlerimin içine doluyor. Toprak yola kadar taşıyamaz mısın?"

Bir angarya yapıyormuşçasına manasız bir vaziyet takınarak Nil'i kucakladım; başımı yan tarafa çevirmiş somurtkan halde götürüyorum.

"Düşeceğim, sıkı tutsana sevgilim!"

İşitmemezlikten geliyorum; yürüyorum. O kollarını boynuma doluyor:

"Kocalıyım diye küstün mü bana? Seni bilmiyordum ki... bilseydim evlenmezdim. Haydi, sarıl da barışalım. Otelin önünde ayrılacağız. Sarılmadığına pişman olursun sonra! Yalnız başına kalınca kaçırdığın fırsattan dolayı çok üzülürsün. Kumsalın yarısını geçtik; şoseye çıkınca müsaade etmem... bilesin."

Aldırmıyorum; cevap vermeden yükümü güya isteksizce taşımakta devam ediyorum. Halbuki kucağımdaki kadın, dünyada kucaklanmaya değer, kucaklanması için en sulhçu insana cihangir olmak ihtirası veren bir fatihler payıdır. Fakat inat veya izzetinefis de cihangirlik kadar budalaca, aynı zamanda o derece tatlı! İnadımı feda edemiyorum; yürüyorum; Nil'in dediğini, hatta içinden duyarak istediğini yapmıyorum. O Nil ki sadece elini avcumda görmek, bulmak için daha dört gün evvel bir damdan ötekine pervasızca at-

layabilirdim; kahramanlık romanlarından ve filmlerinden öğrendiğimiz her çeşit fedakârlığa seve seve katlanırdım. Katlanır değil, koşar, uçardım.

Çehresi akşam loşluğunda bir istiridye kabuğunun iç tarafı gibi hem mat, hem cilalı, hiçbir fağfurda görmediğim bir sırla parlıyor. Sır kelimesinin ifade edemediği bir renk ve bir ışık bu... zira onunkinde ne fağfurların soğukluğu, ne çiçeklerin soğukkanlılığı var. Ilıklığını dokunmadan duyuyorum. Ilıklık? Ilık? Bu sözler Nil'in tenindeki sıcaklığı anlatabilir mi? O, gülsuyu çıkardıkları imbiğin damlalığından havaya karışan bugünkü gibi serinlik içinde rayihalı, kavrayıcı bir hararettir; tesirini uzaktan hissedersiniz; temasa lüzum yoktur. Zaten sıcakkanlı dediğimiz nedir? Soğukta ılık, sıcakta serin buğusunun muhitine girince haz duyduğumuz esrarengiz bir hararet neşreden insan değil midir?

"Dinle," diyor, "üçe kadar sayıyorum. Ötesini sen düşün. Bir!"

Durmuyorum, sarılmıyorum.

"İki!"

Bir tereddüt geçirdim ama yürümekteyim.

"Üç!"

Nil kurtulmak için çırpındı. Hem çırpınıyor, hem de demin boynuma tutunan elleriyle başımı itiyor. Koyuvermiyorum; iyice sıkıyorum; acıtacak, belki de çürütecek şiddetle vücudunu zapta çalışıyorum. Tırnakları evvela gırtlağıma battı; sonra bunların yüzüme doğru uzandıklarını gördüm. Başımı geride tuttuğum ve kollarını var kuvvetimle sıkıştırdığım için yetişemiyor.

İkimiz de ses çıkarmadan boğuşma devam etmektedir. Sonunda beraberce kuma yuvarlandık. Lakin çevik hareket ettim; Nil yan yatmış, kollarının ve bacaklarımla kıskıvrak bağlanmış halde altımda. Artık çırpınamıyor, mağlubiyetini kabul etmiş vaziyette duruyor. Birdenbire fırlaması ihtimalini düşünerek büsbütün bırakmıyorum; hafif bir tazyikle baskımda tutuyorum. Nefes nefeseyiz. Soluyarak diyorum ki:

"Ne güzel boğabilirim, şimdi seni! Don Jose'nin sevgili Carmen'ini zevkle öldürmesi gibi..."

Nil güçlükle, soluk soluğa cevap verdi:

"O boğmamıştı, hançerlemişti... hem kumlukta değil, arenanın önünde..."

"Hayır. Ben operasından bahsetmiyorum. Asıl hikâyede öldürme vakası kırda geçer. Sen bunu okumamışsın."

"Okudum. Fakat kırda da bıçak kullanır. Eserdeki incelik Carmen'in ölümü tevekkülle kabul etmesindedir. Operasında o mühim nokta yok."

"Doğru söylüyorsun. Zaten hangi büyük eser tiyatroya veya filme sığabilir?"

Kollarımı gevşettim. Dedim ki:

"Artık kalkabilirsin... gidebilirsin de... ben yayan dönerim."

"Pek rahatım böyle sevgilim! Biraz daha konuşalım... aynı vaziyette!"

"Nil, sen eskisinden de çılgın olmuşsun!"

"Buna çılgınlık mı denir? Çok sevildiğimi anladığım için şımarıyorum; hiçbir kadının benim kadar, böyle istediği şekilde sevilmediğini bildiğimden şımarıklıklar ediyorum. Ya "üç" dediğim vakit emrimi dinleyerek kucaklasaydın, beni!

Aşkımızın bütün hususiyeti, sihri, bizi heyecana getirecek kısmı mahvolurdu. Ben, pirinç unu ile sütü tencereye koyup aheste ateş yavaş yavaş karıştırarak yaptıkları yumuşak aşkı, aşk muhallebisini sevmiyorum. İstediğim aşk, örs ile çekiç arasında dövülen sert, birbirine zıt iki madenin kıvılcımlar saçarak kenetlenmesi gibi mücadeleli, yorucu, eziyetli olmalıdır. Sen bunun şiirini, zevkini anlayan erkeksin! Sen benim erkeğimsin! Benim erkeğim sensin!"

Bir lahza susup yüzüme bakan Nil sordu:

"Ne o, yoruldun mu sevgilim? Yine yordum mu seni?"

Uzaktan biri sesleniyor. Baktık: Hava iyice kararmış; seslenen arabacıdır. Tepede ayağa kalkmış, boşluğun beyazlığı önünde tecessüm eden şekli, Çin'de seyrettiğim gölge oyunlarını hatırlatıyor. Bornozu, yassı kavuğu ile, kabarık etekleriyle çırpınıp işaretler verişine gülümsedik; "geliyoruz" diye haykırdık ve birbirimizden çözülerek ayağa kalktık. Öylesine latif hırpalanmıştık ki, ne dudaklarımızın, ne kollarımızın artık birleşmesine lüzum hissetmiyorduk. Deminki hırçınlığımız bir visale benzemişti; şoseye çıktık ama hâlâ sendeleyerek yürüyoruz.

Arabayı şehrin ilk meyhanesi önünde durdurdum. Bir kadeh içkiye muhtaçtım, ayaklarım titriyordu; yorulduğumu, yaşlandığımı Nil'e anlatmaktan çekiniyorum... fakat gözünden kaçmadığına eminim. Dükkândan yanına döndüğüm zaman dedi ki:

"Az sonra ayrılacağız. Dinle beni: 8 ikinci teşrinde[1] Las Palmas'ta bulunacaksın; geceyi orada geçirirsin; ertesi günü

1 ikinci teşrin: kasım ayı

motor seni Santa-Cruz'a getirir. Armatör Crespo'ya bu gece talimat vereceğim. O, yolculuğunu, pasaport vizeni, lüzumlu ne varsa hepsini temin edecek. Kadından para almam diyeceğini biliyorum. Ben bir kadın değilim; kadınınım; zenginim de... yarın otele yollayacağım çeki geri çevirmeyeceğini vaat et. Bir söz daha vermeni istiyorum: Kumar oynamayacaksın. Fakat Kora gibi güzel bir İspanyol kızına masraf etmekte serbestsin."

"Para kabul edemem."

"Fakat, yavrum nen var, nen yok hepsini beni bulmak için harcamadın mı? Anlattıklarına göre benim yüzümden Hindistan'daki işini gücünü bırakmadın mı? Vaktiyle ben senden hiç yardım görmedim miydi?"

"Bu bahsi kapatalım. Yolculuk hakkında Crespo ile görüşürüm; fakat kumar oynamaya mecburum. Mademki izin veriyorsun, Kora ile yahut Kazablanka'da başka Kora'larla ara sıra yemek yerim."

"Eskiden de yapardın bunları değil mi?"

"Evet. Senden uzak kaldığım zaman, daima..."

"Ben bilir miydim?"

"Bilirdin. Zira arkama adamlar koymuştun; adım adım takip ettirirdin."

"Yine koyarım öyleyse... yine adım adım takip ettiririm. Buralarda o işleri yapacaklar çok. Ha, Kazablanka'ya gidince Salvatore'yi ara. Beraberce beni konuşursunuz. Zaten oradan geçeceksin; adaların en emniyetli yolu harpte en kısasıdır. Cenupta bir İspanyol müstemlekesi olan İfni'den motora bineceksin. Sahilden Tenerife Adası'ndaki Teide Dağı'nı göreceksin; 3711 metre yüksekliktedir. Seninle onun tepe-

lerinde bembeyaz, baygın kokulu Alp Dağları çiçekleri toplayacağız. Aşağıya inince muz yiyeceğiz, şeker kamışı suyu içeceğiz; kışın denize gireceğiz. İyi mi?"

"Peki, öyle bir yeri bırakıp da buralarda niçin oturuyorsun?"

"Kanarya Adaları'na ben daha gitmedim ki... gitmek, yerleşmek iznini General Franco hükümetinden güçbela, yeni koparabildik. Crespo'nun sayesinde..."

"Bu adam sana âşık."

"Evet. Dolly'yi ileri sürüyorum ama kabul ettiremiyorum. Fazlası elimden gelmez. Sen yokken, mevcudiyetini bilmezken de sana sadık kaldığımı zannediyorum demiştim ya..."

"Ama evlenmişsin!"

"O sayılmaz. Vaktiyle de evli olduğumu söylemiştin. Sayıldı mıydı?"

"Nil! Benimle bu gece Riviera'da yemek yiyemez misin?"

"Düşünürüz; saat daha yediye gelmedi; otelde telefonumu bekle."

"Yine odamda buluşsak..."

"Hayır, bu olamaz. Dövüyorsun, insanı! Deminki hırpalaman kâfi! Dayaktan beterdi, çok hoştu ama kollarım hâlâ sızlıyor. La Rochefoucauld'un dediği gibi insanlar yaşlandıkça ya daha deli, ya daha akıllı olurlar. Sen birinci kısımdasın."

"İkimiz aynı kategoriye dahiliz."

Ondan tatlı şekilde ayrılmak istediğimden –zira yemekte buluşmak vaadi müphemdi, güvenemezdim– birkaç güzel

söz arıyordum. İçimi çekerek: "Nil! Yavrum!" diye başlamak istedim. Eliyle ağzımı kapattı; dedi ki:

"Lüzumsuz bunlar! Ayrıldıktan sonra hatırda kalan, maksatla hazırlanmış süslü son sözler değildir, farkında olmayarak yaptığımız bazı hareketler, bir bakış yahut yüzdeki manadır. Onun tesiri uzun sürer. Dört sene evvel beni bırakıp gittiğin vakit benden sende kalan ne idi? Sözlerim mi?"

"Hayır. Çehrende Meryem'in sakin güzelliği vardı... zihnimde bu yer etmişti; daima bunu düşündüm; üç sene bu güzelliğine ibadet ettim."

"Bak, gördün mü? Hazırlanmamış sözler daha tesirli oluyor; içim sızladı. Tam veda dakikasına yakışan bir söz! Ayrılalım, artık... daha iyisini söyleyemezsin!"

Pansiyonun önüne gelmiştik. Arabadan atladım, inmesine yardım ettim. Soruyorum:

"Telefonu bekleyeyim mi?"

"Bekleme sevgilim. *Vive et me ama!*"

Merdivenleri çıkıyor. İki ay sürecek hasrete yetsin diye arkasından dikkat kesilip bakıyordum; vücudunun şeklini hafızama hakketmek için görme hassamın bütün kudretiyle, gözlerimin nurunu son zerresine kadar tüketircesine bakmaktayım. Meydanın bu saatte henüz kıvamını bulamamış kızılımtırak elektrik ışıkları iyice görmeme kifayet etmiyor. Sadece bir siluet... lakin hatları bundan daha mükemmel, tek kusur işlenmeden dâhiyane bir sanat eseri vücuda getirilerek çizilmiş bir siluete rastlamak çok güçtür. Keşke merdiven basamakları her adımında tekrar eski yerine inse ve Nil mütemadiyen çıkar vaziyette uzun müddet karşımda kalsa!

Geniş merdivenlerden çıkan güzel giyinmiş endamlı bir kadını seyrediş, medeni dünyanın erkeklere bir ihsanıdır.

Öylesi çıkarken kendisine daha layık olan bir mevki, arz dışında bir başka âleme yükseliyor gibi olur. İnerken lütfen aramızda birkaç dakika kalmak için tenezzül gösteren bir imparatoriçe tesiri yapar. Merdivenleri kadınlar için icat ettiğimize inanırım. Asansörle inip çıkan kadınlar haşmetinden kaybederler; kutulara tıkılmış tuhaf bebeklere dönerler. Kapı açılınca fırlayacaklarını ve saatlerdeki guguk kuşları gibi komik bir ses çıkaracaklarını sanırım.

Eskilerin merdivene verdikleri ehemmiyet ne kadar yerinde imiş. Sarayların ve konakların kıymeti merdivenlerin azametiyle ölçülürdü; binalarda en çok yer tutan ve fazla itina ile yapılan merdivendi. Şahane merdiven hasretini o kadar derinine duyarım ki geniş merdivenleri, eski zaman saraylarını gösteren filmlere bilhassa giderim. Şüphesiz bir devrin uzun, kabarık etekli mağrur kadınları bu merdivenlere daha çok yakışırlar. Lakin Nil güzelliğinde ve kıyafetinde modern kadın, saltanatlı bir merdiveni tezat teşkil etmek suretiyle süsler. Onun inceliği, zarifliği, canlılığı, şuhluğu merdivende birkaç misli artar; hırçın ayaklarıyla basıp ezerek merdivenin gururunu kırar, koca devin küçücük mahluku basamaklı göğsüne basar hissetmekten çapkıncasına bir zevk duyduğunu sanırım. Her basamak modern kadına "Biraz daha yavaş yürü! Acele ediyorsun! Ayaklarının altında kalmak keyfini kâfi derecede süremiyorum. Ninelerin daha lütufkâr idiler!" der, sanki...

Nil içeriye girmeden önce cadde tarafına döndü; o da benim yaya kaldırımındaki siluetime birkaç saniye dikkatle,

belki de aynı duygu ile bakıyor. Elini salladı; mukabele ettim. Sesleniyorum:

"Teşrinisaninin dokuzuncu gününe!"

Başıyla "evet! evet!" diyor; açılan kapı, üzerine örtülüyor.

"Affedersiniz, yüzbaşım. Tanca'da Miss Nelly'ye geçen hafta bir mektup yazan zat siz misiniz? Mösyö Salvatore ile mi müşerref oluyorum?"

"Evet efendim, Yüzbaşı Salvatore di Cavalli benim."

İsmimi verdim ve hemen ilave ettim:

"Siz beni tanımazsınız; fakat bir tarihte aynı vapurda seyahat etmiştik, 1936'da, Conte Verdi vapurunda. Bir Türk prensesi de aynı vapurda idi."

Genç adam heyecanla bağırdı:

"Prenses Nilgün!"

"Ondan bahsediyorum. Filvaki aldanmakta haklısınız; zira Miss Nelly ile ikisi birbirlerine şayanı hayret derecede benziyorlar. Ben de aldandım; Prenses Nilgün'ü orada, Tanca'da bulacağımı hiç beklemediğim halde görünce kendisine doğru koştum. Lakin..."

"Başkası mı imiş?"

"Maalesef başkası imiş."

Salvatore kederle başını eğdi. Konuşmamız Kazablanka'nın büyük caddesinde, Fransız usulü masaları tretuvarlara yerleştirilmiş bir kahvede Cafe de la Paix'de geçiyor. İki gündür buradayım; İtalyan asilzadesini nihayet ele geçirdim. Sahra sınırında bir Fransız müfrezesine esir düşmüş, fakat Mussolini ve faşizm aleyhtarı diplomat Kont Sforza ile

akrabalığı olduğundan Amerikalılar Afrika'ya çıkar çıkmaz delikanlıyı sivil giyinmek şartıyla bölge dahilinde bırakmışlar. Kazablanka'da müttefik kuvvetlerin İtalya'da yeni bir hükümet kurmaları bekleniyor. Bu malumatı kendisinden değil, Fransızlardan öğrenmiştim; devam ettiği kahveyi de yine onlar söylemişler, kibarlığını methetmişlerdi; ilave etmişlerdi:

"Fakat bir melankoliktir. Cemiyet hayatını sevmiyor; kabuğuna çekilmiş bir genç..."

İşte, kabuğuna çekilmiş bu genç, bir müddet dalgın durduktan sonra ürkek halde sordu:

"Acaba şimdi nerededir? Biliyor musunuz?"

Saat akşamın altısı; aperitif zamanı, Salvatore'nin önünde İtalyanların müstemleke içkisi olan Fernet Branca şişesi ve sifonlu soda duruyor. Ben de ondan istedim. Şifalı otlardan yapılmış, babamın "acı mahbub" ismiyle Mısırçarşısı'ndan alıp kaynatarak içtiği ilacı andıran fernet'i zaten severim. Fransızların Amer Picon'u bunun yanında tatlıdır; fakat ikisi de sıcak ve sıtmalı memleketlerin içkisidir. Evvela, acılığı adeta ağzınızı acıtır; sonra mideye girince –buzlusunu bile içseniz– ateş gibi yaktığını duyarsınız; arkasından serinliği başlar. Kanınızın soğuduğunu, damarlarınızda bir kurander dolaştığını, kalbinize poyraz rüzgârı getiren bir pencere açıldığını sanırsınız.

Salvatore'nin sualine gamlı bir tavır alarak cevap verdim:

"Bilmiyorum. 1939'dan, yani harp başlayalı beri habersizim."

Hiç beklemediğim, hatır ve hayalimden geçmeyecek bir şey söylüyor: "Ben de," diyor, "o tarihten beri mektupların-

dan mahrum kaldım. Sonuncusu 20 Ağustos 1939 tarihli, Mapa damgalıydı. Biliyorsunuz tabii... Prenses bir hükümdarla evlenmişti; kraliçe olmuştu."

İçtiğim Fernet'in serinliği birdenbire kesildi, kuranderini duymadıktan başka az evvel poyraz rüzgârı alan kalbim şimdi bir lav akıntısı altında! Nasıl ateş basmasın ki Nil, üç sene, bana sezdirmeden İtalyan Kontu ile muhabere etmiş. Hem beraberce Mapa'da bulunduğumuz sırada bile... sihirli aynadan odama girdiği gecelerde bile... hamile iken bile! Her yerden mektup yazmış; Bombay'dan, Seylan'dan, Avrupa'dan, Kalküta'dan, nereye gittiyse hepsinden! İçimden söyleniyorum:

"Aşifte! Aç gözlü! Birini yerken birine nişan koyuyormuş, arlanmaz!"

Salvatore sordu:

"Ne dediniz efendim?"

"Ben mi? Hiç... şey... ha... diyorum ki: Muhabere ettiğinizden haberdarım; zira ekseriya beraberdik, Mapa'ya da birlikte gitmiştik. Nilgün uzaktan akrabam olur."

"Bahsim geçer miydi?"

"Ara sıra. Görüyorum ki bir prenses tarafından öpülmek size beklediğiniz uğuru getirmiş; iki harbi de salimen atlatmışsınız."

Kont kızardı; gülümsedi; kekeledi:

"Size söylemişti, demek..."

"Mahrem-i esrarı idim; hadiseyi vapur koridorunda gözlerimle de görmüştüm. Şu var ki Nilgün hakiki prenses değildi."

"Biliyorum, bir mektubunda macerasını yazmıştı. Lakin o isim ve o unvanı taşıyan bir teyze kızı mevcutmuş. Prenses olsun olmasın, Habesiştan'da da, Libya ve Sahra'da da onun hatırasını bir azizeninki gibi muhafaza ettim. Benim sıyanet[1] meleğim o idi; ölümden koruyacağına emindim. Cenklere pervasızca, kerametine inanarak atıldım."

Eski muharip bunları söylerken tamamıyla dinlemiyor değildim ama Nilgün'ün üç sene kadar süren mektuplaşmasını, mektupla muaşakasını bizimkine bir ihanet saydığımdan kabıma sığamıyordum. Asıl öfkeyi beni kâh "prensesim" kâh "hanedanla münasebetim yok" diye şaşırtmaya çalışırken bir yabancıya, hem de el yazısıyla sahtekarlığını itiraftan çekinmemesi, İtalyan delikanlısına karşı daha samimi davranması tahrik ediyor. Onu ciddiye almıştı; beni oyunlar ve alaylarla kendisine eğlence yapmıştır.

Bir an böyle düşündüm; lakin az sonra muhakememin şekli değişti. Salvatore ile ruhunun bir cephesine ait ihtiyacı tatmin etmiş, platonik kalmaya mahkum bir aşk macerasına hayalinde sürüklenmenin zevkiyle oyalanmıştı.

Halbuki bana kendisini kocalı olmasına rağmen saklamış ve nihayet teslim etmişti. Nefes almaya, etrafımı görmeye başladım. Bir şey daha düşündüm, sevincimden yüzbaşıya sarılacağım nerdeyse; Nil, İtalyan âşığının bir günlük mesafede bulunduğunu öğrendiği halde ona koşmadı, yüz vermedi. Beni Somers Köşkü'ne çağırıyor. Yüksek dağ tepelerinde beyaz kar çiçekleri toplayacağız; eteklerinde kışın denize gireceğiz; üçüncü defa bir adada, yeni bir cennette baş başa yaşayacağız.

---

1 sıyanet: koruma

"Bu gece serbest misiniz?" diye soran Kont'a müspet cevap verdim. Birlikte yememizi teklif etti; gelip beni saat sekizde otelden alacak. Eğer bazı binaları moresk tarzda yapılmamış olsa Paris'in büyük bulvarlarından birinde bulunduğum zehabı veren caddede dalgın dalgın yürüyorum. Deminki sevincim birdenbire hüzne çevrildi. Zira Nil, hafızasını kaybettiğinden Salvatore'yi hatırlayamazdı; onunla mektuplaşmalarını da unutmuştu. Şayet unutmasaydı çok hazzettiğini benim de bildiğim yüzbaşıyı muhakkak arayacak, yanına çağıracak yahut kendisi Kazablanka'ya gelecekti. Belki de Kanarya Adaları'na İtalyanı davet edecekti.

Bir müddet geçince yine fikrimi değiştiriyorum:

"Nil beni ihtirasla sevdi; asıl maşuku benim ve benim ne mal olduğumu basit bir aşktan çabuk bıkacağımı anladığından oyunbazlıklarıyla, bir kaçıp bir yaklaşmalarıyla heyecanımın azalmasını önledi. Nitekim Mapa'da gebeliğini müteakip hayatımız durgunlaşınca başımı alıp gittim. Bu defa da maziyi hatırladığından değil, fakat zekicesine sezisinden nasıl idare edilmem lazım geldiğini anlayıverdi; eski fettanlıklarına başladı. Buluşmamızı iki ay sonraya bırakması da bir taktik olabilir. Olabilir ki, hâlâ Mağrip'tedir; Tatuvan veya Fas şehrindedir. Kazablanka civarında gizlenmediği ve beni takip etmediği ne malum? Hatta şimdi karşıma çıkmayacağını kim temin edebilir?

Nil'e rastlamam ihtimali varmışçasına etrafıma dikkatle bakmaktayım. Şu latif sonbahar akşamında büyük şehrin caddeleri hıncahınç dolu. Kalabalığın fazlası asker ama Fransız memur ve zabitlerinin kadınları, kızları manzaranın ağırlığını gideriyor. Her milletin kadını sokakta onlar kadar

konuşkan, neşeli, süsleyici ve hayatından memnun görünmez; en fena şartlar içinde bile Fransız kadını hem kendisini, hem de başkalarını oyalamayı bilir. Dönüp dolaştıkları gamlı yerleri, güvercinlerin gezindikleri yarı metruk[1] bina avluları, havuz ve şadırvan başları gibi munis, hareketli, zarif hayatiyetleriyle canlandırırlar. Güzeli azdır; sevimsizine tesadüf ise epeyce güçtür.

Gözlerimi ara sıra incecik, kemikli bacaklar ve büyükçe, lakin hoşsohbet diyeceğim çorapsız ayaklar çekiyor. Beyaz iskarpinlerin çoğu, ökçelerinden yeniktir. Şekillerini kaybetmiştir; fena boyanmıştır. Belli ki lostracı parasını tasarruf için evde, eski bir diş fırçasıyla üstünkörü badana edilmiş fukara evlerinin duvarlarına benzetilmiştir; yer yer kireç artıkları ve fırça çizgileri duruyor. Ciltleri de temiz hissini veriyor; lekeler de görüyorum. Ama bir şeyler söylüyor bu ayaklar. Aptal aptal yürüyorlar. Piyano nevinden bir musiki aletinin dişlerine basıp da nağme çıkaracaklar, şen bir hava çalacaklarmışçasına artistçe hareket ediyorlar. Arkalarından gidiyorum. Erkek ayaklarını takip etmeye hevesli değilim.

Bir taraftan da Nil'in o kadar havai, kararsız, hercai meşrep görünmesine rağmen Salvatore'ye yıllarca mektup yazmayı ihmal etmemesine şaşıyorum. Hoş, daha önce de Sadi ile bir muhabere devresi geçirdiğini Seylan'da odamın kapısından içeriye attığı kocaman mektup paketiyle ispat etmişti. Ne acayip kadın! Bana bir tek satır mektup yazmamıştı. Niçin? Öyle sanıyorum ki ruhundaki romanesk aşk ihtiyacını Salvatore ve Sadi gibi hassas, oldukça kültürlü, edebiyat meraklısı, az çok hayalperest gençlerle mektuplaşarak giderme

1 metruk: terk edilmiş

yolunu bulmuştu. Haşarılığı, cüretkârlığı içinde hemen her maceracı insanda rastlanan içlilik onda da mevcuttu. Bana içli tesirini yapmak istememişti; bundan hazzetmeyeceğimi düşünerek başkalarıyla avunmuştu.

"Onun tek sevdiği ve seveceği adam benim!"

Hükmüne vardığım için adım atışlarım bile değişti. Bir kadın tarafından sevildiğini anlamak insana güven verir; paranın yerini tutar diyeceğim geliyor. Cüzdanım yarı boş... Lakin ağırlığınca altınla tartılmaya giden bir Ağa Han tavrıyla yürüyorum; karnım olmadığından şişiremediğimin eksikliğini duyuyorum. Para ile kalın, kaba, karınlı vücut birleşince servetin komik tarafı tecessüm eder. Ufak tefek yapılı zenginleri ise servetin dramını oynayacak sanırsınız.

Salvatore'nin bir Hak âşığı olduğunu, Nil'i mecnun gibi sevdiğini, yıllardır en çetin iklimli muharebe meydanlarında savaşırken hayalini gözlerinden silemediğini anlamış bulunuyorum. Malihülyalı bir adam diye tanınması, cemiyetten uzak yaşaması hep o sebepten... benden daha aşık, belki. Mapalı eski veliaht genç Gaffar kadar âşık. Nil'in bu suretle üçüncü aşığını da öğrendim.

Gaffar ne oldu? Santa Maria kampında mı hâlâ? Yoksa kurtuldu mu? Öldürülmediyse yarın Japonlar Endonezya'yı bırakıp giderlerken elinden çekecekleri var! Hele Nil'e fenalık yaptığına inandığı mahut Japon zabitini yakaladığı takdirde dişleriyle parçalayacağına eminim. En hafifi Malaya hançeri sırtına saplanacaktır; hançeri Gaffar atacaktır.

Yemekte Salvatore'yi yavaşça deşeceğim, aşkını itiraf ettireceğim. Istırabının hikâyesini dinlemek zevkini tadacağım. Beni herhalde iyi, lakin tenha bir lokantaya götürecektir.

Nitekim otel holünde buluşunca dedi ki:

"Eğer gürültülü, cazlı bir yerde yemeyi tercih etmezseniz sizi "Laetizia" lokantasına götürmek isterim. Sahibi Korsikalıdır; güya Napoleon'un anası tarafından akrabası imiş."

"Lokantasına koyduğu isim de bunu gösteriyor. Laetizia imparatorun anası değil miydi?"

"Evet. Mesele isimden ziyade yemeklerinin hususiyetinde ve yerin rahatlığında."

"Burasını öğrenmekten memnun olurum. Şehirde kalacağım müddet zarfında belki yemeklerimi 'Laetizia'da yerim."

"Epeyce kalacak mısınız?"

"Teşrinisaniye kadar... sonra niyetim Santa-Cruz'a gitmektir. Dostlarımdan biri davet etti."

"Santa-Cruz mu dediniz? Kanarya Adaları'mn merkezi?"

"Evet."

"Şaşılacak şey!"

"Niçin? Dünyanın öbür ucu değil... pek yakınımızda bir yer!"

"Hayır, ona şaşmadım; elden aldığım bir mektuptan dolayı..."

Sözünü kestim, derhal kan başıma çıkmış, yüreğime bir sızı yapışmıştı. Acele soruyorum:

"Kanarya Adaları'yla mı alakalı, bu mektup?"

"Öyle. İsmini gizleyen biri –beni çok seven, iyiliğimi görmüş, candan bir ahbabım imiş– Kazablanka'dan kaçıp Las Palmas'a sığınmamı tavsiye ediyor. Şayet razı olursan her türlü tedbiri alacak, firarımı kolaylaştıracak, harp sonuna

kadar adada rahat yaşamamı temin edecek imiş. Size bunu söylemezdim; Türk ve prensesin akrabası olduğunuza göre bir mahzur tasavvur etmiyorum."

Salvatore'yi adaya Nil'den başka kim çağıracak? Lokantadayız, sinirden titrediğimi belli etmemeye çalışıyorum. Bereket yüzbaşı dalgın.

"Çok oldu mu mektubu alalı?"

"Geçen cuma günü pansiyona bırakmışlar. Mektubu yazan dostum cevabımı gelecek cumaya Laetizia lokantasından öğle yemeği saatinde telefonla sorduracağını ilave ediyor. Esrarengiz bir iş, değil mi?"

"Gitmeyi düşünüyor musunuz?"

"Şayet yeni kurulacak İtalya hükümeti Almanya'ya harp ilan ederse buradan ayrılışım artık firar sayılamayacağından gittiğim takdirde verdiğim sözden dönmüş olmayacağım. Red için bir sebep kalmıyor."

"Mektubu ciddi mi telakki ediyorsunuz?"

"Benimle kim şaka yahut alay etmeyi düşünür? Düşmanım da yoktur."

Muhaveremiz[1] otelin holünde başlamıştı; arabada devam etti; lokanta kapısından içeriye giriyorduk. Yazdan daha sıcak, rutubetli, dumanlı bir sonbahar gecesi. "Laetizia"nın küçük bahçesinde hava yine boğucu ise de etraf yeşil... Kaskatlı[2] bir havuz kenarına yerleştik. Yukardan fujerleri yalayarak damla damla yalağa dökülen su damlaları cam kırıntıları imişçesine gözleri oyalıyor ama serinliği duyulmuyor. Hani eskiden çeşme biçimi birtakım masa saatleri vardı;

1 muhavere: konuşma, söyleşi
2 kaskat (Fr. cascade): çağlayan

işledikleri vakit musluğundan büküle kıvrıla parlak bir su aktığı hissini verirlerdi. İşte kaskatın suyu da onlarınki gibi sanki billurdan... Damlalarını boncuk gibi toplayabilirsiniz; cam sesi çıkarırlarsa şaşmayacaksınız. Hatta yeşillikleri bile taklit sanabilirsiniz. Uydurma bir muşamba dekor ortasında gibiyiz.

"Bugün çarşamba," dedim, "ayın 13'ü..."

"Evet, daha vaktim var. Akşamüzeri görüştüğümüz sırada teşekkürlerimi telaşla arz edememiştim."

"Ne teşekkürü?"

"Anlaşılan Miss Nelly mektubumu size göstermiş. Kayıtsız kalmamışsınız. Buraya gelince beni aramak lütfunda bulunmuşsunuz. Teşekküre borçlu değil miyim? Ne yapıyor o kadın Tanca'da?"

"Delişmen bir İngiliz kızı... ne yaptığını, ne yapacağını kendisi de bilmiyor. Kapristen, fanteziden, münasebetsizlikten ibaret çok güzel bir deli! Londra bombardımanlarından korkup Rif'e sığınmış. Kestane fişeği gibi oradan oraya koşup duruyor; etrafı birbirine katıyor."

"Görmek isterdim."

"Nilgün'e benzediği için mi?"

Kont Salvatore saklamadı; hüzünle başını eğdi. Yavaşça, papaz edasıyla sordum:

"Hâlâ unutmadınız demek?"

"Unutmadıktan başka unutamadığıma memnunum. Unuttuğum gün bedbaht olurum. Af buyurunuz, akrabanızdan böyle bahsetmek doğru değilse de..."

"Temiz, yüksek hisli, neticesiz kalmış bir gönül macerasının itirafı, hele vakaların feci bir şekil aldığı şu sırada

pek tabii sayılır. Zaten bu itirafa sizi ben tahrik etmiş oldum; istemeyerek..."

Korsikalının şarap mahzeni gerçekten zengin. Masamızın önünde dikilerek yüzbaşıyla harp ve politika hakkında İtalyanca konuşuyor; az buçuk anlıyorum. Demin "BBC"nin bildirdiğine göre İtalya Krallığı Almanya'ya harp ilan etmiş. Aynı başında Badoglio kabinesinin kurulduğunu zaten biliyordum ve bu neticeyi bekliyordum. O halde Salvatore serbesttir; adalara gidebilir.

İkisi konuşadursun, ben Nil'in oyununu düşünüyorum. Yüzbaşıyla görüşmemi tavsiye ettiği zaman planını hazırlamıştı ve bana daveti onun ağzından öğrenmek istemişti. Filvaki Santa-Cruz ile Las Palmas ayrı ayrı adalarda birer şehir ise de birbirlerine uzak değil. Aynı takımada ya! Neden böyle yapıyordu? Sırf eziyet etmek için! Bir de canımı sıkan şu: Salvatore'yi daha evvel yanına çağırması ihtimali. Haniya adada başbaşa bir âlem yaşayacaktık? Geçmişteki münasebetini hatırlamadığı yarı meçhul bir şahısla bu derece candan alakadar olmasını izah edemiyorum. Kazablanka'da emirlerini yerine getirenler kimler? Çıldıracağım.

"Nil yüz türlü çareye başvurup benden, bırakıp kaçmamın intikamını alıyor. Engizisyon rahibi Torkemada bile daha ince ve azaplı bir işkence şekli icat edemezdi. Hafıza kaybı da belki icatlarından biri! Adaya gittiğim takdirde cezalar birbirini kovalayacak. Geriye dönmek en iyisi..."

Korsikalıyı başından savan yüzbaşıya dedim ki:

"Las Palmas davetine icabet etmenize mani kalmadı."

"Beraber gidemez miyiz?"

"Ben kararsız bir adamımdır; söz veremem, belki doğruca memleketime döneceğim."

"İtalya şimdi ayak basılacak halde değil. Sivil harbin şahidi olmak, Amerikalıların hizmetine girmek istemiyorum. Sıkıldınızsa biraz da 'Casino de Paris'ye uğrayalım; güzel numaralar seyredersiniz. Bir sürü Anglosakson kırması kız getirmişler; ciyak ciyak bağırıyorlar ve durmacasına tepiniyorlar."

"Siz galiba öyle eğlencelerden hazzetmiyorsunuz?"

Şaraplar tesirini göstermişti ki Salvatore birdenbire coştu:

"Etmiyorum. Biliyorsunuz tabii. Biz Prenses Nilgün'le İtalya'da San Remo'da tanışmıştık. İlk defa bir pastacı salonunda gördüm onu... kestane şekerlemesi alıyordu. Kasaya hesabını vermek için yaklaştı; uzattığı 50 franklık Fransız parasını almak istemediler. Öyle mahzun oldu ki, kasadara kabul etmesini uzaktan gizlice işaret ettim. Ben işaretimi sezdirmediğimi sanıyordum. Çıkmak üzere yanımdan geçerken gülümsedi ve Fransızca 'Teşekkür ederim,' dedi, kestanelerimi yerken sizi hatırlayacağım."

"Sonra?"

Kontun hikâyesini sinirlendirici bir lezzetle dinlemekteyim.

"Sonra, gençlik benimki ya, henüz yirmi yaşında idim, kendisini ustalıkla takibe başladım; farkında olmadığına emindim. Kornis üzerinde bir kanepeye oturdu; şekerlemelerini yaldızlı kâğıtlarından acele acele soyup çocuksu bir iştahla birbiri ardına yiyordu. Bir palmiyenin arkasına gizlenmiştim. Birdenbire döndü ve 'gel buraya!' manasına

bana elini salladı. Koştum. Dedi ki: 'Yetişmeseydiniz size kalmayacaktı!" Meğer takip ettiğimi de saklandığım yeri de biliyormuş."

"Öyledir, o... bakmadan görür. Sonra?"

"Ertesi günü arabamla Nis'e götürdüm. Fakat birbirimize tamamıyla arkadaşçasına muamele ediyorduk. Giderken hiç bilmediğini söylediği halde dönüşte otomobili kendisi kullandı."

"İtalyanca konuşmaya da başladı mı?"

"Evet. Halbuki pasta salonunda bir kelime söylememişti; bilmiyor sanmıştım."

"Dedim ya! Öyledir, o... bildiklerini saklamaktan hoşlanır. Sonra?"

"Bir gece dansinge gittik. Hep sokakta randevu verdiğinden nerede oturduğunu bilmiyordum; kimin nesi, hangi milletten olduğunu da..."

"Tuhaf bir şey uydurmuştur."

"İzmirli bir Rum mültecisinin kızıyım, babam büyük tüccardır, şimdi kurtarabildiği para ile geçiniyor, dedi. Güya annesi de Gürcü Prensesi imiş."

"Daima bir asalet katar kanına!"

"Derken Habeşistan'a sevkiyat başladı. Ben de gönderiliyordum; o, ailesiyle Mısır'a gidiyordu. Artık bir daha birbirimizi göremeyeceğimizi sanıyordum, mahzundum, fakat Amorfiya..."

"Amorfiya da kim?"

"Prenses Nilgün kendisini bu isimle tanıtmıştı."

"Asıl ismi Neyzar'dır."

"... Bana dedi ki: 'Ummadığın yerde karşına çıkacağım. Hareket edeceğin tarihi, vapurun adını, nerelere uğrayacağını önceden bildirirsen buluşuruz!' Kahire'ye postrestant[1] muntazaman mektup yolluyordum. Nihayet sevk gününü, vapurun ismini, uğrayacağı limanları yazdım; ümitsizdim. Port Said'e gelmiştik; bir de baktım ki Amorfiya, yanında bir kadınla Conte Verdi'nin ekonomika salonunda! Sevincimden ölecektim."

"O zaman mı Türk Prensesi olduğunu söyledi?"

"Kendisi söylemedi; Madam Dilbeste ifşa etti."

"Ömrü böyle sürprizler yapmakla geçer. Hayatta ise muhakkak sizi bir gün yine bulacaktır."

"Hayatta ise mi? Endişeniz neye istinat ediyor?"

"Şuna!" diye başladım ve Kalküta'da aldığım istila mezalim haberinden tutturarak 'Don Kişot' vapuru ile kaçak seyahatimizi, torpillendiğimizi, Santa Maria kampındaki esaretimi, kurtulup Beyrut'a gelişimi, Nilgün yerine dansöz Nelly'e rastladığımı, hepsini tafsilatıyla anlattım. Bir noktayı aklımca açığa vurmamıştım: Muaşakamızı! Lakin hikâyem bitince Kont Salvatore elimi tuttu, sıktı, hazin bir sesle mırıldandı:

"Demek onu bu derece seviyorsunuz?

"Evet," dedim, "çılgıncasına... sizin gibi! Sizin kadar!"

Erkeklik gururuna söz getirmemek için ikimiz de dişlerimizi sıkıyoruz. Eğer ağlamak behemehal gözyaşı dökmekse Salvatore ağlamıyordu.

---

1 poste restante (Fr.): alıcısı tarafından postaneden alınmak üzere gönderilen mektup ya da paket

Cuma günü öğle yemeği saatinde Laetizia'nın iç salonuna beraberce girdik. Zaten çarşambadan beri birbirimizden hiç ayrılmıyoruz.

Şu var ki Prenses Nilgün bahsini kapamış gibiyiz. Ama yan yana gelince günlerimiz hep Nil ile dolu; içimizden konuşuyoruz; konuşmanın en rahatı, en duygulusu, bu! Kafaları aynı ihtirasla, aynı fikir üzerine işleyenler bir arada bulunmaktan zevk alırlar; sözsüz konuşurlar, dertleşirler ve sözlüsünden daha iyi anlaşırlar; yardımcı kuvvet gibi yekdiğerini desteklerler.

Salvatore'yi seviyorum. Bana Conte Verdi vapurunda kaba görünen yüzü, II. Napoléon'un, yani Duc de Reichtad'ın bir portresi kadar zarif, mahzun, dertli görünmektedir.

Tam bir aristokrat çehresi... Nil eğer şimdi onu bu haliyle, kendisi uğrunda süzülmüş, malihülyalanmış, romantik âşık edası almış uçuk güzelliğiyle görse muhakkak sevecektir. Hele çektiklerini dinler, öğrenirse...

Zira Kont de Cavalli iki harpte de marazi denilecek bir aşkla Prenses Nilgün'ün hayalinden bir an ayrılmamıştır. Bunu uzun uzadıya anlatmadı; bazı sözlerinden ben sezdim. Habeş yaylalarında olduğu kadar Libya çöllerinde hep Nil'i düşündü. Susuzluk çekerken, kum fırtınalarına uğrarken, esarete düşerken, hülasa ölümün en fena şekilleriyle pençeleşirken kendisinde yaşama kudreti buldu ise, kurtuldu ise sebebi Amorfiya'sına kavuşmak azmi, iradesi idi. Aşkın insanları yedi canlı yaptığı da olur; aşkınızdan alacağınız sihirli kuvvet çok defa ölümleri yenmeye kifayet eder!

Kanarya Adası seyahatinden vazgeçmiş görünüyorum ve ustalıklı telmihlerle ona da meçhule atılmaması, memleketine dönmesi nasihatleri veriyorum. Büyük bir servetin mirasçısı idi; anası ve hemşirelerini rejim değişiklikleri hengâmında yüzüstü bırakamazdı. Şunu da söylemiştim:

"Nilgün beni arasa da bulamaz; zira sarih bir adresim yok. Halbuki sizin yeriniz, yurdunuz malum. Anglosakson blokuna girmiş olduğu için artık İtalya'ya her taraftan mektup ve yolcu gelecektir. Gidince prensesten bir haber almanız pek mümkündür."

Salvatore'yi bu son mütalaam iknaya yetti; Las Palmas yolculuğunu kabul etmemeyi kararlaştırdı. Onun içindir ki şimdi telefonda kendisini arayacak adama red cevabı verecek. Çevirdiğim küçük manevradan memnunum; Nil'in oyununu önleyeceğim.

Saat tam bire gelmişti, garson yüzbaşıyı telefona çağırdıklarını bildirdi. Ben masada kaldım; yürek çarpıntıları içindeyim; neticeyi merak ediyorum. Yalnız neticeyi mi? Kazablanka'da kimlerin Nil emrinde çalıştığını anlayamamak da ayrı bir merak ve üzüntü sebebi... Güya kremfreşli ananas kompostosu yiyorum; ne tadını, ne rayihasını duyuyorum. Gözlerimi tabağıma eğmiş bir vaziyetteyim ama, telefon bölmesini adeta bakmadan görüyorum.

Salvatore kaşlarını çatmış, düşünceli halde dönüyor. Sandalyesine oturdu; sormuyorum. Kısa bir müddet sonra dedi ki:

"İspanyol Fransızcalı bir adamla konuştum. Beni yarım saat sonra buraya gelip alacak, umumi yerlerde görünmek istemeyen bir şahısla tanıştıracakmış."

"Ne yapmak için?"

"O şahısla görüştükten sonra kararımı değiştirirmişim. Mesele daha ziyade esrarlı bir mahiyete girdi, değil mi?"

Başımla tasdik ettim; ağzımı açamadım. Zira o, görünmekten çekinen "şahıs"ın Nilgün olması imkân dahilinde! Salvatore'nin peşine takılıp gidemem; takip etmek de çirkin düşer. Öfkeden gözlerim yanıyor; ellerime, avuçlarıma, parmaklarıma dikkatle bakıyorum: Nil elime geçse bunlar muhakkak saçlarına dolanacak, yapışacak, kolay bırakmayacak... vücudunu yerlerde sürümek için ne güzel bir ilmik, bir ipek halka o saçlar! Bir defa Zet'e koca bir salon ile üç odalık apartmanda aynı halkadan yakalayıp dört tur yaptırmıştı bu eller! Cilalı parkeler üzerinde, Zet'in ipek dantel tuvaletli vücudu şayanı hayret bir hızla, kolaylıkla ne hoş kayıyordu... süratten sersemlemişti; adeta! Bıkıp da bıraktığım zaman süratin keyfinden bayılmıştı galiba! Kalkmasına yardım etmedikten başka ayaklarından sarılmış, bir defa da böyle sürümüştüm. Kızıl saçları, sürüklendiği istikametin aksi tarafına, arkaya bir meşale alevi gibi uzuyor, ucu alevinki gibi inceliyor, yerde başını takip eden alevden bir lale koşuyordu. Vaka Kalküta'da bir suare dönüşü, kemancıya, bana göstermeden attığını zannettiğim göğsündeki siyah gül yüzünden çıkmıştı ve davayı başlangıçta kemancı kazanmıştı.

Zet beni bıraktı ve iki ay o Polonyalı ile yaşadı. Bir öğle üzeri kapı çalındı. Baktım: Elinde yiyecek paketleriyle, iki ay evvel olduğu gibi Zet evin nevalesini düzmüş, geri dönüyor. Gayet tabiiye aldım; sadece dedim ki: "Biraz geciktin!" Mut-

fağa beraberce girdik, ben İtalyan usulü fırında bir "ravioli" yaptım; o Alman tarzı istiridye çorbası pişirdi. İki gün apartmandan çıkmadık.

Bugün de ravioli yemiştim.

Nil'i saçlarından sürümek arzusunda belki de raviolinin hatırlattığı vakanın tesiri var. Görünüşe nazaran Salvatore'yi benden evvel adaya götürecek... çok isterse kaçırır bile! Yapmadığı iş mi?

Yaptırmayacağım.

Saat bir buçukta lokantanın bir garsonu yüzbaşıya dışarda kendisini beklediklerini haber verdi. Akşama tekrar burada buluşmak üzere ayrıldık. Lakin arkadaşım daha birinci kapıdan ancak çıkmıştı, hemen fırladım, pencerelerden birine koşup brizbizi[1] aralayarak arasından baktım. Ordu hizmetinde bir jeep idi, araba... numarası aklımda tutulmayacak kadar uzun!

Salvatore'yi kiminle konuşturacaklar? Demin ilk düşündüğüm gibi Nil ile mi? Azıcık yatıştırdığım için şimdi bu ihtimali pek de kabul edemiyorum. Hatta beklemediğim bir nikbinlik duyuyorum: Kanarya Adaları'na tanımadığım bir kimse tarafından çağrılmıştır; benim ile alakası bir tesadüften ibarettir. Bizler kendi başımızdan geçen tesadüfleri unuturuz da başkalarına ait vakalarda, hikâye ve romanlarda olanları mübalağalı buluruz. Halbuki hayatımızda çok defa, talih veya talihsizlikler tesadüflerin eseridir. "Kader-takdir-mukadderat-tecelliyat" nevinden izahı güç sözlere kısaca "tesadüf" desek de olur.

---

1 brizbiz (Fr. brise-bise): pencerelerin çerçevesine içeriden tutturulan ince perde

Boşuna üzülmem mukadder imiş ki Salvatore'ye de o güzel adalardan bir davet gelmiş; bèn bunu Nil'in bir marifeti, işkence planı suretinde tefsir ederek kendi kendimi azaba sokuyorum. Bir tesadüfün azizliğine uğramış olabilirim. Hele akşamı bekleyelim, vaziyet aydınlanır; ona göre tedbir alırım.

Cıgaramı sahte bir rint[1] adam tavrıyla tüttürerek öyle uykusuna yatmak üzere bulvarın ağaç gölgesi altından otelime doğru aheste bir yürüyüşle gidiyorum; gölgelerinden istifade ettiğim ağaçları içimden çekiştiriyorum; diyorum ki:

"Şehirde hendese[2] şekline uygun sıra sıra, yerli yerinde, budayarak, biçimlere sokarak şahsiyetlerini kaybettirdiğimiz ağaçlar adeta katı gömlek, katı yaka ve frak giymiş monden insanlara benzemiştir. Cinsdaşlarıyla alakalarını kesmişler, kendi aralarında kurdukları yapmacık bir aristokrasi hayatının icabı taş yürekli, dik kafalı uşaksız ve hizmetçisiz, berbersiz ve manikürsüz yaşayamaz birer şımarık tahta adam olmuşlardır. 'Su isteriz!' der demez hortumlar boşanır; 'Gıdamız eksik!' demelerine kalmaz, gübreler yetiştirilir; 'saçlarımız uzadı!' şikâyetine karşı makaslar hemen şıkırdamaya başlar. Fazla bakımlı, biçime sokulmuş, nizama tabi ağaçlar bana kralların saltanatını süsleyen hassa bölüğü askerlerini hatırlatır: Hem mağrurdurlar, hem can sıkıntısından patlarlar. Bıraksanız her biri havalanıp arz üzerinde ne hoş yerler bulurlar ve oralara tutunup keyiflerince ne serbest gelişir, ne derece rahat nefes alırlar!"

---

1 rint: dünyayı umursamayan, kalender
2 hendese: geometri

Zaten düz yol, düz cadde sevmem. Hendese ve intizam, dağınıklıktan fazla göz yorar; ruhları sathileştirir;[1] bıktırıcıdır. Nitekim çoktan bıkanlar olmuştur. Şimdi bize alay mevzuu teşkil eden Pierre Loti ve emsali, yani şarktaki darmadağınıklığa gönül kaptıranlar o bıkkınlığı edebiyata sokan sanatkârlardır; yarını görmüşler, insanlığın hendeseden yüz çevireceğini vaktinden önce sezmişlerdir. Züppe değillerdi; züppe olanlar kübik mimari ve şehircilikten hazzedenlerdir.

Kavisli sokaklar, dönemeçli caddeler, kimi önde, kimi arkada kurulmuş bahçeli evler şüphesiz ki dosdoğru açılmış, alabildiğine uzanan bulvarlardan ziyade oyalayıcı, konuşkan, mahremiyetli, sevimlidirler. Düz, gözü çabuk yorar; biteviyeliği bir baştan bakınca öteki başa kadar görüş, ne varsa önünüze serildiği, çıkıntı ve köşe gibi güzel bir süsten mahrum kaldığı için evvela ferahlık sanılırsa da çok geçmeden kasvet bastırır. Dosdoğruluk, düzlük ve basitlik muhakkak ki bir güzellik ve iç açıcılık değildir.

Çapraşık, çarpık çurpuk yollar ve sanki ayağı sürçen Noel babanın oyuncak sepetinden dökülmüş, etrafa gelişigüzel serpilmiş evler? Hikâyemin başlangıcında bahsi geçen mahallede, ilk sevgilim Şükûre'nin mahallesinde cumbaya tüneyerek bakmasına doyamadığım yer, yolun bir dönemecinde, kıvrıldığı için ötesini göremediğim bir sokak başıydı; esrarlı bir köşeydi o. Bu köşe, hele geceleyin harap bir evin kaplamasına tutturulmuş petrol lambası altında tipi savururken, sağanaklar inerken, ay gökte yürüdükçe gölgesi ve ışığı büyüyüp küçülürken birdenbire görünüveren insanları ve arabalarıyla en hoşlandığım eğlencemdi.

---

1 sathi: yüzeysel

Kırk yıl sonra bir İstanbul çocuğu, Atlantik sahilinin mükellef bulvarında işte o dönemeci muhabbetle düşünüyor. Ama devrin salon kadını olan Şükûre, Ankara'sının sinema dekorunu andıran düz bulvarlarından memnundur, muhakkak! Sonradan görmeler yenilik namına yapılan basitliklerin çarçabuk hayranı olurlar, müdafii[1] kesilirler; aksini iddia edenlere geri kafalı, menfi ruhlu damgasını vururlar.

Eğri büğrü sokak muhabbetimi ve intizamlı ağaçlara nefretimi Nil'e anlatsaydım hoşlanırdı; Şükûre ise inatçılığımdan söylediğime hükmederdi. Nil ile sohbet –sonu kavga ve hicran da olsa– hayatımın sayılı zevkidir. Bir kadın, erkeğe konuşma arzusu, heyecanı, coşkunluğu verdiği nispette kadındır.

Şunu söylemeyi unuttum: Armatör Crespo güya yolculuk evrakımı henüz tamamlamamıştır. Öyle seziyorum ki müsaadeyi ancak teşrinisaninin başında verecek... daha önce adada bulunmamı galiba Nil istemiyor. Armatörün son aldığım mektubundan çıkardığım mana bu. İkisi de bir cihetten yanılıyorlar: Ben kaçak da giderim. Hint Okyanusu'nu geçen bir adama Afrika sahilinden 100 kilometrelik bir deniz mesafesini aşmak işten bile değildir. Yakalanıncaya kadar Nil'in vaziyetini tahkik, hatta kendisiyle karşılaşmak imkânı da hasıl olur.

"Salvatore gitmeye karar verirse bir dakika durmam!" diye söylendim ve otele bu kararla girdim. Niyetim biraz uyku kestirdikten sonra ihtiyaten gizli seyahat hazırlığına başlamak. Kasablanka mevki kumandanı General Andre'yi

---

1 müdafi: savunan, savunmacı

Suriye çölünden tanırım; Hasiçe'de evvela bir hafta misafiri olmuştum; beraber toy avlamış, Kevkeb yanardağının sönmüş kraterine çıkmıştık. Bana yardım da etmişti: Bir bar açmıştım; Halep'ten iki servöz[1] de getirtmiş, bir miktar para kazanmıştım. Sonunda kızlardan Bercuhi ismindeki körpesine milis kıtasından Nasturi bir mülazim âşık oldu, yüz bulamayınca bir gece başına köpüklü şarap şişesini attı. Duramadım –zira kız başkasına tutkundu– herifi bir temiz patakladım. O zaman henüz kaymakam rütbesinde bulunan şimdiki General Andre beni hudut dışına kaçırdı; hem Nasturilerin, hem de askeri mahkemenin elinden kurtardı. İstemeyen kadına musallat olan erkeği hayvandan aşağı sayardı; 'iki cins arasındaki münasebetin gönül rızasına dayanması lazım geldiğini hayvanlardan öğrenmeliyiz' derdi; ayrılırken kucaklaşmıştık. Bu defa buluşunca yine kucaklaştık. Hemen sordu:

"Bar açmak ister misin?"

"Sizi müşkül vaziyete sokmaktan korktuğum için cesaret edemiyorum" dedim; gülüştük. Fakat eminim, hangi hususta olursa olsun yardımını esirgemeyecektir. Generali bir daha ziyaret edeceğim; Nil'in şu son oyunbazlığını boşa çıkartacağım. Hafıza kaybı felaketinden zerre kadar ders almamış. Hatta bunu nezle, öksürük gibi pek tabii telakki eden hali bile insanın sinirlerini bozmaya kâfi!

Bir aleyhinde, bir lehinde, daima bocalayarak verdiğim hükümlerden bezdim ama benim yerimde kim olsa başka türlü yapamayacağından emin olduğumdan bu kararsızlığı-

1 servöz: kadın garson

mı mazur görüyorum. Âşık yılan gibidir; hedefine cismen ve fikren ancak kavisler, helezonlar çizerek yerde sürüne sürüne vasıl olur. Atmaca gibi çullanan âşık değil, şehvetperesttir; onu da iyi bilirim.

Salvatore ile ilk günkü konuşmalarımızın neticesinde öğrendim ki Nil genç İtalyan'a adeta mektup şeklinde ruznamesini[1] yollamış; ayda en aşağı bir defa yazdığı mektuplarında hayatının hülasalarını vermiş. İçinde benden "ebedi" nişanlım diye bahsediyor, Seylan maceramızı üstü kapalı, kâh tuhaf, kâh hüzünlü şekillerde anlatıyormuş. Cava'ya gittiğimi, habersiz kaldığını, o zaman Melik Ahmet ile evlenmeye mecbur olduğunu da gizlememiş. Yüzbaşıya sormuştum:

"Mektupları ne yaptınız?"

"Hepsini sakladım. Tam 37 tanedir. Son harbe giderken de yanımda götürdüm. Fırsat buldukça okuyordum. Esir olduğum zaman boynuma asılı su geçmez mahfazada idi; Fransızca yazıldığı için kolayca tetkik ettiler ve Fransız inceliği... geri verdiler."

Nil, bunları okusa mazisinin en meraklı ve mühim bir kısmını tekrar hafızasını bulmuşçasına öğrenir. Hem okur, hem de Salvatore'yi dinlerse meçhul nokta pek az kalır. Zira Yüzbaşı, benim anlattıklarımı da ilave ederseniz, maşukasını artık iyice tanımaktadır. Hakiki Nilgün Sultan hakkında da malumat sahibi olmuştur.

Çöl rüzgârı estiğinden terden bunaldım; ayrıca çarpıntı yüzünden hiç uyuyamadım. Yüreğim eroini çokça kaçırmı-

1 ruzname: günlük olayların yazıldığı defter, hatıra defteri

şım gibi sert sert, hızlı hızlı, çatlarcasına atıyor. Duşun altına üç kere girdim; fayda etmedi. Ancak bavulumda taşıdığım komprimeleri aldıktan sonra azıcık rahatlık duydum.

"Yarı sakat bir adam haline geldiğimin, Nil ile artık uğraşamayacağımın farkında değilim!" diyorum; mücadele azminin kesildiğini sezerek büsbütün yeise kapılıyorum. Akşamı böyle, vücut ve gönül azabıyla güç ettim. Yemek saatine kadar nasıl vakit geçireceğimi bilemiyorum. Para bakımından da vaziyetimin iyi olmadığını söylemiştim. Belki de asıl fütur buradan geliyor. Mamafih tamamıyla ümidimi kesmiyorum. Sergüzeştçi tesadüfen çok şey bekler; zaten beklemeyen, bu nikbinliği duymayan maceraya atılamaz.

Sezarlardan başlayarak kâşif seyyahlardan tutunuz külhanbeylerine kadar macera seven herkes talihine yani tesadüfe güvenen, hülyalarının tesadüfler sayesinde hakikat olacağına inanan insanlardır. Nil de bunlardan bir türlüsü idi; fevkalade bir izdivaç yapacağına inanmıştı. Vapurda Prens Ahmet'e rastlaması bir rüyayı gerçekleştirdi. Şu var ki, maceracı olan, tesadüf kendisini gösterinceye kadar eziyete katlanmasını bilir. Nil, vapurda ekonomika kısmında seyahati göze almıştı. Şimdi öğreniyorum: Lüks kamaraya geçmesi için ısrar eden ve bilet ücretini ödeyen Kont Salvatore imiş. Vaadimi tutmayıp Cava'dan para yollamayınca galiba yine Salvatore imdadına yetişmiş.

Aperitifimi Fransız zabitlerinin uğrağı Serkl'da tek başıma içiyorum; caddeyi seyrediyorum. General Andre'nin yaveri yanımdan geçiyor, selam verdi; kâfi görmedi; masamın önünde durdu. Anlaşılan amiriyle senli benliye yakın ahbaplığımız bu nezaketli muamelenin sebebidir. Oturmasını rica

ettim. Fransız müstemlekeciliğinin şaheseri olan şehri övüyorum; Mareşal Lyautey'yi anıyoruz. Bir aralık dedim ki:

"Burada iyi bir ahbabıma rastgeldim, asil bir İtalyan Yüzbaşısı..."

"Di Cavalli mi?"

"Ta kendisi... yedi sene evvel tanışmıştım. Artık memleketine kavuşacak."

"Demin General'i ziyaret etti. Yarın gidiyor... ama Amerikalıların da müsaadesiyle başka bir tarafa. Ruhen hasta olduğundan istirahat için iki ay Kanarya Adaları'nda kalacak. Orada ruh hastaları için pek mükemmel bir sanatoryum bulunduğunu söylüyordu."

"İspanya izin verdi mi?"

"Evet. Zira di Cavalli ailesinin İspanyol kolu Franco rejimine çok hizmette bulunmuştu; vizesi konsoloshaneye Madrid'den telsizle verilmiş. Malum ya, Sforza'nın da akrabasıdır; Salvatore'yi Amerika himaye ediyor."

Yavere bulunduğumu sezdirmedim; başka bir laf açtım. Fakat ayrılırken bana yarın için General'den behemehal bir randevu almasını ve saatini otele bildirmesini rica ettim. Eğer pek ufak bir ihtimalle Salvatore'yi İspanya'daki aile çağırmıyorsa davet Nil'den gelmiştir ve tahminime nazaran mazisini bildiğini benden öğrendiği delikanlıya hafızasını kaybetmemiş görünerek bildiklerini bülbül gibi söyleyecektir. Salvatore ismi geçince fazla alaka göstermenin neticesi bu...

Hayal kuvveti işlemeyenlerden ne artist, ne de maceraperest olmaları beklenebilir. Maceracı da ilham alır; fikrini

bunun altın suyuna batırarak ve hayaliyle yoğurarak eser verir. Yazık ki vücuda getirdiği sanat eseri kalem, fırça, çekiç, nota ile tespit edilmediğinden ve mücessem şekillere giremediğinden insanlar âlemi için çok defa meçhul kalır. Şayet her sergüzeştçi, ressam veya muharrir de olabilseydi dünya ne harikulade eserler kazanırdı! Bir Jack London'ın kitaplarını okuyunca bu hakikati kabul edersiniz. Zaten günün edebiyatı oda, salon ve şehir içi hayatı olmaktan çıkarak sergüzeştçilerin ve en aşağı arz üzerinde mekik dokuyan gezgincilerin eline geçiyor; yani bir nevi psikopatların yahut ehven tabirle nörasteni illetine tutulmuşların eline!

Demin otelde London'ın bir hikâyesini okumuştum: Ben Afrika toprağı üstünde buram buram terlerken muharrir Şimal Kutbu'na yakın bir bölgeyi ve nakıs[1] 60 derecede yavaş yavaş donmaya başlayan bir maceracının elleri buz kesildiği cihetle ateş yakamamak azabını tasvir ediyordu. Adam kırmızı sakallıydı; ayağı kayıp yere düşerse bu sakal cam gibi kırılıp parçalanacaktı!

Keşke benim de çok soğuk memleketlerde birkaç maceram olsaydı... Şimdi Kanarya Adaları'ndan ziyade Kanada ve Grönland'ın cazibesi altındayım. Ocağı alev alev yanan mahfuz bir odada, beyaz ayı postlarıyla örtülü bir divana uzanmış, dışardaki kar fırtınasını dinleyerek düşünmek istiyorum. Yerde kırmızı derili ile meçhul Avrupalıdan doğmuş çekik gözlü, fakat sarışın bir kadın oturuyor; muhabbetle kucakladığı deri ceketimin söküklerini dikiyor. Yarın ava çıkacağım. Sanıyorum ki öyle bir yerde fikrim işleyecek; Nil

1 nakıs: eksi

muadelesini[1] kolayca çözeceğim. Dünyayı lüzumu kadar gezemediğime müteessirim.

Lokantaya geç gittiğim halde masamızı boş buldum; Salvatore gelmemişti. Gelemedi; telefonla konuştuk. Özür diledi ve derhal hareket etmek mecburiyetinde kaldığını söyleyerek tafsilatı mektupla ilk fırsatta yazacağını vaat etti. Nereye gideceğini aceleden unutmuş rölü yaptı, ben de sormayı izzetinefsime yediremedim. İşin içine kadın karıştığı bu dürüst adamın hile yoluna sapmasından, kaçamaklı konuşmasından belli. Bizim gibi derbeder, gezginci hayatın zorla insan sarrafı yaptığı maceracılar, karşılarındakinin para yahut kadın tesiri altında kaldıklarını, kokusunu duyarcasına uzaktan seziverirler. Salvatore'yi büyülenmiş, manyetizma edilmiş gibi çeken kuvvet kadındır ve bu kadın şüphesiz ki Nil'dir!

Yemekten kalkar kalkmaz –lokanta sahibinin tavsiyesiyle evvelki gece gittiğim, fakat sadece oynayanları seyrettiğim– kumarhaneye koştum. Çoktandır elime kâğıt almamıştım; bakara masasına geçtim. Herkesin aperitif olarak içtiği jantian'a cin, votka karıştırıp kadeh kadeh atıştırarak oynuyorum. Şansım da benim kadar kararsız. İki saattir ne kâr, ne zarar, bocalamaktayım. Nihayet talih yüz gösterdi; daima duble ederek birbiri arkasına yedi pas yaptım. Banko bana geçti. Kalktığım zaman Kanarya Adaları'na değil, yol olsa Mapa'ya gidecek ve dünya turuna çıkacak kadar param vardı.

Şimdi asıl hüner, buraya ve benzeri yerlere ayağımı basmadan bir an evvel Santa Cruz'a ulaşmak! Nil beni randevu

1 muadele: denklem

tarihinden önce, kendi vesaitimle ve kendi azmime güvenerek adaya gelmiş, malumatımı tamamlamış bir halde görmelidir. Onu Salvatore ile kol kola bir akşam gezintisinde yakalamak azabının şimdiden zevkini tadıyorum, âşıklar bazen ihanete uğramaktan bile keyfe benzer acayip bir şey duyarlar. Aşkın, acılığı içinde tatlı olmayan tek tarafı yok ki!

Çok kişi bilmez: İspanyolların Atlantik sahilindeki 190 bin kilometrekare genişliğinde sahra müstemlekeleri Rio de Ora'dan, yani "Altın Kıyı"dan evvel Fas arazisi dahilinde ufak bir müstemlekeleri, daha doğrusu bölgesi 19 bin kilometrekareden ibaret bir iskeleleri vardır; ismi İfni'dir ve buradan Las Palmas'a 350 mil kadar uzaktadır; halbuki "Altın Kıyı" daki Tafraut limanından hareket etseniz mesafe üçte bire iner.

Fakat beni kaçak olarak götürecek şebeke –yarı korsan, yarı balıkçı, eski esir tacirlerinin torunlarından teşekkül eden bir çete idi bu!– İfni'yi muvafık buldu.

Vize edilmemiş bir pasaportla harbin en civcivli zamanında bir diktatörlük arazisine girmek göze kolay alınacak işlerden değildir. Bereket, vatandaşı olduğum Türkiye bitaraftır; İspanya ile karşılıklı iyi münasebetleri hiç bozulmamıştır. Yakalandığım takdirde –yakalanmaklığıma imkân yok gibidir– pek fena muameleye maruz kalmayacağımı tahmin ediyorum. General Franco'nun, hemen hemen kendi idare tarzını andıran bir devlet rejimine muhakkak sempatisi olacak. Bu yakınlık duygusu o devlet tebaası hakkında da müsamahalı davranmaya yol açar.

Şunu söyleyeyim ki bakarada kazandığım parayı, yahut serveti ertesi gece tamamıyla kaybetmiştim. Bir hafta içinde kayıplar ve kazanmalarla şansım biteviye değişti. Hareket edeceğim gecenin sabahına doğru seyahatten vazgeçmek mecburiyetinde kaldığımı anladım; zira cüzdanımdaki elli dolar beni ancak İfni'ye götürebilir, otomobille kara yolculuğuma ancak yetişirdi. Kazablanka'dan şoseyi takiben Mazagan ve oradan Magador üzeri Agadir'e gideceğim, sonra da Tiznit'e... Ötesi kısadır, lakin kervan yoludur.

Epeyce düşünmüş, nihayet elli doları da, fecre yakın masaya sürmüştüm. Dört defa 8 ve 9 ile bahtım açılmış, hava ağarırken yan cebim dolarlarla kabarmıştı.

Tiznit'e –burası Fas arazisi dahilinde, yani Fransız idaresinde son kasabadır– teşrinievvelin 11'inci pazartesi günü mehtaplı bir gecede vardık. Hikâyemi dinleyenler eğer 1943 yılı takvimine göz gezdirmek zahmetine katlanırlarsa o gecenin mehtaplı olduğunu öğrenirler. Bir romanda muharrir canı istediği ve lüzum gördüğü zaman göğe parlak bir ay kondurabilir. Fakat benimki gibi gerçekten yaşanmış bir maceraya bu fanteziler sığamaz. Hatıramda iz bırakmış ki mehtaptan bahsediyorum.

Evet, Tiznit denizden epeyce içeride, anti Atlas silsilesinin en yüksek dağı Cebel-i Tarudant eteklerinde bir kasabadır. Çöle dayanmış ulu dağların mehtabında o dağları –şimdi geçtiğim yerlerde de modası Amerikalılarla beraber almış yürümüş olan– naylon gibi mat bir şeffaflıkla hafifleştirip ağırlığını gideren bir tesir vardır; sanırsınız ki koca kütleyi parmağınızla kolayca kaldırmak, bir tekme atarak öteye

fırlatmak mümkündür. Tekmenin darbesi ile kalka kona bir müddet, balon gibi sürüklenecek, belki de sönecek!

İşte otomobilde mehtap vurmuş dağların yumurta akından yapılmış ve kâğıtlara yapıştırılmış "beze" dedikleri parmak basınca çöken, dişe dokununca taş atılmış cam gibi dağılan kurabiyeler kofluğunu duyduğum, böyle düşündüğüm için o gece ay ışığında yol aldığımızı unutmamışım. Hatta epeyce hatırlıyorum: Ay yusyuvarlak da değildi; ancak on iki günlük kadar, azıcık yontuk idi; üzerindeki kraterler etrafında lav akıntılarının muntazam çizgileri eski Mısırlıların baş tuvaletlerini andırıyordu. Sanki teleskopla bakıyordum, o derece belirgin, mücessem ve ışığı göz alan bir aydı, bu! Öyle olmakla beraber yine de gökte birçok yıldızın eğreti, ariyet[1] ışığını hiçe sayarak alay edercesine pırıldadığını, bana:

"Başkasının kesesinden beylik taslıyor!" der gibi göz kırptığını görüyorum. Dümdüz şose önümüzde bir su cetveli gibi uzanıyordu. Biz mi gidiyoruz, yoksa yol mu aşağıya doğru aktığından arabamızı taşıyıp götürüyor... belli olmuyordu. Süveyş Kanalı'ndan geçen bir vapurda gibiyim. Bu vapur Conte Verdi! Alt kamaraların birinde "Püfpüf Sultan" eşarbıyla yelpazelenir. Ensesini yakmasın diye gür saçlarını bir kordela ile başının üstünde toplamıştır; yelpazenin rüzgârıyla bu sarı kordela, çiçeğe konmadan önce muvazenesini bulmaya çalışan bir kelebeğin kanatları gibi telaşlı telaşlı çırpınıyor.

Randevu tarihinden evvel beni karşısında bulacak olan Nil'in şaşkınlığını ve takınacağı tavrı düşündükçe içim içi-

1 ariyet: ödünç

me sığmıyor. Biliyorum ki kendisi için, kıskandığımdan dolayı göze aldığım bu yeni maceramdan gurur duyacak. Salvatore'den mazisini öğrendi ise eksik taraflarını tamamlamakta da mahzur kalmayacağından Hint Okyanusu seferini, esir kampında çektiklerimi de anlatacağım.

Tiznit'e girerken yanımdaki haydut diyor ki:

"İmkân bulursak sizi doğruca buradan adalara götürmeye çalışacağız. Zira İfni'de zorluk çekmemizden, yakayı ele vermenizden korkuyoruz. Şimdi ineceğimiz han pek rahat bir yer değilse de yine birkaç gün beklememize elverişlidir."

"Unutma ki çok kısa zamanda Santa Cruz'a varmak mecburiyetindeyim."

"En geç pazartesiye orada olacaksınız. Taahhüdümüz sizi adanın bir tarafına çıkarmak... ötesine karışmayız."

Tahta kepenkleri sımsıkı kapalı, beyaz badanalı, damı oluk biçimi yerli kiremitlerle örtülü ve sundurmalı bir bina önünde durduk; duvarla çevrilmiş avlunun tahta kapısına kocaman bir tokmak asılıydı. Hem bunu çaldık, hem de şoför kornasını uzun uzun öttürdü. Neden sonra ayak sesleri duyuldu; şebekeden olduğunu tahmin ettiğim iriyarı, entarili, başı mendille sarılı bir melez kanadı araladı. Beraber geldiğim adamla iptidai bir lisandan konuştular. İçeriye girdik; üst kata dış taraftan, açıkta bir merdivenle çıkılıyordu. Hancı:

"Rozalba! Rozalba!" diye içeriye sesleniyor. Bir odanın kapısı açıldı, elinde şamdan, göğüs bağır meydanda genç bir kadın göründü. Az daha bağıracaktım:

"Şükûre!"

Bu kadın onun yirmi, yirmi bir yaşlarındaki modeli idi. Kıyafetine aldırmayarak giyimli imişçesine tabii vaziyette hancı ile lakırdıya daldı; göz ucu ile de beni süzüyordu. Arap ve İspanyol kırması sıcak bir güzellik... Fransızca da biliyor:

"Lütfen geliniz; bu tarafa, şu odaya..." dedi. Oldukça geniş bir odadayız; kenarda dört tahta sütununa cibinlik geçirilmiş yine tahtadan bir karyola var. Köşede bir masa; üstünde porselen küvet ve su kabı; perdeler renkli basmadan... Kepenkleri açtı. Pencerelerde cam bulunmadığını anladım. İçeriye ufka yaklaşan ayın köpüklenmişe benzeyen ışığı doldu; serin, kırağılı bir ışık... enjeksiyon yapmadan evvel, deriye sıkılan klordetil nasıl azıcık köpüklenip sonra kırağı yemiş gibi olursa öyle, hoş bir nur kadının saçlarına, yüzüne, göğsüne vurdu. Vurmadı, birikip kaldı. Tiznit'te aydan ve ışığından niçin fazla bahsettiğimi sonra anlayacaksınız. Tasvir hünerimi göstermek, hikâyeme süs katmak için çabaladığımı sanmayınız. Rozalba'ya dedim ki:

"Odanız çok sevimli..."

"Çok da temizdir. Oturunuz, şimdi çarşaf, havlu getireceğim. Bir şey içmek ister misiniz? Gül şurubu mesela... yahut mevye yerseniz üzüm var, dağ üzümü..."

"Üzümü tercih ederim. Şarabınız yok mu?"

"Olmaz olur mu? Size yerli bir şarap tattıracağım, muhakkak beğeneceksiniz."

"Şüphesiz nefistir. Fakat tek başıma içerken zevkini duyamam ki..."

"Öyleyse sundurmaya çıkınız da mehtaba karşı üç kişi birlikte içeriz."

"Kocam Tobi! Onun kafası dumanlı zaten... çabucak sızar. Jandarma çavuşunun uydurma düğünü vardı bugün... durmamacasına zıkkımlandı. Yorgun değil misiniz? Uykunuz yok mu?"

"Yorgundum, uyuyacaktım ama sizi görünce..."

Rozalba sözümü tamamladı:

"... Ne yorgunluk kaldı, ne de uyku! Değil mi?"

Cevap yerine çenesini okşadım. Bu kadar oynak bir kadına şu ıssız köy nasıl kâfi geliyor, anlamıyorum ve iriyarı haydut kocasından çekinmemesine şaşıyorum. Galiba danışıklı dövüşüklü bir iş, bir geçim yolu bu aşiftelik! Ziyanı yok... bende bir Tiznit hatırası kalacak. Tiznit?

Nil başıma neler getiriyor?

Hayır. O hayatıma karışmamış da olsa bunlar olacaktı; hem de tadı, heyecanı eksilmiş halde! Nil'in hayali ve muhabbeti küçücük vakalarıma ayrı bir çeşni katıyor. Ne yapıyorsam, düşünmediğimi sandığım zamanlarda bile onun aydınlığındayım; adeta beraberce yapıyoruz. Parmaklarım Rozalba'nın çenesini kıstırırken bunu Nil emretmiş gibi geliyor bana! Nil'siz kaldığım yok. Lokantalarda yemek ve şarap seçerken de –tuhaf görünür size!– onun fikrini aldığıma kaniyim. Yanımda bulunsun, bulunmasın... manzaraları beraber seyrediyoruz, aynı zevki veya hüznü duyuyoruz. Âşık hiçbir an yalnız yaşayamaz; iki ruhlu olmuş, iki kişi hesabına düşünen ve heyecana gelen çift hisli bir insandır.

Daha garibi –büsbütün şaşıracaksınız!– başka bir kadından hoşlandığım vakit hislerime Nil'inki de karışıyor; onu düşünmek ve her kadında kendisinden azıcık da olsa bir şey bulmak zevkimi bir misli arttırıyor. Rozalba'nın kâfi

derecede Şükûreliği, biri fizik tarafından ilk, öteki oynaklık itibariyle son sevgilimi andırması –hanın acayip dekoru, haydut kılıklı iki adam, mehtap vesaireyi de katınız– beni adeta büyüledi. Birdenbire Casanova oluverdim. Onun hatıratındaki bir han sahnesindeyim; XVII. asrın bozuk ahlaklı muhitlerinde dolaşıyorum, sanki! Ancak Nil'in aşkı o büyük serseriye tam benzemekten beni kurtarıyor. Bereket, benzemediğim asıl meziyetli cihetim bana kendiliğinden yaklaşmayan kadınları, hele kızları baştan çıkartmaya tenezzül etmeyişimdir.

İtalyan serserisini, yaşadığı asrın örf ve âdetlerini belirtmek bakımından kıymetli bulmuyor değilim. Benimki de Casanova'dan daha geniş bir coğrafya mefhumu üzerinde asrımın ahlak ve telakkilerini, hafifmeşrep tarafını aydınlatmaya yarayacaktı. O, nihayet Avrupa'nın dar arazisi üzerinde dönüp dolaşabilmişti; beş kıtada fütuhat yapamamıştı. Tiznit'e gidememişti; ne de Mapa'ya! Malezyalı kanından Hediyeleri, Endonezya dilberi Atiyeleri, Kore ve Cermen ırklarının şaheser mahluku olan afyonkeş Nora'yı, benzerlerini tanıyamaz, kıtalararası bir serseri, bir çapkın olamazdı.

Zindan ise ben de girdim; gizli işlerse ben de yaptım. Düşündükçe Casanova ile müşabehetime[1] inanıyorum; inandıkça Rozalba'yı düşünüyorum. Hanın sundurmasına çıktığım zaman şarap testileri ve yemiş dolu tabaklar dizilmiş masa hazırdı; Tobi de bekliyordu. Az sonra karısı da geldi; kalaylı bakır kadehleri kızarmaya yüz tutmuş ay karşısında toka ettik.

---

1 müşabehet: benzerlik

Önce üçümüz, haydut yatmaya çekildikten sonra ikimiz neler konuştuk? Biz baş başa kalınca sohbet canlanmıştı; zira Rozalba şarap için üzüm yemeye devam ede ede "Notre dame de Laurette" kız mektebinden başlayarak Tiznit'e gelinceye kadar geçirdiği maceralı hayatı anlatmaya koyulmuştu. Dinler gibi değil, mühim bir muharririn romanından alınmış bir film seyredercesine bu derbeder, sefil ve sefih ömrün en şayanı dikkat sahneleri gözümün önünde canlandı, kafamda mıhlanıp kaldı. Sekiz seneye kadar vaka sığıştırmaya muvaffak olmuş! Batı-şimal Afrikasınm bütün meyhane, batakhane ve umumhanelerinden geçmiş, hapishaneye de katil suçundan! Fakat cürüm ispat edilemediğinden mahkemeden beraat kararı almış.

"Herifi durup dururken birdenbire aklıma estiği için öldürdüm; bir öldürme deliliğine kapılıvermiştim."

"Neyle vurdun?"

"Vurmadım. Rabat'ta bir evde beraber yaşıyorduk. O gün fena kalkmıştım, çöl rüzgârı da şiddetli idi; sarnıçtan su çekerken içine itiverdim, arkasından da demir kapağı kapadım. Sesi hiç işitilmedi. Konyak içerek yarım saat bekledim; sonra kapağı tekrar açtım; görünürde bir şey yoktu. Çıkıp öteberi almaya çarşıya gittim."

"Nasıl bir adamdı?"

"Pek de fena sayılmazdı. Yalnız İspanya'da kızıllarla beraber harp etmişti. Üç tane rahibenin kanına girdiğini iftiharla anlatırdı. Ben de rahibeleri sevmem; yani bu cinayetlerin cezasını vermek için boğmadım. Fakat belki de Allah'ın gazabı elimi harekete getirdi."

Horozlar ötüyor.

"Artık yatalım. Ben seninle beraber gelen Mugahed'in yanına gideceğim."

"Tobi kızmaz mı?"

"Keyfime kimse karışamaz."

Rozalba, masayı olduğu halde, darmadağınık bıraktı; sırtında beyaz geceliği, esneye esneye merdivenden aşağı kata indiğini sundurmadan seyrettim. Sonra odama çekildim; kapının sürmesini vurdum; bu derece müthiş mahluklar arasında bulunmanın fikir ürpertici tesiri altında garip bir hazla uykuya daldım.

Rozalba şimdiye kadar tanıdığım aşağılaşmış kadınların belli başlılarından biri olarak kendisini bana daima hatırlatacak. El sürülmeyecek kadar korkunç ve iğrenç güzelliğini unutamayacağım. Muhitindeki haydut tiplerinden olmadığıma azıcık hayıflanmıştım. Etrafa meydan okuyarak uğrunda ne mükemmel dövüşülür, vuruşulurdu!

Ertesi günü ufak, bakımsız köyü gezmeye bile lüzum görmeden handa kaldım; eğlendim de! Mugahed ile Tobi avluda işaretli bir direğe bıçak atıyorlardı. İdman yapıyorlar sandım; kumar oynuyorlarmış. Kalp farz ettikleri daire içine bıçağını saplayan, saplayamayandan 50 sent kazanıyordu.

"Ben de oyuna katılabilir miyim?" diye sordum; gülüştüler. Halbuki Mapa'da, ikinci veliaht genç Gaffar'dan boş zamanlarımda bıçak atma dersleri almıştım. Hem de İspanyollardan usta, Malezya usulü bıçak atıştı bu! Hedefi nadiren şaşırtacak kadar ilerletmiştim de...

Haydutlar Katalan tabir edilen bıçaklardan birini uzattılar; önceleri, o nevi bıçakların kabzasına ve ağırlığına alışmamış olduğumdan beş dolar kaybettim; beceriksizliğime

de gülümsetiyordum herifleri! Rozalba uzaktan bakıyordu, fakat anlıyordum ki kazanmamı istiyordu. On birinci atışta bıçak tam hedefin ortasına saplandı. Artık hiç şaşmıyordu. Elime geçen yedi doları şarap getirip beraber içmemiz için kadına verdim.

"Ben," dedim, "Malezya şampiyonuyum; devam etmeyelim, kazanma ihtimaliniz yoktur."

"İyi silah kullanır mısınız?"

"Kaplan avına çok gittim. Dağ keçisi de vurdum. Kuşlara ilişmem."

Çete reisi olacak adamdım! Haydutların tavrı değişti. Rozalba testisini bitirmeden dansa kalkmıştı. Gitarı Tobi, kemençeyi Mugahed çalıyordu. Derken avluya jandarma çavuşu ile dün evlendiği karısı ve fesli nahiye müdürü de girdiler. Yemekler hazırlandı. Bıçak atmaktaki hünerimi onlara da gösterdim. Dedim ki:

"Jiu-jitsu da bilirim ama kendimi yormak istemiyorum."

"Nasıl şey o?" diyen çavuşun aygın baygın bakışlı körpe eşine iki haydudu işaret ederek cevap verdim:

"Şu efendiler üzerime bıçaklarıyla hücum etsinler. Ne olduğunu görürsünüz."

Deneme yapıldı: İkisi de birer tarafa yuvarlandılar, bıçaklar ellerinden fırladı. Bana –zahir muhitimdekilerin ve muhitin tesiri– bir kabadayılık arız olmuştu; İstanbul çocuğunun etrafı hayrete düşürmekten zevk alan çevik ruhunu coşkun haliyle kendimde buluyorum. Birbirlerine fısıldayarak soruyorlar:

"Hangi milletten?"

Evrakımı tetkik eden müdür:

"Türk," diyor, "Müslüman Türk!"

Rozalba hayran... Madam Leduc ise imkân bulsa bu gece ikinci zifafa benimle girecek. Nil'in bütün bunları seyredemediğine üzülüyorum. Ne yaparsam sevgilimi düşündüğümü demin söylemiştim, ya! Eski çevikliğimi bulduğuma, yaşıma rağmen atletik kaldığıma da memnunum; milli gururum da tatmin edilmiş haldeyim. Hülasa neşe içinde yüzüyorum.

İkindi üstü dağıldık ama akşama tekrar toplanacağız. Yatmaya gidiyordum, Mugahed yanıma yaklaştı. Müslüman olduğumu öğrendiği için arada din kaynaşması var. Anlaşılır Mısır Arapçasıyla dedi ki:

"Ey kardeşim! Bana güven... seni en kısa zamanda adalara yetiştireceğim."

"Uzatacak mıydınız?"

"Hancı biraz kazansın diye Tiznit'te beş on gün alıkoymayı düşünmüştük."

"Fena ederdiniz; zira General Andre bir an evvel orada bulunmamı istiyor. Geciktiğimi öğrenirse sizleri mesul tutar."

Bunu her ihtimale karşı söylemiştim.

Gece daha eğlenceli geçti. Baş köşede oturuyordum; sağımda gelin hanım, solumda Rozalba! Bir gramafon son moda caz havalarını hımhımcasına çalıyor. Danstaki maharetime de parmak ısırdılar. Her lisandan konuştum; şaşıyorlar, seher vakti yatağıma girerken ben de kendime şaşıyorum: Nasıl olur da böyle bir meclisten, bu ruh ve bu hüviyetteki insanlara karışıp öz muhitim imişçesine zevk almaktan,

pespaye iki kadının ortasında gurur duymaktan nefsimi men edemiyorum, ayak takımından oluyorum diye. Kaç çeşit benliğim var! Benliğime ecdadımdan ne karmakarışık nakiseler, bayağılıklar karışmış! Zaman zaman bunlardan biri içimde canlanıyor; öbürlerini iterek, bastırarak üstüne çıkıyor; büsbütün başka bir adama dönüyorum.

Riviera Gazinosu'ndaki şahıs mıyım şimdi ben?

Düşündüm ki o gazinolardakilerin de kıyafet, tavır ve zahiri kibarlıkları altında içerilerine sinmiş, müsait fırsat bekleyen muhtelif adilikler vardır. Bir Crespo, şu haydutlardan birinin kamuflesidir. Güzel bir ağaç sanacağınız itinalı yeşilliği, arkadan sırta hançer atacak eşkıya ruhlu bir serseri örtüyor. Nil'de bile ara sıra Rozalba soysuzluğunun ahlak tepmeleri olmuyor mu? Ne yapalım?

Kan mirası bir dereceye kadar tasfiye kabul ediyor; bunu tamamıyla mikropsuz hale getirecek bir takim[1] usulü henüz bulunamadı. Yaşayanları ölmüşlerin sevk ve idare ettiklerini ileri süren mütefekkir muharrirler, Bourget'ler, hepimizin anladığı bir hakikati ortaya koymuşlardır.

İşte şimdi ben bu hakikati, birdenbire uyanan benliklerimin biriyle pek iyi görüyorum: Kim bilir hangi nesildeki ne ırkı, ne milleti malum olmayan haydut yahut derebeyi dedemin şahsiyetine girdim. Bölgesini tayin edemediğim ininde veya hisarında bir vurgun dönüşü en iptidai şekilde eğlenmekteyim. Eşkıya ile bıçak atıyorum, idman oyunları yapıyorum; kadın oynatıyorum, testi testi şarap içiyor, keyif ediyorum. Ortaçağ hisarlarından birini hatırlatan taş han,

1 takim: mikropsuzlaştırma

dünyanın dört bucağından devşirme katil seciyeli insanlar, hele şu iki melez fahişe, bu iğrençlik ve bayağılık zevki belki de ecdadımdan bir korsanın hediyesidir. Belki de uzak batınlardaki[1] korsan dedem aynı yerlerde yaşamış, denizine ve karasına dehşet salmıştı. Muhitine girdiğim için, damarlarımda taşıdığım, kurtulamadığım yarı ölü kanı tekrar ısındı, yılan gibi uyanıyor, başını beynime dayıyor, zehrini akıtıyor.

Tahlil benim için değil! Muhakkak olan bir nokta varsa o da Tiznit'i ve muhitini yadırgamadıktan başka şiddetle benimsemesidir. Murdarlık içinde bir domuz kadar memnun, aradığına kavuşmuş haldeyim. Eğer böyle olmasaydı odama giren Rozalba'yı mal bulmuş Mağribi gibi bağrıma basmazdım.

Pazar sabahı yanıma gelip:

"Yarın akşam hareket edebiliriz" diyen Mugahed'e verdiğim cevabı işitince nasıl menfur bir değişikliğe uğradığını iyice anlayacaksınız. Çarşafı başıma çektim, bir müddet homurdandıktan sonra dedim ki:

"Yola çıkacak halde değilim; yorgunum. Hele birkaç gün dursun! Zamanını ben tayin ederim."

Adam itiraza kalkıştı; başına bir yastık attım. Ancak ikindi üstü uyanmıştım. Zira Rabat'ta oyuncakçı dükkânından satın alınmış çocuk işi teneke bir makine ile dün gece cumhur cemaat rulet oynamıştık. Mızıkçılık eden şoförü bir direktle yere sermiş, kafadarlarıma bokstaki hünerimi de ispat etmiştim!

Ayn-el Aruda, yani "Gelin Pınarı" dağ eteğinde, "organiye" denilen ve dünyada yalnız Atlas Dağları'nın batısında

1 batın: kuşak, nesil

yetişen bir koru içindedir. Bu fidanlar dikenlidir; küçücük meyveler verirler; meyvelerinden çıkardıkları yağ Mağribilerce çok makbuldür.

Bir kır eğlencesi esnasında nahiye müdürünün izahatını dinler görünerek durgun, ayna kadar cilalı pınara bakıyorum; gülümsüyorum. Suda beni seyreden babamdır. Kırçıl, frengâne kesilmiş sakalı ile tıpkı babam! Zira on yedi gündür tıraş etmekten vazgeçtiğim sakalım epeyce uzamış, babamın fazla büyümesine meydan vermediği zarif sakalına dönmüş. Babam ki bütün ömrünü İstanbul'da geçirmiş, İzmit'e bile gitmemişti. Evden kapıya –yani memur olduğu hükümet dairesine– kapıdan eve, tek kadınla, anamla upuslu, ihtirassız bir hayat sürmüştü. Kumar oynamazdı, içkiye de düşkün değildi. Yalnız bir defacık beslemeye sataşmak istemiş, idare edememiş, çıngar kopmuştu. Vakadan sonra büsbütün kabuğuna çekildiğini ve arka arkaya bir senede altı hatim indirdiğini unutmadım.

Onun öz oğlu işte Atlas eteklerinde, Atlantik Okyanusu'na bakan bir organiye korusunda, yanına aldığı kendisi gibi "haşarat-ı layüflehun"[1] ile –bu babamın kullandığı tabirlerdendi– keyif çatıyor. Sadece Rozalba'yı sırtımda taşıdığımı ve küçük adı Stella olan yosma gelinle bir kadehte şarap içtiğimi görse hatimle de iktifa etmez, en korktuğu seyahati bile göze alır, hacca giderdi.

Peki, Nil'i düşünmüyor muyum? Sisli bir hatıra! Cava'da ve ikinci ayrılışımda Hindistan'da da aynı şey olmuştu. Halbuki ona ne kadar yakın bir yerde idim... şu denizin az ile-

1 haşarat-ı layüflehun: düzelmez zararlılar

risinde, cenuba doğru Kanarya takımadaları, 7 tanesi –bunlar İspanyol müstemlekesi değildir, ana İspanya'nın iki vilayetidir– serilmiş yatıyor. Yubi Burnundan hesaplarsanız, İstanbul'dan sadece Bandırma kadar! Gitmek kararını bir türlü veremiyorum. Mugahed evvelsi gün ikaz etti:

"Mevsim fırtınaları başlarsa deniz çok sert olur. Hem bana 'Gecikirsem General Andre meraka düşer' demiştin kardeşim!"

"Rozalba'yı mı kıskanıyorsun yoksa?"

"Senin uğrunda kahpeyi haklayıveririm. Zaten günün birinde delik deşik edecekler onu!"

Hatırını aldım, sırtını okşadım, birbirimizi kucakladık:

"Her hareketimde bir sebep vardır benim... aklın ermez" dedim; bir şeyler tevehhüm etti,[1] inandı. Parayı su gibi harcamaktaydım; fakat ihtiyatlı davrandım: Şebeke ile sözleştiğimiz miktarını saklıyorum. Gece eğlenceleri fasılasız devam etmektedir. Çavuş bir cinayet tahkikatı için uzak bir köye gitmişti; iki gün ortadan kayboldu ve bu müddet zarfında Stella handan ayrılmadı. Rozalba herkesi kendine benzer görmek istediğinden kadınla düşüp kalkmama göz yummakla kalmayarak daha da neşelendi. Bir gece Stella'ya sordum:

"Nerelisin sen?"

"Babam memleketinden kaçıp Angola'ya sığınmış bir Boer idi; anam Antillidir. Loando'da doğdum. Geçen sene üç herif beni çalıştığım bardan kaçırdılar, bir gemiye soktular; 20 gün denizlerde dolaştık. Nihayet sızdıkları bir gün

1 tevehhüm etmek: şüphelenmek, kuruntuya kapılmak

küçük kayığı usulca çözdüm; çalakürek gemiden uzaklaştım. Sezdiler ama rüzgâr tutmadı; arkamdan silah attılar, isabet ettiremeyecekleri mesafede idim; kıyıya çıkabilmiştim. Tiznit'e vardım. Paul beni himaye etti; sevdi güya evlendik ama resmi bir muamele yok..."

"Sen kimseyi öldürmedin mi?"

"Hacet kalmadı."

Rozalba'ya göre vaka başka türlüdür. Stella için üç serseri birbirleriyle silah silaha gelmişler. Kız, sağ kalan üçüncüsünün kafasını, uyuduğu sırada geminin baltasıyla bir indirişte bedeninden ayırmış, sonra dediği gibi kayığa binerek karaya çıkmış.

Ne mahluklar!

Lakin vaktim gayet hoş geçiyor. İki kadınla mutfağa giriyorum, memleketimin yemeklerini yapıyorum. Keşkeğe hepsi bayıldı; dağda sırığa geçirerek kuzu da çevirdim; bir nevi elifli, hâreli, şeffaf, azman, sarımtırak beyazlıkta dut yapraklarını andıran iç yağlarına sararak ciğerleri ve böbrekleriyle hazırladığım nefis kokoreç de şarap mezesi oldu; parmaklarını da beraber yiyeceklerdi. Babacığım rafadan yumurta yapamazdı. Testi kebabını da pek beğendiler. Ama bu, sizlerin lokantalarda o isimle tanıdığınız uydurması değildir. Sinirleri alınmış kuşbaşı etler baharatlanıp bir sırlı testiye doldurulur; ağız tarafı kaba kâğıtla örtülüp sicimle bağlanır ve tam orta yerine iğne ile üç delik açılır; bir çukura indirilir. Çukurdaki odun kömürü yavaş yavaş testiden uzaklaştırılarak kebap beş saatte hazır olur. Sonra bir leğen getirir, testiyi baş aşağı çevirir, içindekini boca edersiniz.

Bunu merhum dayımdan daha çocuk denilecek yaşta öğrenmiştim; Beykoz'da Karakulak suyunun başında!

Korkulu rüyalar ve kâbuslarla geçirdiğim bir gecenin sabahı idi; ancak iki saat daldıktan sonra uyandığım zaman odaya ve sonra kepenkleri açınca hanın avlusuna, kasabaya yabancı gözlerle baktığımı anladım. Bahçede, ucuna iri bir taş bağlı uzun sırıkla kuyudan su çekmekte olan Rozalba'yı sanki ilk defa görüyordum, bütün bayağılığı ve iğrençliğiyle! İltifatlı gülümsemesine aldırmadım, başımı çevirdim.

Duvara asılmış sedef çerçeveli aynada sakallı yüzümle karşılaşınca şaşaladım, kızdım, kendime küfür ettim. Bunu derhal atmak, tertemiz yıkanmak, yeni çamaşırlar giymek, adam kılığına girmek ihtiyacı içindeyim. Hem de durmadan, en kısa zamanda! Kirli tırnaklı ellerimi nereye saklayacağımı bilemiyorum. City of Haddington vapurundaki kamaramı özledim. Banyodan çıkıp lavanta çiçeği kolonyasına batmış halde koltuğa oturunca tiril tiril titreyen keten örtüsüyle ve gümüş takımlarıyla önüme getirilen kahvaltı tepsisini arıyorum. Tobi'ye seslendim:

"Bana sıcak su lazım... İki kova dolusu... Yıkanacağım!"

Kazablanka ve Rabat'ta Amerikan malı iyi cins iki bavul ve birçok çamaşır takımı, gömlekler, naylon kravatlar, iki beyaz smokin, üç kat keten elbise, fanila pantolonlar satın almıştım; henüz kullanmamıştım. Bunları yatağıma serip uzun uzadıya seyretmek, temaslarını duymak istiyorum ama çarşafların kirliliğine bakarak vazgeçiyorum.

Bir saat sonra hanın sundurmasında, oraya hiç yakışmayan çok kibar, ciddi bir yabancı oturuyordu. Bu benim! Tobi, Rozalba, Mugahed ve birer birer sökün eden, çavuş Leduc,

karısı Stella, nahiye müdürü Gaddur ile sizli bizli, bambaşka tavırlarla, yüksekten konuşuyorum. Cümlelerim kısa, keskin ve ekseriya "evet", "hayır"dan ibaret. Haftalardan beri açılmadan bekleyen Fransızca yerli gazetelere dalmışım!

Gün böyle geçti; han eski sükûnetini tekrar bulmuştu. Sundurmadan ayrılmadım ve bir vapurda imişçesine aşağı yukarı, cıgara içerek yürüyüp durdum. Değişmeme şaşan etrafımdakiler artık laubali, konuşkan olmak cesaretini bulamıyorlardı. Acayibi şu ki mühim bir şey düşünmüyorum; düşünemiyorum... kafam durmuş. Beynim kavanoza konmuş, bumburuşuk bir düşük cenin kadar hayatiyetsiz! Başımı sallasam eczalı su içinde bulunuyormuş gibi lok lok ses çıkaracak.

Bilmiyorum; ruh hekimlerinin bizleri, hastalarını bu derece iyi anlamalarına, duyduklarımızı tespite imkânları var mıdır? Geçirdiğim tahavvülleri nasıl izah ederler? Düşününüz ki hareketleri çok defa zır delilere yakışan ben ellisine yaklaştığım halde henüz bir akıl hastalıkları mütehassısının önüne oturmamışım. Ne diz kapaklarıma çekiçle vurdular ne de kollarımı yaklaştırarak parmaklarımı boşlukta birleştirip birleştiremediğimi tetkik ettiler. Reflekslerimde bozukluk yok, fakat akıl muvazenesine sahip bir adam denir mi, bana? Denilmemekle beraber muhakkak ki tam deli sayılmam; sadece deliyi andıran araz ile bir nörasteniğim; sözde deli! Zira aslı olsaydım yaşadığım hayat icabı meskenim çoktan bir timarhane idi.

Demek ki bir şansım da beni korumuş. Savaşa ilk girdikleri gün kalbinin üzerine bir kurşun yiyip şehit düşenler olduğu gibi ilk çapkınlıkta şifa bulmaz bir hastalığa kapı-

lıp yıllarca çektikten sonra inmeli veya mecnun halde vefat edenler de vardır. Ben, İkinci Cihan Harbi'ni ve sayısız eşkıya takiplerini tek yara almadan atlatan bir dövüşkenim!

Neyse, hikâyeme geliyorum:

Nihayet akşam oldu; karanlık çöktü. Yine sundurmadayım; viskimi içiyorum; bu içki, masamı kibarlaştırdı. Mugahed karşımda, bornozuna bürünmüş, ses çıkarmadan, kımıldamadan tam bir itaat ve tevekkülle oturuyor. Başımı kaldırdım; göğü seyrediyorum. Birdenbire ayağa kalktım, boğuk boğuk haykırdım:

"Bak! Bak Mugahed! Orada ay var! Ay!"

"Evet, seydi! 1362 senesi Zilkadesine çoktan girdik. Ay günlerdir gökte!"

"Kaçıncı gecesindeyiz?"

"13'üncü cuma akşamı..."

"Teşrinievvelin kaçı?"

"31'indeyiz, sanıyorum."

"Buraya geleli ne kadar olmuş?"

"Tam 1 ay 2 gün. O gün Eylülün 29'u idi, salıya rastlamıştı."

"Durma! Kalk! Kımıldansana! Adaya gideceğiz! Mümkünse hemen şimdi... olmazsa yarın! En geçi yarın... anlıyor musun? Eğer yarın hareket edebilirsek size ayrıca elli dolar vereceğim. Sana da bir tane saat... bileğimdeki şu kronometreyi!"

"Fakat, seydi..."

"Fakatı makatı yok! Bir motor, bir sandal, vasıta bulunuz, ben kendi başıma giderim... yapayalnız! Fırla! Hâlâ uyuyorsun!"

"İki gün olsun haber lazım..."

Masaya bir yumruk indirdim; Mugahed'e doğru, gözlerim dönmüş, korkunç bir tavırla yürüyordum, diyorum ki:

"Hepinizi astırırım! Sizi gidi Alman casusları! Silah kaçakçıları! Haydutlar! Evvela şu Tobi'nin kafasını kendi elimle kıracağım! O habis mâni oldu gitmeme!"

"Ben efendime kaç defa söylemiştim... General Andre kızacak demiştim."

"Söylemedin! İşitmedim! Yalan!"

İskemleyi yakaladım; kaldırdım, indireceğim. Mugahed tehlikeyi sezdi, çevik bir hareketle evvela yana kaçtı; darbe boşa gidince kollarımdan sımsıkı tutmaya kalkıştı. Lakin böğrüne yediği bir juijutsi darbesiyle iki büklüm yere kıvrıldı. Eğildim, koltuklarının altından tutarak kendi iskemleme oturttum:

"Affet Mugahed, dostum! Ben bir mecnunum! Bilsen başıma gelenleri... bir kadının pençesine düştüm ki ne akıl bıraktı, ne iman!"

Azıcık doğrulmaya başlayan Arap mırıldandı:

"Anlamıştık zaten biz..."

"Anlamış mıydınız? Nasıl, neyimden?"

"Rozalba ile Stella uykunda acayip bir kadın ismi sayıkladığını işitmişler. Sonra..."

"Ee, sonra?"

"Bir de erkek adı... İspanyol veya İtalyan ismi."

"Salvatore mi?"

"Evet. Bu adamı temizlemeye mi gidiyorsun? Adada mı?"

Cevap vermedim. Salvatore gözümün önünde belirir gibi oldu. Bir aydır onu düşünmediğimi sanıyordum; me-

ğerse uykularım kendisiyle dolu, yüklü, kâbuslu imiş. Niçin arkasından Las Palmas'a koşmadığımın sebebini arıyorum. Nil'e kavuştuğu yerin ta karşısında ayaktakımı ile bir ay neden haşır neşir olup kaldım? Aynı ruh hadisesinin iki defa daha başıma geldiğini hatırlayarak fasılalı nöbetler geçirdiğimi, ihtirasımın ara sıra veçhe değiştirip aynı şey üzerinde hararetini kaybettiğini, sevgilime bile uzak durmak ihtiyacına düştüğümü anlıyorum. Her defasında yine ona dönmek şartıyla ve artmış bir hızla!

Kısacası benimki, ikinci aksesi[1] birincisinden kuvvetli gelen entermitant - mütekatı[2] bir aşk malaryası... Şayet tıp edebiyatına öylesi geçmediyse nadir bir keyfiyet olarak ilave etsinler. Zira hayal mahsulü eserlerdeki gibi zekâ oyunu yer bulmuş değildir; vakıadır.

Mugahed'e bir parmak viski, bir cıgara verdim; diyorum ki:

"Ayın dokuzuncu günü Santa Cruz'da behemehal bulunmalıyım. Bu, son mühlettir."

"Yetiştiririz, seydi... daha on bir gün var."

"Ama bir gece Las Palmas'ta kalacağımı hesapla."

"İcap ederse doğruca Santa'ya götürürüz. Sığınacağın yer hazır mı?"

"Evet: 'Somers Köşkü' denilen bir bina... Karşımdaki gözlerini hayretle açtı; soruyor, tekrarlatmak istiyor: "Ne, Somers Köşkü mü? Somers Köşkü mü dedin?"

"Niçin şaştın? Evvela sen onu söyle!"

"Orası, benim bildiğim bir tımarhanedir!"

---

1 akse: hastalık nöbeti, kriz

2 mütekatı: kesişen, kesintili

Bağırdım:

"Hay gidi şirret hay! Allah belasını versin, melunun!"

Sonra Mugahed'e döndüm, dereboyu beraberce yürümemizi teklif ettim. Fas'ın, daha doğrusu Atlaslar'ın en sulak kısmı cenup batısıdır. Ulu dağlar bu tarafa küçük ırmaklarla bütün suyunu döker; doğuya cimrilik etmiştir. Bahçeler, bostanlar arasından, rutubetli bir sıcak içinde ağır ağır, konuşmadan yan yana gidiyoruz. Bir defa daha sordum:

"Demek 'Somers Köşkü' bir tımarhane?"

"Dört ay evvel önünden geçtiğim zaman kapısında tabelası bile vardı. Ama hususi yerdir; meşhur bir İspanyol hekimi zengin hastalar için açmıştı. İlk sahibini de tanırım: Yaşlı bir İngiliz, Lord Somers... asıl deli kendisiydi; hizmetçileri karşısında çıplak hizmet ettirdiğini işitmeyen kalmamıştı. Dedesi mi, büyük dedesi mi, ecdadından biri İngiltere'nin Madrid elçisi iken o araziyi satın almış, oğulları imar etmişler, denize nazır fevkalade güzel bir bahçe içinde kocaman bir binadır. Somers ailesi Birinci Cihan Harbi'nden sonra adaya uğramaz oldu. Delişmen Lord da görünmedi; köşkü hekime kiraladılar."

Beni bir düşüncedir aldı. Salvatore'nin yavere bahsettiği sanatoryum orası olacak.

On gün evvel nasılsa Tanca'ya iki mektup yollamıştım. Birini armatöre: Evrakım hazırsa Tiznit'e göndermesini yazmıştım; öbürü Portekizli dükkâncıya: Dostum Playfair'den bir haber çıkarsa adresimi bildirmesini tembih ediyordum. Ses seda yok. Görünüşe nazaran Nil'in bir oyununa geldim. Yanımda kalan para ile Mısır'a dönmeliyim. Santa Cruz'daki şifa yurduna girmekliğim pek lüzumsuz değilse de bunu

daha iyi tanıdığım, tanıdıklarımın bulunduğu bir memlekette de yapmayı tercih ederim.

"Kanarya Adaları'na gitmekten vazgeçtim, Mugahed! Yarın Rabat'a dönüyorum; Kahire yolunu tutacağım."

Dere kenarında baharı andıran bir yeşillik coşkunluğu var. Ben kırda bahardan hazzetmem; şehir ve kasaba içindeki ilkbaharlardan hoşlanırım. Buradakiler ekseriyetle yemiş ağaçlarıdır. Fikrimce yemiş ağaçlarının çiçekleri verimsiz süs ağaçlarıyla fidanlarınkinden çok daha zarif, sevimli ve kibardır. Evler arasında şehrin içine sokulabilen bahar dümdüz, yemyeşil, tamamıyla açıktaki kır baharından daha "insana mahsus bir bahar"dır. Ötekini hayvanlar âleminin baharı sayarım.

Bahar mevsimini başıboş hayvanların dolaştığı tenha, uzak, bomboş, evsiz ve insansız kırlarda seyrederken az çok hepimizin kendimizde lüzumlu bir şeyi yapamamak, önümüze serilen feyizden tam manasıyla kâm alamamak eksikliğini duymamız belki ot yiyememekten, ot, çiçek, yaprak, filiz kadar körpe, güzel, bol taşkın nimetlere sadece artistik hislerle seyirci kalmamızdandır.

Keçi, taze filiz ve yaprak vermiş, tomurcuklarla donanmış bodur ağaca bizim gibi yalnız göz ve gönül zevkiyle "ne latif!" demez; "şu gevrek, usareli, terütaze yeşilliğe yetişip koparsam, yesem, sonra tatlı tatlı geviş getirsem!" hülyasıyla ipini koparmak çarelerini veya bağsız ise dizlerini dayayıp filizle dala yetişmek imkânlarını düşünür. Gözden fazla damak ve mide zevki teşkil etmesi bakımından bahar, bizden çok ot yiyici hayvanların şenliğidir.

Yolumuzun üzerinde kırmızımtırak güz yapraklarına uzunan bir keçiye bakarak bunları da düşünüyorum. Arada Nil'i, insafsızca oyunbazlığını, Somers Köşkü'nü, hayallerime veda etmek zamanının geldiğini, yerimi genç, hülyalı rakibim İtalyana bırakmaktan başka yapacak bir şey olmadığını da düşünmekteyim. Hem kâfiydi bu macera! Nilgün'ün hikâyesi tabiatıyla benim kendisinden ayrılmamla sona erecekti; öbürleri gibi! Zülma'lar, Zet'ler vesairelerle, üç karımla ve iki çocuğumla da böyle olmamış mıydı? Hayatta ismi kadar hüviyeti de Almanlaşmış gelinlik bir kızım, yarın "Yirmi Ada" tahtına oturacak nurtopu gibi bir oğlum var ama ikisinden de habersizim. Hele Ömer'e resmî kayıtlarca tamamıyla yabancıyım!

Bir ömür işte böyle heder oldu.

Hana döndük. Rozalba bendeki değişikliğe aldırmaz görünmek için türkü söylüyor. Bir ara Tobi'ye seslendi:

"Centilmenin mektuplarını versene!"

Yüreğim hopladı. Bunlar iki tane idi; arkalarında, gönderenlerin isimleri ve adresleri yazılı. Biri Crespo'dan, öteki Mendes'den. Evvela armatörünkini açtım, içinden bir zarf daha çıktı. Mendes adresine, fakat bana hitaben, Santa Cruz damgalı! İmzaya bakıyorum: Dolly... iri harflerle dört satırlık yazıyı bir lahzada okudum:

"Nelly teşrinisaninin 9'uncu günü burada bulunacağını size tekrar hatırlatmamı yazmaktadır. Henüz seyahatten dönmemiştir. İkinizi de bekliyoruz. Selamlar..."

Öteki kâğıtlar Kanarya Adaları'na girmekte serbest olduğuma dair fotoğraflı bir lesepase. Mendes, dostum

Tonny'nin Hindistan'a gittiğini, yakında oradaki adresini bildireceğini yazmaktadır.

Allak bullak oldum; kımıldamıyorum. Mugahed sordu:

"İyi haberler aldınız inşallah?"

Cevap veremiyorum. İyi mi, fena mı? Tayin edemedim ki... müphem tavırlarla başımı sallıyorum. İstersem Nelly'yi on gün sonra yine karşımda bulacağım! Hem de adaya kaçak gitmeyeceğim; şimdiden gidebilirim. Las Palmas'ta yani Kanaryaların en modern, monden şehrinde konforlu bir otele yerleşerek Santa Cruz randevusunu rahatça beklemek, şu Tiznit ininden ve levsinden[1] kendimi bir an evvel kurtarmak mümkün. Bornozlu dostuma dedim ki:

"Çağırıyor! Bekliyor!"

"Somers Köşkü'nde mi?"

"Evet. Tımarhane, hapishane, neresi olursa olsun çağırdığı yere gitmeliyim. O kimdir, biliyor musun? Bir Prenses, hakiki bir kraliçe Arap Emiresi Zennuba, Saba Melikesi Belkıs gibi tarihe geçecek, hikâyeleri nesilden nesile söylenecek bir tabiat nadiresi, bir ilahe!"

"Kaç yaşındadır?"

"Daha otuzuna girmedi. Bilmediği lisan yoktur, elinden gelmeyen marifet de! Dans eder, kumar oynar, yüzer, otomobil kullanır, içer, silah çeker, ata biner, adam kaçırır. Öyle yalanlar uydurur, öyle oyunlar yapar, öyle kararsız, aynı zamanda öyle inatçı, iradeli bir kadındır ki! Ya güzelliği? Gözleri renk değiştirir, ela iken gökyakut olur... yani şu parmağımda gördüğün halkadaki taşların rengini alır. Ama,

---

1 levs: pislik

zavallı! Son yıllarda hafızasını kaybetti. Beni, nişanlısını bile tanımıyor; kocasını, oğlumuzu da unutmuş!"

Mugahed'in bu acayip, birbirini tutmaz sözlerimi aklımdan şüphelenen bir bakışla dinlediğini fark edince durdum ve:

"İnanmıyor musun? Uydurduğumu mu sanıyorsun? İşim yok da sana martaval mı atacağım?" diye çıkıştım. Mugahed ince uzun, sırın gibi, kavruk yüzlü, fakat mavi gözlü bir adamdı; galiba Berberi idi. Sabrını tüketmiş olduğumu sezdim; susması manalıydı. Dedim ki:

"Senin kafanda bir şey var, söylemek istemiyorsun!"

"Söyleyeceğim; hem bu sefer kızar, yine üstüme yürürsen ellerimi bağlayıp durmayacağım."

"Dinliyorum."

"Bu kadının yanına gitme! Memleketine dön! Sen büyülenmişsin! Büsbütün çıldıracaksın!"

Mugahed fazla bir şey söylemedi, yürüdü. Mehtap vurmuş avluda bornozlu şeklinin gölgesini çiğneyerek kapıya doğru uzaklaştığını görüyorum. Az sonra kayboldu.

Sundurmada, bez şezlonga uzandım; yeniden çiçek açmış kırmızı elifli iri hanımelleri buraya kadar uzandığından büsbütün kesilmiş rüzgârın ağırlaştırdığı havayı bir ıtriyatçı mağazasındaki kadar rayihaya boğuyor. Etrafımı camla örtülü sanıyorum; limonlukta gibiyim. Beni şu dakikada alakadar etmesi lazım gelen meseleleri bir yana bırakmış, tamamıyla ayrı, uzak, hariçten şeyler düşünüyorum. İnsan kararsızlığa düştü mü böyle olur, farkına varmadan kafasının içindeki çekmeceleri açıp çoktandır el sürülmemiş hatıralarını karıştırmaya başlar.

O hatıralar haddizatında[1] tamamıyla değersizdir; lakin yıllarca evvele ait bazı sözlerin ve tiplerin dimağımızda nakşolup kalması, ikide bir zihnimizden geçmesi tuhafıma gider. Tutulacak daha kıymetli sözler ve şahıslar mı yoktur? Mesela şimdi çocukluğumda tanıdığım simalardan Hoca Hafız Efendi'yi ve bir sözünü düşünmekteyim. Selamlıkta idik; asıl ismi anılmadan iki kutlu unvanı birbiri arkasına sayılarak çağırılan bu zat gayet manasız bir fıkrayı mühim bir hikmet taşıyormuşcasına anlatmıştı: fıkra kırk yıldır aklımdan çıkmadı:

Bilmem hangi paşa kırda dolaşırken bir kiremitçi sergisinin önünde durmuş; dükkâncıya demiş ki: "Kiremitçi! Kiremitten kerem et!" öteki cevap vermiş: "Kiremitten kerem olmaz, kerem et de geri git!" Peki ben, o kadar sene sonra ne zaman kiremit lafı geçse, kiremit görsem, hatta şu hanın üstünü örten kiremitlere bakınca bu saçma sapan lafı ve söyleyen biçare adamcağızı hatırlamaklığıma sinirleniyorum. Hatırlamakla kalsam iyi! Ayrıca her defasında "acaba aslı öyle miydi? Hoca Hafız Efendi eksik mi söylemişti veya ben mi tamamını zapt edememiştim?" gibi tereddütlere de düşer, üzülürüm. Muhakkak ki lüzumsuz şeyler hatırlıyoruz; insanlarda bir hatırlama israfı var.

"Geçmişi unutma" Nil'deki ve benzeri hastalardaki gibi toptan olmasa da bazı sözleri, vaka ve şahısları kendi irademizle hatırlamamak imkânına sahip bulunsaydık çektiğimiz azaplardan –vicdan azabı da dahil– ne kadar azalacaktı! Şu dakikadaki haleti ruhiyemle evvela Nil'i unutmak isterdim,

1 haddizatında: aslında

yahut onun huzuruna çıkmadan önce Tiznit'te sürdüğüm çirkin hayatı ve Rozalba ile Stella mahluklarının cinayet işlercesine rol oynadıkları manzaraları gözümden silmeye can atardım. Ömrümce o sahneler beni ürpertecek ve kendimden iğrendirecek. Kısacası Nil'in yüzüne bakmaktan utanacağım. Ezeli şifa "aldanmak" mıdır, yoksa "unutmak" mı? Gece durgunluğunun ağırlaştırdığı masum tazeliğini kaybettirip geçkinleştirdiği hanımellerinin kokusu da bana iki melez pudrayı, dolayısıyla kepazeliklerimizi hatırlatıyor.

Geceyi sundurmada, şezlonga uzanmış halde geçirdim. Uyandığım vakit gün ağarmıştı. İçine henüz batmamış olan ve karşımda duran ayın ışığı da karışıyordu; hohlanmış veya hamama asılmış aynaları hatırlatan bir sabah... manzara bir türlü berraklaşamıyor; insana üzerinden elini geçirip buğusunu gidermek arzusu veriyor; parmağınızı gezdirseniz altından cilalı satıh çıkacak sanki... gökyüzüne imzamı atacağım geliyor.

Çocukluğumda kış sabahı camlara yaptığım gibi!

"Sabah-ül hayır!"

Karşımda Mugahed duruyor. Selamına mukabil ettikten sonra yanıma çağırdım:

"Gel, dostum; otur şöyle!"

Kımıldanmıyor; diyor ki:

"Araba hazır, İfni'den yarın, nihayet pazartesi günü, yani ayın 3'ünde adaya bir vapur kalkacakmış. Fırtınalar başlamak üzere. Bunu kaçırırsak haftalarca beklemeye mecbur oluruz."

"Sen de mi benimle geliyorsun?"

"Evet. Tek başına bırakılacak halde değilsin. Zaten gidecektim de..."

"Hayır, gitmeyecektin... sırf yanımda bulunmak, muhafaza etmek için geliyorsun. Çok hazzettin benden!"

Başıyla tasdik etti.

"Ben de sana çok ısındım."

Kalkıp elini hararetle sıkıyorum; memnun bir tebessüm, çehresinde piyano tuşları gibi hepsini aynı kalınlıkta bir boyda sandığınız iri dişlerini meydana çıkardı. Bu adam "vur!" desem vuracaktı, "öl!" desem ölecek. Bir şefe bağlanmadan kuvvetli olduğunu hissedemeyen insanlardandı; "baş" ne kadar muvazenesiz, delice işler yaparsa gözünde kıymeti artıyordu. Şayet memleketime dönmek kararı alsaydım Mugahed beni han kapısından uğurlanmaya bile layık görmeyecekti.

Güneş henüz dağ hizasını bulmuştu, arabamız hareket etti. Stella'ya selam bıraktım; çöl rüzgârı estiği için dostumu kuyuda boğan Rozalba, son dakikada bavullarımı hazırlamaya yardım etmişti. Bir ara diz çöktü; ayaktaydım; dizlerime yüzünü, gözünü sürdü; sonra başını dayayıp bir müddet durdu. Saçlarını okşadım. Veda sahnemiz bu kadarcıkla kaldı.

...Ve işte –üçüncü faslın baş tarafında okuduğunuz gibi– teşrinisaninin 5'inde, güneş batarken Las Palmas'a girdik. Ilık meyve ve baharat kokusu duyuyorum. Şehir tamamıyla bir Pasifik ve sıcak iklim mamuresini hatırlatıyor; sadece hindistancevizi ağaçları yok. İki gece burada kalacağım ve tam randevu günü, ayın 9'unda Santa Cruz adasına ayak basacağım.

Sivil emirberim Mugahed, Rif'te yerleşmişlerden ve İspanyol tebaasındadır; aslen gemici imiş; Adalara gider gelirmiş; barınakları ve sığınakları da çoktur. Ona İfni'de iki kat elbise aldım; esasta Berberilerin eli iş görmeye yatkın olduğundan bıyıklarını da traş ettikten sonra göze fazla batmayan bir seyahat hizmetkârı kesildi. Filvaki azıcık haşin bakışlı, sert hareketli bir hizmetçi ise de seyyah uğrağı yerlerde böylelerini taşıyan tiplere müstemlekecilere ve dünya turu meraklılarına daima rastlanır. Onu zengin efendisinin acayipliğine bağışlarlar.

Kapılarını ardına kadar açtığım otel odası balkonundan bir İspanyol şehrinin kendine has, neşe verici sesi içeriye doluyor. Gitar, türkü, dans sesi mi bu? Hayır... İspanyolcanın ahengi! Kendimi Filipinler'de, daha ziyade Manila'nın bir mahallesinde sanıyorum. Oranın çiçekli evlerinde ne hoş birkaç ay yaşamıştım; sokaklardan bu ses gelirdi. Asıl İspanya'yı tanımamakla beraber bir tarihte, yine bir kadın meselesinden dolayı iki hafta kaldığım Valencia'yı iyice bilirim. Tertemiz, temizlik meraklısı bir şehirdi. İspanyolların temizlik kaidelerine riayetsizliği geçmiş devirlerden artakalmış, manasını kaybetmiş bilgilerden... modern İspanyalı benim Valencia'da gördüklerime nazaran temizlik hususunda pek titiz olmuş. En iyi yıkanan ve ütülenen çamaşırlarla yatak takımlarının zevkini orada sürmüştüm. Sabunları karanfil, kadın saçları Halep kili kokuyordu; sesler bile rayihalıydı diyeceğim geliyor.

İki geceyi upuslu, otelin istirahat salonunda, tek eğlence yerine uğramadan geçirdim. Cuma günü erkenden Las Palmas'ı bıraktık. İkindi üzeri 3715 rakımlı Teyde şahikası

bulutlardan sıyrıldı ve akşama doğru Santa Cruz göründü; Tenerif Adası'na vardık.

Nil'i ne halde bulacağım? Kafam işlemiyor; yalnız kalbimin işlediğini duyuyorum; sağır bir çarpıntı... içim öylesine ezgin ki ara sıra gözlerimi kapamaya mecbur oluyorum. Mugahed'e dedim ki:

"Büyük Otel'e gideceğiz."

Taze karanlık içinde elektrikleri yanmış, henüz kifayetsiz ışıklarıyla gözleri mahmur bir deniz şehri ne güzel şeydir! Gümrük ve pasaport muamelesi belki de lesepasenin tesiriyle çabuk bitti. Karşılayan yok. İki küçük atın çektiği hasır araba bizi, tatlı yürüyüşle otelin önüne getirdi. Hademeler koşuyor. Mugahed'e emir verdim:

"Söyle bunlara acele etmesinler! Evvela bir şey öğrenmem lazım."

İçeriye girdim. Klasik ciddi tebessümü ve dik nezaketi ile karşıma çıkan resepsiyon memuruna dedim ki:

"Miss Dolly'nin beklediği adam benim!"

Memur tazimle eğildi:

"İki defadır Somers Köşkü'nden telefonla soruyorlar efendim.

Kraliçenin şahıslarına mahsus landoları bir saattir eksalansınızı bekliyor. Lütfen buyurunuz."

Memur kolumdan yakalamamış olsaydı yere düşecektim.

Kalbim birkaç saniye muhakkak durmuştu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kraliçenin landosu, demir parmaklıklarla çevrilmiş bir parkın yine demir parmaklıklı geniş kapısı önüne yaklaşırken bu kapının üçüzlü kanadı derhal açıldı; yağız beygirler yarım kavis çizerek –yürüyüşlerini bozmadan– içeriye saptılar.

Araba fenerleri, atların tombul, gergin kalçalarında kızılımtırak mum ışıklarını titrettikçe yağlı, oynak, kavranması güç bir cilalanma oluyor. Sanki kalçalara mütemadiyen toz yaldız dökülmekte, fazlası kayıp akmaktadır; bir peri masalındaki gibi geçtiğimiz yerlere altın izler bırakarak yol alıyoruz. Billur köşke giden bir şehzadeyim galiba!

Az sonra ağaçların seyrekleştiği bir meydanlıkta, pencerelerinden ziya taşan köşk de göründü. Ön tarafı boylu boyunca bir veranda... İçini dolduran acayip yapraklı fidanlarla sarmaşıkların birbirlerini tutmayan koyulu açıklı yeşillikleri güneşli sanacağınız şu sıcak gecenin bağrında bir gölgelik tesiri yapıyor.

Araba durdu.

Dış merdiven başında sırmalı elbiseleriyle dikilip bekleyen iki uşak kımıldanmadılar bile... landonun kapısını, arabacının yanında oturan ispir[1] yerinden hemen atlayıp

1 ispir: at ya da araba uşağı

açmıştı. Kendimi bu, körükleri indirilmiş açık landoda yarım asır önceki bir Fransız cumhurreisine benzetiyorum. Carnot'yu bir anarşist Lyon şehrinde öyle bir arabada bıçaklamıştı. Çocukken kütüphanemizde kimin tarafından bize getirildiğini bilmediğim yevmi[1] "Le Petit Parisien" gazetesinin haftalık resimli ilavelerinde seyrinden bıktığım cinayet resmini unutmamıştım. Cumhurreisinin kolalı katı gömleğinden sızan kanlar içinde kapak resimleri o zaman bile renkli idi; yanındaki adamın kucağına yığıldığı hâlâ gözümün önünde...

Köşke doğru yürüdüm.

Burası Mugahed'in dediği gibi hastaneye hiç benzemiyordu; bir saray yavrusu idi. Divanhanede baş hademe tarafından tazimle karşılandım ama konuşma yok; eğilerek orta merdiveni işaret etti; çıkmaya başladım. Mugahed'den, bir oda verilmesini tembih ederek otelde ayrılmıştım; demiştim ki:

"Belki seni de köşkte barındırırız. Hele ben bir göreyim, fikir hasıl edeyim."

Berberi'nin dudaklarında manasını kavramadığım bir gülümseme belirdi. Zaten İfni'den beri esrarlı bir hal aldığına dikkat etmemiş değildim. Bu adam sandığım kadar düşük seviyeli, ayaktakımından olmasa gerek. İspanyolcası mükemmel. Muaşeret usullerine vukufunu da otellerde, hele vapurda ispat etti.

Demin şehirden ayrıldıktan sonra şekerkamışı ve kaktüs çitleriyle zarifçesine çevrilmiş, portakal ve muz bahçeleri ara-

1 yevmi: günlük

sı dolambaçlı hoş bir şoseyi takip etmiştik. Teneffüs ettiğim havayı tanımıştım, yanılmazdım: Mısır iklimi. Fakat öyle bir Mısır ki, isteyince dağlara doğru yükseldiniz, deniz sathından 400 metreye ve fazlasına eriştiniz mi Avrupa'ya has bağlık bahçelik arazisiyle kendinizi Fransa veya Orta İtalya'da sanırsınız. Daha ötesi serin, tepeler ise soğuk iklim. Bunları tekrarlayan Mugahed, adada kahve fidanı yetiştiğini de söylemişti. Mapa Melikesi Avrupa'nın yanı başında, kaybettiği "Yirmi Ada" kadar, hatta daha mübarek bir yer seçmiş.

İkinci kattayım.

Genç, ince endamlı, uzunca siyah etek ve göğsü kapalı beyaz bluzlu elbisesiyle gayet ağırbaşlı giyinmiş, gayet ciddi tavırlı bir kadın sahanlıkta bekliyor. Vekarla selamladım. Birden tanıyamamıştım; bu Dolly idi. Öyle bir Dolly ki Tanca'daki gibi laubali olmak, bir şeyler sormak, hatta el uzatmak imkânı vermeyen fazla teşrifatperest bir Dolly. Sadece:

"Safa geldiniz," dedi, "Kraliçe dairesinde istirahat ediyor. Fakat sizi derhal kabul için bana emir verdi. Lütfen arkamdan geliniz."

"Peki ama..."

"Konuşmaya mezun değilim mylord!"

"Bu bir komedi... komiklik... çıldırmışsınız, hepiniz... o zaten çılgındı; sizi de kendisine benzetmiş!"

"..."

İsyanım mukabelesiz kaldı. Yürüyoruz; koridora saptık; binanın arka cephesindeyiz. İçimden söyleniyorum:

"Maskaralık! Zırtapozluk! Hele yanına gireyim, biz bize kalalım, yapacağımı bilirim!"

Bildiğim filan yok. Doğrusunu isterseniz şaşkınım; şaşkından da beter haldeyim; rüya gördüğüme hükmedeceğim geliyor. Belki de şimdi uyanıvereceğim. Rüyalar ekseriya tam sırrın sözüleceği, sevgiliyle buluşulacağı noktada biter.

Uyanmak üzereyim, bir de bakacağım ki hanın sundurmasında uyuyakalmışım; dizlerimde Rozalba'nın başı... karşımda Çinli sarılığında, içindeki gölgeleri düşük Çinli bıyıklarını andıran müraice[1] süzgün bir ay! Hatta Beyrut'tan itibaren anlattıklarımın hepsi rüya! Tropik malaryasının bir nöbeti esnasında hayalata kapılmışım: Nil'den henüz haber çıkmamış; Ne Johnny'ye rastlamışım, ne Afrika'ya gelmişim; Antura'da yatıyorum; hakiki Nilgün Sultan'ı düşünüyorum, hararetim 40... sayıklıyorum!

Lakin önümde pıtırdı bile etmeden, süzülürcesine yürüyen kadın, dansöz olarak tanıdığım Dolly, kapılardan birine vuruyor, ses gelmesini bekliyor; açıp da giremiyor. İçerde sahiden bir kraliçe varmış gibi vaziyeti şato ve saray merasimine uygun. Resmiyet bana da sirayet etti; toparlandım; ceketimin bir düğmesini ilikliyorum.

İçerden verilen emri işitmiş olmalı ki İrlandalı kız, hafifçe baş eğerek yol verdi. Kendimi Louis XVI. stilinde döşenmiş bir salonda buldum. O devre mahsus geniş, rahat bir "berjer" gözüme ilişti; sırtı kapıya, yüzü açık pencereye karşı yerleştirilmişti. Görünürde kimse yok ama bu uzun arkalıklı latif koltuktan şüphelendim ve seslendim:

"Nil!"

Sesi berjer tarafından duyuldu; hem de eski sesi, Türkçesi: "Ne iyi ettin de geldin sevgilim! Gözüm yollarda kaldı. Yaklaş yanıma!

---

1 mürai: ikiyüzlü, riyakâr

Kalkamıyorum, kımıldanamıyorum ki karşılayayım, boynuna atılayım. Geçirdiğim kazayı haber almamışsındır herhalde..."

"Ne kazası? İşitmedim... söyle, ne oldu? Nen var?"

Ellerine sarıldım, öpüyorum, suallerimi tekrarlıyorum; koltuğun yanına diz çökmüş, cevabını bekliyorum. Ne tatlı gülümsüyor... ne kadar içten memnun!

"Atlattım," diyor, "sana kavuşmam mukaddermiş. Bindiğim tayyare parçalandı. Ötekiler öldü... ben kurtuldum ama..."

"Ee?"

"Kımıldanamıyorum sevgilim... belim alçıda!"

"Yürüyemiyor musun?"

"Yürümemeli imişim. Pek icap ederse bastona dayanmak şartıyla birkaç adım atabiliyorum. Üzülme! 'Zamanla geçer' diyorlar. Bırakalım bunu... hafızamı buluşuma sevinelim. O kaza olmasaydı hafızam da geri dönmeyecekti. Biliyorum, bana pek çok sualler soracaksın... hepsinin cevabını vereceğim. Fakat sırasıyla ve benim canım istedikçe!"

"Bir tanesinin cevabını derhal vermeni rica edeceğim. Ömer nerede? Haber aldın mı?"

"Kırk yedi gün evvel dört yaşını bitirip beşine bastı. Adaşı bir amcası olduğunu biliyor. Amcasına benzediğini de!"

"Teşekkür ederim."

"Vazifem efendim. Teşekkür daha ziyade bana ait. Fakat tekrar edeyim, arka arkaya sualler sormaya hazırlanma. Yorulmamı doktorlar men etti; elbette uzun uzadıya konuşacağız. Seni görmeyeli ne içiyorsun? Galiba şaraba dadandın...

küpte dinlendirilmiş hancı şarabına... testiden içmek lezzetli mi oluyor? Burada da bulunur onlar... getirteyim mi?"

Elinin altındaki düğmeye bastı. Aynı zamanda diyor ki:

"Şaşacak ne var? Arkana adam koyacağımı Tanca'da söylemiştim."

"Bu adam Mugahed!"

"Asıl adı Andino'dur."

"Yaman hafiye imiş."

"Öyledir; gizli serviste çalıştığı için de işin acemisi değildir. Fakat Andino'ya kızmamalısın; son raporlarında beni ne kadar sevdiğini yaza yaza bitiremiyordu; sana da hayran."

Mahcup mahcup önüme bakıyorum. Kapıya vurulduğundan ayağa kalktım; içeriye Dolly girdi. Nil:

"Miss Parkinson," dedi, "misafirimiz aperitifini burada içecek; yemeği de sonra yine burada yiyeceğiz, lütfen aşağıya talimat veriniz."

Tanca'daki hemşiresi, Somers sarayında kâhya kadın vazifesini görüyor. Çıkınca sordum:

"Dolly ile arandaki resmiyet tuhafıma gitti. Şu kaza meselesi olmasa kendimi bir operette sanacağım."

"Kaçamaklı yoldan da gitsen ustalıkla benden cevap alacağını bekleme."

"Ağrı, sızı duyuyor musun yavrum? Aklım hep onda..."

"Canımı sıkacak bir şey yapmazlarsa duymuyorum."

"Kaza nerede oldu?"

"Cehennemin dibinde!"

Mapa Melikesi bu sözü öfke ile değil, şımarıkça bir gülümseme ile söylediğinden yaklaşarak saçlarını okşadım; elim çenesine gitti; yüzünü kendime doğru kaldırdım; göz-

lerine bakıyorum. Memnun, bırakıyor. Öbür elimin şehadet parmağı sol kaşının üzerinde dolaşıyor. Bu parmağı ağzıma götürüyorum; taze oğul balına sürmüşüm gibi sanki tat ve rayiha var orada!

"Kaşlarını unutamıyorum. Yarabbi! Ne hareketli, ne manalı şeyler... Senden ayrı birer sevimli mahluk imişlercesine onları özlüyorum. Senden ayrı, aynı zamanda yine senden, yine sen bunlar..." diyorum; hoşlanarak dinliyor. Bir uşağın getirip kapı önünde tuttuğu tepsiyi demin divanhanede gördüğüm baş hademe önümüze getirdi, masaya koydu; çekildiler.

"Bana da viski ver; bu akşam içeceğim."

"Dokunmasın? Belki doktorlar müsaade etmiyorlardır."

"Az koyma! Kandi'deki köşkte Tayfur nişan halkalarımızı saat kaçta taktı idi? Hatırında mı?"

"Kolombo'dan dönmüştü; galiba dokuz sularında, bu saatlerde..."

"Dokuzu yirmi geçiyordu... daha on dakikamız var."

Tanca'daki Miss Nelly tamamıyla hafızasızdı; buradaki Nil hafızadan, hatıradan ibaret... ama oradaki kadın kumlukta benimle alt alta boğuşuyordu, sapasağlamdı... buradaki, koltuğundan kımıldamamaya mahkûm bir sakat. Sakat kalan Nil'imi, hafıza kaybı esnasındaki kadar stoik, dertlere, felaketlere, acılara karşı rint gördüğüme şaşmıyorum; beğeniyorum.

"Sakat bir kadınla bulunmaktan zevk almayacak mısın, yoksa? Neydi 'Riviera'daki valsimiz? Belki de bunu hiç tekrarlayamayacağız. Deniz kenarındaki yenişmemiz, dövüşme-

miz de güzeldi... o da yapılamayacak. Beni dövemeyeceksin de artık!"

"Nil! Yavrum!"

"Kadehimi uzat!"

Öğrenmek istediğim –istemek de ne söz!– öğrenmeye mecbur olduğum kaç mesele var? Deminden beri hem konuşuyorum, hem de zihnimde bunları sıralıyorum. Evvela Melik Ahmet'in nerede bulunduğunu bilmeliyim. Sonra Somers Köşkü'nün sahibi kimdir? Anlamalıyım; zira ondan bahsederken "kocam!" demişti. Hafızasını kaybettiren vakalar hakkında da malumatsızım. İki aydan beri nerelerde gezdi, tayyare kazasına nerede uğradı? Haberim yok. Bir tanesi de şu: Salvatore ile karşılaştı mı? Yarım saattir şahidi olduğum servet ve ihtişamın kaynağı da bence meçhul. Tek öğrendiğim şey oğlumuz Ömer'in beş yaşına bastığından ibaret. Fakat köşkte mi? Uzak bir yerde mi? Söylemiyor, sordurmuyor ki!... Hastalığını da kapalı geçiyor.

Azap ve işkence başka bir şekil alarak devam ediyor.

Mamafih memnunum; "mesudum!" dahi diyebilirim. Zira bana karşı muhabbeti eksilmemiş; artmış. Hırçınlığı da hafiflemiş, ruhunu sakinleşmiş buluyorum. Kazaya rağmen müsterih bir yüz. Belki de ölümü kadar yakından gördüğü, kurtulup tekrar hayata kavuştuğu için bir uslanma devrine girmiş.

Yerde, dizinin dibinde oturuyorum. Sormuyorum ama düşünmemi önleyemiyorum; dalgın halde susuyorum. Ya, ömrü müddetince sakat kalırsa? İyileşme ümidi kesilirse Nil bu felakete şimdiki metanetiyle katlanabilir mi? Ahbaplarımdan Mısırlı Madam Neşibi gözümün önüne geldi:

Grek - Katolik, fevkalade sevimli, dal gibi incecik, çok zarif ve zekâlı bir kadındı; otomobil kazasında belkemiği iltihaplandı; tedavisi imkânsızlaştı. Vakadan üç sene sonra onu, lastik tekerlekli bir koltukta gördüm: Fransız sinema aktörü rahmetli Pauley kadar şişmanlamış, sevimliliğini muhafaza etmekle beraber o aktörün bir dişisi olmuştu. Eskisinden neşeliydi; lakin benim kederim aylarca sürdü. Vaat ettiğim ikinci ziyareti bir türlü yapamadım; konağının önünden iki defa geri döndüm ve artık gidemedim.

Nil'i de öyle bir akıbet mi bekliyor? Tanca'da hafıza kaybı, burada sakat kalma ihtimali ile endişeden kurtulmak nasip olmadı, olmuyor. Hayatından haber alamadığım için de senelerce üzüntüsünü çekmiştim. Netice itibariyle kısa süren bazı sahneler müstesna bu aşk bir çileden başka bir şey değildi.

Nil dedi ki:

"O kadar düşünme, yorma kafanı! Düşünmekle, yormakla işin içinden çıkamazsın. Zihnindeki şifreyi ancak ben halledebilirim, benim anlatacaklarım çözecek."

"Doğru söyleyeceğine emin değilim; hiçbir zaman doğru konuşmadın, Nil! Başkalarına olduğun gibi göründün; benimle daima oynadın; hâlâ oynuyorsun.. Şu anda aklımdan geçeni söyleyeyim mi? Ne hafızanı kaybettiğine, ne de tekrar bulduğuna inanıyorum. Eğer kaybettiğin hakikatse bile şimdi bulduğundan şüphedeyim. Birisinden, belki iyice tanıdığım bir adamdan öğrendiklerinle hafızana kavuşmuş görünmeye çalışıyorsun. Türkçeni zaten unutmamışsın, Tanca'da kasten unutma taklidi yaptın."

"Belki tayyare kazasına şuracıkta yerimden kımıldayamadığıma da inanmıyorsun?"

"İnşallah inandığım gibidir."

"Keşke sevgilim, bütün inandıkların hakikat olsa!"

"Yalnız bir şeye inanıyorum: Eza etmek için beni aradığına..."

"Ve sevdiğime!"

"Evet... sevmedin, sevmiyorsun diyemiyorum. Ama öyle acayip bir muhabbet ki..."

"Seninki de başka türlü mü? Rozalba, Stella..."

"Sus, kendimden iğreniyorum."

"Benim hayatımda bunlar yok."

"Salvatore var, mektupların var. Sadi'yi ve mektup paketini unutmadım. Haydi Ahmet'i mazur görelim; şimdiki lorda ne buyuracaksın?"

"Hangi lord?"

"Somers Köşkü'nün sahibi!"

Nil, tıpkı demin benim yaptığım gibi eliyle çenemden tuttu, yüzümü kendine doğru çevirdi; neşeli bir şefkatle seyrediyor ve yavaşçacık diyor ki:

"Budala! Kendisini çok zeki sanan benim sevgili budalam! Huyumu bildiği halde, sızlanıp durduğu halde her sözüme inanmaktan vazgeçemeyen safdil haydudum! Tiznit'te ne sevimli bir haydut olmuşsun! Andino'nun çektiği fotoğraflara bayıldım. Hele pınar başında bir pasaklı kızın uzattığı testiden şarap içişin var, sinema sahnesi! Bana Humphery Bogart'ı hatırlattı; uğramadan, Londra'da İda Lupino ile bir filmini seyretmiştim, dağlarda geçen bir gangster macerası. Senin yanındaki ufak tefek, eteği düşük, kedi gözlü kız da

Lupino'yu andırıyordu. Bıçak atışlarınla, boks yumruklarınla, jui - jutsi oyunlarında kanlı katil arkadaşlarını mat etmişsin. Raporları okurken el çırptım; 'Bravo!' diye alkışladım."

"Orada hep seni aradım... yanımda bulunduğunu istedim... seni bir an unutamadım. Unuttuğumu sandığım zaman bile aklımdan çıkmadığını hissediyordum. Aşk açlığa çok benziyor: Hiçbir meşguliyet içten duyulan ezikliği unuturamıyor; sevda çekmek fasılasız bir iç ezikliği... midemizin değil, beynimizin acıkıp ezginlik çekmesi!"

Sözlerimi dinlerken Nil'in gözbebeklerinde saadet, iki gökyakut damlası şeklini almış ne hoş ışıldıyor! Bunlar içlerine milyonlarca ünite saadet kristali teksif edilmiş[1] birer nur komprimesi! Sevinç ve mahzunluk gözbebeklerine ancak bu kadar nur dökebilir. Tanca'da böyle yapamamıştı; demek ki hafıza kaybı tam hislilikle beni anlamasına mani olmuştu. Şimdi yüzü, bakışları apaydınlık; ışığı yüzüme, gözlerime vuruyor. Eskiden de öyle idi, konuştuğum zaman sönmüş bir küre gibi güneşinden ışıklanır, parladığımı, etrafıma ışık saldığımı kendim de fark ederdim.

"Nil," dedim, "hafızanı kaybedip tekrar bulduğuna inanıyorum. O kadar değişmiş, Kandi ve Mapa'daki şahsiyetine dönmüşsün ki..."

"Halbuki o bir oyundu. Dostum Playfair senin Mısır'dan hareket ettiğini yazınca bu planı hazırladım. Muhabere vasıtamız Mendes'di... hani mektup getirdiğin Portekizli dükkâncı!"

"Demek o da kumpanyana dahildi?"

---

1 teksif edilmek: yoğunlaştırılmak

"Tabii! Adamcağız hakkımdaki şüphe verici sözlerini neden kapatıvermişti? Sabahleyin bana rastlaman için meydanda randevu vermişti. Nitekim az sonra karşılaşmadık mı?"

"Johnny'yi nerede buldun?"

"İngiliz ve Hollanda hükümetlerinin müşterek nezaketi icabı Johnny bizi Avustralya'dan Amerikan tarikiyle Tanca'ya getiren muhafızımızdı. Kraliçe unvanıyla seyahatim mahzurlu görüldüğünden Miss Nelly ve eski dansöz hüviyetini seçtim."

"Mesele oldukça basit imiş."

"Öyle idi sevgilim. Ben muğlak[1] şekle soktum; bir hafıza kaybı hikâyesi ekledim. Beraber olduğumuz zaman Türkçe konuşuvermemek için çektiğim çileyi tarif edemem. Bütün irademi kullandım ve yalnız bir defa –aklına geldi mi?– unutarak sana otel odasında Türkçe 'Sevgilim? Sevgilim!' dedim. Rolümü mükemmel yapmadım mı? Fikir 'Unutulan Yıllar' filminin ilhamı değildi. Aklıma nereden geldiğini bir gün öğreneceksin. İşin içinde Dolly'nin parmağı var..."

"Bu zahmetlere neden katlandın?"

"Neden mi? Yeni doğmuş çocuğunu anasıyla beraber yatta bırakıp kaçan, pranga mahkûmu olmayı hak etmiş bir serseriyi cezalandırmak için!"

"Fakat Nil, ben Santa Maria kampında o cezayı fazlasıyla çektim."

"Çektiğini öğrendiğimden dolayı da işte mükâfatını veriyorum."

---

1 muğlak: karmaşık, anlaşılması güç

Böyle diyen Nilgün elini bana doğru uzattı; parmaklarını oynatarak:

"Bak," dedi, "şu halkayı görüyorsun ya... artık üstünde platin tellerden örülmüş kafes yok."

"Anlamıyorum, Nil... anlıyorum ama inanamıyorum... serbest misin sen?"

"Evet, serbestim, Tiznit haydudu!"

"Ahmet?"

"Japonlarla çarpışırken 1942 Şubatının 28'inci günü Cava'da şehit düştü."

"Lord?"

"Yalandı o iş!"

"Peki ama bu servet?"

"Mapa Hükümdarı Ömer'e ve Ana Kraliçesine kalan miras! Mamafih refahımızı sana borçluyuz."

"Neden? Hiç anlamadım."

"Senin tavsiyeni, nasihatini dinlediğimizden dolayı! Hatırlıyor musun, bilmem: Kalküta'da çay masasında hepimiz otururken dünya vaziyetinin fena gittiğini söylemiştin; aynen demiştin ki: 'Politikacı değilim; fakat dikkatinizi mühim bir noktaya celbedecek kadar kulağı delik bir adamım. Ufukta ikinci bir dünya harbi beliriyor. Endonezya Japon tehdidi altındadır: istilaya maruzdur. Size ihtiyatlı davranmanızı ve öyle bir felakete uğranıldığı takdirde epey muhacirlik hayatı geçireceğinizi düşünerek şimdiden tedbir almanızı tavsiye ederim.' Zavallı Ahmet ile ben, sözlerine kıymet verdik; Avrupa ve Amerika bankalarına nakit ve mücevher olarak bir hayli mevduat yatırdık. Oğlun zengindir, sevgilin ve nişanlın da..."

"Ben meteliksizim."

"Hayır, yanılıyorsun. Sen de sayılırsın, şahsına ait ufacık bir servetin var."

"Şahsıma ait mi?"

"Evet: Mapa'da işlettiğin araziyi, bıraktığın baharat, kopra, tütün, çay, pan stokunu sattık, bedelini senin namına İsviçre Federal Bankasına, ada istilaya uğramadan önce yatırdık. Playfair'in Mısır'da, Mendes'in de Tanca'da verdiği paraları derhal ödeyebilirsin. Şayet Rabat'ta kumardan kazanmamış olsaydın Andino yahut senin Mugahed'in bir yolunu bulacak, cüzdanını boş bırakmayacaktı. Tanca'da sana bir çek yollayacaktım, istemedin. Hesabından kesecektim sevgilim! Rozalba ile Stella döküntülerinin de sevgilisi sevgilim!"

Nil başımı kendine çekti, yüzünü yüzüme dayadı.

Masa üstündeki bronz saat, tatlılığı iç bayıltıcı sesiyle dokuzu çalıyor. Kapı açıldı ama giren yok. Nil seslendi:

"Sen misin yavrum? Gelsene!"

Cevap çıkmıyor. Dikkatle, helecanla bakıyorum, bekliyorum. Nihayet bir çocuk göründü: Boğa dövüşçüsü elbisesi giydirilmiş, belinde kırmızı kuşağı, sırtında sırmalı cepkeni, gergin beyaz çorapları ve kısa, siyah kadife pantolonu ile "torero" filizi bir erkek çocuk... gözlerini bana dikmiş, çekingen, aynı zamanda merak içinde yürüyor, yaklaşıyor. Nil gülümsüyor, diyor ki:

"İşte Ömer! Mapa hükümdarı haşmetlu İkinci Gıyasüddin Hazretleri!"

Bir masal, bir efsane bu! Fakat Nil, bu!

Hepsi beklenir.

Her şey yolunda. Hayır, büyük bir derdim var; sevinç içinde yüreğim parçalanıyor; zira bu Nil koltuğundan kımıldayamayan sakat bir kadın olmuştur. Nitekim öpüp kucakladığım Ömer'i az sonra dadısı uyutmaya götürünce odaya gümüş tepsilerle yine gümüşten kaplarla getirilen yemeklerle orta masa donandığı zaman uşaklar dışarı çıktılar. Nil azıcık mahzun bir sesle:

"Bana sen yardım edeceksin," dedi, "berjeri masaya yaklaştır. Hizmetçilere sakatlığımı teşhir etmek istemiyorum. Hastabakıcıyı çağırmak da keyfimizi bozacak. Zaten akşamları soğuk yemekler yiyorum ama nefis şeylerdir. İyileşsem Kandi'deki gibi beraber mutfağa gireriz. Ne yapardım ben orada? Unuttun mu, yoksa?"

"Mükemmel krep yapardın; ben karides kotleti; Dilbeste de Çerkeztavuğu..."

Nil'in gözleri doldu; ağlamaya çalışıyor. Damlalar halinde dökülmeden sadece kirpiklere takılı kalan gözyaşları –hele o kirpikler sevgiliminkiler gibi kendiliğinden tersine kıvrılmış uçları altın renginde, kök tarafları saat zembereklerinin lacivert çelik parlaklığında olursa– seyrine doyulmaz bir manzaradır. Hiçbir su, taktir edilmişi[1] bile o kadar berrak değildir. Güzel gözlerin ışığı ile parlayan gözyaşlarındaki duru şeffaflığı güneş ziyası, çamlar ve salkım söğütler arasından süzülse de bir pınar suyuna ve yosunlarda birikmiş damlalara veremez.

1 taktir edilme: damıtılma

Nil'in göz pınarlarında kabaran yaşlara gökyakut bebeklerinden öyle tatlı bir aydınlık vuruyor ki bu yaşları menekşe kokuyor sanıyorum, menekşe şurubu imişçesine içeceğim geliyor. Kadın gözleri, aslında ıslak bir parlaklıkta da olsa ara sıra yine yaşlarla pırıldamalı, kendi suyu ile kaynaklar gibi yıkanmalıdır.

"Dilbeste'yi mi özledin?"

"Keşke kederim özlemekten ibaret kalsaydı..."

"Ne oldu? Öldü mü?"

"Hem de pek feci şekilde... otomobili Kireçburnu'ndan denize yuvarlanmış, boğulmuş. Bu haberi Londra'da bir sefaret kâtibinden aldım."

"Tayfur?"

"O zengin olmuş... fakat işleri için gittiği Almanya'dan harp sebebiyle dönememiş. Ne olduğu meçhul. Aratturıyorum. Naziler tevkif edip bir kampa atmışlar deniliyor."

İçim sızladı; bu acı ile başka bir dostumu hatırladım; soruyorum:

"Gaffar'a dair bir şey öğrendiniz mi? Santa Maria kampında beraberdik; hep senden bahsederdik. Âşıktı sana... benim kadar, benden fazla âşıktı; tapıyordu kraliçesine... Çıldırtmıştın çocuğu! Ne güzel bir delikanlı olmuştu."

Nil yavaşça şu cevabı verdi:

"Sevişmiştik de biraz..."

" 'Biraz' ne demek?"

" 'Epeyce' manasına."

"Hani bana tamamıyla sadık kaldığını söyleyip duruyordun?"

"Gafo çocuktu, ciddiye alınmaz; saymıyorum, onu..."

" 'Gafo' muhabbet adı mı?"

"İyi anlıyorsun; insan birini 'Gaffar!' diye sevip okşayamaz. 'Gafo' hem dile kolay geliyordu, hem de oğlancağıza yakışıyordu. Düşünsene: Beni bırakıp kaçtıktan sonra tam 3 sene 3 buçuk ay yalnız kaldım. 1939 teşrinievvelinden istila tarihine, 1942 şubatına kadar. Bizimki "pastoral" bir muaşaka oldu; 'sportif' de diyebiliriz. Ömrümüz yarış atları sırtında, dağ keçisi avında, adalardan adalara kayık gezintilerinde geçiyordu. Yüzgeçlik, silahşörlük, bıçak ve ok atma idmanları, neler yapmadık beraber!"

"Ama benden de bahsedermişsin."

"Gafo'nun dizine yatar, seni düşünür, ağlardım sevgilim!"

"Saraya dönünce de Salvatore'ye destan yazardın, değil mi?"

"Yoruyorsun beni... fikrim yorulunca belkemiğim sızlamaya başlıyor. Şarapları beğendin mi? Kokmuş küplerden şırfıntı karıların testilere doldurdukları talaş sirkesine benzemiyordur herhalde... nasıl içtin onları? O kirli aşiftelere nasıl sarılabildin?"

"Hep senin yüzünden... Salvatore'yi kıskandığım için çılgına dönmüştüm; şuurumu kaybettim, ikinci bir şahsiyete girdim. Tabii biliyorsun; belki de konuştun; o buraya, Las Palmas'a gelmişti... daha doğrusu davet eden sendin."

"Haberim yoktu; lakin dün gece Andino'nun son raporunu okurken öğrendim, şaştım. Çağıracağım elbette."

"Salvatore bir kapıdan girer, ben ötekinden çıkarım."

"Rozalba'yı da çağırırım, üzülme! Stella'yı mı tercih edersin, yoksa? İkisi fazla olur; İspanyol uşaklarım birbirlerine girerler, kan çıkar. Sonra General Franco'nun milli öfkesi başına vurur, bizi hudut harici ederler!"

"Neşenin yerinde olduğuna memnunum Nil."

"Kazadan beri hiçbir şeye üzülmemek yolunu tuttum. Başka kararlar da aldım, seni pek yakından alakadar eden kararlar... ama söyleyemem; kendini beğenmiş bir adamsın, büsbütün şımarır, kabarırsın. Zaten hastalığım büsbütün geçmedikçe, eski halime dönmedikçe bunlar olamaz. Bir an evvel iyileşmeme dua et. Şimdi anlat bakalım, beni bulmak için Singapur'a nasıl geldin? Playfair'in elinden kurtulup gizlice bir kaçakçı vapuru ile kaçmışsın; ölümü göze almışsın, Nil uğrunda! Hem anlat, hem de ara sıra şarap, mandalina, armut, filan ver. Sakat bir kadın olduğumu unutuyorsun biriciğim!"

Sizin bildiklerinizi Nil'e muhakkak daha canlı, daha hararetli ve heyecanlı bir şekilde hikâye ettim. Sıra Beyrut'a ve Nilgün Sultan'a gelince bir duraklama hasıl oldu.

"Ee," dedi, "niçin kestin? Yalan faslına mı girdin? İşin içine yine bir kadın mı karışıyor?"

"Evet... fakat bu kadın mukaddestir. Zihninden en ufak bir şüphe geçirmene tahammül edemem. Bana sen pek çok şey kazandırdın... bir de kız kardeş! O senin de zaten kardeşindir."

Nil'in sarardığını gördüm; başını berjerin arkalığına dayadı; sönük bir sesle sordu:

"Nilgün mü?"

Susmamla tasdik ettim. Daha hafiflemiş sesiyle söylendi:

"Dargın olmalıdır bana... hakkı da var... pek mi öfkeli, acaba?"

"Hayır," diye hararetle konuşmaya başladım, "hayır, bilakis seni eskisi gibi seviyor, özlemiş, merakta; arayıp bulmam için yardım etti. Zaten Tanca'dan kendisine yazdım, sağ salim olduğunu müjdeledim. Melek o kadın... Mısır'a yanına çağırıyor. Harpten sonra gitmelisin yahut kendisini buraya davet edersin. Maceramızı da biliyor. Kavuşmamızı candan istiyordu. Dedim ya, bir melek, bir azize, bir..."

Rengi yerine gelen Nil sözümü kesti:

"Ara ver de azıcık nefes al... tıkanacaksın. Daha iyisi sen dur, ben söyleyeyim. Onu görünce aklın başından gitti. Kendi kendine dedin ki: Güzel kadın, benimkine de çok benziyor; aynı endam, aynı ses, bütün hali Nil'i hatırlatıyor. O olmazsa bu olsun! Şunu da elde edeyim, oyalanırım, belki de ötekini unuturum da... zaten öldü mü, kaldı mı, şüpheli. Hem bu, hakiki sultan... taklidi değil! Nil kadar zekâsı albenisi yok ama şahaneliği var. Gözleri gökyakutlaşmıyor ama mor susam lacivertliğinde..."

Sandalyemden kalktım, pencere önündeyim, yüzümü gizlemek için! Zira bütün bunlar aklımdan geçmişti ve beni pek iyi tanıyan Nil ilk düşüncelerimi zekâsı sayesinde hemen hemen harfi harfine keşfetmişti.

"... fakat," dedi, "sonradan anladın ki o iş yürüyemez. Yine sahtesinin peşine düştün. Öyle olmadı mı, efendiciğim? Eteğine bile yetişemeyince azizelik mertebesi mi verdin teyze kızıma? Fakat layıktır. Bari mesut mu?"

"Refahta... çocuklarıyla meşgul."

"Köşktekilerden beni hatırlayanlar var mı? Mesela Cemalifer dadı..."

"İsmin anıldıkça ağlıyor; bahçıvan Serkis hep senden bahsediyor, Mebruk Ağa da. İsmin onlarca 'Kahkaha Sultan' imiş. 'Gitti, şenliğimizi de götürdü' diyorlardı. Düştüğün ağacı da göstermişlerdi, topuğunu incitmişsin..."

"Erik koparmaya çıkmıştım galiba. Şimdi koltuğumdan kımıldanamıyorum; bu yaşımda alil[1] oldum."

Hemen yanına koştum; tekrar yere oturarak dizlerini okşamaya başladım:

"Bana bu kazanın tafsilatını vermedin; doktorların kati fikirlerini de söylemiyorsun; niçin? Ne diyor, hekimler?"

"Geldiğinin ilk gecesi fazla üzülmeni istemedim. Mademki anlamakta ısrar ediyorsun, sana üç profesörün imzaladığı son raporu okutayım. Yatak odamdaki bahünün üst çekmesindedir. Şu kapıdan gir içeriye... bir buduvar geçeceksin, oda yanındakidir.

"Okumaya lüzum yok. Zaten anlayamam; sen hülasa ediver."

"Kısacası şu: En aşağı bir sene alçı, korse ve tam hareketsizlik. Üst tarafını şimdilik kestiremiyorlar; natür galebe edebilirmiş."

"Fakat, Nil, söylediklerin çok mühim. Ne kadar hafiften alıyorsun!"

"Yaşıyorum ya... ama dans edemeyecekmişim, ata binemeyecek, koşup yürüyemeyecekmişim. Bunları yapanları

1 alil: hasta, illetli

seyredeceğim ya! Tek üzüntüm senin bu hale gelen Nil'den soğuman ihtimalidir."

Tekrar ayağa kalktım. Demin Nilgün Sultan'dan bahsederken kapıldığım heyecanın birkaç mislini duyarak durmadan söylüyorum; şarapların da tesiriyle natıka, cerbeze[1] kesildim. Yeminler, ahitler, sadakat vaatleri, aşkımın daha ziyade artacağı, bağlılığımın kenetleşeceği gibi lakırdılar, tahliller ve misaller... boyuna konuşuyorum, kendimi tutamıyorum; ne diyorsam hepsinde samimiyim. O, gülümseyerek, zevk alarak, biraz da alaycı bakışlarla tatlı tatlı dinliyor. Dinlediğini gördükçe nutkuma devam ediyorum. Boğazım kurudukça şarap kadehine saldırıyor, doldurup Nil'e uzatıyorum. Nihayet söz kâfi gelmedi:

"Nil," dedim, "seni kollarımın arasına alıp incitmeden balkona götüreyim. Ay çıktı; bu, benim Tiznit'te mürşidim[2] olan aydır. Onu bir akşam, neden sonra karşımda görünce haydutlaşmış benliğim silindi; yeniden kendim oldum ve senin aşkının tatlı sızısını yeniden yüreğimde duydum. Bu ayın ışığı altında duracağım, seni kollarımın üstünde ona doğru uzatacağım; 'işte, diyeceğim, Nil budur; bak, ne güzel kız!' Evet, kadın değil, sen hâlâ, terütaze, filiz gibi, çiçek gibi bir kızsın, Nil!"

Gündüz, ayık kafa ile bu kadar çocukça lakırdılar edemezdim. Mapa ana kraliçesi de zaten dinlemez, sözlerimi yarıda keserdi. Şimdi onun da başı dumanlı... hazzediyor. İçki ve gece? Neler yaptırmaz insana ve ne çirkinlikleri güzel göstermez.

---

1 cerbeze: beceriklilik

2 mürşit: doğru yolu gösteren

"Kucağına alma sevgilim; yardım et de kalkayım, koluna dayanarak yürüyeyim. Bu kadarcığına müsaade ediyorlar."

Dik durmaya, belini kımıldatmamaya çalışarak Nil'i kollarından tutarak ayağa kaldırdım. Soruyorum:

"Kendi kendine durabiliyor musun?"

"Evet. Yürüt beni..."

İçim parçalanıyor ama belli etmiyorum; başı omzumda, ağır ağır balkona doğru yürüyor. Kapıya tutundu.

"Çıkmayayım oraya... başım dönebilir. Bu ay mıydı, mürşidin? Pek komik bir mürşit! Ay değil, ayın kırıntısı... bir tarafa çarpıp yarısından fazlası kopup düşmüş bir tabak parçası imiş gibi süprüntü tenekesine atacağım geliyor. Ne diye saklıyor, gösteriyor gök onu bize?"

Nil'i, velevki kapıya dayanmış olsun, ayakta bulmaktan, endamına kavuşmaktan memnunum. Nasıl da kucaklamak ihtiyacındayım! Lakin sarsmaktan korkuyorum; sadece ellerini öpüyorum; diyorum ki:

"Yordum seni... ben heyecandan sabaha kadar uyuyacağımı sanmıyorum. Fakat sen yatmalısın, dinlenmelisin. Önümüzde aylar, yıllar var; artık ayrılma yok. Bu sefer ben söylüyorum; tekrar ediyorum: Artık ayrılma yok! O kadar ki ölüm bile onu yapamaz; ayrılmadan ölürüz ve artık ikimiz de yaşamadığımız için bu, dünya yüzü için bir ayrılık sayılmaz. Ama ruhlarımız buluşurmuş veya buluşmazmış... bilmem. Bildiğim şudur: Hayat devam ettikçe beraberiz.

"Maalesef ayrılmamız lazım..."

"Ne gibi?"

"Kısa bir ayrılık: Uyumak için odalarımıza çekileceğiz. Dairelerimiz arasında ne gizli merdiven, ne de sihirli ayna

var. Zaten lüzumsuz da... o merdiveni inemem, o aynanın arkasından çıkamam ki!"

"Zamanla bunlar da olacak. Olmasa da olur."

"Belki! Zile basıver. Kızlar sana odanı göstersinler. Evvela öp beni!"

Gökte beğenmediği çarpık, yontuk, ayrıca çentik çüntük ay, o halinden beklenilmeyen coşkun bir ışıkla balkonu çikolata kâğıdı gibi adeta dokunsanız hışırdayacağını sanacağınız katı bir yaldız tabakasıyla kılıflamıştı. Nil'in yüzü parkta sivriliğine uzamış bir okaliptüs ağacının gölgesine rastladığından bu kaba, eczalı, çocuk sevindirici nurla boyanmıştı. Güzel teninin ayna arkalarına sürülen gümüş renginde sırı andıran bir yaldızla boyandığını istemezdim. Ağaç gölgesi altında bir müddet kaldık.

Somers Köşkü bir sırtta bulunduğundan deniz kenarındaki dağlık şehirler gibi limana ve şehre yüksekten bakıyor. Beyrut'un Lübnan'dan görünüşünü hatırlıyorum. Hoş Napoli ve Trieste de öyledir, yamaçlardan aynı manzara görünür. Bizim Çamlıca'dan İstanbul'a bakışı da azıcık andırmaktadır. Nil:

"Sinir hastaları için bir tedavi ve dinlenme yeriydi burası... satın aldım. Sana anlatacaklarım daha pek çok."

"Rif'li genç Emirle gezintilerin, köylerinde misafir kalışların falan gibi mi?"

"Onlar da var."

"Armatör Crespo ile hazırladığın Portekiz seyahati, mesela..."

"Bu başka bir meseledir; Somers Köşkü'nün satın alınması ile alakalıdır. Pavlo bizim servistendir, yardım ediyordu."

"Bizim servis de ne oluyor? Yine ajanlık damarın mı tuttu Nil?"

"Endonezya'dan o sayede kurtuldum. Yalan sanmakta ısrar edişine şaşıyorum. Playfair işi bilir ama söylemez. Conte Verdi vapurunda mütekait İngiliz Binbaşısı diye tanıştığın, sonra iyiliğini gördüğün MacClellan'dır beni servise sokan! Vapurda ilk faaliyetimi kontrol etmekte idi. Andino ise Fas havalisinde maiyetimde çalışıyordu."

"Laf!"

"... ama kaza üzerine fiili hizmetten çekildim."

"Uydur uydur, söyle!"

Nil omuz silkti, dedi ki:

"Haydi, çağır hizmetçileri... odama beni onlar götürürler. Bakıyorum, inanılması lazım gelen şeyleri yalan sanıp yalanlara bayıla bayıla kanmak huyundan vazgeçemiyorsun. Kendini çok zeki sananlar böyle oluyor. Senin kafatasının içinde zekâvet[1] daha ağır basıyor ama bazen de miktarı az olan belahet,[2] zeytinyağı gibi üst tabakaya çıkıyor."

Zile dokundum; içeriye beyaz önlüklü, malum kıyafette körpe bir kız girdi. Nil İspanyolca dedi ki:

"Misafirimize dairesini gösteriniz. Miss Parkinson'a da söyleyiniz, gelsin."

Alelusul hürmetle eğildim; Kraliçe elini uzattı, resmiyetle öptüm; hizmetçinin açtığı kapıdan koridora çıktım.

Kızın beni soktuğu üç odalı daire Mapa'dan beri gördüklerimin en güzeli ve kibarca döşenmişiydi. Yazık ki sizlere –belki hazzetmezsiniz, fuzuli ve doldurma bulursunuz

1 zekâvet: zekilik
2 belahet: eblehlik, aptallık

korkusu ile– Somers Köşkü'nün tefriş[1] tarzındaki zarafetini anlatmıyorum. Şimdi bulunduğum dairenin bir istirahat odası vardı ki bu, konuşma ve yazılarımızda tasvir etmeden yapamadığımız tabiat manzaralarıyla insan güzellikleri kadar dinlemeye değerdi. Filvaki modern üslupta döşenmişti; lakin fikrimce teneke kadar bayağı bir kaplama vasıtası olan kontrplaktan eser yoktu. Koltuklara, kanepelere hep kumaş geçirilmiş... sıcak memleketlere uygun, teması serin, rengi serinletici, abaniyi andıran bir kumaş. Zemini örten halı, düz renkte ve tüysüz... perdeler hem hafiflik tesiri yapıyor, hem de güneşi tatlı surette gölgelendirecek bir kesafette.[2] Hele divan? Divan namına işlenen cinayetleri bildiğim için hayranlıkla ona bakakaldım. İstirahati temine yarasın diye icat edilmiş olan divan, çoğu evde istirahati selbetmek[3] için ne mümkünse yapılmış bir eza vasıtasıdır.

Uzansanız dimdik durmak istersiniz; yaslansanız ayaklarınızı sığdıracak yer bulamazsınız; başınız boşlukta kalır; çeşitli züppe yastıklar ise daima kayar, çöker; ya fazla ya eksik gelir. Hülasa her tarafı hesapsız ve muvazenesizdir; ameliyat masasını demeyeyim ama dişçi iskemlesini arayacak olursunuz!

Dairemde soyunmadan, dosdoğru divana uzandım. Hizmetçi kız, kraliçenin misafirini hoş bir reveransla selamlayıp gitti. Gitmeden önce termos şişeleri dizili bir dolabın kapağını açmış demişti ki:

"Aguss minarales, bavidas, conteniendo todo lo necesaris, todo es frio. Buenas noches!"

---

1 tefriş: bir yeri eşya ile döşeme
2 kesafet: yoğunluk
3 selbetmek: kapmak, çekmek, almak

İspanyolcanın bu kadarını anlarım; Tiznit'te biraz daha ilerlemiştim. Şirin Kanaryalı şöyle bir şey söylemişti:

"Dolapta soğutulmuş madensuyu, içki, ne lazımsa vardır. Geceniz hayır olsun!"

Ilık bir su döküldükten sonra –yine tahta veya maden kısımları görünmeyen, tamamıyla ipekli kumaş kaplı– karyolama yaklaştım. Karşısına tıpkı Mapa Sarayındaki gibi bir ayna tesadüf ediyor. Şüphelendim; Nil'den daima şüphelenmelidir. Hatta aklıma şu geldi: Tayyare kazası ve neticesi de hafıza kayıbı kadar asılsızdır; beni üzmek için uydurulmuştur. Gidip de raporu getirmediğime, okumadığıma pişman oldum. Belki de öyle bir kâğıt yoktu; mevcut da olsa sahtesini yaptıramaz mıydı? Zihni hep bu oyunlarla, icatlarla meşgul. Kim bilir sakat kadın rolü ne zamana kadar sürecek?

Demin balkonda, kapıya dayanmış dururken gölgeli yüzü ve ay ışığının parlattığı som gümüşten narin vücudu ile öyle güzeldi ki! Bambaşka güzeldi; Nilgün Sultan'dan tabiatıyla çok daha çeşitli güzeldi; bir Nilgün Sultan'dı ki içinde ve dışında hem kendisi, hem de Rozalba'lar, Stella'lar, Kora, Dolly, Atiye ve Hediye, öteki beynelmilel kadınlar, hepsinden bir şey vardı. Ama onların hiçbirinde Nil'in zerresini bulamamıştım; bulur gibi olurken küçük bir falsolarıyla Nil'imden uzaklaşıveriyorlardı. Bu falso ekseriya sevimsiz bir hareket yahut zekâsız bir sözdü. Mapa Kraliçesi tek saniye sevimsiz olamıyor ve ağzından zekâsız tek kelime çıkmıyor.

Eğer tayyare kazası da uydurma ise koltuğundan doğrulamayan sakat kadın rolünü de, üzerinde fazla ısrar etmeden pek mükemmel, artistçe başarmıştı. Piyeslerini kendi yazıp kendisi oynayan büyük bir sanatkârdı Nil! İşlerini de

pek iyi çeviriyordu. Şu köşkü buluşu da öbür buluşları gibi isabetliydi.

Ayna, merakımı tahrikte devam ediyor.

Doğrusunu isterseniz bir ümit beslemiyor da değilim. Lakin Nil'in aynı sahneleri tekrar edecek kadar kifayetsiz muhayyileli olmadığını bildiğimden ümidim sönüktür. Mamafih aynayı muayene ediyorum: Sağa, sola ittim; aşağıya, yukarıya sürdüm; arkası boş mudur diye parmaklarımla üzerine vurdum. Şayet İspanyol kızı bir taraftan gözetliyorsa beni evhamlı, manyak bir adam sanacaktır.

Hayır, ayna sabittir, Nil de hastadır; yoksa tekrar kendi evinde buluştuğumuz bu ilk gecemizin birlikte ta fecre kadar devam etmemesine razı olamazdı. Mahzun mahzun yatağa girdim. Âdetimdir: İri, yumuşak yastıkları kanepenin üstüne fırlatacağım; zira ömrüm otellerde, vapurlarda, pansiyonlarda geçmekle beraber çocukluğumun yastıklarını ararım. İncecik, yassı, yayvan, eşit iki pamuk yastık. Bunların tıkız, ensiz, yün dolu olanları makbul değildi; fukara yastıkları idi onlar... yahut köy evi yastıkları. Böylelerinde, hatta balya kadar katı ve sıkı olan aşiret çadırı yastıklarında da yatmaya mecbur olmuştum. Çinlilerin tahta yastıklarını da bilirim. Cava'nın sedir yastıklarını da!

Karyoladaki birinci dört köşe yastığımı fırlattım; sıra ikincisine geldi; kaldırmıştım ki altından bir kâğıt çıktı, üstünde bir yazı var, Nil'in yazısı:

"Aynalıyı muhakkak muayene etmişsindir. Henüz etmedinse yorulma. Güneş daima aynı yerden doğmaz. Güzel uykular sevgilim.

Kraliçen Nilgün"

Gülümsüyorum; bristolü[1] dudaklarıma götürüyorum; kokluyorum ve kendi kendime söyleniyorum:

"Çocuk! Çocukluklarını bırakmıyor! Aklını nelerle de yoruyor! Ama her yaptığı tatlı..."

İçimde bir sevinç ezginliği var; sebebi Nil'e kavuşmaktan başka bir şey. Onun hastalığından duyduğum hüzüne rağmen çok tatlı, berrak bir ışık damlası kırağı gibi gönlümde titriyor. Birden keşfettim: Neşem Ömer'i nihayet görebilmemden ileri geliyor. Gürbüz, asil tavırlı, yeşil gözleri hülyalı, dudaklarında Frenklerin "septik" dedikleri şüphe ve tereddüt alameti olan hoş bir kıvrılış, ne güzel çocuk!

"Oğlum mal, mülk, taç sahibi! Harpten sonra Mapa'ya gidecek, tunç bedenli tebaasının tapınacakları küçük hükümdar zümrütlü tahtına geçip oturacak."

Elimde tuttuğum kâğıdı tekrar okuyorum, etrafıma bakıyorum ve:

"Hepsi," diyorum, "Nil'in zekâsı, iradesiyle oldu... şu tuhaflıkları da yazan Nil'in!"

Sabahleyin zile basınca içeriye –sonradan ismini öğrendiğim– Mariella girdi; arzu edersem verandada kahvaltı edebileceğimi, manzaranın fevkalade güzel olduğunu söyledi. Çoktan yıkanmış, giyinmiş, hazırdım. Elbisem bir keten pantolonla kolsuz gömlekten ibaret... sırtıma, etikete riayet için ince bir ceket ilave ettim.

Oturduğum yerden ağaçlar arası deniz görünüyor. İştahla yedim; cigaramı yaktım, parkı dolaşıyorum. Kandi'de köşk küçücüktü, sabahları Nil pencerenin maun cilalı stor-

1 bristol: bir tarafı parlak kâğıt

larını kaldırır, beni selamlardı yahut bahçede türkü söyleyerek çiçek toplardı; o zaman ben kendisine işaret ederdim; kızdırmak için de "günaydın!" derdim. Somers iki katlı bir kâşane...[1] uşak ve hizmetçi dolu. Aynı samimi hayata yer yok.

"Essalamünaleyküm, seydina!"

Karşımda Mugahed yahut Andino... yalancı bir somurtkanlıkla selamını aldım. Arapça dedi ki:

"Efendime şapkasız dolaşmamasını tavsiye ederim. Panamanızı[2] koşup getireyim. Arzu buyurursanız refakatinizde bulunayım, size parkı gezdireyim. Melike Hazretleri afiyettedirler inşallah? Vazifemi sadakatle yaptığımdan dolayı memnun olduklarını sanıyorum."

"İkimiz de sizden memnunuz Sinyor Andino."

Esmer yüzünde iri beyaz dişleri pırıldıyor.

"Mademki lüzumludur, şapkamı giyeyim de beraber dolaşalım."

"Bana eskisi gibi Mugahed diyebilirsiniz. Yine eskiden olduğu gibi 'sen' diye hitap ederseniz iltifat sayarım. Yürekten bağlandım zatıâlinize..."

"Teşekkür ederim, ben de öyle... Tiznit'te çektiğin fotoğraflarda çok muvaffak olduğunu kraliçe söyledi. Birer kopyası varsa alıp saklayayım."

"Biz vesika muhafaza etmeye mezun değilizdir efendim. Melike'ye negatiflerini takdim etmiştim."

Panamamı başıma geçirdim; yürüyoruz. Yolumuz köşkün arka cephesine düştü; gözlerim kraliçenin pencerelerinde: Panjurların hepsi kapalı. Mugahed bir şeyler anlatıyor:

---

1 kâşane: köşk, malikâne

2 panama: yazın kullanılan kenarlıklı, hasır erkek şapkası

"Vali ile ordunun ikinci kumandanı Santa Cruz'da otururlar. Asıl askerî merkez ve kumandanın bulunduğu şehir Las Palmas'tır. Adalarda beş bin kişilik bir kuvvet var."

Pek dinlemiyorum. Sordum:

"Burada kanaryalar serbest yaşarlarmış. Nerede, hangi tarafta acaba?"

"Pınar başlarındaki korularda... tabii bütün adayı gezeceksiniz; elbette kraliçe de gezecektir."

İçimden: "Yakaladım Nil'in son yalanını!" dedim; şaşmış görünmeyerek tasdik ettim.

"Beraber gezeceğiz. Belki de atlara binerek dolaşırız."

"Böylesi daha hoş olur..."

Nil'in bir kaza neticesi sakat kaldığını en ehemmiyetli adamı Andino nasıl bilmez? Bu kaza ve sakatlık uydurma! Lakin ilave ediyor:

"Hakikaten hoş olur. Demek ki kraliçemiz ata binecek hale geldi. Bana büyük bir müjde verdiniz."

"Henüz binemezse de yakındır," diye düzelttim, "sıhhati süratle salaha[1] doğru gidiyor."

Somers Parkını Boğaziçi korularına benzeten ağaçları değildir; zira buradaki manzara Afrika iklimini hatırlatmaktadır.

Andino yapraksız ve acayip öforbiya ve ejder ağacı denilen bir başka çeşidini gösterdi. Palmiyelerin, hurmaların, kaktüslerin envaı yetiştirilmiş. Hele sarmaşıklar! Bunlar yalnız yükseklere tırmanmıyor, yerleri de çim; çayır gibi örtmüş biçimlere sokularak bazısına pertav eden arslan, bazısına

1 salah: iyileşme, düzelme

kaya tepesinde kanatlarını açmış, uçmaya hazırlanan kartal şekilleri verilmiş. Bir göle de rastladık; üstü nilüferle yarı kapanmış, aralarında kiremit renginde ördekler yüzüyor. Somers malikânesinde kış mevsimi, Sahrayıkebir'den esen gün doğusu sayesinde termometre 21-22 dereceye tutunarak latif bir sonbahar gibi geçer.

Böyle bir parka sahip olan insanın o parkta keyfince gezip dolaşamaması, koşup eğlenememesi acınacak hal! Hele o insan Mapa Melikesi gibi dinamik, her manasıyla da epüküriyen ise, zevkini bilirse, hareket ve tat alma kabiliyeti başkalarıyla ölçülemeyecek kadar yüksekse çok elim bir talihsizliktir bu!

Ama düşündüm ki Santa Cruz'a geldiğim akşam bana Nil'in artık hayatta olmadığı haberini verebilirlerdi. Eğer Tanca'da bir nebze buluşmasaydık aldığım habere –yıllardır ölümü ihtimaline alıştığım için– belki dayanırdım. Fakat kendisini, hafızasını kaybetmiş zannetmekliğime rağmen o kadar sıhhatte, genç bir kızdan fark edilmeyecek derecede körpe kalmış, adeta, mesut gördükten, ilerisine varmamakla beraber yenişip seviştikten, birbirimize daima bağlı yaşayacağımızı ve yakında tekrar güzel günlere kavuşacağımızı anladıktan sonra o felaket haberi beni çöktürür, hayattan bezdirirdi.

Eğer Santa Maria kampında ölmemeye çalıştımsa bu, Nil'in akıbeti hakkında henüz ümitli oluşumdan ileri geliyordu. Beyrut'ta yine aynı ümitle hastalığa göğüs gerebilmiştim. Tiznit'teki münasebetsizliklerimde sevgilimi hayatta bilmemin ve İtalyan delikanlısını kıskanmamın tesiri vardı. Nilüferli gölün kenarında, koltuk biçimi almış kuru bir ağaç

gövdesine oturmuş, yapraklardan daha yeşil, yeşil çini kadar parlak suya bakarak mırıldandım.

"Yaşasın da ne olursa olsun!"

Arkamda duran Mugahed dedi ki:

"Bu tarafa doğru biri geliyor, bir uşak.. elinde bir tepsi var; galiba size bir mektup takdim edecek."

Evet, getirdiği bir mektuptu; telaşımı belli etmeden zarfı aldım, açtım:

"Akşam çayına kadar serbestsin iki gözüm. Talimat verildi: Herkes ve at, araba, otomobil, motor ne varsa her şey emrine tabi. Ben gündüzlerden hazzetmemeye başladım. Park ve hava o kadar latif ki beraberce gezip dolaşamadığımız için perdeleri indirdim. Bereket Ömer yanımda. Oğlumla hep senden konuşuyoruz. Eline doğduğunu söyledim, ismini 'doktor amca' koydu. 'Seni yine yürütecek mi?' diye sordu. 'Evet,' dedim, 'yürütecek, koşturacak, dans ettirecek!' Az daha unutacaktım: Çayda çok iyi tanıdığın müşterek dostumuz bir misafir bulunacak. Ana oğul doktor amcanın ellerinden öpüyoruz."

Uşağa cevabı olmadığını işaretle anlattım; kendimi zor tutuyorum, uzaklaşınca Mugahed'e dedim ki:

"Tiznit'te daha rahattım. Senin kraliçen –aynen rapor edebilirsin!– bana durmamacasına çile çektiriyor. O İtalyanı çaya, buraya çağırmış. Sarih[1] olarak yazmıyor ama Santa Cruz'da tanıdığım şahıs başka kim olabilir? Gel, benimle! Şehre ineceğim, Salvatore'nin adada bulunup bulunmadığını tahkik edeceğim."

---

1 sarih: açık, net

"Şayet adada ise ne yapacaksınız?"

"Yapacaklarımı ben de bilmem; öğrenmedin mi? Kararını bir anda veririm."

"Kont di Cavalli'yi burada farz edelim; kararınız ne olacak?"

"Burada olduğunu biliyorsun sen!"

"Öyle bir şey söylemedim."

"Ben anlarım. Mükemmel!"

Kraliçenin hâlâ elimde duran mektubuna bakıyorum, ilk hırsımı ondan alacağım. Cebimden çakmağı çıkardım. Yere atmadan, ucundan tutarak yakıyorum. Önümdeki durgun yeşil su ve yeşil nilüfer yaprakları üzerine kısa süren bir gurup zamanı kızıllığı aksetti; söndü. Kâğıt en iyi cins bristolden olduğu için yazıları hâlâ seçilir halde simsiyah kavrulmuş, lakin dağılmamıştı; göle bıraktım; hafifçecik yüzüyor.

Bir ördek koştu, gagaladı, sonra tiksinmişçesine parçalayıp arkasından telaşla gelenlere döndü, "nafile zahmet etmeyiniz, yutulur şey değil, dönelim!" diyen bir tavırla kafileyi geri çevirdi.

Yürüyorum, hem de köşkün dış kapısına doğru! Mugahed peşimde.

"Sen zahmet etme; zaten hacet de kalmadı."

"Yayan mı gideceksiniz?"

"Yokuş aşağı kolaydır. Çantalarımı lütfen otele yollasınlar."

Galiba hayatımın en mühim deliliğini yapıyorum. Arkamda neler bıraktığımı bilmiyor değilim: Oğlumu, sevgilimi, servetimi... Nil'in nihayet sabrını tüketeceğimi de anlamaktayım. Şimdiden pişmanım ama Mugahed'den uta-

nıyorum, yürümeye devam ediyorum. Bir kere o sözü söylemiş bulundum, dönemem. Hem bu kadının kaprislerini de artık kati olarak kırmak lazım. Büsbütün azıtmış. Öyle düşünmekle beraber içimden diyorum ki:

"Muhakkak aratacaktır. Seviyor beni... adadan gitmeme müsaade etmez."

Mugahed kederli bir yüzle:

"Şu patikadan giderseniz kestirmedir; hem de daha gölgeliktir. Fakat, af buyurunuz ama iyi bir şey yapmıyorsunuz. Kraliçenin hasta olduğunu hesaba katmanız lazımdı."

Cevap vermedim; demir parmaklıklı büyük kapının önündeyim. Hademe orta bölmeyi açmak üzere koştu. Durgun kuşluk vaktinin ışıklı, fakat yumuşak sessizliği içinde demir kapı, yivleri üzerinden dönerken acayip bir feryat çıkardı, bir kuş feryadı; martı çığlığı. Bu, biraz da çocuk sesini andırıyordu; andırmıyordu, belki... lakin nedense sesin hatırlattığı Ömer'dir! Bana öyle geldi ki arkamdan Ömer bağırıyor; gittiğimi istemediği için çığlık kopardı.

Demir kapıların, yazın güneşli ve rüzgârsız ikindi saatlerinde herkes istirahate çekilmişken bende kalmış gençlik hatıraları vardır. Büyükada'da oturduğumuz bir yaz mevsimi komşu bahçelerden muhtelif ahenklerde, kimi hazin, kimi neşeli kapı gıcırtılarını dinleyerek imtihanlara çalıştığım sene idi, Behire'nin kapı sesi duyuldu mu onun İstanbul'a inmek üzere vapur iskelesine gitmesi ihtimaliyle yerimden fırlar, deniz kumu dökülmüş bahçe yolunda siyah çarşaflı, ufacık pelerinli ve beyaz güderi eldivenli zarif siluetini seyre can atardım.

Ekseriya bahçıvan, uşak, bakkal çırağı ile karşılaşırdım. Ama bunlar da benim için birer kıymet ifade ederdi: Behire'nin evinde bulunan veya evine girebilen adamlardı. Bir yaz öyle geçti; tabiidir ki imtihanda muvaffak olamadım; lakin bizim edebiyatın bir zamanki sermayesini teşkil eden çamlaraltı muaşakasında iki sınıf birden atladım; hülyalı kızla çapkın mektepli zaten yüklü olan Büyükada tarihine yeni bir aile skandalı daha ekleyeceklerdi; mesele örtbas edildi.

Bazen piyano, bazen bahçe kapılarının gıcırtısı duyulan o durgun yaz saatleri! Ah, o yılın yazı! Behire'yi günün birinde, on sene sonra idi, hiç ummadığım bir memlekette, Kâbil'de gördüm. Bir Türk misyonunda çalışan kocasının yanma gelmişti... Bu ayrı bir hikâyedir, bizimkine dönelim:

Patikayı tutturdum ve büküle kıvrıla uzayan dolambaçlı yolun beni on dakika sonra deniz hizasına ve şehrin varoşuna indirdiğini görünce durakladım. Nil bana ihtar etmişti: "Bir daha kaçar, kaybolursan bu sonuncusu olur!" demişti; muhakkak öyle olacaktı. Kendi elimle yerimi Salvatore'ye bırakarak yine kaçmıştım. İşte artık hikâyemin de, hayatımın da sonu geldi.

Bir pranga kaçağı gibi meskûn yerlerden uzak, dağlarda ve kayalıklar arasında yaşamak arzusu duyuyorum, bir kaçak veya meczup! İnsanlardan ürktüğüm yahut tiksindiğim için değil; kendimi cemiyete layık bulamadığımdan... hiçbir zaman nefsimi bu derece insanlık dışı, taşlanmaya, linç edilmeye müstahak iğrençlikte görmemiştim. Neydi bendeki bu ani feveranlar ve tam saadete ermişken akla, mantığa, vicdana sığmaz hareketler?

Etrafıma bakıyorum: Cennetteyim... Cenette bir İblisim! Hayır, acınacak, ağlanacak, elinden tutulup kurtarılacak, tedavi edilip cemiyete kazandırılacak bir bedbahtım!

Terk edilmiş yıkık bir iskelenin palamar taşına oturdum; avuçlarımın içine aldığım başımı, başkasının, o bedbahtın başı imişçesine merhametle ovuyorum:

"Seni kurtarmalı," diyorum, "fakat yok etmekle de kurtarmak mümkündür; Nil'i kurtarmak için yok olman lazımdır. Hazır, yanında hazzettiği iyi bir adam, bir âşığı da var. Çabuk teselli bulur. Evlenirler de yarın öbür gün! Yıllarca nasıl da mektuplaşmışlar, ne intizamla, sadakatle, şaşmadan, tertemiz!"

Nil'e böyle bir koca muvafıktır; ayrıca kraliçe unvanını kaybetse de bir kontes olur. Kontes di Cavalli... herhalde düttürü bir bayan diye çağrılıp anılmakla kabili kıyas değil!

Şimdi ismimden de nefret ediyorum.

Bu sefer öfkemin çarçabuk yatıştığını, derhal nedamet başladığını anlamaktayım. Bir iki kere yerimden kalktım; fakat ayaklarım şehre doğru gidemedi; benimle adeta konuşuyorlar, diyorlar ki: "Haydi! Gerisin geri! Biz seni yokuş yukarı da olsa kuş gibi uçuracağız. Dairendeki divan ne rahattı! Dön oraya, uzan, beraberce dinlenelim!"

Arkama bakıyorum: Gelen giden yok ama Mugahed muhakkak bir koşu Melike'ye haber saldıktan sonra peşime düşmüştür; bir tarafa gizlenmiş, gözetlemektedir. Yahut otele varmıştır bile... beni soruşturuyor, arıyordur. Hiç yoktan çıkardığım hadisenin Nil'de bıraktığı tesiri de merak ediyorum.

Birdenbire ümide kapıldım: Mademki Salvatore'yi o derece kıskandım, demek ki kendisine çılgınca âşığım. Kadın böylesine kızmaz; bilakis memnun olur. Otele gidince ikinci bir mektubunu alacağım: "Çayı baş başa içeceğiz. 'Toi et Moi...' Ömer'le balkonda yolunu gözlüyoruz, uslanmaz kaçağım!"

Şehre girdim, bir arabaya atladım; otel holündeyim. Vurulmuşa döndüm: Çantalarım holde duruyordu, getirmişlerdi. Bu, artık pasaportlarımın verildiğine alametti. Ah, nerede Mugahed? Göğsüne kapanıp utanmadan hıçkıra hıçkıra ağlayacağım. Keşke Kraliçesi emretseydi de patikadan inerken sırtıma bir bıçak fırlatsaydı... ne güzel ölürdüm! Azman bir kaktüsün yanında, hurma gölgesinde, memleketler arası serseriye yakışan iklim yabancılığı dekoru içinde, cezamı bularak...

"Las Palmas'a vasıta var mıdır; bu saatlerde?" diye bürodan sordum.

"Yarın sabaha kadar yoktur. Fakat Somers vekilharcı kraliçeye mahsus motorun arzu buyurduğunuz takdirde emrinizde olduğunu söyledi."

"O halde hemen hareket edeceğim."

"Şimdi köşke bildiririz efendim."

Evet! Bu, bir türlü neticelenemeyen sergüzeştimin artık hiç şüphesiz sonudur. Nil'in ne kadar azimli, iradeli olduğunu ve ihtarının çevrilmez bir idam hükmü mahiyetini taşıdığını biliyorum. İlk defadır ki, yeniden barışma kapısının üzerime kapandığını hissettim. Aramıza giren zindan surlarını bir İf kalesi korkunçluğu ile görüyor gibiyim.

İnadımı kırmalıyım, dönmeliyim, ayaklarına kapanmalıyım. Yapamıyorum; bir koltuğa oturup motorun gelmesini bekliyorum. Dünyada bu derece münasebetsiz hareket edecek tek adam tasavvur edilemez. Eğer maceramı bir başkasından dinleseydim o adamı pataklamadan bırakmazdım; pataklamadıkça öfkemi alamazdım; içim rahat etmezdi. Dayak, o serserinin müstahak olduğu ceza değildi; başlangıcıydı. İhtilal mahkemesi veya kanun fevkinde[1] bir adalet heyeti tasavvur ediniz ki hâkim, işkence ve ölüm hükmü vermeden önce sabrı taşıyor, kürsüden atlayıp suçluyu bir temiz dövüyor.

Kendimin Kara Ali'si[2] olamadığıma kızıyorum; karşımda "Cellat!" diye seslenecek bir IV. Murat arıyorum. Otelin teşrifat memuru tazimle eğilerek motorun beş dakika sonra rıhtıma yanaşacağını haber veriyor. Sordum:

"Köşke telefon edebilir miyim?"

"Hayhay efendim... buyurunuz. Zatıâlinize santralı bulayım. Kiminle görüşeceksiniz?"

"Mümkünse bizzat kraliçe ile. 'Dün geceki misafir tarafından' dersiniz."

Memur arıyor, buldu; birine söylüyor... mükâleme[3] İspanyolca. Acaba telefonla konuşmaya da yanaşmayacak mı? Kâtip ahizeyi yerine koydu, bana döndü:

"Majeste istirahate çekilmiş ve kimse tarafından rahatsız edilmemesi emrini vermiş. Özür diliyorlar... kendileriyle ancak saat beşte konuşulabilirmiş."

---

1 fevk: üst, üstünde
2 Kara Ali: IV. Murat'ın ünlü celladı
3 mükâleme: konuşma

Demin sapsarı idim galiba... şimdi kan başıma çıkmış bir halde olduğumu yüzümün yanmasından, kulaklarımın uğuldamasından anlıyorum:

"Bana lütfen bir oda ayırtınız. Las Palmas'a gitmeyeceğim; bir hafta burada kalacağım. Motoru savınız. Kim sorarsa, telefon ederse otelde olmadığımı söylesinler."

İlk işim duşun altına, sonra yatağa girmek oldu. Neye karar verdim de kaldım? Sizler kadar ben de bilmiyorum. Bütün hareketlerim fevri.[1] Fakat farkına varmadan şuurum herhalde bir şeyler düşünüyor, hazırlıyor. İnsan bazı defa yaptığı hareketi de, ağzından çıkan sözü de düşünmeden oluvermiş, söylenivermiş zanneder. Halbuki bunlar adeta refleksler gibi habersizce birer müdafaa, muhafaza vazifesini görürler. Aklın işlediğini duymadığımız çok defa vakidir. Hele hislerimize mahkûm olduğumuz sırada...

Azıcık sükûnet bulduktan sonra adayı terk etmediğime sevindim. Birçok projeler kuruyorum: Bir tanesi çay saatinde hiçbir şey olmamışçasına köşke gitmek! Öbürü geceleyin eğlence yerlerinde vur patlasın, çal oynasın vakit geçirerek harekâtımı muhakkak takip ettirecek olan Nil'i kıskandırmak! Uzun bir mektup yazarak af dilemek de var. Saat beşte tekrar telefon etmek, cevap verirse barışıvermek de mümkündür.

Kalktım, yazı masasının başına geçtim. Yazıyorum... yazdıklarıma göz gezdirmeden bir, iki, üç sayfayı harıl harıl doldurdum. Okuyunca pek bayağı cümlelerden ibaret bir aşk mektubu ile karşılaştım; hepsini de imkân olsa o kâğıtlar

1 fevri: düşünülmeden yapılan

gibi yırtıp parçalayarak aynı yere atacağım. Kötü bir müsveddeden farkım ne? Bir şeye benzemekliğim için usta bir kalem kırk yerimden tashih etmeli. Hayır, baştan sonuna kadar çizmeli, yeniden yazmalıdır!

Baktım ki mektup epeyce vaktimi almış; saat dört buçuk. Salvatore hazırlanmıştır, valinin konağında yürek çarpıntılarıyla dolaşıyor. O, Türk Prensesi Nilgün'e tam 7 sene sonra kavuşacak ve tabiidir ki bir daha ayrılmayacak. Kraliçesinin umulmadık kadar kısa bir zamanda arızayı atlatması ve Türk Konsolosu bulunan en yakın bir şehirde nikâh merasimine eskisi gibi sapasağlam gitmesi de mümkündür. Dimdik vekarla yürüdüğünü görüyorum adeta...

"Hayır," diyorum, "bu nikâh bir vapurda olacaktır. Evrak sonradan tekemmül ettirilir.[1] Nil işi gürültüsüzce yapacak, alıştığı, sevdiği denizlerde!"

Telefonu açtım, otelde Kont di Cavalli isminde bir İtalyanın bulunup bulunmadığını kapıcıdan soruyorum. Cevap menfi... fakat şehirde iki iyi otel daha var; oralardan da aranılmasını tembih ettim. Az sonra telefon çaldı:

"O isimde biri bu otellerde de yoktur, efendim" dediler. Peki ama çaya benim de tanıdığım kim gelebilir? Kafamı zorluyorum, Nil'le tanıştığımız bütün şahısları sıralıyorum. City of Haddington süvarisinden Batavia doğumevi hekimine kadar, hepsini... hiçbirinde karar kılamıyorum. Bir taraftan da biliyorum ki Mugahed ve adamlarının tarassudu altında bulunmaktayım; Kraliçeye raporlar, haberler uçuruluyordur: 'Saat 5; henüz odasından çıkmadı' diyorlardır; belki de

1 tekemmül etmek: tamamlamak

içerisini de gözetliyorlar, mektup yazdığımı, yırtıp attığımı, dertli dertli dolaşıp durduğumu kaydediyorlardır."

Evet, saat 5... mevsim icabı hava karardı bile. Öğleyin yemek yemeyi unuttuğum için çay ısmarladım. Tepsiyi getiren garsona –hafiyelerin hafiyesi olduğunu düşünerek– neşeli görünmeye gayret ediyorum, ıslıkla bir şeyler çalıyorum; sekiz on kelimelik İspanyolcamla kafa göz yararak adanın eğlence yerleri hakkında malumat alıyorum.

Gerçekten biraz ferahlamış haldeyim; zira artık bir karar sahibiyim; kararımı neredeyse kendimden de gizleyeceğim; sizden de saklayacağım. Bütün iş, saatin dokuzunu bulmak ve hafiyelerime izimi kaybettirmek! Daha önce kendimi yormamak da lazım. Fas'ta alıp çantama attığım polis romanlarından birini okumaya başladım; bıraktım. Pek bayağı bir şey... elime bir kitapçıda Gil Blas geçmişti; ona daldım. İçinde haydutlar, serseriler, hilekârlar, hekim taslakları, şövalye bozuntuları ve deli dolu âşıklar kaynaşan bu eser beni oyalıyor, aralarında kendimi de yaşar görüyorum; ben de bu tiplerden biriyim. Bilhassa bir İspanyol memleketinde bulunduğum için Gil Blas'ı daha ziyade benimsiyorum.

Haritalarda açık sarı, iç açıcı bir renge boyanması âdet olan İspanya ve müstemlekeleri mektep sıralarından beri hayallerimi okşardı. Şimdi bu devletin en güzel arazi parçalarından biri üzerinde saadete erişmiştim. Kafamın çatlaklığı yüzünden bir anda orasını zindana, cehenneme, gayya kuyusuna çevirdim; boğuluyorum, yanıyorum, karanlıktayım.

"Acaba," diyorum, "Nil'i sakat vaziyette bulmak mı beni teessürümden çıldırttı? Yahut sakat bir kadına tahammül edemeyecek kadar egoist miyim? Bunun için mi nefsime,

nefisperestliğime kapılarak kendim de asıl sebebini bilmeden köşkten kaçtım? Eğer öyle ise insanların aşağısıyım; taze ana kraliçeyi de, oğlumu da şerrime lanet, bırakıp gitmekliğim hayırlı bir iş olacaktır."

Sekizde alt kata indim ve tek başıma bir köşede yemeğimi yedim. Salonda alaka çekici müşteri yok; bulunsa da gözüm kimseyi görmüyor. Yemekten kalkınca sigaramı yakarak otelin bahçesine çıktım. Dolaşıp dönecek bir tavır takınmış ve garsona kahvemi biraz hava aldıktan sonra holde içeceğimi yüksek sesle söylemeyi ihmal etmemiştim.

Ağaçların arasına daldım. Akşamüzeri pencereden keşfimi yapmıştım; bahçenin arka duvarı alçaktı ve ötekisinde dar, tenha bir sokak vardı. Kolaylıkla atladım; gölgeli taraftan süratle yürüyerek başka bir sokağa, ikincisine, üçüncüsüne saptım. Neredeyim? Bilmiyorum. Nihayet ışıklı bir caddeye çıkınca ilk rastladığım kira arabasına bindim. Somers Köşkü'ne doğru sürmesini söyledim.

Geçtiğimiz yol, bizim Büyükada'daki bildiğiniz Nizam Caddesini hatırlatıyor. Yokuş başladı; tekrar düzlükteyiz. Köşkün parkı görününce arabayı durdurdum ve arabacıyı aklından geçiremeyeceği bir para vererek savdım.

Artık maksadımı söyleyebilirim: Parka gizlice gireceğim; köşke de gizlice sokulacağım; dün gece Nil'in yüzünü ay ışığından esirgeyen ağaca çıkararak oradan balkona geçeceğim ve... galiba hayatımın sonuncu deliliğini yapacağım.

Somers malikânesinin elbette gece bekçileri, muhafaza tertibatı vardır. Belki de Kanarya Adaları'na isimlerini veren cinsin artığı vahşi köpekler bu vazifeyi görüyorlardır.

Köşk epeyce uzakta... yanına varmak için evvela duvardan atlamak, sonra tropik nebatat kaplamış korkunç bir koruyu aşmak icap ediyor.

Yarım saatten beri hava bozulmuştur da... sert bir samyeli esiyor. Ağaçların hışıltısı bir an durdukça aşağıdaki denizin, koca Atlantik'in homurtusu işitiliyor. Beş yerden denemeler yapıp muvaffak olmadıktan sonra nihayet halatlaşmış bir sarmaşık sayesinde duvarın üstüne çıktım. Öte tarafı o kadar derin ki atlamak mümkün değil. Asıl korkum bir kaktüs sahasına düşmek. İncecik dikenlerinin uçları göze görünmemekle beraber tığ gibidir; ete battı mı parçalamadan çıkmaz. Ayrıca cildi yakar, iltihaplandırır. Göze girerse kör etmesi ihtimalini de düşünmeli!

Hiçbirini fazla düşünmeden atlayıverdim. Eğer bağırmadımsa şaşarım. Bir kaktüsün tam üstüne düşmüştüm; iri, gevrek dalları yüküm altında kırıldı; bunlar yarı pelte nebatlar olduğundan dal gibi ses çıkarmadılar; sukutumu[1] yumuşattılar ama sıyrılan pantolon paçalarından dikenler kolayca etime işlediler; bacaklarımda yüzlerce iğnenin acısını duyuyorum ve bu iğneleri taşıyarak yürümeme devam ediyorum. Bereket ellerime dokunmamışlar.

Lakin az sonra bu da oldu; bir sarmaşığın yere uzanmış koluna ayağım takılınca kapanmamak için bir ağacı kavradım; alt dalları kesilmiş bir palmiye imiş; palmiye gövdeleri testere gibi dişli, ayrıca uçları sivri olduğundan ellerimi daladılar.

Böylece koruya daldım; elbette rahat bir yolu vardır ama bulamıyorum; köşkün ışıklarına doğru kör topal ken-

1 sukut: düşüş, düşme

dimi sürüklüyorum. Bir defasında da alnımı kuru bir dala çarptım; görmüyorum ama kan aktığını duyuyorum; yüzüme sızıyor. Mendilimi bir çatkı şekline sokarak başıma, yaramın üzerine sardım. Bitkin, tükenmiş haldeyim. Yine de yola devam ediyorum. Tesviye edilip[1] pataklanarak açılmış dar yolu bulunca hızlandım; köşkün meydanlığına gelince de durdum.

Dün gece Nil'le oturduğumuz balkonlu odanın altışar kollu mükellef gümüş şamdanları yanıyor ki pencereler ışıklı.

Orada! Belki Salvatore karşısında, benim yerimde! Aşağı kattaki dairenin yeni misafir için hazırlanmış olması mümkün. Mariella daha genç birine hizmet edeceğinden memnundur. Geçkinleştiğimi ikide bir hatırlamaklığım fena alametlerden... demek ki değişikliği duyuyorum. Bu, bir senet vadesinin yaklaştığı, cebinizde ödeyecek para bulunmadığı zamanlarda duyulan üzüntüyü andırıyor; evvela kendi nazarınızda itibarınız düşüyor.

Ağaçları siper ederek binanın yanına varabildim; beni balkona ulaştıracak olan okaliptüsün altındayım. Fakat gövdesi budanmış, kabuk kısmı da düz ve kaygan... Galatasaray Lisesinde –o devirde ismi sadece "Mektebi Sultani" idi– bizi jimnastikhanede düz direklere çıkmaya alıştırmışlardı, ben birinci gelirdim. Otuz beş sene sonra, hem de yaralar, bereler, sargılar içinde, aynı şeyi yapıyorum. Mektepteki direkler, yukardan iple bağlı idiler, sallanırlardı; şimdi de ağaç, rüzgârdan sarsılıyor. Nihayet balkonun hizasını buldum; eğer yarım metrelik mesafeyi atlayabilirsem hedefime ulaş-

1 tesviye etmek: eşitlemek, düzlemek

mış olacağım ve havanın sertliğinden dolayı örtülü duran kapı camından küçük salonun her tarafını iyice seyredebileceğim. Fakat atlamayı gözüm tutmuyor; dala sarılı, kudretim gittikçe tükenerek kımıldanmadan bekliyorum.

Bu halde biraz dinlenmiş olacağım ki cesarete geldim; okaliptüs dalları narin, lakin esnek olduğundan kırılmadan önce beni ustaca hareket edersem karşı tarafa fırlatabilirler. Üç ince dalı birleştirerek sıkıca yakaladım, bir ayağımı ileriye uzattım, ötekini ağaca hızlıca vurdum. Bir de baktım ki parmaklıklara tutunmuş vaziyette balkonun kenarındayım!

İç tarafa hemen atladım ve ihtiyaten mermer zemin üzerine yüzükoyun uzandım; kıpırdamıyorum. Göğsüm kürek gibi kabarıp iniyor; soluk alırken çıkardığım ses o kadar sert ki rüzgârın uğultusu olmasa salondan işitilecek sanıyorum. Kapı açık bırakılsaydı atladığım muhakkak sezilirdi.

Neden sonra diz çökmüş vaziyette başımı yaklaştırdım. Nil'in pencereye karşı duran koltuğu boş. Lakin benimkinde bir erkek oturuyor; berjerin arkalığı başını ve yüzünü görmeme mâni ise beyaz ayakkabılarını ve beyaz pantolonunu mükemmelen seçiyorum. Galiba bir şey okuyor... evet, elini de gördüm, bir mektup tutuyor. Salvatore'den başka kim olabilir? Pantolon gayet iyi ütülü, çoraplar gergin, iskarpinler tertemiz... odur bu adam!

Ayaklar kımıldandı; kalkacak, yüzünü göreceğim diye ümitlendim. Tekrar mıhlanıp kaldılar. Cama vurmamak, kapıya abanıp içeriye atılmamak için dişlerimi sıkıyorum. Sabırsızlığım son haddine gelmişti, koltuktaki adam, birdenbire ayağa kalktı. Onu arkasından görüyordum; şaşırdım: Zira başını kaplayan saçları bembeyazdı; boyu da

Salvatore'ninkinden uzun, vücudu ince, sırtı azıcık kamburumsu idi... daha doğrusu bu misafir yaşlıydı.

İleriye birkaç adım attı; çok oturmaktan yorulmuş gibi elleriyle belini tuttu, gerindi. Sonra balkon tarafına döndü, benim tarafıma. Haykırmaktan kendimi alamadım:

"Tayfur!"

Evet, karşımdaki adam, saçları ağarmış olan Tayfur! Lakin sapasağlam kalmış, yine karınsız, zarif endamlı, rahat yüzlü Tayfur!

Cama vurmaya başladım. Hayretle baktı; tabiidir ki beni seçemiyordu; ancak elimi ve parmaklarımın hareketini görebildi. Yaklaşıyor, ta önümde! Vurmaya devam ediyorum; ispanyoleti çevirdi; içeriye atladım. Hem boynuna sarılıyorum, hem de:

"Korkma! Korkma Tayfur, Benim! Ben! Senin serseri Selim'in!" diyorum. Elbisemin parça parça, başımın sargılı, sargı bezinin kanlı olduğunu unutmuşum. Yanaklarını öpüyorum, inliyorum:

"Tayfur! Tayfur!"

"Sen misin," diyor, "sen, ha? Nasıl gelebildin? Nasıl kaçtın? Vuruldun mu? Kaçarken mi vurdular?"

Evvela anlamadım, sonra halindeki acayiplik dikkatimi çekti; sordum:

"Nereden kaçarken? Niçin vursunlar?"

"Niçin var mı? Hapishaneden kaçarken vurulmuşsundur."

"Hangi hapishane? Neler diyorsun? Bunadın mı Tayfur?"

Durdu, düşündü, soğukkanlılığını takındı; dedi ki:

"Anlaşalım! Sen mahpus değil miydin? Casusluk suçundan yakalanıp Rabat'ta müebbet hapse mahkûm olmadın mı?"

"Hayır! Bunu kim çıkardı? Nil mi uydurdu yoksa?"

Tayfur susuyor. Bu, bir itiraftır.

"Yalancı olduğunu bilmiyor musun onun? Değişmedi ki... Kıtır atmakta devam ediyor. Bırakalım Nil'i... sen kendinden bahset. Demek Almanya'dan çıkabildin?"

"Almanya'ya girmedimdi ki çıkayım. İstanbul'dan Mısır'a oradan buraya geldim. Daha doğrusu beni Melike getirtti."

"Ah Tayfur ah! Yaranı tazelemek istemiyorum ama emin ol, hâlâ yüreğim sızlıyor. Ne kadar severdim kendisini..."

"Kimi?"

"Dilbeste Hanım'ı."

"Artık sevmiyor musun?"

"Nur içinde yatsın, hürmetim, muhabbetim bakidir elbette..."

"Neler diyorsun, sen? Dilbeste tayyareye binemediği için buraya ancak yollar açılınca gelebilecek. Hamdolsun hayattadır; romatizmadan ara sıra şikâyet ediyorsa da Boğaziçi bu... yapar. Öldü diye mi yaymışlar?"

"Mısır'da biri söylemişti; gûya otomobili denize yuvarlanmış. Çok şükür, bu da yalan çıktı."

Nil'in ismini vermedim.

"Ha," diye ilave ettim, "zengin olmuşsun, sen... müteahhitlik ediyormuşsun. Çok sevindim. Otomobillerin, yalıların apartmanların varmış."

Tayfur gülüyor:

"Hisar içindeki kulübeyi satmadığıma dua et. Dalyan işletiyorum, tuttuğumuz balığı tekrar denize döküyoruz. Bize verilecek mantarları kadın iskarpinlerinde kullanıyorlar. Kıyafetime bakma, Melike sayesinde!"

"E, artık bu kadarı rezalet! Hepsini uyduran senin o kraliçen değil mi? Hani, dilim varmıyor ama şu uğradığı dert biraz da bu yalanların cezasıdır diyeceğim geliyor. Görünce acımadın mı? İçin sızlamadı mı?"

"Acınacak bir tarafını bulmadım. Keyfi yerinde, sıhhati mükemmel. Para bol..."

Sözünü kestim, manalı sordum:

"Yürüyor mu, Nil?"

"Çıldırdın mı sen? Kundaktan yeni çıkmış bir çocuktan bahsediyorsun, sanki... İçeriye, dairesine giyinmeye gitti. Şehre ineceğiz, canı dans etmek istiyormuş. Hem, dedi, "otelde tanıdığın biri de var, onu da alırız. Bir sürpriz olur."

"Ya! Dansa gidiyordunuz, demek? Dans edecekti? Oteldeki adama sürpriz hazırladınız."

"Evet. Şaşacak bir şey yok bunda... kızılacak tarafım da göremiyorum."

"Şaşacak, kızacak şey yok, belki... ama yapılacak bir şey var!"

Dün gece hususi dairesini, profesörlerin sakatlığı hakkında verdikleri raporu getirmem için tarif ettiğini hatırladım; koşarak o tarafa gidiyorum. Birinci kapıyı usulcacık açtım: Bir buduvar... ikinci odayı da sessizce geçtim; geçtikçe kapıları ardımdan sürmeliyorum. Üçüncüsü zaten kapalı

değildi. Nil ayakta, aynaya bakarak tuvaletini gururla seyrediyor. Yanında Dolly...

Beni evvela Dolly gördü; bir çığlık kopardı. Haklıydı; tanınacak halde değildim; alnımı saran kanlı çatkı, lime lime elbisem, darmadağınık saçlarım ve çeşmihanelerinden[1] uğramış gözlerimle bir hayduttan bile korkunçtum. Nil başını çevirdi; tanıdı; benzi uçtu. Ürktü mü? Zannetmem; meraktan, endişeden, sevgilisini bu hale getirmiş olmaktan dehşete kapıldı. İrlandalı kıza hitap ediyorum:

"Siz dışarıya çıkınız; lütfen..."

Hanımının yüzüne bakıyor. Tekrarladım:

"Çıkınız!"

Nil, başıyla ona çıkmasını işaret etti. Konuşamayacak kadar heyecanlı.

Dolly ürkek ürkek yürüyüp dairenin koridora açıldığını tahmin ettiğim esas kapısından birdenbire dışarıya fırladı. Sürmeyi vurdum, döndüm. Baktım ki Nil, Nil'ciğim aynanın önündeki kumaş kaplı, arkalıksız, kabarık, yumuşacık "puf"a oturmuş. Yarı baygın...

Boğukluğu benim kulağıma da ürkütücü gelen bir sesle sordum:

"Ne yapayım sana? Nasıl bir ceza istersin?"

Toparlanmaya, bir zekâ oyunu vasıtasıyla vaziyetin ciddiliğini gidermeye teşebbüs etti:

"Neredeyse 'kırk katır mı istersin, kırk satır mı?' diye soracaksın sevgilim..."

"Bu sefer soytarılıkla elimden kurtulamayacaksın kızım! Tanca'da hafıza kayıbı oyunu... burada sakatlık taklidi...

---

1 çeşmihane: göz yuvası

Dilbeste ölmüş... ben casusluktan müebbet hapse mahkûm edilmişim... harp zengini Tayfur Almanya'da yok olmuş... bir Lordla evlenmişsin... yeter! Seni yalana tövbe ettirecek bir cezaya çarpturmalıyım. Dünyanın selameti, hepimizin rahatı için... def-i bela için..."

"Âmin!"

Alaya devam ediyor. Etrafıma göz gezdirdim; bir şey arıyorum... Kraliçeyi iyice pataklamaya yarayacak bir şey! Yok.

"Bulamadın mı?" diye sordu, "şu dolabı aç; orada Amazon elbiselerinin yanında bir kamçı asılıdır. Seninle adada at gezintileri yaparken kullanacaktım."

Cevap vermiyorum; hâlâ bakınıyorum. Nihayet bir geridonun[1] üzerinde duran kitabın arasına sokulmuş kâğıt bıçağı gözüme ilişti. Usulcacık çektim; elimde parlıyor. İki tarafı da kâfi derecede keskin, ucu lüzumsuzcasına, kunduracı bizi kadar sivri bir bıçak! Operet kraliçesi, oyunun bir drama çevrileceğini anladı. O da etrafına bakıyor, bir müdafaa vasıtası arıyor.

"Korktun mu nihayet," dedim, "korkabilirmişsin meğerse... fakat nefsin için korkma! Zira cezayı senin üzerinde değil, kendi üzerimde tatbik edeceğim; bıçak benim göğsüme saplanacak! Vebal sende... vicdan azabı da senin!"

Kolumu uzattım, bıçak tam bağrımın hizasında! Nil'in yere doğru eğildiğini gördüm ama aldırmadım; gözlerimi kapadım, zaten hurma gövdesinin testereli kabuklarıyla yaralı olan elim tam hareket ediyordu, ayaklarımın altında zemin, birdenbire kaydı; ne olduğunu fark edemeden sırtüstü yuvarlandım ama kalkacak haldeyim, fırladım. Fırlamamla

1 geridon: servis arabası

beraber başıma bir şey indi; aynı saniyede gözlerime kokulu bir toz doldu ve bu defa bacağıma yediğim bir çelme ile tekrar yere kapandım. Bıçağın elimden düştüğünü anlıyorum. Artık kıpırdanacak mecalim yok. Ayrıca üzerime ağır bir şey yüklendi... bir kanepe olmalı. Nil diyor ki: "Gangster filmlerinden öğrenmiştim sevgilim! Yerdeki ipek halıyı çekiverdim; pudralığı yüzüne atmak benim icadım!"

Kapıyı vuruyorlar.

"Uslu dur artık! Dolly gelsin de odaya biraz çeki düzen versin. Ben de bittim zira..."

Az sonra üzerimden kanepenin yükü kalktı; iki kadın kollarımdan tutarak beni ayağa kaldırdılar. Pudra dolu gözlerim hâlâ görmüyor. Nil İngilizce Dolly'ye dedi ki:

"İyisi banyo dairesine götürmek. Adamcağızın yaralanmamış tarafı kalmamış. Doktor çağırmalıyız."

Konuşmuyorum; gözlerim görse ellerinden kurtulup banyoya kendim gideceğim. Beni götürdüler; evvela başımı ılık suyun altına uzattılar; sonra yüzümü de örtecek şekilde bir havluya sardılar. Mağlup bir boksöre benzediğimi anlıyorum; kımıldamadan duruyorum.

Dizlerimin üzerine Nil'in başı dayandı; kraliçem orada ağlıyor.

Galiba Dolly de ayakta ağlamaktadır.

Bereli parmakların sevgilimin saçları arasında ne kadar rahat!

Az sonra kraliçenin yeşil somaki banyosunda idim. O, küçük salona Tayfur'un yanma gitti. Oteldeki çantalarımı getirdikleri için çamaşır ve elbise değiştirdim. Dolly pansumanımı yaptı; aşağıya indim.

Odamdayım, yatağımda...

Karyolanın başı ucundaki sandalyede Tayfur oturuyor. Ayak tarafında Mugahed bacaklarımı yakan ve bir yere süründükçe acıyan kaktüs dikenlerini cımbızla ayıklıyor. Onun kendine göre bir usulü var; eti zedelemeden çıkarmasını biliyor. Başım sarılı ama bu sefer gazlı bezler ve bantlarla... ellerim de öyle. İçtiğim limonlu et suyu ve bir kadeh brendi sayesinde mecalsizlik duymuyorum; iyiyim, neşeliyim adeta! Bir cıgara istedim. Tayfur susuyor.

"Bir şeyler söylesene," dedim, "seslerimize kaç senedir hasretiz."

"Sana uzaktan hasret çekmek daha rahat! Ellisine geldin sayılır; ağaç tepelerinde dolaşacak, balkonlara atlayacak yaş mıdır bu? Uslan artık! Daha iyisi serserilikten vazgeç... bir yerde, bir kadınla karar kıl."

"Öyle yapacağım."

"Var mı biri? Tasarladığın kadın deli fişeğin biri ise yine felah[1] bulmazsın."

"Deli fişek de söz mü? Zırdeli."

"İsmi ne? Ne milletten?"

"İsmi Nelly... aslen Macar ama herkes İngiliz sanıyor."

"O da prenses, kontes, falan mı?"

"Hayır. Orta halli bir aileden... eskiden dansözmüş."

"Sen adam olamazsın!"

Gülüyorum. Tayfur kızdı: "Gülme öyle," dedi, "sinirleniyorum. Güleceğine köşke balkondan girmenin sebebini söyle. Yanımızdaki adam Türkçe bilmiyor."

---

1 felah: kurtuluş, rahatlık

"Ne malum? Kraliçenin hizmetinde bulunanlardan daima şüphelenirim."

"Ben de hizmetinde idim."

Mugahed ellerini ovuşturarak Arapça dedi ki:

"Bu iş bitti efendim. Şimdi bir kocakarı ilacı süreceğim; gülsuyu ile asilbent... ne yanma kalır, ne kaşıntı. Kabahat zaten bende..."

"Ne gibi?"

"Sizi takip ediyordum; duvardan atladınız; koruda düştüğünüz zaman arkanızda idim. Ağaca çıktığınız sırada da taflanların arasına gizlenmiştim. Balkondan içeriye girdiğinizi görünce ben de balkona geçtim; tıpkı sizin yaptığınız gibi... fakat misafir efendi ile birbirinize sarılıp öpüştüğünüzü seyrettikten sonra aşağıya indim. Malum ya, bir vaka çıkarmanızdan korkuyordum; sırf size hürmet ve muhabbetimden bunu önleyecektim. Hamdolsun ki Kont di Cavalli'yi beklerken karşınıza kırk yıllık dostunuz çıktı. Şunu da bu vesileyle arz edeyim: Kont, Santa Cruz'a ayak basmamıştır; Las Palmas'ta on gün oyalanıp, Kraliçenin teşriflerinden iki hafta önce İtalya'ya dönmüş."

"Demek onu davet eden kraliçe değildi."

"Davetin Las Palmas'taki ordu kumandanından geldiğini öğrendim; Kontla akraba imişler. Bu soyun İspanyol koluna 'Cavalliva'lar' deniliyor... hanedan bir aile."

"Sağ ol Mugahed! Artık acı duymuyorum."

Boyuna tekrarlıyorum:

"Sellim dayyatek!"

Bu, "ellerin dert görmesin" manasına bir teşekkür ve duadır. Kapıya vuruldu; gelen Miss Parkinson... bir şey söy-

lemeden, çocuklara yatma zamanının yaklaştığını bakışıyla anlatan bir mürebbiye edasıyla duruyor. Mugahed iyi bir gece dileyerek çekildi. Tayfur'a diyorum:

"Artık sen de yat; yol yorgunusun; beni de tatlı bir uyku bastırdı."

"Yanında kalsam, şu sedire uzansam olmaz mı? Yalnız bırakmak istemiyorum."

"Merak etme, iyiyim. Hem bir rahatsızlık duyarsam haber yollar, çağırtırım."

Tayfur da çıktıktan sonra Dolly dedi ki:

"Ne halde bulunduğunuzu görüp bildirmek için Kraliçe beni bilhassa gönderdi; yüzünüzün güldüğünü, iyi olduğunuzu öğrenince sevinecektir. Kendileri çok müteessir."

"Saadet içindeyim; öyle söylersiniz. Size de müteşekkirim."

Hakikaten mesut idim. Zira demin yukarda Nil dizlerime başını dayayıp bir müddet ağlamış, gözyaşları kesilince ufak bir çocuk gibi hıçkırıklarla karışık, iç çeke çeke demişti ki:

"Artık yalan faslı kapandı sevgilim! Yalana veda ediyorum. Bundan sonra bütün ömrümce sana üç yalan söyleyeceğim... üç tanecik! Hepsi o kadar!"

Havlu ile sarılı başıma, ağrılara ve sersemliğime rağmen kendimi o hoş sözlere gülümsemekten alamamıştım; sormuştum:

"Niçin üç tane?"

"Belki iki, belki bir, belki de hiç söylemeyeceğim. Ama sen razı ol, bu hakkı tanı bana! Hakkımı idareli kullanacağıma söz veriyorum."

"Peki Nil... kabul!"

Miss Parkinson, yatağımın yanındakini bırakarak öbür lambaları söndürüp gitmişti. Uzun bir hastalık geçirmiş de nekahat devrine girmişim gibi zevkli bir halsizlikle gözlerimi kapadım. Atlatılmış vakalar büyük hastalıklara benzer: Değersiz meselelerle zihin yormanın lüzumsuzluğunu anlarsınız; hatalarınızı iyice görür, tekrarlamamak kararları alırsınız; asıl mühimi hadisesiz yaşamanın kıymetini takdir edersiniz. Somers Köşkü'nde hırçınlığı yatışmış, şefkatli ve insaflı olmuş bir maşuka ile geçireceğim sakin hayatı düşünerek gelecek günlerin huzurunu şimdiden içime sinmiş buluyorum; bir şiir okuyormuşum gibi düşünüyorum. Böyle düşünüşler ruhun şifaya kavuştuğuna işarettir.

Dalmak üzere idim. Nil'in ahengi makineleşmiş sesiyle birdenbire irkildim:

"Hayırlı geceler sevgilim! Güzel şeyler düşüne düşüne uyu! Ben de öyle yapacağım; kendimi Ada'da yaşayacağımız ikinci Mapa'nın hayalatına kapıp koyuvereceğim. Şaşırttı mı sesim seni? Cevap verebilirsin... azıcık yan tarafa doğru eğil!"

Yatağın yanındaki küçük dolabın üstüne, dolaptan bir parça imişçesine bakılınca göze çarpmayacak bir "diyafon" yerleştirilmiş. Nil bu alet vasıtasıyla demin konuştuklarımızı işitmişti; yine alet sayesinde birbirimizle daima konuşabilecektik.

"Nil," dedim, "mesudum."

"Ben de! Zırdeli Macar dansözü Nelly'de karar kılıp bir yerde, bir kadınla oturacağına çok sevindim. Sahi, öyle mi yapacaksın?"

"Güzel deli kabul ederse, evet!"

"Söz mü?"

"Söz!"

"Nil'in sana feda olsun!"

Ses kesildi ama ruhumun içinde ahenkleşerek tanini sürüp gidiyor. Bohemya kristali bir kâseye fiske vurulmuş gibi rengârenk diyebileceğim bir nağme şeridi gözlerimin önünden geçerek uzaklaşmaktadır; yalnız kulaklarımla dinlemiyorum; o sesi gözlerimle de görüyorum: Pembecik bir ağızdan çıktığı için aynı renkte ve sedef dişlerin parıltısındadır. Dağılmış bir gülün yaprakları gibi havada uçuşarak gidiyor. Rahiyası bile var.

Rahiyayı tanıdım: Yukarı odada başıma çarparak gözlerime, burun deliklerime, ağzıma dolan pudra kokusu!

Geceyi bunun içinde, en tatlı bir zehirlenme halinde geçirdim.

Üç gün süren fırtına müddetince, çoğu zaman dairemde Gil Blas'ı okuyarak yahut Tayfur ve Andino ile tavla oynayarak istirahatte geçirdim. Yanıma ara sıra Ömer'i de getiriyorlar. Türkçeyi hoş bir İngiliz şivesiyle konuşuyor. Şimdiden tüfek, bıçak, askerlik meraklısı... Oyuncakları, kurulunca toplarından ateş saçarak yürüyen tanklar, dokundukça bir kâğıt şeridi delerek patlayan otomatik tabancalar, havada epeyce tutunan tayyareler, paraşütler vesaire! İçine kibrit çöpü büyüklüğünde tahtalar konarak merıni yerine bunları atan bir mitralyözü de var. Beraber oynuyoruz.

Kraliçe ile yalnız akşam çayında ve yemeğinde buluşuyoruz; gezintiler yapmak veya gazinoya gitmek için hem fır-

tınanın dinmesini, hem de alnımdaki yaranın kapanmasını bekliyoruz.

Nihayet hava durgunlaştı; başımdaki sargıyı da çıkardık. Şunu söyleyeyim ki Nil, bütün kraliçelik vekarını takındı; Tayfur ekseriya yanımızda bulunduğundan sohbetlerimiz, hatta birbirimize bakışlarımız bile ölçülü... bir saniye laubali olmuyoruz. Adayı ilk defa üçümüz, Kraliçe'nin landosunda gezdik. Haftası idi; vali, umumi kâtip, miralay ve zevceleri şerefine köşkte bir ziyafet verildi. Mapa'daki hayatı Santa Cruz'da tekrarlıyoruz. Rahmetli Sultan Ahmet ve tayyareye binemeyen Dilbeste de aramıza katılabilseydiler eksiğimiz olmayacaktı.

Bir ikindi üstü idi, Nil yukardan diyafonla dedi ki:

"Tayfur Bey şehre inmiş; biz dağ tarafına gidelim; Ömer'i de yanıma alacağım. İster misin?"

Yüreğim titredi; cevap verdim:

"Ne zamandır istiyordum; hazırım."

Yüreğimin titremesine sebep, arabada ortamıza oğlumuzu alarak bir gezintiye çıkmak heyecanı! Ölmediğime, böyle bir güne eriştiğime şaşıyorum. Sevincimin içinde acayip bir mahzunluk da hissediyorum. Neden? Giyinirken düşündüm. Vaziyetim hiç de sağlam, sabit –daha açığını söyleyeyim– sevgilim ve çocuğumla alakam meşru değil! Filvaki harp patlamadan önce karımdan resmen ayrılmıştım; nikâh feshedilmişti; evrak da elimde idi; bekârdım. Fakat Mapacahit Kraliçesiyle birçok sebeplerden dolayı evlenemezdim. Evvela yaş farkı! Sonra da bir ana kraliçenin başkasıyla, hele adsız sansız biriyle izdivacının onu pek mühim haklarından mahrum bırakacağı meselesi!

Sulh olunca Melike Nilgün oğluna vasilik eden bir ana kraliçe salahiyetiyle elbette tahtına dönecekti; dul bulunması da her halde şarttı. Olsa olsa aynı aileden biriyle, mesela Prens Gaffar ile evlenebilirdi; yeni doğan çocuklar Mehiri Hanedanını yürütürlerdi. Zaten, fedakârlığa katlansa bile sevgilimi saltanatından mahrum etmeye gönlüm razı olamazdı ki...

Bu düşüncelerle köşkün divanhanesine çıktım; bekliyorum; dalgınım.

Uşakların telaşlı hareketi üzerine başımı merdivenlere doğru çevirince Nil'in, yanında Ömer'le ağır ağır indiğini gördüm. İkisi de öyle güzeldiler ki hayranlığımdan nefesim tutuldu; galiba nefes almayı unutmuştum; vücudumun bütün azası bir an vazifelerini yapamaz hale gelmişti; hepsi de kuvvetlerini gözlerime ilave etmiş, göz kesilmiştim. İçimden:

"İmkânı yok," diyorum, "ben bu kadar taze, saltanatlı bir kadının kocası olamam ve şu nurtopu gibi çocuğun vaziyetini tehlikeye sokamam."

Landoya bindik... Ömer ortamızda. Parkı geçip portakal ve muz bahçeleri arasındaki yola koyulunca Nil sordu:

"Neşeni bozacak bir şey mi oldu? Üçümüzün yan yana bulunması pek can sıkıcı bir şey mi?"

"Bilakis! Fakat bilirsin ki sevincin çoğu kederi andırır. Secdeye kapanacak derecede memnunum. Ellerini ellerimin içine alıp öpemediğime, koklayıp yüzüme, gözüme süremediğime üzülüyorum. Minnetle, şükranla doluyum; saadet yorgunuyum; saadetin de büyüğü insana durgunluk, mahmurluk veriyor."

"O da var. Lakin bir şeyler düşünüyorsun... ben de aynı şeyleri düşündüğümü sanıyorum; belli etmeden!"

Yarı dönüp gözlerimin içine bakarak birdenbire sordu:

"Ne olacak bizim sonumuz?"

"Sonu olmayacak, Nil... Sonsuzdur aşkımız... böyle sürüp gidecek."

"Böyle gidemez. Zira ben artık bir daha günah işlememeye yemin ettim. Hem de Ömer'in başına!"

"Bu ne demek? Hangi günahtan bahsediyorsun?"

"Aynalı odada işlediğim günah yok muydu, hani? O cinsten olanını söylüyorum. Eğer yemin etmeseydim Tanca'da yanında geçirdiğim gece öyle yavan mı kalırdı? Geldiğim gibi mi dönerdim? Bir haftadır Somers'de senden bucak bucak kaçar mıydım? Tayfur'u biraz da onları önlemeye yarasın diye çağırmadım mı?"

Ömer'i gözlerimle işaret ettim: "O günahın çocuğu..." manasına.

"İyi ya," dedi, "anası artık kusursuz bir kadın olmalı. Bunun içindir ki dairendeki ayna açılmayacak; tılsımlı değildir."

Arabamız Endonezya'yı, Seylan'ı hatırlatan ılık baharat rayihası sezilen bir düzlükte gidiyor. Yazın sıcağına tahammülü güç olacağını tahmin ettiğim bu ovada şimdi rahat nefes almak mümkün. Az sonra yükseleceğiz ve dağ eteklerinde yetişen bağlar arasına gireceğiz. Daha ötelerde üzümlerinden makbul Vidonia şarapları çıkarılan araziyi bulacağız. Vidonia, meşhur Mader şarapları ayarında değilse de yine enfestir. Zaten Kanarya Adaları'nın en büyük ihraç malı şarap, muz ve balıktır. On, on iki bin balıkçısı ve yedi sekiz

bin parça deniz vasıtasıyla senede on milyon ton kadar balık ticareti yapılır.

Tabiidir ki bu malumatı hep Andino verdi. Benim bir Arap haydudu sandığım Mugahed Katoliktir; Seville Piskoposluğunda papaz imiş, ilahiyat tahsili yapmış, okuma meraklısı bir münevver...

Nil'in pek mühim sözleri arasında Andino'dan aldığım iktisadi coğrafya malumatıyla meşgul olmadığımı tahmin edersiniz. Lakin onları da bir lahza hatırladım; zihin hepsine yetişiyor, susuyorum. Söylemek Kraliçe'ye düşer. Devam etti:

"İşte 'sonumuz ne olacak?' diye soruşumun sebebi bu! Saklamaya lüzum yok; platonik aşk uzarsa senin mizacına uymaz. Ben de artık bir sürü, ne idüğü bellisiz kadınlarla münasebetine göz yummamaya karar verdim. Hem kararım katidir: Benim seçeceğim kadından başka kiminle en ufak bir ihanette bulunursan bunu ölümle ödeyeceksin. Andino seni öyle bir şekilde temizler ki dünya polisi bir araya gelse izini bulamaz. Selina gibi kaynar gidersin iki gözüm!"

"Selina'nın ölümünü bundan sonra söyleyeceğin üç yalandan biri sayayım mı?"

"Hayır. O, eski bir yalanın tekrarıdır; hesap edilmez. Hem, rica ederim, ciddi ol, hayatımız mevzubahis!"

"Ölmemiş bir kadını ölmüş göstermek yalanında ısrar, ciddi bir konuşma mıdır?"

"Ama seninki ciddi bir ölüm olacaktır; bunu iyi bil. Dolly güzel kız, değil mi? Ben de dahil, şimdiye kadar tanıdığın kadınların en güzeli..."

"Bahsimize gelelim."

"Bahsin içindeyim, ayrılmadım; zira seni Dolly ile evlendireceğim."

Yerimden hopladım. Nil sakin sakin etrafa bakarak ve heyecanına aldırmayarak sözüne devam ediyor:

"Hemen bugünlerde evlenmeniz lazım. Harp birdenbire sona erebilir. Mapa'ya artık bekâr gidemezsin; hiçbir yerde kadınsız duramayacağını da bilirim."

"Nil! Neler söylüyorsun? Deli saçması hepsi..."

"Gayet makul sözler, bilakis! Birbirimizden ayrılmamak için başka çare bulamadım."

"Peki ama Dolly'yi kıskanmayacak mısın?"

"Ben onu, sen de Gafo'yu kıskanmamaya çalışacağız. Zamanla alışırız."

"Gaffar ile mi evleneceksin? Tahmin etmiştim."

"Evet sevgilim. Bu, hem politik bir izdivaç olacak, hem de santimental!"

"Dönelim, artık... bir kelime daha dinlemek istemem. Yoksa arabadan iner, giderim."

"Sözüm bitmişti, zaten... sıra fiiliyata geliyor."

Öfkemi yenmek için Ömer ile konuşuyorum; ona kaplan avı hikâyeleri anlatıyorum. Elleriyle dizimi dürterek:

"Kaplanın kuyruğu var mı doktor amca? Sahi, gözlerinden ateş mi çıkar?" gibi suallerine cevap yetiştiriyorum. Nil lakırdımıza karışmadan zevkle dinliyor. Bir ara dedi ki:

"Şu halin devamını istemez misin? Daima oğlunun yanında bulunmayı? Ben neye karar verdimse en pratiği odur."

İşitmemezlikten geliyorum; güya çocukla meşgulüm. Fakat gayet münasebetsiz ve tatbiki imkânsız görünen deminki projeyi kafam yavaş yavaş sindiriyor. Dolly'yi de düşünmek-

teyim. Tanca'da ziyaretime geldiği akşam esmer güzelliğine meftun olmuştum. Nil'in bayıldığı yahut bayılma taklitlerinden birini daha yaptığı sabah, İzabella pansiyonunda yatak kıyafetiyle de gözümün önüne geldi. Şimdi saray kâhya kadını olarak temkinli, iradeli tavırlarıyla daha az cazibeli değildi. Hatta elde edilmesi çok güç bir kadın tesiri yaptığından cazibesi artmıştı.

Lakin kimdi ve kraliçe ile nerede tanışmışlar, böyle bağdaşmışlardı? Henüz zerre kadar malumatım yoktu. Meraka düşmüştüm ama sıcağı sıcağına sormaktan çekiniyorum. Köşke tam yemek vaktinde döndük. Tayfur şehirden gelmişti; Dolly ile verandada konuşuyordu. Yirmi dört kişilik masada dördümüz yemek yiyoruz. İngiliz aristokrasisinde olduğu gibi birbirimize uzak durmuyoruz; masanın bir köşesindeyiz. Kraliçenin sağında ben, solunda Tayfur ve onun yanında Miss Parkinson...

İrlanda dilberini, Nil'e sezdirmeden, fırsat buldukça süzüyorum. Beğeniyorum, adeta benimsemiş gibiyim. Şüphesiz ki Kraliçeden daha klasik bir güzellikte ve esmer olduğundan sevimli, sıcakkanlı da... lakin arabada söyleneni yapamayacağım. Nil'i, Sultan Ahmet'in karısı olarak, bir emrivaki ile karşılaştığım için kabul edebilmiştim, kabahat bende idi. Gaffar'a tahammül kudretim haricindedir. Zira ona karşı Nil'in muhabbeti var; ayrıca Gafo amcasına benzemiyor; gayet yakışıklı, sağlam bir delikanlı... ilah kadar güzel hatta!

Kraliçe bir kehribar tespihin iri tanelerini andıran erik lezzetinde üzümlerden yiyerek ve daha ziyade Tayfur'a söylüyormuş gibi yaparak dedi ki:

"Prens Gaffar Londra'ya varmış. Hollanda Kraliçesi Hazretleriyle görüştükten sonra imkânını bulur bulmaz Somers'e gelecek. Bilmiyordunuz, galiba: Onu Japonlar, kendilerine çekmek için serbest bırakmışlardı; tehlikelerin envaına göğüs gererek Melbourne'a kaçmaya muvaffak oldu. İngilizler Avustralya'dan Londra'ya götürdüler."

Tayfur bu haberden memnun... ben somurtuyorum. Nil konuşmasına devam ediyor:

"Sulh olunca tabii hepimiz Mapa'ya döneceğiz. Prens Gaffar, Başvezir sıfatıyla hükümet işlerini idare eder. Oğlum Ömer, ora kanunları mucibince ancak on dört yaşına basınca rüştünü ispat etmiş sayılarak bilfiil hükümdar olacak. Daha dokuz senesi var."

"Prense güvenilir. Gayet mert bir delikanlıdır; size de hürmeti derindir."

Tayfur böyle dedi ve benim yüzüme bakarak sordu:

"Değil mi? Sen de aynı fikirdesin elbette..."

"Beni politika ve devlet idaresi meselelerine karıştırmayınız rica ederim. Anlamam."

"İkinci Dünya Harbine doğru gittiğimizi en evvel sen sezmiştin. Hatta ihtiyatlı hareket edilmesini, bir muhacirlik devresi geçirileceğini de söyleyen yine sendin!"

"Öyle ise bir kehanette daha bulunacağım, hoşa gitmeyecek ama saklamayacağım: Harp bitince ne Hollanda hâkimiyeti kalacak, ne de Endonezya'nın ufak sultanlıkları!"

Nil kaşlarını çattı; Tayfur afalladı. Zihinlerinden geçen suali cevaplandırdım:

"Ne mi olacak? Yerli bir cumhuriyet kurulacak. Epeyce kanlı vakalardan sonra! Yalnız Cava'da mı? Hemen hemen

her tarafta, Hindistan'da bile... zaten harbin tam manasıyla bitip dünyanın sulha kavuşacağı da şüphelidir. Amerika ipin ucunu şeytana verdi."

"Şom ağızlılık ediyorsun."

"Hayır, doğru düşünüyor galiba..."

Nil'in bu sözü üzerine yüzüne baktım. Zekâsı, bütün dediklerimi bir anda kavramıştı; Cava ile etrafında epeyce zamandır girişilen gizli çalışmalar hakkında da malumatı olduğundan istikbalin manzarası gözü önünde belirivermişti. Büyük bir ihtimalle Mapa'ya dönemeyeceğini. Ömer'in tahta geçemeyeceğini, hatta servetlerinin şu elinde bulunanlardan ibaret kalacağını da anlamış olacak ki gözlerinin düşünce ile dolduğunu, koyu bir renk bağladığını gördüm. Lakin az sonra kendisini topladı, fikrine ne gelmişti, bilemem ama gülümsüyor:

"Belki," dedi, "böylesi daha iyi olur."

Gözlerinin fosfor renkli nurunu gözlerimin içine aksettirerek söylendi:

"Maria Montez'in 'Cobra Woman' filmindeki gibi ben de geldiğim yere dönerim..."

Nerdeyse parmağı ile beni gösterecekti; ilave etti:

"Evet, geldiğim güzel memleketime dönerim, sevdiğim adamla... biricik sevgilimin kolunda! Haydi, çocuklar, hep birlikte şehre inelim, gazinoya... Miss Parkinson! Sizi de götüreceğiz."

Ben, bakışının ve sözünün gönül ısıtan tadıyla sarhoş, biraz da mağrur sigaramı yakarken elbise değiştirmek için merdivene doğru yürüyen Kraliçe yanıma yaklaştı; dedi ki:

"Görmedim sanma: Dolly'ye pek alıcı gözüyle bakıyordun; kızın adeta çıplaklığını seyrediyordun. Ne kepaze şeysin sen sevgilim! Bana utanma geldi."

"Nil!"

"Sus, kadın arsızı! Dolly'den dolayı da sakın ümitlenme; üç yalanımdan birincisiydi, bu!"

"Gaffar'ın gelişi? O da yalan mıydı?"

"İkincisi!"

"Bir tane kaldı, artık..."

"Onu da demincek söyledim: Memleketime seninle gideceğimi, sana döneceğimi... senin biricik sevgilim olduğunu! Asıl büyük yalan o idi, yalanın sunturlusu!"

"Yalan defteri kapandı ya..."

"Evet ama karşılaşacağın müthiş bir hakikat, bir sürprizim var ki yalanlarımdan ziyade tesirli olacak yavrum! Tayfur ağabeyin ne sebeple çağrıldığını yakında öğreneceksin. Senin selametin namına göreceği son bir vazife var."

Az sonra buluşuruz manasına tatlı su Frengi züppeliği ile Fransızca:

"A toute o l'heure, mon cher!" dedi, yürümesine vekarla devam etti.

Lacivert yol halısıyla örtülü basamaklardan çıkıyor. Nasıl mevzun bir endam ve nasıl ihtişamlı bir çıkış bu! Ayrılmalarımı, kaçışlarımı, böyle manzaralardan kendimi mahrum bırakmalarımı düşünerek kafamı yumruklayacağım geliyor. Gözlerimi merdiven sahnesinden ayıramayarak içinden:

"Bir daha mı," diyorum, "bir daha mı? Kovsa gitmeyeceğim; her şeye razı olacağım... İhanetlerine bile! Hatta Gaffar'la, Salvatore ile, kiminle olursa olsun, evlenmesine

bile! İlk sevdiği, kendini verdiği erkek olduğumu da unutacağım; Nil'in beni çıkardığı tahtımdan arzumla feragat edeceğim. Her emrine, kaprisine, yalanlarına, hakaret ve cefalarına muti bir kölesi, kuluyum artık!"

Serserisini eski aşkıyla sevmekte devam ettiğine de emin değilim. Günah işlememek yemini, daima uzak kalışlar, buselerini esirgemeler cinsî zevkine hitap edemediğimi gösteriyor. Sadece, oğlunun babasıyım. Acayip öfkelerim, vakalar çıkartıp sahneler yapışım onu eğlendiriyor da... benden hoşlandığı muhakkak ama o kadar! Ne yapsa katlanacağıma, başımı alıp gitsem de yine döneceğime zerre kadar şüphesi yok. Ben Nil'in eziyet çektirme zevkini, ruhunun "sadık" tarafını tatmin etmekteyim.

Kavga geçemizin ertesi günü "artık kaçamazsın, bırakmayacağım!" diye tekrarlayınca sormuştum:

"Ya Las Palmas'a vapur bulup hemen gitseydim?"

"Vapur olmadığını biliyordum."

"Peki ama gitmem için motoru gönderen sendin."

"Biraz açılınca içinde beni bulacaktın, sakat kadın Nil'i!"

"Köşke gelmeseydim?"

"Biz otele gidiyorduk. Tayfur söylemişti ya..."

"Gizlice kaçabilirdim."

"Andino arkanda idi; nitekim köşke kadar arkandan ayrılmadı; daima arkanda bulunacak."

"Bu adamın sana bağlılığı nereden geliyor? Onun ve meçhul kadın Dolly'nin?"

"Bana tutkun olmalarından..."

"Utanmıyor musun Nil?"

"Ama Tayfur, Dilbeste, daha birçoğu aynı vaziyette bulunmuyor mu? Antura köşkünde Cemalifer dadı hâlâ gözyaşı dökmüyor mu? Bahçıvan Serkis içini çekmiyor mu? Mebruk Ağa hepsinden fazla âşıktı. Eminim, ölmemesi aşkından, bir aşk mucizesi... beni tekrar görmeden ölmeyecek! Bir mecnunum da zavallı Abdülgafur idi; 'kendini ateşe at!' desem bir saniye tereddüt etmezdi. Herkesin aşkı seninki gibi zorbalıktan ibaret değildir."

Tatlılanarak ilave etmişti:

"Ama benim hoşlandığım böylesi... ne yapayım sevgilim? Dinamik aşktan hazzediyorum; hatta azıcık haydutçasından!"

Merdiven sahanlığında kaybolunca cıgaramı fırlattım; "Tayfur! Tayfur!" diye bağırarak odasının bulunduğu tarafa koşuyorum. Karşılaştık.

"Ne var? Ne oluyorsun? Yangın mı çıktı? Sen çılgınlığını arttırmışsın."

"Dur, dinle beni: Melik Ahmet ölmedi, yaşıyor. Londra'da Hollanda Kraliçesiyle görüşüp buraya gelecek olan adam, Ahmet!"

"Sultan mı söyledi?"

"Hayır; ben keşfettim. Ölen Gaffar'dır; Nil bize bir sürpriz yapacak."

"Çok memnun olurum ama aklım kesmiyor. Kahve falına mı baktın? Azıtıyorsun artık... sofrada dünyayı batırdın, şimdi de bir ölüyü diriltip hükümdarlarla konuşturuyor, seyahatlere çıkarıyorsun."

"Bir sualim var: Kraliçenin halinde bana karşı bir değişiklik sezdin mi?"

"Senin politikadan anlamadığın gibi ben de gönül meselelerini bilmem, karışmak da istemem. Rica ederim, bu bahisleri açıp da dert tazeleme. Zaten vaziyetinizden öteden beri memnun olmadığımı söylemiştim. Nilgün Sultan'ın affedemediğim tek tarafı o, zaten!"

Asık suratla dönüp odasına girdi.

Ahmet'in ölmediği fikri zihnime birdenbire gelmişti. Kraliçenin "müthiş bir hakikat, bir sürprizim var ki yalanlarımdan ziyade tesirli olacak!" demesinden şüphelenmiştim. Bu, olsa olsa kocasının ölmeyip geri dönmesidir; muhakkak dönüyor. Fakat ben başka bir şey yapacağım; bir şey ki bütün hakikatleri önüme serecek. Yapacağım işin teferruatını henüz tespit etmedim ama esasını kararlaştırdım. Asıl sürpriz benden geliyor. Hele Ahmet'in yaşadığını, Somers'e döneceğini Nil, kendine mahsus yapma heyecansızlıkla, basit bir hadise imişçesine söylemeden benim bildiğimi öğrenince belki zahiren şaşırmış görünmeyecek ama içinden eriyecek. Çok oldu artık soğuk şakalar! Hem de birbiri arkasına, soluk aldırmadan zincirleme gidiyor. Gizli plan, esrarlı konuşma istemiyorum.

"La Primavera" yani "İlkbahar" isimli kibar bir 'dancing'e girip de oturduğumuz zaman Nilgün neşelendi; az sonra Tayfur'la dansa kalktı. Ben Dolly ile kaldım ama Kraliçenin fark ettirmeden bizi göz hapsinde tuttuğunu anlıyorum. Anladığım için de esmer güzeliyle canlı, şevkli bir konuşma tutturmuş, başka tarafa bakamayacak kadar meşgul, memnun görünüyorum.

Galiba bu sefer de kıskançlık faslı başladı. Nil isteksiz dansına çabucak son verip yerine dönünce dedi ki:

"Siz de kalksanıza... Dolly benim kadar iyi dansözdür; sen de ustasın. İkinizi seyretmek bir zevk olur hepimize!"

Sözünü iki etmedim, İrlandalı kızı önüme katıp oynayanlara karıştım. Dinçliğini muhafaza etmiş kır saçlı, yakışıklı bir erkekle dansa kalkmış boylu boslu, çok güzel ve taze bir kadının seyirciler üzerindeki tesiri yaşları uygun çiftinkinden daha düşündürücüdür. Hele o kadın, kavalyesinden memnun görünüyorsa! Dolly, ağırbaşlı bir haz içinde gayet hünerli ve zarif dans ediyordu. "La Primavera" bu gece biri esmer, öteki kumral iki güzelin çatısı altında birleşmesinden şaşırmış, aptallaşmış gibi! Dikkat ettim, camarerolar, yani garsonlar arasında bir tarafa ilişip bizim oyunumuzu hayran hayran takip edenler var.

Bir ara Dolly'ye sordum:

"Kraliçenin yalanlarına nasıl da alet oluyorsunuz? Haniya Tanca'da hafızasını kaybetmiş bir kadındır demiştiniz; beni inandırmıştınız. Bu ne itaat!"

"Hafızasını kaybeden o değildi. Fakat hafızasını kaybetmiş olan başka bir kadından ilham almıştı. Şahıslar değişti sadece..."

"Anlamadım."

"Hafıza kaybına uğrayan kadın benim ve bir akşamüstü Dublin'de kendimi mazimden habersiz bulunca himayesine alan da Kraliçe'dir. Hayatımı ona borçluyum. Artık söylemekte bir mahzur olmadığından gizlemek abes."

"Hastalığınız devam ediyor mu?"

"1942 senesinden ötesine dair hiçbir şey hatırlamıyorum. Fakat hayatımdan memnunum, Nelly'yi canım kadar

severim; ne emrederse düşünmeden yaparım: 'kendini kayalardan aşağı atıver!' dese bir dakika tereddüde düşmem."

"Faraza benimle evlenmenizi söylese?"

Dolly gülüyor, diyor ki:

"Bu da hemen hemen kayalıktan denize yuvarlanış kadar tehlikeli bir iş ama öbürüne memnuniyetle tercih ederim. Şu var ki benim kız mı, evli mi, dul mu olduğum bile malum değil."

"Bir 'beauty'[1] olduğunuzda kimsenin şüphesi yok."

Tekrar masa başındayız. Nil alaylı gülümsemelerle beni ara sıra süzüyor; lakin eskilerin "zehrhand" dedikleri acı bir gülüştür bunlar! Tayfur ile Dolly'nin konuşmalarından istifade ederek –Tayfur kulaktan dolma İngilizce bilir– acayip bir bakışla kraliçe bana soruyor:

"Razı oldu mu kız? Bahsi açmadan duramadın, değil mi?"

"Şakaya getirip söyledim; latife ediyordum."

"İkinizin de ağzı kulaklarınıza varıyordu; senin nerdeyse salyaların akacaktı. Yaşlının çapkınlığını uzaktan seyretmek bile çirkin... estetik tek tarafı yok. Dolly hafızasını kaybedenin kendisi olduğunu söylemiştir elbette. Londra'dan ayrılıp Tanca'ya gidişinin sebebi de onun sarsılmış ruhunu bombardımanlardan esirgemekti. Ömer de bizimle Pansiyon İzabella'da idi ama oyunumu bozacağı için sana yüzünü göstermemiştim. Dolly'yi severim. Bana candan bağlıdır."

"Pek de dürüst ahlaklı bir kız..."

"Dün gece Andino'nun odasında idi."

---

1 beauty (İng.): güzel

"Yalan! Hani yalan bitti idi?"

"Tanca'da bizim armatör Crespo'ya da iltifat ederdi."

"Uydur uydur, söyle."

"Bütün çapkın erkekler gibi sen de kadın ahlakı bahsinde en çok aldanan bir adamsın. Fransızlar bu çeşit mahluklara 'mademoiselle sainte nitouche' derler, 'el değmemiş azize' sanılan erkek düşkünü kızlara, kadınlara... göründükleri gibi olmayanlara... saman altından su yürütenlere... ikiyüzlülere... evliyalık taslayan mürailere...[1] hülasa Dolly'lere!"

"Onu kıskandın, Nil!"

"Budala budala konuşacağına kalk da dans edelim."

Dans esnasında usul usul diyor ki:

"Evet, birdenbire kıskandım; kıskanıyorum. Hangisini kıskanmadım sanıyorsun? Hepsini! İzzetinefsime yediremediğim için şimdiye kadar kıskançlığımı belli etmemeye çalıştım, kayıtsızlık rolü yaptım; daima içim yanıyordu. Selina'yı casus olduğu için değil, kıskandığımdan denize attırmak hülyasına kapıldım ve attırmışım gibi hayal oyunu ile ferahladım. Andino'nun gönderdiği resimlere bakarken o iki melez fahişeyi de ölesiye kıskanmıştım. Tanca'da gazino kapısından girdiğim dakika, yıllardır hasretiyle çırpındığım erkeği, erkeğimi Kora ile bir masada oturur görünce az daha bayılacaktım. Üç senedir kıskançlıktan ruhum yoruldu. Dur! Sen söyleme! Söyleyeceğin sözü biliyorum: 'Beni seviyorsun Nil!' diye tekrarlayacaksın, evet, seviyorum! Ne yaş farkı, ne de ahlakın... hiçbirine aldırmıyorum; tek arzum seni yalnız kendimin olarak görmektir."

---

1 mürai: ikiyüzlü, riyakâr

Heyecanla, göğsü ine kabara nefes alıyor. Gönülden gelen bir sesle ilave etti:

"Kendimin olarak, kocam olarak görmek istiyorum."

Cevap verecek halde miyim? Dilim tutuldu; ayakların birbirine dolaşıyor, yanımızdan geçenlere çarptım. Nil'i dans yerinden çekip götürüyorum. Fakat masamıza doğru değil, bahçe tarafına... ancak orada, salkımsöğüdü andıran bir biber ağacı altındaki yarı gizli kanepeye oturunca dedim ki:

"Bir daha söyle Nil! Demin söylediklerini tekrarla."

"Seni kendimin olarak, kocam olarak görmek istiyorum sevgilim! Fakat sandığın gibi buna mâni olan ne kraliçeliğimdir, ne de Ömer'imizin veliahtlığı..."

"Daha mühim bir sebep mi var?"

"Var! Hem de çok mühim."

"Anladım Nil... zaten anlamıştım... köşkte bir saat evvel Tayfur'a da söylemiştim: Kocan hayattadır; Londra'dan gelecek olan da odur... Gaffar değil!"

Nil vücuduma dolandı. Biber ağacının dalları bizi büsbütün örtmüyorsa da seyrek örgüleriyle bir tül gibi müphemleştiriyor. Soruyorum:

"Doğru keşfetmemiş miyim? Ahmet yaşıyor."

Azıcık gevşemiş olan kollar yeniden gerildiler. Kraliçem sözlerimi sarsılmalarıyla tasdik ediyor.

"Bana yol göründü Nil..." dedim. Tekrar kolların cenderesi içindeyim. Öylece bir müddet kaldık, fakat ortadan kayboluşumuzun dikkati çekeceğini düşünerek kalktık, salona gidiyoruz. Yemekten sonra, köşkün merdiven ayağında Nil: 'Karşılaşacağın müthiş bir hakikat, bir sürpriz var ki ya-

lanlarımdan tesirli olacak!' dediği zaman muhakkak Melik Ahmet'in dönüşünü kastetmişti.

"La Primavera" dan çıktık; hepimiz susuyoruz. Köşke varınca dördümüz de birbirimizden neşesiz ayrıldık. Dairemde yalnızlığımı, bedbahtlığımı daha derinine duyuyorum.

"Yazık," diyorum, "şu oda Nil'in huzuru ile bir dakika bile şenlenmedi. Kandi'de küçük köşkteki odalara dilediği zaman girer, çıkardı; Mapa Sarayı'nda gizli merdiven vardı; ormandaki pavyona da gelir giderdi. Somers şatosundan hatırasız ayrılacağım; hatta çok fena hatıralarla..."

Bir duş yaptım; lakin tekrar giyindim.

Diyafondan da ses çıkmayınca –cihaz, yukardan açılmazsa benim konuşmama imkân olmayan bir şekilde tertiplenmişti– etrafı kolluyorum: Koridorda kimse yoktu. Yol halıları ayakkabılarımın sesini duyurmayacağına emin, servis merdivenine yürüdüm. İki kat arasında basamakların sayısı on dokuz... kendimi üst katın sahanlığında buldum. On metre kadar sol tarafa yürüsem Kraliçenin dairesi önünde olacağım. Aksi gibi yan kapılardan biri açıldı; Dolly göründü. Elimi ağzıma götürerek sus işareti yaptım. O da işaretle cevap verdi:

"Olmaz, göz yumamam. Aşağıya iniiniz!"

Tekrar işaretle anlatıyorum:

"Kraliçenin dairesine değil, senin odana geliyordum; konuşacaklarım var."

Durdu; ben ona doğru yürüdüm ve birdenbire belinden kavrayıp demin çıktığı kapıdan içeriye yumuşakça sürükledim. Hâlâ sürüklüyorum... ta köşedeki divanın üstüne kadar! Tabiidir ki bu hünerli hareket esnasında kapıyı tekrar

örtmeye zaman bulmuştum. Kabahat Nil'de: İrlandalı kızın erkeğe karşı mukavemetsiz olduğunu söyleyen kendisiydi.

Bundan sonrası bir pandomimadır. Bütün konuşmamız el, yüz işaretleriyle! Dolly, yatağının yanı başındaki dolabı gösterdi:

"İçinde diyafon saklı, kraliçe işitir."

"Telini kopartırım."

"Farkına varır; odaya gelir."

"Diyafonsuz yer yok mu bu köşkte?"

"Var ama beni ararsa ne yaparız?"

"Aşağı kata, odama inelim. Uyuduğumu sanacağından diyafonu kessem de farkına varmaz."

"O ne şeytandır! Her şeyi sezer."

Doğru söylüyordu; nitekim Dolly'nin dün gece nereye gittiğini de sezmişti.

Kucakladım; uzaklaştı. Dedim ki... hayır yine işaretle anlattım ki:

"Nil sesimizi işitebilir ama odanın içini göremez. Televizyon tertibatı da koydurmadı ya?"

"Hayır, koydurmadı. Lakin gidiniz; kraliçe sizi çok, pek çok seviyor, ona ihanet edemem. Bir başkasıyla belki olur; sizinle katiyen!"

"Hakkın var. Sen biraz dur... evvela ben çıkayım. Yarın, konuşuruz; parkta..."

"Peki... çabuk olunuz."

Kapıya yaklaşınca tekrar işaret ettim:

"Bekle! Ben aşağıya inmedikçe buradan ayrılma! Sezerse kıyamet koparır."

Koridorun on metrelik mesafesini bir lahzada geçtim ve kraliçenin kapısını açıp derhal içeriye girdim. Nil, sırtında geceliği, masasının önünde birtakım evrak karıştırıyor... arkasını bana çevirmiş vaziyette idi; başını döndürmeden sordu:

"Ne istiyorsun Dolly? Sana artık yatmanı söylemiştim. Fakat geldiğine iyi ettin! Bugün İngiliz viskonsülünün yolladığı kâğıtları bir türlü bulamadım. Halbuki nikâh için elzem bunlar! Kasaya mı koydumdu, yoksa? Dilini mi yuttun? Söylesene!"

Döndü; karşısında beni görünce hiç şaşmadı; Dolly ile konuşurcasına sözüne Türkçe devam etti:

"Evet, o kâğıtları bulamıyorum. Gel yanıma, sen de ara! Sarı bir zarftı, üstü antetli... içinde mühim evrak vardı; muhakkak kasadadır."

"Hangi nikâh için elzem o kâğıtlar? Kim evleniyor? Sorabilir miyim, Nil?"

"Neden soramayacakmışsın? Sormak asıl senin hakkın! En fazla seni alakadar ediyor."

"Evlenecek olan kim diyorum, sana! Uzatma, hemen söyle!"

İki elimle çıplak omuzlarına basıyorum, basıyorum: galiba parmaklarımla da koparıyorum.

"Hoyratlık etme, canımı acıtıyorsun!"

"Sorduklarıma cevap ver! Çıldırtıyorsun adamı..."

Nil, ani bir hareketle başımı kollarının arasına aldı; göğsüne çekti; kâfi bulmadı; dizlerinin arasına sıkıştırdı. Ah, ne güzel bir bunalış, bir nefes alamama, bir boğulma bu!

Kulağıma eğilmiş, diyor ki: "Evlenecek olan kim mi? Sen, sevgilim! Kiminle mi? Benimle sevgilim! Benimle, Nil'le, cariyenle, Mapa'daki odalığınla! Oğlunun anasıyla! Ana Kraliçe Nilgün'ünle! Öp karını! Sarıl bana! Daha kuvvetli sarıl! Daha! Daha! Kemiklerimin kırıldığını duymak istiyorum... kollarının arasında kırılıp parçalanmaya ihtiyacım var; anlıyor musun?"

Yüzümü kendine doğru çevirdi; gözlerimin içine baktı:

"Şüphe dolu gözlerin! Hâlâ yalan söylüyorum sanıyorsun. Değil! Değil!"

Pek sevdiği, öpüp kucakladığı bebeğini birdenbire atıp kalkan, başka tarafa koşan bir çocuk gibi başımı itti; fırladı. Duvara gömülü gizli kasayı açıyor; içinden çıkardığı zarfı sallıyor:

"İşte evrak!"

Bir cüzdan gösteriyor:

"İşte Türk pasaportum!"

Bir zarfı daha işaret ediyor:

"Memleketime dönüş müsaadesi! Yetmedi mi? Oku, bu kâğıdı: Tanca Kadısının izinnamesi! Zira, dinî nikâh da yapacağız. Okusana! Bak, ne diyor: Fatma Neyzar ile Ömer Selim'in nikâhında şeri[1] mahzur olmayıp akitlerinin icrasına icazet verdiğini yazıyor. Nikâhı artık Tayfur kıyabilir. Gördün mü büyük sürprizimi? Tayfur'un yapacağı vazifeyi? 'Artık yalan faslı kapandı, fiiliyata geçiyoruz' demedim mi idi? 'Ayna açılmayacak; günah işlemeyeceğim; yeminliyim!' dememiş miydim?"

1 şeri: şeriatla ilgili

"Ama yine de üçten fazla yalan söylemiş oluyorsun? Londra'dan gelecek adam yok... Sen demin 'var!' demiştin?"

"Var ama bilakis senin görmek istediğin biri, bir ecnebi. O, büsbütün yalan sayılmaz."

Yaralı bereli geldiğim gecedekinden bambaşka, vekarlı bir haşinlikle:

"Nil," dedim, "ver o kâğıtların hepsini bana!"

Sarsıldığını fark ettim. Korku ve hayal sukutu gözlerini buğu gibi sardı; kekeleyerek soruyor:

"Yırtacak mısın? Yapacak mısın bunu da?"

"Ver, rica ederim."

"Selim!"

"Ver, diyorum!"

"Oğlumuzu düşün!"

"Veriniz!"

"Bu, hayatımın sonu olur; Nilgün'ün sonu, son saati..."

"Verir misiniz?"

"Al, öyleyse!"

Sarı zarf, cüzdan, mektup, izinname, hepsi bir fırlatışta havada dönerek başımın üzerinden yere dağıldı.

Gayet soğukkanlıkla birer birer topladım, Nil, kasanın önünde donmuş, kıpırdamadan gözleriyle hareketlerimi takip ediyor; sadece gözleri yaşıyor. Ben evrakı yırtılmaya hazır bir deste haline getirince güçlükle söylendi:

"Fena ediyorsun... neticesi çok fena olacak..."

Deste elimde, koridor tarafına yürüyorum.

"Gitme! Götürme onları!" diye inledi. O zaman döndüm, yanma gittim; yatağın üzerindeki ropdöşambrı omuzlarına attıktan sonra elinden tutarak kapıya doğru çekiyo-

rum. İradesiz, ruhu uyumuş halde benimle beraber geliyor. Böylece merdivenleri indik. Alt kattayız, Tayfur'un kapısında. Yumruklarımı vurarak bağırıyorum:

"Aç! Aç, şunu! Çabuk ol!"

Eşikte beyaz entarisi ve beyaz takkesiyle Tayfur göründü: fakat gözü kraliçeye ilişince kıyafetinden utanarak geriye çekildi.

"Kaçma," dedim, "gel! Sana aklını başından alacak bir haber getirdik: Hemen, şimdi, şuracıkta, gece yarısı bizi evlendireceksin! Bize ancak böyle, kimseninkine benzemeyen bir evlenme yaraşır... bizim gibi serserilere, kaçıklara!"

Tayfur geri kaçmakta devam ederken söyleniyor:

"Deli! Delirmişsin sen! Zaten çılgındın... timarhanelik olmuşsun!"

Nil'in deminden beri avcumun içinde cansız duran eli kımıldadı, parmaklarımı sıkıyor; belki de gülümsemeye başladı; yüzünü görmüyorum ama hissediyorum.

"Dur, acele hüküm verme! İşte evrak, işte Tanca Kadısının icazetnamesi!"

Arkadaşım azıcık kendine gelmiş olacaktı ki kraliçesine sordu:

"Siz, siz buna ne diyorsunuz?"

Nil'in sesini işitiyorum:

"Mademki istiyor, hatırını kırmayalım. Büsbütün çıldırmasından korkarım. Evrak tamamdır; hiçbir eksiği yok. Hem bu izdivacı hazırlayan benim."

İkimizin de tatlı tatlı, birbirimize bakarak gülümsememizi gören Tayfur, Cava kumaşından pırıl pırıl ipek hırkasını çarçabuk giydi. İçerdeyiz.

"Her gece," diyor, "yatmadan evvel abdest alıp Kur'an okumak âdetimdir de..."

"Hangi surede idin?"

"Akıl mı kaldı başımda? Kendi adımı unutmadığıma şaşıyorum."

"Ver şu tülbenti... Nil başına örtsün de nikâhımızı kıy... sonra hep beraber Kur'anı'nı dinleriz."

"Abdest aldınız mıydı?"

"Banyodan henüz çıktık; niyet etmemiştik ama temiziz."

"Öyle ise..."

Tayfur kendisine çekidüzen verdi: öksürdü, zihninde bir şeyler aradı, bulamadı:

"Mademki mâni-i şeri[1] yok, rızayı tarafeyn[2] var; kabul ettiğinizi söylediniz, Allah'ın emri, Peygamber'in kavli ile sizleri birbirinize tenkih[3] ve tezvic ediyorum.[4] Bu andan itibaren karı kocasınız."

Gözlerinden yaşlar geliyor. Biz, şükran ve muhabbetle ellerini öpüyoruz. Kur'an sesi yükselince Tayfur'un gelir gelmez satın aldığı talimli kanaryalar, tellerine mavi boncuklar asılmış süslü kafeslerinde ötüşmeye, dem çekmeye başladılar.

Dua bittikten sonra karımı diz çöktüğü yerden bir hamlede kaldırarak kucağıma aldım; dışarıya fırladım. Gece kandili hafifliğinde ışıklandırılmış tenha, sıcak koridorlar-

1 mân-i şeri: şeriatla ilgili engel
2 rızayı tarafeyn: iki tarafın rızası
3 tenkih: nikâh kıyma, nikâhlama
4 tezvic etmek: evlendirmek

dan geçirerek götürüyorum. Merdiveni de böyle çıktık; odamıza girdik. Onu yatağına bıraktım, soluk soluğa kulağına dedim ki:

"Yalan gibi günah faslı da kapandı."

"Kapandı sevgilim."

" 'Sevgili kocam!' diyeceksin, artık bana."

"Utanıyorum... alışmamışım... alışacağım tabii... asıl şimdi bir günah işliyormuşum gibi helecanlar geçiriyorum."

Nil hakikaten utanıyordu; yüzüme bakmamak için de başını yastıklara sokuyordu. Daima çocuk, daima genç kız, daima yeni ve herkesten başka idi; vücudu da kaskatı kesilmişti. Yastıkların altından sesi geliyor:

"Dokunma! Bitik haldeyim... öğüreceğim. Uzaklaş yanımdan! Erkek kokusuna tahammül edemiyorum."

"Fakat Nil..."

Fırlayıp oturdu. İnanılmayacak şey: Kuru kuru öğürüyor ve:

"Şu kolonya şişesini ver. Yaklaşmadan uzat..." diyor. Avcuna doldurup kokluyor; ensesine, şakaklarına, boynuna sürüyor; yine de rahatsızlığı devam ediyor. Uzaktan seyretmekteyim.

"Yavrucuğum," dedim, "bu emosyon[1] neticesi bir şey... konyak içer misin?"

"Olmaz. Demin Kur'an dinledim; arkasından harama el süremem."

Gülümsememek kabil mi? Bir şeye daha gülüyorum: Tayfur şimdi bizi şer-i şerife uygun şartlarla zifaf halinde

1 emosyon: heyecan

tasavvur eder; memnundur. Kraliçesi, Mapa Sarayı'nda en büyük, muhakkak ki ilk ve tek günahını işlerken ne utanç duymuştu, ne de bulantı... şimdi ıstırap içinde!

"Soğuk bir ter bastı," dedi, "fenayım, fena oluyorum."

"Gideyim istersen..."

"Evet sevgilim... iyisi bu. Dolly'yi uyandırırım, o benimle meşgul olur. Gücenmedin ya? Ne zaman istersen yanıma gelebilirsin artık."

"Bir kerecik olsun, öpmeden mi gideceğim?"

"Aman sevgilim, bulantım azıcık yatışmışken vazgeçelim; yarına bırakalım. Yarına ve sonra bütün ömrümüz boyunca her güne..."

Zifafımız da böylece nikâhımız kadar acayip oldu; odama döndüm. Mamafih, kederli değilim; dudaklarımda tebessümle soyundum, yattım. İçimden diyorum ki:

"Nil değil mi? Dağ başında tek başımıza kalsak akla gelmedik binbir iş icat eder. Öğürtü sahnesinde enfesti: hele eski dostundan ve yeni kocasından utanması şaheserdi; seksapelin ta kendisiydi. Azman bir balık olup onu olduğu gibi ahmakçasına yutmak arzusu verdi bana!"

Utanmalar ve öğürtüler bir hafta sürdü.

Lakin sadece yatak odasında baş başa kalınca ve evli olduğumuzu iyice hissedince. Başka zamanlar ve başka yerlerde gayet iyiyiz, neşeliyiz, nişanlılar gibi hoş bir bekleyiş halinde mesuduz. At ve araba gezintileri, parkta ve lac[1] kenarında sohbetler, deniz safaları, hepsi mükemmel. En zevk veren değişiklik Ömer'i daha iyi benimsemiş olmam-

1 lac (Fr.): göl

dır; nikâh, Nil'den ziyade bana oğlumu bağladı. Emir alan dadısı odasına girmeme veya odama çağırmama, beraber dolaşıp oynamamıza uzaktan mütebessim bir yüz takınarak itirazsız seyirci kalıyor. Çocuğuma dedim ki:

"Ben bundan sonra 'Doktor amca' değilim; 'doktor'u bırak. Sadece amcanım."

"Babam olsana! Baba diyeyim, sana! Sen annemin de babası değil misin? Benim de oluver."

"Annenin babası olduğumu kim söyledi?"

"Ben anladım. Geçen gün arabada ona 'Kızım! Yavrum!' demiyor muydun, sen?"

"Şimdilik amcan kalayım... hele bir düşünelim."

"Tayfur Bey'e mi soracaksın? O mu izin verir?"

Bağrıma bastırdım ve Allah'a yalvardım:

"Yarabbi! Oğlum benden daha iyi huylu, daha ciddi olsun!"

Nikâhımızın tam haftasıydı; Nil, yanımızda gezintimize katılan Tayfur'a dedi ki:

"Medeni nikâh işinin de halli lazım. Fakat bunu da mümkün mertebe sessizce yapalım. Mesela bir vapurda... gemi süvarilerinin salahiyeti vardır, değil mi?"

Bana döndü:

"Keşke kumandan Landbrooke'yi bulsaydık da nikâh memurumuz o olsaydı..."

"Ben dert ortağım, felaket arkadaşım, sırdaşım, maceramızı en iyi bilen başka bir kaptanı tercih ederim... kaptan Fernandez'i!"

"Seninle Hint Okyanusu'nu geçen korsan mı? Korsanlık damarın mı kabardı yine?"

"Fernanez benim Tayfur'dan sonra tek candan dostumdu. Esaret dönüşü Kandi'deki köşkü kendisiyle ziyaret etmiştim; 'Don Kişot' torpillendiği zaman hayatımı o kurtarmıştı. Görmediği halde sana meftundu; gayet hisli bir adam olduğundan hasretini birlikte çekmiştik. Romantik ruhunun 'Türk Prensesi' ve 'Mapa Melikesi' unvanlarıyla gökyakut bakışlı gözlerden zevk aldığını duyardım. Bu masal kraliçesiyle karşılaşmasını ne kadar isterdim!"

"Aramadın mı?"

"Mendes'ten sormuştum. Armatör Crespo'nun tanıması lazım geldiğini söylemişti. Sonra Tanca'dan ayrıldım."

"Andino da acaba bilmiyor mu? Öyle sabıkalı şahısları tanır. Ayrıca ikisi de İspanyol ve Sevilli..."

"Köşke gidince anlarım" dedim ama tıpkı sinema komiği Hardi'nin bir sözdeki manayı neden sonra kavraması gibi aklım başıma geç geldi:

"Nil," dedim, "Fernando'nun nereli hangi şehirli olduğunu sen nereden biliyorsun? Benim bile haberim yoktu."

Gülüyor:

"Yakaladın sanma! Mahsus söyledim, ağzımdan kaçırmadım."

"Yani?"

"Yani Mendes ile Crespo onu aradığını bana anlatmışlardı ve..."

"Ve..."

"Buldurdum güzelim! Medeni nikâhımızı o yapacak. Vapurda olmasını da bu sebepten istemiştim. Artık yalanlardan değil, sürprizlerden de vazgeçtim! Fernando ay sonu müddetini dolduruyor. Haftasına Somers'e gelecek."

"Mahkûm mu olmuştu?"

"Temyiz mahkemesi reisi olamazdı ya... lakin hafif atlatmış, istediğini yapamamış: Köpeğini çiğneyen şoförü benzine bulayarak az daha yakıyormuş; bereket çakmağı işlememiş de yetişip elinden almışlar."

"Tam bize göre bir 'medeni nikâh' memuru... çok sevindim."

"Beğenecek mi acaba beni? Sempatik bir adama benziyor."

"Bütün serseriler, maceracılar gibi sevimlidir."

Nil'in dediği gibi oldu. Bu tarihi hiç unutamayacağım. 1943 senesi kânunuevvelinin birinci günüydü, bir pazar günü; "El Gato" yani "Kedi" isimli, adalar arasında işleyen küçük, şirin bir vapurda birinci süvari Fernando mutat merasimle medeni nikâhımızı akdetti; her şey tamam olmuştu. Las Palmas önünde demir attık. Ziyafet neşe içinde gece yarısına kadar sürdü. Dostlarımız –Tayfur, Fernando, Andino ve Dolly– bizi yalnız bırakarak çekilmişlerdi. Hava durgun, ılık, hilal şeklindeki ay tam gurup zamanı Batı ufkunda görünmüş, süzülüp erimişti. Çam yeşili gökyüzünü yıldızlar Noel ağacının şıngılları gibi süslemiş, pırıldıyorlar.

"Nil," dedim, "hepsi tamam... eksiğimiz kalmadı."

"Kaldı. Şimdi onu da bitireceğiz."

"Kalan nedir?"

"Seni karaya götürecek olan motorun gelmesi..."

"Geceyi Las Palmas'ta mı geçireceğiz?"

"Ben değil, sen geçireceksin güzelim."

"Ne demek?"

"Şu demek: ayrılıyoruz artık! Vapurdan kaçmaya alışıksındır. Lakin bu defa sevgilini ve çocuğunu kaprisine uyarak sen arzunla bırakıp gitmeyeceksin; onlar seni yollayacaklar."

Nil'in sesi toktu; sendeledim; ayağa kalktım. İhtar etti:

"Haydut tavrı takınmadan dinleyiniz; dürüstlük de istemem. En küçük bir kabalık ederseniz haddinizi bildirecek tertibat alınmıştır. Evvela şu yüzüğü parmağımdan çıkarayım."

"Nil! Unutuyorsun ki evliyiz."

"Gülmeye bile lüzum görmüyorum. Zavallı Tayfur Bey'in gece yarısı yatak odasında, korsan Fernando'nun bir kabotaj vapurunda kıydıkları nikâhlara bugün çocukları inandıramayız. Siz o kadar safçasına kandınız ki hiçbir kıymeti olmayan evraka dikkatlice bakmak lüzumunu duymadınız. Saflık mı? Hayır, nefsinize kof bir itimat! Eğer muhabbetim devam etseydi kendimi esirgemeye muvaffak olabilir miydim? Yatağıma yaklaştığınız vakit öğürtü gelir miydi? Rozalba'dan, Stella'dan sonra öğürmekten başka ne hissedebilirdim?"

"Bütün bunları niçin yaptın? Mehire yatından kaçmamın cezası, intikamı mı?"

"Hayır... kendini beğenmişin birine ders vermek için... hem de bir eğlence olsun diye. Param çok, işim yok... vakit nasıl geçer?"

"Yılan!"

Başka söz bulamadım. Zaten söz ne ifade eder? Fiiliyat lazım, silah lazım, öldürmek ve ölmek lazım. Ben bunları düşünürken Nil dedi ki:

"Ha, unutmayayım, efendim... ölümüne pek sevindiğiniz, mirasına konacağınızı sandığınız Melik hazretleri ham-

dolsun hayattadır. Satın aldırdığı Somers Köşkü'ne yakında selametle geliyor."

"Şirret!"

"İşlediği günahı bir daha hiç kimse ile tekrarlamamaya ahdetmiş olan sevgili sultanına kavuşacak, şehzadesine de!"

"Ömer benim oğlumdur."

"Orası doğru ve işte doğru olduğundandır ki babasını yanından uzaklaştırıyorum. Fena dersler almasın, diye... kanındaki yetişir. Hem Mehiri hanedanına yeni, meşru şehzadeler yetiştireceğim."

Elimi demin, usulca arka cebime uzatmıştım; artık revolver avcumda! Hareketimi sezen Nil, omuzlarını silkti ve muhavereyi sizli bizliye çevirerek sükûnetle:

"Zahmet etmeyiniz," dedi, "kurşunlar alınmıştır. Andino tedbirli bir adamdır."

Tabancaya sarılan elim, onu bırakarak kalbimin üzerine gitti. Öleceğimi ilk defa bu kadar vuzuhla, yakından, kati olarak anlamıştım. Fakat Nil'i öylesine seviyormuşum ki son nefesimi vermeden önce –yaptığı fenalığı unutarak– güzel yüzünü hafızama nakşetmek istiyorum: Muhabbetle bakıyorum:

"Sevgilim," diyebildim, "sultanım, biricik Nilgün'üm! Ölüyorum, galiba... fakat ziyanı yok... bana kendini saklamıştın... bu saadet bin ömre bedeldi... zaten o gecenin sabahı ölmeliydim... ölmek de istemiştim..." dedim mi? Yoksa sadece aklımdan mı geçirdim? Bilemiyorum. Ötesini hiç bilmiyorum. Karanlığa gömülmedim; etrafımı tatlı, kar gibi oynaşarak dökülen bir nur tipisi kapladı. Meğerse ölüm böyle olurmuş, yahut âşıklar böyle ölürlermiş... nur içinde!

Şu satırları kendim yazdığıma göre El Gato vapurunda ölmediğimi izaha lüzum yok. Ölmedim ve gözlerimi açıp da etrafıma bakındığım zaman karşımda Nil'i bulunca ölmediğime sevindim; gülümsedim bile... zira bu Nil, perişan halde idi; dizlerime kapanmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyor, bir şeyler söylüyor, fakat hıçkırıklar arasında söyledikleri anlaşılmıyordu.

Anlaşılmamakla beraber anlamıştım: Belli ki pişman... belli ki demin onun bir oyununa daha gelmişim, dediklerini ciddiye almak gafletinde bulunmuşum. Odadakiler birbirimize söyleyeceklerimiz olduğunu sezerek bizi baş başa bıraktılar.

"Nil," dedim, "o sözlerin yalandı, değil mi?"

Hıçkırıklarını kesemiyor, içini çeke çeke cevap vermeye çalışıyor:

"Yalandı... hepsi... hepsi..."

"Evliyiz, kocanı seviyorsun, değil mi?"

"Evet... evliyiz... seviyorum..."

"Haniya üçten fazla yalan söylememeye ahdetmiştin! Arka arkaya on yalan sıraladın, beni bitirdin."

"Cabası idi, onlar..."

"Caba nedir? Neyin cabası?"

"Yedi sene süren yalanların sonunu bir caba ile bitirmek istedim; fazla kuvvetli geldi. Hesaplayamadım. Az daha öldürüyordum seni..."

"Ölseydim ne yapardın?"

"Cebindeki tabancayı alır, kendimi hemen vururdum."

"Tabancanın kurşunlarını Andino çıkarmamış mıydı?"

"Çıkarmamıştı; oracıkta uyduruverdim; bereket inandın. Artık yalan da yok, cabası da, sürpriz de, öğürtü de...

hiçbiri! Zaten bu son oyunu senin nikâh kâğıtlarını yırtacak gibi yaptığın gece çektirdiğin azaba karşılık olarak hazırlamıştım."

Nilgün birdenbire değişti; kaşlarının uçları bükülerek kısa bir düşünce hali geçirdikten sonra dedi ki: "Sevgilim, ben seni pek güçlükle kazandım. Anladığım manadaki aşkla elde edilmesi imkânsız bir erkektin. Nelere katlanmadım! Güzelliğim yetmezdi; ancak zekâmın kuvvetiyle daima merakını çekerek, bir muamma görünmeye çalışarak yıllarca uğraştım. Zamanın kadını erkeği fethetmek için binbir marifet göstermeye mecburdur; cinsî cazibe, hele cazibesiz güzellik kâfi gelmiyor. Bir cambaz kızı gibi hem tel üstünde takla atmak, çemberlerden geçmek, boşluklarda uçmak, hem de bu hünerleri estetik şekillerde yapmak lazım. Hareket ve heyecanın arkasını kestiğimiz zaman çarçabuk hiç oluveririz. Eğer ben olduğumdan daha zeki, esrarlı, kâh kaypak, kâh yapışkan, bazı defa kaçan, bazısında arkadan kovalayan ve her zaman şüphe uyandıran bir hüviyette görünmeseydim, öyle bir taktik kullanmasaydım yedi yıldır peşimde koşar mıydın? Denizler, çöller aşar, bir tehlikeden öbürüne can atar mıydın! Hepsini bilerek, düşünerek, hazırlayarak yaptım. Zira..."

"Zira?"

"... Tek erkek sevmeye ve bu erkeği benimki kadar kuvvetle kendime âşık etmeye ahtliyim. Bak, işte muvaffak oldum; aşk hassasından mahrum bir... bir..."

"... 'Bir kadın avcısı' diyeceksin, galiba?"

"Hayır... daha sert bir tabir bulacağım: Bir kadın haydudunu zülfüme esir ettim; kul, köle yaptım. Ama ben daha önce, Heliopolis Oteli'ndeki baloda gördüğümden beri senin

esirindim sevgilim! Azat kabul etmez esirin! Kucaklasana... ne duruyorsun? Benden başka birini mi düşünüyorsun yoksa?"

"Evet Nil... senden başka birini düşünüyorum. Fakat o düşündüğüm hem sensin, hem ben, hem de başkası... bizim devamımız: Nilgün'ün oğlu!"

"Niçin bir de Nilgün'ün kızı olmasın?"

Maceramızın sizleri alakadar eden kısmı okuduğunuz şu satırlarla bitiyor. Ötesi zevcem ile benim aramda kalması lazım gelen bir aile, mahrem bir karı koca hayatıdır. Yazılmasına artık ne din, ne cemiyet terbiyesi mesağ[1] verir.

Sene 1950...

1943 yılında, yani El Gato vapurundaki sahneden beri ilk defadır birbirimizden hiç ayrılmadan yaşamaktayız. Neredeyiz, şimdi? Mapa'da mı? Somers Köşkü'nde yahut Seylan Adası'nda mı? Hayır! Memleketimizde, hatta İstanbul'dayız. Fakat siz bizi göremiyorsunuz. Zira buranın sosyete hayatına karışmıyoruz; ne gazinolarına, ne kulüplerine, ne balolarına, ne de plajlarına gidiyoruz.

Eğer bazı defa bir konserde veya bir kır kahvesinde ak saçlı bir adamla çok güzel bir genç kadına rastlayıp beğeniyorsanız, yaş farkına rağmen birbirlerine nasıl da tutkun olduklarını anlayarak şaşıyor, meraka düşüyorsanız işte o çift biziz.

Sergüzeştlerini okuduğunuz ve hoşlandığınız delişmen âşıklar olardır. Bin müşkülatla nihayet kavuştukları rahatlarını bozmamak lazım.

SON

1 mesağ: izin

Refik Halid Karay'ın Eserleri

Anı

1- Minelbab İlelmihrab
2- Bir Ömür Boyunca

Hikâye

1- Memleket Hikâyeleri
2- Gurbet Hikâyeleri ve Yeraltında Dünya Var
3- Memleket Hikâyeleri – Gençler İçin
4- Gurbet Hikâyeleri – Gençler İçin

Kronik

1- Bir Avuç Saçma
2- Bir İçim Su
3- İlk Adım
4- Makyajlı Kadın
5- Tanrı'ya Şikâyet
6- Üç Nesil Üç Hayat
7- Üç Nesil Üç Hayat – Gençler İçin

Mizah

1- Ago Paşa'nın Hatıratı
2- Ay Peşinde
3- Deli
4- Guguklu Saat
5- Kirpinin Dedikleri
6- Sakın Aldanma, İnanma, Kanma
7- Tanıdıklarım

Roman

1- Anahtar
2- Ayın Ondördü
3- Bu Bizim Hayatımız
4- Bugünün Saraylısı
5- Çete
6- Dişi Örümcek
7- Dört Yapraklı Yonca
8- Ekmek Elden Su Gölden
9- İki Cisimli Kadın
10- 2000 Yılın Sevgilisi
11- İstanbul'un Bir Yüzü
12- Kadınlar Tekkesi
13- Karlı Dağdaki Ateş
14- Nilgün
15- Sonuncu Kadeh
16- Sürgün
17- Yerini Seven Fidan
18- Yezidin Kızı
19- Yüzen Bahçe

Refik Halid Karay'a Dair Bir İnceleme

Refik Halid Karay – Ankara
Hazırlayan: Ali Birinci

Refik Halid Karay

Nilgün

"Nilgün, karakteri kısaca anlatılacak ve şahsiyeti kolayca belirtilecek kadınlar arasına sokulamaz. Kendisiyle haftalarca bir vapurda seyahat ettim; aylarca bir dam altında kaldım; tam iki sene hasretini çektim; aklım hep onunla meşguldü. Seviştik, nişanlandık, ayrıldık, tekrar karşılaştık. Bütün bu yakınlıklar ve uzaklıklar, ayrılıklar ve buluşmalar sonunda Nilgün bir muamma olmakta devam etti."

Refik Halid Karay

İlk basımı 1950-52 yıllarında tamamlanan Nilgün; *Türk Prensesi Nilgün, Mapa Melikesi Nilgün* ve *Nilgün'ün Sonu* adıyla yayımlanan bir üçleme...

Refik Halid Karay'ın Türkçenin olanaklarını en güzel bir biçimde kullanarak yazdığı *Nilgün*; romanın adını aldığı Nilgün baş kişisi çevresinde, yedi yıl boyunca inişli çıkışlı, ayrılıp kavuşmalı derin bir aşkı Afrika ve Hindistan limanlarının, Uzakdoğu adalarının egzotik güzellikleri, renkleri, ışıkları, günbatımı manzaralarıyla, çiçeklerinin, meyvelerinin kokuları, tatlarıyla bir ressam-yazar'ın kaleminden aktarıyor.

ISBN 978-975-10-2940-9

